This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Scansia 7.
Divisione 4.
Numero 20

Digitized by Google

Barboſa, Agoſtinho
EY
ZBC
QF.2

D. AUGUSTINI BARBOSÆ

I. U. D. LUSITANI,

PROTONOTARII APOSTOLICI.

OLIM IN ROMANA CURIA CONGREGATIONIS INDICIS Conſultoris, & inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurarii Majoris; poſteà in Regno Neapolitano digniſſimi Epiſcopi Ugentini,

REPERTORIUM

JURIS CIVILIS ET CANONICI,

IN QUO ALPHABETICO ORDINE PRINCIPALIORES, & Practicæ utriuſque Juris Concluſiones collectæ indicantur, & magnâ Doctorum copiâ exornantur.

OPUS POSTUMUM

Judicibus & Advocatis utiliſſimum; ſtudio & induſtriâ D. SIMONIS VAZ BARBOSÆ J. U. D. *Authoris fratris, ejuſdemque inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Canonici apprimè digeſtum.*

Editio noviſſima, à mendis quæ prioribus irrepſerant, expurgata.

LUGDUNI,
Apud BOUDET, DECLAUSTRE, DE VILLE, & DE LA ROCHE.

M. DCC. XII.

CUM PRIVILEGIO REGIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

AD SACRATISSIMAM
ET VENERABILEM DEIPARAM
VIRGINEM MARIAM DA OLIVEIRA,
ANGELORUM REGINAM,
ET DOMINAM NOSTRAM,

Atque inſignis Regaliſque Collegiatæ Eccleſiæ valdè notabilis Oppidi antiqui Vimaranenſis Patronam;

DEDICATORIA ORATIO.

ERRAREM ſanè (VIRGO TER MAXIMA) niſi Te quærerem in Patronam, cujus patrocinium omnes qui officioſè ambiunt, feliciter ſentiunt. Cùm in omnibus meis Operibus ſemper patrocinium tuum implorem; in hoc præſertim implorandum exiſtimavi. Nam qui ingentium beneficiorum, quæ pro exiguis officiis Tibi ſacratis confers, largitatem fuerit expertus (VIRGO SANCTISSIMA) facilè audaciæ meæ veniam donabit, quod hunc Tibi Librum dicaverim; ſub Regioque tuo patrocinio & præſidio munitus in lucem ediderim, cujus peculiari invocatione ab Oliva, & tutela, ac protectione, tot tantiſque fœcundioribus miraculis noſtra Regia, & inſignis Eccleſia ornatur, atque pluribus prærogativis, exemptionibus, privilegiis, & libertatibus illuſtratur eidem Eccleſiæ à Regibus Luſitanis conceſſis, qui felicis Olivæ ramis in ſigna victoriæ, & pacis ſua etiam ſuſpendebant ſpolia, atque vexilla. Sed ut munus hoc exiguum eleganter offeram, multiloquio mihi coram Te opus non eſt; quia etſi laudum tuarum tota die præconia cantem, ac linguis hominum loquar, & Angelorum, non erit mihi poſſibile exhaurire ampliſſimum mare tuarum virtutum. Igitur (VIRGO BEATISSIMA) quia cordis magis, quàm Operis dedicatio Tibi accepta eſt, cùm acceptione tua dignum non ſit hoc Opus, ſuſcipe offerentis animum, & pro benignitate, atque clementia tua votis annue Supplicantis.

Digitized by Google

AD LECTOREM

HAS Utriuſque Iuris Concluſiones ex pluribus Doctorum libris depromptas, variiſque ſcriptis perilluſtris ac Reverendiſſimi Domini Epiſcopi Don Auguſtini Barboſæ fratris mei collectas, & alphabetico ordine diſpoſitas Typis mandare in Studioſorum gratiam operæ pretium duxi, Opus non minùs utile, quàm neceſſarium in Forenſibus Controverſiis, vel Academicis Agonibus verſantibus; ubi quæ alibi ſparſim magno cum labore quæruntur, luculentiſſimè collecta invenientur. His tutò utere, BENEVOLE LECTOR, & vale.

Summa Privilegii Regis Chriſtianiſsimi.

LUDOVICUS XIV. Dei gratiâ Galliarum & Navarræ Rex Chriſtianiſſimus, ſingulari Privilegio ſanxit, ne quis per univerſos Regnorum ſuorum fines, intra decem annos à die finitæ impreſſionis computandos imprimat, ſeu typis excudendos curet, & venales habeat Libros, tam editos, quàm edendos, *D. D. Auguſtini Barboſæ Luſitani, Epiſcopi Ugentini, &c.* præter PETRUM BORDE, Bibliopolam Lugdunenſem, aut illos quibus ipſemet conceſſerit. Prohibuit inſuper eadem authoritate Regia omnibus ſuis ſubditis eoſdem Libros extra Regni ſui limites imprimendos curare, vel quempiam, ubicumque fuerit, ad id agendum impellere ac inſtigare ſine conſenſu dicti PETRI BORDE. Idque ſub confiſcatione Librorum, aliiſque pœnis contra delinquentes expreſſis, uti latiùs patet in Literis datis Pariſiis die 17. Septembris 1685.

Ex mandato Regis Signatum LEPETIT.

Quievit hujus editionis ultimæ prælum die 26. Septembris 1688.

VOCABU

Digitized by Google

VOCABULARIUM,

Sive Elenchus Verborum, ex quibus totum hoc Repertorium conflatur

A

ABBAS, Abbatia, Abbatiſſa. pag. 1
Abſolvere, Abſolutio Abſolutus. ibid.
Acta, Actio. p. 2
Actor Actus. p. 3
Accuſare, Accuſatio, Accuſator. p. 4
Addictio. ibid.
Adulter, Adulterium. ibid.
Advocatus, Advocare. ibid.
Ædificium, Ædificare. p. 5
Æſtimatio. ibid.
Ætas. ibid.
Ager, Agricultura. p. 6.
Alapa. ibid.
Alienare, Alienatio. ibid.
Alere, Alimenta. p. 7.
Alternativa, Alternativè. p. 9
Amicitia, Amor. p. 10
Annatæ Animal, Antiqua. ibid.
Appellare, appellatio. ibid.
Aqua, Arbiter, Arbitrium. p. 13
Arbor, Archiepiſcopus. ibid.
Arma. ibid.
Articuli. p. 14
Aſſecuratio, Aſſecurator. ibid.
Attentare, Attentata. ibid.
Auditor Cameræ Apoſtolicæ, & Rotæ. p. 15

B

BAnnitus. p. 15
Baptizare, Baptiſmus. p. 16
Baſtardus, Bellum. ibid.
Beneficium, Beneficiatus. ibid.
Bigamia, Bigamus. p. 20
Bona, Bonus. p. 21
Bulla. p. 22

C

CAmbium. p. 23
Canonicus, Canonicatus. ibid.
Capella, Capellania, Capellanus. p. 25
Capitularis, Capitulum. p. 26
Captura. p. 27
Carcer, Carceratus, Carceratio. ibid.
Cardinalis. p. 28
Caſus, Cauſa. p. 29
Cautio, Cenſura. p. 30
Cenſualis, Cenſuarius, Cenſus. ibid.
Ceſſatio à Divinis. p. 32
Citare, Citatio, Citatus. ibid.
Civis. ibid.
Clericus. p. 33
Coadjuter, Coadjutoria. p. 38
Collatio Beneficiorum, & Bonorum. p. 39. & 40
Collecta. p. 40
Colonia, Colonus. ibid.
Commenda, Commendatarius. p. 42
Compenſatio. ibid.
Concubinarius, Concubinatus. ibid.
Conditio, Conditionalis. p. 43
Conductor. p. 44
Confeſſio, Confeſſus. ibid.
Confines. p. 46.
Confirmationis Sacramentum. ibid.
Confirmatio actus. ibid.
Conjunctus. ibid.
Conſervator. ibid.
Conſtitutio. ibid.
Conſuetudo. p. 47
Contractus, Contrahens, Contrahere. p. 49
Contumacia. p. 50
Creditor, Culpa, Curia. ibid.

D

DAmnum. p. 51
Datio in ſolutum. ibid.
Debitor, Debitum. ibid.
Decima, Deciſio, Decretum. p. 52
Decurio. ibid.
Defunctus. p. 53
Delegans, Delegatio Delegatus. ibid
Delictum, Delinquens. p. 54
Deportatio, Deportatus. p. 56
Denunciare, Denunciatio. ibid.
Depoſitarius, Depoſitum. ibid.
Dignitas. ibid.
Diſpenſare, Diſpenſatio. p. 57
Diſpoſitio, Diſpoſitum. ibid.
Diſtributiones. p. 58
Diviſio. p. 59
Doctor, Doctoratus. ibid.
Dolus, Domicilium. p. 60
Dominium, Dominus. ibid.
Domus. p. 62
Donatio, Donare, Donatarius. ibid.
Dos, Dotale, Dotare. p. 64

E

ECcleſia, Eccleſiaſticus. p. 66
Electio, Elector, Eligere. p. 68
Eleemoſyna. p. 69
Emphyteuſis, Emphyteuta. p. 70
Emere, Emptor, Emptio. p. 79
Epiſcopus. ibid.
Errans, Error, Exceptio. p. 81
Excommunicatio, Excommunicatus. p. 82
Executio, Executor. p. 86
Exemptus. p. 88
Expenſa. p. 89

F

FActum. p. 89.
Falſitas, Falſum, Fama. ibid.
Familia, Familiares, Famulus. p. 90
Fideicommiſſarius, Fideicommiſſum, p. 91
Fidejuſſor, Fidejuſſio. ibid.
Filiatio, Filius. p. 92
Fiſcus, Fœmina, Forma. p. 96.
Frater, Fraus. p. 97
Fructus, Fructificatio. ibid.
Frumentum. p. 98
Fuga, Fundus, Funus. p. 99
Furor, Furioſus. ibid.
Fur, Furari, Furtum. p. 100

G

GAbella, Gabellarius. p. 100
Generare, Generatio. p. 102
Gerundium, Gratia. ibid.

H

HÆres, Hæreditas p. 104
Hæreticus. p. 107
Hypotheca, hypothecarius. ibid.
Homicidium. ibid.
Honor. p. 108
Hoſpitale. ibid.

I

IGnorans, Ignorantia. p. 109
Immunitas. ibid.
Incendiarius, Incendium. ibid.
Indulgentia. p. 110
Infamia. Infamis. ibid.
Inimicitia, Inimicus. ibid.
Injuria, Injurioſus. p. 111
Inſtrumentum. ibid.
Interdictum, Interdictus. p. 114
Intereſſe. p. 115
Inventarium. p. 116
Irregularis, Irregularitas. ibid.
Judex, Judicium. p. 118
Juramentum, Jurans. p. 121
Iuriſdictio, Ius. p. 122
Iuſpatonatus. p. 124

L

LAudemium. p. 129
Legatum, Legatarius. ibid.
Legitima. p. 128.
Legitimatio, Legitimatus, Legitimus. p. 129
Legitimatio judicialis. p. 130
Læſio. p. 131
Lex. p. 132
Libellus. p. 134

Liber

Liber. p.135
Libertas. ibid.
Lis, Litigans, Litigioſum. ibid.
Litera. p.136
Locatio, Locator. ibid.
Ludus. p. 137

M

MAjoratus. p.138
Mandans, Mandatum. p.143
Maritus. p. 144
Matrimonium. ibid.
Medicus. p. 145
Melioramenta. ibid.
Mendacium. p.146
Mercator. ibid.
Metus. p.147
Militare, Milites, Militia. ibid.
Minor. p.148
Miſſa. p. 149
Molendinum, Molendinarius. p.150
Monachus. ibid.
Monaſterium. p.152
Moneta. ibid.
Moriens, Mors, Mortuus. p. 153
Mulier. ibid.

N

NEgativa. p. 153
Neophytus. p. 154
Nobilis, Nobilitare, Nobilitas. ibid.
Nomen. p. 156
Nominare, Nominatio. ibid.
Notarius. p.157
Notorium. p. 158
Nullitas, Nullum. ibid.

O

OBedientia. p. 158
Obligare, Obligatio. ibid.
Occidere, Occiſor. p. 159
Officialis, Officium. ibid.
Onus. p. 160
Ordinarius. ibid.
Ordo, Ordinare. p. 161
Originale. p. 162
Origo. ibid

P

PActum. p. 162
Pallium. p. 163
Papa, Papatus. ibid.
Parochus, Parochialis. p. 165
Paſcua. ibid.
Pater, Paternus. ibid.
Patrimonium. p. 166
Patronus. ibid.
Pauper, Paupertas. p.167
Pecunia. ibid.
Pœna, Pœnalis. p.168
Pœnitentia, Pœnitentiarius. ibid.
Penſio, Penſionarius. p.169
Permutatio. p.174
Peſtis. ibid.
Petitio. ibid.
Pluralitas. ibid.
Poſſeſſio, Poſſeſſorium remediũ. 175
Præbenda. p.177
Prædicatio. p. 178
Prædium. ibid
Prælatus. ibid.
Præſcribere, Præſcripio. p. 179
Præſumptio. p. 180
Pretium. ibid.
Princeps. p. 181
Prior. p. 183
Privilegium, Privilegiatus. ibid.
Probare, Probatio. p. 185
Procuratio, Procurator. p.186
Proditor. p.188
Promiſſio, Promittens. ibid.
Proprietas. ibid.
Prorogatio. p 189
Proteſtatio. ibid.
Protonotarii. ibid.

Q

QUalitas. p.189
Querela. p. 190

R

RAtificare, Ratificatio. p.190
Ratihabitio. p. 191
Ratio. ibid.
Reconductio. ibid.
Reconvenire, Reconventio. ibid.
Recuſatio in ſcriptis. p. 192
Redditus. ibid.
Regnum. ibid.
Regulares. p. 193
Religio, Religioſus. ibid.
Remedium. ibid.
Remiſſio. ibid.
Renovare, Renovatio. p.194
Renuntiare, Renuntiatio. p. 196
Replicatio. p.197
Res. ibid.
Reſcriptum. ibid.
Reſervare, Reſervatio. p.198
Reſignans, Reſignatarius, Reſignatio: ibid.
Reſpublica. p.199
Reſtituere, Reſtitutio. p. 200
Retentio. p. 201
Rex. p. 202

S

SAcerdos, Sacer Ordo. p. 205
Sacramenta. ibid.
Salarium. ibid.
Scholaris. ibid.
Scriptura. p. 206
Senator. p. 207
Senectus, Senex. p 207
Sententia. ibid.
Sepulchrum, Sepultura. p.110
Sequeſter Sequeſtrare, Sequeſtrum. p.211
Servitus, Servus. p.212
Simile. p. 213
Simonia, Simoniacum. ibid.
Societas, Socius. p.214
Sodomia. p. 215
Solennia, Solennitas. p.216
Solvere, Solutio. ibid.
Spoliare, Spoliator, Spoliatus. p 218
Spurius. p. 219
Statutum. p. 220
Stylus. p. 221
Stuprum. ibid.
Subhaſtatio. ibid.
Subreptio. ibid.
Subrogatus, Subſtitutio. ibid.
Succedere, Succeſſio, Succeſſor. p.223
Suplicare, Supplicatio. ibid.
Suſpectus, Suſpicio. ibid.
Suſpenſio, Suſpenſus. ibid.

T

TAbellio. p. 223
Tempus. ibid.
Terminus. p.224
Teſtamentum, Teſtari, Teſtator. ibid.
Teſtis, Teſtimonium. p.226
Titulus. p. 234
Tortura. p. 235
Tranſactio. p. 236
Tributa. ibid.
Tuitiva. ibid.
Tutela, Tutor. p. 237

V

VAlor. p.238
Vaſſallus. ibid.
Vectigalia. ibid.
Venari, Venatio. ibid.
Vendere, Venditio, Venditor. p.239
Veriſimile. p.240
Verbum. ibid.
Via. p. 244
Vicarius. ibid.
Vicinus. p. 245
Vidua. ibid.
Vinum. p. 246
Virgo. ibid.
Vita, Vivere. ibid.
Unio, Unitas. p. 247
Voluntas, Voluntarius. ibid.
Votum. ibid.
Uſusfructus, Uſufructuarius p.248
Uſura, Uſurarius. p. 249
Vulnus, Vulnerans, Vulneratus. ibid.
Uxor, Uxoratus. ibid.

REPERTO

Digitized by Google

REPERTORIUM LOCORUM COMMUNIUM UTRIUSQUE JURIS

Alphabetico ordine diſpoſitum.

LITERA A.

Verbo ABBAS ; ABBATIA , & ABBATISSA.

ABBAS eſt potius nomen ſollicitudinis quàm honoris, *cap. tuam, de ætate & qualit.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 270. *num.* 26.

Abbas ; vel Prælatus poteſt eſſe teſtis pro ſuo monaſterio, Farin. *praxi crimin. p.* 2. *tit.* 6. *de oppoſit. contra perſonas teſtium, quæſt.* 61. *n.* 544. *cum ſequentibus.*

Abbates ſoli Regulares ſunt in dignitate conſtituti, ita Sebaſtian. Cæſar *in ſua hierarchia Eccleſiaſt. p.* 3. *diſput.* 13. §. 2. *num.* 4.

Abbates in ſuis Monaſteriis juriſdictione utuntur ordinaria, Auguſtin. Barboſa *ad cap. quanto* 7. *num.* 6. *de offic. Ordin.*

Abbates Ordinum expedit eſſe perpetuos, non temporales. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *qq. Regular. quæſt.* 16. *art.* 1. Navar. *comment.* 3. *de Regular. n.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 20. *col.* 1250.

Abbatia & Epiſcopatus æquiparantur, Flamin. *de reſignat. l.* 8. *quæſt.* 11. *n.* 28. *&* *q.* 15. *n.* 6. De Abbate exempto habente juriſdictionem Epiſcopalem, vide plures caſus apud Flor. *Var. q.* 24. *per tot.*

Abbatiſſa, vel *Prioriſſa* non poteſt eſſe illegitima abſque Papæ diſpenſatione, ſecluſis Religionum privilegiis, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de Regular. c.* 7. *num.* 2. *&* 3.

Abbatiſſæ poſſunt eſſe moniales, etiamſi habeant impedimentum ex genere maculato, Fr. Emman. Roderic. *t.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 15. *art.* 13.

Abbatiſſa, ſeu præpoſita eſſe, non poteſt monialis, ſi fuerit minor quadraginta annorum, & non habuerit octo annos poſt ſuam profeſſionem, Cardoſ. *in praxi Judicum & Advocatorum*, verbo *Regulares*, *num* 31.

Abbatiſſæ poſſunt habere juriſdictionem Eccleſiaſticam, Barb. *in addit. ad collect. cap. dilecta* 12. *de majorit. & obedient. pag.* 25. Non poſſunt tamen excommunicare, nec benedicere, nec ſacra vaſa tangere, nec velare Moniales, nec abſolvere, nec judicare, niſi aliqua eorum habeant de conſuetudine; poſſunt verò inſtituere & ſuſpendere ſuos ſubditos, ut ex Alex. *in cap. nova*, ubi Gloſſ. *fin*, & Doct. *de renuntiat. & cap. dilecta*, ubi Gloſſ. *de majorit. & obedient.* probat Cardoſ. *in praxi Judicum & Advocator. lit. A*, verbo *Abbas*, *n.* 9. *de cognoſcenibus Moniales tertii Ordinis.* Vide Farin. *in praxi. p.* 5. *quæſt.* 146. *num.* 19.

Verbo ABSOLVERE, ABSOLUTIO, & ABSOLUTUS.

ABSOLUTIO excommunicationis probat excommunicationem præceſſiſſe, & petens abſolutionem videtur fateri ſe eſſe excommunicatum, Barboſ. *in c. per venerabilem* 34. *de elect. n.* 24. quamvis contrarium notet *ad cap. exhibita* 12. *n.* 5. *de homicidio.*

Abſolutionem excommunicationis poteſt petere ad cautelam, qui allegat nullam fuiſſe, quia lata poſt appellationem, aut errorem manifeſtum habere. Cardoſ. *in praxi Judicum & Advocator.* verbo *abſolutio*, *n.* 1. Barboſ. *ad cap. perpetuas* 40. *n.* 3. *de ſentent. excommunicat.* ubi *n.* 1. quod Judex appellationis ſtatim abſolvere poteſt à cenſura lata per Judicem à quo appellatur, ſi conſtiterit ſententiam excommunicationis eſſe injuſtam: limita niſi ſit excommunicatus pro manifeſta Clerici percuſſione, Cardoſ. *ubi proximè.*

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri abſenti, *ex text. in capit. quanto* 2. *quæſt.* 5. Leſdem. *p.* 1. *ſum. cap.* 8. *de la deſcomunion.* verſ. *la tercera duda es.*

Abſolutio ab excommunicatione probatur unico teſte, Maſcard. *de probat. concl.* 12. *n.* 3.

Abſolutio ab excommunicatione poteſt fieri per procuratorem, Perez *lib.* 8. *Ordin. tit.* 5. *pag.* 182.

Abſolutio una non prodeſt duabus excommunicationibus ; Suar. *de cenſ. tom.* 5. *diſp.* 7. *ſect.* 9. *num.* 4. *&* 6.

Abſolutio à peccatis non poteſt fieri per ſcriptum, Quarant *in ſum. Bull.* verbo *confeſſio Sacramentalis*, *fol.* 202. *verſo*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l.* 1. *q.* 161. Barboſ. *in coll. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13.

Digitized by Google

de Sacramento pœnitentiæ, cap. 2. n. 2. & de poteſtate Parochi, cap. 19. n. 44. ubi refert decretum Summi Pont. Clementis VIII. hoc prohibens.

Abſolutio non valet, niſi prius ſatisfiat parti offenſæ. Garcia de benefic. p. 2. cap. 5. num. 55. cum ſequentibus, Sanch. de matrim. lib. 3. diſput. 33. n. 1. Quomodo intelligatur. Vide Barboſ. in addit. ad c. ex parte 33. de verb. ſignificat. pag. 175. col. 1. & 2. Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 18. à num 1. & num. 6. & 7. lib. 5 cap. 15. in fine.

Abſolvendi facultas per Jubilæum aut Bullas à quibuſcunque caſibus, cenſuris, pœnis & ſententiis conceſſa, non tribuit facultatem diſpenſandi in irregularitatibus Papæ reſervatis ex delicto. Sayr. de cenſ. lib. 7. cap. 14. à num. 1. Garc. de benefic. p. 7. cap. 11. num. 57. Gutier. canonicar. cap. 3.

Abſolutus à peccatis reſervatis virtute Jubilæi, licet poſtea opera Jubilæi non perficiat, abſolutus remanet, nec reſolvitur abſolutio ſemel præſtita, quia nullam recipere potuit conditionem vel ſuſpenſivam, vel reſolutivam, tradunt Navar. in man. cap. 26. n. 12. & de orat. miſcel. 93. Pat. Suar. de pœnit. diſput. 31. ſect. 4. n. 5. Henriq. in ſum. lib. 7. de indulg. c. 11. §. 4. Bellarm. eod. tract. cap. 10. verſ. 1. poſt alios Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 15. n. 20 Illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha in inſtruct. Jubilæi, cap. 9. num. 6. Quid in abſolutione à cenſura & commutatione votorum ſimiliter impertita è Confeſſario virtute Jubilæi illi, qui poſtea opera non implevit. Vide Henriq. ad cap. 11. §. 4. & lib. 13. de excommunicat. c. 29. §. 3 lit. V. in fine Pat Suar. de Religione, tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 16. Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 4. cap. 54. n. 43. ubi reſolvunt quod manet verè abſolutus, & reſervatio non reviviſcit.

Abſolutio neceſſaria eſt ab excommunicatione quæ lata fuit ad tempus tacitum vel expreſſum, & abſque ea ſolemni abſolutione minimè tollitur ex-excommunicatio, ut per Cov. in c. Alma mater, p. 1 §. 11. n. 5. de ſent. excommunicat. l. 6. Anton. Ricciul. de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib. 4. cap. 65. n. 7. ubi num. ſequentibus, ampliat etiamſi excommunicator vel excommunicatus ſint mortui, & etiamſi excommunicator velit excommunicatum haberi pro abſoluto. Idem eſt dicendum quando excommunicatio fuerit lata ſub hoc modo (donec & quouſque ſatisfecerit,) adhuc enim in hoc caſu ſequuta ſatisfactione requiri abſolutionem, aliàs remanere excommunicationem tenent Gloſſ. verbo donec, in Clem. 1. de decimis; Gloſſa eodẽ verbo, in Clement. præſenti, de cenſibus & plures Doctores quos referunt & ſequuntur Suar. tom. 5. diſp. 7. ſect. 1. n. 11. Mar. Alter. de cenſur. lib. 4. diſp. 1. pag. 381. Ricciul. d. cap. 65. n. 25.

Abſolvere non poteſt Ordinarius excommunicatum à delegato Summi Pontificis, cap. Paſtoralis 11. §. præterea, de offic. Ord. Mol. de juſtitia, t. 6. tract. 5. diſput. 26. num. 1. Quia delegatus major eſt Ordinario quoad illam cauſam, in qua eſt delegatus, cap. ſanè 11. de offic. deleg. ubi Barb. plures citat, cap. eod. tit. cap. cùm contingat, de reſcriptis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 3 n. 67. Gabr. Pereira deciſ. 91. num. 35.

Abſolutus ab excommunicatione in foro interiori, non cenſetur abſolutus in foro exteriori, Roderic. tom. 1. Regular. quæſt 20. artic. 6. & in explicat. Bullæ, fol. 105. verſo. Salzed. in pract. canon. cap. 26. lit. E, verſ. ſextò. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 6. quæſtione 6. Garc. de benefic. p. 2. cap. 5. numero 55. cum ſequentibus, Cov. libro ſecundo Var. cap. 10. n. 2. Barboſ. in leg. 1. p. 4. num. 46. ff. ſoluto matrim. Gom. de delict. cap. 1. num. 40. Sanch. de matrim. libro tertio, diſput. 33. num. 1. & lib. 8. diſput. 34. num. 29. Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 20. num. 31. Tuſch. tom. 4. lit. E, concluſ. 443. Pat. Suar. de legibus, libro 8. c. 6. à num. 11. Cened. ad Decretal. Collect. 113. n. 2. Put. p. 1. deciſ. 95. Gut. Canon. quæſt. cap. 2. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 230. ubi num. 6. ait quod poſt abſolutionem in foro conſcientiæ obtentam ab excommunicatione, plures non celebraverunt ad evitandam irregularitatem, ſuper qua in hoc caſu ſolus Papa diſpenſat, ſecundùm Navar. in cap. 27. num. 241.

Verbo Acta, & Actio.

ACTA facta coram Judice ſæculari non probant coram Eccleſiaſtico Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 229. num. 1. Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſ. 169. n. 11. Probant inter eaſdem perſonas, Maſcard. de probat. concl. 33. num. 24.

Acta non poſſunt probari per teſtes, c. quoniam contra, de probat. Maſcard. de probat. concl. 1231. numero tertio.

Acta facta coram uno judice faciunt fidem coram alio inter eaſdem partes, Menoch. conſil. 366. n. 14. & conſil. 367. num. 21. Farin. p. 7. fragmentorum crim. num. 9.

Acta facta in judicio civili faciunt fidem in criminali, Clar. lib. 5. §. final. quæſt. 54 num. 3. & 5. Bonacoſ. p. 1. verbo Acta, fol. 6. & verbo teſtis, fol. 172. & p. 2. fol. 17. num. 60. Maſcard. de probat. concluſ. 34. Farinac. de delictis, p. 7. fragment. crimin. num. 17. cum ſequentibus. Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 169

Acta facta in judicio poſſeſſorio faciunt fidem in petitorio. Put. p. 1. deciſ. 171. Mart. d. caſ. 169. numero quarto.

Acta facta in judicio ſummario non faciunt fidem in plenario; cap. veniens 2. de teſtibus, Surd. de alim. titul. 1. quæſt. 126 numero quarto, Farinac. ubi ſuprà, num. 24 Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. libro primo, concl. 103. Cald. in leg. unic. Cod. ex delictis defunctorum, p. 2. n. 10. Et probationes factæ in judicio ſummario non faciunt fidem in plenario, Cotta in memorabilibus, verbo probatio, p. 707. alis citat Barboſ. in d. cap. veniens de teſtibus n. 4. Et teſtes examinati & publicati in judicio ſummario fidem faciunt in plenario inter eaſdem partes, Menoch. conſ. 366. num. 14. & conſ. 367. num. 22. Farin. num. 23. d. [illegible] 54. Et ubi cauſa fuit planè diſcuſſa in judicio ſummario, probatio facta in eo plenè probat in plenario, Innocent. in cap. ſuborta de re jud. & eſt recepta traditio ex Surd. d. q. 126. num. 10. & 11.

Acta facta contra unum non nocent tertio, qui non fuit citatus, Surd. deciſ. 256 num. 5. Ubi idem aſſerit locum quoque habere in probationibus.

Actiones quando competunt ex diverſis cauſis, electione unius remedii non tollitur alterum, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 529. n. 82.

Actio quando variatur, requirur nova citatio, Bart. in l. aut qui aliter, in princip. ff. quod vi aut clam.

Actione & reconventione appellatio interpoſita, ſi reconventio ſit majoris quantitatis, & actio minoris non conceditur gravamen ad judicium ſuperius: ita Speculat. in pract. tit. de reconvent. §. videndum. n. 7.

Actiones omnes tranſeunt ad hæredes, text. in l. 1. Cod. ut actiones ad hæred. l. pacto ſucceſſorum. Cod. de pactis, l. 1. Cod. Si cert. pet. Surd. de alim. titul. 9. quæſt. 8. num. 104. & tit. 6. quæſt. 22

Actio

Digitized by Google

Actio perſonalis non datur contra tertium ſucceſſorem, *l. fin. §. fin. ff. de contrah. empt. l. eum cui 13. Cod. de action. & obligat.* Surd. *deciſ. 52. num. 3.* & *dec. 90. num. 3. & deciſ. 173. n. 9. & deciſ. 304. num. ult.* Sanch. *de matrim. lib. 9. diſp. 4. num. 29.* Gabr. Pereira *dec. 15. n. 2.* Idem procedit ſi actio debetur intuitu alicujus fundi, Surd. *deciſ. 264. num. 2.* ubi *num. 6.* ait quod ſi acceptavit fundum ſciens eſſe debitum, videtur acceptare cum omnibus ſuis qualitatibus: & *num. 22. 24. & 26.* quod excipiendi jus quæritur conductori ex pacto venditoris, quando intereſt domini ſervari pactum, & tranſit in ſingularem ſucceſſorem quando exceptio competit occaſione rei, vel ſi rem detineat. Quid in actione familiæ erciſcund. Vide Valaſc. *de partit. cap. 2. num. 34.* Ubi ait quod datur etiam contra tertios rei poſſeſſores, quia tales actiones mixtæ ſunt, tam in rem, quàm in perſonam.

Actio perſonalis perpetua non poteſt præſcribi, quâ præſcribens habet poſſeſſionem injuſtam, & ita malam fidem, Duen. *reg. 6.* Menchac. *de ſucceſſ. creat. §. 10. n. 26. & illuſtr. cap. 76. num. 1.* Tiraquel. *de præſcript. gloſſ. 2. in princip.* Perez *l. 3. num. 13. lib. 3. Ordinam.* Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, num. 75.*

Actionibus realibus forum competens eſt ubi res ſita, ſuper qua litigatur, exiſtit, *l. 1. Cod. ubi in rem actio, cap. 3. & cap. ult.* ubi notant omnes, *de foro compet.*

Actio judicati non datur contra procuratorem, ſed adverſus dominum, *l. 4. ff. de re judicata. l. Plautius 61. ff. de procurator.*

Actio civilis & criminalis non poteſt intentari principaliter ex eadem cauſa antequam alterum judicium abſolvatur, ex Sanch. *de matrim. lib. 10. diſp. 8. n. 18. cum ſequentibus.* Barboſ. *in l. 1. in principio, p. 1. n. 138. ſoluto matrim.* Quod poſſit ſimul intentari probat Cardoſo *in praxi judicum & advocator.* verbo *actio, num. 14.*

Actiones pœnales non tranſeunt ad ſucceſſores, etiamſi ſint hæredes, ut probat cum pluribus quos refert. Gom. *lib. 3. var. cap. 1. num. 85.* Regulariter finiuntur ſpatio 30. annorum prætoriæ verò per lapſum anni Cardoſo verbo *actio, num. 28.*

Verbo ACTOR, & ACTUS.

ACtor quod aſſeverat probare debet, *l. actor, Cod. de probat.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 211. numero 1. & p. 2. deciſ. 80. num. 1. cum ſequent.* & *in collect. dec. p. 5. collect. 1677.*

Actor non poteſt trahere reum per reſcriptum Papæ ſeu Principis ultra unam dietam à fine diœceſis numeratam, *cap. ſtatutum §. cum verò, & §. ſeq. de reſcript. l. 6. Clem. 1. eod. tit. & Clem. unica de foro compet.* Cardoſo verbo *actor num. 5.* ubi addit quod hoc non eſt intelligendum in cauſa appellationis, nec quando reus originarius appellavit ab aliqua ſententia.

Actuum pluralitas in dubio non eſt præſumenda, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 540. n. 26. & cap. 657. n. 41. & cap. 901. n. 4. cum ſequent.* cum aliis citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. in præſentia. 8. de probat. num. 16.*

Actus duo eodem die & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti, unus videtur contemplatione alterius factus, & ſunt correſpectivi. Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 42. n. 46.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 12. num. 7.*

Actus qui debet præcedere, ſi reperitur ſimul cum alio factus, præſumitur præceſſiſſe, Vant. *de nullit. ſentent. tit. quid ſit nullitas, n. 26. p. 15.* Et prioritas licet præſumatur ſecundum ordinem litteræ, ſecus tamen eſt quando actus aliàs redderetur nullus. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p. 1. deciſ. 129. num. 7.* Et qui poſſidet, videtur poſſidere ex titulo præcedenti, Cald. *de empt. cap. 25. num. 29. cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 175. num. 8.* Ricc. *d. p. 2. deciſ. 116. num. 7. cum ſequentibus.*

Actus qui fit ex duplici capite, ſuſtinetur ex altero, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 557. numero 41.*

Actus geſtus ſine ſolemnitate in favorem ejus cujus favore introductus eſt, valet. Surd. *de alim. tit. 8. privil. 56. num. 63. cum ſequentibus.*

Actus qui confertur in tempus mortis, poteſt revocari uſque ad mortem. Ordinat. *lib. 4. tit. 37. l. 4. ff. de donat. inter virum & uxorem,* Gom. *l. 17. Tauri, num. 6.*

Actus duo ubi reperiuntur facti, ſemper videtur factus qui præcedere debuit, Maſcard. *de probat. concl. 244. n. 4.* Flamin. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 2. n. 36. cum ſequentibus,* Cotta *in memorabilib.* verbo *actus,* Surd. *deciſ. 288. num. 33.* Et actus qui ſequitur, videtur factus in executionem actus præcedentis, idem *deciſ. 325. num. 7.*

Actus diſpoſitio ita interpretari debet, ut videatur proviſum cauſæ magis neceſſariæ & utili, Bart. *in l. triticum, ff. de verbor. obligat. & in l. ult. Cod. de alim. pupillo præſt.* Menoch. *conſ. 195. n. 5. & conſ. 81. num. 36.*

Actus cenſetur perpetuus, qui certo temporis ſpatio non concluditur, *l. juris peritos, in princip.* & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutor. l. de pupillo, §. Si quis ipſe prætor, ff. de novi operis nuntiat. l. Servus, Cod. de pœnis, cap. Si gratioſa, de reſcriptis, lib. 6.* Flamin. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 5. num. 42.*

Actus in dubio videtur factus nomine proprio, non alieno, *l. & magis, ff. de ſolut. l. Papinianus, ff. mandati, l. ſi ita ſtipulatus fuero, §. Chryſogonus, ff. de verbor. obligat. l. pro hærede, ff. de acquir. hæredit.* Tiraquel. *de retract. lig. §. 10. gloſſ. 1. n. 3.* Gut. *de tutel. p. 1. cap. 10. num. 1.* Et procurator præſumitur actum facere procuratorio nomine, Surd. *de alim. tit. 6. q. 14. n. 8.* Ubi *n. 9.* quod actus ſi pertinet ad dominum, præſumitur factus tanquam à procuratore.

Actus omnis juſtificatur propter ſcientiam & patientiam ſuperiorum, *l. Si quis ſit fugitivus 17. §. Ego puto, l. quod ſi nolit 31. §. qui aſſidua, ff. de Ædilit. edicto, cap. niſi eſſent, de præbendis,* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 8. num. 88.*

Actus præſumitur geſtus ut omninò valeat, & non pereat, *l. 3. ff. de militari teſtam.* Ricc. *dec. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. p. 2. deciſ. 129. n. 3.*

Actus prohibitus à lege non videtur per talem legem annullatus, Gam. *deciſ. 40. n. 3.*

Actus cenſetur factus ob cauſam præcedentem, & præceſſiſſe, qui præcedere debuiſſet, licèt præpoſterus ſit ordo ſcripturæ. Cyn. Bald. & Imol. *in l. cùm in teſtamento, §. hæc verba, ff. de hæred. inſtit.* Jaſ. *in l. hac conſultiſſima, n. 2. eod. qui teſtam. facere poſſint,* Cotta *in memorab.* verbo *Actus.*

Actus qui poteſt trahi ad bonum & malum, in dubio debet trahi ad bonum. Aym. *conſ. 205. n. 2.*

Actus annullatus eſt pœna, *cap. diſpendia, §. fin. de reſcriptis, lib. 6.* Menchac. *controverſ. illuſtr. cap. 48. num. 3. & num. 5.* Boër. *deciſ. 2. n. 16.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſput. 4. num. 8.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. de menſibus alternat. ad declarationem litteræ, num. 10.* Vant *de nullit. ſentent. in principio, quid ſit nullitas, n. 15. p. 10.* Cald. *de empt. cap. 1. num. 15.* Garc. *de benefic.*

Digitized by Google

*neſic.p.*8. *cap.* 1. *n.*98. Phœb.*deciſ.* 101. *n.*27. *p.* 2.

Actus annullatio facta in favorem alicujus intelligitur ſi ille in cujus favorem fuit facta, ea annullatione uti velit, Menoch.*conſ.*153.*num.*28. *cum ſequent* Surd.*deciſ.*179.*n.*17.*&* 18.Flamin. *de reſig. lib.*3.*quæſt.*4.*n.*3.*cum ſequentibus*, Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*100.*num.*7.

Actus celebratus noctis tempore, præſumitur ſuſpectus, Gloſſ. verbo *tenebras*, ubi notatur *in cap. conſuluit, de offic. delegati*, Maſcard. *de probat.concluſ.*531. Menoch *de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*126. *num.*10.*&* *l.*4.*præſumpt.*12.*num.*5. *cum ſequentibus*. Phœb. *arreſt.*29.*p.*1. Idem ſi quis contrahat in domo aliena, Menoch. *lib.*5.*præſumpt.*3.*num.*109.

Verbo Accusare, Accusatio, & Accusator.

ACCUSARE non poteſt filius patrem, Vincent.de Franchis *dec.*161.*n.*8. Cardoſ. *in praxi Judicum & Advocatorum*, verbo *accuſatio*, *n.*15.

Accuſatio criminalis intenta contra filiumfam. non requirit partis citationem, quia ex ea patri nullum datur præjudicium, Bart. *in l.fin.§.neceſſitate,n.*2.*Cod.de bonis quæ liberis*, Barb.*in l.*2. *§: quod ſi in patris*, *n.*19.*ff.ſoluto matrim.* Sed ſi accuſatus fuerit minor, erit ei dandus curator ad litem: Vide Ordinat.*lib.*3.*t.*41.*§.*8.*&* *tit.*63.*§.*1.Valaſc.*de partit.cap.*7.*n.*42. Gom. *tom.*3. *Variar.cap.* 1. *num.* 64. Azeved. *ad l.*10.*num.*6.*cum ſequentibus*, *tit.*17.*lib.*4. *nova recopilat.* Si tamen minor fuerit reus, & non comparet, non dabitur ei curator ad litem, nec nomine ejus audietur, ut reſolvit Cald. *in l.ſi curatorem, in princip.n.*10.& verbo *Læſis*, *n.*5.*Cod.de in integrum reſtitut. minor.* Intellige in minore excedente 14. annum, & in fœmina 12.

Accuſationes criminales poteſt filiusfam. major 14. annorum proſequi ſine patre, Gloſſ. *in l. cum non ſolùm*, *§.neceſſitate*, *Cod.de bonis quæ liberis*, ubi Bart.*n.*13.Perez *ad leg.Ordinam.lib.*4.*col.*891.*verſ. dubitari*, Clar. *in pract.crimin.*§.*ult.quæſt.*14.*n.* 5.

Accuſationes criminales extinguuntur ſpatio 20. annorum, Cardoſ. verbo *Accuſatio*, *n.*25.

Accuſatore mortuo accuſatio non tranſit ad hæredes, juxta *tit.Cod ſi reus vel accuſator mortuus fuerit*, reſolvit Clar.*in pract.crimin.lib.*5.§.*fin.q.*51.*n.*9.

Ubi declarat quod non habet locum quando hæres proſequitur damnum datum. Si verò agat ad vindictam, poteſt intra triginta dies proſequi accuſationem cœptam, *l.libellorum*, §.*fin.* & ibi Bart. *ff. de accuſat.* Gom. *tom.*3.*variar.cap.*1.*n.*36. *&* 85. Clar. *d.quæſt.*51.*n.*10.Barboſ. *in l.*2.*in princ.n.*117. *ff.ſoluto matrim.* Anton.Correa *ad lib.*5.*Ordin.n.*48. *cum ſequentibus*, *p.*20.

Verbo Addictio.

ADDICTIO eſt facienda ab eo in cujus commodum tendit, *l. ſi ob cauſam*, *Cod.de evict.* Cald. *de emp.cap.*31.*num.*20.

Addictio facta in haſta publica præſumitur ſemper juſto pretio facta, Barb.*in l.ſi mora*, *n.*59.*&* 60. *ff.ſoluto matrim.* Et venditiones ſic factæ ex ſolo læſionis prætextu rarò diſſolvuntur, Steph. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*7.*num.*12. ex quibus ita reſolvit Phœb. *deciſ.*201.*n.*18.*&* 19.*p.*2.

Addictione dominium acquiritur, *l.* 3. *ad finem*, *ff.de Publiciana in rem act.* Menoch.*conſ.*512.à *n.*20 Fachin. *controv.lib.*1.*cap.*62. Morla *in empor.tit.* 4. *de tranſact.quæſt.*1.*n.*5. *&* 6. Cabed.*p.*1.*deciſ.* 160.

Et traditione perficitur, juxta text. *in l. traditionibus*, *Cod.de pactis*, *&* notata *ad l.nunquam nuda ff.de acquir. rerum domin.* Cald. *de empt.cap.*12.*num.* 56. Cavalc. *p.*2.*deciſ.*35.*num.*28.

Verbo Adulteri, & Adulterium.

MARITI ſolent irrideri à Judicibus, cùm accuſant uxores de adulterio, Paul. *conſ.*275. *col.pen.lib.*2. Soc. junior *conſ.*74.*n.*9. *lib.*4.Men.*de arb.lib.*2. *cent.*4.*n.*26. Bajard. *ad jul.Clar.§.adulterium*, *n.*59. Et ideò juſtam habent mariti excuſationem ſi ad judicium non habent recurſum, ſed propria authoritate ſe diſponat ad vindictam violati tori, Boer. *deciſ.*298.*num.*1.Baiar.*ubi proximè.* *Ægyptii pœnam caſtrationis imponebant adulteris*, Tiraq. *ad leg.connubial.gloſſ.*15.*n.*7. Pined.*tom.*1.*in Job*, *cap.*31. *verſ.*22. *p.*329. & eſt exemplum Petri Portugaliæ Regis, prout refert Eduardus Nonius *in vita ejuſdem Regis*, *fol.*179.*verſo.*

De *Adulterio* vide alia per Cardoſ. verbo *adulterium*, *num.*1.*cum ſequentibus.*

Verbo Advocare, & Advocatus.

ADVOCATUS poteſt cogi advocare, Avil. *ad c.*28.*Prætor.* verb.*acogidos*, *n.*1. Judex poteſt punire illos qui minis vel terroribus inducunt Advocatos & Procuratores à deſiſtendo, Farin. *in praxi crimin.p.*5.*quæſt.*114.*num.*61.

Advocatus conſultus in cauſa poterit contra conſulentem advocare, Guter. *lib* 1. *pract.quæſt.*30. *num.*6. quem vide per totam quæſtionem.

Advocatus qui habet ſalarium pro duobus clientulis, ſi ambo litigent, cui primò promiſit, tenetur patrocinium ferre, Azeved.*l.*18.*num.*2. *tit.*16.*lib.* 2. *p.*195. Bertachin. verbo *Advocatus*, *n.*128. Roland. *conſ.*44.*num.*24.*vol.*2.

Advocatus poteſt ſequi aliorum opinionem probabilem contra ſuam. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.*2.*cap.*17.*p.*134.

Advocatus poteſt conſulere die feſto, Azeved. *l.*4. *tit.*1.*num.*2. *nov.recopilat.* Rebuff. *de privileg. ſcholar.privil.*1.*num.*13. *p.*473. Azor.*inſtitut.moral. p.*2.*lib.*1. *cap.*27. *vol.*113. Sayr. *in clavi Regia*, *lib.*7 *cap.*3.*num.* 13. Cened.*ad decretal.collect.*142. *n.*7. ubi etiam agit an liceat ſtudere, legere, vel ſcribere pro pretio, de quo idem Rebuff.*de priv.*1.*p. quæſt.*71. & Sayr. *ubi proximè.* Ubi aſſerit hæc licita eſſe ſi ex neceſſitate fiant, aut alia ex cauſa juſta; ſecus autem ſi fiant principaliter ob lucrum, etiam audita Miſſa.

Advocatus tenetur læſo de ignorantia ſua, Perez *l.*12. *tit.*19.*lib.*2.*Ordinam.p.* 310. Et ſi Advocatus fovet cauſam injuſtam, mortaliter peccat, & ad reſtitutionem tenetur, ut reſolvit Paz *in praxi*, *fol.*15. *num.*38.Cened. *ad decretum*, *collect.*28.*n.*16.*cum ſeq* Azeved. *l.*6.*n.*16.*lib.*2.*nov.recopilat.p.*183. Parlad. *lib.*1.*rer.quotid.cap.*2. Guter.*l.*1 *pract.quæſt.*29.*n.*1. Sayr. *clavis Regiæ lib.*1.*cap.*14.*n.*17.*&* *lib.*12.*c.* 23. *num.*13.*cum ſequent.* Menchac. *Uſufrequent.c.* 10. *num.*49. Et qui cauſam ſuper poſſeſſorio defendit ſciens clientulum ſuum in proprietate jus non habere, peccat mortaliter, teneturque ad damna. Guter. *conſ.*6. *num.*12.

Advocatus non tenetur defendere clientulum extra locum ubi advocationis non exercet officium, *l.ſancimus*, §1. *Cod.de advocat.diverſ.judic. gloſ.*

Digitized by Google

gloſ. verbo *venitentem, in c. Paſtoralis, de offic. delegati*, Bart. *in l. Sed hæc, §. non ſolùm, n. 2. ff. de procurator.* ubi gloſ. verbo *tribunal, ad finem.*

Advocatus vel quælibet alia perſona quæ facit litigantes ire ad ſe vel alium, relicto advocato tenentur reſarcire damnum, Azeved. *l. 12. num. 18. & ſeq. tit. 23. lib. 4. nova recopilat.*

Advocati verboſi aliqua vide per text. *in l. quiſquis, Cod de poſtul. l. Si manumiſerit 4. Cod. de obſequiis patrono præſtandis, ibi, ſine atrocitate verborum, l. ampliorem, §. in refutatoriis. Cod. de appellat.* Rebuf. *in l. 1. §. quoties, ff. de offic. præfecti urbi, n. 2. & in l. ex ea cauſa, ff. de poſtul.* Et de advocatis qui malè contra alios loquuntur vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 1. con l. 51. conſiderat. 1. n. 5.*

Advocatus invitus cogitur patrocinium ſuſcipere, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concluſ. 43. conſiderat 2. à n. 4* ubi *n. 17.* ſecus aſſerit in procuratore, qui non tenetur invitus acceptare mandatum, de quo etiam Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap 56. n. 22. 23. & 32.* De advocatis extorquentibus à clientulis immoderata ſalaria, vide Perez *ad l. 2. tit. 19. lib. 2. p. 404. col. 2.* Et de utentibus cavillatione, vide Gratian *dicto tract. c. p. 186. num. 34. cum ſequentibus.*

Advocatus non poteſt eſſe infamis, & quid in procuratoribus ad negotia? Vide Barboſ. *in l. cùm prætor, §. ult. ff. de judic. n. 126. cum ſeq.* Et advocati quibus patrocinari prohibitum eſt, poſſunt in domo ſua privatim conſulere, Bart. *in l. 1. § 1. ff. de poſtul.* & vide Cabed *p. 1. deciſ. 214. n. 14.*

Advocati inimici non poſſunt recuſari, & idem in procuratore Regio, Cabed. *deciſ. ult. n. 9. & 10. p. 1.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *procurator, num. 108.*

Advocare prohibitus non prohibetur advocare in una cauſa. Innocent. *in cap. 1. de obligat. ad ratiocinia, & in cap. Sed nec, per text.* ibi: *ne Clerici vel Monachi*, Præpoſit. *in cap. per venerabilem, in princ. num. 8. qui filii ſint legitimi.*

Advocati militibus comparantur, *l. advocati 4. Cod. de advocat. diverſ. judic.* Tiraquel. *de nobilit. cap. 19. à num. 11* Garc. *eod tract. gloſſ. 34. num. 10.* optimè Bæza *de inope debitore, cap. 16. à num. 48.* Et ſunt nobiliores Medicis, juxta reſoluta per Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 43. n 6.* Cened. *ad Decret. collect. 163. n. 9.* Mallarà *cent. 10. reſp. à num. 63.*

Advocati excuſantur ab onere hoſpitandi milites, quia advocati non minus militant in Republica quàm ipſi milites, *advocati, Cod. de advocat. diverſ. judic.* Et advocationis officium requirit animi quietè, unde propter hoc malleatores poſſunt expelli à ſua vicinia, ut notant Doct. *in l. 1. ff ſoluto matrim.* & ibi Bart. *n. 50.* Menoch. *de arbitr. caſ. 257. n. 4. & n. 6.* reſolvit immunitatem conceſſam profeſſoribus eſſe etiam conceſſam advocatis, magiſtri autem literarum pro neceſſariis artibus vel liberalibus diſciplinis excuſantur ab hoc onere, *l. archiatros, Cod. de metatis & epidemitatis, lib. 12.* Et de Doctoribus idem reſolvunt Perez *tit. 1. lib. 4. p. 771.* Azeved. *l. fin. num. 61. tit. 21. lib 4. nova recop.* Rol à Valle *conſ. 96. num. 36 cum ſequentibus, vol. 1.* Ubi *num. 38. agit de procuratoribus.*

Advocati impedimentum, vel alterius procuratoris ſufficiens eſt ad petendam reſtitutionem ex clauſula generali, ut in notabili caſu probat *l. præſes, Cod. de appellat. & in l. cùm à matribus, Cod. Ubi petantur curatores*, Oldrad. *conſ. 208. ad finem*, Gregor. Lopez *l. 24. tit. 23. gloſſ. 1. part. 3.*

Advocatus non punitur ſi fecit petitionem injurioſam cum proteſtatione quod non intendit injuriare, ut per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 81. num. 18*

Advocati non poſſunt patrocinari in propria cauſa, Valaſc. *conſ. 25. ad finem, tom. 1.*

Advocati juvenes & mendici ſolent gratis ſervire, ut plures acquirant, qui ad eos confugiant, Bart. *in l. quod Nerva, num. 32. ff. depoſiti*, Rebuff *in l. 1. ff. de poſtul. num. 3.*

Advocatus qui extra provinciam exit pro clientulo, ultra conventum honorarium debet habere expenſas, victus & alia Surd. *de alim tit. 1. quæſt 68.*

Advocatus ſeu procurator, accuſatoris non dicitur inimicus accuſati, Farin. *in praxi crimin. p. 1. quæſt. 49. num. 73.*

Advocatus poteſt ſua manu conſtituere procuratorem, refert judicatum Phœb. *deciſ. 162. num 10. p. 2.*

Advocare an poſſit Clericus vel Monachus, Vide Illuſtriſſ. Dom. D. Roderic. à Cunha *ad c. perlatum. 4. diſt. 88. n. 2. cum ſequentibus, pag 700.*

Verbo ÆDIFICARE, & ÆDIFICIUM.

ÆDIFICANS ſcienter in re aliena præſumitur donare, & amittit meliorationes, *§. diverſo, inſtit. de rerum diviſ.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p. 2. deciſ. 176. num. 8.*

Ædificium dicitur pars rei cui adhæret, *l. 1. §. is autem, ff. de ſuperficieb.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 16 n 8.* Surd. *dec. 78. n. 10. cum ſeq.* et augmentum rei ad dominum cum re ipſa pertinet. Cald. *ubi proximè, n. 9.* Surd. *d deciſ. 78 n 11.* Et cedit ſolo, idem *dicta deciſ. 78. n. 10. & deciſ. 168. n. 2.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 42. n. 28. cum ſequentibus.*

Ædificia ut non deſtruantur, intereſt Reipublicæ, cùm hoc pertineat ad decus urbis, Gratian. *diſc. forenſ. cap. 32. num. 19.*

Ædificio non poteſt quis adumbrare aream vicini ad triturandum panem, ita ut ſolem & ventum impediat, Duen. *reg. 33. verſ. ſextò fallit*, Bocr. *deciſ. 322. n. 12.* Si quis habeat aream vacuam ante domum, non poteſt prohibere vicino, ne ibi paſcat pecora ſua, Surd. *deciſ 236 n. 12.*

Ædificatum corruit fundamento deſtructo, *l. nam origo, ff. quod vi aut clam, l. egi tecum, ff. de excep. rei judic. cap. cum Paulus 1. quæſt. 1. cap. veniens, d. preſbytero non baptizato*, Flamin. *de reſignat lib 3. q. 25. num. 36* Anton Monach. *Lucen. deciſ. 13. num. 24* & Florent. *deciſ. 48. num. 3.* & Bonon. *deciſ. 18. n. 45* Gonzal. *ad reg. 8 Cancel. gloſ. 31 n. 30. cum ſeq* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 65. ad finem, & quæſt. 43. n. 34.* facit text. *in l. cùm tale, §. falſam cauſam, ff. de cond. & demonſt.* junctis traditis per Cabed. *deciſ. 30. n. 5. p. 1.* Ubi ait quod impedito qui potuit impedimentum removere, tempus currit.

Verbo ÆSTIMATIO.

ÆSTIMATIO & intereſſe reputatur idem cum ipſa re, Bart. *in l. 1. ff. de action. empti, n. 6* Surd. *dec. 35. n. 10.* ubi *n. 11.* quod facit emptionem.

Æſtimatio ſuccedit loco rei, Surd. *deciſ. 81. n. 5.*

Æſtimatio rerum facit emptionem & venditionem, *l. quoties. Cod. de jure dotium*, Cov. *pract. c. 28.*

Æſtimatio rei diminuitur propter onus quod habet annexum *l. 1. §. hæres, ff. ad Trebel.* Tiraquel. *in præfat. retract. lig. n. 27.* Pinel. *in l. 2. Cod. de reſcind. vendit. p. 3. cap. ult. n. 18* Cov. *lib. 2. var. cap. 3. num. 4. verſ. 5.* Menoch. *conſ. 358 n. 26.* Gam. *deciſ. 37. n. 3. & deciſ. 138. n. 2. & deciſ. 256.* Valaſc. *conſult. 43. & conſ. 70.*

Digitized by Google

conſ.74.num 4.Cald *conſ.33.n.30.& de extinct.emphy* *cap.4.n.2.& in l.Si curatorem*,verbo *ſua facilitate,n.81. ad finem,Cod.de in integrum reſtitut. min.* Surd. *deciſ.155. n.*10. Steph.Grat. *diſceptat forenſ. cap.*54. *n.*19. Gem.*de uſuris comment.*2.§.5.*n.*128. Et commodum an onere regulatur. Gloſſ.& Doct. *in l.ſi duolu*,§.*fin.ff.de leg.*1.Gratian.*cap.*141.*n.* 26. *& cap.*461.*num.*9 *dicto loco.*

Æſtimatio rei diminuitur ex eo quod vendita cum pacto de retro, Pinel. *in l.2.Cod. de reſcind. vend.p.3.cap.ult.num.*19.Nav.*in man.cap.*17.*n.*140. Tiraquel. *in præfat.retract.lig.num.*27.*& in præfat. retract.convent.num.*20.Gam.*dec ſ.*178.*n.*8.*cum ſeq.* Cald. *in l.ſi curatorem*,verbo *ſua facilitate,num.*81. *&* 83. *Cod.de in integrum reſt tut.min.* Joseph. Ludoviſ. *dec Peruſ.*97 *n.6.* Gemin. *dicto loco*, Valaſc. *conſult.*70.*n* 4.*&* 10.Menoch.*conſ.*358.*n.*26. Maſc. *de probat.conc* 1447.*n.*10.*&* 13 *& concl.*960 13.

Æſtimatio debet fieri de toto, & non de ſingulis rebus in particulari,Bald.*in l.fin.*§.*præterea,n.* 6. *in fine,Cod.de jure deliium,l.Nevius*,§.*fin.*ubi gloſ. verbo *partes,ff.famil herciſc.*gloſ.*in l.*1.verbo *parte Cod.eod.tit.*& Pinel.*in l.2.Cod.de reſcind.vendit p.*5 *cap.*4.*n.*36.Rol. à Valle *conſ.*71.*n* 16.*vol.*3.Garc.*de expenſis,cap.*24.*n.*6. Surd. *deciſ.*155.*n.* 4 *cum ſeq.* ubi *n.*7. aſſerit quod in judicanda læſione totus contractus eſt conſiderandus,etiam quando agitur remedio *l.2.C de reſcind.vendit.*Et res minùs valet cùm non tota, ſed pars venditur, & prædia unita ſunt majoris valoris,Menoch.*conſ* 358.*n.*29.Tiraquel *de retract.lig.*§.23.*gloſſ.*1.*num.*17.

Æſtimationem non poſſunt partes annullare ſententia lata,Cabed. *deciſ.*21.*n.* 15 *&* 16.*p* 1.

Æſtimationem non recipit libertas, Cabed. *arreſt.*75.*p.*1.*& arreſt.*87.*p.*2. Valaſc. *tom.*1.*alleg.*99. *n.*6. *cum ſeq.*ubi refert res quæ non recipiunt æſtimationem,& juriſdictio cum ſit honor,nullo pretio comparari valet,Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.*§. 4. *proœm. n.* 19 Et vulnus in facie ex quo remanet cicatrix, nullum admittit æſtimationem, Valaſc.*ubi proximè,n.* .Farin.*in praxi crimin p.*1.*quæſt* 8.*n.*98.

Verbo ÆTAS.

ÆTATES hominum ſunt ſeptem,infantia durat uſque ad ſeptimum annum, ætas pupillaris uſque ad 14.annum in maſculo,& in fœmina uſque ad 12.pueritia uſq ue ad 18.adoleſcentia uſque ad 25.juventus uſque ad 50.in robuſtis tamen uſque ad 60.ſenectus uſque ad 80 decrepita uſque ad 100.refert Cardoſ.*in praxi judicum & advocatorum*, verbo *Ætas,num.*1.

Ætas probatur ex libris baptiſmi,& parochi,& patris,Menoch. *præſumpt.*5.*n.*53.*cum ſequent.* Maſcard.*de probat.concl.*672.*& concl.*1059 *num.*22. *& concl,*1082.*n.*7.Farin.*de delict.p.*7.*in fragment lit. A num.*56. *cum ſequentibus,& n.*141. Garc. *de benefic. p.*6.*cap.*2.*num.*248.*cum ſeq.*Barboſ.*de offic. & poteſt Epiſcopi,allegat.*32.*n.* 175.*n.ſeq.* Cald.*in l.ſi curatorem*, verbo *minoribus,num.*38.*Cod.de in integrum reſtitut.min.*Flamin. *de reſig.lib.*10 *quæſt.*3.*num.* 38. Juſt.Liſp. *in addit.ad Cornel,Tacit.lib.*3.*p.*260.*cum ſequentib.*Stephan.Gratian *diſcept.forenſ. cap.*155. *n.*12.*cum ſequentibus,& cap.*555.*n.*10 Gabr Pereira *deciſ.*10.*n.*7. Et ex Curati libro in quo baptizatorum nomina profiteri ſolent, probatur quis originarius,Maſcard *concl.*1141.*n.*21. Rebuf.*ad l.*147. *de Verborum ſignific tit.pag.*513.

Ætas 15.an requiritur in illo qui collocatur in aliqua dignitate,aut ſimplici beneficio curam animarum annexam habente; ſufficit tamen ætatem illam attingere,& tenetur intra duos menſes à diſpoſſeſſionis adeptæ facere profeſſionem fidei, & ordinari presbyter intra annum,*cap unic.*ubi Doct *de ætate & qualit.lib.*6.Concil.Trident.*ſeſſ.*24.*c.*12 *de reformat.*Cardoſ.d.verbo *ætas,n.*10.

Verbo AGER, & AGRICULTURA.

AGRI limitati limitatum quoque habent dominium, *l.in agris,ff.de acquir.rer.dō.* ac proinde eorum poſſeſſores ſuis limitibus debent eſſe contenti,Brun.*de augmento,q.*6.Corn.*conſ.*322 *l.*1. *& conſ* 288. *lib.*3.facit quod tradit Valaſc.*de jure emphyt.q.*16 *n.*10.Et hæc limitatio agrorum excludit jus accreſcendi,Bald.*in l.*1.*col.fin.Cod.de ſecundis nuptiis,per l.Lucius*,§.*quæ habebat ff. ad Trebel.* & ibi gloſſ.*& in l.Dominus*,§.1.*ff.de uſufructu*,Curt. Senor. *conſ.*56.*n.*2.*verſ.* *eandem ſententiam*,Montalaris *ad leges fori,lib.*3 *tit.*4.*l* 14.

Agro in alieno nemo poteſt lapides frangere contra Domini voluntatem, *l.venditor*,§.*ſi conſtat ff.commun.præd.* Gregor. *l.*27.verbo *pondera,tit.*11. *part.*4.Cov.*pract.c.* 37 .3.*col.*3.Surd.*dec* 236.*n.*21. Intellige quādo fundi Dominus neceſſe habet pro uſu,Surd.*ubi proximè*,Cab.*dec.*74.*n.*6.Farin *tom.* 3. *de variis ac diu.quæſtionibus,quæſt.*104.*n* 51.*p.* 442.

Agrum vel fundum ſuum poteſt unuſquiſque pariete vel vallo cingere, *l per Provincias,C. de ædificiis privatis*, Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *præſumpt.*29.*num.*11.*cum ſequentibus.*

Agricultura non derogat nobilitati, quam quis habet à majoribus ſuis,Tiraquel. *de nobilit.cap.*31. & alii relati per Vargas.*de nobilit.diſcurſu* 15.*n.* 21 *propè finem.*

Verbo ALAPA.

ALAPA reputatur gravis injuria, *l.* 20. & ibi Gregor. verbo *en el ojo,tit.*9. *part.* 7.Fr.Emman.Roderic. *tom.*1.*quæſt.Regul.q.*15.*art.*3.*verſ.*9. Et eſſe atrociſſimam injuriam ex Bald.& aliis tradit Bobadil.*in ſua Polit.tom.*1.*lib.*2.*cap.*14.*n.*43.*de* quo vide Farin. *in tract.de variis & diverſ.crimin. p.*3.*q* 97.*n.*157.*& q.*105.*n.*207.*cum ſeq.* Aloyſ.Riccius *in coll ct.dec.p.*3.*collect.*170.Et dicitur gravis vel levis ex facti & perſonarum qualitate, Maſc. *de prob. concl.* 1131.*n.*4.Et in hoc communis opinio hominum attendi debet,Perez *lib.*8. *Ordinam p.*380 An ſit caſus elogii,vulgo *de vaſſa*,vel querelæ alapa in vultu?vide Phœb. *arreſto* 93.*p.* 1. Ubi etiam quod ex alapa poſt intervallum unius diei non fuit adjudicata pœna ordinaria mortis uni, qui alium occidit, & ibidem diſputat an licitè quis poſſit occidere percutientem ejus maxillam manu vacua?ad quod citat text.*in l.prætor edixit*,§.*fin.ad finem,ff de injur.* Maſcard.*de prob.concl.*491,*n.* 7. & Farin.*quæſt.*4.*num.* 207.

Alapam dans judici tenetur pœna mortis, Avil. *ad c.*1. *Prætor.n.*12.*fol.*42. Cotta *in memorab.*verbo *poteſtas,p.*986.Fr.Emman.Roder *tom.*1 *quæſt.Regul q.*22.*art.*1. Quid ſi ſit in ſindicatu?vide Tiraquel. *tr.ceſſante cauſa,limitat.*15.*n.*10.Avil.*ad dict. cap.*1. *Prætor.num.*9.*fol.*73.*verſo.*

Verbo ALIENARE, ALIENATIO.

ALIENATIONIS appellatione quæ contineantur? vide Barboſ. *tract.de appellat.verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *alienatio*,14 *num.* 1. *cum ſeq.*

Alienationis appellatione venit emphyteuſis,*ut. Cod.*

Digitized by Google

Cod de rebus alien.non alien. c.nulli, de rebus Eccleſ. non alien. Molin. de primogen.lib.1.cap.21.num.31. Cald. de extinct. emphyt.c.5 n. 53.

Alienare prohibitus quæ prohibeatur facere? Vide Barboſ.ad cap.nulla 5.de reb.Eccleſ.non alien. n.10. cum ſequentibus.

Alienatione prohibita, prohibetur & omnis actus per quem pervenitur ad illam, Surd.dec 278. n.2. Et prohibetur etiam conceſſio emphyteuſis, Barboſ. d.cap.nulli,n.17.

Alienare prohibitus extra familiam poteſt uni de cognatione dare etiam in gradu remotiori, Menoch. conſ.327.num.104. etiam fœminæ. Maſcard. de probat.concl.1236.n.42.

Alienare videtur qui non acquirit cum poteſt, Surd. de alim.tit.7.q.15.n.20.

Alienare qui non poteſt, nec poterit compromiſſum facere, ut eſſe receptum tradit Jaſ.in l.fin.n.119 Cod.de jure emphyt.Dec.conſ.39.Capic.deciſ.93.n.3. Socin.jun. conſ.77.lib.1. Blanc. de compromiſſ.p.4. num.28.Tiraquel.de iure mariti gloſſ.5.n.202.Et de compromiſſo neceſſario, vide Cald.in l.ſi curatorē, Verbo læſis,n.5. col.4 Sicut nec tranſigere poterit, l.non ſolum Cod de prædiis min.c.cum tempore,de arbit. Dec.conſ.44.n.5. Pinel in l.1.Cod.de bonis maternis,p.3.n.44.Molin.de primogen.lib.4.cap.9.n.10. Ut etiam nec dividere bona, Valaſc. conſult. 53. n.4. Gam.deciſ.300.n 4. Alia vide per Barboſ.in remiſſ.ad Ordinat.lib.5.tit.2.num.12. cum ſequentibus.

Alienare poteſt Epiſcopus rem immobilem parvam abſque ſolemnitatibus. Barboſ.ad cap.terrulas 12. quæſt.2. & de Offic. & poteſt.Epiſcopi,p.3. allegat 95.num 50.

Alienatio neceſſaria poteſt fieri lite pendente, Surd.de alim,tit.9.q.32.num.68.

Alienatione rei Eccleſiaſticæ ſolemnitates præſumuntur interveniſſe ex antiquitate temporis Rebuf. in compend. alienat.num.12. Valaſc.conſult.89. n.2.Tiraquel.de præſcript.pag.107.verſ.36.Maſcard de probat.concl.75.n.14.& 15. concl.487. & concl. 1316.n.3.Næv. conſ.3.de cenſibus,num.7. Menchac. illuſtr.cap.6.num.3.& 4.Gam.deciſ.49.& 83.& deciſ.325.num.3.ubi quod alienatio rei Eccleſiaſticæ valida eſt non obſtante allegatione defectus ſolemnitatis; ſi tempus longiſſimum tranſactum ſit, quia ſolemnitas extrinſeca præſumitur interveniſſe ex diuturnitate temporis, quamvis notarius nullam fecerit mentionem in ſcriptura de prædicta ſolemnitate, quæ eſt tractatus, utilitatis diſcuſſio, ſuperioris conſenſus,& hujuſmodi.

Verbo Alere, Alimenta, & Alimentare.

ALIMENTA & litis ſumptus an dives pendente lite teneatur inopi litiganti ſubminiſtrare, vide Mendoz.in praxi ſæculari,lib.1.c.4.n.1. ubi pro affirmativa parte refert in Senatu deciſū quādo lis eſt inter eos quibus aliàs de jure naturæ alimenta debentur,& pro eo adſit aliqua præſumptio juſtitiæ. Et lite pendente ſuper præbenda Eccleſiæ poterit ſe interim poſſeſſor ex ejus fructibus alere, Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.1.deciſ.191 n.3. ubi etiam quod quando omnibus ſequeſtratis nihil ſupereſſet unde poſſit litigans vitam ducere, litemque ſuſtinere, ſunt nihilominus præſtāda alimenta litis expēſis. Et Monacho accuſanti Abbatē debentur expenſæ litis de bonis monaſterii, juxta qualitatem ſuæ perſonæ,& redituum monaſterii: ſic etiā filio & uxori litiganti tenetur pater & maritus alimenta præſtare, Ricc,d.p.1.dec.191.n. 3.& deciſ.251. num.18.p.2. Barboſ. in cap. Olim 26 de accuſat. numer.2. ubi numer 3.quod hujuſmodi ſumptus & expenſæ non poſſunt repeti, etiamſi quis ſuccumbat, & idem de alimentis lite pendente præſtitis.

Alimenta poteſt filius à patre percipere pendente cauſa filiationis ex ſummaria cognitione mandato judicis, Ricc.dicta deciſ.191.num.3.Cov.pract.c.6. n.8.ubi etiam quod non repetuntur poſtea, etiamſi filius ſuccumbat. Et circa alimenta filiis debita, vide Barb.in addit.ad Collect p.114.col.2.ubi quod pater poſt triennium tenetur filium ſuū alere, quæ obligatio ipſi,& non matri incumbit,& hoc etiam juxta ſtatum ſeu dignitatem perſonæ, & ibidem limitat ſi mater ſit dives,& pater pauper.

Alimentorum materiam vide per Menoch.conſ.8. n.10.cum ſequentibus,& conſ.62.Cordub.in l.ſi quis à liberis,ff.de liberis agnoſcendis, & Surd. tract. de alimentis.

Alimenta tam debentur filiis legitimis, quàm naturalibus, quia quando tractatur de alimentis, æqualis eſt omnium filiorum conditio, Surd. de alim.tit.7.quæſt.9.n. 5. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ.cap.567.num.26.ita & parentes à filiis aluntur, l.ſi quis à liber.§ ſed ſi parens,ff.de liber.agnoſc. Gom.l.9.Tauri,num.46.

Alimenta præſtāda ſunt juxta parentum facultates,& perſpecta filiorum qualitate, gloſ. in l. nepos Proculo ff.de verbor ſignificat.Cov.de ſponſal.q.2.c.8 §.6.n.7.Perez tit.1.l.3.Ordin.p.454.Farin.dec.431 in noviſſ.n.5.Cardoſ.in praxi judicum, verbo alimēta,n.17.Et regulariter præſtantur & ſunt ſolvenda ſecundùm dignitatem, & qualitatem perſonæ cui debentur. Surd.de alim.t.4.q.18 à n.1. Et ſolvuntur ex reditibus & fructibus patrimonii. Idem q. 9. à n.1.Ex fructibus, reditibuſque parentum ali debet filii, nec proprietates vendi debent, G. l. 9. Tauri, c.40.Surd.d.tit.4.quæſt.9.& tit.8.quæſt.6.num.22. Et ſunt præſtanda intra domum, Stephan.Gratian.diſceptat.forenſ.c.552.n.41.cum ſequentibus. Item extra domum præſtari debent ab illo, qui tenebatur præſtare domi, quando ſunt ortæ inimicitiæ, Cabed. deciſ.178.p.1 Cald.de poteſt.nomin cap.1.num.38.Et ſi filius nolit alimenta à patre recipere,& velit ad Indos proficiſci; non poteſt pater abſque juſta cauſa eum compellere ut ſibi inſerviat, Sanch. de matrim.lib.6.diſputat.39.num.6.

Alimenta præſtanda ſunt in domo patris, Cordub. l.ſi quis a liberis, in princip,num.8 ff.de liber. agnoſcend. Et ſi filius habeat unde ſe alat, nil à patre conſequi debet, Menoch.conſ.321.num.26.Idem eſt ſi ſit robuſtus; qui poſſit ſe alere ex operibus corporalibus, Barboſ. in l.1.ff.ſoluto matr.p.4.n.61. Et ſocer debet præſtare alimenta nurui, Menoch. de arbitr.caſu 348.n.14.Et idem in genero, Menoch conſ.22. num 3 Et quod debeant præſtari in domo hæredis, tradi Menoch.conſ.62. n. 2. Si filius ſpiritualis eget, tenetur eum alere pater ſpiritualis, Cened. ad decretum, collect. 38. num. 1.

Alere tenetur mater filios triennio, Barboſ. ad cap.ult.de converſ.infidelium,num.8.poſt triennium tenetur pater alimentare filium, niſi vivere poſſit ex ſuis bonis vel officio, Cardoſo verbo alimenta num.13.

Alimenta non tenetur præſtare pater filio, qui habet bona propria, ſecus ſi habeat proprietatē ſine uſufructu, Barboſ.in l.maritum,n.13.ff.ſoluto matrim.

Alimenta pater tenetur præſtare ſpurio, cap.cum haberet, de eo qui duxit in matrim. ubi Barboſa n.4. cum ſeq.l.2.tit.19.p.4. & ibi Gregor. verbo padre Beja reſ.caſuum conſcient.p.2. caſu 12. Non tamen ſi habeat unde ſe alat. Stephan. Gratian. diſceptat.

Digitized by Google

forenſ. cap. 586. *num.* 16. *cum ſequentibus*, cum aliis citatis per Barboſ. *ad dictum cap. cum hab. ret. num.* 11.

Alimenta ſpurio præſtantur ſecundùm neceſſitatem, non ſecundùm dignitatem, Surd. *de alim tit.* 4. *q.* 18. *n.* 49. Molin *de primogen. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 55. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 38. Stephan. Gratian *diſceptat foren ſ. c.* 112. *&* c 586. *n.* 29. *&* c. 613 *à n* 6. Cald. *forenſ. quæſt.* 18. *n.* 12. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, n m.* 48. *cum ſequentibus. ff. de lib. ag oſcen.* Barboſ. *in l.* 1 *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *n.* 61. *&* 65. Quod ſi pater habet filios legitimos, an poſſit relinquere ſpurio ultra tertiam ad alimenta, quando tertia non ſufficit? Vide Guter *lib.* 2 *pract. q.* 109 ubi pro parte negativa reſolvit. Et pater poteſt ſtipulari emphyteuſim filio ſpurio pauperi ad alimenta Surd. *tit* 2. *q* 13 *n.* 2.

Alimenta ſpurio debita ſunt petenda coram judice Eccleſiaſtico, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 9. *n.* 6. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcr. n.* 78. *ff. de liber. agnoſc.* Molin. *de primogen. lib* 2. *c.* 15 *n.* 75. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *n.* 82.

Alimenta debent dari illi, qui fuit bonis privatus, ſi pauper ſit, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 10. *n.* 22. *&* q. 123. *&* 129. *n.* 2.

Alimentare tenetur creditor debitorem pauperem pro debito civili incarceratum, dùm lis pendet, Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo alimenta, *n.* 8. ubi limitationes aliquas adducit, Ricc. *p.* 2. *deciſ.* 291. *num.* 17. Et alimenta tenetur præſtare creditor carcerato in domo eo modo quo tenetur illa ſubminiſtrare carcerato in vinculis publicis, Phœb *deciſ.* 3. *p.* 1.

Alimentorum appellatione quæ contineantur? vide Barboſ. *tract. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *alimenta* 15. *n. m* 1. *cum ſequentibus* ubi plures citat, quibus adde Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 13. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 610 *n.* 10. 11. *&* 12.

Alimentorum obligatio tranſit ad hæredes in filiis illegitimis & ſpuriis, mortuo patre, ex citatis per Barboſ. *in cap. cum haberet, numero* 5. *de eo q i duxit in matrim.*

Alimenta de ſui natura ſunt executiva, & cauſa eorum ſummaria, & non poſſunt dilatari, nec ſuſpendi, cùm venter non patiatur dilationem, Caſſad. *deciſ.* 1. *ni .n.* 1. *de m tuis pet t.* Surd. *de alim tit.* 8. *privil.* 60. *num.* 5. 8. 10. *&* 11. Lotter. *de beneſic. lib.* 1. *q.* 38. *n.* Ricc. *dec. Cur. A chiepiſco. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 172. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *alimenta num.* 5.

Alimentorum cauſa dicitur pia & favorabilis, Surd. *de alim, tit.* 8. *privil* 1. *num.* 1. *cum ſeq.* in quibus appellatio non poteſt ſuſpendere executionẽ cùm agitur de alimentis futuris, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 70. *in princip. num.* 8. quibus adde Phœb. *arreſt.* 72. *p.* 2. Cabed. *dec.* 56 *p.* 1 Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, n* 32. *ff. de liber. agnoſc.* Tiraq. *de privil pia cauſæ, priv.* 153. ubi etiam idem reſolvit in pia cauſa, Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p* 2. *dec.* 131. *n.* 3. 9. *&* 10. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 665. *n* 1. *&* cap. 726. *n.* 18. *cum ſeqq.* Et in alimentis præteritis ſi petantur, erit locus appellationi. Surd. *d. privil.* 60. *n.* 15. Nec auditur appellans niſi priùs ſolvat alimenta, idem *d. tit.* 8 *privil.* 96. Nec in cauſa pauperis admittitur appellatio, ut per eundem *deciſ.* 60. *num.* 23.

Alere patrem potiùs tenetur filia quàm maritum. Surd. *de alim. tit* 1. *q.* 53. *n.* 33. & quàm filium, Azor, *inſtit. moral. p* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *col.* 130. & filia excluſa à maſculo, debet ali ab eo & dotari, Cov *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 8. §. 6. *n.* 4. Et extra caſum neceſſitatis vir potiùs tenetur alere uxorem quàm parentes, Sanch. *de matrim. lib.* 9. *diſp.* 4. *n.* 26. Et extra caſum extremæ neceſſitatis potius quis filium, quàm patrem, Sayr. *clavis Reg. l.* 7. *q.* 5. *n.* 16. Et primogenitus ſucceſſor alicujus majoratus & dignitatis tenetur aliis fratribus providere de alimentis. Cord. *in l. ſi quis à liberis, §. idem ſcripſit num.* 1, 8. *&* 139. *ff. de lib. agn. ſc.* Surd. *de alim. t.* 1. *q.* 27. Mol. *de primog. lib.* 2. *c.* 1 *n.* 57. *cum ſeq.* ubi *n.* 67. quid in nepotibus ex fratre, ubi quod frater majoratus poſſeſſor non tenebitur alere, vel dotare fratrum vel ſororum filios, etiam eorum parentibus mortuis, niſi eis legitima à primo inſtitutore debeatur, quæ obligatio in fratribus atque ſororibus finitur.

Alimenta lite pendente præſtanda ſunt uxori & filio etiam divitibus, Valaſc. *conſult.* 1. *n.* 2. Barboſ *in rub. ſol. to matrim. p.* 1. *n.* 18. Cordub *in l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, n.* 64. *ff. de lib. agnoſce. d* Stephan. Gratian *diſceptat. f. renſ. cap.* 36. *num.* 23. *cum ſequentib.* Aloyſ. Ricc. *de. iſ. Cur. Archiep. Neapolit. p.* 1. *decſ.* 191. Et ſumptus ad litigandum, Gonzal. *reg.* 8 *Cancel. gloſ.* 2. *n.* 45. Et non poſſunt repeti etiamſi quis ſuccumbat, Gratian. *d. ſc. forenſ. c.* 33. *n.* 27. *&* 28. *cum ſequentibus, &* c. 236. *n.* 54. *cum ſequentibus*, Ricc. *p.* 2. *deciſ.* 251. *n.* 19. Et de alimentis præſtandis filio hæreditatem patris petenti, vide Ricc. *dict. dec.* 251. ubi refert alia plura. Et de alimentis agi non poteſt niſi poſtquam conſtiterit illa eſſe præſtanda Cald. *quæſt. forenſ. quæſt. num.* 70. Gratian. *forenſ. cap.* 552. *num.* 4. *cum ſequentibus*, & faciunt quæ *c.* 559. *n.* 4. Fallit in ſervo proclamante ad libertatem, qui petit alimenta ſibi à domino præſtari, Phœb. *arreſto* 44. *tom.* 1. Onde diſe que el Señor nueſtro tien obligacion de dar donze in aſ ſu eſcravo cativo pera quaſtar no demanda que lheguer mover ſobre ſe fortar, e que aſſi ſe julgen no Senado

Alimenta pendente accuſatione debentur accuſato, Farin. *de de ict. j.* 5. *quæſt.* 143. *num.* 42. Ricc *d. deciſ.* 251. *n.* 7. Quid ſi uxor recedat à viro propter concubinas? Vide Farin. *dicta quæſt.* 143. *num.* 46.

Alimenta debent ſubminiſtrari filio & filiæ pendente lite ſuper hæreditate paterna, Ricc. *d. dec.* 251 *num.* 1. *&* 6. ubi *num.* 2. idem in pronepote & quolibet deſcendente à teſtatore, & *num.* 3. *&* 4. etiam quod lis pendeat de alimentis præſtandis, idẽ procedit in ſorore, & *n.* 5. quod frater litigans petens ſucceſſionem fratris debet habere alimenta, & *n.* 8. quod clerico beneficio ſuſpenſo, niſi habeat alia bona, debentur alimenta, & *num.* 11. quod pupillo litiganti contra patruum de inofficioſo teſtamento alimenta debentur, & *n.* 12. quod alimẽta debentur etiam pendente lite, & proceſſu ipſorum alimentorum & *n.* 13. *&* 15. quod uxori accuſatæ de adulterio lite pendente ſunt ſubminiſtranda alimenta,

Alimenta debentur ei cujus bona ſunt ſequeſtrata, & alia ſibi non remanent ex quibus alatur, Valaſc *conſult.* 1. *n.* 1. *ubi n* 7. quod danda eſt cautio de reſtituendis præfatis alimentis, vel computandis in fine litis, & *num.* 9. *verſ. nec exiſtimo*, conſulit quod adeat Regem quiſquis hoc deſideravit, qui tanquam viva lex poteſt præſumptionibus, quæ ſibi ſufficientes videbuntur, & præhabita informatione judicum alimenta, & litis ſumptus decernere, ut aliquando impetratum vidiſſe teſtatur, & plura in hac materia vide per Mol. *de primog. lib.* 2. *cap. ult.* Cald. *quæſt. forenſ. lib.* 1. *q.* 21. *n.* 38.

Alimenta debentur in principio, non autem in fine anni, Farin. *deciſ. Ro. Rom.* 244. *n.* 10.

Alimenta taxantur arbitrio boni viri. Gloſ. *in §. conſideremus*, verbo *legitim.*, *in Auth. de triente & ſemiſſe*,

Digitized by Google

ſemiſſe Surd. *de alim. tit.* 4. *q.* 23. *num.* 41. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 613. *num.* 1. ubi *num. ſequent.* quo pacto ſint taxanda? de quo etiam Menoch. *de arbitr. caſu* 169.

Alimenta recipiens non tenetur dare fidejuſſorem. Phœb. *p.* 2. *arreſto* 89. Mendez *in praxi, lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 1. quamvis contrarium ſequatur Barb. *in cap. Odoardus, n.* 25. *de ſolutiõn.*

Alimenta petens filius interim dum lis pendet, debet probare ſummariè ſaltem per unum teſtem filiationem, vel per famam, & non tenetur poſtea reſtituere alimenta data, Cov. *pract. cap.* 6. *ad finem,* Cordub. *in l. ſi quis à liber. §. ſi vel parens, num.* 39. *&* *n.* 54. *ff. de lib. agnoſcend.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſumpt.* 35. *num.* 32. *&* 36. Vincent. de Franch. *deciſ.* 336. Gam. *deciſ.* 152. *num.* 1. *& deciſ.* 225. *n.* 2. *&* 3. Barb. *p.* 1. *rub. ff. ſoluto matrim. num.* 18. Et non poſſunt repeti ſi ſuccubuit. Surd. *de alim. t.* 6. *q.* 20. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 251. *n.* 19. Et admittitur repulſatio teſtium, Menoch. *de arbitr. quæſt.* 32. *num.* 10. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 4. *num.* 74. ubi *num.* 60. agit de cautione.

Alimenta præterita non poteſt filius petere à patre, *l. ſi quis à liberis, ff. de liber. agnoſcend. juncta l. cùm poſtulaſſem, ff. de damno infecto.* Dec. *in l. de alimentis, n.* 6. *Cod. de tranſact.* Afflict. *deciſ.* 10. *in fine,* Garc. *de expenſis, cap.* 4. *n.* 22. *verſ. de alimentis,* Tiraquel. *de jure primogen. quæſt.* 75. *n.* 4. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. pag.* 217. *verſa, num.* 7. Quia debentur per officium judici, & ſunt alimenta debita jure ſanguinis, non autem jure actionis, Burſat. *conſ.* 120. *num.* 42. *l. primo,* Surd. *de alim. tit.* 5. *quæſt.* 1. *n.* 40. *&* 43. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 104. *num.* 57.

Alimenta poſſunt denegari ei, qui ex quacumque cauſa poteſt exhæredari, Gloſ. 1. *in l. fin. Cod. de alend. liberis, l.* 6 *tit.* 19. *p.* 4. Tiraq. *de prim. q.* 62. *n.* 19. Gom. *var. tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 13. Cord. *in l. ſi quis à liberis, §. idem judex, à principio, ff. de liber. agnoſcend.* Peregr. *de jure fiſci, p.* 178. *num.* 82. Vald *ad Soar. p.* 2. *p.* 53. *&* 57. Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 1. Phœb. *deciſ.* 45. *num.* 2. *tit.* 1. Gab. Pereir. *deciſ.* 19. *n.* 8. Cald *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 18. *n.* 9. *& n.* 26.

Alimenta filiis data non conferuntur, nec imputantur in legitimam, quia ex neceſſitate legis debentur, *l. quæ pater ff. fam. herciſc.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 57. *& tit.* 9. *q.* 34. *in princip.* Valaſc. *de partit. cap.* 13. *num.* 33. *& n.* 85. alter Valaſc. *tit.* 1. *alleg.* 59. *n.* 10. *cum ſequent.* Gam. *deciſ.* 140. *& deciſ.* 164 Barb. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 2. *alleg.* 19. *n.* 65. Nec pater imputat filio alimenta quæ præſtitit, Surd. *d. tit.* 9. *quæſt.* 2. *n.* 6. Et de veſtibus quotidiano uſui ſervientibus, quod non debeant conferri, reſolvit Gam. *deciſ.* 310. *n.* 13. Et quod conferri debent illa omnia quæ ultra dotem monialis ſolent inſimul dari monaſterio; putà valor veſtium, cum quibus ingreſſa eſt, lectum, culcitra, & linteamina; & alia ſimilia, tradit Valaſ. *d. c.* 13. *n.* 36. *&* 37.

Alimenta quæ mater, tutrix, vel curatrix filiæ ei præſtitit, poteſt repetere, ut probat tex *in l. Neſennius,* ubi Bart. *ff. de negot. geſtis,* Maſc. *de probat. concl* 76. *num.* 5. Surd. *ne alim. tit.* 6. *quæſt.* 8. *n.* 46. *cum ſequentibus.* Quid ſi filia fecit aliquod ſervitium matri? Vide Gam. *deciſ.* 216. *num.* 2. *& deciſ.* 362. *incip: judex in cauſa,* ubi quod ſervitium cum alimentis compenſandum, quando locari ſolet, & mercedem meretur.

Alimenta tenetur præſtare frater dives fratri vel ſorori pauperibus, Guter. *de tutel. p.* 2. *cap.* 3. *à num.* 19.

Alimenta prius reſervantur aviæ, quàm neptibus, Surd. *de alim. tit.* 7. *quæſt.* 15. *ad fin.* Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 552. *num.* 2. Et avia ardentiùs amat nepotes, quàm mater, *l. liberorum, in fin. ff. de verbor. ſignificat.* Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 13. *num.* 26.

Alere nepotes & neptes non tenetur avus maternus, quando pater non eget & eſt ſuperſtes, Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 7. *num.* 13. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. non tantùm, num.* 69. *ff. de liberis agnoſcendis.*

Alimenta poteſt præſtare judex ſecularis mulieri lata ſententia contra eam ab Eccleſiaſtico judice, Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *num.* 58. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 10. *num.* 4. *&* 5. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 103. *n.* 3. Mart. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 8. *num.* 35. *cum ſequentibus,* & durante lite intentata ad divortium, cogendus eſt vir in foro externo alimenta & litis expenſas miniſtrare uxori ad condemnationem, Sanch. *de matrim. l.* 10. *diſp.* 8. *n.* 28. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 17. *conſiderat.* 3. *n.* 8.

Alimenta cum vita extinguuntur, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 104. *n.* 38.

Verbo Alternativa, Alternativè.

ALTERNATIVA Apoſtolicæ Sedis conceſſa pro Epiſcopis reſidentibus prodeſt Capitulo in beneficiis pertinentibus ad collationem utriuſque, Put. *p.* 3. *deciſ.* 88. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 24. *num.* 48. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 115. *num.* 11. Hæc alternativa conceditur Epiſcopis reſidentibus, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 10 *num.* 45. *cum ſeq.* ubi *num.* 57. quod hujuſmodi poteſtas videtur data accumulativè, non privativè. Et præſcriptione acquiri poteſt alternativa. Maſcard. *de probat. concl.* 1214. *num.* 47. Et potiuntur eâ Epiſcopi abſentes, cauſa Reipublicæ, ita Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 10. *n.* 58. *cum ſequentibus,* Grat. *c.* 166. *n.* 13. Et Prælati inferiores Epiſcopo, ut eſt Prior Vimaranenſis, non potiuntur alternativa. Flor. *var. quæſt.* 4. *n.* 50. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 418. Et vacante Sede Apoſtolica ceſſat alternativa, Flor. *d. quæſt.* 4. *n.* 5. *cap.* 1. Garc. *d. cap.* 1. *n.* 645.

Alternativæ natura eſt ut verba poſita in una ejus parte interpretentur, & declarent verba alterius partis, Menoch. *conſ.* 122. *num.* 3.

Alternativis ſufficit alteram partem eſſe veram *l. ſi is qui ducenta, l. utrum, ff. de rebus dubiis, l. ſi quis ita ſtipulatus fuerit, ff. de verbor. obligat. cap. in alternativis, de regul. jur. lib.* 6. Cald. *de nominat. quæſt.* 10. *n.* 51. *cum ſequentibus, & de renovat. quæſt.* 18. *n.* 14. Cotta *in memorabilibus,* verbo *alternativarum,* Spin *de teſtam. gloſſ.* 8. *n.* 34. Reinoſo *in ſuis obſervat. pract. obſervat.* 14. *n.* 2. ubi *n.* 3. aſſerit, quod ejus eſt electio, in cujus favorem verba alia natura proferuntur, & quando agitur cui danda ſit electio, attenditur perſona ad quam verba diriguntur.

Alternativè ubi aliquid promittitur, ſufficit unũ adimpleri, Valaſc. *conſ.* 10. *n.* 29. Cald. *de poteſtate eligendi, cap.* 4. *n.* 39. Flor. *Var. quæſt.* 21. *n.* 19.

Alternativa remedia conceduntur *l.* 3. *§. Scævola, ff. de eo quod certo loco,* Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 11. *n.* 41. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 599. *num.* 1. Et actoris eſt electio, *l. quod in hæredem, §. eligere, ff. de tributor. act.* Gom. *ad l.* 59. *Tauri, n.* 30. *col.* 4. Et electio eſt debitoris, *reg. in alternativis, de reg. jur. l.* 6. *l.* 3. *ff. de eo quod certo loco, l. pleramque, ff. de jure dot.*

Alternativè pœnis impoſitis quando electio detur reo? Vide Barboſ. *ad cap. ſicut Judæi* 9. *num.* 6. *de Judæis,* ubi ait quod ſi verba legis pœnas alternativè irrogantes

rogantes ad judicium referuntur, ipſius erit electio, ſi verò reum reſpiciunt, veluti ſolvat centum vel recedat à civitate, ad illum electio ſpectabit.

Verbo AMICITIA, & AMOR.

AMICITIA ſimilis eſt conſanguinitati, notatum eſt *in libello de princ. utriuſque juris, lit. A n.* 84. Et amicus arctiſſimus præfertur conſanguineo, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 88. *n.* 1. Plura de amicitia vide per Rebuff. *de privil. ſcholar. privil.* 104. Tiraquel. *de pœnis cauſa* 22 *per totam*, ubi latiſſimè, & *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n.* 92. *Cod. de revocandis donationibus.* Ubi quod nulla amicitia major fraternitate.

Amor conjugalis vincit omnem amorem, Cald. *de nominat. quæſt.* 3. *num.* 13. Tiraquel. *in l. ſi unquam in præfat. n.* 12. & verbo *liber. n.* 117. *cum ſequentibus.* Et nullus amor vincit paternum, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 186. *n.* 2. & *p.* 2. *deciſ.* 21. *num.* 5. *cum ſequentibus.*

Amore captus æquiparatur ebrio, Barboſ. *ad c. cùm in juventute, de præſumpt. num.* 5. & *ad cap. veniens* 10. *de ſponſal.*

Verbo ANNATÆ.

ANNATÆ fuerunt introductæ à Bonifacio IX. *anno* 390. ut probatur *in ſupplem.* 1. *Chronicor. fol.* 355. de quo etiam vide Illeſc. *in Chronic. Pontific. lib.* 9. *cap.* 9. *pag.* 37. Et de annatis atque quindenniis, vide Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 12. & 13. *col.* 855. *cum ſequentibus.* Et annata non ſolvitur de canonicatibus, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *procem. n.* 166. *cum ſequentibus*, nec de Vicariis perpetuis, ubi computantur emolumenta & obventiones, idem *gloſſ.* 5. §. 3. *num.* 8. Et ſunt introducta quindennia, quia redditus quindecim annorum conſtituit juſtum pretium, *l. ſi quis argentum*, §. *ſin autem, Cod. de donat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *quæſt.* 10. *num.* 4.

Verbo ANIMAL.

ANIMAL captum alieno laqueo eſt capientis Paul Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *q.* 29. Steph. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.* 13. *n.* 19.

Animalia mea poſſum immittere in terram vacuam, quam quis habet juxta domum meam, Surd. *deciſ.* 236. *num.* 12. ubi cum aliis hoc probat per regulam, quod alii prodeſt, & mihi non nocet, concedere teneor, juxta textum *in l.* 2. §. 1. *ff. de aqua pluvia arcenda.*

Animalis reperti in ſegetibus & vineis retentio licita eſt donec damnum emendetur, Menoch. cum aliis quos citat *de interdict. remed.* 9. *recuper. poſſeſſ. num.* 281. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 80. *num.* 2. & 3. & *deciſ.* 57. *n.* 12. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 1. §. 5. *in princip.* verbo *en meſuſage pag.* 28. & *pag.* 71. *verſa*, & 72. *num.* 11. & 13. Ubi cum Bart. quem citat reſolvit ſatius eſſe reponere in manibus Juſtitiæ, & ſi animal pereat poſt incluſionem, peribit periculo domini, ſi captura fuit juſta, & conſtet de conſuetudine includendi, & ignoretur dominus animalis, de quo vide etiam Gregor. *ad l.* 4. *tit.* 15. *part.* 7. verbo *enſerre, ex deciſ.* 45. Avend. *de exequend. mandat. cap.* 13. *n.* 2. *p.* 1. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *animal, num.* 9. Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. l.* 5. *tit.* 87. *in rub. num.* 3. Et ſi dum retinuit fecit expenſas cum animali, non tenetur probare. Surd. *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 23. *n.* 18. & *tit.* 8. *privil.* 2. *n.* 3. Gratian. *deciſ. cap.* 80. *n.* 11. & 12.

Verbo ANTIQUA, & ANTIQUUS.

ANTIQUA quãdo probent? Vide multos caſus apud Ricc. *in collect. dec. p.* 2. *coll.* 383.

Antiquior meliùs præſumitur ſcire veritatem, Alciat. *de præſumpt, reg.* 1. *præſ.* 45. & ibi additio lata.

Antiquum quid dicatur? Vide Tiraquel. *in l. ſi unquam* verbo *omnia, num.* 31. *pag.* 175. *Cod. de revocand. donat.* Menoch. *de arbitr. caſu* 3 Guter. *conſ. num.* 5. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 261. *cum ſequentibus*, ubi quod requiritur tempus centum annorum.

Verbo APPELLARE, & APPELLATIO.

APPELLATIO ſummè eſt neceſſaria, ita ut dicat D. Bernard. *lib.* 3. *de conſiderat. ad Eugenium, col.* 1029. Fateor grande & generale mundo bonum eſſe appellationes, idque tam neceſſarium quàm ſolem ipſum mortalibus. Et dicit Put. *de ſyndicatu*, verbo *appellatio, cap.* 4. *n.* 1. *in fine*, eſſe juris divini, & vide alia per Azeved. *tit.* 18. *l.* 4. *in princ.* qui ibidem *in l.* 1. dicit quod appellatur Theriaca contra judicum venenum, probant etiam Bald. *in l. unic. Cod. ſi de moment. poſſeſſ.* Curt. *conſ.* 63. *num.* 8. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 60. *n.* 4. & *tit.* 9. *quæſt.* 32 *num.* 63. *cum ſequentibus*, Bobadil. *in ſua polit. lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 219. Næv. *ad l.* 1. *ff. à quibus appell. non licet, num.* 115. Azeved. *ad Cur. Piſan. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 47. *cum ſequentibus.* Ubi etiam ait mortaliter peccare eos qui appellant à ſentẽtia juſta, & teneri ad reſtitutionem damnorum ac expenſarũ. Et appellationi favendum, Surd. *deciſ.* 36. *num.* 4. Et regulariter appellatio magis favorabilis eſt quàm ſententia, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in anno. tat. num.* 205. Et an conſuetudine vel ſtatuto poſſit tolli appellatio ad Principem, vide Næv. *ubi proximè, n.* 17. *cum ſequentibus.*

Appellatio interponenda eſt infra decem dies, ex citatis per Barboſ. *in cap. quoad conſultationem* 15. *num.* 3. *cum ſequentibus, de re jud.* Ubi declarat, quibus adde Seſſe *de inhibit. cap.* 8. §. 4. *à num.* 70. Et debet quis probare intra decennium appellaſſe, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *quæſt.* 95. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 114. *num.* 14. Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 11. *num.* 21. & *gloſſ.* 16. *n.* 8. Et paria ſunt non appellare, vel non proſequi appellationem intra tempus datum ad appellandum, Stephan. Gratian, *diſceptat. cap.* 704. *num.* 43 Et non appellando videtur quis ſententiæ acquieſcere, idem *c.* 572. *n.* 12. & *num.* 46. Et appellari poteſt extra decennium ſi ſententia habet gravamen ſucceſſivum, *c. ex parte, de appellat.* Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 1. *cap.* 22. *num.* 19.

Appellationis proſequendæ tempus non currit agenti de nullitate, Cald. *de renovat. quæſt.* 7. *n.* 14. cum aliis citatis per Barboſ. *in cap. quoad conſultationem* 15. *n.* 6. *de re jud.*

Appellari poteſt coram probis viris, ſi conſtet de abſentia judicis à quo, *cap. fin de appellat.* ubi Barboſ. *num.* 18.

Appellationi non poteſt renuntiare procurator cum libera in præjudicium domini, Bald. *in l. fin.* §. *ſin autem, n.* 4. *Cod. de tempor. appellat*, Jaſ. *num.* 1. & Padil. *num.* 14. *in l. Præſes, Cod. de tranſact.* Maſcard. *de probat. conc.* 1308. *num.* 14.

Appellatione deſerta ſententia tranſit in judicatum

Digitized by Google

tum, *l. ult. §. illud, Cod. de tempor. appellat. Clem. ſicut, de appellat.* Cavaler, *deciſ.* 282. *à princip.* Et requiritur ſententia ſuper deſertione appellationis, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Arch. epiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 83. In pronuntiatione deſertionis appellationis citari debet pars ad effectum tantùm, ut judex à quo exequatur ſententiam, ex quo lapſum eſt tempus proſequendi, & non apparet de proſequutione: ita Surd. *conſ.* 139. *n.* 14. & vide Ord. *lib.* 3. *tit.* 70. §. 3. Primus annus ad proſequendam appellationem conceditur ſimpliciter & integer ipſo jure à lege, ſine miniſterio judicis, & ſine alia conſideratione. Secundus verò conceditur etiã integer & ipſo jure à lege, ſed tamen ex cauſa, ut de uno & altero loquitur text. *in cap. cùm ſit Romana* 5. *de appellat.* Tertius verò datur non ipſo jure, ſed à judice, per viam reſtitutionis in integrum ex clauſula *ſi qua mihi juſta cauſa*, tradit Scac. *de appellat. quaeſt.* 15. *n.* 28. *in fin.* ubi *n.* 32. advertit quod hic tertius annus qui concedi poteſt via reſtitutionis in integrum propter impedimentum quod fuit in ſecundo anno, non debet eſſe integer, ſed ſolum ad tantum tempus quantum fuit impedimentum.

Appellatio à ſententia deſertæ appellationis non habet effectum ſuſpenſivum executionis, ut probat Curia Philip. *p.* 1. . 3. *num.* 8. Quæ ſententia eſt interlocutoria, habens vim diffinitivæ, & ab ea datur appellatio, ex citatis per Barboſ. *ad Ordinat. l.* 3. *tit.* 70. § 3. *num.* 6.

Appellatione pendente nihil eſt innovandum, ut probatur *in tit. ff. nil novari appel. pend.* & per text. *in l. appellatione, Cod. de appellat. Ordin. lib.* 3. *tit.* 74. *in princip.* Duen. *reg.* 42. Bernard. *reg.* 37. Guid. Papæ *deciſ.* 213. *num.* 6. *& deciſ.* 406. *num.* 21. Cov. *pract. cap.* 23. *à princip.* Neguzant. *de pignor. p.* 3. *memb.* 2. *num.* 6. *verſ.* 4. *Fallit*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 135. *num.* 12. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio, n.* 7. *&* 17. Brunor. à Sole *in locis commun.* eod. verbo 31. Marant. *de ord. judic. p.* 4. 6. *princip. num.* 171. *cum ſequentibus*, Donat. à Fin. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 21. *n.* 80. *pag.* 306. Cor. *in memorab.* verbo *appellatione pendente vel interpoſita*, Menchac. *uſufrequent. cap.* 40 *n.* 21. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 10. *n.* 2. *& privil.* 60 *n.* 18. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *per quod, n.* 35. *Cod de in integrum reſtitut. minor. & de nominat. q.* 5 *num.* 25. Mendez *in praxi, lib.* 2. *cap.* 11. Maſcard. *de probat. concl.* 148. Procedit quantumcunque notorium ſit frivolè & injuſtè appellatum fuiſſe, Barboſ. *in l. ſi de* 21, *num.* 144. *de judic.* Limita ſi res ſit tempore peritura, Hipol. *ſing.* 258. Limita etiam in alimentis futuris Duenh. *reg.* 365. *verſ. ſeptimò fallit*, Gom. *ad l.* 50. *Tauri, n.* 54. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi vel parens, n.* 32. *ff. de liber. agnoſc.* Tiraquel. *de pia cauſa privil.* 153. & vide Barboſ. *in l.* 1 *ff. ſoluto matrimon. p.* 1. *n.* 56.

Appellatione pendente fieri poſſunt omnes actus qui tendunt ad faciliorem exitum cauſæ, *c. cùm teneamur, de appellat.* Surd. *de alim. t.* 9. *quaeſt.* 32. *n.* 69. Et poteſt judex à quo innovare quando tendit ad faciliorem exitum appellationis Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 155. *n.* 41.

Appellatione pendente poteſt judex declarare ſuam ſententiam, Rot. ult. *appellat.* Joan. Andr. *in cap ſollicitudinem, eod. tit.* Guid Papæ *in tit. de appellat. q.* 116. Anton. Gabr. *tit. de jurejur. q.* 2. Robert. *de attent. p.* 2. *cap.* 4. *limit.* 25. *n.* 3. Bart. *in l. ſi quis intentione ambigua, n.* 106. *ff. de judic.*

Appellatione pendente innovatio facta non ſolũ retractatur & revocatur quoad poſſeſſionem, ſed etiam quoad fructus interim perceptos, *cap. bonæ* 5 *de appellat.* Viv. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 7. *tit.* 21. *n.* 281. *verſ. & hinc eſt*, Lancelot. *de attent. p.* 3. *c.* 31 *de pœnis attentat. n.* 25. *cum ſequentibus.*

Appellatione pendente ſi appellans diſſipaverit fructus poſſunt ſequeſtrari, *cap ult de ſequeſtrat. poſſeſſ.* Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 73. § 2. ubi Barboſa.

Appellatione pendente non poſſunt cenſuræ fulminari, & fulminatæ ſunt nullæ, & attentatæ *cap. per tuas* 40. *de ſentent. excom. cap. ſolet,* 1. *eod. tit. in* 6. Rota *deciſ.* 20. *de appell. in nov.* Garc. *de benefic. p.* 6. *cap.* 2. *num.* 31.

Appellatio præcedens excommunicationem eam annullat, Barboſ. *ad cap. cùm dilectus* 8. *n.* 2. *de religioſ. domibus.*

Appellari poteſt judicialiter & extrajudicialiter à præcepto facto ſub pœna excommunicationis, & appellatio ſuſpendit in tantum; quod ſi judex excommunicaret, excommunicatio eſſet nulla, Barb. *in cap. Paſtoralis* 53. *§. verùm, num.* 5. *& ad cap. dilecti* 52. *num.* 4. *de appellat.*

Appellatio non admittitur ſuper alimentis non ſolùm parvulis præſtandis, ſed etiam majoribus, pauperrimis tamẽ, impeditiſque laborare, ſecus eſt in alimentis præteritis, Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 66.

Appellatio recipitur quoad effectum devolutivum, non autem quoad ſuſpenſivum, in ſententia quæ fertur ſuper dote ab uxore vel viro petita, & in alimentis in futurum præſtandis, Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſc. n.* 829.

Appellatio in cauſis poſſeſſoriis non habet effectum ſuſpenſivum, Bart. *in l.* 2. *num.* 6. *ff. de appellat. recipiend.* cum quo recepta ſcribentium ſententia ut per Pariſ. *conſ* 188. *n.* 20. *vol.* 1. Gov. *pract. cap.* 23. *n.* 8. & in praxi ſervari teſtatur Afflict. *deciſ.* 269. Sed de jure Regni non procedit, quia appellare licet, & appellatio habet effectũ ſuſpenſivũ, Valaſc. *conſult.* 51. *n.* 48. & vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 288. Azeved. *l.* 6. *n.* 6. *tit.* 18. *lib.* 4. *nov. recopilat.*

Appellari non poteſt ab arbitrio vel officio judicis, Innocent. *in cap. fin. de feriis, num.* 5. Felin. *in cap. exceptionem, num. de except. & in cap. per tuas, numer.* 6. *de teſtibus,* Com. *tom.* 3. *Var. cap.* 13. *n.* 22. *col.* 3. Menoch. *de arbit. lib* 1. *quaeſt.* 70. *n.* 13.

Appellatio ubi prohibetur à ſentẽtia lata in cauſa principali, prohibita etiã cenſetur in acceſſoriis & articulis dependentibus. Bart. *in l. ſolent*, *n.* 16. *ff. de alim. & cibar. legat.* Menoch. *de interdict. remed* 4. *adipiſ. poſſeſſ. n.* 807. *cum ſequentibus.* Surd. *d.* 27. *n.* 1. Cabed. *arreſto* 43. *p.* 1. Quid in executione ſententiarum? Vide Capic. *deciſ.* 1. *num.* 23 Si tamen ſententia feratur ſuper incompetentia, poteſt intimari gravamen in quacunque quantitate Cabed *deciſ.* 48. *num.* 2. *p.* 1. quem vide *arreſto* 87 *p.* 2. & Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 20. §. 9. *& tit.* 70. §. 6.

Appellari non poteſt omiſſo medio, niſi ad ſummũ Pontificem, *cap. dilecti, de appellat. cap. antiqua, de privil.* cum aliis, de quibus Card. *in praxi judic.* verbo *appellat. n.* 41. Mend. *in praxi, l.* 2. *c.* 11. *n.* 11.

Appellare non licet à lege, *l. ult. §. ult. ff. quibus appellare non lic.* Nec ab executore legis, *l. ab executore Cod. quorum appel. non recip.* Gonz *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *præm. n.* 85. *cum ſeqq.* Nec à pœna legis, vel canonis, ibid. *n.* 87. Nec ab executivis & decreto de exequendo, ut per Steph. Grat. *diſcept. for. cap.* 507. *n.* 17. Guter. *conſ.* 29. *n.* 6. Gonzal. *in d. reg.* 8. *gloſ.* 9. *in annotat. à n.* 120. Garc. *de benefic. p.* 6. *cap.* 2. *n.* 140. Nec ab executore aut executione ſententiæ, *cap. novit* 43. *de appellat.*

Appellationis ſublato remedio non videtur ſublatum remedium nullitatis, *l. ſi expreſſim, ff. de appellat. cap. inter cæteras, de re jud.* Octavian. *de ſtilo Curiæ lib.* 8. *cap.* 1. *n.* 6. Et ibi Gravat. *n.* 24.

Appellatio ſuſpendit pronunciatum, & ſententia

pendente

Digitized by Google

pendente appellatione nihil operatur, *l.* 1. *§.fin. ad Turpil. l.* 2. *in fin. ff. de pœnis*, Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 30. *num.* 118. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *n.* 91. *&* 92. Barboſ. *ad cap. venientes* 19. *n.* 7 *de jurejur.*

Appellatio datur à non admiſſione articulorum, & probationis aut exceptionis partis appellantis, Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 6. *n.* 22. *& gloſſ.* 9. *§.* 1. *in annotat. n.* 190. *&* 1. 1. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 74. *n.* 15. *& cap.* 77. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Scac. *de appellat. q.* 17. *limit* 6. *num.* 7. *& n.* 45. *& limit* 47 *n.* 130. Surd *deciſ.* 36. Et appellatio admittitur à ſententia quâ judex pronuntiavit aliquem non eſſe minorem, vel non habere reſtitutionem, Gam. *dec.* 159. *n.* 2. Et de ſententia ſuper habilitatione perſonæ, vide Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 3. Ubi aſſerit quod ab eâ ſupplicari poteſt potius per petitionem, & refert deciſum in Senatu Zam. *artigos de habilita can de pois de contrariedad ha de aver replica e treplica*, ita Phæb. *arreſt.* 9. *p.* 2. & ſuper attẽtatis, vide *arreſto* 22. Onde tambem decide que é perteiro de Concello nas pede facer citaciens pera a alma. Et ſententia ſuper receptione impedimentorum, vulgo embarquos, habet vim definitivæ, Marant. *de ordine judic. part.* 6. *act.* 1. *à n.* 42.

Appellationi deferens cenſetur à ſe omnẽ juriſdictionem abdicare, & cauſã transferre in ſuperiorem, Gom Var *tom.* 3. *c.* 13. *n.* 32. Surd. *conſ.* 424. *n.* 53. An poſſit judex qui non detulit appellationi præfigere terminum apellanti ad proſequendam appellationem? Vide Scac. *de appel. quæſt.* 14. *n.* 15. & ibi *n.* 16. agit, an eo ipſo quod judex præfigit terminum ad proſequendam appellationem, cenſeatur illam admittere, ſi à principio non fuerit recepta.

Appellari poteſt à non condemnatione expenſarum in quacunque quantitate, Gam. *dec.* 65. Cabed. *arreſto* 78. *p.* 1. & vide Barboſ. *in l. cum qui temerè, ff de judiciis*, *n.* 180. *cum ſequentibus.*

Appellatio non datur ab interlocutoria quando non affert damnum irreparabile, nec habet vim diffinitivæ, *l. ante ſententiam, C. quorum appellat. non recipiantur*, *c. non ſolùm*, ubi gloſ. verbo *diffinitiva de appellat. n.* 6. Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 20. *in princp.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. *§.* 1. *in annotat. n.* 175. *cum ſeqq.* Bernard Græv. *in pract. Cam. Imperialis*, *lib.* 1. *conc.* 129. *n.* 4. *& ſeqq.* Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Archiepiſcopi auctoritas*, *n.* 20. *verſ. poſt Conc. Lateran.* Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio*, *n.* 16.

Appellationis inſtantia non licet denuò articulos formare, niſi de his, quæ in prima inſtãtia non fuerunt allegata, & ſic novi debent eſſe articuli, *l. per hanc, Cod. de tempor. appellat. cum traditis per gloſſ.* Bald. Bart. & Salicet. ibi, *cap. fraternitatis*, ubi notat Abb. & alii *de teſtibus*, *probat Ord. lib.* 3. *tit.* 83. *in princip.* reſolvunt, Azeved. *l.* 4. *n.* 6. *&* 7. *tit.* 8. *lib.* 4. *nov. recopilat.* Mend. *in praxi ſeculari lib.* 3. *c.* 19. *n.* 12 Et ita nõ poſſunt admitti articuli allegati in prima inſtantia, ut per Auth. *atqui ſemel, Cod. de probat.* Clem. 2. *de teſtibus*, Soar. *allegat.* 5. *n.* 4. *&* 5.

Appellatio non datur à mero executore literarũ Apoſt. *c. novit. de appellat.* & refert in Rota deciſum Flamin. *de reſign. l.* 10. *q.* 6 *n.* 64. Et à collatione vel immiſſione facta vigore literarum Apoſtol. nõ datur regulariter appellatio ſuſpenſiva, quia literæ Apoſtolicæ habent paratam executionem, & reverenter eſt illis parendum per executorem in eis nominatum, Garc. *de benefic. p.* 6. *c.* 2. *n.* 140. Appellari tamen poteſt ab executore ſi excedat modũ commiſſionis, ut per citatos à Barboſ. *in remiſ. ad Ordinat. l.* 3. *tit.* 76. *in princip. &* §. 1. quibus adde Auguſt. Barboſ. *ad c. novit* 43. *de appellat. n.* 7. Cur Philip. *p.* 2 *§.* 12. *n.* 17. Gratian. *diſceptat. for. cap.* 507. *n.* 17. Flor. *var. lib.* 1. *§.* 3. *de juriſdict. executor. n.* 47. Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio*, *n.* 32.

Appellatio denegatur à mandato ſeu præcepto de exequendo, ex pluribus citatis per Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 9. *n.* 6. *&* 7.

Appellationes ſunt interponendæ gradatim ab inferioribus ad ſuperiores Judices, *c. ad reprimendam, de offic. Ordin. cap ſacro, de ſentent. excom. c. antiqua, de priv.* Fr. Anton. à Souza *in relect. de cenſur Bullæ Cœnæ, diſp.* 78. *ſect.* 5 *n.* 1. Mendez *in praxi, l.* 2. *c.* 1 1. *n.* 10.

Appellatio nunquam prohibetur in materia juriſdictionis incompetentiæ, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 154. *n.* 9.

Appellatio cõpetit ab interlocutoria, in quâ Judex ſe pronuntiat competentem, aut incompetentem, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. *§.* 1. *in annotat. n.* 196 Barboſ. *in cap. cùm ceſſante* 60. *n.* 80. *& in c. ex parte* 67. *n.* 6. *de appellat.* de quo vide Gam. *dec.* 159 Azeved. *l.* 3. *n.* 10. *& ſeqq. t.* 18. *lib.* 4. *nov. recop.* & ita cognoſcit an ſua ſit juriſdictio. Cabed. *p.* 1. *dec.* 41.

Appellationis judex ſuccedit tanquã confirmator vel infirmator, Surd. *dec.* 147. *n.* 1. Et poteſt abſolvere à cenſura lata ab inferiore, *c. per tuas de ſẽtent. excom.* Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 7. *ſect.* 2. *n.* 32.

Appellatio debet inſerere veram cauſam gravaminis, ex Maſcard. *de probat. concl.* 114. *n.* 101

Appellans facit tranſire ſententiam in rem judicatam, ſi ſpoliat adverſarium poſt appellationẽ, ex citatis per Barboſ. *in c. an ſit* 41. *n.* 2. *de appellat.*

Appellatio non admittitur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum, Surd. *de alim. t.* 8. *privileg.* 6. *n.* 10. Gig. *de penſion. q.* 95. *n.* 3. ubi *n.* 5. Idem aſſerit quando executione proceditur.

Appellatio extrajudicialis non ſuſpendit executionem, nec cauſat attentatum, Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel gloſſ* 9. *§.* 1. *in annotat ſuper nullit.* 29.

Appellatio frivola & calumnioſa non eſt admittenda, & poteſt regulariter à Judice rejici, & ea non obſtante, ad ulteriora procedi abſque vitio attentatorum ? ita Barboſ. cum ab eo citatis *ad c. cùm appellationibus* 54 *de appellat. lib.* 6. *num.* 3. *juncto num* 2. Ubi etiam oſtenditur quæ dicatur frivola appellatio.

Appellatio ubi prohibita eſt, ceſſat ad Regem recurſus, Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 1. *cap.* 7. *n.* 17.

Appellari non poteſt à futuro gravamine, Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio*, *n.* 26. cum aliis citatis per Barboſ. *ad cap.* 2. *num.* 2. *& ad cap. conſuluit* 18 *num* 2. *de appellat.* Ubi limitat quando gravamen eſſet irreparabile per appellationem ſubſequentem, vel quando futurum gravamen eſſet communicatũ per judicem, & idem denique limitat ut non procedat in appellatione extrajudiciali.

Appellatio non datur à reprobatione examinatorum in beneficiis curatis, datur tamen à mala Ordinarii electione, Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *à n.* 239. *cum ſeq.* ubi declaret.

Appellatio non datur à viſitatione facta ab Epiſcopo, præſertim à correctione morũ, niſi procedat in exemptos, ſeu alios privilegiatos, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de reformat. c.* 1. *n.* 5. *& de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 73. *à n.* 32. Ubi *num.* 38. docet quod Epiſcopus viſitans, tanquam ſuſpectus recuſari non poteſt, niſi modum exceſſerit in viſitando: idem etiam probat *in cap. ad noſtram* 3. *num.* 2. *de appellat.* Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *appellatio*, *n.* 31.

Appellans qui non petit ſibi de apoſtolis reſponderi infra terminum juris, ſcilicet 30 dierum ſpatium, præſumitur appellat. renuntiare *Clem.* 2. *de appellat.* ubi Barboſ. *num.* 3. quem vide *num. ſequentibus*

Digitized by Google

quentibus,& Mendez *in praxi*,*lib.2.cap.11.n.8.& 9.*
Appellatio quando per negligentiam appellantis eſt deſerta, ut ſi appellans non petit apoſtolos,vel non comparuit in termino aſſignato,vel non introduxit ſuam appellationem intra terminum, non quod appellationem ſic deſertam proſequatur,ſententia lata tranſit in rem judicatam,ac ſi non fuiſſet appellatum, *Clem.ſi appellationem 6. de appellat* ubi Barb. *n.1.& 2.* qui *num.3.*cum pluribus notat, quod terminus ad appellationem interponendam de conſenſu partium prorogari non poteſt.

Verbo AQUA.

AQUA poteſt diverti ne abeat in fundum alienum,etiamſi vicinus ſit in poſſeſſione,*l.1. §.deniq.Marcellus*,*l.ſi in meo fundo*,*ff.de aqua pluv.a arcenda*, Menoch. *de arbitr.caſu 160.n.7.*

Aquam ſpurcare fontium & fluviorum eſt prohibitum,Ripa *de peſte*,*fol.57.n.29.*Chaſſan.*in catalogo gloria mundi*,*p.12.conſ.18.col.13.*Næv *ad l.is qui in putium 11.ff.quod vi aut clam.* Et prohibetur quis toxicare aquam fontanam. Farin. *delict.p.5.q.121. num.12.*

Aqua propria alicujus probatur ex eo quod naſcatur in ſuo præd.*l.1.§.illud Labeo*,*ff.de aqua quotid.& æſtiva*,ibi,& ſemel fundum tuum gloſ.ult.*ad finem*,*in l.cùm eſſent 33.§.fin.*& ibi Bart.*ff.de ſervit. ruſtic.præd* Dec.*conſ.244.n.5.& conſ.377.n.3.* Boer *dec.352.ex n 4* Maſcard. *de probat concl.123. n. 1.*

Aqua currens naturaliter, & quæ guttatim fluit, nullam tribuit poſſeſſionem,juxta doctrinam Baldi *in cap.1.§. Si quis n.14. de controverſ.inveſtit.*quem ſequuntur Cepol.*de ſervit.urban.præd.c.22.n.4.*Pariſ.*conſ.112.n.29.& 30.cum ſequentib.vol. 1.* Greg. *ad l.15.tit.31.part.3.*verbo *nequando*, Maſc.*de prob. concl.123.n.14.& concl.1214.n.3.*Menoch.*conſ.136 n.24.& de arbitr.caſu 160.n. 7.* Aym.*de antiq.temp. p.4 à n.39.*Seſſe *dec. Arag.155.n.3* Anton.Theſaur. *dec.Pedem.245.n.1.& 2.*Cabed.*p.1.dec.519.* Et etiã tempore immemoriali nulla poteſt prætendi præſcriptio,& ideò dominus aquæ ad libitum ejus curſum mutare poteſt.*l.ſi tibi*,*& l.aquam. C. de ſervit.*

Aquarum poſſeſſio acquiri poteſt quando vi, clam,vel precario non ſumuntur, *l.1.in princip.ff. de aqua quotidiana & æſtiva.*

Aqua quæ oritur in proprio fundo & tranſit per illum,eſt domini fundi,& illa uti poteſt, Bald. *in l. itē lapilli*,*n.2.ff.de rerum div.*quem ſequuntur Alexand.*conſ.194 n.4 lib.2.*Maſc.*de prob.concl.123.n.3.* Barb.*in l.2.ff.ſoluto matrim.in princip.p.2.n.41.*Surd *dec.9.n.11.* Et poteſt impedire curſum aquarum, juxta Bald. *in l.aquam*,*in princ. Cod.de ſervit.*& ibi Paul. *n.2.* ſequuntur Jaſ. *conſ.150.col.fin.lib. 2.* Pariſ. *conſ.112.n.5.cum ſequentibus*,*vol. 1.* Menoch. *de interdict.remed.retin.poſſeſſ.n.76.cum ſequentibus* Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.480.*

Aquæ ducendæ cauſa an liceat facere arcum,ſpecum,vel pontem? vide Beroum *q.65.*

Verbo ARBITER, & ARBITRIUM.

ARBITRI non poſſunt deſtruere partitiones factas ab aliis arbitris,*l.non diſtinguemus*, *§.quæſitum*,*ad finem*,*ff.de receptis arbitris*, Menoch. *conſ.123.n.44.*

Arbitrio alicujus quando aliquid committitur, eo non arbitrante recurritur ad judicem tanquam ad virum bonum,Menoch.*de arbitr. caſu 68.n. 51. & conſ.93.n.18.*Valaſc.*de jure emph.quæſt.11. n.11.* Thœſ. *dec.109.n.8.p.2.* & Barboſ. *ad c.nimis 20.de exceſ.Prælator. n.3.*

Arbitrium Judicis debet eſſe regulatum ſecundum canones juris,rationis & æquitatis,Stephan.Gratian *diſcept foren.cap.550.n.23.* Et non extenditur niſi ad ea, de quibus expreſſum eſt in arbitramento, idem *cap.162.n.10.* Card.*in praxi judicum*, verbo *arbitramentum*,*n.3.*

Verbo ARBOR.

ARBOR eſt pars fundi,*l.quintus*,*ff. de action. empti*,Rebuf.*in l.pratum 31.ff.de verb.ſignific. p.192.*Et ſolus dominus poteſt arbores cædere, *l. divortio*,*§.ſi fundum*,*ff.ſoluto matrim.*Quod arbores cædi poſſunt ab uſufructuario,vel emphyteuta, vide Quarant.*in ſum.Bull*, verbo *alienatio*,*p.25.n.35.* Stephan.Grat. *diſcept.for.cap.20 n.19.cum ſequent.* Cald. *forenſ. lib.1.q.11 n.10.* Et arbores cædi non poſſunt quando ſunt multùm antiquæ,Greg. *l.28. tit.15.part.7.*verbo *aroſi dizimos*,Rebuf.*in l. Sylva cædua*,*ff.de verbor.ſignificat.pag.177.ad finem.*

Arbores & vineas excidens quando dicatur rem deteriorem facere,arbitrio judicis relinquitur,Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 78.*Valaſc.*de jure emphyt. q.18.n.24.*Gm.*dec.17.n.1.* & ibi Flor.*in addit.*

Arbores plantatæ cedunt ſolo,*§.cùm in ſuo*, *Inſtit. de rer.diviſ.*Gregor.*l.42.tit.38.part.3.n.2.* Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.442.n.28.*Bard.*in praxi judicum & advocat.* verbo *arbor*,*n.13.*

Arboribus legatis ratione fructuum venit arbor, & ſolum,& via ad arbores,Jaſ. *in l.ſi fundum*,*§.qui fundum*,*ff. de leg.1.*Secus ſi arbores legatæ ſunt ad ſcindenda ligna,vide eundem ibi,*n.16.& 17.*

Verbo ARCHIEPISCOPUS.

ARCHIEPISCOPUS vocatur Metropolitanus à menſura civitatum,quas ſub ſua juriſdictione habere debet; nam præponitur decem vel undecim civitatibus,*cap ſcitote 6.q.3.*vel à matre civitatum,quia civitas Archiepiſcopalis eſt mater aliarum civitatũ provinciæ,*c.de his*,*12.diſt.*Anſit idem Metropolitanus & Archiepiſcopus, vide Rebuf. *in concord.pag 522.*Azor.*inſtitut.moral.p. 2. lib.3.cap.33.col.328* Borrel.*de præſtantia Regis Catholici*,*cap.76.*Barb.*de jure Eccleſiaſt.cap.7. de Archiepiſcopis ſeu Metropolitanis*,*n.2.& 3.*

Archiepiſcopus eſt caput Concilii ſolùm quoad convocationem, & de Concilio provinciali: vide Quarant. *in ſum.Bullar.pag.170. cum ſequentibus*, ubi *pag.186.cum ſequentibus*,refert quæ in illo ſunt decernenda.

Archiepiſcopus Bracharenſis ratione primatiæ citari ſolet per litteras Senatus,Cabed.*dec.179.n.3. p. 1.* Et formam literarum Camerialium adducit Barboſ. *in remiſ.ad Ordinat.lib.3.tit.1.§.19.n.2.*

Verbo ARMA.

ARMORUM appellatione non veniunt parvi cultelli, Barb. *in collect.ad cap.lator 9.n.4.de homicidio.*Nec archibuſetum abſque ſilice,ſive fuſili,vel cane arretato, quod non prohibetur,Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcop.Neapolit.p.1.dec.93.*

Armorum ingens ſtrepitus in caſtris non permittit leges audiri,ut dicebat C.Marius relatus à Menoch. *de arbitr.caſu 95.n.28.* & ut dicit Seneca *in Hercule Furente*, Vis eſt in armis,opprimit leges timor.Et Cic.*in orat.pro Milone*, Silent inter arma leges,nec ipſæ ſe expectare jubent,& Ovid. *l. 5. de triſtibus*

Digitized by Google

*triſtibus,eleg.*8.Nō metuunt leges,ſed cedit viribus æquum, victaque pugnaci jura ſub enſe jacent.Et Valer.Maxim.*lib* 5.*cap* 2.Inter armorum namque ſtrepitum verba juris civilis exaudiri non poſſunt: & vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 639. *num.* 15. Menchac. *controverſ. illuſt.cap.* 10. *num.* 8. *& in præfat. num.*42. Bobadil. *in ſua Polit.p.*1. *lib.*4.*c.*1. *num.*14. Baltaſ.Ayala *de jure & officio belli*, *lib.* 2. *cap.*5.*num* 7.Roland. *conſ* 66.*n.*61. Ceval. *commun. quæſt.*906.*n.*4.

Armorum delatio,præſertim quando ſunt inſolita,faciunt præſumi eum qui defert,fuiſſe aggreſſorem Farin.*conſ.*61.*n.*3.*& n.*17.

Arma deferens noctu accenſo lumine, ea non amittit, Phœb *arreſto* 166. *p.*1. *conſtit.* 13. Onde acrezento, indo a cavalo haa conſtituicas Conimbrincem, *tit.*16.*conſtit.* 6.Vindo ape de caminho. Cum armis viſus vel inventus,non incidit in pœnam ſi non fuerit captus, *l.ſi Barſatorem, Cod. de fidejuſſor.* & vide Mex. *in tract.taxa panis,concl.* 1. *n.*31. Cened. *ad Decretal.collect.*7.*n.*9.

Armorum jus,uſus & militum congregatio ad ſolius Regis authoritatem & poteſtatem ſpectat, & eſt apud ſolum Principem, Menoch.*conſ.* 302. *n.*25. Cald. *de renovat emphyt.quæſt.*13.*n.*37.

Arma affixa in parietibus capellæ, & ſepulchro ibi exſtructo faciunt competere jus ſepulturæ in eo loco, & prohibent ne alius ſepeliatur, Gabr. Pereira *deciſ.*24. Et affixio armorum, ſive inſignium familiæ arguit dominum illorum, quibus reperiuntur affixa, & arma ſeu inſignia apponuntur ab eo qui habet juriſdictionem civilem, ex Ricc. *in collect.deciſ.p.*5 *collect.*1608.

Verbo ARTICULI.

ARTICULI novi admittuntur in cauſa appellationis, etiamſi fuerint facti in prima inſtantia, quando in eis deducitur aliqua qualitas, quæ non fuit deducta in primis articulis, Soar. *allegat.*5.*n.* .Mendez *in praxi,lib.*3.*cap.*19.*n.*12.

Articuli impertinentes non debent admitti,nec probationes factæ ſuper eiſdem, Azeved. *l.* 1.*n* 41. *tit.*7.*lib.*4. *nova Recopilat.*Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.*81.*num.*5.Mendez *d.lib.*3. *cap.*9. *num.*4. Borrel.*in ſum.deciſ.tit.* 49. *de libello.*

Verbo ASSECURATIO, ASSECURATOR.

ASSECURATIONIS contractus eſt licitus quando quis ſuſcipit in ſe periculum mercium, & non promittitur in ſocietate quod capitale ſit ſalvum, de quo notabili vide Gemin. *tract. de uſur.commento* 3.§.1.*p.*98. Azor. *inſtit.moral.p.*3. *lib.*9.*c.*3. *col.*612. *& cap.*4.*col*:607.*cum ſequentibus*, *& col.*609. P.Comitol.*reſponſ. moral.lib.*3.*quæſt.*12. *n.*3. Gam.*deciſ.*253.*in princip.*Beja *caſuum conſcient. p.*3.*caſu* 28.Farin. *conſ.*54.Stephan.Gratian.*diſcept. forenſ.cap.*589.*num.*11. Cur Philip.*tom.*2.*lib.*2.*c.*2. *n.*39.*& n.*44. Quarant. *in ſum Bullar. p.*207.verbo *contractus ad caput ſalvum*, ubi refertur Bulla Sixti V. reprobantis certos contractus ſocietatis, in quibus capitale ſemper manet ſalvum,& fuit edita prædicta Bulla *anno* 1586. de quo puncto & dicta Bulla agit latiſſimè Leonard. Leſſ.*de juſtitia,lib.*2. *cap.*26.*dub.*3.*n.*22. quod contractus aſſecurationis ſit reprobatus motu proprio Gregorii XIII. refertur *in conſtitut.Conimbric.tit.*36. *conſtit.unica*, §.2 intellige tamen ſi eo pacto dedit pecuniam ſocio, ut ſecum contractum faceret aſſecurationis: vide Tolet.*in inſtruct.Sacerdot.lib.*5.*cap.*41.*num.*36.Bernard. Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.*2.*concl.* 24. Farin. *p.*4. *ad finem,dec.*136.

Aſſecuratores licitè poſſunt lucrum capere cauſa aſſecurationis factæ,Gemin. *d.*§. 1 *num.*17. Valaſc. *conſultat.*18. *& conſultat.*64. *num.*2. *&* 3. & vide Avend. *de exequend. mandat.p.* 2. *cap.* 12. *num.* 12. Stephan.Gratian.*diſceptat. forenſ.cap.*589.*n.*1. *cum ſequentibus.* Cur. Philip. *tom* 2.*lib.*3.*cap.* 14. Gabr. Pereira *dec.*56.*num.*1. ubi reſolvunt quod dicitur contractus innominatus,licèt aſſimiletur emptioni & venditioni,propter pretium quod datur ratione periculi, & eorum naturam aſſumit. Et Beja *reſponſ. caſuum conſcientiæ,caſu* 34.*p.*3. reſolvit quod licita eſt aſſecuratio vitæ.

Aſſecurationum alia vide per Gam. *dec.* 181. Valaſc. *deciſ conſult* 18. *&* 64. Rot.Genuenſ. *dec.* 25. *n.*2.*& dec.*40.*n.*2.*& dec.*36.*n.*42. *&* 55.

Verbo ATTENTARE, ATTENTATORIUM, & ATTENTATUM.

ATTENTATA non puniuntur, niſi ſequatur effectus, ex Menoch. *de arbitr. caſu* 360. Maſcard. *de probat.concl.*138.*num,*9. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*36. *n.*53.*cum ſequentibus*, Farin. *in praxi crimin.p.*1.*lib.*1.*tit.*3.*quæſt.*17 *n.*49. *& p.*4.*conſil.*60.*num.*5.*& ibi* Additio,*lit.*A. *&* B. *& p.*5.*quæſt.*124 *per totum.* Limitatur in delictis per Cardoſ. *in praxi*, verbo *delictum*, *num.*55. ubi diſtinguit.

Attentati revocatio ceſſat ubi notoriè conſtat ſpoliatum non habere jus, Menoch. *de interdict. remed.* 17. *recuper. poſſeſſ. num.* 32. Covar. *pract. cap.*23.*num* 4.*verſ.quinto*, Cabed. *dec.*120. *n.*4.*p.* 1. *& deciſ.*15.*n.*18 *p.*2.

Attentare non dicitur qui capit poſſeſſionem beneficii reſignati pendente appellatione à reſignante, cui fuit reſervata penſio in beneficio. Flamin. *de reſignat.lib.*10.*quæſt.*6.*n.*65.

Attentatorum remedium excludit concluſio in cauſa, Octavian. *de ſtylo.Curiæ,lib.*8.*pag.*154.Herculan. *de attentat.cap.*11. *num.*2 Valaſc.*conſult.*156. *num.*17. Rota *dec.*518.*in antiq.* Vital.*in tract.clauſularum tit. nihil novari, num.* 15. Lancelot. *de attentat p.*3. *cap.*23. *à num.*4. Et Per rem judicatam non eſt locus attentatorum purgationi,Rota apud Farin. *deciſ.* 682. *num.*3. *part.* 1. *recent.* Nam ſententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium,Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.c.* 731. *num.*2.

Attentare non dicitur continuans ſuam poſſeſſionem, ex citatis per Barboſ. *in remiſ.ad Ordinat. lib.*3. *tit.*73. *in rub.n.*6. quibus adde eundem Surd. *deciſ.*653.*num.*2. *& de alim. tit.*9.*quæſt.*32.*num.*66. Rebuff.*tract.nominat.quæſt.*17. *num.*28.Et attentare non dicitur ille, qui utitur poſſeſſione, qua antea utebatur, Barboſ. *deciſ...n.*6.

Attentatum licitum non revocatur, Valaſc. *conſult.* 156.*n.*11. Cabed.*dec.*15.*n.*19.*p.*2.

Attentata non dicuntur niſi lite, vel appellatione pendente, ex citatis per Barboſ. *dec. tit.* 73. *in rub. n.*4. ubi etiam aſſerit quod tertius non dicitur attentare, nec poteſt contra eum remedio attentatorum uti,& Flamin.ibi citatus *d.quæſt.*16. *n.*39. *cum ſequentibus*, ait quod datur contra reſignatarium.

Attentatum ceſſat ubi appellatio non ſuſpendit executionem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*665.*n.*3.

Attentatu-

Digitized by Google

Attentatum non dicitur niſi præceſſerit inhibitio judicis ad quem, Aloyſ.Ricc.*in collect.dec p.* 4. *collect.*1469. *& p.*5. *collect.*1745.Et ſola attentata poſt evocationem intimatam revocantur, Rebuff. *tom.*1.*ad leges Galliæ,tract.de evocat.n.*103.

Attentata non revocantur ſi objiciatur notorius defectus juris, ſeu proprietatis agentis, Menoch. *remed.* 17. *recuper. poſſeſſ.n.*32.Cov. *pract.c.*23.*n.*4. *verſ.*5. Cabed. *p.* 1. *dec.*120.*n.*5. *& p.* 2. *dec.* 51. *num.*18

Attentare non dicitur ille, qui acquirit novum titulum,quia requiritur quod quis ſpolietur aliqua poſſeſſione, vel turbetur, vel amoveatur, Gab. Pereira *dec.*25.*n.*14.

Attentatum dicitur committi quando jus impetratum aut ſuperveniens lite pendente tenderet in præjudicium juris vel poſſeſſionis alterius partis, & cadit ſub edicto, ne lite pendente aliquid innovetur,ut expreſſè declarat Innocent. *in cap.dudum, n.*13. *verſ. ſicut enim pendente lite*, *de elect.* Maſc. *de probat. concl.*148. Cabed. *dec.*120.*p.* 1. Valaſc. *tom.*1. *allegat.*74 *n.*1.

Attentatum non datur ante litem,Aloyſ. Ricc. *in collect.dec.p.*5.*collect.*1815.Et attentati objectio eſt de ſpolio, & debet opponi ante litem conteſtatam,Menoch. *de interdict. remed.*15. *recuper.poſſeſſ. n.*381.Menchac.*quæſt.illuſt.cap.*87.*num.*27. Valaſc. *tom.*1. *conſultatione* 91. *in princip.* Et poſt rem judicatam non poſſunt opponi attentata, Cavaler. *dec.*17.*n.*2.

Attentatum reſtitutionis in integrum auxilio pendente revocatur, Maſcard.*de probat.conſultatione* 1274.*n.*18.

Attentati cauſa magis privilegiata eſt quàm cauſa ſpolii, Rot. *dec.*1. *de appellat.in nov.* Valaſc. *dict.conſult.*91. Mart.*de juriſd.p.*4.*cent.*2. *caſu* 157. *n.*3. Maſcard. *de probat. concl.*146 *num.* 5. Cabed. *dec.*15 *n.*1.*p.*2. Phœb. *p.*2.*arreſto* 50. Cald. *forenſ. l.*1.*q.*22.*n.*40.Et attentatorum remedium eſt fortius & favorabilius, quàm interdictum, *unde vi*, Barboſ. *in l.ſi de vi*, *n.*202.*ff.de judic.*Quia in attentatis plus offenditur Judex quàm pars,& attentare eſt delinquere, Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcop. Neapolit.p.*2.*dec.*27.*n.*4.*cum ſequentibus.* Et offenditur jus,judex & pars,Menoch.*de interdictis, remed.*17.*recuper.poſſeſſ.n.*25.Mart.*d.caſu* 157. *n.*2.

Attentatis renunciare videtur qui paſſus fuit pronuntiari ſuper juſtitia ſententiæ, Rota apud Farin. *dec.*586.*n.*4.*p.*2.*recent* qui intelligit procedere ubi quis priùs oppoſuit de attentatis, & poſtea paſſus fuit cognoſci de bono jure.

Attentatorum judicium ordinarium proceſſum non requirit,& in caſu attentatorum ſummariè & de plano proceditur,ex citatis per Barboſ.*in remiſſ. ad Ordinat.lib.*3 *tit.*73.*in rub.n.*3.

Attentatorum in cauſa ſententia lata, ubi quis condemnatur quod reſtituat, eſt deſinitiva, & ab ea poteſt appellari,ex Valaſc.*conſ.* 156. *n.* 32. ſapit enim naturam veri poſſeſſorii,ex traditis per Rot. *dec.*113. *de re jud. in antiq.* Aym. *conſ.* 183. *lib.* 1. Veſtr. *ad pract. Rom.Curiæ,lib* 8.*cap.*4.*n.*21.quos & alios refert Lancelot. *de attentat.p.*3.*cap.*28.*à n.*33. Manfred.*de attentat.concl.*12.Franciſcus Herculan. *de attentatis.cap.*19.

Attentata poſt appellationem à ſententia deſertionis revocantur,Barboſ.*d.l.*3.*tit.*70.§.3.*n.*6.*in fin.*

Attentata non revocantur in his,quæ procedunt ſummariè,Steph.Grat. *Marchiæ dec.*179.*n.* 16.

Attentatorum remedio quando agitur, non eſt neceſſarium juſtificare poſſeſſionem ex titulo colorato, Menoch. *de interdictis*, *remed.*17. *recuper. poſſeß.n.*32.

Alia de attentatorum materia vide apud Barboſ. *in remiſ. ad Ordinat.lib.*3. *tit.* 73. *in rub. & in princip.&* §.1.

Verbo Auditor Cameræ Apostolicæ, & Rotæ.

Auditor *Cameræ Apoſtolicæ* habet juriſdictionem quam per duos Vicarios exercet, Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*374.*n.*26. Eſt generalis executor omnium gratiarum beneficialium,quæ expediuntur in Curia Romana,& in earum executione poteſt prævenire Ordinarios,quibus diriguntur,Flor. *var.lib.*7.*q.*4.*n* 5. Et judex delegatus.Gloſ.1.*in Clem.Auditor,de reſcript.*Staphil. *de ſignatura juſtitiæ,prælud.*1.*n.*6. Gonzal.Loaz. de Paz *in praxi,tom.* 2. *prælud.n.* 22. Cauſas obligatione Camerali firmatas in partibus exiſtentes avocare poſſunt,etiamſi extra Curiam contractum ſit, & licèt pendeant coram Ordinariis, Lancelot. *de attentat. lite pendente,limit.*15.*num.*8.*& cap.*20. *limit.*26.Flor.*var.lib.*1.*q.*12.*n.*48. Stephan.Gratian. *diſceptat forenſ.cap.*118.*n.*59.Aloyſ.Ricc. *in praxi aurea,reſolut.*342.Et ſubexecutor ab eo nominatus eſt nudus miniſter, & in totum merus executor, Flor. *d. lib.*1.*quæſt.*4.*num.*4.*juncto num.* 42. *& dict. quæſt.*1.*num.*23.24.*&* 25. de modo procedendi per Auditorem Cameræ in ſolutione penſionis? vide Flor.*deciſ.lib.*1.*quæſt.*12.*à num.*24.Rebuf.*de pacificis poſſeſſor. à num.*92.Et auditor Cameræ,nec ejus ſubexecutor,non poſſunt declarare debitorem excommunicatum,niſi eis intimentur literæ originales penſionis, ita Flor. *quæſt.*12.*num.*27.ubi *n.* 43. quod ab ejus mandatis non admittitur appellatio, nec recurſus ad Regem.

*Rotæ Auditores Apoſtolici.*Sacri palatii ſunt Ordinarii,& habent poteſtatem ordinariam: ita probat Reinoſo *obſervat.*67.

LITERA B.

Verbo Bannitus.

Banniti quæ amittant, & quibus comparentur, & quando occidi poſſint vide Ordinat. *lib.* 5. *tit.* 126. §. 7. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1.*gloſſ.* 9. *numero* 27. *cum ſequentibus*, Brunor. *in locis communibus*, verbo *Bannitus* 1. *&* 12. *numero* 4. 5. *Auguſt. Barboſæ Repertor. &* 10. Quod retinent jura ſanguinis & cognationis, reſolvit cum ab eo citatis Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. d.* §.7.*nnmero* 2. ubi etiam an Bannitus æquiparetur deportatis? Item an bannitus cum pœna capitis bona poſſideat, & alia, vide Farin. *in noviſſ. Rota deciſ.*404 *numero* 2.*cum ſequentibus.* Et an poſſit teſtari, vel acquirere ex teſtamento? vide eundem *in praxi crimin.p.* 3. *quæſt.*102. Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.c.*462 ubi *num.*20. *cum duobus ſequentibus*,agit de aliis ad

Digitized by Google

eos pertinentibus, & *n.* 3. docet quod patris poteſtas perditur quando bannitus poteſt impunè offendi, & *n.* 4. intelligit in bannitis pro crimine læſæ majeſtatis, & rebellibus, & tranſfugis, qui ad hoſtes ſe convertunt, & *n.* 5. ſecus pro alio crimine capitali, quamvis poſſint impunè offendi, quod etiam *n.* 6. ampliat ſtantibus conſtitutionibus Summorum Pontificum contra bannitos & homicidas, & vide Phœbo *deciſ.* 114. *n.* 23 *p.* 2. Ubi aſſerit quod promiſſiones factæ bannito tanquam hoſti à privato homine, ſervandæ non ſunt. Et quod Clericus bannitus non poſſit occidi, tradit Marta *de juriſd. p.* 3. *cent.* 1. *caſu* 67. ubi alia adducit.

Verbo Baptizare, & Baptismus.

De BAPTISMO, & materia ac forma illius cum variis caſibus ad eũ pertinentibus vide Barboſ. *in collect. ad totum tit. de baptiſmo.*

Baptiſmus non tollit delicta, nec accuſationem criminis in foro exteriori, Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 1. *n* 45. Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 3. *n.* 5. Farin. *de delict. p.* 3 *quæſt.* 98. *c.* 45. *cum ſequentibus*, Cened. *ad decretal. collect.* 23. *n* 3.

Ad baptiſmum non ſunt compellendi Judæi, ex citatis per Barb. *ad cap. ſicut Judæi* 9. *de Iudæis, n.* 2.

Baptizari non poſſunt parvuli Judæorum invitis parentibus, imò nec poſt mortem patris, reluctante matre & tutore: ita reſolvunt plures citati per Barb. *ubi proximè n.* 3. *& in collect. ad Concil. Trident ſeſſ.* 5. *in decreto de peccato originali, n.* 6. quibus adde Steph. Grat. *diſcept. forenſ.* 658. *n.* 31. ubi *n.* 32. *&* 33 intelligit dummodo parvulus non ſit pubertati proximus, & doli capax, nam tunc non attenditur contradictio parentum: & quod dicatur pubertati proximus, quãdo habet uſum rationis, & annum decimum, de quo etiam cum aliis, quos remiſſivè adducit idem Barb. *d. decreto, n.* 7. agit, ubi ex recentiori ſententia affirmat infantem baptizandum eſſe invitis parentibus, ſi jam complevit ſeptennium.

Verbo Bastardus.

BASTARDI etſi de jure non contineantur ſub nomine familiæ & cognationis, nec liceat eis arma ſuorum prædeceſſorum portare, aliud tamen eſt attenta conſuetudine, ſeu lege particulari, juxta quam naturales ſeu baſtardi nobilium & illuſtrium, maximè Magnatum, gaudent nobilitate parentum Guter. *pract. lib.* 2. *q.* 185. *num.* 2. *& lib.* 3. *quæſt.* 81. *n.* 7. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 15. *num.* 49 ubi *num.* 50. *cum ſeq.* limitat niſi ſubjecta materia aliud importet, ut ſucceſſio majoratus, ſeu juriſpatronatus. Et quod nobilitas parentum eis non proſit, tradunt. Henriq. *in ſum. p.* 2. *lib.* 14. *c.* 8. *lit. S. pag.* 1289. Cald. *de nominat quæſt.* 91. *num.* 19. *& conſ.* 9. *n.* 75. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 554. *n.* 51. *cum ſeq.* Guter. *conſ.* 3. *n.* 11. Plura alia de baſtardis & illegitimè natis vide apud Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.* 11. *conſiderat.* 15. & Cottam *in memorabilibus*, verbo *baſtardi.*

Verbo Bellum.

BELLI timor dicitur caſus fortuitus, Aym, *conſ.* 268. *n.* 2. Surd. *deciſ.* 183. *n.* 2. ſicut bellum Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 13. *n.* 55.

Belli tempore an cives urbem debeant munire ſuis ſumptibus aut principis? vide Valaſc. *de jure emphyt. q.* 26. *in fin*, ubi remittit Menchac. *lib.* 1. *Illuſt. quæſt. cap.* 6.

Belli tempore multa conceduntur quæ non permittuntur pacis tempore, Rol. *conſ.* 80. *n.* 17. *vol.* 3. unde illi qui habent immunitatem non excuſantur à collectis, quæ imponuntur propter bellum, *l.* 1. *Cod. ut nemini liceat ab empt. ſpec. ſe excuſare, lib.* 10. ubi Gloſſ. verbo *neceſſitate*, Menchac. *de ſucceſſ. l.* 3. §. 11. *num.* 18. Et privilegia, collectis immunitatem conferentia non liberant tempore belli, Bernard, Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 2. *conſid.* 1. *n.* 2

Bello juſto capta efficiuntur capientium, *l.* 1. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Victor. *in relect. de jure belli, n.* 51. Perez *l.* 3. *tit.* 12. *lib.* 1. *p.* 187. Menoch. *præſumpt.* 96. Farin. *de delict. p.* 4. *ad calcem libri, deciſ.* 120. Phœb. *deciſ.* 114. *n.* 31. *& deciſ.* 196. *p.* 2. Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.* 11. *conſiderat.* 4. *verſ. ulterius*, Sayr. *in clavi Regia, lib.* 10. *c.* 3. *tract.* 2. *n.* 31. Cur. Phil. *tom.* 1. *lib.* 3. *c.* 3. *n.* 20. *cum ſequentibus*, Cabed. *deciſ.* 88 *p.* 2. quem vide *deciſ.* 26. *n.* 1. *&* 2. *deciſ p.* 2. Aloyſ. Ric. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1614. ubi multipliciter limitat. Quod ſi res mobiles ſtatim recuperentur, id eſt antequam ad fines hoſtium perducantur, & in tuto collocentur, reſtituuntur antiquis dominis, ſed ſi ex intervallo recuperentur, efficiuntur capientiũ *l. poſtliminium*, §. *poſtliminio, ff. de capt.*, ibi, quia tuta intra præſidia eſſe debent, Vincent. de Franch. *dec.* 268. Farin. *d. deciſ.* 120. Cabed. *d. deciſ.* 88. *n.* 1. *cum ſequentibus*, Balthaſar Ayala *tract. de jure & officia belli, l.* 1. *c* 5. *n.* 37. *cum ſequentibus*. Et an tunc dicantur bona patrimonialia, ut antea? vide Tiraquel. *de retract. lig.* §. 32. *gloſſ.* 16. *n.* 87.

Bello capti Chriſtiani ab aliis Chriſtianis non efficiuntur Chriſtianorum ſervi, Cened. *ad decretum, collect.* 61. *in fine*, Perez *lib.* 3. *tit.* 12. *pag.* 187. Boer. *deciſ.* 178. *num.* 2. Valaſc. *conſult.* 30. Cabed. *deciſ.* 88. *n.* 11. *cum ſequentibus, p.* 2. Phœb. *deciſ.* 190. *num.* 21. *p.* 2.

Bello capta redimens poteſt petere pretium quo illa redemit, ex tex. *in l. mulier, l. in bello*, §. *ſi ſervum & §. deportatum, ff. de captivis, l. fin C. eod. tit.* Jaſ. *in l. ſi præſidium, n.* 2. *verſ. tu potes*, 2. *Cod. de procurator.* Hoſtienſ *in ſum. de pœnit. & remiſſ.* §. *fin. verſ. quid ſi emit rem prædatam*, Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 29. *n.* 3 Cepol. *cautela* 10. *ad fin.* Rota Bonon. *deciſ.* 34. Cov. *in reg. peccatum. p.* 2. §. 11.

Bellum quando dicatur juſtum? vide Fr Emman. Roderic. *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 24. *art.* 8. Cabed. *deciſ.* 44. *num.* 14. *&* 15. *& deciſ.* 88. *à num.* 2. *p.* 2. ubi ait quod bellum contra Turcas, Mauros, & reliquos nominis Chriſtiani hoſtes juſtum eſt, & capta in bello juſto fiunt capientium.

Verbo Beneficialis, Beneficiarius, Beneficiatus, & Beneficium.

BENEFICII definitionem vide apud Soar. *lib.* 4. *de ſimonia, c.* 24. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *à principio*, Garc. *de benefic. p.* 1 *cap.* 2.

Beneficii appellatione in materia ſtricta non veniunt omnia beneficia, nec dignitates, *cap. fin. de prabend. cap cùm in illis, eod. tit. in ſexto*, Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 6 *n.* 49. *&* 50. ubi *num.* 51. quod neque præbenda Canonialis Eccleſiæ Cathedralis continetur, & 56. idem aſſerit in præbenda Eccleſiæ Collegiatæ. Qui ſimpliciter diſpenſatus fuit ad beneficium, utique ad aliud quàm ad ſimplex non dicitur habilitatus, Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 45. *n.* 7.

Beneficii appellatione, largè ſumptò vocabulo, ſeu in generali ſignificatione omnia cõprehendun-

tur

Digitized by Google

tur beneficia, tam majora quàm minora, tam curata quàm ſimplicia, dignitates & præbendæ, & tam regularia quàm ſæcularia, ſed ſtrictè & in odioſis prout in diſpenſationibus venit ſolum beneficium ſimplex, & ideo quando Papa diſpenſat cum illegitimo, ut poſſit obtinere beneficium, non cenſetur cum illo diſpenſare, niſi ad ſimplex tantùm, ut cum pluribus à ſe citatis reſolvit Barboſ. *tract. 2. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat. n. 1.* inter traditiones varias, verbo *beneficium* 32. *n.* 1. quibus adde Cald. *in praxi judicum,* verbo *beneficium, n.* 2.

Beneficii appellatione non veniunt diſtributiones quotidianæ, ut per Barboſ. *d. tract. 2. n. 9.* verbo *beneficium, junctis n.* 11. *&* 12. ubi *n.* 8. quod beneficii appellatione in conceſſionibus non venit curatum beneficium.

Beneficii appellatione veniunt etiam dignitates, ſi non ſit materia ambitioſa, at verò in materia odioſa & pœnali non venit dignitas, Barboſ. *d. tract. 2. n.* 10. ubi etiam curatus non cenſetur diſpenſatus ad obtinendam dignitatem: & quod diſpenſatus ad dignitates non dicatur diſpenſatus ad majorem dignitatem poſt Pontificalem. Et in mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt Præbendæ, Canonicatus, & alia majora beneficia. *c. ult. de præbend. cap. quamvis 4. verſ. quanquam, eod. tit. in 6.* refert. Cæſar. *p. 3. relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, diſput.* 12. § 6. *num.* 39. Et cum Canonica ac præbenda Canonialis ſit quocunque alio beneficio præſtantior, ideo in materia odioſa non venit appellatione beneficii, ut per Barboſam *de canonicis, cap. 12. n. 25.*

Beneficii appellatione veniunt præceptoriæ, Flamin. *de reſignat. lib. 12. quæſt. 3. n. 8.* Non continetur tamen penſio, Barboſa d. verbo *beneficium, n. 2.*

Beneficiatus ut officium devotè recitet, requiritur attentio, ſive illa ſit ad verba, ſive ad ſenſum verborum, ſive ad Deum, vel ad Chriſti paſſionem, vel ad aliam rem piam intentione laudandi Deum, vel ad rem quam petit, vel ad Sanctos aliquos orationem dirigit, & hæc conditio neceſſaria eſt ut præceptum impleatur: Ita cum pluribus Doctoribus reſolvit Barb. *in collect. ad c. dolentes 9. de celebrat. Miſſarum, n.* 19. ubi *n.* 20. infert beneficiarium teneri ad reſtitutionem, qui divinum officium recitavit abſque attentione, cui concordat Bonac *de iis quæ ad privatam divini officii recitationem pertinent, diſp. 1. quæſt 5. puncto 2. propoſit. 1. n.* 17. & idem Barb *ibidem n.* 21. ait eum ſatisfacere præcepto Miſſæ, qui inter Miſſarum ſolemnia recitat horas Canonicas, quas tenetur ex præcepto recitare, de quo etiam *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ. 13. c. 8. n. 5.* ubi etiam reddit rationem differentiæ in jejunio.

Beneficia omnia de jure præſumuntur libera, *c. omnes baſilicæ 16. quæſt. 7.* Maſc. *de probat concl. 585. à n. 1.* Ricc. *collect. 1645. p. 3.* cum aliis citatis per Garc. *de benefic. p. 5. cap. 5. n. 95.*

Beneficiarius ad divinum officium recitandum obligatur ſolùm poſt captam beneficii pacificam poſſeſſionem Bonacina *de Horis Canonic diſput. 1. quæſt. 2. puncto 5. in prima propoſit. à n. 1* ubi *n.* 8. aſſerit quod elapſis ſex menſibus poſt poſſeſſionem tenetur ad reſtitutionem fructuum: idem reſolvit Barboſ. *ad d. cap. dolentes, num.* 3. Villalobos *p. 1. ſumma Teologiæ moral. tract. 24. de officio divino, difficultate 7. n. 1. cum ſequentib. & tract. 29. de bulla compoſition. n. 26.*

Beneficiarii ſunt ſuorum beneficiorum domini, & de his teſtari poſſunt Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 24. n. 31. & cap. 61. à n. 27. & cap. 62. n. 5. & 6.* Barb. *de offic. & poteſtate Epiſcop. alleg. 114. n. 6.* Garc. *de benefic. p. 2. cap. 21. n. 1. cum ſequentibus.*

Beneficiis conferendis, non ſanguinis, ſed meritorum habenda ratio, Barb. *ad cap. unic. Ut Eccleſiaſtica beneficia, num. 7.* Et in Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* expreſſè conſulitur Epiſcopis & Prælatis, ut ex fructibus Eccleſiæ non ditent cognatos, neque ipſi vivant cum nimio ſplendore, ſed contenti ſint modeſta ſupellectili, & frugali menſa. Idem reſolvit Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 46. per totum.*

Beneficium curatum quod dicatur? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 34. cum ſequentib.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. n. 107. cum ſequentibus,* Rebuf. *in tract. nominat. quæſt. 9. num. 47. & quæſt. 16. num. 6. cum ſequentibus,* Maſc. *de probat. concl. 468. num. 2.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 133. num. 29. cum ſequentibus,* Barboſ. *in cap. dudum, de elect. num. 12. & in cap. de multa, de præbend. num. 4. & de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat. 57. numer. 163.* ubi aſſerit quod beneficium curatum dicitur habens curam juriſdictionalem, quem vide *ad cap. cum in cunctis 7. §. inferior. 1. n. 34. de elect. & de parochis c. 5. n. 1. 2. & 5* circa ætatem proviſi & promotionis ad ſacerdotium.

Beneficia duo ſimplicia poſſunt obtineri ſine diſpenſatione, ex recepta generatim conſuetudine, quando unum ad vitam Clerici non ſufficit, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l. 1. q. 73.* Cartuzario *de vita Chriſti, p. 2. cap. 68. §. 5. p. 113.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 10 quæſt. 3. col. 677. & cap. 11. col. 711. cum ſequentibus,* ubi *quæſt. 7.* ſecus aſſerit ſi unum Clerico honeſtè ſuſtentando ſufficiat.

Beneficium ſimplex habens ſufficiens ad commodam ſuſtentationem, ſi conſequatur aliud, eſt incompatibile cum primo, & peccat mortaliter. Barboſ. *ad cap. dudum 54. de elect. n. 22. & in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 17. n. 3. cum ſequentibus,* ubi diſtinguit per varios caſus, & *n.* 17. declarat quod ut dicatur beneficium ſufficiens ad congruam ſuſtentationem, arbitrio judicis relinquitur paulò plus, vel minùs æſtimandum, conſideratis conſiderandis, qualitate ſcilicet perſonarum, locorum, & temporum, ubi plures citat. Et congruens beneficiarii cujuſque ſuſtentatio, quæ judicanda ſit? vide Molin *de juſtit. tract. 2. diſp. 145. per totum.* Et attenditur qualitas beneficiarii, habito reſpectu ad nobilitatem, gradum, literaturam, vel dignitatem ipſius; Tiraq. *de nobilit cap 20. n. 142. & 143.* Cordub. *in l. ſi quis à liberi, §. ſed ſi filius, n. 50 ff. de liber. agnoſc.* Et an beneficium ſufficiens dicatur, ex perſonæ qualitate, & locorum diverſitate unuſquiſque ſibi judex erit, Barboſ. *ad cap. eam te 4 de ætate & qualit. n.* 8. & vide ad propoſitum eundem *ad cap. gratia 7. n 6. de reſcriptis.* Quatant. *in ſum. Bullar.* verbo *beneficiorum reſignationes fol. 107.* Salzed. *in praxi crimin. canon cap. 47. p. 161. cum ſequentibus.*

Beneficium unitum non facit incompatibilitatem, Flamin. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 1. n. 119. cum ſeq.*

Beneficiarii utrum lethaliter peccent, reſtituereque teneantur, ſi quid ultra ſuam competentem ſuſtentationem in uſus non pios de redditibus ſuorum beneficiorum inſumant? vide Molin. *de juſtit. tract. 2 diſput. 414.* ubi reſolvit quod quantitatem notabilem in uſus prophanos inſumentes peccant lethaliter, non tamen tenentur reſtituere.

Beneficiis non acquiritur jus per poſſeſſionem, ut in bonis prophanis, ſed per titulum canonicum, qui per ſolam collationem acquiritur jus plenum in beneficio, *cap. ult. in fine, de conceſſ. præbendæ l. 6. cap. ſi tibi abſenti 17. de præbend. eod. lib.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 15. §. 1. n. 15 & n. 33.* Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 26. num. 2. & lib. 10. quæſt. 6. n. 2.*

Digitized by Google

Garc. de benefic. p.4. cap.2. num.1. Cov. lib. 3. var. cap.16. num.1. Molin. de juſtit. tract. 2. diſput. 2. verſ. aixi ju. e. i. s. Et beneficii collatio acceptata ante adeptam poſſeſſionem facit acquirere jus in re in illo, Barb. de offic. & poteſtate Ep ſcop. p.3. alleg. 69. num.17. Et jus conſiſtit in literis, ac titulus per literas probatur, cap. executor, de conceſſ. prabend. in 6. Flamin. d. lib.2. quaſt. 26 n.4.

Beneficio proviſus proviſione in forma dignum non acquirit jus in re, ſed ad rem, Garc. de benefic. p.4. c. 2. num.55. & c. 3. num. 60. Flamin. de reſig. lib.3. quaſt. 1. n. 149 & 150.

Beneficii ex electione ſeu præſentatione acquiritur tantùm jus ad rem. Barb. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.3. allegat. 57. n. 197.

Beneficii longa detentio non juſtificat titulum aliàs invalidum, c. dilecto, de prabend. c.3. de regul. Juris lib.6. Flamin. de reſignat. lib.3. quaſt. 1. n. 43. juncto num. 45. Cald. de renovat. quaſt. 15. n. 22. ubi quod præſcriptione non acquiruntur beneficiorum tituli, Barboſ. d. allegat. 57. n. 225.

Beneficialibus præſumitur titulus ſpatio decem annorum, Gig. de penſion. quaſt. 47. n.4. Tiraquel. de praſcrip. gloſſ. 4. Anton. Gabr. de probat. concl. 8. n. 23. Garc. de benefic. p.1. cap.5. n.483. p.5. c.4. n. 299.

Beneficiatus quando poſſit cogi oſtendere titulum ſui beneficii? vide remiſſivè Quarant. in ſum. Bull. verbo beneficiorum poſſeſſio, p 96. Et beneficii poſſeſſor pacificus tenetur oſtendere titulum cùm Superior ex officio inquirit, Barboſ in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. de ſacram. Confirmat. c.5. n. 3.

Beneficium vacat ipſo jure per non oſtenſionem tituli, poſtquam beneficiatus monitus fuerit, cap. Ordinarii, §. quod ſi fortè, ubi gloſ. verbo ipſo jure, de offic. Ordinar. & innovatur à Concil. Trident. dicto cap.5. ubi Barboſ. n.5.

Beneficii poſſeſſio nullius eſt momenti, ſi non fuit capitulariter capta, id eſt à majori parte Capituli. Gonz. ad reg 8. Canc. §.3. proœm. n.81. Et requiritur legitimi Superioris auctoritas ad capiendam beneficii poſſeſſionem, & fructus illius percipiendos, Barb. ad cap. paſtoralis 19 n.4. de priv. Et beneficii poſſeſſione denegata à Capitulo, tenebitur ad damna & fructus parti reſtituendos, Garc. de benefic. p.6. cap.3. n.128. Barboſ. in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.24. de reformat. cap.12. n.124.

Beneficiali materia ultimus ſtatus beneficii conſideratur, Barboſ. de principiis utriuſque juris, lit. V. num.62. ubi plures citat, quibus adde Garc. de benef. p.5. cap.5. num. 63. cum ſequentibus, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 574. num. 8. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.2. deciſ. 238. num. 3. Auctor in collect. ad c. conſultationibus 19. num.7. de jurepatronat.

Beneficialia ultimis voluntatibus comparantur Flamin. de reſignat. lib.3. q.5. n 39.

Beneficiis attenditur capacitas tempore datæ, ſeu præſentationis, Gloſ. pen. in c. de beneficio, de prab. in ſexto, cum aliis citatis per Barb. de offic. & poteſt. Epiſcop. p.3. allegat 72. n.78. & n.104. & in collect. ad cap. ex literis 6. num 8. de tranſact. & ad cap. ſi eo tempore 9. à n.4. de reſcriptis lib. ſexto, quibus adde Garc. de benefic. p.7. c.4. n.52.

Beneficiarii ubi duo concurrunt ſuper uno beneficio, ad cognoſcendum cui priùs jus quæſitum eſt, attenditur tempus datæ, non tempus ſignatæ ſupplicationis, ut in terminis tradit latè Mand. conſ. 16. n.1. & 2. juncto n.6. in fin. verſ. ſi verò accepimus, cum tribus ſeq. & vide multa per Gonzal. ad reg 8. Cancel. §.3. proœm. facit optimè Rota diverſ. dec. 170. n.6. cum ſeq. & n.14. & dec. 791. n.15. p.1. & probatur per text. expreſſum in cap. ſi à ſede, de prab. in 6. lib. 6. ubi præfertur proviſus ab Ordinario habens horam, vel poſſeſſionem proviſo Apoſtolico concurrenti in data, non obſtante quod proviſiones Apoſtolicæ ſignari ſoleant ad minus per diem ante datam, ut eſt notiſſimum, & ad hoc ut quis poſſit fructus facere ſuos, attenditur tempus datæ, non tempus quo literæ per Cancellariam expediuntur, Cabed. deciſ. 39. n.4. p.2.

Beneficiis data parva quæ ſit, & illius effectus? vide per Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 191.

Beneficialis cauſa ſummariè cognoſci debet, ut prob. text in Clem. diſpendioſam, de judic. Clem. ſæpè, de verbor. ſignificat. & tradit Marant. de ord. judic. p.4. cap. de judicio ordinario & ſummario, n.42.

Beneficiali cauſa licèt reus non doceat de jure ſuo, adhuc vincere debet ex non jure actoris, ut ex Rota & Doctor. probat Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 11. n.29. & 30. ubi etiam aſſerit, quod regula, Actore non probante reus abſolvitur, procedit in cauſis beneficialibus.

Beneficiarius fructus jam perceptos tranſmittit ad hæredes, & pendentes ad Eccleſiam vel ſucceſſorem in beneficio pertinent, Barboſ. in collect. ad fin. lib.2. Decretal u n. p.694. cum ſeq. & vide conſtit. Conimbric. tit.28. conſtit. 7. ubi quod ſi obtinens beneficia ſimplicia moriatur ab inteſtato, habeant omnia ejus hæredes integrè, & ſi illos non habuerit, habeat dicta bona Eccleſia.

Beneficiorum ultimi anni fructus debent reſpectivè dividi pro rata temporis inter hæredes beneficiati defuncti, & ſucceſſorem in beneficio, ut contra communem verius eſſe tradit Guter. canon. quaſt. cap.33. num.9. cum ſequent. ubi num. 1. ultra alios citat Molin. de primogen. lib.3. cap.11. num. 4. qui hanc opinionem exiſtimat veriorem, illamque frequentiſſimè in forenſibus controverſiis receptam vidiſſe teſtatur, & quod ita ſit diſpoſitum per aliquas conſtitutiones aliquorum Epiſcopatuum hujus regni, tradit Valaſc. de partit. cap.36. num.9. & 10. & Cov. lib.1. var. c.15. num.12. aſſerit quod fructus collecti pertinent ad hæredes, & in fine quod ſit conveniens rationi, dividi fructus pro rata temporis inter defuncti hæredes, & ſucceſſorem, & ibi teſtatur hanc opinionem eſſe veriorem & æquitati magis conſonam, & vide Barboſ. in cap. ſi propter 15. num. 6. de reſcriptis, qui de offic. & poteſtate Epiſcopi, in aliquibus addition. omiſſis poſt tractatum in fine, pag. 463. adducit dubitationem Rotæ, utrum fructus beneficii induſtriales & civiles ſpectent ad hæredem beneficiarii, vel ad ſucceſſorem in beneficio.

Beneficii efficitur dominus quoad Deum & homines, poſſeſſor pacificus triennalis, tam bona, quàm etiam mala fide poſſidens, ita ex Rota Rom. Navar. conſ. 3. n. 2. de renuntiat. Et per hujuſmodi poſſeſſionem acquiri titulum, aſſerit idem Navar. conſ. 24. n.14. de offic. Ordin. in fragm. & tradit Galet in margarita caſuum conſcientia, verbo poſſeſſio, Sà verbo beneficium, n.14. ubi etiam quod declaravit Concilii Trident. Congregatio, ut non teneatur oſtendere titulum.

Beneficia conferri debent magis incolis quàm exteris, ex citatis per Barboſ. ad c. bona memoria 4. à n.7. de poſtulat. Prælator. & in Clem. unica, de offic. judic. deleg. n 7. quibus adde Gabr. Pereira deciſ. 1. n.16. Garc. de benefic. p.7. cap.19. à n.1. Et honeſtum ac fructuoſum eſt, ut unuſquiſque in ſua patria beneficietur, Abb. in cap. ad decorem 5. de inſtitut. Unde ſanctiſſimum eſſet, & Reipublicæ utiliſſimum, quod Summus Eccleſiæ Pontifex ſanciret, ut omnia beneficia cujuſcunque diœceſis, ſaltem curam animarum habetia, patrimonialia efficerentur,

ut

Digitized by Google

ut ex Cov.& Azeved. tradit Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 897. *num.* 428. *cum ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 12 *quæſt.* 3. *n* 13 Et valet ſtatutum, quod exteris non conferantur beneficia, factum à Principe ex conceſſione Summi Pontificis, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *col.* 417. & *cap.* 14. *col.* 421. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 46. *num.* 14. & 15. & vide plures alios citatos per Barboſ. *in d. cap. ad decorem*, *num.* 2. Unde in præſentationibus beneficiorum, concurrentibus duobus, incola & extero, præfertur incola, ex citatis per Valaſc. *no libro da juſta acclamacion del Rey Dom Joan IV.* 2. *p.* 1. *ponto*, §. 9. *num.* 22.

Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt conferri laico *cap. ex literis*, 6. ubi Barboſ. *num.* 4. *de tranſact.* & *in. cap. cùm adeò* 17. *n.* 10. & 11. *de reſcriptis*, & *in cap.* 2. *num.* 2. *de inſtitut.*

Beneficii collatio facta illiterato non valet, latè Barboſa cum ab eo citatis *in c. ult. num.* 3 & 4. *de ætate & qualit.* ubi *num.* 5. ait quod illiteratus dicitur, qui prima Grammaticæ rudimenta non didicit. De ſcientia ſeu literatura ad beneficia, vide Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 7. ubi *cap. ſequentibus*, agit de moribus, & vita, & naturalitate. Literatura poteſt probari non ſolùm per examen & literas graduatorum; ſed etiam per teſtes in illa ſcientia peritos. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 4. *n.* 106. Unde illiterato non poteſt beneficium reſignari, Flamin. *de reſignat. lib.* 4 *quæſt.* 4. *à num.* 2.

Beneficiatus ob beneficium requirens reſidentiam, acquirit domicilium in loco ubi illud poſſidet, Innocent. *in capit. ex ore, poſt num.* 2. *verſ. item in caſibus*, *de privileg.* ubi Butr. *num.* 10. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. de non reſidendo*, *n.* 74. *verſ. ad hæc Clericus*, Maſcard. *de probat. concl.* 534. *num.* 5. Cardin. Tuſch *pract. concl.* verbo *domicilium*, *concl.* 596. *à num.* 1. Farin. *de delict. p.* 1. *lit. D*, *n.* 226, Salzed. *in pract. crim. Canon. cap.* 10. Et beneficii nomine reſidentiam requirentis ſortitur quis forum, licèt alibi ſit ortus, juxta reſoluta per Salzed. *d. cap.* 10. Maſcard. *concl.* 1271. Cald. *de renovat. quæſt.* 6. *num.* 12. & de loco originis vide plura apud eundem Salzed. *cap.* 8.

Beneficiati Prælati vel majoratus ſucceſſor non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris nomine proprio, Gloſſ. & ibi Doct. *in cap. fin. ne Prælati vices ſuas*, ubi Barboſ. *num.* 6. plures citat, quibus adde Guter *canon. cap.* 36. Menchac. *uſufrequent. cap.* 53. *n.* 7. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 16. *n.* 47.

Beneficii ſucceſſor tenetur pro ſubſidio præterito, Azor. *inſtit. moral. p* 2. *lib* 9. *cap.* 14. *col.* 1044.

Beneficiorum collatio reputatur inter fructus. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 690. & *cap.* 5. *n.* 2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 201. *num.* 1.

Beneficium impetrans, ſuppoſito examine excommunicatur, & illo privatur, Barboſ. *de offic & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *n.* 56 & *n.* 246.

Beneficii in impetratione exprimi debet nomen Sancti, in cujus honorem eſt Eccleſia fundata. Rebuff. *de ſignatura gratiæ in forma ſignaturæ*, verbo *ſanctorum*, *p.* 67. Flam. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 7 *n.* 50. & *quæſt.* 9. *n.* 53. & *lib.* 9. *quæſt.* 7. *n.* 20. & *lib* 10 *quæſt.* 2. *num.* 22. Et quod eſt facienda mentio de penſione quæ reſervatur ex cauſa lucrativa, ſecus in ea quæ reſervatur ex cauſa reſignationis, ſeu ceſſionis & oneroſa. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 75 & 84.

Beneficium pingue quando permutatur cum tenui, præſumitur fraus, *c. fin. de renuntiat. in* 6. Abb. *in cap.* 1. *de Clericis non reſident. num.* 5. Joan Andr. *in cap.* 2. *eod. tit. de renuntiat. lib.* 6. ubi etiam Franc. *n.* 28. Selv. *de benefic. p.* 3. *quæſt.* 28. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 178. & *concl.* 1175. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 35. *num.* 6. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 4. *num* 101. Flamin. *de reſignation. lib.* 12. *quæſt.* 5. *n.* 26. Mantic. *de tacitis, & ambiguis convention. lib* 25. *tit.* 10. Rebuff. *reſponſ. var. reſponſo* 22. *in principio*, Jacob de Graff. *de arbitr. confeſſor. lib.* 2. *cap.* 54. *num.* 3.

Beneficium dum acceptant ſucceſſores, dicuntur quaſi contrahere & conſentire oneribus ac vinculis quæ illi ſunt adjecta, *l. hæres quoque*, *Inſtit. de obligat. quæ ex quaſi contractu naſcuntur*, & ſic optimè contra eos agi actione perſonali, ſæpe Rota cenſuit apud Veral. *deciſ.* 302. *num.* 1. *p.* 2. & *in recentior. deciſ.* 176. *num.* 1. & 3. *p.* 2.

Beneficii poſſeſſionem propria authoritate & vi occupans, eo ipſo perdit jus quod ad illud habebat, & vacat ipſo facto, ex citatis per Barboſ. *in c. cū qui* 18. *de præbend. n.* 3 & *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 57. *n.* 220. quibus adde Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 10. *num.* 208. *cum ſequentibus* de quo etiam idem reſolvit Barboſ. *ad cap. Paſtoralis* 19. *de privileg. n.* 6 Secus eſt ſi ſe intrudat in poſſeſſione alicujus prædii ipſius beneficii, cùm ſint diverſa, Barboſ. *in d. cap. d. eum qui*, *num.* 4.

Beneficium dicitur ſpectare ad collationem Epiſcopi, in quo ferendo Epiſcopus eſt in poſſeſſione Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 1. *deciſ.* 201. Latè Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *allegat.* 57.

Beneficio conferendo in menſibus Ordinariorum eſt locus præventioni in collatione facta à Papa, Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *cap.* 11. *n.* 7. *cum ſeqq.*

Beneficium reſervatum Papæ ſi viveret, ſi eo mortuo conferatur ab Epiſcopo ignorante obitum Papæ valet collatio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 18. *n.* 52. Et ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 7. *n.* 39. & de aliis graviſſimis pœnis agit Gonzal. §. 7. *proœm. num. ult.*

Beneficiarius poteſt agere interdicto, *unde vi* contra negantem ſolvere penſionem, quam ſolvebat ſuo prædeceſſori, Gig. *de penſion. q.* 47. *n.* 10. Maſcard. *de prob. concl.* 1323. *n.* 19. Amplia in tertio vel ſucceſſore negante ſolvere penſionem, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 32. *n.* 24. Chaſſ. *in conſuetud. Burgund. rub.* 11. §. 2. *n.* 18. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 89. & *num.* 160. Peregrin. *de fideicommiſſ. fol.* 425. *num.* 19. Hieronym. à Laurentiis *deciſ. Avenionenſi* 83. Etiamſi allegetur titulus nullus: Gig. *quæſt.* 35. *num.* 9. Staphil. *de ſignatura juſtitiæ*, *fol.* 282. *num.* 4. Gom. *in compendio utriuſque ſignaturæ, prope finem*, Caſſador. *de reſtitut. deciſ.* 10. *num.* 2. Nã poſſeſſio bonorum Prælati continuatur in Eccleſiam, Innocent. *in c. cum ſuper, de cauſa poſſeſſ. & propriet.* Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *quæſt.* 7. *n.* 50 Cabed *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 9. *num.* 5. Bernard. Græv. *in practica Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 129. *num.* 8. Cald. *de empt. cap.* 12. *num.* 17. Et poſſeſſio rerum Eccleſiæ numquam dicitur vacare, etiam mortuo Prælato, Marta *de juriſdict. p.* 4. *centuria* 1. *caſu* 17. *num.* 10. & *caſu* 76. *n.* 2. *cum ſequentibus.*

Beneficii ſucceſſor tenebitur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 8. *n.* 40. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 94. *num.* 56. *cum ſequentibus*, Gig. *de penſion. quæſt.* 43. & 44. & *quæſt.* 77. *num.* 22. Cald. *de extinct. emphyt cap.* 4. *num.* 4. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. *n.* 18. *cum ſeq.* Barboſ. *in addit. ad collect. p.* 9. *col.* 1. & *ad cap. ult. de offic. Ordin. lib.* 6. *n.* 6. Et penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſſorem in beneficio, niſi factis diligentiis contra prædeceſſorem, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1652.

Digitized by Google

Barboſ. *in collect. ad c. 1. de ſolut. num. 6. & in addit. ubi proximè.* Garc. *de benefic p. 11. cap. 5. à num.* 191. Ubi etiam quod debet probare eſſe in poſſeſſione recipiendi penſionem, Loter. *de benefic. lib. 1. q.* 39. *num* 88. ubi *num.* 117. quod penſionario imputatur negligentia in exigendo à prædeceſſore, cùm ille paulatim decoqueret, & mora ac negligentia ſua ſibi imputari debet, *ex reg. mora, de reg. l. juris in Sexto.* Et ſucceſſori debet intimari Bullæ reſervationis penſionis, & ſi de eis non appareat, non datur manutentio, quamvis fuerit ſæpius ſoluta penſio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 417. *n.* 27. Et conceditur manutentio, etiamſi per triginta annos penſio non petatur, idem *cap.* 113. *num.* 22. Et quaſi poſſeſſio exigendi penſionem acquiritur per unicum actum. Ricc. *d. p.* 5. *collect.* 160. Flor. *var. lib.* 1. *quaſt.* 2. *num.* 25. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 450 ubi *num.* 136. quod pēſionarius præferendus eſt in fructibus beneficii gravati quibuſvis creditoribus etiam anterioribus, de quo etiam Gratian. *d. cap.* 94. *n.* 52. *cum ſequentibus*, Marcheſan. *de commiſſ. p.* 2. *cap.* 4. *de commiſſione appellat. num.* 68. Roderic *de concurſu creditorum, p.* 1. *art.* 5. *à n.* 27. Et beneficium ex quo penſio ſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum pro ſolutione penſionis, argum. *l.* 2. *ad fin. ff. de alim. & cibar. legat.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 51. *cum ſequentibus*, Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *col.* 981. *& cap.* 13. *col.* 996. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 102. *num.* 18.

Beneficio privatus ob non ſolutionem penſionis non tenetur ſolvere penſiones decurſas. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 617. *num.* 34. ubi *n.* 35. quod regreſſus quem penſionarius habet ad beneficium ob non ſolutionem penſionis, eſt præjudicialis, & abſorbet cauſam reductionis penſionis.

Beneficii qui non eſt capax, eſt incapax penſionis, vide Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 121. *cum ſequentibus, & p.* 11. *cap.* 3. *num.* 38.

Beneficio ſtatuti qui uti vult, etiam contra ſe pati debet, Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 5. *n.* 4.

Beneficiatus poſt amiſſam reſignationem amittit titulum, & omne jus & poſſeſſionem quam habet in beneficio, Cald. Pereira *de empt. & vendit. cap.* 15. *n.* 34 Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quaſt.* 4. 5. & 6. *& lib.* 11. *quaſt.* 1. *num.* 6. *cum ſequentibus*, Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *num.* 1. *& à n.* 3. Unde reſignans beneficium in favorem alterius in forma dignum, ſi ille non fuerit repertus idoneus, non poteſt reſignans redire ad beneficium ſed remanebit vacans per reſignationem, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 207. *num.* 4.

Beneficium reſignans, ad cujus titulum ordinatus fuit, tenetur facere mentionem ſe ad titulum illius fuiſſe promotum, aliàs reſignatio eſt nulla, Barboſ. *in collect. ad Concil. Tridenr. ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 2. *n.* 23. *juncto n.* 27. *&* 28.

Beneficium poteſt renuntiari ab homicida ante privationem, vel poſt accuſationem ante ſententiam vel poſt appellationem à ſententia interpoſitam, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quaſt* 16. *num.* 4. Aloyſ. Ricc. *de iſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 95. *n.* 6. *& deciſ.* 114. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. n.* 262. *cum ſequentibus*, Azor. *inſtit. moral p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 20. *col.* 881. Farin. *de delict. p.* 5. *quaſt.* 11. *num.* 69. *cum ſequentibus.* Ubi quando faciat fructus ſuos.

Beneficium litigioſum non poteſt renuntiari, nec permutari. Flamin. *de reſignat. l.* 2. *quaſt.* 3. *à num.* 1. Lancelor. *de attentat. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 254. Put. *deciſ.* 354. *lib.* 3. Azor. *moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *quaſt.* 5. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 3. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 3 *allegat.* 57 *num.* 19. *&* 49. *& ad cap.* 2 *de confirmat. utili, à n.* 28. Et renunciatio ac permutatio facta lite pendente præſumitur fraudulenta, Flamin. *d. quaſt.* 3. *n.* 2. *& lib.* 13. *quaſt.* 4. *num.* 9. Ex quibus præſumatur fraus in permutatione beneficiorum, vide Ricc. *in praxi aurea, reſol* 463. *&* 465. Et reſignatio non expreſſa lite eſt nulla, Flamin *d. tract. de reſignat. lib.* 8. *q.* 6. *num.* 163. Item beneficia litigioſa ſunt reſervata diſpoſitioni Summi Pontificis, Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 11. *n.* 10. Barboſ. *d. allegat.* 57. *n.* 49. Et non poſſunt ab Epiſcopo conferri, idem Barboſ. *d. p.* 3. *allegat.* 69 *num.* 19. Quando dicatur beneficium litigioſum? Vide Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1674. Et beneficia poſſunt reſignari appellatione pendente: Ricc. *d. p.* 2. *deciſ.* 214. *n.* 1 *&* 13.

Beneficiorum varios vacationis modos vide per Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 1. *à principio.*

Beneficium vacat per reſignationem, per quam amittitur jus, proprietas, titulus & poſſeſſio, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 5. *à n.* 15. *& q.* 6. *n.* 11. *&* 12. *& q.* 15. *n.* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15. *n.* 8. Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 3. *à n.* 1. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *num.* 200 *& ad cap. inter cætera* 17. *de præbendis, & in cap unic. de rerum permutat. lib. ſexto.*

Beneficium primum non cenſetur vacare per aſſecutionem ſecundi, niſi poſſeſſio hujus pacifica habita fuerit per duos menſes, Garc. *de benefic. p.* 11. *cap.* 5. *n.* 55. *& à n.* 100. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *n.* 201.

Beneficium vacat per matrimonium, & ſecuta profeſſione in Religione, Garc. *de benefic. p.* 11. *c* 9.

Beneficium vacans in Curia pertinet ad Papam, non ad Ordinarium, Barboſ. *ad cap.* 2. *de præbend. in ſexto, à num.* 10.

Beneficia vacantia ſede Epiſcopali vacante reſervantur Summo Pontifici, ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *n.* 35. quibus adde Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Capitulum Sede vacante, verſ. nonò quæro.*

Beneficia in Curia vacare dicuntur per reſignationem in illa, Flamin. *de reſignat. libro* 1. *quaſt.* 4. *num.* 54. 56. *&* 63. *lib.* 2. *quaſt.* 19. *n.* 11. *& quaſt.* 20. *num.* 5. Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *num.* 22.

Beneficia in quibus reſervatus eſt regreſſus, dicuntur vacare in Curia, Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quaſt.* 20. *num.* 11.

Beneficia vacantia ob non publicationem temporè debito ſunt reſervata, & vacant ipſo jure. Barboſ. *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 57. *num.* 46. *& num.* 244.

Beneficia promoti in Epiſcopum quomodo vacent? Vide Garc. *de benefic p.* 11. *cap.* 9. Barboſ. *ad cap. cum in cunctis* 7. *§. cum verò, num.* 29. *de elect. & de offic. & poteſtate Epiſcopi, p.* 3 *allegat.* 57. *num.* 67. Ubi *num.* 71. ampliat ad beneficia ſimplicia, & quod penſio extinguatur per promotionem in Epiſcopum, niſi habeat retentionem à Summo Pontifice, tradit Cardoſ. *in praxi judicum & advocator,* verbo *penſio, num.* 19.

Beneficia vacantia debent provideri infra ſex menſes à die notitiæ vacationis, Garc. *de benef. p.* 0. *cap.* 2. Et beneficia non proviſa intra ſex menſes, devolvuntur ad immediatum ſuperiorem, idem *c.* 3. *& p.* 5. *c.* 4. *n.* 35. *& n.* 222. *cum duobus ſequētibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi. p.* 3. *allegat.* 58. *n.* 10.

Verbo BIGAMIA BIGAMUS.

BIGAMIA eſt irregularitas proveniens ex defectu ſacramenti, quæ triplex dicitur, ſcilicet bigamia vera, qualis datur in illo qui verè cū duabus

bus contraxit, de qua *in cap. 1. de bigam.* alia interpretativa, ut in eo qui unicam corruptam tantum accepit, de qua *in c. 3. eod. tit.* ultima dicitur ſimilitudinaria, quam incurrit is qui in ſacris conſtitutus, vel profeſſus aliquam religionem matrimonium contrahit. *cap. ult. de bigam.* Flamin. *de reſignat. l. 5. q. 3. num.* 187. *cum ſeqq.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp.* 83 84. & 85. Thom. Valaſc. *allegat. 41. num. 9. cum ſeqq. tom.* 1. Hinc colligitur quod accipiens uxorem quæ fuit ab alio corrupta, efficitur bigamus interpretativè, quaſi interpretatione factus una caro cum uxore, diviſerit carnem in plures, ſicut & illa, atque ita careat ſignificatione ſacramenti *d. cap. ult de bigam, cap. præcipimus, & cap. ſi laici, 34. diſt. cap. ſi quis viduam, 50. diſt.* Gregor. *l. 4 tit. 1 p. 3.* verbo *que ſea*, Flamin. *d. q. 3. n.* 191. Rebuff. *de pacif. poſſeſſor, n.* 194. *verſ. quintus*, Sanch. *d. diſp* 83. Infertur etiam illum qui cognovit uxorem poſt adulterium ab illa commiſſum, etiam interpretativè fieri bigamum, quamvis ipſe maritus ignoret adulterium, *cap. ſi cujus, cum ſeq. 34. diſt.* Cened *ad Decretal. collect.* 137. *num.* 2 Flamin. *dicta q. 3. num.* 189. Rebuff *d. num.* 194. *verſ. ſextus*, Sanch. *d. diſp. 84. num.* 15. Valaſc. *d. alleg.* 41. *num.* 13. *cum ſeqq. & num.* 26. & vide Paul. Comitol. *lib. 1. reſp. moral. quæſt.* 107. *num.* 3 Ubi etiam quid ſi ignoravit adulterium, & de triplici diviſione bigamiæ agit etiam Garc. *de benefic. p. 7. cap. 6. num.* 15. *cum ſeqq.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. alleg.* 49. *num.* 1. *cum ſeqq.*

Bigamus non efficitur ſi quis eam accipiat quam priùs extra matrimonium corruperat, quia carnem ſuam non diviſit in plures, Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput.* 84. *num.* 13. Valaſc. *alleg.* 41. *num.* 3. *tom.* 1. Et accipiens deſponſatam alii, ſed non cognitam, non efficitur bigamus, *cap. debitum, de bigam. cap. ult. 34. diſt.* Valaſc. *ubi proximè, num.* 6. Et cur magis corruptio uxoris efficiat virum bigamum, non ita tamen corruptio ejuſdem viri; vide Gloſſ. verbo *cognitam. in d. cap. debitum. & gloſſ. 2. in cap. 1. de cleric. conjug. lib. 6.* Sanch. *dicta diſput.* 84. *num.* 9. Cened. *ad Decretal. collect.* 166. *verſ. item.*

Bigamia inducitur ex matrimonio nullo, Sanch. *dicta diſp.* 84. *num.* 10. Valaſc. *dicta allegat.* 41. *num.* 29.

Bigamus non debet admitti ad Ordines & beneficia, Flamin. *de reſignat. lib. 5. q. 3. n.* 192.

Bigamus non potitur privilegiis Clericorum, & reputatur laicus *cap. unic. de cleric. conjug.* Flamin. *de reſignat. lib. 4. q. 4. n.* 18.

Bigamia ſolus Papa diſpenſat, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ.* 39. Et cum bigamo non poteſt Romanus Pontifex diſpenſare, de poteſtate ordinaria ſed tantum de abſoluta Azor *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 4. col.* 669. Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 86. n.* 5. Valaſc. *allegat.* 41. *n.* 18. *tom.* 1. Farin. *in praxi crimin. p. 7. lit. B, num.* 115. Flamin. *de reſignat, l. 5. quæſt. 3. n.* 197. Et ut Cardinalis fiat non poteſt Papa diſpenſare; Cotta *in memor ab.* verbo *bigamus*.

Bigamia non poteſt Epiſcopus diſpenſare, Flamin. *de reſignat. l. 5. q. 3. n.* 196. Azor. *inſtitut. moral. p. 2. l. 3. c. 50. col.* 386. *& l. 6. cap. 4. col.* 670. *cum ſeq.* Nec poteſt diſpenſare in vera, vel interpretativa bigamia. *cap. 3. de bigam.* Sanch. *d. diſput. 86. n. 9 cum ſequentibus.* Farin. *dicto loco*, Sa verbo *irregularitas ex bigamia num.* 6. Paul. Comitol. *reſponſor. moral. lib. 1. quæſt. 106. n. 5. &* 6. Garc. *de benefic. p. 7. cap. 6. num. 3. cum ſequentibus.* & Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi. alleg* 49. *num.* 22. *cum ſeqq.*

Verbo Bona Bonus.

Bona, quæ maritus aut uxor per contractum dotalem matrimonio conjuncti acquiſiverunt per viam hæreditatis, aut legati ab aliquo parente, non dicuntur acquiſita conſtante matrimonio, ut ſi ſint propria uxoris communicentur marito, ſeu ejus hæredibus, cùm ex illis contrahatur ſocietas particularis. Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 1. n. 34. cum ſequentibus*, ubi quod non communicantur viro, ſed præcipua ſunt uxoris.

Bona ad quorum titulum quis ordinatus eſt non ſunt Eccleſiaſtica, Phœb. *p. 1. dec.* 19. Mendez *in praxi, lib. 2. c. 4. n. 12. cum ſequentibus* Prohibentur tamen ſine licentia Epiſcopi alienari. Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reform. c. 2. à n.* 64.

Bonis conceſſum privilegium an extendatur ad bona poſteà acquiſita? Vide text. *in c. quia circa 22. de privileg.* Chaſſan. *in conſuet Burgundiæ, fol.* 304. *verſ. c. num.* 1.

Bonorum appellatione ſimpliciter continentur mobilia & immobilia nomina debitorum, ſive jura & actiones, Barboſ. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *bona* 35. *n.* 1. 2. & 3. ubi *n.* 4. quod bonorum mobilium & immobilium appellatione non comprehenduntur jura & actiones: & *n.* 15. Quod bonorum ſuorum appellatione ſolùm veniunt præſentia, & non poſtea quæſita: & *n* 16. Quod bonorum appellatione continetur omne ultra æs alienum, quia bona non dicuntur niſi deducto ære alieno. Et naves ſunt bona mobilia, Cur. Philip *tom. 2. lib. 3. cap. 2. num.* 30.

Bonorum immobilium pretium juſtum illud eſt, quod viginti annis reddunt ea bona deductis expenſis, Cov. *lib. 3. var. cap. 9. n.* 5. Pinel. *in l. 2. p. 3. cap. 4. num. 29. Cod. de reſcind. vendit.* Surd. *conſ.* 151. *n.* 6. Garc. *de expenſis, cap. 9. n.* 78. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 545. *n.* 13. *& ult. & c.* 752. *n.* 47 Cardoſ. *in praxi judicū & advocator.* verbo *cenſus, n.* 18 & verbo *emptio, num.* 53. *cum ſeq.* & verbo *pretium, num.* 4. & verbo *uſura, num.* 10. Et ita taxatur hujuſmodi pretium pro cenſuum venditionibus in regno Portugaliæ per quaſdam literas Philippi III. *anni* 1615. quas refert Phœb. *deciſ.* 121. *tom.* 2.

Bonorum appellatione veniunt bona emphyteutica, Barb. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *bona* 33. *num.* 14. Ubi etiam quod in generali obligatione bonorum venit emphyteuſis.

Bona Eccleſiæ vocantur patrimonium Chriſti, & bona pauperum, *cap. cùm ſecundum 16. de præbend.* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. quæſt. 1. num.* 15. & 16. Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 6. cap. 11. quæſt.* 4. quia propter Chriſtum, & ejus obſequium & gloriam donata ſunt: ita Giſbert Schevich *de Eccleſiaſticorum vita, lib. 3. cap. 20. prope fin. pag.* 566. Barboſ. *de offic. Parochi, cap. 2. num.* 5.

Bona extra territorium poſita non ligantur ſtatuto, Phœb. *deciſ. 102. n. 29. p. 2.* ubi *num.* 33. idem reſolvit, licèt dirigantur in perſonam.

Bona minoris debent vendi in publica ſubhaſtatione, Ordinat. *lib. 1. tit. 87. §. 25. l. 4. tit. 5. part. 5. & l. 18. tit. 16. part. 6.* Roland. *conſ. 33. num.* 2. 13. & 14. *vol. 1. & conſ. 60. vol. 4.* Molin. *de primog. lib. 4. cap. 3. n.* 46. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit p. 1. dec. 226. à princip. & dec. 227. n.* 4. Menoch. *de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 146. cum ſequentibus, & de arbitr. caſu 171. n.* 28. Guter. *conſ. 18. n.* 64. Surd. *deciſ* 77. *n.* 3. & vide Stephan. Gratian. *diſcept forenſ. cap. 499. num. 9. cum ſequentibus*, Et debentur ſolvere creditores, Maſcard. *de probat. concl.* 1236. *n.* 44

ubi

Digitized by Google

ubi *n.*120 quod debet dari neceſſitas ac utilitas, & aſſerenti utilitatem ſubeſſe incumbit probatio. Et poſt mortem patris alienantis poteſt filius revocare alienationem à patre factam de bonis ſuis, Avend. *conſ.* 13. *n.* 1. Et ubicumque in aliqua alienatione bonorum judicis decretum requiritur debet etiam intervenire ſubhaſtatio, Molin. *d. cap.* 3. *num.* 45.

Bona Regiæ coronæ non poſſunt relinqui Eccleſiæ, Ordinat. *l.* 2. *tit.* 16. Nec in capellam vinculari; Bald. *in cap. Clerici, n.* 3. *de judic. & in l. voluntas, col.* 1 *Cod. de fideicommiſſ. & in c.* 1. *col.* 3. *verſ quare ergo, de prohibita feudi alienat. per Federic.* Gloſſ. & ſcribentes *in cap. Eccleſia, de conſtitut.* Quod etiam procedit in feudo perpetuo, Imol. *in cap.* 1. *col.* 1. *de feudis*, Franciſc Curt. *conſ.* 50 *col.* 1. Gam. *deciſ.* 70. *n.* 1. *& dec.* 218 *n.* 20. Deferuntur jure ſanguinis juxta legem mentalem, & non ſicut hæreditas ultimi poſſeſſoris defertur *in allega. pro D. Catharina, n.* 57.

Bona hæreditaria per aditionem confunduntur cum bonis hæredis, & dicuntur ſuum patrimonium, *l. ſi tibi homo*, §. *cùm fundus, ff. de legat.* 1. Perez qui alia refert *l.* 5. *t.* 2 *p.* 75. Barboſ *p.* 4 *rub. n.* 19. *cum ſeq. & in l. poſt dotem, num.* 76. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de poteſt. elig. cap.* 16 *n.* 88. *& conſ.* 7. *n.* 36. Gom. *ad l.* 22. *Tauri, n.* 13. *cum ſeq & deciſ.* 322. *n.* 6.

Bona non dicuntur niſi deducto ære alieno, *l. mulier bona ff. de jure dotium, l. ſubſignatum*, §. *bona, ff. de verborum ſignificat. l. fin.* §. *ſin autem æs alienum, Cod. de bonis quæ liberis*, Rebuff. *in comment. ad tit. ff. eo t. de verborum ſignificat. ad l. bonorum appellatio* 49. *verſ. & ſic infertur, cum verſ. ſeq. p.* 260. *& ad l. veniſſe* 165. *p.* 566. Mexia *in tract. taxæ panis, concl.* 2. *n.* 94. Surd. *conſ.* 122. *n.* 22. *& n.* 81. *& conſ.* 216. *n.* 12. Guter. *pract. l.* 3. *q.* 43. *n.* 17. *cum ſequentibus*, Cal. Pereira *de empt. c.* 10 *n.* 7. Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *bona, n.* 4. Pichard *ad* §. *cùm autem* 3. *n.* 2. *Inſtit. de lege Falcidia*, Azeved. *ad l.* 3. *tit.* 4. *l.* 8. *novæ recopilat. num.* 14. *cum ſequentibus*, & Reinoſo *obſervat.* 42. *n.* 15. Et debitum extenuat bona, per Burg. *conſ* 4 *num* 7.

Bona regulariter præſumuntur libera, non verò vinculata, aut reſtitutioni ſubjecta, *cap.* 2. ubi Bald. *Si de feudo fuerit controverſia*, Alexand. *conſ.* 129. *vol.* 1. Dec. *conſ* 368. *col.* 2. Reinoſo *obſervat.* 68. *n.* 11.

Bona quæ filius acquiſivit cum pecunia patris, cenſentur profectitia, Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 97. §. 16. & probat *l.* 5. *tit.* 17. *part.* 4. Gloſſ. verbo *ex ejus ſubſtantia, in l. cùm oportet. Cod. de bonis quæ liberis*, Cald. *de in integrum reſtitut. min.* & dicit communẽ Mendez *in d. l. cùm oportet, p.* 1. *n.* 19. & quãdo filius ſuſceperit alimenta cum facultate patris, acquirit patri. Ordinat. *ubi proximè*, poteſt tamen petere ſatisfactionem ex ſuo labore, Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 234. Et hæc ſatisfactio erit dividendo lucrum pro dimidia parte, quæ attribuetur pecuniæ patris, juxta doctrinam Bart. *in l.* 1. §. *nec caſtrenſe*, 5. *de collat. bonorum*, Gom. *l.* 20. *Tauri, n.* 24. Mendez *ubi proximè, num.* 20. *&* 26.

Bonis Eccleſiæ quinque tempora ſunt conſideranda, Valaſc. *conſult.* 179. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 12. *c.* 11. *col.* 1272 Beja *reſponſ caſuum conſcient. p.* 2. *caſu* 25. *fol.* 241. *verſo.*

Bonus quis præſumitur natus ex bonis parentibus, quia ſæpè ſolet filius ſimilis eſſe patri, & arbor mala bonum fructum facere non poteſt, & ait Philoſophus, ex melioribus meliores procreari probabile eſt. Et Fabius *l.* 5. pariter dicit ſimiles parentibus ac majoribus ſuis filii plerumque creduntur, & nonnunquam ad honeſtè turpiterque vivendum; inde cauſæ fluunt; nã cum filii parentes ſuos ament & ab eis omnia ferè diſcere ſoleant, quæcumque in eis vident, bona, honeſta & licita eſſe putant, & Plutarc. *in exordio libri de liberis educandis* ait: Pulcher theſaurus eſt bonis procreatum eſſe parentibus; refert Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 5. *de indiciis & tortura*, *q.* 47. *num.* 279. ubi *n.* 281. Quod multo magis bonus præſumitur is qui benè educatus eſt; ex bona enim vel mala educatione bonus, vel malus homo præſumi poteſt, cùm educatio ipſa mores faciat, nam ut inquit Plato *l.* 4. *de Republica*, quale cujuſque fuerit pueri educationis initium, talia etiam erunt quæ ſequuntur. Et Cicero *l.* 1. *offic* ſcripſit, plerumque parentum præceptis imbuti filii ad eorum conſuetudinẽ moremque deducuntur & Juven. *ſatyra* 14. Sic natura jubet, velocius & citius nos corrumpunt vitiorum exẽpla domeſtica. Et quod bonus quilibet præſumatur, niſi contrariũ probetur, vide per citatos à Barb. *ad c. fin. de præſ. n.* 3.

Verbo BULLA.

BULLA Cœnæ Domini dum punit impedientes executionem mandati Apoſtolici, agit de ſententiis Papæ vel Rotæ, non verò de proceſſibus judicum inferiorum in partibus, ut teſtatur Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 1. *cap.* 22. *n.* 26.

Bullæ Apoſtolicæ nunquam expediuntur ſine conſenſu, Mart. *de clauſul. p.* 1. *clauſula* 22. *n.* 22. Flamin. *de reſignat. lib.* 8 *q.* 8. *n.* 55. Et Notarii non recipiunt ſupplicationes, ut ex illis Bullæ expediantur, niſi conſtet de ſufficienti mandato procuræ, Flamin. *lib.* 9. *quæſt. ſexta, n.* 8. *& quæſt.* 22. *n.* 5.

Bulla Apoſtolica ubi ſemel fuerit publicata, ſi ſit amiſſa, poterit probari ejus tenor, ut argum. *cap. cùm olim* 12. *de privileg.* tradit Azeved, *l.* 1. *num.* 126. *tit.* 5 *lib.* 8. *nov. recopilat. tom.* 5. Et Brevis Apoſtolici effectus reſolvitur in ſimplicem citationem, *l. de pupillo, ff. de novi operis nuntiat.* Garc. *de benefic. p.* 6. *cap.* 3. *num.* 41.

Bullæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, & reverenter eſt illi parendum per executorem in eis nominatum, *l.* 1. *ff. de conſtitut. Principum, cap. ſi quando, c. ſuper literis de reſcriptis*, Garc. *de benefic. p.* 6. *c.* 2. *n.* 140. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. à num.* 220. *cum tribus ſequentibus*, Farin. *deciſ.* 366. *n.* 1. *in ultimis Rota deciſ.* Et lite via executiva introducta poteſt agi abſque attentati crimine, Lancellot. *de attentat. p.* 2. *cap.* 4. *limitat.* 30.

Bullam Cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere non eſt neceſſarium in volentibus conſequi indulgentias Jubilæi, quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de indulgent. n.* 4.

LITERA

Digitized by Google

LITERA C.

Verbo CAMBIUM.

CAMBII literas ſcribens & firmans per hæc verba, *E porreis dinheiro à noſſa conta*; licèt procurator alterius illas ſcribat, tenetur tamen, ut refert judicatum Phoeb. *p.* 2. *deciſ.* 206. ubi adducit Scacc. *tract. de cambiis*, §. 3. *gloſſ.* 9.

Cambii literæ ſi effectum non habeant, vel non acceptentur ab eo, cui diriguntur, ſcribens adhuc remanet obligatus. Stracch. *de aſſecurat. gloſſ.* 11. *n.* 21. Maſcard. *de probat. concl.* 630. *per totam*. Sacc. *d. tract.* §. 2. 9. *à n.* 6. Grabr. Pereira *deciſ.* 116. *n.* 4. quos refert Phoeb. *d. p.* 2. *deciſ.* 207. *n.* 5. ubi ita aſſerit judicatum, & *n.* 6. ait quod eſt in uſu quod ſi literæ redeant cùm proteſtu, aget, recipiens adversùs ſcribentem ad repetitionem ſummæ in eis contentæ, & ad intereſſe, quia licèt creditor literas recepiſſet, non prius tamen ſcribens liberatur, quàm literæ plenum effectum ſortiantur, ex text. *in l. ſi literarum, Cod. de ſolution.* & Azor. *inſtitut moral. p.* 3. *l.* 10. *c.* 1. *cum ſeq. tit. de cambiis*, tradit Phoeb *d. loco*.

Cambii literas ſcribens, eis acceptatis, non poteſt amplius mandatum, in eis contentum revocare: ſi è converſo literas acceptans uſque adeo obligatur præſentanti, ut non poſſit amplius domino ſcribenti ſolvere, mandatum efficitur irrevocabile: ita tradit & refert judicatum Phoeb *deciſ.* 208. *p.* 2.

Cambii literas acceptans, ſi decoxit, damnum erit præſentantis. Afflict. *deciſ.* 313. Marant. *de ord. judic. p.* 6. *tit. de teſtibus, n.* 40. & 50. etiamſi ſcribens decoxerit, Vincent. de Franch. *p.* 3. *deciſ.* 203. *incip. Benedictus*, Sacc. *d. tract.* §. 11. *gloſſ.* 5. *à n.* 322. Menoch. *de præſumpt. l.* 5 *præſumpt.* 3. *n.* 11. quos citat, & aſſerit judicatum. Phoeb. *deciſ.* 209. *p.* 2.

Cambii literæ ſi ſint amiſſæ poteſt recipiens adverſus ſcribentem agere, dummodo ceſſet fraus, Gam. *dec.* 336. *alias* 338. *n.* 1. recipiens tamen liberabit ſcribentem per inſtrumentum publicum, Marant. *ubi ſuprà. n.* 48. Gam. *ubi proximè*, & ita eſſe judicatum tradit Phoeb *deciſ.* 210. *p.* 2.

Cambii literas ſcribens alteri mercatori, ut ſolvat Titio centum pro totidem quæ recipit ab eodem per hujuſmodi literas cambii, probatur receptio illorum centum adversùs ſcribentem, Menoch. *de arbitr. caſu* 94. *n.* 24. & alii per Maſcard. *de probat. lib.* 2. *concl.* 360. *ex n.* 3. refert Phoeb. *dec.* 212. *tom.* 2. An autem agi poſſit ex epiſtola quæ dicitur credentialis? vide Maſcard. *concl.* 628. quem refert idem Phoeb.

Cambii literas qui remiſit ad illum, qui ſtatim decoxit, præſumitur dolo feciſſe, Menoch. *de præſump. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 111. Et non poſſunt literæ hujuſmodi revocari antequam ſolvatur quod ſcriptum fuit, Maſcard. *de probat. concl.* 987. *n.* 2. *n.* 3. quod litera cambii ſi amiſſæ ſint ante pecuniariam exactionem, eſt locus repetitioni à priori nummulario, præſtita tamen prius ſibi cautione reſpectu illarum literarum: idem etiam reſolvunt Cotta *in memorabilib.* verbo *mercator*, *pag* 578. Marant. *de ord. judic. p.* 6. *actu* 6. *n.* 48. Et de literis Cambii acceptatis vide Maſcard. *ubi proximè*, *n.* 8. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 569. *n.* 16.

Cambii literis acceptatis non datur actio contra illum qui eas fecit, ſed contra acceptantem, etiam ſi acceptans poſtea decoxit, ex Baldo *in l. pro debito, Cod. de bonis authoritate judicis poſſid.* quem referunt & ſequuntur Jaſ. *in l. admonendi, num.* 18. *Cod. de jurejur.* Hyppolit. *in rub. Cod. de probat. num.* 307. Afflict. *deciſ.* 353. Maſcard. *concl.* 930. *n.* 9. & *concl.* 987. *num.* 8. & vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 64. *num.* 6. *cum ſeqq.* & *cap.* 569. *n.* 16. Phæb. *arreſto* 73. *tom.* 1. Cur Philip. *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 50. Gabr. Pereira *dec.* 27. *num.* 3. & *dec.* 126. Adverte tamen quod qui literas cambii ſcripſit, ſemper remanet obligatus, deficiente vel rumpente eo, qui eas acceptavit, & contra illum agi poterit, ex Bart. & Doct. ubi latè Iaſ. *num.* 34 *in l. ſingularia, ff. ſi cert. pet.* Hyppolit. *in rub. de probat. n.* 285. Rotæ Genuæ 1. *num.* 3. & 2. *n.* 4. & facit text. *in l. ſi literarum* 23. *Cod. de ſolutione*.

Cambii literas qui acceptat alterius mercatoris, fateri videtur vera eſſe in literis contenta, *l. ſi filiusfam.* 1. *ff. ad Maced.* Maſcard. *de prob. concl.* 327. Menoch. *de præſump. lib.* 3. *quæſt.* 65. & *arbitr. cent.* 1. *caſu* 21. Gam *deciſ.* 338. *n.* 3. *cum ſequentibus*. Cald. *qq. forenſ. quæſt.* 31. *n.* 9. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 16. Idem. *in confeſſione facta in epiſtola, l. Publia, ff. depoſiti*, Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 43.

Cambii literis acceptatis, ſi is qui miſit eas, decoxit poſt acceptationem, tenetur acceptans, Vincent. de Franch. *deciſ.* 303. Foller. *in addit. ad Marant. in ſpeculo, p.* 6. *actu* 6. *num.* 49. *pag.* 355. Quid in delegatione? vide Surd. *deciſ.* 23. *num.* 7. Ubi quod delegatus ſi fiat non ſolvendo, delegans non poterit moleſtari, & *num.* 28. quod delegans ipſo jure liberatur. Et literis cambii acceptatis ab illo ad quem diriguntur, qui poſtea decoxit, periculum eſt illius cui ſolvenda, eſt pecunia, Maſcard. *de probat. concl.* 630 *num.* 9. & *concl.* 987. *num.* 8. Plura de litteris Cambii vide apud eundem *concl.* 630. Phœb. *p.* 1. *arreſto* 75. & *p* 2. *dec.* 206. *cum ſeq.* Farin. *deciſ. Rota* 445. *in noviſſ.* Bonacin. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contract. quæſt.* 5.

Verbo CANONICALIS, CANONICUS, & CANONICATUS.

CANONICATUS venit appellatione dignitatis ſed largè: ita Barboſ. *tract. de appellat. verborum utriuſque juris ſignificat.* verbo *dignitas*, *n.* 10. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 1. *n.* 103.

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis judex & conſervator eligi poteſt, ex citatis per Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 10. *n.* 7. Quamvis quod non ſit propriè dignitas, nec poſſit fieri conſervator Apoſtolicus, aſſerat Cæſar *p.* 3. *relect. diſp.* 12. §. 6. *à num.* 25. Et eſt honor ac præeminentia, digniuſque beneficium parochiali, Staphil. *de gratiis & expectativis, fol.* 6. *verſo, à n.* 3. De quo etiam vide Ricc. *in collect. deciſ. p.* 2. *collect.* 363. Et Canonici Cathedralis dicuntur Clerici primi gradus, Innocent. *in cap. fraternitatem, verſ. & major, de ſepultur.* Rota *in Cæſarauguſtana Synodi*, 22. *Junii* 1626. *coram Reverend. Domino Coccino Decan.* Non poteſt tamen eſſe delegatus papæ, Canonicus regularis Eccleſiæ Cathedralis Barboſ. *d. c.* 10. *n.* 8.

Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ, etiam Doctor peritiſſimus, non poteſt eſſe delegatus papæ, nec judex ſynodalis, Barb. *de canonic. cap.* 19. *n.* 10. & *in collect.*

Digitized by Google

collect. ad *Concil. Trident.* dicto c. 10. n. 9. ubi n. 16. prioribus Guardinis, & aliis Ordinum mendicantium præfectis poſſunt à Papa cauſæ delegari.

Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ non eſt neceſſaria profeſſio fidei requiſita à Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. ubi Barboſ. *in collect. n.* 37. & 38. & *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *allegat.* 61. *n.* 15. & *de canonic. cap.* 17. *n.* 14.

Canonici non comprehenduntur Clericorum appellatione in odioſis, & in materia ſtricta, Barb. *ad c. bona* 3 *de poſtulat. Prælator. n.* 2 & *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *clerici, n.* 3.

Canonicatibus Eccleſiæ Collegiatæ ſufficit ætas 14. annorum, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. *n.* 92. Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 12. *n.* 60. & *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 60. *n.* 71 *cum ſeq.* & *de Canon. c* 13. *à n* 14. Ubi *n.* 22. *cum ſeq.* agit de dignitatibus, quod requirant 22. annos completos, Garc. *de benefic. p.* 7. *c.* 4. *n* 39. Ubi quod ad Canonicatus Eccleſiæ Collegiatæ etiam in ſignis requiritur & ſufficit prima tonſura, & quod quis artingat 14. ætatis annem, & *n.* 40. idem aſſerit in dimidiis portionibus Eccleſiæ Cathedralis, & *n.* 41. quod promovendus ad beneficia curata debet attigiſſe 25. ſuæ ætatis annum.

Canonici Collegiatarum Eccleſiarum omnibus aliis Clericis præcedunt poſt Cathedralem, quia Collegiata eſt dignior quacunque alia inferiori Eccleſia, etiam parochiali, Barb. *de Canon. c.* 18. *n.* 65.

Canonicatus poſſeſſio eget capitulari traditione, Flamin. *de reſignat. l.* 6. *q.* 5. *n.* 31. & *lib.* 10. *q.* 6. *n.* 42. cum aliis citatis per Barboſ. *de Canon. cap.* 5. *per totum*, ideſt à majori parte Capituli, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 3. *proœm. num.* 81.

Canonici debent ſedere in ſuo ſtallo, nec aſcendere ad ſedes Decani & Archidiaconi, ſi fortè abſint, Barboſ. *de Canonic.* 18. *n.* 41. ubi *n.* 42. & 43. quod Canonici digniores debent ſedere in ſedibus quæ ſunt viciniores Sedi Epiſcopali, & celebrantes non debent ſedere coram Epiſcopo in ſede compoſtergali, ſed in aliquo ſcamno oblongo, tapete, vel panno cooperto in latere epiſtolæ. Reſolvit tamen Monet *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 19. *n.* 40. quod canonici debent percipere diſtributiones quotidianas, licèt nec proprio in loco, neque in proprio habitu Canonicali ſedeant, vel incedant.

Canonicorum monitiones & documenta ſancti Caroli Borromæi, vide apud Barb. *de offic. & poteſt. Epiſ. p.* 3. *alleg.* 53. *in fine*, & *de Canonic. c.* 40. *in fine*

Canonicale officium in duobus potiſſimùm conſiſtit, Stallo ſcilicet in choro cum participatione divinorum, & loco in Capitulo, de quo vide latè Sebaſtian. Cæſar. cum ab eo citatis *p.* 3. *relect. de Eccleſiaſt. Hierarch. diſp.* 12. *n.* 6. *juncto* 19. Barboſ. *de canonic. cap.* 31. *num.* 1.

Canonici ex ſua inſtitutione & jure communi tenetur canere in choro ſub peccato mortali, ſi in hoc eſſent notabiliter negligentes, & aſſiſtentes in choro non recitando, nec cantando tenetur reſtituere diſtributiones quaſi totas, quemadmodum etiam tenentur qui frequenter confabulantur in choro, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 12. *n.* 63. & *de canon. c.* 34. *n.* 13. & *in collect. ad Concil. Trid. n.* 57. Et Canonici tenentur divinum officium canendo, & alta voce recitando perſolvere juxta Eccleſiæ uſum, Bonacin' *de iis quæ ad divinum officium in choro publicè recitãdum pertinent, diſp.* 21. *q.* *puncto.* 3. *propoſi. unica.* Et cogendi ſunt Canonici ad perſonaliter canendum Miſſam illis diebus quibus ſunt obligati ex inſtitutione Eccleſiæ, ut lucrentur diſtributiones quotidiana, idem Barb. *de canon. c.* 34 *n.* 1. & refert ita cenſuiſſe Sacr. Card. Congreg. Garc. *de benefic. p.* 2. *c.* 2. *n.* 495. *cum ſeq.* Et catholicorum officium per ſe, & non per ſubſtitutos eſt adimplendum, Concil. Trid. *d. cap.* 12. *verſ. omnes verò* ubi Baborſ. *n.* 59. & *n.* 135. *cum ſeq.* & *de Canonic. c.* 31. & 34. *n.* 9. Bonacin. *d. quaſt.* 1. *puncto* 4. *propoſit. unica, n.* 2.

Canonicatus Magiſtrales & Doctorales quomodo provideantur? Vide Concil Trident. *ſeſſ.* 5. *de reformat. c.* 1. *verſ. in Eccleſ. &c.* & Concil. Bracharen. *act.* 3. *c.* 17. & 18. Ceval. *commun. contra commun. q.* 897. *à n.* 486. *uſque ad n.* 503. Gonz. *ad reg* 8. *Canc. gloſſ.* 9. §. 2 *n.* 25. *juncto n.* 80. *cum ſeq.* Garc. *de benef. p.* 5. *c.* 4. *n.* 162. *ſeq. juncto n.* 169. Cov. *pract. c.* 369. *n.* 10. *verſ. quintò illud*, Joan. Anton Maſſobr. *in praxi habendi concurſum*, Barb. *de officio Epiſcopo*, 3 *p. alegat.* 56. & *de Canonic atque dignitatibus, cap.* 27.

Canonicis vel Capitulo Eccleſiæ aliquid relictum quomodo ſit diſtribuendum? vide Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 533. *n.* 15. & 16. ubi quod non dividitur æqualiter inter ipſos Canonico, ſed adhibentur diſtinctio qualitatum.

Canonicus quis vocem in Capitulo habeat, vide Barboſ. *de. Canonic. c.* 37. quem vide *n.* 1. & 2. Et quæ dicatur major pars capituli vide *c.* 38. Et qui Canonici voce in Capitulo, priventur? vide *c.* 41. Canonicus qui non eſt Subdiaconus, non habet vocem in Capitulo, Concil Trident. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 4. Barboſ. *ad Clem* 2. *de ætate & qualit. n.* 4. Habere vocem & locum in Capitulo competit ratione Canoniæ; exercitium verò non competit niſi Subdiacono, ex Moneta *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 20. *à n.* 1. Et in Capitulo vocem habent dignitates, ſi Canonicali præbenda potiantur. Barb. *d. tr. de canon. cap.* 37. *num.* 14. & *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 1. *tit.* 1. *c.* 3. *n.* 18. Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p.* 3. *diſp.* 12. §. 6. *n* 19. Et Canonici qui habent dimidiam præbendam non habent vocem in Capitulo. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 397. *n.* 57. *cum ſequentibus*, Cæſar *d.* §. 6. *n.* 21.

Canonici ut in Capitulo ſecreta vota ſua ferant, an ſit expediens, vide Barb. *de Canonicis, c.* 37. *n.* 23. ubi *n.* 24 quod Canonici ſecreta Capituli ſui revelanets penas incurrunt, de quibus ibidem agit.

Canonico non licet ordinariè & frequenter abeſſe à Capituliis ſeu congregationibus Capitularibus, Garc. *de benefic. p.* 3. *c.* 2. *à n.* 529. *cum ſequentibus*, Cæſar *p.* 3. *relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, diſput.* 12. *n.* 24. Et an Canonici poſſint abeſſe à Capitulis abſque peccato? Vide Barb. *de canonicis, c.* 40. & Bonacin. *de Horis Canon. diſ.* 2. *q.* 1. *puncto* 2. *in unica propoſit. n.* 4. & 5. Qui reſolvunt non poſſe licitè ordinariè abeſſe à congregationibus Capitularibus, & ibidem limitant in certis caſibus. Et de Capitulo agit Garc. *d. c.* 2. *n.* 71. *cum ſequentibus*, ubi ad propoſitum plura notatu digna adducit.

Canonici excommunicati ut interdicti non habent vocem in Capitulo, Barb. *de Canon. c.* 41. *n.* 3. & 7. *juncto n.* 15. Monet. *de diſtrib q. p.* 2. *q.* 20. *n.* 10.

Canonici abſentes à Choro quibus caſibus lucrentur diſtributiones quotidianas? vide Barboſ. *d. tract. de Canonicis, cap.* 23. & 24.

Canonici ſolùm gaudent privilegiis de percipiendis fructibus præbendarum ſuarum in abſentia, ſi in ſcholis generalibus, ſeu publica Univerſitate doceant, aut ſtudeant: ita Barboſ. *ubi proximè, cap.* 27. *à num.* 46.

Canonici ceſſatione à divinis durante non recipiunt diſtributiones. Barb *d. pract. de Canonic. c.* 22. *num.* 11. & *c.* 24. *n.* 50. & *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 53. *num.* 177.

Canonicus ex gremio Capituli in Vicarium, Sede Vacante electus, dum tempore divinorum officiorum ſuo muneri, & officio incumbit, diſtributiones quotidianas non percipit, Barboſ. *d. tract.*

Digitized by Google

tract. de Canonic. cap. 41. numero 39.

Canonici an & quando optare poſſint? vide Barboſ. *de Canonic. cap.* 30. Et Canonicus coadjutorem perpetuum cum futura ſucceſſione habens, an poſſit optare novam & majorem præbendam? vide Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 34. *quæſt.* 18. *n.* 97 *cum duobus ſequentibus.*

Canonici quibus infirmitatibus in abſentia vincant diſtributiones? vide Barb *d. tract. de Canonicis, cap.* 24. *à n.* 27. ubi *n.* 30. agit de cæco, & *n.* 33. de eo qui ſanitatis cauſa ad balnea, vel alium locum iret. Et diſtributiones tunc demum conſequi debet infirmus, quando præſens eſt loco, ubi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, Guter. *Canon. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 139. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 6. *à n.* 19. Sayr. *de cenſur. l.* 2. *cap.* 5. *n.* 27. Ubi etiam quod Canonicus recuperat diſtributiones, ſi declaretur excommunicationem fuiſſe injuſtam, dummodo officiis divinis intereſſe cõſueverit.

Canonicorum intereſſentia ut probetur, eſt libris Capituli ſtandum, Barboſ. *de Canonic. c.* 34. *n.* 21.

Canonici debent citari in Capitulo capitulariter congregato, Navar. *conſ.* 21. *num.* 1. *de ſentent. excommunicat.* Paz. *in praxi, fol.* 132. *num.* 45. Azeved. *ad Curiam Piſanam, l.* 2. *cap.* 25. Cota *in memorabilibus, verbo univerſitas, pag.* 923. Rebuff. *tract. nominat. quæſt.* 14. *num.* 74. Cavaler. *deciſ.* 435. *num.* 1. Barb *ad cap. ſi capitulo* 5. *n.* 7. *de conceſſ. præbendæ, lib. ſexto,* Farin. *deciſ.* 36. *n.* 4. *in princip. collect. noviſſ.* quamvis Cald. *conſ.* 11. aſſerat quod citatio rectè fieri poſſit in Eccleſia Canonicis in choro exiſtentibus, & ſimul congregatis extra Capitulum.

Canonici in conſtitutione procuratoris debent ſua nomina exprimere, Maſcard. *de probat. concl.* 1199. *num.* 14 *& concl.* 1367. *num* 7.

Canonicus judex cenſetur de jure ſuſpectus in cauſa ſui Canonici propter fraternitatem, ſocietatem & familiaritatem, ut per text. expreſſum *in cap. cùm R. Canonicus* 35. *de offic. delegati*, reſolvunt Marant. *de ord. judic. p.* 6. *t. & quandoque appellatur, num.* 36. Aloyſ. Ricc. *d ciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1 *deciſ.* 179.

Canonici in teſtes induci poſſunt ad favorem ſui Capituli, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 55. *in ſeptima concl. num.* 14. & vide *ad d. c. cùm R. num* 4. *& ad cap.* 1. 14. *quæſt.* 2. *num.* 6. Ricc. *p.* 2. *deciſ.* 296. *num.* 11. Farin. *in praxi crimin. p.* 2. *tit.* 6. *de oppoſit. contra perſonas teſtium, quæſt.* 60. *num.* 460. ubi 461. ampliat ut canonicus poſſit eſſe teſtis in cauſa Concanonici, ſecus quando Canonici inſimul habitarent, & *n.* 462. limitat in cauſa præbendæ ipſius Canonici, in qua cùm agatur de proprio, & ſingulari commodo ejuſdẽ Canonici, ideo non eſt idoneus. Amplia in alio quocunque teſtimonium perhibente in cauſa ſuæ communitatis, qui admittitur. Barboſ. *in addit. ad collect. p.* 4. *c. l.* 2. *& p.* 47 *col.* 1. Mench *uſu frequent. c.* 33. *n.* 16. Fr. Emman. Roderic. *t.* 2. *Regul. q.* 10. *art.* 1. Maſcard. *de probat. concl.* 318. *& concl.* 395. *n.* 9. Gregor. *lib.* 18. *tit.* 16. *part.* 3. verbo *los del conſejo*, Farin. *d. q.* 60. *n.* 450. *cum ſequentibus,* qui ſecus reſolvunt quando agitur de utilitate ſingulorum. Et prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his, quæ ſibi aliquod commodũ concernunt, Maſcard. *concl.* 13 8. *n* 34.

Canonici non poſſunt prorogare ſuã juriſdictionem ſine conſenſu ſuperioris, ex text *in c. ſignificaſti* 17. *de foro compet.* ubi Gloſſ. Abb. Socin. & Felin. cum quibus Cov. *pract. cap.* 10. *n.* 5. *verſic. octavò.*

Canonico defuncto invalida eſt conſuetudo, quod diſtributiones primi anni dentur ejus hæredibus, Barboſ. *in c. unic. de clericis nõ reſident l. Sexto.* Sed Cened. *pract. q.* 1. *n.* 41. agit de conſuetudine, ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus & diſtributiones primi anni: & *num.* 76. quod obſervatur in Eccleſia Beatæ Mariæ de Pilari Civitatis Cæſarauguſtanæ, poſſe percipere diſtributiones quotidianas qui abſunt à choro ad aſſociandum Dominicum corpus, dum ducitur ad infirmos, dum tamen ad minus decem aut duodecim Clerici remaneant, ut deſerviant choro, & divina officia pſallant, ne Eccleſia miniſtrorum & choro inſervientium defectum patiatur.

Canonicus Regularis qui non reſignavit propriũ in mortis articulo, non debet ſepeliri in Eccleſia, nec in cæmeterio illius, ex text. *in c. ſuper quodam* 4 *de ſtatu Monachorum*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Canonicus*, §. 17. & verbo *ſepultura*, §. 12.

Canonicus junior debet publicare feſta mobilia in feſto Epiphaniæ juxta formam libri cæremonialis, niſi alius ex conſuetudine Eccleſiæ ſit aſſignatus: ita cenſuiſſe Sacram Rituum Congregat. *in una Aſculana,* 16. *Januarii* 1607. refert Barboſ. *de canonicis, cap.* 18. *num.* 23.

Canonicis electionibus ad validitatem ipſarum non ſufficit habere majorem partem ſuffragiorum reſpectu minorum, ſed ulteriùs neceſſariò requiritur habere majorem partem reſpectu totius Capituli, Barboſ. *ad cap. Eccleſia* 48. *n.* 5. *de elect.*

Verbo Capella, Capellania, & Capellanus.

CAPELLARUM ſeu majoratuum ſucceſſores ſunt univerſales ſucceſſores, Oldrad. *conſ.* 94 *num.* 5. Soar. *alleg.* 10. Gom. *l.* 40. *Tauri, n.* 72. Peralta *in rub. num.* 101. *ff. de hæred. inſtit.* Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 8. *num.* 1. *& num.* 10.

Capellæ adminiſtrationem Rex eligere poteſt ad vitam electi tantummodò, extinctis conſanguineis inſtituentis, Gam, *deciſ.* 193. *&* 288. quia deficiente legitima prole, vel non invento domino, bona pertinent ad Regem, Ordinat. *lib.* 1. *tit.* 88. §. 1. *& lib.* 2. *tit.* 26 §. 17. ubi Barboſ. *l.* 1. *Cod. de bonis vacant. l.* 10. *cap.* 1. quæ ſint Regalia, & ibi Affiict. verbo *bona vacantia*, *num.* 21 *&* 22. *fol.* 175. Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 4. *tit.* 13. Cabed. *deciſ.* 51. *num.* 3. *p.* 2 Farin. *de delict. p.* 7. *in fragmentis, lit. F. num.* 111. *cum ſequentibus,* Valaſc. *t.* 1. *allegat.* 37. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 150. *conſiderat.* 1. Quod ſi majoratus inſtitutus ſit in perſona Titii, & deſcendentiũ non erit locus deciſioni dictæ Ordinat. deficientibus prædictis deſcendentibus, ſi ſuperſunt alii conſanguinei inſtituentis, Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 31. *cum ſequentibus, & cap.* 5 *num.* 37. *& cap.* 8. *num.* 24. Cabed. *d. deciſ.* 51. *num.* 3. *cum ſeqq.* Garc. *de benefic, p.* 5. *cap.* 9. *num.* 6.

Ad *Capellaniam* an requiratur ordo ſacer? vide Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 5. *in princ. num.* 90. *cum ſequenti, juncto num.* 88. *&* 89. ubi reſolvit quod ſi fundatio Capellæ eſſet ſub verbis teſtatoris, nempe ut Capellanus debeat celebrare divina officia diu noctuque, ſicut cæteri capellani faciunt, non requiritur aliquis ordo ſacer, nec ætas ad illos requiſita, ſed ſufficit prima tonſura cum attingentia ætatis quatuordecim annorum prout ſufficit ad beneficia ſimplicia.

Capellania fundata à teſtatore cum redditibus ad alendum Clericum & Capellanum, & ut ex redditibus tot Miſſæ dicantur, computatur inter bona temporalia, & talis capellania conferri poteſt. Valaſc. *conſ.* 60. *num.* 12. *&* 13. & vide Spin. *de teſtam. gloſ.* 4. *principali, num.* 37. Quando verò ab inſtituente fuit appoſita obligatio Miſſarum, patronus debet præ-

Auguſt. Barboſa Repertor. C ſentare

Digitized by Google

ſentare Clericum in ſacerdotali ordine conſtitutum Spin.*dicta gloſſ.*4.*n.*68 Guter.*conſ.*1.*num.*11.Sanch. *de matrim.lib.*7.*diſp.*45.*num.*15.

Capellæ, quæ inſtituuntur cum onere miſſarum conſtituendo perpetuos redditus Clericis ſervientibus,ſunt beneficia eccleſiaſtica propter onus ſpiritualibus annexum, quando auctoritas Epiſcopi intervenit,Gloſſ. 1.*in fine,in Clem.ult.de decimis*,Rota antiqua *de jurepatronat. dec.*155.Guido *dec.*187.Rebuff. *de pacifi.poſſeſſor.*286. Spin.*d.gloſs.*4. *n.* 37.

Capellania amovibilis non dicitur Beneficium, quia non eſt perpetua.Aloyſ Ricc.*dec.Cur. Archiepiſcop.Neapo it.p.*2.*deciſ.*190.*n.*2.*&* 3.

Capellaniæ fundatione ſi dicatur quod præſentetur Clericus de familia,domo,ſeu genere, agnatione,cognatione,ſanguine vel parentela, ſeu conſanguinitate,non comprehenduntur,nec cenſentur vocati ſpurii & illegitimi, ſeu deſcendentes ex eis, etiam legitimi, niſi aliud conſtet ex communi uſu loquendi, aut mente fundatoris, & ſic etiam deficientibus legitimis non habebunt jus ad capellaniam,ut neceſſariò debeant præſentari,magis quàm alii externi, ex quo non habent votationem, cùm non veniant ſub illis verbis,bene tamen comprehẽderentur,ſi eſſent legitimati authoritate Apoſtolica vel Regia,ex traditis per citatos à Garc. *de benefic. p.*7.*cap.*15.*num.*46.

Capella tranſactis triginta annis præſumitur interveniſſe conſenſum adminiſtratoris.Gloſſ. magna *in l.*2.*in fine,Cod.de jure emphyt.& argum.c.pervenit,in fine, de empt.* Gam.*deciſ.*51.*n.*9.*&* *deciſ.*270.*n.*2.

Capellam ſi quis facit ad ſepulturam, non poteſt eam pro debito vendere,Mart. *de juriſdict.p.*2.*c.*41. *num.*23.*cum ſequentibus*,de quo vide Menoch.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 277. Molin.*de primogen.lib.*1.*cap.*24. *num.*40. Soar. *tom.*1.*de relig.tract.*3.*lib.*4.*de ſimonia, cap.*14.*num.*18. *&* *num.*22. *&* *cap.*28. *num.* 23. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*110.*& deciſ.*26. Garc. *de benefic.p.*5.*cap.*9.*à n.*137.Mendez *in praxi lib.*3.*cap.*21.*num.*20.

Capellani Regiæ capellæ Ulyſſiponenſis ſunt exempti exemptione conceſſa à ſummis põtificibus, Cabed. *de patronatibus Regiæ coronæ,cap.*43.

Verbo Capitularis, Capitulum.

CAPITULUM Canonicorum quam habeat authoritatem,tam ipſo vivente Epiſcopo,quàm Sede Epiſcopali vacante? Vide Barboſ. *de canonic. cap.*42.

Capituli appellatione ſoli Canonici continentur: Barboſ. *de canonic.cap.*37.*num.*15.

Capitulo præſidens,etiamſi non ſit in ſacris, in eo proponere,ac reſolutiones accipere poteſt, cùm ſit actus juriſdictionis, & non ordinis. Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident.ſeſſ.*22.*de reformat.c.*4. *num.*8.

Capitulum propriè non dicitur eſſe Prælatus. Sà *in Aphoriſ.* verbo *Prælatus, num.* 2. Barboſ. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignific.* verbo *Capitulum*, Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel. gloſſ.*45. *num.*54.*cum ſequentibus.*

Capitulo non habet vocem Epiſcopus, Barboſ. *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.*25.*de reformat.cap.*6 *num.*47.

Capitularia negotia,vel quæ pertinent ad Eccleſiæ commodum,non poſſunt à Decano,prima dignitate vel aliquibus tantùm Canonicis, cæteris inſciis, & non legitimè vocatis, & extra locum capitularem decerni.Barboſ.*de Canonicis,cap.*35.*num.*3.

Capitulares non ſunt Capitulum,ſi differant inter ſe, *cap.Epiſcopus,§.qui manumittitur* 1.*quæſt.*2. *cap.fin.*ubi Doct.*de præbend.lib.ſexto*, Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*37. *n.*24.*&* 28. Monet. *de diſtribut.quotid.p.*3.*quæſt.*8.*num.*18 Et ſingulares Canonici de Capitulo ſunt majores Capitulo, & ſic Capitulum eſt majus & ſuperius ſingularibus Canonicis,gloſſ. verbo *per Capitulum,in c.irrefragabilis* 13. *de offic.Ordin.*

Capitularis litigans cum Capitolo debet contribuere in expenſis, Put.*p.*1.*deciſ.*271.Garc.*de nobilit. gloſs.*22.*num.*5 Flor.*var.quæſt.*21.*n.*172.Ranchin.*de poteſt.Capituli,p.*3.*conc.*391.

Capitula, dum celebrantur divina officia, fieri non debent,Barboſa *de Canonicis,cap.*35.*n.*14 *&* 15

Capitulum habens menſam ſeparatam ab Epiſcopo ſuo,poteſt edere quæ poſſunt alii Doctores & beneficiati: ita Federic. de Senis *conſ.*293. Cardin. Tuſch. *pract concl.tom.*1.*lit.C.concl.*52.*n.*11

Capitula Collegiatarum ſunt vocanda ad Synodum provincialem.Barboſ. *in cap.ult.num.* 2. *de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli.*

Capituli libri cenſuales probant ſolutiones,*cap. ad audientiam*, *§.nos igitur*, *de præſcript.* Burſat. *conſ.*23.*num.*27.

Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum generalem Eccleſiæ, vel jura Epiſcopi ſine conſenſu ejuſdem, Barboſ. *de canonic.cap.* 42. *num.*16. ubi *num.*17.quod non poteſt ſtatuere contra jus commune, etiam interveniente conſenſu Epiſcopi, *& ad cap. cum omnes* 6.*num.*6 *&* 9.*de conſtitut.* ubi *num.*6.*&* 7. quod factum à majori parte in his quæ ſunt communia pluribus ut ſingulis, etiamſi eſſent mille, non valet, niſi omnes conſentiant,cùm principaliter agitur de præjudicio ſingulorum, & in ſimili eſt neceſſaria citatio ejus cujus principaliter intereſt.

Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante poteſt condere ſtatuta quæ ad ſtatum Eccleſiæ pertineant,quæque durare debeant,etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium,idem Barb.*d.cap.*42.*n.* 73. ubi *n.*136.ſecus aſſerit in Eccleſiis Collegiatis.

Capitulum ſine Epiſcopo non poteſt facere nóva ſtatuta, nec antiqua pertinentia ad Epiſcopum & Capitulum mutare, *cap.*1.ubi Doct.*ne ſede vacante, d.cap.cum conſuetudinis,de conſuetud.*Cardoſ.*In praxi judicum & advocat.* verbo *Capitulum.n.*9.

Capitulum tenetur reddere rationem Epiſcopo novo de negotiis, ſeu inſtrumentis,& ſcripturis ad Eccleſiam pertinentibus,ſi ad Capitulum pervenerunt,ſive de omnibus quæ geſſit Sede vacante.Cõcil. Trid. *ſeſſ.*24.*c.*16.*de reformat.*Cardoſ.verbo *capitulum,num.*11.

Capitulum poteſt revocare ſtatuta jurata, confirmata à Superiore,Menchac. *illuſt.cap.*35.*n.*12. Aloſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.*1.*deciſ.*157. Cald. *de renov. quæſt.*11.*n.*28.*&* 29.Ubi etiam aſſerit quod Capitula & Collegia non poſſunt facere ſtatuta contra bonos mores.

Capituli conſenſus requiritur in diſtractu, Tiraquel. *de jure mariti.gloſſ.*5.*num.*13.

Capitulum non poteſt remittere aut donare amiſſas diſtributiones ob non reſidentiam, ut prohibet Concil.Trid *ſeſſ.*24.*de reformat.cap.*12.*verſ.diſtributiones,ibi,remiſſione excluſa*,ubi Barb.*n.*125.*cum ſeq.* & probatur *in cap.unic.de cleric.non reſident.l.ſexto, cùm eodem Auctore in collect.ad eundem text.num.*26 *&* 27.*& de Canonic.c.*22.*à n.*20.& ab eo citatis ad de Quarant.*in ſum.Bullar.*verbo *reſidentia,verſ.item propoſitionem,p.*445.Garc.*de benefic.p.* 3.*cap.*2.*n.*431. *cum ſeq.*Diſtributiones tamen præteritas non poteſt remittere Capitulum, quamvis abſit omnis fraus & conventio

Digitized by Google

conventio, ut reſolvunt relati per Barb. *in collect. ad d. cap.* 12. *Concil. Trid. num.* 17. ubi *num.* 91. *cum ſequentib.* limitat in multis caſibus. Et ad propoſitum notabis, quod tranſactio, conventio & remiſſio de futuro circa quotidianas diſtributiones malè percepτas retinendas, licet omnino prohibita ſit, neque tutum reddat earum retentorem, tamen probabile eſt, non eſſe prohibitam remiſſionem de præterito modò nulla præceſſerit conventio, nullaque fraus ſubſit, Monet. *de diſtrib. quotid. p.* 3. *q.* 5. *n* 8. *cum ſeqq.* quem vide *n.* 14. 15. 17. *&* 18. *juncto n.* 21. 22. *&* 26. de quo etiã eſt videndus Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 166. *num.* 31. *cum ſeq.* ubi *n.* 32. *&* 33. docet quod dolus præteritus poteſt remitti, non autem futurus, ne quis invitetur ad delinquendum.

Capitulum Sede vacante fungitur vice Epiſcopi, & ſuccedit in omnibusquæ ſunt juriſdictionis ordinariæ, exceptis caſibus in jure expreſſis, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 7. *à num.* 4. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſ. p.* 2. *alleg.* 36. *num.* 9. *& ad c. unic. de majorit. & obed. in Sexto, num.* 4. *& de Canonic. cap.* 42. *n.* 61. Non ſuccedit tamen in juriſdictione delegata Epiſcop. idem Barboſ. *d. alleg.* 36. *num.* 10. *& p.* 3 *alleg.* 92. *num.* 17. *& d. cap.* 42. *n.* 14. *& ad c. illa* 2. *n.* 26. *ne ſede vac.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 58. Et habet privilegium cognoſcendi cauſas in prima inſtantia. Barboſ. *d p.* ... *alleg.* 61. *n.* 6.

Capitulum Sede vacante poteſt facere uniones Soar. *na pratica de viſitadores, cap.* 6. *n.* 9.

Capitulum Sede Vacante poteſt conſtituere œconomum pro adminiſtrandis, & locandis bonis Eccleſiæ, juxta Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 16.

Verbo Captura.

CAPTURA eſt meri imperii, Valaſc. *conſ ult.* 173. *n.* 29. *tom.* 2.

Captura perſonæ inducit citationem realem, *l. plerique*, & ibi Bart. *ff. de in jus, voc. l. neminem, ff. de exhibendis reis, l. conſentaneum*, & ibi Gloſſ. verbo *cogendum, Cod. quomodo & quando judex* Bald. *in l. Senatus in fin. Cod. qui accuſare non poſſunt*, Perez *ad leg. Ordinam. l.* 1. *tit.* 2. *lib.* 3. *pag.* 816. Azeved. *ad lib.* 4. *recop. tit.* 3. *n.* 2. Boſſ. *in pract. crimin. tit. de foro compet. n.* 97. Gregor. Lopez. *l.* 11. *tit.* 7. *part.* 7. verbo *emplazado, in fine*, Paz *in ſua pract. tom.* 1. *p.* 1. *temp.* 3. *n.* 15. ubi dicit eſſe fortiorem citatione verbali.

Captura affert damnum irreparabile, Barboſ. *in l.* 2. *ff. ſoluto matrim. in princ. p.* 2. *n.* 33. & vide Phœb. *arreſto.* 101. Et infert injuriam quæ non poteſt aboleri, Rebuff. *tom.* 1. *ad leg. Galliæ, tr. de ſent. executor art. ult. p.* 157. *n.* 16. Et caſus damni irreparabilis vide per Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *Archiepiſcopi authorit. p.* 64. Et circa appellationem ab interlocutoria, quando affert damnum irreparabile & alia, vide Gonz. *ad reg.* 8 *Cancel. gloſſ.* 9. *§.* 1. *in annot. n.* 176. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 129. *num.* 4. *cum ſequentibus.*

Verbo Carcer, Carcerare, Carceratio, & Carceratus.

CARCER eſt mala manſio, torturæ ſpecies, mortique æquiparatur, ſi perpetuus ſit, Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 4. *de carceribus & carceratis, quæſt.* 17 *num.* 1. ubi *n.* 2. aſſerit quod carcer eſt locus horribilis, tum propter privationem converſationis hominum, tum etiam propter immunditiam quæ in carceribus reperitur. Et teſtatur quod audivi à pluribus carceratis, & experientia quæ eſt optima rerum magiſtra, quotidie nos docet. Carcer eſt ſepultura vivorum, conſolatio inimicorum, & experientia amicorum. Quod carcer ſit mala manſio, & plura alia de eo, vide per Bobadil. *in polit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 133. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 45.

Carcer perpetuus eſt mors civilis, Fr. Emman. Roderic. *t.* 2. *qq. Regular. quæſt.* 22. *art.* 4. *&* 5. Damnati ad remos in perpetuum ſunt pluſquam civiliter mortui. Cald. *de nominat. q.* 5. *n.* 23. Vincent. de Franch *deciſ.* 140. *num.* 8. Peregrin. *de jure fiſci, l.* 5. *tit.* 1. *n.* 69. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 3. *q.* 19. *n.* 14.

Carcer facit diminuere pœnam, *l. ſi quis diutino* 25. *ff. de pœnis.*

Carceratio dicitur afferre damnum & gravamen irreparabile, Ricc. *d. p.* 2. *deciſ.* 176. *à num.* 3.

Carceratus qui ſua ſponte ſe carceri mancipavit habet præſumptionem innocentiæ pro ſe, Hyppolit. *in pract. crimin.* §. *diligenter, n.* 204. *conſ.* 117. *n.* 49. Maſcard. *de probat. concl.* 904. *num.* 22. *& concl.* 1330. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 48. *n.* 12. *&* 14. Bobadil. *in polit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 109. faciunt quæ Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 192. *num.* 20. & Farin. *conſ.* 99. *ad finem.*

Carceris cuſtos æquiparatur depoſitario, Ioſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 70. *num.* 6.

Carceratus dicitur cui aſſignatur palatium vel civitas pro carcere, ſi ſit nobilis. Cota *in memorabilibus*, verbo *carcer*, Guter. *de juram. confirmat. p.* 1. *c.* 16. *num.* 3. Azeved. *ad l.* 15. *tit.* 6. *lib.* 3. *num.* 13. *pag.* 255. Tiraquel. *de nobilit. cap.* 20. *num.* 29. Avil. *ad cap.* 18. *Prætor.* verbo *carcer, num.* 6.

Carceratus exiens à carcere de licentia cuſtodis excuſatur, & non videtur fugere, Maſcard. *de probat. concl.* 820. *n.* 19. Et carceris fractor nõ dicitur qui animo redeundi recedit, Menoch *de arb. caſu* 301. *n.* 12. Cordub. *in l. ſi quis à liber.* §. *ſi quis ex his, n.* 191. *ff. de liber. agnoſcend.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 43. *n.* 7 Cardoſ. *in praxi judic. & advocat.* verbo *carcer, n.* 19.

Carceratus non ſolùm dicitur ille, qui in vinculis detinetur, ſed etiam ille qui libera cuſtodia, id eſt *emmenaje*, juxta doctrinam Angeli *in l. pen. ff. de eo quod metus cauſa*, quam commendant relati per Cot *in memorabilibus*, verbo *carcer*, Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 16. *n.* 3. Azeved. *ad l.* 15. *n.* 13. *tit.* 6. *l.* 3. *recopil. pag.* 255. Et qui certo loco ſtare tenetur, cenſetur ibidem carceratus. Burg. *conſ.* 12. *n.* 7.

Carceratum qui eximit carcere per vim, committit crimen læſæ majeſtatis, *l.* 4. §. *item qui confeſſum, ff. ad l. Jul. de vi publica*, Bobadil. *in ſua polit. l.* 3. *cap.* 15. *num.* 132.

Carcerari non poteſt fœmina pro debito civili, Ordin. *lib.* 3. *tit.* 31. §. 4. *& lib.* 4. *tit.* 76. §. 6. ubi Barboſ. plures citat. Fallit ſi mulier ſit meretrix, juxta Ord. d. §. 6. Gam. *tract. de ſacram. præſtand. ultimo ſupplicio damnatis, q.* 4. *n.* 8. Hyppolit. *in pract. crimin.* §. *attingam, n.* 66. *&* 67. Duen. *reg.* 312. Cot. *in memorab.* verbo *meretrix.* Azeved. *ad l.* 2. *tit.* 13. *lib.* 8. *novi recop. n.* 114. *cum ſequentibus.* Idem in muliere nupta inhoneſta. Hyppolit. *ſing.* 279. Et mater tutrix filiorum habet privilegium quo non valet conveniri ultra quam facere poſſit, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 1. *n.* 3. & vide Perez *ad leg. Ordinam. lib.* 8. *pag.* 274. *& pag.* 336. ubi *p.* 346. an fidejuſſor poſſit ſe juvare hoc privilegio.

Carcerari non poteſt mulier pro collectis, imò nec pro tributis aut gabellis, Flor. *var. lib.* 2. *quæſt.* 22 *num.* 152. Et fœminæ non carcerantur pro debito fiſcali, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. d. lib.* 4. *tit.* 76. §. 6. quibus adde Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 13. *n.* 211. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper. lib.* 1. *concl.* 26. *num.* 7. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 306. *num.* 3.

Digitized by Google

Carcerari non poteſt pro debito minor 25 annorum, Chaſſan. *ad conſuetud. Burgundiæ, pag.* 206. *n.* 15. Græv. *n.* 14 *dicto loco*, Valdeſ. ad Soar. *p.* 120. *&* 148. Parlad. *lib.* 2. *rerum quotid. p.* 5. §. 6. *cap. ult. n.* 15. Et de Clerico in minoribus, quod non poſſit pro debito incarcerari, vide Valaſc. *allegat.* 25. *tom.* 1. ubi limitat Quid in judicibus pro debito, vide Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. fol.* 73. *verſo, num.* 10.

Carcerari non poſſunt pro debito civili nobiles, Doctor, & Clericus, Azeved. *ad l. ult. num.* 56. *cum ſequentibus. tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopilat.* Parlad. *lib.* 2. *rerum quotid cap. ult. p.* 5. §. 6. *n.* 9. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 3. §. 22. *num.* 74. *cum ſequentibus, & illuſtr. cap.* 97. *n.* 7. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 571. *n.* 10. Phœb. *deciſ.* 3. *p.* 1. Gam. *dec.* 112. Bobad. *in polit. l.* 3. *cap.* 15. *num.* 20, Bernard. Græv *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 26. *n.* 10. Valaſc. *allegat.* 13. *num.* 213. *cum ſeq. tom.* 1. Scobar *de ratioc. cap.* 35. *per totum*, Matienzo *ad l.* 6. *tit.* 17. *l.* 5. *gloſſ.* 2. *num.* 6 *nova recopilat.* ubi agit de nobili & de Clerico in ſacris, aut beneficiato: idem aſſerit Card. *in praxi judicum & advocator.* verbo *carcer, num.* 7. Et vide aliquos caſus in quibus nobilis poteſt pro debito incarcerari, per Cur. Philipic. *p.* 2. §. 17. *num.* 7. Et nobiles poſſunt privilegio renuntiare, & pro civili debito in carcerem detrudi, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 6. *num.* 18. Barboſ. *in l. alia* §. *eleganter, num.* 13. *ff. ſoluto matrim.* Græv. *d. num.* 10. Ayala *de jure & officio belli, lib.* 3. *cap.* 5. *num.* 1. *&* 2. Scobar. *ubi proximè n.* 16. *&* 17. Ceval. *comm. q.* 688. Parlador. *ubi ſuprà, num.* 11. Molin. *d. diſp.* 571. *n.* 16. Phœb. *deciſ.* 48. *p.* 1. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 211. *num.* 4. Cur. Philip. *d.* §. 17 *num.* 14. Cald. *for. lib.* 1. *quæſt.* 15. *n.* 18. Varg. *no trat. da uobreza, diſcur.* 11. *n.* 12. *&* 12. Qui ſe obligat ad carceres non ſolvendo debitum tempore promiſſo, valet conventio, etiamſi non adſit citatio, nec liquidatio ejus debiti. Phœb. *deciſ.* 15. *p.* 1.

Carcerati juſtè non fruuntur diſtributionibus quotidianis. Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 14. juncto *num.* 16, Secus in carcerato injuſtè qui lucratur diſtributiones, Sà *in Aphoriſm.* verbo *beneficium, n.* 48. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *diſtributiones quotidianæ, pag.* 215. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 591. *à n.* 3. *tom.* 3. Suar. *de cenſur. diſput.* 13 *ſect.* 2. *à n.* 12. Barb. *ad cap. unic. de clericis non reſident. l. ſexto, n.* 17. *cum duobus ſequentibus, & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 53. *n.* 178. *& in collect. ad Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12. *num.* 119. *& de Canonicis, c.* 24. *num.* 42. *cum ſeq.* ubi *num. ſequentibus* agit de excommunicato & ſuſpenſo injuſtè, quod non amittunt diſtributiones quotidianas. Et Garc. *d. benefic. p.* 3. *cap.* 2. *n.* 362. teſtatur quod Congregatio cenſuit diſtributiones quotidianas lucrari eum qui debitè cõjectus in carcerem fuit, & alia declaratio decidit eũ non privari diſtributionibus uſque ad primam ſententiam, quod ſi condemnatus appellet, interim non percipiet, ſed ſi in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperabit, de quo etiam Monet. *de diſtrib. quotid. p.* 2. *quæſt.* 5. *num.* 80. *cum duobus ſequentibus.*

Verbo CARDINALIS.

CARDINALIS idem eſt quod principalis, & ſucceſſerunt loco Apoſtolorum Chriſto aſſiſtentium, & inſerviunt Apoſtolicæ Sedi, quæ axis & veluti cardo aliarum Eccleſiarum eſt, & dicuntur fratres ac coadjutores Papæ, cum quibus ipſe totum judicat orbem, filii primi gradus, & Regibus æquiparantur, Læl. Zecch. *de Republica Eccleſiaſt. tit. de ſtatu illuſtriſſ. Cardinalium, num.* 1. ubi *num.* 4. quod ſunt in ſtatu perfectionis, & dum Cardinalis ad Conſiſtorium accedens mantelletum deponit, indicatur eum omnes privatos affectus debere exuere; purpura verò eum Papæ aſſiſtere debere, & Eccleſiamuſque ad ſanguinis effuſionem defendere teneri deſignat, ut & ſacer pileus galeruſque fidem, religionem, juſtitiam, & zelum quæ illi ineſſe debent, demonſtrant: & *n.* 5. quod aliqui eorum tituli dicuntur Epiſcopales, ut Hoſtienſis, Velitrenſis, Portuenſis Sabinenſis, Tuſculanenſis, Præneſtinenſis, & Albanenſis. Et tituli presbyterorum ſunt 28. Diaconorum 17. & inter Cardinalium titulos eminet Hoſtienſis, & primam ſedem poſt Papam tenet, & Papam conſecrat, & Imperatorem in conſecratione ejus inungit, & cæremoniis illis intereſt, & *num.* 9. quod in Eccleſiis ſuorum titulorum habent jurisdictionẽ Epiſcopalem, licèt Epiſcopi non ſint, & poſſunt uti inſigniis Pontificiis, & more Epiſcoporum ſolemniter benedicere, ac minores Ordines conferre, corrigere ſubditos, & excommunicare, atque beneficia in iis ſita conferre, & in Epiſcopatibus habent indultum, ut beneficia conferre poſſint in menſibus Papæ. Et Scacia *de appellat. quæſt.* 2. *n.* 30. ait quod licèt habeant æqualem dignitatem cum Epiſcopis, tamen habent majorem adminiſtrationem, & ſunt digniores. Et quando inceperint Cardinales? vide Illeſc. *in chronica Pont. p.* 1. *lib.* 4. *cap.* 30. Et de titulis illis competentibus agit etiam Marta *de juriſd. p.* 2. *c.* 14. *num.* 45. *cum tribus ſequentibus.* Et de Cardinalium origine, poteſtate, & hodierna excellentia, ac præeminentia inter omnes Eccleſiæ Prælatos, vide Barboſ. *in collect. ad cap. per venerabilem, qui filii ſint legitimi, num.* 47. qui *de jure Eccleſiaſt. l.* 1. *cap.* 4. *per totum*, agit de dignitate, privilegiis, & officio Cardinalium.

Cardinales quoad ſuam primordialem originem ſunt inſtituti jure divino, de quo vide Doctores citatos per Barboſ. *dict. lib.* 1. *de jure Eccleſiaſt. cap.* 3. *de Cardinalibus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, n.* 5. Quod D. Hieronymus fuerit Cardinalis, referunt Fr. Joſeph. de Siguenza *in vita hujus S. lib.* 3. *cap.* 6. Cæſar. Baron. *annalium Eccleſiæ tom.* 4. *anno Chriſti.* 382. *p.* 342. Sebaſtian. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p.* 1. *diſp.* 2. §. 2. *num.* 7. Eſtazo *lib. antiquit. cap.* 16. *num.* 5.

Cardinales repræſentant Eccleſiam. Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 5. *num.* 13. & aſſiſtunt Papæ in conſtitutionibus condendis, & eis comprehenduntur, Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 11. *col.* 401. Et de Cardinalibus ex mente Summi Pont. Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 60. *num.* 118.

Cardinalium Collegium Sede Apoſt. vacante an Pontificis juriſdictione gaudeat, ſicut Capitulum Epiſcopali Sede vacante? vide citatos per Barb. *ad cap. unicum de Schiſmaticis, libro Sexto, num.* 6. *& in Clem.* 2. *de elect. n.* 1. *&* 2. ubi quod ſolùm poſſunt agere de electione ſummi Pontificis.

Cardinalis poteſt liberare à pœna mortis eum qui ducitur ad ſupplicium, ſi obvius fuerit illi, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 11. *col.* 420. Cened. *ad decretal. collect.* 115. *num.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 98. *num.* 5. Paz *in praxi, fol.* 143. *num.* 48. Cota *in memorabilib.* verbo *Cardinales*, Zech. *num.* 9. *dicto loco*, ubi etiam aſſerit, quod Cardinales habere poſſunt carcerem privatum in eorum domibus. Secus eſt ſi ducatur ad ſupplicium ratione falſitatis, & reus ſit falſi criminis obnoxius. Tiraquel. *de nobilitat. cap.* 20. *num.* 122. Cota *in memorab.* verbo *rationis, pag.* 733. Cened. *ad decretal. collect.* 26. *num.* 3. *& collect.* 139. *num.* 10.

Cardinalis ſi ſit Religioni aſtrictus, quidquid acquirit, videtur in rem ipſius Eccleſiæ tranſire, & ob id teſtari jure non poteſt: poterit tamen Romani

Digitized by Google

mani Pontificis conſenſu: ſi verò ſolutus ſit ab omni Religionis profeſſione, & regula, teſtari poteſt de bonis patrmonialibus, aut de induſtria acquiſitis, non autem de his bonis acquiſitis ratione dignitatis, vel Eccleſiæ, ſine Romani Pont. aſſenſu, & in teſtamento ſufficiunt jure Canonico duo aut tres teſtes, refert Azor. *inſtitut.moral.p.2. lib 4.c.3.quæſt.9.& 7.col.*427. ubi *quæſt.10.col.*418. aſſerit, quod facultas teſtandi per primum teſtamentum non deſinit. Plura alia de Cardinalibus vide per Garc. *de nobilit. gloſſ.* 40.§.3.*num.* 26 *cum ſequentibus*, Cot. *in memorab.* verbo *Cardinales.* Cened. *ad Decretal. collect.* 115. Flamin. *de reſignat.lib.1.quæſt.10.num.*25. *cum ſequentibus,& lib.*2. *quæſt.1.num.*34.*& lib.3.quæſt.1.num.69.cum ſequentibus,& lib.7.quæſt.12. & lib.8.quæſt.* 12.*n.*14.*cum ſequentibus*,Franc Marc.*deciſ.*1296. Fr. Hieronym. Rom.*p.1 de Republica Chriſtian. lib.3.cap.1.&* 2. Gonzal.*ad regul* 8.*Cancel.gloſſ.*24 *à principio*, Monet.*de decimis,cap.9.quæſt.3.n* 114.Cardin.Tuſch. *tom.1.lit.C,concluſione* 35. *cum ſequentibus.*

Verbo Casus.

CASVS fortuitus eſt inopinatus eventus,qui nullo modo poteſt prævideri,*l.* 2.*§.ſi eo tempore,ff.de adminiſtrat.rerum ad civitatem pertinentium, c.ult.de homicidio.*Et fortuitos caſus nullum conſilium præcavere poteſt, Neviz*ad d. l.* 2.*n.*17.

Caſus fortuitus dicitur factum Principis non ſperatum, Cabed. *deciſ.* 114.*n.*5.*p.*2.

Caſus fortuitus dicitur incendium, & peſtis, & quandoque injuria judicis. Barboſ. *ad cap.unic.de commodato,n.*8.*&* 9.Et incurſus latronum inter caſus numeratur, *l.*1.*Cod.depoſiti.*

Caſu fortuito quando dicatur commiſſum furtum? Vide Menoch. *conſ.* 353.*n.*8.*cum ſequentibus, & de præſumpt.l.*6 *q.*61 *num.*34.*cum ſequentibus.*Et furtum dicitur caſus fortuitus, ſi à diligentiſſimo nequeat prævideri, ut contingit in furto domeſticorum, alioquin leviſſima culpa ſemper præſumitur, vel quando res fuit recondita in loco forti, aliàs bene tuto, in quo conſuevit ille reponere propria pretioſiora, ex citatis per Barboſ.*in d.cap. unico,de commodato, num.*10.

Verbo Causa.

CAVSA quælibet excuſat à dolo,*l.igitur.§.fin. ff.de liberali cauſa, l.*1.*ff.de plagiar. l.*1.*§.ſi n.ff de abigeis.*Menoch.*de interdict.remed.*5.*recuper.poſſeſſ.n.*51.*cum ſequentibus, & conſ.*28.*à n.*16.*& conſ.* 31.*n.*8 *& n.*32.Hypolit.*conſ.*2.*n.*14.*& conſ.*51.*n.*28. *& conſ.* 62.*n.*3. *& conſ.* 77.*n.*21.*conſ.* 124.*n.*13. *& conſ.*128.*n.*31.Surd *dec.*89.*n.*22.Farin.*de delict.p.*1. *l.*1.*t.*2.*q.*16.*n.*64.Ricc.*dec.Cur.Archiepiſcop. Neap. p.*1.*deciſ.*137.*n.*1.*& p.*2.*deciſ.*17.*n.*12.*& deciſ.*167. *n.*4.Greg. *de penſion.q.*75.*n.*2 Cauſa juſta non excuſat à dolo vero, excuſat tamen à præſumpto. Menoch. *de præſumpt.lib.*5.*præſumpt.*3.*n.*12.

Cauſa quælibet excuſat à pœna, *l. igitur, §. poteſt,ff.de lib.cauſa*,Clar.*l.*5.*§.fin.q* 60.*n.*21. Hyppol. *conſ.*2.*n.*14.*& conſ.*11.*n.*10.*& in l.*1.*Cod.de ſicariis p.*25.Guter. *pract.lib.*1.*q.*81.*n.*3.*cum ſeqq.*Stephan. Gratian.*diſcep.forenſ. c.* 17.*n.*10.*& cap.*201.*n* 22. Flor.*var.q.*21.*n.*28.Gam. *dec.*291.*n.*1. *& deciſ.*168. *n.*1.Farin.*de delict.p.*3.*q.*90.Phœb.*dec.*110.*n.*3.*p.*2. Ricc.*dec.Cur.Archiepiſcop.Neapolit.p.*2.*deciſ.* 167. *n.*4.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſſ* 56.*n.*133. Et bona fides ac juſta credulitas excuſat à pœna ſuſpẽſionis & irregularitatis, Flor. *var.q.*24.*ad finem.* Et cauſa injuſta non excuſat à pœna non ſolutionis Gabellæ,Farin.*p.*3.*tract. de pœnis temp.q.*90.*n.*15.*p.*145.

Cauſa quælibet juſta excuſat à perjurio, Bonacoſ. *p.*2.verbo *perjurus*, *fol.*60. perez *ad l.*3.*lib.*8. *Ordinam tit.*6.*p.*191.Menoch.*de præſumpt.l.*5.*q.*3. *num.*12. Surd. *dec.*58.*n.*6. Camil. Borr. *in ſum. omnium deciſ. tit.*62.*num.*59.

Cauſa quælibet excuſat à mora,& contumacia, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.c.*639.*n.*16.

Cauſa civilis ardua æquiparatur criminali,Hyppol.*conſ.*101 *n.*20 Surd.*deciſ.*59 *n.*4.

Cauſa civilis & criminalis quando poſſint agitari, & cõcurrere? Vide Aloyſ.Ricc. *in coll.p.*2.*coll.*409.

Cauſa criminalis cùm à civili pendet,tunc civilis eſt prius diſcutienda, & in criminali ſuperſedetur Gratian.*forenſ.cap.*394.*à n.*23.*uſque ad n.*27.

Cauſæ capitales ſunt periculoſæ ad conſulendũ, ut ex Baldo,& Angelo tradit Boër. *d.*168. *n.*1.

Cauſa in dubio præſumitur impulſiva. Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.* 568.*n.*11.*cum ſequentibus.*

Cauſæ curſu tria debent concurrere,identitas rei, identitas perſonarum, identitas cauſæ agendæ, & actionis, *l.cùm quæritur,ff.de except.rei jud.*& deficiente aliqua ex his conditionibus non obſtat exceptio,Rebuff.*tract.exceptionum,n.*507.*cum ſequentibus*,Barb.*in l.divortio, §.fin.p.*2 *n.*61.*ff. ſoluto matrim.* Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*445.*n.*11.

Cauſæ cognitio tunc dicitur adhiberi quando pars adverſa citatur,&,ipſarum partium jura exaudiuntur, & ſervatur ordo judiciarius, ſicque feſtinanter & ex abrupto non proceditur, & demùm quando termini ſtatuuntur,Menoch.*conſ.*343.*n.*54.

Cauſis ſummariis debent partes citari, Barboſ. *ad c.*1.*de cauſa poſſ. n.*18. *& in Clem. ult.n.*6.*de verborum ſignificat.* Et in illis non datur replicatio & triplicatio,Mendez *in praxi,lib.*3.*cap.*11.*n.*1.

Cauſarum avocatio eſt odioſa,& præjudicat ordinariæ juriſdictioni, Azeved. *l.*45.*tit.*4.*lib.*3. *nova recopilat.*

Cauſa quæ ſemel fuit facta ordinaria,ſemper remanet ordinaria, & appellabilis, Lancellot. *de attentat. p.*2 *cap.* 1.*in præfat. n.*57. *& c.*12.*limit.*24. *n.*18.Gonzal.*ad reg* 8.*Cancel.gloſſ.*6.*n.*191.Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ.c* 103.

Cauſa commiſſa in Curia Romana, vel extra Curiam judici delegato,eo mortuo non revertitur ad Ordinarium, nec poteſt exire Curiam ſed ibi debet terminari, *c. Paſtoralis* 11. *verſ. præterea, de offic Ordin.*Bald.*in l.ſi ut proponis à n.*15.*verſ.quare Papa, Cod. quomodo & quando judex*,Innocent.*in c. cùm M.* 9.*de conſtit.* Gregor. *ad l.* 47.*tit.*18. *part.*3. verbo *otro ninguno*,Menoch. *conſ.*301.*n.*44.*& conſ.* 340.*n.*49 Hyppolit *conſ.*80.*n.*40.Marant.*in pract.p.* 4.*diſt.*16.*n.*59.*p.*104.Valaſc.*conſ.*105.*n.*63. Cabed. *deciſ.*85.*n.*4.*p.*2.Phœb. *deciſ.*80.*n.*3. *& arreſto* 163. *in fine,p.*1.Seſſe *Aragon. deciſ.*77.*n.*25. *cum ſequentibus,tom.*1.*ad leges Galliæ,tract.de evocat. num.*99. *p.*270.Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.c.*40.*n.*33. Aloyſ.Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcopat.Neapol.p.*1. *dec.*188.*& in collect.dec.p.*5 *collect.*1763.*& collect.* 1805.ubi quando cauſa videatur devoluta ad Curiam,cum aliis citatis per Barboſ. *ad d.c. Paſtoralis, §.præterea,n.*12.ubi etiam ex aliis aſſerit quod manus appoſitio Papæ facit quod cauſa ſemel effecta Curialis ſemper remaneat Curialis.Et debet judici intimari avocatio cauſæ,alias valent interim geſta, Cur.Philippic.*p.*1.*§.*9.*num.*9.

Cauſa non debet committi ultra duas dietas, *c. nonnulli* 28.*de reſcriptis*, & vide *c.ſtatutũ.*11.*§.cum verò;& §.cùm autem.eod.tit.lib.ſexto*,ubi gloſſ.quod dieta in actionibus realibus debet numerari ab ul-

Digitized by Google

mis finibus, ubi res eſt ſita, & de computatione leucarum vide latiſſimè Phœb. *deciſ.* 138.

Cauſam malam fovere dicitur, qui diſtulit movere judicium, argum. text. *in c.* 1. *de frigid. & maleſic.* ibi, ſi provocare voluit, cur tamdiu tacuit, notant Hyppol. *conſ.* 84. *n.* 47. Flor. ad Gam. *deciſ.* 243. cum aliis citatis per Barboſ. *ad cap. cauſam quæ* 7. *n* 7. qui filii ſunt legitimi: & dolum præſumi reſolvunt Menoch. *lib.* 2. *præſumpt.* 91. *num.* 4. Farin. *in praxi p.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 46. *n.* 103. Ubi etiam agit de illis, qui litem movent poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtructi.

Cauſa pia quot privilegia habeat? vide Gom. *l.* 36. *Tauri, num.* 2.

Cauſa pia dicitur relictum pro anima Phœb. *deciſ.* 56. *num.* 2. *tom* 1.

Cauſa pia dicitur relictum pauperi. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 565 *n.* 8. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 93. *n.* 3. *&* 4. *& tit.* 8. *privil.* 1. *n.* 3. *&* 9. Guter. *pract. lib.* 1. *q.* 44. *n.* 8. Barboſ. *in l.* 1 *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *n.* 45. *& p.* 3. *num.* 18. Menoch. *conſ.* 72. *n.* 13. *& de præſumpt. l.* 4. *præſumpt.* 115. *n.* 16. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. verùm, num* 1 *cum ſeq. ff. de lib. agnoſcendis* Boër. *deciſ.* 94. Farin. *deciſ.* 264. *Rota Rom. n.* 6.

Cauſa dotis eſt pia, & poteſt agitari coram judice Eccleſiaſtico, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 217. *n.* 3

Cauſa dotis, & ſtudii æquiparantur, Gloſſ. ult. *in l. unic. Cod. de ſtudiis liberalibus urbis Romæ, lib.* 11. communiter recepta ex citatis per Barboſ. *p.* 7. *l.* 1. *num* 73. *ff. ſoluto matrim.*

Verbo Cautio.

CAUTIO idonea requirit fidejuſſores, vel pignora, Cota *in memorabil.* verbo *cautio idonea*, Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 18. *n.* 35. Et ſufficiens cautio eſt ſi pignora, vel fidejuſſores dentur, Barb. *in cap. ex parte* 23. *n.* 4. *de verbor. ſignificat.* Et caſus in quibus non amittitur cautio in recuſatione, vide per Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 19. *n.* 24. ubi ait, quod cautionem non admittit ille qui in lite recuſationis judicatus fuit pro non parte, vel quando durante dilatione mortuus fuit Senator, qui fuerat recuſatus, vel ſi fuerit abſens extra Regnum.

Cautione præſtita non habet locum inhibitio, Azev. *l.* 1. *tit.* 12. *n* 4. *& tit.* 21. *n.* 197. *l* 4. *nova recop.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc.* §. 7. *proœm. num.* 96. Bernard Græv. *ad pract. Cam. Imper. l.* 1. *concl.* 148. *conſider.* 1

Verbo Censura.

CENSURÆ in non ſubditos relaxatæ non ligant; Marta *de juriſdict. p.* 3. *cap.* 1. *n.* 7. *&* 8. Et latæ in exemptos ſunt nullæ, *cap. quanta* 26. ubi Barb. *num.* 3. *de privilegiis.*

Cenſurarum pœnis rarò eſt utendum, ne ex frequentia contemnantur & in vilipendium ducantur Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 3. Quarant. *in ſumma Bullarii*, verbo *Concilium provinciale, n.* 13.

Cenſuras non incurrit frangens januam Eccleſiæ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 35.

Cenſurarum cedulones lacerantes poſſunt ab Inquiſitoribus puniri, Marta *de juriſd. p.* 2. *c.* 38. *n.* 16.

Cenſura ut incurratur requiritur admonitio & citatio, Bonacin. *de cenſuris in communi, diſp.* 1. *q.* 1. *puncto* 9. *propoſit.* 1. & quando admonitio non præceſſit, cenſura eſt injuſta, non tamen nulla, Soar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 3. *ſect.* 12. ubi *diſp* 4. *ſect.* 5. quod non eſt valida cenſura pro peccato, niſi intercedat priùs contumacia in tali peccato.

Cenſura lata interpoſita legitima appellatione eſt ipſo jure nulla, *c. ad præſentiam* 16. *de appell.* ubi Barboſ. *n.* 2. *&* 3. Filliuc. *tract.* 11. *& cap.* 8. *n.* 220.

Cenſura Eccleſiaſtica, ut eſt excommunicatio, ſuſpenſio, & interdictum, dicitur gravamen irreparabile, & ſi fuit appellatum à futuro gravamine, & ſic à cenſura futura, excommunicatio poſtea lata eſt ipſo jure nulla, Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *Archiepiſcopi authoritas*, *p.* 64. & vide ad propoſitum Barboſ. *ad cap.* 2. *de appellat. n.* 2.

Cenſura Bullæ Cœnæ Domini fertur ad defenſionem Eccleſiaſticæ immunitatis contra imponentes aut recipientes decimas, aut alia onera à perſonis, aut bonis Eccleſiaſticis abſque Pontificis licentia, refert Suar. *de cenſur. diſp.* 21. *ſect.* 2. *n.* 99.

Cenſuris à canone ipſo jure prolatis, quemadmodum in illis Bullæ Cœnæ Domini non eſt neceſſaria ſpecialis monitio, ſed ſufficit generalis, Barb. *in addit. ad c. ſacro* 48. *n.* 6. *de ſentent. excommunic. p.* 172. *col.* 2. Nam lex ſemper clamat & monet, *l. Arriani, C. de hæreticis,* De cenſuris Papæ reſervatis in Bulla Cœnæ Domini, vide Soar. *de cenſuris, diſp.* 21. Bonacin. *tom.* 2. *operum de morali Theolog. in ſpeciali, tract. de cenſuris in Bulla Cœnæ contentis.*

Verbo Censualis, Censuarius, Census.

CENSUS perpetuus valet ad rationem 20. per unum, cenſus ad vitam ad rationem 7. aut 8. Valaſc. de Avend. *de cenſibus Hiſpan. c.* 20. *num. ult.* De cenſu conſtitutivo, & aliis, vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 420. Garc. *de benefic. p.* 2. *cap.* 5 *n.* 95. Surd. *conſil.* 511. Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.* 14. *n.* 13. Bonacin. *tom.* 2. *operum de morali Theologia, diſp.* 3. *de contractibus, quæſt.* 4. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *cenſus.*

Cenſus pro ſolutione poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi pro toto cenſu conveniri, Gratian. *forenſ. cap.* 16. *num.* 16. *& cap.* 41. *num.* 3. Cald. *de reſol. emphyt. cap.* 3. *num.* 35. pro cenſu, vulgò foro, fit executio captis pignoribus, non ſolùm contra ipſum debitorem, ſed & adversùs ejus hæredem, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 56.

Cenſus extinguit domo extincta, Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap* 654. *num* 8.

Cenſus impoſitus ſuper molendino, deſtructo molendino extinguitur, quamvis illud reædificetur etiam ex eiſdem tabulis, fiſtulis, canalibus, & molis Gratian. *d. cap.* 654. *num.* 6. *&* 7. ubi etiam intelligit quando per caſum hoc cōtingeret, ſecus ſi facto & culpa deſtruentis, quia tunc remanet actio ad favorem emptoris cenſus: vide Bonacin. *tom. de contractibus, diſp.* 3. *quæſt.* 4. *puncto unico, n.* 29.

Cenſum conſtituens ſuper aliqua re, quæ non poteſt ſupportare illud onus, tenetur dare aliam rē *l. Lucius Titius, ff. de alim. & cibar. legat.* Joan. Faber *in l. ſi quis argentum, in princ. Cod. de donat.* Chaſſan. *in conſuet. Burg. rub.* 11. §. 2. *n.* 1. Guido papæ *q.* 8.

Cenſus qui ſolvitur ex fundo, ex quo jubentur dici quotānis certæ Miſſæ, fit indiviſibilis inter hæredes, *l. cui fundus, ff. de condit. & demonſt.* Gam. *deciſ.* 286. *n.* 1. Valaſc. *conſ.* 82. *n.* 8. Et ſi detur clauſula, *Que andena genaça*, poteſt poſſeſſor eligere unum ex filiis, & non eſt locus primogenito, per text. *in l. pater filium, ff. ad leg. Falcid.* Gam. *d. deciſ.* 286. *n.* 2.

Cenſui res ſubjecta alienatur ſine ſolutione laudemii. Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *cenſus, num.* 6.

Cenſualis in dubio debet res præſumi potiùs, quàm emphyteutica, juxta *reg. l. altius, Cod. de ſervit*

Aym

Aym. *conſ.*104.*n.*20. Alciat. *de præſumpt.reg.*2.*præſump.*3. Valaſc. *de jure emphyt.q.*32.*n.*35. & *q.*51. *à princip.* & *conſul.* 82.*n.* 6. Rebuf. *tom.* 1.*ad leges Galliæ.gloſſ.*17.*artic.*1.*pag.*420. Cov. *l.*3.*var.cap.*7. *n.* 1 Maſcard. *de probat. concl.* 281. 601.*n.*5.& 8. Menoch. *conſ.*372. *n.*10.& *de præſumpt. lib.*3. *præſumpt.*106.*n.*3.Seſſe *Aragon.dec.*23.Aloyſ.Ricc. *in collect.dec.p.*5. *collect.*1354. Stephan. Gratian. *diſc. for.cap.*188.*n.*28.& *c.*566.*n* 9.10.& 17. Gabr. Pereira *dec.* 37.*n.*10.*verſ.illud* Mendez. *in praxi,lib.*3, *cap.*2.*n.*56.Cabed.*dec.* 153. *p.*1. Clar *n §.Emphyteuſis,quæſt.*1.*n.*3. & 5 Pariſ. *conſ.* 84.*num.*9.*vol.*4. Quarant. *in ſumma Bullarii*, verbo *alienatio rerum Eccleſiæ,p.*17.*n.*16. Cald. *forenſ.quæſt.*11.*n.*8.Farin. *Rota Rom. dec.*40. & *dec.*721.

Cenſuaria res poteſt dimitti,ſecus eſt in emphyteutica,Gabr. Pereira. *dec.*92.

Cenſualis proprietas debet deſcribi in libro cenſuali, vulgò *Tomo*, Cald. *in lege ſi curatorem*, verbo *læſis, num.* 136. *Cod. de in integrum reſtitut. minorum.*

Cenſus formam contrahendi,vide in Motu proprio Pii V. qui eſt 30. in ordine, *in vol. Motuum, p.*595. quem adducit Cald. *in praxi judicum,& advocat.*verbo *cenſus,n.*2. pro cujus declaratione plura ſcribunt. Fr. Emman. Rod. *ſuper explicat. Bullæ Cruciatæ,p.*214.*cum ſequentibus*,Valaſc.*conſuet.*133. Navar. *in comment.de uſuris, n.*84. *cum ſequentibus, & ad t.de empt conſ* 1 Salzed. *in pr. cl.cam Bernardi Diaz,cap.*88 Gaſpar Roderic. *de annuis redditibus, lib.*1.*quæſt.*4.*n.*28.Beja *reſponſ.caſuum conſcient.p.*3. *caſu* 31.32.& 33. Stephan. Gratian. *diſc.for.c.*141. *n.*10.& 13.*cum ſequentib.* & *cap.* 175. & *cap.* 258. *n.*17.*cum ſeqq.* & *c.*652.*n.*12 *cum ſeqq.*& *cap.*679. *n.*30.*cum ſeq.*& *c.*717.*n.*1.*cum ſeqq & Marchiæ deciſ* 224.Phœb.*dec.*58.& *dec.*120.*n.*34.*p.*1.& *arreſto* 48.*p.* 2 *Onde diſſe vulgou que Motu non avia lugar nos ce ſos perpetuos.*Farin. *in praxi crim.p.*4.*dec.*10. & *in dec.noviſſ.Rota Rom.* 285.*cum ſeq.*& *dec.*290. 296.313.316.324. *cum ſequentibus*,343.*num.*1. & *dec.*344. Quas conditiones, & cautiones requirat Summus pontifex iu motu? Vide paul. Comitol. *reſp.moral.lib* 3.*quæſt.*86.*cum ſequentibus.* Et an ſit licita annuorum redituum emptio & cum quibus conditionibus? Vide Cened.*ad Sextum collect.*24. *num.* 1. ubi *n.*2. de juſto pretio redditum annuorum; & *n.*3. an ſi non ſolvantur annui cenſus, res ſuper qua conſtituti ſunt cadat in commiſſum; & *n.* 4. an annui cenſus inter bona mobilia connumerentur: & *n.* 5. an contractus cenſualis conſtitutus ad rationem 14. pro millenario,juſtè ematur pro 10. vel 12. pro millenario, ubi remiſſivè. Prædicta Bulla Pii V. quod obliget ubique & omnes,reſolvit Comitol.*dict.lib.* 3. *quæſt.* 27. Et quod Motus hic non ſit in Hiſpania receptus, referunt Guter. *lib.* 2. *pract. quæſt.* 177. *in fine*, Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 17. *numero* 41. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 7. *in coron.* de quo etiam vide P. Henriq. *p.* 1.*ſum. lib.*7. *de indulgent. cap.* 20. *num.* 1. *lit. l.* Gonzal. Suar. de paz. *in pract. tom.* 1. *p.* 4. *cap.* 1. *numero* 49. *fol.*98. *verſo.* Et quod non obſervetur in regno Siciliæ, tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 587. *à num.* 12. Et non fuiſſe receptum in Belgio, refert Leſſi. *de juſtit. lib.* 2.*cap.*25.*dub.*3. *numero* 33. Nec apud Germanos, reſolvit Græv. *ubi proximè* Ad judicem Eccleſiaſticum ſpectat cognoſcere, utrum contractus ſit uſurarius, quia non eſſent obſervatæ qualitates requiſitæ per hunc Motum, Barboſ. *in leg.Titia, ff. ſoluto matrimon. num.*48. & per declarationem Regis Hiſpaniæ prohibitam eſſe cognitionem Eccleſiaſticis aſſerit Bobad. *dict.c.*17. *num.* 41. poſſe tamen cognoſcere judicem Eccleſiaſticum, fuit conſtitutione,& decreto ſancitum, ut teſtatur Gabr. Pereira *in declarat. in princip. libri de manu Regia,& cap.*10.*ad finem.*Quæ conſtitutio Pii V. cùm concernat peccatum, vel ſalutem animarum, ſervanda eſt in utroque foro, ex Ordinat. *lib.*3.*tit.*64.*in principio*, Surd. *concil.* 282. *num.* 13. Non ligat tamen ſubditos temporalibus principibus in iis, quæ non concernunt animam, Surd. *ibidem*, *à num.* 1. Quod conſenſus inter immobilia connumeretur? docet Farin. *in noviſſ.Rota deciſ.* 328.*n.*9.

Cenſualis redditus ſuper re fructuoſa conſtitui debet, Bernard. Græv. cum aliis quos citat, *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 7. *conſiderat. n.*5. ubi *num.* 8. quod cenſus conſtitutio vera eſt emptio, & venditio, ideoque juſtum pretium numeratum intervenire requirit: & *num.* 14. quod annua penſio emptitia habetur legitima quando 20 annis pretium ipſum æquat, & cenſus ſuper re certa fructifera abſque veri valoris inquiſitione poni poteſt, Navar. *conſil.* 9.*de cenſibus, numer.*1. ubi *n.*3.quod cenſus venditor dare poteſt fidejuſſorem pro ejus juſta impoſitione: & *num.*5.quod fidejuſſor ad ſolvendum cenſum dari non poteſt, *que ſe poſſan vender medidas de panos outros fruitos ſobre terras fructiferas*,ex Extravag. Martini V. *de empt. & vendit. inter communes*, cum citatis per Phœb.*arreſto* 48.*p.*2.

Cenſus annuus conſtitui non poteſt ſuper re aliqua fructifera, quæ non valet tantum fructum quotannis præſtare deductis laboribus, & expenſis quanta eſt penſio à cenſuario ſolvenda, Guter. *lib.*2.*pract.q.*177.

Cenſus creatus pretio debito ob merces venditas,quibus conditionibus ſit licitus; vide Bai. *reſponſ. caſuum conſcient.p.*3.*caſu* 31.*pag.* 368. *verſu.*Si in inſtrumento cenſuali adeſſet aliquod pactum, quod ſaperet uſurariam pravitatem, inſtrumentum non vitiatur in totum, ſed tantùm in illa parte,dummodo creditor non velit uti inſtrumento in totum,Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ. c.*141.*num.*13. ubi *num. ſequenti*, adducit aliam declarationem, & *num.* 21. *cum duobus ſequentibus* agit de aliis pactis; *Por eſpaço de* 30. *annos ſe preſcreve à autos para ſe poderen annullar è caſſar como Vſurarios, es moios de foro*, ita judicatum refert Phœb. *arreſto* 48.*p.*2.

Cenſus eſt invalidus,quando illius reſolutio ponitur in voluntate emptoris,ut per Gratian.*diſcept. forenſ.cap.*587 & *cap.*588.*à principio*, aſſerit quod cenſus eſt nullus non ſervata forma Bullæ Pii V. quæ eſt inducta favore animarum, & ob publicam utilitatem. In cenſu juſtum pretium dicitur illud quod excedit æſtimationem rei, & fructus ſolitos ex ea percipi: ad quod cognoſcendum attenditur conſuetudo regionis, & cùm paſſim fiat cenſus ad decem pro centum, iſta conſuetudo eſt attendenda, Grat. *cap.*141.*num.*25. *cum duobus ſequentibus.*

Cenſus ſemper poteſt redimi, neque dominus amittit dominium,& poſſeſſionem prædii cenſuarii, Navar. *comment.de uſur num.*116.Gratian. *Marchiæ dec.*20.*n.*8.Et contractus cenſus redimibilis ſervatis ſervandis ſunt liciti,Guter. *l.*2.*pract.quæſt.*168. *n.* 8. De natura & eſſentia contractus cenſus redimibilis hodie eſt ut pretium numeretur, quo deficiente, aut non probato per teſtes, contractus in totum corruit,& redditus decurſi ſoluti in ſortem principalem computandi ſunt, ex eodem Guter. *dict.l.*2.*quæſt.*176. *n.*6. Pactum communiter apponi ſolitum in conſtitutione cenſus, ut quoties do-

Digitized by Google

minus fundi, ſuper quo cenſus conſtituitur, voluerit vendere prædictum fundum, teneatur id denuntiare domino cenſus & ipſi dare pro eodem pretio potiùs quam alii, valet, & tenet. Gut. *dict. lib. 2. q. 167. n. 1.* Et dominus cenſus præfertur aliis in venditione fundi cenſuati, Surd *conſ. 282. n. 19. & 20.*

Cenſus annuus centum pro mille in vita accipientis valet, Navar. *conſ. 6. de cenſibus, n. 4.* Et per diploma Regium latum *die 13. Januarii, ann. 1615.* quod refert Phœb. *p. 2. dec. 211.* ſtatutum eſt ne cenſus ematur cum pacto de retro, & viliori pretio, quàm 20. pro milliario, ubi etiam alia.

Cenſus in bonis emphyteuticis non valet ſine Domini directi licentia, & tantum in vita emphyteutæ, Cald. *de extinct. emphyteuſis, cap. 5. n. 26.* quamvis Valaſc. de Avend. *de cenſibus Hiſpan. cap. 67. n. 3.* reſolvat quod valet donec tempus emphyteuſis extinguatur, & idem aſſerit Borell. *in ſum. dec. tit. 33. n. 170* ubi *n. 172.* declarat quod quando redit emphyteuſis ad dominum, reſoluta dicuntur omnia jura emphyteutæ, & ceſſabit jus cenſus ſuper emphyteutica re conſtituti.

Cenſus perpetui conſtitui poſſunt ſine circunſtantiis à Pio V. requiſitis, Navar. *conſ. 8. de cenſibus,* & ideo Motum non habere locum in cenſibus perpetuis refert judicatum Phœb. *arreſto 48. p. 2.* ubi etiam aſſerit, quod ſicut cenſus non augetur auctis redditibus, ita non diminuitur illis diminutis, ſecus eſt in penſione conductionis. Si res cenſuata pereat cenſus quoque extinguitur, Surd. *de alim. tit. 7. q. 33. n. 2.* ubi *à n. 14.* quod cēſus comitatur rem in quemcunque tranſeat ſucceſſorem, ideo re perempta, extinguitur quoque jus reale, quod ſuper re competit, de quo vide Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 7. conſid. 1.* Facultas extinguendi cenſum ſolùm permittitur venditori, non ementi. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c. 14. n. 1. & 2. & cap. 258. à num. 17.*

Verbo Cessatio à divinis

CESSATIO à divinis nunquam fertur directè in perſonas, ſed in loca tantùm, in quo differt ab interdicto, Suar. *de cenſur. diſp. 39. ſect. 1. n. 4.* ubi *n. 8.* quod celebrans in loco interdicto fit irregularis, ſecus in ceſſatione à divinis, & *ſect. 2. n. 18.* quod ceſſatio non prohibet baptiſmum parvulorum, nec Euchariſtiam per modum viatici, & *n. 24.* quod nec confirmationem, & *num. 26.* idem in pœnitentia, quamvis in rigore verius cenſeat oppoſitum, & *à n. 28.* quod privat Eccleſiaſtica ſepultura, & *n. 27.* aſſerit, quod ceſſatione durante prohibetur Ordo, Extrema-unctio, Euchariſtia extra Viaticum, & matrimonii ſolemnitas.

Ceſſatione durante Canonici non recipiunt diſtributiones quotidianas, ex citatis per Barb. *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p. 3. alleg. 53. n. 17.* ubi contrarium refert deciſum per Sacram Congregat. Conc. Trid. Alia de ceſſatione à Divinis, vide per Sayr. *de cenſ. lib. 5. cap. 17. cum ſequentibus,* Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. q. 16.* Suar *d. diſp. 39.* Bonac. *diſp. 6. de ceſſat. à Divinis,* ubi *puncto 3. in ſecunda, & tertia propoſit.* agit de illis prohibitionibus.

Verbo Citandus, Citare, Citatio, & Citatus.

CITATIO eſt baſis, & fundamentum Ordinis judiciarii, Vant. *de nullit. ſent. tit. de nullit. proceſſ n. 27.* Et eſt omnium actionum inſtituendarum principium, *§. ult. Inſtit. de pœna temerè litig.* Tiraq. *tract. Res inter alios acta, in princip.* Barb. *in l. ſi quis poſtea. n. 16. ff. de jud.* Et non ſolùm acta ſunt nulla quando deficit citatio, ſed etiam quando pars non fuit legitimè citata, gloſ. fin. recepta *in l. ſi accuſationibus, C. de accuſat.* Et de citationibus vide aliqua per Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 48.*

Citatio ut valeat debet decerni per eum qui juriſdictionem habet, *l. fin. ff. de juriſdict. omn. jud.* Marant. *de Ord. judic. tit. quemadmod. citat. concip. n. 39.* Vant. *de nullit. ex defectu citat. à n. 32.* And. Gail. *l. 1. obſervat. 48. n. 6.*

Citatio emiſſa à judice incompetente non eſt valida, *l. 3.* ubi *gloſſ. 1. ff. de judic. cap. ultim. de conſtit. l. ſexto,* Barb. *in l. ſi quis in aliena, n. 11. ff. de judic.*

Citatio ad domum quibus caſibus non ſufficiat? Vide Seſſ. *Aragon. dec. 59. n. 5 cum ſequentibus, p. 1.*

Citandi ſunt quos negotium tangit principaliter, non ſecundariò Phœb. *dec. 2. ad finem.*

Citatio monialium debet fieri collegialiter, Barboſ. *ad cap. ſi capitulo 5. n. 7. de conceſſ. prabenda, lib. ſexto,* Farin. *dec. 389. in noviſſ.*

Citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem ſententiæ ipſo jure, Barb. *ad Clem. ult. de verbor. ſignificat. n. 12. 24. & 25.* Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 1. in annotat. n. 117. cum ſequentibus, juncto n. 151. 155. & 166.*

Citatio exequenda eſt in propria perſona, quando agitur ad privationem beneficii, & de incurrendis cenſuris, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ 9 §. 1. in annotat. n. 254. cum ſeq.*

Citatio quando non eſt accuſata remanet circunducta, non facta diligentia poſt ſex menſes, *l. properandum, §. & ſi quidem, ibi, abſentiam accuſante, C. de jud.* Ordin. *lib. 1. tit. 83. §. 28. & lib. 3. tit. 1. §. 15.*

Citatio partis ſufficit, ut res deſinat eſſe integra. Barb. *ad cap. fin. de offic. legati, n. 41.*

Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere, Barb. *ad cap. ex parte 47. c. 2. de appellat.* ubi *n. 5.* quod appellatio quæ habet tractum ſucceſſivum, quocunque tempore interponi poteſt.

Citandus non eſt ille quo invito actus fieri poteſt, Dec. *in reg. qui poteſt invitis, n. 2. ff. de reg. jur.* Surd. *conſil. 1. n. 94.* Cald. *de poteſt. elig. cap. 7. n. 18.* Et ille cui actus non præjudicat, non eſt citandus, Hypolit. *conſ. 113. n. 58.* Maſcard. *de probat. concl. 470. n. 13. & 14* Et quando conſtat notoriè illi non competere jus, Menoch *de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. num. 122.* idem cùm cauſæ cognitio non exigitur, Sanch. *de matrim. libr. 8. diſput. 4. num. 20.*

Citatio illegitima ſuſtinetur ex comparitione partis, Pinel. *in l. 1. Cod. de bonis matern. p. 2. n. 67. ad finem,* Cota *in memorabilib.* verbo *citatio 3. verſ. fallit tertiò,* Guter. *libro primo pract. quæſt. 133. n. 12.* Gam. *dec. 326. num. 1.* Gonzal *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 1. in annot. num. 158. & §. 7. proœm. num. 146. cum ſeq.* Anton. Gabr. *lib. 1. de citat. concl. 1. num. 396.* Bernard. Græv *in pract. Cam. Imper. libro primo, concl. 51. conſiderat. 2. & concl. 58.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 60. n. 4. & cap. 156. à n. 1.* Farin. *p. 4. deciſ. 99. n. 7. & ibi additio.* Quia præſens præſumitur citatus, Menoch. *de præſump. lib. 2. præſumpt. 22. n. 2. & præſumpt. 24. num. 13.* Maſc. *de probat. concl. 290. n. 4.* ubi *n. 5.* idem ſi fuit præſens publicationi ſententiæ. Et citationis vim habet præſentia, Barboſ. *in Clem. cauſam 3. de elect. num. 3.* Et idem ſi miſit procuratorem, Bern. *reg. 553. in fine,* Vant. *de nullit. ſentent. tit. quibusmodis ſententiæ nullitas, n. 223.* Burſ. *conſ. 74. à n. 72.* Boër. *deciſ. 234. num. 3.* Et conſtituendo procuratorem cum mandato ſpeciali ad illam cauſam, præſumitur citatus Gloſſ.

Digitized by Google

gloſſ. verbo *ſententia, verſ. vel dicit, in l.1.ff.de feriis,* Vant. *de nullit.ex defectu proceſſus,n.122. cum ſeq.* Maſcard. *concl.* 292.*n* 2. Gratian. *d.c.*156. *n.*4. Mendez *in praxi, l.2.c.5.* .2.Gonzal. *d.§.7.proœm. n.*148.*cum ſeq.*ubi ex Rota & aliis tradit quod citationis defectus ſuppletur,quando citatus conſtituit mandatum ſpeciale ad cauſam,ex quo colligatur citatio præſumpta.

Citatio omitti poteſt ſi certum ſit quod citatus non debeat comparere,Menoch. *conſ.*100.*num.*76. ubi *n.*179.*cum ſequentibus,*quod citatus debet comparere in loco conſueto Et an teneatur comparere allegaturus privilegium? Vide Cabed.*d.cap.*22.*n.*6. ubi ait quod ſi juriſdictio eſt prorogabilis, & quis eſt citatus coram non ſuo judice,ſi comparet,& non petit declinatoriam,videtur in judicem conſentire, & quod ſcholaris , vel alius qui habet privilegium declinandi forum,tenetur comparere ad illud allegandum', licèt ſentiat ſe non eſſe de illius juriſdictione:& *n.*7 ,quod citatus à non ſuo judice debet comparere ſaltem ad allegandum ſuum privilegium,vel ſuam declinatoriam,ubi dubitatur de juriſdictione,ſecus ubi notoriè conſtat non eſſe ejus ſubditum Unde citato clerico ad judicium ſæculare,ſi non compareat, non valet proceſſus factus ,Bern. Græv. *in pract.Cam.Imper. l.*1.*concl* 48. *conſider.*2. Perez,*ad l.*2.*tit.*1.*l.*3 *p.*490.ubi plura de citationibus,& Fr.Emm.Rod.*tom.*2.*quæſt.Regul.q* 62.*art.*17. Et idem in regulari notoriè exempto,qui fuit citatus ab Ordinario,ut per eundem Rod. *q.*63.*art.*7. *verſ.ſecundò infertur.*

Citatio non expreſſo die,neque hora,nec loco facta valet, Steph. Grat.*diſcept.forenſ.cap.*60.*n.*9.*cum ſequentib.* quando citatio reſpicit horam præciſam,ſi actus fiat extra illam horam,dicitur fieri ſine citatione, & non valet,idem *c.*333.*num.*18. & vide Afflict.*dec* 387.*numero quinto.*

Citatio ſi fiat ut aliquis compareat tali die,vel intra tot dies,ſi ultimus ſit feriatus,de conſuetudine valet citatio,& tranſit in diem ſequentem non feriatum,ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.*3.*tit.*1.*§.*5.*n.*15.

Citatio ſi eſt nulla,ſuppletur ſi notitia citationis ad citatum perveniat,Farin. *p.*4.*dec.* 99.*n.*4. & ibi additio.

Citatus à nuntio non poteſt dicere , quod non fuit citatus,Tiraq. *de retract. lig.§.*8.*gloſſ.* 9.*num.*4. Bernard. Græv.*in pract.Cam. Imper.lib.*1.*concl.*54. *conſiderat.*1.

Citari debet pars in illa domo in qua habitat tẽpore citationis,licèt antea ſolitus fuiſſet habitare alibi,ex citatis per Barb.*in remiſſ.ad ord.lib.*3.*tit.*1. *§.*9.*n.*2. quibus adde Aloyſ.Ricc. *in collect dec.p.*5. *collect.*1753.*ampliat.*5.& Seſſe *Aragon.dec.*59.*n.*5. Quid ſi locus ſit non tutus,& detur culpa citati vide Hyppolit. *in l.*1. *§. præterea, n.*68. *cum ſequentibus, ff de q* Et ubi agitur de præjudicio certæ perſonæ,illa eſt citanda,Duen.*reg.*335.*verſ.Amplia primò:* idem ſi ſit Bannitus,Tiraq. *de jure mariti,gloſſ.* 8.*num.* 36.

Citatio neceſſaria non eſt in his in quibus ex officio proceditur. Alexand *conſ.*147.*in princip.vol.*6. Dec. *conſ.*159.*n.*8. Roland. *conſ.*8.*n.*30.*vol.*4. Ant. Gabr. *tom.*3.*commun.opin.l.*2.*concl.*2.*de citat.n.*332. *&* 347. Gabr. Pereira *dec.*68.*n.* 11,*& de manu Regia,p.*1.*c.*7.*n.*5.De citatione per edictum vide citatos à Barb. *in remiſſ.ad.Ord.d.tit.*1.*§.*8.*n.*1. quibus adde Phœb.*dec.*18.*n.*7.*cum ſequentibus,p.*2. & vide alium caſum per eundem Barb. *d.§.*8.*n.*20. Cui adde Garc.*de benefic.p.*1.*cap.*5.*n.*543.& Ricc.*deciſ. Cur. Archiepiſcop.Neapolit.*130.*n.*6.*p.*2.

Citatio non poteſt tolli à principe,*Clem. Paſtoralis,§.verùm,de re jud.*ubi Barb.*n.*10.Pinel.*in rub.C. de reſcind.vendit.p.*1.*cap.*2.*num.*21. Menoch.*de arbitr.lib.*1.*quæſt.*17.*num.*6.Flamin.*de reſignat.lib.*11. *q.*10.*n.*20.

Citationem impediens habetur pro citato, ex citatis per Barboſ.*in remiſſ. ad Ord.d.tit.*1.*§.* 9. *n.* 4. quibus adde Bern. Græv. *in pract.Cam.Imper. l.* 1. *concl.*55.*n.*1.

Citatio neceſſaria eſt in his quibus requiritur cauſæ cognitio,Gloſſ.*in l. A Divo Pio,§.in venditis,* verbo *bene eſt,ff.de re jud.*Rebuf. *ad leges Galliæ tom.*1.*tract.de literis obligat.art.*1.*gloſſ.*9.*n.*7.*cum ſequentibus.*Soar. *in l.poſt rem judicatam,notab* 2.*n.*18. *p.*244.Valdeſ.*ad eundem,in d.l.poſt rem judicatam,§ quartò limita.pag.*125.ubi plures citat.

Citatio realis fortior eſt verbali,*l.*1.*Cod.qui bonis cedere poſſunt,*Seſſe *Arag.dec.*109.*n.*34.ubi *num.*36. quod citatio partis non requiritur, ubi agitur de probanda conſuetudine circa ordinem litis.

Citatio debet habere inſertam cauſam propter quam fit,ex,Greg.*l.*1.*tit.*7.*p.*3.verbo *fazer,*Mench. *uſufrequent.c.*24.*n.*12.*&* 13.Perez *l.*2.*tit.*2.*l.*3.*Ord p.*494.Barb.*in l.ſi quis ex aliena,n.*10.*ff.de jud.* Bernard.Græv.*ad pract.Cam.Imp.q.*1.*concl.*51.ubi *concluſ.*49.quod debet habere nomen citandi.

Citatio uxoris requiritur quando agitur de ſpolio contra virum,qui ſine uxore aliquem ſua poſſeſſione ſpoliavit,ut refert judicatum Cabed.*d.*187.*p.* 1. quamvis contrarium ſequatur Card. *in praxi judicum,& advocat.*verbo *citatio,n.*54.

Verbo Civis.

C*IVIS* præſumitur illius loci in quo reperitur, vel in quo fuit educatus,Menoch.*de præſumpt. lib.*6.*præſumpt.*30.

Cives ex privilegio gaudent privilegio civibus conceſſo,Stephan,Gratian.*diſcept.for.c.*186. *n.* 84. *cum ſeq.*

Civis qui deſerit civitatem periclitantem tempore belli,amittit privilegium civis,Gregor.*l.*4 *tit.*19. *p.*2 verbo *Saber,*Roland. *conſ.*79.*n.*53.*vol.*3.

Cives Ulyſſiponenſes Portuenſes qui Officio decurionis, aut præſidis,vel ædilis functi ſunt,non poſſunt torqueri, nec alia pati ad ignominiam,niſi in caſibus in quibus nobiles & milites torqueri poſſunt,quoniã habent æqualem nobilitatem,prout deſcendentes à nepotibus Regum,ut notat Gam.*d.* 321.*n.*7. & habetur in ſuis privilegiis, quod tamen non eſt conceſſum civibus aliarum civitatum , ex Gam.*ubi proximè.*Ita docet Card.*in praxi judicum & advocat.* verbo *privilegium,n.*47.

Verbo Clericus.

C*LERICORUM* appellatione qui veniant? Vide Barb.*de appellat.verb. utriuſque Juris ſignificat.* verbo *Clerici* 51.

Clericorum appellatione veniunt Canonici in favorabilibus,ſecus in materia ſtricta,Barb.*ad cap.bonæ memoriæ* 3.*n.*2.*de poſtul. Prælat.& ad c.irrefragabili* 13.*n.*4.*de Offic.Ord.& d.* verbo *Clerici,n.*3.ubi *n.*10.verbo *Dignitas* 71. quod Canonicatus venit largè appellatione dignitatis.

Clerici non dicuntur forenſes,Steph.Grat.*diſceptat.forenſ.c.*124.*n.*16.Farin.*conſ* 85.*n.*34.

Clericus in ſuſceptione Sacri Ordinis,ſaltem tacitè votum caſtitatis emittit,*c.nullũ,*28.*diſt.c.presbyteri,*27.*diſt.*Gloſ.*in c.cùm olim,*verbo *votũ,de Cl. conjug. & in c.unico,*verbo *ſacri,de Voto, lib. ſexto*

Cald.

Cald.*de nomin.q.*19.*n.*51.*cum ſequent.* Fr. Emman Roder.*tom.*3.*qq.Reg.q.*1.*art.*1. Paul.Comitol. *reſponſ.moral.l.*1.*q.*55.*n.*4.Far.*de delict.p.*5.*q.*146.*n.*30.

Clericus an peccet mortaliter ſi cantet Epiſtolam,vel Evangelium, vel aliquod miniſterium ſuo Ordini annexum exerceat in peccato mortali?vide Cened.*ad decret.collect.*93.*n.*3.ubi remiſſivè.

Clerici perſonis illuſtribus æquiparantur,Farin. *de delictis p.*3.*q* 99.*n.*118.

Clerici literati ſunt ſtellæ, & ſplendor Eccleſiæ, *cap.ult.de magiſtratibus.*Et Eccleſia indiget viris literatis, quia literati in Eccleſia dicuntur ſtellæ, & fulgent veluti ſplendor firmamenti.Gonz.*ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*4.*n.*4. *cum ſeq. junctis ad propoſitum n. tribus ſequentibus.*

Clericorum genus avariſſimum eſt.Boër.*dec.*135. *n.*5.Maſcard.*de probat.concl.*150.*n.*2.Nam Eccleſiaſtici non debent inhiare lucris, Cald. *conſil.*32.*n.*3. Et Eccleſia dicitur mater pauperum, *cap.ad Romanam Eccleſiam* 2.*q.*9.& alia vide per Surd. *de alim. t.*1.*q.*54.*n.*3.*cum ſequentibus*, Ricc *dec Cur.Archiepiſc.Neapol.p.*2.*dec.*55.*à n.*3. Molin. *de juſtit.tract.* 2.*diſp*.245.*n.*9.

Clericus beneficiatus non recitans officium divinum poſt ſex menſes, tenetur fructus perceptos erogare, vel in fabricas beneficiorum, vel pauperum eleemoſyna, Salzed. *in pract.crim.Canon.c.*54. Cardoſ. *in praxi judicum & advoc.* verbo *Clericus, n.* 6. ubi etiam ait quod qui primis ſex menſibus officium divinum non recitaverit,peccabit mortaliter,non tamen tenebitur ad reſtitutionem.

Clericus non beneficiatus poteſt locare operas aliis non parochianis pro divinis celebrandis,Clar. *lib.*5.*§.Simonia, n.*2. Surd. *de alim. tit.*1.*q.*60.*n.*15. Pro labore concionandi eſt illicita pactio ſeu collatio,conſtituto pretio,quamvis honeſta ſuſtentatio gratis poſſit acceptari,Sot.*lib.*9.*de juſtit.quaſt.*5.*articul.*1.*& q.*6.*art.*2.*in* 6.*col.* Cajet.2.2.*q.*100.*art.*3. *ad finem*,& verbo *Simonia.fol.*518. *cum ſeq.*Armil. verbo *Simonia*,§.2. Frater Emman Roderic. *in ſum. cap.*58.*n.*11.*fol.*208.Ludovic.Lopez *in inſtruct.conſcient.p.*1.*cap.*301.*pag.*921.

Clericus coram proprio Epiſcopo ſui domicilii debet conveniri, *cap.* 1.*de foro compet.* Barboſ. *ad cap. quanto* 7. *n.* 6. *de offic. Ordin.* Et non poteſt prorogare juriſdictionem Eccleſiaſticam ſine conſenſu proprii Epiſcopi *cap. ſignificaſti* 18. *eod. tit.de foro compet.* Limitatur cùm coram Delegato papæ prorogatur juriſdictio,quia tunc non eſt neceſſarius conſenſus Epiſcopi, Barboſ. *in d.c.ſignificaſti,n.*13.

Clericus non excuſatur à reſidentia,ſi eſt in ſervitio Epiſcopi, etſi ſit ſervitium perſonale, niſi urgente cauſa, ſed in ſervitio Eccleſiæ, aut pro communi utilitate,tunc enim habebit fructus in abſentia, præter diſtributiones quotidianas, Cardoſ.*in praxi judicũ & advoc.*verbo *Clericus,n.*57.ubi *n.*58 quod qui eſt in ſervitio Papæ, aut eſt familiaris illius,excuſatur à reſidentia:& *n.*59.quod exuſatur à reſidentia ille qui eſt inſervitio Inquiſitionis hæreticæ pravitatis, & eſt officialis Inquiſitionis, quia tunc habetur pro reſidente,tanquam præſens eſſet, & facit omnes fructus ſuos, & etiam diſtributiones quotidianas.

Clericus poteſt cogi ad oſtendendum titulum beneficii, *c.unic.ut Eccleſiaſt. beneficia ſine diminut. conferã.* Palat.*in repetit.rub.notab.*2.§.1.*n.*46. *verſ. infertur*,Cov. *in reg.poſſeſſor.p.*2.§. 10.*n.*9.*col.*2.

Clericus non liberatur à patria poteſtate,nec pater amittit uſumfructum in bonis illius adventitiis,Bart.& Doct.communiter *in l.Sacroſanctæ,C.de Epiſcop.& Cleric.* Gom.*l.*45.*Tauri,n.*7.

Clericorum bona patrimonialia gaudent privilegio bonorum Eccleſiæ,Barboſ.*in c.Eccleſia ſanctæ Mariæ* 10. *de conſtitut.n.*34.

Clericorum ſpolia in hoc regno non pertinent ad Sedem Apoſtolicam,Gabr.Pereira *dec.*95.ubi *n.*10. ait quod conſtitutio ſuper ſpoliis non fuit recepta, ibidem, & *n.*11. quod nunquam collectores ſpolia habuère,& ita fuit executum per epiſtolam Regis, cujus tenorem adducit *d.dec.*95.*in fine.*

Clerico nobili inferioris gradus beneficium ſufficiens eſt, cujus redditus ſufficiunt ad eum alendum cum duobus ſervitoribus qui ipſum comitentur,& ad conducendam habitationem hujus familiæ capacem, & digniorem illa, qua Clericus ſimplex eget.Beja *reſponſ.caſuum conſcient.p.*4.*caſ.*26.& vide Azor. *inſtitut.moral. p.*2.*l.*6.*c.*10.*q.*9.*col.*679. ubi alio modo taxat beneficia.

Clericus ſuſpenſus debet tantum habere de fructibus ſui beneficii,quod ſufficiat ſibi pro alimentis, quando non habet unde ſuſtentetur; ſecus eſt quando clericus habet aliunde, vel quando poteſt vivere de propria induſtria,Barboſ.*in c.cum Vuintonien* 25.*n.*5. *de elect.* ubi quare hoc idem non ſit in excommunicato,& *n.*6.quod ſuſpenſo ob contumaciam minime debentur alimenta, de quo etiam vide eundem *ad c.Paſtoralis* 53.§.*verùm,de appellat.n.*10.*&* 13.Garc. *de benefic.p.*7.*c.*13.*n.*8.*cum ſequentibus*,qui rationem differentiæ conſiderat in excommunicato, etiamſi egeat,cum poſſit à contumacia reſipiſcens abſolutione conſequi, & ſic ab excommunicatione liberari.

Clericus homicida non eſt incapax retentionis penſionis,Aloyſ. Ricc. *in collect. dec p.* 5.*col.* 1653. *& deciſ.Curiæ Archiepiſcopat. Neapolit.p.*2.*dec.*71. *n.*3.Suar. *de cenſur.tom.*5.*diſput.* 44.*ſect.*3.*num.*39. Garc.*de benefic.p.*1.*cap.*5.*n.*135. *&* 136. qui aſſerit quod ſacra Congregat.Concil.Trident. *ſuper c.* 7. *ſeſſ.*14. *de reformat.* in una Cremonen. cenſuit hoc decretum quod loquitur de incapacitate beneficiorum, in qua ſunt homicidæ, non extendi ad penſiones. Et eſt alendus de fructibus beneficii, Ricc.*p.*1.*dec.*185.*n.*1.Et quod dicatur homicidium voluntarium ad effectum,ut quis privetur beneficio? vide Sayr.*de cenſur.l.* 7. *c.* 7.*num.* 5. & quod privandus eſt per ſententiam, tradit Ricc. *d. p.* 2. *dec* 112.

Clerici qui Religioſi non ſunt,hodie dominium comparant redditũum ſuorum beneficiorum, Molin.*de juſtit.tract.*2.*diſput.*143.Barboſ.*de offic.& poteſt.Epiſcopi.p.*3.*allegat.* 114.*num.*4 Quod domini non ſunt,ſed procuratores, adminiſtratores,ac diſpenſatores fructuum Eccleſiaſticorum,eſt tex.*in c.* 1.*de donat.*cum citatis per Barboſ. *in col.ad eundem text.* Et quod non habent verum & proprium dominium fructuum Eccleſiaſticorum, tradit Moneta *de diſtribut.quotid.p.*3.*q.*1.*à n.*14.Et de fructibus beneficiorum non poſſunt liberè teſtari,idem *d.p.*3. *q.*2.*à n.*3.

Clerici ſunt veri domini quotidianarũ diſtributionum quas juſtè acquiſiverunt,*cap.unic.*§.*qui verò,de Clericis non reſident.l.ſexto*,Moneta *de diſtribut.quotid. p.*3.*q.*1.*n.*18.

Clerici ex conſuetudine poſſunt teſtari de acquiſitis intuitu Eccleſiæ,ut per citatos à Barboſ.*de offic. & poteſt. Epiſcopi,p.*3.*allegat.*114.*n.*6. Et Clericus liberè teſtari poteſt de his quæ acquiſivit ex induſtria ſua,Valaſc. *de partit.c.*35. Barb. *in l. divortio, p.*3.*n.*66.*ff.ſoluto matrim.* Et poteſt teſtari de diſtributionibus quotidianis, Fr.Emmãn.Roderic. *tom.* 3.*quaſt.Regular.q.*74.*art.*4.*verſ.*5.Monet.*d.p.*3.*q.*2. *à num.*7.Barboſ. *ad cap. cum in officiis* 7.*à num.*4.*de teſtam.*

Digitized by Google

teſtam.& de Canonic. cap. 21.*n.*32. gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.*§.7.*proœm.n.*165.Stephan. gratian. *diſceptat. forenſ.c.*381.*num.*11.Mart.*de juriſdict. p.*.. *cent.* 2. *caſu* 137.*num.*36.Azor.*inſtitut. moral. p.*2.*lib.*7.*c.*9. *col.*847.*cum ſeq.* ubi idem aſſerit. *de penſione, & de beneficiariis quouſque teſtari poſſunt,* vide Molin. *de juſtit. tract.*2.*diſp.*147.

Clericus ſi alia bona non habet,poteſt fieri executio in diſtributionibus ſui beneficii. Duen. *reg.* 275.*verſ.limita undecimò,*Barb.*ad c.olim* 19.*de reſtitut. ſpoliat. n.* 3. ubi etiam addit dummodo ei alimenta ſerventur ex fructibus beneficii cum ſervis neceſſariis juxta qualitatem ſuam.

Clericus turpiter conſumens fructus ſuorum beneficiorum peccat graviter,non tamen tenetur ad reſtitutionem faciendam Eccleſiæ vel pauperibus, Molin.*de primog.lib.*2.*c.*10.*n.*46.*& n.*52. Victorel. *in addit. ad man.* Nav. *ad cap.*17.*n.*94. paul. Comitol .*lib.*1.*reſponſ.moral.q.*71.

Clericis ab inteſtato decedentibus non ſuccedunt conſanguinei in fructibus beneficiorum , ſed Eccleſia vel ſucceſſor,ſecus verò eſt in quotidianis diſtributionibus,Moneta *de diſtribut. quotid. p.*3.*q.* 3.*n.*1.*cum ſeqq.*

Clericus tenetur ex redditibus beneficii ſororem inopem alere & dotare,ut per citatos à Barboſa *ad cap.pervenit.* 3.*de arbitr.à n.*2.*& ad c.*1. *de cohabitat.Clericorum,n.*5.

Clerici filius eſt infamis, Menoch. *conſil.* 345.*n.* 21.Valaſc.*conſil.*17.Cald.*conſil.*26.*n.*25.

Clericus non poteſt ſua donare concubinæ, Perez *titul.*1.*l.*4.*pag.*765 Ob ſervitia tamen impenſa poteſt eidem fieri donatio.Stephan.gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*31.*num.*28.ubi *num.*27. quod debent prohiberi.

Clerici non poſſunt aliquid relinquere filiis ſpuriis legitimatis,nec ab inteſtato ſuccedere etiam in bonis patrimonialibus,juxta votum Sixti V. relatum à Nav. *de ſpoliis Clericorum,*§.19.*p.*145. Menoch.*de præſumpt.lib.*4.*præſumpt.*96.*num.*4.Barboſ. *in l.*1.*p.*4.*n.*65.*ff.ſoluto matrim.* poſſunt tamen, relinquere eis ad alimenta, Azor.*inſtit.moral.p.*2.*l.*7. *cap.* 10. *q.* 10. *col.* 853. *cum ſeq.* Quarant. *in ſum. Bullar.*verbo *illegitim.p.*288.*cum ſeq.*& vide Surd. *conſil.* 509.

Clerico abſenti à ſervitio Eccleſiæ pro defenſione ſui beneficii debentur fructus & diſtributiones.Barboſ. *de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.*3.*alleg.*53. *num.*172.

Clerici quoad forum ſunt exempti à juriſdictione ſæculari jure divino : vide Fr.Emman.Roderic. *tom.*2.*quæſt.Regular.q.*62.*art.*2.Fr. Anton.à Souſa *in explicat.Bullæ cœnæ,c.*19.*diſp.*91.*n.*2.*cum ſequentibus,*Cened.*ad Decretum,collect.*37. Clar *lib.*5 §.*fin. q.*36.*num.*2.Valaſc.*conſ.*100.*num.*8.Perez. *l.*1.*tit.*3. *lib.*1.*pag.*55. Sayr.*in clavi Regia,l.*12.*cap.*8.*num.*6. *cum ſequentibus* , paul. Comitol. *reſponſ.moral.l.*1. *q.*92.*cum ſeq.* Gabr.Pereira *dec.*43.*n.*9. Mart.*de juriſdict. p.* 2.*cap.* 6.

Clericus recurrens ad judices ſæculares pro juſtitia adminiſtranda contra judices Eccleſiaſticos,incidit in caſum Bullæ Cœnæ Domini, Aloyſ Ricc.*in collect.dec.p.*5 *collect.*1945.Barboſ.*de offic & poteſt. Epiſcopi,p.*3.*allegat* 79 *n.*4. *& ad cap. Eccleſia ſanctæ Mariæ* 10.*de conſtitut.à n.*7. Et excommunicati ſunt qui impediunt ſuper cauſis quæ ad forum Eccleſiaſticum de jure,vel de conſuetudine pertinent literas à Sede Apoſtolica imperrari , vel ſuper ipſis coram Ordinariis,vel delegatis Eccleſiaſticis,litigari,Barboſa *ad cap. quoniam* 4.*de immunit. Eccleſiarum,lib.ſexto,n.*1.*&* 2.

Clericos an Papa poſſit ſubjicere laïcæ juriſdictioni? vide Chaſſan. *in conſuetud.Burgundiæ,rub.*1. *num.*48.*fol.*49. Menoch. *de interdict.remed.*3.*retin. num.* 400. Guillelm. *in cap. Raynuntius* , verbo *& uxorem,dec.*2.*num.*136.Surd.*dec.*129.*n.*5. ubi quod univerſaliter diſponendo non poteſt , & vide aliquos caſus per Sayr. *clavis Regiæ libro* 12. *cap.* 8. *num.* 8. *cum ſequentibus* , ubi quod papa poteſt in aliquibus caſibus concedere Principibus ſæcularibus poteſtatem puniendi Clericos , & Clericorum exemptionem à juriſdictione ſæculari,quoad quoſdam Clericos , vel quoad quaſdam cauſas , Cov. *pract.c.*3.*n.*4.Valaſc. *d.tom.*1.*alleg.*10.*n.*5.*&* 6. Cened.*in collect.p.*1 *collect.* 24.*n.*1. Et mero laïco poteſt committere cauſas criminales Clericorum, Clar. *lib.*5 §.*fin.q.*41.*n.*8.

Clericus turbans Regiam juriſdictionem & pacem publicam directè aut indirectè,poteſt à judice laïco & à Regno expelli, Garc.*de nobilit.gloſſ.*9.*n.* 32.Farin. *de delict.p.*5.*q.*114.*numero* 78. Cened. *ad Decretum,collect.*37.*num.*9. Seſſe *Aragon. dec.*114. *n.*14.*& de inhibit. cap.*8.§.4.*num.* 100.*in fine,& numero* 197.*cum ſequentibus* Avil.*ad cap.Prætor.c.*20. *n.*9.ubi quod poteſt puniri in bonis,& non in perſona, de quo etiam Azeved. *lib.* 3. *n.* 3.*tit.*1.*lib.*4. *nova recopilat.* Cur.Philipp. *p.*3.§.2.*n.*1.*&* §.3.*n.*2. Et Clerici qui nolunt deſiſtere à violentiis quas inferunt Regis vaſſallo,poſſunt à regno jure originis expelli & privari,ut tradunt Avend. *de exequend. mandat.p.*2.*c.*6.*n.*12.Avil. *ubi proximè,* Azeved.*l.*4. *num.* 12. *tit.* 1.*lib.* 4.*nov.recopilat.*ubi etiam aſſerit quod cùm bona eorum ſint ſub Regis territorio, ſecundùm Regis ipſius conſtitutiones judicatur,& quod Clerici ſunt coërcendi per principes ſæculares , non juriſdictione contentioſa , ſed coërcitione & ditione œconomica ac polittica,de quo etiam Avend. *dicto loco.*

Clericos comprehendunt leges Regni,quia ſunt vaſſalli ratione originis& domicilii,id eſt ſunt vaſſalli illius Regis in cujus Regno degunt,& cives illius oppidi,ſeu civitatis in qua nati fuerunt.Cabed. *de patronat.Regiæ coronæ,cap.*36. *num.*1. ubi *num.*4. quòd poſſunt privari per Regem & judices ſæculares amiſſione rerum temporalium & jure originis ut exeant à Regno.

Clerici tenentur ad collectas publicas impoſitas propter famem & peſtem pro liberanda civitate, Garc.*de nobilit.gloſſ*9.*n.*53.Surd. *de alim. t.*8.*privileg.*46.*num.*4.Valaſc.*tom.*1.*allegat.*47.*num.* 18.Bernard.Græv. *ad pract.Cam. Imper.lib. ſecundo,concl* 32.*num.*3.

Clerici poſſunt collectari, quando collecta imponitur pro reparatione pontis, fontis,& viarum , aut alterius rei ſimilis,ita Avend.*de exequend.mandat p.*2.*cap.*3.*num.*8.Guter.*lib.*1.*pract quæſtione* 30. Roderic.*p.*2.*Bullæ Cruciatæ, fol.*136.Menchac.*uſu frequent. cap.* 6.*n.*4. Perez *l.*1.*tit.*3.*lib.* 3.1*pag.* 68. Mexia *in tract. taxæ panis , concl.* 1.*num.* 61. *& concluſ.*5.*num.*3. Flor. *var.q.*21.*num.* 213. *cum ſequentibus.* Valaſc. *d.allegat.*47.*num.* 19. ubi *allegat.*50. quod poſſunt cogi per judices ſæculares reparare ædes. Et Clerici quando tenentur aliquid ſolvere pro reparatione pontium, itinerum,vel aliarum rerum reſpicientium bonum commune , executio poteſt fieri per judicem ſæcularem in bonis ipſius Clerici , non tamen in perſona, & nulla hoc caſu excommunicatio incurirtur,Cened.*ad decretum,collect.*37.*& ad decretal.collect.*153.*n.*3.

Clericos non attingit pragmatica ob penuriam annonæ,vel victualium.Azor. *moral.p.*1.*lib.*5.*c.*12. *colum.*414.Sayr.*clavis Regiæ libro* 3.*capite* 4.*numero* 63.Cened.*practicar.quæſtione* 33.*numero.*3. Cur. Philipp.*p.*3.§.3.*numero* 10. Martha *de juriſdict.p.*4. *cent.*1.

Digitized by Google

cent. 1. caſu 1. n. 31. & 32 cum ſequentibus, & caſu. 2.

Clericus ſi per Regem fuerit admiſſus ad aliquod officium ſæculare, & Regium, & in ipſo officio commiſerit delictum, poteſt puniri ab ipſo Rege, Garc. de nobilit. gloſſ. 9. n. 13. Addit. ad Bernard. Diaz in pract. cap. 56. Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. 21. n. 17. Gabr. Pereira de manu Regia, in concordiis, n. 44. fol. 222. Cened. ad decretum, col. 37. n. 16. & ad Decretales collect. 61. num. 6. Et ratione officii convenitur coram ſæculari, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 37. conſiderat. 9. Cur. Philip. p. 3. §. 3. num. 5. cum ſequentibus, licèt contrarium reſolvat Marta de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 127. Et ſi Clericus efficiatur miles, privilegium clericale amittit, Valaſc. d. tom. 1. allegat. 45. n. 27. Et ſi acceptet officium Tabellionis, idem num. 28. & allegat. 47. n. 8. Et de Clerico artifice delinquente in officio, vide Mex. in tract. taxæ panis, concl. 5. num. 18. & 32. Marta d. caſu 127. ubi quod non poteſt conveniri coram judicibus laïcis. Et de Clerico falſificante literas Regis, quod puniatur pœna depoſitionis, tradit Perez ad Leges Ordinam. l. 1. tit. 8. lib. 2 pag. 281. Et Clericus falſis ponderibus & menſuris aliquid vendens punitur à judice ſæculari, Cened. ad decretum, collect. 37. num. 18. Et Clericus tutor laici convenitur coram judice ſæculari, Guillelm. in cap. Raynuntius, verbo & uxorem, dec. 2. n. 128. Thom. Valaſc. d. alleg. 47. num. ultim. Idem in Clerico Gabellarum conductore, Mexia ubi ſuprà, num. 24. & vide plura alia per Garc. ubi ſuprà, n. 29. cum ſequentibus. Et de Clerico collega in collegio mercatorum, vide Azeved. ad tit. 13. n. 8. lib. 3. nov. recopilat. pag. 372. Et plures caſus in quibus Clerici conveniuntur apud judices ſæculares, vide per Cened. d. col. 37. Et Clerici tenentur ſervare jus Regium, Barb. in c. ad noſtram 12. de probat. n. 3. juncto n. 2.

Clericos ligant ſtatuta pœnalia, ſi concernant publicam utilitatem, ac bonum commune, cùm directè non ſint contraria libertati Eccleſiaſticæ, vide Ignat. del Vilar. in ſylva reſponſ. p. 3. lib. 1. reſp. 5. à n. 6. cum ſequentibus, ubi à n. 20 agit de ſubſidio eccleſiaſtico, quod Princeps poteſt exigere tempore neceſſitatis, belli, & obſidionis, conſenſu Summi Pontificis accedente.

Clericus poteſt cogi per judicem laïcum reddere depoſitum, Afflict. dec 24. num. 3. Gregor. l. 3. tit. 3. p. 5. verbo Clerigo, Perez ad leg. Ordinam. titul. 10. lib. 3 pag. 663. Guillelm. in cap. Raynuntius, verbo & uxorem, dec. 2. num. 127. de teſtamentis. Quamvis contrarium ſequatur Marta de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 104. ubi reſolvit Clericum depoſitarium laïcorum debere cogi à judice Eccleſiaſtico ad reſtituendum depoſitum vigore ordinis judicis laïci. Et Clerici non debent recipere ſequeſtrum vel depoſitum laicorum ſine licentia Epiſcopi, Marta ubi proximè caſu 124. n. 4.

Clericus poteſt cogi à ſæculari judice quoad onera realia, Avil. ad cap. Prætor. cap. 23. verbo den orden, n. 11. fol. 216.

Et ratione cenſus poteſt conveniri coram judice ſæculari, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſium cap. 16. num. 19. cum ſequentibus & cap. 141. num. 6. & 9. Ceval. commun. contra commun. p. 4. quæſt. 899. num. 80. cum ſequentibus, Cur. Philip. p. 1. §. 5. numero 22. Et de adminiſtratione publica tenetur reddere rationem coram judice ſæculari, ſecus erit de privata, Cur. Philip. tomo ſecundo, libro ſecundo, cap. 9. num. 17. quem vide c. 15. num. 27. ubi ait quod ſi fuerit mercator, poterit conveniri coram Conſulatu.

Clericus in minoribus conjugatus poteſt eſſe tutor, Valaſc. tom. 1. allegat. 47. numero. 27. & 30. Attamen Clericus Sacerdos non poteſt dari tutor in teſtamento, Stephanus Gratian. diſceptat. forenſium cap. 57. numero 32. Calvacan. de tutore & curatore, numero 288. Montan. de tutel. capit. 35. regula 1. num. 195. Valaſc. d. allegat. 47. num. 28. Guter eod. tract. de tutel. cap. 1. num. 26. ubi ſecus aſſerunt in tutore legitimo, ſi voluerit, de quo etiam Valaſc. n. 29. d. loco.

Clerici poſſunt citari ſuper confectione inventari coram judice laico, Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 122. Farin. de delict. p. 1. q. 7. à n. 87. & p. 4. dec. 81. ubi additio.

Clericus ſacris ordinibus inſignitus, licèt advocati officio fungi non poſſit, poteſt tamen in una cauſa advocare, ex Abb. in cap. per venerabilem, numero 6. qui filii ſint legitimi, & Valaſc. allegat. 27. ad finem, Stephan Gratian. diſceptat. forenſium capite 57. n. 35. Farin. in praxi delict. capit. 7. n. 35. p. 77. ubi plures caſus refert, in quibus Clericus in ſacris conſtitutus poteſt eſſe advocatus etiam ſæcularis, de quibus etiam Cened. ad Decretal. collect. 39. numero 4. Et Clericus non poteſt in judicio ſæculari eſſe procurator & advocatus, Sayr. in clavi Regia, lib. 12. capit. 22. numero 3. cum ſeq. ubi etiam de Monachis. Limita ſi ſit pauper, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 2. num. 28. cum ſeq. ubi n. 33. idem ait in Monacho pro ſuſtentatione Monaſterii.

Clericus an poſſit armis ſpoliari per ſæcularem? vide Barboſ. in collect. ad cap. in audientia 25. n. 4. de ſentent. excom. ubi plures citat, & ſequitur partem negativam, at veriorem. Et Clericus ſuſpectus de fuga poteſt capi à judice laico, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 44. n. 17. Item Clericus ſuſpectus de fuga poteſt capi à creditore ſine metu excommunicationis, dummodo intra terminum 24. horarum debitor captus ſuo judici competenti producatur, Guter. lib. 1. pract. q. 82. n. 2. & 3. Valaſc. tom. 1. allegat. 25. n. 4. Barboſ. in l. ſi longius, §. ſi filius, n. 56. ff. de judiciis. Et Clericus in flagranti delicto repertus poteſt capi & incarcerari à judice ſæculari abſque metu excommunicationis, Barboſ. ad cap. cùm non ab homine 10. de judiciis, n. 12. Deinde Clericum retinens non ligatum, ſed intra parietes incluſum injuſtè, licet corpus non tangat, pœnam excommunicationis incurrit, Barboſ. ad cap. nuper 29. de ſentent. excommun. num. 2.

Clerici non poſſunt pro cauſa civili carcerari, & gaudent Beneficio c. Odoardus, de ſolut. Aloyſ. Ricc. dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 20. dec. 20. Valaſc. tom. 1. allegat. 25. ubi limitat.

Clericus in minoribus qui non fuit condignè punitus per judicem Eccleſiaſticum, poterit ſæcularis judex contra eum procedere. Barb. in l. ſi quis poſteà, n. 254. cum ſequentibus, ff. de judic. Marta de juriſdict. p. 3. c. 9. n. 8. cum ſequentibus.

Clericus conjugatus in tantum eſt de foro Eccleſiaſtico, in quantum contraxerit matrimonium cũ unica & virgine, atque detulerit habitum & tonſuram, Marta de juriſd. p. 4. cent. 2. caſu 153. n. 15. De requiſitis, ut Clericus in minoribus, & conjugatus gaudeat fori privilegio, vide Barboſ. de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p. 2. allegat. 12. à n. 12. cùm ſequentibus.

Clerici conjugati gaudent fori privilegio in criminalibus, Barboſ. in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 6 n. 49.

Clericus ordinatus poſt delictum commiſſum abſque ulla fraude gaudet fori privilegio, ſecus verò cum fraude & dolo, ex citatis per Barboſ. in cap. propoſuiſti, pen. n. 7. de foro compet. quibus adde Soar.

receptar.

Digitized by Google

receptar.ſentent. verbo *Clericus*, Cabed. *dec.*58. *n.*4. *p.*1. Fr. Emman. Roderic. *tom.*3. *Regular.quæſt.* 54. *artic.*3. *in princip.* Et Clericus, ſeu Monachus effectus poſt commiſſum delictum, qui ad evitandam ſæcularem juriſdictionem, & ad effugiendum pœnas à ſæcularibus judicibus imponi ſolitas, & ſic cum fraude ſacros ordines aſſumpſerint, adhuc tamen à ſæculari judice puniri poſſunt in bonis, non in perſona, ſecus ſi ſine fraude, Farin. *in praxi crimin. tom.*1.*tit.de inquiſit.quæſt.*... *n.* 104. *cum ſequentibus.* Et ſi Clericus in minoribus poſt delictum uxorem ducat, ad Eccleſiaſticum judicem eſt remittendus, Barboſa *d.allegat.*12.*n.*6.*in fine.*

Clericus nemo præſumitur niſi probetur. Menoch. *de præſumpt. lib.*6.*q.*76. *n.* 1. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.*47.*n.*19. Azeved, *ad l.*10.*n.*1. *tit.* 3. *lib.* 4. *nov. recopilat.* Barboſ. *in l. Titia* 35.*n.* 27. *&* 31. *ff. ſoluto matrim.* Et quomodo probetur? vide Flamin. *de reſignat.tom.*2.*lib.*10.*quæſt.*3 *n.* 10. *cum ſequentibus.* Et non requiritur citatio partis ad probandum Clericatum, Tiraquel. *tract. res inter alios acta fol.* 38. *verſo limit.*38. Et quando Clericus excipit coram judice ſæculari, ut remittatur ad Eccleſiaſticum, cognitio habitus & tonſuræ pertinet ad judicem Eccleſiaſticum, Guid. papæ *q.*138. Maſcard. *de probat. concl.* 689. *n.*9 Gam. *de Sacram. præſtand. ultimo ſupplicio damnatis, quæſt.*5.*n.*29. Burg. *conſ.* 22. *num.*3. Barboſ. *de allegat.*12.*n.*16. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.*11.*à n* 1. & remiſſivè Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.*46.*num.*7. Licèt contrarium; nempe quod de habitu clericali & tonſura debeat cognoſcere judex ſæcularis, reſolvant Barboſ. *in d. l. Titia, n* 34. *&* 36. Farin. *in praxi crimin.p.*1. *q.* 8. *num.* 4. Avend. *de exequend. mandat. p.*1.*cap.* 22.*n.*16. De caſibus in quibus Eccleſiaſticorum remiſſio fieri non debet, vide Marant. *de juriſdict.p.*2. *cap.* 32. *n.* 55. *cum ſequentibus.*

Clerici qui dimiſſo habitu clericali ſæcularibus negotiis ſe immiſcent, privilegio fori non potiuntur, ne à ſæculari valeant judicari, Salzed. *in addit. ad Bernard.cap.* 55. *in princ.* Roland. *conſ.* 4. *n.* 28. *lib.*1. Cov. *pract.cap.*32.*n.*2. *verſ.* 3. Clar *in §. ult. q.*36.*à n.*23. Gregor. Lopez *l.*5. *tit.* 7. *part.* 5. verbo *las franquezas*, Sanch. *de matrim.lib.*7.*diſput.*46. *n* 18. *ad finem*, Fachin *controverſ. lib.*9.*cap.* 28. *per totum*, Barboſ. *in d.l.Titia*, *n.*34.*verſ. unde in hac materia plures*, ut per Farin. *d.q.*8.*n.*60. *&* 93. Et ſi Clericus conjugatus non abſtineat à negotiationibus & armis, non gaudebit hoc privilegio fori, Moyſ. Ricc. *in collect.dec.p.*5. *collect.*1864. *verſ.qua ratione.* Sed quia Clerici conjugati in habitu & tonſura incedentes, & alicui Eccleſiæ ſervientes, ſæcularibus negotiis & armis immiſcere ſe non debent, quid ſi in occaſione talium negotiorum caverentur à judice laico, an remitti debeant ad Eccleſiaſticum judicem? Diſtinguendum eſt cum Marta *de juriſdict. p.*2.*cap.*32.*a n.*31. Vide tamen Cened. *ad Decretum collect.*37.*n.*2. ubi ait quod Clerici negotiis ſæcularibus ſe immiſcentes conveniuntur coram judice ſæculari.

Clericus poteſt conveniri coram judice laico, Clar. *lib.* 5. *§. fin. q.* 36.*n.*6. Menchac. *uſ frequent. cap.*5.*num.*18. Cened. *a l Decretum, collect.*37. *n.*6. Marta *de juriſdict.p.*4.*cent.*2.*caſu* 107. *à numero.*1. Et quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè civili contra laicum, idem reſolvit Barboſ. *lib.*1.*de jure Eccleſiaſt.cap.*39.*de privileg.Clericorum.* §.2.*num.*137.ubi *num. ſequentibus* ampliat & limitat. Et contra Clericum lata ſententia à judice ſæculari poteſt jubere fieri executionem in ejus bonis temporalibus, Barboſ. *in l. qui prior* 29 *n.*98.*ff.de judic.* Et Clericus ſi laicum conveniat coram eodem judice ſæculari, non prohibetur laicus clericum ipſum coram eodem judice reconvenire, Farinac. *in praxi crimin.p.*1.*tit.*1.*de inquiſit.q.*8.*n.*99. ubi *n.*100. limitat in cauſa criminali.

Clericus in cauſis poſſeſſoriis rerum ſpiritualium non potitur privilegio fori, & apud ſæculares judices valet conveniri, Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *& uxorem*, *deciſ.* 2. *num.*30. Selv. *de benefic.p.*3.*q.*7. Roland. *conſ.*23 *num.*10. *lib.*2. Avend. *ad cap. Prætor. lib.* 1.*cap.*1.*n.*32. Afflict. *dec.* 24. Menoch. *de interdict.remed.*15. *recuper. poſſeſſ. à n.*110. *& de retin. remed.*3.*n.*356. Azeved. *ad l.*2.*tit.*6. *lib.*1. *nov. recopilat.* Valaſc. *tom.*1.*conſult.*11.*& conſult* 93. Cabed. *dec.*82.*p.*1. Surd. *conſ.*328 *n.* 22. Gail. *lib.* 1. *obſervat.*37.*n.*5. Ceval. *com. q* 504. *in princip.* plures ut per Cov. *pract.cap.*35. *n.*1 Guter. *pract.lib.*1.*q.* 20.*à princip. & canon.cap* 34 *à n.*22. Fachin. *controv.l.*8. *c* 15. *in verſ.venit ad alteram*, remiſſivè Farinac. *in praxi,lib.*1.*tit. de Inquiſit.q.*9.*n* 152.

Clericus hæres laici cœpta jam lite cum defuncto tenetur coram ſæculari judice eam proſequi, Paul. *in l. hæres abſens*, *in princip.n.*4. ubi Angel. *n.* 3. *ff. de judic.* Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *uxorem*, *n.*124. Boer. *dec.*69.*n.*32. Cov. *pract. cap.* 8. *à n.* 2. Maran. 4.*p dist.*1.*n.*39 Menchac. *de ſucceſſ.* §. 22. *n.*71. *limit.*17. Perez *lib.*5.*tit.*1. *l.*4.*ad finem*, Vivian. *tom.*2. *opin.*48. Barboſ. *in l. ſi conſtante*, §.*ult.à n.*27. *ff. ſoluto matrim.* Ceval. *commun. q.* 36. *à n.* 1. latè Surd. *conſ.*222. *à n.*16. *& dec.*110. *à num.* 2. Cened. *ad decretum, collect.*3. *numer.*7. cum aliis citatis per Barb. *l.*1.*de jure Eccleſiaſt. cap.*39 *de privilegiis Clericorum*, §.2. *n.*102. Hic antequam adeat hæreditatem, inventarii confectio pertinet ad forum ſæculare, Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*1.*cap.*16.*num.*22. *&* 23. *& num* 24. quod adita hæreditate pertinet ad forum Eccleſiæ: & *num.*25. *&* 28. *cum ſequentibus*, idem aſſerit, ſi Clericus ſit hæres alterius Clerici, vel decedat ab inteſtato.

Clericus & laicus ſimul delinquentes in criminibus ſua natura merè ſæcularibus, quilibet debet conveniri coram ſuo proprio judice, ut per citatos à Barboſ. *d.*§.2 *n.*93. *&* 95. Declara quod laicus ſimul delinquens cum Clerico in dividuis, punitur Clericus à judice Eccleſiaſtico, & laicus à ſæculari; in individuis autem uterque ab Eccleſiaſtico eſt puniendus Farin. *in praxi crimin.tom.*1.*tit.*1.*de Inquiſit. q.*8.*n.*151 Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Clericus*, *n.*45.

Clericus utrum poſſit per miniſtros Eccleſiæ extrahi à loco ſacro in illis caſibus in quibus laicus extrahi non poteſt? Latiſſimè diſputat Barboſ. *ad c. inter alia, de immunit Eccleſiæ*, *n.*14.*cum ſequentibus*, ubi ſententiæ negativæ tanquam probabiliori adhæret.

Clerico ſimplici nudum miniſterium poteſt mandari, Put. *p.*3 *dec.*192. Rebuf. *in praxi,tit. forma mandati executor.pag.*741. Navar. *in cap.cum contingat, ſecunda cauſa nullitatis*, *n.*23. nempe examinatio teſtium, *clem.unic.de offic.delegati*, Azeved. *lib.*3.*tit.*9.*in ſummar.n.*14.

Clerici ad favorem ſuæ Eccleſiæ admittuntur ad teſtificandum, Farin. *in praxi crimin.p.*2.*tit.*6.*de oppoſit.contra perſonas teſtium,q.*60 *n.*459.

Clerici non poſſunt eſſe teſtes in judicio ſæculari ſine licentia Ordinarii, Conſtit. Brachar. *tit.* 10. *conſtit.*11. Barb. *ad c.teſtimonium* 11. *q.* 1. & ſi ferant teſtimonium abſque licentia Epiſcopi, non eſt nullum, Maſcard. *de probat.concl.* 261. *n.* 11. *cum ſeq. & concl.*1358.*n.*32. Et conſtitutio ſolùm pœnam imponit deponenti abſque licentia, Barboſ *in cap. nuper* 51. *de teſtibus,num.*2. Et Clericus ut juſtè poſſit teſtimonium proferre, neceſſaria eſt ſui Prælati facultas

culta, idem Barboſ. *in cap.1. de juram. calumnia, n.5.* ubi *n.6* quod regulares & Monachi ſine Superiorum licentia teſtimonium perhibere non poſſunt.

Clericus in cauſa criminali contra laicum, in qua agatur de pœna ſanguinis, non poteſt cogi ad ferendum teſtimonium, 11. *q.1.* Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinar. lib.3. tit.55. in ſeptima concl. num.28.* & ab eo citatis adde Clar. *lib.5. §. fin. quæſt.24 n.8. cum ſeq. & n.22.* Hyppolit. *conſ.45. n 5. & conſ.122. num.6.* Mart. *de juriſdict. p.4. cent.1. caſu* 117. *n.1.* Farin. *in praxi crimin. p.2. tit.6. de oppoſit. contra perſonas teſtium. q.61. n.59. & n.91. & lib. 3. tit. 8. de oppoſit. contra examen teſtium, quæſt.78. n.74* ubi *n.78.* ait quod in caſu quo Clerici ad teſtificandum compelluntur, fiat compulſio, non per judicem ſæcularem, ſed per Eccleſiaſticum, & in manibus judicis Eccleſiaſtici jurabunt. Et *in c. fin.* ubi Doct. *de juram. calumniæ*, citati per Barboſ. *n. 5.* probatur quod Clerici in ferendo teſtimonium non tenentur juramentum per contactum ſcripturæ proferre, ſed ſat eſt ſi ſacrum Evangelium coram iis propoſitum ſit, vel manum pectori in ſignum fidei admoveant; quod etiam cum aliis repetit *in c. laudabilem 5. de frigidis & maleficiatis, n.12.*

Clericus falſum teſtimonium dicens coram judice ſæculari, ab eodem puniri non poteſt, Bernard. *in pract. cap.93. n.2.* perez *tit.6. lib. 8. Ordinam.* Guillem. *in c. Raynuntius.* verb. *& uxorem, deci.2. n.* 142. Surd. *conſ.396. num 27.* Azeved. *ad l.1. tit.16. lib. 8. nova recopilat. n.97.* Azor. *inſtitut. moral. p.1. lib.5. cap.13. col.415. q.2.* Cald. *de empt. cap.81. 88. & 97.* Mex. *in tract. taxa panis, concl.5. n.* 34. remiſſivè Cabed. *p.1. dec.77. n. ult.* Farin. *in praxi, tom.1. p.2. titul. de inquiſit. q.8. n.26.* Guter. *lib.1. pract. q. 24. num.1.* Plures refert Cened. *ad Decretum. collect.37. n.10. & ad Decretal. collect.139. n.2.* Padilla *p.1. de todos los delictos, cap.22. in fine.*

Clericus Miſſam celebrans poteſt ſe defendendo occidere aggreſſorem & Miſſam poſtea perficere, Bern. *in pract. Cam. Imper. l.2. concl. 110. conſiderat.1. n.1.* Cened. *pract. q.24. n.4.* Farin. *in praxi delict. p.5. q. 125. tit. 14. n.29.*

Clericum percutiens excommunicationem incurrit, *c. ſi quis ſuadente* 17. *q.4.* reſolvunt Cened. *ibidem*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.2. dec. 16. a n. 1.* de qua materia vide Selv. *in ſum.* verbo *excommunicatio* 6. Navar. *in man. cap. 27.* ubi *n.17. & 18.* limitat, ſi Clericum percutiens vim vi repellat cum moderamine inculpatæ tutelæ; Tolet. *in inſtruct. Sacerdot. libro primo, capite 31.* Sà verbo *excommunicatio*; Sayr. *de cenſur. lib.3. cap. 26. cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.2. allegat.11. & in collect. ad d. cap. ſi quis ſuadente*, Suar. *de cenſur. diſputatione 22. ſect.1.* ubi *num.71.* aſſerit quod Clerici ejuſdem collegii ſe invicem non enormiter percutientes, non coguntur adire Pontificem, ſed à ſuo Epiſcopo abſolvi poſſunt, per tex. *in cap. quoniam, de vita & honeſtate clericor. c. pervenit 17. de ſentent. excommun.* Et idem aſſerit de Religioſis & Canonicis Regularibus, per text. *in cap. Monachi, de ſentent. excom.* ibi, quocunque modo ſeſe in clauſtro percuſſerint, cum limitatione *c. Canonica, in fine eod. tit.* Et non ſolùm incurrit excommunicationem percutiens mortuum, ut refert Anton Fernandez de Moure *p.1. de compendio da doutrina moral. c.6. §.25.* quem etiam vide *p 2 c.13.* & Barboſ. *in d. c. ſi quis ſuadenoe, num.47.* Et excommunicatus ob levem Clerici percuſſionem, ab Epiſcopo abſolvi poteſt, *d. cap. pervenit*, Garc. *de nobilit. gloſſ.9. n.40. cum ſequentibus*, Guter. *canon. lib.1. cap.3. n.11. cum ſequentibus*, Bellet. *diſquiſit. clerical. p.1. tit. de favore clericor. canon. §.3. n.23.* optimè Sayr. *de cenſur. lib.3. cap. 28. à principio*, Bonacin. *eod. tract. diſp.2. q.4. puncto 5. n. 2.* Carol. de graſſ. *de effect. clericat. effectu 9. num.173.*

Levis injuria judicanda eſt arbitrio Epiſcopi, qui ex circunſtantiis perſonarum, locorum, temporum, modi percuſſionis & læſionis arbitrari poterit, ut advertunt Bellet. *d. §.3. n.34.* Sayr. *d. c.28. n.5.* addens communiter levem cenſeri percuſſionem, quæ fit à magiſtro, Prælato, parte, domino, in diſcipulum, Clericum, filium, aut ſervum. Unde Bonacin. *d. puncto 5. n.4.* levem percuſſionem regulariter credit eſſe illam, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ fit abſque ſciſſione membri, ſine fractione dentis, ſine evulſione multorum capillorum, & ſine effuſione multi ſanguinis, niſi ratione loci vel perſonæ poſſit hæc levis percuſſio cenſeri graviter injurioſa, veluti ſi quis manum injiciat in faciem alicujus gravis perſonæ impingendo alapam aut ſit in platea, vel coram populi frequētia percutit. Et quæ ſit in Clerico levis, vel enormis percuſſio vide Fratrem Emma. Roderic. *in ſum. cap.* 83. *n.* 8.

Clericum percutiens majori pœna dignus eſt, gloſ. *in cap. ſicut. 17. q.4.* Farin. *de delict. p lib.1. tit.3. q.18. n.81.* Et plura in commendationem ſtatus clericalis vide per Barboſam *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p.1. tit.2. gloſſ.1. n.2. cum ſequentibus.*

Clericus ſeu quælibet perſona Eccleſiaſtica à laicis percuſſus, vel verbis injurioſis moleſtatus poterit agere actione injuriarum, vel coram judice Eccleſiaſtico, vel coram laico, Ordinat. *l.2. tit.9. §.3.* ubi Barboſ. *num.1.* plures citat, quibus adde Mart. *de juriſdict. p.2. cap.7. num.6. cum ſequentibus.* Secus eſt ſi de caſu fuerit latum elogium, vulgò *devaſſa*, per judices laicos, quia tunc Eccleſiaſtici coram eis jus ſuum requirent, cùm in eodem judicio ſit præventa juriſdictio, Rebuf. *in tract. except. num.239. & in declarat. arboris, num.6.* Valaſc. *tom.1. allegat.55* Bobadil. *in Polit. lib.2. cap.17. num.132.* Mart. *d. p.2. cap.3.* Barboſ. *ubi proximè, n 2* ubi *n 4.* quod judex Eccleſiaſticus aget ad condemnationem pœnæ impoſitæ pro ſacrilegio cū excommunicatione. Si verò agatur actione injuriarum civiliter, nō poteſt Clericus conjugatus declinare judicium ſæculare, licèt non poſſit pro illa cauſa à judice laico capi, vel carcerari, ut cum Cov. & Navarr. refert idē Mart. *d. p.2. c.32 num.30.* Et Clericus poteſt accuſare laicum de crimine aut injuria ſibi illata, non tamen de aliena, etiamſi civiliter agat præſtando quod judex ad pœnam ſanguinis non intendat, ut liberetur ab irregularitate: ita reſolvit Barboſa *ad cap. poſtulaſti 21. de homicidio.*

Verbo COADJUTOR, & COADJUTORIA.

COADJUTORES cum futura ſucceſſione non ſunt beneficiarii interini dum vivunt coadjuti, nec habent jus in re, ſed ad rem. Put. *dec.108. p.2.* cum aliis citatis per Barb. *tract. de Canonicis & dignitatibus, c.29. à num.3* Ubi *num.7. & 8.* quod per obitum coadjuti dicitur beneficium vacare, & coadjutoria poſt mortē coadjuti continet gratiam coadjutoris, & idem Put. *d. dec.108. p.2.* tradit quod coadjutoria non operatur reſignationem, niſi poſt obitum coadjuti, & *d.98. d p.2.* quod ſunt duæ gratiæ, una coadjutoriæ, & altera proviſionis, & una deficiente non expirat altera.

Coadjutoriis cum futura ſucceſſione locum habere non poteſt conſtitutio Gregoriana, mandans publicari reſignationes & jurium ceſſationes Gonzal. *de menſibus, gloſſ.5. §.9. num.52. cum ſeq.* addit quod coadjutoria cum futura ſucceſſione continet dupli-

cem

Digitized by Google

ſem gratiam, unam coadjutoriæ, & alteram futuræ ſucceſſionis, quæ reſpicit favorem coadjutoris: & *n.* 55. quod ſi decedat coadjutus priuſquam coadjutoria habeat effectum, ſuſtinetur gratia concernens favorem coadjutoris: & *n.* 56. aſſerit exprimi hodie in literis quod ſit locus futuræ ſucceſſioni, etiamſi beneficium actualiter vacet de tempore datæ, & ibidem de aliis clauſulis agit.

Coadjutores debent eſſe conſtituti in illa ætate, quæ ad obtinendum beneficium requiritur, Barboſ. *d. cap.* 29. *num.* 47. *&* 48. Et ſufficit quod coadjutor tempore gratiæ ſit in ætate legitima, ut promoveri valeat ad Ordinem requiſitum à tali beneficio, ad quod conceditur coadjutoria, quamvis tunc ordinatus non ſit, ex Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 90. Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 7. *n.* 28. *&* 29. *& d. cap.* 9. *n.* 56.

Coadjutor non poteſt ordinari ad titulum coadjutoriæ; poteſt tamen promoveri ad titulum coadjutoriæ perpetuæ cum futura ſucceſſione, dummodo ratione illius habeat congruam ſuſtentationem, tanquam ad titulum beneficii. Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 21. *de reformat. cap.* 2 *num.* 17. *& ad c.* 29. *n.* 39. ubi *num.* 12. ait quod quando coadjutor habet aliunde unde ſe decenter valeat ſuſtentare, diſponitur quod nihil prorſus percipere debeat de fructibus, nec diſtributionibus.

Coadjutoria quando conceditur propter ingraveſcentem ætatem coadjuti, verificanda eſt ætate 60. annorum, ex Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 84. ubi *num* 85. quod ſi fuerit narrata ætas ingraveſcens cum aliis infirmitatibus conjuncta, tunc ſufficit verificari ætatem quinquaginta & quinque annorum; nam infirmitates, labores & alii exceſſus minuunt ætatem, & *n.* 86. quod quando conceditur propter ſenectutem narratam, tunc eſt probanda ætas 70. annorum: & *n.* 87. quod valet judicis arbitrium, ut cognoſcatur quis verè dicatur ſenex, ad hunc effectum conſideratis omnibus circunſtantiis.

Coadjutor non tenetur ad reſidentiam præciſam, ſed cauſativam, ideſt ut de bonis ſuis ſatisfaciat pro intereſſentia non ſoluta, Barboſ. *d. cap.* 29. *n.* 15. *& d. cap.* 7. *n.* 14. Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 5. §. 9. *n.* 122.

Coadjutor cum futura ſucceſſione non tenetur ad Fidei profeſſionem, niſi cùm fuerit ſucceſſioni locus, Barboſ. *dicto cap.* 29. *n.* 14. ubi *cap.* 17 *n.* 14. quod in Canonicis Eccleſiæ Collegiatæ non eſt neceſſaria profeſſio Fidei, requiſita à Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 12.

Coadjutor eget nova poſſeſſione tituli & beneficii, mortuo coadjuto, & ceſſat illa profeſſio ſervitii, quam habebat coadjutor, neque eam poteſt continuare, ut in terminis eſſe in Rota deciſum referunt Put. *dec.* 226. *n.* 12. *lib.* 3. *in antiqua impreſſ.* Barboſ. *d. c.* 29. *n.* 19 *&* 20. ubi *n. ſequentibus*, quod coadjutor debet habere locum captæ poſſeſſionis poſt mortem coadjuti, & quod poſſeſſio ab obitu coadjuti eſt numeranda, quamvis prior poſſeſſio accederet ad annos 40. & quod antiquitas coadjutoriæ non à die eorum admiſſionis, ſed à ceſſationis coadjutoriæ die adipiſcitur.

Coadjutor cum futura ſucceſſione in abſentia coadjuti Canonici debet ſedere in ultimo loco poſt omnes Canonicos; nec ei aſſignatur eadem ſedes principalis coadjuti, cùm ſit Canonicus fictus, neque debet præferri veris Canonicis, & quia non debet tantum honorari, quantum coadjutus, quaſi non fulgeat ſua, ſed aliena autoritate; Barboſ. *d. cap.* 29. *n.* 22. *&* 24. Stephan. Gratian. *diſcepat. forenſ. cap.* 106. *n* 39. Garc. *de benefic. p.* 4. *c.* 5. *n.* 66. *cum ſeqq.* Et quod non ſit inconveniens, poſſe ſimul in habitu Canonicali intereſſe coadjutum & coadjutorem in proceſſionibus & Miſſarum ſolemniis, principalis in loco ſibi debito juxta antiquitatem ſuam, & coadjutor poſt omnes Canonicos, tradit Barb. *d. cap.* 29. *n.* 54. ubi citat Garc. *d. c.* 5. *n.* 107. contrarium reſolventem, qui *n.* 108. aſſerit quod nihil impedit, unum eſſe tanquam perſonam privatam ſine habitu Eccleſiæ etiam in choro.

Coadjutoriis ſolent apponi clauſulæ, quod coadjutor habere debeat omnes & ſingulas prærogativas, præeminentias, & honores in choro, Altari, & Capitulo, & proceſſionibus, nec non in actis Capitularibus, tam intra quàm extra Eccleſiam, quas & quos prædictus F. ratione Canonicatus & præbendæ habet, & ſi præſens eſſet haberet, Gonzal. *d.* §. 9. *n.* 97 Barboſ. *d. c.* 29. *n.* 2.

Coadjutor gaudet menſibus datis cauſa recreationis, & diis conſumpti per unum, remanent conſumpti per alium, ex Gratian. *forenſ. diſceptat. c.* 166. *n.* 12. Barboſ. *d. cap.* 29. *n* 44. ubi *n.* 45. quod coadjutor ægrotans, aut aliàs legitimè impeditus, haberi debet pro præſenti, & lucratur diſtributiones, ſicut lucraretur principalis, quando ipſe coadjutor erat actu ſerviens tempore ſupervenientis infirmitatis, ſeu impedimenti: & *n.* 46. quod poteſt inſervire & reſidere in Eccleſia, excommunicato exiſtente principali. & *n.* 16. quod non lucratur diſtributione excommunicato coadjuto, poterit tamen lucrari aſſignatum pro congrua, ſeu ſervitio, non obſtante excommunicatione principalis.

Coadjutor, quando aliunde habet unde ſe valeat decenter ſuſtentare, diſponitur nonnunquam, quod nihil prorſus percipere debeat de fructibus aut diſtributionibus, & quod interdum & aliquando mandatur dari centum ducatos, & plus, vel minus, pro ut partes ſe conveniunt ante porrectam ſupplicationem, ne coadjutor egeat, quia aliàs coadjutor poſſet petere à coadjuto congruam ſuſtentationem; ſi deſerviat uti coadjutor, niſi aliud caveatur in coadjutoria hujuſmodi, in qua hodie conſuetum eſt poni clauſulam, quia partes ita conveniunt, quod coadjutor non poſſit petere congruam, nec quicquam exigere quovis titulo, ratione coadiutoriæ, Barboſ. *d. c.* 29. *num.* 12. An Canonicus coadjutorem perpetuum cum futura ſucceſſione habens poſſit optare novam & majorem præbendam, prout alii Canonici dicta coadjutoria carentes? vide Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 34. *n.* 97. *cum ſequentibus*. Ubi reſpondet cum diſtinctione.

Verbo Collatio, Conferendum.

Collatio Ordinariorum eſt favorabilis, *c. nullus,* 56 *q.* 7. Flamin. *de reſig. lib.* 12. *q.* 7. *n.* 17. Eſt locus præventioni in collatione facta à Papa in beneficio conferendo in menſibus Ordinariorum, idem Flamin. *lib.* 8. *c.* 11. *n.* 7. *cum ſeqq.*

Collatio beneficii pertinet ad Epiſcopi, qui id conſuevit conferre, Maſcard. *de probat. concl.* 173. ubi *n.* 8. quod ex unico actu acquiritur quaſi poſſeſſio præſentandi.

Collationibus ſimultaneis Epiſcopum & Capituli tantam poteſtatem habet Epiſcopus ſolus per ſe, quantam habet totum Capitulum, & è contra. Barboſ. *de Canonicis, cap.* 14. *num.* 7. ubi alios citat. Et ubicunque collatio ſpectat ad Epiſcopum atque Capitulum ſimul; conſiderantur ut duo corpora, Panorm. *in cap. Paſtoralis, n.* 6. *de reſcriptis,* Flamin. *de reſignat. lib* 7. *q.* 23. *n.* 39. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſſ.* 45. *n.* 51. *cum ſequentibus*, Farin. *dec.* 2. *n.* 1. *tom.* 8. *in noviſſ.* Barboſ. *d. cap.* 14. *n.* 4.

Collatio quando ad ſolum Capitulum ſpectat;

Digitized by Google

tunc ſæpe ſolet Epiſcopus votare tanquam unus de Capitulo, & unicum duntaxat votum habere, Gonzal. *d. gloſſ.* 45. *num.* 73. Et de jure communi proviſio præbendarum in Cathedralibus eſt ſimultanea Epiſcopi ac Capituli, & in Collegiatis inferioribus præſentatio ſeu electio ſpectat ad Prælatum & Capitulum ipſius Collegiatæ, & inſtitutio, ſeu confirmatio ad Epiſcopum, Gonzal. *d. gloſſ.* 45. *à num.* 46. *juncto num.* 50. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *num.* 64 *cum ſequentibus*, Unde in collatione præbendarum Eccleſiæ Collegiatæ Vimaranenſis, quæ ſpectat ad Priorem & Capitulum, non ſufficit cum voto Prioris vota duorum Canonicorum concurrere, ſed debet concurrere major Capituli pars, Azeved. *ad l.* 14, *num.* 13. *tit.* 6. *lib.* 3. *nova recopilat.* Selv. *de benefic. p.* 2. *quæſt.* 17. Put. *p.* 3. *dec.* 117.

Collatio beneficii acceptata ante adeptam poſſeſſionem, facit acquirere jus in re in illo, ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 99. *n.* 17. quibus adde Garc. *de benefic. p.* 4. *cap.* 2. *num.* 1, ubi plures alios adducit.

Collatio non poteſt probari teſtibus, Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 1 *num.* 33. qui *lib.* 8. *quæſt.* 2. *num.* 11. limitat in collatione inferiorum, quando literæ eſſent amiſſæ.

Collatio quando eſt ſimultanea Epiſcopi & Capituli, ſi Epiſcopus confert uni, & Capitulum alteri, neutra collatio valet, quia ad invicem ſe impediunt, Garc. *d. cap.* 4 *num.* 29. Gonzal. *d. gloſſ.* 45 *n.* 58. ubi *num.* 62. teſtatur quod ratione dictæ diſcordiæ vidit ſæpe provideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio jure præventionis, & proviſiones Apoſtolicæ effectum habuere, quem etiam vide *num. ſeqq.* & idem jus præventionis Summi pontificis probat. Garc. *d. c.* 4. *n.* 33.

Conferendum eſt donatum ad ingrediendam Religionem, Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſp.* 238. *num.* 14. Ubi *n.* 15 aut quod filius conferre non tenetur redditus uſque ad mortem parētum ex patrimonio perceptos, ſed ſolùm conferre tenetur patrimonium ipſum, quale tunc extiterit, vel æſtimationem temporis quo receptum fuit, ſi quid periit, aut alienatum ex eo eſt. Utrum autem teneatur filius conferre ea quæ in ſtudio expendit, & libros? Vide Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 131. Gregor. Lopez. *l.* 3 *tit.* 4. *part.* 5. verbo *Valdria*, *& l.* 5. verbo *los libros*, *tit.* 15. *part.* 6. Perez *l.* 8. *tit.* 2. *lib.* 1. *Ordinam. p.* 46. Valaſc. *de partit. cap.* 13. *à n.* 69. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 50. *n.* 24. *&* 25. qui reſolvunt quod filius non confert libros emptos, & cauſa ſtudiorum à patre ſibi traditos: & idem eſt ſi ſint empti & traditi filio Doctori, & cenſeri donatos libros à patre filio, ut ſtudiis proficiat, niſi magna inter fratres oriretur inæqualitas: & officia computantur in legitima quoad æſtimationem, & idem Grat. *num.* 26. *d. loco* addit, quod quamvis libri ſint communes omnium filiorum, fratres erunt contenti æſtimatione, cùm non debeant auferri Doctori, ſicut arma militi, & de hac materia vide Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n.* 102. *&* 105. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Cardoſ. *in praxi judic. & advoc.* verbo *collatio*, *n.* 33. *cum ſeqq.* Molin. *diſput.* 239. qui reſolvit quod ſumptus quos pater cum filio in ſtudio fecit, aut in re alia addiſcenda, & libri ab eo illi dati, non ſunt conferendi in partitione cum aliis fratribus, dummodo ſint traditi filio Doctori aut licentiato poſt abſoluta ſtudia, & idem *diſput.* 241. agit de militia, officiis, gradibus Doctoratus, & aliis literariis beneficiis Eccleſiaſticis, commendis militaribus, atque ſacris Ordinibus, & diſputat ibi, an ſint conferenda? Videndus eſt etiam Barboſ. *in l. ſi ſoluto matrim. p.* 7. *num.* 33. Ubi aſſerit quod donatio facta filiofam. exiſtenti in ſtudio valet, & non poterit pater eam amplius revocare, & *n.* 34. quod ſi hæc donatio fiat filio Doctori, vel qui poſtea Doctor efficiatur, non ſit donatio per filium conferenda, quia tranſivit in peculium caſtrenſe, ex tex. *in l. jubemus, Cod. de ſilentiar. lib.* 12. & peculium caſtrenſe non confertur, *l.* 1. *§. neque caſtrenſe, ff. de collat. bonorum*, quod procedit etiam quando filius efficitur Licentiatus.

Verbo Collecta.

COLLECTA non debet ſolvi de alimentis, Surd. *de alim. t.* 8. *privileg.* 91. *n.* 4. Et collectari non tenentur pauperes, Bart. *in l. etiam, in fin. Cod. de execut. rei jud.* Roland. *conſ.* 66. *n.* 10. *vol.* 1.

Collecta augetur auctis fructibus, & diminuitur etiam, Aym. *conſ.* 195. *n.* 6. Pro collectis ſunt bona tacitè hypotecata, Surd. *dec.* 311. *n.* 2. Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 3. *n.* 255. Et qui paſſus eſt deſcribi in collectis, amittit privilegium, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 60. *conſiderat.* 6. *num.* 2. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 559. *n.* 29.

Collectam poſt impoſitam mutans incolatum tenetur ſolvere, text. & ibi Bart. *in l. incola, ff. ad municipal.* Flor. *var. q.* 21. *num.* 78. An forenſis poſſit collectari propter bona quæ habet in alieno territorio? vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1876.

Collectam meliùs ſolvunt plures quàm unus, *l. actores*, & ibi gloſſ. *Cod. de exactor. tributor. lib.* 10. Perez *l.* 2. *tit.* 4. *lib.* 4. *Ordinam. pag.* 318. Roland. à Valle *conſ.* 66. *num.* 12. *cum ſeqq. vol.* 1. & vide Boer. *dec.* 213. *num.* 3. Quid ſi unus ſe excuſet, an reliqui teneantur ſolvere id quod alius ſolvere debebat? vide Rebuff. *de privileg. ſcholar. privileg.* 149. *ad finem.* Alia de collectis vide per Bernard. Græv. *d. lib.* 2. *concl.* 52.

Verbo Colonia, Colonus.

COLONUS rem deteriorare dicitur, ſi fundum non colat, ita ut inde ſequatur magna deterioratio, juxta tex. *in l. quæro*, *§. inter locatorem*, verbo *& ut oporteret colere, ff. locati*, Gam. *dec* 330. *incipit. duo in proceſſu, num.* 2. & Barboſ. *in l. ſi mora*, *n.* 91. *ff. ſoluto matrim.* Ubi ſecus reſolvit in emphyteuta durante emphyteuſi, quia ſibi, & non domino præjudicat, & allegat Bald. receptum *in Auth. qui rem, num.* 9. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis.* Et idem erit ſi fundum ita exfructuat, ut ſequenti anno non reſpondeat cum fructibus ſolitis, Surd. *dec.* 131. *n.* 6. & tex. *in l. & hæc diſtinctio*, *§. cum fundum* & ibi Bart. *num.* 3. *ff. locati*, ubi dicit: item nota diligenter caſum hujus §. contra conductores, qui in fine anni ita fundum exfructuant, quod fructus anni ſequentis corrumpantur, dignum eſt ut notetur, & menti teneatur: Hæc ſunt Bartoli, quem referunt & ſequuntur Jaſ. *in l. ſi quis nec cauſa, §. res, num.* 2. *ff ſi certum petat.* Gregor. *ad l.* 74. *tit.* 18. *part.* 3. verbo *Emperorar*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 62. *num.* 1. Vincent de Franch. *dec.* 96. *num.* 1. Cabed. *d. dec.* 187. *num.* 4. *p.* 1. Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 3. *num.* 21. Tiraquel. *de retract. tit.* 2. *§.* 5. *gloſſ.* 4. *num.* 18. Menoch. *conſ.* 13. *num.* 1. ubi reſolvit debere tradere finita locatione prædia in eo ſtatu, in quo reperit tempore conductionis, per tex. *in l. ſi merces*, *§. conductor*, *l. hæc diſtinctio*, *§. ult. ff. locati*, *& d. §. cum fundum*, *& in l. cum conductorem, Cod. eod. tit.* & probat *l.* 7. *tit.* 8. *part.* 5. & ibi Gregor. Lopez verbo *Labraſe*, Surd. *d. dec.* 133. *num.* 4. Joſeph. Ludoviſ. *d. dec.* 62. *num.* 5. Quid in arboribus

Digitized by Google

arboribus ab emphyteuta plantatis, & ab eo evulſis? vide Surd. *dec.* 300. *n.* 10.

Colonus qui malè colit fundum & vineas, expelli poteſt, Gam. 330. *n.* 2. Barboſ. *in l. ſi mora, n.* 91. *ff. ſoluto matrim.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 546. *n.* 22. Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ. dec.* 22. *n.* 23. idem *in modica deterioratione*, Surd. *alim. tit.* 8. *privil.* 61. *n.* 27. *& dec.* 198. *n.* 15. ubi etiam quod tenetur de levi culpa in deterioratione.

Colonus non poteſt excidere arbores, Barboſ. *in l. divortio, §.* 1. *f. n. num n.* 9. *&* 22. *ff. ſoluto matrim.* Garc. *de expenſis, cap.* 14. *num.* 24. Nec poteſt incidere ille qui emit cum pacto de retro, durante tempore Cened. *ad Decretal. col.* 28. *n.* 2. Et debet domino reſarcire damnum, & ſtabitur juramento domini Maſcard. *de probat. concl.* 471. *n.* 17. Et agere poteſt dominus actione furtiva, Garc. *ubi proximè* Jo. Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 62 *n.* 1. *p.* 2

Colonus privans dominum ſua poſſeſſione poteſt conveniri interdicto uti poſſidetis, Gom. *l.* 45. *Tauri n.* 172 Maſcard. *de probat. concl.* 1194. *n.* 33. *&* 34. *& concl.* 1390. *n.* 77. Et vim committit, *l. vim facit, ff. de vi & vi arm.* Menoch *remed.* 3. *retin. poſſeſſ. n.* 468. Maſcard. *concl.* 1319. *n.* 11. Gam *dec.* 54. *num.* 3. Imò committit furtum, ex Farin. *de delict. p.* 6. *q.* 168. *n.* 10. Quid in emphyteuta, finita emphyteuſi? vide Barb. *in l. ſi alienam, n.* 32 *ff. ſoluto matr.* ubi aſſerit quod remedium *l. ſi quis conductionis, C. de locato*, habet locũ in emphyteuta denegante rei emphyteuticæ reſtitutionem, & ſi finita emphyteuſis revertatur ad proprietarium, & emphyteuta requiſitus nolit reſtituere, videtur ſpoliare, dominum directum civili poſſeſſione, quæ ſemper apud eum videtur remanſiſſe, *l. clam poſſidere, §. fin. ff. de acquir. poſſeſſ.*

Colonus qui manſit in poſſeſſione quam alii tradidit domino, præjudicium inferre non poteſt, Rota Bonon. *dec.* 93. *num.* 2. & vide Farin. *p.* 4. *dec.* 67. & ibi additio *lit.* A. Faciunt quæ Maſcard. *de probat. concl.* 1180. *n.* 14. *& concl.* 1183. *n.* 1. Barb. *in l. ſi alienam. n.* 81. *ff. ſoluto matrim.*

Colonus ſi vendat rem meam, ſi tamen mihi ſolvat penſionem, ut ſolvebat antea, non tollit jus meum, nec ille qui emit mihi præjudicat, nec præſcribit contra me, Boër. *dec.* 105. *n.* 15. Menchac. *illuſtr. cap* 60. *n.* 16. Soar. *in l. poſt rem judicatam, ſuper declarat. legum regni; limit.* 2. *n.* 4. *pag.* 296. quia poſſeſſio non tollitur ignorantia ex tex. *in leg. quamvis* 1. *in ordine* 32. *§.* 1. *ff. de acquirenda poſſeſſione.* Et coloni emphyteutæ non poſſunt pro penſione conveniri à dominis directis, *l.* 3. & ibi notant Bald & Salicet. *Cod de act. & obligat.*

Colonus recuſans ſolvere penſionem domino dicitur ſpoliare, Menoch. *de interdict. remed. recuper. poſſeſſ. n.* 89. Maſcard. *de probat. concl.* 1329. *n.* 12. Et dicitur ſpoliare etiam denegans reſtituere rem quã habet à domino; ibidem *n.* 11. *& concl.* 1390 *n.* 77 Surd. *de alim. t.* 9. *q.* 26. *n.* 55. *&* 56. ubi etiam de emphyteuta, & de emptore emphyteuſis, quod contra eum agi poſſit actione unde vi, ſi nolit ſolvere penſionem: & vide Cald. *de extinct. emphyt. c.* 3. *n.* 37. Et eo ipſo quod colonus vocatus ad judicium non venit, videtur ſpoliare, Menoch. *remed.* 9. *recup. poſſeſſ. n.* 137. Gam. *dec.* 54. Et furtum committit, Farin *de delict. p.* 6. *q.* 168. *n.* 10. Et non poteſt dominus propria authoritate eum expellere, Cald, *de reſolut. emphyt. c.* 17. *n.* 20. *& n.* 26. *& conſ.* 2. *n.* 7.

Colonus non eſt audiendus prætendens titulum præſumptum, quando conſtat de titulo, ſeu initio poſſeſſionis, *l. malè agitur, cum notiſſimis, §. in his etiam, Cod. de præſcript.* 30. *an.* Gam. *dec.* 244. *alias* 245. *n.* 10. Aym. *conſ.* 107. *vol.* 1. ubi plura eleganter tradit adverſus colonum.

August. Barboſ. Repertor.

Coloni allegantes præſcriptionem & titulum præſumptum contra dominum directum regulantur pro tertia vita, Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *q.* 109. Gam. *dec.* 245. *n.* 3. *& dec.* 276. 297. *&* 331. Cald. *de renov. q.* 15. *n.* 23. *cum ſeqq.* Flor. *var. q.* 23. *n.* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 188. *n.* 46. *cum ſeq.* Gabr. Pereira *dec.* 37. *n.* 11.

Colonus longiſſimo tempore ſolvens uniformem penſionem, præſcribit jus coloniæ perpetuæ, ne jam ampliùs à domino expelli, aut penſio augeri poſſit, Cald. *d. q.* 15. *n.* 23. *cum. ſeqq. & n.* 34. *cum ſeqq.* Valaſc. *conſult.* 192. *n.* 10. Molin. *de juſtitia, tract.* 2. *diſput.* 449. *n.* 10. *verſ. quamvis alibi.* Et adverte quod Valaſc. *ubi proximè* tenet jus coloniæ non excedere poſſe tempus decem annorum, & in ea ſententia videtur reſidere Cald. *ubi proximè n.* 46. quia ut ipſe dicit *n.* 47. contractus coloniæ perpetuæ, ſeu coloniarum, non eſt in uſu in his regnis: & idem tenet Molin. *ubi proximè.* In materia coloniæ perpetuæ magna eſt in jure altercatio, juxta reſoluta per Gã, *dec.* 244. *incip. Gonçalus Damorio, & d. dec.* 297. *incip. In cauſa Pauli Machado, & dec.* 329. *incip. Sæpiſſimè in Senatu, & d. dec.* 245. *n.* 10. & Cald. *d. q.* 15 *à n.* 13. Valaſc. *d. conſult.* 192. Stephan. Gratian. *d. ſceptat. forenſ. c.* 152. *n.* 6. Gabr. Pereira *d. dec.* 37. ubi aſſerit deciſum fuiſſe in Senatu; quod cùm coloniæ jus non tranſeat ad hæredes præſcribentis, & penſio quæ ſolvebatur non cõveniebat colono, ſed emphyteutæ, reducenda fuit emphyteuſis perpetua ad vitas, ut poſſeſſor ultima vita cenſeretur: Quæ habent locum in colono paſſalium; quæ quis habet emphyteutica auctoritate Summi pontificis. Fundamentum pro colono eſt; quod quamvis videatur quod dominium non poteſt eſſe penes duos nec poſſunt dari in eadem re duo emphyteutæ: conciliantur hæc omnia ſi dicatur, quod colonus ex vi coloniæ præſcriptæ jus habet in ipſo fundo, emphyteuta autem in exactione penſionis juxta tradita Gam. *d. dec.* 297. *n.* 4. Cald. *d. q.* 15. *n.* 4. In colono paſſalium non ſic, quia emphyteuticari non poſſunt abſque authoritate Summi pontificis, attenta prohibitione *Extravag.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alienandis*; & ideò non poteſt in illis acquiri titulus præſumptus, ut optimè expendit Cald. *d. q.* 15. *n.* 15. Et emphyteutæ ſunt æquiparati colonis perpetuis, ut reſolvit Gam. *d. dec.* 319. *alias* 331. *n.* 2. Et auctoritas papæ præſumi non poteſt in actibus factis extra Curiam, ut per Cald. *d. q.* 15. *n.* 15. & Gab. Pereira filium *dec.* 22. *n.* 8.

Colonia jus præſcribitur quadraginta annis, Afflict. *dec.* 365. *n.* 13. Gozadin. *conſ.* 9. *n.* 8. Gam. *dec.* 26. *n.* 3. Valaſc. *conſult.* 192. *n.* 5. *&* 7. ubi *n.* 8. quod ut præſcribatur coloniæ jus; non eſt neceſſarium quod probentur ſolutiones unifomiter ſemper factæ, nec inſuper quod fuerint factæ ex cauſa coloniæ, ſed ſufficiet probari ſolutionem 30. vel. 40. an. factam ſine expulſione coloni: & *n.* 10. quod coloniæ præſcriptio non extenditur ultra decennium: & *num.* 11. quod coloniæ præſcriptio ſolùm habet locum in colonis fundorum ruſticorum, non verò in inquilinis, nec in conductoribus domuum: & *num.* 13. quod colonus non tenetur expenſas facere, hec melioramenta, ſed dominus: & *num* 14. quod colonus non poteſt expelli, etiamſi non probet tẽpus 30. vel 40. an. ſi ipſe, vel anteceſſores ſui fundum ſterilem ad culturã redegerunt; & ſi emphyteuta novus vult illum expellere, poterit propter talem iniquitatẽ emphyteuſi privari: Et jus coloniæ perpetuæ quando non poſſit præſcribi? vide Gam *dec.* 244. *alias* 245. *n.* 10. ubi reſolvit, procedere quãdo origo poſſeſſionis fuit ex cauſa conductionis, & quod poterit præſcribi, quando non conſtat de poſ-

Digitized by Google

ſeſſione vigore locationis, & datur fruitio rei cum ſolutione certæ & uniformis penſionis.

Coloniæ jus dari non poteſt in prædiis urbanis, Gabr. Pereira *dec.37.in fine*. De colonis partiariis, vide ordinat. *lib.4. tit.45.* ubi Barboſa *in rub.*

Colonus non poteſt cogi ſolvere pro prædio domini, Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.c.16. num. 25.* ubi *c.557.n.9.* quod colonus eſt procurator Domini ad denuntiandum.

Colonus duobus de dominio rei contendentibus neutri tenetur ſolvere penſionem, donec quæſtio dominii decidatur, Gloſſ. verbo *reſtituatur, in l. Litibus, Cod. de agricol. & cenſit. lib.11.* Boër. *dec.106. à principio,* Cald. *de renovao.q 7.num.11.* Gam. *dec.16. num.1.*

Colono nec tenetur ſucceſſor majoratus ſtare. Caldas Pereira *de emptione, cap.26.n 49. cum ſeq.*

Colonus Eccleſiæ tenetur ad Gabellas. Cota *in memorabilibus,* verbo *colonus Eccleſiæ,* Valaſc. *conſ.13 à n.14.* & ad jugationes. Cabed. *dec.64.n.8.p.2.* & ad collectas, Flor. *var.q.21.n.62. & 65.* Marta *de juriſdict.p.4.cent.1.caſu 13.*

Verbo Commenda, & Commendatarii.

COMMENDÆ verum beneficii titulum conferunt, & ſunt beneficia Eccleſiaſtica, Sebaſtian. Cæſar *p 4.relect. de Hierarchia Eccleſ. diſput. 14. §. 7.* cum aliis, quos citat Barboſ. *lib.3.de jure Eccl ſiaſt.c.7.de præceptoriis & commendis Ordinum militarium, n.7.& 8.* ubi *num.4.* contrarium defendit.

Commendatarii Ordinum Militarium ſunt veri religioſi. Reynoſ. *obſervat.1.* Barboſ. *de offic.& poteſt. Epiſcopi, p.2. allegat.12.n.46.* de quo vide eundem *d. lib.3.de jure Eccleſiaſt.d.cap.7.n.15. cum ſequentibus.* Et ſicut tales ſunt immunes à collectis, & gabellis, idem *obſervat.2.* ubi *obſervat.3.* ait quod privilegia quæ competunt ratione nobilitatis, tranſeunt ad uxores, non verò quæ competunt ratione officii, & dignitatis illi annexæ.

Commendatarii quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt liberè teſtari, Barboſ. *ad c. 2. de teſtamentis, n. 16.*

Commendatarii, id eſt Milites Cruce ſignati, de quibus *in l Regia, lib.2. tit.12.* fori privilegio gaudent, ex citatis per Barboſ. *de offic.& poteſt. Epiſcop. p.2.allegat.12.n.45.* ubi ampliat etiamſi profeſſi non ſint, aliis citatis contrarium reſolventibus. Et commendatarii ſi ſint Officiarii Regis, vel habeant aliquod officium ſeculare poſſunt conveniri coram judice ſæculari, quod etiam locum habet ſi committant peccatum nefandum, ut per Fr. Emman. Roderic *qq.Regular.tom.2.q.62.art.13.* ubi *art.15.* idē aſſerit ſi occidant clericum: & *art.16.* quod tranſgredientes taxam panis in pragmatica contentam, non poſſunt à judice ſæculari pœnis pecuniariis mulctari, & judex Eccleſiaſticus contra clericum, atque judex conſervator contra commendatarios Ordinum militarium tenetur dictam pœnam legalem à pragmatica impoſitam exequi. Et Rex eſt perpetuus adminiſtrator ac gubernator Ordinum Militarium Hiſpaniæ, & Portugaliæ Auctoritate Apoſtolica, Fr. Emman. *d.tom.2.quæſt.122.art.3.* Cabed. *dec 61.n 6. p.1.* Alia plura de commendatariis vide *infrà, lit. M.* verbo *Milites.*

Verbo Compensatio.

COMPENSATIO eſt ſolutio, *l. amplius non petit, ff. rem ratam haberi, l.1. ff. de compenſat. l. ſi debitor, ff. qui potiores in pignore habeant.* Surd. *de al. tit.6.q 4.num.4. & tit.8.q.53. & dec. 117. & dec. 191.num.5.* Et compenſatio eſt ficta ſolutio, atque extinguit obligationem ipſo jure, §. *in bonæ fidei,* ubi Jaſ. *num.77.* qui dicit communem, *Inſtitut. de action.* cum aliis citatis per Surd. *dec.177.n.5. & tit.7.q.11. num.14.& 15. juncto num.120. cum ſequentibus.* Et in dubio compenſatio præſumitur potiùs quàm donatio, Cabed. *dec.117.p.1* Et compenſatio extinguit debitum. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.728. num.6.cum ſequentib.* ubi aliqua refert in debito jurato, & obligatione Camerali, & vide Gab. Pereira *de manu Regia, cap.22.n.8.* Et quod poſſit opponi, tenent Perez *ad l.4. tit 8 lib.3. Ordin. col.1083. verſ. quæro,* Greg. *l. 20. tit.14. part.5.* verbo *haſta diez dias,* Salazar. *de conſuet.c.1.n.71.* Rebuf. *de Literis obligat. art.1. gloſſ 9.n.39.* Avend. *de las exceptiones, n.29. verſ item compenſatio,* Guter. *de juram. confirmator.p.3 c.6 n.2.* Azeved. *l.1.tit.21.lib.4. nova recopil. n.128.* Parlador. *lib.2.rer.quotid.p.5. cap.fin.§.11.n. 30.* Greg. *de penſion quæſt.92.* Farin. *dec.858. in noviſſ.num.4.* Et compenſatio non eſt exceptio, & qui allegat compenſationem, videtur fateri debitum, Surd. *dec.24. num.6.cum ſeq.* Barboſ. *in l.divortio, ob donationes n.14.ff. ſoluto matrim.*

Verbo Concubinarii, & Concubinatus.

CONCUBINARII clerici quomodo puniantur ab Ordinariis? Vide Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.25. de reformat. cap.14.* Clericus concubinarius quis propriè dicatur? Vide Salzed. *in pract. crimin. Canon. c. ſicut 4. n. 3. de cohabitat. clericor.* ubi *num.3.* qualiter puniatur, & *num.2.* ait quod à clerico publico & manifeſto concubinario Miſſarum ſolennia audienda non ſunt, quia etiam ſine monitione eſt ſuſpenſus ab officio, & beneficio, & celebrans efficitur irregularis, quamvis Sayr. *de cenſur. lib. 7. cap. 2. num.20. & 21.* contrarium ſequatur cum pluribus aliis, nempe quod canones antiqui in uſu amplius non ſunt, cùm ſint abrogati per contrariam conſuetudinem, ita ut tales clerici concubinarii, niſi poſt monitionem, & judicis ſententiam, ſeu ſuſpenſionem, virtute ilorum canonum ex celebratione irregulares non ſint & tandē concludit quod concubinarii notorii irregulares verè ſunt ratione enormitatis & notorietatis delicti, ſed celebrantes non efficientur nova ratione irregulares de quo etiam vide Barboſ. *cap.ult.n 4.& 5 de cohabitat.cleric.* ubi *num.3* aſſerit quod licèt attento jure hujus tex. *teneremur vitare clericos concubinantes, ſeu fornicarios notorios per ſententiam, aut confeſſionem in judico factam aut per operis evidentiam, aut notorietatem facti:* hodie tamen ſecluſa conſuetudine non tenemur eos etiam in ſacris vitare, niſi per judicem fuerint publicati & denuntiati, *per Extrav. Ad evitanda ſcandala.* Et quod concubinarii publici Miſſa poteſt audiri, ſi nondum ſit denuntiatus excommunicatus, docet Emman. Sà *in Aphoriſm. Confeſſar.* verbo *Miſſæ auditio, pag.461.*

Unde ad pœnam excommunicationis incurrendam in crimine concubinatus à clerico commiſſo requiritur trina monitio, & abſque ea beneficii privari non poteſt, Barboſ. *ad cap. ſi quiſquam 2.num.2. & ad d.cap. ſicut, num.6. de cohabitat. cleric.* Gabr. Pereira

Digitized by Google

de manu Regia *p.2.c.34.*ubi per totum cap.explicat Ordinat. *lib.2.tit.1 §.13.& num.15.* addit quod durantibus tribus monitionibus prælati nullas pœnas laicis infligere poſſunt,cùm ipſi ſolum ad correctionem agant, finitiſque monitionibus poſſunt excõmunicare,& ſi per annum in cenſuris inſordecant,poſſunt capere, & in exilium mittere concubinarios,novo judicio ſuper his inſtituto,infligentes ibi pœnas arbitrarias.pecuniarias,& ad propoſitum adducit decretum palatii Regii:& *n.16.*quod concubinarii poſſunt puniri pœna pecuniaria ante trinam monitionem,poſt Concil.Trident.quod ſolùm poſuit illum ordinem quoad excommunicationem ferendam pro contumacia ex crimine concubinatus; per hoc autem non abſtulit alias pœnas contra adulteros, & concubinarios inflictas: & *n.20.* quod laici non poſſunt compelli,ut fateantur culpam,ſed ut monitionem accipiant, ad quod ibi refert ſententiam Senatus:& *num.22.*quod hoc crimen in ſæculari punitur inter ſolos conjugatos, & defertur ad Eccleſiam quoad correctionem, ut à peccato exeat concubinarius, de quo etiam vide *in addit.ad c 28.man.Navar.fo 65.verſo, & 66.*

Concubitus crimen eſt mixti fori, quia in ſæculari de eo cognoſcitur ad vindictam,in Eccleſiaſtico ad correctionem,ut ex Ordinat.*lib.5.tit.30.* & aliis probat Gabr.Pereira *d cap.33.num.11* ubi *num.12.* quod Laici in cauſis viſitationum debent prius moneri in forma Concilii;& caſu quo negent,debent inſtituto judicio convinci per ſententiam, & tunc primò moneri,ut à peccato reſipiſcant per tres monitiones diſtinctas,ex quibus vera contumacia eliciatur non reſurgentis à peccato,& ſolùm in eventum contumaciæ pœnis exilii & pecuniarii ſubjiciuntur, non ante, cùm illæ ad vindictam eo caſu ſpectent,non verò ad correctionem.

Verbo CONDITIO, & CONDITIONALIS.

CONDITIO inducit formam, quâ omiſſa diſpoſitio non ſortitur effectum, *l. Mævius, l.q hæredi,ff.de condit.& demontraſt.*cironda *de privilegio um,ſeu exemption.explicat num.667.*Cal.Pereira *de poteſt.eligendi,cap.4. num.* 30. Rota Rom. apud Farin.*deciſ.515.num.3.tom.2.p.1* Et non levem ſolemnitatem ac formam inducit.Tiraquel.*de retract. tit.2.§.2 gloſſ. 1. num. 3. & 4.* Cot. *in memorabilib.* verbo *conditio* quæ apponitur. Menoch. *conſ.* 60 *n.* 48.*& conſ.69.num.72.*Guter. *pract.l.1 quaſt.1*-*.n.*11. Cald.*ubi proximè, cap.2.num.* 16. Sanch. *de matrim. lib.3.diſp.5.num.2.*

Conditio nihil ponit in eſſe, ideo actus conditionalis non valet,niſi exiſtente conditione,*l.ſi quis ſub conditione, ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam. l. cedere diem, ff. de verbor. ſignificat. l.ſi quis fundum, ff. de contrah.empt.l.ex facto,ff.de hæred.inſtituend.*Afflict. *deciſ.355.num.4* Mench.*quaſt.illuſtr.c.55.n.6.* Surd. *de alim.tit 9.quaſt.29.à n.13.& deciſ.209.num.1. & conſ.38.num. 24.& conſ. 298.num. 1.conſ. 322.n.26. & conſ.323.num.18.*Franciſc.Molin.*de brachio ſæculari, cap.18. num.* 14. Cardin. Tuſch. *tom.2. lit.C. concl.593.* Mar. Antonin. *variar.l.2.reſol.56.num.3. & reſol. 88. n.4.* In conditione poſitum non eſt in diſpoſitione,*de l.ſi quis ſub conditione*,Brunor.à Sole *in locis communibus*,verbo *Conditio* 3.

Conditio debet impleri in forma ſpecifica, nec ſufficit impleri pro parte,aliàs corruit actus,*d.l.qui hæredi,& l. Mævius,ff.de condit.& demonſt.*Menoch. *conſ.1 num.410.conſ.15.num.14.& conſ. 35. num.4. cum ſequentibus,& conſ60.num.48.& conſ.73.n.28. cum ſequentibus*,Brunor.à Sole *in locis commun.* verbo *conditio* 5.Phæb. *deciſ. 139.num. 4.p.2.* Cardoſo *in Praxi judicum,& advocator.*eodem verbo *conditio,n.3.*Surd.*deciſ.209.num.2.& 3.*Valaſc.*conſult 28. n.11.verſ.præterea* Flamin. *de reſignat. lia.1.q.n.15.* Mar.Antonin. *var.lib.1.reſol.56.num.2.*Ceval. *commun.contra commun. tom.4.quaſt. 900.n.55.* Cardin. Tuſch. *tom.2.lit.C. concl. 505.num. 4.* Et debet impleri antequam emolumentum quæratur, Surd. *de alim. tit.9.quaſt.16.n. 55.* Et non debet impleri per æquipollens,idem *tit. quaſt. 3.num. 15.& 19.* Et ſi in minimo deficiat, non dicitur illi ſatisfactum,ut per Flamin.*d.quaſt.3.n.17.*Et facit quod res non ſit eadem,Surc.*d.tit.9.quaſt.79.n.15.* Et actus habetur ac ſi non eſſet factus,non purificata conditione.Flamin.*d.l.1.q.14.n.9.* Et conditionem ſufficit eſſe ſemel impletam, Brunor.à Sole d.verbo *conditio,n.4.* Et habetur pro impleta quando ſtetit pro illo cujus intereſt adimpleri, Cardoſ.d. verbo *conditio n. 7.* Rota Rom.apud Farin *deciſ.465.num.3.& 6.tom.2. p.1.*Et qui dicit conditionem impleram,debet probare,Menoch. *de præſumpt.lib.4.quaſt.181.* Flamin. *d.quaſt.3.num.40.& lib. 10.quaſt 3.n.17.*Et impleta conditione non datur actio,niſi hoc priùs judici conſtet, Surd. *de alim.tit 8.privileg.77.n.4.*

Conditio eſt individua, *d.l. hæredi, ff. de condit. & demonſt.*Phœb.*dec.139.num.4.p.2.*

Conditio impedita per totum legitimè habetur pro impleta, *l.ſi Titius* 14.ubi Doctor. *ff.de condit. & demonſtrat. & l. Nepos Proculo 125.in fine,ff. de verbor. ſignificat.*

Conditio fruſtra expetatur, cujus eventus nihil debet operari, *l. ſi quis ita ſcrip. ff.de hæred. inſtituend.l.cùm hæres, §.fin.ff. de acquir. hæredit.* Gom. *var. tom. 1. cap. 2. num. 12. prope finem, & cap. 10. num. 17. in fine.*

Conditione deficiente contractus celebratus cenſetur reſolutus ab ipſo initio, *l.neceſſariò, §.1.ff.de periculo & commodo rei vend.l.pecuniam,* ubi Alex. *num.4.ff.ſi cert.pet.*Menoch.*conſ.134.num.30.& 31. & conſ.139.cum ſeq.& conſ.322.n.34.*Surd. *de alim. tit.9.quaſt.4.num.24.* Flamin. *de reſignat.tom.1.l.1. quaſt.3.n.27.* ubi *n.39.* quod purificata conditione fingitur omnia à prpicipio interveniſſe. Et defectus conditionis habet oculos retro ad tempus diſpoſitionis, Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur, num.277.Cod.de revocandis donat.*

Conditio ſemel extincta non reviviſcit, Ceval. *communium contra commun.q.905.n.70.tom.4.*

Conditio non extenditur de una perſona ad aliam,Surd. *conſ.554.num.20.*

Conditione pendente actus non dicitur perfectus, ſuſpendit enim conditio actum in effectum, vel eventum conditionis, *l.cedere diem,ff.de verbor.ſignificat.l.ſub conditione,ff.de condict. indebiti, l.ſi quis ſub conditione dandorum decem, ff.ſi quis omiſſa cauſa teſtam.*Menoch. *conſilio 63.num.28.cum ſeq.* Flamin. *d.quaſt.3.n.20.*Gregor.*ad l.2.*verbo *Que ſe cumplen, tit. 4. part. 4.* Et poſſeſſione tradita ſub conditione, vide Valaſc. *conſult. 55.num.4.*Surd. *deciſ. 157. num. 4.* ubi quod poſſeſſione dominium poteſt ſub conditione transferri.Et de confeſſione vide Farin. *deciſ.231.Rota Rom.num. 5* Et impleta conditione non datur actio,niſi hoc priùs judici conſtet .Surd. *de alim. tit. 8. privil 77.num.4.*

Conditionalis contractus non eſt proprie contractus,Cald.*conſ.18.num.26.& 27.*Flamin.*de reſignat. lib.2.quaſt.3.num. 22.* Menoch.*conſ.322.num.37.*ubi *num. 39.* quod quando deficit conditio, relictum quoque deficere dicitur. Et gratia conditionalis eſt imperfecta, Gloſſ. *in cap.ſi pro te, de reſcript. lib.ſexto,per illum text.* Flamin. *ubi proximè.num.2.* & venditio conditionalis eſt imperfecta interim

Digitized by Google

dum pendet conditio, *l. hæc venditio, in princ. ff. de contrahenda empt.* cum aliis juribus citatis per Cald. *de poteſt. nomin. cap. 2. num. 32.* ubi limitat. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ, cap. 549. num* 14. Tiraquel. *de retractu ligna* §. 1. *gloſſ. 2. num. 22.* ubi *num. 24.* quod creditor conditionalis non eſt proprie creditor. Et corruit inveſtitura cùm conditio impleta non fuerit. Menochius *conſ. 1. num. 410. cum ſequent.* Et in quacumque proviſione, vel diſpoſitione conditionali, pendente conditione, nulla oritur actio, vel obligatio, ſed ipſius ſubſtantia & effectus eſt in pendenti, donec impleatur conditio. Guttierez *libro 1. practic. quæſt. 17. num. 11.*

Conditionalis in dubio non præſumitur contractus, ſed modalis. Bart. *in l. cùm mota, C. de tranſact.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 44. num. 17.* qui *cap. 549. num. 13.* docet quod quis debet probare conditionem eſſe adimpletam.

Conditionalibus in contractibus conditio retrotrahitur ad tempus celebrati contractus, per textum *in l. potior, verſ. videamur, l. qui balneum, verſ. amplius, ff. qui potior. in pignor. hab.* Bart. *in l. ſi is qui pro emptore, num. 46.* ubi Crot. *à num. 135. cum ſequentibus,* Alciat. *à num. 146. ff. de uſucapion.* Gomez *var. tom. 2. cap. 11. num. 30. verſ. item adde,* Galganet. *de condit. p. 2. cap. 1. quæſt. 99.*

Conditio quæ tacitè ineſt à jure, ſi exprimatur, non facit actum conditionalem, *l. in conditionalibus* §. 1. *ff. de condit. & demonſtrat l. hæc verba, ff. d. legat. 1* Molin. *de primogen. lib. 2. cap 15. num. 31* Et actus in dubio præſumitur purus, & non conditionalis. Menochius *de præſumpt. lib. 5. præſ. 175. num. 2.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 132. in conſid. num. 3.* Et conditio ablativi abſoluti majorem vim habet, Menoch. *conſil. 152. n. 10.*

Conditio ab inſtituto non cenſetur repetita in ſubſtitutum, *l. ſub conditione, ff. de hæred. inſtituend. l. ab omnibus,* §. *cùm quidam, ff. de legat. 1.* Menoch. *conſ. 328. num. 69.* De conditionibus in ultimis diſpoſitionibus, ſi non nupſerit, ſi caſtè vixerit, ſi contraxerit matrimonium, aut ſi ingrediatur monaſterium vide Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 207.*

Verbo CAPTURA.

CONDUCTOR qui cultura ſua fundos ſteriles fecit fertiles, non poteſt per dominum à cultura removeri, nec ei penſio augeri, Menoch. *conſil. 16. num. 12.* de quo vide Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 20. num. 12.* Cald. *de nominat. quæſt. 23. num. 54.* ne lugeant ab aliis poſſideri labores ſuos contra æquitatem, *l. fin. Cod. de alluvion.* De perſonis prohibitis, quibus non poteſt fieri conductio, ſeu emphyteuſis, vide Cald. *de renovat quæſt. 19. n. 15. & n. 20.* Valaſc. *conſult.*

Conductor negando reſtituere rem conductam locatori, dicitur illum ſpoliare, Stephan. Gratian. *deciſ. 221. à num. 1.* Et furtum committit, Farin. *in praxi crimin. p. 6 quæſt. 168. num. 10.* Et incidit in pœnas *l. conductoris, Cod. locati,* Gabr. Pereira *deciſ.* 18. *num. 3. verſ. igitur*

Conductor tenetur etiam de levi culpa *l. in judicio,* & ibi Gloſſa, *Cod. locati.* Surd. *deciſ. 198. n. 14.*

Conductor non facit fructus ſuos niſi ſoluta penſione, *l. ſi ſervus,* §. *locavi, ff. de furtis,* Paz *in praxi, tom. 3. cap. 2.* §. *4. num. 9.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 25. n. 8. cum ſequentibus,* Cald. *de empt. c. 23. num. 13.* ubi de colono, & emphyteuta, quod non faciunt fructus ſuos, penſione nõ ſoluta, de quo etiam vide Farin. *deciſ. 783. ad fin. in noviſſ.* Et poteſt dominus fundi fructus retinere pro penſione, & prohibere ne colonus exportet, Mendez *in praxi, lib. 4. cap. 4. num. 9.*

Conductores fructuum Eccleſiaſticorum non poſſunt recurrere ad judicium ſæculare, Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. cap. 31. per totum, præcipuè n. 8. & 9.* ubi quod poſſunt trahi ad judicium Eccleſiæ à penſionariis, quibus penſio debita tempore ſtatuto ſoluta non fuit.

Conductor primus ſi prætendat relocationem, debet eam probare per ſcripturam, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ.* 181. Et conductio unius anni non poteſt extendi, niſi ad ſecundum per tacitam reconductionem, *l. item quæritur,* §. *qui impleto, verſ. quod autem, ff. locati,* & vide Gom. *var. tom. 2. cap. 3. num. 18.*

Verbo CONFESSIO, CONFESSUS.

CONFESSIO Sacramentalis non poteſt fieri in ſcriptis, Barboſ. *in collect. ad cap. 2. qui matrimonium accuſare poſſunt, n. 2.* Et de pœnis contra ſollicitantes mulieres in confeſſione agit *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3 alleg. 105. num. 60.*

Confeſſionem omittentes, & ſacram communionem ſemel in anno, ſunt ſuſpecti de hæreſi, Barb. *ad cap. omnis utriuſque ſexus 12. de pœnit. n. 11.* Et approbatio Epiſcopi illius loci in quo fit confeſſio, eſt neceſſaria, idem *de offic. Epiſcopi, allegat. 15. num. 26. cum ſequentibus, & in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 15. à num. 30.* ubi *num.* 43. quod licentia delegati audiendi confeſſiones non expirat mortuo, vel amoto delegante.

Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari, Aym. *conſ. 101. num. 1.*

Confeſſionem in criminalibus poteſt judex acceptare, & rejicere qualitatem, Bernard. *reg.* 122. Farin. *de reo confeſſo, quæſt. 81.* Menoch *de interdict. remed. 9. recuper. poſſeſſ. num. 47. & de arbit. caſu 93. n. 37. & caſu 279. num. 61.* Sarm. *lib. ſelect. cap. 1. num. 11.* Clar. §. *fin. quæſt. 55.* eleganter Fulv. *de probat. cap. 25. per totum.*

Confeſſio non acceptata non probat, Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt. 8. num 3.* Menoch. *conſ. 374. n. 54.* debet fieri coram judice, Thom. Valaſc *allegat. 98. num. 7.* Et confeſſio facta coram tabellione, abſente judice, non dicitur facta in judicio, Tiraquel. *de retract. lig.* §. *36. gloſ. 2. num. 54.* Et fieri debet parte præſente, Brunor. *in locis commun.* verbo *confeſſio* 3. Quid in aliis cauſis, ſi non fuit acceptata, vide Maſcard. *de probat. concluſ. 346. & concluſ. 1142. num.* 38. ubi quod confeſſio pacti de retrovendendo tunc probat, quando à parte fuerit acceptata, & non aliter. Et acceptata non poteſt revocari. Brunor. d. verbo *confeſſio* 2. Cald. *de empt. cap. 19. num* 43. Et ſi fiat à procuratore non legitimo, nec de cauſa benè informato, nec à parte ratificata, revocatur. Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 491. n. 17.*

Confeſſio non acceptata nòn nocet, Menoch. *conſ. 374. num. 54.* Flamin. *de reſignat. lib. 10. quæſt.* 8. *num. 3.* Cald. *qq. forenſ. quæſt. 31. num. 2. cum ſequentibus, & num. 10.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 140.* ubi etiam quod poteſt revocari, etiamſi facta ſit in judicio, & vide Barboſ. *in cap. ult. de confeſſ. num. 11,* ubi plura tradit de confeſſione.

Confeſſio partis eſt fortior eâ quæ fit per teſtes, vel inſtrumenta. Maſcard. *de probat. q. 7. num.* 3. Roland. *conſ. 71. num. 41. & coſ. 75. n. 24. vol. 2.* per text. *in l. ſed etſi poſſeſſori,* §. *pen. ff. de jurejur.* quem ſequitur Crav. *conſ. 61. num. 3. & conſ. 171. num. 4.* probant etiam Bald. *conſ. 192. col. 3. ad finem, vol. 2.*

Cardoſ.

Digitized by Google

Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *confeſſio*, *num.* 15. Nulla enim major & excellentior probatio, quàm ea quæ fit per confeſſionem partis, *l. generaliter, in fine, Cod. de non num. pecun. cap. per tuas de probat.* Menoch. *de interdictis remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 217. *cum ſeq. & conſil.* 21. *num.* 14. Maſcard. *concl.* 1326. *num.* 4. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 12. Gam. *deciſ.* 165. *num.* 2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 173. *num.* 1. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. quæſt.* 31. *num.* 1. Bald. *conſ.* 354. *col.* 1. *vol.* 3. qui aſſerit quod ubi eſt confeſſio, ibi eſt relaxatio omnis probationis, & adeo ea efficax eſt, quod non poteſt judex eam nullam pronuntiare, Grav. *d. conſil* 61 *num.* 3. *& conſ.* 171. *num.* 4. comprobat Maſcard. *dicta quæſt.* 7. *num.* 4 *&* 5. cum pluribus aliis citatis, & notatis per Barboſ. *in libello de principiis, & locis comm. utriuſque juris*, verbo *confeſſio* 40.

Confeſſio partis habet vim publicæ ſcripturæ, *l. cum te, Cod. de tranſact.* Pariſ. *conſ.* 99. *n.* 1. *lib.* 3. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 7. *n.* 17. Gam. *deciſ.* 43. *n.* 11 Roland. *conſ.* 6. *n.* 26. *lib.* 3. Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 11. *q.* 14 *num.* 73. *junctis num. præcedent.* Gabr. Pereira *deciſ.* 32. *num.* 12. *verſ. ſatisfit & patri ejus* Cald. *forenſ. q.* 31. *& de poteſt. eligendi, cap.* 7. *n.* 21. ubi *num. ſequentibus*, plura refert de confeſſione.

Confeſſio partis in judicio ut ſit valida, quæ requirantur? Vide Mendez *in praxi, lib.* 3. *c.* 12. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. lib.* 2. *quæſt.* 31. *num.* 1. Et talis confeſſio plene probat & præjudicat, Barboſ. *in cap. ult. de confeſſis, a num.* 7. ubi *num.* 11. quod valet ſine cauſæ expreſſione, ſi confeſſio facta ſit in judicio: & ut inducat plenam probationem, requiritur quod ſit facta non ſolùm parte præſente, ſed etiam acceptante.

Confeſſio extrajudicialis non probat niſi ſemiplenè Barb. *in d. cap. ult. de confeſſis, num.* 10. ubi limitat.

Confeſſio quæ fit in charta ſecuritatis præjudicat, Gom. *de delict. cap.* 3. *num.* 26. Rebuff. *tract. except. n.* 114. *cum ſequentibus*, Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 19 *num.* 33 Surd *deciſ.* 258. *num.* 4. *cum ſequentibus*, Cald. *de empt. c.* 19. *n.* 31. *cum ſequentibus*, *& n.* 38. Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt* 25. *n.* 419, Gabr. Pereira *dec.* 6. *n.* 1, Mendez *in praxi, lib.* 5. *cap.* 1. *n.* 24. Barb. *in d. cap. ult. de confeſſis, n.* 9 Phœb. *arreſto* 126. *tom.* 1. *Onde dis que ò confeſſao extra-judicial nao he baſtante para condenaçao.* Et qui confeſſus fuit in charta ſecuritatis poteſt negare in contrarietate, Cabed. *arreſt.* 59. *p.* 1. licèt contrarium teneat Thom. Valaſc. *t.* 1. *alleg.* 67. *n.* 37. *cum ſequentibus*, cujus opinio recipitur *in Extravag. nova reformat. Juſtitiæ.*

Confeſſio delicti facta in ſupplicatione nocet, Farin. *p.* 4. *deciſ.* 89. & ibi additio.

Confeſſio plenè probat in his quæ pendent à voluntate confitentis. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 30. *n.* 11.

Confeſſio præjudicat confitenti, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 80. *n.* 5.

Confeſſio non præjudicat tertio, *l. Seia, in principio ff. ad Velleian.* Pariſ. *conſ.* 19. *n.* 6. *lib.* 3. Maſcard. *de probat. concl.* 386. Menoch. *de præſumpt. l.* 5. *præſumpt.* 15. *n.* 9. Cov. *pract. c.* 22. *n.* 5. Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *c.* 30. *n.* 4. & vide Azeved. *ad l.* 5. *n.* 21. *tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopil.* Surd. *de alim. t.* 8. *privil.* 48. *n.* 9. *& dec.* 65. *n.* 2. *& deciſ.* 218. *n.* 11. *& deciſ.* 315. *n.* 3. Et pactum de renuntiatio unius non nocet tertio, Surd. *d. tract. de alim. tit.* 9. *quæſt.* 42. *num.* 15. *&* 16. *& conſ.* 5. *num.* 39. Et de renuntiatione vide eundem Surd. *deciſ.* 163. *n.* 10. Cald. *de empt. cap.* 24. *num.* 52 Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 40. *num.* 44. *cum ſeq.* Et quod confitendo nemo præjudicat tertio, tradit idem Surd. *d. quæſt.* 42. *num.* 25 *cum ſequentibus.* Et confeſſio præjudicat tertio, qui à confitente cauſam habet, vel ſucceſſori. Surd. *deciſ.* 10. *num.* 9. Et confeſſio cedentis nocet ceſſionario, quando eſt facta ante renuntiationem, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 16. *num.* 20 Cald. *conſ.* 33. *num.* 15. Surd. *deciſ.* 218. *num.* 5. *juncto num.* 2. *&* 6. Tiraquel. *de retract. lig. §.* 1. *gloſſ.* 2. *num.* 14. Et ceſſionario in quem erat tranſlatum jus ante confeſſionem non nocet cedentis confeſſio, Surd. *deciſ.* 256. *num.* 9. Et confeſſio cedentis poſt confeſſionem non præjudicat ceſſionario, idem *conſ.* 75. *n.* 4. Phœb. *deciſ.* 20. *n.* 6. *p.* 1. Et ſcriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 84. ubi etiam quod dos confeſſata à marito non habet jus prælationis.

Confeſſio facta per procuratorem non habentem ſpeciale mandatum non nocet domino, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 468. *n.* 81.

Confeſſio ſi fiat à procuratore non legitimo, nec de cauſa bene informato, nec à parte ratificata ſit, revocatur, idem Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 491. *n.* 17.

Confeſſio facta in articulis nocet confitenti, *l. cum precum, Cod. de liberali cauſa*, Menoch. *conſ.* 395. *n.* 61. Maſcard. *de probat. concl.* 347. *num.* 16. *& concl.* 368. *num.* 4. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 79. *à num.* 8. Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.* 654. *à num.* 11. Cald. *de empt. cap.* 19. *num.* 43. Et ſi fiat cum qualitate nocet, idem *conſ.* 23. *n.* 14. Secus ſi fiat in allegationibus juris, Joſeph Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 115. *num.* 16.

Confeſſio facta in libello, vel in poſitionibus nocet confitenti, Barboſ. *ad cap. ult. de confeſſis, n.* 9.

Confeſſio facta in contractu inutili, vel in judicio invalido, non probat contra confitentem, Tiraquel. *de jure conſtit. p.* 3. *limit.* 7. *n.* 19.

Confeſſio non veriſimilis non nocet, Surd. *deciſ.* 191. *num.* 28.

Confeſſio facta in uno judicio non præjudicat in alio, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 14. Farin. & ibi additio *p.* 4. *deciſ.* 56.

Confeſſio in una cauſa non nocet in alia inter alias perſonas. Surd. *deciſ.* 309. *num.* 4. Idem in confeſſione judiciali, Surd. *deciſ.* 525. *n.* 12. Idem inter eaſdem perſonas, Farin. *Rota Rom. deciſ.* 266. *n.* 6. ubi citat Valaſc. *conſult.* 33.

Confeſſio non nocet quando pro ſubſtantia actus ſolemnitas requiritur. Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 27.

Confeſſio ad unum finem lata, ad alium non debet operari, Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 14. Farin. *in deciſ. Rota noviſſ. deciſ.* 228. *n.* 8.

Confeſſio incerta non eſt confeſſio, *l. certum, in princ. p.* & ibi Gloſſ. *ff. de confeſſis*, & paria ſunt nihil fateri, vel incertè & obſcurè fateri, *l. de ætate, §. nihil, ff. de interrogator. action.* Farin *p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 111. Et confeſſio dubia interpretatur in bonam partem, addit. ad Farin. *p.* 4. *deciſ.* 35. *lit. B*, ubi etiam de dubia confeſſione, *lit. C.*

Confeſſio tutoris, curatoris, executoris, aut alterius adminiſtratoris non facit fidem de recepto in præjudicium pupilli, minoris, hæredum, & aliorum niſi de numeratione aliter appareat. Cald. *conſ.* 33. *num.* 25. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 677. *num.* 42. *cum ſequentibus.*

Confeſſio facta in actu nullo ex defectu juriſdictionis non valet, Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 139. *num.* 10.

Confeſſio partis etiam poſt concluſum in cauſa admittitur, Azeved. *ad Cur. Piſan. lib.* 4. *cap.* 6 *num.* 131.

Confeſſus habetur pro judicato, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5 *collect.* 1774. Cald. *quæſt. forenſ. quæſt.* 31 *num.* 12.

Confeſſus crimen metu tormentorum, quod non commiſit, tenetur ſub pœna peccati mortalis revocare confeſſionem, Gloſſ. *in cap.* 1. *verbo errori*, 15. *q.* 6.

Felin.

Digitized by Google

Felin. *in cap.1.num.7. de teſtibus cogend.* Navar. *in man. cap.18. num.18.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular.q.19.art.10.* Cov.*lib.1 var.cap.2.n.8.* Direct. Inquiſitor.*p.3.pag.527.* Sayr. *clavis Regia lib.11.cap.3.n.29.cum ſequentibus* Farin.*de delict.p.5. q.128.num.27.* Quid ſi confiteatur in foro pœnitentiali id quod non commiſit, an peccet? Vide Nav. *in cap.fratres,n.26.& 27.de pœnit.diſt.5.* Et confeſſio facta in tormentis, non præcedentibus legitimis indiciis, eſt nulla, Farin.*de delict.p. 3. quæſt. 83. juncto num.44.cum ſequentibus.* Et indicia indubitata ſufficiunt ad condemnationem, Maſcard. *de probat.concluſ.1385.num.23.*

Verbo Confines.

CONFINES terminorum quando probentur? Vide Cened. *ad Decretum,collect.9.num.2.* cum aliis citatis per Barboſ.*in collect. ad cap. cum cauſam 13.de probat.n.3.cum ſequentibus, & ad cap.cum olim.19.de cenſibus,n.2.* ubi aſſerit quod probantur per libros antiquos, famam, aſpectum, lapides ac literas in lapidibus terminorum ſcriptas,& teſtes de auditu, quamvis ſint ſingulares.

Confines probantur per probationes minùs perfectas, per teſtes, quamvis ſint vaſſalli, & non præſumantur mutati; Cald. *de empt.cap.21.à n. 13. uſque ad num.16.*

Confinium diœceſum probatio poteſt fieri per libros antiquos & teſtes, ſeu famam, & alia adminicula, *d.cap.cum cauſam*, ubi Gloſſ. & Doct. *de prob.* cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *probatio,num.21.*

Verbo Confirmatio.

CONFIRMATIONIS ſacramento patrini debent eſſe confirmati, Barboſ. *in collect. ad Concil.Trident.ſeſſ.24. de reformat. cap. 2. num. 10.* Non confirmatus ſuſcipiens Ordines non peccat mortaliter, Ægid. de Coninch. *de ſacram.quæſt. 72. art.8.dub. unico, num 90. cum ſeq. & diſp.20.dub.10. n.102.* Suſcipiens confirmandum non tenetur hunc erudire, niſi fortè in caſu neceſſitatis, idem *d.q.72. art.10.num.93.* ubi *num. ſeq.* quod ad officium patrini non poteſt admitti, niſi unus vel una,& quod non confirmatus non poteſt tenere confirmandum, & de confirmatione vide Balduin. *in opera Bellarm. p.2.lib.2.*

Confirmatio in forma communi nullum obſtaculum tollit, ex Gonzal *ad reg.8.Cancel.gloſ.45. §. 1. num.75.& 76.*

Confirmatio Regis cum cauſæ cognitione, de actu invalido facit validum, *cap. cum venerabilis.* ubi Abb. & Dec. *num.1.de confirmatione utili*, Felin. *in cap.inter dilectos, num.6.de fide inſtrument.* Xuar. *allegat.12.num.34. & allegat.14.in principio*, Molin. *de primogen.lib.2.cap.7.num.7.* Pur. *deciſ.* 448. Et proviſio Principis facta cum cauſæ cognitione non poteſt impugnari, Cota *in memorabilibus*, verbo *Confirmatio.* Et princeps per confirmationem non intendit juri alterius tertii derogare, Barboſ. *in cap. dudum 31.num.7. de decimis.*

Verbo Conjunctus.

CONJUNCTUS licè admittatur pro conjuncto cum cautione de rato, *l.ſed & hæ perſonæ, ff.de procurator.* admitti tamen non poteſt per procuratorem, *l.ſtipulationem 3. verſ.ſed ſi fortè,ff.judicatam ſolvi*, tradit Speculat.*in tit.de conjuncta perſona, col.1.ibi*, licèt enim: & ſequuntur plures, ut per Felin. *in cap.cum terra, num.8 verſ.declara, de ſent. & re judic.* Tiraquel. *de retract. lign. §. 10. gloſ. 1. n.24.* Chaſſan. *ad conſuet. Burgund.rub.4.§.5. gloſ. 1. num.11.* quod procedit etiam poſt litem conteſtatam Tiraquel. *ubi proximè,num.7.* Et conjunctus quando admittatur pro conjuncto abſque mandato: vide Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.r.3. collect.* 736. Et conjunctus pro conjuncto abſque mandato ad agendum admittitur, Auguſt.Barb.*ad cap.dilectus 29.à num.17. de reſcriptis.* Secus in ſpiritualibus; idem *ad cap. coram 34.de officio delegati,num.7.*

Conjunctus,conſanguineus,vel vicinus præſumitur ſcire facta conjuncti, conſanguinei, vel vicini, Barboſ. *ad cap quoſdam 7.de præſumpt.n.2.*

Verbo Conservator.

CONSERVATORES ſunt judices delegati,& habent juriſdictionem limitatam ſuper injuriis,& violentiis manifeſtis,*cap.1.& ult.de officio delegati,lib.6.*Card. *in praxi judicum,& advoc.*verbo *conſervator.num.3.* Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſc. Neapolit.p.2.deciſ.158.*Themudo *deciſ.260.n.18.& deciſ.270.num.4 p.3.* cum aliis relatis per Barboſ.*in collect ad d.cap.1.num.1.cum ſeq.* Alia de conſervatoribus vide per eundem Barb.*in d.cap.ult. & in collect. ad.Concil.Trid.ſeſſ 13.de reform.cap.5.* Gabr. Pereira *deciſ.118.num.15.& 16. & de manu Regia,p.1.cap.7.* Sylv.verbo *Conſervator*,Salzed.*in pract. crim. canon. cap.3.lit.A*,Valaſc. *conſult.152.num.8.& 9.* Et qui poſſint eſſe conſervatores,vide Barboſ.*d.loco.*

Conſervatores Equitum Melitenſium ſunt judices Ordinarii,quia ſunt judices commiſſarii dati in Capitulo ad cognoſcendum de cauſis pertinentibus ad commendatarios, ideoque non eſt locus Ordinar. *lib.1.tit.1.in principio*,cùm Commendatarii non ſint exempti à juriſdictione Ordinaria, & hoc jure utimur, & ita ſervatur in Senatu ſupplicationis,vide Valaſc. *d.conſult.152.num.10. & 11.*Gabr.Pereira *de manu Regia,cap.10.num.7.cum ſeqq.*

Verbo Constitutio.

CONSTITUTIO laicorum etiam generaliter loquens non ligat Clericos,Tiraq.*in l.ſi unquam*, verbo *donatione largitus,num.354.Cod.de revocand.donat.& de primog.q.43.à princ. & in præfat. retract.lign.14* Valaſc.*de jure emphyt.quæſt. 20. n. 6. col.4.* Menoch. *de interdict.remed. 24. recuper. poſſeſſ. num.54.cum ſequentibus*,Cald,*de nominat.q.7.n.14.& de renov.q.17.n.11.*Mexia *in tract.taxa panis,concl. 5. n.13.& 17.* Mench. *controverſ.uſufrequent.cap.5. n.5.* perez *lib.8.pag.32.cum ſeq* Barboſ.*in l. Titia, n.32. ff.ſoluto matrim.* Valdeſ.ad Soar. *p.2.pag.39.* Molin. *de primogen.lib.2.cap.10.num.78. verſ.quod*, Azor. *moral p.1.l.5.cap.12.col.413.*Bernard.Græv.*in pract. Cam.Imper.lib.2.conc.32.*

Conſtitutio pœnalis regulariter reſtringitur,*cap ſtatutum,de elect.lib.6.*Farin.*conſ.65.n.132.*

Conſtitutiones Synodales Canones judicantur, ita ut contra illas prolata ſententia nullius ſit momenti,& ſit ipſo jure nulla,Barb. *in addit. ad collect. tit.27.de ſentent & re judicata,verſ. amplia 4. & verſ. ibidem,pag.78.col.1.& 2.* Et ſtantibus conſtitutionibus Synodalibus,potiùs ad illas,quàm ad jus commune recurrenddum erit, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel gloſſ.9.§.1.num.18.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo Conſuetudo.

CONSVETVDO eſt optima legum interpres, Maſcard. *de probat. concl.* 1415. *num.* 10. Menoch. *conſ.* 390. *num.* 21. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *contractum*, *num.* 24. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Cened. *pract. quæſt.* 3. *n.* 11. Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 2. *dec.* 254. *n.* 8. Et pro loco obſervatur §. *ex non ſcripto, Inſtit. de jure naturali*, Ricc. *ubi proxime, n.* 5. Et quod fit conſuetudine permittente, rectè fieri dicitur, *l. quis ſit fugitivus*, §. *apud Labeonem*, ibi, *quia id facit*, *ff. de Ædilitio*. Et optima contractuum interpres dicitur, Ricc. *n.* 9. *d. loco*. Et eſt lex, Bernard Græv *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 36. Et parem vim habet cùm lege, Valaſc. *alleg.* 56 *n.* 3. *t.* 1. cùm aliis ad propoſitum notatis per Barboſ. *de principiis*, *& locis commun. utriuſque juris*, verbo *conſuetudo*, *num.* 5.

Conſuetudo eſt omnium juriſdictionum origo, forma, & principium, & ei tanquam matri, & honor, & reverentia debetur. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit p.* 2. *deciſ.* 217. *num.* 7.

Conſuetudo attenditur, Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 14. *num.* 1. ubi *n.* 11. quod ſecunda conſuetudo tollit primam.

Conſuetudo locorum eſt attendenda, *l. quod ſi nolit*, § *qui aſſidua*, *ff. de Ædilit. edicto*, Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 19. *num.* 12. Ricc. *deciſ.* 1. *Cur. Archiepiſc. p.* 2. *deciſ.* 254. *num.* 6. Roland. *conſ.* 69. *num.* 34. *lib.* 3. *& conſ.* 4. *num.* 20. *eod. lib.* ubi *num.* aſſerit quod eſt domina omnium rerum.

Conſuetudo Regni; ſeu loci vicini attenditur, Valaſc. *conſ.* 51. *num.* 48. *col.* 2. *& conſult.* 70. *num.* 5. Maſcard. *de probat. concl.* 1415. *n.* 12. Boer. *deciſ.* 236. *ad fin.* Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib* 1. *concl* 36. *num* 15. Gabr. Pereira *dec.* 97. *num.* 1 Gam. *deciſ.* 16. *num.* 6. *& deciſ.* 174. *num.* 10. Molin. *de primogen. l.* 1. *cap.* 2. *num.* 18. Menoch. *conſ.* 312. *num.* 13. *& conſ* 360. *num.* 22. *& conſ.* 395. *num.* 9 *&* 10. ubi quod prædium præſumitur allodiale, ſi prædia vicina ſunt allodialia, & de conſuetudine regionis vide Cald. *de poteſt. eligendi, c.* 13. *ad fin.* Et conſuetudo unius loci extenditur ad loca vicina; Barb. *de offic. & poteſt Epiſc. p.* 3. *alleg.* 62. *num.* 27 Et conſuetudo unius provinciæ non extenditur ad loca particularia; Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 92. Et conſuetudo debet probari in ſpecie, Surd. *dec.* 87. *num.* 12. Et lex municipalis dubia interpretationem accipit è lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, gloſſ. *in l. ex ea*, *ff de poſtul.* Menoch *conſ* 126. *n.* 22. Molin. *d. lib.* 1. *cap.* 3. *n.* 2. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *num.* 3. Et quod conſuetudo regionis eſt attendenda, vide text. *in cap. cùm olim, de conſuetud. l. ſi fundus*, *ff. de evict.*

Conſuetudo patriæ in judicando ſervanda eſt, *juxta regul. quod ſi nolit*, §. *qui aſſidua*, *ff. de Ædilitio edicto*, gloſſ. & omnes *in l. excep. C. locati*, *l. ſi fundus*, *ff. de evict.* Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 11 *num.* 1. Cald. *de renovat. q.* 15. *num.* 47.

Conſuetudo in ſolvendis decimis attendi debet, *c. cùm ſint homines*. ibi, *ad conſuetudinem, de decimis*, Rebuff. *de decimis*, *quæſt.* 13. *n.* 47. Perez *ad leg. Ordinam. tit.* 5. *lib.* 1. *pag.* 133 Guter. *pract. l.* 1. *q.* 19. *num.* 3. Azeved. *l.* 1. *num.* 12. *& l.* 6. *n.* 4. *tit.* 5. *l.* 1. *novæ recopilat.* cum aliis citatis per Barboſ. *ad cap. cùm ſint* 18. *de decim num.* 3. *& ad c. in aliquibus* 32. *eod. tit. num.* 5. 6. *&* 7.

Conſuetudo in locationibus ſervanda eſt, *l. excepto*, *C. de locato*. Pinel. *in rub. Cod. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 4. Valaſc. *conſult.* 136. *num.* 10. Surd. *deciſ.* 131 *num.* 2. *& deciſ.* 165. *num.* 37. Et idem eſt in bonis emphyteuticis, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 447. *num.* 82. *& c.* 875. *n.* 15. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 2. Joſeph Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 62. *a n.* 7. Cald *d. cap.* 5. *n.* 3. Et ubi contractus emphyteuticus celebratur, Parin. *deciſ.* 518. *in nov ſ. num* 1.

Conſuetudo in ſolvendis gabellis attendi debet, Menoch. *conſ.* 9. *num.* 7. *& conſ.* 21. *num.* 15.

Conſuetudo verba privilegii poteſt interpretari, Burgos *conſilio* 23. *num.* 5. Et poteſt declarare legem, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *qq. Regular. quæſt.* 11. *art.* 8.

Conſuetudo eſt altera natura, ſecundùm Philoſoph. & Surd. *de alim. tract.* 1. *tit.* 1. *n.* 7. & vide Aym. *conſ.* 238. *num.* 8. *cum ſequentibus.*

Conſuetudo mutari non debet, *leg. minimè*, *ff. de legibus.*

Conſuetudo non excuſat à pœna & peccato, Mexia *in tract. taxæ panis, concl.* 3. *n.* 23.

Conſuetudo maris tanquam lex ſervanda eſt, *l. deprecatio*, *ff. ad leg. Rhodiam de jactu*, *Auth. de uſu navium*, §. *fin. collat.* 6. Bald. *conſ.* 57. *n.* 2. *vol.* 2. Alexand. *in l.* 1. *num.* 51. *&* 52. *ff. ſoluto matrim.*

Conſuetudo eſt quid facti, & debet probari, Joſeph. Ludov. *Peruſ. deciſ.* 62. *num.* 25. *cum ſequentibus* Maſcard. *de probat. concl.* 528. *num.* 2. Menoch. *de præſumpt. l.* 2. *præſumpt.* 8. *num.* 7. *& conſ.* 8. *num.* 16. Surd. *conſ.* 371. *num* 1. Valaſc. *conſ.* 192. *num.* 9. Et probatur per famam, Duen. *reg.* 299. *verſ.* 21. *limit* Et conſuetudo notoria eſt probanda, Chaſſan. *in conſuetudin. Burgundiæ, in proœm. num.* 23. Et probatur per duos teſtes, Rota Bononien *deciſ.* 65. *num.* 13. Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag.* 6. Et de hoc notabili vide Barboſ. *in cap. cùm dilectus* 8. *num.* 16. *de conſuetudin.* ubi *n.* 17. quod Doctori aſſerenti conſuetudinem vigere in loco in quo verſatur, credendum eſt, & *n.* 18. quod eſt ſequenda opinio Doctorum, quæ habet conſuetudinem pro ſe.

Conſuetudo antiqua, & diuturna quæ dicatur? vide Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *omnia*, *num.* 31. *C. de revoc. donat.*

Conſuetudo quæ dicatur immemorialis? vide Duen. *reg.* 90. *verſ. fallit primò.*

Conſuetudo immemorialis qualiter articuletur & probetur? vide Gabr. *commun. t. de præſcr. con. l.* 1. *per totam*, Cov. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. § 3. *n.* 6. *&* 7. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *per totum*, Bald. *de præſcript.* 2 *p.* 3. *partis, quæſt.* 6. *num.* 12. *cum ſeqq.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 18. *num.* 47.

Conſuetudo immemorialis habet vim privilegii, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 57 *n.* 10. *&* 11. Et potentior eſt privilegio, Molin. *de primogen. l.* 2. *c.* 2. *num.* 21. Et differt à privilegio, quia conſuetudo non poteſt reddere incapacem, *c. quanto, de conſuetud.* privilegium autem poteſt, *l. quidam*, *ff. de re jud.* Rebuff. *de decim. q.* 13. *num.* 62.

Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur ſublata, niſi de ea fiat expreſſa mentio in lege, vel conſtitutione, Flor. *lib.* 2. *var. quæſt.* 10. *num* 44. Fr. Emman Roderic. *qq. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 9. *art.* 5. *ad fin.* Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 33. *n.* 2 Garc. *de benefic. p.* 3 *cap.* 2. *n.* 160.

Conſuetudine ſublata ſimpliciter, vel etiam ſigno univerſali, omni, ſeu quacunque conſuetudine non obſtante, cenſetur ſublata etiam immemorialis, Aym. *de antiquit. temporum, p.* 4 *n.* 43. Covar. *l.* 1. *var. cap.* 13. *num.* 5. Avend. *de exequend. mand. p.* 1. *c.* 6. *& p.* 2. *c.* 14. & plures ut per Azeved. *ad l.* 3. *n.* 21. *tit.* 1. *lib.* 2. *novæ recopilat.* Guter. *pract. l.* 3. *q.* 31 *n.* 4. Duen. *regul.* 144. *ampliat.* 3. Ceval. *commun. contra commun. q.* 104. *num.* 14. Valaſc. *conſ.* 141. *n.* 13. alter Valaſc. *alleg.* 56. *n.* 11. *&* 12. *tom.* 1 Flor. *var. q.* 21. *n.* 16. *cum ſequentibus*, Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio*,

Digitized by Google

*p.*40.Sayr.*in clavi Regia,lib.*5.*cap.*11.*n.*10.Gonzal. *ad reg* 8.*Cancel.gloſſ.* 33.*n.*8.*cum ſequentibus*, Farin. *in praxi crimin. tom.* 1.*p.*1.*q.*8.*n.*3.*&* *p.*7. *inſ. agm. lit.C,num.*722.*cum ſeq.*

Conſuetudo & obſervantia ad hoc ut conſtet, quæ requirantur; vide Menoch.*conſ.*187.*n.*57. Roland. *conſ* 13.*l.*4.Maſcard.*concl.*424. Valaſc *conſult.*162. *num.*9.*cum ſequentibus*,Bernard.Græv, *in pract Cam. Imper.lib.*2.*concl.*31. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.c.*79.*n.*5.*cum ſequentibus & c.*447.*n.*29.

Conſuetudo ex quibus actibus inducatur ? vide Menoch. *de arbitr.caſu* 81.*num.*2.Garc *de expenſis, cap* 9 *n.*44. Molin.*de primogen.lib.*2.*cap.* 6.*n.* 24.25. *&* 27. Bernard.Græv. *in pract.Cam.Imper.l.*2.*con. l.* 31.*n.*11.*cum.ſeqnentibus*,Farin *dec.*518.*n.*2 *in noviſſ.* Cavalcan.*de tutore,n.*44.Guter. *l.*2 *pract. quaſt.*73. Aloyſd. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p.*21 *deciſ.*161.Ubi multa de probatione conſuetudinis. Et bonus actus etſi ad conſuetudinem inducendam requiratur,unicus tamen habens tractum ſucceſſivum,per tempus ad eam requiſitum ſufficit,Guter. *d.q.*73.*n.*2.Et conſuetudo non inducitur ex actibus difformibus Bart. *in l.*2.*n.*22.*ff.ſoluto matrim.* Garc. *de benefic.p.*6.*cap.*2.*n.*387.Stephan.Gratian.*diſcept. forenſ.cap.*561 *a num.*26.

Conſuetudo an reſolvatur per illud tempus,quod neceſſarium eſt ad eam inducendam vide Tiraquel. *de jure mariti,gloſſ.*5 *num.*13.

Conſuetudo non extenditur de uno caſu ad alium *l.*1.*verſ. neque ad preſens tempus refertur uſus, ff. de itinere actuque privato*, Tiraq. *de.prim gen.q* 16.*n.* 10. Et non extenditur de loco ad locum, nec de perſona ad perſonam,Menoch. *de interdict. remed.* 5.*retin.poſſeſſ.n.*62.*cum ſeq.& remed.*15.*recuper.poſſeſſ.n.*563. *conſ.*1.*n.*132.*& conſ.*163.*n.*8. *cum ſequen. & conſ.* 390.*n.*23. Valdeſ. *in addit.ad Soar.pag.*47. Maſcard.*de probat.concl.*423.*num.*12.*&* 13.Anton. Gabr.*l.*5.*commun.opin.ſub tit de præſcript.concl.*2.*n.* 12.*cum ſequentib.* Surd.*deciſ.*131.*n* 9.*& de alim tit.* 2.*quaſt.* 15.*n.*87. Cald. *de reſolut. emphyt. c.*7. .171 Barboſ. *de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.*3.*allegat.* 62.*n.* 27 Et conſuetudo extenditur ad caſus ſimiles, Surd.*d.quaſt.*15.*n.*88. ubi *n.*87. quod non extenditur ad ſimiles perſonas. Et conſuetudo eſt ſtricti juris, Tiraquel. *de retract. lig* §.35.*gloſſ.* 1.*n.*2.imò extendi poſſe tanquam favorabilem, reſolvit Molin. *de primogen. lib.*2.*c* 6.*n.*11. ubi ſecus aſſerit in præſcriptione quem vide *n.* 16. *cum ſequentibus, & num.*20.*cum ſeq.*

Conſuetudo in quo differat à præſcriptione?vide Felin. *in c cùm ex injuncto,num.*10.*de hæretic.* Tiraquel.*de primog.quaſt.*90.*num.*3.Cov. *lib.*1.*var c* 17. *num.*8.*verſ.decimò*,Garc. *de expenſis,cap.*9.*num.*43. Molin. *de prim gen. l.*2.*cap.*6.*n.*10.Garc *de benefic. p.*5.*cap.*4.*num.*73. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*56 *n.*26.*cum ſequentibus,& cap.*679.*n.*12.

Conſuetudo an introducatur per errorem? Vide Tiraq.*de primog.quaſt.*92.

Conſuetudo contrahentis attenditur,& declarat contractum, *l univerſorum, ff.de pignorat. act.* cum aliis,de quibus per Surd.*de alim.tit* 4.*quaſt.*16 *n.*24 *& q.*19. Cald. *in l.ſi curatorem*,verbo *ſua facili a-te,n.*6.*verſ. & quod minor. C. de in integrum reſtitut minor.* Et ſecundùm conſuetudinem videtur quis contrahere,*l.quod ſi nolit,§ qui aſſidua,ff.de Ædilit. edicto*,Surd.*dec.*80.*n.*3.*& deciſ.*223.*n.*11.ubi *n ſeq.* alia addit de conſuetudine.

Conſuetudo poteſt introduci ab una familia,vel perſona.Tiraq *de primogen.quaſt.*16.Menoch. *conſ.* 2.*n.*282.*& conſ* 104.*n.*22. Valdeſ. *in addit.ad Soar. p.*47.Molin.*de primog.lib.*2.*cap.*6.*n.*1. Anton Gabr. *commun.l.*6.*tit.de conſuetud.concl.*5.Cotta.*in memorabilib.* verbo *progenies,pag.*713.Valaſc.*conſult.*132. *n.*16. Et conſuetudo patrisfam. attenditur, Rebuff. *in tract.exceptionum.num.*788.

Conſuetudo communis excuſat à culpa, *l.pignus* & ibi Bald. *Cod.de pignorat.act.* Farin. *de delict.p.*3 *q.* 110. *n* 83. Et conſuetum relevat allegantem ab onere probandi. *l.fin.in principio,ff.de eo quod metus cauſ.*,Surd.*de alim.tit.*4 *quaſt.*15.*n.*27.

Conſuetudo mercatorum eſt ſervanda,& ſecundùm eam judicandum, Put.*deciſ.*19 *p.*1.Strach.*de mercatura,t.quomodo in cauſis mercat.procedi,ſit,§.ult num.* 12.*p.* 477. Idem diſponit Ordinat.in eo quod ſervatur inter mercatores,*lib.*4.*tit.*1.§.2.

Conſuetudo in præcedentiis,& prælationibus eſt attendenda. Menoch. *conſ.*126 *num.*3.*& conſ.* 301. *num.*43.*cum ſeq.* Garc. *de nobilit. gloſ.* 48.§.3.*n.*22. Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*105.*num.*8.*& cap.*492.*num* 9.*& cap.*590.*num.*23.Farin.*deciſ.*595. *num.*1.*& deciſ.*867.*num.*1.*in noviſſ.*Et in ſucceſſione majoratus,Fr.Emman. Roderic. *tom.*2.*qq. Regular. quaſt.* 78. *art.* 13 *ad fin.*

Conſuetudo,& rei natura dant interpretationem diſpoſitioni ſimplici & genericæ,Molin.*de primog. lib.*1.*cap.*3.*num.*3. Et quælibet diſpoſitio recipit interpretationem à conſuetudine,Innocent.*in c.olim. de verbor.ſignif.*refert plures Surd.*de alim.tit.*1.*q.*66. *num* 4.Cald.*forenſ.q.*38.*n.* 14.

Conſuetudo correctoria juris non extenditur ultra caſum in quo loquitur.Barb. *in l.poſt dotem,n.* 49.*ff.ſol.matr.* Seſſe *Aragon.deciſ.*218.*num.ult.*

Conſuetudo ut valeat non requiritur,quod ſic ſit obtentum in contradictorio judicio, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper.l.*2.*concl.*31.*n.* 7.*cum ſequentib*,Maſcard.*de probat.concl* 427.Molin. *de primoger. lib.*2.*cap.*6.*num.*17. Flor. *var.quaſt.*1.*num.*64. Flamin. *de reſignat. lib.* 3.*quaſt.*6.*num.* 28.*cum ſeq.* contrarium tradit Menoch. *conſil.* 187. *num.* 57 & vide Tiraq.*de primogen.quaſt.*91.ubi *quaſt.*94.quid ſi ſæpius judicatum ſit pro aliquo caſu, an ſi populus conſentiat, & non contradicat ſententiis nullis, inducatur conſuetudo.

Conſuetudo reprobata à lege excuſat à pœna. Farin.*de delict p.*4.*conſ.*54.*n.*19. & ibi addit. *lit.A.* Garc.*de benefic p.*9.*cap.*2.*num.*27.

Conſuetudo juriſdictionem dare poteſt, Barboſ. *ad cap.quantò* 7.*de offic.judicis ordin.num.*7.

Conſuetudo an veniat appellatione juris? vide Menchac.*controverſ.uſ.freq.cap.*3.*n.* 2.

Conſuetudo in titulis eſt attendenda, & facit unum altero majorem,Menoch. *conſ.*302.*n.*43.*cum ſeq.* Et Doctori atteſtanti de conſuetudine credendum eſt,Hyppolit. *conſ.*82.*n.*41.*cum ſeqq.* Menoch. *conſ.*34.*n.*9.*& n.*20.*cum ſeq.*

Conſuetudinem non poteſt introducere una perſona,ex Tiraquel. *de primogen. q.* 16.

Conſuetudo, & ſtatutum à pari procedunt,Menoch *de arbitr.lib.*1.*q.*71.*num.*3.ubi *num ſeqq.*varia de conſuetudine adducit.

Conſuetudo rationabilis quæ dicatur,relinquitur judicis arbitrio,Menoch.*de arbitr.lib.*2.*caſu* 82. *num.*2.

Conſuetudo rationabilis valet etiam contra legem derogantem conſuetudini. Duen. *reg.* 144.*n.* 106 *verſ.limita* 5. Cov. *l.*3.*var.c.*13 *n.*4. Menchac. *quaſt.uſ.frequent.cap.*3.Fr Emman.Roderic. *tom.* 1. *qq.Regular.quaſt.*9.*art.*5. Navar. *de ſpoliis clericor. p.*14. *num.* 2. Guter. *lib* 3 *practic.quaſt.* 31. Valaſc. *conſult.* 104.*num.*26.An requiratur ſcientia Principis ? vide Duen. *reg* 141.*verſ. Secundò limita*,Menchac.*d.cap.*3.*num.*3.

Conſuetudo ut dicatur præſcripta,quantum temporis requiratur? vide Roch. *in cap. ult.ſect.* 3.*n.*35. *de*

Digitized by Google

de conſuetud. Vaſq.1.2.q.97.art.2.diſp 177.cap.5.Valentia tom.2.diſp.7 q.7.puncto 8.Azor. inſtitut. moral. lib.5.cap.17.quaſt.6. P.Soar. tom.1. de relig.lib.1. de cultu divino neceſſario ex præcepto. cap.13.& de leg. lib.7 c.5 & cap.18.num.11. Menoch.de arb tr. lib. 2. caſu 83. gregor. l.1.tit.2.part.1. verbo diez. Et conſuetudo interpretativa quando tempore præſcribatur:vide Put.deciſ.83.p.1.

Verbo CONTRACTUS, CONTRAHENTES CONTRAHERE.

CONTRAHENS cum alio, tanquam hærede,tanquam procuratore,& tanquam minore fatetur illum eſſe hæredem procuratorem,& minorem. Surd. *deciſ.*100. *num.ult.& deciſ.*133.*n.*16.*cum ſeqq.* Stephanus Gratianus *diſceptat.forenſ.cap.* 524. *num.*4.

Contrahentes videntur ſe conformare cum juris diſpoſitione,*l.hæredes mei.§.cùm ita.ff.ad Treb.l.quæro. §.inter locatorem, ff.locati.* Menoch. *conſil.* 111. *num.*17.Maſcard. *de probation.concluſ.*1415. *à num.* 2. Surd.*deciſ.*2.*num.*11. Valaſc. *conſult.* 134. *num.* 11. Cald pereira *de empt.cap.*9.*num.*10. Gam. *deciſ.* 19. *num.*4 Guter.*pract.lib.*3.*quaſt.*70.*n.*29.*& conſil.*18.*n.*7 *cum ſequentibus*. Ceval. *commun.contra commun.p.*4. *quaſt.*505.*n.*27. Et de fundatore majoratus,vide Gozal. *ad reg.*8.*Concel.gloſſ.*5.*num.*81.ubi etiam agit de conſuetudine cum qua videntur ſe conformare. Et contrahentes videntur contrahere ſecundùm naturam contractus,quoad ſcripturam faciendam, Cald. *d.tract.de empt.c.*19.*num* 14.Et contractus cenſetur celebrari ſecundùm diſpoſitionem juris, & ſtatutorum, *d.l.quæro, §.inter locatorem,*Surd.*conſil.*2.*n.*11. *& conſil.*198.*num.*13.Menoch. *conſil.*98.*n.*77. *& conſil.*111.*num.*17.*& conſil.*128.*n.*6.*& de præſumpt.lib.*3. *præſumpt.*38. & vide Mantic. *de tacitis, & ambiguis convent.lib.* 14.*tit.*39.*n.*24 Valaſc.*de jure emphyt.q.*7. *num.*24. Phœb.*deciſ.*102.*num.*7.*p.*2.Gabr.Pereira *deciſ.*2.*n.*8.Et partes in dubio cenſentur voluntatem ſuam accommodare ſecundùm leges, Surd. *deciſ.* 3. *num.*11.Et contrahentes ſemper & ubique ſe aſtringunt ad eas leges,quæ ſunt ſuper eo contractu,quem volunt celebrare, neque cenſentur eas velle evitare niſi id expreſſe agant, ut ex Dec. *conſil.* 111. *num.* 6. refert Phœb.*deciſ.*16.*num.*38.*p.*2.

Contrahens in regno extraneo ligatur ſtatutis illius Regni,in quo contraxit,Ordin.*lib.*3.*tit.*6.§. 2. Borrel. *in ſum deciſ tom.*1.*tit.*43.*de foro compet.n.* 107 Brunor.à Sole *in locis commun.*verbo *forenſis,num.*5. Barboſ. *in l.hæres abſens*, §.1.*num.*47.*ff. de judic.* ubi *num.*7. tradit rationem.

Contractibus ad eorum perfectionem, & ſubſtantiam requiritur acceptatio tacita,vel expreſſa, Gonzal. *de menſibus,gloſſ.*26.*n* 6.*cum ſequentibus,*ubi *n.*24 aſſerit quod acceptatio nihil eſt aliud quàm mentis & voluntatis declaratio: & à *num.*25.agit quomodo probetur acceptatio.

Contractus ubi fieri debet in ſcriptis locus eſt pœnitentiæ,donec ſcriptura ſit facta,& ante ſcripturam contractus eſt imperfectus, & licet partibus recedere, & nullum jus ex eo acquiritur, quouſque ſcriptura ſit completa, & habita pro abſoluta, argum. text. *in l.contractus* 16. *Cod.de fide inſtrum.* ubi gloſſ.verbo *in ſcriptis*, & notant in terminis Surd. *conſil.*84.*num.*1.Menchac. *illuſtr. cap.* 28. *n.* 2. Guter. *lib.*3.*pract.quaſt.*94. *num.*22.

Contractus talis cenſetur,qualem partes appellatunt, ex Surd.*deciſ.*312.*num.*13.Et talis præſumitur qualis à partibus denominatur, Addit.ad Farin.*p.*4. *deciſ.*118.*lit. B.*

Contractus verba poſita in inſtrumento,cenſentur verba partium, & Notarius organum, Bald. *in l.mater.n.*6.*Cod.de rei vendicat*, Menoch. *de præſumpt.l.*2. *quaſt.*68.*num.* 15.*& de arbitr. lib.*2.*caſu* 144.*num.*10. Maſcard, *de probat.concl.*1099.*n.*1. Et in Contractibus potiùs, mens,quàm verba ſunt attendenda, Menoch.*conſil.*372.*num.*1.Molin.*de primog.lib.*1.*cap.*4. *num.*20. Reynoſo *obſervat.* 41.*n.*23.

Contractus aut totus acceptandus, aut totus repudiandus,ideo eſt individuus,*l.ſi quis aliam,ff.de ſolut.l.quod ſi uno pretio, ff.de in diem addict.*Tiraquel. *de retract.tit.*2. *ad fin n.*4. *cum ſequentibus*, Stephan. Grat.*diſcept.forenſ.cap.*301.*n.*52.Cald. *forenſ.conſ.*39. Et ſcriptura publica in parte poteſt acceptari, & in parte non quando eſt de re ſeparata, Menoch. *de arbitr.lib.*2. *caſu* 93.*num.*28. Et contractum in parte approbans,in totum cenſetur approbare: quod procedit in eo contractu, cujus confecta eſt cauſa; & reſpectu alterius partis, videlicet qui ſolvit penſionem, cenſetur ratificaſſe contractum emphyteuſis, cùm penſio ſit conſtituta cauſa, & reſpectu ipſius, ut reſolvit idem Menoch. *conſil.*162.*n.*9.*cum ſequentibus, juncto num.*38.*cum ſeq.* & vide Surd.*deciſ.*33. *num.*6.*& deciſ.*290.*num.*9.

Contractus claudicare non debet, *l.*2.*Cod. de reſcind. vend.l.ſi cùm dies, §.pen.ff.de arbitr.l.Julianus, §.ſi quis,ff.de action.empti,*Menoch.*conſil.*122.*num.*39. Cald. *in l.ſi curatorem,*verbo *tunc contractum,num.*4. Cald. *de in integrum reſtit. min.* Surd *deciſ.*52 *num.*9. Stephan Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*442. *num.*10. Et eſt obſervandus in forma ſpecifica ipſius contractus Cardo. *in praxi judicum & advocator.* verbo *contractus, num.*17.*&* 22.

Contractus, ſeu conventio facta cum uno non prodeſt aliis, *l.ſi unius, ante omnia, de pactis*, Surd. *conſil.*5 *num.*39.*& deciſ.*109.*num.*9.*&* 10.*& dec.*266 *num.*10.

Contractus meticuloſus non præſumitur, *l.*2. *Cod. de eo quod metus cauſa,* cum aliis,de quibus per Maſcard. *de prob.concl.*1051. Menoch. *de præſumpt.lib.*3. *præſumpt.*126. Surd. *deciſ.*194.*n.*21.Flamin. *de reſignat.lib.*13.*quaſt.*1.*num.*71.

Contractus omnis, ſeu quælibet diſpoſitio, promiſſio, vel pactum,etiam juramento firmata,intelliguntur rebus ſic ſtantibus, ex pluribus citatis per Barboſ.*de clauſulis uſufrequent clauſula* 129.*à num.*1. & alterum Barboſ. ejus fratrem *de principiis & locis commun.utriuſque juris, lit.C,*verbo *contractus,n.*59. quem vide *n.*54.*cum ſequentibus,*ubi plura alia principia juris ſub hoc verbo *Contractus,*adducit.

Contractus ubi eſt nullus,etiam pœna in eo poſita eſt nulla, Barboſ. *in cap.ſignificantibus, de offic delegati,num.*10. *cum ſeq.*

Contractus in teſtamento facti, irrito teſtamento non revocantur, Clar. §.*donatio, quaſt.*5.*n.*3.Gam. *deciſ.*341. *num.*1.*cum ſequentibus,& deciſ.*383.*num.*1. Menchac. *uſufrequent.cap.*51. & Surd.*deciſ.*149.*n.*2. *cum ſequentibus.*

Contractus locationis eſt ultro citroque obligatorius,& non eſt æquum quod ex eodem inſtrumento unus poſſit conveniri, alter verò non, *l.ſi id certò §.nunc videndum,ff commodati,*Roland. *conſ.*69. *n.* 9. *lib.* 4.poſt quem ita reſolvunt Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*378.*num.*25.

Contractus cum pacto de retrovendendo an & quando præſumatur uſurarius vide Grammat. *deciſ.*7. *n.*27.Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.cap.*609. Cald. *in l.ſi curatorem,* verbo *facilitate, n.* 38. *cum ſequentibus,Cod.de in integrum reſtitut minor.& de reſolut.emphyt.cap.*13.*num.*26. Menoch.*conſil.*343.*n.*20. *& de præſumpt.lib.*3.*q.*122.*n.*60. & Maſcard,*de probat.concl.*447. Cottam. *in memorabilib.*verbo *Pactum pag.* 631.

Auguſt: Barboſa Repertor. E

Digitized by Google

pag.637. Addit.ad Farin.*p.4.deciſ.*118.*lit. C*, Valaſc. *conſult.70.n.3.& 9.*ubi quod ut venditio ſit reproba, & fœneratitius contractus, ſufficit concurrere modicitatem pretii, & pactum de retro, ſive perpetuum ſive ad tempus. Cened. *ad Decretal.collect.28.num.1.* ubi *num.*4.quod propter pactum de revendendo adjectum venditioni res non eſt tanti æſtimanda, imò talis conditio & pactum facit eam eſſe minoris pretii quàm fuiſſet, ſi libera vendita fuiſſet.

Contractus bonæ fidei, & ſtricti juris, an de jure Canonico differant inter ſe, vide Cald. *de empt.c.23. num.*56.

Contractus juſtitia eſt metienda ab eventu. Steph. Gratian.*diſcept.cap.679.n* 41.

Contractus omnis præſumitur licitus, Perez *lib.* 8. *Ordinam. p* 41. Farin.*de delict.p.4.conſ.54.n.26.*

Contractus non erit uſurarius, ſi promittatur intereſſe ad rationem de jure. Gabr. Pereira *dec.*84.*n.*3. Phœb. *deciſ.*205. *& arreſto* 70 *p.*2. Mendez *in praxi, lib.3.cap.22.num.19.col.*3.

Contractui qui juravit non contravenire, per ſolam libelli oblationem dicitur perjurus, & non per citationem. Aloyſ. Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſ. Neapolit. p.2.deciſ.*78.

Contractus ſunt de jure gentium, & non ſubjiciuntur Regi, *l.ex hoc jure,ff.de juſt.& jure,§.ex hoc jure,Inſt.de jure natur.gent.& civili, l.* 1.*in fine ff. de contrah.empt.* Surd.*dec.43.n.*11. Gonzal.*ad reg.*8. *gloſ.* 28.*n.13.& ſeqq.* Ignat.del Villar *in ſylva reſponſ.p.3. l.1.num.8.reſponſ.9.*

Contractus ex partium voluntate legem accipiunt, *cap.contractus,de regul.juris,lib.6.*cum aliis de quibus Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *Contractus,num.*12.

Contractui nullo à patre, vel matre facto filius ſtare non poteſt, juxta reſoluta per Cald. *de renovat. emphyt.q.16.à n.29. & de poteſt.elig.cap.12.n.6.* Valaſc.*conſult.90.n.6.*Barb.*in l.Lucius,n.20 ff. ſol. matr.*

Contractus, aut teſtamenti verba interpretantur ſecundùm conſuetudinem regionis. Gam. *deciſ.*174. *num.*12.

Contractus emptionis eſt ultro citroque obligatorius, nec debet claudicare, Perez *tit.* 7. *lib* 5. *Ordinam.pag.177.& 184.* Vincent. de Franch.*deciſ.35.n.4.* Stephan. Gratian. *diſceptat.foren.ſ. cap* 606. *num.* 14. Et qui non implet, ex ſua parte non poteſt agere, *l.Julianus,§.offerri,ff.de action.empt.* Surd. *conſil.* 300. *n.6.cum ſequentibus,* Farin. *deciſ.364.n.1.& dec.* 369. *num.1.in ultimis deciſ.*

Contractus novus non eſt receſſus à venditione rerum, Surd.*deciſ.305.num.*10. Cald. *de reſolut. emphyt.cap.16.num.*46.

Contrahere non poteſt ebrius, Rebuff.*tract.except. num.*635. & de ebriis vide Græv. *in pract.Cam.Imper. lib.2.concl.110.conſiderat.2.in coronide,num.4.cum ſeq* Ricc *in collect.deciſ.p.5.collect.*1840.*in fine.*

Verbo Contumacia.

CONTUMACIA eſt delictum, *l. contumacia,ff.de re jud.l.omne delictum,in princip.ff.de re militari*, cum citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordin. lib.3.tit.15.in rub.n.*1.quibus adde Perez *ad l.1.tit.3. lib.3.Ordinam.pag.*519. Marc. *de juriſdict.num.*8. Et contumacia creſcente debet creſcere & pœna, *l.relegati,ff.de pœnis.* Et contumax pro confeſſo habetur, Bald. *in l.licèt,Cod.de procurator.* Menoch. *conſil.*68. *num.*16. Et contumacia non datur ſine citatione, & monitione antecedente, Marant. *de Ord.judic.p.6 tit.de contumacia,num.*1.

Verbo Creditor.

CREDITORES recta via agere poſſunt contra eum, cui aliquis fundus datus fuit eo pacto ut debita donatoris ſolvat, Tiraquel.*de retract.lig.§.1 gloſſ.14.num.*116 Strach *de mercatura.tit.de decoctor. p.5.num.*9. Vincent. de Franch.*deciſ.*273. Guido Papæ *quæſt.260.num.11.in fine*, Gom. *tom.2.var.cap.2.n.5.* Et donatarius omnium bonorum tenetur reſpondere creditoribus donantis, Guter. *pract.lib.2.quæſt.* 58. *num* 6.*cum ſequentibus.*

Creditores anteriores habentes ſolàm actionem perſonalem præferuntur creditoribus mercium ante traditionem, Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.c.*25 *num.4.cum ſequentibus.*

Creditor invitus non cogitur reddere quitationem generalem, Cald. *de empt.cap.23.n.*8.

Creditor ſuccedens debitori actionem confundit niſi fecerit inventarium, Farin. *p.4.deciſ.*127. & ibi addit. *lit. C, & in deciſ.Rotæ noviſſ.dec.*280.*num.*3. *cum ſequentibus.*

Verbo Culpa.

CULPA lata æquiparatur dolo, Farin.*de delict. p.4.conſil.30.n.*52. & ibi additio *lit.K*, in criminalibus non æquiparatur dolo, Aloyſ. Ricc.*dec. Cur. Archiepiſcop.Neapolit.p.1.deciſ.*130.*n.*3.

Culpam non dicitur committere qui bono viro credit, Farin. *de delictis,p.4.conſil.60.n.*117.

Verbo Curia.

CURIA Romana non dicitur eſſe ubi eſt Papa, Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſſ.13.§.1.à principio*, Cened. *ad ſextum*, *collect.* 21. *num.*4. Curia Romana tanquam mater & magiſtra eſt ab omnibus ſequenda, idem Gonzal.*gloſ.6.n.*211. ubi *gloſſ.* 4. *à num.*147. plura adducit de laboribus Curialium, eorumque favore.

Curia ibi eſt ubi eſt Rex, Roman. *ſing.* 147. Gonzal. *d §.num.*10. Cald. *in reſponſo* 2.*pro Duce de Paſtrana,num.*5. & vide Barboſ. *in l.2. §.Legatis,n.37. cum ſequentibus,ff.de judic.* Cabed. *p.1.deciſ.*13.*n.* 3. ubi *num.*8. quod Curia etiam dicitur ubi eſt Senatus ſupplicationis: & idem aſſerit de Senatu Portugalenſi.

Curia ſuprema poteſt judicare extra allegata & probata, Maſcard. *de probat.concl.948.n.7.&* 8. Azeved. *l.10. tit.17.lib.4.nova recopilat.pag.129. cum ſequentibus.* Et poteſt judicare ſecundùm æquitatem Menoch. *de præſumpt.lib.4.quæſt.55.n.9.*

Curia ſuprema admittit filium minorem ſine patre, & ſine curatore, Azeved. *l.10. num.29.tit.17. lib* 4.*nova recopilat.*

Curia majorem honorem conſequitur ex abſolutione reorum, quàm ex condemnatione: Dec. *conſil.189. col.pen.* Paz *in pract.fol.*173. *verſo*, Avil. *ad cap.1.Prætor.fol.40.num.*8

LITERA

Digitized by Google

LITERA D.

Verbo Damnum.

DAMNUM nocet ei, qui ſe conjecit in neceſſitatem. Surd. *de alim. tit.9.q.43.n.48.& 49.*

Damnum qui committit mandato domini, an teneatur reſtituere? vide Gom. *tom.3.var.cap.* 3. *num.* 42. Clar. *in pract. crimin.* §. *ult.quæſt.*60.*n.*16. Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *damnum,num.*9. Et ad damna & intereſſe tenetur conſulens, Farin. *p.*4. *conſ.*104.*& de delict.p.*5.*q.*129.*n.*23.*cum ſequentib.& p.*6.*quæſt.*168. *num.*32.*cum ſequentibus.*

Verbo Datio in ſolutum.

DATIO in ſolutum habet vicem venditionis, utpote ſi fundus ſolvendi cauſa datur, *l.vel ſolvendo,ff.de public.in rem act.l ſi prædium,in fine*, ibi, vicem venditionis obtinet. *Cod de evict. l.vetuſtiſſimam, Cod.de jure domin.impetr.*Tiraquel.*de retract. lig.* § 1.*gloſſ.*14.*num.*2. *cum ſequentibus*, Surd. *deciſ.*248.*num.*3 Menoch. de *arbitr.lib.* 2. *caſu* 171. *num.*51. *& conſil.*34 *num.*3. Barboſ. *in l. æſtimatis, num.*7.*ff.ſoluto matrim.*

Alia de datione in ſolutum vide per Reynoſ. *obſervat.*34.

Verbo Debitor, Debitum.

DEBITOR ex pluribus cauſis, ſolvens unum debitum videtur ſolvere ex cauſa magis certa; Menoch. *conſil.*121.*num.*40. & 43. *& de arbit.l.* 2. *caſu* 493. *& de præſumpt.lib.*3.*præſumpt.*136.*num.*12. *cum ſequentibus*, Cald.Pereira *de empt.cap.*7. *num.*6. Et ſolutio præſumitur facta ex cauſa præcedenti, Maſcard. *de probat.concl.*1319.

Debitor condemnatus per ſententiam, ſi in executione non reperiantur bona ex quibus ſolvat, poteſt in carcerem conjici, & interim dum reperiuntur bona, non eſt deveniendum ad capturam, ut reſolvunt Cov. *var.cap.*1.*n.*2. Capic. *deciſ.*169.Azeved.*ad leg. fin.tit.*21. *lib.*4.*nova recopil num.*75. Bernard. Græv. *in pract.Cam. Imper.lib.*1.*concl.*26. Azeved. *ad l. fin. tit.*21. *lib.*4. *novæ recopilat.num.*75. Barboſa *in l.alias* §.*elegant.n* 44.*ff.ſoluto matrim.*Et ſi habebat fidejuſſore qui bona poſſideat non eſt incarcerandus principalis, Valaſc. *conſult.*13 Barboſa *in l.ſi conſtante, in princip.n.*108.*ff.ſoluto matrim.* quid ſi conveniatur ut hæres? vide eundem ibi,*n.*45. Parlador.*l.*2.*rer. quotid.cap.fin.*§.4.*n.*7. Valdeſ.ad Soar.*pag.* 119. Gom.*ad l.Tauri* 64.*num.*5. græv. *ubi ſuprà,num.*5. Et ſi nobilis ſit hujuſmodi condemnatus, & carceri ſit mancipandus debet ei dari palatium, vel domus pro cuſtodia, quam dicunt liberam, id eſt *ſobre menare*, Bald. *in l.*1.*ad finem,Cod. qui bonis cedere poſſunt*, Alexand. *in l.centurio,num.*25.*ff.de vulgaris* Jaſ. *in l.miles,col.*2. *ff.de re jud.* Valaſc.*allegat.*13.*n.*213.*cum ſeq.*Balthaſ. Ayala *de jure & officio belli, l.*3.*cap.*7.*num.*1.Scobar. *de ratiocin,c.*35.*per totum*,& idem procedit in Doctore, Græv. *ubi ſuprà*, *num.*10. facit Ordinatio *l.*3. *tit.*86.§.18.Et an nobilis poſſit renuntiare huic privilegio? vide Scobar *d.cap.*36.*n.*16.*&* 17.Ceval.*commun.contra commun.quæſt.*688.Phœb.*p.*1.*deciſ.*48 ubi *Auguſt. Barboſa Repertor.* reſolvit quod debitor nobilis non poteſt renuntiare nobilitati, ut propter debitum in carcerem detrudatur.

Debitor moram faciens in ſolvendo pecuniam creditori ſuo, tenetur ad intereſſe etiam in foro conſcientiæ, Ordinat. *lib.*4.*tit.*70.§.1. Surd.*de alim. titul.*1 *quæſt.*42.*num.*4 *& quæſt.*45.*num.*28.*cum ſequentibus*, Menoch. *conſil.*118. *num.*28.Barboſa *in l.*2.*in princip.ff.ſol. matrim.p.*1.*n.*47. Gam.*deciſ.*110. *n.* 3. *& deciſ.*218.*num* 7.*cum ſequentibus.*Et de mora circa ſolutionem vide Barboſ. *in l.ex diviſione,n.*28. *cum ſequentibus,ff.ſoluto matrim.*Et de intereſſe damni ob retardatam ſolutionem, vide Cald. *de empt.cap.* 28. *num.*45. *cum ſequentibus.*

Debitor in diem poteſt ſolvere ante tempus, *leg. cum,ff.de annuis legat.l.patrem.ff.de his quæ in fraudem creditor.l.poſt mortem,Cod.de fideicommiſſ.*facit tex.*in l.quod in diem,ff.de ſolut.*Et quando tempus eſt appoſitum favore creditoris, poteſt petere ante tempus, Surd.*de alim.tit.*1.*quæſt.*44.*n.*55 *&* 56.Et ſi debitum conſiſtat in frumento, vel vino, creditor non tenetur accipere ante tempus, idem *n.*61. *& tit.*9.*quæſt.*40 *num.*25.*cum ſequentib.* Et licet poſſit ſolvere partem debiti, creditor non tenetur eam acceptare, *l.tutor,*§.*Lucius,ff.de uſur* Næv.*in l.intereſt.*21.*n.*2.*C. de ſolut.* Cov.*lib.var.cap.*2.*n.*5.*verſ.ad textum.*

Debitor in diem, ſi ex nova cauſa ſit ſuſpectus de fuga, poteſt incarcerari, Surd. *de alim.tit.*8.*privil.* 26. *num.*9. *& privil.*77.*num.*8. ubi quod etiamſi labatur facultatibus, & ſit debitor in diem, cogetur fidejuſſorem præſtare, vel in carcerem conjicietur. Et ſuſpectus de fuga quando poſſit incarcerari pro debito civili, vide Phœb. *p.*1.*deciſ.*54.

Debitor fiſci quando exigitur ante diem, deducit interuſurium medii temporis, Surd.*d.privil.*77.*n.*9. *cum ſequentibus.* Nam interuſurium medii temporis eſt in conſideratione, & deducitur, *l.ſi cui,ff. de verbor.ſignificat.* Surd.*ubi proximè*, Tiraquel. *de retract. lig.*§.1.*gloſ.*18.*n.*34.*&* 35.Gemin.*de uſur.commento* 3. §.*num* 100. Soar. *in tit.de las arras*, *num.*9. Cald.*de poteſt.elig.cap.*17.*n.*8.*& in* §.*Sed hæc,Inſtit.de inoffic. teſtam.p.*2.*num.*81.*& de emp cap.*25.*n.*41.*& num.* 58. Phœb. *deciſ.*7.*n.*9.*&* 12.*t.*-*m.*1.

Debitor captus qui non habet unde ſe alat, à creditore alendus eſt interim dum illum in carceribus detinet, Cabed.*deciſ.*83.*p.*1. Valaſc. *conſult.*1.

Debitor relaxatur à carceribus præſtita cautione. Bernard.Græv.*ad pract.Cam.Imper.l.*1.*concl.*26. *conſiderat.*1. Farin. *de delict.p.*1.*lib.*1.*titul.*4.*q.*34.*n.*26.

Debitor nullo tempore præſcribit, etiam adverſus actiones perſonales, Petr.Barboſ. *ad l.ſicut* 3.*Cod.de præſcript.*30.*vel* 40. *an.num.*37.*cum ſequentibus.*

Debitor an peccet toties quoties cogitat in debito vide Perez *l.*4.*tit.*8. *lib.*3.*Ordinam.pag.*623.Beja *caſuum conſcient.p.*1. *caſu* 36. Sayr. *in clavi Regia*, *lib.*10. *tract.*5.*c.*5.qui reſolvunt quod ceſſante impotentia non excuſatur.

Debitor decedit cum peccato, qui cùm poſſit in vita debitum reſtituere, non reſtituit, ſed teſtamento hæredibus reſtituendi obligationem injunxit, Mex. *tract.taxa panis,concl.*6.*n.*45.Guter.*can.*5.*quæſt.c.*40. Sayr. *ubi proximè,cap.*2.*num.*6.*& dicto cap.*5.*num.*39 *cum ſeq.*Et differens reſtitutionem eſt in peccato, *cap. ſi res aliena* 14.*quæſt.*6.D.Thom.2.2.*quæſt.*62.*art.* 8.

Debitor cui creditor petiit partem debiti, non cenſetur liberatus ab alia parte, Surd. *conſil.*454.*n.* 37.

Digitized by Google

Debiti remiſſionem non arguit diſſimulare petitionem illius, *l. liberis quos. §. manumiſſis. ff. de alim. & cibar. legat.* Et ſolùm id fallit inter conjunctas perſonas, concurrentibus illis tribus, de quibus Gloſſ. *in d. §. manumiſſis*, verbo *ſi eodem*, *l. Procula, ff. de probat.* Alexand. *conſil 56. n. 14. vol. 4.* Et eſt receptum quod ſola diuturnitas temporis non inducit remiſſionem debiti, niſi debitum ſit odioſum, *l. cùm quidam*, *§. divus, ff. de uſuris*.

Debitum non videtur remiſſum per traditionem pignoris, Maſcard. *de probat. concl. 476 n. 6.*

Debitor ſpeciei, perempta ſpecie liberatur, Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 16. num. 19. & tit. 7. quæſt. 33. n. 21. & 22.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 62. n. 11. cum ſequentibus.*

Debiti apocha ſine expreſſione cauſæ eſt nulla, & non operatur vim actionis, Azeved. *l. 1. tit. 21. lib. 4. nova recop. n. 170.* Guter. *de juram. confirm. p. 1. cap 47. n. 5.* Mendez *in praxi, lib. 3. cap. 22. n. 12. 13 & 14.* Et fidejuſſor non manet obligatus, Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num. 373* Et ſententia in debito ſine cauſa non habet executionem, Perez *ad leg. Ordinam. lib. 3. pag. 645.* Valdeſ. ad Soar. *p. 105. &* 130.

Debitum præſumitur indebitum, malitioſè petitum, quando aliquis per multum tempus diſtulit movere judicium, argum. *cap. 1. de frigidis, & malefic. ibi*, Si proclamare valuit, cur tamdiu tacuit: notant Hyppolit. *conſ. 84. n. 47.* Flor. ad Gam. *deciſ. 243.* Et dolum præſumi reſolvunt Menoch. *de præſumpt. lib. 2 præſumpt. 91. n. 7.* Farin. *in praxi crimin. p. 1. tit. 5. q. 46. num. 163.* ubi etiam agit de illis qui litem movent poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtituti, de quo etiam vide Menoch. *lib. 3. præſumt. 135. n. 19.* Maſcard. *de prob. concl. 1318. n. 37.* Cald. Pereira *de empt. cap. 31. num. 64.*

Debitum donec ſolvatur, an cadaver debitoris poſſit inſepultum detineri, vide Cened *ad Decretal. collect. 40. num. 3.*

Verbo DECIMA.

DECIMARUM fraudatores quibus pœnis à Deo puniantur? vide Rebuff. *de decimis, quæſt. ult.* Martam *de juriſdict. p. 2. cap. 45. num. 10. & n. 25. cum ſequentibus.*

Decimas non ſolventes poſſunt excommunicari, Barboſ. *in collect. ad Con. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 12. num. 4.* An pro decimis poſſit laicus conveniri coram judice ſæculari? vide Cov. *pract. cap. 35. n. 2.* Perez *tit. 5. lib. 1. Ordin. pag. 130. &* 131 Navar. *conſ. 1 ſub tit. de conſtit. n* 80. Barb. *in l. 211. ff. ſoluto matrim. n. 26. & n. 48.* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 26.* Cabed. *deciſ. 63. n. 4. p. 2.* Rebuff. *in tract. de exception. n. 213. cum ſequentibus, & n. 219.* Thom. Valaſc. *allegat. 75. n. 12. tom. 1.* In qua quæſtione reſolutio certa eſt, quod ſi agatur de jure decimarum, & quando pro illis decimandis, vel ſolvendis, aut non ſolvendis lites moventur, cognitio pertinet ad judices Eccleſiaſticos? nam generalis regula eſt & certa, decimales cauſas Eccleſiaſticas eſſe, & in foro Eccleſiaſtico tractandas quoties de jure decimarum, vel de difficultatibus, aut dubiis circa earum ſolutionem lites occurrunt, ut probant text. *in cap. prohibemus, & cap. tua 1. de decimis*, & patet *ex clem. ult. de judic. cum gloſſ. ibi, verſ. decim.* Gloſſ. *in cap. ex tenore, de foro compet. verſ. Eccleſiaſticum*, & docet Suar. *tom. 1. de Religione l. 1. de Divino cultu, cap. 6. n. 15.* & Rebuff. cum multis quos citat, *tract. de decimis, q. 12 n. 2.* Si autem de facto agatur id eſt, ſi fructus decimarum jam ſoluti ſint Eccleſiis, & poſtea furentur, vel diſtrahantur, aut in alios uſu temporales convertantur: item ſi ab aliquo furentur fructus antequam decimati ſint, tunc quidem in judicio ſæculari recuperandi ſunt, quia jam amiſerunt illam annexionem quam habent cum ſpirituali titulo, & nullo modo Eccleſiaſtica bona ſunt, & ideo ad forum ſæculare pertinent, item pro ſolutione debiti & executione capi poterunt, & dari executioni, mandante judice ſæculari, niſi alioquin perſonæ inter quas tractantur hæ lites, ad forum Eccleſiaſticum pertineant, ita Suar. & Rebuff. citatus *num. 3.* & vide Azor. *inſtit. moral. lib. 7. cap. 36. quæſt. 3. cum ſequentib.* Cur. philipp. *p. 1. §. 5.* verbo *fuero, n. 5. & 6.*

Decimas de manu laici ſine Epiſcopi conſenſu non poſſunt Religioſæ perſonæ accipere, *cap. cùm & plantare de privileg.* Rebuff. *de decim. quæſt. 10. n. 31.* Menchac. *illuſtr. cap. 89. d. num. 2.* Guter. *pract. lib. 1. cap. 14. cum ſeq.* Barboſ. *in l. Titia, num. 45. ff. ſoluto matrim.* & alii, de quibus Fachin. *controverſ. lib. 7. cap. 72.* Azor. *tom. 1 moral. lib. 7. cap. 36. quæſt. 13* P. Soar. *tom. 1. de religione, tract. de decimis, lib. 1. cap. 26. à n. 7.* Plura alia circa materiam de decimis & primitiis; vide apud Moner. *in ſpeciali tract. de dec.* Reynoſ. *obſerv. 50.* Cardoſ. *in praxi judic. & advoc.* verbo *Decima*, Barboſ. *in collect. Decretalium, lib. 3. tit. de Decimis; & in libro de Parochis, cap. 28.*

Verbo DECISIO.

DECISIONES Rotæ vim & authoritatem habent, de quo vide apud Cald. *in l. unic. Cod. ex delict. defunct. p. 1 n. 76. verſ. ſola itaque*, Surd. *conſ. 43. in fine*, Cened. *pract. quæſt. 8. n. 17. cum ſeq. & quæſt. 45. n. 50. cum ſeq* Maſcard. *de probat. concl. 484.*

Deciſiones Rotæ faciunt jus, Garc. *de benefic. p. 5. cap. 4. num. 77.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper in proœm. n. 67.* Cald. *num. 76. & forenſ. l. 1. quæſt. 22 num. 50.*

Deciſiones Rotæ Romanæ magiſtrales ad inſtar particularium deciſionum ſunt, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 64. in princip. num. 7.* quibus adde Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 604. num. 14.* Unde perſiſtit verum, Rotam Romanam quandoque rotare, ut notat Barboſ. *d. tit. 64. in principio, num. 7.*

Deciſiones Neapolitanæ habent vim legis in ſuo Regno, Vincent, de Franch. *deciſ. 238. n. 3.* Menoch. *conſil. 53. num. 28.*

Verbo DECRETUM.

DECRETUM Judicis præſumitur juſtè interpoſitum, ex Menoch. *conſil. 321. n. 36.* Maſcard. *de probat. conc. 486.* Surd. *deciſ. 106. num. 9. & deciſ. 231. num. 20.* ubi *num. 22.* quod decretum habet vim ſententiæ. Et judex tenetur de decreto injuſto, Farin. *de delict. p. 3. quæſt. 11. n. 560.*

Decretum obreptitium nullum eſt, Menoch. *conſil. 49. & conſ. 314. n. 27. cum ſequentibus.*

Decretum in alienatione rerum minoris poteſt interponi, tam à judice domicilii, quàm ab illo ubi res ſita eſt; Rebuff. *in compendio alienat. rerum Eccleſiaſt. num. 22.* Gom. *var. tom. 1. cap. 14. n. 17.*

Verbo DECURIO.

DECURIONES poſſunt taxare ſalaria Legatis ſuis *l. Legatus, §. ſi quis, ff. de legat.* Bart. *in l. ſi quibus, Cod. de legat. l. 10. & in l. à tutoribus, §. fin. ff. de admin. tutor.* Salicet. *in l. 2. & in l. ſalarium, Cod. mandati*; Avend. *de exequend. mandat. cap. 1. n. 8.* Nec enim

tenentur

tenentur proficiſci ſuo ſumptu, *l.* 1. *§. fin. ff. de tutel. & ration. diſtrahend.* Paul. *conſil.* 301. *num.* 7. *lib.* 1. Nec eſt neceſſaria authoritas Regia, cùm grave & laborioſum ſit regem adire pro ſingulis ſalariis deputandis, Alberic. *in l. ambitioſa, num. fin. ff. de decretis ab ordin. faciendis,* Avend. *ubi proxime, num.* 8. *in fine,* Mexia *in tract. taxa panis, concluſ.* 1. *num.* 70. *&* 71. vide tamen Ordinat. *lib.* 1 *tit.* 66. *§.* 21.

Decuriones quando judicant cum judice, ſi à ſententia judicis non poteſt appellari, propter decuriones appellari poteſt. Azeved. *ad l.* 1. *n.* 15. *tit.* 9. *lib.* 3. *novæ recopilat. p.* 324.

Decuriones non poſſunt expendere bona civitatis ultra modum ejus taxatum, ut tradit Ripa *de peſte, tit. de remediis præſervativis, num.* 186. Nec poſſunt ſalarium alicui dare, *l. unica, Cod. de prab ndo ſalario,* Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 46.

Decuriones revelantes ſecreta Concilii puniuntur, [F]arin. *de delictis, p.* 5. *q.* 113. *inſpect.* 6. *n.* 208.

Verbo Defunctus.

DEFUNCTUS qui reſtitutionem hæredibus faciendam reliquit, interim quod hæredes non reſtituunt, utrum detineantur ob hanc cauſam in purgatorio, vide Cened. *practic quæſt.* 31. ubi veriorem cenſet opinionem, quæ ait, quod anima defuncti non patitur detrimentum, ſi reſtitutio differatur, quam quis fieri mandavit, licèt tardè in morte, ſi tunc fecit quod potuit: idem probatur *in addit. ad cap.* 28. *man. Nav. fol.* 27. *verſo, &* 28. & ad propoſitum vide Bonac *tom.* 3. *diſp.* 3. *de contractibus, quæſt.* 17. *puncto* 8. *§.* 6. *propoſit.* 1. *num.* 4. ubi docet quod anima defuncti exiſtentis in Purgatorio non patitur ob dilatam ſolutionem legatorum, & graviter peccant, & ſunt reprehendendi executores legatorum in hoc caſu.

Defunctorum officium ſuper cadaveribus in Eccleſiis Regularium ſepeliendis, faciunt ipſi Regulares, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 13. *à num.* 32. *& de Parochis, cap.* 27. *num.* 81. *cum ſeq.* Alia de defunctis, & quarta funerali vide apud eundem *d. cap.* 13. *num.* 1. *cum ſeqq.*

Verbo Delegans, Delegatio, & Delegatus.

DELEGATIO debiti habet vim ſolutionis, *l. inter cauſas, §. abeſſe, ff. mandati,* cum aliis, de quibus per Surd. *dec.* 23. *n.* 1. *&* *deciſ.* 74. *n.* 1. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 46. Et de natura delegationis eſt ut ſtatim inducatur liberatio, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 64. *n.* 2. Gabr. Pereira *deciſ.* 38. *n.* 5.

Delegatio ut habeat locum, non eſt neceſſarium quod delegatus ſit debitor delegantis, ut teſtatur Aretin. *conſ.* 5. *n.* 1. & dicit magis communem Alciat. *in l. ſingularia, col.* 6. *ff. certum per.* Afflict. *deciſ.* 353. *num.* 4. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 134. *n.* 38. & dicit communem, Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 63. *num.* 3. & vide Gabr. Pereira *deciſ.* 104. *& deciſ.* 126. *num.* 1. Quæ requirantur in delegatione, vide Surd. *deciſ.* 23. *num.* 5. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 64. *num.* 16. ubi aſſerit quod ut ſit locus delegationi requiruntur illa tria, quod delegatus ſit debitor delegantis, quod per ſtipulationem promittat creditori ſolvere mandante creditore, & quod promittat tanquam debitor. Per delegationem inducitur novatio, Gloſſ. *in l.* 3. *Cod. de novat.* Surd. *d. deciſ.* 23. *num.* 5. *&* 6. Viv. *tom.* 2. *commun. opin. lib.* 8. *tit.* 27. *num.* 18. *pag.* 390. Mendez *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 46.

Auguſt. Barboſa *Repertor.*

Delegantis creditori exceptio obſtans non obſtat ei cui delegatum eſt, *l. doli mali* 19. *ff. de novat.* ibi, doli mali exceptio, &c. idemque eſt in cæteris ſimilibus exceptionibus, *l. apud Celſum* 4. *§. item quæritur, ff. de doli mali except. l. Neſennius* 41 *ff. de re judic. l. ſi, non debitorem* 13. *ff. de novat.* Delegans non poteſt moleſtari, ſi delegatus efficitur non ſolvendo, Surd. *deciſ.* 23. *num.* 4. *&* 7.

Delegati judicis ut prorogetur juriſdictio, requiritur conſenſus expreſſus, & non tacitus, *cap. ſtatutum. §. in nullo, de reſcr. lib.* 6. Paz. *in praxi, tom.* 2 *prælud.* 2. *num.* 23.

Delegatus inferioris non poteſt ſubdelegare, ſecus ſi ſit delegatus ad univerſitatem cauſarum *l. à judice, Cod. de judic. cap. cùm cauſam* 61. *de appellat.* ubi Barboſ. *n.* 4. Avend. *de exequend. mandat. p.* 1. *cap.* 1. *n.* 26. Soar. *in praxi, tom.* 1. *p.* 1. *temp* 6. *num.* 17. Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 25. *num.* 13. Farin. *de delict. p.* 6. *in fragm. lit. D, num.* 72. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 31. *num.* 2. ubi *num.* 4. quando dicatur delegari univerſitas cauſarum: & *num.* 9. quod ſubdelegatus non poteſt ſubdelegare.

Delegatus regulariter non poteſt ſubdelegare quando eſſet electa induſtria perſonæ. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 270. *à num.* 1. ubi *num. ult.* quod per clauſulam, Conſcientiam tuam oneramus, non impediatur ſubdelegatio.

Delegatus accipit juriſdictionem à tempore datæ, ſed exercitium à tempore præſentationis, Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *n.* 58.

Delegatus non recipitur, niſi priùs literas ſuæ delegationis oſtenderit Mart. *de juriſdict. p.* 2. *c.* 2. 5. *n.* 4. *&* 5. Bobadil. *lib.* 2. *politic. c.* 28. *n.* 207. Farin. *p.* 1. *fragment. crimin. lit. D, num.* 9. Azeved. *l.* 10. *n.* 9. *tit.* 5. *lib.* 3. *nov. recop.* Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 532. Barboſ. *in cap. cum in jure* 31. *num.* 2. 3. *&* 4. *& de offic. judicis delegati,* Themudo *p.* 3. *deciſ.* 264. 266. *&* 268.

Delegatus nullus cauſæ habet poteſtatem aut exercitium ante literarum præſentationem, Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſcenda poſſeſſ. num.* 410. Et non poteſt juriſdictionem exercere ante expeditionem literarum, & illarum exhibitionem, Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 4. *num.* 37. Et juriſdictio non datur in actu ante expeditionem, *cap. ſi per eo* 12. *de appell.* Flamin. *lib.* 7. *quæſt.* 21. *n.* 13. Et proceſſus judicis delegati ante præſentationem reſcripti non valet, Cald. *de poteſt. eligendi, cap.* 21. *num.* 15. Nec quis tenetur comparere in judicio, ſi reſcriptum commiſſionis non appareat, Marant *de ord. judic. p.* 4. *diſt.* 5. *num.* 61. Barboſ. *in l. ſi quis ex aliena, num.* 9. *ff. de judic.*

Delegatus in cauſa ſibi commiſſa major eſt Ordinario, *cap. ſanè, il* 2. *de offic. delegati, cap. Paſtoralis* 11. *§. præterea, de offic. Ord.* ubi Barboſa, Bobadil. *in ſua Polit. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 59. alter Barboſa *in l. cum prætor, §.* 1. *ff. de judiciis, n.* 389. *cum ſequentibus.*

Delegata juriſdictio eſt odioſa, & improrogabilis, & ſolùm conceditur quod eſt expreſſe commiſſum, *cap. P. & G.* 40. *de offic. delegati, cap. prudentiam* 21. *eod. tit.* Gloſſ. *in cap. ſolet. de ſentent. excom.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 155. Et forma reſcripti eſt omnino obſervanda, *cap. Rodolphus* 35. *de reſcriptis.* Et delegatio eſt ſtricti juris, *cap. licet in corrigendis* 12. *de offic. Ordin.* & ibi Barboſ. *num.* 3. *& in cap. cum olim Abbas* 12. *de offic. delegati, num.* 2. *& in d. cap. P. & G, n.* 5. 6. Et ſi judex excedat tenorem commiſſionis, totus proceſſus fit nullus, *l. diligenter, ff. mandati, cap. cum dilecta* 22. *de reſcriptis.*

Delegati excommunicatio, qui copiam ſuæ commiſſionis petenti non dedit, eſt nulla. Navar. *lib.* 5. *conſil.* 9. *de ſentent. excommunicat. in antiq.* Mart. *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 35. *num.* 3.

Delegatus Papæ debet eſſe in dignitate conſtitu-

E 3 tus

Digitized by Google

tus, vel habere Canonicatum in Cathedrali, cap. ſtatutum 11. de reſcriptis, lib. 6. ubi Barboſ. plures citat, quibus adde Cardoſ. in praxi judicum & advocator. verbo cauſa, num. 18. Themudo deciſ. 264. num. 4. p. 3. Priores Mendicantium, & Guardiani Minorum poſſunt eſſe delegati Papæ, Gloſſ. in cap. nullus, de elect. lib. ſexto, niſi habeant Superiorem, ut Priores qui ſunt ſub Abbate, Cæſar de Eccleſiaſt. Hierarch. p. 3. diſp. 13. §. 1. num. 3. Barboſ. in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 10. num 16.

Delegatio & commiſſio ſub nomine dignitatis eſt realis, & tranſit in ſucceſſorem, etiam re integra, cap. quoniam Abbas, de offic. delegati, Menoch. de arbitr. lib. 1. quaſt. 68. n. 21. cum ſequentibus, Flamin. de reſignat. lib. 1. queſt. 11. num. 16. Et commiſſio à judice incompetenti facta eſt nulla; ex Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 93.

Delegatus poteſt implorare Brachium ſæculare, Menoch. de interdict. remed. 3. retin. poſſeſſ. num 360. Marn. de juriſdict. p. 1. cap. 50. n. 27 Quod ſolis Ordinariis hoc jus petendi auxilii eſt indultum; & non judicibus Apoſtolicis, per Ord. lib. 2. tit. 8. 6. probat & refert judicatum in Senatu Gabr. Pereira p. 2. de manu Regia, cap. 52. num. 13. juncto n. 14. cum ſequentibus. Et judex ſæcularis poteſt cogi ad concedendum auxilium brachii ſæcularis ſub pœna excommunicationis, cap. 1. de offic. judicis Ordin. reſolvunt plures quos citat Barboſ. in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 8. num. 6. & in cap. fin. n. 8. de maledicis, & de poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 107. n. 21. & 26. Card. in praxi judicum, & advocat. verbo judex, num. 59. cum aliis citatis in remiſſ. ad Ordin. d. tit. 8. §. 1. num. 2. Et in conceſſione brachii ſecularis debet citari pars, Gabr. Pereira dicta p. 2. cap. 58. n. 18. juncto num. 3. & 35. Farin. de delict. lib. 3. quaſt. 977. à num. 70. Cabed. deciſ. 9. n. 7. p. 1.

Delegatus poteſt ſententiam exequi etiam in laico. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 66. num. 6. cum ſequentibus. Et executio in bonis, & in perſonis laicorum debet fieri per laicos, l. 15 tit. 1. lib. 4. nov. recop. Cov. pract. cap. 10. n. 2. Azeved. l. 4. tit. 1. lib. 4. nova recopilat.

Delegatus principis dicitur Ordinarius, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 738. num. 8. & poteſt ſubdelegare, Barboſ. in cap. Paſtoralis 28. num. 2. de offic. delegati.

Delegatus Principis delinquens poteſt à judice Ordinario puniri, Cur. Philip. p. 3. §. 6. num. 4. Cald conſil. 23. num. 4.

Delegatus poteſt per ſe ſuam ſententiam mandare executioni uſque ad annum integrum, c. querenti 26. & ibi Barboſ. de offic. delegati, Ordinario non exequente; ubi verò victus paruit ſententiæ, ceſſat ejus juriſdictio, niſi turbetur poſſeſſio, quia uſque ad annum poteſt conſervare executionem ſententiæ, & etiam juriſdictio delegati durat poſt annum, ſi non tulit ſententiam; ſi verò ſententiam tulit, quæ non eſt executioni data, durat ejus juriſdictio uſque ad annum: ſi verò eſt executus, ceſſat, niſi turbetur poſſeſſio, & tunc Ordinarius eam exequitur. Unde excommunicatus à delegato Papæ poſt annum, à ſolo Papa abſolvi poteſt, d. cap. querenti. de offic. delegati Sayr. de cenſur. lib. 3. cap. 29. n. 1.

Verbo Delictum, Delinquens.

DELICTUM non præſumitur, Maſcard. de probat. concluſ. 495. num. 1. Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 13. quaſtione 1. num. 72. Joſeph. de Seſſe Aragon. deciſ. 114 num. 25. & deciſ. 128. num. 4. Et delictum minùs præſumitur, leg. Prætor, §. docere, ff. de vi bonor. raptor. Maſcard. de probat. concluſ. 1418. n. 2. Farin. in praxi crimin. p. 3. quaſt. 85. num. 26. & p. 4. conſil. 71. num. 12. & conſil. 62. num. 6. & deciſ. 56. & lib. additio, & p. 5. quaſt. 129. num. 106. Anton. Gabr. commun. titul. de clauſulis, concluſ. 2. num. 6. Cardin. Tuſch. tom. 2 lit. D, concl. 165. Et ubi alia conjectura ſumi poteſt, non eſt delictum præſumendum, Menoch. de arbitr. caſu 472. num. 23. & de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 2. num. 2. Flamin. d. tom. 2. lib. 14. quaſt. 7. num. 55. cum ſequentibus. Et interpretatio eſt facienda excluſiva delicti, Abb. in cap. cùm tu, de teſtibus, latè Farin. d. quaſt. 85. n. 1. cum ſequentibus, Maſcard. concl. 496. Menoch. d. lib. 4. quaſt. 161. num. 26. Et delictum in dubio non præſumitur, l. meritò, ff. pro ſocio, cap. eſtote, de regul. juris in antiq. Brunor. à Sole in locis communib. verbo delictum, num. 20.

Delictum continuatum graviùs punitur, Hyppolit. in l. num. 47. cum ſequentibus, Cod. de Sicar. Menchac. queſtion. frequent. cap. 10. num. 47. Perez. titul. 1. lib. 5. Ordinam. pag. 49. Sebaſtian. Næv. ad l. Capitalium, num. 6. ff. de pœnis, Chaſſan. in conſuetud. Burgund. rub. 1. § 5. fol. 45. verſo, & 46. Farin. in praxi crimin. p. 4. conſil. 30. num. 67. & ibi additio lit. R, & num. 129. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p. 2. deciſ. 221. num. 1. Mendez in praxi, lib. 5. cap. 1. num 56. Et delictum ſæpius reiteratum fit majus, & ſolitus delinquere graviùs peccat, Anton. Monach. Lucenſi deciſ. 54. num. 8. & 9. & delictum clàm commiſſum graviùs punitur, quàm quod palàm patratum fuit, Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 110. conſiderat. 1. num. 18. Farin. in praxi crimin. p. 18. à num. 67.

Delictum probat fuga, Barboſa ad cap. nullus 4. de præſumpt. num. 3. Et ſi laqueus ſtrangatur, eſt præſumptio innocentiæ, Tiraquel. de pœnis, quaſt. ult. Bobad. in Politica, lib. 3. cap. 15. num 137.

Delictum extinguitur morte delinquentis, l. defuncto, ff de public. judic. Azeved. l. 3. tit. 10. num. 192. cum ſequentibus, lib. 4 nova recopilat. Peregrin. de jure fiſci, num. 34 pag. 213. Cur. Philippic. p. 3. §. 8. num. 12. Limitatur in pœna pecuniaria, l. 7. tit. 1. p. 7. & ibi Gregor. Menoch. de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſſ. num. 159. Azeved. d. tit. 16. num. 170. lib. 4. nov. recopilat. Cald. in l. unic. Cod. ex delict. defunct. in princip. num. 36. & p. 3. num. 4.

Delictum commiſſum mandato alicujus non præſumitur; cap. Perus, de homicidio, Gloſſ. in cap. quia præſulatus 1 q. 1. Gom. tom. 3. var. c. 3. n. 47. Menoch. de præſumpt. l. 5. præſumpt. 27. Maſc. de prob. concl. 866. Secus ſi delinquens ſit conſanguineus, vel famulus illius, in cujus favorem tendit delictum. Farin. de delict. p. 5. quaſt. 134. n. 67. cum ſeq.

Delictum præſumitur commiſſum ab eo cujus commodo cedit, ut in furto tradit Bart. in l. fin. n. 5. verſ. item quod illa res ſubtracta, ff. de quaſt. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 31. num. 15. Maſcard. de probat. concl. 831. n. 12. Surd. de aliment. titul. 9. quaſt. 26. n. 119. Gonzal. ad reg. 9. Cancel. §. 7. proœm. Farin. de delict. p. 4. conſ. 60. num. 18. & ibi additio lit. Z. & deciſ. 122. & ibi additio, & p. 6. quaſt. 176. num. 89. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 45. Et in hoc plurimùm verſatur officium judicis, Bart. in leg. 5. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo omnia, num. 32. Cod. de revocandis donat. Clar. lib. . receptar. ſent. quaſt. 64. num. 13 Maſcard. concl. 1385. num. 17.

Delictis quando excuſetur excellens in aliqua arte, vel inſignis peritiæ vir? Vide per citatos à Barboſa in collect. ad cap. ſicut dignum 6. num. 8. de homicidio, ubi remiſſive.

Delictum in omittendo levius eſt quàm in committendo, l. Metrodorum, ff. de pœnis, Tiraquel. de pœnis tempe. cauſa 44. Cov. de ſponſal. p. 2. c. 6. § 8. n. 13.

Hyppo-

Digitized by Google

Hyppolit. *in l. infans, num. 6. Cod. de ſicar.* Mar. Antonin. *var. lib.* 3. *reſolut.* 28. *num.* 1. & *reſolut.* 39 *n.* 25. Barboſ. *in l. ſi mora, num.* 29. *ff. ſoluto matrim.* Brunor. à Sole *in locis communib.* verbo *delictum. num.* 3. Nam in committente dolus, in omitente, culpa præſumitur, *l. utram; ff ad leg. Pompei. de parricid. pen. Cod. de paganis.* Dolus autem graviorem exigit pœnam quàm culpa, *leg. Julianus, in princip. juncta lege Si ſterilis, §. cum per venditorem, ff. de action. empti.*

Delictum non imputatur ubi dolus non eſt, Joſeph de Seſſe *Aragon. dec.* 192. *n.* 65. Et lex pœnalis ſubaudit dolum debere intervenire in eo, qui delinquit, contra diſpoſita per eam, Cephal. *conſil.* 110. *n.* 10. *vol.* 1. Alexand. *conſil.* 109. *n.* 9. *vol.* 1. Armendar. *in proœm. addit. ad recopilat. legum Navarra, numero* 58.

Delicti ratificatio æquiparatur mandato, Farin. *in praxi crimin. p.* 4. *tit.* 15. *de conſult. r. quæſt.* 135. *à num.* 42

Delicta puniri publicè intereſt, & expedit Reipublicæ ne maneant impunita, Ordin. *lib.* 5. *tit.* 126. *in princip.* cum pluribus aliis relatis per Barb. *in libello de locis communib. utriuſque juris, lit.* D. *n.* 10. Et delicta non tam expedit punire, quàm delinquendi occaſionem removere, *Cod. in quibus cauſis in integrum reſtitutio non eſt neceſſaria, cap. nolo,* 12. *q.* 1. Navarr. *de ſpoliis Clericor.* §. 19. *num.* 3. Perez *tit.* 3. *lib.* 5. *Ordin. pag.* 150. Menchac. *quæſt. forenſ. cap.* 47. *n.* 8. Et acerbiùs puniri debent illa delicta quæ in occulto committuntur ſpe impunitatis, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 110. *conſider.* 1. *n.* 18. Et bonis nocet quicunque parcit improbis, Ord. *lib.* 2. *tit.* 3. *ad finem principii,* ibi, *Porque onde os ma fectores.*

Delictis eventus attendi non debet, ſed animus, addit. *ad conſil.* 65. *Farin. p.* 4. *lit. K* Et animus delinquendi ex conjecturis & præſumptionibus probatur Aloyſ. Ricc *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *dec.* 173. *n.* 8. Et in delictis initium inſpicitur, Surd *dec.* 102. *n.* 10.

Delictis mandans, conſulens, & auxilium præſtans punitur eadem pœna qua ipſe delinquens, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 51. *n.* 13. *cum ſeq.*

Delicta tam publica quàm privata ſpatio viginti annorum præſcribuntur, *l. querela, Cod. ad l. Cornel. de falſis,* ubi notatur, *l. ait prætor. ff. ad leg. Aquil* Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 1. *de inquiſit. q.* 10 *n.* 1. *cum ſequentibus,* ubi multipliciter ampliat, & limitat.

Delictum dicitur commiſſum deliberato animo & ex propoſito, quando nullis verbis præcedentibus quis alium offendit, ex Barboſ. *in l. reſpiciendum, §. delinquunt ff. de pœnis, & in l. aut facta. §. cauſa, ff. eod. tit.* Clar. receptar. *ſentent.* §. *homicidium, n.* 9. Perez *l.* 1. *tit.* 3. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 146. & *lib.* 8. *tit.* 7. & vide Farin. *in praxi delict. p.* 5. *q.* 107. *n.* 43. *cum ſequentibus, & conſil.* 36. *n.* 45. & ibi additio *lit.* H. *p.* 5. *q.* 126. *n.* 92. *cum ſeq. & n.* 172. Gom. *l.* 45. *Tauri n.* 119. Menchac. *illuſt. cap.* 18. *n.* 21. Et deliberatio animi probatur ex minis præcedentibus, Mend. *in praxi ſeculari, lib.* 5. *cap.* 1. *num.* 55. poſt alios citatos per Farin. *p.* 4. *conſil.* 101. *n.* 7. & probat Ord. *lib.* 5. *tit.* 135. §. 1. ubi Barboſa. Et quibus modis præſumatur & probetur animus deliberatus? vide Menoch. *de arbitrar. lib.* 2. *caſu* 361. Maſc. *de probat. concl.* 98. Et præſumitur commiſſum homicidium de libertate, & cum dolo, & ex propoſito. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.* 1. *dec.* 173. *n.* 1. & *in collect. dec p.* 5. *collect.* 1833. Et in dubio præſumitur offenſio ex nova rixa, Cot. *in memorabil.* verbo *offenſio, pag.* 623. Et in dubio potiùs præſumitur fortuitò quàm ex propoſito rixam interfuiſſe Maſcard. *concl.* 1283. Farin. *d. p.* 4. *conſ.* 61. *n.* 7. & 16. & *p.* 5. *quæſt.* 126. *n.* 106. Quid ſi præceſſerit inimicitia? vide eundem *d. conſ.* 61. *num.* 2. & *conſ.* 62. *num.* 11.

Delicti mala præſumptio & judicium oritur ex converſatione cum malis hominibus? nam ex converſatione mala bonus efficitur malus & vitioſus, *l. Ædiles, §. Pedius, ff. de Ædilitio edicto,* & ſimilis ſimilem ſibi quærit, *c. re. olentes, de ſtatu Monachorum* & mores ſumuntur à converſantibus. Tiraquel. *ad leg.* 5. *connubial. gloſ.* 1. *n.* 29. Et ſecundùm Philoſoph. talis qualis quiſque eſt, talium conſortio delectatur, & ut dicit text. *in c. ſæpe* 28. *q.* 1. malorum conſortia ſæpè etiam bonos corrumpunt, & *in c. innotuit, de elect.* Societas cum qua quis verſatur, indicat hominem: & ait Salom. *Prov. cap.* 13. qui cum ſapientibus graditur ſapiens erit, amicus ſtultorum ſimilis efficitur: & idem *c.* 22. noli eſſe amicus homini iracundo, neque ambules cum furioſo, ne forte diſcas ſemitas ejus, & ſumas ſcandalum animæ tuæ, & demum Propheta *Pſal.* 17. cum ſancto ſanctus eris, & cum viro innocente innocens eris, & cum electo electus eris, & cum perverſo perverteris refert Farin. *de delict. tom.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 52. *n.* 85. *cum ſequentibus* ubi *q.* 47. *num.* 181. ait quod educatio bona facit præſumi quod quis ſit bonus. Et oritur indicium contra dominum domus, quando in ejus domo reperitur aliquis mortuus; tunc enim præſumptio eſt contra ipſum dominum, quod illum occiderit, Farin. *d. quæſt.* 52. *num.* 98. ubi *n.* 120. quod ſumitur indicium quando mortuus reperitur in via, & prope domum alicujus; dominus enim illius domus penes quam mortuus reperitur poteſt torqueri, non aliter ac ſi in ejus domo repertus fuiſſet: & *numero* 121. intelligit procedere dumodo dominus illius domus ſit homo malæ famæ, vel ſolitus ſimilia committere, aliàs ſecus, de quo etiam *num. ſequentib.* & *à num.* 127. quod homicidium, damnum, furtum, & generaliter delictum, ſi neſcitur à quo commiſſum fuerit, præſumitur commiſſum à vicinis: & *num.* 131. intelligit procedere quando vicinus erat homo malæ famæ, nam ex hoc ſolo indicio, niſi alia concurrarnt, torqueri non poteſt: & *numero* 155. quod indicium ad torturam ſufficiens oritur contra eum in cujus aſpectu occiſi cadaver ſanguinem emittit, ubi per plures caſus ita vidiſſe ſe teſtatur: & *num.* 165. & 166. quod oritur indicium ex mala phyſionogmia & malo nomine, & faciunt præſumere quem delinquentem in genere, ſed non faciunt indicium ſuper delicto, de quo quis ſpecialiter inquiritur, niſi concurrente aliquo alio indicio in ſpecie illius delicti.

Delicto auxilium præſtans punitur eadem pœna qua ipſe delinquens, *leg.* 1. *§. incidit, ff. ad Turpilian. §. interdum verſ. ope, Inſtit. de obligat. quæ ex delicto naſcuntur, cap. ſicut dignum* 6. *§. illa etiam, de homicidio* Menoch. *de arbitr. caſu* 355. *n.* 9. Menchac. *illuſtr. cap.* 16. *num.* 1. Plaz. *de delict. cap.* 22. *num.* 17. Clar. *§. fin. quæſt* 76. Cabed. *deciſ.* 82. *num.* 14. *p.* 2. Flor. *var. quæſt.* 18. *numero* 22. Farinac. *conſil.* 104 *poſt num.* 23.

Delinquens in hoc regno, an poſſit accuſari in regno Caſtellæ? vide Barboſ. *in leg.* 2. *legatis. n.* 46. *cum ſeq. ff. de judiciis,* ubi reſolvit negative, ſi ibi non habet domicilium.

Delinquentes obligantur ad pœnam ex conſenſu ſuo, ut per Menchac. *illuſtr. cap.* 28. *num.* 12. Azeved. *leg.* 1. *num.* 76. *tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopil.* Rebuf. *ad l. g.* 131 *ff. de verborum ſignificat. p.* 495. Clar. *lib.* 5. *§. fin. quæſt.* 80. *num. ult.* Surd. *deciſ.* 254. *numero* 28. Gregor. *leg.* 15. *tit.* 13. *part.* 2. verbo *el miſmo* Co. dub. *in leg. ſi quis à liberis, §. ſed utrum, num.* 18.

Digitized by Google

cum ſequentibus, *ff. de liber. agnoſcendis*, Sanch. *de matrim. libro* 9. *diſp.* 32. *n.* 12. Cald. *in leg. unic. Cod. ex delict. defunct. p.* 3. *n.* 9. *& in leg. ſi curatorem*, verbo *cum non abſimilis*, *n.* 44. *Cod. de in integrum reſtitut. minor.*

Delinquentem excuſat à pœna communis reputatio, quod non deliquerit. *leg. inter eos*, §. *rectè*, *ff. de furtis*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 638. *n.* 9.

Delinquentes ſi plures ſimul concurrant, quorum aliquis ſit Clericus, non propter ejus perſonam laici ad judicem Eccleſiaſticum remittentur, ſed quilibet in ſuo foro accuſabitur, Menoch. *de arbitr. l.* 2. *caſu* 371. *num.* 13. Clar. *libr.* 5. §. *fin. q.* 36. *num.* 44. Cald. *de nominat. q.* 19. *numero* 56. *& de empt. cap.* 16. *num.* 45. *cum ſequentibus*, Perez *tit.* 3. *libro* 1. *Ordinam. pag.* 456. Mex. *in tract. taxæ panis, concl.* 5. *num.* 74. Guter. *pract. libr.* 1. *q.* 6. Cened. *ad Decretal. collect.* 176. *num.* 2. Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 4. Rebuf. *de privileg. ſcholar. privileg.* 106. *verſ.* 4. *& in tract. except. numero* 326. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 18. Bobadil. *in polit. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 90. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. libr.* 1. *concl.* 37. *conſider.* 3. Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 119. Secus eſt in cauſa individua, in qua ſocius gaudet privilegio ſocii, Surd. *de alim. tit.* 9. *n.* 14. *n.* 3.

Verbo Deportatio, Deportatus.

DEPORTATIO mors civilis appellatur, *l.* 1. §. *ult. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabulas*, *l. ſi necem*, § *ſi deportatus*, *ff. de bonis libert.* Avend. *ad l.* 4. *Tauri*, *gloſſ.* 3. Per relegationem autem licet perpetua ſit nemo civiliter mori dicitur, *leg.* 3. *ff. de public. judic.* Gloſſ. *in l.* 2. *ff. de pœnis*, & quando cum exilio amittuntur bona, tunc exul dicitur deportatus, *l.* 1. *l. relegati*, *l. relegatorum*, *ff. de interdictis & relegat.* Gloſſ. *ult. magiſtralis in* §. *cum autem*, *Inſtit. quibus modis jus patria poteſt. ſolvit.*

Deportatus non poteſt eligere, ſeu nominare, Gam. *de ſacram praſtand. q.* 6. *n.* 20. Cald. *de nominat. q.* 5. *n.* 4. & an amittat jus adeundi? vide Bonacoſ. *p.* 2. verbo *deportatus*. Et in quo differat deportatus à relegato? vide Menoch. *de arbitr. libr.* 2. *caſu* 330. Et de morte civili, atque deportatis & damnatis in metallum, vide *l.* 2. *tit.* 18. *p.* 4. & ibi Gregor. Et differentiam inter deportationem ac exilium vide per Gloſſ. *in l. exul*, *ff. de interdictis & relegat.* Vincent. de Franch. *dec.* 116. Peregrin. *de jure fiſci*, *pag.* 115. *n.* 11. Farin. *de delict. p.* 1. *libr.* 1. *tit.* 3. *q.* 19. *n.* 15. *&* 16. Et Ovid. *libr.* 2. *de Triſtibus*, *eleg.* 9. *n.* 7. Quippe relegatus, non exul dicor ab illo.

Verbo Denuntiare, & Denuntiatio

DENUNTIARE vel querelare poteſt aliquis per procuratorem de crimine publico, ad hoc ut judex inquirat, nec in hoc caſu locus eſt *l. pen.* §. *ad crimen*, *ff. de public. judic.* ita docet Innoc *in cap. ex parte*, *in princip.* verbo *per interpoſitam, de teſtibus*, & ſequuntur cum aliis Socin. *reg.* 395. *verſ. primò fallit.* Felin. *in cap. meminimus*, *numero* 18. *de accuſat.* Antonicabr. *lib.* 7. *de criminalibus*, *concl.* 96 *num.* 4.

Denuntiatio extrajudicialis ne quis emat, conſtituit aliquem in mala fide, Pinel. *in Auth. niſi tricenale*, *Cod. de bonis maternis*, *n.* 16.

Denuntiationes non ſunt de ſubſtantia matrimonii, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.* 24. *de reform. matrimonii*, *cap.* 1. *num.* 21. *juncto num.* 23. *&* 24. ubi à *n.* 70. quæ ſint cauſæ juſtæ ad diſpenſandum in denuntiationibus.

Verbo Depoſitarius, Depoſitio, & Depoſitum.

DEPOSITIO judicialis & pecuniæ conſignatio ſolutionis vim habet, *l.* 1. *Cod. qui pot. in pign. habeant leg. nec creditores* 10. *Cod. de pignorat. act.* Barboſ. *in l. ſi mora*, à *n.* 82. *ff. ſoluto matrim.* Caſtil. *lib.* 3. *quotid. c.* 15. à *n.* 33. Neguzant. *de pignor.* 3. *p.* 1. *princip. memb.* 31. *n.* 8.

Depoſitum cum conſignatione operatur, ut dicatur totalis, & plena liberatio, & pro tali habeatur, *leg. cum heres* 4. *in princip. ff. de ſtatulib. leg. obſignatione* 9. *Cod. de ſolut. l. acceptam* 19. *Cod. de uſur. l. debitor* 7. *ff. eod. tit.* Tiraq. *de retract. lign.* §. 2. *gloſſ.* 3. *n.* 6. Neguzant. *ubi proximè*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *creditor*, *n.* 48. Barboſ. *in d. l. ſi mora*, *n.* 49. 55. *&* 83. & operatur, ut dominium transferatur in creditorem, itaut ſi depoſitarius utatur pecunia depoſita, furti teneatur, *l. ſi ſaccum* 79. *ff. de furtis*, Farin. *de delictis*, *p.* 6. *q.* 168. *n.* 6. *& q.* 169. *n.* 2. *& p.* 4. *conſil.* 99. *n.* 42. cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. libro* 5. *tit.* 66. *q.* 8. *n.* 5. quibus adde alterum Barboſ. *in d. l. ſi mora*, *n.* 86.

Depoſitum, quod fit per juramentum partis ante liquidationem, ad effectum ut deponens habeat rem melioratam, fit de eo quod obſcurius eſt, *l. ſtatu liber ff. de ſtatulib.* ubi probatur quod id quod certum eſt ſolvitur, & de eo quod obſcurum eſt ſatiſdatur, cujus ſatiſdationis loco practica admiſit depoſitum per juramentum partis, Gam. *dec.* 4. *n.* 2. *ad fin.* & explicat poſt alios Alciat. *conſ.* 450. *n.* 27. *verſic. ſed quid ſi non appareat liquidò de expenſis*, recenſet latè alios Tiraq. *libro primo retract.* §. 1. *gloſſ.* 19. *n.* 2.

Depoſitum minùs integrum non relevat deponentem, Farin. *dec.* 266. *n.* 2. *in noviſſ.*

Depoſitarius nulla poteſt uti compenſatione, & in depoſito non admittitur compenſatio, Barboſ. *in l. divortio*, §. *ob donationes*, *n.* 6. *ff. ſolut matrim.* & refert judicatum Phœb. *p.* 1. *dec.* 89. à *n.* 1. ubi 45. reſolvit quod nec uti poteſt retentione pro expenſis factis in re depoſita.

Depoſitarius qui lucratus eſt cum pecunia apud ſe depoſita, tenetur reſtituere lucrum deponenti. Bald. *in l.* 1. *Cod. pro ſocio*, *num.* 31. Surd. *conſil.* 391 *num.* 18. Cur. Philip. *tom.* 2. *libro* 2. *cap.* 2. *n.* 22. Flor. *var. quæſt. p.* 1. *libro* 2. *q.* 21. §. 1. *n.* 163. Contrarium reſolvunt Sayr. *Clavis Regiæ lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 1. *n.* 5. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 27. *dub.* 2. *num.* 8. Et qui lucratus eſt cum pecunia furto ſubtracta non tenetur reſtituere lucrum, Beja *caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 42. Sayr. *d. lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 1. *n.* 5. Et expendendo pecuniam depoſitam committit furtum, Farin. *p.* 4. *conſil.* 96. *n.* 42.

Verbo Dignitas.

DIGNITAS quælibet habet ſua inſignia, nam Papæ imponitur Phrygium, Imperatori Diadema, ſeu infula, Regi Corona, Epiſcopo Mitra, Archiepiſcopo Pallium, Doctori Biretum, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.* 2. *conſiderat.* 38.

Dignitas duplicata plus tribuit, quàm una ſola, Menoch. *conſil.* 302. *n.* 45.

Dignitatis appellatione venit Canonicatus, largè vocabulo ſumpto, Barboſ. *de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *Dignitas* 72. *n.* 10.

Dignitates

Digitized by Google

Dignitates in Eccleſia Collegiata poſſunt provideri minoribus 22. annis, Barb. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de matrim. c. 12. n. 16.*

Verbo Dispensare, Dispensatio, Dispensatus

DISPENSATIO eſt juris communis relaxatio cum cauſæ cognitione ab eo qui poteſtatem habet diſpenſandi, Gloſſ. *in c. requiritis, §. niſi rigor.* 1 q. 7. Rebuff. *in praxi, tit. de diſpenſat. num. 1. pag. 79.*

Diſpenſatio ſine cauſa facta non valet, & in ea requiritur citatio eorum quorum intereſt, Menoch. *conſil.* 181. *n.* 19. Tiraquel. *in tract. res inter alios, p.* 16 Molin. *de primog. lib. 2. cap. 7. num.* 43. Cald. *forenſ. lib. 2. quaſt.* 38. *num.* 16. *& conſ.* 4. *numero* 24. *& numero* 38. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 673. *num.* 1.

Diſpenſatio quæcunque inferioris in lege Superioris abſque cauſa legitima facta eſt irrita, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. c.* 18. *num.* 4.

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in irregularitate, vel ſuſpenſione proveniente ex delicto ad forũ contentioſum deducto, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 5. n. 43. cum ſequentibus.*

Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper Concilium. Guter. *Canon. quaſt. cap. 5. n. 10. & de juram. confirmat. p. 1. c. 51. n. 24.* Et diſpenſando Romanus pontifex ſuper Concilio Univerſali, neceſſe eſt ut de illo faciat mentionem, aliàs gratia erit ſubreptitia, & nulla, quia jus conciliare videtur habere generalem clauſulam prohibitionis, per id quod habetur *in cap. pen. de capellis monachor. & in cap. cum dilecti, de elect.* reſolvunt Benedict. Caprà *conſ.* 157. *n.* 10. Fr. Em. Roderic. *quaſtion. Regular. tom. 1. q. 8. art.* 10.

Diſpenſatus ad Ordines non cenſetur diſpenſatus ad beneficia Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. dec.* 95.

Diſpenſari debet cum literatis viris circa beneficiorum pluralitatem, Barboſ. *ad cap. de multa* 28. *de prabendis, num.* 15. ubi *n.* 16. quod Eccleſia favet literatis, & amat ſapientes, quibus regitur, & ſuſtinetur.

Diſpenſatio vitiatur tacita copula occulta, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q.* 104.

Diſpenſationes faciliùs concedi ſolent, ubi unicum obſtat impedimentum. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. dec. 187. n. 3.*

Verbo Dispositio, Dispositum.

DISPOSITIO omnis intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, *l. quod Servius, ff. de condict. ob cauſam,* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec.* 250. *in allegat. num.* 2. Mar Antonin. *var. lib. 1. reſolut.* 56. *num.* 2. Cardin. Tuſc. *tom. 2. lit. D. concl.* 502. Joſeph de Seſſe *Aragon. dec.* 187. *num.* 23. Cardin. Seraphin. *Rota Rom. dec.* 129. *num.* 1. *&* 3. Ubi ſecus aſſerit in his quæ recipiunt augmentum & diminutionem. Et mutatione conditionis atque ſtatus variatur diſpoſitio, *l. ſi uero, §. inter locatorem, ff. locati, l. continuus, §. cum quis, ff. de verbor. obligat. l. ſi quis, ff. de ſolut. cap. quemadmodum, de jurejur.* Reynoſo *obſervat. 7. num.* 20. *& obſervat. 49. num.* 8. & ſpeciatim in juramento conſtat ex Rota Rom. apud Farin. *dec. 51. num. 3. tom. 1. p. 1.* De clauſula, *rebus ſic ſtantibus*, vide latè Barb. cum ab eo citatis *de clauſul. uſufrequent. clauſul.* 129. *n.* 2. ubi docet quod hæc clauſula regulariter intelligitur in quacunque diſpoſitione, obligatione, & promiſſione vel pacto etiam juramento firmatis, & ibi citatis adde Martam *de clauſulis, p. 1. clauſula* 127. *n* 1. *& 2. p. 3. clauſula* 73.

Diſpoſitio omnis intelligitur ut conveniat naturæ actus qui celebratur, Surd *de alim. tit. 5. q. 1. n.* 4. Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D, concl.* 503.

Diſpoſitio non habet locum, ubi verba non conveniunt diſpoſitioni, *l. 4. §. toties, ff. de damno infecto, l. quod conſtitutum, ff. de milit. teſtam.* Cardin. Tuſch. *t. 2. lit. D, concl.* 493 Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *diſpoſitio* 16. Reynoſo *obſervat. 7. n.* 26.

Diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis, Avend. *l. 40. Tauri, gloſ. 1. n.* 28.

Diſpoſitione principali nulla exiſtente, quæcunque ſibi acceſſoria vitiantur, Brunor. à Sole *in locis commun.* Verbo *diſpoſitio, n.* 22.

Diſpoſitio non debet eſſe eluſoria, *l. ſi prætor, ff. de judic. l. fin. ff. ne quid in loco publico.*

Diſpoſitio ne reddatur ſuperflua, interpretatio eſt ſumenda, Crav. *conſil.* 35. *n.* 25. Surd. *conſ.* 29. *n.* 13. *& conſ.* 71. *n.* 3. quos adducit Mar. Antonin. *var. lib 1. reſolut. 18. n.* 13.

Diſpoſitio aliquid ſupponens non verificatur, niſi in caſu in quo verificatur præſuppoſitum, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec. 160. num.* 24. diſponens & diſpoſitum ſub eodem genere non compatiuntur, *l. fin. ff. de fundo inſtructo.*

Diſpoſitio loquens in caſu vero, extenditur etiam ad caſum fictum, *l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ff. de l. & poſth. l. 1. §. ex falcidia, ff. ad leg. Falcid.* quando caſus verus & fictus æquiparantur, Seraphin, *de privileg. juram. privil. 74. n.* 115.

Diſpoſitio una & eadem non debet diverſo jure cenſeri, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec. 187. n.* 24.

Diſpoſitio omnis inſpicitur, & interpretatur prout verba diriguntur, Card. Tuſch. *tom. 2. lit. D, concl.* 497.

Diſpoſitio omnis intelligitur de prima, & unica vice, *l. boves, §. hoc ſermone,* & ibi Doct. præſertim Tiraquel. *ff. de verbor. ſignificat.* Surd. *conſil. 18. n.* 9. Azor. *inſtit. moral. lib. 5. cap. 23. quaſt.* 5. Cardin. Tuſch *tom. 2. lit. D, concl.* 499. Gabr. *lib. 6. commun. opin. tit. de legibus, concl.* 2. Armendariz *in proœm. ad lib. recopilat. legum Navarra, n.* 169. Mar. Antonin, *var. lib. 1. reſolut. 74. n.* 4. Rota Rom. apud Farin. *dec* 423. *n.* 4. *tom. 1. p. 1.*

Diſpoſitio omnis ſimpliciter prolata intelligitur, & ampliatur, ac reſtringitur ſecundùm jus commune, ut per Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D, concluſ.* 501 Tiraquel. *in tract. le mort, p. 2. declarat.* 2. *numero* 2. Valaſc. *conſult. 42. n.* 7. Barboſ. *in l. ſi ſo uto matrim. p. 1. n.* 61.

Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido, *l. 1. §. hac verba, ff. quod quiſque juris, l. 4. §. docere, ff. ne quis eum qui, l. cognitionis, ff. de pœnis, l. 4. §. condemnatum, ff. de re jud. l. fin. ff. de adulter. cap. fin. de ſponſal. cap. perpetua, de elect. lib. ſexto,* Cardin. Tuſch *tom. 2. lit. D. concl.* 504.

Diſpoſitio omnis intelligi debet de habili, *leg. 1.* ubi gloſſ. *Cod. de Sacroſanct. Eccleſ.* Seraphin. *de privi. leg. juram. privil. 77. n.* 68. Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D, conc.* 505. & recipit reſtrictionem de habilitate, Bart. *in Auth. de nuptiis, n. 2. collat.* 4. Armendariz *in proœm addit. ad recopilat. legum Navarra, n.* 38. Mar. Antonin. *var. libro 2. reſol.* 40. *num. quinto,* ubi ſecus aſſerit in contractibus.

Diſpoſitio redigitur ſemper ad actum poſſibilem, & licitum. Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *diſpoſitio, n.* 20. Seraphin. *de privil. juram. privil.* 177. *n.* 9 & non refertur ad caſum impoſſibilem, *l. ſi quis ſub conditione, ff. de condit. inſtit.* Et diſpoſitio ſimpliciter facta

Digitized by Google

facta intelligitur facta eo caſu, quò de jure fieri poteſt, *l. Gallus, §. quidam rectè*, & ibi Jaſ. *in 2. notab. ff. de liber. & poſthum.*

Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, Card Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 488. Et comprehendit omnes caſus, etiam quòd in uno ſit major ratio quàm in alio, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleator. l. in fraudem, in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſtam. milit.* Aym. *conſ.* 92. *n.* 4. Non extenditur ad incogitata *l. cùm Aquiliana, ff. de tranſact. l. Paulus, §. Pomponius, ff. de legat.* 3. Roman. *conſ.* 294. *incip. hac confeſſio, circa finem.*

Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. ſi de certa re, C. de tranſact.* Gironda *de privilegiorum ſeu exempt. explicat. num.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula, ff. de verbor. oblig. l. cùm in teſtamento, §. fin. de hæred. inſtit. l. ſervo manumiſſo ff. de peculio legato.*

Diſpoſitio generalis non comprehendit id, de quo in ſpecie diſponi non poteſt, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municipal.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent.* 1. *caſu* 6. *num.* 21.

Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, & privilegiati non comprehenduntur ſub lege generali, *l. ult. Cod. de jure dotium, l. unic. §. ſi quæ verò, Cod. de Juſtin. Cod. confirm. l. 3. Cod. de ſilentiariis, lib.* 12. & ibi notat gloſſ. 1. Tiraquel. *de præſcript. gloſſ.* 11. *pag.* 124. Menchac. *illuſtr. cap.* 45. *numero ſecundo, & cap.* 84. *n.* 24. *& cap.* 103. *numero quinto*, Menoch. *conſil.* 183. *n.* 1. Cened. *ad Sextum, collect.* 14. *n.* 5. Surd. *dec.* 160. *n.* 4. *& dec.* 323. *n.* 6. Marta *de juriſdict. p. 4. cent.* 1. *caſu* 6. *n.* 17.

Diſpoſitio limitata limitatum parit effectum, Cardin. Seraphin. *Rotæ Rom. dec.* 911. *n.* 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 494. Extenditur tamen ſecundùm limites adjectæ rationis, *l. nomen. §. fin. ff. de legat. 3. l. regula, §. fin. ff. de juris, & facti ignorantia.*

Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l. Titia 2. §. pen. ff. de legat.* 2.

Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur, *l. ſi in teſtamento, in fine, ff. de vulgari.* Diſpoſitio hominis non æquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *c. ſuſceptum, de reſcriptis in ſexto. cap. illis, de prob. eod. lib.* 1. Diſpoſitio legis faciliùs tollitur, quàm hominis, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec.* 74. *n.* 51.

Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt ſequens, *l. quicumque, §. non tamen, & §. uſque adeo, ff. commodati, l. nomen, in princip. ff. de legat.* 3.

Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat.* 68. *num.* 24.

Diſpoſitio omnis judicatur ab intentione, qua motus eſt diſponens, *l. ſi quis nec cauſam, in princip.* ubi Bald. *ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat.* 72. *numero* 18.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. Surd. *de alim. tit. 9. q. 43. n. 9 cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 658. *n.* 39.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad terminos rationis, Surd *de alim. tit. 4. q. 17. n. 12. & dec. 19. n.* 5.

Diſpoſitio includit ea quæ ſunt ejuſdem rationis, tanquam expreſſa propriè, Reynoſ. *obſervat.* 51. *n.* 17.

Diſpoſitio quælibet intelligitur de præſentibus, non autem de futuris, *l. ſi ita legatum, ff. de auro & argento legato*, Reynoſo *obſervat.* 41. *n.* 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec.* 250. *n.* 1. Et futura non veniunt in diſpoſitione hominis, *l. ſi in lege, ff. de contrah. empt. l. ſi ſtipulatus fuerim, §. ult. ff. de verbor. obligat. l. verbum oportere, ff. de verbor. ſignificat.* Reinoſo *obſervat.* 41. *n.* 22.

Diſpoſitione in omni voluntas, & poteſtas requiritur. Stephan. Gratian. *diſceptat. for. cap.* 531. *n.* 93.

Diſpoſitione in omni ſemper videtur excepta perſona loquentis, *l. ſi inquiſitio, Cod. de ſolution.*

Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò, & in conſequentiam veniunt, *leg. ff. de auctorit. tutor.*

Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas, Surd. *de alim. tit. 9. quæſt.* 13. *num.* 25.

Diſpoſitum in principali cenſetur etiam diſpoſitum in dependentibus Seraphin. *de privileg. juramenti, privil. n.* 14. *n.* 184.

Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam in altero militat, quamvis materia ſit exorbitans, gloſſ. *pen. in cap. ſi poſtquam, §. ult. de elect. libro ſexto*, Reynoſo *obſervat.* 44 *n.* 3. *& obſervat.* 70. *n.* 51.

Verbo DISTRIBUTIONES.

DISTRIBUTIONES quotidianæ non computantur in valore beneficii, nec augent corpus præbendæ, nec ſunt de corpore beneficii, nec ſunt fructus, ex quo dantur ratione operæ perſonalis, Pariſ. *conſ.* 33. *num.* 4 *vol.* 4. Cald. *conſil.* 14. *n.* 1. *verſ. ſic etiam*, Rebuf. *in tract. congruæ portionis, n.* 86. *& de nominat. quæſt. 9. num.* 38. *&* 39. Put. *p. 1. dec.* 239. *& p. 2. dec.* 464. *& p. 3. dec.* 211. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. num.* 153. *cum ſequentibus, & num.* 162. Barboſ. *in collect. ad cap. licet* 32. *num. 3. de præbend. & de Canonic. cap.* 21. *num.* 6. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. qq. Regular. quæſt.* 74. *art.* 4. Cov. *libro 3. var. cap.* 13. *numero* 1. Valdeſ. ad Soar. *p. 2. q.* 28. Guter *conſil. 5. num.* 2. Flamin. *de reſignat. lib. 6 quæſt. 2. numero* 30. Et in anniverſariis tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 399. *numero* 22. Et redditus, proventus & emolumenta in literis Apoſt. apponi ſolita quid ſignificent? Vide Gonzal. *d. §. 7. proœm. n.* 189 *cum ſequentibus*. De ſtylo Curiæ fructus Canonicatus exprimuntur 24. licèt reſerventur penſiones longè majoris valoris; & etiamſi ſit valor centum, Rebuf *in reg. de union. gloſſ.* 7. Gom. *de exprimendo valore benefic. q.* 3. prout de ſtylo atteſtatur Aragon. *dec.* 38. *Calagurit*, tradit Flamin. *d. lib 6. q. 1. n.* 51. ubi *num.* 52. quod Canonicatus Toletani exprimuntur 24. & in eis imponitur penſio 300, & 400, & plus, & idem obſervatur in Canonicatibus Sancti Petri in urbe, quia quando exprimitur pluſquam 24. ſolvitur annata, ſecus verò non. Idem etiam reſolvit Gonzal. *d. §. 7. proœm. à n.* 166. Literæ Apoſtolicæ plerumque faciunt mentionem de communi valore, & æſtimatione, qui eſt attendendus *l. pretia rerum, §. fin. ff. ad leg. Falcid* Rebuf. *d. quæſt. 9. num.* 37. Et ſi non exprimatur, gratia eſt ſubreptitia, Cald. *conſil.* 26. *num.* 9. In valore exprimendo fructus non intelleguntur deducta penſione, quæ eſt onus temporale, ſed deductis oneribus perpetuis, Put. *p. 3. dec.* 202. Et fructus intelliguntur in loco beneficii, & non deductis cambiis pro tranſmutanda pecunia in alium locum; idem *d. p. 3. deciſ.* 211. Rebuf. *d. q. 9. n.* 42. Materia expreſſionis veri valoris eſt difficilis probationis, in quo probando plures deficiunt, Gom. *ad reg. de valore exprimendo in impetratione beneficii, q.* 1. ubi etiam aſſerit, quod in ſupplicationibus ponitur illa clauſula, *Augendi, & minuendi uſque ad verum valorem; propter magnam difficultatem purificandi incontinenti verum valorem.* Et valor attendendus eſt, ac probandus per decem annos ante gratiam, ut pluries deciſiſſe Rotam refert Garc. *de benefic. p. 5. cap. 3. num.* 228. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1669.

Diſtributiones quotidianæ ſunt quodam modo loco alimentorum, unde & victualia dicuntur *in cap.*

de cætero, de cleric. non reſident. & c. unic. eod. tit. libro ſexto, quaſi ad victum quotidianum dentur, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. q. 2. n. 4 & 5.*

Diſtributiones ut lucrari poſſint, requiritur reſidentia, & aſſiſtentia in choro, *cap. unic. de cleric. non reſident. in ſexto*, Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12.* Et non ſatis eſt præſentes in choro ſolùm adeſſe, ſed requiritur aliqualis attentio, ſaltem ad verba, ſcilicet quod attentione quadam, ſaltem externa corporis ſint aſſiſtentes, Cened. *pract. quaſt. 2. num. 10.*

Diſtributiones quotidianas ut lucrentur Canonici, tenentur ad cantandam Miſſam conventualem Barboſ. *de Canonicis, cap. 34. n. 1.* ubi *cap. 31. num. 4.* aſſerit ſtatutum, quod Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio, non eſſe attendendum.

Diſtributiones quotidianæ debentur ex conſtitutione aliquarum Eccleſiarum Clericis, ſi ob celebrandam Miſſam, vel audiendam confeſſionem, vel ad aſſociandum Corpus Domini, dum ad infirmos ducitur, fuerunt occupati, Cened. *pract. quaſt. 1. num. 76.* ubi *num. ſeq.* quod debentur abſenti, ſi per alium inſerviat Eccleſiæ, & aſſiſtat horis canonicis, ſi de hoc ſit conſuetudo immemorialis: & *num. 78.* quod non debentur clericis peregrinantibus, ſive ex devotione, ſive ex voto.

Diſtributiones quotidianæ debentur Lectori Theologo ex gratia pro tota die quâ legit, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 5. de reformat. cap. 1. n. 34. & de Canonic. c. 24. n. 7.*

Diſtributiones quotidianas lucratur in abſentia, qui privilegium habet à Summo Pontifice, Cened. *d. quaſt. 1. n. 26.* ubi *num. 41.* agit de conſuetudine, ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus, & diſtributiones primi anni.

Diſtributiones quotidianæ, aliique redditus Eccleſiaſtici obligari non poſſunt pro debito, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 1. quaſt. 9. num. 61.* ubi *num. 62. cum ſequentibus*, quod diſtributionum ſequeſtratio, & adjudicatio creditori ita fieri debet, ne clericus egeat.

Diſtributiones tunc demum conſequi debet infirmus, quando præſens eſt in loco, ubi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima causâ infirmus ſit, vide Guter. *Canon. lib. 1. cap. 1. numero 134.* Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 5. numero 27.* Monet. *de diſtribut. quotidian. p. 2. q. 6. à n. 1. juncto n. 19.* ubi indiſtinctè reſolvit, quod infirmus etiam dum abeſt à civitate, percipere debet diſtributiones quotidianas, de quibus & aliis cauſis etiam agit Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 53. n. 166. cum ſequentibus*; & *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. n. 195. cum ſequentibus*; & *de Canonicis, c. 24. n. 27. cum ſequentibus.*

Diſtributiones quotidianas amittunt juſte excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti, Barboſ. *de Canonicis, cap. 22. n. 2.*

Diſtributiones debentur etiam detento in carceribus, non tamen ob propriam culpam, uſque ad primam ſententiam: quod ſi condemnatus appellet, interim eas non percipiet, ſed ſi in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperat. Stephan. Gratian. *diſceptat. foren. cap. 591. à num. 34. tom. 3.* Barboſ. *d. allegat. 53. num. 178. & d. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. n. 119.* Suar. *de cenſur. diſp. 13. ſect. 2. à num. 12.* Monet. *d. p. 2. quaſt. 5. n. 80.* Garc. *de benefic. p. 3. cap. 2. n. 362.* Et carceratus injuſtè lucratur diſtributiones, ſi veniat abſolvendus, idem Barboſ. *dicto tract. de Canonicis, c. 24. n. 42.*

Verbo DIVISIO.

DIVISIO habet vicem emptionis & venditionis, *l. 1. Cod. communia utriuſque judicii*, Dec. *conſil. 88. num. 4.* Alexand. *conſil. 46. vol. 1.* Gam. *deciſ. 242. num. 6.* eſt enim alienatio. *l. 1. ff. de fundo dotali, l. cùm pater, § hæreditatem, ff. de legat. 2.* Dyn. Bald. & Alberic. *in l. ſi pupillorum, ff. de rebus eorum*, Cephal. *conſil. 152. c. 72. & conſ. 196. n. 26. lib. 2.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 171. n. 35.*

Diviſio habet vim permutationis Tiraquel. *de retract. lig. § 32. gloſſ. 1. n. 88.*

Diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l. ſi conſenſit, §. fin. ff. quibus mod. pign.* Surd. *dec. 32. n. 7.* Cald. *de extinct. emphyt. cap. 3. n. 35.* Cur. Philipp. *p. 2. §. 10. n. 4 ad finem.*

Diviſione habet locum evictio, Valdeſ. ad Soar. *pag 9.* Rebuf. *in tract. except. n. 955.* Surd. *conſil. 311. num. 16* Valaſc. *de partit. cap. 37.* Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper. lib. 2. concl. 139. conſiderat. 1.* Cald. *de empt. c. 31. n. 9.*

Diviſione facta inter hæredes, ſi in partitionibus dantur aliqua prædia alicui hæredi, qui ſcit conditionem illorum, ſi ita acceptat, non tenentur cæteri fratres de evictione, *leg. ſi fratres, Cod. communia utriuſque jud.* & ita intelligunt omnes ſcribentes ibi, Bart. & latè notavit Bald. Salicet. Paul. & omnes, *in l. ſi familia, Cod. familiæ hercisc.* ubi Gloſſ. verbo *pro parte, poſt medium*: quæ reſolvit quod nec ad pretium rei habebit hæres, cui fuit ablata, actionem aliquam contra cohæredes, faciendo in hoc differentiam inter diviſionem, & venditionem, de qua loquitur tex. *in l. emptorem, ad finem, ff. de action. empti.* Cæterùm tex. *in d. l. ſi fratres, verſ. tantum*, ait non procedere quando extitit promiſſio de evictione, quia tunc tenentur cohæredes, quamvis hæres ſciret obligatam eſſe rem, quæ illi fuit adjudicata, & videndus eſt text. *in d. l. ſi fratres, verſ. nam ſi fundi*, Tiraq. *lib. 1. retract. §. 12. gloſſ. 1. n. 7.* Et ad tex. *in l. emptorem, §. fin. ff. de action. empt.* reſpondet Gloſſ. *d. l. ſi familia*, quæ facit differentiam inter judicium familiæ herciſcundæ, ubi uterque hæres ſuſcipit rei eventum, & caſum emptionis & venditionis, ubi ſolus emptor, & eſt communis ex Ripa *in l. qui Romæ, § duo fratres, n. 160. ff. de verbor. obligat.* Padill. *in l. ſi pro fundo, n. 5. Cod. de tranſact.* & ſicut poteſt auferri facultas, ita etiam remanere poteſt, & multùm lucrari; ſiquidem cùm pariter ſuccedere poſſit commodum, & damnum, debet ceſſare querimonia, juxta notata *in l. ſi fideicommiſſo, Cod. de tranſact.* Et de re quæ manet indiviſibilis, debet habere hæres ſuam portionem cum fructibus, & redditibus à tempore mortis defuncti, de cujus bonis agitur, ut ſingularem probat *l. 1. familiæ, ff. famil. hercisc. l. 2. Cod. quando, & quibus quarta pars debeatur, l. 16. item veniunt, §. fructus, ff. de petit hæredit.* Afflict. *dec. 240.*

Verbo DOCTOR, DOCTORARI, DOCTORATUS.

DOCTORUM laudes refert Guillelm. *in cap. Raynuntius 16.* verbo *matrem*, *num. 8. de teſtam.* Rebuf *in Auth. habita Cod. ne filius pro patre p. 588.* Stephan. Gratian. *diſceptat. foren. cap. 186.* Quid in Doctore creato à Rege vel Imperatore, vide eundem Rebuf. *in tract. nominat. quaſt. 11. num. 19.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 3. proœm. n. 115.* Et de Doctore creato à Principe vel à Papa vide Gratian. *dicto cap. 186. num 75.* ubi omnes reſolvunt, quod ſunt præferendi ætatis ab inferioribus.

Doctor

Digitized by Google

Doctor dicitur in dignitate conſtitutus,& doctoratus eſt dignitas, *cap. quanto 3. de magiſtris,* ubi Barboſ. *num.2.* Menoch. *conſ.* 126.*n.*7. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *dignitas,n.*6.

Doctores poſſunt ferre annulos Barb. *ad cap. Clerici* 15.*n.*14.*de vita & honeſt.clericor.*

Doctorari poteſt minor 25.annorum, Menoch. *de arbitr.lib. 2.caſu* 417.*num.*18.

Doctores debent connumerari inter nobiles, Ordinat. *lib.*3.*tit.*29. *& tit.*59.§.15. Guid. pap. *deciſ.*88. Gom. *l.*83. *Tauri, à num.* 16. latè Garc. *de nobilitat. gloſſ.*48.§.3.*num.* 72. Duen. *reg.*55.*limit.*7. Garc. Falcon.*reg.*145. Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſc.Neapolit.p.*1.*deciſ.*216.*num.*11. *& in praxi rerum fori Eccleſiaſt.deciſ.*588.*num.*5. ubi quod idem procedit in filiis, & *p.*2. *deciſ.*93.*num.*5.*&* 6.

Doctores quaſi radii ſolis appellantur, *c.ſi quis* 11. *quaſt.*7.& ſicut luminaria ſplendere dicuntur, *cap.*1. *de reliquiis, & venerat.ſanctorum.* Barboſ. *ad cap.fin. de magiſtris,* Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*4.*n.*5.

Doctorari qui juravit nullibi, quàm Conimbricæ, intelligitur rebus ſic ſtantibus, Jaſ. *in l.quod Servius, num.*10.*ff.de condict.ob cauſam,* Hyppolit.*in l.*1.§.*ult. num.*28.*ff.de quaſt.*Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu.* 371. *num.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 416.*n.* 26. Alciat *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 16. *num.* 7. Rebuff. *de privilegiis ſcholar. privil.*76.

Doctor creatus examine rigoroſo, præfertur illi, qui ſine examine fuit creatus, Næv. *ad l.*1.*ff de creatis ab ordine faciendis, n.* 2. *& in l. adminiſtrantes* 42. *num.*3.*ff.de excuſat.tutor.*Menoch.*conſ.*126.*n.*18.

Doctoratus poſteriùs, qui prior fuerat licentiatus, non eſt præferendus Doctori facto priùs. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.*§.3.*procem.num.*34.

Doctor utriuſque juris præfertur Doctori in uno jure, ex Menoch. *conſ.* 126. *num.* 11. & conſequitur maximam dignitatem. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt.deciſ.* 588. *num.* 6. Et doctor Theologus præfertur Doctori juris Canonici, Rebuff.*in tract. nominat.q.* 11.*n.* 40. *cum ſequentibus.* Et Doctor præfertur militi, Næv. *in l.*1.*C.de profeſſor.qui in urbe Conſtantinop.lib.*12.*num.*10. Bobadil.*in Polit.l.*1.*cap.*10.*n.*42. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*111 *num.*84. Et miles atque Doctor præfertur Doctori tantùm & militi, Menoch.*de conſ.*126 *num.*11

Doctor in collatione beneficii, vel in receptione Ordinum examinandus non eſt, ex quo notus promoveri poteſt abſque examine, Barboſ. *ad cap.de Petiro,num.*1.*diſt.* 47. ubi *num.* 2. limitat in collatione parochialium: quam limitationem etiam probat idem *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.*7.*de Sacram.Confirm.cap.*13.*num.*28.

Doctor indoctus non gaudet privilegiis Doctorum, Rebuff. *in tract.nominat.q.*11.*num.*11. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ.cap.*186.*n.*19.

Doctorum appellatione continentur Magiſtri Artium, & illorum privilegiis gaudent, ut per Joan. Martin. à Cotta *in addit.ad tract. libellor. annot.* 54. *num.*7.*cum multis ſeqq.*ubi hoc latè juribus, & exemplis confirmat, de quibus vide Barboſ. *in collect. ad Clem.*2. *de magiſtris.*

Doctorum appellatione veniunt licentiati in favorabilibus, & gaudent eorum privilegio, text *in l.pen. ff. de militari teſtam.* Felin *in procemio Decretalium, num.* 18. Tiraq. *poſt leges connubial. gloſ.*1.*à n.*2. Garc *de nobilit.gloſ.*48.§.3.*num.*73. Sanch. *de matrim. lib.*8.*diſput.*34.*n.*8.

Doctorum privilegio gaudent advocati conſiſtoriales Curiæ, & domus ſupplicationis, Joan. Martin. à Cotta *in addit. ad tract. libellor. annot.* 54. *n.*1. Idem procedit in advocatis Curiæ Portugalenſis, quia eo jure utuntur, ut habetur in regimine dictæ Curiæ, §.6.

Doctor pro debito civili minimè poteſt carcerari Farin. *in praxi crim. tom.* 1.*tit.*4.*de carceribus & carceratis.q.* 27. *à num.*77. ubi *à num.* 84. quod non poteſt renuntiare huic privilegio etiam cum juramento, cùm inductum ſit favore publico, & ut doctoratus dignitas præſervetur.

Doctorum auctoritas multùm poteſt, etſi non adſit lex Surd. *de alim. tit.* 1.*q.*44.*n.*14 *& deciſ.* 56.*n.*8. *& deciſ.* 229. *num.* 35. Et non eſt curandum de eo quod Doctores perfunctoriè dicunt, ut per eundem *deciſ.*258.*num.*9. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel. gloſ.*5.§.8. *num.* 56.

Doctoris opinio facit habere juſtam cauſam litigandi, ut quis excuſetur à condemnatione expenſarum, Menoch. *de arbitr. lib.* 2.*caſu* 177. *à num.*4. Et de viro bono, & integræ opinionis, vide Cot.*in memorab.* verbo *legalitas,pag.*513. Et de communi opinione vide Surd.*deciſ.*58.*num.*9. Reb. *in Authent. habita, Cod. ne filius pro patre,* verbo *examinatione, verſ.ſextum, pag.*579. Et opinionem communem faciunt ſeptem Doctores, Gratian.*diſcept.forenſ.c.*140. *num.* 15.

Doctori multùm prodeſt in practica invenire deciſionem in terminis, & eſt doctiſſimi Doctoris: & reſpondere per regulas generales, eſt Doctoris poſitivi, & pauperis. Coſm. *in pragm. tit.de pacif. poſſeſſ.* §.*Ordinarii, fol.*83.*verſo, in fine.* Vide tamen Valaſc. *tom.*1.*alleg.*12.*num.*17. Gonzal *ad reg.*8.*Cancel.* §.4. *procem. num.* 40. *cum ſeqq.* Bernard. Græv. *in procem. pract. Cam. Imper. num.* 121. *cum. ſeqq.* Grat. *diſcept. forenſ.cap.*335.*num.*20. Mantic.*de tacit.& ambig. convent. tom.*1.*lib.*4.*tit.*1.*n.*1.

Doctori aliquid aſſerenti in conſiliis, magis eſt credendum in lecturis. Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.*11.*q.*10.*num.* 21. Et quæ dicatur opinio probabilis, vide Garc.*de benefic.p.*11.*cap.*5.*n.*363. Et illa opinio eſt ſequenda quæ favet animæ, Phœb. *deciſ.*1.*ad fin.* Item opiniones Doctorum faciunt rem ambiguam, Soar. *allegat.* 25.*num.*6.

Verbo Dolus.

DOLUS eſt delictum, *l.*1.§. *nunc tractemus,ff. de tutel,* Flamin. *de reſignat.lib.* 13.*q.*3.*n.*5.

Dolus ubi non adeſt, ibi non eſt delictum pœnâ dignum, Menoch.*conſ.*28.*n.*13. Hinc falſum ſine dolo non committitur, Cotta *in memorab.* verbo *perjurium.pag.*683. Menoch. *de arbitr. lib.*2 *caſu* 194.*n.*58. *& caſu* 309. Maſc. *de probat.concl.*739.*n.*12. Decian. *tract.crimin.lib.*6.*cap.*11.*n.*14. Cened. *ad. Decretum, collect.*139.*n* 6. Campan.*in diverſ. Iuris Canon.rub.*11 *cap.*28.*n.*5. ubi aſſerit, quod non ſufficit quilibet dolus, ſed ille tantùm qui fit in lege expreſſus, per Menoch. *conſ.* 211.*n.* 15. & quod nec præſumptus ſatis erit, ſed verus duntaxat, per *l.nec exemplum,Cod.de falſis,* Hier.Cab.*conſ.*169.*n.*16.*cum.ſeqq.*

Dolus ſuus nemini patrocinari debet, Farin. *de delict.p.*1.*lib.* 1.*tit.*4.*q.*31.*n.*155.

Dolus non præſumitur niſi probetur, *l. quoties,* §.*qui dolo, ff.de probat.* Surd. *de alim. tit.* 4.*quaſt.*15. *num.* 51. cum aliis apud Barb. *in addit. ad cap. ſuper literis* 20.*num.* 19. *de reſcr.* Et dolo & fraude, vide multa per Flamin.*de reſignat.lib.*13.*quaſt.*3.*&* 4. ubi *num.*22. quod ex actu qui non prodeſt facienti, oritur conjectura fraudis: & *num.*23 quod ex minis arguitur fraus, & *num.*24. quod actus factus clàm arguit fraudem, & *num.*25. quod actus vicini arguunt fraudem, & *num.*27. quod in fraude judicanda eſt inſpicienda qualitas perſonæ, & *num.*28. quod fraus ex veroſimili colligitur.

Dolus præſumitur ex brevitate temporis Maſc. *de*

Digitized by Google

de probat. concl. 531. *n.* 123. Flamin. *d. q.* 4. *n.* 26. Farin. *de delictis, p.* 7. *in fragment. lit. D, n.* 58.

Dolus præſumitur in eo qui facit quod tenetur non facere, *l. ſi procuratorem*, §. *dolo, ff. mandati*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *q.* 55. *n.* 19. Et in faciente rem prohibitam à lege ſemper præſumitur dolus, & malus animus, *l.* 1. *Cod. de ſicar.* Pariſ. *conſ.* 52. *num.* 33. *& conſ.* 78. *n.* 16. *cum ſeq. vol.* 4. latè Maſcard. *de probat. concl.* 495. *numero* 4. *& conc.* 531. *numero* 50. *&* 102. Farin. *de delict. quæſt.* 18. *n.* 71. *& p.* 3. *quæſt.* 89. *n.* 77. *cum ſeqq.*

Dolo facere præſumitur qui fecit quod facere non debuit, *l. tutor qui repertorium, ff. de adminiſtrat. tutor l. dolo, ff. ad leg. Falcid.* Menoch. *conſ.* 98. *n.* 30. Surd *conſ.* 12. *n.* 71. Farin. *dicta q.* 89. *n.* 92. *& p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 10. ubi additio *lit. I.*

Dolus præteritus aut futurus quando videatur remiſſus? vide latè Farin. *de delict. p.* 7. *fragment. crimin. lit. D, n.* 147.

Dolum dolo repellere licet. Næv. *ad l.* 1. *Cod. de navibus non excuſandis, lib.* 11.

Dolo facit qui petit quod reſtituere tenetur, *cap dolo facit* 59. *de regul. juris. lib. ſexto*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocator*, verbo *dolus, n.* 7. Duen. *reg.* 290. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 88. Maſcard, *de probat. conc.* 531. *n* 81. Limita in remedio recuperandæ poſſeſſionis. Petr. Barboſ. *ad l.* 2. *n.* 292. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.*

Dolus præponderat culpæ, *l. item ſi obſtetrix*, §. *fin. ff. ad leg. Aquil.* Card Tuſch. *tom.* 2. *lit. D, concl.* 379 ubi *n.* 2. declarat procedere in civilibus, ſecus in criminalibus, quia dolus unius non tollit dolum, vel culpam alterius, & *n.* 3. reſtringit, quia dolus & culpa unius circa unum factum numquam tollit, vel præponderat dolum, vel factum alterius circa diverſum factum.

Dolus in muliere levior ſufficit, propter ſexus fragilitatem, Auth. *ut immobilia ante nuptias donat.* ibi: Mulier quippe mariti ſeductionibus facilè decepta propria negliget jura, *collat.* 5. Dec. *conſ.* 60. *n.* 7. *& conſ.* 245. *n.* 5. Mol n. *de primogen. c.* 3. *n.* 17. *in fine.*

Verbo DOMICILIUM.

DOMICILIUM quomodo definiatur, & quot ſint ejus ſpecies? vide Abb. *in c. ult. n.* 9. *de paroc.* plures ut per Tiraq. *de retract. l.* 1. §. 36. *gloſ.* 3. *n.* 6. Roland. *conſ.* 79. *n.* 53. *lib.* 3. Viv. *tom.* 2. *opin.* 89. Rebuff. *tom.* 3. *ad leges Gallia, tract. de domicilii elect. n.* 6. *& in l. pupillus*, §. *incola, ff. de verbor. ſignificat.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 86. *à num.* 1 *& de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 42. *n.* 2 Maſcard. *de probat. concl.* 335. *n.* 13 Decian. *in tract. crimin. lib.* 4. *cap* 16. *n* 8. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *à principio*, Surd. *conſ.* 313. *n.* 71. Farin. *lib.* 1. *conſ.* 85. *n.* 168. Valaſc. *conſ.* 175. *n.* 17. *tom.* 2. ubi quod domicilium poteſt pro libito mutari & conſtitui.

Domicilium ex ſola decennii habitatione an præſumatur contrahi? vide Pariſ. *conſ.* 12. *à n.* 20. *lib.* 3. & alios ſupracitatos, qui reſolvunt non eſſe opus ad domicilium contrahendum decennio habitaſſe, ſed ſtatim ac quis incipit habitare animo perpetuò ibi manendi, acquirit domicilium, quod non ſolùm animo, ſed & facto conſtituitur.

Domicilium originis eſt immutabile, *l. aſſumptio, ff. ad municipal.* Navar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 34. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *n.* 4. ubi *n.* 2. quod re, & facto transfertur, per *l. domicilium, ff. ad municipal.* Et qui natus eſt per tranſitum in aliqua civitate, dicitur civis originarius illius loci, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 75.

Verbo DOMINIUM, DOMINUS.

DOMINIUM quo pacto probetur? vide Boër. *dec.* 42. *num.* 29. Cald. *de empt. c.* 21. *n.* 24. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 293. *à n.* 11. *& c.* 526. *n.* 22. *cum. ſequentibus, & cap.* 678. *n.* 7. Surd. *dec.* 22. *num.* 5. Maſcard. *de probat. concl.* 535. Menoch *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 42. *& conſ.* 361 *num.* 12. *cum ſequentibus*, ubi etiam aſſerunt, quod eſt difficilis probationis. Et in antiquis probatur per famam, Gloſſ. *in l. atqui natura*. §. *cùm me abſente*, verbo *committat, ff. de negotiis geſtis*, Boër. *ubi proximè*, *n.* 3. Menoch, *conſil.* 191. *n.* 63. *& conſ.* 395. *n.* 36. Maſcard. *concl.* 396. *n.* 3. *& conſ.* 546. Gam. *deciſ.* 88. *& deciſ.* 290. *n.* 1. Barboſ. *in l. alienam, n.* 86. *ff. ſoluto matrim.* Seſſe *Aragon. dec.* 191. *num.* 24. *cum ſequentibus*, Gratian. *c.* 78. *n.* 35. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 47. *num.* 108.

Dominium probatur ex profeſſione, & recognitione, *l. Cenſualis*, & ibi Bald, *Cod. de donat.* Menoch. *d. caſu* 42. *num.* 5. Guid. Papæ *dec.* 272. *incip. utrum dominium*, ubi ait ex iterata recognitione poſſeſſoris probari dominium adversùs recognoſcentem, etiam adversùs tertium poſſeſſorem, ſequitur Alciat. *conſ.* 9. *col. fin.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 8. *numero* 18. ubi aſſerit ita practicari, & ultra eum Guillelm. Benedictus *in cap. Raynuntius* 16. verbo *& uxorem nomine Adelaſiam, deciſ.* 5. *n.* 445. & vide Seſſe *Aragon. dec.* 190. *n.* 31. *cum ſequentibus*, Gratian. *d. cap.* 293. *n.* 11. *cum ſequentibus*, & ſola confeſſio, ſeu recognitio, junctis aliis adminiculis, facit plenam probationem, idem *c.* 188. *n.* 5. *cum ſequentibus.*

Dominium probatur per ſolutionem penſionis, Maſcard. *de probat. concl.* 544.

Dominium probatur per inſtrumenta antiqua Maſcard. *concl.* 541. *numero* 14. Rot. Rom. per Farin *dec.* 91.

Dominium & poſſeſſio in corporalibus non acquiritur ſine traditione, ſecus in corporalibus; Cald. *de empt. c.* 12. *n.* 15.

Dominium vel poſſeſſionem importat genitivus, Surd. *dec.* 129. *n.* 8. *&* 9. Et pronomina, meum, tuum, ſuum, reſtringunt diſpoſitionem ad tempus præſens, idem *dec.* 233. *n.* 11.

Dominium an poſſit quæri ex pluribus cauſis? vide text. *in l. ſua rei* 16. *ff. de contrah. empt. cap. inter dilectos, de fide inſtrum.* Gom. *ad l.* 45. *Tauri, num.* 98. ubi multa jura allegat, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 13. *n.* 70. ubi quod dominium ex uno titulo acquiſitum non poteſt amplius ex alio titulo acquiri de novo, & *n.* 71. quod ſecundus titulus nullius eſt momenti. Et plures caſus, in quibus dominium confertur ſine traditione, vide per Reynoſo *obſervat.* 62. *n.* 36 *cum ſequentibus.*

Dominos plures habere oneroſum eſt, Menoch. *conſ.* 377. *n.* 10.

Dominium probans allegando emptionem, debet etiam probare quod ille qui vendidit, erat dominus, Afflict. *dec.* 23. *n.* 4. *& dec.* 40. *n.* 3.

Dominii quæſtionem non poteſt movere ille, qui habet cauſam à me, gloſſ. *in l. cum res*, verbo *vacuam, Cod. de probat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *q.* 63. *n.* 6. *cum ſequentibus.* Fallit ſi dominium fuit quæſitum ex nova cauſa, ut per reſoluta à Valaſco *conſult.* 42. *n.* 3.

Domino ſi res auferatur per Principem, tenetur pretium reſarcire, Peregrin, *de jure fiſci, lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 52.

Dominii appellatione propriè venit directum, lato verò modo tam utile, quà directum, Surd. *deciſ.* 288. *n.* 15. *cum ſequentibus*, Barboſa *de appellat. verbor.*

Digitized by Google

Doctor dicitur
ratus eſt dignitas,
boſ. num.2. Meno
judicum & advocat
Doctores poſſunt
rici 15.n.14.de vi
Doctorari poteſt
arbitr.lib. 2.caſu 4
Doctores debent
dinat. lib.3.tit.29.
Gom. l.83. Tauri,
gloſſ.48.§.3.num. 7
con,reg.145. Aloyſ.
polit.p.1.deciſ.216.
cleſiaſt.deciſ.588.
filiis, & p.2. deciſ.
Doctores quaſi
quaſt.7.& ſicut lit
de reliquiis, & ve
de magiſtris, Gonzal
Doctorari qui
intelligitur rebus
num.10.ff.de cond
num.28.ff.de quaſt
num. 17. Maſcard.
de praſumpt. reg.
privilegiis ſcholar.
Doctor creatus
qui ſine examine
tis ab ordine faci
num.3.ff.de exc
Doctoratus po
non eſt præferen
reg.8.Cancel.§. 3
Doctor utri
jure, ex Menoc
maximam dig
cleſiaſt.deciſ.
fertur Doctor
nat.q. 21.n.
militi, Næv
rinop.lib.1
Stephan.
miles atq
liti, Menoc
Doctor
Ordinum
moveri
iro, num
paroch
idem
firm.

Digitized by Google

ſe acquiritur jus abſenti. Vinc. de Franch. *dec.* 339. Pereg. *de privileg. fiſci, lib.* 6. *tit.* 1. *n.* 23. Valdeſ. ad Boar. *pag.* 97. Maſcard. *de probation. concl.* 1157. *n.* 112. Avend. *ad l.* 22. *Tauri gloſſ.* 1. *n.* 15. Et eſt neceſſaria abſentis ratificatio, Surd. *dec.* 111. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 7. *n.* 11. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 9. *&* *de empt. cap.* 34. *per totum.* Farin. *de delict. p.* 4. *dec.* 48. *n.* 5. & ibi addit. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 531. *n.* 4; *&* *cap.* 575. *n.* 14. *&* 15. Et an ſit neceſſaria ceſſio? vide Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 18. ubi quod ex notarii acceptatione non acquiritur utilis actio ſine ceſſione in extrajudicialibus ſtipulationibus, ſed tantùm in judicialibus.

Donare prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere, Surd. *dec.* 249 *n.* 15. Et maritus de bonis communibus poteſt moderate atque ex juſta cauſa donare ſine uxore, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 66. *&* *n.* 67. ait quod primogenium non comprehenditur ſub qualitate harum donationum.

Donatio tranſit ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam ſingulares, Surd. *dec.* 322. *num.* 39. & ſi donator dixerit quod donat pro donatario, & filiis ſuis maſculis, non redit ad donantem, deficientibus filiis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 568.

Donationis in ſolutum aliqua vide per Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 14 *num.* 2. *cum ſequentibus*, *&* *in præfat. retract. convent. numer.* 27. *cum ſequentibus*, Gom. *l.* 70. *Tauri, n.* 10. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 171. *num.* 51. Hyppolit. *conſ.* 99. *n.* 10. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 60. Maſcard. *de probat. concl.* 1142. *n.* 14. Guter. *pract. lib.* 2. *q.* 157. & ſi filii emant per interpoſitam perſonam, ex interpoſitione perſonæ præſumitur major fraus, argum. eorum quæ tradit Gregor. *l.* 5. verbo *en otro, tit.* 5 *p.* 5. Menoch. *lib* 2. *caſu* 459. Maſcard. *concl.* 815. *num.* 43. *&* *concl.* 1236. *n.* 101. Et emiſſe præſumitur per interpoſitam perſonam qui reperitur poſſidere, & fructus percipere, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 35. *num.* 24. Et ex interpoſitione perſonæ dolus præſumitur, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Donans uni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad tertium, poterit conſentiente donatario, revocare ſecus eſt ſtipulante notario, quia tunc non poterit revocari. Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 7 *n.* 11. *cum ſequentibus*, *&* *dec.* 109. *n.* 13. Flor. ad Gam. *dec* 8. *n.* 2. Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 9. *&* *forenſ. lib.* 1. *q.* 20. *n.* 16. *&* *n.* 69. *cum ſequentibus*, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 575. *n.* 7. *cum ſequentibus.*

Donatio non præſumitur, ſed potiùs error, *l. cum de indebito, ff. de probat.* Bald. *conſ.* 182. *in fin. lib.* 2. Dec. *conſ.* 350. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 554. *n.* 5. *&* *conc.* 639. *n.* 10. *&* *concl.* 175. *n.* 4. Burg. *conſ.* 3. *n.* 6. Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.* 209. *Cod. de revocandis donat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 7. *num.* 11. *&* *q.* 19. *n.* 5. etiamſi eſſet in facto proprio *l. ſed etſi me putem, in princip. cum. gloſſ.* 4. *de condict. indebiti*, Curt. jun. *conſ.* 56. *n.* 5. Graver. *conſ.* 77. *n.* 14. *&* *conſ.* 152. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 215. Maſcard. *d. concl.* 554. *n.* 6. *&* *concl.* 1263. *n.* 6. *&* 7. Et quando præſumatur donatio? vide Surd. *de alim. tom.* 6. *q.* 1. *n.* 23. *cum ſequentibus.* Et donatio potiùs præſumitur, quàm delictum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 2 *num.* 23. & vide Farin. *in addit. ad conſ.* 60. *lit. G, p.* 4. Et donatio in dubio non præſumitur Flor. *var. q.* 23. *num.* 90. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 136. Et donatio quibus caſibus præſumatur, vide Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 33. ubi *præſumpt.* 31. quando præſumatur donare is qui ſolvit, & præſtat quod non debet Et renuntiatio non præſumitur, Maſcard. *concl.* 1262. *n.* 3. *&* 4. Flamin *de reſignat. lib.* 8. *q.* 1. *à num.* 2. *cum ſequentibus*; *&* *quæſt. ult. n.* 56. *&* 57. Et remiſſio eſt donatio, & non præſumitur, niſi probetur, idem *dicta q.* 1. *n.* 6. *&* 7.

Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, & actus prodigalitaris. Reynoſ. *obſervat.* 41. *n.* 3. Et inducit fraudem ſimulationis, *l. omnes*, §. *Lucius, ff. de his quæ in fraudem creditor.* Reynoſo *ubi proximè* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 255. *num.* 1. *cum ſeq. tom.* 2. *cui ibidem*, *&* *n.* 20. ait quod veriſimile non eſt quod velit quis ſe bonis omnibus privare, & ſpoliare, & ſe in egeſtate conſtituere. Et dementia præſumitur quando quis omnia ſua bona donat. Maſcard. *de probat. concl.* 502. *n.* 12.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum inter vivos non valet, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verbor. oblig.* *&* *in l. ult. C. de pact.* communiter receptus ex Ripa *lib.* 3. *reſponſor. cap.* 14. Cov. *in rub. de teſtam.* 2. *p. n.* 4. Duen. *reg.* 219. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. Valaſc. *de partit. c.* 20 *n* 4. Gabr. Pereira *dec.* 67. *num.* 2. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contractibus, q.* 13. *puncto* 5. etiam reſervato uſufructu, ſecundùm magis communem opinionem, de qua per eum. *dec.* 166. *n.* 5. *&* *dec* 255. *&* *dec.* 350. *n.* 3. *&* 6. Menoch. *conſ.* 184. *n.* 3. Menchac. *uſufrequent. c.* 62. *n.* 2. Valaſc. *d. c.* 20. *n.* 16. Roland. *conſ.* 65. *vol.* 1. Cald. *conſ.* 22. *n.* 15. *&* *conſ.* 24. *n.* 3. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 120. *n.* 4. *&* 5. *&* *c.* 479. *n.* 66 & vide Surd. *dec.* 233. *n.* 8 ubi quid ſi dicat, domo omnia bona mea poſt mortem? Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 10. *cum ſequentibus*, ubi limitati & donatio irrita eſt etiam quoad bona præſentia, Cald. *de empt. c.* 32. *num.* 4 *&* poteſt firmari juramento ſecundùm aliquos, Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 9. Et de donatione omnium bonorum, vide plura apud Reynoſ. *obſervat.* 41. qui *obſervat.* 42. diſputat an donatarius univerſalis omnium bonorum poſſit à creditoribus conveniri actione perſonali, tanquam hæres.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum facta Eccleſiæ valet, Gam. *deciſ.* 185. *numero* 2. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Guter. *juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent. de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 47. *art.* 2. Valaſc. *d. cap.* 20. *num.* 9. Cardoſ. *in praxi judicum*, *&* *advocat.* verbo *donatio*, *n.* 12. Bonacin. *d. loco*, Cald. *de empt. c.* 30. *n.* 9. ubi *n.* 6. *&* *cap.* 3. *numero* 8. idem reſolvit appoſito juramento, vel pacto de non revocando. Quid in dote? vide Soc. *reg.* 145. *fallent* 1 Guter. *ubi proximè*, *n.* 9. *&* 10. Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 5. qui reſolvunt valere, ſi fiat pauperi, quia tunc dos eſt cauſa pia

Donatio facta Eccleſiæ à Conſtantino fuit valida, Cened. *ad Decret. collect.* 109. *n.* 4. Azeved. *ad l.* 5. *in princip. tit.* 2. *lib.* 1. *nov recopilat.* Cov. *lib.* 4. *var. c.* 16. *n.* 8. *verſ. ſecundo loco*, Bellarm. *tom.* 1. *de tranſlat. Imperii, lib.* 2 *cap.* 3. *pag.* 1654. Ceval. *commun. contra commun. q.* 345. Molin. *de juſtitia, diſp.* 25.

Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, Menoch. *de interdict. remed.* 9 *recuper. poſſeſſ. n.* 102. *&* 121. Clar. §. *donatio, q.* 21 *n.* 5. Et donata ad certum pium uſum non poſſunt in alium mutari, Tiraquel. *de pia cauſa privil.* 155. & vide Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.* 6. *n.* 8.

Donatio ob ſervitia revocari non poteſt, Gam. *deciſ.* 163. & perfecta eſt, *l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo*, Gom. *l.* 29. *Tauri, n* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 197. *n.* 19

Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 29. 41. Maſcard *de probation concl.* 559. De donatione ob benemerita, vide Barboſ. *in addit. ad collect. pag.* 104. *col.* 2. ubi probat quod Prælatus donare poteſt res Eccleſiæ ex cauſa remunerationis, & pariter tutor

Digitized by Google

verbor. utriuſque juris ſignificat, verbo *dominium* 79. *à num.* 1.

Dominium utile emphyteutæ Eccleſiæ merè laïcum, & profanum eſt, atque ſubjectum ſtatutis & legibus principum ſæcularium, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2 tit. 1. §. 6 num. 2 & lib. 4. tit. 37. §. 2. num. 2.* quibus adde Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *n.* 5. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 447. *num.* 18. *cum ſequentib.* & Auctor. *in cap. ſi Clericus laicum* 5. *de foro competenti, n.* 6.

Dominium directum acquiritur curſu immemorialis temporis, Menoch. *de præſu mpt. præ ſ.* 131. *n.* 41.

Domini directi intereſt habere plures Vaſſallos, *c.* 1. §. *omnes filii*, ſi de feudo fuerit controv. inter dominum, & agn. Menoch. *conſ.* 161 *n* 22.

Domini Vaſſallorum non poſſunt collectam imponere, nec dare licentiam collectandi, Flor. *var. q.* 21. *n.* 50. Gut. *l.* 3. *pract. q.* 16. *num.* 20. Nec remittere exilium, Azeved. *l.* 15. *tit.* 5. *lib.* 2. *nova recopil. pag.* 169. Nec imponere confiſcationem bonorum, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. q.* 62. *art.* 8. Et non poſſunt habere Senatum, vulgò *Relaçaõ*, Cabed. *dec.* 85. *p.* 2. *num.* 1. ubi *num.* 2. quod domini terrarum ſolùm poſſunt habere auditores, qui ſint perſonæ ſæculares, & de juriſdictione Regis, & non Eccleſiaſticæ, per Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 45. §. 44. Et non poſſunt creare officia nova, Auth. *de defenſor. Civit.* §. *nulla, verſ. ſed nec.*

Verbo DOMUS.

DOMUS appellatione, quæ veniant? Vide Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 657. *n.* 18. *cum ſequentibus*. Non venit hortus, Cald. *de empt. c.* 22. *n.* 16. Et non venit tugurium, nec apothecæ, Gratian. *c.* 775. *num.* 3. Barboſ. *ad cap. ſi quis domum, de injur. n.* 2 & 3.

Domus quæ reficitur mea pecunia, tunc demùm erit mihi tacitè hypothecata, quando refectio eſſet neceſſaria, itaut ſine illa ædificium corrueret, & probatum fuerit, quod pecunia fuit expenſa in iſta refectione, ita per text. *in l. interdum, & ibi ſeq. parta gloſſ. ff. qui potior. in pign. habeant.* & *in l.* 2. *ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, Reſolvunt Neguzant. *de pignor.* 2. *p. mem.* 4. *num.* 163. & *p.* 5. *memb.* 2. *num.* 15. Strach. *de mercatura, tit. de nuntis, p.* 5. §. & *illud, num.* 2. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 10. *numero* 23. Gregor. Lopez *ad leg.* 26. *tit.* 13. *part.* 5. verbo *para fazer*, Guter. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 93. *num.* 2.

Dominus mobilia relinquens non videtur legare omnia mobilia, licèt ſint extra domum habitationis. Menoch. *conſ.* 329. Et ſi dicat quod relinquit omnia, quæ ſunt intra domum, non veniunt actiones, etiamſi inſtrumenta earum eò loci ſint: ita Bald. *in l.* 1. *in princip. ff. de ſtatu hominum, numero* 4. quem ſequitur Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 7. *num.* 11. idem etiam reſolvit *in l. ſi unquam*, verbo *bona, numero* 13. *Cod. de revocand. donat.* & vide Valaſc. *conſult.* 59. *num. ult.* ubi quod legata apotheca pannorum, non veniunt debita & credita, niſi adjiciatur, cum debitis & creditis, vel ſi utatur verbo univerſali juris, ut ſunt verba, *menſa, mercantia, & ſimilia.*

Verbo DONANS, DONARE, DONATARIUS, DONATIO, DONATUM.

DONATIO filio legitimo facta à clerico, in vita conferri non debet, Gam. *deciſ.* 134. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.* 55. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *de partit. c.* 12. *n.* 39. *cum ſequentibus.*

Donatio dotis facta per avum nepoti, non confertur, nec computatur in legitimam filiæ, Gam. *dec.* 34.

Donatum monialibus pro ingreſſu monaſterii, non eſt conferibile, quia ſuccedit in locum epularum, & convivii, quod non confertur, Bart. *in l.* 1. §. *nec caſtrenſe, ff. de collat. bonorum*, communis ex Gam. *in l.* 29. *Tauri, n.* 15. Valaſc. *de partit. c.* 13. *n.* 37.

Donatarius certæ rei non tenetur ad debita defuncti, ſed debet conveniri hæres univerſalis, *l. Æris alieni* 15. & ibi Næv. *Cod. de donat.*

Donans in principio contractus poteſt ponere conditiones quas velit, antequam ſit quæſitum jus donatario, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 82. *num.* 33.

Donationis titulus præſumitur in viro nobili, & divite aliquid concedente, Menoch. *conſ.* 191. *n.* 24. & 25. Cald *conſ.* 28. *n.* 22.

Donatio præſumitur inter affines, & conjunctos, certis in caſibus, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 42 *n.* 90. & 91 *tit.* 6. *q.* 1. *n.* 12. & *q.* 5. *num.* 11. & *q.* 6. *num.* 23. Cald. *de renovat. q.* 16. *num.* 50. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 33. *n.* 5. Et præſumitur ex conjecturis, idem *d. lib.* 3. *q.* 31 & 33.

Donatio tertiæ inter vivos non valet, *l. hæreditas, Cod. de pact. convent. l. cùm donationis, Cod. de tranſact.* & vide Cov. *var. lib.* 3. *cap.* 12. *ad finem*, Gom. *l.* 17. *Tauri, numero* 10 Valaſc. *de partit. c* 20 Gab. Pereira *dec.* 67.

Donatio inofficioſa non revocatur in totum, ſed reſpectu legitimæ tantùm, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 26. *num.* 9. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 472. *n.* 25. & *c.* 729. *n.* 2.

Donatio venit appellatione contractus, Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 1 *n.* 22. Clar. §. *donatio, q.* 1.

Donatio facta præſenti & tacenti valet, Cald. *de poteſt. eligend. cap.* 6. *num.* 6. Clar. *d.* §. *donatio, q.* 14. *num.* 5.

Donatio ſi per mulierem fiat, decepta præſumitur, ex Maſcard. *de probat. concl.* 1076. *num.* 31. quia mulier eſt genus avarum, & non præſumitur donare, idem *concl.* 150. *n.* 3. & *conc.* 554. *n.* 4. & *d. conc.* 1076. *n* 29. & 30.

Donatio an videatur facta hæredibus, ſi de illis non fuit facta mentio? vide Gregor. *l.* 7. *tit.* 4. *part.* 5. & *l.* 67. verbo *herederos tit.* 18. *part.* 3.

Donatione neceſſarium eſt quod ſit præſens pars cui fit donatio, & ſi ſit abſens, ſcriba debet illi ſtipulari ut poteſt juxta gloſſ. & Bart. *in l. ſtipulatio iſta* §. *ſi ſtipuler*, ubi omnes Doct. *ff. de verbor. obligat.* Et per ſtipulationem ante ratihabitionem non acquiritur jus, juxta communem reſolutionem Doctorum de qua per Cagnol. *in l. ult. num.* 172. *Cod. de pactis*, Cov. *lib.* 1. *var. cap* 14 *n.* 11. Tiraquel. *de jure conſtit. limit.* 30. *n.* 50.

Donatio facta abſenti, acceptata per notarium per clauſulam conſtituti, non valet, nec illi eſt perfectè jus quæſitum ante ratihabitionem abſentis, & revocari poteſt, Covar *in rub. de teſtam. p.* 3. *num.* 13. Tiraquel. *de jure conſtituti lim.* 1. 30. *num.* 9. *cum ſequentibus*, & *num.* 16. Menoch. *conſ.* 92. *num.* 65. *cum ſequentibus*, Gam. *dec.* 383. *num.* 2. Et ſequuta ratihabitione

ne acquiritur jus abſenti. Vinc. de Franch. *dec.* 339. Pereg. *de privileg. fiſci, lib.* 6. *tit.* 1. *n.* 23. Valdeſ. ad Soar. *pag.* 97. Maſcard. *de probation. concl.* 1157. *n.* 112. Avend. *ad l.* 22. *Tauri gloſſ.* 1. *n.* 15. Et eſt neceſſaria abſentis ratificatio, Surd. *dec.* 111. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 7. *n.* 11. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 9. *& de empt. cap.* 34. *per totum.* Farin. *de delict. p.* 4. *dec.* 48. *n.* 5. & ibi addit. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 531. *n.* 4. *& cap.* 575. *n.* 14. *&* 15. Et an ſit neceſſaria ceſſio? vide Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 18. ubi quod ex notarii acceptatione non acquiritur utilis actio ſine ceſſione in extrajudicialibus ſtipulationibus, ſed tantùm in judicialibus.

Donare prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere, Surd. *dec.* 249 *n.* 15. Et maritus de bonis communibus poteſt moderate atque ex juſta cauſa donare ſine uxore, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 66. *& n.* 67. ait quod primogenium non comprehenditur ſub qualitate harum donationum.

Donatio tranſit ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam ſingulares, Surd. *dec.* 322. *num.* 39. & ſi donator dixerit quod donat pro donatario, & filiis ſuis maſculis, non redit ad donantem, deficientibus filiis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 568.

Donationis in ſolutum aliqua vide per Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 14 *num.* 2. *cum ſequentibus, & in præfat. retract. convent. numer.* 27. *cum ſequentibus*, Gom. *l.* 70. *Tauri, n.* 20. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 171. *num.* 51. Hyppolit. *conſ.* 99. *n.* 10. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 60. Maſcard. *de probat. concl.* 1142. *n.* 14. Guter. *pract. lib.* 2. *q.* 157. & ſi filii emant per interpoſitam perſonam, ex interpoſitione perſonæ præſumitur major fraus, argum. eorum quæ tradit Gregor. *l.* 5. verbo *en otro, tit.* 5 *p.* 5. Menoch. *lib.* 2. *caſu* 459. Maſcard. *concl.* 815. *num.* 45. *& concl.* 1236. *n.* 101. Et emiſſe præſumitur per interpoſitam perſonam qui reperitur poſſidere, & fructus percipere, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 35. *num.* 24. Et ex interpoſitione perſonæ dolus præſumitur, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Donans uni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad tertium, poterit conſentiente donatario, revocare ſecus eſt ſtipulante notario, quia tunc non poterit revocari. Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 7 *n.* 11. *cum ſequentibus, & dec.* 109. *n.* 13. Flor. ad Gam. *dec* 8. *n.* 2. Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 9. *& forenſ. lib.* 1. *c.* 20. *n.* 16, *& n.* 69. *cum ſequentibus*, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 575. *n.* 7. *cum ſequentibus.*

Donatio non præſumitur, ſed potiùs error, *l. cùm de indebito, ff. de probat*, Bald. *conſ.* 182. *in fin. lib.* 2. Dec. *conſ.* 350. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 554. *n.* 5. *& conc.* 639. *n.* 10. *& concl.* 1175. *n.* 4. Burg. *conſ.* 5. *n* 6. Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.* 209. *Cod. de revocandis dona.* Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 7. *num.* 11. *& q.* 19. *n.* 5. etiamſi eſſet in facto proprio *l. ſed etſi me putem, in princip. cum. gloſſ. ff. de condict. indebiti*, Curt. jun. *conſ.* 56. *n.* 5. Craver. *conſ.* 77. *n.* 14. *& conſ.* 152. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 215. Maſcard. *d. concl.* 554. *n.* 6. *& concl.* 1263. *n.* 6. *&* 7. Et quando præſumatur donatio? vide Surd. *de alim. tom.* 6. *q.* 1. *n.* 23. *cum ſequentibus.* Et donatio potiùs præſumitur, quàm delictum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 2 *num.* 23. & vide Farin. *in addit. ad conſ.* 60. *lit. G, p.* 4. Et donatio in dubio non præſumitur Flor. *var. q.* 23. *num.* 90. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 136. Et donatio quibus caſibus præſumatur, vide Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 33. ubi *præſumpt.* 31. quando præſumatur donare is qui ſolvit, & præſtat quod non debet Et renuntiatio non præſumitur, Maſcard. *concl.* 1262. *n.* 3. *&* 4. Flamin *de reſignat. lib.* 8. *q.* 1. *à num.* 2. *cum ſequentibus, & quæſt. ult. n.* 56. *&* 57. Et remiſſio eſt donatio, & non præſumitur, niſi probetur, idem *dicta q.* 1. *n.* 6. *&* 7.

Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, & actus prodigalitatis. Reynoſ. *obſervat.* 41. *n.* 3. Et inducit fraudem ſimulationis, *l. omnes, §. Lucius, ff. de his quæ in fraudem creditor.* Reynoſo *ubi proximè* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 255. *num.* 1. *cum ſeq. tom.* 2. cui ibidem, *& n.* 20. ait quod veriſimile non eſt quod velit quis ſe bonis omnibus privare, & ſpoliare, & ſe in egeſtate conſtituere. Et dementia præſumitur quando quis omnia ſua bona donat. Maſcard. *de probat. concl.* 502. *n.* 12.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum inter vivos non valet, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verbor. oblig. & in l. ult. C. de pact.* communiter receptus ex Ripa *lib.* 3. *reſponſor. cap.* 14. Cov. *in rub. de teſtam.* 2. *p. n.* 4. Duen. *reg.* 219. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. Valaſc. *de partit. c.* 10 *n* 4. Gabr. Pereira *dec.* 67. *num.* 2. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contractibus, q.* 13. *puncto* 5. etiam reſervato uſufructu, ſecundùm magis communem opinionem, de qua per eum. *dec.* 166. *n.* 5. *& dec* 255. *& dec.* 350. *n.* 3. *&* 6. Menoch. *conſ.* 184. *n.* 3. Menchac. *uſufrequent. c.* 62. *n.* 2. Valaſc. *d. c.* 20. *n.* 16. Roland. *conſ.* 65. *vol.* 1. Cald. *conſ.* 22. *n.* 15. *& conſ.* 24. *n.* 3. Stephan. grat. *diſceptat. forenſ. c.* 129. *n.* 4. *&* 5. *& c.* 479. *n.* 66 & vide Surd. *dec.* 233. *n.* 8 ubi quid ſi dicat, domo omnia bona mea poſt mortem? Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 10. *cum ſequentibus*, ubi limitat, & donatio irrita eſt etiam quoad bona præſentia, Cald. *de empt. c.* 32. *num.* 31. poteſt firmari juramento ſecundùm aliquos, Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 9 Et de donatione omnium bonorum, vide plura apud Reynoſ. *obſervat.* 41. qui *obſervat.* 42. diſputat an donatarius univerſalis omnium bonorum poſſit à creditoribus conveniri actione perſonali, tanquam hæres.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum facta Eccleſiæ valet, Gam. *deciſ.* 185. *numero* 2. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent de Franch. *deciſ.* 268. *n.* 2. Guter. *juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent. de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 47. *art.* 2. Valaſc. *d. cap.* 20. *num.* 9. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *donatio, n.* 12. Bonacin. *d. loco*, Cald. *de empt. c.* 30. *n.* 9. ubi *n.* 6. *& cap.* 3. *numero* 8. idem reſolvit appoſito juramento, vel pacto de non revocando. Quid in dote? vide Soc. *reg.* 145. *fallent* 1 Guter. *ubi proximè, n.* 9. *&* 10. Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 5. qui reſolvunt valere, ſi fiat pauperi, quia tunc dos eſt cauſa pia

Donatio facta Eccleſiæ à Conſtantino fuit valida, Cened. *ad Decret. collect.* 109. *n.* 4. Azeved. *ad l.* 5. *in princip. tit.* 2. *lib.* 1. *nov recopilat.* Cov. *lib.* 4. *var. c.* 16. *n.* 8. *verſ. ſecundo loco*, Bellarm. *tom.* 1. *de tranſlat. Imperii, lib.* 2 *cap.* 3. *pag.* 1654. Ceval. *commun. contra commun. q.* 345. Molin. *de juſtitia, diſp.* 25.

Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, Menoch. *de interdict. remed.* 9 *recuper. poſſeſſ. n.* 102. *&* 121. Clar. §. *donatio, q.* 21 *n.* 5. Et donata ad certum pium uſum non poſſunt in alium mutari, Tiraquel. *de pia cauſa privil.* 155. & vide Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.* 6. *n.* 8.

Donatio ob ſervitia revocari non poteſt, Gam. *deciſ.* 163. & perfecta eſt, *l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo*, Gom. *l.* 29. *Tauri, n* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 197. *n.* 19

Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 29. 41. Maſcard *de probation concl.* 559. De donatione ob benemerita, vide Barboſ. *in addit. ad collect. pag.* 104. *col.* 2. ubi probat quod Prælatus donare poteſt res Eccleſiæ ex cauſa remunerationis, & pariter tutor

Digitized by Google

donare poteſt propter benemerita, & Regulares donare poſſunt ex cauſa meritorum, & Cald. *de poteſt. elig. c.3.n.11.* ait quod donatio facta ob benemerita revocari non poteſt.

Donatio remuneratoria non videtur facta motu proprio, Burg. *conſ.44 n.20.* hæc donatio revocari non poteſt, *l. Attilius Regulus, ff. de donat.* & poſt Molin. Clar. quos ſequitur Filliuc. *2. p. tract. 34. cap.6. num.131.* Leſſ. *de juſtit. lib.2.c.18.n.105* qui hoc extendit ad donationes factas Eccleſiæ, vel monaſterio. Alia de donationibus remuneratoriis, vide per Reynoſ. *obſervat.31.*

Donatio & nominatio facta in teſtamento valet, Surd. *deciſ.149. numero 2 cum ſequentibus*, & poteſt revocari cum teſtamento, Cald. *de poteſt. elig. cap.8. numero 1.*

Donatio emphyteuſis poteſt ſuſtineri ſine conſenſu uxoris, quando fit reſervatis fructibus, Gabr. Pereira *deciſ.123 n.10.* & Cald. *de nominat. quæſt.18. num.10.*

Donatio ob cauſam eſt ubi quis dat aliquid, dummodo portet arma ſua. Guid. *q.251.* Chaſſan. *in catal. p.1. conſiderat 46.* Gregor. *lege 3.* verbo *co honeſtedad. tit.4. part.6.* Card. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, n.70.* Et idem ſi dicat quod portet nomen ſuum, Tiraquel. *ad l.5. connub. n.27.*

Donatio revocatur per filios ſecundi matrimonii juxta tradita per Surd. *de alimentis, tit.9. quæſt.13. num.8.*

Donatio ob cauſam non revocatur propter ingratitudinem, Menoch. *conſ.19. num.6.* Gam. *deciſ.165. n.3.* Nec revocatur cum appoſitum eſt pactum, vel juramentum de non revocando, Menoch. *conſ.153. num.4. cum ſequentibus.* quamvis Surd. *de alim. tit. 1. q.55. num.21.* dicat quod futuræ ingratitudini nemo poteſt renuntiare.

Donatio facta filio ſoluto non valet, *l. donationes quas parentes, Cod. de donat. l.1. § ſi pater filio, l. ſi pater filia, ff. pro donato*, Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt 29.* Bernard. Græv. *pract. concl. lib.2 concl.38.*

Donatio facta ab ægroto, ſi mortis non fiat mentio, inter vivos præſumitur, *l. Seja 42. § fin. de donat. cauſa mortis*, Clar. *§ donatio, quæſt.4.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt 36. n.3* Maſcard. *de prob. concluſ.561. num.14.* Guter. *de juram. confirm. p.1. c. 12. num.18.* Molin. *de primogenit. lib.2. cap 10. num.41.* Barboſa *in l. qua dotis, ff. ſoluto matrim. num. 85. cum ſequentibus, & n.93.* Et ſi donator convaleſcat cenſetur revocata donatio, Maſcard. *ubi proximè, n. 15.* Et ſi hæredum donatarii mentionem fecerit, ex hoc judicabitur donatio inter vivos, licèt in ea mortis mentio facta reperiatur, Cald. *de poteſt. elig. cap. 3. n.8.* ubi *num.10.* quod donatio mortis cauſa habere debet quinque teſtes.

Donatio cauſa mortis cenſetur, ubi in ea fit mentio mortis, *l. Seja 12. in fine, ff. de dote præleg.* Menoch. *præſum. lib.3. q.35* Maſcard. *de prob. concl.561.* Barboſ. *dicto loco.*

Donatio cauſa mortis, adjecto pacto de non revocando & juramento, efficitur irrevocabilis, Guter. *de juram confirm. p.1. c.12. n.7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.586. num. 1.* ubi *num. ſeq.* ponit alias limitationes.

Donationes ſeu privilegia à Rege conceſſa in noſtra Luſitania, ſunt confirmanda à Regibus poſtea advenientibus, & aliter non valent, quia non excedunt vitam concedentis, quoniam bona regni non ſunt propria ipſius Regis, ſed Regalis dignitatis, *cap. intellecto, de jurejur.* non prohibentur, tamen donatarii uti illis donationibus, dum non fuerint revocatæ ſi autem donatio vel privilegium Regis fuerit conceſſum per aliquem contractum non indiget confirmatione: ita Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*, verbo *donatio, n.38.*

Verbo Dos, Dotale, & Dotare.

Dos eſt proprium patrimonium filiæ, *lege 3. § ſed utrum*, & ibi Gloſſ. *ff. de minor.* Menoch. *conſil.16 n.21.*

Dotis titulus eſt oneroſus, ut probat text. *in l. ex promiſſione, ff. de action. & oblig. gloſſ. pen. in lege ſi donaturus, ff. de condict. ob cauſam*, cum aliis de quibus Tiraquel *in lege ſi unquam*, verbo *donatione largitur, n.217. Cod. de revocand. donat. & de retract. tit.2. ad fin n.33.* Menoch. *conſ.4. n.42.* Cald. *de poteſtate nomin. c.2. n.55.*

Dotis promiſſioni non poteſt imponi onus, Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *ſuſceperit liberos, num.117. Cod. de revocand. donat.* Surd. *de alim. tit.9. quæſt.21. num.9.*

Dotis privilegia vide per Tiraquel. *de pia cauſa, privil.158.* Cot. *in memorabilib.* verbo *dos 1.*

Dotis cauſam non comprehendit diſpoſitio generalis, nec cauſam piam, Cald *de empt. cap.12. n.33.* Et ſtatuti prohibitio non includit cauſam dotis, quando eſt ſpecialiter privilegiata, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.27. num.25.* Mendez *in praxi, l.3 c.24. num.66.* Et dotis cauſa eſt privilegiata, ut non contineatur ſub ſtatuto de ea non loquente. Farin. *dec.274. num.5.*

Dos dicitur cauſa pia, quando relinquitur pauperi. Boër. *dec.94.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt. 115. num.16.* Valdeſ. ad Soar. *pag.97.* Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p.1. num.55. & p.3. numero 18.* Guter. *pract. lib.1. quæſt.44. numer.8. & de juram. confirm. p.1. cap.11. n.9. & 10.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.2. deciſ.217. n.3.* Farin. Rotæ Rom. *deciſ.264. n.6.*

Dotis cauſa an ſufficiant leviores probationes, vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap 753 n.18. cum ſequentibus*

Dos non debetur, niſi ſequuto matrimonio, *l.3. ff. de jure dotium*, Barb. *p.3 in rub. n.63. ad fin & l.1. n.34. ad finem, ff ſoluto matrim.*

Dotis appellatione venit promiſſa tantum, gloſſ. *in l. de diviſione, ff. ſoluto matrim.* Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c 616. n.22.*

Dos ac donatio propter nuptias pari paſſu ambulant, & æqualem continent favorem, *cap. & ſi neceſſe 5. de donat. inter virum & uxorem*, Vincent. de Franch *dec.182. n.2. cum ſequentibus, p.1.* Surd. *de alim tit.1. q.42. à num.77.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.15. n.10.*

Dotis pro ſolutione manet tertia tacitè obligata, ex Ordinat. *lib.4. tit.97. §.3. in fine*, ubi Barboſa cum ab eo citatis, niſi alii filii conſenſum ſuum tempore promiſſæ dotis dederint, ut per Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.472. n.18.*

Dotare tenetur pater filiam tam in poteſtate, quam emancipatam, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat. l.4. tit.99. §.1. n.15.* qui ad propoſitum notat alios caſus *in quatuor num. ſequentibus.*

Dotare filiam cogitur pater, quam ſine dote matrimonio collocavit, Surd. *de alim tit.1. q. 32. n.15. & tit.7. q.6. n.4.*

Dotare tenetur pater filiam, quantumcunque nupſerit ſine ejus conſenſu. Surd. *dicto tit.1. q.6. n.17. & 24.* Cald. *forenſ. lib 1. quæſt.18. num.7.* Barboſa *in l.1. p.4. num 32. & 33. cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim.* Et ſi filia nupſerit viro digno ſine patris conſenſu ante vigeſimumquintum annum, non poterit exhæredari, Sanch. *de matrim. lib.4. diſputat.16. n.16.*

cum

Digitized by Google

cum ſequentibus, & vide Gabr. Pereira *deciſ.* 10. qui contrarium fuiſſe deciſum in Senatu reſolvit, per Ordinat. *lib.*4.*tit.*88.§.1. qui *p.*2.*de manu Regia.c.*73. diſputat an valida ſit lex, de qua per Ordinat. *d.* §.1.

Dotare iterum pater non cogitur filiam, ſi primam dotem conſumpſit culpa ſua, Stephan. Grat. *diſceptat.forenſ.cap.*65.*num.*25.*cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 31. Et pater tenetur ſecundam dotem filiæ conferre, priori amiſſa, ſi ſecundò nubat; nam conſtante primo matrimonio non obligatur pater ad novam dotem refundendam, etiamſi ſine culpa filiæ prima ſit amiſſa, ut ex Patre Rebello *de obligat. juſtit. p.*2. *lib.* 5.*quæſt.* 4.*num.* 21 & 22. tradit Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. d.tit.* 99. §.1.*num.* 19.

Dos an poſſit revocari propter ingratitudinem? vide Pinel. *in l.*1.*Cod. de bonis maternis, p.*3.*num.*62. Et ſi ſit appoſitum pactum vel juramentum de non revocando, eſt implendum, Menoch. *conſil.* 155. *num.* 54. *cum ſequentibus*. Et ingratam filiam non tenetur pater dotare, nec hæreticam, Barboſa *in remiſſ.ad Ordin.tit.* 99. § 1. *n.* 17.

Dos annullari poteſt per quemcunque dolum, *l. jure ſuccurſum*, §. *ſi in dote danda*, *ff. de jure dotium* Barboſa *in rub.ff.ſoluto matrim.p.*4.*num.*25.& *in l.ſi æſtimatis eod.tit.n.*21.*cum ſeqq.*

Dos confeſſata à marito non habet jus prælationis, Mendez. *in praxi, lib.*3.*cap.*21.*n.*64.

Dotalia bona data marito æſtimata efficiuntur ipſius mariti, & tenetur reſtituere in pecunia, Surd. *conſ.*1.*num.* 102.

Dotis fructus tenetur pater ſolvere à tempore dotis promiſſæ, Farin. *deciſ.*144.*Rotæ Rom.n.*1.

Dotata filia à patre ſecundùm ſtatum quod jubet, ut dote ſibi data contenta ſit, poteſt filia data enormiſſima læſione, quia pater parvam dotem dedit, cùm multa bona habeat, venire contra dotem, Farin. *deciſ.*268.*num.*7.

Dotis fructus augent dotem, Surd. *de alim. tit.*9. *q.*21.*num.*116.

Dotare an poſſit maritus filiam alterius matrimonii ſine uxore de bonis communibus; Reſpondetur quod maritus poteſt dotare filiam ſuam prioris matrimonii ex bonis conſtante ſecundo matrimonio acquiſitis, quod ſi id faciat, mulier recipiet tantumdem ex eiſdem bonis, quibus deficientibus ex bonis propriis mariti mulieri ſupplendum eſt, & vide Valaſc. *conſult.*118.Guter.*lib.*2.*pract.b.*128.*ad fin.*

Dotaſſe pater videtur filiam congruenter. Maſcard. *de probat concl.*570. Tiraquel. *in l.ſi unquam, in princ.num.*36.*Cod. de revocandis donat.* Cot. *in memorab lib.* verbo *dos quintò*, Burg. *conſult.*1.*num.* 11. Et poteſt agere poſtea ut congruè dotetur, Barboſ. *in l.*1.*ff.ſoluto matrim. p.*4.*n.* 24. Et tenetur natu grandiorem priùs dotare, Tiraquel. *in præfat.de primogenitis, num.* 139.& 140.

Dos congrua quæ dicatur, relinquitur judicis arbitrio, Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 149.*num.*34.*cum ſequentibus*, Grammat. *deciſ.*101. *num.*14.*cum ſequentibus*, Frater Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. quæſt.*48.*art.*4. Gregor. *l.*5.verbo *Segun, tit.*7.*part.*6. Rot.Rom.per Farin. *deciſ.*130.*n.*12.*cum ſequentibus*, Dos congrua non debet eſſe legitima, Menoch. *conſil.*1.*num.* 469. & *conſil.* 6.*num.*22. & *conſil.* 8.*num.*2. & 4.*cum ſequentibus*, & *conſil.*198.*num.*7.& *num.*11. *cum ſequentibus*, & *conſil.* 371.*num.*11. Surd. *de alim. tit.* 3.*q.*1.*n.* 60. Et ſi poſtea auctum ſit patrimonium, augeri etiam debet ipſa dos, Menoch. *conſil.*371. *num.*30.& *de conſ.*371.*num.*10.

Dos major eſt conſtituenda propter nobilitatem viri, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.*8.*conſid.*40. Et ad taxandam dotem conſideranda eſt dignitas filiæ & mariti, quantitas facultatum patris, & numerus liberorum, Sanch. *de matrimon. lib.*4. *diſputatione* 26. *num.* 8. Et ſcholaris doctus debet habere majorem dotem, quàm mercator, Rebuff. *de privileg. ſcholar.privil.*52.

Dotem poteſt uxor repetere à viro, quando ſeorſum habitat, propter ſævitiam, vel aliam cauſam, Surd. *de alim. tit.*1.*quæſt.*32.*n.*21.*cum ſeq.*

Dotis incommoda vide per Menand. relatum à Cabedo *deciſ.*31.*p.*2.*num.*18.ubi dicit: Ter eſt infelix, qui uxorem ſine dote accipit, & regulariter matrimonium non ſolet contrahi ſine dote, Surd. *deciſ.* 62. *n.* 14. Et vir tenetur alere uxorem quam ſine dote duxit, Sanch. *de matrim. lib.*9.*diſpu.*15.*num.*8. Et de alimentis præſtandis interim dum dos non ſolvitur, agit Menoch. *conſult* 81. *num.* 57.*cum ſequentibus*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *alimenta, num.*14.& 15. Gabr.Pereira *deciſ.*10.*n.*9.& 10. Et propter dotem mulier meliùs tractabitur à viro, & faciliùs virum inveniet, Surd. *deciſ.* 278.*num.*7. Et oneramatrimonii non extinguuntur, quando ſuperſunt liberi marito mortua uxore, Steph.Gratian. *diſceptat.forenſ.in appendice ad cap.*427.*ad calcem libri.* Et ad quid dos datur uxori? vide Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſed ſi filius*, *n.*4.*ff. de liber. agnoſcend.*

Dote non ſoluta matrimonio ſoluto per mortem viri, habet uxor retentionem pro dote in bonis relictis per obitum mariti, Bart. *in l. filiusfam. in princip. num.*1 *ff.ſoluto matrim.* Neguzant. *de pignor. p.*5. *membro* 4 *num.*5. Joſeph Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.*18.*num.*18. & *deciſ.* 109. & dicit notabiliter Bald. *in l. pen. Cod. de pignorat.act.* quod mortuo marito poteſt uxor ſua propria authoritate abſque licentia alicujus judicis remanere in detentatione domus, quam cum marito vivente habitabat, & eam poteſt propria authoritate pro dote ſua poſſidere, quod etiam refert aliis in locis relatis ſimul cum Jaſ. ab Hyppolit. *conſult.* 40. *n.*11 & idem reſolvunt Surd. *de alim. tit.* 1.*quæſt.* 34. *num.* 9. Valaſc. *de partit. cap.*6.*num.* 38. *cum ſequentibus*, ubi *num.*36.& 37. quod conjuges poſſunt altero mortuo retinere bona empta conſtante matrimonio, vel quæ ſibi fuerunt obligata, vel in quibus melioramenta facta fuerint: & declaratur Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 95. *in principio* ubi Barboſa. Et debet conſtare de receptione dotis per inſtrumentum, ut maritus poſſit conveniri, Seſſe *Aragon. deciſ.* 85. *num.* 2.*cum ſequentibus*, *tom.* 1.

Dotare quando teneantur avus paternus, & maternus nepotem & neptem? vide Barboſam *in remiſſ.de Ordin.lib.*4.*tit.*99.§.1.*n.*20.21.& 22. ubi *n.*23. tradit quando teneatur frater dotare ſororem.

Dotans frater ſororem non poteſt ſtipulari, ut ſoluto matrimonio morte ſororis dos ei reſtituatur, Surd. *de aliment. tit.*1.*quæſt.*25.*n.*10. Steph. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*56.*n.*5.

Dotare & alere tenetur Clericus ſororem inopem ex redditibus beneficii, Barboſ. cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordin. dicto tit.* 99.§.1.*num.*24. & aliis per Auctorem allegatis *ad cap. pervenit* 3. *de arbitris*, à *n.*2.& *ad cap.*1.*de cohabitat.Clericorum, n.*5.

Donare fructus ſacerdotii non poteſt Clericus genero ſuo, & talis conſtitutio dotis non valet, ut ex Dec. *conſult.*204.*lib.* reſolvit Cordub. *in lege ſi quis à liberis*, §. *idem reſcripſit. num.*27.*ff.de lib. agnoſcend.* Et promiſſio fructuum beneficii pro dote ſororis non eſt Simoniaca, Flamin. *de reſignat.tom.*2.*l.*14 *quæſt.*7.*num.*68.

e *Auguſt. Barboſa Repertor.*

Digitized by Google

LITERA E.

Verbo ECCLESIA, ECCLESIASTICUS.

ECCLESIA dicitur congregatio & collectio fidelium Catholicorum, *cap. Eccleſia, de conſec. diſt. 1. gloſſ. in fin verbo Eccleſia, ne Prælati vices ſuas*, Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 5. c. 20. col. 592.* Perez *ad l. 1. tit. 1. lib. 5. Ordinam. p. 35.* Sanch. *de matrim. l. 3. diſp. 15. n. 10.* Eccleſia pro populo ſumitur, & appellatione ejus non venit Clericus, *c. 1.* & ibi ſcribentes, *de præbendis.*

Eccleſia indiget viris literatis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. n. 4.* & favet literatis, Barboſ. *ad cap. de multa 28. de præbend. n. 16. cum ſequentibus*, idem hortatur Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. c. 12.*

Eccleſia æquiparatur minori, civitati, ac Reipublicæ, *cap. 1. & c. auditis, de in integrum reſtitut.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Eccleſia, n. 35.* Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 601. n. 4. & 14.*

Eccleſia Romana eſt caput omnium Eccleſiarum, Rebuf. *in concord. p. 512.* & illarum, omniumque fidelium mater & magiſtra, atque ſuper omnes primatum obtinet, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 14.* qui *d. tit. 3. cap. 1. n. 14.* rationes adducit, quare Romana Eccleſia Primatum obtineat, *& d. cap. 2. n. 12. & 13. qui filii ſint legitimi, n. 41. & 42.* aſſerit quod Sedes Apoſtolica & univerſalis Eccleſiæ Primatus ex neceſſitate divini præcepti debet Romæ reſidere, ac proinde in alium locum transferri non poteſt, & ad propoſitum vide eundem *lib. 1. de jure Eccleſiaſt. univerſo, cap. 1. de Summo Pontifice, d. 33. & 34.*

Eccleſia Bracharenſis primatum obtinet in tota Hiſpania, de quo & ejus mirabili erectione agit Barboſa *d. tit. 3. cap. 8 per totum*, Sebaſtian. Cæſar *in reflect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p. 1. diſput. 4. de Patriarchis & primatibus, §. 5. à n. 5.* Eſtaço *lib. de varias antiguedades de Portugal. cap. 57. 58. 59. 64. & 68.* & Illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha *in ſpeciali lib. de primatu hujus ſanctæ Eccleſ. Bracharenſ.* Themudo *deciſ. 318. p. 3.* ubi addit quod Curia Bracharenſis cognoſcit de appellationibus Eccleſiæ Uliſſiponenſis. Et nullus dubitat deberi Primatiæ jus antiquiori Eccleſiæ, fuit enim hæc Braccharenſis civitas caput Provinciæ juridico conventu ornata, qui multis civitatibus jura dabat, habens Archiepiſcopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis, quæ omnia tunc temporis poſſidebat, quo Toletana civitas Carthaginenſi ſubjecta cum Bracharenſi contendere non poterat, prout latè tradit Fr. Bernard. de Brito *in Monarchia Luſit. p. 2. lib. 6. cap. 5.* Barboſ. *d. cap. 8. num. 47.* Et quod jus primatiæ debeatur Eccleſiæ Bracharenſi potius quàm aliis Eccleſiis Hiſpaniæ, latè tuetur Anton. à Souſa *nas Flores de Eſpanha excellentias de Portugal, cap. 9. excellentia per totam.* Et Bracharenſem civitatem Alphonſus hujus nominis primus cognomento Catholicus, & magnus Hiſpaniarum Rex primam ante omnes Hiſpaniæ Metropolitanas urbes ex Saracenorum tyrannide in priſtinam libertatem vindicavit anno 888. ut refert Pat. Joan. de Mariana *p. 1. hiſtor. Hiſpan. lib. 7. c. 19.* Barb. *dicto c. 8. n. 50.* Et in ea conſtituta fuit prima Eccleſia Cathedralis, & prima ſancti Evangelii prædicatio, & primus univerſi orbis Antiſtes: ita tradunt Fr. Hieron. Roman. *p. 1. Reipubl. Chriſt. lib. 1. c. 4. p. 86. col. 2. in fine*, Barb. *ubi proximè, n. 37. 38. & 39.* Souſa *dicto cap. 9. excellentia 5.* Moral. *p. 1. Chron. lib. 9. cap. 8.* Et Bracharenſis Eccleſia extructa fuit à Divo Jacobo, refert Cæſar *d. §. 5. n. 17.* qui *n. 13. 14. & 15.* ait quod ſanctus Jacobus Europæ protomartyrem D. Petrum præfecit Epiſcopum Bracharenſi Eccleſiæ anno Domini 42. & palmam martyrii adeptus eſt in villa Ratenſi anno Domini 43. vel 44. & quod ſemper conſtat prius electum fuiſſe Bracharæ Archiepiſcopum, quàm D. Petri Apoſtolorum Principis Cathedra ex Antiochia Romam fuiſſet tranſlata. Non obſtat privilegium Primatiæ ab Urbano II. Summo Pontifice circa annum 1088. conceſſum Toletanæ Eccleſiæ, cujus mentionem faciunt Mariana *dicta p. 1. lib. 9. cap. 19.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 36.* Hieron. Zurita *na p. 1. dos Annales de Aragao, lib. 6. cap. 37.* cujus tenorem refert Franciſc. de Piſa *in hiſt. Tolet. lib. 3. cap. 23. & lib. 4. cap. 17. trata que Dom Rodrigo Arçobiſpo de Toledo defendeo este dereito da Primacia.* Quia reſpondetur cum notatis per Barb. *dicto cap. 8. n. 8. cum ſequentibus* Souſa *dicta excellentia 13. n. 17.* Cæſar. *dicto §. 5. n. 37. cum ſequentibus*, Eſtaço *dicto cap. 64. Onde diz que o Papa Urbano fes à Toledo Primaz por privilegio eo Apoſtolo Santiago à Braga ſecundo a Ordem dos Apoſtolos.* Et Zurita *na p. 3. dos Annales de Aragao, lib. 14. cap. 8. Trata tamben de outra duvida, que ouve entre o Arçobiſpo de Tolede como de Tarragona ſobre Primacia.*

Eccleſia Collegiata quæ dicatur, & quæ ſigna & requiſita habere debeat? vide Garc. *de benefic. p. 5. cap. 4. n. 70.* Et quæ dicatur Collegiata inſignis, & de oppido inſigni, vide Barboſ. *de Canonicis, cap. 2. n. 18. cum duobus ſequent. & ad cap. de verbor. ſignificat. n. 3.* Et de inſigni & Regia Collegiata Eccleſia ſanctæ Mariæ da Oliveira in oppido Vimaranenſi, vide eundem *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 60. n. 71. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ Collegiatæ præbendarum collatio ad quem ſpectet? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. num. 46. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod de jure communi electio ſeu præſentatio ad Prælatum, Collegiumque ipſius Eccleſiæ pertinet, ſed Epiſcopi tanquam Superioris eſt inſtitutio, ſeu confirmatio: & ad propoſitum in his terminis vox Prælati computatur pro una voce, Gonzal. *ibidem, n. 73.* Barboſ. *de Canonicis, c. 14. n. 7. & 8.*

Eccleſiæ Collegiatæ Vimaranenſis collatio præbendarum ſpectat ad Priorem & Capitulum, & non ſufficit cum voto Prioris vota duorum Canonicorum concurrere, ſed debet concurrere major pars Capituli, Azeved. *ad l. 14. n. 13. tit. 6. lib. 3. novæ recopilat.* Silva *de benefic. p. 1. q. 17.* Pinh. *p. 3. dec. 1271.* Adverte tamen, quod quoties collatio ſpectat ad Epiſcopum & Capitulum ſimul, conſiderantur ut duo corpora, Panormit. *in cap. Paſtoralis, numero 6. de reſcriptis*, Flamin. *de reſignat. tom. 1. lib. 7. q. 23. num. 39.* Gonzal. *dicta gloſſ. 45. n. 51. cum ſequentibus*, Barboſ. *d. cap. 14. n. 4.* Farin. *deci. 2. n. 1. tom. 8. in noviſſ.* Et in his terminis ſi Epiſcopus confert uni, & Capitulum alteri, neutra collatio valet, quia ad invicem ſe impediunt, Garc. *dicto cap. 4. num. 29.* Gonzal. *dicta gloſſ. 45. num. 58.* ubi *num. 62.* teſtatur quod ratione dictæ diſcordiæ vidit ſæpe provideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio jure præventionis, & proviſiones Apoſt. effectum habuere, quem etiam vide *num. ſequentibus*, & idem jus præventionis Summi Pontificis probat Garc. *dicto cap. 4. num. 35. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ

Eccleſiæ Parochialis Rector dicitur in ea prælatus, *cap. in apibus 7. quæſt.* 1. cum aliis apud Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 100. cum ſequentibus*, Barboſ. *de officio & poteſt. Paroch. cap. 9. n. 3.*

Eccleſia Parochialis habet omnes oblationes etiam Capellæ, quæ eſt infra Parochiam, & Oratorii, vel Sacelli, quod vulgo appellamus *Hermida* Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 7.* Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. 399. n. 14 & 15.* ubi addit quod Eccleſia Parochialis habet fundatam intentionem de jure communi ſuper omnibus obventionibus ſpiritualibus contingentibus infra ſuam parochiam, & ſi Capella eſt intra Parochiam alicujus Eccleſiæ, oblationes non cedunt Capellæ, ſed Eccleſiæ Parochiali.

Eccleſia in his quæ ſunt fidei, non poteſt errare *cap. hac eſt fides 24. q. 1. cap. majores, de Baptiſmo*, Nav. *comment. 4. de Regular. n. 10.*

Eccleſia dicitur mater pauperum, *cap. ad Romanam Eccleſiam 2. quæſt. 6.* Surd. *de alim. tit. 1. q. 54. n. 3. cum ſequent.* Et Eccleſiaſtici non debent inhiare lucris, Cald. *conſ. 32. num. 3.* Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 65. num. 3 cum ſequentibus.* Et in pœnis exigendis non decet eſſe tenaces, *cap. ſuam, de pœnis*, Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 7. num. 1.* Et Eccleſiæ maximè convenit æquitatem obſervare, Menoch. *conſ. 322. num. 52.* Sed Clericorum genus eſt avariſſimum, Boër. *deciſ. 236. n. 5.* Maſcard. *de probat. concl. 160. num. 2.*

Eccleſiæ læſa ob negligentiam Prælati, contra quem eſt lapſum quadriennium non poteſt petere reſtitutionem in integrum, etiam poſt quadriennium Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 601. n. 28. 29. 30. & 33.* ubi *à num. 45.* quod in enormiſſima læſione adverſus ſententiam conceditur reſtitutio etiam poſt quadriennium.

Eccleſiæ in utilitatem, vel civitatis & pupilli quando verſum eſt mutuum, valet eorum obligatio etiam ſine ſolemnitatibus, Surd. *deciſ. 55. num. 7. cum ſeqq.* Gratian. *d. tract. cap. 564. n. 33.* & emptori incumbit onus probandi, Valaſc. *conſ. 83. n. 7.*

Eccleſia una poteſt præſcribere aliam tanquam unitam cum titulo per quadraginta annos, & ſine titulo per tempus immemoriale, *cap. cum de benefi-cio, de præbend. lib. ſexto*, Clem. unic. *de exceſſ. Prælat.* Maſcard. *de probat. concl. 1411. num. 9.* Gratian. *forenſ. cap. 614.*

Eccleſia vacante ceſſat præſcriptio contra illam, ex Baboſ. *ad cap. 1. de præſcript. n. 4.*

Eccleſia ſemper poſſidere & jus habere dicitur, & ideo Eccleſiaſtica poſſeſſio nunquam dicitur vacua, *l. raptores, §. ſin autem, Cod. de Epiſcopis, & cleric.* Bart. *in l. 1. §. fin. num. 4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Guido Papæ *quæſt. 353. num. 4.* Gig. *de penſionibus, quæſt. 47. num. 9.* Flamin. *de reſignat. tom. 2. lib. 14. quæſt. 7. num. 50.* Et poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licet moriatur Prælatus; quia Eccleſia nunquam moritur, *cap. liberti, 12. quæſt. 2.* Innocent. *in cap. cum ſuper, de cauſa poſſeſſ. & in cap. cum in officiis, de teſtam.* Guido Papæ *quæſt. 629. & conſ. 188. num. 1.* Gratian. *reg. 222. num. 9.* Tiraquel. *de jure conſtit. p. 3. limit. 16. num. 3.* Avend. *l. 45. Tauri gloſſ. 6. n. 8.* Marta *de juriſd. p. 4. cent. 1. caſu 17. num. 10.*

Eccleſiæ operarius non debet fieri laicus, Rebuff. *tract. nominat. quæſt. 15. num. 19.* Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 158. num. 2. cum ſequentibus*; ubi *num. 10.* ait quod laicus poteſt fieri operarius in temporalibus, ſaltem in aliis locis in quibus adeſt conſuetudo, quando Clericus non reperitur idoneus: & *num. 11.* addit quod laicus operarius Eccleſiæ ſemper conveniendus eſt coram judice Eccleſiaſtico pro reddendis rationibus.

Eccleſia dives debet alere patronum, deductis primùm alimentis Rectoris, & impenſis reparationum, Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 23. num. 14. & tit. 7. quæſt. 32. num. 2.*

Eccleſiis ſedilia, ac loci honorabiliores quæ quis habet, ſi ab illis deturbetur, poteſt agere actione injuriarum, Cordubenſ. *in l. ſi quis à liberis, in princ. p. num. 25. de liber. agnoſcend.* Ceval. *commun. contra commun. p. 4. quæſt. 897. num. 237.* Chaſſan *in catal. gloriæ mundi, p. 1. conſiderat. 38. concl. 29.* Garc. *de nobilit. gloſ. 35. num. 59. & de expenſis, cap. 8. ad finem*, Flor. *in addit. ad Gam. deciſ. 54.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 10. num. 14.* ubi *num ſequent.* agit de quaſi poſſeſſione ſedendi. Et pro honore competit judicium poſſeſſorium, & antiquiori ac nobiliori competit locus honorabilior; & ſi ab eo deturbetur, fit illi injuria, quam de facto poteſt propellere. Barboſa *ad cap. 1. ut lite pendent. num. 2.* Et injuriarum actio datur contra amoventem ſtamnum de loco, in quo quis jus defendi habebat, Riccius *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 68.* Et an poſſit Eccleſiaſticus prohibere ſcamna in Eccleſia, quando impediunt divinorum Officiorum celebrationem? vide Rebuff. *tract. quando ſeculares cognoſc. de poſſ. Eccleſ. n. 35. p. 341.* Et ab Eccleſiaſticis non poſſunt vendi ſedimina in Eccleſia, ſpectata natura loci ſacri, & uſu ejus ut talis eſt, onus autem & obligatio accidentaria Clericorum vendi poteſt, Pat. Suar. *de re. g. lib. 4. de ſimonia, cap. 28. n. 23.* acquiritur jus, Molin. *de primog. lib. 1. cap. 24. num 34.* Gabr Pereira *deciſ. 24. n. 3.* Et poteſt reſiſtere manu armata, Menchac. *quæſt. illuſtr. cap. 18. n. 18.* Et quis dicatur locus dignior? vide Perez *tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 135.* Azeved. *ad Cur. Piſan. lib. 2. cap. 2. num. 1. cum ſequentibus*, Staphil *de literis gratiæ, tit. de prærogat. expect. n. 39. fol. 100.* Bobadill. *in Polit. lib. 1. cap. 12. num. 36.* Gam. *deciſ. 1. num. 8.* ubi quod in ſæcularibus officiis illud dignius reputatur, de cæteris præferendum, quodam loco proximiori reliquiis, vel imaginibus Sanctorum exiſtit in publicis proceſſionibus. Et digniores altiori loco ſedere debent. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 37. art. 2.* Et laici poſſunt acquirere jus ſepeliendi in Eccleſia, retinendi arma, & inſignia domus; ſedendi & præſtandi offertum Sacerdoti, Gratian. *dicto cap. 110. num. 13.*

Eccleſiæ portam manu apprehendens, aut veſtem non eſt avellendus. Sà *in aphoriſm. verbo Eccleſia immunitas, num. 6.*

Eccleſia in dubio præſumitur libera ab onere juriſpatronatus, Barboſa *ad cap. ſignificavit 41. de teſtibus, num. 3.*

Eccleſia tenetur ſolvere onus reale, ſi res erant illo affectæ antequam ad Eccleſiam pervenirent, *cap. 1. de cenſib.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 65. art. 1. in fine*, Surd. *deciſ. 20. num. 11.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 13. col. 415.* Menchac. *uſufrequent. cap. 6.* Pat Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 94.* Cald. *de empt. cap. 8. num. 34.* Cabed. *deciſ. 64. num. 7. p. 2.* Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. p. 5. collect. 185 2. verſ. limita ſecundò*, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 11. num. 28.* Avend. *de exequend. mandat. p. 2. cap. 14. num. 19.* Guter. *pract. lib. 1. quæſt. 3. num. 17.* Flor. *var. quæſt. 21. num. 66. & num. 134.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt 29. num. 8.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 3. num. 23.* Et emphyteutæ ac coloni Eccleſiæ, ratione utilis dominii à laicis collectâ gravari poſſunt, Gregor. *l. 5. tit. 6. part. 1.* verbo *por razon* Menchac. *d. cap. 6.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 180. num. 8. & conſ. 75. n. 62. cum ſeq.*

Eccleſia quando polluatur ſanguinis, vel ſeminis fuſione, & reconciliatione indigeat? vide Jacob. de Graff. *de arbitr. confeſſor. lib. 2. cap. 28.* De viola-

facta intelligitur facta eo caſu, quò de jure fieri poteſt, *l. Gallus, §. quidam rectè,* & ibi Jaſ. *in 2. notab. ff. de liber. & poſthum.*

Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, Card Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 488. Et comprehendit omnes caſus, etiam quòd in uno ſit major ratio quàm in alio, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleator. l. in fraudem, in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſtam. milit.* Aym. *conſ.* 92. *n.* 4. Non extenditur ad incogitata *l. cùm Aquiliana, ff. de tranſact. l. Paulus, §. Pomponius, ff. de legat.* 3. Roman. *conſ.* 294. *incip. hac confeſſio, circa finem.*

Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de leg.* 2. *l. ſi de certa re, C. de tranſact.* Gironda *de privilegiorum ſeu exempt. explicat. num.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula, ff. de verbor. oblig. l. cùm in teſtamento, §. fin. de hæred. inſtit. l. ſervo manumiſſo ff. de peculio legato.*

Diſpoſitio generalis non comprehendit id, de quo in ſpecie diſponi non poteſt, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municipal.* Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 6. *num.* 21.

Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, & privilegiati non comprehenduntur ſub lege generali, *l. ult. Cod. de jure dotium, l. unic. §. ſi quæ verò, Cod. de Juſtin. Cod. confirm. l.* 3. *Cod. de ſilentiariis, lib.* 12. & ibi notat gloſſ. 1. Tiraquel. *de præſcript. gloſſ.* 11. *pag.* 124. Menchac. *illuſtr. cap.* 45. *numero ſecundo, & cap.* 84. *n.* 24. *& cap.* 103. *numero quinto,* Menoch. *conſil.* 183. *n.* 1. Cened. *ad Sextum, collect.* 14. *n.* 5. Surd. *dec.* 160. *n.* 4. *& dec.* 323. *n.* 6. Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 6. *n.* 17.

Diſpoſitio limitata limitatum parit effectum, Cardin. Seraphin. *Rota Rom. dec.* 911. *n.* 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, Cardin. Tuſch. *tom.* 2. *lit. D. concl.* 494. Extenditur tamen ſecundùm limites adjectæ rationis, *l. nomen. §. fin. ff. de legat.* 3. *l. regula, §. fin. ff. de juris, & facti ignorantia.*

Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l. Titia* 2. *§. pen. ff. de legat.* 2.

Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur, *l. ſi in teſtamento, in fine, ff. de vulgari.* Diſpoſitio hominis non æquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *c. ſuſceptum, de reſcriptis in ſexto. cap. illis, de prob. eod. lib.* 1. Diſpoſitio legis faciliùs tollitur, quàm hominis, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec.* 74. *n.* 51.

Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt ſequens, *l. quicumque, §. non tamen, & §. uſque adeo, ff. commodati, l. nomen, in princip. ff. de legat.* 3.

Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat.* 68. *num.* 24.

Diſpoſitio omnis judicatur ab intentione, qua motus eſt diſponens, *l. ſi quis nec cauſam, in princip.* ubi Bald. *ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat.* 72. *numero* 18.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 43. *n.* 9 *cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 658. *n.* 39.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad terminos rationis, Surd *de alim. tit.* 4. *q.* 17. *n.* 12. *& dec.* 19. *n.* 5.

Diſpoſitio includit ea quæ ſunt ejuſdem rationis, tanquam expreſſa propriè, Reynoſ. *obſervat.* 51. *n.* 17.

Diſpoſitio quælibet intelligitur de præſentibus, non autem de futuris, *l. ſi ita legatum, ff. de auro & argento legato,* Reynoſo *obſervat.* 41. *n.* 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 250. *n.* 1. Et futura non veniunt in diſpoſitione hominis, *l. ſi in lege, ff. de contrah. empt. l. ſi ſtipulatus fuerim, §. ult. ff. de verbor. obligat. l. verbum oportere, ff. de verbor. ſignificat.* Reinoſo *obſervat.* 41. *n.* 22.

Diſpoſitione in omni voluntas, & poteſtas requiritur. Stephan. Gratian. *diſceptat. for. cap.* 531. *n.* 93.

Diſpoſitione in omni ſemper videtur excepta perſona loquentis, *l. ſi inquiſitio, Cod. de ſolution.*

Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò, & in conſequentiam veniunt, *leg. ff. de auctorit. tutor.*

Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas, Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 13. *num.* 25.

Diſpoſitum in principali cenſetur etiam diſpoſitum in dependentibus Seraphin. *de privileg. juramenti, privil. n.* 14. *n.* 184.

Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam in altero militat, quamvis materia ſit exorbitans, gloſſ. *pen. in cap. ſi poſtquam, §. ult. de elect. libro ſexto,* Reynoſo *obſervat.* 44 *n.* 3. *& obſervat.* 70. *n.* 51.

Verbo DISTRIBUTIONES.

DISTRIBUTIONES quotidianæ non computantur in valore beneficii, nec augent corpus præbendæ, nec ſunt de corpore beneficii, nec ſunt fructus, ex quo dantur ratione operæ perſonalis, Pariſ. *conſ.* 33. *num.* 4 *vol.* 4. Cald. *conſil.* 14. *n.* 1. *verſ. ſic etiam,* Rebuf. *in tract. congruæ portionis, n.* 86. *& de nominat. quæſt.* 9. *num.* 38. *&* 39. Put. *p.* 1. *dec.* 239. *& p.* 2. *dec.* 464. *& p.* 3. *dec.* 211. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. §.* 7. *procem. num.* 153. *cum ſequentibus, & num.* 162. Barboſ. *in collect. ad cap. licet* 32. *num.* 3. *de præbend. & de Canonic. cap.* 21. *num.* 6. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *qq. Regular. quæſt.* 74. *art.* 4. Cov. *libro* 3. *var. cap.* 13. *numero* 1. Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *q.* 28. Puteo *conſil.* 5. *num.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *numero* 30. Et in anniverſariis tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 399. *numero* 22. Et redditus, proventus & emolumenta in literis Apoſt. apponi ſolita quid ſignificent? Vide Gonzal. *d. §.* 7. *procem. n.* 189 *cum ſequentibus.* De ſtylo Curiæ fructus Canonicatus exprimuntur 24. licèt reſerventur penſiones longè majoris valoris, & etiamſi ſit valor centum, Rebuf *in reg. de union. gloſſ.* 7. Gom. *de exprimendo valore benefic. q.* 3. prout de ſtylo atteſtatur Aragon. *dec.* 38. *Calagurit,* tradit Flamin. *d. lib.* 6. *q.* 1. *n.* 51. ubi *num.* 52. quod Canonicatus Toletani exprimuntur 24. & in eis imponitur penſio 300, & 400, & plus, & idem obſervatur in Canonicatibus Sancti Petri in urbe, quia quando exprimitur pluſquam 24. ſolvitur annata, ſecus verò non. Idem etiam reſolvit Gonzal. *d. §.* 7. *procem. à n.* 166. Literæ Apoſtolicæ plerumque faciunt mentionem de communi valore, & æſtimatione, qui eſt attendendus *l. pretia rerum, §. fin. ff. ad leg. Falcid* Rebuf. *d. quæſt.* 9. *num.* 37. Et ſinon exprimatur, gratia eſt ſubreptitia, Cald. *conſil.* 26. *num.* 9. In valore exprimendo fructus non intelleguntur deducta penſione, quæ eſt onus temporale, ſed deductis oneribus perpetuis, Put. *p.* 3. *dec.* 202. Et fructus intelliguntur in loco beneficii, & non deductis cambiis pro tranſmutanda pecunia in alium locum, idem *d. p.* 3. *deciſ.* 211. Rebuf. *d. q.* 9. *n.* 42. Materia expreſſionis veri valoris eſt difficilis probationis, in quo probando plures deficiunt, Gom. *ad reg. de valore exprimendo in impetratione beneficii, q.* 1. ubi etiam aſſerit, quod in ſupplicationibus ponitur illa clauſula, *Augendi, & minuendi uſque ad verum valorem, propter magnam difficultatem purificandi incontinenti verum valorem.* Et valor attendendus eſt, ac probandus per decem annos ante gratiam, ut pluries deciſiſſe Rotam refert Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 3. *num.* 228. *cum ſequentibus,* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1669.

Diſtributiones quotidianæ ſunt quodam modo loco alimentorum, unde & victualia dicuntur *in cap.*

de

Digitized by Google

de cætero,de cleric.non reſident.& c.unic.eod.tit.libro ſexto, quaſi ad victum quotidianum dentur, Monet. *de diſtribut. quotid.p.1.q.2.n.4 & 5.*

Diſtributiones ut lucrari poſſint, requiritur reſidentia,& aſſiſtentia in choro,*cap. unic. de cleric. non reſident.in ſexto*,Concil.Trident. *ſeſſ.24.de reformat. cap.12.* Et non ſatis eſt præſentes in choro ſolùm adeſſe, ſed requiritur aliqualis attentio, ſaltem ad verba, ſcilicet quod attentione quadam ſaltem externa corporis ſint aſſiſtentes, Cened.*pract.quæſt.2. num.10.*

Diſtributiones quotidianas ut lucrentur Canonici, tenentur ad cantandam Miſſam conventualem Barboſ.*de Canonicis*, *cap.34.n.1.* ubi *cap.31. num. 4.* aſſerit ſtatutum, quod Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio, non eſſe attendendum.

Diſtributiones quotidianæ debentur ex conſtitutione aliquarum Eccleſiarum Clericis, ſi ob celebrandam Miſſam, vel audiendam confeſſionem,vel ad aſſociandum Corpus Domini, dum ad infirmos ducitur, fuerunt occupati, Cened. *pract quæſt. 1. num.76.* ubi *num.ſeq.* quod debentur abſenti, ſi per alium inſerviat Eccleſiæ, & aſſiſtat horis canonicis, ſi de hoc ſit conſuetudo immemorialis: & *num.78.* quod non debentur clericis peregrinantibus, ſive ex devotione, ſive ex voto.

Diſtributiones quotidianæ debentur Lectori Theologo ex gratia pro tota die quâ legit, Barboſ. *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.5.de reformat.cap.1.n.34.& de Canonic.c.24.n.7.*

Diſtributiones quotidianas lucratur in abſentia, qui privilegium habet à Summo Pontifice, Cened. *d.quæſt.1.n.26.*ubi *num.41.* agit de conſuetudine,ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus,& diſtributiones primi anni.

Diſtributiones quotidianæ, aliique redditus Eccleſiaſtici obligari non poſſunt pro debito, Monet. *de diſtribut.quotid.p.1.quæſt.9.num.61.* ubi *num. 62. cum ſequentibus*, quod diſtributionum ſequeſtratio, & adjudicatio creditori ita fieri debet, ne clericus egeat.

Diſtributiones tunc demùm conſequi debet infirmus,quando præſens eſt in loco, ubi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima cauſa infirmus ſit, vide Guter. *Canon.lib.1.cap.1.numero* 134.Sayr.*de cenſur.lib.1.cap.5.numero* 27.Monet.*de diſtribut. quotidian.p.2.q.6.à n.1.juncto n.19.* ubi indiſtinctè reſolvit, quod infirmus etiam dum abeſt à civitate, percipere debet diſtributiones quotidianas,de quibus & aliis cauſis etiam agit Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi,p.3.allegat.53.n.166.cum ſequentibus*; *& in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.24.de reformat. cap. 12. n.125.cum ſequentibus*; *& de Canonicis*, *c. 24. n. 27. cum ſequentibus.*

Diſtributiones quotidianas amittunt juſte excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti. Barboſ.*de Canonicis,cap.22. n.2.*

Diſtributiones debentur etiam detento in carceribus,non tamen ob propriam culpam,uſque ad primam ſententiam: quod ſi condemnatus appellet, interim eas non percipiet,ſed ſi in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperat. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.591. à num.34.tom.3.*Barboſ.*d. allegat.53.num.178.& d.ſeſſ.24.de reformat.cap.12.n.119* Suar. *de cenſur.diſp.13. ſect.2. à num.12.* Monet. *d. par. quæſt.5. n.80.* Garc. *de beneſic.p.3.cap.2. n. 362.* Et carceratus injuſtè lucratur diſtributiones, ſi veniat abſolvendus, idem Barboſ.*dicto tract.de Canonicis,c.24.n.42.*

Verbo DIVISIO.

DIVISIO habet vicem emptionis & venditionis, *l.1.Cod.communia utriuſque judicii*, Dec. *conſil.88.num.4.* Alexand *conſil.46.vol.1.* Gam. *deciſ.242. num.6.* eſt enim alienatio. *l.1.ff.de fundo dotali,l.cùm pater,§ hæreditatem ff.de legat.2.*Dyn.Bald. & Alberic.*in l.ſi pupillorum,ff.de rebus eorum*,Cephal *conſil.152.c.72.& conſ.196.n.26.lib.2.*Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 171.n.35.*

Diviſio habet vim permutationis Tiraquel.*de retract.lig §.32.gloſſ.1.n.88.*

Diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l.ſi conſenſi,§.fin.ff.quibus mod.pign.* Surd. *dec.32.n.7.* Cald.*de extinct.emphyt.cap.3.n.35.* Cur.Philipp. *p.2.§.10.n.4 ad finem.*

Diviſione habet locum evictio, Valdeſ.ad Soar. *pag 9*. Rebuf.*in tract.except.n.955.*Surd *conſil. 311. num.16* Valaſc. *de partit.cap.37.* Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper.lib.2.concl.139.conſiderat.1.* Cald. *de empt.c.31.n.9.*

Diviſione facta inter hæredes, ſi in partitionibus dantur aliqua prædia alicui hæredi, qui ſcit conditionem illorum, ſi ita acceptat, non tenentur cæteri fratres de evictione, *leg. ſi fratres*, *Cod. communia utriuſque jud.*& ita intelligunt omnes ſcribentes ibi, Bart. & latè notavit Bald. Salicet. Paul. & omnes, *in l.ſi familia*, *Cod.familiæ herciſc* ubi Gloſſ. verbo *pro parte*, *poſt medium*: quæ reſolvit quod nec ad pretium rei habebit hæres, cui fuit ablata, actionem aliquam contra cohæredes, faciendo in hoc differentiam inter diviſionem, & venditionem, de qua loquitur tex. *in l.emptorem*, *ad finem*, *ff. de action. empti.* Cæterùm tex. *in d.l.ſi fratres*, *verſ. tantum*, ait non procedere quando extitit promiſſio de evictione, quia tunc tenentur cohæredes, quamvis hæres ſciret obligatam eſſe rem, quæ illi fuit adjudicata,& videndus eſt text.*in d.l.ſi fratres,verſ.nam ſi fundi*, Tiraq.*lib.1.retract.§.12.gloſſ.1.n.7.* Et ad tex. *in l.emptorem*, *§. fin. ff. de action. empt.* reſpondet Gloſſ.*d.l.ſi familiæ*,quæ facit differentiam inter judicium familiæ herciſcundæ,ubi uterque hæres ſuſcipit rei eventum,& caſum emptionis & venditionis, ubi ſolus emptor, & eſt communis ex Ripa *in l.qui Romæ*,*§ duo fratres*,*n.100.ff.de verbor.obligat.* Padill. *in l.ſi pro fundo,n.5. Cod. de tranſact.*& ſicut poteſt auferri facultas, ita etiam remanere poteſt, & multùm lucrari; ſiquidem cùm pariter ſuccedere poſſit commodum,& damnum,debet ceſſare querimonia,juxta notata *in l.ſideicommiſſo,Cod.de tranſact.*Et de re quæ manet indiviſibilis, debet habere hæres ſuam portionem cum fructibus,& redditibus à tempore mortis defuncti,de cujus bonis agitur,ut ſingularem probat *l.1.familiæ,ff.famil.& herciſc.l.2.Cod. quando,& quibus quarta pars debeatur l.10.*, *item veniunt*, *§. fructus*, *ff.de petit hæredit.* Afflict *dec.240.*

Verbo DOCTOR, DOCTORARI, DOCTORATUS.

DOCTORUM laudes refert Guillelm. *in cap. Raynuntius 16.* verbo *matrem*, *num.8. de teſtam.* Rebuf *in Auth.habita Cod.ne filius pro patre p. 588.* Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ. cap.* 186. Quid in Doctore creato à Rege vel Imperatore,vide eundem Rebuf. *in tract.nominat.quæſt.11.num.19.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.§.3.proœm.n.115.* Et de Doctore creato à Principe vel à Papa vide Gratian. *dicto cap.* 186. *num 75.* ubi omnes reſolvunt, quod ſunt præferendi ætatis ab inferioribus.

Doctor

Digitized by Google

facta intelligitur facta eo caſu, quò de jure fieri poteſt, *l. Gallus, §. quidam rectè,* & ibi Jaſ. *in 2. notab. ff. de liber. & poſthum.*

Diſpoſitio generalis generaliter eſt intelligenda, Card Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 488. Et comprehendit omnes caſus, etiam quòd in uno ſit major ratio quàm in alio, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleator. l. in fraudem, in fin.* & ibi Bald. *ff. de teſtam. milit.* Aym. *conſ.* 92. *n.* 4. Non extenditur ad incogitata *l. cùm Aquiliana, ff. de tranſact. l. Paulus, §. Pomponius, ff. de legat.* 3. Roman. *conſ.* 294. *incip. hac confeſſio, circa finem.*

Diſpoſitio generalis reſtringitur ex ratione particulari, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de leg. 2. l. ſi de certa re, C. de tranſact.* Gironda *de privilegiorum ſeu exempt. explicat. num.* 277. Et non comprehendit caſum ſpecialiter diffinitum, *l. doli clauſula, ff. de verbor. oblig. l. cùm in teſtamento, §. fin. de hæred. inſtit. l. ſervo manumiſſo ff. de peculio legato.*

Diſpoſitio generalis non comprehendit id, de quo in ſpecie diſponi non poteſt, *l. Lucius, §. pen. ff. ad municipal.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 6. num.* 21.

Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, & privilegiati non comprehenduntur ſub lege generali, *l. ult. Cod. de jure dotium, l. unic. §. ſi qua verò, Cod. de Juſtin. Cod. confirm. l. 3. Cod. de ſilentiariis, lib.* 12. & ibi notat gloſſ. 1. Tiraquel. *de præſcript. gloſſ. 11. pag.* 124. Menchac. *illuſtr. cap. 45. numero ſecundo, & cap. 84. n. 24. & cap. 103. numero quinto,* Menoch. *conſil. 183. n.* 1. Cened. *ad Sextum, collect. 14. n.* 5. Surd. *dec. 160. n. 4. & dec. 323. n.* 6. Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 6. n.* 17.

Diſpoſitio limitata limitatum parit effectum, Cardin. Seraphin. *Rota Rom. dec. 911. n.* 2. Et diſpoſitio limitata non extenditur, Cardin. Tuſch. *tom. 2. lit. D. concl.* 494. Extenditur tamen ſecundùm limites adjectæ rationis, *l. nomen. §. fin. ff. de legat. 3. l. regula, §. fin. ff. de juris, & facti ignorantia.*

Diſpoſitio ſpecialis derogat generali, *l. Titia 2. §. pen. ff. de legat.* 2.

Diſpoſitio legis & hominis æquiparantur, *l. ſi in teſtamento, in fine, ff. de vulgari.* Diſpoſitio hominis non æquè facilè extenditur, ac diſpoſitio legis, *c. ſuſceptum, de reſcriptis in ſexto. cap. illis, de prob. eod. lib.* 1. Diſpoſitio legis faciliùs tollitur, quàm hominis, Joſeph. de Seſſe *Aragon. dec. 74. n.* 51.

Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt ſequens, *l quicumque, §. non tamen, & §. uſque adeò, ff. commodati, l. nomen, in princip. ff. de legat.* 3.

Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis, *l. non omnis, ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat. 68. num.* 24.

Diſpoſitio omnis judicatur ab intentione, qua motus eſt diſponens, *l. ſi quis nec cauſam, in princip.* ubi Bald. *ff. ſi cert. pet.* Reynoſ. *obſervat. 72. numero* 18.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat.* 2. Surd. *de alim. tit. 9. q. 43. n. 9 cum ſequentibus,* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 658. n.* 39.

Diſpoſitio quælibet reſtringitur ad terminos rationis, Surd *de alim. tit. 4. q. 17. n. 12. & dec. 19. n.* 5.

Diſpoſitio includit ea quæ ſunt ejuſdem rationis, tanquam expreſſa propriè, Reynoſ. *obſervat. 51. n.* 17.

Diſpoſitio quælibet intelligitur de præſentibus, non autem de futuris, *l. ſi ita legatum, ff. de auro & argento legato,* Reynoſo *obſervat. 41. n.* 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. dec. 250. n.* 1. Et futura non veniunt in diſpoſitione hominis, *l. ſi in lege, ff. de contrah. empt. l. ſi ſtipulatus fuerim, §. ult. ff. de verbor. obligat. l. verbum oportere, ff. de verbor. ſignificat.* Reinoſo *obſervat. 41. n.* 22.

Diſpoſitione in omni voluntas, & poteſtas requiritur. Stephan. Gratian. *diſceptat. for. cap. 531. n.* 93.

Diſpoſitione in omni ſemper videtur excepta perſona loquentis, *l. ſi inquiſitio, Cod. de ſolution.*

Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò, & in conſequentiam veniunt, *leg. ff. de auctorit. tutor.*

Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas, Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 13. num.* 25.

Diſpoſitum in principali cenſetur etiam diſpoſitum in dependentibus Seraphin. *de privileg. juramenti, privil. n. 14. n.* 184.

Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam in altero militat, quamvis materia ſit exorbitans, gloſſ. *pen. in cap. ſi poſtquam, §. ult. de elect. libro ſexto,* Reynoſo *obſervat. 44 n. 3. & obſervat. 70. n.* 51.

Verbo DISTRIBUTIONES.

DISTRIBUTIONES quotidianæ non computantur in valore beneficii, nec augent corpus præbendæ, nec ſunt de corpore beneficii, nec ſunt fructus, ex quo dantur ratione operæ perſonalis, Pariſ. *conſ. 33. num. 4 vol.* 4. Cald. *conſil. 14. n. 1. verſ. ſic etiam,* Rebuf. *in tract. congruæ portionis, n. 86. & de nominat. quæſt. 9. num. 38. & 39.* Put. *p. 1. dec. 239. & p. 2. dec. 464. & p. 3. dec.* 211. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 7. proœm. num. 153. cum ſequentibus, & num.* 162. Barboſ. *in collect. ad cap. licet 32. num. 3. de præbend. & de Canonic. cap. 21. num.* 6. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. qq. Regular. quæſt. 74. art.* 4. Cov. *libro 3. var. cap. 13. numero* 1. Valdeſ. ad Soar. *p. 2. q.* 28. Cutter *conſil. 5. num.* 2. Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. numero* 30. Et in anniverſariis tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 399. numero* 22. Et redditus, proventus & emolumenta in literis Apoſt. apponi ſolita quid ſignificent? Vide Gonzal. *d. §. 7. proœm. n. 189 cum ſequentibus.* De ſtylo Curiæ fructus Canonicatus exprimuntur 24. licèt reſerventur penſiones longè majoris valoris, & etiamſi ſit valor centum, Rebuf *in reg. de union. gloſſ.* 7. Gom. *de exprimendo valore benefic. q.* 3. prout de ſtylo atteſtatur Aragon. *dec.* 38. *Calagurit,* tradit Flamin. *d. lib. 6. q. 1. n.* 51. ubi *num.* 52. quod Canonicatus Toletani exprimuntur 24. & in eis imponitur penſio 300. & 400. & plus, & idem obſervatur in Canonicatibus Sancti Petri in urbe, quia quando exprimitur pluſquam 24. ſolvitur annata, ſecus verò non. Idem etiam reſolvit Gonzal. *d. §. 7. proœm. à n.* 166. Literæ Apoſtolicæ plerumque faciunt mentionem de communi valore, & æſtimatione, qui eſt attendendus *l. pretia rerum, §. fin. ff. ad leg. Falcid* Rebuf. *d. quæſt. 9. num.* 37. Et ſi non exprimatur, gratia eſt ſubreptitia, Cald. *conſil. 26. num.* 9. In valore exprimendo fructus non intelleguntur deducta penſione, quæ eſt onus temporale, ſed deductis oneribus perpetuis, Put. *p. 3. dec.* 202. Et fructus intelliguntur in loco beneficii, & non deductis cambiis pro tranſmutanda pecunia in alium locum, idem *d. p. 3. deciſ.* 211. Rebuf. *d. q. 9. n.* 42. Materia expreſſionis veri valoris eſt difficilis probationis, in quo probando plures deficiunt, Gom. *ad reg. de valore exprimendo in impetratione beneficii, q.* 1. ubi etiam aſſerit, quod in ſupplicationibus ponitur illa clauſula, *Augendi, & minuendi uſque ad verum valorem, propter magnam difficultatem purificandi incontinenti verum valorem.* Et valor attendendus eſt, ac probandus per decem annos ante gratiam, ut pluries deciſiſſe Rotam refert Garc. *de benefic. p. 5. cap. 3. num. 228. cum ſequentibus,* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1669.

Diſtributiones quotidianæ ſunt quodam modo loco alimentorum, unde & victualia dicuntur *in cap. de*

Digitized by Google

de cætero,de cleric.non reſident.& c.unic.eod.tit. libro ſexto, quaſi ad victum quotidianum dentur, Monet. *de diſtribut. quotid.p.1.q.2.n.4 & 5.*

Diſtributiones ut lucrari poſſint, requiritur reſidentia,& aſſiſtentia in choro,*cap. unic. de cleric. non reſident.in ſexto*,Concil.Trident. *ſeſſ.24.de reformat. cap.12.* Et non ſatis eſt præſentes in choro ſolùm adeſſe, ſed requiritur aliqualis attentio, ſaltem ad verba, ſcilicet quod attentione quadam ſaltem externa corporis ſint aſſiſtentes, Cened.*pract.quæſt.2. num.10.*

Diſtributiones quotidianas ut lucrentur Canonici, tenentur ad cantandam Miſſam conventualem Barboſ.*de Canonicis*, *cap.34.n.1.* ubi *cap.31. num. 4.* aſſerit ſtatutum, quod Canonici poſſint inſervire per ſubſtitutos, vel alternatim unus pro alio, non eſſe attendendum.

Diſtributiones quotidianæ debentur ex conſtitutione aliquarum Eccleſiarum Clericis, ſi ob celebrandam Miſſam, vel audiendam confeſſionem,vel ad aſſociandum Corpus Domini, dum ad infirmos ducitur, fuerunt occupati, Cened. *pract quæſt. 1. num.76.* ubi *num.ſeq.* quod debentur abſenti, ſi per alium inſerviat Eccleſiæ, & aſſiſtat horis canonicis, ſi de hoc ſit conſuetudo immemorialis: & *num.78.* quod,non debentur clericis peregrinantibus, ſive ex devotione, ſive ex voto.

Diſtributiones quotidianæ debentur Lectori Theologo ex gratia pro tota die quâ legit, Barboſ. *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.5.de reformat.cap.1.n.34.& de Canonic.c.24.n.7.*

Diſtributiones quotidianas lucratur in abſentia, qui privilegium habet à Summo Pontifice, Cened. *d.quæſt.1.n.26.*ubi *num.41.* agit de conſuetudine,ut mortuo Canonico ejus hæredibus dentur fructus,& diſtributiones primi anni.

Diſtributiones quotidianæ, aliique redditus Eccleſiaſtici obligari non poſſunt pro debito, Monet. *de diſtribut.quotid.p.1.quæſt.9.num.61.* ubi *num. 62. cum ſequentibus*, quod diſtributionum ſequeſtratio, & adjudicatio creditori ita fieri debet, ne clericus egeat.

Diſtributiones tunc demùm conſequi debet infirmus,quando præſens eſt in loco, ubi eſt Eccleſia, vel ſi extra illam abſens ex legitima causâ infirmus fit, vide Guter. *Canon.lib.1.cap.1.numero 134.*Sayr.*de cenſur.lib.1.cap.5.numero 27.*Monet.*de diſtribut quotidian.p.2.q.6.à n.1.juncto n.19.* ubi indiſtinctè reſolvit, quod infirmus etiam dum abeſt à civitate, percipere debet diſtributiones quotidianas,de quibus & aliis cauſis etiam agit Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi,p.3.allegat.53.n.166.cum ſequentibus*; & *in collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.24.de reformat. cap. 12. n.105.cum ſequentibus*; & *de Canonicis*, *c. 24. n. 27. cum ſequentibus.*

Diſtributiones quotidianas amittunt juſte excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti. Barboſ.*de Canonicis,cap.22.n.1.*

Diſtributiones debentur etiam detento in carceribus,non tamen ob propriam culpam,uſque ad primam ſententiam: quod ſi condemnatus appellet, interim eas non percipiet,ſed ſi in ſecunda inſtantia obtinuerit, omnia recuperat. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.591. à num.34.tom.3.*Barboſ.*d. allegat.53.num.178.& d.ſeſſ.24.de reformat.cap.12.n.119* Suar. *de cenſur.diſp.13. ſect.2. à num.12.* Monet. *d. p.2. quæſt.5. n.80.* Garc. *de benefic.p.3.cap.2. n. 364.* Et carceratus injuſtè lucratur diſtributiones, ſi veniat abſolvendus, idem Barboſ.*dicto tract.de Canonicis,c.24.n.42.*

Verbo Divisio.

DIVISIO habet vicem emptionis & venditionis, *l.1.Cod.communia utriuſque judicii*, Dec. *conſil.88.num.4.* Alexand *conſil.46.vol.1.* Gam. *deciſ.242. num.6.* eſt enim alienatio. *l.1.ff.de fundo dotali,l.cùm pater,§ hæreditatem.ff.de legat.2.*Dyn.Bald. & Alberic.*in l.ſi pupillorum,ff.de rebus eorum*,Cephal *conſil.152.c.72.& conſ.196.n.26.lib.2.*Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 171.n.35.*

Diviſio habet vim permutationis Tiraquel.*de retract.lig.§.32.gloſſ.1.n.88.*

Diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l.ſi conſenſi,§.fin.ff.quibus mod.pign.* Surd. *dec.32.n.7.* Cald.*de extinct.emphyt.cap.3.n.35.* Cur.Philipp. *p.2.§.10.n.4 ad finem.*

Diviſione habet locum evictio, Valdeſ.ad Soar. *pag 9*. Rebuf.*in tract.except.n.955.*Surd *conſil. 311. num.16* Valaſc. *de partit.cap.37.* Bernard. Græv. *in pract. Cam Imper.lib.2.concl.139.conſiderat.1.* Cald. *de empt.c.31.n.9.*

Diviſione facta inter hæredes, ſi in partitionibus dantur aliqua prædia alicui hæredi, qui ſcit conditionem illorum, ſi ita acceptat, non tenentur cæteri fratres de evictione, *leg. ſi fratres*, *Cod. communia utriuſque jud.*& ita intelligunt omnes ſcribentes ibi, Bart. & latè notavit Bald. Salicet. Paul. & omnes, *in l.ſi familia*, *Cod.familiæ hercisc.* ubi Gloſſ. verbo *pro parte*, *poſt medium*: quæ reſolvit quod nec ad pretium rei habebit hæres, cui fuit ablata, actionem aliquam contra cohæredes, faciendo in hoc differentiam inter diviſionem, & venditionem, de qua loquitur tex. *in l.emptorem*, *ad finem*, *ff. de action. empti.* Cæterùm tex. *in d.l.ſi fratres*, *verſ. tantum*, ait non procedere quando extitit promiſſio de evictione, quia tunc tenentur cohæredes, quamvis hæres ſciret obligatam eſſe rem, quæ illi fuit adjudicata,& videndus eſt text.*in d.l.ſi fratres,verſ.nam ſi fundi*, Tiraq.*lib.1.retract.§.12.gloſſ.1.n.7.* Et ad tex. *in l.emptorem*, *§. fin. ff. de action. empt.* reſpondet Gloſſ.*d.l.ſi familia*,quæ facit differentiam inter judicium familiæ herciſcundæ,ubi uterque hæres ſuſcipit rei eventum,& caſum emptionis & venditionis, ubi ſolus emptor, & eſt communis ex Ripa *in l.qui Romæ,§ duo fratres,n.160.ff.de verbor.obligat.* Padill. *in l.ſi pro fundo,n.5. Cod. de tranſact.*& ſicut poteſt auferri facultas, ita etiam remanere poteſt, & multùm lucrari,ſiquidem cùm pariter ſuccedere poſſit commodum,& damnum,debet ceſſare querimonia,juxta notata *in l.fideicommiſſo,Cod.de tranſact.*Et de re quæ manet indiviſibilis, debet habere hæres ſuam portionem cum fructibus,& redditibus à tempore mortis defuncti,de cujus bonis agitur,ut ſingularem probat *l.1.familiæ,ff.famil.herciſc.l.2.Cod. quando,& quibus quarta pars debeatur,l.10.item veniunt*, *§. fructus*, *ff.de petit hæredit.* Afflict *dec.240.*

Verbo Doctor, Doctorari, Doctoratus.

DOCTORUM laudes refert Guillelm. *in cap. Raynuntius 16.* verbo *matrem*, *num.8. de teſtam.* Rebuf *in Auth.habita Cod.ne filius pro patre p. 588.* Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ. cap. 186.* Quid in Doctore creato à Rege vel Imperatore,vide eundem Rebuf. *in tract.nominat.quæſt.11.num.19.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.§.3.proœm.n.115.* Et de Doctore creato à Principe vel à Papa vide Gratian. *dicto cap. 186. num 75.* ubi omnes reſolvunt, quod ſunt præferendi creatis ab inferioribus.

Doctor

Digitized by Google

Doctor dicitur in dignitate conſtitutus,& doctoratus eſt dignitas, *cap. quanto 3. de magiſtris*, ubi Barboſ. *num.2.* Menoch. *conſ.* 126.*n.*7. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *dignitas,n.*6.

Doctores poſſunt ferre annulos, Barb. *ad cap. Clerici* 15.*n.*14.*de vita & honeſt.clericor.*

Doctorari poteſt minor 25.annorum, Menoch. *de arbitr.lib.* 2.*caſu* 417.*num.*18.

Doctores debent connumerari inter nobiles, Ordinat. *lib.*3.*tit.*29. *& tit.*59.§.15. Guid. pap. *deciſ.*88. Gom. *l.*83. *Tauri*, *à num.* 16. latè Garc. *de nobilitat. gloſſ.*48.§.3.*num.* 72. Ducin. *reg.*55.*limit.*7. Garc. Falcon.*reg.*145. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit.p.*1.*deciſ.*216.*num.*11. *& in praxi rerum fori Eccleſiaſt.deciſ.*588. *num.* 5. ubi quod idem procedit in filiis, & *p.*2. *deciſ.*93.*num.*5.*&* 6.

Doctores quaſi radii ſolis appellantur, *c. ſi quis n. quaſt.*7.& ſicut luminaria ſplendere dicuntur, *cap.*2. *de reliquiis, & venerat. ſanctorum.* Barboſ. *ad cap.fin. de magiſtris*, Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*4.*n.*5.

Doctorari qui juravit nullibi, quàm Conimbricæ, intelligitur rebus ſic ſtantibus, Jaſ. *in l.quod Servius, num.*10.*ff.de condict.ob cauſam*, Hyppolit. *in l.*1.§.*ult. num.*28.*ff.de quaſt.* Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu.* 371. *num.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 416.*n.* 26. Alciat *de præſumpt. reg.* 2. *præſumpt.* 16. *num.* 7. Rebuff. *de privilegiis ſcholar. privil.*76.

Doctor creatus examine rigoroſo, præfertur illi, qui ſine examine fuit creatus, Næv. *ad l.*1.*ff de creatis ab ordine faciendis, n.* 2. *& in l. adminiſtrantes* 42. *num.*3.*ff.de excuſat.tutor.* Menoch. *conſ.*126.*n.*18.

Doctoratus poſteriùs, qui prior fuerat licentiatus, non eſt præferendus Doctori facto priùs. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.*§.3.*proœm.num.*34.

Doctor utriuſque juris præfertur Doctori in uno jure, ex Menoch. *conſ.* 126. *num.* 11. & conſequitur maximam dignitatem. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt.deciſ.* 588. *num.* 6. Et doctor Theologus præfertur Doctori juris Canonici, Rebuff. *in tract. nominat.q.* 21.*n.* 40. *cum ſequentibus.* Et Doctor præfertur militi, Næv. *in l.*1.*C.de profeſſor.qui in urbe Conſtantinop.lib.*12.*num.*10. Bobadil. *in Polit.l.*1.*cap.*10.*n.*42. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*111 *num.*84. Et miles atque Doctor præfertur Doctori tantùm & militi, Menoch. *de conſ.*126 *num.*12

Doctor in collatione beneficii, vel in receptione Ordinum examinandus non eſt, ex quo notus promoveri poteſt abſque examine, Barboſ. *ad cap.de Petro,num.*1.*diſt.* 47. ubi *num.* 2. limitat in collatione parochialium: quam limitationem etiam probat idem *i collect.ad Concil.Trident.ſeſſ.*7.*de Sacram.Confirm.cap.*13.*num.*28.

Doctor indoctus non gaudet privilegiis Doctorum, Rebuff. *in tract.nominat.q.*21.*num.*12. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ.cap.*186.*n.*29.

Doctorum appellatione continentur Magiſtri Artium, & illorum privilegiis gaudent, ut per Joan. Martin. à Cotta *in addit.ad tract. libellor. annot.* 54. *num.*7.*cum multis ſeqq.* ubi hoc latè juribus, & exemplis confirmat, de quibus vide Barboſ. *in collect. ad Clem.*2. *de magiſtris.*

Doctorum appellatione veniunt licentiati in favorabilibus, & gaudent eorum privilegio, text *in l.pen. ff. de militari teſtam.* Felin *in procemio Decretalium, num.* 18. Tiraq. *poſt leges connubial. gloſ.*2.*à n.*2. Garc *de nobilit. gloſ.* 48.§.3.*num.*73. Sanch. *de matrim. lib.*8.*diſput.*34.*n.*8.

Doctorum privilegio gaudent advocati conſiſtoriales Curiæ, & domus ſupplicationis, Joan. Martin. à Cotta *in addit. ad tract. libellor. annot.* 54. *n.*1. Idem procedit in advocatis Curiæ Portugalenſis, quia eo ære utuntur, ut habetur in regimine dictæ Curiæ, §.6.

Doctor pro debito civili minimè poteſt carcerari Farin. *in praxi crim. tom.* 1.*tit.*4.*de carceribus & carceratis.q.* 27. *à num.*77. ubi *à num.* 84. quod non poteſt renuntiare huic privilegio etiam cum juramento, cùm inductum ſit favore publico, & ut doctoratus dignitas præſervetur.

Doctorum auctoritas multum poteſt, etſi non adſit lex Surd. *de alim. tit.* 1.*q.*44.*n.*34 *& deciſ.* 56.*n.*8. *& deciſ.* 229. *num.* 35. Et non eſt curandum de eo quod Doctores perfunctoriè dicunt, ut per eundem *deciſ.*258.*num.*9. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*5.§.8. *num.* 56.

Doctoris opinio facit habere juſtam cauſam litigandi, ut quis excuſetur à condemnatione expenſarum, Menoch. *de arbitr. lib.* 2.*caſu* 177. *à num.*4. Et de viro bono, & integræ opinionis, vide Cot. *in memorab.* verbo *legalitas,pag.*513. Et de communi opinione vide Surd. *deciſ.*58.*num.*9. Reb. *in Authent. habita, Cod. ne filius pro patre*, verbo *examinatione, verſ. ſextum, pag.*579. Et opinionem communem faciunt ſeptem Doctores, Gratian. *diſcept.forenſ.c.*140. *num.* 15.

Doctori multùm prodeſt in practica invenire deciſionem in terminis, & eſt doctiſſimi Doctoris: & reſpondere per regulas generales, eſt Doctoris poſitivi, & pauperis. Coſm. *in pragm. tit.de pacif. poſſeſſ.* §.*Ordinarii, fol.*83.*verſo*, *in fine.* Vide tamen Valaſc. *tom.*1.*alleg.*12.*num.*17. Gonzal *ad reg.*8.*Cancel.* §.4. *proœm. num.* 40. *cum ſeqq.* Bernard. Græv. *in proœm. pract. Cam. Imper. num.* 122. *cum. ſeqq.* Grat. *diſcept. forenſ.cap.*335.*num.*20. Mantic. *de tacit.& ambig.convent.tom.*1.*lib.*4.*tit.*1.*n.*2.

Doctori aliquid aſſerenti in conſiliis, magis eſt credendum in lecturis. Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.*11.*q.*10.*num.* 21. Et quæ dicatur opinio probabilis, vide Garc. *de benefic.p.*11.*cap.*5.*n.*363. Et illa opinio eſt ſequenda quæ favet animæ, Phœb. *deciſ.*1.*ad fin.* Item opiniones Doctorum faciunt rem ambiguam, Soar. *allegat.* 25.*num.*6.

Verbo Dolus.

DOLUS eſt delictum, *l.*1.§. *nunc tractemus,ff. de tutel.* Flamin. *de reſignat.lib.* 13.*q.*3.*n.*5.

Dolus ubi non adeſt, ibi non eſt delictum pœnâ dignum, Menoch. *conſ.*28.*n.*13. Hinc falſum ſine dolo non committitur, Cotta *in memorab.* verbo *perjurium.pag.*683. Menoch. *de arbitr. lib.*2 *caſu* 194.*n.*58. *& caſu* 309. Maſc. *de probat.concl.*739.*n.*12. Decian. *tract.crimin.lib.*6.*cap.*11.*n.*14. Cened. *ad. Decretum, collect.*139.*n* 6. Campan. *in diverſ. Iuris Canon rub.*11 *cap.*28.*n.*5. ubi aſſerit, quod non ſufficit quilibet dolus, ſed ille tantùm qui fit in lege expreſſus, per Menoch. *conſ.* 221.*n.* 15. & quod nec præſumptus ſatis erit, ſed verus duntaxat, per *l. nec exemplum, Cod. de falſis*, Hier. Cab. *conſ.*169.*n.*16.*cum.ſeqq.*

Dolus ſuus nemini patrocinari debet, Farin. *de delict.p.*1.*lib.* 1.*tit.*4.*q.*31.*n.*155.

Dolus non præſumitur niſi probetur, *l. quoties*, §.*qui dolo, ff.de probat.* Surd. *de alim. tit.* 4.*quaſt.*15. *num.* 51. cum aliis apud Barb. *in addit. ad cap. ſuper literis* 20. *num.* 19. *de reſcr.* Et dolo & fraude, vide multa per Flamin. *de reſignat.lib.*13.*quaſt.*3.*&* 4. ubi *num.*22. quod ex actu qui non prodeſt facienti, oritur conjectura fraudis: & *num.*23 quod ex minis arguitur fraus, & *num.*24. quod actus factus clam arguit fraudem, & *num.*25. quod actus vicini arguunt fraudem, & *num.*27. quod in fraude judicanda eſt inſpicienda qualitas perſonæ, & *num.*28. quod fraus ex veroſimili colligitur.

Dolus præſumitur ex brevitate temporis Maſc. de

Digitized by Google

de probat. concl. 531. *n.* 123. Flamin. *d. q.* 4. *n.* 26. Farin. *de delictis, p.* 7. *in fragment. lit. D, n.* 58.

Dolus præſumitur in eo qui facit quod tenetur non facere, *l. ſi procuratorem*, §. *dolo*, *ff. mandati*, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *q.* 55. *n.* 19. Et in faciente rem prohibitam à lege ſemper præſumitur dolus, & malus animus, *l.* 1. *Cod. de ſicar.* Pariſ. *conſ.* 52. *num.* 33. *&* *conſ.* 78. *n.* 16. *cum ſeq. vol.* 4. latè Maſcard. *de probat. concl.* 495. *numero* 4. *& conc.* 531. *numero* 50. *&* 102. Farin. *de delict. quæſt.* 18. *n.* 71. *& p.* 3. *quæſt.* 89. *n.* 77. *cum ſeqq.*

Dolo facere præſumitur qui fecit quod facere non debuit, *l. tutor qui repertorium*, *ff. de adminiſtrat. tutor. l. dolo*, *ff. ad leg. Falcid.* Menoch. *conſ.* 98. *n.* 30. Surd *conſ.* 12. *n.* 71. Farin. *dicta q.* 89. *n.* 92. *& p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 10. ubi additio *lit. I.*

Dolus præteritus aut futurus quando videatur remiſſus? vide latè Farin. *de delict. p.* 7. *fragment. crimin. lit. D, n.* 147.

Dolum dolo repellere licet. Næv. *ad l.* 1. *Cod. de navibus non excuſandis, lib.* 11.

Dolo facit qui petit quod reſtituere tenetur, *cap dolo facit* 59. *de regul. juris lib. ſexto*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocator*, verbo *dolus*, *n.* 8. Duen. *reg.* 290. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 88. Maſcard, *de probat. conc.* 531. *n.* 81. Limita in remedio recuperandæ poſſeſſionis. Petr. Barboſ. *ad l.* 2. *n.* 292. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.*

Dolus præponderat culpæ, *l. item ſi obſtetrix*, §. *fin. ff. ad leg. Aquil.* Card Tuſch. *tom.* 2. *lit. D, concl.* 379 ubi *n.* 2. declarat procedere in civilibus, ſecus in criminalibus, quia dolus unius non tollit dolum, vel culpam alterius, & *n.* 3. reſtringit, quia dolus & culpa unius circa unum factum numquam tollit, vel præponderat dolum, vel factum alterius circa diverſum factum.

Dolus in muliere levior ſufficit, propter ſexus fragilitatem, Auth. *ut immobilia ante nuptias donat.* ibi: Mulier quippe mariti ſeductionibus facilè decepta propria negliget jura, *collat.* 5. Dec. *conſ.* 60. *n.* 7. *& conſ.* 245. *n.* 5. Mol. n. *de primogen. c.* 3. *n.* 17. *in fine.*

Verbo DOMICILIUM.

DOMICILIUM quomodo definiatur, & quot ſint ejus ſpecies? vide Abb. *in c. ult. n.* 9. *de parœc.* plures ut per Tiraq. *de retract. l.* 1. §. 36. *gloſ.* 3. *n.* 6. Roland. *conſ.* 79. *n.* 53. *lib.* 3. Viv. *tom.* 2. *opin.* 89. Rebuff. *tom.* 3. *ad leges Gallia, tract. de domicilii elect. n.* 6. *& in l. pupillus*, §. *incola*, *ff. de verbor. ſignificat.* Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 86. *num.* 1 *& de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 42. *n.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 535. *n.* 13 Decian. *in tract. crimin. lib.* 4. *cap* 16. *n* 8. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *à principio*, Surd. *conſ.* 313. *n.* 71. Farin. *lib.* 1. *conſ.* 85. *n.* 168. Valaſc. *conſ.* 175. *n.* 17. *tom.* 2. ubi quod domicilium poteſt pro libito mutari & conſtitui.

Domicilium ex ſola decennii habitatione an præſumatur contrahi? vide Pariſ. *conſ.* 12. *à n.* 20. *lib.* 3. & alios ſupracitatos, qui reſolvunt non eſſe opus ad domicilium contrahendum decennio habitaſſe, ſed ſtatim ac quis incipit habitare animo perpetuò ibi manendi, acquirit domicilium, quod non ſolùm animo, ſed & facto conſtituitur.

Domicilium originis eſt immutabile, *l. aſſumptio*, *ff. ad municipal.* Navar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 34. Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 23. *n.* 4. ubi *n.* 2. quod re, & facto transfertur, per *l. domicilium*, *ff. ad municipal.* Et qui natus eſt per tranſitum in aliqua civitate, dicitur civis originarius illius loci, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 75.

Verbo DOMINIUM, DOMINUS.

DOMINIUM quo pacto probetur? vide Boër. *dec.* 42. *num.* 29. Cald. *de empt. c.* 21. *n.* 24. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 293. *à n.* 11. *& c.* 526. *n.* 22. *cum ſequentibus*, *& cap.* 678. *n.* 7. Surd. *dec.* 22. *num.* 5. Maſcard. *de probat. concl.* 535. Menoch *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 42. *& conſ.* 361. *num.* 12. *cum ſequentibus*, ubi etiam aſſerunt, quod eſt difficilis probationis. Et in antiquis probatur per famam, Gloſſ. *in l. atqui natura*, §. *cùm me abſente*, verbo *committat*, *ff. de negotiis geſtis*, Boër. *ubi proximè*, *n.* 3. Menoch, *conſil.* 191. *n.* 63. *& conſ.* 395. *n.* 36. Maſcard. *concl.* 396. *n.* 3. *& conſ.* 546. Gam. *deciſ.* 88. *& deciſ.* 290 *n.* 1. Barboſ. *in l. alienam*, *n.* 86. *ff. ſoluto matrim.* Seſſe *Aragon. dec.* 191. *num.* 24. *cum ſequentibus*, Gratian. *c.* 78. *n.* 35. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 47. *num.* 108.

Dominium probatur ex profeſſione, & recognitione, *l. Cenſualis*, & ibi Bald, *Cod. de donat.* Menoch. *d. caſu* 42. *num.* 5. Guid. Papæ *dec.* 272. *incip. utrum dominium*, ubi ait ex iterata recognitione poſſeſſoris probari dominium adversùs recognoſcentem, etiam adversùs tertium poſſeſſorem, ſequitur Alciat *conſ.* 9. *col. fin.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 8. *numero* 18. ubi aſſerit ita practicari, & ultra eum Guillelm. Benedictus *in cap. Raynuntius* 16. verbo *& uxorem nomine Adelaſiam*, *deciſ.* 5. *n.* 445. & vide Seſſe *Aragon. dec.* 190. *n.* 31. *cum ſequentibus*, Gratian. *d. cap.* 293. *n.* 11. *cum ſequentibus*, & ſola confeſſio, ſeu recognitio, junctis aliis adminiculis, facit plenam probationem, idem *c.* 188. *n.* 5. *cum ſequentibus.*

Dominium probatur per ſolutionem penſionis, Maſcard. *de probat. concl.* 544.

Dominium probatur per inſtrumenta antiqua Maſcard. *concl.* 541. *numero* 14. Rot. Rom. per Farin. *dec.* 91.

Dominium & poſſeſſio in corporalibus non acquiritur ſine traditione, ſecus in corporalibus, Cald. *de empt. c.* 12. *n.* 15.

Dominium vel poſſeſſionem importat genitivus, Surd. *dec.* 129. *n.* 8. *&* 9. Et pronomina, meum, tuum, ſuum, reſtringunt diſpoſitionem ad tempus præſens, idem *dec.* 233. *n.* 11.

Dominium an poſſit quæri ex pluribus cauſis? vide text. *in l. ſua rei* 16. *ff. de contrah. empt. cap. inter dilectos, de fide inſtrum.* Gom. *ad l.* 45. *Tauri*, *num.* 98. ubi multa jura allegat, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 15. *n.* 70. ubi quod dominium ex uno titulo acquiſitum non poteſt amplius ex alio titulo acquiri de novo, & *n.* 71. quod ſecundus titulus nullius eſt momenti, Et plures caſus, in quibus dominium confertur ſine traditione, vide per Reynoſo *obſervat.* 6. *n.* 36 *cum ſequentibus.*

Dominos plures habere oneroſum eſt, Menoch. *conſ.* 377. *n.* 10.

Dominium probans allegando emptionem, debet etiam probare quod ille qui vendidit, erat dominus, Afflict. *dec.* 23. *n.* 4. *& dec.* 40. *n.* 3.

Dominii quæſtionem non poteſt movere ille, qui habet cauſam à me, gloſſ. *in l. cum res*, verbo *vacuam*, *Cod. de probat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *q.* 63. *n.* 6. *cum ſequentibus.* Fallit ſi dominium fuit quæſitum ex nova cauſa, ut per reſoluta à Valaſco *conſult.* 42. *n.* 3.

Domino ſi res auferatur per Principem, tenetur pretium reſarcire, Peregrin, *de jure fiſci, lib.* 5. *tit.* 2. *num.* 52.

Dominii appellatione propriè venit directum, lato verò modo tam utile, quà directum, Surd. *deciſ.* 288. *n.* 15. *cum ſequentibus*, Barboſa *de appellat.*

Digitized by Google

verbor. utriuſque juris ſignificat, verbo *dominium* 79. à num. 1.

Dominium utile emphyteutæ Eccleſiæ merè laïcum, & profanum eſt, atque ſubjectum ſtatutis & legibus principum ſecularium, ex citatis per Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2 tit. 1. §. 6. num. 2 & lib. 4. tit. 57. §. 2. num. 2.* quibus adde Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *n.* 5. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 447. *num.* 18. *cum ſequentib.* & Auctor. *in cap. ſi Clericus laïcum* 5. *de foro competenti, n.* 6.

Dominium directum acquiritur curſu immemorialis temporis, Menoch. *de præſumpt. præſ.* 131. *n.* 41.

Domini directi intereſt habere plures Vaſſallos, *c. 1. §. omnes filii*, ſi de feudo fuerit controv. inter dominum, & agn. Menoch. *conſ.* 161 *n* 22.

Domini Vaſſallorum non poſſunt collectam imponere, nec dare licentiam collectandi, Flor. *var. q.* 21. *n.* 50. Gut. *l.* 3. *pract. q.* 16. *num.* 20. Nec remittere exilium, Azeved. *l.* 15. *tit.* 5. *lib.* 2. *nova recopil. pag.* 169. Nec imponere confiſcationem bonorum, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. q.* 62. *art.* 8. Et non poſſunt habere Senatum, vulgò *Relaçaõ*, Cabed. *dec.* 85. *p.* 2. *num.* 1. ubi *num.* 2. quod domini terrarum ſolùm poſſunt habere auditores, qui ſint perſonæ ſæculares, & de juriſdictione Regis, & non Eccleſiaſticæ, per Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 45. §. 44. Et non poſſunt creare officia nova, Auth. *de defenſor. Civit. §. nulla, verſ. ſed nec.*

Verbo Domus.

Domus appellatione, quæ veniant? Vide Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 657. *n.* 18. *cum ſequentibus*, Non venit hortus, Cald. *de empt. c.* 22. *n.* 16. Et non venit tugurium, nec apothecæ, Gratian *c.* 775. *num.* 3. Barboſ. *ad cap. ſi quis domum, de injur. n.* 2 & 3.

Domus quæ reficitur mea pecunia, tunc demùm erit mihi tacitè hypotheca ita, quando refectio eſſet neceſſaria, itaut ſine illa ædificium corrueret, & probatum fuerit, quod pecunia fuit expenſa in iſta refectione, ita per text. *in l. interdum, & ibi ſeq. juncta gloſſ. ff. qui potior. in pign. habeant. & in l. 2. ff. in quibus cauſis pignus, vel hypotheca tacitè contrahatur*, Reſolvunt Neguzant. *de pignor.* 2. *p. memb.* 4. *num.* 163. & *p.* 5. *memb.* 2. *num.* 15. Strach. *de mercatura, tit. de nautis, p.* 5. §. & *illud, num.* 2. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 10. *numero* 23. Gregor. Lopez *ad leg.* 26. *tit.* 13. *part.* 5. verbo *para fazer*, Guter. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 93. *num.* 2.

Dominus mobilia relinquens non videtur legare omnia mobilia, licèt ſint extra domum habitationis. Menoch. *conſ.* 329. Et ſi dicat quod relinquit omnia, quæ ſunt intra domum, non veniunt actiones, etiamſi inſtrumenta earum eò loci ſint: ita Bald. *in l. 1. in princip. ff. de ſtatu hominum, numero* 4. quem ſequitur Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. gloſſ.* 7. *num.* 11. idem etiam reſolvit *in l. ſi unquam*, verbo *bona, numero* 13. *Cod. de revocand. donat.* & vide Valaſc. *conſult.* 59. *num. ult.* ubi quod legata apotheca pannorum, non veniunt debita & credita, niſi adjiciatur, cum debitis & creditis, vel ſi utatur verbo univerſali juris, ut ſunt verba, *menſa, mercantia, & ſimilia.*

Verbo Donans, Donare, Donatarius, Donatio, Donatum.

Donatio filio legitimo facta à clerico, in vita conferri non debet, Gam. *deciſ.* 134. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.* 55. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *de partit. c.* 12. *n.* 39. *cum ſequentibus*.

Donatio dotis facta per avum nepoti, non confertur, nec computatur in legitimam filiæ, Gam. *dec.* 34.

Donatum monialibus pro ingreſſu monaſterii, non eſt conferibile, quia ſuccedit in locum epularum, & convivii, quod non confertur, Bart. *in l. 1. §. nec caſtrenſe, ff. de collat. bonorum*, communis ex Gam. *in l.* 29. *Tauri, n.* 15. Valaſc. *de partit. c.* 13. *n.* 37.

Donatarius certæ rei non tenetur ad debita defuncti, ſed debet conveniri hæres univerſalis, *l. Æris alieni* 15. & ibi Næv. *Cod. de donat.*

Donans in principio contractus poteſt ponere conditiones quas velit, antequam ſit quæſitum jus donatario, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 82. *num.* 33.

Donationis titulus præſumitur in viro nobili, & divite aliquid concedente, Menoch. *conſ.* 191. *n.* 24. & 25. Cald *conſ.* 28. *n.* 22.

Donatio præſumitur inter affines, & conjunctos, certis in caſibus, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 42 *n.* 90. & 91. *tit.* 6. *q.* 1. *n.* 12. & *q.* 5. *num.* 11. & *q.* 6. *num.* 23. Cald. *de renovat. q.* 16. *num.* 50. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 33. *n.* 5. Et præſumitur ex conjecturis, idem *d. lib.* 3. *q.* 31 & 33.

Donatio tertiæ inter vivos non valet, *l. hæreditas, Cod. de pact. convent. l. cùm donationis, Cod. de tranſact.* & vide Cov. *var. lib.* 3. *cap.* 12. *ad finem*, Gom. *l.* 17. *Tauri, numero* 10 Valaſc. *de partit. c* 20 Gab. Pereira *dec.* 67.

Donatio inofficioſa non revocatur in totum, ſed reſpectu legitimæ tantùm, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 26. *num.* 9. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 472. *n.* 25. & *c.* 729. *n.* 2.

Donatio venit appellatione contractus, Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 1 *n.* 22. Clar. §. *donatio, q.* 1.

Donatio facta præſenti & tacenti valet, Cald. *de poteſt. eligend. cap.* 6. *num.* 6. Clar. *d. §. donatio*, *q.* 14. *num.* 5.

Donatio ſi per mulierem fiat, decepta præſumitur, ex Maſcard. *de probat. concl.* 1076. *num.* 31. quia mulier eſt genus avarum, & non præſumitur donare, idem *concl.* 150. *n.* 3. & *conc.* 534. *n.* 4. & *d. conc.* 1076. *n* 29. & 30.

Donatio an videatur facta hæredibus, ſi de illis non fuit facta mentio? vide Gregor. *l.* 7. *tit.* 4. *part.* 5. & *l.* 67. verbo *herederos tit.* 18. *part.* 3.

Donatione neceſſarium eſt quod ſit præſens pars cui fit donatio, & ſi ſit abſens, ſcriba debet illi ſtipulari ut poteſt juxta gloſſ. & Bart. *in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipuler*, ubi omnes Doct. *ff. de verbor. obligat.* Et per ſtipulationem ante ratihabitionem non acquiritur jus, juxta communem reſolutionem Doctorum de qua per Cagnol. *in l. ult. num.* 172. *Cod. de pactis*, Cov. *lib.* 1. *var. cap* 14 *n.* 11. Tiraquel. *de jure conſtit. limit.* 30. *n.* 50.

Donatio facta abſenti, acceptata per notarium per clauſulam conſtituti, non valet, nec illi eſt perfectè jus quæſitum ante ratihabitionem abſentis, & revocari poteſt, Covar *in rub. de teſtam. p.* 3. *num.* 13. Tiraquel. *de jure conſtituti, limit.* 30. *num.* 9. *cum ſequentibus*, & *num.* 16. Menoch. *conſ.* 92. *num.* 65. *cum ſequentibus*, Gam. *dec.* 383. *num.* 2. Et ſequuta ratihabitione

Digitized by Google

ne acquiritur jus abſenti. Vinc. de Franch. *dec.* 339. Pereg. *de privileg. fiſci, lib.* 6. *tit.* 1. *n.* 23. Valdeſ. ad Soar. *pag.* 97. Maſcard. *de probation. concl.* 1157. *n.* 112. Avend. *ad l.* 22. *Tauri gloſſ.* 1. *n.* 15. Et eſt neceſſaria abſentis ratificatio, Surd. *dec.* 111. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 7. *n.* 11. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 6. *n.* 9. *& de empt. cap.* 34. *per totum.* Farin. *de delict. p.* 4. *dec.* 48. *n.* 5. & ibi addit. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 531. *n.* 4. *& cap.* 575. *n.* 14. *&* 15. Et an ſit neceſſaria ceſſio? vide Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 18. ubi quod ex notarii acceptatione non acquiritur utilis actio ſine ceſſione in extrajudicialibus ſtipulationibus, ſed tantùm in judicialibus.

Do ate prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere, Surd. *dec.* 249 *n.* 15. Et maritus de bonis communibus poteſt moderate atque ex juſta cauſa donare ſine uxore, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 10. *n.* 66. *& n.* 67. ait quod primogenium non comprehenditur ſub qualitate harum donationum.

Donatio tranſit ad quoſcunque hæredes, & ſucceſſores etiam ſingulares, Surd. *dec.* 322. *num.* 39. & ſi donator dixerit quod donat pro donatario, & filiis ſuis maſculis, non redit ad donantem, deficientibus filiis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 568.

Donationis in ſolutum aliqua vide per Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 4. *num.* 2. *cum ſequentibus, & in præfat. retract. convent. numer.* 27. *cum ſequentibus*, Gom. *l.* 70. *Tauri, n.* 20. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 171. *num.* 51. Hyppolit. *conſ.* 99. *n.* 10. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 60. Maſcard. *de probat. concl.* 1142. *n.* 14. Guter. *pract. lib.* 2. *q.* 157. & ſi filii emant per interpoſitam perſonam, ex interpoſitione perſonæ præſumitur major fraus, argum. eorum quæ tradit Gregor. *l.* 5. verbo *en otro, tit.* 5 *p.* 5. Menoch. *lib.* 2. *caſu* 459. Maſcard. *concl.* 815. *num.* 45. *& concl.* 1236. *n.* 61. Et emiſſe præſumitur per interpoſitam perſonam qui reperitur poſſidere, & fructus percipere, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſump.* 35. *num.* 24. Et ex interpoſitione perſonæ dolus præſumitur, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Donans uni cum pacto, quod poſt illius mortem tranſeat ad tertium, poterit conſentiente donatario revocare; ſecus eſt ſtipulante notario, quia tunc non poterit revocari. Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 7. *n.* 11. *cum ſequentibus, & dec.* 109. *n.* 13. Flor. ad Gam. *dec* 8. *n.* 2. Cald. *in reſponſo pro Societate IESV, n.* 9. *& forenſ. lib.* 1. *q.* 20. *n.* 16. *& n.* 69. *cum ſequentibus*, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 575. *n.* 7. *cum ſequentibus.*

Donatio non præſumitur, ſed potius error, *l. cum de indebito, ff. de probat.* Bald. *conſ.* 182. *in fin. lib.* 1. Dec. *conſ.* 350. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 554. *n.* 5. *& conc.* 639. *n.* 10. *& concl.* 1173. *n.* 4. Burg. *conſ.* 3. *n.* 6. Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.* 209. *Cod. de revocandis donat.* Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 7. *num.* 11. *& q.* 19. *n.* 5. etiamſi eſſet in facto proprio *l. ſed etſi me putem, in princip. cum. gloſſ. ff. de condict. indebiti*, Curr. jun. *conſ.* 56. *n.* 5. Graver. *conſ.* 77. *n.* 14. *& conſ.* 152. *num.* 26. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 215. Maſcard. *d. concl.* 554. *n.* 6. *& concl.* 1263. *n.* 6. *&* 7. Et quando præſumatur donatio? vide Surd. *de alim. tom.* 6. *q.* 1. *n.* 23. *cum ſequentibus.* Et donatio potiùs præſumitur, quàm delictum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 2. *num.* 23. & vide Farin. *in addit. ad conſ.* 60. *lit. G, p.* 4. Et donatio in dubio non præſumitur Flor. *var. q.* 23. *num.* 90. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 136. Et donatio quibus caſibus præſumatur, vide Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 33. ubi *præſumpt.* 31. quando præſumatur donare is qui ſolvit, & præſtat quod non debet. Et renuntiatio non præſumitur, Maſcard. *concl.* 1262. *n.* 3. *&* 4. Flamin *de reſignat. lib.* 8. *q.* 1. *à num.* 2. *cum ſequentibus, & quæſt. ult. n.* 56. *&* 57. Et remiſſio eſt donatio, & non præſumitur, niſi probetur, idem *dicta q.* 1. *n.* 6. *&* 7.

Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, & actus prodigalitatis. Reynoſ. *obſervat.* 41. *n.* 3. Et inducit fraudem ſimulationis, *l. omnes, §. Lucius, ff. de his quæ in fraudem creditor.* Reynoſo *ubi proximè* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 255. *num.* 1. *cum ſeq. tom.* 2. *cui ibidem, & n.* 20. ait quod veriſimile non eſt quod velit quis ſe bonis omnibus privare, & ſpoliare, & ſe in egeſtate conſtituere. Et dementia præſumitur quando quis omnia ſua bona donat. Maſcard. *de probat. concl.* 502. *n.* 12.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum inter vivos non valet, Bart. *in l. ſtipulatio hoc modo concepta, ff. de verbor. oblig. & in l. ult. C. de pact.* communiter receptus ex Ripa *lib.* 3. *reſponſor. cap.* 14. Cov. *in rub. de teſtam.* 2. *p. n.* 4. Duen. *reg.* 219. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. Valaſc. *de partit. c.* 20 *n* 4. Gabr. Pereira *dec.* 67. *num.* 2. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 3. *de contractibus, q.* 13. *puncto* 5. etiam reſervato uſufructu, ſecundùm magis communem opinionem, de qua per eam. *dec.* 166. *n.* 5. *& dec* 255. *& dec.* 350. *n.* 3. *&* 6. Menoch. *conſ.* 184. *n.* 3. Menchac. *uſufrequent. c.* 62. *n.* 2. Valaſc. *d. c.* 20. *n.* 16. Roland. *conſ.* 65. *vol.* 1. Cald. *conſ.* 22. *n.* 15. *& conſ.* 24. *n.* 5. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 129. *n.* 4. *&* 5. *& c.* 479. *n.* 66 & vide Surd. *dec.* 233. *n.* 8 ubi quid ſi dicat, domo omnia bona mea poſt mortem? Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 10. *cum ſequentibus*, ubi limitati, & donatio irrita eſt etiam quoad bona præſentia, Cald. *de empt. c.* 32. *num.* 3. poteſt firmari juramento ſecundùm aliquos, Valaſc. *dicto c.* 20. *n.* 9 Et de donatione omnium bonorum, vide plura apud Reynoſ. *obſervat.* 41. qui *obſervat.* 42. diſputat an donatarius univerſalis omnium bonorum poſſit à creditoribus conveniri actione perſonali, tanquam hæres.

Donatio omnium bonorum præſentium, & futurorum facta Eccleſiæ valet, Gam. *deciſ.* 185. *numero* 2. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent de Franch. *deciſ.* 268. *n.* 2. Guter. *juram. confirm. p.* 1. *c.* 11. *num.* 7. Vincent. de Franch. *deciſ.* 168. *n.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 47. *art.* 2. Valaſc. *d. cap.* 20. *num.* 9. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *donatio, n.* 12. Bonacin. *d. loco*, Cald. *de empt. c.* 30. *n.* 9. ubi *n.* 6. *& cap.* 3. *numero* 8. idem reſolvit appoſito juramento, vel pacto de non revocando. Quid in dote? vide Soc. *reg.* 145. *fallent* 1 Guter. *ubi proximè, n.* 9. *&* 10. Valaſc. *dicto c.* 20 *n.* 5. qui reſolvunt valere, ſi fiat pauperi, quia tunc dos eſt cauſa pia

Donatio facta Eccleſiæ à Conſtantino fuit valida, Cened. *ad Decret. collect.* 109. *n.* 4. Azeved. *ad l.* 5. *in princip. tit.* 2. *lib.* 1. *nov recopilat.* Cov. *lib.* 4. *var. c.* 16. *n.* 8. *verſ. ſecundo loco*, Bellarm. *tom.* 1. *de translat. Imperii, lib.* 2 *cap.* 3. *pag.* 1654. Ceval. *commun. contra commun. q.* 345. Molin. *de juſtitia, diſp.* 25.

Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, Menoch. *de interdict. remed.* 9 *recuper. poſſeſſ. n.* 102. *&* 121. Clar. §. *donatio, q.* 21 *n.* 5. Et donata ad certum pium uſum non poſſunt in alium mutari, Tiraquel. *de pia cauſa privil.* 155. & vide Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.* 6. *n.* 8.

Donatio ob ſervitia revocari non poteſt, Gam. *deciſ.* 163. & perfecta eſt, *l. perfecta, C. de donat. quæ ſub modo*, Gom *l.* 29. *Tauri, n* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 197. *n.* 19

Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 29. 41. Maſcard *de probation concl.* 559. De donatione ob benemerita, vide Barboſ. *in addit. ad collect. pag.* 104. *col.* 2. ubi probat quod Prælatus donare poteſt res Eccleſiæ ex cauſa remunerationis, & pariter tutor

Digitized by Google

donare poteſt propter benemerita, & Regulares donare poſſunt ex cauſa meritorum, & Cald. *de poteſt. elig. c.3.n.11.* ait quod donatio facta ob benemerita revocari non poteſt.

Donatio remuneratoria non videtur facta motu proprio, Burg. *conſ.44 n.20.* hæc donatio revocari non poteſt, *l. Attilius Regulus, ff. de donat.* & poſt Molin. Clar. quos ſequitur Filliuc. *2. p. tract. 34. cap.6. num.131.* Leſſ. *de juſtit. lib.2.c.18.n.105* qui hoc extendit ad donationes factas Eccleſiæ, vel monaſterio. Alia de donationibus remuneratoriis, vide per Reynoſ. *obſervat.31.*

Donatio & nominatio facta in teſtamento valet, Surd. *deciſ.149. numero 2 cum ſequentibus*, & poteſt revocari cum teſtamento, Cald. *de poteſt. elig. cap.8. numero 1.*

Donatio emphyteuſis poteſt ſuſtineri ſine conſenſu uxoris, quando fit reſervatis fructibus, Gabr. Pereira *deciſ.123 n.10.* & Cald. *de nominat. quæſt.18. num.10.*

Donatio ob cauſam eſt ubi quis dat aliquid, dummodo portet arma ſua. Guid. *q.251.* Chaſſan. *in catal. p.1. conſiderat 46.* Gregor. *lege 3.* verbo *co honeſtedad. tit.4. part.6.* Card. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, n.70.* Et idem ſi dicat quod portet nomen ſuum, Tiraquel. *ad l.5. connub. n.27.*

Donatio revocatur per filios ſecundi matrimonii juxta tradita per Surd. *de alimentis, tit.9. quæſt. 13. num.8.*

Donatio ob cauſam non revocatur propter ingratitudinem, Menoch. *conſ.19. num.6.* Gam. *deciſ. 163. n.3.* Nec revocatur cum appoſitum eſt pactum, vel juramentum de non revocando, Menoch. *conſ.153. num.4. cum ſequentibus*. quamvis Surd. *de alim. tit. 1. q.55. num.21.* dicat quod futuræ ingratitudini nemo poteſt renuntiare.

Donatio facta filio ſoluto non valet, *l. donationes quas parentes, Cod. de donat. l.1. § ſi pater filio, l. ſi pater filiæ, ff. pro donato*, Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt 29.* Bernard. Græv. *pract. concl. lib.2. concl.38.*

Donatio facta ab ægroto, ſi mortis non fiat mentio, inter vivos præſumitur, *l. Seja 42. § fin. de donat. cauſa mortis*, Clar. *§ donatio, quæſt.4.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt 36. n.3* Maſcard. *de prob. concluſ.561. num.14.* Guter. *de juram. confirm. p.1. c. 12. num.18.* Molin. *de primogenitis, lib.2. cap 10. num.41.* Barboſa *in l. quæ dotis, ff. ſoluto matrim. num. 85. cum ſequentibus, & n.93.* Et ſi donator convaleſcat cenſetur revocata donatio, Maſcard. *ubi proximè, n. 15.* Et ſi hæredum donatarii mentionem fecerit, ex hoc judicabitur donatio inter vivos, licèt in ea mortis mentio facta reperiatur, Cald. *de poteſt. elig. cap. 3. n.8.* ubi *num.10.* quod donatio mortis cauſa habere debet quinque teſtes.

Donatio cauſa mortis cenſetur, ubi in ea fit mentio mortis, *l. Seja 12. in fine, ff. de dote prælEg.* Menoch. *præſum. lib.3. q.35* Maſcard. *de prob. concl.561.* Barboſ. *dicto loco.*

Donatio cauſa mortis, adjecto pacto de non revocando & juramento, efficitur irrevocabilis, Guter. *de juram. confirm. p.1. c.12. n.7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.586. num. 11.* ubi *num. ſeq.* ponit alias limitationes.

Donationes ſeu privilegia à Rege conceſſa in noſtra Luſitania, ſunt confirmandæ à Regibus poſtea advenientibus, & aliter non valent, quia non excedunt vitam concedentis, quoniam bona regni non ſunt propria ipſius Regis, ſed Regalis dignitatis, *cap. intellecto, de jurejur.* non prohibentur tamen donatarii uti illis donationibus, dum non fuerint revocatæ ſi autem donatio vel privilegium Regis fuerit conceſſum per aliquem contractum non indiget confirmatione: ita Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*, verbo *donatio, n.38.*

Verbo DOS, DOTALE, & DOTARE.

DOS eſt proprium patrimonium filiæ, *lege 3. § ſed utrum*, & ibi Gloſſ. *ff. de minor.* Menoch. *conſil.16. n.21.*

Dotis titulus eſt oneroſus, ut probat text. *in l. ex promiſſione, ff. de action. & oblig. gloſſ. pen. in lege ſi donaturus, ff. de condict. ob cauſam*, cum aliis de quibus Tiraquel *in lege ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.217. Cod. de revocand. donat. & de retract. tit.2. ad fin. n.33.* Menoch. *conſ.4. n.42.* Cald. *de poteſtate nomin. c.2. n.55.*

Dotis promiſſioni non poteſt imponi onus, Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *ſuſceperit liberos, num.17. Cod. de revocand. donat.* Surd. *de alim. tit.9. quæſt.21. num.9.*

Dotis privilegia vide per Tiraquel. *de pia cauſa, privil.158.* Cot. *in memorabilib.* verbo *dos 1.*

Dotis cauſam non comprehendit diſpoſitio generalis, nec cauſam piam, Cald *de empt. cap.12. n.33.* Et ſtatuti prohibitio non includit cauſam dotis, quando eſt ſpecialiter privilegiata, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.27. num.25.* Mendez *in praxi, l.3 c.14. num.66.* Et dotis cauſa eſt privilegiata, ut non contineatur ſub ſtatuto de ea non loquente. Farin. *dec.274. num.5.*

Dos dicitur cauſa pia, quando relinquitur pauperi. Boer. *dec.94.* Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt. 115. num.16.* Valdeſ. ad Soar. *pag.97.* Barboſ. *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p.1. num.55. & p.3. numero 18.* Guter. *pract. lib.1. quæſt.44. numer.8. & de juram. confirm. p.1. cap.11. n.9. & 10.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.2. deciſ.217. n.3.* Farin. Rotæ Rom. *deciſ.264. n.6.*

Dotis cauſa an ſufficiant leviores probationes, vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap 753 n.18. cum ſequentibus*

Dos non debetur, niſi ſequuto matrimonio, *l.3. ff. de jure dotium*, Barb. *p.3 in rub. n.63. ad fin & l.1. n.34. ad finem, ff ſoluto matrim.*

Dotis appellatione venit promiſſa tantum, gloſſ. *in l. de diviſione, ff. ſoluto matrim.* Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.606. n.21.*

Dos ac donatio propter nuptias pari paſſu ambulant, & æqualem continent favorem, *cap. & ſi neceſſe 5. de donat. inter virum & uxorem*, Vincent. de Franch *dec.182. n.2. cum ſequentibus, p.1.* Surd. *de alim. tit.1. q.42. à num.77.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.15. n.10.*

Dotis pro ſolutione manet tertia tacitè obligata, ex Ordinat. *lib.4. tit.97. §.3. in fine*, ubi Barboſa cum ab eo citatis, niſi alii filii conſenſum ſuum tempore promiſſæ dotis dederint, ut per Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.472. n.18.*

Dotare tenetur pater filiam tam in poteſtate, quam emancipatam, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat. l.4. tit.99. §.1. n.15.* qui ad propoſitum notat alios caſus *in quatuor num. ſequentibus.*

Dotare filiam cogitur pater, quam ſine dote matrimonio collocavit, Surd. *de alim. tit.1. q. 32. n. 15. & tit.7. q.6. n.4.*

Dotare tenetur pater filiam, quantumcunque nupſerit ſine ejus conſenſu. Surd. *dicto tit.1. q.6. n.17. & 24.* Cald. *forenſ. lib.1. quæſt.18. num.7.* Barboſa *in l.1. p.4. num 32. & 33. cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim.* Et ſi filia nupſerit viro digno ſine patris conſenſu ante vigeſimumquintum annum, non poterit exhæredari, Sanch. *de matrim. lib.4. diſputat.16. n.16.* cum

Digitized by Google

cum ſequentibus, & vide Gabr. Pereira *deciſ.* 10. qui contrarium fuiſſe deciſum in Senatu reſolvit, per Ordinat. *lib.*4.*tit.*88.§.1. qui *p.*2.*de manu Regia.c.*73. diſputat an valida ſit lex, de qua per Ordinat. *d.* §.1.

Dotare iterum pater non cogitur filiam, ſi primam dotem conſumpſit culpa ſua, Stephan. Grat. *diſceptat.forenſ.cap.*65.*num.*25.*cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. lib.* 1. *quaſt.* 18. *num.* 31. Et pater tenetur ſecundam dotem filiæ conferre, priori amiſſa, ſi ſecundò nubat; nam conſtante primo matrimonio non obligatur pater ad novam dotem refundendam, etiamſi ſine culpa filiæ prima ſit amiſſa, ut ex Patre Rebello *de obligat. juſtit. p.*2. *lib.* 5. *quaſt.* 4. *num.* 21 *&* 22. tradit Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. d.tit.* 99. §.1. *num.* 19.

Dos an poſſit revocari propter ingratitudinem? vide Pinel. *in l.*1.*Cod. de bonis maternis, p.*3.*num.*62. Et ſi ſit appoſitum pactum vel juramentum de non revocando, eſt implendum, Menoch. *conſil.* 155. *num.* 54. *cum ſequentibus*. Et ingratam filiam non tenetur pater dotare, nec hæreticam, Barboſa *in remiſſ. ad Ordin. tit.* 99. § 1. *n.* 17.

Dos annullari poteſt per quemcunque dolum, *l. jure ſuccurſum*, §. *ſi in dote danda, ff. de jure dotium* Barboſa *in rub. ff. ſoluto matrim. p.*4.*num.*25. *&* *in l. ſi æſtimatis, eod. tit. n.*21.*cum ſeqq.*

Dos confeſſata à marito non habet jus prælationis, Mendez *in praxi, lib.*3.*cap.*21.*n.*64.

Dotalia bona data marito æſtimata efficiuntur ipſius mariti, & tenetur reſtituere in pecunia, Surd. *conſ.*1.*num.* 102.

Dotis fructus tenetur pater ſolvere à tempore dotis promiſſæ, Farin. *deciſ.*144. *Rotæ Rom. n.*1.

Dotata filia à patre ſecundùm ſtatum quod jubet, ut dote ſibi data contenta ſit, poteſt filia data enormiſſima læſione, quia pater parvam dotem dedit, cùm multa bona habeat, venire contra dotem, Farin. *deciſ.*268.*num.*7.

Dotis fructus augent dotem, Surd. *de alim. tit.*9. *q.*21.*num.*116.

Dotare an poſſit maritus filiam alterius matrimonii ſine uxore de bonis communibus; Reſpondetur quod maritus poteſt dotare filiam ſuam prioris matrimonii ex bonis conſtante ſecundo matrimonio acquiſitis, quod ſi id faciat, mulier recipiet tantumdem ex eiſdem bonis, quibus deficientibus ex bonis propriis mariti mulieri ſupplendum eſt, & vide Valaſc. *conſult.* 118. Guter. *lib.*2.*pract. b.* 128. *ad fin.*

Dotaſſe pater videtur filiam congruenter. Maſcard. *de probat. concl.* 570. Tiraquel. *in l. ſi unquam, in princ. num.*36. *Cod. de revocandis donat.* Cot. *in memorab. lib.* verbo *dos quintò*, Burg. *conſult.*1.*num.* 11. Et poteſt agere poſtea ut congruè dotetur, Barboſ. *in l.*1. *ff. ſoluto matrim. p.*4.*n.* 24. Et tenetur natu grandiorem prius dotare, Tiraquel. *in præfat. de primogenitis, num.* 139. *&* 140.

Dos congrua quæ dicatur, relinquitur judicis arbitrio, Menoch. *de arbitr. lib.*2.*caſu* 149.*num.*34.*cum ſequentibus*, Grammat. *deciſ.*101. *num.*14.*cum ſequentibus*, Frater Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. quaſt.*48.*art.*4. Gregor. *l.*5. verbo *Segun, tit.*7.*part.*6. Rot. Rom. per Farin. *deciſ.*130.*n.*12.*cum ſequentibus*. Dos congrua non debet eſſe legitima, Menoch. *conſil.*1.*num.* 469. *&* *conſil.* 6.*num.*22. *&* *conſil.* 8.*num.*2. *&* 4. *cum ſequentibus*, *&* *conſil.*198.*num.*7. *&* *num.*11. *cum ſequentibus*, *&* *conſil.* 371.*num.*11. Surd. *de alim. tit.* 3.*q.*1.*n.* 60. Et ſi poſtea auctum ſit patrimonium, augeri etiam debet ipſa dos, Menoch. *conſil.*371. *num.*30. *&* *de conſ.*371.*num.*10.

Dos major eſt conſtituenda propter nobilitatem viri, Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.*8.*conſid.*40. Et ad taxandam dotem conſideranda eſt dignitas filiæ & maritis quantitas facultatum patris, & numerus liberorum, Sanch. *de matrimon. lib.*4. *diſputatione* 26. *num.* 8. Et ſcholaris doctus debet habere majorem dotem, quàm mercator, Rebuff. *de privileg. ſcholar. privil.*52.

Dotem poteſt uxor repetere à viro, quando ſeorſum habitat, propter ſævitiam, vel aliam cauſam, Surd. *de alim. tit.*1.*quaſt.*32.*n.*21.*cum ſeq.*

Dotis incommoda vide per Menand. relatum à Cabedo *deciſ.*31.*p.*2.*num.*18. ubi dicit: Ter eſt infelix, qui uxorem ſine dote accipit, & regulariter matrimonium non ſolet contrahi ſine dote, Surd. *deciſ.* 62. *n.* 14. Et vir tenetur alere uxorem quam ſine dote duxit, Sanch. *de matrim. lib.*9.*diſpu.*15.*num.*8. Et de alimentis præſtandis interim dum dos non ſolvitur, agit Menoch. *conſult* 81. *num.* 57.*cum ſequentibus*, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *alimenta*, *num.*14. *&* 15. Gabr. Pereira *deciſ.*10.*n.*9. *&* 10. Et propter dotem mulier meliùs tractabitur à viro & faciliùs virum inveniet, Surd. *deciſ.* 278.*num.*7. Et onera matrimonii non extinguuntur, quando ſuperſunt liberi marito mortua uxore, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. in appendice ad cap.*427. *ad calcem libri.* Et ad quid dos datur uxori? vide Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſed ſi filius*, *n.*4. *ff. de liber. agnoſcend.*

Dote non ſoluta matrimonio ſoluto per mortem viri, habet uxor retentionem pro dote in bonis relictis per obitum mariti, Bart. *in l. filiusfam. in princip. num.*1. *ff. ſoluto matrim.* Neguzant. *de pignor. p.*5. *membro* 4 *num.*5. Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*18.*num.*18. *&* *deciſ.* 109. & dicit notabiliter Bald. *in l. pen. Cod. de pignorat. act.* quod mortuo marito poteſt uxor ſua propria auctoritate abſque licentia alicujus judicis remanere in detentatione domus, quam cum marito vivente habitabat, & eam poteſt propria authoritate pro dote ſua poſſidere, quod etiam refert aliis in locis relatis ſimul cum Jaſ. ab Hyppolit. *conſult.* 40. *n.*11 & idem reſolvunt Surd. *de alim. tit.* 1. *quaſt.* 34. *num.* 9. Valaſc. *de partit. cap.*6.*num.* 38. *cum ſequentibus*, ubi *num.*36. *&* 37. quod conjuges poſſunt altero mortuo retinere bona empta conſtante matrimonio, vel quæ ſibi fuerunt obligata, vel in quibus melioramenta facta fuerint: & declaratur Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 95. *in principio* ubi Barboſa. Et debet conſtare de receptione dotis per inſtrumentum, ut maritus poſſit conveniri, Seſſe *Aragon. deciſ.* 85. *num.* 2.*cum ſequentibus*, *tom.* 1.

Dotare quando teneantur avus paternus, & maternus nepotem & neptem? vide Barboſam *in remiſſ. de Ordin. lib.*4.*tit.*99.§.1.*n.*20.21. *&* 22. ubi *n.*23. tradit quando teneatur frater dotare ſororem.

Dotans frater ſororem non poteſt ſtipulari, ut ſoluto matrimonio morte ſororis dos ei reſtituatur, Surd. *de aliment. tit.*1.*quaſt.*25.*n.*10. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*56.*n.*5.

Dotare & alere tenetur Clericus ſororem inopem ex redditibus beneficii, Barboſ. cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordin. dicto tit.* 99.§.1.*num.*24. & aliis per Auctorem allegatis *ad cap. pervenit* 3. *de arbitris*, *à* *n.*2. *&* *ad cap.* 1. *de cohabitat. Clericorum*, *n.*5.

Donare fructus ſacerdotii non poteſt Clericus genero ſuo, & talis conſtitutio dotis non valet, ut ex Dec. *conſult.*204.*lib.* reſolvit Cordub. *in lege ſi quis à liberis*, §. *idem reſcripſit. num.*27. *ff. de lib. agnoſcend.* Et promiſſio fructuum beneficii pro dote ſororis non eſt Simoniaca, Flamin. *de reſignat. tom.*2. *l.*14 *quaſt.*7. *num.*68.

e Auguſt. Barboſa Repertor.

Digitized by Google

LITERA E.

Verbo ECCLESIA, ECCLESIASTICUS.

ECCLESIA dicitur congregatio & collectio fidelium Catholicorum, *cap. Eccleſia, de conſec. diſt. 1. gloſſ.* & *in fin* verbo *Eccleſia, ne Prælati vices ſuas*, Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 5. c. 20. col. 591.* Perez *ad l. 1. tit. 1. l. 5. Ordinam. p. 35.* Sanch. *de matrim. l. 3. diſp. 15. n. 26.* Eccleſia pro populo ſumitur, & appellatione ejus non venit Clericus, *c. 1.* & ibi ſcribentes, *de præbendis.*

Eccleſia indiget viris literatis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 4. n. 4.* & favet literatis, Barboſ. *ad cap. de multa 28. de præbend. n. 16. cum ſequentibus*, idem hortatur Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reforma. c. 12.*

Eccleſia æquiparatur minori, civitati, ac Reipublicæ, *cap. 1. & c. auditis, de in integrum reſtitut.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Eccleſia, n. 35.* Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 601. n. 4. & 14.*

Eccleſia Romana eſt caput omnium Eccleſiarum, Rebuf. *in concord. p. 522.* & illarum, omniumque fidelium mater & magiſtra, atque ſuper omnes primatum obtinet, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 1. tit. 3. cap. 2. n. 14.* qui *d. tit. 3. cap. 1. n. 14.* rationes adducit, quare Romana Eccleſia Primatum obtineat, & *d. cap. 2. n. 12. & 13. qui filii ſint legitimi, n. 41. & 42.* aſſerit quod Sedes Apoſtolica & univerſalis Eccleſiæ Primatus ex neceſſitate divini præcepti debet Romæ reſidere, ac proinde in alium locum transferri non poteſt, & ad propoſitum vide eundem *lib. 1. de jure Eccleſiaſt. univerſo, cap. 1. de Summo Pontifice, n. 33. & 34.*

Eccleſia Bracharenſis primatum obtinet in tota Hiſpania, de quo & ejus mirabili erectione agit Barboſa *d. tit. 3. cap. 8 per totum*, Sebaſtian. Cæſar *in reflect. de Eccleſiaſt. Hierarchia, p. 1. diſput. 4. de Patriarchis & primatibus, §. 5. à n. 5.* Eſtaço *lib. de varias antiguedades de Portugal. cap. 57. 58. 59. 64. & 68* & illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha *in ſpeciali lib. de primatu hujus ſanctæ Eccleſ. Bracharenſis.* Themudo *deciſ. 318. p. 3.* ubi addit quod Curia Bracharenſis cognoſcit de appellationibus Eccleſiæ Uliſſiponenſis. Et nullus dubitat deberi Primatiæ jus antiquiori Eccleſiæ, fuit enim hæc Braccharenſis civitas caput Provinciæ juridico conventu ornata, qui multis civitatibus jura dabat, habens Archiepiſcopalem dignitatem cum titulo primæ Sedis, quæ omnia tunc temporis poſſidebat, quo Toletana civitas Carthaginenſi ſubjecta cum Bracharenſi contendere non poterat, prout latè tradit Fr. Bernard. de Brito *in Monarchia Luſit. p. 1. lib. 6. cap. 5* Barboſ. *d. cap. 8. num. 47.* Et quod jus primatiæ debeatur Eccleſiæ Bracharenſi potius quàm aliis Eccleſiis Hiſpaniæ, latè tuetur Anton. à Souſa *nas Flores de Eſpanha excellentias de Portugal, cap. 9. excellentia per totam.* Et Bracharenſem civitatem Alphonſus hujus nominis primus cognomento Catholicus, & magnus Hiſpaniarum Rex primam ante omnes Hiſpaniæ Metropolitanas urbes ex Saracenorum tyrannide in priſtinam libertatem vindicavit anno 888. ut refert Pat. Joan. de Mariana *p. 1. hiſtor. Hiſpan. lib. 7. c. 19.* Barb. *dicto c. 8. n. 5.* Et in ea conſtituta fuit prima Eccleſia Cathedralis, & prima ſancti Evangelii prædicatio, & primus univerſi orbis Antiſtes: ita tradunt Fr. Hieron. Roman. *p. 1. Reipubl. Chriſt. lib. 1. c. 4. p. 86. col. 2. in fine*, Barb. *ubi proximè, n. 37. 38. & 39.* Souſa *dicto cap. 9. excellentia 5.* Moral. *p. 1. Chron. lib. 9. cap. 8.* Et Bracharenſis Eccleſia extructa fuit à Divo Jacobo, refert Cæſar *d. §. 5. n. 17.* qui *n. 13. 14. & 15.* ait quod ſanctus Jacobus Europæ protomartyrem D. Petrum præfecit Epiſcopum Bracharenſi Eccleſiæ anno Domini 42. & palmam martyrii adeptus eſt in villa Ratenſi anno Domini 43. vel 44. & quod ſemper conſtat prius electum fuiſſe Bracharæ Archiepiſcopum, quàm D. Petri Apoſtolorum Principis Cathedra ex Antiochia Romam fuiſſet tranſlata. Non obſtat privilegium Primatiæ ab Urbano II. Summo Pontifice circa annum 1088. conceſſum Toletanæ Eccleſiæ, cujus mentionem faciunt Mariana *dicta p. 1 lib. 9. cap. 19.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 36.* Hieron. Zurita *na p. 2. dos Annales de Aragao, lib. 6. cap. 37.* cujus tenorem refert Francisc. de Piſa *in hiſt. Tolet. lib. 3. cap. 23. & lib. 4. cap. 17. trata que Dom Rodrigo Arçobiſpo de Toledo defendeo eſte dereito da Primacia.* Quia reſpondetur cum notatis per Barb. *dicto cap. 8. n. 8. cum ſequentibus*, Souſa *dicta excellentia 13. n. 17.* Cæſar. *dicto §. 5. n. 37. cum ſequentibus*, Eſtaço *dicto cap. 64. Onde diz que o Papa Urbano fes à Toledo Primaz por privilegio, e o Apoſtolo Santiago à Braga ſecundo a Ordem dos Apoſtolos.* Et Zurita *na p. 3. dos Annales de Aragao, lib. 14. cap. 8. Trata tambem de outra duvida, que ouve entre o Arçobiſpo de Toledo como de Tarragona ſobre Primacia.*

Eccleſia Collegiata quæ dicatur, & quæ ſigna & requiſita habere debeat? vide Garc. *de benefic. p. 5. cap. 4. n. 70.* Et quæ dicatur Collegiata inſignis, & de oppido inſigni, vide Barboſ. *de Canonicis, cap. 2. n. 18. cum duobus ſequent. & ad cap. de verbor. ſignificat. n. 3.* Et de inſigni & Regia Collegiata Eccleſia ſanctæ Mariæ da Oliveira in oppido Vimaranenſi, vide eundem *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 60. n. 78. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ Collegiatæ præbendarum collatio ad quem ſpectet? vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. num. 46. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod de jure communi electio ſeu præſentatio ad Prælatum, Collegiumque ipſius Eccleſiæ pertinet, ſed Epiſcopi tanquam Superioris eſt inſtitutio, ſeu confirmatio: & ad propoſitum in his terminis vox Prælati computatur pro una voce, Gonzal. *ibidem, n. 73.* Barboſ. *de Canonicis, c. 14. n. 7. & 8.*

Eccleſiæ Collegiatæ Vimaranenſis collatio præbendarum ſpectat ad Priorem & Capitulum, & non ſufficit cum voto Prioris vota duorum Canonicorum concurrere, ſed debet concurrere major pars Capituli, Azeved. *ad l. 14. n. 13. tit. 6. lib. 3. novæ recopilat.* Silva *de benefic. p. 2. q. 17.* Pinr. *p. 3. dec. 1271.* Adverte tamen, quod quoties collatio ſpectat ad Epiſcopum & Capitulum ſimul, conſiderantur ut duo corpora, Panormit. *in cap. Paſtoralis, numero 6. de reſcriptis*, Flamin. *de reſignat. tom. 1. lib. 7. q. 23. num. 39.* Gonzal. *dicta gloſſ. 45. n. 51. cum ſequentibus*, Barboſ. *d. cap. 14. n. 4.* Farin. *dec. 2. n. 1. tom. 8. in noviſſ.* Et in his terminis ſi Epiſcopus confert uni, & Capitulum alteri, neutra collatio valet, quia ad invicem ſe impediunt, Garc. *dicto cap. 4. num. 29.* Gonzal. *dicta gloſſ. 45. num. 58.* ubi *num. 62.* teſtatur quod ratione dictæ diſcordiæ vidit ſæpe provideri à Sede Apoſtolica de tali beneficio jure præventionis, & proviſiones Apoſt. effectum habuere, quem etiam vide *num. ſequentibus*, & idem jus præventionis Summi Pontificis probat Garc. *dicto cap. 4. num. 33. cum ſequentibus.*

Eccleſiæ

Digitized by Google

Eccleſiæ Parochialis Rector dicitur in ea prælatus, *cap. in apibus 7. quæſt.* 1. cum aliis apud Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 6. n. 100. cum ſequentibus*, Barboſ. *de officio & poteſt. Paroch. cap. 9. n. 3.*

Eccleſia Parochialis habet omnes oblationes etiam Capellæ, quæ eſt infra Parochiam, & Oratorii, vel Sacelli, quod vulgo appellamus *Hermida* Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 7.* Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. 399. n. 14 & 15.* ubi addit quod Eccleſia Parochialis habet fundatam intentionem de jure communi ſuper omnibus obventionibus, ſpiritualibus contingentibus infra ſuam parochiam, & ſi Capella eſt intra Parochiam alicujus Eccleſiæ, oblationes non cedunt Capellæ, ſed Eccleſiæ Parochiali.

Eccleſia in his quæ ſunt fidei, non poteſt errare *cap. hac eſt fides 24. q. 1. cap. majores, de Baptiſmo*, Nav. *comment. 4. de Regular. n. 10.*

Eccleſia dicitur mater pauperum, *cap. ad Romanam Eccleſiam 2. quæſt. 6.* Surd. *de aliment. tit. 1. q. 54. n. 3. cum ſequent.* Et Eccleſiaſtici non debent inhiare lucris, Cald. *conſ. 32. num. 3.* Aloyſ Ricc. *decif. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 65. num. 3 cum ſequentibus.* Et in pœnis exigendis non decet eſſe tenaces, *cap. ſuam, de pœnis*, Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 7. num. 1.* Et Eccleſiæ maximè convenit æquitatem obſervare, Menoch. *conſ. 322. num. 52.* Sed Clericorum genus eſt avariſſimum, Boer. *deciſ. 236. n. 5.* Maſcard. *de probat. concl. 160. num. 2.*

Eccleſiæ læſa ob negligentiam Prælati, contra quem eſt lapſum quadriennium non poteſt petere reſtitutionem in integrum, etiam poſt quadriennium Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 601. n. 28. 29. 30. & 33.* ubi *à num. 45.* quod in enormiſſima læſione adverſus ſententiam conceditur reſtitutio etiam poſt quadriennium.

Eccleſiæ in utilitatem, vel civitatis & pupilli, quando verſum eſt mutuum, valet eorum obligatio etiam ſine ſolemnitatibus, Surd. *deciſ. 55. num. 7. cum ſeqq.* Gratian. *d. tract. cap. 564. n. 33.* & emptori incumbit onus probandi, Valaſc *conſ. 83. n. 7.*

Eccleſia una poteſt præſcribere aliam tanquam unitam cum titulo per quadraginta annos, & ſine titulo per tempus immemoriale, *cap. cùm de beneficio, de prabend. lib. ſexto*, Clem. unic. *de exceſſ. Prælat.* Maſcard. *de probat. concl. 1411. num. 9.* Gratian. *forenſ. cap. 614.*

Eccleſia vacante ceſſat præſcriptio contra illam, ex Baboſ. *ad cap. 1. de praſcript. n. 4.*

Eccleſia ſemper poſſidere & jus habere dicitur, & ideo Eccleſiaſtica poſſeſſio nunquam dicitur vacua, *l. raptores, §. ſin autem, Cod. de Epiſcopis, & cleric.* Bart. *in l. 1. §. fin. num. 4. ff. de acquir. poſſeſſ.* Guido Papæ *quæſt. 355. num. 4.* Gig. *de penſionibus, quæſt. 47. num. 9.* Flamin. *de reſignat. tom. 2. lib. 14. quæſt. 7. num. 50.* Et poſſeſſio ſemper manet penes Eccleſiam, licèt moriatur Prælatus; quia Eccleſia nunquam moritur, *cap. liberti, 12. quæſt. 2.* Innocent. *in cap. cùm ſuper, de cauſa poſſeſſ. & in cap. cùm in officiis, de teſtam.* Guido Papæ *quæſt. 629. & conſ. 188. num. 1.* Gratian. *reg. 222. num. 9.* Tiraquel. *de jure conſtit. p. 3. limit. 16. num. 3.* Avend. *l. 45. Tauri gloſſ. 6. n. 8.* Marta *de jurſd. p. 4. cent. 1. caſu 17. num. 10.*

Eccleſiæ operarius non debet fieri laicus, Rebuff. *tract. nominat. quæſt. 15. num. 19.* Mart. *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 158. num. 2. cum ſequentibus*, ubi *num. 10.* ait quod laicus poteſt fieri operarius in temporalibus, ſaltem in aliis locis in quibus adeſt conſuetudo, quando Clericus non reperitur idoneus: & *num. 11.* addit quod laicus operarius Eccleſiæ ſemper conveniendus eſt coram judice Eccleſiaſtico, pro reddendis rationibus.

Eccleſia dives debet alere pauperiorem, deductis primùm alimentis Rectoris, & impenſis reparationum, Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 23. num. 14. & tit. 7. quæſt. 32. num. 2.*

Eccleſiis ſedilia, ac loci honorabiliores quæ quis habet, ſi ab illis deturbetur, poteſt agere actione injuriarum, Cordubenſ. *in l. ſi quis à liberis, in princip. num. 25. de liber. agnoſcend.* Ceval. *commun. contra commun. p. 4. quæſt. 897. num 237.* Chaſſan *in catal. gloriæ mundi. p. 1. conſiderat. 38. concl. 29.* Garc. *de nobilit. gloſ. 35. num. 59. & de expenſis, cap. 8. ad finem*, Flor. *in addit. ad Gam. deciſ. 54.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 10. num. 14.* ubi *num ſequent.* agit de quaſi poſſeſſione ſedendi. Et pro honore competit judicium poſſeſſorium, & antiquiori ac nobiliori competit locus honorabilior; & ſi ab eo deturbetur, fit illi injuria, quam de facto poteſt repellere. Barboſa *ad cap. 1. ut lite pendent. num. 2.* Et injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnum de loco, in quo quis jus defendi habebat, Riccius *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 1. deciſ. 68.* Et an poſſit Eccleſiaſticus prohibere ſcamna in Eccleſia, quando impediunt divinorum Officiorum celebrationem? vide Rebuff. *tract. quando ſæculares cognoſc. de poſſ. Eccleſ. n. 35. p. 341.* Et ab Eccleſiaſticis non poſſunt vendi ſedimina in Eccleſia, ſpectata natura loci ſacri, & uſu ejus ut talis eſt, onus autem & obligatio accidentaria Clericorum vendi poteſt, Pat. Suar. *de reg. lib 4 de ſimonia, cap. 28. n. 23.* acquiritur jus, Molin. *de primog. lib. 1. cap. 24. num 34.* Gabr Pereira *deciſ. 24. n. 3.* Et poteſt reſiſtere manu armata, Menchac. *quæſt. illuſtr. cap. 18. n. 18.* Et quis dicatur locus dignior? vide Perez *tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 135.* Azeved. *ad Cur. Piſan. lib. 2. cap. 2. num. 1. cum ſequentibus*, Staphil *de literis gratia, tit. de prærogat. expect. n. 39. fol. 100.* Bobadil. *in Polit. lib. 1. cap. 12. num. 36.* Gam. *deciſ. 1. num. 8.* ubi quod in ſæcularibus officiis illud dignius reputatur, de cæteris præferendum, quodam loco proximiori reliquiis, vel imaginibus Sanctorum exiſtit in publicis proceſſionibus. Et digniores altiori loco ſedere debent. Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 37. art. 2.* Et laici poſſunt acquirere jus ſepeliendi in Eccleſia, retinendi arma, & inſignia domus; ſedendi & præſtandi offertum Sacerdoti, Gratian. *dicto cap. 110. num. 13.*

Eccleſiæ portam manu apprehendens, aut veſtem non eſt avellendus. Sà *in aphoriſm. verbo Eccleſia immunitas, num. 6.*

Eccleſia in dubio præſumitur libera ab onere juriſpatronatus, Barboſa *ad cap. ſignificavit 41. de teſtibus, num. 3.*

Eccleſia tenetur ſolvere onus reale, ſi res erant illo affectæ antequam ad Eccleſiam pervenirent, *cap. 1. de cenſib.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 65. art. 1. in fine*, Surd. *deciſ. 20. num. 11* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 13. col. 415.* Menchac. *uſufrequent. cap. 6.* Pat Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 94.* Cald. *de empt. cap. 8. num. 34.* Cabed. *deciſ. 64. num. 7. p. 2.* Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1852. verſ. limita ſecundò*, Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 11. num. 28.* Avend. *de exequend. mandat. p. 2. cap. 14. num. 19.* Guter. *pract. lib. 1. quæſt. 3. num. 17.* Flor. *var. quæſt. 21. num. 66. & num. 134.* Surd. *de alim. tit. 1. quæſt. 29. num. 8.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 3. num. 23.* Et emphyteutæ ac coloni Eccleſiæ, ratione utilis dominii à laicis collectâ gravari poſſunt, Gregor. *l. 55. tit. 6. part. 1.* verbo *por razon* Menchac. *d. cap. 6.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 180. num. 8. & conſ. 75. n. 62. cum ſeq.*

Eccleſia quando polluatur ſanguinis, vel ſeminis effuſione, & reconciliatione indigeat? vide Jacob. de Graff. *de arbitr. confeſſor. lib. 2. cap. 28.* De viola-

Digitized by Google

tione Eccleſiæ, & quibus caſibus fiat? Vide Sayr. *de cenſur.lib* 5.*cap*.16.

Eccleſia ſi eſt conſecrata & violetur, debet reconciliari ab Epiſcopo proprio, vel ab alio Epiſcopo de licentia proprii Epiſcopi, vel ſaltem Epiſcopus diſpenſare debet, ut interim in ea celebretur, vide text. *in cap. conſuluiſti, cap. aqua, & cap. fin. de conſecrat. Eccleſiæ vel altaris*, cum notatis per Barboſ. *ibidem*, Cened. *quæſt*.1.*n*.60. & 61. & *ad Decretal. collect. num*.5. Bonacin. *de his quæ pertinent ad uſum matrimonii, quæſt*.4 *puncto ult. num*.26. ubi etiam quod non incurrit ſuſpenſionem, vel irregularitatem celebrando Miſſas, vel ſepeliendo aliquem, perſolvendo divina officia in Eccleſia polluta, licet peccet mortaliter: & ad propoſitum vide Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *Eccleſia*, *num*.67. Barboſa *de offic. Epiſcopi*, *p*.2. *allegat*.28. *per totam*. Et Canonici percipiunt diſtributiones dum Eccleſia in qua celebrare conſueverunt polluta eſt & violata, Bonacin. *de horis Canon. diſp*.2. *quæſt*.5. *puncto* 2. §.6. *in unica propoſit*.

Eccleſiam an deceat habere juriſdictionem temporalem? Vide Sot. *de juſtit. lib*.10.*q*.4.*n*.5. *cum ſeqq*.

Eccleſia habens temporalem juriſdictionem venit appellatione dominii temporalis, & judex ab ea conſtitutus appellatur judex ſæcularis, & ligatur edictis & conſtitutionibus Regis, Senatuſconſ. & Arreſtis, Cald. *conſ*.5. *num*.18. Cabed. *deciſ*.11. *num*.3. & *arreſto* 4. *p*.2. Guillelmus *in cap Raynuntius*, verbo & *uxorem*, *deciſ*.2. *num*.26. *de teſtam*. Fr. Emman. Roderic. *tom*.2. *quæſt. Regular. q*.62. *art*.8. faciunt quæ Perez *l*.2. *tit*.1. *lib*.3. *Ordinam. pag*.466. Avil. *ad cap. Prætor. tit*.19. *ad finem, fol*.205. Azeved. *ad l*.5. *num*.6. *tit*.1. *lib*.2. *fol*.156. & *ad l*.4. *num*.3. *tit*.7. *lib*.3. *nova recopil. pag*.287. Et appellandum ad Principem, Caldas *conſ*.28. *num*.52. & *num*.58 Perez *in proœm. Ordinam. in* 4. *quæſt*. Guillelm. *dicta deciſ*.24. *cum ſeq*. Et appellatio eſt interpretanda à Prælatis juriſdictionem ſæcularem habentibus ad Regem, & ejus tribunalia ſuprema, & non ad Archiepiſcopos ſeu Papam, Paz *in praxi, tom*.2. *p*.5. *cap. unic. num*.4. *ad fin*. Bobadil. *in Polit. lib*.2. *cap*.17. *num*.196. remiſſivè Cened. *ad Decretal. collect*. 61. *num* 7. Et cùm jus appellandi pertineat ad principis ſuperioritatem, non poterit Princeps ita terras concedere, ne ad eum appelletur, Cabed. *d. p*.2. *deciſ*.40. *num*.13.

Eccleſiaſticus poteſt eſſe Conſiliarius Regis, & conſulere etiam in cauſis criminalibus, & leges ac ſtatuta facere, quæ pœnam mortis irrogent, nec ex hoc incurrit irregularitatem, Maria *de juriſdict. p*.4. *cent*.2. *caſu* 174. *num* 5. *cum ſeq*. Et an ſit approbatum miniſterium ſæculare per Eccleſiaſticos? Videndus eſt latiſſimè Doctor Joan. Salgado de Araujo *p*.1 *da Ley Regia de Portugal, diſcurſo* 1. *n*.103. *cum multis ſequentibus uſque ad num*.176.

Eccleſiaſticus judex non poteſt laicos extra caſum hæreſis, vel ſortilegii incarcerare, ut videre eſt per Joan. Andr. & Auchar. *in reg. ea quæ, de regul. juris lib. ſexto*, refert multos Palat. *in repetit. cap. per veſtras de donat. inter virum & uxorem*, §.48. *à num*.1. qui communem eſſe affirmat, Boer. *deciſ*. 227. *num*. 11. Aufrer. *de poteſt. Eccleſiæ fallent*.1. Clar. *in pract. q*.37. *num*.8. Perez *ad leg. Ordin. lib*.8. *tit*.19. *l*.48. *gloſſ. ult*. Avend. *ad cap*.1. *Prætor. cap*.1. *à n* 22. Avil. *eod. l. c*. 20 verbo *uſurpat*, *num*.11. *cum ſequentibus*, Azeved. *l*. 14. *num*.3. *tit*.1. *lib*.1. *nova recopil*. Et judex Eccleſiaſticus non poteſt allegare conſuetudinem, quia ad eam inducendam neceſſaria eſt ſcientia & patientia principis, aut ad minus ſuorum Officialium, ut cum communi reſolvit Balb. *de præſcript*. 2. *p*. *quinta principalis, quæſt*.4. *n*.4. Burg. de Pace *in l*.1. *Tauri, num*.233. Padil. *in l. Actiones, num*.56 *Cod. de ſervit*. Palat. *ubi proximè, extravag. in lib*.13. §.6. *tit*.2. *p*.2.

Eccleſiaſticæ perſonæ non debent cogi ſolvere exactiones, vulgò *ſintas*, ſine præviſa & urgenti neceſſitate, *l*.3. & 11. *tit*.12. *lib*.1. *nova recop*. Guter. *l*.1. *pract. quæſt*.3. *num*.11. ſequitur Bobadil. *in Polit lib*.2. *cap*.18. *n*.314. Optimum eſſet habere conceſſionem Apoſtolicam, ut Franciæ conceſſit Papa Bonifacius, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub*.1. §.4. *gloſſ*.3. & Regibus Hiſpaniæ Papa Sixtus anno 1483. Illeſc. *p*.2. *hiſtor. Pontific. l*.6. *in vita Innocentii VIII. fol*.139 Barboſ. *in l. Titia, ff. ſoluto matrim. n*.40.

Eccleſiaſtici quando poſſint compelli ad contribuendum pro ſumptibus belli? Vide Mart. *de juriſd. p*.4. *cent*.1. *caſu* 10.

Verbo ELECTIO, ELECTOR, ELIGENS, ELIGERE.

ELECTIO ubi committitur arbitrio alicujus & is nolit arbitrari, evaneſcit compromiſſum, ſi factum ſit circa ſubſtantialia actus, *l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. obligat. l. fin. Cod. de contrah. empt*. & ibi Doct. Menoch. *conſ*.93. *num*. 1. faciunt quæ Cald. *de reſolut. emphyt. cap*. 12. *num*. 11. Ubi quod conſenſus uxoris in bonis immobilibus eſt voluntarius, & vide Molin. *de primogen. lib*.2. *cap*.4. *num*.41. Ubi aſſerit quod electore eligere nolente, ſuccedent in fideicommiſſo omnes qui ex familia teſtantis procedunt: Si verò arbitrium ſit circa appendices & accidentalia actus; tunc ſi ille, in cujus arbitrium collata fuerit electio, noluerit arbitrari, recurrendum eſt ad arbitrium boni viri, Menoch. *ubi proximè, num*.19. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt*. 11 *num*.11. ubi ait recurrendum eſſe ad judicem, tanquam ad virum bonum, & faciunt tradita per Tiraquel. *de pia cauſa, privil*.45.

Eligens dignum ad beneficium, omiſſo digniori, peccat mortaliter, & tenetur illi ad reſtitutionem in beneficiis proviſis per concurſum, & in Epiſcopatibus, Garc. *de benefic. p*.7. *cap*.16. *num*.1. *cum ſeqq*. de quo etiam agunt Perez *l*.1. *tit*.6. *lib*. 1. *Ordinam. pag*.150. Cened. *ad Decretal collect*.56. *num*.6. Bobadil. *in Polit. lib*.1. *cap*.3 *num*.76. Azor. *inſtitut. moral. p*.2. *lib*.6. *cap*.15. *col*.279. Cald. *de poteſt. elig. cap*.11. *num*.8. Jacob. De Graffiis *de arbitr. confeſſar. lib*.2. *cap*.19. Paul. Comitol. *lib*. 1. *reſponſ. moral quæſt* 77. Beja *caſuum conſcient. p*.3. *caſu* 38. Molin. *de primogen. lib*.2. *cap*.5. *num*.50. Fr. Emman. Roderic. *tom*. 2. *qq. Regular. quæſt*.53. *artic*.5. Flamin. *de reſignat. lib*. 4. *quæſt*. 11. *num*. 35. & *num*.39. & *num*.46. & *lib*.8. *quæſt*.9. *num*.39. Gonzal. *ad regulam* 8. *Cancellariæ, gloſſa* 4. *num*.128. *cum ſeq*. qui duo affirmant, quod peccat mortaliter, valet tamen electio. Barboſ. *ad cap. cùm nobis*. 16. *num*.4. & 5. *de elect*. Ubi aſſerit quod peccat mortaliter, & non tenetur ad reſtitutionem, ſecus ſi ei fuerit acquiſitum jus. Et tenetur quis in rigore eligere digniorem: quoad praxis verò obſervationem ſufficit eligere dignum, omiſſo digniori, Phœb. *parte* 2. *deciſione* 109. *à num*.16. *juncto numero* 50. ubi *num*. 24. *cum ſequentibus*, & *num*.26. quod electio indigni eſt ipſo jure nulla, & pro ea vice privatur eligens facultate eligendi. Et electio in concurſu parochialis facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla. Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ*. 24. *de reformat. cap*. 18. *à num*.136. Et ſi reperiantur duo æquè idonei, patronus Eccleſiaſticus poteſt gratificare & præſentare unum ex illis quem maluerit, Garc. *de benefic. p*. 9. *cap*.2. *num*.265. *cum ſeq*.

Electio ubi eſt facta, quæſitum eſt jus electo, & eligentes electionem revocare non poſſunt, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part*. 2.

deciſ.

Digitized by Google

deciſ.280.num.2. ubi à num.3. quod variatio in jure reprobatur in præjudicium partis. Ex electione vel præſentatione acquiritur tantùm jus ad rem. Flamin. de reſignat. lib. .quæſt.23. & lib.7. quæſt. . à num.78. Garc. de benefic. p.4. cap.3. num.61. & 69. Barboſa de clauſulis, clauſula 44. num.9. & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.57. num.197.

Electores ſi ſint excommunicati vitandi privantur poteſtate eligendi, Barboſa de canonicis, cap.41. n. 4. & in cap. unic. ne ſede vacante, lib. ſexto, num. 6. Bonac. de excommunicat. diſp.2. quæſt.2. puncto 5. in ſecunda propoſit. num.6. Suar. de cenſur. diſputat. 14. ſect. 2. à num.7. Cabed deciſ.84. num.15. tom.2. Marta de juriſdict. p.3. cap.9. num.43. ubi num.45. quod electio excommunicati non valet: & vide text. in cap. cùm inter 1. de elect. ubi Barboſa num. 4. & 5. cap. cùm dilectus 8. de conſuetud. ubi etiam idem Barboſ. n.12. & 19. & cap. conſtitutis 46. de appellat. quibus probatur quod electio electoris excommunicati vitandi eſt illicita & nulla. Excipitur ab hac regula electio Summi Pontificis, quæ valida eſt, etiamſi Cardinales electores ſint excommunicati, Clem. ne Romani, §. cæterùm. de elect.

Electionem non ritè factam de aliquo Officiali ad inſerviendum Reipublicæ, poteſt quilibet de populo impugnare, quia intereſt Reipublicæ habere plures, a quibus defendatur, l. nam & intereſt, ff. de novi operis nunti. 1. Gloſſ. in l. Reus delatus, ff. de muner. & hon r. Avend. de exeq. mand. lib.1. cap.19. n.17. Azeved. ad legem 1. num.6. tit.14. lib. 5. nova recopilat. Burg. conſ.10. num.20. Cabed. deciſ.112. parte 1. & deciſ.84. num.16 cum ſeq. parte 2. Mathienſ. ad l.1. tit.14. gloſ.8. lib.5. nova recopilat. Bobadil. in Polit. l.3. cap.8. num.1 . Et quando impeditur poſſeſſio, non eſt quis mittendus in poſſeſſionem, Ordinat. lib. 4. tit.58. §. . ibi: N o achando quem lha contradiga. Et probat textus in l. fin. Cod. de edicto divi Adrian. toll. & l. fin Cod. quibus ad libertatem proclamare non licet, Avend. d. cap.19. num.23 Cepol. cautela 234. Vincent. de Franch. deciſ.419. num.1. Azeved. ad Curiam Piſanam lib.2. cap.4. num.14. Phœb. deciſ.65 tom. 1, Cabedus ubi proximè. Et ſi eſt in poſſeſſione, non debet eâ privari ante ſententiam, Aloyſius Riccius deciſ. Curiæ Archiepiſcopatus Neapolit. parte 1. deciſ.132. Et quid ſi princeps conceſſit officium inhabili, quem probat eſſe habilem? Vide Rebuff. in l. Barbarius, num. 18. ff. de officio Prætoris. Et ſi quis opponat contra electum aliqua crimina, vel defectus, & non probet, tenetur actione injuriarum. Farinac. de delictis, parte 1 lib.1 tit.2. quæſt.16. num.69. & p.3. praxis crimin. tit. de variis, & diverſis criminibus, quæſt.105. num.233. & p.4. conſ.30

Eligere nemo poteſt ſeipſum, cap. cùm in jure peritus, & ibi Gloſſ. de elect. cap. Cumana, ubi Gloſſ. verbo ad majorem, eod. tit. cap. per noſtras; de jurepatron. cap. fin. de inſtitut. Mar. Antonin. ſ var. lib. 1. reſolut.51. num.1. Put. deciſ.253. num.2. p.3. Lambertin. de jurepatron. lib.2. p 1. quæſt.5. princip. art. 5. num.2. Joan, Maria Bellet. diſquiſit. clerical. p.1. tit. de bonis clericor. §.11. num.23. pag. 527. Azeved. ad Curiam Piſanam, lib.2. cap.11. num.7 Cardin. Tuſch. tom.3. lit. E; concl.72. Cened. ad Decretal. collect.99. num.3. Amplia in præſentatione; ex text. in dicto cap. per noſtras. Campanil in diverſor. juris Canon. rub. 11. cap.13. num. 598. Limita quando electio ſit à pluribus, tunc enim poteſt unus ſeipſum eligere cum aliis, ut ex textu in dicto cap. cùm in jure, & ab eo citatis notat Mar. Anton. d. reſol.51. num.5. Et de nominatione, quod non poteſt quis nominare ſeipſum

Verbo. ELEEMOSYNA.

ELEEMOSYNÆ plura circa ejus obligationem, virtutem, fructus, effectus & hoſpitalitatem, per Pat. Joan. Lorin. Societatis Jeſu in Act. Apoſtolorum, cap.9. verſ.36. ad fin. Tolet. in ſum. l.8. cap.7. cum ſequentibus, Paul. Fuſch. de viſit. lib.1. cap.5. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. c. 176. Mart. de juriſdict. p.4. cent. 12. caſu 163. num.12. & 13. Azor. inſtit. moral. p.2. lib.12. cap.7. col.1262. cum ſequentibus, & cap.13. col.1277. Atraez dial.8. cap. 4. Spin. de teſtam. gloſſ.6. princip. num.1. & 6. Surd. de alim. tit.1. quæſt.90. & tit.3. quæſt.3. num.27. Cened. ad Decretum, collect.27. & 36. & ad Decretal. collect. 118. num 1. Chaſſan. in catalogo gloria mundi, p.11. conſiderat.46. Menoch. de arbit. lib.2. caſu 182. n. 43. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. etſi impubes, num. 37. ff. de liber. agnoſc. Tiraquel. de pœnis, caſu 44. num. 10. Mex. in tract. taxa panis, concl.1. num. 5. Gonzal. ad reg.8. Cancell. gloſſ.2. num.21. & 22. Pinel. tom. 2. in Job. cap.30. verſ.25. p.490. & cap.31. verſ. 20. ad fin. Sanch. de matrim. lib.6. diſp.36. num. 3. Beja caſuum conſcient. p.3. caſu 25. Cald. in princip. inſtit. de inoffic. teſtam. num.13. Barboſ. ad cap. quieſcamus, diſt. 42. Næv. comment. 2 de Regular. n.40. Guter. lib 3. pract. quæſt.61. n.1. Et Clerici beneficiati arctiùs tenentur ad eleemoſynas, quàm laici, Azor. d. lib.12. cap.11. col.1271. Et Epiſcopi poſſunt compellere ſubditos ad eleemoſynam, Fr. Gabr. de Toro in lib. intitulado theſouro da miſericordia, cap.50. Et pauper poteſt implorare judicis officium, quo ei ſuccurratur per eleemoſynam à divite, ut ultra ſuprà citatos tradit Menoch. dicto caſu 182. num.43.

Eleemoſyna in extrema neceſſitate eſt de præcepto, cap. paſce fame, 86. diſt. Nav. in man. cap.24. n. 3. & 4. D. Anton. p.2. tit.1 cap.24. Cov. lib.3. var. c. 14. Mart. de juriſdict. p.4. cent.2. caſu 163. n.13.

Eleemoſyna potius eſt danda conſanguineis indigentibus, quàm extern is, cap. eſt probanda, 86. diſt. D. Thom. 2. 2. quæſt.31. art.3. Surd. de alim. tit. 1. quæſt.92. & 93. Menoch. conſ.321. num.3. & de præſumpt. lib.4. quæſt.123. num.13. Et pauper nobilis præfertur ignobili, Surd. dicta quæſt.93. num.30 cum ſeq. ubi alia adducit circa prælationem eleemoſynarum. An uxor poſſit facere eleemoſynam ſine marito? Vide Azor. inſtit. moral. p. 2. lib 12. cap. 10. col. 1270. Paul Comitol. reſponſor. moral lib.4. quæſt. 24. num.4. Valdeſ. ad Soar. p.2. pag.39. Barboſ. in l.1. ff. ſoluto matrim. p.1. num.39. & 40. Spin. de teſtam. gloſſ. 6. num.23. Cabed. deciſ.106. Et an eleemoſynæ minutim datæ à marito ſint deducendæ de tertio dantis, & filiis afferant præjudicium in legitima? Vide Sanch. de matrim. lib.6. diſput.36. à num.8. ubi negans ſi ſint donationes non immodicæ factæ prudenter pro modo ſubſtantiæ? Et an uxor poſſit furari marito notabilem quantitatem, & peccet? vide Sayr. clavis Regia lib.9. cap.16. num.1. cum ſequentibus, ubi quòd peccat mortaliter ſi conſumpſit in eleemoſynis: & num.12. quid in conſumptis à marito in operibus piis, an uxori ſit reſtituenda ſua dimidia pars: & de conſumptis ludendo & meretricando; ultra eundem vide Valaſc. de partit. c. 24. num.15. cum ſequentibus, Matienſ. ad l.5. tit.9. gloſſ.6. num.7. l.5. nova recopilat. Guter. pract. lib.2. quæſt. 12. num. ult. ubi aſſerunt quod maritus in conſcientia non tenetur reſtituere uxori malè conſumpta, quamvis peccet malè conſumendo.

Verbo

Digitized by Google

ſione Eccleſiæ, & quibus caſibus fiat? Vide Sayr. *de cenſur. lib. 5. cap. 16.*

Eccleſia ſi eſt conſecrata & violetur, debet reconciliari ab Epiſcopo proprio, vel ab alio Epiſcopo de licentia proprii Epiſcopi, vel ſaltem Epiſcopus diſpenſare debet, ut interim in ea celebretur, vide text. *in cap. conſuluiſti, cap. aqua, & cap. fin. de conſecrat. Eccleſiæ vel altaris*, cum notatis per Barboſ. *ibidem*, Cened. *quæſt. 1. n. 60. & 61. & ad Decretal. collect. num. 5.* Bonacin. *de his quæ pertinent ad uſum matrimonii, quæſt. 4 puncto ult. num. 26.* ubi etiam quod non incurrit ſuſpenſionem, vel irregularitatem celebrando Miſſas, vel ſepeliendo aliquem, perſolvendo divina officia in Eccleſia polluta, licet peccet mortaliter: & ad propoſitum vide Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *Eccleſia, num. 67.* Barboſa *de offic. Epiſcopi, p. 2. allegat. 28. per totam.* Et Canonici percipiunt diſtributiones dum Eccleſia in qua celebrare conſueverunt polluta eſt & violata, Bonacin. *de horis Canon. diſp. 1. quæſt. 5. puncto 2. §. 6. in unica propoſit.*

Eccleſiam an deceat habere juriſdictionem temporalem? Vide Sot. *de juſtit. lib. 10. q. 4. n. 5. cum ſeqq.*

Eccleſia habens temporalem juriſdictionem venit appellatione dominii temporalis, & judex ab ea conſtitutus appellatur judex ſæcularis, & ligatur edictis & conſtitutionibus Regis, Senatuſconſ. & Arreſtis, Cald. *conſ. 5. num. 18.* Cabed. *deciſ. 11. num. 3. & arreſto 4. p. 2.* Guillelmus *in cap Raynuntius*, verbo *& uxorem, deciſ. 2. num. 26. de teſtam.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. q. 62. art. 8.* faciunt quæ Perez *l. 2. tit. 1. lib. 3. Ordinam. pag. 466.* Avil. *ad cap. Prætor. tit. 19. ad finem, fol. 205.* Azeved. *ad l. 5. num. 6. tit. 1. lib. 2. fol. 156. & ad l. 4. num. 3. tit. 7. lib. 3. nova recopil. pag. 287.* Et appellandum ad Principem, Caldas *conſ. 28. num. 52. & num. 58* Perez *in proœm. Ordinam. in 4. quæſt.* Guillelm. *dicta deciſ. 24. cum ſeq.* Et appellatio eſt interpretanda à Prælatis juriſdictionem ſæcularem habentibus ad Regem, & ejus tribunalia ſuprema, & non ad Archiepiſcopos ſeu Papam, Paz *in praxi, tom. 2. p. 5. cap. unic. num. 4. ad fin.* Bobadil. *in Polit. lib. 2. cap. 17. num. 196.* remiſſivè Cened. *ad Decretal. collect. 61. num 7.* Et cùm jus appellandi pertineat ad principis ſuperioritatem, non poterit Princeps ita terras concedere, ne ad eum appelletur, Cabed. *d. p. 2. deciſ. 40. num. 13.*

Eccleſiaſticus poteſt eſſe Conſiliarius Regis, & conſulere etiam in cauſis criminalibus, & leges ac ſtatuta facere, quæ pœnam mortis irrogent, nec ex hoc incurrit irregularitatem, Maria *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 174. num 5. cum ſeq.* Et an ſit approbatum miniſterium ſæculare per Eccleſiaſticos? Videndus eſt latiſſimè Doctor Joan. Salgado de Araujo *p. 1 da Ley Regia de Portugal, diſcurſo 1. n. 105. cum multis ſequentibus uſque ad num. 176.*

Eccleſiaſticus judex non poteſt laicos extra caſum hæreſis, vel ſortilegii incarcerare, ut videre eſt per Joan. Andr. & Auchar. *in reg. ea quæ, de regul. juris lib. ſexto*, refert multos Palat. *in repetit. cap. per veſtras de donat. inter virum & uxorem, §. 48. à num. 1.* qui communem eſſe affirmat, Boer. *deciſ. 227. num. 11.* Aufrer. *de poteſt. Eccleſiæ fallent. 1.* Clar. *in pract. q. 37. num. 8.* Perez *ad leg. Ordin. lib. 8. tit. 15. l. 48. gloſſ. ult.* Avend. *ad cap. 1. Prætor. cap. 1. à n 22.* Avil. *eod. l. c. 20* verbo *uſurpat. num. 11. cum ſequentibus*, Azeved. *l. 14. num. 3. tit. 1. lib. 1 nova recopil.* Et judex Eccleſiaſticus non poteſt allegare conſuetudinem, quia ad eam inducendam neceſſaria eſt ſcientia & patientia principis, aut ad minus ſuorum Officialium, ut cum communi reſolvit Balb. *de præſcript. 2. p. 5. quinta principalis, quæſt. 4. n. 4.* Burg. de Pace *in l. 1. Tauri, num. 233.* Padil. *in l. Actiones, num. 56 Cod. de ſervit.* Palat. *ubi proximè, extravag. in lib. 13. §. 6. tit. 2. p. 2.*

Eccleſiaſticæ perſonæ non debent cogi ſolvere exactiones, vulgò *ſiſas*, ſine præciſa & urgenti neceſſitate, *l. 3. & 11. tit. 12. lib. 1. nova recop.* Guter. *l. 1. pract. quæſt. 3. num. 11.* ſequitur Bobadil. *in Polit lib. 2. cap. 18. n. 314.* Optimum eſſet habere conceſſionem Apoſtolicam, ut Franciæ conceſſit Papa Bonifacius, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub. 1. §. 4. gloſſ. 5.* & Regibus Hiſpaniæ Papa Sixtus anno 1483. Illeſc. *p. 2. hiſtor. Pontific. l. 6. in vita Innocentii VIII. fol. 139* Barboſ. *in l. Titia, ff. ſoluto matrim. n. 40.*

Eccleſiaſtici quando poſſint compelli ad contribuendum pro ſumptibus belli? Vide Mart. *de juriſd. p. 4. cent. 1. caſu 10.*

Verbo ELECTIO, ELECTOR, ELIGENS, ELIGERE.

ELECTIO ubi committitur arbitrio alicujus & is nolit arbitrari, evaneſcit compromiſſum, ſi factum ſit circa ſubſtantialia actus, *l. ſi quis arbitratu, ff. de verb. oblig. l. fin. Cod. de contrah. empt.* & ibi Doct. Menoch. *conſ. 93. num. 1.* faciunt quæ Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 12. num. 11.* Ubi quod conſenſus uxoris in bonis immobilibus eſt voluntarius, & vide Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 4. num. 41.* Ubi aſſerit quod electore eligere nolente, ſuccedent in fideicommiſſo omnes qui ex familia teſtantis procedunt: Si verò arbitrium ſit circa appendices & accidentalia actus; tunc ſi ille, in cujus arbitrium collata fuerit electio, noluerit arbitrari, recurrendum eſt ad arbitrium boni viri, Menoch. *ubi proximè, num. 19.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 11. num. 11.* ubi ait recurrendum eſſe ad judicem, tanquam ad virum bonum, & faciunt tradita per Tiraquel. *de pia cauſa, privil. 45.*

Eligens dignum ad beneficium, omiſſo digniori, peccat mortaliter, & tenetur illi ad reſtitutionem in beneficiis proviſis per concurſum, & in Epiſcopatibus, Garc. *de benefic. p. 7. cap. 16. num. 1. cum ſeqq.* de quo etiam agunt Perez *l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. pag. 150.* Cened. *ad Decretal collect. 56. num. 6.* Bobadil. *in Polit. lib. 1. cap. 3 num. 76.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 6. cap. 15. col. 279.* Cald. *de poteſt. elig. cap. 11. num. 8.* Jacob. De Graffiis *de arbitr. confeſſar. lib. 2. cap. 19.* Paul. Comitol. *lib. 1. reſponſ. moral quæſt 77.* Beja *caſuum conſcient. p. 3. caſu 38.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 5. num. 50.* Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. qq. Regular. quæſt. 53. artic. 5.* Flamin. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 11. num. 35. & num. 39. & num. 46. & lib. 8. quæſt. 9. num. 39.* Gonzal. *ad regulam 8. Cancellariæ, gloſſa 4. num. 128. cum ſeq.* qui duo affirmant, quod peccat mortaliter, valet tamen electio. Barboſ. *ad cap. cùm nobis. 16. num. 4. & 5. de elect.* Ubi aſſerit quod peccat mortaliter, & non tenetur ad reſtitutionem, ſecus ſi ei fuerit acquiſitum jus. Et tenetur quis in rigore eligere digniorem: quoad praxis verò obſervationem ſufficit eligere dignum, omiſſo digniori, Phœb. *parte 2. deciſione 109. à num. 16. juncto numero 50.* ubi *num. 24. cum ſequentibus, & num. 26.* quod electio indigni eſt ipſo jure nulla, & pro ea vice privatur eligens facultate eligendi. Et electio in concurſu parochialis facta de digno, omiſſo digniore, eſt nulla. Barboſ. *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 18. à num. 136.* Et ſi reperiantur duo æquè idonei, patronus Eccleſiaſticus poteſt gratificare & præſentare unum ex illis quem maluerit, Garc. *de benefic. p. 9. cap. 2. num. 265. cum ſeq.*

Electio ubi eſt facta, quæſitum eſt jus electo, & eligentes electionem revocare non poſſunt, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2.*

deciſ.

Digitized by Google

*deciſ.*180.*num.*2. ubi *à num.*3. quod variatio in jure reprobatur in præjudicium partis. Ex electione vel præſentatione acquiritur tantùm jus ad rem.Flamin. *de reſignat.lib.*[illegible]*.quæſt.*23.*&* *lib.*7.*quæſt.* [illegible] *à num.*78. Garc. *de benefic.p.*4. *cap.*3.*num.*61.*&* 69. Barboſa *de clauſulis, clauſula* 44.*num.*9.*&* *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*2.*alleg.*57.*num.*197.

Electores ſi ſint excommunicati vitandi privantur poteſtate eligendi, Barboſa *de canonicis,cap.*41. *n.* 4. *& in cap.unic.ne ſede vacante,lib.ſexto,num.*6.Bonac. *de excommunicat.diſp.*2.*quæſt.*2. *puncto* 5. *in ſecunda propoſit. num.*6. Suar. *de cenſur. diſputat.* 14. *ſect.* 2. *à num.*7. Cabed *deciſ.*84. *num.*15. *tom.*2. Marta *de juriſdict.p.*3. *cap.*9. *num.*43. ubi *num.*45. quod electio excommunicati non valet: & vide text. *in cap. cùm inter* 1. *de elect.* ubi Barboſa *num.* 4. *&* 5. *cap. cùm dilectus* 8. *de conſuetud.*ubi etiam idem Barboſ.*n.*12. *&* 19. *& cap.conſtitutis* 46. *de appellat.* quibus probatur quòd electio electoris excommunicati vitandi eſt illicita & nulla. Excipitur ab hac regula electio Summi Pontificis, quæ valida eſt, etiamſi Cardinales electores ſint excommunicati, *Clem.ne Romani,§.cæterum,de elect.*

Electionem non ritè factam de aliquo Officiali ad inſerviendum Reipublicæ, poteſt quilibet de populo impugnare,quia intereſt Reipublicæ habere plures,a quibus defendatur, *l.nam & intereſt*, *ff.de novi operis nunti*[illegible]. Gloſſ. *in l. Reus delatus,ff.de muner. & honor.*Avend. *de exeq.mand.lib.*1.*cap.*19.*n.*17. Azeved. *ad legem* 1. *num.*6. *tit.*14. *lib.* 5. *nova recopilat.* Burg.*conſ.*10.*num.*10.Cabed.*deciſ.*112.*parte* 1. *& deciſ.*84.*num.*16 *cumſeq.parte* 2.Mathienſ.*ad l.*1. *tit.*14.*gloſ.*8.*lib.*5.*nova recopilat.* Bobadil.*in Polit.l.*3. *cap.*8.*num.*1[illegible]. Et quando impeditur poſſeſſio, non eſt quis mittendus in poſſeſſionem, Ordinat. *lib.* 4. *tit.*58. §.[illegible] ibi: *N*[illegible] *achando quem lha contradiga.* Et probat textus *in l.fin. Cod.de edicto divi Adriani toll. & l.fin Cod. quibus ad libertatem proclamare non licet*, Avend.*d.cap.*19.*num.*23 Cepol.*cautela* 234.Vincent. de Franch.*deciſ.*419.*num.*1.Azeved.*ad Curiam Piſanam lib.*2.*cap.*4. *num.*14.Phœb.*deciſ.*65 *tom.* 1. Cabedus *ubi proximè.* Et ſi eſt in poſſeſſione,non debet eâ privari ante ſententiam, Aloyſius Riccius *deciſ. Curiæ Archiepiſcopatus Neapolit.parte* 1.*deciſ.*132.Et quid ſi princeps conceſſit officium inhabili, quem probat eſſe habilem? Vide Rebuff. *in l. Barbarius, num.*18.*ff.de officio Prætoris.*Et ſi quis opponat contra electum aliqua crimina,vel defectus,& non probet, tenetur actione injuriarum.Farinac.*de delictis,parte* 1 *lib.*1 *tit.*2.*quæſt.*16.*num.*69. *& p.*3.*praxis crimin. tit. de variis, & diverſis criminibus, quæſt.*105.*num.*233. *& p.*4.*conſ.*30

Eligere nemo poteſt ſeipſum, *cap.cùm in jure peritus*, & ibi Gloſſ. *de elect. cap.Cumana*, ubi Gloſſ. verbo *ad majorem, eod.tit. cap.per noſtras*; *de jurepatron.cap.fin.de inſtitut.* Mar.Antonin.*var.lib.* 1. *reſolut.*51.*num.*1. Put. *deciſ.*253. *num.*2.*p.*3. Lambertin. *de jurepatron.lib.*2.*p* 1.*quæſt.*5.*princip.art.* 5. *num.*2. Joan. Maria Bellet.*diſquiſit. clerical.p.*1.*tit. de bonis clericor.*§.11. *num.*23.*pag.* 527. Azeved. *ad Curiam Piſanam*, *lib.*2. *cap.*11.*num.*7 Cardin.Tuſch.*tom.*3. *lit.E*; *concl.*72. Cened.*ad Decretal.collect.*99.*num.*3. Amplia in præſentatione, ex text. *in dicta cap. per noſtras*. Campanil *in diverſor. juris Canon. rub.* 11. *cap.*13. *num.* 598. Limita quando electio fit à pluribus, tunc enim poteſt unus ſeipſum eligere cum aliis, ut ex textu *in dicto cap.cùm in jure*, & ab eo citatis notat Mar. Anton.*d.reſol.*51.*num.*5.Et de nominatione,quòd non poteſt quis nominare ſeipſum

Verbo. Eleemosyna.

ELEEMOSYNÆ plura circa ejus obligationem, virtutem, fructus, effectus & hoſpitalitatem, per Pat. Joan. Lorin. Societatis Jeſu *in Act. Apoſtolorum*, *cap.*9. *verſ.*36. *ad fin.* Tolet. *in ſum. l.*8.*cap.*7.*cum ſequentibus*, Paul.Fuſch. *de viſit. lib.*1.*cap.*5. Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.c.* 176. Mart.*de juriſdict.p.*4.*cent.*12.*caſu* 163.*num.*12.*&* 13. Azor. *inſtit.moral.p.*2. *lib.*12. *cap.*7. *col.*1262. *cum ſequentibus*, *& cap.*13.*col.*1277. Atraez *dial.*8. *cap.* 4. Spin. *de teſtam.gloſſ.*6.*princip. num.*1. *&* 6. Surd. *de alim. tit.*1.*quæſt.*90. *& tit.*3.*quæſt.* 3. *num.*27.Cened *ad Decretum, collect.*27.*&* 36.*& ad Decretal.collect.* 118.*num* 1. Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi*, *p.* 11. *conſiderat.*46.Menoch. *de arbit.lib.*2.*caſu* 182. *n.* 43. Cordub. *in l.ſi quis à liberis*, §.*etſi impubes,num.* 37. *ff. de liber.agnoſc.* Tiraquel.*de pœnis,caſu* 44.*num.*10. Mex. *in tract.taxæ panis,concl.*1. *num.* 5. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel. gloſſ.*2.*num.*21.*&* 22. Pinel. *tom.* 2. *in Job.cap.*30. *verſ.*15. *p.*490.*& cap.*31. *verſ.* 20. *ad fin.* Sanch.*de matrim.lib.*6. *diſp.*36. *num.* 3. Beja *caſuum conſcient.p.*3.*caſu* 25. Cald. *in princip.inſtit.de inoffic. teſtam. num.*13. Barboſ. *ad cap. quieſcamus*, *diſt.* 42. Nav. *comment.* 2 *de Regular.n.*40. Guter. *lib* 3.*pract. quæſt.*61.*n.*1. Et Clerici Beneficiati arctiùs tenentur ad eleemoſynas, quàm laici, Azor.*d.lib.*12.*cap.*11. *col.*1271. Et Epiſcopi poſſunt compellere ſubditos, ad eleemoſynam, Fr.Gabr.de Toro *in lib. intitulado theſouro da miſericordia,cap.*5 6 Et pauper poteſt implorare judicis officium,quo ei ſuccurratur per eleemoſynam à divite, ut ultra ſuprà citatos tradit Menoch. *dicto caſu* 182.*num.*43.

Eleemoſyna in extrema neceſſitate eſt de præcepto,*cap.paſce fame,*86. *diſt.* Nav. *in man.cap.*24. *n.* 3. *&* 4. D.Anton. *p.*2.*tit.*1 *cap.*24. Cov.*lib.*3.*var.c.* 14. Mart. *de juriſdict.p.*4.*cent.*2.*caſu* 163.*n.*13.

Eleemoſyna potiùs eſt danda conſanguineis indigentibus, quàm externis, *cap.eſt probanda*, 86. *diſt.* D.Thom. 2. 2. *quæſt.*31. *art.*3. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.*92.*&* 93.Menoch. *conſ.*321. *num.*3. *& de præſumpt.lib.*4.*quæſt.*123.*num.*13.Et pauper nobilis præfertur ignobili, Surd. *dicta quæſt.*93.*num.*30 *cumſeq.* ubi alia adducit circa prælationem eleemoſynarum. An uxor poſſit facere eleemoſynam ſine marito? Vide Azor.*inſtit.moral, p.* 2. *lib.* 12.*cap.* 16. *col.* 1270. Paul Comitol. *reſponſor.moral lib.*4.*quæſt.* 24.*num.*4. Valdeſ. ad Sotr.*p.*2. *pag.*39. Barboſ. *in l.*1.*ff. ſoluto matrim. p.*1.*num.*39. *&* 40. Spin. *de teſtam.gloſſ.* 6. *num.*23. Cabed. *deciſ.*106. Et an eleemoſynæ minutim datæ à marito ſint deducendæ de tertio dantis, & filiis afferant præjudicium in legitima? Vide Sanch. *de matrim.lib.*6.*diſput.*36. *à num.*8. ubi negat ſi ſint donationes non immodicæ factæ prudenter pro modo ſubſtantiæ? Et an uxor poſſit furari marito notabilem quantitatem, & peccet? vide Sayr. *clavis Regia lib.*9. *cap.*16. *num.*1. *cum ſequentibus*, ubi quòd peccat mortaliter ſi conſumpſit in eleemoſynis: & *num.*12. quid in conſumptis à marito in operibus piis, an uxori ſit reſtituenda ſua dimidia pars: & de conſumptis ludendo & meretricando, ultra eundem vide Valaſc. *de partit.c.* 24. *num.*15. *cum ſequentibus*,Matienſ. *ad l.*5.*tit.*9.*gloſſ.*6. *num.*7.*l.*5.*nova recopilat.* Guter.*pract.lib.*2.*quæſt.* 12. *num.ult.* ubi aſſerunt quòd maritus in conſcientia non tenetur reſtituere uxori malè conſumpta,quamvis peccet malè conſumendo.

Verbo

Digitized by Google

Verbo Emphyteusis, Emphyteuta, Emphyteuticare, Emphyteuticus.

EMPHYTEUTA & colonus in multis differunt, nam colonus poteſt allegare ſterilitatem, *cap. propter ſterilitatem, de locato*, ſecus eſt in emphyteuta, qui tenetur ſolvere penſionem integram, etiamſi fructus pereant, ut probat text. *in l. 1. Cod. de jure emphyt. & in §. adeò, Inſtit. de locato*, cum aliis de quibus per Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt. 27. à num. 1. juncto num. 7.* Clar. *in §. emphyteuſis, quaeſt. 8. num. 7.* Quando verò emphyteuta ſolvit magnam penſionem fructibus reſpondentem, tunc fiet remiſſio, ſicut in locatione, ex Valaſc. *ubi proximè, num. 7. quaeſt. 29. num. 24.* Maſcard. *de probat. concl. 1333. num. 10.* Barboſ. *in l. divortio, §. fin. p. 1. num. 70. ff. ſoluto matrim.* Et in locatione, quando res pro parte perit, poteſt conductor petere remiſſionem penſionis, *l. ex conducto, §. 1. ff. locati*, minimè verò emphyteuta qui tenetur ſolvere integram penſionem, etiamſi res in emphyteuſim conceſſa pro parte perierit, juxta illud: Si pereat tota, liberabitur emphyteuta, & ſi pro parte nulla liberabitur emphyteuta, & ſi pro parte, nulla liberabitur arte; & eſt recepta traditio, ut per Tiraquel. *de retr. lign. §. 34. gloſ. 1. num. 4. & 5. & ad fin. tit. num. 75.* Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt. 4. num. 4. & quaeſt. 26. num. 8. & quaeſt. 27. num. 2.* Clar. *d. quaeſt. 8. num. 8.* Gregor. *ad l. 28. tit. 8. part. 5.* Cened. *ad Decretal. collect. 144. num. 74.* Colonus non amittit melioramenta, quae dominus directus tenetur ei ſolvere, juxta text. *in l. penult. ff. locati*, & habet jus retentionis, donec ſibi ſoluta ſint, *l. ſi in area, ff. de condict. indebiti*, quod non habet locum in emphyteuta qui tenetur rem meliorare, & ſi incidit in commiſſum, amittit meliorationes, *Authent. qui rem, Cod. de ſacr. Eccl.* reſolvunt Menoch. *de interd. remed. 15. recup. poſſeſſ. num. 503.* Barboſ. *ubi proximè*, Cened. *d. collect. 144. num. 29.* Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt. 25. num. 2.* Colonus non ſolvit laudemium, quemadmodum emphyteuta tenetur, quando vendit fundum ſibi in emphyteuſim conceſſum, juxta text. *in l. fin. Cod. de jure emphyt.*

Emphyteuticus contractus requirit ſcripturam, *l. 1. Cod. de jure emphyt.* Ordinat. *lib. 4. tit. 19. in princ.* ubi Barboſ. *num. 2.* Clar. *in §. emphyteuſis, quaeſt. 4.* Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt. 7. num. 5.* Cald. *de renovat. emphyteuſis, quaeſt. 2. num. 2. ad fin.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 188. à num. 1. & cap. 447. num. 5. & 8.* Ceval. *commun. contra commun. quaeſt. 356.* Intellige de probatione contractus, non verò quoad ſubſtantiam ſcripturae, Valaſc. *d. q. 7. n. 6. & conſ. 34. n. 4. tom. 1.*

Emphyteuſis praeſumitur conceſſa, licèt inſtrumentum emphyteuticum non oſtendatur, ſi quis ad titulum emphyteuſis ſolvat alteri unicam & uniformem penſionem quotannis per decem annos, *l. cùm de in rem verſo, ff. de uſur.* Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt. 7. n. 33.*

Emphyteuta naturaliter poſſidet, Surd. *conſ. 307. num. 33.*

Emphyteuſi bonorum Eccleſiae pro ingreſſu prohibetur quis ſolvere aliquid, *ex conſtit. Bracar. 3. t. 19* de quo vide Valaſc. *de jure emphyt. q. 10. num. 1. 2. 3. tit. 41.* Si tamen ingreſſus ſit lucroſus, & penſio conſtituta ſit modica, poterit annullari emphyteuſis facta per dominum directum cum pecunia recepta pro ingreſſu, quaſi in fraudem ſucceſſorum, idem, Valaſc. *num. 5.* ubi *n. 6.* cum aliis tradit, quod non manebit tutus in conſcientia, qui ultra juſtam penſionem receperit aliquid pro ingreſſu, quia peccat contra-ctus in aequilibrio juſtitiae, ſicuti non eſt tutus, qui decepit in pretio, licèt non ultra dimidiam.

Emphyteuta nominatus, etiamſi poſſeſſionem non apprehendat, & abſens ſit, ſtatim acquirit jus, Ordinat. *lib. 4. tit. 37. §. 2.* Cald. *de poteſt. elig. cap. 6. praeſertim n. 20.* facit tex. *in §. cùm pater, §. ſurdo, ff. de leg. 2. l. à Titio, ff. de verb. obligat. cap. ſi tibi abſenti, de praebend. lib. 6.* Bart. & Bald. *in l. unum ex familia, §. 1. ff. de legat. 2.* Tiraquel. *in l. boves, §. hoc ſermone, in prima limit. à num. 1. ff. de verbor. ſignificat.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 4. n. 37.*

Emphyteuticus contractus, non ſequuta traditione non transfert dominium, *l. ſi ager 30. ff. de rei vendicat. l. traditionibus, Cod. de pactis, l. cùm ſponſus. §. in vectigalibus, ff. de public. in rem act.* Imol. *conſ. 106. n. 6* Alciat. *in d. l. traditionibus, ad fin. & conſ. 589. n. 1.* Valaſc. *de jure emph. q. 14. n. 3. & 7.* ubi *n. 6* quod ex ſolo emphyteutico contractu non quaeritur dominium utile, nec in rem actio, niſi demùm traditione ſequuta, & vide Gabr. Pereira *dec. 123. num. 11.* Et hoc procedit etiamſi aliquis acquirat ſibi & aliis, quos nominabit, quia etiamſi aliquis acquirens poſſideat, reliquis non acquiritur actio realis ante traditionem, ſed perſonalis, ut probat text. *in l. quoties, Cod. de donat. quae ſub modo*, Cov. *lib. 1. var. c. 14. n. 3.* Alciat. *in cap. cùm contingat, n. 112. de jurejur.* Alex. *in l. ex facto, ſi quis rogatus, 1. num. 21. ff. ad Trebell.* & iſti primo dominium non acquiritur ſine traditione, vide Valaſc. *dicta quaeſt. 14. n. 7. & quaeſt. 18. n. 36.* ubi quod ſi dominus rem uni emphyteuticavit, nec tradidit, deinde emphyteuticavit alteri, & illum vult in poſſeſſionem mittere, quod primus poterit ſe opponere, ne ſecundus mittatur in poſſeſſionem: vide etiam Cald. *de poteſt. elig. cap. 6. n. 21.* ubi quod nominatus primo loco praecedit, licet ſecundo emphyteuſis ſit tradita contrarium reſolvit Barboſa *in l. divortio, in princ. 2. p. n. num. 21. juncto n. 10. ff. ſoluto matrim.* Et nominatus ad emphyteuſim acquirit dominium ſine traditione, Cald. *de poteſt. elig. cap. 9. n. 13.* Et emphyteuſis traditio atque conceſſio primo facta vid. . r facta nomine omnium nominatorum ſequentium, & ſi traditio in continenti primo facta fuerit mortuo poſſeſſore, operabitur dominii tranſlationem in ſequentes. Valaſc. *de partit. cap. 31. num. 10.* quem vide *conſult. 159. num. 32.* ubi quod emphyteuſi facta duobus, primus cum potius jus habeat, poteſt ſe opponere traditioni, quam dominus vult facere ſecundo, & poſtulare ut cogatur ſibi tradere.

Emphyteuticus contractus eſt ſtricti juris. Steph. Gratian. *d. ſcept. forenſ. cap. 447. n. 16.*

Emphyteuſi quod ſolitum eſt attendi debet. Cald. *de poteſt. elig. cap. 6. . 2*

Emphyteuſis eſt ſervitus, *l. ſi tibi homo. §. fin. in fin. ff. de legat. 1.* Maſcard. *de probat. concluſ. 209. n. 4.* Cald. *de renovat. quaeſt. 13. num. 36.* Et ſervitus non praeſumitur, ſed libertas, *l. altius, Cod. de ſervit. & aqua*: & ideò qui dicit rem debere aliquam ſervitutem, illud debet probare, & non allegare ſolùm, ut probat Maſcard. *concl. 1215. num. 68.* & in terminis in feudo Rol. *conſ. 32. à num. 19. lib. 4.*

Emphyteutam eo ipſo quod dominus conſtituit, videtur conſtituere procuratorem in rem ſuam, *l. 1. §. fin. ff. de novi operis nuntiat.* & notant ibi Alex. Jaſ. & alii, & tradit Bald. *in l. ea lege, ad fin. num. 14. Cod. de uſur.* & in emphyteuta ità nominatim reſolvunt Socin. *conſ. 11. num. 14. lib. 2.* Alciat *reſp. 116. in fine*, Cald. *de renovat. quaeſt. 17. num. 26. & de empt. cap. 24. num. 24.* Gabr. Pereira *deciſ. 15. n. 2. ad fin. & deciſ. 31. num. 24.*

Emphyteuſis in dubio praeſumitur antiqua. Cald. *de reſolut. & extinct. emphyt. cap. 20. num. 50.*

Emphyteuſis ſimpliciter accepta, videtur accepta ſecundùm

Digitized by Google

ſecundùm ejus naturam, & conſuetudinem, Molin. *de primoge. lib. . cap. 3. num. 5.*

Emphyteuta non poteſt recedere à tenore contractus emphyteuci, *l. 1 & 2 Cod. de. iure emphyt.* Gam. *deciſ. 134.* incipit, *Accepta emphyteuſi, n. m. 13.*

Emphyteuſis tenor primæ inveſtituræ eſt ſervandus, Flor. ad Gam. *deciſ. 36. num. 1.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 2.* . 4. Menoch. *conſ. 111 n. 64. cum ſeq. & conſ. 148. n. num. 2.* . *& de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 92* Phœb. *deciſ. 29. n. 6.* Cald. *conſ. 4. n. 8. & de nominat. q. 7. n. 7. cum ſeq. & de poteſt. elig. cap. 3 n. 5. & c. 11. n. 4. & in reſponſo pro Societate IESU, num 8.* Gut. *conſ. 12.* . Cabed. *deciſ. 140.* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 88. num. 1. & 27. cum ſeqq.* Bernard Græv. *ad Pract. Cam. Imper. l. 2. concl. 50. conſidera.* 1. Farin. *deciſ. Rotæ Rom. 218. cum ſeqq. & deciſ. 231. num 1.* Et inveſtituræ antiqua forma in alterius præjudicium mutari non poteſt, Marta *de juriſdict. p. 4 cent. 1. caſu 20. num. 40.* Et quando eſt receſſum ab antiqua forma conceſſionis, dicitur novum, & non antiquum feudum, Avend. *ad l. 42. Tauri, gloſ. 1. num. 2.*

Emphyteuſis non poteſt donari, vel legari ei qui non eſt vocatus ex formâ inveſtituræ, Bart. *in l. ſi domus, §. fin. ff. de leg. 1.* Surd *deciſ. 93. num. 21.*

Emphyteuta non poteſt mutare rei formam, & deteriorem facere ſine domini conſenſu, Surd. *deciſ. 300.* Stephan. gratian. *diſcept. forenſ. cap. 21. n. 33. & cap. 654. a prin.* Borrell. *in ſumma deciſ. tit. 33. num. 108.* Menoch. *conſ. 13. num. 17. & conſ. 37. n. 31.* Barboſ. *in l. divortio, §. ſi fundum, num. 0. & §. ſi vir, n. 32. & 34. ff. ſoluto matrim.* Cald *de reſolut. emphyt. cap. 7. num. 47 & forenſ. lib. 1. q. 1. num. 10* Cened *ad Decretal. collect. 144. num. 41.*

Emphyteuſi non habet locum jus accreſcendi, Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. cap. 272. n 36.*

Emphyteutica conceſſio non eſt donatio, nec requirit inſinuationem, Valaſc. *conſult. 95. n. 3. & 10.* Et ex conceſſione emphyteutica utile dominium emphyteutæ acquiritur, *l. 1. ff. ſi ager vectig.* ubi gloſſa communiter recepta, Cald. *de renovat. emphyt. q. 10. n. 25. & q. 16.*

Emphyteuta tenetur recognoſcere novum dominum ſuccedentem in jure directi dominii, Surd. *de alim. tit. 8. privil. 52. n. 3. cum ſeqq.* & illi oſtendere titulum, Barboſ. *in cap. conſtitutus 47. de elect. num. 3. cum ſeqq.*

Emphyteutica nominatio revocatur per nativitatem filiorum, & in ea habet locum text. *l. ſi unquam Cod. de revocandis donat.* Valaſc. *conſult. 61. n. 8.* Flor. *in addit. ad Gam deciſ. 173.*

Emphyteuſi habet locum remedium *l. 2. Cod de reſcin. vendit.* Valaſc. *de jure emphyt. q. 11. n. 19 cum ſequentibus,* Menoch. *conſ. 358. n. 15.* Maſcard *de probat. concl. 1356 n. 34.* Flor. *ad Gam. deciſ. 258* Quarant *in ſumma Bullar.* verbo *alienatio, pag. 13.* Et judicata læſione non reſcindetur omninò emphyteuſis, ſed ad arbitrium boni viri reducetur penſio, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *implorare, num. 51. Cod. de in integr. reſtitut. minor.* Garc. *de nobilit. gloſ. 6. §. 1. ex n. 56.* Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 242. n. 25.*

Emphyteuſis datur ad meliorandum, Surd. *deciſ. 78. n. 17. & deciſ. 198. num. 3. & deciſ. 300. num. 21. cum ſeqq.* Cald. *forenſ. lib. 1. c. 11. num. 6 & in §. ſed hæc, Inſtit. de inofic. teſtam. p. 2 num. 82* Et quæ acquirit emphyteuta ultra emphyteuſim, an ea acquirat domino directo: vide Tiraquel. *de retract. lign. § 32. gloſ. 1. num. 76.*

Emphyteuſi conceſſa pro tribus perſonis, ſunt tres conceſſiones, Bart. *in l. mortis cauſâ ff. de donat. causâ mortis;* Cald. *de empt. cap. 32. n. 47.*

Emphyteuſi maritus & uxor non reputatur pro una vita & perſona, Concil. Brachar. IV. *act. 5. cap. 27* *pag. 107.* Conſtit. portugal. *tit. 11. conſtit. 2. §. 10.* Ordinat. *lib. 1. tit. 62. §. 46.* Et emphyteuſis facta in quatuor viris, non valet niſi in tribus, juxta reſoluta per Tiraquel. *de retr. lign. tit. 1. gloſ. 2. n. 38.* Cald. *de reſol. emphyt. cap. 1. n. 41. & de nominat. q. 19. n. 81.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis, n. 12.* Et emphyteuſis Eccleſiaſtica, ſi concedatur ultra tres vitas, ad tres tantummodo reducitur, Gam. *deciſ. 72. num. 2.*

Emphyteuſis jus primæ perſonæ durat in vita ipſius, etiamſi per alienationem transferat dominium & poſſeſſionem in alium, Ordinat. *lib. 4. tit 38. §. 3.* Cald. *de renovat. q 7. n. 7. & de reſolut. emphyt cap. 21* 4. Barboſ. *in l. uſufructu, num. 29. ff. ſol. matr.* Gam. *deciſ. 283. incip. Accepta emphyteuſi.*

Emphyteuſis quando tranſit ad comprehenſos in inveſtitura, non requiritur Domini directi conſenſus, nec ſolvitur laudemium, Gam. *deciſ. 116. n. 5.* Cald. *de nominat. q. 10. n. 30.* Valaſc. *conſult. 71. n. 16 & de jure emphyt. q. 18. num. 28.* Barboſ. *in l. uſufructu, num. 25. 26. & 28. ff. ſoluto matrim.* Cabed. *deciſ. 103. in fine, p. 1.* Epiſcopus Barboſa *ad cap. potuit, ſin. de locato, num. 79.*

Emphyteuſis conceſſione quando emphyteuta alterum non nominat, devolvitur domino directo, ut nominet quem voluerit: ita per citatos à Barboſ. *in remiſ. ad Ordin. lib. 4 titul. 36. §. 2. num. 4.* quibus adde Gam. *de poteſt. eligendi cap. 12 n. 5. & forenſ. lib. 2. quæſt. 28. num. 19* Phœb. *deciſ. 29 p. 1.* Idem procedit ſi nominatio fuerit nulla, ſeu revocata, Cald. *de nomin. quæſt. 10. n. 37.* faciunt quæ idem *conſ. 13. num. 8 verſ. ca erùm*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2 deciſ. 207. num. 1* Et electio perſonarum in nominatione pertinet ad dominum directum, Cald. *de renovat. quæſt. 17. propè finem.*

Emphyteuta ſi non exhibeat inſtrumentum conceſſionis, expelli poteſt, quia præſumuntur vitæ finitæ, Petrus Barb. *ad l. 5. n. 230. Cod. de præſcript. 30 vel. 40. an.*

Emphyteuta juris ſi eſt Eccleſiæ, nec conſtat an ſit ſecunda, vel tertia perſona, judicabitur in dubio quod ſit tertia, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſ. 109.* Cald. *de renovat. q. 15. n. 23. cum ſeqq.* Gam. *deciſ. 244 alias 245. num. 3. & deciſ. 276. ad finem, & deciſ. 297. num. 3.* Gabr. Pereira *deciſ. 37. num. 11.* concordat Archiepiſcop. Bracharenſ. *tit. 19. conſtitut. 2.* & Portugalenſ. *tit. 21. conſtit. 3.* & Conimbric. *tit. 15. conſtit. 10.* Nam emphyteuſis Eccleſiaſtica non poteſt concedi ultra tertiam generationem. Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis, n. 12.*

Emphyteuta qui acquiſivit emphyteuſim, cum poteſtate nominandi alium, ita quod altero mortuo in alium veniat, adveniente caſu, qui ſupervivit, habet jus reivendicationis, Speculat. *tit. de locato, §. nunc aliqua, verſic. Septimò*, Chaſſan. *conſ. 57. n. 53.* Ozaſc. *deciſ. 85. num. 10.*

Emphyteuta, qui emphyteuſim pignori dedit in perſona creditoris, non durabit plus pignus, quàm duret emphyteuſis in perſona debitoris, Cabed. *deciſ. 134. num. 1. p. 1.* Valaſc. *conſult. 186. p. 2.* Et executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis, niſi vivente domino; ſi quod ante finitam executionem moriatur victor, non poterit illam proſequi, Gam. *deciſ. 5. num 9* Cald. *forenſ. quæſt. 20. num. 35.* Cabed. *ubi proximè.*

Emphyteuſis conceſſa pro eo quem nominabis, cùm ſit Eccleſiaſtica, an ſi inſtituatur ab emphyteuta hæres aliquod collegium, vel fratria, poſſit hujuſmodi collegium ſic conſtitutum ſuccedere in iſta emphyteuſi, attenta diſpoſitione Ordin. *lib. 2. tit. 18 in princ. & §. 1.* & teneatur intra annum vendere alicui privato? vide Cald. *de poteſt. elig. cap. 1. num. 13. cum ſequentibus,*

Digitized by Google

ſequentibus, & de extinct.emphyt.cap.10.n.21.Aloyſ. Ricc. de iſ.Cur. Ar. hiepiſcop.Neapolit.p.1.deciſ.136. Stephan.Gratian. diſceptat.forenſ.cap.481.n.64. cum ſequentibus, Valaſc. conſult.101.num.ult.Azor inſtit. moral.p.1.l.12.c.8.col.1196. ubi aſſerunt quod intra annum poſſunt vendere,& ita praxis obſervat.

Emphyteuſis dote vel donatione facta à patre filiæ, conſenſus domini non exigitur,nec ex his debetur laudemium, niſi dos detur per æſtimationem, quæ facit emptionem, Gam.deciſ.127.num.2. Cald. de reſol.emphyt.cap.10.num.25.& cap.16.n.42. & 44 Valaſc. de jure emphyt.q.14.num.10. cum aliis citatis per Barboſ. ad cap.potuit de locato,n.57. Et non poteſt donatarius, vel gener dotatus,aut filia in poſſeſſionem mitti, niſi prævia domini directi notificatione, Ordinat. lib.4.tit.38.in princip.ibi,& Odavia lho fara ſaber,&c.Valaſc. dicto num.10. Intellige ſi filia ſit de comprehenſis in inveſtitura,aliàs non ex Barboſ. in l.uſufructu ff.ſoluto matrim.num.25.26. & 28. Cald forenſ.lib.1.quæſt.23.n.90. Et quamvis ad nominandum,donandum, & dotandum res emphyteutica non ſit neceſſaria domini directi licentia, ſecus eſt in transferenda poſſeſſione & traditione emphyteuſis, Phœb.deciſ.105.n.25.p. 2. Et Ordinat.dicto loco,ibi,ou dotar,quæ prohibet donationem, & dotis dationem fieri ſine conſenſu directi domini, ſolùm intelligi debet in caſibus, in quibus dos extraneis datur,non filiis. Gam deciſ.245.n.6.& deciſ.283 n.2.Cald.dicto cap.10.n.27.& n 31.

Emphyteuta qui habet poteſtatem nominandi in vita,vel in morte,an poſſit variare,etiamſi transferat jus quod habet,vel det in dotem? quæſtio eſt multùm ventilata,de qua vide Ord. lib.4.tit.37.in princip. Valaſc. conſult.102.Gom.ad l.40.Tauri,num.50. Molin. de primogen.lib.2.cap. 4. num. 24. Gam. deciſ.173.num.6. Eſt tamen advertendum, quod ſi titulus emphyteuticus dicat in vita,vel in morte,tunc ſi in vita eligit,non poteſt variare, quia videtur alteri renuntiare,argum.l.poſt diem, ff. de leg. commiſſ. & l.ſi quis ita ſtipulatus 129.ff.de verbo. obligat. reſolvunt expreſſè Valaſc.dicto conſ.102 n.13.18.& 29 Cald. de poteſt elig.cap.4.num. 39. cum ſequentibus, Gabr.Pereira deci.9. Et nominatio ac donatio etiam in vita facta ab illo qui uſque ad mortem eligere tenebatur, revocabilis dicitur, Phœb.deciſ.105.n.50. p.2. cum quo concordant Valaſc. Molin & Gam. dictis locis. Quod actus favore dotis faciat donationem irrevocabilem,probat text.in l.ſi ego, 6.reſ.ff de jure dotium, Avend. ad l.44.Tauri,gloſſ.16.Flor.var. quæſt.22. num.18.cum ſequentibus,Cald de poteſt elig. cap.4.num.35.

Emphyteuſis non communicatur inter maritum & uxorem.Ordinat. lib.4.tit.95.§.1.in princip.Cald. de empt.cap.27.num.36.cum ſeq.& deciſ.121.n.2.Ideo emphyteuſis uxoris non poteſt vendi pro delicto mariti,Valaſc.de partit.cap.24. Palat.in repetit.rub.§.66. num.24.&.30. Quod uxor non poſſit nominare ad emphyteuſim,inconſulto marito,per actus inter vivos, probat Benedict. Ægid. in l.ex hoc jure, ff. de juſtitia & jure, cap.7.

Emphyteuſi conceſſa ſibi & filio, deficiente filio non poteſt nominari extraneus. Menoch. conſ.129. n.27. Cabed. deciſ.140.p.1 Flor.ad Gam.deciſ.2.n.7. Et ſi filius nolit acceptare, an locus ſit ſequenti? vide Surd. deciſ.230. num.4. ubi aſſerit, quod filio repudiante ſuccedit nepos, excluſo domino, licèt conceptus ſit poſt mortem avi.

Emphyteuſis perpetua vulgò Pera avos egeracao, non poteſt dividi per æſtimationem,Valaſc. de part. cap.26 num.11.& 12.& de jure emphyt.q.43.n.7.& 9 Sed Ordinat. lib.4 tit 96.§. 23 diſponit quod bona emphyteutica perpetua debent vinculari in uno ex hæredibus,qui ſolvet æſtimationem pro rata alteris hæredibus,& penſionem domino directo,

Emphyteuſi acceptata pro ſe & uxore,& uno ex liberis,utrum decedente uxore fructus pertineant ad ejus hæredes, an ad dominum, vel ad filium ipſius emphyteuſis ſucceſſorem? vide Reynoſo obſerv.19.

Emphyteuſis filiis conceſſa non comprehendit filias, juxta doctrinam Archid. in cap ſi quis ſuadente, 17. quæſt.4. quæ communiter recipitur, ut teſtantur Gam. deciſ.260.num 1. Cald. in l.ſi curatorem,verbo ſine curatore, num.47. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de poteſt. elig.cap.15. num.16. & de nominat. quæſt.17.num.30 & de renovat.quæſt.18.num.2.Et de eo qui facultatem habet nominadi filium,aut filiam ad emphyteuſim, an exiſtente filio maſculo poſſit nominare, vel eligere filiam? Vide Phœb.deciſ.96. p.1. Reynoſo obſervat.15.

Emphyteuſis poteſt concedi alicui in remunerationem ſervitii de aliqua terrula Eccleſiæ cum parva penſione, Tiraquel. in l.ſi unquam, verbo donatione largitus, num.28. Cod. de revocandis donat.Surd. deciſ.290.Rebuff.in compendio alienat. n. 62. Flor. var. quæſt.7.§.1.num.21.Barboſ.de offic.& poteſt. Epiſcopi, p.3.allegat.95. num.62. & in cap conſenſus 3.de rebus Eccleſiæ non alien. num. 4 Emphyteuſis autem ſic conceſſa videtur empta, Cald. in reſponſo pro Societate IESV, num.16.Et faciunt de benemeritis,quæ Pinel. in l.1. Cod.de bonis maternis,p.3.n.62.pag.442. Cald. conſ.49.num.16.

Emphyteuſis non poteſt fieri de manſo,ſeu paſſalibus Eccleſiæ ſine licentia Papæ, nec præſcriptio admitti poteſt, Extravag. Ambitioſæ, de rebus Eccleſiæ non. alien. Menoch. de præſumpt.l.3.præſumpt.108. num.9. & conſ.143.num.22. Maſcard. de probat. concluſ.1371.num.108. Cald. de renovat.quæſt.15.n. 15. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 95. num.28. Gabr.Pereira deciſ. 22. num. 8. ubi addit, quod poteſt fieri de paſſalibus Eccleſiarum annexarum, & idem reſolvit p 2.de manu Regia, cap. 27. num.36.quod item Synodali Conſtit.Conimbricenſi cavetur, tit.25. conſtit.7. verſ. E outroſi. Facit quod ubi conſtat de initio tituli nullius, nulla datur præſcriptio, etiam immemorialis,Aym.de antiquit.temporum,p.4.§ abſolutis,num 59. Mex. tract.taxa panis, concl.1. num.131. Mol. de primogen.lib.2.cap.6.n.65. cum ſeq. Mart. de juriſdict.p.4 cent.1. caſu 94 n.12. 25. & 31. Phœb. deciſ. 82. num. 18. p.1. Barboſa ubi proximè.

Emphyteuticari res ſolita poteſt iterum concedi in emphyteuſim ſine ſolemnitate, ex pluribus citatis per Barboſ. ad cap.ult.de feudis,num. 3. quem vide num.ſeq.Et inſtrumentum in quo ſolemnitates enuntiantur, pro ſe juris præſumptionem habet. Cald. de emp.cap.34.num.41

Emphyteuticari an poſſint bona Eccleſiaſtica beneficii jurispatronatus abſque conſenſu patroni? Dic de honeſtate non poſſe,ex Anchar. conſ.121. & dicit communem Roch. de jurepatron. verbo honorificum num.112. quem refert & ſequitur Flamin. de reſig. lib.2.quæſt.1.num.12.

Emphyteuſis non poteſt vinculari in majoratu, l.fin. Cod.de jure emphyt. Cald.conſ.21. & forenſ.lib.1 quæſt.23.n.72 Phœb.deciſ.5.p.1.Gam.deciſ.70.& 214. n.5.& deciſ.218. n.3.& 10. allegat.juris pro majoratu de Belas,2. part.3.& 4.num.60.cum ſequentibus,Gabr. Pereira deciſ.26.n.2.& 7. Molin. de primogen. lib. 2. cap.10.n.71. Cabed. deciſ 130.p.1. faciunt quæ idem Mol. lib.1.cap.26.num.8.

Emphyteuſis poſſeſſio accepta in prædio principali, cenſetur acceptata in aliis pertinentibus ad illud. Stephan Gratian.diſc ptat.forenſ.cap.113.n.27.

Emphyteuſi non admittuntur conditiones, & gravamina

vamina, ut notatur *in l. unum ex familia*, §. *ſi de falcidia*, *ff. de legat.* 2. Valaſc. *conſult.* 286. *num.* 9. Cald. *de poteſt elig. cap.* 17. *num.* 12. cum pluribus aliis infrà relatis, *lit. N*, verbo *nominatio*.

Emphyteuſis vacans per mortem ſolùm conceditur proximioribus, Cald. *de renovat. q.* 9. *à n.* 1.

Emphyteuſis non poteſt alienari in potentiorem, ut notatur *in l. fin. Cod. de jure emphyt.* & probant Clar. §. *emphyteuſis*, *quæſt.* 22. Menoch. *conſ.* 38. *n.* 9. & 10. & *num.* 43. *cum ſequentibus*, Surd. *deciſ.* 154. *n.* 42. & 43. Guter. *conſ.* 12. *num.* 4. Valaſc. *conſult* 193. *num.* 6. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*, *num.* 5. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* & *de renovat. quæſt.* 19. *n.* 14. *cum ſeq.* ubi *num.* 15. agit de milite Sancti Joannis & Ducibus, & *num.* 20. de clericis, religioſo, & ſcholari, & *de poteſt. nomin. cap.* 1 ubi *num.* 11, etiam agit de potentioribus ratione fori, ſi fortè ſit ſcholaris, clericus, aut religioſus: & *num.* 13. *cum ſequentibus*, agit de eccleſia, & an poſſit alienari in alium potentiorem, à vide *ibidem*, *num.* 22. Tiraquel. *in l. ſi unquam*, *in princip. num.* 18. & verbo *ſuſceperis liberos*, *num.* 9. *C. de revoc. donat.* ubi quod poteſt nominati filius legitimus, ſecus eſt in adoptivo.

Emphyteuſi non poteſt nominari Eccleſia, Cald. *de poteſt. nomin. cap.* 1. *n.* 13. *cum ſequentibus*, & *de reſolut. emphyt. cap.* 10. *n.* 21. & *de renovat. q.* 19. *n.* 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 136. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 481. *n.* 64 *cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult.* 101. *num. ult.* Et de emphyteuſi monachi profitentis, quod acquiratur monaſterio, vide Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 86. Valaſc. *dicta conſult.* 101. *n.* 6. *cum ſequentibus*, Cald. *de renovat. dicta quæſt.* 19. *n.* 14. *cum ſequentibus*, Navar. *comment.* 2. *de Regular. n.* 55. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *quæſt. Regular. quæſt.* 38 *art.* 2. & 3.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica ſi perveniat ad fiſcum, licitum eſt Eccleſiæ illam revocare intra biennium, Clar. §. *emphyteuſis*, *q.* 29. *n.* 2. Cald. *de nominat. q.* 10. *num.* 16. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 8. *cap.* 12. *col.* 796. Et non tranſibit in fiſcum, ſi ſuccedat in bonis vacantibus, Peregrin. *de jure fiſci*, *pag.* 199. *n.* 28.

Emphyteuta prædiorum fiſcalium poteſt ſine domini conſenſu alienare prædia, ſalvo canone fiſco debito, Valaſc. *de jure emphyt. lib.* 1. *q.* 13. *num.* 1. *col.* 4. Peregrin. *de jure fiſci*, *lib.* 6. *tit.* 5 *num.* 40. Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 2. *n.* 9. & 10. & *cap.* 4. *n.* 36. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 36. *n.* 33. Secus eſt in emphyteuta fiſci & Reipublicæ, qui non poteſt alienare irrequiſito domino, Cald. *dicto cap.* 4. *n.* 35. ubi *dicit*, *num.* 11. quod emphyteuta Reipublicæ, & fiſci vendens cadit in commiſſum.

Emphyteuta primus non poteſt alienare, niſi in vita ſua, Menoch. *conſ.* 155. *num.* 29 Nec in manibus domini poterit renuntiare, Palat. *in repetit. rub.* §. 50. *n.* 6. Cald. *de nominat. q.* 14. *n.* 42. & *quæſt.* 18. *n.* 52. *cum ſequentibus*, & *de reſolut. emphyt. cap.* 19. *num.* 7. & *in reſponſo pro Societate JESU*, *n.* 5. & 9.

Emphyteuſi finita finitur etiam ſubemphyteuſis facta ad illius faciem, ut ita loquar, nam reſoluto jure dantis, reſolvitur jus accipientis, ex text. *in l. lex vectigali*, *ff. de pignor.* finita enim conceſſione prioris emphyteutici contractus, finitur quoque conceſſio ſubalternata emphyteuſis, quoniam ſubemphyteuſis regulatur tanquam exemplum, vel effigiatum ad effigiem, & umbra ſeu ſimilitudo ad imaginem: & proinde reſoluta una, reſolvitur & alia, ut per dictum text tradit Bart. *in l. ſi conſtante*, *num.* 73 *ff. ſoluto matrim.* Burſ. *conſ.* 32. *num.* 14. *vol.* 1. Quamobrem ſubemphyteuticatio cenſetur facta modo & forma, & ſub eiſdem pactis & conditionibus, quibus prior conceſſio ad cujus imaginem fit, ut expreſſè tradit Socin. ſenior *conſ.* 56. *num.* 13. *vol.* 3. Paul Caſtrenſ. *conſ.* 164. *vol.* 2. Dec. *conſ.* 389. *num.* 7. Finita igitur generatione primi emphyteutæ, finitur quoque emphyteuſis ſubalterna, & reſolvitur generatio ſubemphyteutæ, quæ à priori movetur, & dependet, & eſt emphyteuta ſubalternus. Remanens igitur in emphyteuſi, finita generatione jam amplius emphyteuta non dicitur, argum. text. *in l. item quæritur*, §. *qui impleto*, *ff. locati*. Et ſub emphyteuticatio videtur facta ſub eiſdem pactis, quibus fuit facta emphyteuticatio, Surd. *deciſ.* 326. *num.* 13.

Emphyteuta non tenetur renovare ſubemphyteuſim, Cald. *de renovat. quæſt.* 13 *num.* 21. Et ſolùm hoc ex æquitate conceditur emphyteutæ contra directum dominum, Bart. *in l.* 1. §. *permittitur*, *ff. de aqua quotid. & æſtiva*, Anton. Gabr. *de jure emphyt. concl.* 11 ubi latiſſimè.

Emphyteuſis novatio poteſt legari in teſtamento, Gom. *tom.* 1. *var. cap.* 12. *n.* 15. Rota Bonon. *deciſ.* 87. Valaſc. *conſult.* 157. *num.* 11. Gam. *deciſ.* 41. *num.* 3. *cum ſequentibus*. Et jus renovationis, quod habet dominus, non poteſt cedi, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 26 *gloſſ.* 1. *num.* 43. Cald. *de renovat. quæſt.* 18. *n.* 21. & *conſ.* 30. *n.* 47. *cum ſequentibus*, Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 50.

Emphyteuſim poteſt renovare uſufructuarius, Menoch. *conſ.* 66 *num.* 18. *vol.* 1.

Emphyteuſis renovata cenſetur eadem, & non nova emphyteuſis, Valaſc. *de partit. cap.* 13. *n.* 107.

Emphyteuſis renovatio videtur facta ſine alterius præjudicio, Farin. *deciſ.* 231. *Rota Rom. n.* 2.

Emphyteuſis quando eſt extincta, locus eſt gratificationi, & ſatisfacit dominus renovando uni ex parentibus, quamvis ſint in inæquali gradu, *l. unum ex familia*, §. *ſi de falcidia*, *ff. de legat.* 2. Cald. *de renovat. quæſt.* 17. *num.* 21. 22. & 23. & *quæſt.* 18. *num.* 3. Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *num.* 1. Si tamen unus ex deſcendentibus prius contra dominum egit, tunc non eſt gratificationi locus, & occupantis melior eſt conditio, *l. ſi Titius* 9. *ff. de verbor. obligat.* & vide Cald. *de renovat. quæſt.* 17. *num.* 19.

Emphyteuta ſi renuntiat emphyteuſi in manibus domini, ut ſibi de novo emphyteuticetur, non extinguitur per hoc jus ſubemphyteutæ, quia potuit evitare illam renuntiationem, Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt* 42. *num.* 11. *cum ſequentibus*, faciunt tradita per Ozaſc. *deciſ.* 156. *num.* 10.

Emphyteuſim ſibi renovari poteſt petere agnatus ultimi poſſeſſoris intra triginta annos, quando renovatio fuit facta extraneo, & ad hoc compellere dominum directum, gloſſ. *in cap.* 1. §. *Titius*, Si de feudo fuerit contentio. Gam. *deciſ.* 117. *num.* 2. Cald. *de renovat. quæſt.* 6. *in princip.* Valaſc. *conſult.* 101. *n.* 3. qui ita judicatum fuiſſe aſſerunt, & vide Cald. *de renovat. quæſt.* 10. *num.* 18. ubi quod ſententia lata contra dominum directum ſuper renovatione emphyteuſis nocet poſſeſſoribus, quibus poſt acceptum renovationis judicium bona aliqua ejuſdem emphyteuſis ſunt conceſſa: & ſententia lata contra dominum directum, à quo emphyteuta cauſam habet, nocet emphyteutæ habenti notitiam litis motæ contra dominum.

Emphyteuta ſub emphyteuticans, ubi aliquid ſibi reſervavit ſolvi à ſub emphyteuta in ſignum recognitionis dominii, non habuit animum abdicandi à ſe dominium utile, nec poſſeſſionem naturalem, quam habebat ità Socin. *conſ.* 256. *in princip. vol.* 3. Alciat. *in l. ſi quis vi*, §. *differentia*, *num.* 10. *ff. de acquir. poſſeſ.* quâ in re neminem diſſentire teſtatur Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 14 *num.* 13. & vide Suad. *deciſ.* 228. *num.* 12. *cum ſequentibus*, & *n.* 25. In lienationibus, & venditionibus ſecundi emphyteutæ rea-

Auguſt. Barboſa Repertor. G quirendis

Digitized by Google

quirendus eſt conſenſus domini directi, & non primi emphyteutæ, juxta Gloſſ. verbo *aliis, in l. fin. Cod. de jure emphyt.* & probat Clar. §. *emphyteuſis, quæſt.*20. Gam. *deciſ.*147.*num.*2. & *deciſ.*245.*num* 7. & *deciſ* 325.*num.*5.& *deciſ.*331.*num.* 5.Flor.*ad eundem,deciſ.*26.*num.*2 & *deciſ.*146. Valaſc. *dicta q.*13. *num.*11.& 12.& *q.*38.*num.*25.Cald. *de renovat.q* 13. *à n* 10.& *num.*14. *cum ſequentibus, juncto num.*18.& *de reſolut emphyt. cap.*7 *num.* 43.& 44.& *c.*16.*num.* 34. diſtinguit Barboſ. *in remiſſ.ad Ordinat. lib.*4.*tit.*38.*in princ.num.*36. vide etiam Menoch. *conſ.*338.*num* 16. & *de præſumpt lib.*3.*præſumpt.* 102. Molin. *de juſtit. tom.*2.*diſp.* 471.*num.*5. Et concurrentibus in recognitione rei emphyteuticæ domino directo, & domino ſubalterno, jura dominicalia remanent penes primum concedentem, & debentur primo domino laudemia. Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcopat. Neapol. p.*2.*deciſ.*58.*prope finem*, & *in collect. deciſ p* 5 *collect.*1537.*ampliat.*: Borrel.*in ſum.deciſ.tit.*35.*n.*100. Cald. *d.cap.*16 *num.*34.

Emphyteuta vagante poteſt dominus directus rem alteri concedere, Jaſ.*in l.*2.*n.*88.*Cod.de jure emphyt.* Greg.*l.*14.*tit.*14.*part.*3. verbo *abonda*, Joſeph. Ludoviſ.*deciſ.Peruſ.*17.*num.*14 Boër. *deciſ.*88. *num. ult. juncto n.*3. Quis dicatur vagabundus? Vide Salzed. *in pract.cap.*9. *in fine.*

Emphyteuſis Eccleſiaſticæ alicujus Ordinis, ſeu perſonæ exemptæ lite mota ſuper renovatione, cognoſcere debet prætor curialis, ut refert pluries judicatum Caſtro *in praxi*, *p.*1.*lib.*2.*cap.*1. *num.* 12. Sed in eodem caſu lata fuit ſententia in judicio coronæ in favorem monaſterii, remiſſa cauſa ad judicium Eccleſiæ, *die* 15. *Martii* 1646. notario Olmirante, Judicibus Doct. Chriſtovao Moſinho, Sebaſtiano de Carvalho, & Dom Alphonſo de Faro, Procuratore Gaſpare Rodriguez, refert Themudo *deciſ.*261. *num.*14.& 15.

Emphyteuſi finita deferendum eſt juramentum domino directo, an eam ſibi velit, vel aliis concedere? Gam.*deciſ.*41 *ad fin.*Valaſc.*conſult.*157. *n.* 26. ubi etiam quod non cogitur quis bis & iterum emphyteuticare.

Emphyteuſis finita ultima vita an poſſit dominus directus poſſeſſionem propria authoritate capere? Vide Themudo. *deciſ.*316. *p.*3.

Emphyteutico titulo finito, dominium utile conſolidatur cum directo, Barboſ.*in l.divortio, in princip.p.*2.*n.*19 *ff.ſoluto matrim.*& *in l.ſi de vi,num.*313. *ff.de judic.* Themudo *p.*3. *deciſ.* 330. Cald.*conſ.* 33. *num.*35.& *de reſolut.emphyt. cap.*17. *n.*17. ubi etiam tradit non poſſe hæredem emphyteutæ, qui fuit ultima vita, expellere colonum, vel detentorem, nec eſſe audiendum contra eum; & quod poſſeſſio naturalis conſolidatur cum civili, & vide eundem *de renovat. q* 7.*num.*33. *juncto num.* 26. Et hypotheca evaneſcit, Steph. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*733. *n.*20. Phoeb. *deciſ.* 118. *p.* 2. De dominio directo, & utili, vide Surd. *deciſ.* 288.

Emphyteuta præſcribit utile dominium contra alium emphyteutam ſpatio ordinario, decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes, Barr. *in l.cum ſponſus, §. in vectigalibus,ff.de publicanis,* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. *n.* 13.& *conſult.* 132. *num.*33.Azor.*inſtitut.moral.p.*3.*lib.*1.*cap.*23. *col.* 69. Cald.*de nominat q.*14. *num.*2.& *conſ.*39. *num.*27. Et emphyteuta poteſt præſcribere utile dominium adverſus ſæculares ſpatio 30. an. & contra Eccleſiam 40 an: ſi rem tanquam emphyteuticam poſſederit, dicto tempore, ita Barboſa *ad l.*2.*num.*167.& *n.*208. *Cod.de præſcript.*30.*vel* 40.*an.* Cald.*de renovat.q.*15. *per totam*, Themudo *deciſ.*330. *num.* 18 *p.*3. Quod dominium utile merè laicum, & profanum ſit, atque ſubjectum ſtatutis, & legibus Principum ſæcularium, notatur cum citatis per Barboſ.*in remiſſ.ad Ordinat. lib.*2.*tit.*1.*§.*6.& *lib* 4.*tit.*36. §.1 *n.*2. Et contra dominum poteſt emphyteuta aliquid circa penſionem inducere ſpatio 30. vel 40. an. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*675.*num.*14. Et emphyteuſis Eccleſiaſtica præſcribitur adverſus privatum emphyteutam ſpatio ordinario, Barboſ. *in cap. ad audientiam de præſcript.n.*6. Et dominus directus non poteſt rem ſic præſcriptam avocare à præſcribente, Barboſ. *in l.ſi alienam, n.* 60. *ff. ſoluto matrim.* Et qui patitur alium inveſtiri in ſua emphyteuſi, amittit jus ſuum, gloſſ. notabilis *in cap.*1.*§.præterea,* verbo *regreſſum, quibus mod feud.amittat.* Gratian.*forenſ.cap.*537.*n.*54. *cum ſequentibus* Sequitur Albert. Brun. *conſ.* 40. & *conſ* 80. ubi idem aſſerit in emphyteuſi, utputa ſi per annum taceat, Cald.*de renovat.quæſt.*15.*n.* 26. & *de reſolut. emphyteuſis, cap.*15.*n.*5.

Emphyteutico titulo nondum finito non poteſt res in emphyteuſim concedi, argum. text. *in cap. ne capt ind, de conceſſ.præbendæ, lib.ſexto*, Conſtit Conimbricen. *tit.* 25. *conſtit.* 3 & Portugalen *tit.* 21. *conſtit.*2. Alexand.*conſ.*71 *vol.* 1.& *conſ.*81.*vol.*3.& *conſ.*118. *vol.*6. Surd. *deciſ.*230. *num.* 41. Gam. *deciſ.*31.*num.*1. Cabed. *deciſ.*138.*p.*1. Cald. *de nominat. quæſt.*15.*num.*20.& *de renovat.quæſt.* 5.*n.*1.& *q.* 20. *num.*4.& *de empt.cap.*10.*n.*8.& *forenſ.quæſt.*39. *n.*16. & *conſ.*31. *num.*10 & 17.

Emphyteuſi empta ab emphyteuta, quam ei vendidit Dominus directus, fit conſolidatio cum proprietate, Tiraquel.*de retract.lig.*§.1.*gloſſ.*7.*num.* 60. & §.32.*n.*72. *cum ſequentibus*, Gregor. *l.*18. *tit.*11. *part.* 4. verbo *eſtimada*, faciunt quæ Valaſc.*de jure emphyt. quæſt.* 13 *num* 8. ubi quod dominium utile formale non poteſt in eadem perſona concurrere cum directo, & vide Cald.*de reſolut. emphyt.cap.*14. *ad finem*, Rota Rom.ex Farin. *deciſ.*183.*n.*12.

Emphyteuſim non poteſt dominus directus requiſitus ſibi capere, ut eam alii det quando emptor ei denuntiavit, utrum velit pro pretio retinere, in terminis Ordinat.*lib.*4 *tit.*38. *in princip.* & *cap. potuit, de locato.* Vincent.de Franch. *deciſ.* 226. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 13. *num.* 33. Tiraquel. *de retract. lig.*§. 26. *gloſſ.*1. *num.*4. Et dabitur proximioribus repetitio, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. cap.*88. *num.*13.

Emphyteuſi parentes non poſſunt filiis præjudicare, etiam per venditionem in ſua tertia vita, *l.*1. *Cod de bonis maternis*, Alexand *conſ.*106.*n.*8.*lib.*4 & ita intelligenda ſunt tradita per Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.*40. *num.*6. *ad finem*, cui adde Cald. *in reſponſ pro fratribus Societatis JESU, n.*13.& *de reſol.emphyt cap.*20.*à num.*4.& *forenſ.lib.*1.*quæſt.*20. *à num.*6. Gabr. Pereira *deciſ.*1. *num.*10. *ad finem*, Flor. ad Gam. *deciſ.* 5. *in fine.*

Emphyteuticus titulus præſumitur contra emphyteutam ſolventem, & dominium recipientem ex ſolutione decennali, Maſcard.*de probat. concl.* 337. *num.*2.& *concl.*602.*n* 15.& *concl.*603. Flor. *var. q.*2. *num.* 39.& *quæſt.*13.*n.*26. Cald.*de renovat. quæſt.*15. *num.*7.& 12.& *forenſ.lib.*1.*quæſt.*11. *num.*7. Et titulus non probatur ex ſola præſtatione decem annorum, ſed allegari debet titulus, & probari poſſeſſio. Surd.*de alim.tit.*8. *privil.*22.*n.*2.

Emphyteuticus contractus præſumptus requirit quadragenariam poſſeſſionem, & quod poſſederit tanquam emphyteuta, ſolvendo unicam penſionem, & alleget titulum expreſſum inveſtituræ, & dicat quod fuit amiſſus, ut per text. *in c.*1.*§.Si quis per triginta,ſi de feudo fuerit controverſia,* ubi Bald.& alii. Gloſſ. verbo *repellere,ad fin.in l.*2.*Cod.de jure emphyt* ubi Jaſ. *n.*155. Dec.*conſ.*144.*n.*3. Bald.*de præſcript.* 1. *part.*3.

Digitized by Google

p.3.quaſt.10.num.22.Menchac.illuſtr.cap.62.Menoch. de præſumpt. lib.3. præſumpt. 108. 109. Maſcard. de probat. concl. 78.num.35. & concl.337. & concl.603. num.6.& 29. & concl.1316.num.6. & concl.1319.n.8. & concl.1371.n.115.cum ſequentibus,Gam. deciſ.127. & deciſ.276.Cald.de renovat quaſt.15.à num.2.& 11. & forenſ.lib.1.quaſt.5.n.63.& q.11.num.7. Gabr. Pereira deciſ.37. num. 7. Nam emphyteuſis præſumpta regulanda eſt ab expreſſa, Cald. de poteſt. eligendi, cap.9. num. 27 Titulus præſumptus induci non poteſt, ubi conſtat de initio tituli, quod fuit ex locatione & ſimplici colonia, Clar. §. emphyteuſis, q. 1. verſ.ſed. pone, Pariſ. conſ. 23.num. 11.lib.4. Menoch. dicta præſumpt. 108.n.10. Gam. deciſ.244. aliàs 245. & vide Gabr.Pereira dicta dec 37. Et quando tempus concurrit cum titulo, non attendimus niſi ad vires tituli, Paul. conſ.424.num 2. lib. 2. Aym. de antiquit.temporum, §.materia iſta, num.3.Molin. de primog. lib.2. cap. 6. num. 65. Mex in tract. taxe panis, quaſt.1.num.137.Formam articulandi pro titulo præſumpto tradit Cald. dicta quaſt. 15.num 11. ubi quod non ſufficit ſola poſſeſſionis quadragenatiæ allegatio, niſi etiam allegetur titulus expreſſus inveſtituræ, & dicta poſſeſſio non ſufficit ad allegandum titulum præſumptum, niſi ſimul fuerit allegatum & probatum, quod per tempus 40. an. tanquam emphyteuta ſolvit certam & uniformem penſionem, & quod ab eo tanquam emphyteuta dominus directus eam penſionem receperit.

Emphyteuſi citatus defendi poteſt allegando quod prædium eſt emphyteuticatum tertio jus in ea habenti, Gloſſ. verbo cum re, ai fin. in l. indebiti 15. § fin. ff. de condict. indebiti, recepta communiter per Cald. forenſ.quaſt.14.n.7.& de renovat. quaſt.4.n.16. cum ſeq. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap 272. num. 14. cum ſequentibus. Et contra dominum directum non admittitur præſcriptio in alienatione bonorum emphyteuſis, quia ignorans non amittit poſſeſſionem, l. quamvis ſaltus, in fine, ff.de acquir.poſſeſſ. cum traditis per Flor. var. quaſt.lib.1.quaſt. 10. num. 59. cum ſeq. Menchac. illuſt. cap. 60.num. 16. Soar. in l. poſt rem judicatam, ſuper declarat. legum Regni, limit.1.num.4.pag.296. Gabr. Pereira de manu Regia, cap. 15.num.4.

Emphyteuſi ſæculari poſſunt ſuccedere ſpurii à Principe legitimati, quemadmodum in Eccleſiaſtica legitimati à Papa expreſſè Valaſc. conſult. 134. §.8. tom.2 & vide ad propoſitum Ordin. lib. 4 tit.56.§.4. & de emphyteuſi Eccleſiaſtica idem notant Phœb. p.1.deciſ.30.Reynoſo obſervat.13.n.19.

Emphyteuſi conceſſa primò ſpuriis, admittuntur ſpurii, etiam quando fuit conceſſa poteſtas nominandi, Cald. forenſ.quaſt. 38 num.35.& conſ.39 c.8. & de poteſt.eligendi.cap.13.n.6.& n.17.& c.15.n.14 Valaſc. conſult.134.num.20.

Emphyteuſi Eccleſiaſtica poteſt ſuccedere filius naturalis, Reynoſo obſerv. 63.n.22. Phœb. deciſ.161 p.2.Gam. deciſ.2 num.6.& deciſ.149.num.6. Et etiam fœmina. Cardoſ. in praxi judicum, & advocat.verbo emphyteuſis, num. 28.

Emphyteuſi profana non ſuccedit legitimatus à Papa, Menoch. conſ.16.n.23. Et legitimatus à Rege emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur, ſed tantùm à Papa Cald. de nominat.q.21.n.49.

Emphyteuſis Eccleſiæ bonis non poteſt ſuccedere filius Sacerdotis, nec ei proderit legitimatio Regis ſed requiritur Apoſtolica legitimatio, & auctoritas, cum clauſula tamen expreſſa, ut in illis ſuccedere poſſit, Gam.deciſ.72.n.6.Garc.de nobilit.gloſſ.21.n.49. Valaſc.conſ.134.n.8.Cald. de poteſt elig.c.13.n.1. Cardoſo in praxi judicum & advocat. verbo filius, n.62.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad extraneos hæredes, Peregrin. de fidei commiſſ.art.32.n.52. Maſcard. de probat.conſil. 1152.num.ult. Ceval. commun.contra commun. quaſt. 194. Cald. conſ. 21.num.8. & 9.& forenſ quaſt. 38. & de nominat. quaſt. 13.n.25. Valaſc.de jure emphyt.quaſt.44.num 6.& 7. Et poteſt tranſire ad extraneas perſonas, ut per multos quos refert Peregrin. ubi proximè, num.53.Surd. deciſ. 11. num.8.& deciſ.198.num.2.cum ſeq. & dec.254.num.1. Cald.forenſ.lib.2.quaſt.23.num.52.& quaſt.38.num.8. Valaſc.de jure emphyt.quaſt.39.num.11.Gam.deciſ.50. num.ult. Flor. ad Gam. deciſ.72.n.7. & deciſ. num. 1. Cened.ad Decretal collect.144.num.84. Et quod non ſoleat pertinere ad extraneos hæredes tradit Molin. de primogen.lib.2.c.10.n.71. Et accepta pro eo quem emphyteuta nominaverit,tranſit ad extraneos hæredes, Pariſ. conſ.85.num.14.lib.4. Cov. lib.2.variar. cap.17.à num.5.Roland. conſ.42.num.10.vol.1. Clar. lib.4. verbo emphyteuſis, quaſt. 28.num.15. Menoch. conſ. 41.num.26 Peregrin. dicto art.32. num.54. Valaſc. de jure emphyt.quaſt.38.num. 23. Cald. de nominat.quaſt. 7.num. 6.& quaſt. 10.num. 14.cum ſequentibus, & de poteſt eligendi, cap. 13. num. 28. & vide Phœb. deciſ.96.num 4. Gabr. Pereira deciſ. 26.num.4. Et de conſuetudine regionis quæ attendi debet, agunt text. in l.quod ſi nolit,§.qui aſſidua,ff.de Ædilit. edicto, Gram.deciſ.103.Pariſ.conſ.23.n.38.vol.1 Flor. ad Gam. deciſ. 72. n.1. Et emphyteuſis conceſſa pro ſe,filiis, & nepotibus, non eſt hæreditaria, Menoch. conſ. 200. num. 61.

Emphyteuſis Eccleſiaſtica non venit in confiſcatione bonorum, Menoch. de interdict.remed 9.recuper.poſſeſſ.num.82.& 83.Clar.§.emphyteuſis,quaſt. 29. Farin. de delict. p.1.lib.1.tit.3.quaſt. 25.num. 50.cum ſequentibus, Sanch. in præcepta Decalogi, lib.2.cap 19. n.19.cum ſequentibus,Cened. ad Decretal.collect.144. num. 25. Et de jure patronatus idem reſolvunt Clar. §.fin lib. 5.quaſt.78.n.8. Perez l.1.tit.6.lib. 1 pag.138. Peregrinus de privileg. fiſci. lib. 5.tit. 1. num.72. & num. 106. & 121. Et de feudo conceſſo pro ſe, filiis, & deſcendentibus, vide Menoch. conſ. 304. num.12. & 13. ubi ait filios & deſcendentes eo non privari ob delictum patrum, & anteceſſorum. Si verò prædicta emphyteuſis poteſt tranſire ad extraneos hæredes, venit in confiſcatione, Peregrin. dicto tit. 1. num.70. num.120.

Emphyteuſi pater nominans in teſtamento unum ex filiis, iſte ſolus habebit emphyteuſim, & alii tantùm poterunt agere ad æſtimationem, argum. text. in l.parentibus,Cod.de inoffic. teſtam.l.filii, & l.quoties Cod.famil. herciſ. & vide Menoch conſ.129.num.28. & conſ.161.num.26. Cald. de nominat. quaſt. 15.n.22. cum ſequentibus, & quaſt. 24. num. 18. & de reſolut. emphyt.cap. 19.num. 29. & num.41.& 42.& cap. 20. num.31.Valaſc.conſult.53.num.7.& de partit.cap.25. num.1 cum ſequentibus.

Emphyteuſis poteſt capi à filio hæreditate repudiata, Menoch. de præſumpt.lib.3.præſumpt.48.n.12. Cald. de nominat. quaſt.7.num.41.& q.10 num. 28.& forenſ. quaſt.20.n.35.cum ſequentibus,Gam.dec.5.n.4. & dec. 8.num.9.& dec. 229 num. 1. Quod ſi filius in emphyteuſi ſuccedens, ſit hæres patris, non poteſt impugnare ejus factum, Cov. lib. 2.var.cap. 18.n.2. Pariſ. conſ.2.n.30. lib.1. Pinel. in l.1 Cod.de bonis maternis.n.3.num.82. Tiraquel de retract.lig.§.1.gloſſ.9 n.53.Cald.de nominat.q.12.n.47.

Emphyteuſis accepta pro ſe, uxore, & filiis utriuſque, an poſſit devenire ad filios ſecundi matrimonii? Bald. tenet quod ſic, quando conceditur pro eorum filiis, in Auth.qui rem,n.5.C.de ſacroſanct.Eccleſ. quem ſequitur Menoch. conſ.40.n.25.& de præſumpt.lib.3.præſumpt.21.n.8.Gam.dec.353. Sed quando

Digitized by Google

conceditur pro filiis utriuſque, vulgò *dentre ambos*, reſolvit contrarium Gam. *dec.* 234. *num.* 2. & 13. Cald. *de nominat. quæſt.* 15. *num.* 25. *cum ſeqq. & de poteſt. elig. cap.* 13. *num.* 33. & 38. Quid ſi habeat nepotem ex filio primi matrimonii, an poſſit nominari filius ex ſecundo matrimonio procreatus? Vide Cabed. *arreſto* 91. *p.* 1. licèt ſe non expediat. Sed videtur quod poſſit nominari filius ex ſecundo matrimonio, & nepos non habet actionem: ſed obſtant quæ Cald. *de poteſt. elig. cap.* 1. *num.* 51. Et conceſſio pro filiis utriuſque excludit filium adoptivum legitimatum, & deportatum: idem Cald. *cap.* 13. *num.* 22. *cum ſeqq.* ubi proximè.

Emphyteuſim de pacto, & providentia ſi pater vendat, in dubio videtur vendere jus ſuum, non jus filiorum. Alciat. *reſp.* 13. *n.* 1. Roland. *conſ.* 1 *n.* 14. *l.* 1. Surd. *deciſ.* 172. *n.* 7. Cald. *de renovat. q.* 16 *n.* 38. & *de poteſt. elig. c.* 3. *n.* 38 & *cap* 19. *n.* 22. & faciunt notata per eundem *de extinct. emphyt. c.* 4. *n.* 32 Surd. *dec.* 265. *n.* 54. Poteſt alienari cum conſenſu domini directi, Pinel. *in l.* 1. *C. de bonis matern. num.* 98. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 49. *n.* 5. *ad fin.* contrarium judicatur ſecundùm Gam. *deciſ.* 8. Et alienatio durabit in vita alienantis, Flamin *de reſignat. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 90. & 91. Et an poſſit renuntiare in manibus domini? Vide Cald. *conſ.* 12. *n.* 11. Et ſpurius legitimatus non poteſt nominari, ut per Cald. *qq. forenſ. q.* 38. *n.* 32.

Emphyteuſim de pacto & providentia habens emphyteuta, ſi cadit in commiſſum, præjudicat ſucceſſoribus, Bart. *in l. eum qui, col.* 1. *in fin. verſ per hoc dico, ff. de interd. & releg.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 49. *n* 2. Ant. Gabr. *de jure emphyt. concl.* 1 *n.* 16. & *n.* 57. contrarium tradit Cald. *de reſolut. emphyt. c.* 19. *n.* 23. faciunt quæ adducit Marta *de juriſd p.* 2. *cap.* 35. *n.* 18. *cum ſeqq.* Et pater qui uſus eſt colluſione, non præjudicat filio, Valaſc. *ubi prox.* Garc. *de nobilit. gloſſ.* 40. *n.* 9. Cald. *d. cap.* 19. *n.* 10. ubi quod pater quando in fraudem filiarum alienavit, aut neglexit penſionem ſolvere, non nocet filiis.

Emphyteuſim hæreditariam poteſt pater uni ex filiis prælegare, nec tunc locus erit incapitationi, Ord. *l.* 4. *tit.* 96. §. 23. de quo vide Clar. §. *emphyteuſis, q.* 16. Valdeſ. *ad Soar. p.* 1. *p.* 38. Cald. *de nominat. q.* 15. *n.* 22. *cum ſeq.* & *q.* 24. *n.* 18. & *conſ.* 49. *n.* 15. Valaſc. *conſult.* 53. *n.* 7. & *de jure emphyt. q* 45. *col.* 2. qui alios referunt Et quando dicatur emphyteuſis hæreditaria, & an filius debeat eſſe hæres patris? vide Cald. *conſ.* 30. *n.* 54.

Emphyteuſis acceptata pro ſe & filio, poteſt alienari in præjudicium filii, quando pater primus acquirens acquiſivit propriâ pecuniâ cum conſenſu domini, aliàs non. Aym. Crav. *conſ.* 135. *n.* 8. Alex. *conſ.* 28. *n.* 2. *vol.* 5. Menoch. *conſ.* 158. *n.* 69. *cum ſeq. & conſ.* 161. *n.* 6. & *ſeq.* & *n.* 11. & 12. Valaſc *de jure emphyt. q.* 49. *n.* 6 *ad fin. in ult. edit. & in tract pro maioratu de Belas, p.* 2. *art.* 5. *n.* 146 Gam. *deciſ.* 8. *n.* 4 ubi Flor. *n.* 1. idem *in addit. ad eundem Gam. dec.* 4. *ad fin.* Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 10. *n.* 71. Peregr. *de fideic. art.* 6. *num.* 50. & 51. & *de jure fiſci, lib.* 5. *tit.* 1. *n.* 13. Garc. *de nobilit. gloſ.* 6. *n.* 38. & 40. Tiraq. *de retr. lign.* § 32. *gl. un. num* 2. Gabr. Pereira *deciſ.* 1. *n.* 10 *in fine*, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 69. *cum ſeq.* Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 326. Cald. *in reſponſo edito pro Patribus Societatis IESV, ad calcem tract. de poteſt. elig. pag.* 220. *n.* 13. & *de poteſt. elig. cap.* 15. *per tot.* & *de reſolut. emphyt. cap.* 20. *n.* 4. & 15. & *qu forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 20. *n.* 6. *cum ſequentibus*, & *conſ.* 48. *n* 9. 13. *cum ſeq* & *n.* 16. Steph. Grat. *diſp. forenſ. cap.* 405. *n.* 1. *cum ſequentibus*, & *cap.* 447. *n.* 15. & *cap.* 511. *n.* 1. *cum ſequentibus*, & *c.* 554. *num.* 20. & 21. & *cap.* 663. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Pinel. *in l* 1. *Cod. de bonis maternis, n.* 98.

Emphyteuſis conceſſa pro hæredibus, & deſcendentibus, cùm ſit mixta, non comprehendit filios & deſcendentes, qui etiam hæredes non ſint, nec hæredes, qui etiam deſcendentes non ſint, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 44. *n.* 18. & *q.* 48. *n.* 4. Cald. *de nominat. q.* 22. & 33. & in reſponſo edito pro ſocietate JESU, quod eſt in calce libri *de poteſt. elig. p.* 219. *n.* 12. & *conſ.* 49. *num.* 13. Et hujuſmodi emphyteuſes mixtæ poſſunt alienari in præjudicium filiorum, *Alleg. pro majoratu de Belas, p.* 2. *n.* 126. *cum ſequentibus.*

Emphyteuſis molendinum qui accipit obligans ſe ad molendum domino directo frumentum familiæ ſuæ, eo mortuo tenetur molere ejus hæredibus, Afflict. *in cap. omnes, n.* 64. ſi de feudo fuerit controverſia inter dominum, *lib.* 3. & à ſimili vide *in cap.* 1. qualiter vaſſallus jurare debeat fidelitatem *n.* 37. *l.* 1. & Abb. *in cap quanto, n.* 11. *de cenſibus*, Tiraq. *de retract. lig.* § 34. *gloſſ.* 1. *n.* 5. & de ſervitute in ſimili vide eundem *de primog. q.* 40. *n.* 104. Et ſi aucta ſit familia, non augetur ſalarium; Menoch. *conſ.* 15(*num.* 10. & *n.* 34. *de arbit. lib.* 2. *caſu* 223 *n.* 10. Valaſc. *conſult.* 58. *num.* 4. Et ſi obliget ſe ad molendum duobus, uno decedente non accreſcit pars ſua alteri, Jaſ. *in l. Re conjuncti, n.* 258. *ff. de legat.* 3.

Emphyteuſi ut bona concedi ſolita dicantur, ſufficit unica conceſſio, & eſſe elapſos 40. annos, gloſſ. *in l.* 2. verbo *repellere*, *C. de jur. emphyt.* Conſtit. Brachar. *tit.* 19. *conſtit.* 2. cum citatis per Barboſ. *ad cap. ult. de feudis, num.* 4. & *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 95. *num.* 36. Emphyteuſis dividi non debet ſine conſenſu domini, *l. communi dividundo* 7. *cum gloſſ. ff. communi divid.* Rotæ Bonon. *deciſ.* 4. *n.* 3. Cald. *de reſol. emphyt. c.* 7. *n.* 7. & 14. Gabr. Pereira *deciſ.* 31. *n.* 4. De generali conſuetudine, quod fundi emphyteutici poſſint dividi in regione Interamnenſi, tradunt Valaſc. *de jure emph. q.* 13. *n.* 1. *verſ. eos autem*, Gam. *dec.* 78. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 425. *n.* 28. Sed contrarium judicatum fuit in Senatu Portugalen. *anno* 1593. Et licèt in conceſſione emphyteuſis attendatur conſuetudo, Anton. Gabr. *de conſuetud. concl.* 1. *n.* 9. & Doctori atteſtanti de conſuetudine ſit adhibenda fides, ex Bart. *recepto in l. de quibus, n.* 21. *ff. de legibus*, Menoch. *conſ.* 1. *n.* 164 & *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 360. *n.* 94. Surd. *conſ.* 311. *n.* 15. Farinac. *de delict p.* 1. *lib.* 1. *t.* 3. *quæſt.* 21. *n.* 92. & *q.* 28. *num.* 19. Valaſc. *quæſt.* 7. *n.* 2. *ubi proximè.* Non procedit quando teſtantur de conſuetudine alterius loci, ubi non verſantur, ut reſolvit Rebuff. *in leg. Anniculus* 132. *ff. de verbor ſignificat. pag.* 502. & dicti Doctores nunquam in Duriminia regione incolatum habuerunt, & de ea conſuetudine iterum agit Valaſc. *de partit. cap.* 25. *num.* 31. Cald. *de reſolut. emphyt cap.* 8. *num.* 18. & 19. Et conſuetudo de dividendis bonis in emphyteuſim datis, de qua Gam. & Valaſc. *dictis locis*, debet ſufficienter probari, & cum requiſitis de quibus per eumdem Valaſc. *conſult.* 162. *à num.* 9. *p.* 2. Menoch. *conſ.* 187. *num.* 57. Cùm conſuetudo ſit ſtricti juris, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 35. *gloſſ.* 1. *n.* 2. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 62. *n.* 27. ubi etiam quod non extenditur de loco ad locum, quemadmodum nec de perſona ad perſonam. Quod diviſio fiat per ſepes, & foſſata gratiâ uberioris culturæ, & ideo ſuſtineatur in regione Duriminia, referunt Cald. *de reſol. emphyt. cap.* 5. *num.* 34. Molin. *de contract. tract.* 2 *diſp.* 483. *n.* 4. Imò diviſio multa affert incommoda, teſte Bald. *in l.* 1. §. *in primo, col.* 3. *verſ. etiam quæro. Cod. de caduc. tollend.* per text. *in l. ſi non ſortem*, §. *Si certum, ff. de condict. indebiti, l.* 2. *Cod. quando, & quibus quarta pars, lib.* 10. Valaſc. *conſult,* 3. *n.* 2.

Emphyteuta non poteſt tranſigere ſine domini conſenſu, Gom. *ad l.* 40. *Tauri*, *num* 86. Menoch. *de arbitr. libro* 2. *caſu* 171. *num.* 40. Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 35. *num.* 7. Cald *de reſolut. emphyt. cap.* 9. *num.* 54. Nec compromittere, Menoch. *ubi proximè*,

Digitized by Google

mè, num. 45. Tiraquel. de jure mariti, gloſſ. 5. num. 204. Cald. dicto cap. 9. num. 29. cum ſequentibus, & cap. 5. num. 44. Quarant. in ſum Bullar. verbo alienatio, p. 20. num. 20.

Emphyteuta alienans emphyteuſim irrequiſito domino, & poſſeſſionem tradens, non amittit jus ſuum, ſi ante litis conteſtationem ab emptore rem recuperet, facto diſtractu prioris contractus. Villalob. verbo emphyteuta, num. 71. Menoch. conſ. 322. num. 51. & remed. 13. recuper. poſſeſſ. n. 88. 89. & 90. Guter. conſ. 11. n. 30. Gam. deciſ. 274. Cened. ad Decretal. collect. 144. n. 39. & faciunt tradita per eundem Gam. deciſ. 111. ad fin. & ibi Flor. Cald. de reſolut. emphyt. cap. 7. Et emphyteuta nulliter alienans non incidit in commiſſum, Surd. de aliment. titul. 9. quæſt. 16. num. 69. & deciſ. 51. num. 18. & deciſ. 220. num. 40. Cald. cap. 3. num. 3. ubi proximè Cened. dicto collect. 144. num. 20. Et emphyteuta alienans ſub pacto legis commiſſoriæ, ſi contractus reſolvitur, liberatur à caducitate, Gam. deciſ. 12. num. 1. & ibi Flor. in addit. Tiraquel. de retract. titu. 1. §. 1. gloſſ. 2. num. 23. & 32. qui loquitur de venditione conditionali, Cald. dicto loco, cap. 6. n. 37. & cap. 7. num. 9. ubi quod pactum legis commiſſoriæ excuſat à commiſſo: & conſ. 16. num. 55. ubi quod venditio ex pacto de retro dicitur novus contractus, & gabella debetur ex retrovenditione.

Emphyteuſim alienans, addita clauſula, ſi domino placuerit, vel ſalvo jure domini, & non aliter, nec alio modo, etiamſi emphyteuta tradat poſſeſſionem, non incidit in commiſſum, Menoch. conſ. 28. num. 10. & num. 36. cum ſeq. & conſ. 38. num. 21. & 22. Pariſ. conſ. 6. num. 24. vol. 4. cum aliis citatis per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 38. in princip. n. 29. quibus adde Camil. Borrel. in ſum. deciſ. titul. 33. n. 88. cum ſequentibus, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 633. num. 27. & 29. cum ſequentibus. Intellige ſequuta traditione, ut per Menoch. conſ. 38. num. 28. Mart. de clauſul. p. 1. clauſul. 134. num. 3. Et non ſufficit proteſtatio, ſi emptor poſſeſſionem apprehendat ſine domini conſenſu, ut refert judicatum Phæb. deciſ. 148. num. 15. p. 2.

Emphyteuſim emens colonus eo ipſo cadit in commiſſum, ſi domini conſenſus deſit, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 6. num. 22.

Emphyteuta excuſatur à pœna commiſſi, ſi tertius ſolvat pro eo, Joſeph. de Seſſe Aragon. dec. 204. à n. 1.

Emphyteuta poteſt donare jus ſuum ſine conſenſu domini, & abſque incurſu caducitatis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 633. n. 23. ubi n. 27. cum ſequentibus, quod alienans ſalvo & reſervato conſenſu domini, & non aliàs, &c. non cadit à jure ſuo etiam ſequuta traditione, & ibidem item agit de intellectu eorum verborum

Emphyteuſim accipiens colonus de manu alterius domini, committit ſpolium contra dominum, ex traditis per Felin. conſ. 32. num. 13. Et ſi lis pendeat ſuper re, & fiat inveſtitura lite pendente, nulla eſt per text. in Auth. In medio litis ſacras juſſiones non fieri, §. 1. ibi vacantibus, & nullam vim habentibus; & toto tit. de lite pend. & in terminis Paul. de Caſtro conſ. 72. volum. 2. incip. In Chriſti nomine. Menoch. conſ. 2. num. 290. cum ſeq. & conſ. 79. num. 5. Robert Lancelot. de attentat. p. 2. cap. 4. limit. 20. num. 21. contrarium reſolvit Cabed. deciſ. 120. num. 6. cum ſequentibus, ubi plura citat, faciunt quæ Menoch conſ. 79. n. 5. Flamin. de reſign. lib. 2. quæſt. 3. num. 45. ubi quod lite pendente poteſt quis jus ſuum corroborare.

Emphyteuta poteſt conſtituere uſufructuarium domino irrequiſito; juxta Baldi doctrinam per text. ibi, in l. 1. §. item in feudo, ff. quibus mod. uſusfruct. amit. & eſt receptum; ut per Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 7. num. 48. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num. 79. concl. 2. Barboſ. in l. uſufructu, num. 24. ff. ſolut. matrim. allegat. juris pro majoratu de Bellas, p. 2. num. 1. Gam. deciſ. 249. Cald. de reſolut. emphyt. cap. 1. num. 15. & cap. 5. num. 13. & cap. 7. n. 46. & num. 50. & cap. 11. num. 44. Surd. de alim. tit. 8. privil. 43. num. 6. Valaſc. de partit. cap. 16. num. 73. Et non tenetur ex venditione uſusfructus ſolvere laudemia, Rebuff. ad l. 25. ff. de verbor. ſignificat. pag. 151. Avend. reſponſo 15. num. 2. Valaſc. ubi proximè, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 16. num. 73. ubi aſſerit quod laudemium non debetur, quando emphyteuta ſalvo rei utili dominio fructus ſolum diſtrahit.

Emphyteuta non ſolvens penſionem domino directo in rebus patrimonialibus profanis per triennium, & in Eccleſiaſticis per biennium, cadit in commiſſum, juxta Ordinat. lib. 4. tit. 39. in princip. & §. 1. & 2. excuſatur autem multis de cauſis, utpote ſi ſit hæres, & per ignorantiam non ſolvit, Gramat. deciſ. 52. Clar. in §. emphyteuſis, quæſt. 8. n. 9. Hyppol. conſ. 87. n. 14. Gozadin. conſ. 56. n. 10. Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, n. 92. Cod. de in integrum reſtit. min. & de renovat. emphyt. q. 5. n. 25. & 29. & de reſolut. emphyt. cap. 7. n. 18. Flor. var. q. 3. n. 3. Cened. ad Decretal. coll. 144. n. 13. Et de ignorante, vide Aym. conſ. 204. num. 21. cum ſequentibus, Valaſc. conſult. 71. num. 14. Et minor excuſatur à commiſſo Gramat. ubi proximè, Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 54. num. 6. Gregor. l. 28. titul. 8. part. 5. verbo por dos años. & l. 9. verbo no correr, tit. 10. part. 6. Cened. dicta collect. 144. num. 5. Et idem in minore habente rem communem cum majore, Rota Bononien. deciſ. 4. Et ſi debeat ſolvi frumentum, & ſit judicatum, non poteſt in executione petere æſtimationem, Cabed. deciſ. 69. p. 1. Impeditus non ſolvens canonem excuſatur, Flamin. de reſignat. lib. 11. quæſt. 13. n. 15. Et detentus in carceribus excuſatur, Grammat. dicta deciſ. 52. ad finem; Tiraquel. de retract. tit. 2. §. 1. gloſſ. 2. n. 58. Miles non excuſatur, Cald. dicto cap. 7. n. 19. Idem eſt in ruſtico Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 194. n. 21. Valaſc. de jure emphyt. q. 38. n. 15. Pauper qui propter paupertatem non potuit ſolvere, excuſatur. Surd. de alim. tit. 1. q. 48. n. 37. Si maritus non ſolvit, & emphyteuſis erat uxoris, non præjudicat uxori. Surd. deciſ. 102. num. 6. & num. 20. Menoch. conſ. 88. n. 42. Cabed. deciſ. 154. p. 1. ubi etiam quod pater non poteſt præjudicare filio non ſolvendo, niſi pater ſit primus acquirens. Et quid ſi pater nominet filium, & reſervet uſumfructum an filius incidens in commiſſum præjudicet patri in uſufructu: Vide Menoch. conſ. 182. num. 13. ubi quod bona nec incidunt in commiſſum, ne pater uſumfructum ſuum perdat. Et ſi res fuit data in emphyteuſim, ut plantet vineam; cadit in commiſſum, ſi non plantavit, Cotta in memorabilibus, verbo locavi vineam, pag. 555. Caducitas non tranſit ad hæredes domini in vita non declarantis; Barboſ. in l. 2. ff. ſoluto matrimon. in princip. p. 1. num. 136. cum ſeq. Surd. dicta quæſt. 48. num. 45. Si dominus obierit & hæreditas jaceat, excuſatur non ſolvendo. Tiraquel. de retract. lig. §. 9. gloſſ. 3. num. ultim. Et ſi penſio ſit ſolvenda Bracharæ, & fundus ex quo ſolvi debet frumentum, ſit Vimarinis, ubi decuriones ſtatuto prohibent extrahi frumentum; emphyteuta non ſolvens excuſatur à commiſſo; Gam. deciſ. 285. num. 3. Quælibet cauſa juſta excuſat à commiſſo, Dec. conſ. 659. Surd. deciſ. 221. num. 7. Gam. deciſ. 292. Durante cauſa an res ſit cenſuaria, vel emphyteutica; non ſolvens canonem excuſatur à commiſſo: idem deciſ. 38. num. 4. Quæ cauſa ſit ſufficiens, arbitrio judicis relinquitur, Surd. dicta deciſ. 221. ad finem. Et pœna commiſſi eſt odioſa. Guter. de jurament. confirmat. p. 1. cap. 31. Et quid ſi res à principio fuit

Digitized by Google

emhpyteutica à clerico,& poſteà ſucceſſit ei clericus, an procedat triennium, vel purgare poſſit moram emphyteuta? Vide Gam. *decis.* 147. *à num.* 1. ubi quod non debet Reo obeſſe ceſſatio ſolutionis canonis, quandoquidem ſtatim ante litem conteſtatam obtulit ſe ſoluturum: quod debet intelligi in re Eccleſiæ emphyteuticata à clerico alicui laico, non in rebus patrimonialibus clerici, quæ non ſunt Eccleſiaſticæ nec ſortiuntur earum naturam. Navar. *conſ.* 12. *num.* 1. *de cenſib.*

Emphyteuſis juſta penſio quæ ſit? Vide Molin. *de juſtit. tom.* 2. *diſput.* 452. *num.* 2. ubi reſolvit quod arbitrio prudentum id ſtatuendum eſt, attentis circumſtantiis concurrentibus, & conſuetudine loci in tradendis ſimilibus in emphyteuſim.

Emphyteuta an teneatur ſolvere tributa jam decurſa antequam ipſe rem poſſideret? Affirmat Valaſc. *de jure emphyt. q.* 17. *n.* 17. quem ſequitur Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 27. *num.* 8. *in fine*, quamvis contrarium ſequatur Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 4. *num.* 4.

Emphyteuta per tertium dejecto, poterit dominus adverſus dejectorem directò agere interdicto *Vti poſſidetis*, quaſi eum perturbet in ſua poſſeſſione. Per Barboſ. *ad l.* 2. *n.* 270. *C. de præſcr.* 30. *vel.* 40. *annor.*

Emphyteuſim tertius poſſidens convenitur pro canone præterito, etiamſi ſit Clericus. Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. cap.* 36. *à n.* 34. & vide Surd. *deciſ.* 32. *num.* 3. Gam. *deciſ.* 145. Et obligatio tributi ſequitur fundi poſſeſſorem, & hypothecata res dicitur pro penſione fiſcali, non pro privata. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 2. *n.* 32.

Emphyteuta alienans per clauſulam conſtituti, non incidit in commiſſum, ut per plures quos refert Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 6. *à n.* 28. & latiſſimè Cened. *ad Decretal. p.* 2. *collect.* 144. *n.* 10. Mantic. *de conject. lib.* 22. *tit.* 28. *num.* 33. Gom. *ad l.* 45. *Tauri*, *n.* 95. Et emphyteuſis poſſeſſio non transfertur etiam per clauſulam conſtituti ſine conſenſu domini, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 14. *n.* 10. Phœb. *p.* 2. *deciſ.* 105. *n.* 19. *cum ſequentibus*, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 10. *n.* 34. licèt idem Valaſc *quæſt.* 18. *num.* 28. aſſerat, quod hoc praxis non obſervat, nec ſolet dominus requiri, ut in poſſeſſionem mittat perſonam nominatam, aut aliam in quam liberè res transfertur, quòd iſtæ duæ clauſulæ conſtituti, & conſervationis uſufructus ſunt contrariæ, & mutuo concurſu ſe impediunt, nec ſtare poſſunt in eodem contractu, Cald. *d. cap.* 10. *num.* 43. & 44.

Emphyteuta vendens inconſulto domino cum clauſula conſtituti, non cadit in commiſſum, niſi emptor fuerit præſens in appoſitione clauſulæ, vel abſens eam ratam habuerit, quia interim dicta clauſula nihil operatur, neque poſſeſſionem transfert, Gloſſ. *in l. quod meo*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Gom. *l.* 45. *Tauri*, *num.* 8. Valaſc. *conſult.* 55. *num.* 2. de quo vide Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſis*, *num.* 6. & 7.

Emphyteutæ aſſerenti ſe ſolviſſe incumbit onus probandi ſolutionem, gloſſ. *in l.* 2. verbo *repellere*, *C. de jure emphyt.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 21. *num.* 9. Clar. *§. emphyteuſis*, *quæſt.* 10. *n.* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.* 601. *n.* 4. & *concluſ.* 603. *n.* 32. & *concluſ.* 1318. *n.* 3. facit text *in l.* 1. *Cod. de probat.*

Emphyteuta præſumitur ſolviſſe toto tempore, ſi ſolvat pro tribus annis proximè præteritis, Gig. *de penſionibus*, *q.* 81. *n.* 1. & 2.

Emphyteuta cadit in commiſſum ob non ſervata pacta, Surd. *deciſ.* 180. *num.* 1. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 188. *n.* 20. Idem ſi rem deterioravit, tenetur de levi culpa commiſſa, Barboſa *ad cap. unic. de commod. n.* 4.

Emphyteuta alienans partem emphyteuſis amittit tantùm illam partem, Pariſ. *conſ.* 6. *num.* 19. *vol.* 4. Tiraquel. *de retract lig.* §. 23. *gloß.* 1. *n.* 28. Grammat. *deciſ.* 49. Cephal. *conſ.* 139. *à num.* 9. *lib.* 1. Dec. *in cap. majoribus*, *num.* 5. *de præbendis*, & probant etiam hoc notabile Menoch. *conſ.* 325. *n.* 76. Barboſ. *in l. divortio*, § *fin. p.* 2. *num.* 41. *ff. ſoluto matrim.* Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 36. & vide Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 25. *num.* 68. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 5. *n.* 58. & *cap.* 9. *num.* 17. 18 & 19.

Emphyteuta amittit emphyteuſim deficiens in ſolutione unius numni, Maſcard. *de probat. concluſ.* 251. *num.* 3. Clar *in §. emphyteuſis*, *quæſt.* 8. Gam. *deciſ.* 41. & 219. Tiraquel. *de judic. in rebus exiguis*, *verſ.* 51. *pag.* 91. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 9. *num.* 6. & 21. Surd. *de aliment. tit.* 7. *quæſt.* 17. *num* 23. & 24. & *tit.* 8. *privil.* 61. *num.* 19. 22. & 23. Valaſc. *conſult.* 35. & *de partition. cap* 39. *num.* 39. Cened. *ad Decretal. collect.* 144. *num.* 21.

Emphyteuſi pro ſolutione penſionis poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi emphyteutici conveniri, Peregrin. *de jure fiſci*, *lib.* 6. *tit.* 5. *n.* 140. & *tit.* 6. *n.* 53. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 16. *n.* 16. & *c.* 141. *n.* 3. Azor. *Inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 35. *col.* 701. 703. & 707. Soar *de Relig. lib.* 1. *cap.* 38. *n.* 8. Cald. *conſ.* 40. Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *num.* 3.

Emphyteuta requiſitus ſi neget ſolvere penſionem, poteſt conveniri à domino directo: unde vide Bart. *in l.* 1. § *fin. num.* 6. *ff. uti poſſidetis*, Cald. *de extinct. emphyt cap.* 3. *num.* 16. & 17. & *conſ.* 12. *num.* 6 Barboſ. *in cap. querelam* 24. *num.* 21. *de elect.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 18. *n.* 10. ubi *num.* 11. aſſerit quod ſi emphyteuta expellatur de fundo, poterit directus dominus agere interdicto *Vti poſſidetis*, adverſus dejectorem, quia per expulſionem emphyteutæ turbatur dominus in ſua poſſeſſione civili, & adverſus dejectorem competunt in hac ſpecie duo interdicta, interdictum videlicèt recuperandæ poſſeſſionis, quod datur ipſi emphyteutæ ſua naturali poſſeſſione ſpoliato; & interdictum *Vti poſſidetis*, quod datur domino adverſus eundem dejectorem pro ſua civili poſſeſſione.

Emphyteuta qui per longiſſimum tempus poſſedit aliquas res fundi emphyteutici, quas emerat à vero emphyteuta ſine domini conſenſu, & nunquam ſolvit domino penſionem, ſed emphyteutæ venditori, non poterit allegare domini directi conſenſum, cùm ille ignoraverit ſemper venditorem, & receperit penſionem integram à ſuo emphyteuta; nemo enim videtur renuntiare juri quod ignorat, *l. mater decedens*, *in princip. ff. de inofficioſo teſtamento*. Et poſſeſſio civilis, quam dominus directus habebat in rebus alienatis, nunquam amiſſa fuit, quia non amittitur niſi data negligentia, aut oblivione recuperantis, aut non poſsidentis, *leg. clam poſſidere*, § *qui ad mundinas*, *cum lege ſeq.* & ibi Jaſ. *ff. de acquir. poſſeſſ.* & negligentia imputari non debet domino directo ignoranti alienationem, *l. ſi quis in gravi*, §. *ſi quis ignorans*, *ff. ad Syllan. cap. Apoſtolica*, *de except.* & in feudatario tradit Crav. *de antiquit. temporum*, *p.* 4. §. *abſolutis*, *num.* 31. & valet argumentum de feudo ad emphyteuſim, Barboſ. *de principiis & locis communibus utriuſque juris*, *lit. A. num* 149.

Emphyteuta tenetur ſalvere penſionem contentam in contractu nullo favore Eccleſiæ, ac ſi contractus ſubſtitiſſet. Vincent de Franch. *deciſ.* 269. Surd. *deciſ.* 108. *n.* 14.

Emphyteuta non ſolvens penſionem non incidit in commiſſum antequam per ſententiam judicis declaretur, Cald. *quæſt. forenſ. conſ* 2. *pro Joanne de Praga*, *num.* 14. *cum ſequentibus*, & requiritur etiam citatio

latio. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 378. Et emphyteuta omnes fructus ſtatim amittit ſubſequuta domini declaratione à tempore, quo res incidit in commiſſum, Gabr. Pereira *dec.* 119. *num.* 15. Barboſ. *in l. divortio* 8. *p* 2 *ff ſoluto matrim. n.* 20. Gonzal. *ad reg.* 6. *Cancel. gloſ.* 56 *n.* 124. *&* 125. Et de emphyteuta qui debito tempore non ſolvit penſionem, an & quando incidat in commiſſum, & an amittat melioramenta? vide Gabr. Pereira *dicta dec.* 119. & Reynoſo *obſervat.* 59.

Emphyteuſim plures hæredes dividendo, ſi unus non ſolvat penſionem, non amittitur in totum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 36. *n.* 17. *& n.* 26. *cum ſequentibus*, licèt contrarium cum communi reſolvat Valaſc. *de partit. cap.* 25. *n.* 35.

Emphyteuſi hæreditaria licitum eſt teſtatori hæredibus præjudicare, Cald. *de nominat. q.* 24. *n.* 18. Valdeſ. ad Soar. *p* 1. *pag.* 38. Valaſc. *conſ.* 53. *n.* 7.

Emphyteuſis fructus acceptæ pro ſe & uxore, & uno ex liberis, ad quem pertineat decedente uxore an ad ejus hæredes, an ad dominum, vel ad filium ſucceſſorem? vide Reynoſo *obſervat.* 19.

Verbo EMERE, EMPTIO, EMPTOR, EMPTUS.

EMENS rem quam ſciebat ſubjectam fideicommiſſo, non habet recurſum contra venditorem, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 328. *n.* 21.

Empta res pecuniâ mea, quando dicatur mea? vide Guter. *de tutel. p.* 3. *cap.* 1. *à n.* 85.

Emere prohibitus, ut ſunt forenſes in rebus Bracharenſibus, non poſſunt emere ea, quæ fuerunt ſuorum majorum, ad quæ quis cenſetur habere affectionem, Cald. *de empt. cap.* 8. *numero* 40. Quid in Clerico? vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. libro* 2. *concl.* 19. *n.* 6. *& concl.* 32. *conſider.* 1. faciunt quæ Surd. *dec.* 30. *n.* 6. Mattienzo *ad l.* 3. *tit.* 10. *lib.* 5. *gloſ.* 1. *n.* 4.

Emptio poteſt fieri in favorem alicujus perſonæ nominandæ, & anno durat hæc facultas nominandi, Surd. *dec. ſ.* 246. ubi quod nominatio fieri debet intra annum.

Emptio in dubio præſumitur facta ex pecunia ſolventis & emptoris, non verò procuratoris, Menoch. *conſ.* 15. *num.* 60. Gam. *dec.* 247. *n.* 2 Cald. *de empt. cap.* 7. *num.* 4. *cum ſequentibus*, *& cap.* 10. *n.* 12. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *emphyteuſi*, *num.* 36. ubi aſſerit quod emptio ab aliquo facta ſibi cum pecunia aliena, tenet, & emptor pecuniam ſolvere debet.

Emptio per interpoſitam perſonam facit præſumere dolum, Farin. *de delict. p.* 3. *q.* 89. *n.* 128.

Emptione cum pacto retrovendendi ad juſtitiam requiritur inter alia, ut quando eadem res revenditur eodem pretio à venditore redimatur, & deficientibus his conditionibus, contractus eſt uſurarius Tolet. *in ſum. tract.* 2. *cap.* 52.

Emptionem non probat tractatus, Maſcard. *de probat. concl.* 617. Burg. *conſ.* 3. *n.* 90. *&* 91. Dec. *conſ.* 33. *n.* 4. Rebuf. *in concordat. pag.* 522. verbo *tractatus*.

Emptor poteſt agere de evictione antequam res evincatur contra venditorem, qui ſcienter vendidit rem alienam, *leg. Servus*, §. *ſi ſciens ff. de action. empti*, Gom. *var. tom.* 2. *cap.* 2. *n.* 39. *limit.* 2. Ozaſe. *dec.* 24. *n.* 2 Azeved *l.* 1. *tit.* 21. *n.* 165. *lib.* 4. *nova recopil.*

Emptor primus præfertur ſecundo emptori, qui poſſeſſionem adeptus eſt quando ſciebat eſſe factam priorem venditionem, ut tenent Bald. *in rub. Cod. de his quæ in fraudem creditorum*, Jaſon. *in leg. fin. num.* 28. *in fin. Cod. de ſa roſanct. Eccleſ.* Gutier. *de juram. confirm. p* 1. *cap.* 30. *num.* 8. Gom. *var. tom.* 2. *cap.* 2. *n.* 20. Anton. Gabriel. *de empt. & vendit. concl.* 3. *num.* 30. Gregor. *l.* 50. verbo *dos vezes*, *tit.* 5. *part.* 5. Pinel. *ad l.* 2. *Cod. de reſcind. vendit. p.* 2. *cap* 1. *n.* 30. Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 19. *num.* 5 Roland. *conſ.* 9. *n.* 27. *lib.* 1. Barboſ. *p.* 2. *rub. n.* 35. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *emp. cap.* 26. *num.* 30. Et quando venditor rem venditam obligavit primo emptori, poteſt primus emptor avocare rem à ſecundo, cui res fuit priùs tradita, & retinere quouſque ſibi ſatisfiat de intereſſe, quod aſcendit ad valorem rei: declarat notabilit. Oldrad. *conſ.* 114. Socin. *reg.* 118. *in* 3. *fallentia*, Jaſ. *in l. quoties, Cod. de rei vindic at. in* 11. *fallent.* Tiraq. *de retract. titul.* 1. §. 3. *gloſ.* 1. *numero* 4. Sequitur Anton. Gabriel. *ubi ſupra*, *num.* 29. Com. *ad l.* 40. *Tauri*, *num.* 16. Et non eſt neceſſarium facere excuſſionem in principali debitore, quia agimus de avocandis ipſis rebus venditis, ut per Bald. *in dicta rub. num.* 2. Angel. *in* §. *ſi quis in fraudem*, *num.* 5. *inſtit. de action.* & ibi Jaſ. *col.* 14. Gom. *dicto loco*, *verſ.* 2. *principaliter limita.*

Verbo EPISCOPUS.

EPISCOPUS vocatur ſpeculator, *Actor.* 20. Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, id eſt, ſpeculas & ſpeculatores, ſeu contemplatores, regere Eccleſiam Dei, quam acquiſivit ſanguine ſuo: Auguſt. *de civitate Dei*, *libro* 1. *capite* 9. Et Epiſcopi agricolæ officium agunt, cùm ſint præpoſiti ut evellant, diſſipent, & plantent, *capit. ſolitæ*, *de majoris. & obedient.* Barboſa *de iure Eccleſiaſt. lib.* 1 *cap* 8. *n.* 61. Et olim appellabantur Sacerdotes, *cap olim*, 95. *dist.* Sacerdos enim nomen eſt honoris & dignitatis, *cap. cleros*, 21. *dist.* De dignitate Epiſcopi vide Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *libro* 4. *cap.* 3. *column.* 421. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 2. *allegat.* 1. *à principio*, *& in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25. *de reform. capit.* 17. Quæ dignitas liberat à patria poteſtate, idem Barboſ. *ad cap. indecorum* 3. *de ætate & qualit. num.* 3. *& ad cap. per venerabilem* 13. *n.* 14. *&* 15. *qui filii ſint legitimi.*

Epiſcopus non poteſt eligi, niſi habeat ætatem triginta annorum, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *Epiſcopus*, *num.* 2. ubi *numero* 3. quod electus & confirmatus poteſt exercere illa quæ ſunt juriſdictionis: ea verò quæ ſunt ordinis non poteſt exercere, niſi poſt conſecrationem: & *num.* 6. quod eſt conſecrandus intra tres menſes poſt ſuam electionem & confirmationem, & ſi intra hoc tempus non conſecratur, non facit fructus ſuos, & remanet privatus Eccleſiâ ipſo jure, niſi aliqua neceſſitas aut juſta cauſa eum excuſet: & quando conſecratur, ungitur chriſmate in capite & in manibus, & à tribus Epiſcopis eſt conſecrandus.

Epiſcopi electi per Reges non poſſunt adminiſtrare ante confirmationem Summi Pontificis, & antequam Bullas expediant, & poſſeſſionem actualem & corporalem capiant. Themud. *p.* 3. *dec.* 318. *n.* 12.

Epiſcopus ingrediens civitatem de novo, quo pacto ſit recipiendus? vide Vincent. de Franch. *deciſione* 253.

Epiſcopus qualiter & quando teneatur Synodum diœceſanam congregare? vide Barboſ. *ad cap. quod ſuper his* 9. *de major. & obedient.* *& de offic. & poteſt. Epiſcopi* 3 *p.* 3. *allegat.* 92. *pag.* 510. *cum ſequentibus*, & *in Formular. Epiſcopali*, excommunicantur non venientes ad ſynodum Epiſcopi, & venientes, ſi illicenciati recedant, idem Barboſ. *ad cap* 1. *de judic. n.* 8.

Digitized by Google

Epiſcopus Canoniſta Theologo præferendus eſt, in aſſequutione Epiſcopatus, ſi doctus & prudens ſit habeatque quandam Theologiæ peritiam, præcipuè ubi hæreſes non pullulant ex citatis per Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p. 2. allegat. 1. n. 30.*

Epiſcopus quaſi contrahit cum Eccleſia acceptando Prælaturam, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 601. n. 8.*

Epiſcopus habet fundatam juriſdictionem ſuam quoad omnes ſubditos in tota ſua Provincia, etiam nulla probata poſſeſſione, ex Menoch. *conſil. 1002. num. 21.* Palat. *in repetit. capit. notab. 2. §. 1. num. 43. verſ. confirmat, pag. 188.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. deciſ. 913. & p. 2. deciſ. 282.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 441. num. 22.* Garc. *de benefic. p. 3. cap. 2. num. 195.* qui *p. 9. cap. 2. numero 260.* ex reſolutione S. Congregationis Concilii & Rotæ decretis tradit quod manutenendus eſt Epiſcopus in juriſdictione in tota ſua diœceſi, contra inferiores prætendentes immemorialem, donec de ea conſtet ex juris communis aſſiſtentia, non aliter probata quaſi poſſeſſione Epiſcopi.

Epiſcopus eſt ordinarius collator omnium beneficiorum in tota ſua diœceſi, *cap. omnes baſilicæ, capit. nulli. 16. quæſt. 7. capit. cùm olim, de præſcript.* atque in his dicitur habere fundatam intentionem de jure communi, *capit. cùm ex injuncto. in fine de hæreticis.* Flamin. *de reſignat. libro 7. quæſt. 14. numero 2.* Et ad propoſitum deducitur vulgare axioma, quod Epiſcopi in ſuis diœceſibus omnia poſſunt, quæ poteſt Summus Pontifex in univerſo orbe, exceptis ſpecialiter reſervatis ut videre eſt apud Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi, p. 2. allegat. 1. n. 6.*

Epiſcopi perdunt alternativam providendo beneficia reſervata vacantia in menſibus reſervatis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 55. à n. 1.*

Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra Concilium generale Mart. *de juriſdict. p. 2. capit. 38. n. 18.*

Epiſcopus debet eſſe ſicut Melchiſedech, ſine patre, ſine matre, & ſine genealogia, ſuperando teneros affectus erga conſanguineos, Barboſ. *de Epiſcopali munere, titulo 2. gloſſ. 9. à num. 17.* Epiſcopis ne conſanguineos faciant divites de beneficiis Eccleſiaſticis, prohibet Concilium Triden. *ſeſſ. 25. de reformat. capit. 1.* & tradit idem Barboſ. *in collect. ad cap. dilecto 25. de præbend. num. 2. & ad cap. unic.* Et Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur, *numero 7.* ubi alia adducit, & *in dicto cap. dilecto*, ait quod poſſunt conſanguineis pauperibus idoneis beneficia conferre, unde ſe valeant ſuſtentare.

Epiſcopis prohibetur conferre beneficia reſignata in manibus ſuis conſanguineis uſque ad quartum gradum, affinibus uſque ad tertium, ex illicita affinitate uſque ad ſecundum, Garc. *de benefic. p. 11. cap. 9. §. 5. n. 268.*

Epiſcopus poteſt habere fiſcum, gloſſ. verbo *præter, in capit. qui adverſitatem, de conceſſione præbendæ* Cov. *lib. 2. var. cap. 9. n. 11.* Palat. *in repetit. rub. §. 39. n. 13.* Et poteſt applicare pœnas ſuæ Cameræ, Peregrin. *de jure fiſci, pag. 32. num. 106.* Azeved. *ad l. 12. tit. 6. n. 3. lib. 3. nova recopil. it. p. 248.*

Epiſcopus poteſt bona Eccleſiæ ſolita dari in emphyteuſim potius in conſanguineos, quàm extraneos alienare, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad Concilium Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap 1. n. 9.*

Epiſcopus concedens officia, eo mortuo expirant, Reynoſo *obſervat. 8. n. 41.*

Epiſcopi familia quamvis ſit laica, gaudet fori privilegio ſicut Clerici, Aloyſ. Rico *deciſ. Cur. archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 193. & deciſ. 283. n. 7.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 111. n. 3.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 107. num. 9.* Illuſtriſ. Dom. Rodericus à Cunha *ad cap. eos qui 31. diſt. n. 11.* ubi ait quod famuli Epiſcoporum non poſſunt à judice ſæculari, judicari, & *n. 8. cum ſequentibus*, agit de familia Sacerdotum.

Epiſcopus non habet vocem in Capitulo, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap 6. n. 47.* Nec dicitur eſſe de Capitulo, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 45. n. 54. & 55.*

Epiſcopus ſuſpendere non poteſt interdictum ab homine à Papa poſitum, ſecus ſi ſit à jure Pontificio abſque reſervatione, & is poteſt ſuſpendere interdictum qui poteſt auferre, cùm uterque actus naſcatur ex eadem poteſtate Suar. *de cenſur. diſp. 38. ſect. 2. n. 6.*

Epiſcopus, ſive ejus Vicarius generalis poteſt abſolvere ſubditum à ſententia excommunicationis, nulli tamen reſervatæ, Barboſ. *ad cap. nuper. 19. n. 11. de ſentent. excommunicationis.*

Epiſcopo caſus reſervati quales ſint? vide gloſſ. verbo *à jure, in extravag. ſuper cathedram, de ſepultur. inter communes*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 50. & 51.* ubi *allegat. 52.* docet qui poſſint abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis, de quo etiam agit Ægid. de Coninch. *diſputat. 8. de miniſtro Sacramenti Pœnitentiæ, dub. 12. cum ſequentibus.*

Epiſcopus in matrimoniis contrahendis, & diſpenſationibus denuntiationum elargiendis quam habeat authoritatem; vide Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi. p. 2. allegat. 32.*

Epiſcopus in quibus irregularitatibus & ſuſpenſionibus diſpenſare poſſit, vide eundem Barboſam *allegatione 39.*

Epiſcopus diſpenſare non poteſt in irregularitatibus provenientibus ex homicidio voluntario occulto vel manifeſto, neque ad ordines minores, neque ad beneficium ſimplex obtinendum, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 7. n 8.* ubi *num. 10* quod diſpenſare poteſt in irregularitatibus provenientibus ex homicidio caſuali ad Ordines minores, & beneficium ſimplex obtinendum, atque ad ſacros Ordines, ſi homicidium caſuale ſit occultum.

Epiſcopus poteſt diſpenſare cum illegitimo, ut beneficium habeat, cui cura non imminet animarum, *cap. 1. de filiis preſbyter in ſexto* Soar. *de cenſur. diſput. 50. ſect. 5. num. 6* ubi extendit ad Canonicatum, dummodo aliud non obſtet ratione ſpecialis conſtitutionis, vel obligationis alicujus præbendæ, ſeu Canonicatus, & quod hanc poteſtatem tenent Prælati exempti habentes Epiſcopalem juriſdictionem. Et Capitulum Sede vacante habet eandem poteſtatem, Soar. *dicto n. 6.* Nav. *conſ. 28. de tempor. ordin.* Rebuff. *in praxi, de devolut. n. 64.* Non poterit tamen diſpenſare Epiſcopus poſt Concil. Trident ad Canonicatum in Cathedrali, ratione ordinis Sacri, Zerol. *in praxi, Epiſcopali, p. 1.* verbo *canonicatus, verſ. ad tertium*, ubi etiam quod poterit in Collegiatis.

Epiſcopus licèt poſſit diſpenſare in ſuis conſtitutionibus, ſecus erit ſi ſint jurejurando firmatæ, Barb. *ad cap. conſtitutus 19. de reſcriptis, n. 6.*

Epiſcopus an poſſit exemptos, ſi extra locum exemptum delinquant, aut contrahant, ratione delicti, vel contractus coram ſe conveniri facere? vide eundem Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 123. per totam.*

Epiſcopi illius loci, in quo fit confeſſio, approbatio eſt neceſſaria, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. 23. de reformat. cap. 15 à n. 30. & dicto. tract. de officio Epiſcop. p. 2. allegat. 25. n. 26. cum ſequentibus.*

Epiſcopus recuſari non poteſt in caſibus viſitationis & correctionis, Valaſc. *tom. 1. alleg. 70.* ubi in fine adducit tenorem epiſtolæ, quam Paulus V. *die 20* Octob

Digitized by Google

*Octob.*1610. Super hoc latam tranſmiſit ad Epiſcopum Portugalen. Dom. Gondiçalvum de Mortes, de quo etiam Barboſa *d.p.3.allegat.*73.*num.*38.quem vide *ad cap. noſtram 3. & ad cap. de priore* 31. *n.* 3. *de appellat.*& Concil.Trident.*ſeſſ.*22,*de reformat.c.*1. Et viſitationem Epiſcopi impedientes poſſunt excommunicari, Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat Neapolit.p.*1. *deciſ.*241. de modo procedendi circa habentes culpas in viſitatione, agit Gabr. Pereira *de manu Regia, p.*1.*concordia* 12.*Regis Dom. Sebaſtiani num.*294.

Epiſcopi defuncti bona debent à judice ſæculari inventario deſcribi per ſcribas ſæculares, Cur. Philip. *p.*1.§.5.*num.*27 Gabr. Pereira *deciſ.* 95. *num.*16. *& de manu Regia, p.*1. *concordia* 8.*num.*214. Cabed. *dec.* 84. *p.*1.

Epiſcopus poteſt teſtari de bonis patrimonialibus, non de intuitu Eccleſiæ acquiſitis, *cap.* 1. *de teſtam.* Barboſ. *de offic.& poteſt.Epiſcopi, p.*3.*allegat.*114.*n.*9. *cum ſequentibus*, Molin *de primogen. lib.* 2.*c.*10.*n.*27. Gabr. Pereira *dec.*75.*& dec.*95.*num.*5. Cald. *conſ.*48. Menoch. *conſ.* 382. *n.* 2. *cum ſequentibus*. Et de Prælatis Epiſcopo inferioribus, quod diſponere poſſint de bonis quæſitis intuitu Eccleſiæ, tradit Gabr. Pereira *dicta dec* 95.*n.*6.

Epiſcopi ut poſſint teſtari de bonis Epiſcopatuum, debent priùs à ſummo Pont. facultatem obtinere, & ſine illa vel ab inteſtato morientibus ſucceſſor in Epiſcopatu ſuccedit. Gabr. Pereira *dec.* 95. *num.* 7. ubi hoc limitat in Epiſcopis annularibus, qui regulantur tanquam Abbates, vel Priores, & poſſunt teſtari de bonis ſuorum beneficiorum, & morientibus ab inteſtato ſuccedunt conſanguineis. Hæc facultas intelligitur de primo teſtamento ſolùm, & re integra non extinguitur per mortem Pontificis, Cov.*in cap.cùm in officiis, de teſtament.n.*8.

Verbo ERRANS, ERROR.

ERRANS non amittit rem ſuam, Tiraquel. *de retractu lig.*§.1.*gloſſ.*2.*num* 20.Menoch. *conſ.*162. *num* 28 *cum ſequentibus*.

Error in nomine non vitiat diſpoſitionem, ſi de re conſtet, *l.ſi quis, in fundi vocabulo, ff.de leg.*1.*l.ſi me in vacuam* 34 *in princ.ff.de acquir.poſſeſſ.* & ibi Doct. Duenh.*reg.*256.Azeved.*l.*13.*à n.*10. *tit.*25.*lib.*4 *nova recopilat.*Cardoſ *in praxi iudicum, & advocat.* verbo *error*, *num* 4. Cardin Tuſch. *tom.*3.*lit. E, concl.* 324. Rota Rom.apud Farin. *deciſ.*156.*à n.*3.*& deciſ.* 687. *n.*5.*tom.*2.*p.*1.*in noviſſ.* Aloyſ. Ricc. *in collect.dec.*5.*p. collect.* 1496.

Error excludit conſenſum, *l.ſi per errorem, ff.de juriſdict.omnium jud.*Card.Seraph. *Rota Rom.dec.*1190. *num.* 2.Anton.Monach, *Lucenſ. deciſ.*59.*num.*10. Bertazol *tract. clauſular.inſtrument.clauſula* 11. *gloſſ.* 3. *n.*2. Surd. *conſ.* 28.*n.*122.Pariſ.*conſ.* 150. *n.* 22.*vol.*4. Mar Antonin. *var. lib.*1.*reſolut.* 2.*num.* 6.Barboſa *ad cap.cauſam* 29.*q.*1.*n.*2.

Error in facto proprio allegari non poteſt, & non relevat, Cardin.Tuſch. *tom.*3. *lit. E. concl.*317. Cardoſ.*in praxi judicum, & advocat.* verbo *error, num.*2. Brunor à Sole *in locis commun.* eod. verbo, *n.* 5. non enim præſumitur, niſi probetur, *l.ſi hares*, §.*fin.ff.ad Trebel.* Limita ſi agatur de damno vitando, Mar. Antonin. cum ab eo citatis *var. lib.* 3.*reſolut.* 21.*n.*4. Et error ac ignorantia in facto alieno excuſat, *l. fin. ff.pro ſuo*, Joſeph.de Seſſe *Aragon. deciſ.* 138.*num.*15. ubi *num.* 16. reſolvit quod ſi tractatur de lucro captando, vel damno vitando, error in facto proprio excuſat, cui ſubſcribit Brunor. à Sole *numero* 1. *ubi proximè*.

Verbo EXCEPTIO.

EXCEPTIO ubi non reperitur poſita, non eſt à regula recedendum, *l.in prævaricationis*, §. *ult. ff.de prævaricator.l.diſſentientem, Cod.de divort.l.illam, Cod. de collat.* Flamin. *de reſignat. lib.*3.*q.*7.*n.*45. Et exceptio debet eſſe regula, *l. quæſitum*, §. *denique ff. de fundo inſtructo*, Flamin. *dicto tract.lib.*5.*q.*6.*n.*186. ubi *num.* 187. quod qui aliam exceptionem allegat, debet eam ſufficienter probare. Et licèt exceptio confirmet Regulam, non tamen eam longiùs producit. Farin.*p.*4.*conſult.*65.*n.*117.

Exceptio tertii poſſeſſoris ſemper impedit executionem etiam in bonis Regis, & procuratoris Regii, defunctorum, & abſentis. Phœb.*tom.*1 *arreſt.*25.

Exceptiones calumnioſas poteſt judex rejicere, Gloſſ.*in l.cùm natu*, § *ſi libertas*, verbo *calumnioſam, ff.de bonis libert.* Innocent. *in cap. poſt electionem, n.*4. *de conceſſ. præbenda*, Joſeph.Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.*81. *n.*1.Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu* 439. Valaſc. *de partit.cap.*2.*num.*27.Rebuf. *in tract.exceptionum, n.*570. Mendez *in praxi Luſit lib.* 3.*cap.* 3.*num.*24.ubi *n.*25. idem aſſerit de impedimentis quæ ſunt de materia veteri, etiam allegata. Quæ dicatur calumnioſa exceptio, judicis arbitrio relinquitur, Menoch. *ubi proximè, n.*7.

Exceptio poteſt opponi ne quis poſſeſſionem capiat, *l.*1.§.*proinde, ff.ne vis fiat ei*, & vide Valaſc *de jure emphy. q.* 18.*num.fin.* Avend. *de exequend. mandat. p.*2.*cap.*29 *p.*528.

Exceptionem videtur judex rejicere procedendo ad ulteriora, *cap ex parte* 2.*ordin.* 67.*de appellat.* ubi Barboſa Surd. *deciſ.* 69.*num.* 5 Valaſc. *conſult.* 119. *num.*11.Negat. tamen Paz *in praxi*, 1. *tom.* 1. *partis temp.*5.*n.*37.

Exceptio impuritatis ſanguinis debet plenè, & concludenter probari, Barboſ. *de offic. & poteſtat. Epiſcopi, tit.*2 *de Epiſcopali munere, gloſſ.*17.*n.* 49.ubi *num.*50. quod per famam concludenter probari non poteſt, niſi ſit perpetua & illæſa apud omnes, & appareat oriri potuiſſe ex aliqua probabili cauſa, quæ contrariis probationibus non debilitetur, de quo etiam agit *tract.de Canonicis, cap.*13.*num.*41.

Exceptio incompetentiæ poſt litem conteſtatam, & etiam poſt ſententiam opponi poteſt. Surd.*dec.*26. *num.*14. Cald. *in praxi judicum & advocat.* verbo *exceptio, n* 9 Câbed. *deciſ.*22.*n.*4.*p.*1. Et nullitas incompetentiæ facit ſuperſedere exequutionem, ex citatis per Barboſ.*in remiſſ.ad ordinat.l.*3.*tit.*87.§.1.*n.*3.

Exceptiones oppoſitæ contra regium reſcriptum, quod præſentatur in patribus, ſi ſtatim ſine cauſæ cognitione à judice remittuntur, ad Senatores palatii pertinet earum cognitio. Cabed.*p.*1.*deciſ.* 38.*n.*1. ubi *n.*2. quod ſi judex de viribus reſcripti cognoſcat, & à ſententia lata appellatum fuerit, ſeu gravamen interpoſitum, tunc ad Senatores Senatus diſtrictus, in quo judex eſt pertinet cognitio, & hic eſt ſtylus. Limitatur in exceptionibus ſubreptionis, de quibus debet judex cognoſcere. Ordinat *lib.*2.*lit.*43.

Exceptio ſubreptionis facit ſuperſedere exequutionem reſcripti. Menoch. *de arbitr.lib* 1 *quæſt.*38.*in fine*, Flor. *var.quæſt.*4.*num.* 53. Mendez *in praxi Eccleſiaſt.lib.*2.*cap.*3.*num.*11. Et eſt falſa, frivola, ac calumnioſa, quando nullitas deducta in articulis non probatur ex natura gratiæ, ut requirit Flor.*var.q.*12. *num.*34.

Exceptio non facit cauſam de per ſe, ſed de ea judicatur ſicut de principali. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*394.*num.*44.

Exceptionem ſuam debet reus probare plenè, &

concl-

Digitized by Google

concludenter,& non præſumptivè, Farin. *deciſ. Rota Rom.267. num.6.*

Exceptio ſolutionis licèt opponi poſſit executioni, non tamen ſi ante ſententiam jam fuit oppoſita, *l.unic.Cod.de errore calculi*,ibi,*ſi res judicata non ſint.*

Exceptio rei judicatæ, ut poſſit impedire curſum cauſæ, debent concurrere tria, nempe identitas rei, identitas perſonarum, identitas cauſæ agendæ, & actionis, probatur in *l.cùm quæritur, cum legibus ſequent ff de except.rei jud.* ubi ita ſummat Paul. & ait quod altero deficiente non obſtat exceptio, tradit Alexand, *in l.ſæpè,n.59 ff.de re jud.*Felin.*in c. cauſam, n.4.de teſtibus*,Dec.*conſ.26,& conſ.464.ad finem*, Bart. *in l.1.num.4.Cod.de ordin.cognit.* Rebuff. *in tract. exceptionum,num.505.cum ſequentibus*, Surd. *de aliment. tit.1.quæſt 126. num.2. & conſ. 312. num.1.* Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.445.n.11.*Barboſ.*in cap. penultim.de except.num.1. & 4.*Burg.*conſ.40.num.22.* Idem procedit in exceptione litis pendentis,Azeved. *ad l.1.tit.5.num.1.lib.4.nova recopilat.*Rebuff.*ubi proximè,num.522.*Barboſ.*in l.ſi quis poſteaquam, ff.de judic.num.277.*Cur Philip.*p.1.§.8.num.9.*Marta *de juriſdict.p.4.cent.2.caſu 177.num.6.cum ſequent.* Et debet concludere ex neceſſitate,aliàs non obſtat Surd. *deciſ.260.num.31.*Et ſententia non poteſt producere exceptionem rei judicatæ,*l. unica, Cod.de Latina libert.tol.4. §.condemnatum,ff.de re jud.* Tiraquel.*de retract.lig.§.1.gloſſ 2 num.5.cum ſequentibus*,Rebuff.*ubi ſuprà,num.508.*Aloyſ.Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.1.deciſ.135.num.4.& 5.*

Exceptio excommunicationis poteſt opponi etiam poſt concluſum in cauſa Barboſ.,*in c. in præſentia 46. de ſentent.excommunicat.& in cap.decernimus 8.num.3. eod.tit.in ſexto*,quem vide *ad c. intelleximus de judic. num.10.& ad cap.cùm inter, num 4.de except.* Suar.*de cenſur. diſp.16.ſect.4.n.18.* Sayr. *eod tract.lib.2.cap.8. à num.11.*Cardoſ.*in praxi judicum & advocat.* verbo *exceptio, n. 13* Hæc exceptio obſtat agenti de ſpolio, Menoch.*remed.1.recuper.poſſeſſ.à n.350.*

Exceptio nullitatis incontinenti probanda impedit executionem ſententiæ, *l.ſi Prætor.§.1.ff de judic.* Menoch. *de interdict. remed 3.retin.poſſeſſ. num.240.cum ſeq.& remed.4 adipiſc.poſſeſſ.num.882.cum ſequentibus, & conſ. 125. num. 9.* Tiraquel. *in l.ſi unquam*, verbo *omnia, n.31.Cod. de revocand.donat.*Cov.*pract.cap.16. n.2. & cap.2.à princip.* Cald *in l.ſi curatorem*, verbo *per quod. num. 20. & 21. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Gabr. Pereira *deciſ.34.num.3.* Azeved. *l.2.n.30. tit.17.lib.4.nova recop.* Maſcard. *de probat.concl. 686. & 687.num.2.& num. 5.& concluſ.1110.n 13.*& vide plures limitationes apud eundem Menoch. *dicto remed.4.adipiſc.poſſeſſ.num.886.cum ſequentibus,& conſult.110.num.71.*faciunt quæ idem *de præſumpt.lib.2. quæſt.74.* Et exceptio nullitatis notoriæ, manifeſtæ atque evidentis ex actis proceſſus ſufficiens eſt ad impediendam executionem trium ſententiarum conformium, Guter. *lib.1.pract.quæſt.69. num.6.* Et exceptio quæ non eſt notoria, neque incontinenti probari poteſt, non admittitur contra executionem ſententiæ, Gig. *de penſion, quæſt. ultim. num.24.* Et quando nullitas eſt notoria, & ex actis ſtatim probatur executio, ſuperſederi debet, Mendez *in praxi, lib 3.cap.21. num.43.* Gabriel Pereira *de manu Regia, cap. 9. num. 24.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 581. num. 13.* Cald. *forenſ. quæſt. 36.* Phœb. *arreſto 77.p.* . ubi quod quando impedimenta incontinenti probantur ſuſpenditur in executione. Et exceptio ſi eſt notoria, ſatis eſt quod allegetur, nec opus eſt ut probetur, Mendez *dicto lib. 3. cap. 3. num. 33. cum ſequentibus.*

Exceptio ne quis conveniatur ultra quam facere poſſit,non competit ubi agitur de rei vendicatione, Bart. *in l.ſi conſtante,n.106.ff. ſoluto matrim.*Azeved. *l.1.num.74.tit.21.lib.4.nova recopilat.*Barboſ.*in l.maritum, num.31.cum ſeq. ff. ſoluto matrim.* Quid ſi ſtatuto caveatur ne admittatur iſta exceptio, an admittatur? vide Parlador.*lib.2.rerum quotid. cap. fin. p.5.§. 12. num. 35.* Et allegans hoc privilegium non eſt tutus in foro conſcientiæ, *Surd. de alim. titul.8. privil. 28. à num.2.*

Exceptiónes competentes principali competunt fidejuſſori.Barboſa *in l.maritum, num.82.cum ſequentibus,ff.ſoluto matrim.*Surd.*deciſ.301.num.12.*Rebuff. *in tract.exceptionum,num.477.cum ſequentibus*, Cald. *de empt.cap.32 num. 22.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.2.deciſ.271. num.8. & 9.*Stephan. Gratian.*diſceptat forenſ. cap. 799. num.53. cum ſequentibus.*

Verbo EXCOMMUNICARE, EXCOMMUNICATIO, & EXCOMMUNICATUS.

EXCOMMUNICATIO probatur per famam, *cap.illud,de Clerico excomm.miniſtr.* Farinac. *de delict.p.1.lib.1.tit.5. quæſt.47. num.71.* Intellige quando non agitur de præjudicio alterius, vel in foro animæ, Barboſ. *in d.cap. illud, num. 3.* ubi *num 4.* quod cùm agitur de pœna, debet probari plenariè & concludenter.

Excommunicare illi ſoli poſſunt,qui Eccleſiaſticam habent juriſdictionem fori exterioris.Barboſ. *in cap. tanta,fin.de exceſſibus Prælator. num.2.& in addit. ad collect.cap.quærenti 20.de verb.ſignific.pag.173.*

Excommunicatus in dubio quis cenſendus eſt,Barboſa *in cap.cùm deſideres 15. num.7. de ſentent. excommunicat.*

Excommunicatus non poteſt aſſiſtere in Capitulo *gloſſ.in cap.unico*, verbo *majores, ne ſede vacante, lib.6.*ubi Barboſa, Ugolin. *de cenſ.lib.2 cap.11.§.12.* Monet.*de diſtribut.quotid.p.1.quæſt.20. n.10.* iterum Barboſa *de Canonic.cap.4.n.3.*ubi *n.7. & 8.*idem aſſerit de interdicto & violatore interdicti.

Excommunicationis de nullitate onus docendi incumbit excommunicato,& non Capitulo,ut eſſe reſolutū in Rota tradit Garc. *de benef.p.7.c. 13.n.117.*

Excommunicatio major ſupponit peccatum mortale, *cap.nemo 11.q.3.*Cov *in c.Alma mater, p.1 §.7. num.5.verſ.prima concluſio,& §.9.num.1.*Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 416.num.22.*Navar. *in man. cap.22. n.70.& c.27.num.9* Farin.*in fragm crimin.p.7. lit. E, num.12.cum ſequentibus.* De forma ſervanda in excommunicatione ferenda, vide Soar. *de cenſur. diſput.18.ſectione 4*

Excommunicatio lata contra perſonaliter non citatum eſt invalida, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.559.num.14.*Et excommunicationis incurſæ declaratoria non præcedente citatione partis eſt nulla,Gig.*de penſion. quæſt 78. num.5.* ubi *num.6.* quod ab iſta declaratoria appellare licebit. Et neceſſaria eſt citatio ad excommunicationis validitatem etiam in caſu notorii, Barboſ.*ad cap. reprehenſibilis 26. à num.1.de appellat.*

Excommunicato præſente prohibetur quis audire & celebrare Officia divina ac Miſſam, *cap.is qui,* & *cap.fin.§.adjicimus, de ſentent.excom.lib. ſexto*, Sayr. *de cenſur.lib.2.c.1.num.18.* ubi *num.20.* quod incepta conſecratione Sacerdos perſequitur Miſſam præſente excommunicato, & *lib.7.cap.9 num.16.* aſſerit non eſſe irregularem,qui cùm ipſe excommunicatus non ſit, celebrat coram excommunicatis, peccare tamen mortaliter;& ad propoſitum vide Gabriel. Pereira *to.1.de manu Regia,concord.25.num. 208.& concord.53. num. 226.*

Excom

Digitized by Google

Excommunicantur qui aſſaſſinis aliquem Chriſtianum interfici mandaverint, ſive ſequatur mors, ſive non ſequatur, *cap.* 1. *de homicidio, lib.* 6. Soar. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *n.* 47.

Excommunicatio lata à delegato qui copiam ſuæ delegationis petenti non dedit, eſt nulla, ut ex Nav. & Sayr. tradit Barboſa *ad cap. cum in jure* 31. *de offic. judicis delegat. n.* 5. quibus adde Mart. *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 35. *n.* 3.

Excommunicatus poteſt quis declarari abſque monitione, ubi datur contumacia, Barboſa *in cap. ſacro* 48. *num.* 6. *de ſentent. excom.* Intimatio tamen perſonalis neceſſaria eſt ad validitatem excommunicationis, *dicto cap. ſacro, cap. contingit.* 2. *ordine* 45. *de ſentent. excom.* Melchior Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 39 *n.* 143.

Excommunicationis mala vide apud Cened. *pract. q.* [illegible]

Excommunicatus poteſt iterum excommunicari non ſolum propter novum crimen, verùm etiam propter idem, aggravatis cenſuris ad majorem terrorem, & confuſionem, quod quidem ab eodem etiam judice fieri poteſt. Suar. *de cenſur. diſp.* 5. *ſect.* 2. *num.* 7. *in fine.*

Excommunicati vitandi reſignatio beneficii eſt nulla. Soar. *de cenſur. diſp.* 14. *ſect.* 2. *n.* 31.

Excommunicatio non eſt ſufficiens cauſa, ut quis eximatur à ſolutione penſionis, Covar. *lib.* 3. *var. cap.* 13. *num.* 8. *verſ.* 12. Gig. *de penſion. quæſt.* 64. Et culpa beneficiati in non ſerviendo, non excuſat à ſolutione penſionis, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 27. *num* 44.

Excommunicatus privatur fructibus beneficii, & diſtributionibus quotidianis, quamdiu excommunicatio durat, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad c. Paſtoralis* 93. *§. verùm, de appellat.* à numerò 7. & vide Garc. *de benefic.* 7. *cap.* 13. *num.* 90. *cum ſequentibus,* Guter. *lib.* 1. *Canon. cap.* 1 *num.* 91: ubi ait quod inimicus Dei & Eccleſiæ non debet de patrimonio Jeſu Chriſti vivere, Monet. *de diſtribut quotid. p.* 2. *quæſt.* 15. *num.* 18. ubi *num.* 23. idem aſſerit, licet ſpeciatim fructibus privatus non fuerit, ſed ſimpliciter excommunicatus, & *num.* 24. quod abſolutus fructus beneficii non recuperat.

Excommunicatus juſtè amittit quotidianas diſtributiones, Barboſ. *de canonicis & dignitatibus cap.* 22. *num.* 2. ubi *num.* 10. idem aſſerit de interdictis juſtè. Et jure accreſcendi cæteris Collegis accedunt, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *q.* 6. *num.* 38. *cum ſequentibus*, Guter. *Canon. cap.* 1. *n.* 107. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap* 5. *n.* 58. *& p.* 7. *cap.* 1. *n.* 129. *cum ſequentibus.*

Excommunicatus injuſtè ut lucretur diſtributiones quotidianas, debet eſſe ſolitus reſidere ante cenſuras, & intereſſe in loco beneficii quandiu fuit excommunicatus, & non debet eſſe mora in petenda abſolutione, ex citatis per Barboſ. *in collect. ad cap. Paſtoralis* 53. *§. verùm, de appellat. n.* 14. *&* 15. ubi *num.* 16. aſſerit quod penſionarius habet duplicem viam ad recuperandam penſionem, vel contra titularem excommunicatum, vel contra Capitulum. Et non recuperat diſtributiones pro eo tempore pro quo mora conſiderari poteſt in conſequenda abſolutione à cenſuris. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1027.

Excommunicans vel ſuſpendens aliquem injuſtè, tenetur ei reſarcire damnum & intereſſe, Barboſ. *cap. ſacro* 48. *de ſentent. excom. n.* 9. Et excommunicatus injuſtè, non privatur fructibus beneficii, Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 13. *n.* 120. ubi *num.* 122. quod diſtributiones, ſeu fructus remanentes in menſa Capitulari ab ipſo Capitulo reddenda ſunt excommunicato & vide Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 15. *n.* 23. *& n* 44. *&* 45.

Excommunicatus injuſtè ſi Clericus fuerit, & in Divinis ſe immiſcuerit, irregularis efficitur. Barboſ. *ad cap. poſtulaſti* 7. *n.* 33. *de Clerico excom. depoſito vel interdicto miniſtrante*, ubi ex Farin. reſolvit quod nulliter excommunicatus non efficitur irregularis immiſcendo ſe in Divinis & celebrando.

Excommunicationis timor inducit juſtum metum Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 1. *à n.* 134. Et cadit in conſtantem virum, ut per infinitos relatos ab Illuſtriſſ. Dom. Roderico à Cunha *ad cap.* 1. *n.* 1. *diſt.* 74. Intellige ſi excommunicatio ſit injuſta, & de facili appellando ſuperior adiri non poſſit, Barboſ. *in cap. ad audientiam* 4. *n.* 3 *de iis quæ vi.*

Excommunicatio ſive juſta, ſive injuſta, eſt timenda, *cap.* 1. *cap. qui juſtus,* 11. *q.* 4 *cap. quibus Epiſcopi, ibidem, cap. ſacro, de ſentent. excom.* ubi Barboſ. De pluribus exemplis quibus conſtat quod ſunt timendæ cenſuræ Eccleſiæ vide Souſa *no baculo paſtoral de flores de exemplos, p.* 1. *cap.* 17. *fol.* 83. *verſo, cum ſeq.* Illeſc. *p.* 2. *hiſt Pont. lib.* 6. *cap.* 14.

Excommunicationem injuſtam qui contemnit, peccat mortaliter, Cov. *in cap. Alma mater p.* 1. *§.* 5. *n.* 5. *verſ tertia concluſio, & §.* 3. *num.* 7. ait quod communicans cum excommunicato in divinis, aut in contemptum judicis, vel excommunicationis, peccat mortaliter, de quo vide text. *in cap. ſacris* 5. *de iis quæ vi, & cap.* 2. ubi Barboſ. *num* 6. *de clerico excom. miniſtr.*

Excommunicatio injuſta ante abſolutionem omninò ligat, *cap. per tuas* 40. *verſ. utrum in aliis, de ſent. excom.* Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. *§.* 7. *verſ. quarta concluſio*, Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp* 4. *ſect.* 7. *n.* 42. *&* 43.

Excommunicatus in excommunicatione per annum perſeverans, de hæreſi ſuſpectus eſt, Concil. Trident *ſeſſ.* 25. *de reformat. c* 3. Director. Inquiſitor. *p.* 2. *q.* 47. Cov. *dicto §.* 7. *num.* 10. Simanc. *de catholic. inſtitut. cap.* 27. Ugolin *de cenſur. cap.* 14. *§.* 3. Suar. *eod. tract. diſp.* 17. *ſect.* 1. Guter. *Canon. qq. c.* 12. *num.* 20. *cum ſeq.* Barb. *ad c. excommunicamus* 13. *§ qui autem, n.* 13. *cum tribus ſequentibus, de hæreticis, & in collect. ad Concil. Trident. dicto cap.* 3. *num.* 42. aſſerit quod ſuſpectus de hæreſi reputatur perſiſtens per annum in excommunicatione, tàm ex cauſa criminali, quàm ex cauſa civili: & ita declarant dictum decretum Concilii Menoch. *de arbitr. caſis* 416. *n.* 54. & Mar. Alter. *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 2. *diſput.* 8. *cap.* 3. *verſ. tertio*, & de inſordeſcentibus per annum in excommunicatione, vide citatos per Barboſ. *dicto cap.* 3. *n.* 36. *cum ſequentibus.*

Excommunicatus per annum & ultra pro cauſa merè civili, non privatur beneficiis, Barboſ. *ad cap. contingit* 9. *de dolo & contumacia, n.* 3. *& ad cap. cum bona memoria* 8. *de ætate & qualit. num.* 3. *&* 4. *& cap.* 3. *num.* 38. ubi *num.* 39. refert Doctores pro contraria parte. Ut dicatur contracta inſordeſcentia ad effectum privationis beneficiorum, requiritur perſeverantia cum animi pertinacia, quæ includit contemptum clavium. Anton. Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib.* 4. *cap.* 8. *n.* 3. Barboſ. *dicto cap.* 3. *n.* 40. *&* 41.

Excommunicatus judicare non poteſt, Barboſ. *in cap. exceptionem* 12. *de except. numero* 3. ubi etiam ampliat in ſubdelegato: & *num.* 2. quod excommunicationis exceptio in quacunque judicii parte opponi poteſt non ſolùm à parte, ſed etiam à judice ex officio: & vide Soar. *de cenſur. diſp.* 16. *ſect.* 1. *&* 2. quod excommunicatus non poteſt eſſe judex in ſæculari judicio.

Excom

Digitized by Google

Excommunicatus ut actor non poteſt audiri in judicio, nec per ſe, nec per procuratorem, nec uti reus voluntarius, quia fungitur vice Actoris *cap. intellexinus, de judic.* Barboſ. *num.* 20. *& ad cap. cum inter, n.*4. *de except.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.*83. *a num.*1. Suar. *de cenſ. r. diſp.*19 *ſect.* 3. *num.* 12. Sayr. *eod.tract.lib.*2.*cap.*8. *a n.*11. Ordinat. *lib.*3.*tit.*49.§.2. & 4. ubi etiam deciditur, quod judex ex officio, parte non opponente, tenetur excommunicatum à limine judicii repellere, & reſolvunt Peregrin. *de jure fiſci, lib.*3.*tit.*11.*n.*16. Sanch. *de matrim. lib.*3.*diſp* 21. *num.* 36. Et non poteſt eſſe in judicio per procuratorem in qualibet cauſa, Ricciul. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, lib* 4.*cap.*31. *n.*5.7 9.

Excommunicatus poteſt ad ſui defenſionem proponere omnes exceptiones, etiam quæ tangunt judicis perſonam, Barboſa *in cap. dilecta* 10. *num.* 3. *de except.* & idem probat *in terminis in cap. cum inter* 5. *numero* 6. *eodem titul.* Et actus juriſdictionis temporalis ab excommunicato publico facti ſunt invalidi, ut probant Doct. *in cap. decernimus, de ſentent. excom. & in cap. ad probandum, de re jud.* ubi Barboſa *num.* 1. aſſerit, quod Sententia lata à judice excommunicato nullius eſt momenti. Et ſententia interlocutoria, ac ſimplex decretum latum à judice excommunicato eſt nullum, ut docet Anton. Ricciul. *dicto lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 2. Et geſta per excommunicatum denuntiatum ſunt nulla Bonacoſ. *lib.* 1. *commun. opin. tit.* 12. *n.* 49. Et acta judicialia facta per judicem ſæcularem, ac ejus officiales denuntiatos excommunicatos, ſunt nulla, Gutter. *canon. lib.*1.*cap.*1. *n.*75. Sanch. *ubi proximè.*

Excommunicationis majoris abſolutio qualiter legitimè conferatur, & quibus præmiſſis? Vide Sayr *de cenſur. lib.*2.*cap.* 18. *à num.*1. *cum ſequent.* ubi *à n.*17. agit de cæremoniis abſolutionis publicæ in foro exteriori. Anathema idem eſt quod excommunicatio major quoad vim & vinculum, & ſolùm differt in ſolemnitate, de qua *in c. debent* 11.*q.*3. reſolvunt Cov. *in cap. Alma mater, p.*1.§.8 *num.*6 Sanch. *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 22. *num.* 8. ubi ait quod denotat maledictionem ſolemnem. Alia plura de hac dictione & de ejus ſignificatione vide per Spin. *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. pag.* 11. *num.* 11. Emman. de Valle *de incantat. ſeu enſalm. opuſc.* 1. *ſect.* 2. *cap.* 5 *numer.* 35. Fr. Anton. de Souſa *in explicat. Bullæ, cap.*2. *n.*5. cum citatis per Cened. *ad Decretum* 3 *collect.*24. *num.*4. quibus adde Barboſ. *ad cap. fraternitati* 6. *n.*2. *de Clerico excom. miniſtr.* Fr. Didacum Ximenes *in opere cui titulus, Lexicon Eccleſiaſticum Latino-Hiſpanicum, lit. A,* verbo *Anathema.*

Excommunicationis minoris aliqua vide per Sayr. *de cenſur. lib.*2.*cap.*22. & 23. Excommunicatus minoris ſingularis, Barboſ. *in cap. fin. n.* 4 *de Clerico excom. miniſtr.* ubi *num.* 7. quod excommunicatio minor paſſiva tantùm Sacramentorum participatione privat, de quo etiam *in cap. ſi quem* 59. *num.* 3. *de ſentent. excommunicat.* & vide eundem Barb. *ad cap. nuper* 29. *de ſentent. excom. n* 7.

Excommunicatum ſe non fatetur petens abſolutionem ab excommunicatione, Barboſ. *ad cap. exhibita* 22. *n.* 5. *de homicidio.*

Excommunicatus nominatim denuntiatus abſolvi poteſt virtute Iubilæi à cenſuris, dum tamen priùs ſatisfaciat parti offenſæ, aliàs abſolutio non valet, Sanch. *de matrim. l.*3. *diſput.*33. *num.*1. Garc. *de benefic. p.*2.*c.*5 *n.*55. *cum ſequentibus,* ubi aſſerit quod valet abſolutio pro foro exteriori, quando facta eſt ſatisfacta parte.

Excommunicatio quando fuit lata donec & quouſque ſatisfecerit, adhuc in hoc caſu ſequuta ſatisfactione requiritur abſolutio, aliàs remanet excommunicatio, gloſſ. *verbo donec. in Clem.*1. *de decim.* Gloſſ. eod. verbo, *in Clem. præſenti, de cenſibus,* cum pluribus Doctor. quos referunt, & ſequuntur Soar. *de cenſur. tom.*5 *diſp.*7. *ſect.*1. *à n.*10. & *ſect.* 2.*n.*2. Mar. Alter. *de cenſur. lib.*4. *diſp.* 1. *pag.* 381. Ant. Ricc. *de jure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, l.*4.*c.*65. *n.* 25. Et quod requiratur abſolutio actualis & poſitiva, & non ſufficiat ſatisfactio, decidit text. *in cap. quod in dubiis* 30. *de ſentent. excom. cap. nuper* 29. *cap. cum deſideres* 15 *in medio & in fine, eod. tit. gloſſ. in c.* 1. *de decimis,* Cov. *in cap. Alma mater, p.*1.§. 11. *n.*5. *de ſentent. excom.*

Excommunicatus ab homine non poteſt abſolvi niſi ab excommunicatore, *cap. Paſtoralis, §. præterea poſtulaſti, de offic. Ordin.* Sayr. *de cenſur. lib.*2.*cap.*8.*n.*3. aut ejus ſucceſſore, ſuperiore, vel delegato. Henriquez *in ſum. l.*13.*cap.*17.*n.*1. Nav. *in man. c.*27 *n.*40. Cov. *d.p.*1.§.11 *n.*2. Sayr. *de cenſur. lib.*2.*c.* 20.*n.*19. & eſt text. *in cap. ſi Epiſcopus.*11.*q.*3.

Excommunicatio ab homine per mortem judicis exſpirat, *cap. à nobis* 1. *ordine* 21. ubi Barboſa *numero* 12 *de ſentent. excom.* Navar. *in cap. placuit, de pœnit. diſt.*6. *num.* 35. & *n.*161. Ugolin. *tab.*1.*cap.* 2.§.7. & *cap.* 9.§.4.

Excommunicationis latæ cum reincidentia aliqua vide per text. *in cap. eos* 22. *de ſentent. excommun. libro ſexto,* Henriq. *in ſum. libro* 13. *cap* 19. *numero* 3. Cov. *in capit. alma mater, p.* 1.§. 11. *n.* 6. Sanch. *in præcepta Decalogi, libro* 2. *capite* 13. *à n.* 24. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapoli. p.*2. *dec.* 191. *num* 3.

Excommunicatus faciens promoveri ad Ordines Sacros, ſuſpenſionem incurrit indiſpenſabilem, ut per text. *in cap. cum illorum* 32. *de ſentent. excom.* reſolvunt Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1.§.6.*n.*6. Nav. *in man. c.*27.*n.* 241. *in princip. & in cap. conſideret,* §. *cautus, n* 29. *de pœnit. diſt.*5. Suar. *de cenſuris, tom.* 5. *diſp.*31. *ſect.*1.*n.*57. Avil. *in ſimili tract. p.*7. *diſp.* 9. *ſect.* 1. *dub.*6. *verſ. ſecunda concluſio,* Mar. Alter. *eod. tract. tom* 2. *diſp.* 10. *de ſuſpenſione, cap.* 6. *in principio,* Bonacina etiam *eod. tract. diſp.*3. *de ſuſpenſione, puncto* 5. §. 1. *n.* 10. & *noviſſimè de ſuſpenſione in particulari diſp.*3. *q.*1 *puncto* 6. *n.*1. Filliuc. *in quæſt. moral. tract.* 17. *cap.*5.*n.*94.

Excommunicatus denuntiatus in una diœceſi, debet vitari in omnibus, Sayr. *de cenſur. lib.* 2. *cap.*11. *n.*26. Marta *de juriſdict. p.* 3. *cap.* 2. *n* 12. Barboſ. *ad cap. cum plantare* 3. *de privileg. nume* 15. 21. & 22. & *numero* 23. ait quod judex Eccleſiaſticus poteſt extra territorium ſuo ſubdito communionem prohibere.

Excommunicatus poteſt petere in integrum reſtitutionem, Capella Tholoſ. & ibi additio *q.* 301. Peregrin. *de jure fiſci, pag.*141 *tit.* 11.

Excommunicatus non poteſt agere remediis reſtitutoriis, ex Doctor. citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.*3.*tit.*49.§.4 *n* 1. Nec poteſt intentare interdictum, *unde vi* Anton. Gabriel *lib.* 1. *commun. opin. titul. de reſtitut. ſpoliator. concl.* 1.*n.*54 *pag.* 281. Menoch. *de interdict. remed.*1. *recup. poſſeſſ. num.* 330. Peregr. *dicta pag.*141. Surd. *de alim. tit.* 8. *priv.* 83. *n.*3. Thom. Valaſc. *tom.*1. *allegat.*58. *num.*21. Marta *de juriſdict. p* 3. *cap.* 9. *n.*27. Non impedit tamen excommunicatio reſtitutionem attentatorum, Menoch. *remed.*17. *rec. poſſeſſ. n.*31. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.* § 7. *p œm. n.* 239. Marta *ubi proximè, numero* 28. Et excommunicatus non poteſt petere reductionem ad arbitrium boni viri. Azeved. *ad l* 4. *n.*152. *tit.* 21. *lib.*4. *nova recop. lat.* Item excommunicato denegatur exceptio compenſationis, Bonacoſa *p.* 1. verbo *excommuni*

Digitized by Google

communicatus, pag. 60. in fine, Azeved. l. 1. num. 132. cum ſeq. dicto titul. 21 Rebuf. in tract. exceptionum, num. 500 verſ. & an excommunicatus, Marta dicto cap. 9. num. 3. Deinde excommunicatus non poteſt uti reconventione, Bonacoſa ubi proximè, ubi etiam de miſſione ex primo decreto. Nec poteſt agere remedio legis diffamari Peregrin. dicta pag. 141. n. 12. Bernard Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 9. conſiderat. 2. ubi num. 3. an poſſit agere contra alium æquè excommunicatum Et non poteſt agere de liberatione à carcere. Peregrin. pag. 142. num. 20. Neque poteſt debitum ſolvi excommunicato denuntiato, Sayr. clavis Regiæ. lib. 10. tract. 5. cap. 8. n. 11. cum ſequentib. Marta ubi ſuprà, n. 39. Et ſi debitor eſt fugitivus, vel ſit periculum in mora, admittitur excommunicatus ad agendum, Surd. dicto privileg. 83. num. 8. Et non poteſt ſubſtituere alium procuratorem virtute mandati, Rebuff. in tract. nominat. q. 14. num. 105. juncto n. 112. ver. duodecimò. Et poteſt revocari mandatum procuratorium, ſi procurator excommunicetur, Neviz. in l. aut-relig o 18. ff. de procuratoribus. Et ceſſionarius non poteſt agere, quando cedens eſt excommunicatus, Cald. de empt. cap. 24. num. 55. Et non poteſt dare licentiam uxori ut agat, Paz in praxi, tom. 1. tempore 2. num. 31. fol. 30. verſo. Et religionis profeſſio emiſſa ab excommunicato, valet, Fr Emman Roderic. tom. 3. quaſt. Regular. q. 16. artic. 14. Et excommunicatus non poteſt acquirere penſionem, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1958 Et penſio collata excommunicato non valet Garc. de benefic. p. 1. cap. 5 num. 10. Item penſionis collatio ab excommunicato facta eſt irrita, Gig. de penſion. q. 14. Suar. de cenſur. diſp. 13. ſect. 1. n. 9. quod probabile judicat Cov. in cap. Alma mater, p. 1. §. 7. n. 2. verſ. nona.

Excommunicatus poteſt contrahere, Maſcard. de probation. concl. 705. num. 13. Fr. Emman. Roderic. in ſum. cap. 82. n. 14. Ubi etiam ait quod poteſt permutare beneficia. Et contractus facti cum excommunicato vitando ſunt validi, Cov. dicta p. 1. §. 1. n. 9. & 10. Filliuc. tract. 12. de cenſur. c. 9 n. 201.

Excommunicatus poteſt nominare ad emphyteuſim, Cald. de nominat. q. 5. n. 47.

Excommunicato carcerato poteſt communicare cuſtos Carceris, cap. quoniam multos, 11. q. 3. cum traditis per Cov. dict. p. 1. §. 1. num. 9. De cauſis quæ à participatione cum excommunicatis excuſant per utile, lex, humile, res ignorata, neceſſe vide Sayr. de cenſur. lib. 2. cap. 14. à n. 1.

Excommunicatus teſtificari non poteſt, Barboſa in cap. decernimus 8. de ſentent. excommunicat. n. 6. libro ſexto, & ab eo citatis adde Suar. de cenſur. diſp. 16. ſect. 7. n. 1. cum ſequentibus.

Excommunicatus poteſt eſſe executor teſtamenti, Perez ad lib. 5. tit. 2. legum Ordinam. pag. 138. verſ. quintò.

Excommunicatus poteſt teſtari, Menchac. illuſtr. c. 102. n. 5. Bonacoſ. p. 1. verbo Excommunicat. fol. 59. Perez l. 1. verſ. item dubitari poteſt, dicto tit. 2. lib. 5. Ordinam. pag. 63. & lib. 6. tit. 13. n. 54. 56. & 57. & l. 8. pag. 175. Henriq. p. 2. ſum. lib. 13 cap. 8. n. 7. pag. 1122. Peregrin. de jure fiſci, titul. 11. n. 26. pag. 145. Barboſ. in cap. decernimus 8. n. 7. de ſentent. excom. libro ſexto, Suar. de cenſur. tom. 5. diſp. 15. ſect. 9. quamvis contrarium teneat Gloſſ. fin. in dicto c. decernimus, quam ſequuntur relati à Cov. in rub. de teſtam. p. 2. n. 18. in principio. Et validum eſt teſtamentum & codicillus factus ab excommunicato, Bonacina de excommunicat. diſp. 2. q. 2. punct. 5. in ſecunda propoſit. num. 9. ubi n. 8. ait quod valida ſunt inſtrumenta, & ſcripturæ factæ ab excommunicato, & vide Barboſ. in d. cap. decernimus, num. 8. ubi probat quod inſtrumentum confectum à notario publicè excommunicato eſt nullum.

Excommunicatus ob levem clerici percuſſionem, ab Epiſcopo abſolvi poteſt, c. pervenit 17. de ſentent. excom. Garc. de nobilit. gloſſ. 9. n. 40. cum ſequentibus Guter. Canonic. lib. 1. cap. 3. n. 11 cum ſequentibus, Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de favore clericor. Canon. §. 3. n. 35. Optimè Sayr. de cenſur. lib. 3. cap. 28. à princ. p. Bonacin, eod. tract. diſp. 2. q. 4. puncto 5. n. 2. Carol. de Graſſ. de eff ctibus clericus, effectu 9. n. 173. Levis in uria judicanda eſt arbitrio Epiſcopi, qui ex circunſtantiis perſonarum, locorum, temporum, modi percuſſionis, & læſionis arbitrari poterit, ut advertunt Bellet d. §. 3. n. 34. Sayr. d. c. 28. n. 5. addens communiter levem cenſeri percuſſionem, quæ fit à magiſtro, Prælato, patre, domino, in diſcipulum, clericum, filium, aut ſervum, unde Bonacina d. puncto 5. num. 4. levem percuſſionem regulariter credit eſſe illam, quæ fit pugno, palma, manu, pede, digito, baculo, vel lapide, quæ nullam carnium maculam reliquit, vel quæ fit abſque ſciſſione membri, ſine fractione dentis, ſine evulſione multorum capillorum, & ſine effuſione multi ſanguinis, niſi ratione loci, vel perſonæ poſſit hæc levis percuſſio cenſeri graviter injurioſa, veluti ſi quis manum injiciat in faciem alicu us gravis perſonæ impingendo alapam, aut ſi in platea, vel coram populi frequentia percutiat. Et percuſſio quando dicatur gravis, ſeu enormis, mediocris, vel levis? Vide Quarant. in ſum. Bullæ. verbo caſus reſervati, num. 1. & Fr Emman. Roderic. in ſum. cap. 82. num. 8. Et excommunicatus eſt percutiens clericum mortuum, Barboſa in cap. ſi quis ſuadente, 17. quæ. 4 num. 47. De materia hujus text. Vide eundem de offic. Epiſcopi, p. 2. allegat. 50. n. 83. juncta allegat. 41. Villalob. p. 1. ſum tract. 17. de excommunicat difficult. 22. & 23.

Excommunicatus poteſt appellare, & proſequi ſuam appellationem. Themudo p. 3. dec. 321.

Excommunicationis ſententia non ſuſpenditur per appellationem, quia trahit ſecum executionem, cap. Paſtoralis 53. §. verùm, ubi Barboſ. de appellat. cap. per tuas 40. ubi idem Barboſ. n. 2. de ſentent. excom. cap. is cui 20 eod. tit. lib. ſexto.

Excommunicatio poſt appellationem juſtam lata, eſt ipſo jure nulla, cap. cùm contingat 36. de offic. delegati, cap. ad præſentiam 16. de appellat. cap. dilectis 55. eod. tit. Barboſ. ad cap. cum dilecti s 8. num. 2 de religioſ. dom. & in cap. venerabilibus 8. n. 13 de ſentent. excom. lib. ſexto, Mendez p. 2. pract. lib. 2. cap. 7. n. 5. Nav. in man. cap. 25. num. 4. & in cap. cùm contingat 24. de reſcriptis, remed. 2. n. 5. 6. 7. cauſa 6. nullit. n. 1, Cov. in cap. Alma mater, p. 1. §. 10. n. 6. Cardoſo in praxi judicum, & advocat. verbo Excommunicatio, num. 6. Marta de juriſdict. p. 3. c. 18. n. 6. Sayr. de cenſur. lib. 1. cap. 16. n. 18. Nam per appellationem legitimè interpoſitam ſuſpenditur juriſdictio judicis à quo, & durante ea ſuſpenſione, actus quicunque ab eo judice geſti nullius ſunt momenti, Barb. in cap. licèt 14. de ſentent. ex. in ſexto, num. 3. Et per appellationem interpoſitam excommunicantis videtur juriſdictio dermitaſſe, d. cap. Paſtoralis, §. verùm, de appellat. Et qui allegat excommunicationem nullam fuiſſe, quia lata poſt appellationem, & petit abſolutionem ad cautelam, abſolvendus equidem eſt, non ſimpliciter, ſed ad cautelam, d. cap. per tuas, de ſentent. excom. ubi Barboſ. n. 3. ad cap. ſolet 2. eod. tit. lib. ſexto, Cov. dict. p. 1. §. 12. n. 7.

Digitized by Google

Verbo EXECUTIO, EXECUTIVA, EXECUTOR.

EXECUTIO poteſt fieri contra clericos in reddditibus beneficiorum, Barboſa *in cap. olim. 16. num. 3. de reſtitut. ſpoliat.* ubi intelligit modò nulla alia ſint bona, in quibus poſſit fieri executio, & dummmdo etiam ex eiſdem beneficii fructibus dimittatur ipſis clericis congrua portio unde valeant cum ſervis neceſſariis juxta qualitatem ſuam alimenta percipere.

Executionem literarum Apoſt. impedientes incurrunt in cenſuras Bullæ Cœnæ Dominicæ, ita declaratum eſt à Pio V. *in Bulla Cœnæ Domini, §. item excommunicamus, ibi, Executoriales, pag. 150.* & idem decretum eſt per Gregor. XIII. & per Clement VIII. *in §. 13. & 14.* & per Conſtitutionem Leonis X. quam refert Rebuff. *in praxi benefic. pag. 317.* ubi agit de caſibus Bullæ Cœnæ Domini, probant etiam Fr. Emman. Roderic. *tom. 1 q. q. Regular. q 6 art. 8. & 9.* Azor. *in iſt. moral. p. 1. lib. 5. cap. 12. col. 409. & c. 13. col. 417 & c 14. col. 412.* Souſa *in declarat. Bullæ Cœnæ Dom. cap. 14. diſp. 76. n. 9.* Gabr. Pereira *de man. u Regia, cap. 4. n. 10. cum ſequentibus, & cap. 7. num. 19.* Et prætextus ſupplicandi, vel informandi Summum Pontificem excuſare poteſt impedientes executionem literarum Apoſt. Gabr. Pereira *d. cap. 7. num. 19 p. 1.* & ibi refert judicatum in cauſa Antonii Lopez de Maja, Canonici, Conimbricen. cum Epiſcopo Conimbricenſi, Bonacin *de cenſuris in Bulla Cœnæ contentis, diſp. 1. quæſt. 15. puncto 4. §. 2. propoſit unica, n 1.* ubi *num. 2* quod non excuſatur impediens malitioſè dictam executionem, Souſa *ubi proximè, num. 2. juncto num. 4. cum ſequentibus* Et de practica Caſtellæ vide Ceval. *commun. tom 4. q. 897. à num. 92 & 329.* Bobadil. *lib. 2. Polit. cap. 18. n. 208.* Cened. *ad decretum, collect. 5. n. 4.* Cur. Philip. *p. 1. §. 5 num. 4.* De excommunicatione Bullæ Cœnæ Domini contra appellantes ad laïcam poteſtatem in cauſis Eccleſiaſticis ad impediendam executionem literarum Apoſtol. agit Suar. *de cenſur. diſput. 11. ſect. 2. num. 74.*

Executor literarum Sedis Apoſt. debet eſſe conſtitutus in dignitate, vel habere canonicatum in Cathedrali, Barboſa *in cap. ſtatutum 11. de reſcriptis in ſexto,* de quo etiam vide Flor. *var. lib. 1. q. 4.*

Executores literarum Apoſt. dati ad compellendum poſſunt conſtitui, licèt non ſint in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti, & in aliis locus non eſt *dicto cap. ſtatutum*, quia tantùm poſſunt notificare, & inſinuare literas Apoſt. Navar *in cap. cùm contingat, 24. de reſcript ſecunda cauſa nullitatis, num. 23.* Staphil. *de literis gratiæ, & juſtitiæ, tit. de mandat. de providendo, in octava forma, n. 12.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. forma mandati executor. pag. 741.* Put. *p. 3. deciſ. 192.* Secus executoribus datis ad providendum, qui poſſunt excommunicare, & procedere, vide Flor. *var. q. 4 n. 2. cum ſequentibus.*

Executor Apoſtolicus non poteſt exercere ſuam juriſdictionem literis non præſentatis, Barb. *ad cap. cùm in jure 31. de offic. delegati, num. 3. cum ſequentibus, & ad cap. ſuper eo 12. n. 3. de appellat.* Garc. *de benefic p. 6. cap. 2. n. 8 cum ſeq.* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 7. n. 58.* Flamin. *de reſignat. lib. 6 quæſt. 4. num. 37.* Et citatio delegati, in qua non fuit inſertum originale reſcriptum, non eſt potens ad declarandum illum, qui in canonem excommunicationis inciderit, Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. collect. 532. in fine.*

Executoris Apoſtolici poteſtas exſpirat eo ipſo quod proviſus inductus eſt in poſſeſſionem, & per aliquod tempus pacificè poſſedit, Aloyſ. Ricc. *in collect deciſ. p. 1. deciſ. 58.* & in fine limitat in delegato ad cauſam principaliter, ſi non poteſt exequi ſuam ſententiam, niſi uſque ad annum, per text. *in cap. quærent. 26. de offic delegati*, qud etiam ſic limitat Garc. *de benefic. p. 6. cap. 2. n. 148.* Ubi docet quod diverſa eſt ratio in executore gratiæ, cujus poteſtas tanquam acceſſoria debet durare ſicut ipſa gratia, de quo vide etiam Flor. *var. lib. 1. q. 4. §. 3. n. 60.* in executione gratiæ cum clauſula, Inducentes, & defendentes inductum, quod poteſtas ad defendendum durat anno, per illum text. *in dicto cap. quærenti,* cum aliis notatis per Garc. *d. cap. 2. à n. 146. cum ſequentibus.*

Executores gratiarum poſſunt delegare & committere aliis vices ſuas, Themud. *deciſ. 274 num. 20. 13.* Garc. *de benefic. p. 6. c. 2 §. 1. num. 97. cum ſequentibus.*

Eexcutor gratiæ habens cauſæ cognitionem poteſt recuſari, Flor. *var. q 4 n 43.* ubi *n. 45* quod ab eo non datur appellatio, ſaltem ad effectum ſuſpenſionis, ſi excedat: & quod talis appellatio operatur ſolùm effectum devolutivum, tradunt Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 146. n. 33.* Et poſt Guter. *in l. nemo poteſt. n. 447. ff. de legat. 1.* Ceval. *commun. cont à com. q. 190. n. 6.*

Executor gratiæ Apoſt. quando teneatur ſuperſedere, & remittere cauſam Ordinario in prima inſtantia, & de praxi eorum Regnorum, vide Flor. *var. q. 12. à n. 17. cum ſequentibus*, ubi *n. 30 cum ſequentibus,* quod executor penſionis poteſt procedere ad executionem, non obſtante quod pendeat lis coram Ordinario ſuper nullitate penſionis: & vide Gig. *de penſion. q 70.* ubi ait quod executor penſionis, ſi procedat nulliter contra debitorem penſionis, tunc poteſt recurrere ad Ordinarium. Et quod non poteſt declarare debitorem excommunicatum, niſi ei intimentur literæ originales penſionis, probant Flor. *q. 12. num. 27* Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. à num. 137.* Et præſentandæ ſunt coram executore literæ originales penſionis, Garc. *de benefic. p. 1. c. 5. n. 532.*

Executor literum Apoſt. quo pacto procedere debeat, quando quis eſt in Canonicatibus, cùm literæ intimantur Capitulo? vide Guter. *Canon. qq. c. 4. n. 28. cum ſeq.*

Executorum executorialium Rotæ aliqua vide per Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1666.* Guter. *Canon. c. 4. n. 28. cum ſeq.*

Executor redditur mixtus ubi adeſt intruſus, vel comparet contradictor, Flamin. *de reſignat. lib. 11. quæſt. 10. n. 15. & 11.* Garc. *de benefic. p. 6. c. 2. n. 106. & maximè n. 110. juncto n. 112.* Et clauſula, amoto quolibet detentore, in literis beneficialibus facit executorem de mero mixtum, Marta *de clauſul. p. 1. clauſula 9. num. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 1. in annotat. n. 273.* Et quando ſit merus, vel mixtus, etiam agit Ricc. *in collect. dec. p. 5. collectan. 1690* executor mixtus dignoſcitur ex verbis commiſſionis nempe quando adeſt clauſula, amoto illicito detentore, vel gratia conceditur in forma dignum, vel eſt clauſula, *vocatis vocandis,* aut aliæ ſimiles, de quibus Themudo *p. 3. dec. 274. n. 22.*

Executor non poteſt cognoſcere de exceptionibus, quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis, nec eas diſcutere, ſed remittere debet ad priorem judicem Mendez *lib. 3. praxis Luſit. cap. 21. n. 53.* Cabedo *deciſ. 49. tom. 2.* Barboſ. *in l. ſi prætor, ff. de judic. num. 62.* Farin. *de delict. p. 3. q. 97. n. 74.*

Executione facta in re adjudicata victori, depoſita ſumma melioramentorum, quam pars jurejurando declara

Digitized by Google

declaravit donec fiat liquidatio, an interim poſſit reus petere depoſitum, præſtita cautione? Videtur quod ſic, quia æqualitas in judiciis eſt ſervanda, *l. non debet* 42. *ff. de reg. juris*, & ſic jus concedit retentionem quouſque melioramenta ſolvantur, *l. ſi in arca* 32. *ff. de condict. indebiti, l. Paulus, ff. de doli except. l. qua ratione*, § 1. *ff. de acquir. rer. domin. l. neceſſarias, ff. de pignorat. act. l. quod dicitur ff de impenſis in rebus dotal.* Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 54. §. 1 facit reg. *l. curabit, Cod. de action. empti*, & text. *in l. diverſa pars, Cod. de tranſact.* Ordinat. *dicto l.* 4. *tit.* 67. §. 3. aliàs locupletaretur reus cum aliena jactura, contra reg. *c. locupletari, lib. ſexto*, & faciunt quæ Gam. *deciſ* 4 *num* 1. Valaſc. *de Iure emphyt. quæſt.* 25. *n.* 23. quem vide *conſult.* 111. *n.* 21. & Cabed. *dec.* 201. *p.* 1 qui aſſerunt, quod data fidejuſſione ante relictum prædium, debet tradi depoſitum. Et depoſita quantitate meliorationum, non impeditur executio: Gam. & Valaſc. *ubi proximè*, Garc. *de expenſis, cap.* 6. *n.* 19.

Executor juris dicitur executor juſtitiæ, Farin. *conſ.* 65 *n* 136

Executoribus ſententiarum permittitur variatio, abſque eo quod opponi poſſit exceptio litis pendentiæ, Lancelot. *de attentatis p.* 2 *cap.* 4. *limit.* 2. *num.* 84. Marant. *de ord. judic. p.* 6. *in ultimo actu*, *tit.* 1. & poſt omnia adnotatur circa executionem, *num.* 84. Licèt verum ſit circa exceptionem litis pendentiæ, quod cùm ſunt plures judices competentes, locus eſt præventioni, & in ſpecie eſt Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 9. §. 3. *& l.* 3. *tit.* 5. § 3. tradit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 3. *proœm. n.* 12. *juncto n.* 14.

Executoris poteſtas pendet à mandato, Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 12. *num* 4. Et forma mandati eſt obſervanda, Joſeph Ludoviſ. *Peruſ. dec.* 37. *num.* 5. *& dec.* 117. *n.* 12.

Executoris mandato acta fiunt valida, & talia remanent judice commiſſario denuò adveniente: juxta *cap. addita, de reſtit. ſpoliator.* & reſoluta per Felin. *n.* 11. Dec. *n.* 7. *in cap. cæterùm, de reſcriptis*, Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 1. *tract. de evocat. n.* 24. *p.* 264. *& tract. nomin. q.* 14. *n.* 71.

Executivis ſuperſedendum non eſt mandato Regum, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 6. *n.* 64. Flor. *var. lib.* 1. *quæſt.* 12. *n* 43.

Executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis, niſi vivente domino, quod ſi ante finitam executionem moriatur, victor non poterit illam proſequi, Cabed. *p.* 1. *dec.* 134. *n.* 1. Gam. *dec.* 5. *n.* 9. Cald. *forenſ. q.* 20 *n.* 35.

Executio ubi facta eſt à jure, non admittitur moræ purgatio, ut tradunt DD. *in l. ſi inſulam, ff. de verbor. obligat.* & Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *allegat.* 72. *n.* 169

Executio non poteſt fieri per apocham non recognitam, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 25. §. 9 ubi Barboſa.

Executio fit pro cenſu, vulgò *foro*, captis pignoribus contra debitorem, vel ejus hæredem, aut tertios rei poſſeſſores, Mendez *in pract. Luſit. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 21. *n.* 56.

Executio non poteſt fieri ex inſtrumento annali locationis, pro citata reconductione, ſed eſt procedendum via ordinaria, Curia Philip *p.* 2. §. 2. *n.* 5.

Executio non poteſt fieri ſine ſententia, *l. ſi cùm nulla, ff. de re jud. l.* 2. *Cod. de except. rei jud.* Nec ſine citatione partis, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 76. §. 2. *& tit.* 86. *in princip.* Barboſa *n.* 4.

Executione ſententiæ debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator, Phœb. *p.* 1. *dec.* 4. & Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 21. *n.* 1. *&* 2.

Executio differtur ubi tertius appellat à ſententia, Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 439.

Executioni quis debeat eſſe judex à quo, vel ad quem? Vide per varios caſus Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 113. *conſiderat.* 6. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *lib.* 4. *tit* 4. *q.* 34. *n.* 115. *&* 119. Gutier. *l.* 1. *pract. q.* 97. Vincent. de Franch. *dec.* 335.

Executio retardari non poteſt per clauſulam ſolitam apponi, Sine præjudicio executionis, &c. Garc. *de beneſic. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 573. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. à n.* 221.

Executor ſi conſtet quod poſſeſſor eſt notoriè injuſtus aut intruſus, non tenetur eum citare. Flor. *var. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 23 *cum duob. ſeq.*

Executio ſententiæ fieri poteſt in bonis pignori datis, ſine apprehenſione, Gam. *dec.* 203. *n.* 1.

Executioni non datur inſtantia, nec lis, nec judicium. Bart. *in l. litibus, Cod. de agricol. & cenſit. lib.* 11. Afflict. *deciſ.* 346. cum aliis, de quibus per Flor. *var. lib.* 1 *q.* 11. *n.* 13. *&* 43.

Executor novus non facit quod non ſit validum illud, quod antea factum erat per alium judicem commiſſarium, *cap. audita, de reſtitut. ſpoliat.* Rebuf. *tom* 1. *ad leg. Galliæ, tract. de evocat. n.* 24. *p.* 264. *& in tract nominat q.* 14. *n.* 1.

Executio poteſt ſuſpendi ſuper principali, quouſque ſententia ſuper deſertione tranſeat in rem judicatam Cræv. *conſ.* 181. Seſſe *de inhibit. cap.* 8. § 4. *n.* 97.

Executionem impedit exceptio nullitatis notoriæ, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 581. *n.* 13. Phœb. *arreſto* 77. *p.* 2. Cald. *forenſ. lib.* 1. *q.* 36. *à principio, & n.* 5. Gabr. Pereira *dec.* 34 *n.* 3.

Executionem impedit exceptio nullitatis ratione incompetentiæ, Barboſ *in remiſſ. ad Ordinat. l.* 3. *tit.* 87. §. 1 *n.* 3. Et annullata ſententia, acta valida manent, & remittuntur ad judicem competentem, Mendez *in praxi ſæculari, lib.* 3. *c.* 3. *n.* 8.

Executionem ſententiæ poteſt impedire tertius, Cur. Philip. *p.* 2. §. 26. Phœb *p.* 2. *arreſto* 1. *&* 56. Gabr. Pereira *dec.* 39. *in princip.* cum aliis citatis per Barboſ *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 86 §. 3. *n.* 2. Intellige de tertio poſſeſſore, ut per Cur. Philip. *dicta p.* 2. §. 11. *n.* 1. Valaſc. *conſult.* 55. *n.* 1. Barboſ. *in l. ſi alienam, n.* 19. *ff. ſoluto matrim.* Parlador. *lib.* 2. *rer quotid. cap. fin. p.* 4. §. 5. ubi *n.* 3. ait ſat eſſe probare poſſeſſionem, & vide Bernard Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 113. *conſiderat.* 3. Mendez *in praxi, c.* 21. *n.* 37. *cum ſequentibus.* Amplia per Phœb. *arreſto* 25. *p.* 1. & plura tradit Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 439. Et dominus directus poterit contra tertium poſſeſſorem, in quem emphyteuta tranſtulit rem emphyteuticam, executionem intentare, & proſequi. Parlador. *ubi proximè, n.* 5. Cur. Philip. *dicto* §. 11 *n.* 8. Barboſ. *in cap. cum ſuper* 17. *de ſentent. & re jud. n.* 28.

Executio facta non præcedente legitima liquidatione eſt nulla Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 318. *n.* 7. *& cap.* 333. *num.* 8. Et liquidatio eſt pars atque præambula executionis, Gabr. Pereira *dec.* 34. *n.* 2. Et exceptio non liquidati debiti impedit executionem ſententiæ, cum citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3 *tit.* 86. §. 17. *n.* 2. Et debet pars citari, quia requiritur cauſæ cognitio. Rebuf. *ad leg. Galliæ, tom.* 1. *tr. de lit. obligat. art.* 1. *gloſſ.* 9. *n.* 7. *cum ſeq.* Soar. *in l. poſt rem judicatam, notab.* 2. *n.* 18. *p.* 244. Valdeſ. *ad eundem in dicta lege*, § *quartò limita, p.* 125. ubi plures citat. Et in exceptionibus, & liquidationibus non admittitur replicatio ac triplicatio. Ita refert judicatum Phœb. *dec.* 159. *& arreſto* 9. *p.* 2. Et liquidatione facta debet ſequi condemnatio, Gratian. *forenſ. c.* 677 *n.* 2.

Executio pro delicto mariti non poteſt fieri in bonis mulieris, ſi ſint emphyteutica, quæ non communicantur. Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 95. §. 1. *in princip.* Cald. *de emphyt. c.* 27. *n.* 36. *cum ſeq.*

Executio non poteſt fieri in peculio profectitio

Digitized by Google

filii pro debitis patris, Menoch. *de interdict. remed.* 9. *recuper. poſſeſſ. num.* 72. Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 78. *n.* 11. de peculiis adventitiis vide eundem *num.* 12. & 14. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n.* 119. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Sanch. *in præcepta decalogi, lib.* 2. *c.* 15. *num.* 16. *cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod ob filiifamilias crimen non publicatur profectitium ejus peculium.

Executor merus nullam habet cauſæ cognitionem, nec poteſt aſſumere partes judicis, ideo nec admittit exceptiones, text. *in l. ſi ut proponis, juncta l. executorem, Cod. de execut. rei jud.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 748. Barboſa *ad cap. novit. n.* 3. 4. & 5. *de appellat.* & *in addit. ad cap. de cætero* 5. *de re jud.* Et ſummariè procedit, atque habet tantùm effectum devolutivum appellatio ab eo, Garc. *de benefic. p.* 6. *cap.* 2. *n.* 140. Et quod non poteſt exceptiones admittere, nec de eis judicare, probant Barboſ. *in c. Paſtoralis* 28. §. *quia verò, n.* 13. *de offic. delegati*, Camil. Borel. *in ſum. deciſ. tom.* 2. *tit.* 32 *num.* 262. Scac. *de appellat. q.* 17. *limit.* 10. *n.* 37. Et non debet interponere aliquam cauſæ cognitionem, ex citatis per Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. tom.* 3. *cap.* 551. *n.* 10.

Executor merus eſt nudus miniſter, & cenſetur electa induſtria perſonæ, & jus, Menoch. *conſ.* 17. *num.* 3.

Executores meri qui juriſdictione carent, debent mandatum ſibi injunctum tenaciter obſervare, Joſeph de Seſſe *de inhibit. lib.* 1. *cap.* 4. §. 2. *n.* 29. Nomine commiſſarii omnia faciunt, idem *deciſ. Aragon.* 54. *n.* 14.

Executor merus non poteſt cognoſcere de juſtitia, & injuſtitia cauſæ, *cap. de cætero* 5 ubi notatur, *de re jud. c. ſuper eo* 12. *de appellat.* ubi Barboſ. Ab executore meri facti poteſt ſupplicari ad Regem, Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 2. *c.* 63. *n.* 13. & *n.* 50.

Executor merus non poteſt recuſari, Gloſſ. *in cap. novit.* 43. *de appellat.* & *in cap. ſuper eo* 12. *eod. tit.* Barboſa cum ab eo citatis ad ordinat. *lib.* 3. *tit.* 21. §. 28. *n.* 1. quibus adde Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *executor, n.* 3. Phœb. *arreſto* 44. *p.* 2. Gabr. Pereira *de manu regia, cap.* 7. *n.* 18. *col.* 3. ubi limitat ſi antea erat jam judicatus ſuſpectus.

Executores teſtamentorum an, & quando poſſint eſſe Regulares? Vide per citatos à Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 52. *n.* 36.

Executores teſtamentorum agere poſſunt adverſùs hæredes, ut ſolvant legata ex hæreditate relicta in teſtamento, Cov. *in cap. Joannes, n.* 5. *de teſtam.* Id ipſum poſſunt facere legatarii adverſùs hæredes, *l. alio*, & ibi gloſſ. verbo *petitura, ff. de alim. legat.* Bartol. *conſ.* 137. *n.* 2. *in fine.*

Executor teſtamenti, ſi pauper ſit, poteſt relictum pauperi ſibi erogare, Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 17. *num.* 120.

Executor teſtamentarius anno elapſo non adimplens voluntatem defuncti, non eſt privatus ipſo jure, ſed venit privandus per ſententiam, *cap. qui, nonnulli, de cleric. non reſident.* facit text. *in c. de multa de præbend.* & gloſſ. verbo *perdant, in cap. ſi diligenti, de foro compet.*

Executoribus annus currit à tempore ſcientiæ, Cald. *de renovat. quæſt.* 5. *n.* 26. *cum ſeq.* & *q.* 6. *n.* 22. *cum ſequentibus*, Cened. *ad Decretal. collect.* 114.

Executor nullo alio dato cohærede, loco hæredis eſt, & poteſt agere & conveniri, Valaſc. *conſul.* 68. *tom.* 1.

Executio debet fieri in bonis inventarii, *l. ult.* §. *ſi præfatam, Cod. de jure delib l.* 5. *tit.* 6. *part.* 6. Et aſſerenti plura fuiſſe bona in inventario, incumbit onus probandi Gloſſ. *in l. cùm de lege, ff. de probat.* communiter recepta *de probat. concl.* 852. *n.* 1. Alia de executoribus teſtamentorum, vide per Mol. *de contract. tract.* 2. *diſp.* 247. *cum quatuor ſequentibus*, Reynoſ. *obſervat.* 55.

Executio trium ſententiarum conformium impeditur per injuſtitiam notoriam, Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 745. *n.* 1. & 2. Et exceptio nullitatis admittitur etiam poſt tres ſententias conformes, Gloſſ. *in Clem. unic. de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Gut. *lib.* 1. *pract. q.* 96. *n.* 8. Si appareat ex actis, Men. *conſ.* 345. *à n.* 19. & *de arbitr lib.* 2. *caſu* 9. *num.* 2. Guter. *dicta q.* 96. *à n.* 5. Maſcard. *concl.* 686. *num.* 4. Secus eſt ſi non conſtet ex eiſdem actis, ſeu probetur incontinenti, Cald. *forenſ. lib.* 2. *q.* 36. *num.* 10. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 42. *n.* 2. Et tertius poteſt intervenire ad impediendam executionem trium ſententiarum conformium, Barboſ. *ad cap. cùm ſuper* 17. *de re jud. à n.* 6. & *cap. veniens* 38. *n.* 2. *de teſtib.* & *in Clem.* 1. *de re jud. n.* 3. Et executionem non impedit reſtitutio petita adverſùs tres ſententias conformes, Ant. Gabr *lib.* 1. *commun. opin. tit. de execut. rei jud. concl.* 1. *n.* 17. Cov. *pract. c.* 25. *n.* 7. Et quando adverſùs tertiam ſententiam reſtitutio imploratur, executio impediri nequit, niſi incontinenti læſio probetur, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *per quod n.* 25. *C. de in integrum reſtit. min.* & *qq. forenſ. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 62. Menoch. *dicto caſu* 9. *n.* 5.

Verbo EXEMPTUS.

EXEMPTUS ſi delinquat extra locum exemptum poteſt coram locorum Ordinariis conveniri ratione delicti, contractus, aut rei ſitæ, ſecus ſi ad omnia ſit ſpecialiter privilegiatus, ex Ordinat. *l.* 3. *tit.* 6. *ad finem principii*, Abb. *in cap. ex tuarum, num. ult. de privileg.* Cov. *pract. c.* 11. *n.* 5. Henriq. *in ſum. lib.* 7. *de indulgent. cap.* 25. *n.* 7. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 33. *n.* 23. Cabed. *p.* 2. *dec.* 86. *n.* 7. Si delinquens ſit exemptus à juriſdictione excommunicantis, tunc in ſuo territorio habitans, & ibi committens delictum, ab eo excommunicari non poteſt. Sayr. *de cenſur. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 36. Sanc. *dicto n.* 23. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 45 §. 2. *n.* 33 ubi aſſerit quod contradictio unius ſufficit, ut quaſi poſſeſſio non acquiratur.

Exemptus citatus non comparendo ad allegandam exemptionem, non incurrit pœnam contumaciæ, *l. contumacia*, ubi Doct. *ff. de re jud.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *dec.* 163. *n.* 12.

Exemptus non comprehenditur in ſtatuto generali, Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 85. *n.* 15.

Exemptus æquiparatur non ſubdito, Ricc. *dicta dec.* 163. *n.* 1.

Exempti à juriſdictione Ordinaria non conveniuntur in ſæculari, niſi pro contractibus propriis, & ſuper bonis patrimonialibus, quæ Eccleſiæ non ſint. Gabr. Pereira. *de manu Regia, p.* 1. *c.* 8. *n.* 7.

Exemptæ quamvis ſint perſonæ Eccleſiaſticæ à juriſdictione ſeculari, non tamen ſunt bona eorum, in quibus poteſt fieri executio per miniſtros Regios Avil. *Prætor. cap.* 20. *n.* 9. Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *cap.* 6. *n.* 1. Azeved. *l.* 4. *n.* 12. *tit.* 1. *lib.* 4. *nova recopilat.* Et leges Regni comprehendunt clericos, quia ſunt Vaſſalli ratione domicilii, & per judices ſæculares poſſunt privari poſſeſſione bonorum temporalium, Cab. *de patronat. Regiæ coronæ, c.* 36. *n.* 2. & 4 Et lata ſententia à judice ſæculari contra clericum, poteſt jubere fieri executionem in ejus bonis temporalibus, Barboſa *in l. qui prior* 29. *n.* 98. *ff. de judiciis*

Exemptus privilegio ſuo renuntiare non poteſt, ex Barboſa *ad cap. dilecti* 4. *de arbitris, n.* 4.

Verbo.

Digitized by Google

Verbo Expensæ.

EXPENSIS alicujus quando aliquid videatur factum nomine alterius? Vide Rebuf. *in tract. nominat q* 14. *n*. 111.

Expenſas litis tenetur actor præbere reo pauperi, Aloyſ Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p*. 1. *d*. 56.

Expenſæ factæ in lite, quam unus de Capitulo habet cum eo, ſunt deducendæ de communi, & tenetur contribuere ille, qui litigavit cum Capitulo, Greg. *l*. 3. verbo *dellos, tit*. 9. *part*. 5. Put. *dec*. 271. *p*. 1. Garc. *de nobilit. gloſſ*. 22. *n*. 5.

Expenſis ſuis debet facere ille, qui tenetur ad aliquid faciendum, *l. ſuo ſumptu, ff. de operis libert*. Cabed. *dec*. 3.. 4. *p*. 2. & ubi quis petit aliquid fieri, debet fieri ſuis expenſis, idem Cabed. *dec*. 83. *n*. 2. *p*. 1.

Expenſas factas in prædio quando fuerint exceſſivæ, non tenetur dominus prædii ſolvere, ſi propter illas cogatur dimittere prædium dictus dominus *l. in fundo, verſ. fingo, ff. de revendicat. l. ſi ſervos* 11. *ff. de pignorat. act. l. ſed an ultrò*, §. 1 *ff. de negot. geſtis*, cum traditis per Barboſ. *in l. divortio*, §. *fin. p*. 1. *n*. 73. *ff. ſoluto matrim*. Garc. *de expenſis, cap*. 1. *n*. 30. Cald. *de empt. cap*. 27. *n*. 65. Surd. *de alim. tit*. 1. *q*. 42. *n*. 108.

Expenſas faciens in re aliena, non poteſt eas repetere, *l. domos hæreditarias* 61. ubi gloſſ. verbo *æſtimatis, ff. de leg*. 1. cùm juris fictione cenſeatur illas donaſſe, *l. domum* 5. *l. ſi quis ſciens* 11. *C. de revendicat l. ex argecto*, ubi gloſſ. *ff. de condict. furt*. §. *ex diverſo, &* §. *certè, Inſtit. de rerum diviſ* Menoch. *de interdict remed*. 15. *recuper. poſſeſſ. num*. 538. 540. *&* 641. Guter. *lib*. 3. *pract. q*. 68. *n*. 8 *cum duobus ſequent*. Barboſ. *in l. divortio*., §. *fin. p*. 1. *à n*. 40. *& n*. 61. *&* 62. *cum ſeq. & à n*. 58. *& n*. 78. 80. 82. 88. *&* 107. *& p*. 2. *n*. 7. *ff. ſoluto matrim*. Limitatur in foro animæ, quo fur repetere poteſt impenſas, Covar. *in reg. peccatum, p*. 2. §. 6. *à num*. 3.

LITERA F.

Verbo Factum.

FACTUM antiquum quomodo probetur? Vide Maſcard. *de probat. concl*. 105 *&* 733.

Factum antiquum dicitur ſi excedat annos 100. Menoch. *de arbitr. lib*. 2. *caſu* 3. Menchac. *illuſtr. c*. 84. *n*. 15. Gam. *dec*. 88 Avend. *de exequend. mandat. p*. 1. *cap*. 6 *n*. 6. Et in factis antiquis centum annorum plenè probat fama, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap*. 78. *n*. 35. *&* 36.

Facto magis declaratur voluntas, quàm verbis, *l. Paulus, ff. rem ratam haberi, l. pro hærede, ff. de acquir. hæred*. Aym. *conſ*. 204. *n*. 11. *cum ſeq*. Menoch. *conſ*. 1. *n*. 264. *& conſ*. 5. *n*. 16. *& conſ*. 110. *n*. 1. *cum ſeq. & conſ*. 1:8 *n*. 48. Maſcard. *de probat. concl*. 1415. *n*. 31 Rebuf. *in tract. de pacific. poſſeſſ n*. 148. Cald. *de reſolut. emphyt. cap*. 11. *n* 20. Surd. *dec*. 149. *n*. 21. *& conſ*. 371 *n*. 65. Rota Rom. apud Farin. *dec*. 582. *n*. 5. *tom*. 2. *p*. 1. Valaſc. *conſult*. 169. *n*. 11. Seraphin. *de privileg. juram. privil*. 1. *n*. 57 Paul Montan. *tract. de tutel. c*. 33. *n*. 535. Gonzal. *ad reg*. 8. *Cancel*. §. 4 *proœm: n*. 71. Mendez à Caſtro *in Praxi Luſit. lib*. 3. *cap*. 11. *n*. 9. Scac. *de appellat q*. 17 *limit*. 2. *à n*. 23. *cum ſeq*. Mar. Antonin. *var. lib*. 2. *reſol*. 11. *n*. 65. ubi *n*. 88. declarat procedere quando factum eſt determinatum ad quid certum præſumendum, ſecus ſi eſt indeterminatum & indifferens, citans Maſcard. *concl*. 45. *n*. 5. Et voluntas declaratur facto ac verbis, Gratian *forenſ. c*. 624. *n*. 14.

Facta verbis ſunt fortiora, Aym. *conſ*. 204. *n*. 21. & Cald, *conſ*. 11. *n*. 15.

Facto proprio admittitur probatio erroris, Cald. *de empt. c*. 20. *n*. 28.

Verbo Falsitas, Falsum.

FALSITAS eſt mutatio veritatis, *l*. 1. *tit*. 7. *part*. 7. & ibi Gregor Menoch. *de arbitr. caſu* 309. *n*. 10. *& conſ*. 310. *n*. 6.

Falſitas concludere debet per neceſſe, Surd. *deciſ*. 282. *n*. 4.

Falſi pœna tenetur is, qui ſe facit procuratorem, cùm non ſit, Farin. *de delict. p*. 6. *tit. de falſis. q*. 150. *n*. 89 Et condemnatur in expenſis, Maſcard. *de probat. concluſ*. 1004. *num*. 6. Et exceptio falſi procuratoris in quacumque judicii parte opponi poteſt, Barboſ. *in remiſſ. ad ordinat. lib*. 3. *tit*. 49. §. 2. *n*. 10. & Auctor filius ejuſdem, *in collect. ad cap. cùm venerabilis* 6. *de exception. n*. 3.

Falſitas non committitur ſi inſtrumentum aliàs eſt nullum. Farin. *de delict. p*. 4 *conſ*. 66 *n*. 76. *&* 91. Et quando non eſt nociva, ibidem *n*. 46. *in fine, & n*. 47. *& addit. lit. N*.

Falſitas commiſſa in ſcriptura extra acta non facit perdere cauſam, Phœb. *arreſto* 23. *p*. 2.

Verbo Fama.

FAMA ut plurimùm fallax eſt, cùm ad dictum unius facilè ſequi conſuevit multitudo, *c. cùm ex juventute* 12. *de purgat. Canon*. nullumque malum velociùs fama diſcurrere dicitur, cùm ipſa mobilitate vigeat ſibique vires acquirat eundo, & ab initio nata & inchoata de facili tranſeat, & ſpargatur, & falſi nũtia plerũque cõſiſtat, juxta illud Virgilii *l*. 4. *Æneid*.

Fama malum, quo non aliud velocius ullum
Mobilitate viget, viréſque acquirit eundo.
Parva metu primo, mox ſeſe tollit ad auras,
Ingreditúrque ſolo, & caput inter nubila condit.

Hanc beatus Hieron. ad Rufinum ſcribens dicit, multùm in utramque partem crebrò fama mentitur, & tam de bonis mala, quam de malis bona falſo rumore concelebrat: multi profectò ſunt falſi rumores à malevolis, & nugigerulis confictì; quivis enim poteſt turpem de quolibet rumorem proferre, & confictam fabulam diſſipare: temerè etiam conflari ſolent ea, quæ ex rumoribus ſparguntur ſine certo auctore, ſine radice veritatis, ut refert Farin. *de delict. p*. 1. *tit*. 5. *q*. 47. *l. decurionum, Cod. de pœnis*, vana populi voces exaudiendas minimè eſſe ſtatuitur: & *num*. 9, quod propterea famæ tanquam rei fragili, fallaci, pernicioſæ, & utplurimùm tranſmiſſæ ab iis, qui nocere cupiunt, & qui ita deſiderant de hoc famam eſſe nil mirum eſt credendum.

Fama probatur per Scripturas, Menoch. *conſ*. 191. *num*. 84. Et per teſtes ſingulares, Bonacoſa *p*. 1. verbo *fama, fol*. 78. *verſo*.

Fama tam in civilibus, quàm in criminalibus non facit plenã probationẽ, Maſcard. *de probat. concl*. 753. Farin. *in praxi crimin. to*. 1 *tit*. 5. *de inditiis & tortura q*. 47. *n*. 3. ubi *à n*. 4. quod in criminalibus non facit indicium

Digitized by Google

indicium ad torturam, & *n.*11. limitat in delictis occultis & difficilis probationis, in quibus ſola fama facit indicium ad torturam: & *à n.* 17. idem operatur juncta cum aliis conjecturis, *& num. ſequentib.* hoc declarat, & *à n.* 74. *cum ſequentib.* quod facit ſemiplenam probationem, & ſecus in criminalibus, & ubi agitur de diſſolvendo matrimonio, & *à n.* 75. quod juncta cum uno teſte de viſu plenam inducit probationem.

Famæ probatio requirit duos teſtes, Farin. *dicta quæſt.* 47. *num.* 208. ubi *à n.* 220. quod debent eſſe ſpectatæ fidei, integræ, & optimæ opinionis, vel omni exceptione majores: & *num.* 119. *cum ſequentibus,* quod teſtes ſuper fama deponentes debent nominare auctores, & eos à quibus fama ortum habuit: & *à n* 237 *cum. ſequentibus,* quod debent dicere ſe audiviſſe à majori parte populi.

Fama ſola plenè probat in probatione nobilitatis, virtutis, ſeu alterius qualitatis, Farin. *dicta q.* 47 *à n.* 101. ubi teſtatur fuiſſe reſolutum in Rota. Et bonitas, ac bona qualitas alicujus, quomodo probetur? Vide Maſcard. *de probat. concl.* 234.

Fama in probationibus puritatis ſanguinis, quod paria ſunt eſſe talem, vel haberi pro tali, procedit in illis quæ ſunt juris, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 146. & non in iis quæ in facto & probatione conſiſtunt; diverſum enim eſt quod quis ſit talis, vel quod pro tali habeatur, *l. merces,* ubi Alciat. *ff. de verb. ſignificat.* Menoch. *conſ.* 35. *n* 21.

Fama in antiquis probat. Doctores per text. ibi, *in cap. cum cauſam, de probat.* Duen *reg.* 299. *limit.* 7. Maſcard. *de probat. concl.* 753. *à n.* 4. Valaſc. *de jure emphy quæſt.* 9. *n.* 25. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 1. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 76. Garc. *de expenſis, cap.* 9. *n.* 12. & 13. Ubi idem de opinione generali. Et in antiquis bene probat. etiam quod agatur de gravi præjudicio, dum modo ſit uniformis & ſolida, ac conſtans & illæſa, ſine varietate, & contrarietate. Garc. *de benefic. p.* 12 *cap.* 4. *n.* 148. *cum ſequentibus,* Farin. *dicta quæſt.* 47. *num.* 106. *cum ſequentibus,* ubi etiam aſſerit quod hæc opinio ſit communis, licèt contraria ſit verior: & *num.* 122. *cum ſequentibus,* quod etſi agatur de gravi præjudicio, fama in antiquis & infra centum annos probat non ſolùm pluſquam ſemiplenè, ſed etiam plenè: & *num.* 126. quod in probatione malæ fidei fama plenè probat, & *num.* 127. quod conſuetudo probatur per famam, & *num.* 128. quod ad evitandum peccatum fama plenè probat.

Fama probatur, quamvis teſtes non deponant à quibus & ob quam cauſam illa habuerit originem, & ſufficit quod dicant publicè audiviſſe, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 597. *n.* 15. & 16.

Fama ſola in probatione juriſpatronatus, juncta longiſſima præſentandi poſſeſſione ſufficit, Farin. *dicta quæſt.* 47. *num.* 133. ubi *n.* 140. *cum ſeq.* quod ſola plenè probat quem uſurarium manifeſtum, juncta cum adminiculis: & *n.* 143. quod ſola fama ſufficit in probando impedimentum matrimonii

Fama probatur furor, vel dementia Nav *in cap. ſi quando, de reſcriptis, except.* 10 *in principio.*

Fama tunc probat plenè, vel ſemiplenè, quando orta eſt ex aliqua veriſimili & probabili cauſa, ratione, vel conjectura, aliàs tanquam vox vana & vanus tumor in populo minimè attendenda erit, & nullam prorſus faciet probationem, tam in civilibus, quàm in criminalibus, Farin. *dicta quæſt.* 47. *numero* 153. ubi *à numero* 155. quod etiam debet habere ortum à fide dignis & honeſtis perſonis, & non à malevolis. Intellige quando fama ex uniformi, & eadem in toto populo, ſolida & inconcuſſa, ſecus ſi varia & diverſa, levis, & vaga, quia tunc nec in criminalibus, nec in civilibus ſuum operatur effectum, idem *n.* 163. *cum ſeq.* & 172. quod fama non inducit aliquam probationem, niſi fuerit orta ante litem motam, *cap. licèt ex quadam, de teſtibus,* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *dec.* 169. *n.* 6. ubi *n.* 8. & 9. quod fama publica cum uno teſte de veritate non probat in criminalibus, ſecus in civilibus.

Fama bona eſt theſaurus inæſtimabilis, Bald. *in l. unica, n* 9. *Cod. de confeſſis,* Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *q.* 3. *n.* 92. Sayr. *clavis Regia lib.* 11. *cap.* 3. *n.* 1. & melius eſt nomen bonum, quàm divitiæ multæ, *Proverb.* 22. & famæ ſuæ quis tenetur conſulere, & peccat qui famam ſuam negligit, pluraque de hoc vide per Menoch. *conſ.* 94. *à principio* Director. Inquiſitor. *p.* 3. *pag.* 517. Et fama ac honor bonorum omnium exteriorum eſt præſtantiſſima, Maſcard. *de probat. concl.* 1219. *num.* 9. & 10. De bona fama agunt, etiam Hyppolit. *conſ.* 15. *n.* 20. & *conſ.* 18. *n.* 40. & *conſ.* 44. *n.* 19. & 20. & *conſ.* 72. *n.* 20. Menoch. *conſ.* 149. *n.* 43. & 46.

Famæ ſuæ detrimentum ab alio datum poteſt quis remittere, Sayr. *clavis Regia lib.* 11. *c.* 7. *n.* 11. Et reſtitutio an ſit facienda de fama, ubi quis verum crimen objicit vide Cov. *lib.* 1. *var. c.* 11. *num.* 6. *ad finem.* ubi affimat.

Fama bona purgat ſuſpicionem, Hyppolit. *conſ.* 15. *num.* 10. & *conſ.* 18 *n.* 40. & *conſ.* 44. *n.* 19. *cum ſeq.* & *conſ.* 72 *num.* 20. Grammat. *dec.* 60. *num.* 12. Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 60. *num.* 23. Et famæ bonæ probatio minuit indicia, quæ ſunt contra reum. Bonacoſ. *p.* 1. verbo *fama, fol.* 68. *verſo,* & verbo *fama bona, fol.* 69. *verſo,* & vide Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 474. *n.* 42. Perez *lib.* 8. *Ordinam. pag.* 347.

Fama bona eſt præferenda malæ, Hyppolit. *in l. de minore,* §. *plurium, n.* 91. *ff. de quæſt.* Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *q.* 47.

Famæ bonæ probatio prævalet malæ. Hyppolit. *in l. de minore,* §. *plurium, n.* 9. *ff. de quæſtion.*

Fama cum uno teſte non probat in criminalibus, Gloſſ. 2. *in cap. veniens, in* 1. *teſtibus, cap. inquiſitionis,* §. *ult. de accuſat.*

Fama probat vacationem beneficii. Gonzal. *ad reg.* 8. *Canc. gloſſ.* 15. §. *.* *n.* 75.

Famæ plura alia vide apud Sayr. *clavis Regia l.* 11. *cap.* 3. *à n.* 1. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *q.* 47. *per totam.* Et de aliis modis quibus fama probatur, vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 76. *n.* 38. *cum ſequentibus.*

Verbo FAMILIA, FAMILIARES, & FAMULUS.

FAMILIÆ factum, utpote ſpolium, videtur factum de conſenſu domini, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 54. Cald. *forenſ. q.* 22. *n.* 8. Et dominus tenetur pro facto ſervi, quando ex illo facto commodum ſentit, ut eſt recepta ſententia Doctorum *in l. de pupillo,* §. *ſi quis ipſi Prætori, ff. de novi operis nuntiat.* ex Menoch. *conſ.* 53. *n.* 15. quando commodum ſubſequutum eſt, & dominus de facto detinet, Menoch. *d. remed.* 1. *n.* 55. & 56. Maſcard. *de probat. concl.* 1413. *n.* 19. Far *in praxi delict. p.* 5. *de conſultoribus, quæſt.* 134. *n.* 78. & 79. Et præſumptio, eſt contra dominum, quo uſſu ejus factum fuit quando actus eſt ſucceſſivus, & non momentaneus, ex Abb. *in cap. cùm cauſam, n.* 19. *de teſtibus,* Maſcard. *ubi proximè, num.* 16. *cum ſequentibus,* ubi ait quod propter tolerantiam videtur dominus ratificare, maximè ſi factum cedit in ejus commodum & tacet. Farin. *ubi proximè, num.* 73. Molin. *de primogen. lib. ſecundo, cap.* 5. *n.* 15 Cald. *in l. unica, Cod. ex delict. defunct. p.* 3. *num. ult.* Illuſtriſſ. Dom. Rodericus à Cunha *ad cap. tibi* 33 *n.* 4. *diſt.* 63. Eſt etiam præſumptio, quod pater juſſerit, quando prohibetur aliquid

Digitized by Google

quid per ſe facere, & factum fuit per filium, quia præſumitur filius à patre interpoſitus, *l. pupillus, ff. de auctorit. tutor.* reſolvit Menoch. *conſ.* 321. *n.* 30.

Familiæ factum nocet domino, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1550. *& collect.* 1816. Et tenetur dominus ad damnum Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 625. *num.* 15. *cum ſequentibus.*

Familiares verè dicuntur illi qui expenſis alicujus continuè domeſtici commenſales exiſtunt, Barb. *ad cap. ult. de verbor. ſignificat. num.* 1. ubi *num.* 3. quod ut contrahatur familiaritas, requiritur mens, & dens, & *num.* 4. quod familiaris de præterito, præſumitur familiaris in futurum, niſi probetur contrarium.

Famuli ſcholarium quibus datur tempus ad ſtudendum, non poſſunt de conſuetudine petere Salarium, Rebuff. *de privileg. Scholar. privil.* 167. Guter. *de juram. confirmat. p.* 1. *cap.* 64. *num.* 3. Cabed. *deciſ.* 162. *num.* 3. *p.* 1.

Famulus infirmus, durante infirmitate ſalarium non vincit. Cov. *lib.* 3. *var. c. p.* 13. *n.* 8. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. n.* 20. *pag.* 56. Flor. *var. lib.* 1. *quæſt.* 7. §. 2. *n.* 17. Cald. *forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 3. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 220. *num.* 11. Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 23. *num.* 33. quem vide *dict. tit.* 4. *quæſt.* 5. *num.* 5.

Famuli non exigentes ſtipendium intra tres annos quamvis non habeant actionem contra dominos, juxta ordinat. *lib.* 4. *tit.* 32 *in princip.* Si tamen domini certi ſint quod eis dictum ſtipendium debeant, tenentur in conſcientia illis ſolvere, quia hæc poſſeſſio triennalis non eſt præſcriptio, ſed præſumptio, & non extenditur ad forum conſcientiæ. Valaſc. *conſult.* 125. *tom.* 2. Gam. *deciſ.* 334. Molin. *diſp.* 67.

Famulus alicujus quis dicatur? Vide Surd. *deciſ.* 19. *n.* 2. *& deciſ.* 35. *num.* 15. ubi aſſerit, quod famuli cognoſcuntur ex qualitate ſervitii: & *num.* 2. quod cohabitare non dicuntur, qui non ſtant in eadem domo: & *num.* 3. quod cohabitare non dicitur, qui ſtat in eadem domo, niſi ad eandem menſam & convictum moretur.

Famulus delinquens in extractione rerum prohibitarum, vel in venditione nocet domino, Bobad. *in Polit. lib.* 4. *cap.* 5 *num.* 33.

Famuli res inductæ in domum domini, ſunt tacitè obligatæ domino pro ſervitio. Neguzant. *de pignor.* 2. *p. memb.* 4. *num.* 151. Menoch. *de interdict. remed.* 3. *adipiſc. poſſeſſ. num.* 145.

Famulus aufugiens præſumitur ſubtraxiſſe ea quæ non reperiuntur ex illo tempore, Gloſſ. *in Auth. de exhibendis reis*, §. *ſi verò ſemel*, verbo *factum*, Duenh. *reg.* 307. Bernard. *reg.* 293. *verſ. tertiò fallit*, Maſcard. *de probat. concl.* 822. *& concl.* 831. *num.* 8. ubi *numero* 7. quod famulorum natura eſt furaciſſima.

Verbo FIDEICOMMISSARIUS, FIDEICOMMISSUM.

FIDEICOMMISSUM non extare in dubio pronuntiandum eſt, & non præſumitur, niſi probetur, Maſcard. *de probat. concl.* 774. Menoch. *conſ.* 152. *num* 48. *&* 54. *cum ſeq. & conſ.* 171. *num.* 10. *&* 11. *& conſ.* 315. *num.* 27. *& conſ.* 327. *num.* 41. *& conſ.* 328 *num.* 18. *& conſ.* 376. *num.* 35. Surd. *conſ.* 443. *num.* 2. Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo num.* 8. *& conſ.* 9. *num.* 20. Faciunt quæ idem Surd. *deciſ.* 238. *num.* 3. Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 67. *num.* 7. *cum ſequentibus*, aſſerunt, quod in diſpoſitione hominis caſus contingens præter ipſius ordinationem non includitur ſub ejus diſpoſitione, etſi caſu omiſſo major ſit ratio diſponendi. Et qui dicit ſe eſſe ſubſtitutum, probare debet, Avend. *ad l.* 45. *Tauri, gloſſ.* 8. *num.* 8. Menoch. *conſ.* 337. *n.* 2. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 5. Et dicere ſolemus hoc caſu, ſubſtitutio de te non loquitur, Menoch. *conſ.* 85. *num.* 37 *& conſ.* 97. *num.* 49. Cald. *in dicto reſponſo*, *num.* 6. *&* 48 *& dicto conſ.* 9. *num.* 12.

Fideicommiſſum probatur ex conjecturis, Flor. *lib.* 1. *var. quæſt.* 18. *n.* 19. Cald. *conſ.* 9. 17.

Fideicommiſſi materia non dicitur favorabilis, ſed odioſa, Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 10.

Fideicommiſſum quibus verbis videatur conſtitui & probari? vide Menoch *conſ.* 369. *num.* 4. *cum ſequentibus*, Maſcard. *de probat. concl.* 775.

Fideicommiſſario an competat reivendicatio adverſùs tertium pro rebus alienatis ab hærede, qui ſub conditione reſtituere gravatus alienavit; pendente conditione fideicommiſſi? Vide Reynoſo *obſervat.* 10.

Verbo FIDEJUBERE, FIDEJUSSIO, FIDEJUSSOR.

FIDEJUSSOR non poteſt quis eſſe ſui ipſius, Mantic. *de conjectur. ultim. volunt. tom.* 1 *lib.* 3. *titul.* 10. *num.* 2.

Fidejuſſor pro capitali, cenſetur etiam pro intereſſe, *l. ſi quis ſolutionis, verſ.* 1. *ff. de uſur. l.* 2. §. *ult. juncta l. ſeq. ff. qui ſatiſdare cogant.* Surd. *de alim. tit.* 9. *quæſt.* 31. *num.* 5. *&* 73.

Fidejuſſio judicatur nulla, ſi fidejuſſor fuerit enormiter læſus, Farin. *deciſ. Rota Rom.* 247. *n.* 7. & de minore jubente, idem *deciſ.* 281. *n.* 1. *cum ſeq.*

Fidejuſſio eſt ſtricti juris, & obligatio fidejuſſoris ſtrictè interpretatur, & ideo non extenditur, *l. ſi pignori, & l. ſi fidejuſſores magiſtratuum, ff. de fidejuſſor. l. qui ultra, & l. blanditus, Cod. eod. tit.* Roland. *conſ.* 58 *num.* 10. *vol.* 1 Panorm. *conſ.* 72. *lib.* 2. *ex num.* 2. *cum ſequentibus*, Menoch. *conſ.* 119. *num.* 6. Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 62. *num.* 2 Surd. *deciſ.* 212. *num.* 1. *& de alim. tit.* 9. *quæſt.* 31. *num.* 72.

Fidejuſſor ſimpliciter acceptus tenetur ad uſuras, intereſſe, vel damna, *l. Lucius, ff. qui potior. in pignore habeantur*, Surd. *de alim. tit.* 8 *privil.* 50. *num.* 2. *& tit.* 9. *quæſt.* 31. *num.* 5. 14. 15. 37. *& n.* 73. *& deciſ.* 212. *n.* 8. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 117. *num.* 5. *cum ſequentibus*, Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 3. *num.* 28.

Fidejuſſor condemnatus poteſt petere ut bona principalis debitoris priùs executioni ſubjiciantur expenſis ipſiuſmet fidejuſſoris, juxta doctrinam Barr. *in l. ſi ut certo*, §. *ſi duobus vehiculum, num.* 12. *ff. commodati*, reſolvunt Bald. *in Auth. ſi captivi*, *Cod. de Epiſcop. & Cleric.* Gregor. *ad l.* 6. *titul.* 7. *part.* 6. verbo *vender*, Xuar. *in tit. de los emplazamientos, num.* 25. *pag.* 3. 3. Duenh. *reg.* 335. *verſ.* 19. *limita*, Anton. Gabr. *lib.* 3. *de fidejuſſor. concl.* 2. *num.* 3. *cum ſequentibus*, Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num.* 71. Surd. *deciſ.* 174. *num.* 28. *juncta deciſ.* 218. *num.* 13. Barboſ. *in l. vendita, ff. de judic. num.* 196. Cald. *de empt. cap.* 33. *num* 50. Facit Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 92. *verſ. e não ſendo*, & ita judicatum fuit in Senatu Portugalenſi *die* 19. *Auguſti anno* 1599. Judicibus Doctor. Gaſpare Leitao Coelho, & Michaële de Berreira Scriba, Antonio de Mendoza.

Fidejuſſoris indemnitatis prærogativas, vulgò *de tirar à paze à ſalvo*, vide apud Barb. *in l.* 1. *Cod. de conveniend. fiſci debitor. lib.* 10. *num.* 2. Hippolit. *in rub. de fidejuſſor. num.* 367. *cum ſequent.* Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 57. Menchac. *controverſ. illuſtr. c.* 33. *n.* 4. Ubi ponit varios modos fidejuſſorum, Perez *ad l.* 5. *tit.* 8. *l.* 3. *Ordinam. p.* 647. Valdel. ad Soar. *p.* 144. Azeved.

Digitized by Google

l.13.tit.5.lib.3.num.3.Gutier.pract.lib.1.quæſt.40.Bernard. Græv. in pract.Cam.Imper.lib.4.concluſ.27.§.2. de fidejuſſore indemnitatis, Steph.Grat.diſceptat.forenſ. cap.86.& cap.549.Maſcarel.in pract.fidejuſſoria,p.1. modo 20.Farin. deciſ.815.in noviſſ. Cald. de emp.c.33. n.9. Ubi quod fidejuſſor indemnitatis poteſt petere priùs excuti principalem, Gam. deciſ.379.alias 381. Ubi ait,quod talis fidejuſſor ante excuſſionem principalis debitoris,& ejus fidejuſſorum nunquam convenitur, & licèt renunciet beneficio fidejuſſorum non videtur renuntiare privilegio excuſſionis.

Fidejuſſor, quem expromiſſorem, vulgò *Abonador*, appellamus,habet aliquas prærogativas, de quibus *in l.cum oſtendimus, §.fide juſſores, ff.de fidejuſſor. tutor.* Hyppolit. *in rub. de fidejuſſor. num.* 367. Duen. *reg.* 335. *verſ. amplia ſecundò*, Rebuff. *tom.* 1. *ad leg. Galliæ.tit.de ſententiis executivis, art.1.gloſſ.* 16.*n.*45. Bart. *dicto lib.* 10. *num.* 2. Et de expromiſſore, vide Gom. *tom.2.variar.cap.13.num.3.*

Fidejuſſor videtur deceptus in omnem cauſam, quæ oriri poteſt, & quiquid accreſcit principali obligationi, accreſcit etiam fidejuſſori, Surd. *deciſ.212.num.8. cum ſequentibus.*

Fidejuſſor non poteſt aliquid accipere pro fidejuſſione, Cald.*in l.ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate, num.96. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de empt. cap.28. num. 40.*

Fidejubere denegans proximo peccat, Avil.*ad cap. Prætor.cap.23.*verbo *den orden,num.9.*

Fidejuſſionis grave onus, Surd. *de alim.tit.3.q.3. num.30.& tit. 8 privil.56.num.10. & deciſ. 179.n.13.* Et nummus eſt fidejuſſor futuræ neceſſitatis,Rebuff. *in concord.pag.508.*

Fidejuſſor qui dixit,ſi Titius non ſolverit,ego ſolvam,ad quid teneatur? Vide Bartol.*in leg.ita ſtipulatus,3.oppoſit. ff.de verbor.oblig.* Azeved. *ad l.1.tit.21. lib.4.nova recopilat.num.173.*Gom. *tom.2.var.cap.13. num.2.* Mendez *in praxi Luſit. lib.3.cap. 21.num. 15.* ubi aſſerit quòd bis judicavit Senatus,debere procedi per libellum via ordinaria,vel ſummatim per decem dies.Et non potitur beneficio excuſſionis Steph. Grat. *diſceptat.forenſ.cap.164.n.20.cum ſeq.* quamvis contrarium ſequatur Cald.*de empt. cap.33.n.* 51. Et de approbante fidejuſſorem, vide Menoch.*conſ.179. n.2.* Rebuff.*tom.1. ad leg.Galliæ,tract.de ſentent execut art.1.gloſſ.16.n.37.* Et de laudatore, quem nos *Abonador* vocamus, vide Farin. *de delict.p.1.lib.1.tit.4. quæſt.34.num.85.* Bobadil. *in ſua Politica,lib.3 c.p.8. num.5* Rebuff. *in l.& eleganter,§. idem Pomponius, ff.de dolo,* Cur.Philip. *p 2.§.17.n.2.*

Fidejuſſores quando ſunt duo in ſolidum,& unus ſolvit fidejuſſorio nomine, habet actionem contra confidejuſſorem,& poteſt repetere à correo, Valaſc *conſult.* 127. *num.8.*

Fidejuſſor acceptus in prima inſtantia,non tenetur in ſecunda, *l.cum apud.Sempronium,ff.judicatum ſolvi,* Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ.p.1. collect.337.*

Fidejubere idem importat quod ſolvere,Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 593 num. 3.*

Fidejuſſorem qui tenetur dare, an debeat dare in loco judicii? Vide Surd. *deciſ.* 295.*num.* 12. ubi quod idoneus & ſolvendo ut quis dicatur,debet poſſidere bona in loco judicii, nec ſat eſt ſi alibi habeat.

Fidejuſſorem recipiens minùs idoneum,tenetur reficere parti damna,Farin. *deciſ.814.in noviſſ.n.1.*

Fidejuſſor qui ſe obligavit tanquam principalis,& cum juramento, & quod non allegabit nullitatem contractus,non liberatur.Stephan.Grat. *diſceptat.forenſ.cap.122.n.25.cum ſequentibus.* Farin. *p.4.deciſ.44. & ibi addit.* Et fidejuſſor poteſt conveniri priuſquam principalis debitor, ſi ſe obligavit tanquam principalis debitor, de Ordinat.*lib.4.tit.59.§.3.*

Fidejuſſoris obligatio non poteſt eſſe ſine principali, Bald. & Neviz. *in l. fidejuſſor obligari* 17.*ff. de fidejuſſor.* Et obligatio principalis fuerit nulla, erit etiam nulla obligatio fidejuſſoria, Stephan. Grat *diſceptat.forenſ.cap.122.num.2.cum ſequentibus,* Cald *de empt. cap. 32 num. 12.* Farin. *de delict. p. 1. tit. 4. quæſt 35.num.24.& & 25.& p.4.deciſ.44.*& ibi addit. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Napolit. p.2. deciſ. 211. num. 6. & 7.* Mantic. *de tacit. & ambig. convent. tom. 1 lib.9.tit 13.num. 7.* Et fidejuſſor non poteſt ſe obligare pluſquam principalis, Cald.*dicto cap. 32.num. 26.*

Fidejuſſor ad tempus,finito tempore manet liberatus Bart. *in l.Lucius, §.Paulus,n.1. ff. de adminiſtrat. tutor* & ibi Doct.Jaſ.*in l.1 num.18.Cod.de judic.*Bertachin. *in ſuo Repertor.* verbo *fidejuſſor liberatur,n.4.* Tiraquel, *de retract.tit.2. §.1.gloſ.7. num.32.* Anton. Gab. *lib.3.de fidejuſſor.concl.3.num.4,* Benard. Græv. *ad pract Cam. Imper.lib. 2.concl.30 conſiderat.3* Stephan.Grat.*diſceptat.forenſ.cap. 68. num. 37. cum ſeq.* Et data dilatione temporis debitori,fidejuſſor manet deobligatus, Maſcard. *de probat.concl.1107.num.12.* Gutier.*de juram.confirm.p.1.cap.49. num.* 14. Cald. *de empt. cap.23.n.71.* Gabr. Pereira *deciſ. 20.* Phœb. *deciſ. 132.num.10.cum ſequent p.2.* Cened. *ad Decretal.collect.153.num.3.*

Verbo FILIATIO, & FILIUS.

FILIATIO quomodo probetur? Vide Maſcard. *de probat.concl.787.cum ſequentibus,uſque ad concl.* 799. Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.562. per totum.* & plura de filiatione, vide per Farin. *de delict. p.1.tit.5.quæſt.47.num.94.*Valaſc.*conſult.134.num.3. & 4.& conſult. 176.num. 7.& 17.*

Filiatio eſt difficilis probationis, *l. Lucius, ff. de condit.& demonſt.*Bart.*in l.1.n.2.Cod.quorum bonorum,* Hyppolit. *in rub. num. 9 Cod. de probat.* Cardoſ. *in praxi jud.& advocat.*verbo *probatio,n.23.* Et probari non poteſt niſi per indicia & conjecturas, Menoch. *de arbitr.lib.2.caſu 89.num.2.*Maſcard *dict.concl.787. num. 4 & 5* Et inter [illegible] conjecturas eſt fama, ut eſt magis recepta concluſio, ex Dec. *conſ. 54.num. 3.* Pariſ.*conſ.17.n.9.lib.2.*Menoch *ubi proximè num. 86.* Maſcard *concl. 791.per totam,* Farin. *de delict tom.1. tit.5.de indiciis & tortura,quæſt.47.n.94.*Quod procedit etiam in filiatione naturalium, & ſpuriorum, ut per Gozad *conſ.53.n.43.& num.55.* Roland. *conſ.22. n.30.lib.3.* Burſat. *conſ.89.n.1.* Maſcard. *d.concl.787. n.15.& concl.789.n.12.& num.15.*Valaſc. *d.conſ.134. n.3.& 4.& conſult. 176.n.17.* Grat. *d cap.562.num.3. & 4.* ubi aſſerit hoc non eſſe tutum. Et in filiatione probanda multùm valet fama viciniæ,Barboſ.*in cap. tranſmiſſæ 3.num.2* qui filii ſint legitimi.Et ſola fama non probat *filiationem*, niſi alia adſint adminicula, Put.*lib.2.deciſ.173.* Et in fama teſtes non interrogati debent ſedere rationem dicti ſui, & à quibus perſonis, & ex quibus cauſis ortum habuerit dicta fama? Vide Barboſ.*in remiſſ.ad Ordinat.lib.3.tit.55.in quarta concl.num.9.* & ab eo relatis adde Pariſ. *conſ.* 169. *num 44.vol.4.* Surd. *conſ.* 410. *n.* 7 Garc. *de benefic. p.9.cap.3.num.17.*Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p.1.deciſ.169.num.9* ubi *num.6.*quod debet habere ortum ante litem motam,*per text.in cap.licet ex quadam,de teſtibus.*

Filiatio probatur per conjecturas,ſi filius tanquam talis tractetur & educetur; item ſi ad baptiſmum tranſmittatur, qui ſunt actus ad parentem pertinentes,Maſcard. *dicta concl.791.*Grat.*dicto c.562. per totum.*Probatur filius ex educatione,Surd.*de alim.tit.1. quæſt.126.num.8.& 9.& conſult.1.n.9.* Cald. *conſ. 9. à n.33.* ubi etiam de nominatione,& quod tractatus

probo

Digitized by Google

probet filiationem junctis aliis adminiculis, tradit Gratian. *cap.157.num.11* Et nominatio ac tractatus non ſolum probat quaſi poſſeſſionem filiationis in filiis legitimis,ſed etiam in ſpuriis & adulterinis,Menoch.*conſ.181.à num.1.* idem reſolvunt Gozad. Roland.Burſat.Maſcard.Valaſc.& Gratian.ſuprà citati. Et nominatio conſtituit nominatum in quaſi poſſeſſione filiationis, quando non poteſt actus niſi filio convenire. Surd. *conſ. 5. num. 7.* tradit etiam Gabr. Pereira *deciſ.25.num.6.* Et per nominationem patris probatur filiatio, Aloyſ.Ricc. *in collect. deciſ. 2.collect.1741.* accedentibus aliis indiciis, Barboſ. *in cap. tranſmiſſa,n.4. qui filii ſint legitimi*, ubi *num.5.*quod nominatio patris in libero ſuo probat filiationem, de quo etiam vide Valaſc. *concluſ. 176. num. 11.* & eundem Barboſ. *in cap.per tuas 10. de probat.num. 4.* ubi *num. 6.* quod nominatio ſolùm non facit quem filium, niſi habitus ſit pro tali.

Filiatio requirit ſequentes præſumptiones, nempe quod tractetur quis ut filius,*l.1.§.ad quæſtionem,ff de quæſt.*& quod pater confeſſus ſit illum ut filium,*l.1. §.Julianus,ff.de lib.agnoſcend.*Et quod ſit ut talis alimentis educatus,*dicto cap.per tuas,juncta gloſſ.de probat.*Valaſc.*conſult.334.n.4.* & filiatio minimè probatur ex ſola alimentorum præſtatione, niſi uti filio præſtentur, Barboſ. *in dict.cap.tranſmiſſa, n.3.* Et de moribus patris ac matris,vide Menchac. *illuſtr.c.51. num. 58. cum ſequentibus.* Argumentum ſimilitudinis filiorum, qua patres vultu repræſentare ſolent,eſt lubricum & incertum,ex traditis per Menoch.*de arbitr. lib.2.caſu 89.à n.97.& de præſumpt. lib.6.præſumt.53. à num. 45.*Maſcard.*de probat.concl. 792.*Barboſ. *p.1. rub.ff.ſoluto matrim.n.15.* Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.567.num.32.cum ſequentibus*, Pat. Ganzaga *in lib. monaſteriorum D. Franciſci, p.2.in tit.provincia Corſica Conv.17 pag.479.* Fr.Ioan. de Sanctis *lib.1. Æthiopia Oriental.c.16.*Pat. Martin. del Rio *diſquiſit.magic.lib.1.cap.3.quæſt.4 col.3* qui id tribuunt cogitationi & imaginationi mulieris tempore conceptionis,& quod per ſimilitudinem non cenſeatur probata quaſi poſſeſſio filiationis, vide etiam Gratian. *dicto cap.567.n.29.cum ſequentibus,juncto num.32.cum ſequentibus*,ubi multa de ſimilitudine adducit. Et legitimatio facit vehementiſſimam conjecturam filiationis, Gratian. *dicto cap.562. num.1.cum ſequentibus* ubi etiam idem conſiderat in dotatione puellæ.Et qui à Rege petit legitimationem filio,videtur fateri eum eſſe filium, Menoch. *de præſumpt. lib.6 præſumpt. 53. num.37.* Idem in confeſſione facta in ſupplicatione porrecta Principi, Maſcard.*concl.347.n.10.*

Filius regulariter ſequitur conditionem patris,non autem matris,*l.1.Cod.de dignit.lib.12.l.ingenium,ff.de ſtatu hominum,l.1.poſt principium,ff.ad municipal.* Palat.*in repetit. rub.§.32.num.2.* Et ab eo tanquam nobiliori & formam dante debet denominari, Ariſt.*lib. de animal.cap.2.de converſ. infidelium*, & filius recipit eſſe à patre,*cap.Moyſes 32.quæſt.2.cap.naſci,55.diſt. cap.multi,56.diſt.* Surd. *de alim.tit.1.quæſt.94 num.7. & 8.*Gom. *ad l.79. Tauri, num.6.* Et vir agit, ac fœmina patitur, & agens eſt nobilior patiente, Tiraquel. *ad l.1.connubial. num.96* Palat. *dicto § 34.n.4.* Et filius patri,& non matri ſolet aſſimilari, juxta illud, Sæpè ſolet filius ſimilis eſſe patri; nam principium motus in generatione pater eſt,mater verò eſt ſicut materia, Ariſt.*lib.1 4.de animal.* Hinc eſt quod fœmina non generat per ſe, quia indiget principio motus, quod eſt mas, de quo vide Pichar. *tract.de nobilit.communicativa,num.88.cum ſequentibus*,Sanch *de matrim.lib.2.diſp.21.num.10.cum ſeq.* Deinde filius dicitur eſſe portio corporis patris,*l.cùm ſcimus,Cod.de agricol.& cenſit. l.11.junctis reſolutis* per Cald. *de poteſt.eligendi,cap.14.n.44.* Et cum patre eſt una & eadem perſona, *l.fin.Cod.de impuber.& aliis*,imò una & eadem caro reputatur,*cap.hæc authoritas,3.quæſt.6.*Et filius ſequitur maculam & vitium patris,non autem matris. Tiraquel.*de nobilit.cap.18.num.20.* Ubi aſſerit quod pater ſit ignobilis, & mater nobilis, filius ſequitur qualitatem patris,de quo etiam Guter.*lib.3. pract.quæſt. 14.num.99.* & vide Chaſſan. *in catal.gloria mundi, p.8. conſiderat. 21.* Hinc dicunt Theologi quod peccatum originale non contrahitur à matre, ſed à patre, adeo quod ſi quis ex ſolo mulieris ſemine ſine coitu viri generaretur,talis non contraheret originale peccatum, & ſi Adam non peccaſſet, ſed ſola Eva,filii originale peccatum non contraherent, quod ſecus eſſet ſi Adam ſolus peccaſſet,& non Eva quia nihilominus peccatum originale poſteri contraxiſſent, ut explicat D Thomas 1. 2. *quæſt. 81. art.5.* & vide Guillelm. *in cap. Raynuntius 16.* verbo *Raynuntius,num.2.de teſtam.* Pinel. *in Monarchia Eccleſ. p.1.lib.1.cap.9.§ 4.fol.27.verſo.*

Filius præſumitur imitari mores paternos, gloſſ. *in l.quod ſi nolit, §. qui mancipia, ff.de Ædilit.edicto*, Varg *trat da nobleza, diſcurſo 9.num.1.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcop. Neapolit. p.2.deciſ. 291.n.24. & 25.*Bobadil.*in polit.lib.1.cap.4.num.14.*& eandem habet conditionem atque ingenium. *cap. ſi quis cum militibus 6. quæſt. 1. cap. ſi gens Anglorum*, ubi Barboſ. *56. diſt. dicto §. qui mancipia, l. ſi quis, Cod. ad leg. Jul. majeſt.* ubi Gloſſa, & ut Baptiſta Mantuan. cecinit:

Qui viret in foliis venit à radicibus humor;
Et patrum in natos abeunt cum ſemine mores.

Et vide Roch. *in epiſt. ſucceſſ. cap.15.num. 12. & 13.* Anton. de Souſa de Macedo *nas flores de Eſpanha, cap. 7.*

Sic etiam cecinit Horatius *Ode 4.lib.4.*

Fortes creantur fortibus ac bonis.
Eſt in juvencis, eſt in equis patrum
Virtus, neque imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.

Et Paul. *ad Rom.cap. 11.* Si radix ſancta, & rami. Et infra, ſi tu ex naturali exciſus oleaſtro, es contra naturam inſertus in bonam olivam, &c.Et Plutarch. *in exordio libri de liberis educandis*, ait: Pulcher theſaurus eſt bonis procreatum eſſe parentibus. Gloſſ. *in dicto §. qui mancipia*, Jacob. Simanch. *de inſtit. canon tit.50 num.10.*Et Antuerpiæ videtur ſtatua argentea fortitudinis, & circa illam inſcriptio aurea: Paternæ virtutis exemplum ingens filio ſtimulus, ut refert Gardiol.*no trat.da nobleza de Eſpanha,cap.26.* Et filius ſequitur familiam patris quoad dignitatem, & honores, Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *filius, num.39*

Filius dicitur pars viſcerum matris, Bald. *in l.alimenta,ff.de negot.geſt.*Cald. *de poteſt.elig.cap.14.n.43.* Et filius matri ante partum oneroſus eſt,doloroſus in partu,& poſt partum laborioſus, *cap.ex literis,de converſ.infidelium*, & eſt illud *Tobiæ cap.4.* Et honorem habebis matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus,memor enim eſſe debes quæ & quanta pericula paſſa ſit pro te in utero ſuo; & *Eccleſiaſt. cap. 7.* Et Fr. Ludovic. Sotomaior Cant.in illis verbis *Apprehendam, cap. 8. fol 1237.* Nihil inquit,dulcius,nihil amabilius,nihil indulgentius,aut religioſius, quàm nomen matris & elegantiſſimè D Hieronym. *epiſt.47.* Ubi inter alia ſic ſcribit,mater & filia nomina pietatis, officiorum vocabula, vincula naturæ,&c.

Filius concubinarius præſumitur natus ex concubina ſecum domi retenta, Barboſ.*in cap.per tuas 10. de probat.num.2.* ubi *num. 3.* quod filius mariti præſumitur natus ex uxore cum illo cohabitante,quamvis probetur uxorem eſſe adulteram,& filius aſſimiletur in facie adultero.

Filius

Digitized by Google

Filius ſpiritualis non excludit ſubſtitutum quando vocatur quis ſub conditione, ſi deceſſerit ſine filiis. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 11. num. 4. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 136. num. 36. Farin. deciſ. 485. in noviſſ.

Filius familias ex omnibus cauſis tanquam pater obligatur, & ob id agi cum eo, tanquam cum patrefamilias poteſt, ex textu in l. filius familias, ff. de action. & obligat. l. tam ex contractibus, ff. de judic. Guter. de juram. confirm. 1. p. cap. 5. num. 6. limitatur per Ordinat lib. 4. tit. 50. §. 2.

Filius poteſt petere legitimam in vita patris, ſi ſit diſſipator, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, n. 15. cum ſequentibus, ff. de liberis agnoſ. Menchac. illuſtr. cap. 37. num. 1. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 50. n. 4. & t. 8. privil. 26. n. 5. Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib. 2. cap. 19. col. 185 Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 83. num. 34. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 44. num. 18. cum ſequentibus, & cap. 519. n. 31. cum ſeqq.

Filius ſuſceptus ex uxorato & concubina non ſuccedit matri, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 35. n. 15. cum ſeq. juncto num. 40.

Filius Clerici in minoribus etiam habentis beneficium Eccleſiaſticum poterit matri ſuccedere, Spin. de teſtam. gloſ. 16. num. 93 Azeved. l. 6 tit. 8. num. 3. lib. 15. nova Recopilat. Guter. practic. lib. 2. quæſt. 104. Valaſc. tom. 1. allegat. 6. num. 36. cum ſeq. Grat. dicto loco, cap. 35. num. 48.

Filius Clerici in ſacris conſtituti non ſuccedit matri, Guter. practic. lib. 2 quæſt. 102. Spin. de teſtam. gloſ. 16. princip. num. 89. cum ſeq. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 115 conſiderat. 1. Flor. ad cam. deciſ. 1. Et filius Clerici in minoribus habentis beneficium, patri & matri ſuccedit, Guter. dicto lib. 2. quæſt. 104. ubi quæſt. 111. de filiis militum Ordinis D. Jacobi & aliorum Ordinis Alcantaræ, atque Calatravæ natis ex muliere ſoluta, quod efficiuntur naturales ad ſucceſſionem bonorum.

Filio familias minori vigintiquinque annorum datur curator, Azeved. l. 10. num. 6. tit. 17. lib. 4 nova Recopilat. ubi num. ſeqq. plura adducit.

Filius familias Clericus regulariter non poteſt ſtare in judicio nomine proprio ſine patris conſenſu, Valaſc. tom. 1. allegat. 20. ubi limitat per aliquos caſus, & idem in quocumque filiofamilias tradit; Cardoſ. in praxi judicum & advocat verbo filius, n. 50.

Filius plus diligitur quàm nepos Seſſe Aragon. deciſ 64. num. 107.

Filiorum educatio eſt præceptum naturale uſque ad annos diſcretionis Cov. de ſponſal. cap. 8. §. 6. à n. 1. Menchac. de ſucceſſ. creat. §. 20. à num 311. Rota de ſucceſſ. cap. 21. à n. 4. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 1. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 2. cap 4. quæſt. 1. Et mater tenetur filios triennio alere, Barboſ. ad cap. ult. de converſione infidelium, n. 8. poſt triennium autem tenetur pater alimentare filium, niſi filius vivere poſſit ex ſuis bonis, vel officio, Cardoſo in praxi judicum, verbo alimenta, n. 13. Et parentibus licitum eſt filios caſtigare. Maria. Socin. in cap. cùm contingat, col. 5. de foro compet. Menoch. de arbit. caſu 364. n. 3. & refert Clar. lib. 5. receptar. ſent. quæſt. 56. n 2. abſolutum fuiſſe patrem, qui filium interfecit illum caſtigando. Et non ſolùm parentibus, ſed etiam propinquis licita eſt propinquorum emendatio & caſtigatio, ut in Cod. de emendat. propinquorum, quod etiam procedit in ſenioribus non conjunctis, nam ut ait Plato in ſuis legibus lib. 9. decet juvenem à ſeniore verberatum, id ob ſenectutis reverentiam patienter ferre: Grav. conſ. 151. num 16. Menoch. ubi proximè, n 7. Et pater qui filium non caſtigat eum perdit, Salomon Proverb. 13. qui parcit virgæ, filium odit. Parentes comprehendunt omnes aſcendentes uſque ad tritavum, l. juriſconſultus §. parentes, ff. de gradibus, & vocamus collaterales parentes, & idem eſt apud Gallos, Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 8 n. 1. Et parentum merita tranſeunt ad filios, Surd. de alim. tit. 8. priv 65. num. 41. & privil. 66. num Cald. conſut. 49. num. 19.

Filius non præſumitur is qui patrem verberibus affecit, ex citatis per Menoch. de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 11. num. 5. Et facit illud quod juſſit fieri Petrus Rex Portugaliæ de Monacho incluſo in alveario, & ſerra in duas partes diſſecto propter adulterium, prout refert Eduard. Nonſus in vita ejuſdem Regis, fol. 179. Et filius ſpurius occidens patrem non committit in legem Pompeiam de parricidiis, Surd. dec. 249. num. 18. Et pœnam filii percutientis patrem cum vulnere, vide in Ordinat. lib. 5 tit. 41. ad finem, ubi Barboſa latè ampliat & limitat. An ſit in uſu pœna attento jure communi impoſita contra parricidas? Vide Aloyſ. Ricc. in collect. 1860. Et ſi pater filium poneret in hoſpitali, perderet patriam poteſtatem, Surd. de alim. tit. quarto, quæſt. 18. num. 51.

Filius ſuccedens avo non tenetur debita patris ſolvere, Steph. Grat. diſceptat. forenſ. cap. 785.

Filius familias dicitur civis illius loci, cujus pater civis eſt, l. aſſumptio, §. filius, ff. ad municipal. Boër deciſ. 3. num. 7. & 8. Guter. conſ. 7. & gaudet privilegiis patris, Dec. in l. in omnibus, num. 8. ff. de reg. juris, Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 336. num. 10.

Filiorum appellatione an & quando veniant ſoli legitimi, & admittantur naturales, ſeu ſpurii? Vide Barboſ. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat. verbo filius 99. num. 13. cum ſequentibus, ubi à n. 75. an quando veniant adoptivi, arrogati & ſpirituales filii? & n. 117. cum ſequentibus, an filiorum appellatione veniat monaſterium ad excludendum ſubſtitutum, ſi gravatus ſub conditione ſi ſine liberis deceſſerit illud ingrediatur: Ubi quod facit deficere dictam conditionem, & ſubſtitutum excludit.

Filiorum appellatione an & quando veniant nepotes? Vide Barboſ. dicto verbo filius, n. 82. cum ſequentibus, cui adde Menoch, conſ. 197. n. 81. cum ſequentibus, & conſ. 347. & conſ. 359. & de præſumpt. lib. 4 præſumpt. 94. Burd. de alim. tit. 2. quæſt. 15 num. 12. cum ſequentibus, & deciſ. 73. & 322. n. 23. Roland. à Valle conſ. 68. num. 23. vol. 2. Joſeph. Seſſe Aragon. deciſ. 53. num. 8. cum ſequentibus. & deciſ. 64. tom. 1. Stephan. Grat. diſcept. forenſ. cap. 629. & cap. 757. num. 4. Farin, deciſ. 426. num. 4. in noviſſ. Garc de benefic. p. 7. cap. 3. num. 25. Vbi quod in materia odioſa & pœnali non veniunt nepotes, Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, num. 47. C. de in integrum reſtitut. minor, & de poteſt. elig. cap. 14. n. 4. & 5. cum ſeqq. juncto num. 34. Ubi quod in contractibus & conceſſione emphyteutica pro filiis facti nepotes non continentur, Molin. de primogen. lib. 2. cap 11 n. 35. Sayr. clavis Regiæ lib. 3. c. 8. n. 6. Ubi quod propter communem uſum loquendi comprehenduntur nepotes. Et liberorum appellatione veniunt filiæ, & deſcendentes ex ea, Cald. de poteſt. elig. c. 15. n. 27. Menoch. dicto lib. 4. præſumpt. n. 74. & conſ. 328. n. 1. Ubi quod continentur omnes deſcendentes uſque ad infinitum, ex text. in l. liberorum. ff. de verborum ſignificat. Et filiorum appellatione an veniant fœminæ? Vide Barb. dicto verbo filius, n. 48. cum ſequentibus; Pinel. in l. 3. Cod. de bonis maternis, n. 33. Menoch. conſ. 150. n. 4. & dicto l. 4. præſumpt. 84. n. 2. & 3. Ubi quod ex ſermonis proprietate, & per interpretationem, ac ex conjecturis etiam fœminæ continentur, & deſcendentum appellatione veniant fœminæ, Maſcard. de probat. concl. 1236. num. 42. Et in emphyteuſi appellatione filiorum non veniunt filiæ, Vincent. de Franch. deciſ. 30. Guillelm. in c. Raynuntius, verbo duas habens filias, num. 125. de teſtam.

Tiraqu. l.

Digitized by Google

Tiraquel. de jure primogen. quæſt. 13. n. 8. Clar §. emphyteuſis, quæſt. 32. n. 2. Valaſc. de jure emphyt. qu. 41. num. 3. Gam. deciſ. 260. Rota Bononien. deciſ. 52. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 58. num 14. cum ſeqq. Cald. dicto verbo ſine curatore, n. 47 & de nominat. quæſt. 17. num. 30. & quæſt. 19. num. 10. & de poteſt eligendi, cap. 1. num. 9. cum ſequent bus, & cap. 15. num. 16 juncto num. 15. & de renovat emphyt. quæſt 17. num. 10. & quæſt 18. num. 2. & nepos concurrens cum filia præcedit, & ſuccedit in emphyteuſi, Cabed. arreſt 91. p. 1. Et filiorum appellatione non continentur nepotes in materia alienationis, Menoch. conſ 315. num. 20. cum ſequentibus.

Filii naturales qui dicantur? Vide Menoc. conſ. 60. num. 1. cum ſeq. Cald. de nominat. quæſt. 21. à num. 4. Menchac. illuſtr. cap. 102. à num. 10. Valaſc. allegat. 6. à num. 33. Steph. Grat. diſcept. forenſ. cap. 31. num. 6. & cap. 35. n. 31. cum aliis citatis per Phœb. p. 1 deciſ. 68. num. 6. Ubi quod naturales dicuntur nati ex illis inter quos poterat matrimonium conſiſtere, & nati ex ſoluta & ſoluto. Et filius ut ſi naturalis, non ſufficit eſſe natum ex concubina unica. Phœb. dicta deciſ. 68. num 6. ubi dicto num. 6. teſtatur eſſe judicatum, quod filii Militum Ordinis Crucis Domini noſtri Jeſu Chriſti ſunt naturales.

Filii naturales ſuccedunt matri ab inteſtato, Surd. de alim. tit. 6. quæſt. 8. n. 45. Gratian. d. cap. 35 à num. 5. ubi num. 11. & 12. & cap. 637. quod poſſunt querelare teſtamentum matris, & revocare alienata.

Filii naturales non poſſunt ſuccedere in majoratu, Molin. de primogen. lib. 3. cap. 3. n. 45. Phœb. deciſ. 171. num. 28. p 2. Et ut ſuccedant debent eſſe nominati expreſſè per verba expreſſa, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 4. num. 48. & Flor. var. lib. 1. quæſt. 16. n. 8. aſſerit quod tunc poterunt ſuccedere in bonis majoratus, cùm non extiterint omnes parentes legitimi inſtitutoris. Et non poſſunt ſuccedere in bonis coronæ, nec in majoratibus bonorum patrimonialium, ſi per inſtitutionem illorum, non fuerint expreſſè admiſſi, nec in emphyteuſi Eccleſiaſtica; ut probatur. in allegat. juris pro Domina Catharina, illat. 2. num. 4. Et per legitimationem filii naturalis non cenſetur Princeps præjudicare juri, quod aliquis conſanguineus acquiſiverit, aut acquiſitum habuerit in bonis vinculi, Menoch. conſ. 157. n. 12. & 13. & conſ. 181 n. 10. & 27. & conſ. 186. n. 13. & conſ. 306. à n. 1. Cald in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore. num. 56. verſ. adde etiam eam clauſulam, & n 58 verſ. adverte ultimò, Cod. de in integrum reſtitut min. Et Princeps non poteſt in hac legitimatione etiam cum clauſula, ex certa ſcientia, derogare juri tertii, præſertim in ejus grave ac enorme præjudicium, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7. à n. 20. cum ſequentibus, Gaudent tamen nobilitate parentum, Ceval. commun. contra commun. quæſt. 21 n. 49. Garc. de benefic. p. 7. c. 15. n. 49. Vargas no trat. de nobleza, diſcurſo 19. num. 5. Ubi idem aſſerit in legitimatis per ſubſequens matrimonium, aut per privilegium, & ſecus in ſpuriis. Et filius debet probare non ſolùm filiationem, ſed etiam legitimationem, Maſcard. de probat. concluſ. 786. num. 7.

Filius in dubio præſumitur legitimus, non ſpurius, nec naturalis, Menoch. conſ. 318. num. 14 & de præſumpt. l. 6. præſumpt. 54. Maſcard. de probat. concl. 799. & conc. 802. & concl. 1683. Peregr. de jure fiſci, p. 164 num. 11. Aym conſ. 138. n. 1. Guter. lib. 2. pract. q. 112. Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 10. ad fin. Et ex illicito coitu natus præſumitur potiùs ſpurius quàm naturalis, Menoch. dicta præſumpt 54. num. 2.

Filius natus ex virgine, dicitur natus ex coitu punibili, attenta lege Regni, lib. 5. tit. 23. imò etiam per jus commune in §. item l. Julia, Inſtit. de public. judic. ubi Angel. & in §. noviſſimè, inſtit. ad Orficianum, Soar. ad l. 1. tit. 6. lib. 3. fori. Et non ſufficit quod coitus ſit punibilis ex parte viri, ſed debet eſſe punibilis ex parte mulieris, ut poſt Bald. Salicet. & alios tradit Soar. dicta l. 1. num. 27. & 28. atque ita quando mulier cognita fuit per ſtuprum, nulla lex eſt quæ pœnam infligat mulieri, ac proinde filius matri ſuccedere poteſt, etiamſi ex ſtupro ſit genitus, ut per Soar. ubi proximè, Bald. in l. eam quam, Cod. de fideicommiſſ. & in Auth. ſi qua illuſtris, Cod. ad Orficianum.

Filii naturales & illegitimi ſequuntur originem ac domicilium matris, l. lex natura 24 ff. de ſtatu hominum, l. 1. ad finem, ff. ad municip. & l. cum legitima 19. ff. de ſtatu hominum, & ibi gloſſ & Bart. Gloſſ. in cap. liberi 32. quæſt. 4. gloſſ. 1 & Platea in l. filios, C. de municip bus, lib. 10. Paleot. de nothis & ſpuriis, cap. 35. n. 9. Filius verò legitimatus ſequitur originem patris, gloſ fin. & ibi Bart. ad finem in dicta l. 1. gloſſ. 2. & Platea num. 3. in dicta l. filios. Illegitimi non poſſunt ſuccedere ab inteſtato in hæreditatibus fratrum, aut aliorum conſanguineorum patris, ut refertur in alleg. juris pro Domina Catharina, illat. 2. num. 1. ubi à num. 2. cum ſequentibus, quod non poſſunt ſuccedere in Regnis & ibi adducitur text in cap. Grandi, in princip. de ſupplenda negligent. Prælat. in ſexto.

Filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ, Gam. deciſ. 218. num. 4. & num. 8. col. 5. Surd. deciſ. 21. num. 20. Valaſc. de partit. cap. 16. num. 40 alter Valaſc. tom. 1. allegat. 63. num. 7. cum ſequentibus, Phœb. deciſ. 212. n. 2. Molin. de primog. lib. 2. cap. 11. num. 4. cum ſequentibus, Gabr. Pereira deciſ. 48. num. 10. Ubi quod poteſt imponi gravamen legitimæ, ſi filius conſentiat. Et filius contra teſtamentum patris poteſt venire pro ſupplemento legitimæ Valdeſ. in addit. ad Soar. p. 43. Et quando dicatur renuntiare legitimæ matris? Vide Stephan, Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 637. num. 23.

Filii confeſſio de recepta pecunia pro legitima à patre, non præjudicat filio, ſi non conſtat de numeratione, Cald. conſ. 33. num. 19.

Filiusfamilias non poteſt teſtari, niſi de conſenſu patris, l. tam is, §. 1 ff. de donat. cauſa mortis, Cald. de empt. cap. 3 num. 16.

Filius nubens ſine conſenſu patris peccat mortaliter, Barboſ. in l. 1 ff. ſoluto matrim. p. 4. n. 37.

Filius licèt ſeparetur à Patre ob ejus nequitiam, adhuc ei acquirit. Cald. de poteſt. nomin. cap. 1. n. 38.

Filius poteſt renuntiare in vita patris ſupplemento legitimæ, & præjudicare creditoribus. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 171. n. 9.

Filii exhæredatio tollitur reconciliatione, Gratian forenſ. cap. 140. num. 8.

Filiusfamilias poteſt eſſe fidejuſſor, ſi ſit legitimæ ætatis, ex Hyppolit. de fidejuſſor. n. 360.

Filii bona caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia, propter ejus delictum non confiſcantur, ſed deferuntur patri Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 15. n 3. Peregrin. de privileg. fiſci, lib 5. tit. 1. n. 124 Maſcard. de probat. concl. 1158. num. 10. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 5. c. 7. col. 388. Et dos profectitia non venit in publicatione bonorum filiæ, Surd. de alim. tit. 8. privil. 65. num. 16. Et legitima filii vivente patre non publicatur, Menoch. conſ. 77. num. 26. & 27. Peregrin. d. tit. 1. n. 34. cum ſequentibus, Sanch. dicto cap. 15. num. 19. & de matrim. lib. 4. diſput. 25. num. 1. Et an bona adventitia publicentur? Vide Cabed. deciſ. 185. p. 1. ubi ait quod confiſcatur uſusfructus quem habet in bonis adventitiis filii.

Filius Sacerdotis eſt infamis de facto, Valaſc. conſult. 17. Cald. conſ. 26. num. 25. Nepos ex filio Sacerdotis capere non poteſt ex teſtamento Sacerdotis, Gam. deciſ. 278. num. 20.

Filii

Digitized by Google

Filii Clericorum illegitimi an poſſint habere beneficia in Eccleſiis in quibus eorum patres ea obtinuere? Vide Barboſ. *in collect. ad Conc. Trident. ſeſſ.* 25. *de reformat cap.* 15. ubi latiſſimè, cui adde Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *filius*, *à num.* 13. & verbo *penſio*, *num.* 12. Filius Clerici illo decreto Concilii Tridentini non prohibetur obtinere beneficium in Eccleſia, in qua ejus pater nunquam fuit intitulatus ad aliquod beneficium Eccleſiaſticum, licèt pro Capellano amovibili inſervierit in eadem Eccleſia, ita Marſil. *in decreta Concilii Trident. lib.* 11. *tit.* 11. *pag.* 157. & Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 3. *n.* 72.

Filius illegitimus non poteſt eſſe Monachus in religione in qua ejus pater eſt profeſſus, valebit tamen profeſſio, Fr. Emman. Roderic. *in ſum. t.* 2. *cap.* 3. *de los novicios*, *num* 4.

Filius ſuſceptus ex Moniali non ſuccedit, Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 146. *num.* 15. ubi *num.* 19. de cognoſcentibus Moniales tertii Ordinis.

Filius expoſitus poteſt admitti ad beneficia, etiamſi per ſtatutum requiratur qualitas & puritas ſanguinis, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap.* 267. *num.* 24. *cum ſequentibus*. An verò filii expoſiti dicantur naturales, vel ſpurii? Vide Phœb. *p.* 1. *deciſ.* 68. *in fine*.

Filio expoſito, vel educato in aliquo Hoſpitali ſuccedit Hoſpitale, ſi non inveniatur hæres, Bald. *in Auth. ſi qua illuſtris*, *num.* 3. *Cod. ad Orficianum*. Vincent. de Franch. *deciſ.* 198. Peregrin. *de jure fiſci*, *p.* 196 *num.* 16. & de aliis peregrinis ibidem defunctis, vide Cald. *de nominat. quæſt.* 13. *num.* 30. & de ſcholaribus qui non habent hæredem, an ſuccedat Univerſitas? Videz Perez *lib.* 8 *Ordinam. p.* 371.

Verbo FISCUS.

FISCUS poteſt appellare à ſententia contra ſe lata, Aloyſ. Ricc. *de. iſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 81.

Fiſcus alienata à die criminis indiſtinctè revocat à poſſeſſoribus remedio reivendicationis, pretio non ſoluto, *l. commiſſa*, *Cod. de public. & vectigal. l. incivile C. de rei vendicat.* Joan. Andr. & omnes *in cap. cùm ſecundùm*, *de hæreticis*, *lib. ſexto*, & ibi additio impreſſa ad gloſſ. verbo *ipſo jure*, Cov. *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 6. §. 8. *num.* 9. Clar. §. *ult. quæſt.* 78. *n.* 18. Azeved. *ad l.* 1. *n.* 187. *tit.* 3. *lib.* 8. *nova recopilat.* Surd. *de alim. tit.* 8. *priv.* 35. *num.* 1. & *deciſ.* 147. *num.* 4. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 7. *col.* 387. Peregr. *de jure fiſci*, *lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 175. *cum ſeq.* Pat. Sanchez *ad præcepta Decalogi*, *lib.* 2. *cap.* 22. *à num.* 68. Limita niſi pretium & res hæretico data inter bona ejuſdem reperiantur, vel aliàs in eorundem utilitatem converſum ſit; tunc enim fiſcus non admittetur, niſi reſtituto pretio, argum. *l. emptor*, *ff. de reivendicat. l. ſi cùm dotem*, § *ult. cum l. ſeq. ff. ſoluto matrim.* communis ex Clar. *ubi proximè*: proſequitur varios modos quibus pretium dicitur in utilitatem fiſci converſum, Perez *ad l.* 1. *tit.* 1. *l.* 11 *col.* 35. Ubi concludit quod ſi hæreticus ſit mercator, præſumitur pretium in utilitatem converſum, & vide Sanch. *dicto cap.* 22. *num.* 68. *cum ſeqq.* Limitatur etiam non procedere in alienatione neceſſaria cauſâ ſe conſervandi, hæc enim ex quadam juris permiſſione conceditur, ne hæreticus per eam patiatur infirmitatem, vel diminutionem ſtatus, & quod non cogatur cum tali detrimento bona fiſco conſervare, argum. text. *in c. poſſe*, 8. *diſt. c. officii*, cum ibi traditis, *de pœnit. & remiſſ.* obſervat Sylv. verbo *hæreſis* 8. & probant Surd. *dicto priv.* 35. *num.* 4. & *tit.* 9. *quæſt.* 32. *n.* 12. *cum ſeqq.* Azor *dicto cap.* 7. *col.* 388. Sanch. *dicto cap.* 22. *num.* 45. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 54. *n.* 17. facit. text. *in l. ſi à marito*, *in princip. ff. ſoluto matrim* ad hoc quod fiſcus teneatur ad illa debita, quæ hæreticus ad ſui, vel familiæ neceſſitatem & conſervationem contraxit, *l.* 2. *Cod. ad leg. Jul. repetund. l. non poſſunt*, *ff. de jure fiſci*, & vide aliqua per Azeved. *ubi ſuprà*, & *num. ſeq.*

Fiſcus habetur loco hæredis, gloſſ. *in l. non intelligitur*, §. *cùm ex cauſa*, verbo *pertinent*, *ff. de jure fiſci*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 423. *num.* 15. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 59. & utitur jure privati quando non reperitur in ſpecie privilegiatus, idem *deciſ.* 13. *num.* 1. & eſt loco bonorum poſſeſſoris, idem *dicto privil.* 59. *num.* 7. & 8. Ubi quod efficitur ipſo jure dominus ſine apprehenſione, Et fiſcus non eſt propriè hæres, ſed univerſalis ſucceſſor damnati, Sanchez *in præcepta Decalogi*, *lib.* 2. *cap.* 14. *num.* 4. *cum ſequentibus*.

Fiſcus non tenetur ſtare locationi factæ à delinquente, ſi confiſcatio ſit particularis, ſecus ſi ſit univerſalis, Sanch. *dicto lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 53. Ementes à fiſco quando ſint ſecuri? Vide Cald. *forenſ. quæſt.* 29 *à num.* 12. Et in dubio eſt judicandum pro fiſco actore, ubi in facto probationes ſunt pares, Bonacoſ. *p.* 1. *fol.* 100. verbo *judicari*, Cov. *lib.* 1. *var. cap.* 16. *num.* 3. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim p.* 2. *num.* 21. Et quibus cauſis bona applicentur fiſco? Vide Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *n.* 152. *verſ. quemadmodum C. de in integrum reſtitut. min.* Et plura fiſci privilegia vide per Cov. *d. c.* 16. Tiraquel. *de pia cauſa*, *priv.* 143 Perez *lib.* 8. *Ordinam. p.* 372. ubi *p.* 394. an pœnæ ſint fiſco applicandæ, & alia? Farin. *de delict. p.* 7. *in fragment. lit. F*, *num.* 149. *cum ſequentibus*.

Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 31. *n.* 16.

Fiſcus reſtituitur adverſus contractum ſolemniter factum, Cald. *qq. forenſ. q.* 29. *n.* 22. & *q.* 30. *n. ult.*

Verbo FORMA.

FORMA an dicatur ſubſtantialis, & quando aliquid dicatur de forma? Vide Tiraquel, *de retract. lig. §.* 36. *gloſſ.* 2. *num.* 26. & *de jure mariti gloſſ.* 6. *num.* 4 Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 9. *num.* 17. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 8. *num.* 94 Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 15 *num.* 5. *cum ſequentibus*, & *quæſt.* 62. *num.* 3. Ubi etiam aſſerunt quod forma eſt individua.

Forma quando vitiet actum? Vide addit. ad Farin. *conſ.* 65. *lit. D*, *p.* 4. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 94. *num.* 17. *cum ſequentibus*.

Forma non inducitur ex modo tacito, Flamin. *dicta quæſt.* 8. *num.* 32.

Forma eſt ſervanda, Flamin *de reſignat. lib.* 7. *q.* 5. *num.* 18. *cum ſeq.* & *lib.* 9. *quæſt.* 17. *n.* 84.

Forma poteſt adimpleri per æquipollens, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 2. *conſiderat* 1. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 12 *num.* 3. & *quæſt.* 13 *num.* 36. & 37 ubi *num.* 3. quod propter impedimentum receditur à forma. Et ſufficit quando impleri non poteſt, fieri eo modo quo fieri poteſt, Garc. *de beneficia. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 71.

Forma alienationis & contractus mutari non poteſt, *l. ſi poſt mortem*, §. *ult. ff. de bonorum poſſeſſ. contra tabulas*, *l. vero procuratori*, *verſ. alia cauſa*, *ff. de ſolut.* Menoch. *conſ.* 161. *num.* 26.

Verbo FOEMINA.

FOEMINA eſt finis unius familiæ, & principium alterius, Surd. *deciſ.* 9, *num.* 6. Stepph. Grat *diſ. for. cap.* 550. *num.* 29.

Fœmina

Digitized by Google

Fœmina poteſt eſſe procurator extra judicium, Cov. *lib.1.var.cap.20.num.1. verſ.contrariam*, Bald. *in l.ult.Cod.de procurator.* Cortaſ.*lib.4.miſcel.cap.20.*

Fœmina ſemel exluſa ſemper eſt excluſa, Menoch. *conſ.515 n.25.* & maſculi ex ea, Valaſc. *de jure emph. quæſt.41.* Menoch. *conſ.187.num.9.cum ſequentibus, & conſ.31. num. 21.* Stephan. gratian. *diſcept. forenſ. cap.530.n.49.* Et ſi ſit excluſa propter maſculos, ſublatis maſculis ſuccedet, Surd. *deciſ.252.ad finem.*

Fœmina ſpuria nupta viro legitimo fit legitima, Guillelm. *in cap.Raynuntius*, verbo *Raynuntius, n.29. de teſtam.* Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ, rub.9.§7. n.3.* facit text. *in l.ſi quis, Cod. de natural.lib.* Varg. *no lib. da nobreza, diſcurſo 3.n.11.ad finem.*

Fœmina in cauſis criminalibus teſtis eſſe non poteſt, ut per Barboſ. *ad cap.quoniam 3.de teſtibus n.2.*

Fœminæ poſſunt eſſe Canonicæ Regulares & ſæculares, gonzal. *ad reg 8. Cancel.gloſſ 22 n.16. & 17.* quem cum aliis refert Barboſa *in collect.ad cap.dilecta 12.de majorit.& obedient.n.4.*

Verbo Frater.

FRATRIS appellatione fœmina continetur, *l.Lucius,§.quæſitum, ff. de legat.3.*

Frater tenetur fratrem alere, vel ſororem, Surd. *de alim.tit.1.quæſt.25.à num.1.*

Frater utrinque conjunctus in ſucceſſione fratris defuncti præfertur fratri uterino, *Auth.itaque, Cod. communia de ſucceſſ.* Dyn. *de ſucceſſ.ab inteſtato. n.18.* Steph.grat. *diſceptat.forenſ.cap.661.n.9.* Cald *de renovat.q.13.n.8.* Quod ampliatur licèt quis inſtituat fratres, adhuc enim ſuccedunt utrinque conjuncti, excluſis fratribus ex uno latere, ita Paul. *in l.fin.Cod. de verbor.ſignificat.* Avend *gloſſ.2.n.2 in l.8.Tauri*, Rice. *de ſucceſſ.cap.6.num.11.* Alvarad.*de conject.mente teſtatoris, lib 3.cap.1.num.20.verſ.adeo.*

Fratres in ſucceſſione patris ſuccedunt æqualiter, licet non ſint utrinque conjuncti, Bart. *in l.Re conjuncti, n.61. in fine, ff.de legat.3.* Alberic. *quæſt.16 in rub. ff.de vulgari*, Alexand.*conſ.30.lib.2.* Dec. *conſ. 304.* Aym. *conſ.43.*Cov. *pract.cap.38.num.2.*

Fratrum filii in Patrui hæreditate an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita? Vide com. *l.Tauri 8.num.15.* Ubi quod in dubio videntur inſtituti in ſtirpes, non verò in capita; & ſi teſtator collectivo modo inſtituat fratrem, vel quemlibet alium extraneum hæredem, & ſimiliter inſtituat filios alterius fratris, vel extranei, ſemper cenſentur inſtituti in ſtirpes, & non in capita, & ibidem intelligit de natis, & non de poſthumis, & *num.16.* quod ſi inſtitutio fiat per nomina propria ſuccedent in capita.

Verbo Fraus.

FRAUS, & dolus probantur ex conjecturis, Felin. *in cap.ſi autem, num.12. de reſcriptis*, Aym. *conſ.172.num.5.* Flamin. *de reſignat.lib. 13.quæſt. 4. num. 20. cum ſequentibus.*

Fraus probatur ex temporis brevitate, Barboſ. *ad cap.officii 38.de elect.num.8.*

Fraudis præſumptionem coadjuvat conjunctio ſanguinis, *l.data ibi*, ſiquidem clandeſtinis ac domeſticis fraudibus, *Cod.de donat*, Suar. *allegat.19.num.1.* Barboſ.*p.7 lib.1.num.47.ff.ſoluto matrim.* Maſcard. *de probat.concl.815.num.10.cum ſequentib.* Flamin. *dicta q.4.n.12.* Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap. 479. num.67.* Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ.7.num.33.& de pœnis, cauſa 22 n 53.& de jure conſtit.p.3.limit.9.n. 8.* Plures refert Phœb. *deciſ 37.n.3.p.1.*

Verbo Fructificatio, Fructus.

FRUCTUS dividuntur in naturales, civiles, & induſtriales, Pinel *in l.2.Cod.de reſcind.vendit.p.2. cap 4.à num.52.* Cov.*lib.1 var.cap.3.num.6. cum ſequentibus*, Menoch. *de interdict. remed.15.recuper.poſſeſſ.num.577.& de arbitr.lib.20 caſu 210. à n.2. cum ſequentibus*, Surd *conſ.293.prope finem*, Sanchez *ad præcepta Decalogi, lib.2. cap.23. à num.48.* Guter. *de tutel.cap 23.à num 1.*

Fructuum appellatione continetur palea, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.14.num.9. & deciſ 106 num.10. & 11.* Mexia *tract.taxæ panis, concl.2. n. 100.* Vincent.de Franch.*deciſ.103 num.1.*

Fructus ſpectant ad eum, qui habet dominium, *l.Herennius, ff de evict.l.ſi dominium, Cod.de pignor.l. 2.& 3 Cod.de pignora actione.c.conqueſtus, de uſur.* Surd. *deciſ.25 num.1.* Flamin. *de reſignat.lib.1.quæſt.6.n.13. & n.45.* Steph.Gratian *diſceptat.forenſ.cap.400.n.4.* faciunt quæ Cald. *de renovat. quæſt.10. num.15.* ubi quod fructus emphyteuſis finitæ ad dominum directum pertinere debet, hoc eſt interuſurium medii temporis, donec renovatio non perficitur & conſummatur, intelligendo ante litem conteſtatam.

Fructus ſunt illius, qui eſt dominus, fundi, etiamſi alius poſuerit ſemen, *l.qui ſit.in princ. ff.de uſur.* Surd *conſ.53.n.3.* Step.Grat.*diſcept.forenſ.c.750.n.27.& 28.*

Fructibus locatis non veniunt laudemia, Vincent. de Franch. *deciſ 172.num.11.*

Fructus qui collegit, reſtituere tenetur, Barboſ. *in l.divortio, in princip.p.2.n 21.& 22.ff. ſoluto matrim.*

Fructus ſpectant ad poſſeſſorem bonæ fidei, *§. ſi quis à non domino, Inſtit.de rer.diviſ.* Garc. *de benefic. p.5 cap 5.num.2.*

Fructus per triennium uſucapiuntur à bonæ fidei poſſeſſore, Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ cap. 422. num.12.*

fructus tenetur reſtituere poſſeſſor malæ fidei, *l.certum, & l.ſi fundum*, & ibi ſcribentes, *Cod. de rei vendicat.*

Fructificatio agri non eſt ſemper uniformis, & ideò debet probari quod tantum poſſidens receperit de fructibus, ſecundùm Jacob.de Aretio, cujus doctrinam veram credit Bald. *in l.ſi fundum. ad finem, Cod.de reivendicat.* refert & ſequitur Maſcard.*de probat.concl.817. num.2.* Surd.*deciſ.281. num.6. cum ſequentibus.* Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap. 510. num.4.& cap.581.num.20.*

Fructus intelliguntur deductis expenſis, *l.fructus 7. ff. ſoluto matrim.* Menoch *remed. 15. recuper.poſſeſſ. n.574.* Mexia *in tract.taxæ panis, concl. 2. num. 88. cum ſequentibus*, Cota *in memorabilib.* verbo *ſtatuto, fol.821.* Soar. *tit.de las arras, n.6.* Surd.*de alim.tit.9. quæſt.12.n.15.& quæſt.41.num.24 & dec.282.num.31.* Gabriel Pereira *deciſ.47. num.11.* gonzal. *ad reg. 8. Cancel.§.7.proœm. num. 163.* Guter. *de tutel. p. 37.* Barboſ. *ad cap.1. de uſuris num.5.* Limita cum Tiraquel. *de primogen.quæſt.74.num.7.& 8.* Limita etiam in decimis quæ ſunt ſolvendæ, non deductis expenſis, Guter. *d.p.3.cap.17.num. 14.* Ubi etiam de labore in fructibus colligendis, qui deduci debet. Et quo pacto impenſæ deducendæ ſint: Vide Cov.*lib.1.var. cap.3. num.3.* Ubi quod fructus dicuntur non tantum deductis expenſis, ſed & juſta mercede laboris in eis colligendis impenſi.

Fructus pendentes tempore venditionis augent valorem rei, *l.in lege Falcidia 9 ff.ad leg. Falcid.* Valaſc. *de partit.cap.28.n.3.* Cald.*de reſolut.emphyt.c.14. num.11.* Barboſ. *in l.divortio, in princip.p.2.n.81.ff.ſo-*

luto matrim Et ſunt pars rei, Surd. *deciſ.* 87.*n.* 7.*cum ſequentib.* Cald. *ubi proximè*, *cap.* 16.*n.*11.Barboſ. *in dicta l.divortio*, § *interdum*,*n.*3.& fructus pendentes pertinent ad emptorem, Guter. *de tutel. p.*3.*cap.* 36. *n.*4 & 19.Et ex iſtis fructibus deberi laudemia reſolvit Tiraquel. *de retract.tit.*1 §.1.*gloſs.*7.*n.*85.

Fructus eo ipſo quod non pendent, ſed ſunt jam à ſolo ſperati, etiamſi non ſint in horreo conditi, ſunt fructuarii, videlicet ipſius defuncti, nec pertinent ad ſucceſſorem majoratus, ſed ad omnes hæredes, Gam. *deciſ.*310.*num.* 6. Valaſc. *de partit.cap.*33. *num.*11.faciunt quæ idem Gam.*deciſ.*352.Et fructus, ſive ſimpliciter naturales, ſive naturales & induſtriales, quatenus ſunt à ſolo ſeparati, debentur hæredibus defuncti, Gloſſ. *in cap.ſi propter*, verbo *primi anni*,*de reſcriptis*, *lib.*6. Melchior. Loter. *de re benefic.lib.* 1.*quæſt.*44.*num.*23.

Fructus percepti, & à ſolo ſeparati ſunt ipſius conductoris, Surd. *deciſ.* 97.*num.*3. *cum ſeqq*, Seſſe *Aragon deciſ.*87.*num.*2.*tom.*1.

Fructibus à ſolo ſeparatis & nondum exactis ſuccedunt hæredes beneficiatorum, Barboſ.*poſt.tract.de offic.& poteſt.Epiſcopi*, *pag.*463

Fructus collecti, percepti, & à ſolo ſeparati ante obitum Prælati, pertinent ad ejus hæredes,pendentes verò ad Eccleſiam, vel ſucceſſorem, vide Barboſ.*ad cap.ſi propter* 10.*de reſcriptis*, *l*.6. Cavaler. *deciſ* 104. Et fructus collecti ante mortem beneficiarii, vel ei debiti ad ſervitium, ſunt hæredis, quod ſi nullus ſit hæres, ſunt ſucceſſoris, vel fortè ex uſu Cameræ Apoſt. Sà *in Aphoriſm.* verbo *beneficium*, *n.* 54. Item fructus ejus anni quo mortem beneficiatus objerit, debent reſpectivè dividi pro rata temporis inter hæredes beneficiati mortui, & ſucceſſorem in beneficio, ut contra communem verius eſſe tradit Guter. *canon. cap.*33 *n.*9.*cum ſeqq.*ubi *n.*11.ultra alios citat. Molin. *de primog. lib.* 3.*cap.*11.*n.*4. qui hanc opinionem exiſtimat veriorem, illamque frequentiſſimè in forenſibus controverſiis receptam teſtatur vidiſſe,& eandem ſequitur Cov. *lib.* 1.*var.cap.*15.*n.*12.

Verbo FRUMENTUM.

FRUMENTUM prohibetur extrahi extra territorium, & rationem cur prohibeatur, vide per Cov.*lib.*1.*var.cap.*14.*n.*6. Et de ſtatuto hoc prohibente, vide Guid.Papæ *q.*373.Afflict.*in cap.*1.§. *vectigalia*, *n.*37.*Quæ ſint Regalia*,*lib.*3.Menoch.*de arbitr.l.*2.*caſu.*360.*n* 97.112.& 113.& *conſ.*137.*n.*18.& 19 Clar. *l.*5.*receptar.ſent.*§.*ult.q.*81.*ſtatuto* 7. Et ſi prohibeatur extrahi frumentum, & cœpit aliquis extrahere ante legem, non poteſt reſiduum poſtea extrahere, Nav. *in cap.ſi quando*,*de reſcriptis*,*p.*86. Mexia *in tract.taxa panis*,*concl.*5.*n.*134.Bobadil. *in Polit.lib.*4.*cap.*5.*n.*46. Quid ſi detur neceſſitas famis? Vide Mex.*d.concl.*5. *n.*136.Et de forenſibus vide Bonacoſ. *in pract. crimin. p.*2.*fol.*73.verbo *ſtatutum*, Gregor. *ad l.*15.*tit.* 1.*p.*1. *lit.D*,Avil *ad cap.Prætor.c.*52. verbo *en la tierra*,*n.*15. Et non poteſt accuſari,ſi non fuit repertus in extranctione, Gom. *ad l.* 45. *Tauri*, *n.*48. *in fine*. Et poteſt quis extrahere frumentum ad victum ſuum, Ripa *de peſte*,*tit.de remediis ad conſervandam ubertatem*, *n.*109. Surd. *deciſ.*275.*num.*5. Clar. *d.ſtatuto* 7 *num.*4. Avil. *ubi proximè*, *n.* 18 Et forenſes habentes ibi prædia, poſſunt extrahere frumentum, quod collectum fuit ex prædiis, Bobadil. *d. cap.*5.*n.* 39. Et ſi prohibeatur extractio vini, poteſt metretam extrahere guſtus cauſa,Stracha *de mercatura*,*p.*4.*num.*26. Tiraquel. *de judic.in rebus exiguis*,*pag.*86.*verſ.*32.Mex.*in tract. taxa panis*,*concl.*1.*n.* 29. Bobadil. *d.cap.* 5 *n.*39. Et ſi ducat frumentum per locum ubi prohibetur extrahi, cadit, in pœnam ſtatuti. Afflict *dicto* §. *vectigalia*,*num.* 37. *quæ ſint Regalia*, *lib.*3.*fol.*167. *cum ſeq.* Bart. *in l.cætera*, §. *ſed & ſi quis*, *num.* 4. *ff. de legat.* 1. Hyppolit. *conſ.*136.*num.* 14. & *in l.is qui cum telo*,*n.*34. *Cod. de ſicar.* Joſeph. Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.*80.*num.*16 & 17. Menchac. *illuſtr. controverſ. cap.* 32.*n.*12 Perez *lib.*6. *legum Ordinam.pag.*339.Et amittit ſaccum ac beſtias, Mexia *dicta concl.*1.*num.* 15. Boër. *deciſ.* 178.*num.* 4. Bobadil. *dicto c.*5.*num.*21.& 32. Et minor excuſatur à pœna ſtatuti, etiamſi reperiatur in via tranſverſa, Mexia *dicta concl.*1.*num.* 18. Cald. *in l.ſi curatorem*, verbo *vel. adverſarii dolo*, *ad fin. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Joſeph. Ludoviſ. *dicta deciſ.* 80. *num.* 8. Bobadil. *dicto cap.* 5.*num.*40. Farin. *in praxi*, *p.* 3.*tit. de pœnis temper. quæſt.* 92. *num.* 158. ubi etiam an contra mulieres detur actio ad damnum reſarciendum.Et de reperto in via vide Farin.*de delict.cap.* 7. *in fragm. lit. B*, *num.* 59. *cum ſequentibus*, Cabed. *deciſ.* 62.*p.*2. Ubi aſſerit quod dominus poteſt comparere ad liberandas merces à commiſſo. Et ſi reperiatur in via tranſverſa & inſolita, vel in limine diſtrictus, præſumitur fraudare, *l.ſi quis* 5. & ibi Bart. *Cod. de curſu publico*, *lib.*12.Maſcard. *de probat.concluſ.*473.*num.* 3. Bobadil. *dicto cap.*3. *num.* 23. Mexia *dicta concl.*1.*num.*26.Ripa *ubi ſuprà*, *num.*90. & 91. Afflict. *d.* §. *vectigalia*, *num.* 103.*lib.* 3.*fol.*109. Avil. *dicto cap.* 52. verbo *en la tierra*,*num.*12.*cum. ſeqq.* Et quid ſi prope confinia reperiatur? Vide Bobadil. *dicto cap.*5.*num.*13.Et ſtatutum puniens extrahentem frumentum,puniet etiam extrahentem farinam, Menoch.*de præſumptionib.lib.*4.*præſumpt.* 151.*n.*7. Clar. *d.ſtatuto* 7.*num.*6. Azeved. *ad l.* 25.*n.*11.*tit.* 18.*lib.*6. *nova Recopilat.* Bobadil. *d.cap.*5.*n.*23 Et ſi quis progreditur ad diſtrahendum, & non diſtraxit, non incurrit pœnam ſtatuti, Fr.Emman.Roderic. *tom.*3.*qq. Regular. quæſt.* 6.*art.*2. Et non peccat nec tenetur ad reſtitutionem, qui ſciebat factam eſſe legem de valore mutando; & vendidit frumentum ante promulgationem, Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 2. *num.*32. *in fine*, Cov. *in reg. peccatum*, *p.*2. §. 4. *num.* 5. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 185.*num.* 20. & 21. Mexia *d. tract. taxa panis*, *concl.* 6. *num.* 6. Sayr. *Clavis Regiæ lib.* 3. *cap.*5.*num* 1.Beja *reſponſ.caſuum conſcient.p.*3.*caſu* 24. *pag.*348.*verſa*.

Frumentum vel vinum qui tenetur ſolvere, & fuit in mora ſolvendi, debet ſolvere majori pretio quo valuit tempore præterito, *l.vinum*, *ff.ſi cert. pet.* tradit notabiliter Bart. *in l.ſi filius familias*,§.*cum fundum*,*num.*3.*ff.de verbor obligat.* communiter receptus ex traditis per Jaſ. *ibi*, *num.* 2. poſt Alexand. & *in d.l.vinum*,*num.* 18. Gom. *in* §.*actionum*, *num.*19.*Inſtit. de actio.* Et ſi propter paupertatem non ſolvit, excuſatur, quia neceſſitas excuſat à multis, de quo vide Mex. *in tract.taxa panis*, *concluſ.* 7.*num.*13 *cum ſeqq.* & Cabed. *à pag.* 69. *p.*1. deciſum refert, *Que a eſtimadas da major valia, que o devedor devia per la mora, ha de ſer pedida em novo juizo.*

Frumenti deſtructi herba tanti æſtimatur, quanti potuiſſet vendi tempore damni dati dubius perceptionis eventus, argum. *l. In e Neratius*, §. *ſi infans*, *ff.ad l. Aquil.l.propter ſpem*,*ff.famil.erciſc.* Rebuff. *ad l.*134.*ff.de verbor. ſignificat. pag.*506. Avend. *de exequend. mandat. p.* 1. *cap.*13. *num.* 2. Tiraquel. *de jure mariti*, *gloſſ.*2.*num.*35 Et herba quæ naſcitur in meo agro mea eſt, & pro ea ſi ab alio depaſta ſit, datur actio legis Aquiliæ, Surd. *deciſ.*236. *num.*5. Et damnum datum in ſegetibus quomodo debeat reſtitui? vide *l.*23.*tit.*15.*part.*7. ubi Gregor.

Digitized by Google

Verbo FUGA.

F*UGA* quo pacto debeat probari, cum aliis de materia, vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 477. & *concluſ.* 682. *num.* 26. & *concluſ.* 823. Barboſ. *in l.* 2. *ff. ſoluto matrim. in princip. p.* 2. *num.* 33. & *in l. omnibus, ff. de judic. num.* 62. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 44. Farin. *in praxi crimin. tom.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 48.

Fuga an probet delictum, & plura circa præſumptionem quæ oritur adverſus fugientem, vide apud Cened. *ad Decretal. collect.* 43. *num.* 1.

Fugam non committit ad hoc, ut dicatur confiteri delictum, qui fugit judicem eum volentem comprehendere, Bart. *in l.* 1. *ff. de bonis eorum*, M. Anton. *tract. de indiciis*, *num.* 282. quia naturaliter quilibet vult redimere ſanguinem ſuum, *l. transfugere, Cod. de transact.* Et alia de fuga vide per Rebuff. *de privileg. Scholar. privilegio* 15.

Verbo FUNDUS.

F*UNDI* appellatione veniunt omnia quæ ſunt in fundo, text. *in l. fundus eſt, & l. quæſtio eſt*, & ibi Rebuff. *ff. de verbor. ſignificat.* Menoch. *conſult.* 478. *num.* 76. Cavalc. *deciſ.* 52.

Fundo vendito veniunt arbores quæ ſunt in fundo; *l. Quintus, ff. de action. empti*, Alberic. *in l. Pratum*, & ibi Rebuff. *pagina*, 192. *de verbor. ſignificat.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. capite* 164. *num.* 1. *cum ſequentibus.*

Fundus emptus nomine alieno ex pecunia mea, an ſit mihi obligatus, & poſſim fructus perceptos cum pecunia compenſare? Vide Cot. *in memorab.* verbo *procurator emit, p.* 710. Cald. *de renovat. quæſt.* 3. *n.* 17. Quid re empta ex pecunia mutuata, an maneat obligata creditori? Vide Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 19. Ubi quod mutuans pro refectione alicujus rei acquirit jus hypothecæ in ipſa re. Et an præferatur aliis creditoribus? Vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2 *concl.* 12. Quid in minore vel Eccleſia? Vide Meuchac. *uſufrequent. cap.* 9. *n.* 16. Tiraquel. *de pia cauſa, privil.* 120. De pertinentiis quæ dicantur? Vide Menoch. *conſ.* 140. *n.* 24. & *l.* 3. *præſumpt.* 99. Anton. Gabr. *lib* 6. *de verbor. obligat. concl.* 10. Gregor. *l.* 68. *tit.* 18. *part.* 3. verbo *Pertinencias*, Valdeſ. ad Soar. *p.* 83. *num.* 4. Brandr. à Sole *in locis commun.* verbo *Pertinentia* Et de pertinentiis caſtri vide Bernad. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 62. Menoch. *conſult.* 395. *num.* 23. *cum ſequentibus*, & *dicta præſumpt.* 89. Cald. *de empt. cap.* 22. *num.* 11. *cum ſequentibus*, & *num.* 14. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 657. *num.* 21. & 22.

Verbo FUNUS.

F*UNERIS* expenſæ quæ ſint? Vide Themudo *p.* 3. *deciſ.* 324 *num.* 3.

Funeris expenſæ quæ fieri ſolent corporis ſepeliendi cauſa, non ſunt deducendæ ex tertia bonorum defuncti, ſed ex communi acervo omnium bonorum, & aliæ expenſæ ſepeliendi cauſa factæ debent deduci ex tertia defuncti; & non ex tota hæreditate *l.* 13. *tit.* 6. *lib.* 5. *nova recopilat.* Gregor. *l.* 2. verbo *deſpezas, tit.* 11 *part.* 6. Valdeſ. ad Soar. *p.* 1. *pag.* 90. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 2. *princip. num.* 48. Guter. *lib.* 2. *pract. quæſt.* 71. Valaſc. *de partit. cap.* 19. *num.* 48. Themudo *dicta deciſ.* 324 *num. ſecundo*, Gam. *deciſ.* 309. *alias* 310. *num.* 1.

Funeris impenſæ an poſſint taxari à lege & ſtatuto laicorum? Vide Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 54. ubi per duos articulos explicat & diſtinguit.

Funeris impenſa fieri debet inſpecta dignitate defuncti, ac qualitate patrimonii, *l. ſi quis ſepulchrum, ff. de religioſ. & ſumptibus funerum*, Gam. *dicta deciſ.* 310. *num.* 1. Tiraquel. *de nobilit. cap.* 20. *num.* 149. & *n.* 163. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 9. § 12. verbo *Et ſur, fol.* 320. Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 78. *n.* 15. *cum ſequentibus*, Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 64 *n.* 7. & *pract. quæſt. lib.* 2. *quæſt.* 46. Valaſc. *d. c.* 19. *n.* 49.

Funeris impenſa præcedit omne æs alienum, etiam in hypotheca expreſſa, *l. impenſa funeris, l. at ſi quis, §.* 1. *ff. de religioſ. & ſumptibus funerum*, *l. pen. Cod. eod. tit.* & probat. *l.* 30. *tit.* 13. *part.* 5. & ibi Gregor. Guter. *lib.* 2. *pract. quæſt.* 71. Valaſc. *de partit. cap.* 19. *num.* 40. & 41. & *cap.* 23. *num.* 14. Garc. *de expenſis, cap.* 8. *num.* 23. Vincent. de Franch. *deciſ.* 51. Surd. *deciſ.* 112. & *deciſ.* 255. *à num.* 6. Flor. *var. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 3. Mantic. *de tacit. & ambi. convent. lib.* 11. *titul.* 23. *à num.* 23. Duenh. *reg.* 397 *verſ. ſeptimò creditor*; Gom. *ad l.* 30. *Tauri, num.* 2. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 2. *n. num.* 78. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 10. *tract.* 5. *cap.* 10. *num.* 23. Themudo *dicta deciſ.* 324. *num.* 2 Quod procedit etiam in impenſa facta in infirmitate defuncti, quia impenſa funeris & infirmitatis æquiparantur, *l. legatum, Cod. de religioſ. & ſumptibus funerum*, reſolvunt Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rub.* 4 §. 9. verbo & *fraus*, Garc. *num.* 26. Guter. *num.* 5. Flor. *num.* 8. *dictis locis*, Negùzant *de pignor.* 2. *memb.* 5. *partis, num.* 28. Gom. *dicta l.* 30. *Tauri, ad finem*, Surd. *dicta deciſ.* 112. *ad finem*, & *deciſ.* 255. *num.* 25. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 94. *num.* 14. *cum ſequentibus.* Et ſi ſint creditores habentes hypothecam expreſſam, non præferuntur impenſæ funeris, Gratian. *dicto cap.* 94. *n.* 1. *cum ſequentibus.*

Verbo FURIOSUS, FUROR.

F*UROR* quo pacto probetur? Vide Nav. *in cap. ſi quando, de reſcriptis, except.* 10. *in princip.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1557. Et furioſus quomodò probetur? Vide Guter. *conſ.* 14 *n.* 6. & 6.

Furor non præſumitur niſi probetur, Menoch. *conſ.* 374. *num.* 45. & *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt* 45. *num.* 18. & *per totam*, Maſcard. *de probat. concl.* 824. *num.* 8. Valaſc. *conſult.* 145. *num.* 13. & 14. Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 8. *num.* 12.

Furor præſumitur durare, & furioſus ſemel, ſemper furioſus præſumitur, ſi non conſtat conſueviſſe habere dilucida intervalla. Menoch. *dicta præſumpt.* 45. *num.* 59. Maſcard. *concluſ.* 825. & *concluſ.* 1045. *num.* 9. Valaſc. *dicta conſult.* 145. *num.* 13. *cum ſequentibus*, Guter. *conſ.* 14. *num.* 12. & 13. Flamin. *dicta quæſt.* 8. *num.* 12. Gam. *deciſ.* 100.

Furoris tempore, & non intervalli præſumitur factus contractus, vel actus, Boër. *deciſ.* 33. *num.* 61. Maſcard. *concluſ.* 39 Soar. *allegat.* 1. *num.* 21. & *n.* 84. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 7. *in fragment. lit. F. num.* 317. Et renunciatio facta per habentem dilucida intervalla, tenet ſi fuit facta in intervallo furoris. Flamin. *dicta quæſt.* 8. *num.* 5. *cum ſeq.*

Furore ſuperveniente revocatur mandatum, & furioſus habetur pro mortuo, *l. qui ſervum, ff. de acquir. hæredit.* ubi Paul. *l. ſi quis alieni, ff. eod. tit. l. ult. ff. de bonor. poſſeſſ.* Burg. *conſ.* 6. *num.* 4. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 44. Flamin. *de reſignat. tom.* 1. *lib.* 9. *quæſt.* 29. *num.* 2. Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſputat.* 11 *num.* 12.

Digitized by Google

Furioſus, & mente captus æquiparantur. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *cum non abſimilis, num. 7. verſ. illud autem*, *Cod. de in integrum reſtitut. minor.* Gam. *dicta deciſ.* 100. *in princip.* Mente captus quomodo quis probetur? Vide Burg. *conſ.* 11. *à num. 7.*

Furioſo æquiparatur ebrius, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ.* 65. *n. 6.*

Furioſus habet privilegia collata minoribus, Greg. *l. 1. tit.* 15. verbo *ſiendo*, Rebuff. *de pacificis poſſ. num.* 307.

Verbo Fur, Furari, Furtum.

FURTUM eſt contrectatio rei alienæ invito domino, ut definiunt Theologi cum S. Thom. 2. 2 *quæſt.* 66. refert Azeved. *l. 7. tit.* 11. *num.* 29. *lib. 8. nova recopilat.* Farin. *in pract. crimin. quæſt.* 165. *à num.* 5. Molin. *de juſtit. tom.* 3. *diſputat.* 680. *cum ſequenti.*

Furtum non præſumitur commiſſum ab illo penes quem res furata reperitur, niſi accedentibus conjecturis ratione perſonæ, loci, temporis, aut rerum, & ſi ſit vir bonæ, aut malæ conditionis, vitæ, & famæ, Bart. *in l. fin. num. 5. verſ. item quod res furata. ff. de quæſt.* Hyppolit. *in pract. §. diligenter, num.* 91. & 98. & *conſ.* 52. *num.* 33. & *conſ.* 72. *n.* 21. & 22. & *conſ.* 74. *n.* 26. & *conſ.* 92. *num.* 17. & *conſ.* 130. *num.* 43. Gom. *variar. tom. 3. cap.* 13. *num.* 12 Clar. *receptar. ſentent. lib. 5. § furtum, n.* 5. & *§. fin. quæſt.* 21. *num.* 41. Azeved. *l. 7. num.* 46. *tit.* 11. *lib.* 8. *nova recopilat.* Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt.* 89 *n.* 141 & *lib. 5. præſumpt.* 29. & *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 462. *num.* 0. Maſcard. *de probat. concl.* 745. *num.* 9. & *concl.* 833. *num.* 1. & *concluſ.* 1033. *num.* 3. & *concl.* 1065. *in fine*, ubi etiam de illo, in cujus domo ſunt reperta inſtrumenta ad fabricandam falſam monetam, & de aliis inſtrumentis falſificatis in perſona malæ famæ & opinionis, vide Farin. *conſ.* 60 *num.* 18. & ibi addita *lit. I*, ubi quod erit judicium ad torturam. Et dolus non præſumitur in eo, qui rem à fure accepit, & paulò poſt illam manifeſtavit, Menoch. *cent.* 98. *num.* 39.

Furtum probatur conjecturis, & ruptura reperta in domo, Menoch. *conſ.* 353, *num.* 3. *cum ſequentibus.*

Furtum committit qui labores alterius ſibi adſcribit, *l. hæreditatum, ff. ad leg. Falcid.* Rebuff. *in l. quod ſi minor, §. Scævola*, verbo *Laboribus, ff. de minor.* Et qui tranſcribit aliorum ſententias nulla laude dignus eſt judicandus, Maſcardus *de probat. in proœm. quæſt. 6. num.* 18.

Furari quis poteſt propria auctoritate rem ſibi debitam, ſi certò ſciat non eſſe ſibi ſolvendum, nec ſperat in judicio poſſe obtinere, gloſſ. *in cap. jus gentium, diſt. 1.* Cov. *lib. 1. var. cap. 2. num.* 14. *verſ.* 4. & *in reg. peccatum, p. 2. §. 9.* Mart. *de juriſdict. p.* 3. *cap. 3. num.* 17.

Fur nocturnus poteſt occidi, Sayr. *in clavi Regia, lib. 7. cap. 8. à num.* 4. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 4. quæſt.* 10. *num.* 8.

Furem non licet interficere pro defenſione rerum tantùm, Menchac *illuſtr. cap.* 18. *num.* 5. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *n.* 147. Sayr. *dicto lib 7. c* 10. *n.* 30. Beja *caſuum conſcient. p. 2. caſu* 23. Nec debitorem fugientem & ſe defendentem, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl.* 44. *in Coronide.*

LITERA G.

Verbo Gabella, Gabellotus.

GABELLÆ nomen unde traxit originem? vide apud Cæſar. Baron. *tom.* 1. *Annal. Eccleſiæ, anno Chriſti* 31. *pag.* 147 Et de origine nominis, *Siza*, vide Cabed. *deciſ.* 113. *num. ult. p.* 2. Poteſt etiam dici, quod nomen acceperit à tributo Neapolitano, quod Aſſiſia nuncupatur, de quo Afflict. *ad Conſtitut. Regni Siciliæ, lib. 1. rub. 70. de triceſima, & ſalario, num.* 11. *fol.* 144. Gabr. Pereira *p. 2. de manu Regia, cap.* 38. *num.* 3. Petr. Mariz. *dial.* 4. *Regum Luſitaniæ, fol.* 134. *verſo, cum ſeq.* & juxta relata per Cabed. *deciſ.* 49. *num. ult. p.* 2. ubi aſſerit quod Princeps poteſt juſtè nova vectigalia imponere, ſi aliqua neceſſitas publica & inevitabilis ſuperveniat, cui Regales redditus non ſufficiant. Et Regi Emmanueli in comitiis habitis Ulyſſipone *anno* 1498. poſtulavit populus, ut dimitteret hujuſmodi Gabellas: Rex autem rationibus propoſitis id minimè conceſſit, prout videre licet *in Chronica ejuſdem Regis, p. 1. cap.* 26. Et Alcavala in Regno Caſtellæ, quando inceperit, & unde traxit originem? Vide Parlador. *lib. 1 rer. quotid. cap.* 3. *num.* 15. *cum ſequentibus*, Pat. Molin. *de juſtit. tom.* 3. *tractatu* 2. *diſput.* 663. *num.* 1. Pat. Joan. de Mariana *p. 2. da hiſtoria de Eſpanha, lib. 16. cap. 10. e na Chronica del Rey Don Alonſo II, cap.* 263. *e na del Rey Don Pedro de Caſtilla, anno 2. cap. 18. fol.* 15. Gudel. *na geraçaon dos Girgens, cap. 17. fol.* 65. Fr. Hieronym. Rom. *lib. 4. de Republica Gentilica, cap. ult. fol.* 163. *verſo.* Illeſc. *p. 2. de hiſt. Pontific. lib. 6. cap.* 19. Et ſi ceſſavit indigentia propter quam fuit impoſitum iſtud tributum, debet hoc onus ceſſare, Cabed. *dicta deciſ.* 49. *num. ult. p.* 2. Sayr. *clavis Regiæ lib. 3. cap. 7. num.* 12.

Gabellæ jus eſt odioſum, & recipit ſtrictam interpretationem, Parlador. *dicto cap. 3. n.* 30. *cum ſequentibus*, Dec. *conſ.* 357. *n.* 7. Surd. *deciſ* 96. *n.* 7. & *deciſ.* 305. *num.* 12. & *num.* 44. Aym. *de antiquit. temporum, p. 4 n.* 125. *fol.* 176. & *conſ.* 231 *num. ult* Thom Valaſc. *tom. 1. allegat.* 28. *n* 46. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 17. *num.* 17. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict p. 6. quæſt.* 172. *n.* 51. Phœb. *deciſ.* 24. *n.* 8. *tom.* 1.

Gabella ſolvi debet in loco venditionis, aliquando tamen ſolvitur in loco, ubi res eſt tradita, Cabed. *deciſ.* 115. *num.* 5. *p.* 2. Parlador. *lib. 1 rer. quotid. cap.* 3. *§.* 8. *num.* 10. ubi *num.* 28. quid ſi bona ſint in diverſis territoriis.

Gabella ſolvi debet in loco, in quo negotium geſtum eſt, non in quem confertur ſolutio, Barboſ. *in l. hæres abſens, §. proinde, num.* 77. *cum ſequentibus, ff. de judic.*

Gabella ſolvenda eſt in loco ubi res ſita eſt, Molin. *de juſtit. diſp.* 676. *n* 2. Valaſc. *allegat.* 28. *num.* 38. *num.* 1. Et vendito cenſu, ſuper aliqua re immobili, ſolvenda eſt gabella ubi res ſita eſt, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 29. *num.* 1.

Gabelloti libro an ſit adhibenda fides? Vide text. *in l. 1. Cod. de exactor. tributor. lib.* 10. Menoch. *conſ.* 23. *à num.* 13. Farin. *de delict. p. 6. quæſt.* 172. *num.* 11. Et in dubio contra gabellarium pronuntiandum eſt, Farin. *dicta quæſt.* 172. *num* 52.

Gabella

Digitized by Google

gabella quibus caſibus ſit ſolvenda; vide per Afflict. *in cap. 1. §. vectigalia, num 26. & ſeqq. quæ ſint regalia, lib. 3. ſolio* 167. & de fraudantibus gabellam, vide Perez *cap. 1 tit. 3. lib. 1. pag.* 56. Quid in foro conſcientiæ, vide eundem Perez *ubi proximè* Navar. *in man. cap. 17. n. 200. pag. 266.* Covar. *in reg. Peccatum*, Farin. *d. quæſt. 172. num. 1.* Et contra fraudantes gabellam ſufficiunt probationes per conjecturas Alexand. *conſ. 188. Viſo proceſſu, lib. 7.* quem refert & ſequitur Hyppolit. *ſing. 568.* & tradunt Bonacoſa *p. 1. verb. Gabella fol. 77.* Farin. *d. quæſt. 171. n.* 10. Et dolus requiritur in fraudante gabellam, Menoch. *conſ. 98. n. 22.* Et pœnæ fraudantium gabellam ſunt de fructibus ipſius, Menoch. *conſ. 190. n. 14.*

gabella non debetur ex donatione Menchac. *qq. frequent. cap. 12. num. 17.* ubi *num. 22.* nec ex fidejuſſione. Quid in re donata, ſi donatarius ex eo promiſit donantem alimentare, vel debita pro eo ſolvere? Vide Guid-Papæ *quæſt. 92.* Bald. *in l. Contractus, num. 1. C. de fide inſtrument.* Didac. de Caſtillo *ad leges Tauri, in l. 21. in gloſſa Coſa cierta, & ad legem 70. verſic. Quid ſi res.* Et de re æſtimata data in dotem non eſt ſolvenda gabella. Gregor. *l. 18. verbo ueſuzo, tit. 11. part. 4.* Cabed. *deciſ. 104 num. 6. p. 2.* Et ſi quis ſolvat gabellam cùm non tenetur, non poteſt repetere. Menoch. *conſ. 312. num. 14.* Valaſc. *tom. 1. alleg. 28 n. 62. cum ſeqq.*

gabella de armis non eſt ſolvenda, *l. ſi publicanus, §. de rebus*, & ibi gloſſ. & Bart. *ff. de publicanis*, Cabed. *arreſto 19. p. 2.* Nec de libris *l. ult §. Divus*, & ibi Bart. *eodem tit. Auth.* Habita, *Cod. ne filius pro patre.*

gabella non debetur ubi dominium non transfertur, Bart. *in l. unum ex familia in princip. ff. de legat.* Surd. *deciſ. 305. num.* 15. Et quis debeat ſolvere gabellam de jure communi, emptor, an venditor? Vide Cappellam Toloſanam *dec. 551.* ubi additio, *& in art. gabellarum, cap. 1. in princip.* diſponitur, quod ſolvatur gabella pro dimidia parte. Et bona delata fiſco propter gabellam non ſolutam præſcribitur tempore quinque annorum; *l. 2. Cod. de vectigal. & commiſſ.* reſolvit Cov. *de ſponſal. p. 2. cap. 6. § 8. num. 16. & in reg. poſſeſſor, p. 2. §. 2. num. 7.* Farin. *de delict. p. 6. quæſt. 172. num. 49.* Et ſi ſtatutum dicat, quod de quolibet contractu ſolvatur gabella, non debet ſolvi de diſtractu, Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ. 5. num. 29.* Surd. *deciſ. 305. num. 9. & num. 40. cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. foren. cap.* 180. *num.* 9. Phœb. *deciſ. 24. num. 10. tom. 1.* ubi *num* 24 quod appellatione contractus non venit diſtractus. Et quid ſi ex fructibus ſit ſolvenda gabella, an ſit ſolvenda ex fructibus pendentibus? Vide Tiraquellum *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 7. num. 53.* Et ſi plures res ſint in uno territorio, & ſacerdotium in alio, gabella eſt ſolvenda in uno; idem Tiraquellus *de retract. lig. §. 36. gloſſ. 3. num.* 25. quia onus gabellæ in duobus locis ſolvi non debet, Phœb. *deciſ. 34. num. 5. & 6. p.* 1. Et quod ſolvatur gabella in unoquoque loco reſpectu bonorum ibi exeſtentium, tradit Valaſcus *tom. 1. allegat. 8 num. 36.*

gabella non debetur ex contractu conditionali, conditione pendente, Bertachin. *tract. de gabellis, 1. p. 8. partis, verſo ſeptimò quæro*, Afflict. *in cap. 1. §. vectigalia, num. 61. quæ ſint Regalia, lib. 3. fol. 168.* Pinel. *in l. 2. Cod. reſcind. vendit p. 1. cap. 3. num. 35.* Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 21. num. 25. & de retract. convent. §. 6. gloſſ. 2. num. 2.* Parlad. *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 3. num. 34.* Cabed. *deciſ. 18. num. 4. p. 1.* Surdus *deciſ. 305. num. 16. & num. 20. & 21. & deciſ. 121.* Perez *tit. 7. lib. 5. Ordinam. pag. 196.* Azeved. *ad l. 17. num. 3. tit. 21. lib. 4. nova recopilat.*

gabella non debetur ex contractu nullo, ut probatur in articulis gabellarum, *cap. 6. in princip.* Surd. *dicta deciſ. 305. num. 17.* Guter. *lib. 1. pract. quæſt. 129. num. 2.* Gam. *var. tom. 2. cap. 2. num. 31. in fine.*

gabella annullato contractu non debetur, & ſi fuerit ſoluta, reſtituitur ſolventi ut habetur *in art. gabellarum, cap* 6. & probant Bertachin. *tract. de gabellis, 1. p. 8. partis, verſ. ſeptimò quærò*, Afflict. *in cap 1. §. vectigalia, num. 61. quæ ſint Regalia, lib. 3. fol. 168.* Pinel, *in l 2. Cod. de reſcind. vendit. p. 2 cap 3. num. 35* Tiraquel. *de retract. tit. 2 §. 6. gloſſ. 2. num. 2.* Perez *tit. 7, lib. 5. Ordinam. pag.* 196 Azeved. *ad l. 17. num. 3. tit. 21. lib. 4. nova recopilat.* Parlador. *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 3. num. 34.* & Valaſc. *tom. 1. allegat. 28. num. 63. & alleg. 87. num. 11.* Phœb. *deciſ. 24. num. 26. tom. 1.*

gabella non debetur ex revenditione, quando venditio fuit facta cum pacto de retro, Surdus *deciſ. 305. num. 20. & 21. & deciſ. 321.* Tiraquel *de retract. lig. §. 1 gloſſ. 2. num. 39.* Menchac. *controverſ. uſufrequent. cap. 11. num. 14. cum ſequentibus*, Palard. *lib. 1. rer. quotid. cap. 3. §. 4. num. 5.* Phœb *deciſ. 24. num. 16. cum ſequentibus, p. 1.* Pinel Perez & Azeved. *ubi proximè, dictis locis.*

gabella non ſolvitur pro acceſſoriis, Bald *in l. 2. Cod. de jure emphyt.* Surd. *dicta deciſ. 305. n. 22.* Steph. Gratian. *diſceptat. foren. cap. 180. n. 9.*

gabella non debetur pro contractu, qui non habuit effectum, vel qui non fuit perfectus, Surd. *deciſ. 305. num. 25. cum ſequentibus*, Phœb. *deciſ. 24. num. 2. cum ſequentibus, p. 1.*

gabella non debetur ex quaſi contractu, Phœb. *dicta deciſ. 24. num.* 24. Cur Philip. *tom. 1. lib. 1. cap 14. num. 30.*

gabella non eſt bis ſolvenda, Menoch. *conſ. 9. num. 4 & conſ. 14. num. 1.* Dec. *conſ. 457. num.* 3. Bonacoſ. *p. 1. commun. opin. crim. fol. 77.* verbo *gabella* Ignat. de Villar. *in ſylva reſponſor juris, reſponſo 11. num.* 20. Et conſuetudo in ſolvendis gabellis eſt attendenda, Menoch. *dicto conſ. 9. num. 7.*

gabella non ſolvitur ubi alienatio eſt neceſſaria Bart. *in l. & ideo, in princip. ff. de condict. furt.* Surdus *deciſ. 305. num. 29*

gabella non ſolvitur ex redditibus Eccleſiaſticis ſequeſtratis, quæ habent œconomum, Cur. Philip. *tom. 2. lib. 1. cap. 14. num. 12. & 13.*

Gabella non debetur re nondum tradita, Gloſſ. *in l. 1. Cod. quando liceat ab empt. diſcedere* Tiraquel. *de retract. tit. 2. §. 6. gloſſ. 2. n. 2.* Surd. *deciſ.* 305. *num. 10.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 6. n. 46* Barboſ. *in l. hæres abſens, §. proinde, num. 80. & 83. ff. de judic.*

gabellas jus percipiendi non poteſt præſcribi, Azevedo *l. 2. num. 3. tit. 15 lib. 4. nova recopilat.*

Gabella non debetur quando penſio transfertur de uno prædio ad aliud, Reynoſo *obſervat.* 72. ubi agit de Penſione emphyteutica s & prædio emphyteutico, interveniente conſenſu domini directi, & emphyteutæ

gabellæ onus pertinet ad conductorem, Valaſc. *conſult. 131. num. 16. tom. 1.*

Gabella non ſoluta contractus remanet nulllus Ordinat. *lib. 1. tit. 78. §.* 14. quod procedit etiamſi venditio fuerit facta per ſcripturam privatam, Barboſa *in remiſ. ad eundem Ordinat. numero* 37. Et ſtatutum annullans inſtrumentum ob non ſolutam gabellam, obligationem quoque in eo contentam, annullare videtur, Felin. *in cap. cum venerabilis, num. 15. de exception.* Jaſ. *in l. ſervum filii, §. cum qui chirographum, num. 5. ff. de legat. 1.* Hyppolit. *in l. ſi quis ne quæſtio, num. 93. ff. de quæſt.* Soar. *in l. poſt rem judicatam, numero 5. pag.* 306. Maſcardus

Digitized by Google

de probat. concl. 1185. num. 2. Valaſcus tom. 1. allegat. 28. num. 59. Et ſi deficiat unus nummus, annullatur inſtrumentum, Tiraquel. de retract. tit. 2. §. 4. gloſſ. 6. num. 24. 29. & 32. & de judic. in rebus exiguis, p. 84. verſ. 22. Idem ſi tacuit juſtum pretium, & poſuit minus ad fraudandam gabellam, Valaſcus ubi proximè, num. 61.

Gabella non debetur ex diviſione facta inter cohæredes, Barboſ. ad Ordinat. dicto §. 14. & 16. Reinoſo obſervat. 21 per totam, & vide Caum. deciſ. 243. ad finem. Cur. Philip. tom. 2. lib. 1. cap. 14 num 30. & articulum gabellarum hujus Regni, cap. 6. §. 4.

Gabellam contra non ſolventes proceditur executivè, Flor. var. quæſt. 21. num. 154. Et ad gabellæ conductorem pertinent omnia jura, ita ut pœnas incurſas à fraudatoribus poſſit remittere, Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 625. Et immunitas à gabellis ac vectigalibus conceſſa venditori, videtur etiam conceſſa emptori, Menoch. conſ. 136. n. 14. Gratian. forenſ. cap. 26. num. 16.

Gabella non debetur ſi emphyteuta det pecuniam domino directo tempore conceſſionis pro ingreſſu, Valaſc. tom. 1. allegat 28. à num. 40. Faciunt quæ alter Valaſc. de jure emphyteut. quæſt. 10. num. 7. Ubi ait quod ſi magna quantitas ſolvatur pro ingreſſu, magis cenſebitur venditio, quàm emphyteuſis.

Gabella imponitur pro publica utilitate, Surd. conſ. 454. num. 27.

Gabellæ à ſolutione ſocius privilegiatus excuſat ſocium, gloſſ. verbo fratribus, in l. ult. Cod. de muneribus, non contin. lib. 10. Chaſſan. in conſuetud. Burgundiæ, rub. 1. §. 4. num. 60. fol. 37. Tiraquel. de retract. lig. §. 26 gloſſ. 1. num. 31. Hyppolit. conſ. 74 num. 34. & 35. Cov. pract. cap. 34. num. 2. Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 379. num. 8. & conſ. 137. n. 23. & 25. Cald. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, num. 33. Cod. de in integrum reſtit. min. Valaſc. dicta allegat. 28. num. 16.

Gabellam non fuiſſe ſolutam, probatur per librum exactoris, Bart. in l. 1. num. 4. Cod. de exactor. tributor. lib. 10. Afflict. in cap. 1. §. ſed nec eſt alia, num. 76. quæ ſit prima cauſa beneſic. amitt. lib. 3. fol. 15. & in cap. 1. de clerico qui inveſt. fecit, num. 5. Bertachin. verbo collega 1. verſ. 12. Capic. deciſ. 3. num. 7. Grammat. deciſ. 59. num. 16, Menoch. conſ. 21. num. 23. & conſ. 22. num. 15. & conſ. 98. n. 50. & conſ. 122. n. 10. & conſ. 199. n. 3. Maſcard. de probat. concl. 834. num 36. Valaſc. dicta allegat. 28. num. 15.

Gabella ſolvitur de eo pretio quod venditor conſequitur, deductis expenſis, Bart. in l. quantitas, ff. de leg. Falcid. Cald. de reſolut. emphyt. cap. 16. num. 7. & num. 13.

Gabella non debetur de his, quæ quis portat, proprii uſus cauſa, Surd. de alim. tit. 8. privil. 90 num. 3.

Gabella debetur ex venditione, vel alio contractu bonorum immobilium, Ordinat. lib. 1. tit. 78. §. 14, ibi: Carta alguã de venda nem outro contrato de bens de raiz: & ait Bald. in l. ſi donationis, Cod. quod metus cauſa, num. 2. quod tranſactio eſt contractus, & ex tranſactione debetur gabella, quando ſtatutum jubet, ut ſolvatur ex contractu, & ſequuntur plures relati per Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 14. num. 65. Laſſarte de Gironda de gabellis, p. 10. num. 2. Bertachin. de gabellis, p. 8. memb. 3. num. 18. & in Repertor. verbo alienatio 63. & verbo gabella contractuum, n. 7. Hoc tamen dubium habet, quando res ſuper qua fit tranſactio remanet penes poſſidentem, ut in ſimili reſolvunt Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 171. num. 14. cum ſequentibus, Joſeph. Ludoviſ. dec. Peruſ. 35. n. 7. Laſſarte de decima venditionis, cap. 17. à num. 51. & cap. 37. num. 5. verſ. ſecundum eſt, Cald. de reſolut. emphyt. c. 16. num. 49. & num. 51. Molin. de contractibus, tom. 2. diſput. 556. Azeved. l. 4. num. 11. tit. 21. lib. 4. novæ recopilat. quamvis Tiraquel. ubi proximè, n. 72. aſſerat quòd ex hujuſmodi tranſactione debetur etiam gabella, quia facilè fiet fraus legi relinquendo poſſeſſionem, & poſtea ſuper re tranſigendo: ubi etiam idem reſolvit in tranſactione facta ſuper actione, vel jure ad rem immobilem.

Gabella debetur ex permutatione, juxta art. gabellarum, cap. 1. in princip. Ordinat. dicto §. 14. ibi: Nem outro contrato, Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 14. n. 9. Gom. tom. 2. var. cap. 8. ad finem, Valaſc. tom. 1. allegat. 28. num. 40. cum ſequentibus, & probat dictus art. gabellarum, cap. 1. §. 1. ibi: E tambem do preco em que ſorem avaliadas as couſas trocadas e eſcambadas paguen pela dita guiſa. Cardoſo in praxi judicum & advocat. verbo gabella, num. 6. Molin. de juſtit. tom. 3. tract. 2. diſput. 663. num. 2. Leſſ. de juſtit. & jure lib. 2. cap. 33 in princip. num. 3. faciunt quæ Surd de alim. tit. 8. privil. 38 num. 13.

Gabella non debetur ex datione in ſolutum voluntaria, Ignat. de Villar. in Sylva reſponſ. juris, reſponſo 11. num. 19 & 20. Surd. deciſ. 304. num. 5. & 6. Pinel. in l. 1. de reſcind. vendit p. 2. cap. 4. num. 8. Nec debetur de promiſſione de vendendo, Valaſc. conſult. 77. num. 7. Et debetur ex renunciatione, Surd. dicta deciſ. 305. num. 2.

Gabellam non ſolvunt perſonæ Eccleſiaſticæ, Ordinat. lib. 2. tit. 11. Et probatur in capitulis gabellarum, cap. 11. reſolvunt Valaſc. conſult. 131. alter Valaſc. tom. 1. allegat. juris, allegat. 28. Cabed. arreſto 45. p. 2. Gabr. Pereira de manu Regia, tom. 2. cap. 38. Fr. Emman Roderic. tom. 3. quæſt. regular. quæſt. 74. ubi de Religioſis: & idem in Religioſis Ordinum militarium, Nav. conſ. 5. n. 6. ſub tit. de his quæ vi, & conſ. 13. ſub tit. de Regular. num. 5. Et de militibus Sancti Stephani conſ. 23 n. 1. Et gabellam non ſolvunt Commendatores, cùm jubent colligere fructus ex ſuis commendis, Cabed. arreſto 83. p. 2. Et idem in viduis, quæ nuptæ fuerunt Commendatariis, Barboſa in l. quia tal. num. 23. cum ſequentibus, ff. ſolut. matrim. Azeved. ad l. 5. num. 4. tit. 11. lib. 2. novæ recop. n. p. 171. Cabed. deciſ. 98. p. 1. & arreſto 71. p. 2. Et confraternitates non tenentur ſolvere gabellam ex venditionibus bonorum ad pias cauſas, Flor. var. quæſt. 21. num. 191. Nec clerici ſolvunt gabellam de emptis ad id quod erat neceſſarium, Gregor. in l. 5. tit. 7. part. 5. verbo clerigo; Cabed. deciſ. 189. p. 1. Nec tenentur ſolvere gabellam de fructibus ſuorum beneficiorum, Bonacoſ. p. 2. verbo gabella, fol. 32. Gregor. Lop. l. 49. tit. 6. part 1. verbo las franquezas, & l. 50. verbo farao, Mexia in tract. taxæ panis, concl. 5. n. 29. Et non dicitur mercator, nec negotiator ille, qui vendit fructus ſuorum fundorum, nempe granum, vel vinum, Mexia dicto num. 29. addit. ad Marant p. 4. num. 67. Vincent. de Franch. deciſ. 128. num. 2. Dec. conſ. 472. num. 16 Tiraquel de nobilit. cap. 34. num. 45. Azeved. l. 2. num. 2. tit. 11. lib. 5. novæ recopil. Avend. de exequend. mandat. p. 1. cap. 19. num. 35. Valaſc. dicta conſult. 135. num. 6. cum ſequentibus. Et de domibus quas clericus emit, non ſolvitur gabella, Valaſc. dicta conſult. 131. num. 10. Et quando clericus negotiatur tenetur ſolvere gabellam, ut per Ordinat. dicto tit. 11. Perez ad l. 1. tit. 3. lib. 1. legum Ordinum. p. 5. Mexia dicta concl. 5. n. 23. addit. ad Marant, dicta p. 4. num. 80. p. 184. Garc. de nobilit. gloſſ. 9. num. 53. Valaſc. dicta allegat. 28. num. 9. cum ſequentibus, & vide Nav. conſ. 1. de immunit. Eccleſiaſt. Duen. reg. 100. verſ. fallit. 11. Laſſarte de decima venditionis, cap. 19 num. 65. & 67. Cabed. deciſ. 189. p. 1. Et poteſt fieri executio à ſeculari judice in bonis clericorum per exactores gabellarum, Flor. pract. 99. quæſt. 21. num. 216.

Digitized by Google

num, 226. *juncto.n.*231. Et quando ſunt merces neceſſariæ clerico ad uſum, debet ſtari juramento illius ex Ordinat. *ubi ſupra*, Maſcard. *de probat. concl.* 951. *n.* 11. Valaſc *dict. allegat.* 28. *n.* 21. *cum ſeq.* Et ſi falſum juravit, non poteſt querelari Valaſc. *dicta conſult.* 131. *num.* 11. Et valet ſtatutum, quod clerici ſolvunt gabellam, Bonacoſa *p.* 1. *fol.* 77. verbo *gabella*, quem vide ibi *de ſcholaribus*, & faciunt quæ Garc. *dicta gloſſ.* 9. *n.* 8. ubi aſſerit quod jure humano & poſitivo Sacerdotes ſunt immunes à tributis, & exempti à juriſdictione ſæculari. Et clericus conjugatus ſolvit gabellam, Valaſc. *dicto tom.* 1. *allegat. juris*, *allegat.* 47. *num.* 7. Alia circa materiam gabellarum, vide apud Phœb. *deciſ.* 14 *p.* 1.

Verbo GENERARE, & GENERATIO.

GENERARE regulariter quis non poteſt poſt annum 60. *l. ſi pater*, §. *ult. de adopt.* & id contingit propter diminutionem caloris naturalis, & impotentiam ſeminis, ut inquit Fulgoſ. *conſ.* 212. *n.* 2. Et ait gloſſ. *in cap.* 1 *per quos fiat inveſtitura*, quod in ætate conſtituti æquiparantur caſtratis, ſequuntur Bald. & Præpoſit. late Nevizan. *in Sylva nuptiali*, *l.* 2. *n.* 16. Et ſexagenarium non habere ſpem procreandi ſobolem, poſt multos tradit Paleot. *in tract. de nothis & ſpuriis*, *cap.* 24. *n.* 3. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 89. *n.* 58. *cum ſeq.*

Generatio propriè intelligitur de deſcendentibus ex linea maſculina, non fœminina, *l. ult.* & ibi Bald *Cod. de emancipat. liber.* Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 16. *n.* 3. Menoch. *conſ.* 400. *n.* 51. *cum ſeq.*

Verbo GERUNDIUM.

GERUNDIUM importat conditionem, Azeved. *ad l.* 6. *num.* 15. *tit.* 9. *lib.* 3 *p.* 339. *& l.* 18. *tit.* 21. *lib.* 4. *novæ recopilat.* Tiraquel. *tr. ceſſante cauſa limit.* 1. *n* 81. *ff. de acquir. hæredit.* Valaſc. *conſult.* 149. *num.* 1 Cald. *de poteſt eligendi*, *cap* 4. *num.* 30. Rebuf. *tract. de ſentent. proviſion. art.* 2. Surd. *de alim. tit.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 41 Phœb. *deciſ.* 9. *num.* 1 *p.* 1. *& deciſ.* 132. *num.* 9. *p.* 2. Reynoſo *obſervat.* 44. *num.* 27. ubi *num. ſeq.* quod gerundium importat neceſſitatem. Et formam inducit, Azeved. *ad dictam l.* 6. *num.* 16. *tit.* 9. *lib.* 3 *novæ recopilat. p.* 339. Rebuf. *dicto tract. de ſentent. proviſion. art.* 2. *& ad leg. Gallic. tom.* 1. *p.* 163.

Verbo GRATIA.

GRATIIS non eſt meræ facultatis partem acceptare & partem impugnare, dividendo in hac parte judicium concedentis, *l. nam abſurdum*, *ff. de bonis libert. l. ſi ita ſtipulatus*, *in fine*, *ff. de operis libert.* Latiſſimè Surd. *conſ.* 107. *n.* 1. *cum ſequentibus.* Nam reſcriptum Principis eſt individuum, *l.* 1. *Cod. de diverſis reſcriptis*; in individuis autem non poteſt dari conſenſus pro parte, & pro parte diſſenſus, *l. cum quæreretur* 17. *ff. de adminiſtrat. tutor.* Angel. *conſ.* 304. *n.* 5. *verſ. quinimò.*

Gratia à Summo Pontifice, vel Rege facta uſque ad beneplacitum Regis, vel Summi Pontificis, expirat morte concedentis, ut per citatos à Barboſ. *in cap. ſi gratioſè* 5. *reſcriptis*, *lib. ſexto*, *num.* 2. quibus adde Cardoſ. *in praxi judicum*, *& advocat.* verbo *gratia*, *n.* 2. Ubi ſecus aſſerit ſi fuerit conceſſa uſque ad beneplacitum Sedis Apoſt. de quo etiam Barboſ. *ubi proximè*, *num.* 5. & ad propoſitum vide eundem *in collect. ad reg. Decet.* 16. *de reg. jur. eod. lib.* ubi docet quod conceſſiones gratioſæ per obitum Principis non expirant, etiam re integra, & *in cap. ſi ſuper gratia*, *de offic. delegati*, *eod. lib* aſſerit quod executor ſuper gratia facta data Papa, eo mortuo etiam re integra gratiam exequitur: idem etiam probat *in cap. relatum* 19. *num.* 5. *&* 6. *de officio delegati*, *in antiquis.*

Gratia non expirat quando literæ non fuerunt expeditæ, ſed ſola ſuplicatio ſignata fuit Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 12. *in princip. num.* 45 Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ* 206. *n.* 3.

Gratia videtur abſoluta ſignata ſupplicatione per verbum, *Fiat*, *cap. ſi Apoſtolicæ*, *de præbend. lib. ſexto*, *cap. ibi qui* 12. *de reſcriptis*, *eod. lib.* Phœb. *arreſto* 148 *p.* 2. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 62. *num.* 68.

Gratia dicitur facta ſignata ſupplicatione, etiam literis non expeditis, Gig. *de penſion. quæſt.* 40. *num.* 2. ubi *num.* 3. quod literarum expeditio requiritur ad effectum agendi, & *num* 4 quod intimatio literarum requiritur, ut quis agere poſſit pro penſione conſequenda.

Gratia, literis nondum expeditis, dicitur informis & imperfecta, Cabed. *deciſ.* 39. *num.* 8. *p.* 2. Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 57. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *q.* 2 *n.* 4.

Gratia quælibet Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem, Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 8. *n.* 8 Et jus conſiſtit in literis, & titulus per literas probatur, *cap. executor*, *de conceſſ. præbendæ in ſexto*, Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 26. *n.* 4.

Gratia ſtatim ac conceſſa eſt per verbum, *fiat*, valida eſt in ſe & perfecta quoad ſubſtantiam, & non eſt neceſſaria ſcriptura ad ſubſtantiam & valorem illius, Barboſ. *in c. inſtitutionis*, 15. *q.* 2. Et gratia per teſtes probari non poteſt, niſi literis abſolutis & expeditis, Cabed. *deciſ.* 3. *n.* 6. *&* 7. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *c.* 62. *n.* 68 ubi etiam alia adducit. Item gratia Principis ac reſignatio non poteſt probari, niſi per literas, & non ſufficit probari per teſtes, notatur *in l. unica*, *Cod. de mandat. Principum*, Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 2. *num.* 6. Molin *de primogen. lib.* 2. *cap* 8. *num.* 8 Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 3. *proœm. num.* 110. Ubi etiam quod qualitas gratiæ poteſt per teſtes probari. Et collatio non poteſt probari teſtibus, ex Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *quæſt.* 1. *num.* 33. Secus eſt in collatione inferiorum, ut per eundem *dicta quæſt.* 2. *num.* 21. Et commiſſiones factæ per Papam, vel Imperatorem, non poſſunt probari per teſtes, ſed per literas, & ſcripturam, Maſcard. *de probation. concl.* 326. *num.* 3. Et gratia ſtat in lingua Principis, & in ſcriptura teſtimonium, & in executione commodum, Gonzal. *gloſſ.* 12. *in principio*, *n.* 41.

Gratia dicitur perfecta præſtito conſenſu, Flamin. *de reſignat. lib.* 1 *q.* 6. *n.* 7. quia literæ nunquam expediuntur ſine conſenſu, Marta *de clauſul. p.* 1. *clauſula* 22. *n.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 8 *q.* 8. *n.* 55. *& lib.* 9. *q.* 6. *n.* 8. *& q* 32. *n.* 5.

Gratia eſt verificanda, Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 2. *n.* 44.

Gratia ſemper intelligitur facta ſine præjudicio tertii, *cap. ſuper eo* 15. *de offic. delegati*, ubi Barboſ. *num.* 3.

Gratiæ pars eſt narrativa debet, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 4. *proœm. n.* 76

Gratiæ narrativa debet probari, aliàs gratia erit nulla, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 173. *n.* 2. Et gratiæ narrativa eſt ante

Digitized by Google

omnia verificanda, idem Ricc. *dec.* 165. *n.* 1. *p.* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annot. à n.* 230. & *gloſſ.* 32. *n.* 57. *cum ſeq.*

Gratia ſubreptitia eſt ipſo jure nulla. *cap. ſuper literis* 20. *de reſcriptis*, ubi Barboſ. *n.* 6. *cum ſequentibus*; Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 201. *n.* 3. & 170. & *conſ.* 321. *n.* 1. Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 2. *n.* 43. & 44 & *lib.* 10. *q.* 2. *n.* 4. *cum ſequentibus*. Et ſubreptio vitiat gratiam ipſo jure; *cap. ſi motu proprio* 23. *de prebend. lib. ſexto*, *Clem.* 1. *in princip. eod. tit.* Et quando gratia ipſo jure eſt nulla, ipſo quoque jure datio executoris, & ejus juriſdictio nulla & inutilis eſt. Navar. *in cap. cum contingat* 24. *in principali cauſa primæ nullitatis*, *de reſcriptis*.

Gratiæ impetratio, ut ſalvetur à ſubreptione, ſeu obreptione, omnes qualitates ſunt exprimendæ, quibus moveri poſſet Princeps ad non concedendum *cap. poſtulaſti* 27. ubi Barboſ, *num.* 8. plures citat, *de reſcriptis*, quibus adde Cabed. *deciſ.* 65. *num.* 6. *p.* 1. Et opponens contra reſcriptum, quod ſit ſubreptitium, tenetur probare, Flamin *de reſignat. lib.* 10 *quaſt.* 2. *n.* 7. & 8. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 108. Et dubio pronuntiandum eſt, gratiam non eſſe ſubreptitiam, Menoch. *conſ.* 316. *n.* 14.

Gratia perinde valere, quid operetur? Vide Menoch. *conſ.* 316. *num.* 3. & 15. Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 31. *col.* 929. An ex gratia perinde valere, probetur tituli color? Vide Maſcard. *de probat. concl.* 1383. *n.* 7.

LITERA H.

Verbo HÆRES, ET HÆREDITAS.

HÆRES videtur eodem modo poſſidere, quo poſſedit defunctus, Paul. Caſtr. *in l. neque, Cod. de uſufructu*, ſequuntur. Barb. *de praſcr p.* 4. *p.* 4. *princ. q.* 11. *col.* 2 Tiraq. *de conſt. p.* 2. *ampliat* 13. *n.* 5. Cov. *in reg. poſſeſſor. p.* 2. §. 9. *n.* 3. Cald. *de renov. q.* 15. *n.* 45.

Hæreditatis confuſio cum debito habetur pro compenſatione, vel pro ſolutione, *l. ſi ei cui vendidi*, §. *pen. ff. de evictionibus*, Gabr. Pereira *deciſ.* 121. *num.* 5.

Hæredes quando plures conveniuntur, tenetur unum procuratorem facere, & hoc jure utimur, argum *l. jam tamen*, §. *ſi plures ff. judicatum ſolvi*, & ita reſolvit, & judicatum fuiſſe teſtatur Rebuf. *ad l.* 96. *ff. de verbor ſignificat. pag.* 322.

Hæreditatis ſucceſſione frater utrinque conjunctus en ſucceſſione fratris non excludit fratrem ex uno latere tantùm, *l.* 1. ubi Bald. & alii, *C. de legitimis hæredibus*, Menoch. *conſ.* 187. *n.* 7.

Hæres tenetur ex contractu defuncti, & inſtantia tranſit ad eum, *l. ex contractu, ff. de re jud.*, *l.* 2. §. *ex his, ff. de verbor. obligat.* Soar. *in l. poſt rem judicatam*, *ſuper declarat. legum Regni*, *exte ſione* 1. *r.* 3. *fol.* 354. Valdeſ. ad Soar. *fol.* 129. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 1. §. 6 *c.* 39. & 41. Stracca *de debitore inope*, *cap.* 6. Azeved. *ad l. fin. tit.* 21. *n.* 86. *lib.* 4. *novæ recopilat.* Et non mutatur qualitas in perſona hæredis; *dict.* §. *ex his*, Mendez *in praxi ſæculari*, *lib.* 3 *c.* 22. *n.* 31. Nec per aditionem variatur actio, aut obligatio, Surd. *deciſ.* 297. *num.* 4. ubi *num.* 11. quod ſi poſt aditam hæreditatem compromiſit, non gaudet beneficio inventarii, & dicitur conveniri pro debito proprio, & non pro hæreditario.

Hæreditas defertur inter patruum, & ſobrinos in ſtirpem, non in capita *Auth. ceſſante, Cod. de legitimis hæredibus*, cum aliis, de quibus per Corn. *tom.* 1. *ultim. voluntat. c.* 8. *n.* 10.

Hæreditas dari non poteſt in donatione inter vivos, *l. hæreditas*, *Cod. de pact. convent.* Et viventis nulla eſt hæreditas, *l. qui ſuperſtitis*, *ff. de acquir. hæredit. l. nec non*, *Cod. de captivis*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 126.

Hæreditas augetur ex fructibus, *l. item veniunt*, §. *fructus, ff. de petit. hæredit* & ex fructibus, fructuum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 540. *n.* 17. *cum ſequentibus*, & ex fructibus poteſt legitima ſuppleri, notat Angel. *in l. Centurio*, ubi bonus text. *ff. de vulgari*, tradit Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 7. §. 4. verbo *des deux*, *n.* 9. *fol.* 118. Gratian. *forenſ. cap.* 666. *n.* 22. *cum ſequentibus*. Quid ſi res donata veniat ad collationem, an veniant etiam fructus? Vide Valaſc. *de partit. cap.* 15. *num.* 88. Ubi quod quando res donata revocatur, non revocantur fructus, quia non augent rem donatam. Et fructus debentur fratribus in petitione hæreditatis, etiamſi non petantur, Valdeſ. *ad Soar. pag.* 152. *num.* 38. Et quid de poſſeſſore bonæ fidei, fructibus conſumptis, de quibus non eſt factus locupletior, & quando dicatur factus? Vide Gratian. *forenſ. cap.* 422. *num.* 2. *cum ſequentibus*. Et legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ, Valaſc. *de partit. cap.* 18. *cum. ult.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 120. Et fructus debentur à tempore mortis defuncti, de cujus hæreditate agitur, Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 97. *in principio*, tradit gloſſ. 1 *ad finem*, *in l. in fideicommiſſariam* 18. *ff. ad Trebel* paſſim recepta, ut per Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur*, *n.* 170. *Cod. de revocandis donat.* Menoch. *conſ.* 77. *n.* 13. Vincent. de Franch. *deciſ.* 374. *n.* 2 Valaſc. *de partit. c.* 13. *n.* 14. *cum ſequentibus*, quamvis ſint conſumpti bona fide, Bald. *l. non eſt, Cod. famil. erciſc.* ſequitur Tiraquel. *ubi proxime* Gratian. *forenſ. cap.* 618. *n.* 6. & dominium bonorum relictorum pro legitima ſtatim eſt translatum in filios, una cum fructibus per hæredem præſtandis, neque permittitur hæredi illorum alienatio, Gratian. *dicto tract. c.* 560. *n.* 7. & 9.

Hæres & defunctus cenſentur una & eadem perſona, *l. cum à matre, C. de rei vendic. l. ex qua perſona, ff. de juris*, *Auth. de jurejur. à moriente præſtito*, *in princip. collat.* 4. Gloſſ. pen. *in* §. *ſi quis alium Inſtit. de inutil. ſtipulat. l. hæres, ff. de uſu c.* cum aliis, de quibus per Cald. *de poteſt. elig. c.* 16. *n.* 20. Ubi quod hæres repræſentat perſonam defuncti, & ideo ejus factum præſtare debet, neque illud impugnare poteſt, & hæres tenetur ad onera omnia ad quæ defunctus tenebatur *l. hæreditatem, ff. mandati*, *l. quoties, Cod. de hæred. inſtit.* & non debet eſſe melioris conditionis quam defunctus, *l. in his*, §. *non debet, ff. de regul. juris*. Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 23. *n.* 7.

Hæres non eſt filii pater, qui occidit uxorem, ſed frater mortui, excluſo patre, *l. Lucius, ff. de jure fiſci*, Clar. *in* §. *homicidium*, *num.* 22. Gregor. *ad l.* 13. *tit.* 7. *part.* 6. verbo *del heredero*; Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*, *n.* 19. *Cod. de in integrum reſtitut. minor*, Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 81. *num.* 14. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 13. quod occiſor non ſuccedit in bonis occiſi, nec maritus uxori, ſi eam occiderit; & *num.* 14.

quod

Digitized by Google

quod nec filio in bonis maternis, & *n.* 15. quod nec in legitima pater filio ſuccedet, & *n.* 17. limitat niſi maritus cum cauſa occidiſſet uxorem, & *num. ſequentibus* ampliat & declarat.

Hæres an habeatur pro adeunte, vel repudiante? Vide Valaſc. *conſult*, 96. *n.* 11. *& de partit cap.* 15. *n.* 36. Ubi quod ſi aſſignetur terminus ad deliberandum, & interim nec repudiet, nec faciat inventarium, habetur pro adeunte, & obligatur in ſolidum, & ibi allegat text. *in l. fin.* §. *ſin autem hoc aliquis, Cod. de jure deliber. & n.* 31. ſecus aſſerit ſi eſſet aſſignatus terminus ad adeundum, vel repudiandum, tunc enim lapſo termino intelligitur quis repudiare. Et debet hæredi aſſignari terminus ad acceptandum, Cur. Philip *p.* 1. §. 10. *num.* 11.

Hæres ubi deliberat utrum adire velit, poteſt per proclamationem facere citari omnes creditores, ut compareant. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1 *concl.* 57. *n.* 30.

Hæreditas non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari, Aloyſ. Ricc. *decis Cur. Archiepiſcopat. N. polit. p.* 1. *dec.* 126 *n.* 3. *cum ſequentibus.*

Hæres an poſſit hæreditatem repudiare, & legatum in teſtamento relictum acceptare? Vide text. *in l. cum reſponſo, Cod. de legat.* Cald. *de nominat. q* 7. *n.* 41. ubi quod poteſt hæreditatem repudiare, & acceptare legatum.

Hærede proximiore repudiante admittitur ſequens, *l.* 3. *ff. de acquir. hæredit.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 63. *n.* 6. ubi *num. ſequentibus*, idem aſſerit de tutela legitima.

Hæreditatis aditio non præſumitur. Maſcard. *de probat. concl.* 40. *num.* 8. *& concl.* 804. *in princip.* Menoch. *conſ.* 115. *num.* 25. *& conſ.* 320. *n.* 7. Surd. *deciſ.* 154. *num.* 18. *& conſ.* 399. *num.* 15. Valaſc. *de partit. c.* 15. *num.* 41. Et ex quibus probetur, vide Farin. *deciſ.* 393. *cum ſequenti.* Et aditio hæreditatis ex conjecturis, ac levibus indiciis probatur, & teſtes ſingulares ſufficiunt, Grat. *diſceptat. forenſ. c.* 78. *n.* 16. *cum ſequentibus*, ubi *n.* 17. quod idem eſt quod probetur aditio, vel quod quis ſe gesſerit pro hærede. Et filius non præſumitur adire hæreditatem. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imp. lib.* 2. *concl.* 128 ubi *conſiderat.* 1. quod non fit ſolo animo, de quo etiam Gabr. Pereira *de manu Regia*, *c.* 10. *n.* 16. quem vide *n.* 31. Et filius immiſcens ſe hæreditati paternæ, cenſetur habere notitiam teſtamenti, Gratian. *forenſ. c.* 488. *num.* 14. ubi *num ſequenti*, quod in filio producente teſtamentum probatur ſcientia illius, & filius qui dicit hæreditati paternæ ſe immiſcuiſſe, probare debet, Maſcard. *dicta concl.* 804. Et adire præſumitur qui donavit, ceſſit, & renuntiavit bona hæreditaria, Surd. *deciſ.* 90. *num.* 3. *& n.* 11. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio pag.* 32. *n.* 4. Et qui ſolvit debita defuncti videtur adire, Bart. & Jaſ. *n.* 2. *in l.* 1. *Cod. de jure deliber.* idem Jaſ. *in l. frater à fratre, n.* 42. *ff. de condict. indebiti*, Duen. *reg.* 277. *ad fin.* Maſcard. *concl.* 44. *n.* 29. Gratian. *forenſ. cap.* 150. *n.* 23. *& cap.* 468. *n.* 87. & vide aliqua per Surd. *conſ.* 12. *n.* 48. *cum ſeq.* & caſum de muliere inſtituta hærede à viro, per Valaſc. *de part. cap.* 8. *n.* 32. *cum ſequentibus.* Et præſumitur acceptare hæreditatem quoties hæres ſe ingerit in bonis defuncti, Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 8. *n.* 48. Quid ſi proteſtatus eſt, quod non intendebat adire? Vide Surd. *deciſ.* 154. *à n.* 19. ubi quod proteſtatio præcedens tollit omnem conſenſum, & voluntatem adeundi. Et probatur aditio per poſſeſſionem hæreditaris, Grat. *d. c.* 468. *n.* 86. Farin. *deciſ.* 405. *n.* 6. *cum ſeq.* Et adire non præſumitur, qui defunctum ſepelivit Cota *in memorab. juris*, verbo *ſepeliens, p.* 759. Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 101. *n.* 70. Surd. *deciſ.* 255. *n.* 13. *& de alim. tit.* 1. *q.* 44. *n.* 38. *cum ſeq.* ubi etiam quod non videtur adire hæreditatem ſi familiæ defuncti alimenta præſtitit, & ſolvit medicinas, & Vide Valaſc. *de partit. c.* 15. *n.* 42. ubi quod non inducitur aditio ex aliquo actu qui poſſit cenſeri geſtus intuitu pietatis. Et quando judicium ſubit, an videatur adire? vide Gom. *t.* 1. *var. c.* 9. *n.* 25. Et ſi donet, & cedat hæreditatem, adiviſſe dicitur, Menoch. *conſ.* 1. *n.* 489. *& conſ.* 77. *n.* 22. Surd. *deciſ.* 70. *n.* 3. *&* 11. Et maritus retinens dotem uxoris, non cenſetur adiviſſe hæreditatem nomine filiorum, idem Menoch. *conſ.* 121. *n.* 84. Et aditio eſt probanda, idem *conſ.* 124. *n.* 120. *cum ſequentibus.* Et videtur adire hæreditatem qui cóficit inventarium, Gregor. *ad l.* 5. *tit.* 6 *part.* 6. verbo *ſupre ren, & l.* 11. *dicto tit.* 6. Perez *tit.* 3 *lib.* 5 *Ordinam. pag.* 144. Tiraquel. *le mort, p.* 7. *declarat.* 2. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 16. *n.* 25. *& n.* 51. Phœb. *deciſ.* 27. *p.* 2. Valaſc. *de partit. c.* 7. *n.* 29. *& c.* 15. *n.* 5. *cum ſequentibus*, ubi notabiliter, *in iſto n.* 41.

Hæres cenſetur inſtitutus in cæteris bonis per verbum, *relinquo.* Barboſa *in addit. ad cap. Raynuntius, de teſtam. pag.* 108. *col.* 2. Et in hæredem tranſeunt omnes actione. activæ & paſſivæ, *l. pactum, ff. de pactis, l. ea lege, Cod. de condict. ob cauſam, l. veteris, Cod. de contrah. & commit. ſtipulat.*

Hæreditas in ſuis non adita tranſmittitur, Tiraquel. *l. mort. p.* 2. *declarat.* 5. *n.* 21. *&* 22. Menoch. *conſ.* 1. *num.* 491. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n.* 57. *Cod. de in integrum reſtitut. min. & de nominat. q.* 10. *n.* 20. *cum ſequentibus*, & de ſuo hærede, vide Pinel. *in rub. Cod. de bonis maternis, p.* 2. *n.* 36. Cald. dicto verbo *ſine curatore, n.* 44.

Hæreditas non adita tranſmittitur, quoad extraneos, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 78. *à n.* 10. Cabed *deciſ.* 61. *p.* 2. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *hæreditas, num.* 6. Et legitima quam aſcendentes acquirunt in bonis filiorum, non agnita tranſmittitur, idem Grat. *c.* 448. *n.* 21. *cum ſequentibus*, Menoch. *conſ.* 71. *num.* 8. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 131. *conſiderat.* 1. *n.* 17.

Hæredes quis poteſt inſtituere extraneos citra peccatum, relictis conſanguineis divitibus, ſecus ſi fuerint pauperes, argum text. *in c. ſi quis reliquerit*, 30. *diſt.* probant Rebuf. *in l. licet*, §. *paternos, de verbor. ſignificat. pag.* 30. *col.* 2. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 17. *n.* 273. Nav. *comment. de Regular. n.* 35. *verſ. ſextò*, Cald. *in rub. Cod. de inoffic. teſtam. à n.* 4. *cum ſeqq. & conſ.* 3. *n.* 13. Et inſtitutio facta à marito, & uxore de ſe invicem valet, Valaſc. *conſult.* 7. Valdeſ. ad Soar. *pag.* 84. Bernard. Græv. *dicto lib.* 2. *concl.* 117.

Hæredes extranei dicuntur omnes, exceptis filiis & nepotibus, Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 140 *n.* 2.

Hæres inſtitutus ſub conditione, ut filio ſpurio teſtatoris hæreditatem reſtituat, talis inſtitutus in foro animæ dicta bona non poteſt ſibi retinere, nec filio ſpurio teſtatoris dare. Farin *p.* 7. *in fragm lit. F, n.* 108 Cened. *ad Decretal. collect.* 168. *num.* 4. Menchac. *illuſtr. c.* 102. *num.* 124. Perez *l.* 22. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordinam. p.* 103. Et ſpurius quando inſtituitur, apertè hæreditas applicatur venientibus ab inteſtato, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 31. *num.* 33. ubi *num.* 34. quod fiſcus capit hæreditatem, quæ fuit alicui relicta, qui fidem accommodavit reſtituendi ſpurio. Et quando dicatur accommodaſſe tacitam fidem? vide Phœb. *dec.* 40. *p.* 1. Et quo pacto probetur? vide Valaſc. *tom.* 1. *alleg.* 33. *num.* 12. Beja *p.* 2. *caſu* 12. *folio* 190. *verſ.* Quid ſi accommodavit tacitam fidem de reſtituendo capaci? vide text. *in l. quidam cùm filium, ff. de hæred. inſtituendis.* Idem Valaſc. *dicta alleg.* 33. *num.* 13. agit de Motu Pii V. quo annullat omnia relicta per clericos incapacibus, ſive palam, ſive tacitè, eaque applicat fiſco Sedis Apoſt. exceptis bonis feudalibus, vel

emphyteuticis

Digitized by Google

emphyteuticis, quæ jubet dominis eorum directis devolvit: *& n.* 14. teſtatur vidiſſe obſervatum hunc Motum in hoc Regno in hæreditate Gonçali de Rocha, Archidiaconi Doliveira, & ſimul Canonici in Eccleſia Portugalenſi.

Hæreditati jacenti datur curator bonis ad inſtantiam creditorum, *l. ſi de vi* 8. *ff. ex quibus cauſis in poſſeſſionem eatur.* Franciſc. Marc. *deciſ.* 32. *n.* 1. *p.* 1. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 8. *n.* 79. Paul. Montan. *de tutel. cap.* 28. *n.* 56. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 130 *n.* 14. *cum ſequentibus*, Farin. *dec.* 368. *n.* 3. Alia de curatore vide apud Cardoſo *in praxi judi cum & advocat.* verbo *curator.*

Hæres non poteſt arguere defunctum de mendacio, Aym. *conſ.* 125. *n.* 6. Nec poteſt venire contra confeſſionem ſui auctoris, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 141. *n.* 1. Et confeſſio teſtatoris non poteſt revocari ab hærede, idem *c.* 570. *n.* 21.

Hæres hæredis teſtatoris eſt hæres, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 60. *n.* 3. *&* 4.

Hæredis inſtitutione perficitur teſtamentum, §. *ante hæredis inſtitutionem, Inſtit. de leg.* §. *in primis inſtit. de fideicommiſſ. hæredit. l. proximè, ff. de his quæ in teſtam. delent. l. fin. ff. de jure codicil.*

Hæres an poſſit rem ſubhaſtare, vel in ſolutum dare creditori? vide Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 730. *n.* 36.

Hæreditas acquiritur monacho, & ex ejus perſona tranſit ad monaſterium, Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſc. poſſeſſ. n.* 294. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quæſt. Regular. q.* 77. *art.* 1.

Hæreditas adita conſideratur ut patrimonium hæredis, Menoch. *conſ.* 77. *n.* 7. *& conſ.* 81. *num.* 24. *& conſ.* 115. *n.* 49. *&* 57.

Hæres non conficiens inventarium tenetur ultra vires hæreditarias, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 43. *à n.* Maſcard. *de probat. concl.* 851. *num.* 14. Cur. Philip. *p.* 2. §. 10. *n.* 3. Marta *de juriſdict. p.* 4 *cent.* 1. *caſu* 75. *n.* 10. Barboſ. *in cap. ult. de ſepultur. n.* 4. Et ſi unam omiſit, habetur inventarium pro facto, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 537. *num.* 10. Et clerici hæredes inſtituti non conficientes inventarium, non tenentur ultra vires hæreditatis in ſolidum, ſed ſolùm de eo quod verè in hæreditate reperitur, Marta *dicto caſu* 75. *à n.* 5.

Hæres poteſt deducere quartam Trebellianicam, etiamſi inventarium non fecerit, Menoch. *conſ.* 177. *num.* 28.

Hæreditatem jus adeundi non durat ultra 30. annos, Gloſſ. *in l.* 3 *ff. de acquir. hæredit.* Valaſc. *de partit. cap.* 38. *n.* 3.

Hæres non poteſt præſcribere legatum, ſtante notitia teſtamenti, etiam lapſis 40. annis, Surd. *dec.* 26. *n.* 4. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 8. *n.* 66. Menoch. *conſ.* 352. *n.* 2. Menchac. *de ſucceſſ. creat.* §. 10. *n.* 38. *& uſufrequent. cap.* 5. *n.* 11. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 118. *n.* 16. *cum ſequentibus.*

Hæres tenetur & cogitur exonerare conſcientiam defuncti, & ſolvere ejus debita, & damna ab eo illata reſarcire, probat text. *in cap. literis* 5. *de raptor.* ubi Barboſa, Cened. *ad Decretal. collect.* 40. *n.* 4.

Hæreditas non intelligitur, niſi deducto ære alieno, *l. ſubſignatum*, §. *bona, ff. de jure dotium*, cum aliis de quibus Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *hæreditas, n.* 8.

Hæreditas in filio emancipato non acquiritur ſine aditione, *l. quoniam* 7 *Cod. de jure deliber. l. unica*, §. *in noviſſimo, Cod. de caduc. tollend.* Cald. *in l. ſi curatorem.* verbo *læſis, n.* 48. *col.* 2. *Cod. de in integrum reſtitut. min.*

Hæreditas clerici dum non eſt adita, pertinet inventarium ad judicem Eccleſiaſticum, adita verò à ſæcularibus ſpectat ad judicem laicum, cum poſt aditionem illa bona efficiantur patrimonium ipſius hæredis Gabr. Pereira *de manu Regi. p.* 1. *cap.* 16. *n.* 6. *& 21. & p.* 2. *c.* 30. *n.* 11. Et clerico ab inteſtato decedente, etiam hæreditate jacente, ac non adita, inventarium eſt conficiendum apud judicem Eccleſiaſticum, idem *dicto cap.* 16. *num.* 28. *cum ſequent.* Et hæreditas jacens clerici gaudet privilegio ejuſdem, & non poteſt collectari, nec tenebitur gabellam ſolvere, Flor. *var. lib.* 2. *quæſt.* 121. *n.* 209 *cum ſeq.* Barboſ. *ad l. hæres abſens, in princip. ff. de judic. num.* 177 *cum ſequentibus.* Et inventarium bonorum clerici defuncti relinquentis hæredem laicum, fieri debet poſt aditam hæreditatem per Curiam ſæcularem, Guter. *l. b.* 2 *pract. quæſt.* 49. Tiraquel. *tract. ceſſante cauſ. p.* 1. *n.* 217 Eodem modo poſt aditam hæreditatem, ſi laicus inſtituit hæredem clericum, per Eccleſiaſticum eſt conficiendum inventarium, Palat. *in repetit. rub.* §. 39. *num.* 12. Roland. *conſ.* 61. *num.* 9. *lib.* 4. Barboſ. *in l. ſi conſtante*, §. *fin. n.* 29. *in fine, ff. ſoluto matrim.* Cabed. *deciſ.* 81. *p.* 1.

Hæredum appellatione veniunt hæredes ſanguinis, id eſt liberi, & deſcendentes, non verò tranſverſales, vel etiam aſcendentes, quando Princeps aliquid concedit pro ſe & hæredibus ſuis, Menoch. *conſ.* 158. *n.* 9. Salganer. *tract. de condit. & demonſtr. p.* 1. *cap.* 30. Quis ſit ſuus hæres, tradunt Pinel. *in rub. Cod. de bonis maternis, p.* 2. *n.* 36. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n.* 45. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* In hoc tamen Regno pater & mater, avus atque avia ſunt hæredes ſui & neceſſarii, ex Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 91. Et verbum, *ſine hærede*, intelligitur ſecundùm ſubjectam materiam, id eſt ſine filio, & æquipollet verbo, *ſine liberis*, in his quæ ad filios, & non ad extraneos debent pervenire, Flor. *var. lib.* 1. *quæſt.* 19. §. 2. *n.* 7. *&* 8. Et hæredum maſculorum appellatione veniunt deſcendentes Surd. *dec.* 322. *n.* 7. Et nomine ſucceſſorum, & hæredum propriè comprehenduntur fœminæ, *l. hæredis appellatio, l. hæred. appellatione, ff. de verbor. ſignificat.*

Hæredis nomine non venit fideicommiſſarius, Menoch. *conſ.* 117. *n.* 7.

Hæres ſemel non poteſt deſinere eſſe hæres, *l.* 3. *& ſi*, §. *ſeq. quod Papinianus, in fine ff. de min.* Cald. *de poteſt. eligendi, cap* 16. *n.* 37.

Hæredes extranei dicuntur omnes, exceptis filiis & nepotibus, Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt* 140. *n.* 2.

Hæres non poteſt præſcribere quando defunctus fuit in mala fide *l. cum hæres, ff. de diverſis & tempor. præſcript.* quod procedit etiam in præſcriptione longiſſimi temporis, quia non poteſt à ſeipſo incipere præſcriptionem; ut tenent Anton. de Butrio, & Panorm. *in cap. ſi diligenti, num.* 30. *col.* 5. *verſ. ſed circa prædicta, de præſcript.* Alexand. *in l. Pomponius*, §. *cum quis, n.* 21. & ibi Jaſ. *col. pen. ff. de acquir. poſſeſſ.* ubi magis communem dicit, probant Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 70. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 52 *n.* 2. eandem opinionem tenet in multis conſiliis Alexand. ut refert Bald. *de præſcript.* 2. *p.* 3. *princip. q.* 12. *n.* 12. Ubi aſſerit hoc procedere, quamvis hæres habeat juſtam ignorantiæ cauſam, & præſumptam bonam fidem, & quod hæc opinio debet ſervari in utroque foro, & ab eo non ſit recendendũ in conſulendo, & judicando, tradit Covar *in reg. poſſeſſor*, 2. *p.* §. 9. *à n.* 1. Et hoc de plano procedit quando hæres ſcivit malam fidem defuncti quia tūc cùm habeat malam fidem formalem, nullo tempore purgatur, ut per additionem ad Bart. *in l. fin. n.* 17. *Cod unde vi*, Aret. *conſ.* 153. Maſcard. *de prob. l.* 1. *concl.* 125 *n.* 10. Valaſc. *in ſimili conſ.* 45. *n.* 8. *& ult. in fine.* Et populus

Digitized by Google

pulus nunquam præſcribit, quia ſemper cenſetur eſſe idem. Surd. *conſil*. 494. *num*. 45.

Hæredes tenentur dare veſtes lugubres viduæ ſecundùm perſonarum & mariti dignitatem. Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſi quis ex his*, *n*. 125. *ff. de lib. agnoſc*. Barboſa *in l. quæ dotis*, *n*. 81. *ff. ſoluto matrim*. Spin. *de teſtam. gloſſ. 2. princip. n*. 63. Guter. *lib. 2. pract. q*. 95. *n*. 6. Maſcard. *de probat. concl*. 10 4. *n*. 5. Surd. *de alim. tit*. 4. *quæſt*. 2. *n*. 13. *cum ſequentibus* Et hæredes mariti non alunt viduam intra annum luctus, ſed dotem reſtituunt pro ſufficienti neceſſitate, idem Surd. *tit*. 1. *q*. 44. *n*. 1. Quid in alimentis præteritis uxoris? vide Menoch. *conſ*. 81. *n*. 61. Gam. *deciſ*. 61. Cordub. *in dicto* §. *ſi quis ex his*, *n*. 11. *cum ſequentibus*, ubi quod poſſunt peti ab hæredibus mariti.

Verbo Hæreticus.

HÆRETICI ſunt hoſtes pejores Ethnicis, & deſtruunt finem quæ eſt fundamentum Eccleſiæ, ut ex D. Auguſt. & aliis reſolvit Henriq. *p*. 1. *ſum. lib*. 4. *cap*. 1. *pag*. 107. Et hæreſis eſt crimen atrociſſimum, Menoch. *conſ*. 149 *n*. 1. Et merè Eccleſiaſticum, Clar. *lib*. 5. *receptar. ſentent*. §. *hæreſis*, *num* 4. Et propter hæreſim poteſt fieri divortium inter maritum & uxorem, Farin. *de delictis*, *p*. 5. *q*. 143. *n*. 98. Beja *caſuum conſcient. p*. 4. *caſu* 30.

Hæretici bona fiſco applicantur à tempore commiſſi delicti poſt ſententiam declaratoriam, text. *in cap. cùm ſecundùm leges*, *de hæreticis*, *lib*. 6. junctis reſolutis per Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur*, *n*. 337. *Cod. de revocand. donat*. Peregrin. *de jure fiſci*, *pag*. 205. *num*. 8.

Hæreticus eſt ipſo jure privatus beneficio, Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap*. 214. Et poſt abjurationem ac peractam pœnitentiam diſpenſari non poteſt cum hæretico, ut de novo ordinetur, Garc. *de benefic. p*. 11. *cap*. 10. *num*. 81.

Hæreticum patrem tenetur filius accuſare, Perez *lib*. 8. *p*. 120. Maſc. *de prob. concl*. 857. *n*. 18. *cum ſequentibus*, Palat. *in repetit. cap. per veſtras*, §. 26. *n*. 8. Farin. *de delict. p*. 2. *lib*. 1. *tit*. 6. *q*. 54. *n*. 174. Et denuntiando parentes an quis evadat pœnas, *c*. 2. §. *hæretici*, *de hæretic. lib*. 6. Vide Cened. *in collect. p*. 3. *collect*. 28. *num*. 4. & 5. Et de denunciatione hæretici, vide Spin. *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. ub. p*. 12. *n*. 28. Flor. *var. qq. lib*. 1. *q*. 18. *n*. 35. & *n*. 48. Director. Inquiſitorum *p*. 2. *quæſt*. 53. *pag*. 373. Azor. *inſtit. moral. p*. 1. *lib*. 2. *cap*. 2. *col*. 129. Sayr. *clavis Regia lib*. 12. *cap*. 19. *n*. 23 *cum ſeqq*. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib*. 4. *quæſt*. 8.

Hæretici aut proditoris filius, qui ante patris hæreſim, vel crimen natus eſt, evadit pœnam contra talium filios jure præſcriptam, Clar. *in* §. *hæreſis*, *n*. 17. & *in* §. *læſa majeſtatis*, *num*. 12. Simanc. *de Catholicis*, *cap*. 26. *à n*. 23 Decian. *in tract. crimin. lib*. 5. *cap*. 45. *diſp*. 6. Cov. *lib*. 2. *var. cap*. 8. *num*. 5. & plures alii, de quibus Cened. *ad collect*. 28. *n*. 2. Alia de hæreticis vide per eundem *ad Decretal. collect*. 103. & Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *hæreticus*. Et divortium poteſt fieri inter maritum ac uxorem propter hæreſim, Farin. *de delict. p*. 5. *quæſt*. 143. *num*. 98. Beja *dicto caſu* 30.

Verbo Hypotheca, Hypothecans, Hypothecarius, Hypothecatus.

HYPOTHECA non poteſt conſiſtere ſine obligatione principali, *l. ſi legati*, *l. contrahitur*, *ff. de pignor*. Menoch. *conſ*. 58. *num*. 14. Neguzant. *de pignor. p*. 3. *memb*. 1. *num*. 8. & 9.

Hypotheca datur in rebus comparatis ex pecunia propria, vel in rebus à ſe venditis, & eſt præferendus aliis creditoribus, Barboſ. *in l. ſi cùm dotem*, §. *fin. n*. 31. *ff. ſoluto matrim*.

Hypothecata tacitè cenſentur pro mercede domus invecta & illata in domum conductam, Menoch. *de arbitr. lib*. 2. *caſu* 441. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ*. 84. Idem procedit tam in prima, quam in tacita reconductione, Cald. *de empt. c*. 33. *n*. 1. 69. *cum ſeqq*. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap*. 68. *n. cum ſeqq*. Et de inquilino inquilini vide eundem Cald. *d. cap*. 33. *num*. 94. Gratian. *cap*. 149. *num*. 14. Ubi quod ei non competit beneficium tacitæ hypothecæ, niſi quoad effectum retentionis. Secus eſt in libris ſcholarium, Rebuff. *de privileg. ſcholar. privil*. 19. Et idem procedit in rebus invectis & illatis in fundum emphyteuticum, Maſcard. *de probat. concl*. 210. *n*. 8. Cald. *ubi proximè*, *n*. 70. & *n*. 97 Valaſc *de jure emphyt. q* 20. *n*. 17.

Hypotheca non cenſetur inducta in prædium ruſticum, Cald. *d. cap*. 38. *num*. 98. *cum ſeqq. juncto n*. 70. & *num*. 96.

Hypotheca generali quæ comprehendantur? Vide Menoch. *de interdict. remed*. 3. *adipiſc. poſſeſſ. num*. 125. *cum ſeqq*. & *n*. 134 & 144. Menoch. *uſufrequent. c*. 56. Marant. *in pract. p*. 4. *num*. 109. *cum ſeqq. p*. 154. Farin. *deciſ*. 230. *Rota Romana*, *num*. 1.

Hypotheca tacita nunquam cenſetur inducta, niſi in caſibus à jure expreſſis, gloſſ. fin. *in fine*, *in l*. 2. *ff. de privileg. credit*. Surd. *deciſ* 31. *num*. 9. & *deciſ*. 271. *num*. 10.

Hypotheca eſt onus reale, & tranſit in quemcunque poſſeſſorem cum ipſa re, *l. in via conſtitui*. §. *quicunque*, *ff. de ſervit. urban prædior*. Surd. *deciſ*. 32. *n*. 5.

Hypothecans bona ſua, videtur hypothecare tam bona præſentia quàm futura, *l. fin. Cod. quæ res pignori obligari poſſunt*.

Hypotheca ſuper bonis immobilibus facta à marito ſine uxore eſt nulla, *l. fin. Cod. de rebus alienis*, Gam. *deciſ*. 109.

Hypothecaria qui poteſt conveniri, dicitur debitor, ex Surd. *deciſ*. 174. *n*. 11. & *n*. 21.

Hypothecata ſunt bona tacitè pro ſolutione collectarum, Cald. *de reſolut. emphyt. cap*. 3. *num*. 25. Surd. *deciſ*. 311. *n*. 21. Et ſucceſſor in beneficio tenetur pro ſubſidio charitativo præſcripto, Azor. *inſtit. moral. p*. 2. *lib*. 9. *cap*. 14. *col*. 1044.

Hypotheca prior, ſive expreſſa, vel tacita, ſemper poſteriori tacitæ, vel expreſſæ præfertur, Ordinat. *lib*. 3. *tit*. 91. *in principio*. Mendez *in praxi*, *lib*. 3. *cap*. 11. *num*. 58. Gabr. Pereira *deciſ*. 23. *num*. 1 *cum ſeq*. Flor. de Mena *var. lib*. 1. *quæſt*. 6. *art*. 3. *num*. 28. Guter. *pract. lib*. 3. *quæſt*. 99. *num*. 6. qui *quæſt*. 100. *num*. 5. & 12. ait quod prior credito hypothecarius, etiam privatus, habens expreſſam hypothecam, poteſt pecuniam ſecundo creditori ſolutam avocare, & *numero* 11. docet quod ceſſat præferentia ſecundi creditoris, facta traditione primo creditori in bonis debitoris, & poſt illorum poſſeſſionem; nam per ſolam traditionem acquiſitum fuit dominium & poſſeſſio primo creditori. Cald. *de empt. cap*. 12. *num*. 15.

Verbo Homicidium.

HOMICIDIUM caſuale quando inducat irregularitatem? Vide Bonacin. *de irregularit. diſput*. 7. *quæſt*. 4. *puncto* 7. *propoſit*. 2. & 1. Nuntii Hiſpaniarum ſolent habere facultatem diſpenſandi in homicidio caſuali, etiam publico, & ſimiliter Commiſſarius generalis Bullæ Cruciatæ, Garc. *de benefic. p*. 7. *cap*. 11. *à num* 35.

Homicidii

Digitized by Google

Homicidii pœnam incurrit percutiens data opera prægnantem, ſi mortuus ſit partus animatus videlicet maſculus poſt 40. dies, fœmina poſt 60. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.72. n.17.* Farin *de delict. p.3. q.86. n.48. & q.92. n.136. & p.5. q.122. n.139 cum ſeqq* Et fœmineus fœtus 89. die, maſculus verò 40. animatur, ex recepta reſolutione Theologorum, Barboſ. *in votis deciſivis Canon. lib.1. voto 12. n.27.* Et in dubio cum non conſtat an fœtus ſit animatus, vel inanimatus ad effectum incurrendi irregularitatem, potiùs præſumitur animatus, idem Barboſ. *d. voto 12. n.31. & 32. & ad princip. diſt.5. n.3. & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.3. allegat.51. caſu 9. n.141.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1. lib.1. c.10. n.44.* ubi *n.45.* tradit quod in dubio facti homicidii cenſendus eſt quis irregularis quoad privationem ſuſcipiendi Ordines, ac in illis miniſtrandi, quam intrinſecè includit irregularitas, quæ ſi fuerit ſequuta ob culpam, ſeu delictum, irregularis poteſt etiam privari beneficio per ſententiam, ut probat cum pluribus citatis Garc. *de benefic. p.11. cap.10. n.47.* & de aliis ad propoſitum vide Bonacin. *de irregular. diſput.5. q.1 puncto 5. propoſit.2. n.3.* Et circa materiam homicidii de conſtitutionibus abortus, vide Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *abortus*, Sayr. *de cenſur. lib.3. c.35 n.24.* Fr. Emman. Roderic. *Regular. tom.2. q.33. art.4.* Molin. *de juſtit. tom.3. diſp.27.* Hieronym. Roderic. *in compendio qq. Regular reſol.4* Bonacin. *de cenſur. in particulari extra Bullam, diſp.2. q.2. puncto 10. juncto n.5.* Barb. *ad c. ſicut ex literarum 20. de homicidio, & ad c. Moyſes 32. q.2. & d. voto 12.* & aliis ſuprà citatis locis, & plura de homicidio vide apud Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *homicidium*, ubi latiſſimè.

Verbo Honor.

HONORIS cauſa vitæ æquiparatur, *l. juſta cauſa, ff. de manumiſſ. vindicta*, Gregor. *l.4.* verbo *las leys, tit.13. part.2.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, in princip. n.4. ff. de liber. agnoſc.* Menoch. *conſ.96. n.15. & conſ.98. n.8. & conſ.302. à principio*, Aym. *conſ.2. n.28.* Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p.1. conſiderat.2.* Surd. *deciſ.89. n.21.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem*, verbo *cùm non abſimilis, n.10. Cod. de in integrum reſtit. min.* Menchac. *illuſtr. qq. c.18. n.13.* Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *honor*, *num.4.* Mar. Antonin. *var. lib.3 reſol.11. n.2.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapolit. p.1. dec.68. n.5. 6. & 16.* honor lucro, imò etiam vitæ præfertur, *l. iſti quidem, ff. quod metus cauſa, l. reprehendenda, Cod. de inſtitut. & ſubſtitut. l. quiſquis, Cod. de poſtul. c. nolo 12. q.1.* Surd. *conſ.426. n.57.* Farin. *in praxi crim. p.1. q.15. n.6.* Et bona fama ac honor præ cæteris diligenda ſunt, & debet quis potiùs mortem pati, quàm honorem perdere, Menoch. *de arbitr. lib.2. caſu 377. n.19.* Surd. *dec.89. num.21.* Et honor præfertur pecuniæ. Næv. *in l.2. Cod. quando civilia munera indicantur, lib.10. n.1.* Et honor eſt maximum bonorum, gloſſ.1. *in extravag. ad conditorem, in verſ. honorem, de verbor. ſignificat.* Philoſoph. Ethic. *lib.4.* Navar. *in tract. de finibus bonorum actuum, n.45.* D. Thom. 1.2. q.2. art.2.

Honoris ſui parvipenſionem nemo tenetur pati, *l. in principio ff. de poſtul.* Menoch. *conſ.94. à principio*, Navar. *ubi proximè, num.74.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, in princip. num.25. ff. de liber. agnoſc.* Farin. *p.1 praxis crimin. lib.1. tit.2. quæſt.15. num.6.* Et D. Paul. *1. ad Corinth. 9.* bonum eſt enim mihi magis mori, quàm ut gloriam meam quis evacuet, refertur *in c. Sacerdos 1. quæſt.2.* Et Iſaias *cap.42.* gloriam meam alteri non dabo, *c. nullus, 93. diſt.* Et perſona cæteris rebus præferenda eſt, Surd. *de alim. tit.8. privil.85. num.11.* Et pro honore ſi quis ab eo deturpetur, competit judicium poſſeſſorium, Cordub. *d. n.95.* Garc. *de nobilit. gloſſ.45. n.59.* Barb. *ad c. à memoria, n.2. ut lite pend. & ad cap. licèt cauſam 9. de probat. n.11.*

Honorem debent impendere minores majoribus, *c. ſtatuimus, de majorit. & obed.* Rebuff. *in tract. nominat. quæſt.14. num.49* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.283.* Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, pag.2. conſiderat.10.* Mart. *de juriſdict. p.2. caſu 34. num.44.*

Verbo Hospitale.

HOSPITALE dicitur locus pius, Tiraq. *de pia cauſa, in præfat. p.8.* Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n.82.* Valaſc. *conſult.105.* Flamin. *de reſign. lib.11. q.3. num.42.* Et gaudet privilegiis Eccleſiæ, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.3. collect. 648. & p.4. collect. 1097.* Et gaudet privilegio Eccleſiæ, ſi fuerit fundatum authoritate Epiſcopi, Flor *var. q.21. n.175.* Et quando præſumatur fundatum authoritate Epiſcopi? Vide eundem Flor. Anton. Gabr. *lib.6. de pia cauſa, concl.2. n.5.* Rota Bononien. *dec.13. n.4.* Franciſc. Marc. *dec.1017. n.2* Menoch. *de præſumpt. l.6. q.79. n.3.* Maſcard. *de prob. concl.583. & 623. & 869.* Rota *in memorab.* verbo *Facta*, Valaſc. *dicta conſult. 105. n.45.* Guter. *Canonic. qq. c.35. n.18.* Et ſi habeat cymbalum ſupra tectum erectum, & pulſatur ad divina celebranda præſumitur fundatum authoritate Epiſcopi, Sanch. *de matrim. lib.9. diſp.15. n.39.* De confraternitate montis pietatis, vide Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.22. de ſacrificio Miſſæ, cap.9. n.9* Et an ſit licita? Vide Cened. *ad Decretal. collect. 41. n.2.* Quod confratriæ dicuntur loca pia, ſi ſint authoritate Ordinaria fundatæ, & in eis celebrentur Miſſæ, & ſint hoſpitalia cum campanilibus & campanis, tradunt Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 481. n.2. & n.11. cum ſequentibus, & cap.517.* Marta *de juriſdict. p.4. cent.2. caſu 134. n.7. cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *de manu Regia, p.1. c.17. n.10.* Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.3. allegat.75. num.13. & n.22 cum ſeqq. & ad cap. cùm & plantare, n.42. de privileg. & ad cap. nos quidem 3. de teſtam. n.5.* Item Confratriæ quæ per adminiſtratores reguntur, gaudent jure minoris, ſi ſint authoritate Epiſcopi conſtitutæ, Tiraquel. *de pia cauſa privil.138.* Guter. *Canon. c.35. n.14.* Cabed. *dec.51. n.2. & n.5. p.1.* Barboſ. *dicta allegat.75. n.39. cum ſeqq.* Menoch. *de interdict. remed.13. recuper. poſſeſſ. n.34.*

Hoſpitali Regio urbis Ulyſſiponenſis applicantur conceſſione Apoſtolica emolumenta Miſſarum, & alia onera pia non impleta, Gabr. Pereira *dec.57.* & Reynoſo *obſervat.7. n.1.* ubi *n.38* adducit tenorem diplomatis Regii lati in favorem dicti Hoſpitalis circa certitudines Miſſarum, & formam illarum.

LIT

Digitized by Google

LITERA I.

Verbo IGNORANS, IGNORANTIA.

IGNORANTIA præſumitur, niſi ſcientia probetur, Barboſa *in libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. I, num. 5.* & ſcientia probatur per conjecturas, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 433. num. 77. & cap. 510. num. ult.* Et abſens præſumitur ignorare etiam ea quæ publicè nota ſunt, Barboſa *in addit. ad collectan. p. 150.*

Ignorantia juris neminem excuſat, *l. Regula, in princip. ff. de juris & facti ignorant.* ubi gloſſ. magna, *reg. ignorantia, de reg. juris, lib. ſexto,* D. Thom. *quodlib. art. 19.* Valaſ. *de jure emphyt. q. 38. n. 15.* quos cum aliis refert illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha *in princip. diſt. 38. n. 2.* Ubi ampliat non ſolùm in ignorantia juris communis, ſed etiam in ignorantia juris municipalis ſeu ſtatutarii? nam malam fidem cenſetur habere qui contra jura mercatur, *reg. qui contra 82. de reg. jur. lib. ſexto,* Menoc. *de præſumpt. l. 3. præſumpt. 130. n. 35. & 39.* Et errans in jure præſumitur in dolo, ubi jus contravenit, vel actui reſiſtit, Maſcard. *de probat. concluſ. 640. n. 2.* Et unuſquiſque præſumitur ſcire leges, *l. leges, ſacratiſſima, Cod. de legibus,* poterit enim conſulere peritiores, adhibita mediocri diligentia, & ſcire poterat & debuerat, *dicta l. Regula, §. ſed juris, l. in bonorum,* & ibi Bart. *ff. de bonor. poſſeſſ. l. ſi aviam, Cod. de ingenuis, & manumiſſ.* Pinel. *in l. 2. C. de reſcind. vendit p. 1. cap. 2. n. 31.* Barboſ. *in prælud. l. ſi mora, n. 12. ff. ſoluto matrim.* Guter. *pract. q. 70. in fine,* Surd. *deciſ. 237.* Azeved. *l. 2. à n. 32. tit. 1. lib. 2. nova recopilat.* Et ignorantiâ juris in his terminis continet latam culpam, ut cum communi reſolvit Padil. *in l. conſtitutiones, Cod. de juris, & facti ignorant. n. 13.*

Ignorans non dicitur ratificare, Menoch. *conſ. 120. num. 37.* Et cenſetur contradicere, *l. qui vas, §. vetare, ff. de furtis,* Reynoſo *obſerv. 58. n. 2.* Et non dicitur negligere aut contravenire, *l. ſi ignorans, ff. locati,* Steph. Grat. *diſcep. forenſ. cap. 631. n. 20.* Et non videtur negligere, nec contemnere jus ſuum, *l. nec ignorans, Cod. de donat.* Farin. *in praxi crimin. p. 4. conſult. 96. n. 33.* Surd. *deciſ. 25. n. 30.* & *conſult. 7. n. 15. cum ſequentibus, & conſult. 454. n. 51. & de alim. tit. 9. q. 26. n. 98. cum ſequentibus,* ubi etiam plura adducit de ignorantia.

Ignorans dicitur qui neſcit modum & qualitatem facti Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 13. n. 8.* Et ignorare non poteſt quis conditionem bonorum, quæ communiter cum fratribus poſſedit: & ſcire quis præſumitur ea quæ concernunt ſuum patrimonium. Plura alia de ignorantia vide apud Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *ignorantia.*

Verbo IMMUNITAS.

De IMMUNITATE Eccleſiaſtica vide latiſſimè Barboſ. cum ab eo citatis, *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2. tit. 5.* quibus adde filium *in collect. ad cap. inter alia, & ad cap. quia plerique, & ad cap. ult. de immunit. Eccleſiaſt. & ad cap. quoniam 4. eod. tit. lib. ſexto, & in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 20. & de jure Eccleſiaſt. lib. 2. cap. 3. de immunit. Eccleſiar. per totum,* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. dec. 141. p. 1. & deciſ. 54. num. 7. p. 1.* Auguſt. Barboſæ Repertor. Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. cap. 46.* Illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha *ad cap. eos qui 6. 87. diſt.* Cened. *ad Decretal. collect. 54. & collect. 178. & pract. quæſt. 42.* ubi etiam de his qui confugiunt ad ſanctam Euchariſtiam, dum ducitur per vicos & plateas ad infirmos. Et abſolutio à cenſuris ob violatam immunitatem Eccleſiaſticam eſt Sedi Apoſt. reſervata Barboſ. *d. cap. 20. n. 14.*

Immunitatis privilegium ut quis habeat, ſufficit manu prehendere portam Eccleſiæ, ſeu Eremitorii clauſuram, ut refert Joan. Ign. *in l. 1. c. 57 ff. ad Syllan* aſſerens Rothomagi, civitate Franciæ, ita judicatum ſæpè fuiſſe, cui ſubſcribunt Cov. *lib. 2. var. cap. 20. n. 18* Remig. *de immunit. Eccleſiaſt. ampliat. 8.* Nav. *in man. c. p. 25. n. 17* Farin. *in pract. crimin l. 1. tit. 4. q. 28. n. 14.* Qui extraxit fugientem ad Eccleſiam tenetur ad reſtitutionem non ſolùm Eccleſiæ, ſed etiam ipſi delinquenti carc. *de benefic. p. 7. cap. 16. n. 44* Et Eccleſia debet reſtitui, ſi ab ea extrahatur delinquens, licèt notoriè conſtet illum non gaudere immunitate Eccleſiaſtica, Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 590. n. 11. cum ſequentibus,* Ricc. *d. p. 1. deciſ. 110.* Et crimen læſæ majeſtatis committens non gaudet hoc privilegio, Cur. Philip. *p. 3. §. 12. n. 28.*

Verbo INCENDIARIUS, INCENDIUM.

INCENDII caſibus quando quis teneatur, & de aliis vide Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 390. n. 3. cum ſeq. & conſ. 53. n. 1. & de præſumpt. lib. 1. quæſt. 59. n. 3.* Bonacoſ. *p. 1.* verbo *incendium, fol. 85.* Gregor. *l. 3. tit. 2. p. 5.* verbo *fuego.* Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 10. num. 15. & deciſ. 25.* Mex. *in tract. taxa panis, concl. 6. n. 15.* Maſcard. *de probat. concl. 467. num. 5. & concl. 892. n. 8.* Guter. *pract. lib. 1. q. 29. n. 6.* Surd. *deciſ. 198. n. 5.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 354.* Cened. *ad Decretal. collect. 4. n. 1.* Rebuf. *in l. 3. §. cognoſcit, n. 2. de offic. præfecti vigilum,* Bernard. Græv. *in pract. Cameræ Imper. lib. 2. concl. 21. & 22.* Farin. *de delict. p. 3. q. 110. n. 33. cum ſequentibus, & p. 4. deciſ. 60. & deciſ. 114.* Seſſe *Aragon. deciſ. 211.* Quid ſi incendium contigerit in domo, ubi habitant plures familiæ, una ſuperius, & altera inferius, vel ubi viatores recipiuntur, quis tunc tenebitur? Vide Rebuf. *in repetit. l. Divus, ff. ad Syllan. n. 41. & 42.* Et quis teneatur probare caſum fortuitum culpâ inhabitantis contigiſſe? Vide Maſcard *concl. 993.* Et incendiarius dolo incendium faciens qua pœna puniatur? Vide Menochium *d. caſu 390. n. 27. cum ſeqq.* Clar. *lib. 5 §. fin. quæſt. 68. num. 20.* Joſeph. Ludoviſ. *d. deciſ. 25. n. 5.* Azeved. *ad l. 6 n. 9. cum ſeqq. tit 12. lib. 8. nova recopil.*

Incendio diruta domo an teneantur alii contribuere in damno? Vide Avend. *de exequend. mandat. p. 2. cap. 10. n. 26.* Bernard. Græv *in pract. Cam. Imp. lib. 2 concl. 22 conſiderat. 1. n. 4.* ubi *n. 1.* agit de deſtructione ædium, quæ ſunt intermediæ, ne ignis ultra procedat, vide etiam Mexiam *tract. taxa panis concl. 5. n. 45* Farin *in praxi delict. p. 3. tit. de variis, & diverſis criminbus, q. 110. n. 144. cum ſequentibus, uſque ad n. 157.* ubi de materia plures caſus reſolvit.

Incendium in dubio præſumitur cauſatum culpâ inhabitantium, & converſantium in domo combuſta

Digitized by Google

l.ſi vendita,ff.de periculo & commodo rei vendit. Farin. *dicta q.*110. *cap.*2. .41.ubi *n.*90.intelligit de culpa leviſſima, non de alia majori.

Incendiarii licèt non ſint ipſo jure Pontificio excommunicati, tamen poſtquam ab Epiſcopo nominatim excommunicantur, non poſſunt ab illo abſolvi,ſed excommunicatio illa Summo Pontifici reſervata manet, juxta text. *in cap.tua nos, de ſentent. excom.* Suar. *de cenſu . diſp.*18.*ſect.*2.*n.*5.*& diſp.*22. *ſect.*2.*n.*15.

Verbo INDULGENTIA.

INDULGENTIÆ etymologiam vide apud urd. *le alim. tit* 9 .31. *n.*53.& definitionem vide per Fr. Emman. Roderic. *tom.*2. *quaſt. Regular. q.*85. *articulo* 1.

Indulgentia eſt relaxatio pœnæ temporalis debitæ pro peccatis actualibus jam dimiſſis, conceſſa homini exiſtenti in gratia, à Prælato per applicationem theſauri Eccleſiaſtici,Barboſ. *de offi . & poteſt. Epiſcopi p.*3.*allegat.*88. *num.*1. Bonacin. *d.ſput.*6. *de indulgent. quæſt.*1. *puncto* 1. *num.*1 ubi *num* 5.ait quod in Eccleſia datur theſaurus, id eſt abundantia meritorum Chriſti,& Sanctorum exuberantium ſatisfactiones ipſiſmet Sanctis & hominibus uſtis debitas, ſimulque in Eccleſia reſidet poteſtas concedendi indulgentias, & remittendi pœnas debitas, & eſt de fide & adducit authoritatem Pauli 1.*ad Corinth.*4.ubi dicitur Apoſtolos,ſive Prælatos,eſſe diſpenſatores myſteriorum Dei, & *Matth.*6.quodcunque ſolveris ſuper terram erit ſolutum & in cœlis,& vide Cov. *in cap. Alma mater,p.*1.§.4.*n* 7.*col.*4. ubi aſſerit quod theſaurus Eccleſiæ collectus eſt ex meritis paſſionis Chriſti, atque Sanctorum.

Indulgentia quotuplex ſit? Vide Roderic.*d.q.*85. *art.*2.*&* 3.& Dom. Roderic. à Cunha *na explicaçaon dos Jubileos, cap.*1. Indulgentia plenaria idem valet quod plenior & pleniſſima, & dicitur pleniſſima ſolùm amplificationis gratia: Jubilæus autem per hoc differt ab indulgentia plenaria, pleniore,& pleniſſima,quod in jubilæo concedi ſolet facultas commutandi vota, & abſolvendi à caſibus reſervatis, Bonacin. *d.quæſt.*1. *puncto* 2. *num.*5.Dom. Roderic.à Cunha *d.cap.*1. Ubi agit de etymologia jubilæi de cujus origine vide Fr. Hieron Roman. *lib.*1.*de Republica Chriſtiana, cap.*23. Fr.Emman. Roderic.*d. quæſt.*85. *art.*4. De indulgentia plenaria ac temporali, & quis eam poſſit concedere? Vide Barboſa *dicta allegat.*88. *n.*2. *cum ſequentibus.* Et indulgentiæ ſunt ſtrictè intelligendæ, Sanch. *de matrim.l.*8. *diſputatione* 2. *num.*7.& vide Bonacinam *dicta diſputat.*6.*puncto* 7.

Indulgentia poteſt applicari defunctis per modum ſuffragii, Fr.Emman. Roderic. *dicto tom.*2.*quaſt.*96. *art.*2.Azor.*p.*2.*moral.lib.*5.*cap.*26. *col.* 609. Indulgentia operatur,etiamſi poſt eam publicatam lapſus quis fuerit in mortale,Azor.*moral.p* 1.*lib.*11.*cap.*18 *col.*1125. Sayr. *in clavi Regia, lib.*6. *cap.*12.*num.*16 Si poſt abſolutionem non implevit ea quæ præcipit jubilæum, votorum commutatio & diſpenſationes irritæ manent, Beja *reſponſ caſuum conſcient.p.*3.*caſu* 22. Peccans ſub ſpe Bullæ poteſt abſolvi per Bullam, Cened. *ad Decretal. collect.*178.*num.*2.Roderic. *in explicat.Bulla,fol.*124. Menoch. *de præſumpt. lib.*5.*præſumpt* 10. *num.*9 Indulgentia lucri fit quoad peccata oblita, Navarr. §. *n Levitico, notab.* 38. *num.*11.Roderic. *in explicat.Bullæ,*§.2.*dub.*3.*fol.*22. Sanch. *dicto lib.*8. *d.ſput.*15. *num.*21. Sayr.*clavis Regia lib.*6. *cap.*12 *n.*17. Paul.Comitol. *reſponſ. moral. lib.*1.*quæſt.*30. Et lucrifit in operibus ultimis,ſi ſit in ſtatu gratiæ, Dom. Roderic. à Cunha *cap.*4.*dub.* 2. Confeſſarius approbatus in alio Epiſcopatu non poteſt confeſſiones audire vigore jubilæi in urbe,in qua non eſt approbatus,Beja *ubi proximè, p.* 4. *caſu* 20. Gut. *canon quæſt. cap.* 27.*n* 9. Fr. Emman. Roderic. *in addit Bulla,* §.9.*num.*12 Dom.Roderic.à Cunha *na dita explicaçaon dos Jubileos,c.*9.*dub.*1. Et confeſſarius electus,cui facta eſt facultas abſolvendi à reſervatis,etiam contentis in Bulla Cœnæ,poterit plenariè abſolvere:at ſi pœnitens oblitus eſt confiteri aliqua reſervata,ſeu ſpeciatim unum,&communicata abſolutione expiravit diploma Pontificium, nihilominus poterit abſolvi poſtea à Sacerdote ſimplici ab eiſdem reſervatis oblitis in priori confeſſione ſine ullo diplomate.Navar.*in cap.conſideret,n.* 30.*de pœnit. diſt.*5. Roderic. *in dicta explicat. Bulla,fol.*124. Paul. Comitol. *dicta q.*30. Dom.Roderic.à Cunha *na dita explicaçaon dos Jubileos,cap.* 10. *dub.*4.

Indulgentias Jubilæi, quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, ut quis conſequi valeat in Regnis Hiſpaniarum, non eſt neceſſarium Bullam Cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere: ita Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.*25.*de reformat.cap.* 31. *unm.* 4.Domin. Roderic.à Cunha *dicto cap.*4 *dub.*8.

Indulgentia ex diplomate jubilæi pro deſt excommunicato & denuntiato nominatim, ſive ab Ordinario, ſive ab executore Apoſtolico, dum tamen priùs ſatisfaciat parti offenſæ, aliàs abſolutio non valet: ita Garc. *de benefic.p.*2.*cap.*5. *num* 55.*cum ſequentibus*, & Sanch. *de matrim.lib.*3.*diſp.*33.*num.* 1. Dom.Roderic. à Cunha *dicto cap.*10.*dub.*10. Alia de indulgentiis vide per Ægid. de Coninch.*de ſacram. diſp.*12.*de indulgentiis,per totam.*

Verbo INFAMANS, INFAMIA, INFAMIS.

INFAMIS quis ſit, & quotuplex infamia? Vide Azeved. *l.*7. *num.*11. *cum ſequentibus, tit.*9. *lib* 3. *nova recopilat.* Barboſ. *in l.cùm Prætor*, §.*ult. ff.de judic n.*181.

Infamans ſeipſum peccat,ſicut ſi infamaret alium, Direct. Inquiſit. *p.*3.*pag.*527. Sayr. *de cenſur. l.* 11 *cap.*3. *à num.*29. *& clavis Regia lib.* 11.*cap.* 3. *n.* 29. *cum ſequentibus.*

Infamia proveniens ex delicto læſæ majeſtatis divinæ,non humanæ, tranſit ad filios & nepotes natos poſt commiſſum delictum, Varg.*no trat.de la nobleza,diſcurſo* 11.*n.*2.*lit.K.*

Infamis non manet condemnatus ad triremes Aloyſ.Ricc.*deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.*419.Ubi etiam cum aliis aſſerit quod damnatio ad triremes ſucceſſerit in locum pœnæ damnatorum ad metallum.

Verbo INIMICITIA, INIMICUS.

INIMICUS ſemper videtur habere animum ſumendi vindictam de inimico. Maſcard *de prob. concl.*98.*n.*2.*& concl.*1128.*n.*9. *& conc* .1248.*n.*109. Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *præſumpt.* 9 .*n.*26.*&* 27. Farin. *conſ.*27.*n.*9.

Inimicus ſemper præſumitur malè de inimico cogitare, & ei extruere inſidias, Maſcard. *de probat. concl.*99. *num.*2. *& d. concl.*1248.*num.* 107. Menoch. *ubi proximè.* Et ſi detur reconciliatio,tollitur ſuſpicio inimicitiæ, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol.p.*2.*dec.*202.

Inimicus alicujus præſumitur converſans cum [illegible]

Digitized by Google

ejus inimico Marant. *p.6.rub. & quandoque appellatur, n.37.& 45*. Barboſ. *in collect. ad cap. repellantur 7. de accuſat. à n.2*. Farin. *p.4. conſ. 61. num.2.* ubi *n.16.* quod non præſumitur capitalis.

Inimicitia capitalis oritur ex injuria verbali, Barb. *ad cap. veniens 16. de jurejur. n.2.*

Inimicus poſtea dicitur qui bona noſtra tollit, Barboſ. *ad cap. item cùm quis 6. de reſtitu. ſpoliator. n.4* Ubi etiam quod inimicitia capitalis oritur ex lite ſuper boni s.

Verbo Injuria, Injurians, Injurioſus.

INJURIA non tantùm fit præſenti, ſed etiam abſenti, nec tantùm illi qui eſt percuſſus, ſed etiam ſi manus ad illum ſit levata ad alapam injiciendam. *l. item apud, §. ſi quis pulſaverit, ff. de injur.* cum aliis de quibus Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *injuria, n.12.*

Injuria non fit perſonæ incertæ, Capit. *dec. 58. n.3.* Menoch. *conſ. 107. n.10.*

Injuria ſine dolo & animo injuriandi non committitur, *l. ſi non convicii, Cod. de injur.* Farin. *de delict. p.1. lib. 1. tit. 2. q. 16. n.67*, ubi *n.69.* quod juſta cauſa, & etiam injuſta excuſat à crimine injuriarum, & vide addit. *ibi lit. V.*

Injuriandi animus non præſumitur quando poteſt ſumi alia conjectura. Farin. *p.4. conſ. 30. n.53.* & ibi addit. *lit. L.* Et verba in dubio non ſunt judicanda injurioſa, idem *d. conſ. 30. n.131.*

Injuria dicitur illata in judicio animo injuriandi, quando infertur aliquod convicium quod non facit ad propoſitum libelli, ſeu cauſæ de qua tractatur. Farin. *in praxi crimin. p 3. q. 105. n.239.*

Injurians non tenetur recantare palinodiam, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 65.*

Injuria debet ſatisfieri patri puellæ corruptæ, ex citatis per Sanch *de matrim. lib. 7. diſp. 14. n.11.* Farin. *in praxi crimin. p.5. q. 147. n.117. cum ſeqq.*

Injuria facta uni de ſanguine videtur facta aliis de illius ſanguine *l. lex. Cornelia, in princip* ubi gloſſ. Bart. & Doctor communiter, *ff. de injur.* Perez *lib 4. Ordinamenti, p.868.* Farin. *de delict. p 1. tit. 5. de indiciis & tortura, q 49. n.32*, ubi *n. 33.* quod inimicus conſanguinei mei dicitur meus inimicus.

Injuriæ plures inferuntur ex pluribus verbis, Azeved. *ad l. 2 n.51. tit. 10. lib 8. nova recopil.* Et ex delicto pluries commiſſo una pœna non venit imponenda, idem *ad l. 1. tit. 20. lib. 6.* Bobad. *in Polit. l. 4. c 5. n.42.*

Injuria pulſationis & verberationis eſt grandis, *l. item apud Labeonem, verſ. ſi quis pulſatus, ff. de injur.* Boër. *dec. 168. n.10.*

Injuria gravior eſt ratione loci *§. atrox, Inſtit. de injuriis.*

Injuria gravis eſt, ſi alicui ad oſtium fuerunt cornua ſuſpenſa, Bertach. verbo *actio injuriarum folio 47.* Bonacoſ. *p. 2. commun. opin. crimin. folio 129. n. 85.* Farin. *de delict. p. 3. q. 109. n. 469.* Quid in illo qui depinxit figuras in pariete ad infamiam alicujus. Vide eundem *p. 4. conſult. 30. n. 73. & n. 101. & 113.* Et uxor agit contra illum, qui vocavit cornutum maritum ſuum, Perez *l. 8. legum Ordinam. p.227. cum ſequentibus*, Azeved. *ad l. 2. tit. 10. n.47. lib. 8. nova recopilat.* Et injuria infertur ſi quis dicat: *Tu es bonus homo*, quia intelligitur quod vocat eum cornutum. Farin. *p 4. conſult. 30. n.104.*

Injuria quando dicatur gravis, vel levis in percuſſione Clerici? Vide Barboſ *in collect. ad c. pervenit 17. de ſenteut. excommunicat. num. 2.3. & 4.* Et competit actio Eccleſiæ pro injuria illata Clerico illius, Gregor. *l. 9.* verbo *por ſuſervo, tit. 9. part. 7.* Et injuria facta Clerico graviori pœnà digna eſt, gloſſ. *in cap. ſicut, 17. q. 4.* Farin. *de delict. p.1. lib. 1. tit. 3. quæſt. 18. num. 81.*

Injuria facta Officiali Regis videtur facta ipſi Regi, Avil. *ad cap. 1. Prætor. folio 45. n.4.* verbo *tierra*, & exemplum de Petro Rege Luſitaniæ, vide Chronica ejuſdem Regis, compoſita per Eduardum Nuñez do Liao, *fol. 180.* Et offendens Regium Magiſtratum dicitur ſalvamguardiam infringere, cum omnes Officiales ſint ſub ſecuritate Regis, Rebuf. *ad l. 57 ff. de verbor. ſignificat. p.296.*

Injuriam inferens non poteſt ſe excuſare, quia verum dixit, & expediebat Reipublicæ ſcire, etiamſi proveniat culpâ injuriam paſſi, & tenetur actione injuriarum, Bernard. Græv. *in praxi Cam. Imper. lib. 1. concl. 99.* Farin. *p.4. conſ. 30. n.7. & n.12.* Cov. *lib. 1. var. cap. 11. n.6.* Boër. *dec. 245. in fine*, Gom. *tom. 3. var. cap. 6. n.2.* Clar. *lib. 5. §. injuria, n. 15.* Menoch. *conſ. 41. n.29. lib. 1.* & ibi Gregor. verbo *que es verdad. tit. 9. part. 7.* Perez *lib. 8. p. 215. cum. ſeq.* & vide eundem Græv. *dicto tract. l. 1. concl. 99. & lib. 2. concl. 100.* Barboſ. *ad cap. cùm te 23. n. 4. de re judicata*, ubi *n. 5.* quod injuria fit ſcripturâ.

Injuriarum actione tenetur ille, qui teſti objecit aliquid injurioſum, & non probavit, Bernard. Græv. *in pract. Imper. lib. 2. concl. 101. conſiderat. 1.* Et circa materiam actionis injuriarum, vide omninò Surd. *deciſ 89.*

Injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnum de loco in quo quis jus ſedendi habebat, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.1. dec. 68.*

Injuriarum actio expirat per lapſum anni, *l. non ſolùm, § injuriarum, ff. de injuriis*, cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *injuria, n.20.*

Injuriâ remiſſa, non videtur remiſſum damnum, Jaſ. *in l. 1. num. 16 ff. de pact.* Cov. *lib 2. var. cap. 16. n.7 verſ. tertium*, Gom. *tom. 3. var. cap. 6. n.13.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. q. 114 & de interdict. remed 1. recuper. poſſeſſ. n.307.* Bonacoſ. *p.1. commun. opin. crimin. fol. 128, verſo*, verbo *pax*, Gregor. *l. 1. tit. 28. p. 2.* verbo *deve dar*, Maſcard. *de probat. concl. 902. n. 29. & concl. 1162. n.14* Azeved. *ad l. 2. n.155. cum ſequentibus, tit. 10. lib. 8. nova recopilat.* Cald *de poteſt. nominat. cap. 1. n.32.* Ubi de pœnitentiali remiſſione. Cened. *in col. ad ſextum, collect. 12. n. 5.*

Injuria non videtur remiſſa, ſi duo fuerunt invitati ad convivium, & fuerunt poſiti ad unam menſam, Fab. & Angel. *in § fin. inſtit. de injuriis*, Maſcard. *de probatio. concl. 1156. n.13.* Azeved. *ad l. 2. n.185. cum ſequentibus, tit. 10. lib. 8. nova recopilat* Et non videtur remiſſa per alloqutionem & ſalutationẽ, Farin. *p. 4. conſ 98. num. 2.* ubi *n. 4.* de viſitante infirmum moribundum. Et minor 25. annis non reſtituitur ad injuriam remiſſam, ſecus in minore 14. annorum, qui non poſſet ſine tutore remittere expreſſè, Steph Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 140. n. 13.* Plura alia de injuriis vide latiſſimè per Barboſam *in remiſſ. ad Ordin. lib. 1. tit 64. §. 25. n. 1. cum ſeqq.* cui adde Cald. Pereira *ad l. unic Cod ex delict. de funct. in princip. n. 49. cum ſeqq.* ubi multa de injuriis, & earum remiſſione.

Verbo Instrumentum.

INSTRUMENTUM qui ſemel habuit, ſemper id præſumitur habere, donec caſu perditum fuiſſe conſtiterit: & ideò ad exhibendum præcisè tenetur, *l. ſi quis ex argentariis, §. fin.* ibi *ſi inſtrumentum argentaria ad eum pervenit, ff. de edendo, l. non ignorabit, Cod. ad exhibendum*, Bald. *in publicati, n. 1. C. de teſtament.* Paul. Caſtr. *conſ. 301. n.5.* Et alii citati per

Avend. juniorem *ad l. Tauri, gloſſ.* 4 *num.* 5. *fol.* 146. Menoch. *conſ.* 94. *n* 59. quia amiſſio non præſumitur, Bernard. Græv. *in pract. Cam. lib.* 2. *concl.* 37. *n.* 2. & quando debeat probari? Vide Seſſe *Aragon. deciſ.* 201. *n.* 61. Phœb. *arreſto* 81. *p* 2. Et tenetur quis exhibere inſtrumentum, & non excuſatur, ſi juret amiſiſſe. Seſſe *dicta deciſ.* 201. *n.* 55. *cum ſequentibus*, Menoch. *conſil.* 354. *n.* 9. Ubi quod præſumptio juris, & de jure non eliditur juramento ejus adverſus quem præſumitur.

Inſtrumentum aut totum acceptandum, aut totum repudiandum, Menoch. *de arbitr. lib.* 2 *caſu* 93. *n.* 28. *& conſ.* 162. *n.* 9. *cum ſeqq. & num.* 38. *cum ſeqq.* Surd. *dec.* 33. *n.* 6. *& dec.* 290. *n.* 9.

Inſtrumentum emancipationis probat patriam poteſtatem præceſſiſſe, Maſcard. *concl.* 599. *num.* 4. *& concl.* 971. *n.* 3.

Inſtrumenti qui petit tranſumptum, tenetur ſolvere tabellioni, gloſſ. ſingularis *in l. ult.* § *ult.* verbo *agnoſcere, Cod. de erogat. milit. annona, lib.* 12. Bart. *in l. ſanctum, ff. de rerum diviſ. & in l. illicitas, §. ne potentiores, n.* 8 *ff. de officio præſidis*, Jaſ. *in l. Prætor ait, §.* 15. *etiam n.* 9 *&* 11. *ff. de edendo.*

Inſtrumentum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 19. *n.* 26. Azeved. *ad l.* 3. *tit.* 5. *num.* 13. *cum ſequentibus, l.* 4. *nova recopilat.* Et an approbato uno capitulo inſtrumenti, videantur approbati alii? Vide Azeved. *l.* 1. *tit.* 8. *n.* 54. *lib.* 4. Et dicta teſtium dividi non poſſunt, Cota *in memorabilib.* verbo *teſtis*, *p.* 874. Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 44. *cum ſequentibus.*

Inſtrumenti verba obſcura poſſunt per tabellionem & per teſtes in inſtrumento deſcriptos declarari, text. *in cap. auditis* 3. *de in integrum reſtitut.* ubi Barboſa *n.* 2.

Inſtrumentum celans, faciens de illo mentionem, præſumitur fovere malam cauſam, *l. fin. Cod. de fide inſtrum*, Bald. *conſ.* 406. *in fine, lib.* 4. Aym. *conſ.* 172. *n.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 91. *n.* 4. *& lib.* 5. *præſumpt.* 3. *n.* 90. *& n.* 105. *& præſumpt.* 20. *n.* 33. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 8. *num.* 11. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. n.* 11. *fol.* 74. *verſo*, Farin. *in praxi delict. p.* 7. *in fragm. lit. A*, *n.* 51. Et de eo qui diſtulit movere judicium, vide Menoch. *dicta q.* 91. *n.* 4 *cum ſequentibus*, idem de eo qui movit judicium poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtructi, quod præſumatur fovere malam cauſam, reſolvunt idem Menoch. *ubi proximè, & lib.* 3. *q.* 135. *n.* 19. Maſcard. *de probat. concl.* 1318. *n.* 27. Cald. *de empt. cap.* 31 *n.* 61 Et dolus præſumitur contra tacentem ſententiam, Maſcard. *concl.* 531. *n.* 34. *& n.* 59. Avil. *ubi proximè.* Et occultans protocollum inveſtituræ, feudum perdit, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 8. *n.* 11. Et ſufficit probare quod habuit inſtrumentum, ut in futurum contra eum præſumptio ſit, Avend. *ad l. Tauri, gloſſ.* 4. *n.* 5. Et de illo qui diu diſtulit producere inſtrumentum, quod præſumatur falſum, tradit Farin. *p.* 4. *dec.* 76. *n.* 1. & ibi additio, & præſumitur occultatum ab illo cui poterat nocere, Farin. *dicta p.* 4. *conſ.* 60. *n.* 18. & ibi additio *lit. I.*

Inſtrumenta facta de nocte ſunt ſuſpecta, gloſſ. verbo *tenebras, in cap. conſuluit* 24 ubi Barboſa *n.* 12. *de offic. delegati*, Hyppolit. *conſ.* 83. *n.* 16. Maſcard. *de probat. concl.* 531. *n.* 43. *& concl.* 1094. *n.* 38 Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt* 126. *n.* 10. *& lib.* 14. *præſumpt.* 12. *n.* 5. *cum ſequentibus*, Rebuf. *ad l.* 2. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 24. *& in tract. nominat. q.* 14. *n.* 19. Cald. *de empt. cap.* 4. *num.* 15. Phœb. *p.* 2. *arreſto* 29. Joſeph Ludoviſ. *deciſ Peruſ.* 116. Ampliatur hoc notabile quando quis contrahit in domo aliena, Menoch. *l.* 5. *præſumpt.* 3. *n.* 109. Maſcard. *de probat. concluſ.* 531. *num.* 44. Amplia etiam quando actus fuit clam & in loco abdito ac obſcuro confectus, Menoch. *de probat concl.* 531. *n.* 43. Phœb. *d. arreſto* 29.

Inſtrumentum habet pro ſe præſumptionem, licèt veniat de longinquo, Felin. *in cap. coram, num.* 10. *de offic. delegati*, Caſtil. *lib.* 2. *quotid. cap.* 46. *num.* 9. Et inſtrumentis publicis extra Regnum confectis non creditur, niſi afferantur literæ teſtimoniales civitatis, vel Officialis illius ſigillatæ authentico ſigillo, & ſic ſervatur in practica, Seſſe *Aragon. dec.* 132. *n.* 1. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *dec.* 170. *n.* 7. Maſcard. *de probat. concl.* 1005. *n.* 19 *& concl.* 1092. *n.* 12. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt* 78. *n.* 10. Et ſufficit recognitio aliorum tabellionum, Azeved. *ad l.* 1. *n.* 138. *tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopilat.* Parlador. *lib* 2. *rer. quotid. cap. fin.* § 11. *n.* 17. Et inſtrumenta confecta tempore antiquo excedente centum annos, ſufficiunt abſque recognitione, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 554. *n.* 35. *cum ſequentibus.*

Inſtrumenti laudes vide apud Tiraquel. *de retract. lig.* § 2. *gloſſ.* 1. *n.* 20. *cum ſequentibus.*

Inſtrumentum probat tantùm inter eos, qui notarium rogarunt, Surd. *dec.* 209. *n.* 12. *& dec.* 210. *n.* 2.

Inſtrumentis non poſſunt ſpecificari nimis omnia ad tollendam malignorum ſophiſticam malitiam. Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *revertatur, n.* 28. *Cod. de revocand donat.*

Inſtrumentum publicum, vel ſcriptura privata licet confeſſata ſit ab ſcribente, non præjudicat tertio, Valaſc. *de jure emphyt.* q. 7. *n.* 35

Inſtrumenti clauſula eſt licita, in qua dicitur, ut pars non audiatur, niſi de facto depoſito pecuniæ, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 4. *tit.* 72. *num.* 2. Ubi quod prohibetur tabellionibus eam apponere ultra quantitatem à parte receptam.

Inſtrumentum in parte verum, in totum præſumitur verum, Farin. *dec.* 269. *n.* 8.

Inſtrumentum concernit probationem, non ſubſtantiam actus, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 3. *n.* 8.

Inſtrumenta etiam in terris imperii poteſt conficere, § *reſtat, verſ. & nota quod tabellio*, Rebuf. *tom.* 1. *ad leges Galliæ, tit. de literis obligat. art.* 2. *gloſſ.* 1. *n.* 44. Perez *l.* 26. *tit. de literis obligat. art.* 2 *gloſſ.* 1. *n.* 44. Perez *l.* 26. *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordinam.*

Inſtrumenta in antiquis præferuntur omni alii probationi, Maſcard. *de probat. concl.* 540. *n.* 13. Cabed *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 34. *n.* 1. Xuar. *allegat.* 6. *n.* 11. Matienzo *ad l.* 9. *tit.* 17. *gloſſ.* 4 *l.* 5. *nova recopilat.*

Inſtrumentum & probatio per teſtes habet eandem, vim, *l. in exercendis, Cod. de fide inſtrum. c. cùm Joannes, eod. tit.* Soar. de Paz *in praxi, tom.* 1. *p.* 1 *temp.* 8. *n.* 7. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Inſtrumentum* 11. *& verbo probatio* 7. Et plus conceditur teſtibus quàm inſtrumento, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 24 *num.* 6. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 526. *n.* 46. *cum ſequentibus*, Barboſ. *in cap. tertio loco* 5. *n.* 7. *de probat.*

Inſtrumento annullato obligatio in eo contenta annullatur, Soar. *in l. poſt rem, p.* 30. *n.* 5. Maſcard. *de probat. concl.* 118. *n.* 2. Valaſc. *tom* 1. *allegat.* 28. *n.* 59.

Inſtrumentum non recognitum non probat, parte tamen opponente. Gonzal. *ad reg* 8 *Canc gl.* 56 *n.* 103

Inſtrumenta non probant in eis contenta, niſi pro, vel contra rogantes, Steph. Grat. *diſcept for. c.* 150. *n.* 2

Inſtrumento renuntiato non cenſetur contractui renuntiatum, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 2. *gloſſ.* 1. *à princip. p.* 300. & vide Surd. *deciſ.* 43. *num.* 13. *& deciſ.* 277. *num.* 5. *& deciſ.* 284. *num.* 15. Et renuntians inſtrumento debiti, & literis, non præſumitur renuntiare debito, ſed tantùm probationi faciendæ per inſtrumentum, & contentis in eis. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quaſt.* 18. *n.* 22. *& lib.* 8. *q.* 1. *n.* 17. *&* 18.

Inſtrumenti

Digitized by Google

Inſtrumenti pars una per alteram declaratur, Burg. de Paz *conſ.* 2. *n.* 59. Fr. Emman. Roderic. *quaſt. Regular. tom.* 1. *q.* 11. *verſ. quarta regula*, Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 44. *n.* 6. Surd. *dec.* 45. *n.* 14. *& dec.* 282. *n.* 10. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 13. *n.* 48.

Inſtrumentum in dubio præſumitur bonum, Hyppolit. *in l.* 1. *§. ſi quis ne queſtio, ff. de quaſt. n.* 139. Cald. *de empt. cap.* 34. *n.* 23. *&* 41. Et inſtrumenta publica in dubio præſumuntur ſolemniter celebrata, idē Cald. *ubi proximè, dicto n.* 23. Et ſi pars non opponat, & habeat aliquod vitium, cenſetur illud approbare. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17. *n.* 10.

Inſtrumenta exemplata per illum notarium, qui illa confecit, probant ſine citatione partis, ſecus ſi per alium Notarium exemplarentur, quia tunc requiritur citatio partis, Maſcard. *de probat. concl.* 711. *n.* 25. *& concl.* 927. *à n.* 1. *cum ſequentibus.*

Inſtrumenta producens poterit illa revocare, ſi altera pars contradixit productionem, Maſcard. *de probat. concl.* 915. *n.* 4. Azeved. *l.* 3. *n.* 5. *tit.* .. *lib.* 4. *nova recopilat.* Secus verò ſi non contradixit, Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 27. Et poterit revocare inſtrumentum, probato errore. Cald. *ibidem, n.* 26. Seſſe *Aragon. deciſ.* 138.

Inſtrumento non poteſt quis uti, quando illud non exhibuit in tempore ſibi ad id aſſignato, cum nominatione, quod in futurum illo uti non poterit, probatur ex text. *in l. non alienum eſt, ff. de interrogat. act.* Innocent. *in cap. G. Perpetuus* 11. *de fide inſtrum.* cum traditis per Dec. *in cap.* 1. *n.* 66 *de probat.* Jaſ. *in l. is apud quem, n.* 9. *cum ſequentibus, Cod. de edendo*, Cov. *lib.* 1. *var. cap.* 18. *n.* 1. Valaſc. *de jure emphyt. quaſt.* 8. *num.* 19. Guido Papæ *q.* 245. Avend. *ad l.* 41. *Tauri, gloſſ.* 4. *n.* 9.

Inſtrumentum ſi quis à judice offerre præcipiatur, poteſt comminari, ut in poſterum illo non poſſit ſe juvare, Innocent. & ibi addita *in cap. P. & G. de offic. delegati*, Rebuf *in l.* 1. *ff. de edendo, n.* 3. ubi *n.* 4. quod debet edi expenſis petentis.

Inſtrumenta poſt ſententiam reperta illam reſcindere non poſſunt, *l. ſub ſpecie, Cod. de re judic.* Hyppolit. *ſing.* 22. Boër. *deciſ.* 307. Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 7. *tit.* 4. *n.* 4.

Inſtrumentis repertis poſt tranſactionem, reſtitutio conceditur ex clauſula generali, Bernard. Græ. *in pract. Cam. imper. lib.* 1. *concl* 41. *conſiderat.* 1. *n.* 7.

Inſtrumenta facta à notario damnato non valent, ex Alciat *reg.* 2. *præſumpt.* 7. *num* 4. Perez *l.* 2. *tit.* 5. *lib* 1. *Ordinam. p.* 259 Rebuf. *in l. Barbarius, n.* 6. *ff. de offic. Prætoris.*

Inſtrumenti de fide diminuitur, quando confectum fuit à notario malæ famæ, Bald. *in l. jubemus, in fine Cod. de probat.* quem refert & ſequitur Chaſſan. *in conſuetudin. Burgund. rub.* 10. *§.* 12. verbo, *ſi la fraude, n.* 3.

Inſtrumentum in quo continetur jus donantis, tradens alicui jus cenſetur donare rem, Valdeſ. ad Soar. *p.* 98 Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 90. *n.* 17. *cum ſequentibus.*

Inſtrumentum debet eſſe liquidum, & purum, ut in eo procedatur ſummariè, Xuar. *in l. poſt rem judicatam, § quartò limita*, *p.* 300. Menoch. *de interdict. remed.* 5. *adipiſc. poſſeſſ. à num.* 47. *& de arbitr. lib.* 2. *caſu* 17. *num.* 3. *&* 4. Valaſc. *conſult.* 164. *num.* 4. alter Valaſc. *allegat.* 76. *num.* 21. Surd. *deciſ.* 27. *num.* 5. *cum ſequentibus*, Mendez *in praxi, lib.* 3 *cap.* 22. *n.* 15. Cald. *de renovat. q.* 18 *num.* 40. Parlador. *lib.* 2. *rerum quotidian. p.* 1. *cap. fin. §.* 11. *limit.* 4. *n.* 27. *cum ſequentibus*, Rebuf. *tom.* 1 *ad leges Galliæ, tit. de literis obligat. art.* 1. *gloſſ* 9. *n.* 7.

Inſtrumentum non liquidum paratam non habet executionem, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 11. *à n.* 1. Cur. Philip. *p.* 2. *§.* 8. *n.* 1. cum aliis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 25. *in princip. num.* 9. quibus adde Reynoſo *obſervat.* 45. *num.* 11. Et liquidatio eſt pars & præambula executionis, Gabr. Pereira *deciſ.* 34. *num.* 2. Et executio facta non præcedente legitimà liquidatione eſt nulla, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 318. *num.* 7. *& cap.* 333. *num.* 8. Et liquidatione facta debet ſequi condemnatio, idem Gratian. *cap.* 677. *num.* 2. Et an à liquidatione exceſſiva poſſit appellari? Vide eundem *cap.* 671. *num.* 16. *&* 17. Et debet pars citari ad liquidationem, quia requiritur cauſæ cognitio, ut per gloſſ. *in l. à D. Pio, §. in venditione*, verbo *benè eſt, ff. de re jud.* Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 11. *§.* 6. verbo *contre le principal, n.* 12. *p.* 363. *verſa*, Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 1. *tract. de literis obligat. art.* 1. *gloſſ.* 9. *num.* 7. *cum ſequentibus*, Soar. *in l. poſt rem judicatam, notab.* 2. *num.* 18. *p.* 144. Valdeſ. *ad eundem, in dicta l. poſt rem judicatam, § quartò limita, p.* 125. ubi plures citat. Item non admittitur replicatio & triplicatio in exceptionibus liquidationis, ut refert judicatum Phœb. *deciſ.* 159. *& arreſto* 9. *p.* 2. Adverte etiam quod impedimenta fundata in tranſactione non impediunt iſtam liquidationem, nec ſententia lata ſuper liquidatione ſuſpenditur per appellationem, idem Phœb. *ubi proximè, n.* 5. *cum ſequentibus*, Mendez *in praxi, lib.* 3. *c.* 21. *n.* 6. quamvis contrarium, quod poſſit appellari, tueatur Gratian *cap* 544. *n.* 26. & vide Phœb. *d. deciſ.* 159. *n.* 5. *cum ſequentibus.*

Inſtrumentum an ſit totum edendum, aut pars ſufficiat? Vide Boër. *deciſ.* 253.

Inſtrumentum producens videtur approbare tabellionem qui illud fecit, Menoch. *de præſumpt l.* 2. *q.* 45. Maſcard. *de probat. concl.* 1235. *n.* 16. Boër. *deciſ.* 252. *n.* 4. Azeved. *l.* 1. *tit.* 5. *n.* 81. *cum ſequentibus*, *lib.* 4. *nova recopilat* Et videtur fateri contenta in eo, Maſcard. *concl.* 368. *n.* 9. *& concl.* 915. Menoch. *dicta q.* 45. *& conſ.* 332. *n.* 23. Burg. *conſ.* 3. *num.* 93. Surd. *deciſ.* 199. *n.* 6. *& deciſ.* 229. *n.* 6. *& deciſ.* 267. *& deciſ.* 288 *n.* 54. Marant, *de ord. judic. p.* 6. *act.* 10. *num.* 53. Azeved. *ad l.* 3. *tit.* 5. *n.* 14. *cum ſeq. lib.* 4. *nova recopilat.* Secus eſt in verbis incidentibus & enunciativis, Menoch. *conſ.* 342. *n.* 10. *cum ſeq.*

Inſtrumentum, ſeu chirographum ſi reperitur cancellatum penes debitorem, ſolutio debiti præſumitur facta, Gregor. *l.* 11. *tit.* 1. *p.* 3. verbo *otroſi deximos, & l.* 9. *tit.* 14. *p.* 5. Næv. *in l. inductum* 22. *Cod. de ſolut n.* 2 Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *præſumpt.* 141. Maſcard. *de probat. concl.* 256. *num.* 10. *& concl.* 476. Surd. *conſ.* 16. *n.* 4. Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 593. *n.* 15. *cum ſequentibus*, Cur. Philip. *tom.* 2. *l.* 1. *c.* 8. *n.* 31. Et inſtrumentum laceranti juratur in litem, Maſcard. *de probat. concl.* 909. *n.* 5. *& concl.* 959. Ubi etiam quod poteſt pœnâ falſi puniri, ſi fiat animo veritatem occultandi, ſecus ſi ex iracundia.

Inſtrumentum productum ex archivo publico habet plenum robur veritatis, etiamſi non habeat ſubſcriptionem, ut probatur *in c. pervenit* 30. *q.* 1. *& in Auth. de his qui ingredi ad appellat. § illud, collat.* 5. *Auth. ad hoc, Cod. de fide inſtrum. cap. tam ex literis de in integrum reſtitut. l. cenſus, ff. de probat. l. fin. Cod. de arbitr. tutel.* Boër. *dec.* 105. *n.* 11. *cum ſequentibus*, Maſcard *de probat. concl.* 711. *n.* 61 faciunt quæ Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *q.* 51. *n.* 54. Valaſc. *de jure emphyt. quaſt.* 9. *n.* 26 Cald. *de empt. cap.* 35. *num.* 24. *&* 25. Et verba regiſtri & archivi publici, vulgò *Cartorio*, faciunt plenam fidem, ut *in cap. Ad audientiam, de præſcription.* & ex text. *in c. licèt cauſam, de probat.* & ibi gloſ. & Doct. per quem ita tradit Hyppolit. *in rub. de probat.* 192. Cuman. *conſ.* 158. *col.* 1. *&* 2. & non requiruntur plenæ & perfectæ probationes, ſed ſufficiunt ſemiplenæ, præſumptivæ & conjecturales, per text.

Digitized by Google

text. *in dicto cap. licèt cauſa*, & ibi Bald. *col.* 3. Felin. *in cap. de quarta, n.* 27. *de præſumpt.* Jaſ. *in l. ex literis, limit.* 4. *Cod. de teſtam. milit.* Et tradunt plures relati per Valaſc. *dicta q.* 9. *n.* 21 Et de regiſtro, ubi deſcripta ſunt bona Regiæ coronæ; vide Maſcard. *de probat. concl.* 768. *num.* 10. faciunt quæ Valaſc. *d. q.* 9. *n.* 26. ubi quod per libros antiquos probantur limites, ſeu confines antiqui Diœceſum, ſeu aliarum terrarum, quamvis illi libri ſub cuſtodia publica poſiti non reperiantur. Plura alia de inſtrumentis vide per Barboſ. *in Remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 2[illegible]. *in rub. à num.* 1. *& in princip. num.* 1. *cum ſequentibus.*

Verbo Interdictum, Interdictus.

INTERDICTI Eccleſiaſtici plura vide apud Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *cap.* 1. *cum ſequentibus*, Monet *de diſtribut. quotid. p.* 2. *q.* 16. Bonacin. *de interdicto, diſp.* 5. Filliuc. *tom.* 1. *moral. quæſt. tract.* 18

Interdictum eſt cenſura Eccleſiaſtica, quâ homo à perceptione quorundam Sacramentorum, & à divinis officiis, & ab Eccleſiaſtica ſepultura ſeparatur. Soar. *de cenſur. diſp.* 32. *ſect.* 1. *num* 3. Dividitur in locale & perſonale, generale & ſpeciale: idem Soar. *d. diſp.* 32. *ſect.* 1. *à n.* 1. *& à n.* 4.

Interdicti tempore miniſtrari poteſt Baptiſmus, *cap. Alma mater, de ſentent. excom. lib. ſexto*, Soar. *de cenſur. diſput.* 33. *ſect.* 1. *à n.* 2. ubi *num.* 7. *&* 8. idem aſſerit de confirmatione & chriſmate, *& num.* 13. de Sacramento pœnitentiæ, & *n.* 21. de Euchariſtia per modum Viatici, & *à n.* 38. quod prohibetur Extrema Unctio, atque Eccleſiaſtica ſepultura, *per cap. quod in te, de pœnit. & remiſſ. & n.* 44. *cum ſeq.* quod prohibetur Ordo: & *n.* 46. *cum ſequentibus*, quod prohibentur benedictiones nuptiales & matrimonium, non verò ſponſalia de futuro.

Interdicti tempore, & ceſſationis à divinis ſacramentum pœnitentiæ conferri poteſt tam ſanis, quàm infirmis, ex Sayr. *d. lib.* 5. *cap.* 19. *n.* 8.

Interdictum Miſſam, aut aliud Officium divinum prohibet ſub mortali, Sayr. *dicto lib.* 5. *cap.* 14. *n.* 5. ubi *n.* 7. *&* 8. aſſerit quod violantes interdictum incurrunt pœnas ſpoliationis ab omnibus beneficiis, & depoſitionis perpetuæ, & *n* 11. per text. *in cap. ult. de exceſſibus Prælatorum*, reſolvit quod ſuſpenſio non eſt ipſo jure, ſed per ſententiam.

Interdictum non prohibet adorationem Crucis in die ſancta Veneris ſine publicis precibus, Suar. *de cenſur. diſp.* 34. *ſect.* 3. *n.* 8. ubi *diſp.* 35. quod privat Eccleſiaſtica ſepultura perſonas non privilegiatas, & *ſect.* 4. agit de interdicto ab ingreſſu Eccleſiæ, & de ejus effectibus.

Interdicti tempore licitum eſt celebrare Officia [di]vina ſolemniter in quatuor feſtivitatibus privilegiatis, *cap. Alma mater* 24. ubi Barboſ *n.* 17. *de ſentent. excom. lib. ſexto*, Sayr. *d. lib.* 5. *cap.* 13. *à n.* 1. *juncto n.* 8 Monet. *dicta quæſt.* 16. *n.* 38. Bonacina *dicta diſput.* 5. *puncto* 4. *propoſit.* 2. *n.* 14.

Interdicti tempore feſtivitates Nativitatis, Paſchæ, & Pentecoſtes incipiunt manè in Miſſa vigiliæ, & Miſſa Vigiliæ poteſt cantari januis apertis, præcipuè incipiendo à Gloria, Suar. *dicta diſp:* 34. *ſect.* 1. *num.* 40. *& ſect.* 3. *num.* 19. Avil. *de cenſur p.* 5. *diſp.* 4. *ſect.* 2. *dub.* 10. Villalob. *p.* 1. *tract.* 19. *difficult.* 7 *de interdictis, n.* 6. Sayr. *d. cap.* 13. *n.* 7. Monet. *d. quæſt.* 16. *num.* 43. Incipiunt quatuor feſtivitates privilegiatæ à primis veſperis vigiliæ uſque ad completorium ipſius ſolemnitatis, ex Sayr. *d. cap.* 13. *n.* 8. *&* 9. Monet *d. quæſt.* 16. *num.* 42. Mar. Alter. *de cenſur. propoſit.* 2. *num.* 16. *& puncto* 3. *in tertia propoſit. n.* 9. Soar. *dicta diſput* 34. *ſect.* 3. *num.* 20. *cum ſequentibus.* uſque ad *num.* 24. Barboſ. *in dicto cap. Alma mater, num.* 18. ubi reſolvit dictas quatuor feſtivitates intelligi de primis diebus tantùm, non de duobus, vel tribus ſequentibus: ſequitur Suar *dicta diſputatione* 34. *ſect.* 1. *n.* 38. Licet etiam celebrare divina officia in feſtivitatibus, corporis Chriſti, & Conceptionis Virginis Mariæ, & per totas earum octavas, ex citatis per Barboſ. *in d. cap. Alma mater, n.* 17.

Interdicti de fonte plura tractant Juriſconſulti *in l. unic. ff. de fonte*, & poſt gloſſ. & Bald ibi Cepol. *de ſervit. cap.* 7. Corraſ. *in rub. & in §. hauſtus aqua ff. de ſervitutibus, à n.* 126 & meliùs Menoch, *de interdict. remed.* 8. *retin. poſſeſſ. à n.* 1. Et eſt ſimile interdicto de aqua quotidiana & æſtiva, de quo *in tit. ff. de aqua quotid. & æſtiva*, & per Cepol. *de ſervit. ruſtic. prædior. cap.* 4. Corraſ. *in d. rub. §. aquæductus, à n.* 120. Menoch. *de arbitr. caſu* 160. *& remed.* 6. *retin poſſeſſ. à n.* 1. Pariſ. *conſ.* 113. *vol.* 1. Et diſpoſita in uno interdicto diſponuntur in alio, juxta text. *in l.* 1. *§. hoc autem, verſ. eandem, ff. de fonte*, & gloſſ. ibi, verbo *attinent*, communiter recepta, aſſerit quod qui intentat hoc interdictum, eadem debet probare, quæ in ſuperioribus interdictis, ſcilicet quod uſus eſt, putans ſe jure uti, de quo etiam Maſcard. *de probat. concl.* 214. *n.* 1. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ.* 559. *n.* 12. *cum ſequentibus. & c.* 681. *num.* 33. Cald. *controverſ. forenſ. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 6. *cum ſequentibus, & lib.* 2. *q.* 2. *n.* 28. Cepol. *d. cap. n.* 9. Ubi docet quod hoc interdictum poſſeſſorium competit quando quis jus habet aquæ ducendæ, & idem reſolvit Menoch. *à remed.* 9. *in fin.* Et neceſſarium eſt probari, quod uſus eſt jure ſuo, credens ſe habere jus utendi, vel hauriendi, juxta text. *in l.* 1. *§.* 2. *ff. de itinere, actuque privato*, & 1. *§. Ariſto, ff. de aqua quotid. & æſtiva*, Bart. *in l.* 1. *§. hoc interdicto, n.* 7 *ff. eod. tit. de itinere actuque privato*, & vide plura per Gratian. *dicto cap.* 681. ubi *n.* 12 *cum ſequentibus*, agit de ſcientia & patientia domini, & probatio debet fieri ab eo qui prætendit ſervitutem, idem Gratian. *c.* 752. *n.* 82. Et media quibus hæc debent probari, vide per text. *in l.* 1. *§. ſed etſi jure, ff. de aqua quotid. & æſtiva*, Bart. *in dicto §. hoc interdicto, n.* 9. *in verſ. ego puto*, Cepol. *de ſervit. cap* 1. *n.* 27. Menoch. *ubi ſupra, n.* 17. *cum ſeq. & remed.* 5. *retin. poſſeſſ. per totum.* Et circa iſta temporalia vide Barboſ. *in cap. querelam* 24. *de elect. n.* 9. *cum ſeqq.* Ubi quod incorporalium jurium quaſi poſſeſſio acquiritur per unicum actum.

Interdictum *unde vi*, competit habenti poſſeſſionem per clauſulam conſtituti & reſervationem uſusfructus, & per alios modos poſſeſſionis civiliſſimæ, & fictæ. Tiraquel. *tract. le mort p.* 6. *declarat.* 4. *num.* 5. *& de jure conſtit. p.* 1. *num.* 69. *& p.* 2. *ampliat.* 11. Valaſc. *conſult.* 126. *num.* 11. & pro poſſeſſione civili eſt text. *in l.* 1. *§. dejicitur ff. de vi, & vi arm.* & de civiliſſima probat Ordinat. *lib* 4. *tit.* 95. *in princip. ibi, ella ſe pode chamar eſbulhada.* Et ſpoliatus poſſeſſione ficta, an poſſit intentare interdictum retinendæ, vel adipiſcendæ poſſeſſionis? Vide Tiraquel. *dicta p.* 6. *declarat.* 1. *&* 2. & pro poſſeſſione civiliſſima non datur remedium recuperandæ poſſeſſionis: idem Tiraquel. *dicta p.* 6 *declarat.* 4. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 53. *cum ſequentibus*, Anton. Gabr. *commun. lib.* 5. *de acquir. poſſeſſ. concl.* 7. Guter. *lib.* 2. *pract. q.* 87. *n.* 7. Valaſc. *ubi proximè*. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 129. *num.* 29. Et poſſeſſio translata per clauſulam conſtituti, eſt vera poſſeſſio, & non ficta, Menoch. *conſ.* 138. *num.* 24. Guter. *dicta q.* 87. *n.* 8. Tiraquel *de jure conſtit. p.* 2. *ampliat.* 1 *n.* 2. *& dicta ampliat.* 11. Ubi agit de hac clauſula, & reſervatione uſusfructus.

Interdictum *unde vi*, an detur colono contra dominum? Vide Valaſc. *conſult.* 111. *n.* 20. ubi quod remedia

remedia poſſeſſoria puris detentatoribus non datur, ſed officium judicis ex æquitate. An hoc interdictum competat adverſus colonum, inquilinum, procuratorem, & reliquos qui alieno nomine poſſident, & an ſi conveniantur remedio poſſeſſorio, poſſint nominare dominum? Vide Reynoſ. *obſervat.* 18.

Interdictum, *unde vi*, datur hæredi quando defunctus in vita fuit ſpoliatus, *l.* 1. §. *hoc interdictum ad finem, ff. de vi, & vi arm.* Tiraquel. *le mort, p.* 6, *declarat.* 4. *n.* 8. *&* 9. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 410. Rota Bonon. *deciſ.* 12. *n.* 1. *cum ſeqq.* Et datur hæredi pro quaſi poſſeſſione, quando defunctus fuit in quaſi poſſeſſione, Garc. *de benefic. p.* 5, *cap.* 5. *n.* 33, *cum ſequentibus.*

Interdicto retinendæ poſſeſſionis plena requiritur probatio, ſed unica tantùm dilatio, *Clem. ſæpè, de verbor. ſignificat.* Cov. *var. cap.* 17 *n.* 4. Menoch. *remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. num.* 408.

Interdictum recuperandæ poſſeſſionis reſolvitur per cauſam ſummariam, cùm nullus adeſt contradictor, *l. momentaneæ, Cod. unde vi,* Menoch. *remed.* 4. *adipiſc. poſſeſſ. num* 468. *cum ſequentibus.*

Interdictum recuperandæ poſſeſſionis non poteſt intentari, niſi ab eo qui probat poſſeſſionem & dejectionem, *cap. conſultationibus.* ubi gloſſ verbo *poſſeſſionem, de offic. delegati, cap. olim. de reſtit. ſpoliat. l.* 1. §. *dejeciſſe, &* § *interdum, ff. de vi, & vi arm.* Cov. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. §. 1. *n.* 4. Menoch. *remed.* 15. *recuper. poſſeſſ. num.* 391. *cum ſeq.*

Interdictum reſtitutorium competit pro menſuris, vel redditibus ſubtractis, ex text. *in cap. querelam, de elect.* Gom. *ad l.* 45. *Tauri, num.* 172. Menoch. *remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. quæſt.* 8. *remed.* 3. *retin. num.* 139. Gail. *lib.* 2. *pract. obſervat. cap.* 75. *num.* 1. Guter. *conſ.* 41. *n.* 2. & pro annua præſtatione, Bernard græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 10. *conſiderat.* 3. Et poſſeſſio conſiſtit in receptione penſionum, *cap. cùm veniſſent, de reſtit. ſpoliator.* ubi Abb. *num.* 11. Felin. *in cap. cùm Bertoldus, num.* 25. *de re jud* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 9. *n.* 13. Barboſ. *in l. ſi alienam, num.* 81. *ad finem, ff ſoluto matrim.* Et vis infertur quando poſſeſſor petit penſiones, & colonus recuſat ſolvere. Innocent. *in dicto cap. querelam, num.* 3. Guid. *deciſ.* 629. *num.* 2. *verſ. ergo patet, & num.* 4. *verſ. uſque ad denegationem*, Angel. *in l. licitatio, §. quod illicitè, num.* 4. *ff. de publican.* Bertrand. *conſ.* 743. *num.* 1. Afflict. *ad conſtitut. Regni Siciliæ, lib.* 3. *rub.* 31. §. *ult. in fine,* Maſcard. *de probat. concl.* 1329. *num.* 12.

Verbo INTERESSE.

INTERESSE lucri ceſſantis quo pacto peti debeat? Vide Afflict. *deciſ.* 20. *n.* 2. Tiraq *de retr. lign.* §. 1. *gl.* 1. *n.* 71. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 119. *n.* 2. Maſcard. *de prob. concl* 471. *n.* 8. *cum ſeqq. & concl.* 933, *n.* 17. Gam. *deciſ.* 110. *n.* 3. *& deciſ.* 156. *n.* 1. *& deciſ.* 218. *num.* 7. *cum ſeqq.* Guter. *de juram. confirmat. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 4. Gemin. *de uſur. commento* 1. §. 6. *num.* 117. Pur. *p.* 1. *deciſ.* 237. Perez *lib.* 8. *Ordinam. pag.* 22. Barboſ. *in l.* 2. *in prin. p.* 1. *num.* 47 *cum ſeqq. & in l. de diviſione, num* 28. *ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *conſult.* 107. *num.* 5. *& num.* 50 *&* 52. *cum ſeqq.* Bernard. græv, *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 6. *num.* 5. *cum ſequentibus* ubi quid in divitibus, qui non ſunt mercatores, ſed ſolent emere prædia, vel annuos redditus, de quo etiam Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 79. *num.* 2. Et quo pacto debeat haberi ratio lucri? vide Cald. *d. c.* 29. *num.* 54. Farin. *deciſ.* 244. *Rota Rom. num.* 6. Et quando fuit petita pecunia à debitore, qui fuit in mora, debetur intereſſe, Farin. *d. deciſ.* 244. *num.* 13. *&* 14. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. *&* 12. Et an intereſſe lucri ceſſantis poſſit in pactum deduci? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1956. Et recipiens debitum principale videtur remiſiſſe intereſſe & pœnam, Menoch. *conſ.* 355. *num.* 13. Cur. Philip. *d. cap.* 2. *num.* 6. Et hujuſmodi intereſſe peti non poteſt poſt ſententiam, Gam. *deciſ.* 191. Valaſc. *dicta conſult.* 107. *num.* 13. Græv. *ubi ſuprà, num. ult.* Et de intereſſe, *à reſao de juro,* agit Gabr. Pereira *deciſ.* 84. *ad finem.* Et de intereſſe lucri ceſſantis, ac damni emergentis, vide Cur. Philip. *d. lib.* 2. *cap.* 1. Et qui debet intereſſe an poſſit pro eo incarcerari? Vide Farin. *d. p.* 1. *tit.* 3. *q.* 26. *num.* 32. Et de debitore paupere, qui propter impotentiam non ſolvit, quod ab alio non poſſit ab eo peti intereſſe lucri ceſſantis, reſolvit Cur. Philippica *d. cap.* 2. *num.* 14. Et ſi in clauſula, & ſingulis, vel omni meliori modo, tenetur judex judicare ſuper acceſſoriis, ideſt ſuper fructibus & intereſſe, etiamſi petitum non fuerit, Græv. *d. tract. lib.* 1. *concluſ.* 61 *conſiderat.* 3. *num.* 4. *E nao ſe pode levar intereſſes de intereſſe.* Phœb. *deciſ.* 201. *& arreſto* 71. *p.* 2. Gabr. Pereira *deciſ.* 97. *n. ult.*

Intereſſe lucri ceſſantis quo pacto ſit probandum? Vide Cald. *de empt. cap.* 23. *n.* 20. *& n.* 58. Steph. Grat. *diſcept forenſ. cap.* 67. *n.* 10. *cum ſeq. & cap.* 240. *n.* 5. *& c.* 301. *n.* 9. Phœb *arreſto* 37. *p.* 2. Farin. *p.* 4. *dec.* 5. *n.* 4. *& ibi additio, & dec.* 774. *n.* 2. *in nov.* ubi *dec.* 125. *n* 2. quod lucra non ſunt uniformia, & variantur.

Intereſſe lucri ceſſantis quomodo debet articulari? Vide Perez *tit.* 2. *lib.* 8. *Ordinam. pag.* 2. *in fine, cum ſeq.* Burg. *conſ.* 49. *n.* 6. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 4. Stephan. Gratian *diſcept. forenſ. c.* 700. *n.* 58. Beja *reſp. caſuum conſcient. p.* 3. *caſu* 29. Et deberi à die moræ, reſolvit Rota Genuenſ. *deciſ.* 30. *num.* 7. *& deciſ.* 61. *num.* 9. *& deciſ.* 139. *num.* 7. Bernard. græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 6. Et intereſſe lucri ceſſantis conſideratur in homine ſolito negotiari, & ita debet articulari quod erat ſolitus negotiari, Gabr. Pereira *deciſ.* 97. *n* 8. Reynoſo *obſervat.* 9. *num* 8 ubi per totam obſervat. diſputat, an obligatus ad ſolutionem damni, teneatur ad ſolutionem lucri ceſſantis? Et articulari debet quod homines ejuſdem artis communiter ita ſolent lucrari. Rota Genuen. *d. deciſ* 139. *& deciſ.* 206. Maſcard. *de probat. concl.* 933. *num.* 19. Et non debetur intereſſe lucri ceſſantis illi, qui non eſt ſolitus negotiari, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 45. *num.* 39. Et valet pactum appoſitum in contractu Societatis quod circa lucrum ſtetur juramento Socii, Farin. *p.* 4. *deciſ.* 91. & ibi addit Phœb. *arreſto* 51. *tom.* 1. Et debet fieri taxatio ad minus lucrum, Steph Gratian. *forenſ. cap.* 688. *num.* 33. Et in taxatione intereſſe habenda eſt ratio laborum, ac expenſarum, Rota Genuæ *deciſ.* 150. Et taxari debet ſecundùm lucrum quod creditor feciſſet, Rota Genuæ *deciſ.* 194. Et judex ex officio accepta informatione poteſt taxare intereſſe ad ſex vel ſeptem pro centum.

Intereſſe lucri ceſſantis debetur illi, qui conſuevit pecuniam ſuam dare mercatoribus ad honeſtum lucrum, vel emere prædia, ut ex redditibus illorum alatur, Surd. *deciſ.* 2. *n.* 30. *& de alim. tit.* 1 *quæſt.* 45. *n.* 36. Barboſ. *in l.* 2. *in princip. ff. ſoluto matrim. p.* 1. *n.* 51. Bernard. græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 6. *n.* 5. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 579. *n.* 2. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 2. *dos intereſſes, num.* 15. Et in hoc intereſſe ſufficit quod probatio concludat per communiter accidentia, ex Bart. & Bald. *in l. unica, Cod. de ſentent.* quæ pro eo quod intereſt, & aliis quos refert Surd. *ubi ſuprà, d. quæſt.* 45. *num.* 44. Et ſufficit etiam probatio, quod mercatores ejuſdem artis ita communiter ſolent lucrari, ut tradunt Rota Genuenſ. *deciſ.* 139. *&* 206. Alexand. *conſ.* 190. *in fine, lib.* 1. *&*

Digitized by Google

conſ.141.in princip.n.5.Maſcard. de probat.concl. 933. num. 19.Gemin.de uſur.comment.1.§.6.n.117.Barboſ. ubi proximè,n.50. ubi n.48. reſolvit ſufficere probationem de veriſimilitudine.Et conſuetudo circa iſtud intereſſe eſt attendenda,quod ſolitum eſt dari in illa regione juxta lucrum mercatorum,Gratian.cap.141. num.27.cum ſequentibus.

Intereſſe lucri ceſſantis non ſolùm debetur uſque ad ſententiam, l.2.Cod. de uſur.rei jud.ſed etiam uſque ad executionem completam, l. in fideicommiſſi,in princip.ff.de uſur. Roderic.Soar. in l.poſt. rem judicatam,ſuper declarat. legum Regni, quæſt. 8.pag. 362. Et nunquam excedere poteſt ſortem principalem,Gam. deciſ.218.num.8.

Intereſſe in liquidationibus debet procedi ſummariè, Bart. in l ſi fidejuſſor, §.quedam,num.2 ff.mandati, Stracch. de mercat.tit.quomodo in cauſis mercat. procedend. ſit, Valaſc. de jure emphyt. quæſtione 15. num 14.

Intereſſe juſtum pecuniæ ut poſſint habere mercatores,debent probare quod ſint negotiantes,& hoc probato poſſunt petere intereſſe pecuniæ, dum ſibi non ſolvitur, quod appellatur lucri ceſſantis,de quo & ultra quid aliud debeant probare, vide Phœb. areſto 37.p.2. Gemin. ubi proximè, Put. p.1.deciſ. 237. Maſcard.de probat.concl.472.num. 8. cum ſequentibus, & concl.933.n.17.Menoch. de arbitr.caſu 119.num.2. Surd d.ciſ.259.n 9.Gam.deciſ. 156. n.1. Et lucri ceſſantis, ac damni emergentis ratione poteſt aliquid peti ultra ſortem,Gam.dec.110.n.3.& dec.228.7. cum ſeq.juncto num 10.& 11.Guter.de juram.confirm p.1. cap.2.n.4.Barb.in l.2.in princip.p. 1.num.47.cum ſeqq. ff.ſoluto matrimonio. Et de intereſſe ratione damni emergentis,vide Menoch.conſ.118.n.28.Sayr. clavis Regia lib.10.tract.4.cap.1.n.10.Azor.inſtit.moral.p.3. lib.5.cap.4.Guter.d.cap.3.n.3.& 7.Gemin dicto.§.6. num.102.Beja reſponſor.caſuum conſcient.p.3.caſu 29. Steph.Grat. diſceptat.forenſ. cap.67.n.16.& cap.240. Ordinat.lib.4.tit.70.§.1.Et debetur in utroque foro, Surd, de alim.tit.1.quæſt. 54.n.28.Barboſ. in l.2. ff.ſoluto matrim.p.1.in princip.num.47. Et ubi lucrum eſt radicatum,de eo judicatur quod de damno, Surd.de alim.tit.9.quæſt.39.num 13.& deciſ. 262. num.1. qui d.q.45.n.30.agit de lucro ceſſante quando potuiſſet dari pecunia mercatoribus ad honeſtum lucrum,ſi id conſueverat,vel emere prædia: & quod non debeatur intereſſe lucri ceſſantis illi, qui non eſt ſolitus negotiari, ibidem n.39. Et recipiens debitum principale videtur remiſiſſe intereſſe,ac pœnam, Menoch. conſ.155.n. 13. Et ejuſmodi intereſſe peti non poteſt poſt ſententiam,Gam.deciſ.191.

Intereſſe ceſſante non auditur agens,vel excipiens, ex citatis per Barboſ. de principiis, & locis commun. utriuſque juris,lit. I,num. 29. Quibus adde Seraphin. de privileg.juram.privileg.31.n.3.

Verbo Inventarium.

INVENTARIUM habet tantam virtutem, quantam herba Betonica. Pinel. *in leg. 1. Cod. de bonis maternis,p.3.num.81.*

Inventarium bonorum perſonæ ſæcularis,quæ reliquit duos filios, unum ſcilicet clericum diaconum, minorem tamen 25. annorum, & alium majorem, non poteſt confici per judicem orphanorum, quia minori clerico non poteſt dari tutor, niſi à judice Eccleſiaſtico, Bart. in l. 1. num. 5.ff. de tutor. datis ab his, & bona ſequuntur conditionem hæredis, ideo inventarium conficiendum eſt in ſuo foro, Guido Papæ quæſt.261.Barboſ. in l. ſi conſtante, §. fin.num. 29. ad finem, ff. ſoluto matrim. & vide Gabr. Pereira de manu Regia, cap.16.num. 22.cum ſequentibus, ubi alia plura adducit.

Inventarium facere an cogatur ille qui poſſidet bona,ſi ab alio conveniatur tanquam filius, & hæres defuncti de cujus hæreditate agitur, ſi non poſſeſſor hæreditatis negat illum eſſe filium & hæredem,& ſuper hoc lis pendeat? Videtur quod non,quia intereſt cujuſcunque ne ſuum patrimonium perdatur, l.2.ff. de alim.pupil.præſt.l.2.C.quando & quibus quarta pars, lib.10.& faciunt tradita per Bald.in l.unica, Cod. de prohibita ſequeſtrat.pecuniæ, Curt. de ſequeſtr.quæſt.1. n.16 fol.2.verſo,ita expreſſè reſolvit Pinel.in l.2.C.de bonis maternis,p.2.n.24. ſed contrarium tradit Cald. in l ſi curatorem,verbo læſis,n.137.verſ.ultra.

Inventarii confectio poteſt remitti in præjudicium legatariorum, & non creditorum.Steph.Grat. diſceptat.forenſ.cap.59.n.11.cum ſeq.& cap.711.num.38.cum ſeqq.ubi num.44.de uſufructuario.

Inventarium debet fieri in præſentia notarii.Vincent de Franch.deciſ.206.n.1.

Inventarii plura,& contra patrem non conficientem, vide per Valaſc.de partit.cap 8.

Inventarium non facere,vel non ritè facere,paria ſunt, Valaſc d.cap. 8.num.44. Surd. deciſ.222.n. 13. cum ſequentibus.Et non arguitur dolus,ſi aliqua bona quis omiſit ſcribere ad commodum pupillorum, ſi illa annotaverit in libro rationum, Gratian. forenſ. c.28. num.5. ubi num. 8. tradit quod non conficiens inventarium dicitur in dolo præſumpto,de quo etiam Phœb.deciſ.88.n.9.cum ſequentibus,tom.1. Et non incidit quis in pœnam,ſi non deſcribantur nomina debitorum, quando in hæreditate non inveniuntur inſtrumenta de illis, Bart. in l. tutor qui,repertorium, n. 10.in fine,verſ.ſecundò concludo,ff. de adminiſtrat. tutor.& eſt receptum, ut per Surd,dicta deciſ.222.n.8. Valaſc. dicto cap.8.n. 12. Et ruſticus non excuſatur à confectione inventarii, Menoch. de arbitr.caſu 194. n. 67. Et minor reſtituitur adverſùs non confectionem inventarii, Cald. in l.ſi curatorem, verbo læſis. num 52. cum ſequentibus, Cod. de in integrum reſtitut. min. Garc. de nobilit.gloſſ 6.§.2. num. 24. Surd. dicta deciſ.222.num.12.ubi num. 13. quando hæres aliqua omiſit, vel poſuit quæ non erant ponenda, per errorem, vel per ignorantiam. Et mulier ac ruſticus non excuſantur, ſi non fecerunt inventarium infra ſtatutum tempus Flamin. de reſignat. tom. 2.lib. 11. quæſt.3.num. 72.quod tempus eſt bimeſtre expreſſum in Ordinat. lib. 1.tit.87.§. 8. Et impedito conficere inventarium non currit tempus ſtatutum à jure,Flamin.dicto lib.11.quæſt.13.num.10.

Inventarium eximit hæredem,ne conveniatur ultra vires hæreditarias. Stephan. Gratian.diſceptat.forenſ.cap.660.num.26.

Inventarium valet etiamſi omnes res non ſint deſcriptæ, Peregrin. de jure fiſci,pag.102.n.15.

Verbo Irregularis, Irregularitas.

IRREGULARITAS eſt inhabilitas,ſeu impedimentum Canonicum ex ſe directè ac primariò impediens receptionem Ordinum Eccleſiaſticorum, & conſequenter etiam uſum eorum,Soar. de cenſur. diſp.40.ſect.1.num.2.Monet. de diſtribut. quotid.p.2. quæſt.17 n.15.Avil.de cenſur.p.7.diſp.2.dubit. 6.Sayr. clavis Regia lib.6.cap.1.num.16.Vivald.in candelabro p.3.tit.de irregularit.n.8.

Irregularitas & depoſitio non eſt cenſura Eccleſiaſtica, c.querenti 20. ubi Barboſ. in addit.pag.174.cum ſeq.de verbor.ſignificat. Fr. Emman. Roderic. tom.1. quæſt.Regular.quæſt.62.art.22.Sayr.d.cap.1.à num.20.

Digitized by Google

Sà verbo *irregularitas*, *num.* 2. ubi ait, quod non eſt cenſura,ſed pœna quædam, ſeu inhabilitas.

Irregularitas non includitur ſub abſolutione à cenſuris,delegata in Bullis indulgentiarum,& jubilæi,Fr Emman. Roderic. *in ſum.cap.*29.*num.*5.*p.*1. Sayr. *de cenſur.lib.*6.*cap.*2.*num.*33. & *lib.*7.*cap.*14.*à n.*1. Nav. *in man.cap.*27.*num.*194.& *num.* 249. Garc. *de beneſic. p.*7.*c.*11.*à n.*57.Farin.*de delict.p.*7.*in fragm lit.C,n.*416. Ricc. *in praxi*, *deciſ.* 534. Et non poteſt tolli per Bullam Cruciatæ,Roderic.*ad Bullam*,§.9.*n.*63.Guter. *canon.lib.*1.*c.*3.Soar.*de cenſur.tom.*5.*diſp.*1.*ſect.* 3.*n.*5. & *tom.*4.*de Relig.lib.*9.*cap.*2.*n.*42.

Irregularitas nulla eſt mentalis, quia non contrahitur abſque opere, *cap.ult.*15.*quæſt.*1.Gloſſ.*in.cap.ſi aliquis,de homicidio*,Flor.*var.lib.*1.*quæſt.*9.*num.*4.Soar *de cenſur.diſp.*44.*ſect.*2. Graff. *lib.*2.*deciſ.cap.*62. *n.*5. Sayr.*in clavi Regia,lib.*6.*cap.*2 *n.*17 Henriq. *in ſum. lib.*14.*cap.*3.*n.*2.Farin.*de delict.p.*5.*q.*124.*n.*56.

Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus jure expreſſis,*cap.is qui* 18.*de ſentent.excommunicat. lib.*6. Sayr.*de cenſur.lib.*6.*cap.*2. *num.*14.& 27.

Irregularitas ex delicto ut incurratur, requiritur culpa mortalis,quia eſt pœna gravis,Suar. *de cenſur. tom.*5.*diſp.*12.*ſect.*2.*num.*13.& *diſp.* 40.*de irregularit. ſect.*3 *n.*19.*cum duobus ſeqq.*Bonac.*de irregular.diſp.*7. *quæſt.*1.*puncto* 3.*propoſit.* 1.*num.*1. ubi *n.* 4. quod non incurritur interveniente ignorantia probabili. Unde qui dubitat de facto, propter quod irregularitas incurritur,partem tutiorem eligere tenetur, & ſe irregularē in dubio exiſtimare debet,& conſequenter à celebratione abſtinere, Barboſ.*in c. illud* 5.*de clerico excom. miniſtrant. num.* 7 ubi *num.*6. quod in dubiis tutior via eſt eligenda. Deinde bona fides ac juſta credulitas excuſat à pœna irregularitatis, Flor. *var. quæſt.*24.*ad finem.*Et ſi clericus excommunicatus poſt appellationem credat bona fide ſuam appellationem tenere, & ea fiducia ductus celebret, non efficitur irregularis,licèt poſtea apparuerit,& judicatum fuerit appellationem non fuiſſe legitimam,Gloſſ. verbo *in officiis*, *in cap.ſolet* 2. *de ſentent.excom. lib.* 6. ubi Barboſ.*num.*11.aliquos citat.

Irregularitatem non contrahit exercens Ordinem ſacrum ſine manipulo, quamobrem cantans epiſtolam ſine ſolemnita,vel Evangelium ſine ſtola,non fit irregularis,eo quòd non dicatur canere ſolemniter ex Ordine ex officio, ſed tantum dicatur uti officio cantoris,Bonacina *diſp.* 7.*de irregular.q.* 3. *puncto* 6. *propoſit.*2. *num.* 2. qui *num.* 1. aſſerit, quod clericus qui miniſtrat in Ordine ſacro, quem non habet, incurrit irregularitatem, modò ſcienter, & seriò atque ex officio miniſtret, & *num.* 7. probat quod clericus fit irregularis, referendo in choro munus hebdomadarii proprium Sacerdotis, cum ipſe nondum ſit Sacerdos,niſi fortè hoc bona fide faciat,tunc enim non dicitur ſe temerè immiſcere Ordini, quem non habet, ubi citat text.*in c.*2.*de clerico non ordin. miniſtr.* & Ugolin. *de irregularit.cap.*37.*n.*8.

Irregularitatem incurrit ligatus majori excommunicatione recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa,ſeu affectata Ordines Sacros,*c.cum illorum* 32.*de ſentent.excom.*ubi Barboſa *num.*2.Bonacina *d.quæſt.*3. *puncto* 4.*propoſit.*1.*n.*1.ubi ad hoc notabile citat Nav. Sylv.Avil.Sayr.Alter,Henriq.Reginald,Tolet.Roderic.& Valent.contra Filliuc.Soar.Coninch.& Barboſ. *de poteſt.Epiſcopi*,*p.*2.*alleg.*47.*n.*2.& alios aſſerentes non incurrere irregularitatem, ſed remanere ſuſpenſum ab uſu Ordinis ſuſcepti cum excommunicatione

Irregularis non eſt qui cenſura quacunque innodatus,Sacramentum aliquod,excepto Ordine recipit, etiamſi ſpeciatim à ſuſceptione Sacramentorum ſuſpendatur,Sayr.*de cenſur.l.*7.*c.*10.*n.*13.ubi *n.*14. quod irregularis non eſt, qui verè cenſura ligatus non eſt, licet ſe irretitum exiſtimet,& officia divina ſolemniter celebret,& *eodem lib.*7.*cap.*14.*num.*2.aſſerit quod diſpenſatio in irregularitate non eſt neceſſaria in foro pœnitentiæ,cum ab omnibus peccatis abſolvi quis poterit,ſine hoc quod tollatur irregularitas.

Irregularitatem incurrunt excommunicati miniſtrantes in aliquo Ordine, *cap.*1.& 2.*de clerico excom. miniſtr.*Filliuc.*tom.*1.*moral.quæſt.tract.*12.*de cenſur. in particulari*, *à num.* 99.

Irregularis eſt excommunicatus,ſuſpenſus,vel interdictus Sacerdos,qui officiat in Eccleſia ſolemniter in matutinis, veſperis, vel aliis Horis, Sayr. *d.lib.* 7. *cap.*9.*num.*8. Ubi etiam aſſerit quod irregularis erit interdictus, qui ſepelit ſolemniter cum officio in loco non interdicto & non ſacro, & quod clericus ſcienter violans interdictum ſpeciale loci,miniſtrans in Ordine ſacro, niſi id fiat in caſu permiſſo, ut ſi octavo die celebret ad renovandam Euchariſtiam,fit irregularis, aut ſi in Eccleſia ſpecialiter interdicta etiam die Paſchæ celebret,cùm ſpeciale interdictum nullo feſto ſuſpendatur.

Irregularis eſt Eccleſiaſticus violando interdictum Sayr.*de cenſur.lib.*5.*cap.*17.*n.*9.Suar.*eod.tract.diſp.*33. *ſect.*3.*à num.*1.& *diſp.* 34 *ſect.*4 qui ſecus aſſerunt in ceſſatione à divinis,de quo etiam Bonacina *diſp.*6.*de ceſſatione à divinis,puncto* 1.*propoſit.*2 *p.*4.

Irregularis efficitur ſuſpenſus ab ingreſſu Eccleſiæ, cui etiam divinorum celebratio eſt interdicta,*cap.is cui* 20.*de ſentent.excom.lib.*6.Flamin.*de reſignat.lib.*6. *quæſt.*6.*n.*202.ubi *n.*203.quod regulare eſt, ut ſuſpenſus contra faciens in contemptum clavium,fit irregularis, & *n.*204 quod ille dicitur celebrare in contemptum clavium, qui ſciens ſe eſſe excommunicatum, doloſè celebrat, & *n.* 207. quod contemnere eſt voluntariè contradicere,& *num.*208. quod ratione contemptus quid efficitur delictum &*n.*209.quod ſcientia includit dolum,& vide Barboſ.*in cap.ult.de clerico excom. miniſtr.* 8. ubi etiam refert, quod celebrare dicitur in contemptum clavium,qui ſciens ſe excommunicatum celebrat, & quod contempus probatur ex conjecturis & indiciis,quando ſciens,vel prudens repugnat prohibitioni Superioris.

Irregularis non eſt, qui in Eccleſia polluta celebrat, neque qui celebrat coram interdictis,vel excommunicatis denuntiat, cum ipſe excommunicatus non ſit,quamvis peccet mortaliter,*cap.is qui* 18. *de ſentent.excom.lib.*6 ubi Barboſa *n.*1.2.& 3.

Irregularis habet vocem in capitulo,quia poteſtas ferendi vocem in capitulo non refertur ad actus ordinis, ſed juriſdictionis, quæ Canonico datur à jure per inſtitutionem Canonicam,*c dilectus* 1.*c.dilecto*,& *c.pro illorum,de præbendis.*Unde irregularis non privatur uſu juriſdictionis,Eccleſiaſticæ, ſed ſola Ordinis ſuſceptione, vel uſu. Sa verbo *irregularitas*. *n.* 3 Avil.*de cenſur.p.*7.*diſp.*2.*dub.*2.*concl.*7.Sayr.*de cenſur. lib.*7.*cap.*6.*n.*10.cum citatis per Barboſam *de Canonicis,cap.*14.*n.*159.ub ſecus aſſerit ſi vocem habeat ratione ſacri Ordinis.Et irregularis poteſt viſitare,judicare, excommunicare ſuos ſubditos, *cap.*1. *de ætate, & qualit.* Mar. Alter, *de cenſur.tom.*1. *lib.*3.*diſput.* 7. *cap.*4.*p.* 336.*col.* 2. *lit. E.* Et Epiſcopus ſuſpenſus,& nondum conſecratus,licet impediatur exercere quæ pertinent ad Ordinem, quæ ſunt tamen juriſdictionis benè poteſt exercere, *cap.tranſmiſſam,de elect c.*1. *de tranſlat.Epiſcopi*,Mar.Alter.*dicto tom.*1.*l.*5.*diſp.*12. *c.*3.*pag.*611.*col.in principio*,& *diſp.* 17.*c.* 1.*pag.* 711. *col.*1.*lit.D*, & agendo de ſuſpenſione, *lib.*2. *diſp.* 16. *c.*3.*pag.*667.*col* 1.& 2 Soar. *de cenſur.diſp.*26.*ſect.*4. *à n.*4.*cum ſeq.pag.*689.

Irregularitas quæ contrahitur ex quocunque caſu, vel delicto,etiam enormi,poſt beneficium obtentum non privat beneficiarium beneficio ipſo jure, ſed eſt privandus

Digitized by Google

privandus per ſententiam, Sayr.*de cenſur.lib.6.cap.2.n.24.*cum aliis quos citat Garc.*de benefic.p 11.cap.*10. *n.47.* Et irregularis ante ſententiam privationis, non amittit beneficium, nec fructus, Garc.*d.cap.*10.*n.*4. *cum ſeq.* Et caſu quo veniat privandus per ſententiam beneficio ad cujus titulum fuit ordinatus, relinquendum eſt ei de fructibus beneficii, quibus veluti alimentis ſubveniri poſſit, Aloyſ.Ricc.*dec.Curia Archiepiſcopat.Neapolit.p.*1.*deciſ.*185.*n.*1. Et irregularis non privatur beneficio antea quæſito, & donec per ſententiam eo privetur, facit fructus ſuos, Garc.*dicto c.*10.*n.*45.*cum ſeq.* Soar.*de cenſur.tom* 5.*diſp.*44.*n.*33. vide etiam Molin.*de juſtit.tract.*3 *diſp.*78.*p.*2. Concil. Trident *ſeſſ* 14.*de reformat.cap.* 7. Item accuſatus de crimine ex quo veniat privandus beneficio, poteſt illud renuntiare, Garc.*d.p.*11.*cap.*3.*à n.*62.

Irregularis præſumitur ille, qui fuit moralis cauſa aborſus cum peccato mortali, ſi fœtus erat animatus, ex citatis per Barboſ.*in collect.ad cap.Moyſes* 32.*q.*2. *& ad cap.ſicut* 10.*num.*3.*de homicidio, & de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.*2 *allegat.*51 *num.* 136,*uſque ad n.*142. *caſu nono,& ad princip.diſt.*5.*n.*3. cui adde Sanch. *in præcepta Decalogi, tom* 1. *lib.* 10. *n.* 43. ubi reſolvit quod irregularis eſt præbens aborſui cauſam, cùm dubium eſt an fœtus ſit animatus, ac ſubinde dubitatur an ſit verè homicida?

Irregularis eſt qui membrum abſcindit, non verò qui debilitat, *Clem.unic.de homicidio,* Doct.*in cap.fin. eod.tit.l.* 6. Roderic *tom.*1.*Regul. q.*24 *art.*10. *& in ſum.cap.*169.*n.*1. Azor. *moral.p.*1.*lib.*2.*cap.*11.*col.*112. Et irregularis non efficitur abſcindens auriculam, vel digitum alicui, cùm membrum non abſciderit, *cap.*1. *de clericis pugnantibus in duello.*

Irregularis manet interficiens pro defenſione proximi. Gom.*tom.* 3. *var.cap.*3.*n.*21. Farin.*in praxi crim. p.*5.*quæſt.*125 *num.*278.*cum ſeq.*

Irregularis non amittit fructus, & diſtributiones beneficiorum, niſi quatenus tribuuntur iis, qui aliquem ordinem exercent, & non aliter. Monet.*de diſtribut.quotid.p.*2.*quæſt.*17.*à num:* 36.

Irregularis non eſt qui omiſſo Sacramento confirmationis Ordinem ſuſcepit, quamvis peccet mortaliter, ayr.*de cenſur.lib.*9.*cap* 10.*n.*42.

Irregularitas non incurritur ob iteratam confirmationem. Sà verbo *iregularitas, p.* 345. *in Aphoriſm. Confeſſariorum.*

Irregularis eſt ſuſcipiens eodem die unum ſacrum Ordinem cum aliquō ex minoribus, Sà verbo *Suſpenſi, num.*19.

Irregularitas contrahitur per indebitam baptiſmi ſuſceptionem, Soar.*de cenſur.diſ.*42.*ſect.*1 *n.*1. ubi *n.*2. quod ſi ſæpiùs rebaptizetur, ſæpiùs incurrit hanc irregularitatē, & *ſect.*2.*n.*2. limitat in Confirmatione, & in Euchariſtia aſſerit adjungi irregularitatem, ubi conjuncta eſt actio cum receptione indigna, & *n.*3. limitat in pœnitentia, & *n.*5. in extrema unctione, & *ſect.*3.4.*&* 5. agit de irregularitate contracta per illegitimam Ordinum ſuſceptionem, recenſendo plures caſus, & 43. *ſect.* 1. agit de irregularitate contracta propter crimen hæreſis, & homicidio voluntario.

Irregularitas contrahitur ex homicidio voluntario homicidium indirectè voluntarium; idem *diſput.*45. *ſect.*1.*cum ſequentib.* Qui occidiit alium in ſui defenſionem cum moderamine inculpatæ tutelæ, non ſit irregularis, Soar.*diſp.*46.*ſect.* 1.*&* 2.*& ſect.*3.

Irregularis fit teſtimonium dicens in cauſa criminali, ſequuto effectu, Soar.*de cenſur.diſp.*47.*ſect.*3. ubi *ſect.* 4.*n.* 3. idem aſſerit in advocatoin in cauſa ſanguinis, ſequuto effectu.

Irregularitas contrahitur quando duplex matrimonium præceſſit baptiſmum, Soar.*diſ.*49.*ſect.*6.*à n.*12.

Irregularitas contrahitur ex propria bigamia, nempe de duplici matrimonio per mortem conjugis, Soar *d.diſp.*49.*ſect.*1. & contrahitur ex bigamia interpretativa de matrimonio cum vidua, ibidem *ſect.* 3.*& ſect.*4. idem aſſerit de ſimilitudinaria in matrimonio cōtracto poſt ſolemne votum Religionis. Et diſpenſatio hujus irregularitatis convenit Summo Pontifici, non Epiſcopo, idem *d.ſect.*6.*à n.*3.

Irregulares fiunt illegitimi, Soar.*de cenſur.diſp* 50. *ſect.* 3. ubi *ſect.* 4. agit an expoſiti ſint irregulares? de quo vide garc. *de benefic.p.*7.*cap.*2.*num.*7.*&* 10. ubi quod non poterit Epiſcopus cum eis diſpenſare ad ſacros Ordines & Curata.

Irregularitas tollitur per Summum Pontificem quoad Ordines majores, & dignitate, ac beneficia Eccleſiaſtica, & quoad minores per Epiſcopum, ſi aliud inpedimentum non interveniat, *cap.* 1.*de ſent. excom.lib.*6. Soar. *d.diſp.*50.*ſect.*5. *à num.*1. ubi *à n.*7. quod tollitur per legitimationem, & *à n.*12. per ingreſſum religionis, & *n.* 17. per morum probitatem, ſcientiam, & alias dotes ipſius perſonæ illegitimæ, quæ illam ſacris Ordinibus dignam reddant. Plura alia de irregularitate vide per Bonacin.*de cenſur.diſp.* 7.*de irregularit.per totam,* Filliuc.*tom.*1.*Moral.quæſt. tract.*19.*&* 20.*& de cenſur.in particulari,* Moure *p.* 2. *compendii moral.cap.*9.*&* 10.

Verbo Judex, Judicium.

JUDICEM eſſe eſt nomen honoris, *l. ult. Cod. quando provocare non eſt neceſſe,* Stephan Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*270.*n.* 27.

Judex ignarus debet habere aſſeſſorem, Azeved. *ad Curiam Piſanam,lib.*4.*cap.*6.*à n.*108.

Judex propter peccatum cauſarum dubia ſolvere neſcit, ut ex Baldo refert & ſequitur Aym. Crav. *conſ.*15.*n.*1. Et Spiritus Sanctus docet Senatores, atque judices rectè judicare, Rebuff. *in repetit.cap.cum Martha,de celeb.Miſſarum. pag.*555.*verſ. quartò decet,* & in conſulentibus vide *pag.ſeq. verſ.*18.

Judices & advocati qui officium ſuum rectè adminiſtrant, & juſtè utuntur legibus, multum merentur apud Deum, ſecundùm Hoſt.*in ſum.in proœmio,§.ult.* quem referunt Chaſſan. *in Catal. gloriæ mundi, p.*4. *conſiderat.*51.*& p.*7.*conſiderat.*32. Rebuff. *in repetit. cap. Raynuntius,de teſtam.pag.*545.*verſ. imò,* Gregor. *l* 1.*tit* 4.*part.* 3. verbo *los juzgadores,* juvant tradita per Tiraquel.*de nobilit.c.* 29.*à n.*19. Fr. Emman. Roderic.*tom.*3.*quæſt.Regular.q.*48.*art.*1.*pag.*246. & vide Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 736.*num. ult.* Matienz. *dial. relator.p.*1.*cap.*7.*num.* Rodericc. *dicto art.*1.*verſ.alii,* Bernard.Græv. *in pract. Cam. Imper. l.*1.*concl.*43.*num.*7. Martham. *de juriſdict.p.*4.*cent.*4. *caſu.*115.*num.*1. Et de judicibus malè judicantibus, vide text.*in cap.*1.*de re jud.lib.*6.& Barboſ.*in collect. ad cap.dilect.* 4. *de privileg.*

Judex tenetur judicare ſecundùm magis communem Doctorum opinionem, Ordinat.*lib.*3.*tit.*64.*§.*1. Menoch.*de præſumpt.lib.* 2.*præſumpt.* 71.*n.*2. Cened. *ad Decretal.collect.* 84.*num.*4. Et judicantem oportet cuncta rimari, *cap.judicantem.*30.*quæſt.*5.& alia quæ judices obſervare debent, vide per rebuff. *ad l.* 46. *ff.de verbor.ſignificat.p.*243.

Judex vocatur in jure bonus vir, *l.continuus,§.cum ita,ff.de verbor.obligat.* Menoch. *de arbitr. in proœm. num.*6 Cordub.*in l.ſi quis à liberis,§.idem reſcripſit, num.* 56.*ff.de liber. agnoſc.* Rebuff. *ad l.* 39. *ff. de verbor.ſignific.p.*214.*& ad l.hæc verba* 73.*eod.t. pag.*352. *in fine,* Barboſ. *in l.æſtimatis,num.* 2.*ff. ſoluto matrim.* & præſumitur judicaſſe prout de jure debebat, Surd. *deciſ.*170.*num.*4.

Judex

Digitized by Google

Judex poteſt reducere partes ad concordiam, Ordinat. *lib.3.tit.20* §.1. Perez *lib.4. Ordinam.p.*860.

Judex in pœna imponenda debet inclinare in mitiorem partem, Avil. *ad cap.* 2. *Prætor. cap.*2. verbo *parcialidad,num.*4.

Judex ſi malitioſè & injuſtè inquirat contra aliquem, condemnabitur in expenſis, Barb. *in l.eum qui temerè,ff.de judic. n.*204.

Judiciorum practica eſt obſervanda: Menoch. *conſ.*187.*n.*54.*&* 55.& *de arbitr.caſu* 474.*n.*61.Cald. *de renovat.q.*9.*n.*17.*& de poteſt.elig.cap* 11.*n.*10. *cum ſeq.*Guter. *lib.*3.*pract.quæſt.*61.*n.*74.Gam. *deciſ.*297. *num.*3.Cabed.*deciſ.*212.*p.*1. Ubi quod ſententiæ Senatus coram Principe latæ, & ab eo ſignatæ,in cauſarum ſimilium deciſione vim legis habent, & ſine præſentia Regis, ſi ter aut quater Senatus judicet, tunc in vim conſuetudinis robur habet.

Judex debet calumniis obviare, & exceptiones intricandum, & procraſtinandum judicium oppoſitas etiam ex officio repellere,ut per citatos Menoch. *de interdict. remed.* 15.*recuper.poſſeſſ. n.*326.*cum ſeqq.* Parlador. *lib.*2.*rer.quotid.p.*5.§ 11. *num.*60. cum aliis quos refert & ſequitur Salgado *de Regia protect.p.*3. *cap.*6.*n.*91.*cum ſequentibus.*

Judices debent reſiſtere potentatibus,vide P. Joan. Pined. *tom.*2.*in Job. cap.*29.*verſ.* 17.*pag.*454. Ubi refert Cic. verba *pro Sextio*: Sudandum, inquit, eſt iis,qui magiſtratum gerunt, pro communibus commodis adeundæ inimicitiæ, ſubeundæ ſæpe pro Republ. tempeſtates, cum multis audacibus improbis nonnunquam etiam potentibus dimicandum. Ubi etiam alia refert.

Judex tenetur pugnare pro ſua juriſdictione, & eam defendere,*cap.ex tenore,de foro compet.cap.novit. de judic.*Gabr.Pereira *de man.Regia.p.*1.*c.*7.*n.*21.

Judex utens majore juriſdictione quàm habet,venit puniendus, & committit crimen læſæ majeſtatis, *l.*3.§.*ult.ff.ad leg.Jul.majeſt.*vel crimen falſi,*l. qui nominet l.eos,Cod. de falſis*, cum aliis, de quibus per Chaſſan. *ad Conſuetudines Burgundiæ, rub.*1 *num.* 67. *fol.*18.*in fine*,Menoch.*de arbitr.lib.*1.*quæſt.*76. *num.*8. *& lib.*2.*caſu.* 320. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. in princip. n.*6.Azeved. *ad l.*1.*tit.*6.*lib.*1. *nova recopilat.* Cabed. *p.*2.*deciſ.*38.*in fine.*

Judex poteſt jus dicere in toto ſuo territorio, *l. ſi cùm dies* 26.§ *pen.ff.de arbitr. cap. cum Epiſcopus, de offic. Ordin. lib.*6. Azeved. *ad l* 4. *num* 6.*tit.* 9.*lib.*3. *nova recopilat.pag.*333.& in loco non conſueto, Alberic.*in l.fin. ff. de juſt. & jure, num.*8. Et juriſdictio cohæret territorio, ſicut nebula ſupra lacum, Bald. *in l.imperium,ff. de juriſdict. omn. judicum*, Gregor. *l.*1 *gloſſ.fin. tit.* 4.*part.*3 Boër. *deciſ.* 227.*num.* 5. Cabed.*deciſ.* 10.*n.*9. Barboſa *in addit,ad collect.pag.*130. *col.*2. Et extra territorium & jus dicenti non paretur *l.ult.ff.de juriſdict. omn. jud.* ubi gloſſ. verbo *paretur* Marta *de juriſdict. p.*1. *cap.*51.*num.*4. Et juriſdictionem non poteſt quis exercere, & ſententiam ferre extra territorium, Bart. *in l.*1.*Cod de ſentent.ex brevic.recitand.*cum aliis relatis per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 655. *num.* 10. *cum ſequentibus,* & Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *Judex,num.*39.

Judex non poteſt ſe intromittere in juriſdictione alterius, nec judicare extra diſtrictum ſuum, Barboſ. *in l.*1.*ff.de judic.art.*4.*n.*118.Perez *ad l.*1.*tit.*4. verbo *Cancellaria, lib.*2.*Ordinam. pag.*225. Bobadil. *in ſua Polit.lib.*2.*cap.*18.*num.*2.*cum. ſequentibus*, & non debet mittere falcem in meſſem alienam, & quilibet tenetur defendere ſuam juriſdictionem,Marta *de juriſdict.p.*3.*cap.*1. *à principio.*

Judex poteſt pro defenſione ſuæ juriſdictionis procedere contra exemptos, ut conſiderat Roj.*de hæreticis,p.*1.*num.*555.*cum ſequentib. pag.*57. cum pluribus aliis adductis per Fatin. *in pract. crimin.tom.* 4.*q.*114. *num.* 61. *fol.* 59. plures refert Monet. *de conſervator, cap.*8.*num.* 159.*& ſeq.fol.*590. Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*2.*cap.*65 *num.*12.

Judex non videtur facere violentiam quando procedit ut judex, Joſeph de Seſſe *Aragon. deciſ.* 114. *num.* 23.

Judex etiam ſpoliat, Barboſ.*ad cap.cùm cauſa* 22. *de offic.delegati num.*3.*& ad cap. conquerente, num.*2. *de reſtitut. ſpoliat.* Et judex nulliter procedens dicitur ſpoliare, ex Stephano Gratian. *diſceptat. forenſ.* 516.*num.*23.

Judex inferior non poteſt ſe intromittere in cauſa pendente in curia Romana,& Camera Apoſt. juxta doctrinam Baldi *in l. ſi ut proponis* 4. *num* 12. *Cod. quomodo & quando judex, col.* 2. *in fine, verſ. quæro Papa,*quam ſequuntur communiter Doct.ut per Menoch. *conſ.*340.*num.*49. Valaſc. *conſult.*105.*num.* 63. Rebuff.*tom.*1. *ad leges Galliæ,tract. de evocat.num.*99. *pag.*270. Seſſe *Aragon. deciſ.* 77. *à num.* 25.*tom.* 1. Phœb.*p.*1 *deciſ.*80 *num.*3.*& arreſto* 163 *in fine*, Stephan.Gratian *diſceptat.forenſ.cap.*40.*n.*32. & vide ad propoſitum Barboſ.*in cap. Paſtoralis* 11. § *præterea, num.*13.*&* 13.*de offic.jud.Ordin.*

Judex electus de partium conſenſu recuſari non poteſt, Barboſ. *ad cap. cùm olim* 7. *de cauſa poſſeſſ. num.*2.

Judex ut recuſetur,requiritur ſpeciale mandatum Barboſ.*in remiſſ.ad Ordin.lib.*3.*tit.*21.§.5.*n.*2.

Judices aliqui quando deputantur ad cognitionem cauſæ, mortuo uno non poſſunt alii cognoſcere, *cap. cauſam matrimonii* 16. ubi Barboſ. *de offic. jud.deleg.*

Judex dans depoſitarium non idoneum tenetur, Azeved.*ad l.*13.*n* 6.*tit.*9.*lib.*3. *nova recopilat. p.* 355. Cald.*forenſ.lib.*1.*quæſt.*21.*n.*49.

Judex orphanorum poteſt cognoſcere de cauſa orphanorum, qui ſunt Actores,licèt Rei ſint incolæ alterius juriſdictionis,ita deciſum fuiſſe in Senatu Supplicat refert Mendez *in praxi,lib.*1.*cap.*2.*n.*22.

Judex debet litigantibus præfinire diem, quo peritus per eum electus rem ſit viſurus, & eos citare. Cov. *lib* 2.*var.cap.* 13 *num.* 5.*verſ. nonò,* Valaſc. *de partit.cap.*11.*num.*15.

Judex commiſſarius non poteſt excedere fines mandati, *l.diligenter, ff.mandati, cap. cùm dilecta* 22. ubi Barboſa. *de reſcriptis.*

Judex poteſt declarare ſuam ſententiam obſcuram Bart.*in l.hæredes palam,§.ſi quis poſt n.*6.*ff. de teſtam.* Avil.*ad cap.Prætor.in proœm.* verbo *Ordenanças, n.*19. Gam.*deciſ.*110.*n.*36.& non ſolùm incontinenti, ſed etiam ex intervallo, *l.Caſtella* 3.*tit.*13.*part.*7.Bald. *in dicta l.hæredes.§.ſed etſi,*Roman.*conſ.*45.

Judex poteſt reſervare in ſententia declarationem poſt liquidationem, Azeved. *l.* 20. *n.* 2.*tit.* 9. *lib.* 6. *nova recopilat.*

Judex qui tulit ſententiam in prima inſtantia, eſt ſuſpectus in ſecunda inſtantia, & non poteſt eſſe judex in cauſa appellationis, Gloſſ. *in l.eos, Cod. de appellat.* Aym. *conſ.*232.*num.*8. Menoch. *de arbitr.lib.*1. *quæſt.*73.*num.*3. *& lib.*2.*caſu* 458.*num.* 17. Et qui fuit judex in prima inſtantia non poteſt advocare in cauſa appellationis, Azeved. *ad l.* 13.*tit.*16.*lib.*2 *nova recopilat. pag.* 190. Et advocatus in prima inſtantia pro uno, non poteſt pro alio advocare in cauſa appellationis, Bernard. Græv. *in pract. Camer. Imper. in proœm.num.*41.

Judices conſulatus, qui de cauſis mercatorum cognoſcunt, poſſunt cognoſcere de cauſis mercantiæ, quæ agitantur inter hæredes mercatorum, Strach. *de mercatora,tit.quomodo in cauſis mercatorum procedendum*

Digitized by Google

dum ſit. p. 1. num 44. Et non poſſunt cognoſcere de aliis cauſis extra mercantiam, Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. libro ſecundo, concl. 20. conſiderat. 1.

Judex tenetur exequi literas precatorias alterius judicis, Marant. diſp. 1. num 8. Cov. pract. cap. 10. in fine, Hyppolit. ſing. 138. & 203. Et poteſt gravamen interponi ſi non adimpleatur, Bar. in l. à Divo Pio, §. ſententiam verò, ubi Jaſ. num. 19. ff. de re judic. Nec poterit de exceptionibus oppoſitis contra literas precatorias cognoſcere, ſed remitet eas judici deprecanti, Cabed. deciſ. 49. p. 1. Et judicis requirentis, quando non conſtat de poteſtate, impleri non debet avocatoria, Mendez in praxi lib. 3. cap. 3. num. 10.

Judex deprecatus videtur facere quidquid facit judex committens, l. ſolet, ff. de juriſdict. omn. jud. dicta l. à Divo Pio, §. 1. Avil. ad cap. 48. Prætor. verbo quales, num. 5. Roland. conſ. 12. n 2.

Judex poteſt præcipere parti, ut offerat & præſentet titulum beneficii, cum comminatione, quod non poſſit in poſterum eo juvari, juxta doctrinam Innocentii in cap. G. Perpetuus, de fide inſtrum. de qua Dec. in cap. 1. de probat. num. 66. Jaſ. in l. is apud quem, num. 9. Cod. de edendo, Cov. lib. 1. var cap. 18. num. 1. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 8. num. 19. Avend junior. ad l. 41. Tauri, gloſſ. 4. num. 9.

Judex Eccleſiaſticus non tenetur judicare cum proceſſu facto per judicem laïcum, Mar. de juriſdict. p. 4. cent. 2. caſu 169. n. 7. qui dicta cent. 2. caſu 139. à n. 4. aſſerit, quod clerici confeſſio facta coram judice laïco nullum producit effectum, ut ex ea poſſit condemnari per judicem Eccleſiaſticum. Et an judex Eccleſiaſticus poſſit procedere contra laïcum, quando fuit condemnatus à judice ſæculari? Vide Bobad. in Polit. lib. 2. cap. 17 n. 94.

Judex non debet canonizare regreſſum reſervatum ob non ſolutionem penſionis, niſi principali ſit facta literarum intimatio, quia privatio eſt odioſa, Flamin. de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. n. 140. cum ſeq. & vide Cavaler. deciſ. 4. & 35.

Judex poſtquam executioni mandavit ſententiam ſuam, non poteſt illam amplius revocare, Cald. forenſ lib. 1. quæſt. 9. num. 8. Et habetur in Ordinat. lib. 3. tit. 65. §. 3. Et cùm tranſacti ſunt decem dies, intra quos poteſt pars appellare, & ſententia tranſivit in rem judicatam, facta eſt irrevocabilis. Steph. Grat. diſceptat. forenſ. cap. 155 n. 35.

Judicium executivum eſt ſummarium, l. à Divo Pio, §. ſi ſuper rebus, ff. de re jud. Avend. de exequend. mandat. p. 2 cap. 30. n. 6. Et in cauſis ſummariis debent partes citari, Barboſ. ad cap. 1. de cauſa poſſeſſ. n. 18. & in Clem. ult. num. 6. de verbor. ſignificat.

Judicium criminale & civile, an poſſit ſimul intentari? Vide Clar. lib. 5. §. fin. quæſt. 2. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 394. num. 22. cum ſequentibus. Ubi quia cauſa criminalis eſt præjudicialis ad civilem, de ea priùs eſt agendum. Et quando agitur civiliter de aliquo delicto, judicatur accuſatione criminali, Farin. in praxi crimin. p. 3. tit. de variis & diverſis criminibus, quæſt. 105. inſpect. 2. num. 26 cum ſequentibus, & quæſt. 100. num. 125. cum ſequentibus. Et qui egit criminaliter, non poteſt iterum agere civiliter, Cald. in unica, Cod. ex delict. defunctor. in princip. num. 31. cum ſequentibus. Et pendente actione civili, non poteſt proponi criminalis, Menoch. remed. 4. adipiſc. poſſeſſ. num. 519. cum ſequentibus.

Judex ſæcularis nec reſpectu violentiæ poteſt ſe intromittere in juriſdictione Eccleſiaſtica, Henriq. in ſum. lib. 14. cap. 12. § 6. juncta lit. P. Azor. moral. p. 1. lib. 5. cap. 14. quæſt. 6. Soar. tom. 5. diſp. 21. ſect. 2. num. 76.

Judicis præceptum executivum non eſt ſententia definitiva, Xuar. in l. poſt rem judicatam, notab. 3. col. 2. num. 2.

Judex tenetur revocare ea, quæ de facto, & juris ordine non ſervato fecit, Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 4. quæſt. 31. num. 98. cum ſeq.

Judices hodie ſindicantur de furtis non verò de ſententiis iniquè latis. Farin. de delict. p. 4. conſ. 64. num. 10.

Judex inhibitus nulliter facit, ſi ad ulteriora procedat, & tanquam privatus procedit, l. judicium ſolvitur, ff. de judic. Barboſ. ad l. ſi quis poſteaquam 7. num 16. ff. eod. tit. Inhibitiones poſt appellationem receptam non concedantur, niſi cum inſcriptione tenoris ſententiæ, aut decreti diffinitivi, aut vim diffinitivi habentis, vel damnum per diffinitivam irreparabile continentis, aliàs inhibitiones, & proceſſus, & inde ſequuta, quæcunque ſint, ipſo jure nulla ſunt, eiſque impunè non parere licet, ut extat decretum Sac. Congregat. prolatum die 16. Octobris anno 1600. de quo teſtatur Quarant. in ſum. Bullarii, verbo Archiepiſcopi auctoritas, verſ. primò quæro, pag. 65. Alia de inhibitione vide per Barboſ. ad cap. Romana 3. §. ſi verò, cum ſequentibus de appellat. lib. 6. à num. 5.

Judex debet providere ne judicium reddatur fruſtratorium, Surd deciſ. 173. n. 11

Judex debet judicare ſecundùm allegata, & probata, quamvis ſit contra ſuam conſcientiam, Ordinat lib. 3. tit. 63. in princip. cap. 1. de re jud. in 6. ubi Barboſa num. 2. cum citatis per patrem in remiſſ. ad dictam Ordin in princip. n. 2. quibus adde D. Th. 2. 2. quæſt. 67. art. 2. Cardin. Tuſch. tom. 4. lit. I, concl. 398. Mar. Antonin. var. lib. 1. reſol. 73. n. 7. Ugolin de offic. & poteſt Epiſcopi, cap. 26. n. 3. Gabr. Pereira deciſ. 15. n. 1. Mendez in praxi Luſit. lib. 3. cap. 2 n. 7. Cardoſ. in praxi judicum & advocat. verbo judex n. 7.

Judex non poteſt proferre ſententiam ultra petita, nec procedere ex officio abſque petitione partis, l. 4. §. hoc autem, ff. de damno infecto, l. fin. Cod. de fideicom. libert. cap. licèt, de ſimonia, Ordinat. dicto tit 63. in princip. & tit 66. § 1. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 31. num. 3. Surd. deciſ. 295. num. 21. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 6. num. 12. verſ. verùm, & conſult. 119. num. 5.

Judex poteſt committere examinationem teſtium, qui ad illum venire nequeunt, Barboſ. in addit. ad collect. cap. ſi quis teſtium 8 de teſtibus, pag. 45.

Judex Eccleſiaſticus poteſt compellere teſtes ad teſtificandum, mediante excommunicatione, ſuſpenſione & interdicto, Barboſ. in addit. ad collect. cap. cùm ſuper 11. de teſtibus cogendis, pag. 53. Ubi etiam diſſerit qua pœna judex ſæcularis cogere poſſit teſtes ad teſtificandum, ut ibi remiſſivè.

Judex ubi procedit ex præſumptione hominis, tenetur pœnam temperare, adeo quod nec ullam corporis afflictivam imponere poteſt; ſed pecuniariam tantùm, Innocent. in cap. quia veriſimile, num. 2. de præſumpt. Farin. de delictis, p. 4 conſ. 60. in addit. lit. L, & conſ. 61. num. 21. Mendez in praxi, lib. 5. cap. 1. num. 83. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 4. collect. 1857.

Judex poſt appellationem interpoſitam poteſt verba ſententiæ ſuæ declarare Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 73. n. 21 Avil ad cap. Prætor in proœm. gloſſ. ordenancas, num. 19. cum ſequentibus, Barboſ. in l. ſi quis intentione ambigua, ff. de judic. num. 104. cum ſequentibus, juncto n. 106. & 116. Stepha. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 68. num. 25 & 26. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib 1. concl. 116. conſiderat. 1. Intellige quando verba ſunt ambigua, Menoch. conſ. 331. n. 100. ubi n. 102. aſſerit quod ſucceſſor non poteſt declarare

declarare mentem & voluntatem ſui anteceſſoris. Intellige etiam cum Titaquel. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis*, *num.* 13. *Cod. de revocand. donat.*

Judex incompetens videtur procedere tanquam privatus, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 571. *num.* 15. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor.* verbo *mandato*, *num.* 1. *p.* 27. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 9. *n.* 20. Phœb. *deciſ.* 108. *à num.* 25. *p.* 2. Barboſ. *ad cap.* 2. *de crimine falſi*, *num.* 5. *& in cap. at ſi clerici* 4. *de judic. num.* 2. Flor. *var. lib.* 1. *quaſt.* 12. *n.* 35. ubi etiam quod ſpoliare judicatur.

Judex delegatus Bullæ beneficialis utrum ſit competens ad cognoſcendum de impedimentis nullitatis illius, an teneantur ſuperſedere, & illorum cognitionem remittere Ordinario? Vide Temudo *deciſ.* 273. *p.* 3. *& deciſ.* 274. *à num.* 12. ubi *num.* 20. quod delegatus Summi Pont. poteſt ſubdelegare, & *quaſt.* 17. *n.* 12. quod judex Ordinarius poteſt reſiſtere delegato Principis.

Judex delegatus ad cauſas criminales non poteſt cognoſcere de cauſis civilibus, Farin. *de delict. p.* 4. *conſil* 40. *num.* 27.

Judex delegatus & ſubdelegatus poteſt punire perturbantes ſuam juriſdictionem, licet non ſint partes contentæ in reſcripto, *cap.* 1. *& cap. paſtoralis*, §. *fin. & cap ex literis, de offic. judic. deleg.* Cardoſ. *in praxi judic. & advocat.* verbo *Judex*, *num* 80. Et ad judices Eccleſiaſticos pertinet ſuam juriſdictionem tueri; & eam perturbantes, ſeu impedientes coërcere quoties fuerit neceſſarium, ita D. Thom. *p.* 1. *diſt.* 8. *num.* 1. de quo etiam Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 2. *c.* 65. *num.* 12.

Judex cauſarum Regis an poſſit procedere per detractionem bonorum temporalium & ſequeſtrationem contra judices Eccleſiaſticos juriſdictionem ſæcularem impedientes? Negat Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 101. Affirmant. Mendez *in praxi ſæculari Luſit. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 8. Cur. Philip. *p.* 3. §. 3. *num.* 2. Barboſa *ad cap. Eccleſia ſancta Maria, de conſtitut. n.* 7. *cum ſeqq.*

Judex Regius non poteſt abſolvere à cenſura, cùm non habeat juriſdictionem ſpiritualem, nec directam in materia Eccleſiaſtica: poterit tamen declarare nullitatem cenſuræ. Ut autem judex talem ſententiam juſtè ferat, oportet ut tam ex probationibus facti, quàm ex jure clarum, certum, & evidens ſit, ſententiam cenſuræ ſuiſſe non ſolùm in juſtam, ſed etiam habuiſſe impedimentum irritans & annullans illam, quia in dubio potius favendum validitati actus, & juri ſuperioris, quo ſemper præſumitur: ita Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 1. *cap.* 7. *num.* 22.

Verbo JURAMENTUM, JURANS.

IURAMENTO exigitur Evangeliorum tactura, *cap. Ego N. de jurejur. cap. cùm in cauſa, de juram. cal. cap. quoties, verſ. porrò, de purgat. canon.* Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 171. Menoch. *conſ.* 114. *n.* 13. *&* 17. *cum ſeq. & conſ.* 118. *n.* 30. *&* 31. Cened. *ad Decret. collect.* 108. *n.* 6. Sayr. *in Clavi Regia*, *lib.* 5. *cap.* 1 *n.* 12.

Juramentum præſtitum cum intentione jurandi, & non ſe obligandi ex cauſa ſua, non obligat, juxta doctrinam S. Thomæ *in* 3. *diſt.* 39. *q.* 1. *art.* 3. *quæſtiunc.* 3. quam ſequuntur Nav. *in cap. humanæ aures*, *quaſt.* 3. *num.* 6. *cauſa* 22. *quaſt.* 5. Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 110. *num.* 16. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *c.* 57. *num.* 10. & ex Theologis D. Bonav. *in* 3. *diſt.* 39. *art.* 3. *quaſt.* 1. *num.* 46. & ibidem Scot. *quaſt. unica*, *art.* 3. D. Anton. 2. *p. tit* 10. *cap.* 6 *verſ. quintus caſus*, dicit probabilem Azor. *inſtitut. moral. tom.* 1. *lib* 11. *cap.* 4. *quaſt.* 2. Et plures quos refer & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi*, *lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 8.

Juramentum præſtitutum ſolis verbis exterioribus, abſque intentione jurandi, & promittendi, non obligat, quamvis jurans tenetur juramentum præſtare, Cajet. 2. 2. *quaſt.* 98. *art.* 7. *ad* 4. Sot *lib.* 8. *de juſtit. quaſt. quaſt.* 1. *art.* 7. *ad* 4. Valentia *tom* 3. *diſput.* 6. *quaſt.* 7. *puncto* 4. Cov. *in cap. quamvis pactum*, 1. *p.* §. 5. *num.* 2. *de pactis l* 6 Philiarc. *de offic. Sacerdotis*, *p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 16. Sayr. *in Clavi Regia*, *lib.* 5. *cap.* 6. *num.* 9. Sanchez *d. cap.* 10. *num.* 4.

Juramentum patris non obligat filium, ſi agatur de obligatione ſpirituali, & religioſa, quæ ſolum pendet ex proprio conſenſu, ut refert Salgado *en diſcurſo* 2. *da ley Regia de Portugal*, *num.* 121. ubi *num.* 122. limitat in juramentis execrativis patrum ad filios & deſcendentes, quæ comprehendunt hæredes & ſucceſſores,

Juramentum non obligat hæredem jurantis, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *minoribus*, *num.* 3. *verſ ſed hujus*, *C de in integrum reſtitut. minor.* Menoch. *de præſumpt. l.* 3. *præſ.* 103. *num.* 17. Guter. *de juram. confirmat. p.* 3. *cap.* 12. *num.* 7.

Jurans aſſiduè ſine cauſa, an peccet mortaliter? Vide Soar. *de juram l.* 3. *c.* 7 *& c.* 12. Sayr. *Clavis Regiæ lib* 5. *c.* 4 *num.* 32. *& c.* 5. *num.* 6. *cum ſeqq.* Beja *caſuum conſcient. p.* 4. *caſu* 2.

Jurans non habere rem quam alter ab eo petit, non peccat, ſi non tenetur eam dare, vel mutare. Vide in addit. *ad c.* 28. *Manual Navar. fol.* 13. *verſ.*

Juramentum ſeu votum calore iracundiæ præſtitum non obligat, Barboſ *ad cap. ſicut* 13. *de jurejur. num* 2. *& ad cap. dudum* 20. *de converſ. conjugator. num.* 2.

Juramentum deferens illi, quem ſcit eſſe pejeraturum, peccat. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ* 2. *num.* 5. *cum ſeqq.* Et perjurus incurit infamiam, Aloyſ Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2 *deciſ.* 18. *num.* 1. De perjurio per locum emiſſo vide Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 11. *cap.* 22. *col.* 1092. Soar. *de juram. lib.* 3 *cap.* 4.

Juramentum eſt res individua, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 151. *n.* 9.

Juramentum non venit in generali diſpoſitione, niſi de illo fiat ſpecialis mentio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 490. *num.* 6.

Juramentum non trahitur ad incogitata, Barboſ. *ad c. venien.* 16. *de jurejur. n.* 4.

Jurans non aſſumere gradum Licentiati, niſi in uno Studio, poteſt in alio, ſi novum habeat examen, Doctoris inſignia ſumere, Hyppolit. *in l.* 1. §. *fin. num.* 28. *ff. de quaſt.* Jaſ. *in l. quod Servius*, *numero* 10. *ff. de condict. ob cauſam*, Menoch. *de arbitr. caſu* 372. *num* 17.

Juramentum habet vim clauſulæ, *Rato manente pacto*, Farin. *de delict. p* 3. *q.* 107. *n.* 95

Juramentum non nocet tertio, Cald. *de poteſt. nomin. cap.* 2 *num.* 36.

Juramentum judiciale retractatur propter inſtrumenta de novo reperta, Borrel, *in ſum. deciſ. tit.* 6 *num.* 366.

Jurans ſervare ſtatuta non dicitur jurare contra jus ſuum, ut ex Bruno reſolvit Menoch. *conſ.* 351. *num.* 7.

Juramentum cur appelletur Sacramentum? Vide Sayr. *de Sacram. lib.* 1. *art.* 1. *c.* 1 *pag.* 8.

Juramentum per merum celebratum obligat in foro interiori, non exteriori, Sayr. *in Clavi Regia*, *l.* 5. *c.* 6. *n.* 14. Et indiget abſolutione, Flamin. *de reſignat. l.* 13. *quaſt.* 1 *num.* 34. Et requiritur citatio in abſolutione à juramento. Menoch. *conſ.* 343. *num.* 51. Aloyſ.

Digitized by Google

Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ.* 87. *num.* 26. Martha *de juriſdict. p. 2. cap.* 46. *num.* 3. Cened. *ad Decret. collect.* 78. *num.* 2.

Juramentum poteſt prohiberi à lege ſæculari in contractibus validis, Cened. *ad ſextum, collect. ſecundo, numero* 4. Azor. *moral. p.* 2. *lib.* 10. *cap.* 7. *col.* 1080.

Juramento promittens vendere non tenetur præciſè vendere, & ad intereſſe tenebitur, alii vendat, Menoch. *conſ.* 92. *num.* 6. *& conſ.* 122. *num.* 22. Gam. *deciſ.* 373. *num.* 1.

Juramento datum ſpurio à patre poteſt vendicari, Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 3. *titulo* 18 *num.* 93. *& numero* 107. De minore jurante ſe eſſe majorem, vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. ſecundo, concluſ.* 65. Et ceſſio actionis doloſè facta non poteſt juramento confirmari, Cald. *de empt. cap.* 24. *num.* 59.

Juramento partis non poteſt cauſa relinqui poſt tempus probationis elapſum, Capyc. *deciſ.* 15. *n* 1. Greg. *lib.* 3. *tit.* 11. *part.* 3. verbo *que la ovieſſe*, Ozaſc. *deciſ.* 11 Azeved. *l.* 2. *num.* 13. *tit.* 21. *lib.* 4. *nova recopilat.* Soar. *in l. poſt. rem judicatam, p.* 331. *& ſeq. n.* 6. Boër. *deciſ.* 95. *num.* 4. Menoch *de præſumpt. lib.* 1. *præſumpt.* 62. *num.* 3.

Juramentum in ſupplementum probationis non poteſt dari, niſi id pars petat & requirat, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 52 *in princip.* ibi *ſendo requerido.* Et an juramentum ſit probatio? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 1 *quæſt.* 1. *num.* 35.

Verbo JURISDICTIO, ET JUS.

IURISDICTIO una non debet perturbare aliam, *cap. ex tenore, de foro compet. cap. novit, de judic.* Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 17. *num.* 185. *& c.* 18. *num.* 15. Azeved. *l.* 11. *num.* 10. *tit.* 1. *lib* 4. *nova recopilat.*

Juriſdictionis turbatores poſſunt à judice Eccleſiaſtico excommunicari, & pœna pecuniaria mulctari, Barboſa *ad cap.* 1. *de offic. delegati, num.* 4. *juncto num.* 1.

Juriſdictio data ignoranti non prodeſt illi, nec poteſt exercere juriſdictionem ante ſcientiam & præſentationem, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* § 5 *proœm. n.* 101 quem vide *num.* 102. & Flamin. *de reſignat. lib.* 7. *quæſt.* 11. *à n.* 16. Et juriſdictionis exercitum eſt conceſſum à tempore præſentationis reſcripti, Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 58.

Iuriſdictio conceſſa non videtur caſtro conceſſo, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3 *quæſt.* 98. Peregrin. *de jure fiſci, p.* 28. *num.* 92 Guter. *lib.* 2. *pract. quæſt.* 13 Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 11. *n.* 9. ubi ait quod in conceſſione caſtri, vel loci, venit merum imperium, & in dubio cenſetur conceſſum, quem vide *num. ſequentibus.* Et juriſdictione ſuper aliquo caſtro conceſſa, cenſetur conceſſum merum imperium, Gratian. *forenſ. cap.* 584. *à num.* 4. *cum ſequentibus.* Et quid veniat appellatione meri & mixti imperii? Vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 275. Cald. *conſ* 7. *numero* 31. Et appellatione meri & mixti imperii non veniunt jura Regalia, Peregrin. *de jure fiſci, p.* 22. *&* 23. *num.* 72. *&* 74. *& p.* 26. *num.* 86. Roland. à Valle *conſil.* 4. *lib.* 3. *num.* 39. *cum ſequentibus.* Et captura eſt meri imperii, Valaſc. *conſult.* 173. *num.* 29. Ubi etiam quod non competit privatio per actum. Et furcarum erectio merum imperium atque juriſdictionem importat, Cov. *var. lib.* 4 *cap.* 5. *num.* 6. Menoch. *conſilio.* 147. *num.* 15. Maſcard. *de probat. concluſ.* 946. *num.* 10. Avend. *de exequend. mandat p.* 2. *cap.* 21. *num.* 3. Avil. *ad cap.* 42. *Prætor. num.* 3. *cum ſequentibus*, Bobadil. *in ſua Polit. lib.* 2. *cap.* 16. *num.* 205. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. p.* 2. *concluſ.* 60. *conſiderat.* 2. *num.* 7. Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 114. *num.* 13. Barboſa *in addit. ad collect. p.* 163. Ubi etiam quod juriſdictione ſimpliciter conceſſa, veniat merum & mixtum imperium, magis communiter teſtatur.

Juriſdictionem qui concedit, merum & mixtum imperium, excepta correctione, *è alçada*, videtur concedere omnia alia quæ non fuerint ſimilia, juxta *reg. l. nam quod liquide, ff. de penu legata, cap.* 2. *de conjug. lepros.* Et conceſſo caſtro, videtur conceſſum merum & mixtum imperium, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib* 2. *concluſ.* 62. *in coronide, num.* 9. Cald. *conſ.* 28. *num.* 29. *cum ſequentibus.* Et juriſdictio in hoc regno numquam cenſetur donata, niſi de ea, expreſſa mentio fiat, nec item juriſdictionis ſpecies, niſi ſpecialiter concedatur, ita reſolvit Cabed *p.* 2 *dec* 12. *num.* 8. quem vide *per totam dec. & dec.* 14. *num.* 4. *& deciſ.* 38. *num.* 2.

Juriſdictione conceſſa, Regalia non videntur conceſſa, quia juriſdictionalia non ſunt de Regalibus, ut expreſſè voluit Luc. de Peña *in l.* 1. *Cod. de privileg. ſcholar. lib.* 12. *num.* 18. Ubi dicit quod conceſſo caſtro & mero ac mixto imperio, non veniunt jura Regalia, refert & ſequitur Peregrin. *lib.* 1. *de jure fiſci tract.* 2. *num.* 74. Adverte quod domini terrarum, quamvis habeant merum & mixtum imperium, non poſſunt gentem militiæ erigere, ut probat text. *in l. unic. juncta rub Cod. ut, armorum uſus, lib.* 11. ubi illa verba, *inſcio Principe*, interpretanda ſunt, non mandante, & non ſufficit ſcientia & patientia principis, ſed expreſſum & ſpeciale mandatum requiritur, ut decidunt Andr. Iſenia *in tit. hic finitur lex*, & Luc. de Peña *in d. l. unic.* verbo *in conſultis*, per text. *in l.* 3. verbo *eadem lege, ff. ad leg. Jul. majeſtatis.* Deinde text. *in cap.* 1. quæ ſint Regalia, refert jus *Armandia*, quod eſt jus erigendi & faciendi gentem militiæ, ut *in Auth. de armis, per totum, collat.* 6. & probant Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *l.* 3. 11. *cap.* 4. *col.* 215. Cabed *p.* 2. *dec. ſ.* 44 *num.* 3. *juncto num.* 10. ubi *numero* 2. quando Rex poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis expenſis. Ideoque milites creare pedeſtres, & equeſtres, Duces, & Capitaneos deligere, ad Principem ſpectat, non ad alios, niſi ex ſpeciali Principis conceſſione, Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 26. *in princip. l. neminem, Cod. de re milit. lib.* 12. reſolvunt Afflict. *in cap.* 1. *quæ ſint regalia, in princip. num.* 49. Næviz. *in lib.* 2. *feudorum, tit.* 56. *num.* 302. *cum ſeq. pag.* 417. *& ſeq.* Peregrin. *d. tract. de jure fiſci, p.* 1. *tract.* 1. *num.* 14. Cabed. *deciſ.* 29. *num* 2 *& deciſ.* 45. *num.* 3. *p.* 2. Et quamvis aliqui Doctores voluiſſent intelligere, quod jus *Armandiæ*, de quo loquitur text. *in dicto cap.* 1. *quæ ſint regalia*, ſit jus creandi præfectum maris, vulgo *Almirante do mar*, qui claſſi maritimæ præſit, prout interpretantur Bald. Afflict. & alii ibi; tamen ſecundùm Cujac. & Franciſc. Othoman non *Armandiæ*, ſed *Armanniæ*, legendum eſt, id eſt jus armorum, & non armamentariorum: refert & ſequitur Menoch. *conſilio* 392. *numero* 24. Et juriſdictione conceſſa, videtur conceſſum territorium, Boër. *quæſt.* 227. *numero* 8. & vide Cald. *conſult.* 7. *num.* 25. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 8. *num.* 34.

Juriſdictio perpetuatur per ſolam citationem, Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. l.* 2. *tit.* 1. §. 3 *n.* 2.

Juriſdictio videtur præventa per capturam, Barboſ. *in l. ſi quis poſteaquam, num.* 66. *cum ſequentibus, ff. de judi.*

Juriſdictio dicitur præventa per citationem validam, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 29. *conſiderat.* 2. Cabed. *deciſ.* 142. *num.* 4. *p.* 1. Barboſ. *in dicta l. ſi quis poſteaquam, num.* 23. Aloyſ.

Ricc.

Digitized by Google

Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1566. Et ſufficit notitia citationis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 156. *num* 9. Et quod juriſdictio dicatur præventa ſimpliciter per citationem, tradit Cur. Philip. *p.* 1. §. 12 *n.* 18 & Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 55. *num.* 6.

Juriſdictio non dicitur præventa per citationem nullam, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 8. *gloſſ.* 2. *num.* 4. *&* *num.* 8. Anton. Gabr. *tom.* 3 *commun. opin. tit. de citat. concluſ.* 5. *p.* 106. Menchac. *uſuf equent. cap* 24. *num.* 8. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1226. *num.* 17. Hyppolit. *ſing* 291. Azeved *ad l.* 10. *tit.* 13. *num* 51. *lib.* 8. *nova recopil.* Flamin. *de reſignat. lib.* 2 *quaſt.* . . *n.* 46. Cabed. *deciſ.* 15. *n.* 13. *p.* 2. Bernard. Græv. *dicta conſiderat.* 2. *num.* 8. Et paria ſunt, non eſſe citatum, vel nulliter. Farin. *in praxi crimin. p.* 5. *q* . . . 144. . 1 8. Et citatio nulla non perpetuat juriſdictionem Martha *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 157. *num* 10.

Juriſdictiones, vulgò *Alcaldas*, uſque ad certam ſummam fuerunt introductæ, ne partes pro minimis rebus, & parvis quantitatibus expenſas magnas faciant contra rationem text. *in l. med terranea*, & ibi Bart. *Cod. de annonis, & tributis, lib.* 10. Plus enim in expenſis conſumeretur, quàm ſit valor, æſtimatioque cauſæ principalis: itidemque ne Regii Senatores ſuper minimis ſeſe involverent & impedirent, ut probat text. *in cap. anteriorum*, §. *illud* 2. *quæſt.* 6. *&* *in Auth. de appellat. & intra quæ temp.* § *illud*, Azeved. *ad Curiam Piſanam, lib.* 4. *cap.* 6. quam rationem conſiderat Avend. *cap.* 5. *Pretor. num* 2. *verſ. & ex eadem radice, lib.* 1. facit text. *in l. cùm poſt ſententiam, Cod. de appellat.* & vide Azeved. *l.* 7. *tit.* 18. *lib.* 4. *nova recopilat.*

Juriſdictionem judicis an poſſit declinare ille, cujus juramento cauſa decidenda committitur? Et videbatur quod non, quia reus judicis & teſtis partes ſuſtinet, juxta text. *in l. fin. Cod. de fideicommiſſ. & in l.* 1. *ff. quarum rerum actio non detur.* Sed contrarium videntur probare text. *in l ſed & ſi reſtituatur*, §. 1. *ff. de judic. l tutor*, §. *fin. ff. de jurejur.* & vide Mendez *in praxi Luſit lib.* 3. *cap.* 1. *num.* 11. ubi dicit diverſimodè practicari.

Juriſdictio judicis alterius non poteſt prorogari, Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 40. *conſiderat.* 1. ubi *concluſ.* 37. *num.* 17. Quod Clericus non poteſt conſentire in judicem laicum, etiamſi accedat authoritas Epiſcopi.

Juriſdictio judicis data ad univerſitatem cauſarum etiam inter certas perſonas, poteſt prorogari de partium conſenſu, Cened. *deciſ.* 22. *num.* 5. *part.* 1.

Juriſdictio judicis qui de cauſis fiſci cognoſcit, poteſt prorogari de conſenſu partium, per text. *in l.* 1. *Cod. de juriſdict. omn. jud.* ſed contrarium refert Cabed. *p.* 2 *arreſto* 61.

Juriſdictio Prætoris, vulgò *Corregidor*, quia eſt limitata ad certas cauſas, non poteſt prorogari, argum. text. *in l. ſolemus*, §. *latrunculator*, *ff. de judic.* tradit Bart *in l. ſacris*, *Cod. de proximis ſacr. ſcrin. lib.* 11. reſolvunt Gam. *deciſ.* 219. Cald. *in l. ſi curatorem, in princip. num.* 20. *verſ. qua concluſio*, *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *conſult.* 27. *num.* 5. Et eſt doctrina Baldi *in l. certa ratione, num.* 4. *Cod. quando provocare non eſt neceſſe*, quam commendat Gregor. *l.* 47. *tit.* 18. *part.* 3. *gloſſ.* 1. quamvis quod hæc Juriſdictio poſſit prorogari, reſolvit Valaſc. *conſult.* 152. *num.* 4.

Juriſdictionem alterius Regni non poteſt quis prorogare, Bart. *in l.* 1. §. *ſi poſt, num.* 8. *ff. de novi operis nunciat.* Marant. *de ord. judic. p.* 4. *diſt.* 12. *num.* 26. Capyc *deciſ.* 9. *n.* 3 Gregor *l.* 15. *tit.* 1. *part.* 7. *gloſſ.* 2. Menoch *conſult.* 340. *num.* 55. Seſſe *de inhibit. cap.* 26. *num.* 9 *cum ſeq.* Barboſ. *in l.* 1. *ff. de judic. art.* 3. *n.* 164. August. Barboſæ Repertor. *cum ſequentibus*, Gabriel Pereira *deciſ.* 2. *num.* 3. Barboſa *ad cap. cum tempore* 5. *de arbitr. num.* 8. Et juriſdictionem alterius judicis non poſſunt prorogare ſubditi Bracharenſi Archiepiſcopo, Menochius *conſilio* 322. *numero* 20. *cum ſequentibus.* Et alii ſubditi Regis non poſſunt prorogare juriſdictionem Bracharenſem, idem Menoch. *conſilio* 32. *numero* 34. Capyc. *deciſ.* 9. & vide Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 86. *per totam*, *& omninò numero* 6. ubi aſſerit quòd habitantes in terris dominorum, poſſunt conveniri coram judice Regio, ratione rei ſitæ in Regio territorio.

Juriſdictio cùm ſit honor, nullo pretio comparari valet, Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 4. *proœm. num.* 29.

Juriſdictionis incompetentiæ in materia nunquam prohibetur appellatio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 154. *numero* 9. Incompetentia quæ procedit ex defectu juriſdictionis, quia limitata eſt juriſdictio ad certas cauſas, poteſt allegari etiam poſt tres ſententias conformes, *Clem.* 1. *de re judic.* gloſſ. communiter recepta *in Clem. unica de ſequeſtrat poſſeſſ. & fruct.* Cov. *practic. cap.* 25. *numero* 4. Et ex conſenſu non provocatur hoc caſu juriſdictio, cùm ſit limitata, ex text. *in l. privatorum conſenſus*, *Cod. ſi a non compet. jud. l. privatorum*, *Cod. de juriſdict. omn. judic.* habetur *in l.* 1. *ff de judic. & in cap. P. & G. e officio deleg.* latè Jaſ *in l. ſi per errorem*, *ff de juriſ. ict. omn. judic.* Valaſc *conſult.* 25. *num.* 5. Incompetentiæ exceptio poteſt opponi etiamſi dicatur quod non poſſit allegari nullitas, Angel. *in l. tale pactum*, §. *qui provocavit*; *ff. de pact.* Garc. *de nobilit. gloſſa* 48. *numero* 27. quæ nullitas ſemper poteſt allegari, gloſſ. fin. *in Clement.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Vant. *de nullit. tit. ex defectu juriſdictionis, numero* 1. Andr. Gail. *lib.* 1. *practic. obſervat. cap.* 42. *à num.* 8. Et ſententia eſt nulla ob defectum juriſdictionis, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 87. §. 1. ibi, *per Juiz incompetente en parte, ò en todo.* Et hic defectus impedit exequutionem etiam trium ſententiarum, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad dictum* §. 1. *numero* 3. Et ſententia nulla nunquam tranſit in rem judicatam Ordinat. *dicto libro* 3 *tit.* 75. *in princip.* Et juriſdictionis defectus dicitur inſanabilis, ut ibidem notat Barboſa *in remiſſ. numero* 9. idemque tradit Gabr. Pereira *deciſione* 2. *numero* 9. Et nullitas quæ procedit ex incompetentia poteſt allegari quocunque tempore, gloſſ fin. *in dicta Clement.* 1 *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Vant & Gail *ubi ſuprà*, & vide Barboſam *in remiſſ. ad dictum tit.* 75. *in princip. num.* 10. *&* 11. & quamvis lata ſit ſententia per judicem incompetentem, ſi ab ea fuerit appellatum, & fuerit confirmata per ſuperiores, remanet purgatus defectus primæ inſtantiæ, ex citatis per eundem Barboſ. *ubi proximè*, *num.* 12.

Juriſdictio ædilium eſt conceſſa cumulativè, non privativè ad juriſdictionem judicis Ordinarii, Garc. *de nobilit. gloſ.* 1. *n.* 5. Mex. *in tract. taxa panis*, *concl.* 4. *num.* 13.

Juriſdictio judicis orphanorum eſt privativa ad alios judices, Bald. *in l. unic.* §. *ubi autem, num.* 7. *Cod. de caduc. toll.* Paul. *in l. ſi quis cùm procurator*, §. *Julianus, num.* 2. *ff. de procurator.* Alexand *in l. Gallus*, §. *ille caſus, num* 10. *ff. de liber. & poſthum.* Afflict. *deciſione* 41. *n.* 3. Et ſic reſtricta ad perſonas & cauſas orphanorum non poteſt prorogari etiam per expreſſum partium conſenſum, ex Vant. *de nullit. ſentent. tit. ex defectu juriſdictionis ordinaria*, *num.* 51. facit quia juriſdictio extendi non poteſt, *l. repetita. Cod. de Epiſc. & cler. l. conſulta divalia*, *Cod. de teſtam. l. in agris*, *ff. de acquir. rerum domin.* Et juriſdictio limitatè conceſſa non poteſt prorogari etiam de conſenſu

L 2 partium,

Digitized by Google

partium, Surd. *dec.* 88. *num.* 3. Valaſc. *conſult.* 27 *num* 5. Perez *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 3. *Ordinam. pagin.* 530. Azeved. *l.* 7. *num.* 25. *tit.* 18. *nova recopilat.* & *l.* 2. *tit* 13. *n.* 7. *lib* 8. *nova recopila.* Gabr. Pereira *dec.* 29 *num.* 1. Bernard. Græv. *in pract.* *am Imper. lib.* 1. *concl.* 31. & *concl.* 35. Barboſa *in l.* 1. *ff. de re judic. art.* 4. *num.* 60. Mendez *in praxi, lib.* 1. *cap.* 2. *numero* 22

Juriſdictio cenſetur regulariter data, conceſſa cumulativè, non autem privativè, Menoch *conſult.* 380. *n* 20. & *de præſumpt. lib.* 2. *q.* 18 Guter. *lib.* 3. *pract.* *q* 25. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Azeved. *ad tit.* 13. *l.* 3. *n.* 10 *pag.* 372. & *lib.* 8. *pag.* 221 & *pag.* 223 *n.* 45. Cabed. *p.* 2. *dec.* 13 Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 2. *proœm. n.* 20. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 154. *n.* 35. & *n.* 41. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *dec.* 213. *n.* 13. & *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1513. & 1545. Cur. Philip. *p.* 1. § 4. *n.* 14. Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 89. *n.* 25. & *cent.* 2. *caſu* 147. *n.* 6. *cum ſeq.* Garc. *de nobilit. gloſſ.* 11 *n.* 5.

Juriſdictio de jure communi poteſt præſcribi contra Principem, ſecus de jure Regni, *l.* 1 *tit.* 15 *l.* 4. *nova recopilat.* Phœb. *dec.* 28. *n.* 11. Perez *tit.* 13 *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 717. *cum ſeq.* Valaſc. *conſult.* 141. *n.* 4. 5. & 10 Cabed. *p.* 2. *dec.* 9. *n.* 6. & *dec.* 41. *num.* 8. & *dec.* 65. *num.* 1. ubi etiam *n.* 2. & 3. de patronatibus Regiæ coronæ quod præſcribi non poſſunt, & idem in juribus Regalibus, licèt interveniat immemorialis præſcriptio. Quid ſi juriſdictio præſcribatur contra privatum habentem juriſdictonem à Principe? Vide Avil. *ad cap.* 1. *Prætor, in princip. num.* 8 Cabed. *dicta dec.* 41. *num.* 6. & *deciſ.* 65. *num.* 10. Ubi quod jura Regalia, quamvis adverſus Regem præſcribi non poſſunt, tamen præſcribi poſſunt per unum donatarium adverſùs alium, aut per unum ſubditum, aut per vaſſallum adverſùs alterum? tunc enim ſufficit tempus ordinarium, nempe decem annorum inter præſentes, & viginti inter abſentes cum titulo: triginta verò ſine titulo, & vide etiam Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 441. Ubi item quod in juriſdictionis præſcriptione non ſufficit poſſeſſio, niſi doceatur de titulo, aut privilegio.

Juriſdictionis actibus ſicut incorporalibus, non acquiritur poſſeſſio ſine ſcientia & patientia Prioris & Capituli, *l. quoties. ff. de ſervit.* & *aqua.* Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 45. §. 2. *n.* 32. ubi *n* 33. quod ad acquirendam quaſi poſſeſſionem contra plures, requiritur omnium patientia, aliàs contradictio unius faceret ut quaſi poſſeſſio non acquireretur.

Jura incorporalia non præſcribuntur, niſi data ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur ita Bart. *in l.* 1. *in fine, Cod. de ſervit.* & *aqua.* Maſcard. *de probat. concl.* 1214. *n.* 38. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 7. *n* 7. Ubi etiam quod in præſcriptione immemoriali non eſt neceſſaria ſcientia illius contra quem præſcribitur. Et in juribus incorporalibus dari proprietatem, & quaſi poſſeſſionem, probat text. *in l. ſed & ſi fortè. §. ſciendum. ff. ſi ſervitus vendicetur*, Bart. *in l. ſi priùs, n.* 3. *ff. de novi operis nuntiat.* Garc. *gloſſ.* 11 *num.* 32.

Jurium Regalium occultatio poteſt probari per Indicia & argumenta, ut reſolvunt Alexand. *conſult.* 188. *col.* 2. *lib.* 7. Aym. Crav *conſult.* 115. *col.* 1. *lib.* 1. Hyppolit. *ſing.* 698. *incip advertatur.* Et ſufficit quod quis ſit inventus extra viam; argum. tex. *in l. qui fiſcales*, & ibi Bart. *Cod. de navicular. lib.* 11. Boër. *deciſ.* 178. *n.* 32. Mexia *in tract, taxæ panis, concl.* 1. *n.* 26 Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, ad finem. Cod. de in integrum reſtitut. min.*

Jura Regalia non videntur conceſſa creato duceni exprimantur, Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 8. *num.* 34.

Juris contra diſpoſitionem & prohibitionem admiſſio facta valere nullo modo poteſt, *l. in contractibus*, § *de illo, Cod. de non num. pecun. l. maritus, ff. de quæſt. l. non dubium, Cod. de legibus*, Barboſ. *in l. ſi de vi ff. de judic. n* 105.

Juris dubii quæſtio perinde eſt, ac ſi eſſet quæſtio facti Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 556. *num.* 18.

Jus ſuperveniens lite pendente non validat judicium. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 546. *num.* 45.

Jura tranſgredi licet in atrociſſimis propter caſum contingentem, Farin. *de delict. p.* 4. *quæſtione* 99. *num.* 3.

Jus piſcandi poteſt præſcribi, Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag.* 91. Suid. *conſ* 390. *n.* 24.

Verbo JUSPATRONATUS.

JUSPATRONATUS eſt quædam Eccleſiæ ſervitus, & quid Eccleſiæ oneroſum: Roch. *de jurepatronatus*, verbo & *dotavit* 2. Menoch. *conſult.* 90. *n.* 1. Maſcard, *de probat. concl.* 585. *n.* 2

Juſpatronatus eſt ſpiritali annexum, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 9. *n.* 6.

Juſpatronatus poteſt permutari, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *cap* 20 *quæſt.* 4. *col.* 716. ubi *col.* 717. *quæſt.* 7. ait quod in permutatione requiritur etiam Epiſcopi aſſenſus, ſi juſpatronatus in laïcum transferatur, ſecus verò ſi in Eccleſiam, aut Clericum nomine Eccleſiæ, ubi etiam animadvertit patronatum cùm ſit jus quoddam rei ſpirituali conjunctũ, commutari non poſſe cum re vel jure temporali hoc eſt pecunia æſtimabili, ſed cum jure alio ſimili, hoc eſt rei ſpirituali annexo, ex text. *in cap. ad quæſtiones*, & *cap ult. de rerum permutat.*

Juſpatronatus Eccleſiaſticum donari non poteſt, Phœb. *dec.* 185 *n.* 3, *p.* 2.

Juſpatronatus quod laïcum, vel Regium extiterat, ubi donatum fuit Eccleſiæ, reputatur Eccleſiaſticum, & remanet ſubjectum collationi Ordinarii, & amittit qualitates juriſpatronatus Regii, ut per citatos à Barboſa *ad cap. porrò* 7. *n.* 3 *de privileg.* & *ad cap. unic.* §. *verùm, n.* 5. *de jurepatronat. lib.* 6 quibus adde Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *dec.* 37 *n.* 7. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 18. *n.* 5. Cardoſ. *in praxi judicum* & *advocat.* verbo *juriſpatronatus, num* 7.

Juriſpatronatus laïcalis derogatione non comprehenditur juſpatronatus, quod ad Reges, vel ad alios Principes ſæculares pertinet, Cened. *ad Decretal. collect.* 79. *n.* 2. Azeved. *ad l.* 5. *tit.* 6. *num.* 3. *lib.* 1. *nova recopilat.* Cald. *conſult.* 41. *n.* 9. Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 10. & *cap.* 35. Et juripatronatus Regum non derogatur; etiamſi beneficia & dignitates vacent in Curia per obitum, Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 4. *n.* 47.

Juripatronatus Eccleſiaſtico non tantùm poteſt Summus Pontifex derogare, ſed etiam juripatronatus laïcorum. ex Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 4 *n.* 32. *cum ſequentibus.* Et in reſervatione generali facta à Summo Pontifice, non includuntur beneficia juriſpatronatus laïcorum, Ric. *dicta p.* 2. *dec.* 228. *n.* 1. & vide Cald. *conſult.* 41. *n.* 2. & 9. Azeved. *ad l.* 3. *tit.* 6. *n.* 3. *lib* 1. *nova recopilat.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ. cap.* 10. *n.* 3. & *cap.* 35.

Juſpatronatus Regium debet derogari expreſsè à Papa, Barboſa *in collect. ad cap. dilectus* 34. *de præbendis, n.* 4.

Juriſpatro-

Digitized by Google

Juriſpatronatus Clericorum derogatur per ſimplicem collationem factam à Papa; Flam. *de reſignat. lib.2.quæſt.4.num.32.& 38.* Ricc. *dicta deciſ.37.num. 7.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ. 18.num.7.* Requiritur tamen expreſſa derogatio juriſpatronatus laicorum, Flamin. *dicta quæſt.4.num.35. & lib.8 quæſt. 7.num. 167.* Cald. *conſ.41.num.2.* Quarant. *ad reg.8. Cancel. Apoſt. ad reg. de derogat. juriſpatronat. fol. 431.* Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcopat. Neapolit. p.2.deciſ. 228.* Ubi contrarium aſſerit in mixto: & quod hoc non comprehendatur in reſervatione, tradit Gonzal. *d.gloſſ. 18.à num.8.* Cabed. *de patronat.Regiæ coronæ, cap. 35. num.3.* Azoz. *inſtit. moral. p.2.lib. 5. cap.28.col.614.* Garc. *de benefic.p.5.cap.1. num.582.* de quo etiam vide Ricc. *dicta deciſ. 228 num.4. cum ſequentibus*, Cald. *de empt. cap.10. num.41.* ubi *num. ſequentibus*, diſputat an expediat alternatim præſentare? Et derogatio datur ſi juſpatronatus eſt mixtum, Clericorum ſcilicet & laicorum, ut per Flam. *de reſignat. lib. 2.quæſt. 4 num.49.* ubi *num. 50.* quod juſpatronatus mixtum aſſumit naturam Eccleſiaſtici & *num.51.* quod quando juſpatronatus ex privilegio, præſcriptione, aut conſuetudine, abſque derogatione valet collatio.

Juriſpatronatus quæſtiones aliquas vide per Tiraquel. *de primogen.quæſt. 37. & 38.* Et pupillus major ſeptennio poteſt præſentare, Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *cum non abſimilis, num. 34. Cod.de in integrum reſtitut.min.& de nominat. emphyt. quæſt.4.num.7.* Tiraquel. *de jure mariti gloſſ. 5.num.222.* Garc. *de benefic.p.5.cap. 9.num. 186* Guter. *de tutel.p. 3. cap.29. num.7.* Cened. *ad Decretal.collect.5.num 6.* Et an mulier ſine viro, ubi ad eam pertinet juſpatronatus, & impubes patronus ſine tutore poſſit præſentare? Vide Tiraquel. *dicta gloſſ.5.num 221.& 222.* Guter. *dicto cap.29.num.8.* Cened. *d.collect.5.num.7.* Rebuff. *in tract.nominat. quæſt.17.num. 23.* Molin. *de primog. lib.1.cap.24. num. 32.* Ubi quod juſpatronatus jure majoratus competens nunquam tranſit in maritum, ſed apud uxorem remanet, remiſſivè Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap. 27.num. 5. & 6.* Et an præferatur præſentatus ab uxore, vel à pupillo? Vide Spin. *de teſtam.gloſſ.4.princip. num.112. cum ſequentibus,* & quid ſi unus à pupillo, alius à tutore? Vide Cald. *de reſolut. emphyt. cap.12.num. 17.* Ubi etiam agit de uxore; & quod præfertur præſentatus à pupillo & uxore Et de marito, quod poteſt præſentare in patronatu uxoris, vide Tiraquel. *de jure mariti, gloſſ.9.num.5.* Menoch. *conſult.66.num.27.* Perez *l.1. tit. 6.lib.1.pag. 144.* Azeved. *l.7.tit.3.n.2.lib.9.nova recopilat.& l.9.pag.109.* Barboſ. *in l.divortio, § ſi vir, num.55 cum ſequentibus, ff.ſoluto matrim.* Et ſi maſculus ac fœmina præſentent, maſculus præfertur Tiraquel. *d.gloſſ.9.n.6.* Spin. *de teſtam.gloſſ.4 princip.n. 4.* Cota *in memorabilib.* verbo *maſculus, pag.565.* Et præſentabit maritus, non uxor. Tiraquel. *ad leg.connub. gloſſ.9.num.5. & 6. & de jure mariti, gloſſ. num. 221.* Menoch. *conſult.66.num.26.* Perez *ad l.1.tit.6.lib.1. Ordinam.pag.144.* Azeved. *ad.l. 9.num.4. tit.6.lib.1. & ad l.7.tit.3.num.2. lib. 6. nova recopilat.* Garc. *de benefic.p. 5.cap.9. num. 177.* Barboſa *ubi proximè.* Et interdictum, *uti poſſidetis*, datur patrono contra perturbantem, Menoch. *de interdict.remed.3.retin.poſſeſſ.num.131.* Et ſequeſter poteſt præſentare ac beneficia conferre, Perez *in l. 1. tit. 10. lib. 3. Ordinam. p.664.* Cald. *forenſ.lib.1.quæſt. 21. num.50.* Garc. *de benefic.p.5.cap.6 n.1.* Rebuff. *tract.nominat.quæſt.14. num. 76.* Gregor. *l.1.tit. 9.part. 3.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. gloſſ. 25. num. 17.* Guter. *de tutel.p.3. cap.7. num. 16.*& remiſſive Cened. *ad Decretal. collect. 5. num. 9.* ubi *num. 10.* an locatori competat jus præſentandi? De præſentatione facta à poſſeſſore juriſpatronatus, an præferatur & prævaleat præſentationi factæ à vero patrono, quando & quibus caſibus hoc locum habeat? Vide Reynoſo *obſervat.66* Et quid in illo qui habet rem loco pignoris? Vide remiſſivè Cened. *ubi proximè, num. 11.* Et juriſpatronatus fructus non tranſeunt in creditorem occaſione pignoris dati, Martha *de juriſdict.p.2.cap.41.num.27.* Et qui ſe dicit ex ſtirpe fundatoris, debet id probare, etſi antiquum ſit ipſum juſpatronatus, Menoch. *conſil.321.n.9.* Et filius legitimus natus ex patre ſpurio non excluditur à patronatu, Gonzal. *gloſ.5.n.118.*

Juſpatronatus quomodo probetur Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.p.5.collect.1691.ad finem,& deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p.2. deciſ.231.* Garc. *de benefic p.5.cap.9.num. 69.* Marta *de juriſdict. p.2. cap.41.num.25.* Gonzal. *ad reg.8.Cancell gloſſ.18.n.52* Et juriſpatronatus probatio inter partes non ita exactam probationem requirit, ſicut ſi cum Ordinario litigetur, Ricc. *d.p.2.deciſ.173.n.1.*

Juſpatronatus probant arma & inſignia, Riccius *d.deciſ.231.* Barboſa *in collect.ad Concil.Trid.ſeſſ. 25. de reformat.cap.9. num.18.* An ex inſigniis gentilitiis in Eccleſia conſtitutis probetur illam eſſe patronatam; Vide Farin. *deciſ.527.n.7.Rot.Rom.deciſ.525 cum ſeq.* Themudo *deciſ.282. num.5. 6. p. 3.* Et an poſſit apponi conditio ut conferatur beneficium illis qui ſunt de ſanguine, & qui in Capellania; Vide Guter. *conſ.2.num.3.* Et an antea poſſit apponere pacta quæ vult? Vide Cald. *forenſ.quæſt.20. num.71.* Et fundator beneficii non poteſt aliquid mutare, vel alterare ſine conſenſu Ordinarii, Gonzal. *gloſ.5.n.40.* Ricc. *d. p. 2.deciſ.29.*

Juſpatronatus acquiritur ex ſola dotatione ſine reſervatione, Ricc. *d.p.5.collect.1523.& collect.1683 & deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.1. deciſ.224. num.10.* Themudo *d.p.3. deciſ.281. num.4.* Garc. *de benefic. p.5.cap.9.num 55* Menoch. *conſ.90.num.10.* Gonzal. *gloſ. 9. §. 1. num.9.* Spin. *de teſtam.gloſ.4. princip. num.28. 29. & 34.* Ubi quid ſi dotaverit poſt conſecrationem? Et quandò juſpatronatus eſt familiare, vel gentilitium, finita linea, tranſit ad extraneos, Ricc. *d. p.2. deciſ.60.* Garc. *dicto cap.9. num.66.*

Juriſpatronatus alienatione requiritur conſenſus Epiſcopi, Soar. *lib.4.de ſimonia, cap. 28. num. 15.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.177. num.3.cum ſeqq.* Ricc. *d.deciſ.224. num.* Secus ſi compatrono detur, Gratian. *cap.577. num. 57.* Cald. *conſult 7. num.54.* Et ſufficit quod ex poſt facto interveniat, Gratian. *ubi proximè; num.39.* Flamin. *de reſignat. lib 8.quæſt.10.num.7.& 8.* Et præſentatio facta per unum compatronum alteri non præjudicat, ſed præſentat jus aliorum patronorum, Ric. *d.p.2.deciſ.99.* Et permutatione requiritur conſenſus patronorum, Cov. *var.cap.36.num.9.* Garc. *de benefic.cap.3.num.191* Flamin. *de reſignat. lib.2. quæſt.4. num.10.* ubi *n.11.* agit de unione.

Juſpatronatus tranſit cum univerſitate & confiſcatione bonorum, Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.1.deciſ.126. num.2. & p.2.deciſ.259.& in collect.deciſ.p. 5. collect.1731.* Cald. *de nominat.q.21. n.53. & conſ.7. n.36.& 37.& conſ.28. num.30.* Spin. *de teſtam.gloſ.4. princip.num.116.* Surd. *de alim.tit.9. quæſt. 22. num.27.& 28.* Azor. *moral.p.2.l.6.cap.20, col.745.* Soar. *lib.4.de ſimonia, cap.28.num.12.& 17* Garc. *de benefic.p.5.cap.9.num.9 cum ſeqq.à num.25.* Mart. *de juriſdict.p.2.cap.41.num 13.* Cened. *ad Decretal.collect.5.n.2. & 3.*

Jurepatronatus quadrimeſtre, ſive ſemeſtre currit à tempore veræ notitiæ vacationis beneficii, Cald. *de renovat.quæſt.6.num.23.* Flor. *var.lib.1.quæſt.3.n.1* Farin. *deciſ.Rota Rom.520.* Spin. *dicta gloſ.4.num.21*

Digitized by Google

Tiraquel. *de retract. tit. 2. §. 35. à num. 7.* Garc *de benefic. p. 10. cap. 2. num. 34.* quem vide *d. cap 9. à num* 208 ubi agit de differentia patronorum. Et hujuſmodi tempus eſt continuum, Perez *l. 1. tit. 20. gloſ. haſta veinte dias, p.* 99. Quamvis contrarium, quod currat à tempore vacationis beneficii, tradant Villalobo- *tom* 1. *commun. lib. 4. tit. 22. num.* 127. *pag.* 608 Rebuff. *in praxi, lib. 1. tit. de devolut. n. 5.* Garc. *d. cap. 2. à num. 15.* Et impeditis propter peſtem an currat tempus Vide Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num.* 304. Et in jurepatronatus mixto laïcus propter Clericum potitur ſemeſtri, Ricc. *d. p. 2. deciſ. 228. num. 14 cum ſequentibus.* Et jus præſentandi etiam in uno ex patronis, qui non habuit ſcientiam, conſervari poteſt, aliis propter ſcientiam excluſis, Garc. *d. cap. 2. n. 41.* Et Epiſcopus tenetur intra duos menſes confirmare præſentatum, Spin. *d. gloſſ. 4. n. 95.*

Jurepatronatus poteſt patronus laïcus variare, *l. 6. & 7. tit. 15. part. 1.* & ibi Gregor. Guter. *de juram. confirm. p. 3. cap. 13.* Garc. *de benefic. p. 5. cap. 9. n.* 211. 212. & 213. Et an ſemel, vel bis: Vide Spin. *d. gloſſ. 4. num. 74.* Cald. *de poteſt. elig. cap. 3. n. 19.* Garc. *d. cap. 9. num. 214. & 215.*

Juſpatronatus præſcribitur à laïcis, Menoch. *conſ. 90. num. 46. cum ſequentibus,* Put. *p. 1. deciſ.* 205. Azor. *moral. p. 2. lib. 6. cap. 19. col.* 743. Farin. *deciſ. Rota Rom.* 320. Alia de jurepatronatus vide per Garc. *de benefic. p. 5. cap. 9. n. 107. cum ſequentibus;* & Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ 25. de reformat. cap. 9. p. 645. cum ſequentibus.*

LITERA L.

Verbo LAUDEMIUM.

LAUDEMIORUM plura vide per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 38. in princip. num. 51. cum ſequentibus, uſque ad num. 60.*

Laudemium ſolvi debet ab emptore, non autem à venditore, dummodo tamen locorum conſuetudines attendantur, Clar. verbo *emphyteuſis, quaeſt.* 23. Surd. *dec. 100. num. 4.* Cald. *de extinct. emphyt. quaeſt. 16. n. 15. & 16.* Cened. *ad Decretal. collect. 144. num. 44.* Camil. Borrel. *in ſum. deciſ. tit. 35. de laudemiis, à num.* 31. In ſolvendis enim laudemiis attendi debet conſuetudo patriæ & regionis, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub* 10. §. 9. *num. 1. pag* 341 ubi aliqua refert de laudemiis.

Laudemium an debeatur alienatis bonis ex cauſa dotis? Vide Barboſ. *in addit. ad remiſſ. Ordinat. dict. tit. 38. num.* 150 *juncto num.* 146.

Laudemii obligatio non ſequitur fundi poſſeſſorem, quia competit tantùm actio perſonalis ad laudemium, ex Tiraquel. *de retract. lig* 20. *gloſ. 2. n. 8.* & ad propoſitum vide Cald. *d. tract. de extinct. empyt. cap. 16. num.* 88. Surd. *deciſ.* 31.

Laudemium debetur ex alienatione reali terrarum & non de menſuris vulgò *medida*, ex citatis per Gabr. Roderic. *de annuis redditibus, lib. 2. quaeſt. 4. num.* 13. Maximè ſi dominus poſtquam fuit factus certior venditionis, recepit penſionem quæ ei ſolvebatur, Azeved. *l. 1. num. 101. tit. 17. lib. 9 nova recopilat.* Et debetur ex re vendita in publica ſubhaſtatione, ex Grat. *diſceptat. forenſ. cap. 544. n.* 19. & 20. & *cap. 784. num. 7. &* 8.

Verbo LEGATUM, LEGATARIUS.

LEGATA non debentur niſi deducto ære alieno, *l. fin. §. & ſi præfatam, Cod. de jure deliber.* Gregor. *l. 7.* verbo *quieta* 2. & verbo *las deudas, tit. 6. part. 6.* Et fideicommiſſum ut æs alienum ante omnia deduci poteſt, Menoch. *conſ. 87. n* 83. Et legatarius quotæ hæreditatis non tenetur ad debita creditorum Spin. *de teſtam. gloſ. 8. n. 27.*

Legatæ rei dominium ſtatim recta via, & ipſo jure tranſit in legatarium à morte teſtatoris, Duenh. *reg.* 210. Socin. *reg.* 274. Tiraquel. *de jure mariti, gloſ. 7. num. 54.* Guter. *lib. 2. pract. cap.* 33. Menoch. *de interdict. remed. 9. recuper. poſſeſſ. num.* 213. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 542. num. 34. cum ſequentibus, & cap. 136. num. 1. & 7.* ubi *num. 6.* quod ante acceptationem non acquiritur jus cum effectu, quamvis Spino *d. gloſſ. 8. num. 10. & num. 66.* aſſerat quod transfertur dominium à die aditæ hæreditatis: idem probat *l. 37. tit. 9.* & ibi Gregor verbo *los frutos,* Valaſc. *de partit. cap. 34. num. 2. & 3.* quæ eſt opinio recepta communiter, ſecundùm Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. gloſ. 7. num. 42.* Et legatis dominium transfertur cùm fructibus ipſo jure in legatarium abſque traditione, *l. 1. Cod. communia de legat. §. ſed noſtra, Inſtit. de legat.* Cov. *var. lib. 1. cap. 9. num. 5.* Cald. *forenſ. quaeſt. 13. num. 26.* Mex *in tract. taxa panis, concl. 6. numero* 74 Spin, *dicta gloſſ. 8. num.* 80. Et veniunt fructus pendentes, Surd. *deciſ.* 88. *num. 8. cum ſeq.* Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 256 num. 6.*

Legatum poteſt præſcribi ab hærede contra legatarium tacentem, Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. utrum, num. 42. cum ſequentibus. ff. de liber agnoſcend.* Pinel. *in Auth. niſi tricennale, Cod de bonis maternis, num.* 69. Tiraquel. *in l. ſi unquam, Cod. de revocand. donat.* verbo *revertatur, num.* 391. Cov. *lib. 1. var. cap. 9. num. 5.* Cald. *in l. ſi curatorem* verbo *ſua facilitate, num. 75. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Coſta *in repetit. l. duos, § cùm in bello, num. 7. ff. de rebus dubiis,* Menchac. *de ſucceſſ. creat. §. 10. num. 38. & controverſ. uſufrequent. cap. 5. num.* 11. Menoch. *conſ. 143. num. 39. & 40. & conſult. 352. num.* 27. Spin. *de teſtam. gloſ. 8. princip. num.* 66. Surd. *de alim. tit. 9. quaeſt. 6 num. 20.*

Legatarius impugnans teſtamentum amittit legatum, Cald. *in reſponſo pro Ferdinando Pereira, ad finem,* & refert Stephan. Gratian. *forenſ. cap.* 401. *num.* 28. quod quamvis legatarius capiat lucrum à teſtatore, tamen poteſt impugnare factum defuncti. Et qui petit legatum videtur approbare teſtamentum, Aym. *conſ. 204 num* 13. Gratian. *forenſ. cap. 419. num. 17. cum ſequentibus.* Et acceptans legatum videtur acceptare cum onere ſuo, etiamſi excedat vires legati, Surd. *de alim. tit. 5. quaeſt. 1. num. 24. & quaeſt. 3. num. 24. & tit. 6. quaeſt. 11. n. 36* Et poſt partem hæreditatis in qua inſtitutus eſt repudiare, & acceptare legatum, Cald. *de nomin. quaeſt 7. num. 41.* Gratian. *forenſ cap. 248. num. 28. & c. 271. à principio,* ubi etiam in filio repudiante petere ſupplementum legitimæ in præjudicium creditorum, quod non poteſt repudiare in fraudem eorum.

Legatum in teſtamento relictum imputatur in legitima, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap* 448. *num.* 14.

Legatum cenſetur revocatum per donationem factam

ſtam

Digitized by Google

ctam inter vivos, l. fideicommiſſa, §. ſi rem, ff. de legat 3. l. rem legatam, ff. de adimendis legat. Tiraquel. de pia cauſa privil. 40. Maſcard. de probat. concl. 128. n. 102. Et per actum inter vivos contrarium ultimæ voluntati revocatur teſtamentum, l. legatum, §. pater, ff. de adimend. legat. gloſſ. in l. ſancimus, C. de teſtam. Maſcard concl. 1282. n. 37.

Legata excedentia vires hæreditarias debent pro rata diminui, & non debentur ultra vires hæreditarias, l. quærebatur 81. ff. ad legem Falcid. Boër. dec. 145. num. 5. & 6. Cald. de nominat. quæſt. 10. n. 45. & 46. Vincent. de Franc. deciſ. 236. à n. 3. Parlador. lib. 1. rer. quotid. cap. 18. Pat. Comitol. reſponſ. moral. lib. 7. quæſt. 10. Sanchez. ad præcepta Decalogi, lib 4. cap. 15. num. 40. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 165. num. 4. cum ſequentibus, & cap. 646. n. 12. cum ſequentibus, Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 221. n. 4. cum ſequentib. Marta de juriſdict. p 4. cent. 2. caſu 180 quod locum habet etiam in legatis piis, Tiraquel. de privileg. pia cauſa, privil. 26. limit. 4. p. 63. & privil. 72. p. 106. Parlador. ubi proximè, n. 3. Grat. d. cap. 646. n. 21.

Legato bonorum mobilium non veniunt jura & actiones, & nomina debitorum, quæ tertiam ſpeciem conſtituunt diverſam à bonis mobilibus & immobilibus, Parlador. lib. 2. rer. quotid. cap. fin. p. 5. §. 3. num. 7. cum ſequentibus, Rebuff. ad l. 93. ff de verbor. ſignificat. pag. 403. Valaſc. de partit. cap. 13. num. 94. cum ſequentibus Sanchez. ad præcepta Decalogi. lib. 2. cap. 14 num. 2. Cald. de empt. cap 10. numero 19 cum ſequentibus. Ubi ſecus aſſerunt in legato bonorum ſimpliciter. Et legatis bonis, an veniant nomina debitorum? Vide Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 138. n. 14.

Legatum debet ſtrictè interpretari, l. unum ex familia, §. ſi rem, ff. de legat. 2. Surd. de alim. tit. 8. privil. 58. num. 10. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 70. n. 2.

Legatum ſi fiat Canonicis Eccleſiæ magnæ quantitatis, verbi gratiâ ducentorum aureorum pro celebratione Miſſarum, prædictum legatum ita in dubio explicandum eſt, non ut dividatur inter ipſos Canonicos pro Miſſis ſtatim celebrandis, ſed ut convertantur in annuos redditus, ex quibus in perpetuum celebrentur Miſſæ & adverſaria; hoc enim cedit in majorem teſtatoris utilitatem, hocque præſumitur intentum & volitum à teſtatore, cum non ſoleat legari magna quantitas pecaniæ, niſi pro anniverſariis perpetuis, niſi aliter ex conjecturis colligatur de mente teſtatoris: Ut ſi dicatur, Relinquo ducentos aureos pro tot Miſſis dicendis: aut ſi legatum factum ſit à Principe, aut ab alio viro valde divite, &c. refert cum ab eo citatis Bonacina de contractibus, diſput... quæſt. 17. puncto 7. propoſit. 21 num. 6. & ad propoſitum vide Fr. Anton. de Nativitate tract. de purgatorio, lib. 7. cap. 7. §. 6.

Legatum valet factum adultero per adulteram, Stephan Gratian. diſceptat. forenſ. c. 31. n. 10. ubi num. 11. quod non valet factum per mulierem uxoratam Clerico, & n. 14. neque Doctori, & num. 21. etiam prohibetur donatio, & num. 29. cum ſequentibus, quod valet relictum, ſi ceſſet concubinatus per triennium, & n. 35. quod valet legatum factum concubinæ in cauſam dotis.

Legatum rei alienæ factum cauſæ piæ præferri debet, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 116. num. 19. Tiraquel. de privileg. pia cauſa, privil. 66. n fine.

Legatarius debet implere onus legati, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 758. num. 32 cum ſequentibus.

Legatarius amittit rem in teſtamento ſibi relictam, ſi propria authoritate poſſeſſionem apprehendat, l. non eſt dubium 5. Cod. de legatis, l. 1. §. 1. ff. ad legem Falcid. l. Paulus, ff. ad Trebel. Spin. de teſtam. gloſſ. 8 num. 9. Aloyſ. Ricc deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p. 2. deciſ. 80. num. 10. Ubi etiam agit de filio reſpectu legitimæ, nec excuſatur etiamſi teſtamentarius hæreditatis poſſeſſionem non fuerit adeptus, per text. in l. 1. ff. quorum legatorum, gloſſ. & Jaſ. in dicta l. non eſt dubium, Dec. in l. fin. num. 48. Cod. de edicto Divi Adriani tol. Ripa in dicta l. 1. n. 19. ff. quorum legatorum, & vide Gom. tom. 1. var. cap. 12. n. 10.

Legatum rei alienæ factum conjunctæ perſonæ valet, dummodò æſtimatio ſolvatur, l. cum aliena, Cod. de legat. ibi, niſi proximæ perſonæ, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 116. à n. 15. & præſumpt. 118. n. 14.

Legatum factum conſanguineo pauperi cenſetur potiùs factum intuitu ſanguinis, quàm paupertatis, Menoch de arbitr. lib. 2. caſu 88. num. 36. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 115. n. 9. Surd. de alim. tit. 5. q. 6. n. 9. & deciſ 322. 16. Sanchez de matrim. p. 1. diſp. 4. n. 9.

Legati ademptio propter inimicitiam poteſt probari duobus teſtibus, Molin. de primog. lib. 1. cap. 9. num. 56.

Legatum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari, Spin. de teſtam. gloſſ. 8. n. 29.

Legatum ſi relinquatur pro virginibus maritandis, non poteſt dari intrantibus religionem, Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſ. 189. n. 95. Surd. de alim. tit. 1. q. 93. n. 36. Sanchez de matrim. lib. 1. diſp. 33. n. 29. cum ſeqq. Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. 52. n. 7. cum ſequentibus.

Legatum pro maritandis puellis intelligitur ut ſint majores 12. annorum, Sanchez de matrim. lib. 7. diſput. 91. n. 61.

Legutarius eſt magis dilectus in re legata, quàm hæres, etiamſi hæres ſit conjunctus teſtatori, Stephan. Gratian. dicep. forenſ. c. 136. n. 46. cum ſequentibus, & c. 565. n. 11. & c 611. n. 36. & 37.

Legatum factum creditori an & quando cenſeatur relictum animo compenſandi debitum, an verò creditor ultra legatum relictum poſſit etiam petere & exigere debitum præcipuum, cùm diſtinctione reſolvit Barboſa in cap. officii 14. de teſtam. num. 6. ubi plures citat, quibus adde Gabr. Pereira deciſ. 13.

Legatum relictum alicui in centum, ſi ingrediatur religionem, & in mille ſi nupſerit, conſequitur mille ſi monaſterium fuerit ingreſſa, Cened. ad Decretal. collect. 111 num 2. Guter. canon. cap. 32. n. 15. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 83. num. 4. & num. 26. & præſumpt. 189. num. 92. & conſ. 169. n. 3. & 18. Cota in memorab. verbo condition. adjecta, Seſſe Aragon. deciſ. 45 num. 25. tom. 1. Cov. lib. 1. var. cap. 19 num. 9. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num. 174. cum ſequentibus, ff. de liber. agneſcend. Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. pag. 134. Quamvis contrarium ſequatur Sanchez de matrim. lib. 1. diſputat. 34. à num. 12. Cened. pract. quæſt. 35. nempe quod non poterit petere mille, ſi monaſterium fuerit ingreſſa.

Legata pia ſtatim debentur, etiam in menſe, vel ipſo die mortis, & intra annum & diem debet executor teſtamenti ea adimplere, juxta text. in cap. nos quidem, de teſtam. ubi omnes, & Cov. num. 6. Surd. de alim. tit. 8. privil. 12. num. 3. & 4. Ubi quod legata pia non debentur, niſi adita hæreditate, & n. 5. quod tunc debentur non adita hæreditate, quando non patiuntur dilationem.

L 4 Verba.

Digitized by Google

Verbo Legitima.

Legitimæ privilegia vide apud Aloyſ. Ricc. in c llect. dec. p 3. collect. 625.

Legitimæ fructus debentur filio à die mortis patris, l. 57. & ibi Gregor. verbo los frutos ; tit. 9. part 6 gloſſ. 1. ad finem, in l. in fideicommiſſariam. 18. ff. ad Trebel. recepta ut per Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo revertatur, n. 270. & verbo ſuſceperit liberos, n. 116. Cod. de revocand. donat. Menoch. conſult. 77 n. 13. Vincent. de Franch. dec. 374. n. 2. Guter. lib. 2. pract. q. 33. Spin. de teſtam. gloſſ. 8. n. 80. Flaminii de reſignat. lib. 3. q. 6. n. 53. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl 120. conſiderat. 2. Mexia in tract. taxæ panis, concl. 6. n. 74. qui idem reſolvunt in fructibus rei legatæ.

Legitima debetur filio de omnibus rebus hæreditariis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 693. n. 8. Et pro legitima habet filius bona parentis tacitè hypothecata, Thom. Valaſc. allegat. juris tom. 1. alleg. 63. num. 5. Stephan. Gratian. cap. 366. num. 3. Valaſc. de partit. cap. 18. n. 24. & n. 29. & 30. cum ſequentibus.

Legitima ut filio debeatur, requiritur patris mors, naturalis, & non ſufficit civilis, vel per ingreſſum, ſeu profeſſionem religionis, Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 29 num. 7. & tit. 8. privil. 26. num. 4. Menchac. illuſt. cap. 57. num. 10. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 102. Xuar. 20. num. 16. Cota in memorab. verbo legitima, fol. 530. Et uſufructus manet in patre, quando filius ingreditur religionem, Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 80. art. 2. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 8. col. 1196. cum ſeq. Thom. Valaſc. allegat. 29. num. 108. Gratian. forenſ. cap. 519. à n. 19. cum ſeqq. ubi quod legitima debetur patri in bonis filii ingredientis religionem, & vide Fr. Emman. Roderic. dicto tom 2. q. 128. art. 2. Ceval. commun. quæſt. 806. num. 36. cum ſequentibus, Valaſc. conſult. 24. ad finem, ubi aſſerit quod mater, vel avia excludit monaſterium in bonis filii Monachi defuncti, quæ habebat antequam profiteretur religionem, quoad duas partes in monaſterio, tertia tantùm parte manente ſecundùm computationem legitimæ in hoc Regno, & ita judicatum fuit in Senat. Supplicationis in cauſa monaſterii de Benefica cum uxore Alvari Pires Lundini.

Legitima non poteſt filius gravari, quoniam in prioribus. Cod. de inoffic. teſtam. Gabr. Pereira dec. 48. n. 10. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 637. n. 23. Phœb. dec. 211. p. 2. Secus ſi conſentiat, Surd. dec. 21. n. 20. Valaſc. de partit cap. 16. num. 40. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 3. n. 7. & 9. Vel niſi filius, ſeu ejus deſcendentes à gravamine per tempus 30. annorum non reclamaverint, idem Molin. dicto lib. 2. cap. 11. n. 7.

Legitima filii poteſt pater ponere gravamen in commodum ipſius filii, Bart. in l. cùm ex filio, ff. de vulgari, cum aliis, de quibus per Cald. in l. ſi curatorem, verbo leſis, n. 146. Cod. de integrum reſtitut. min. Maſcard. de probat. concl. 1236. n. 74. Menoch. de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 28 n. 6. Et ſolus filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ, Gam. dec. 128. n. 4.

Legitimam ubi filius aſſequitur, patris hæres efficitur, & non poteſt legitimam aſſequi, recuſare hæredis nomen, Bart. in l. quia poterat, ff. ad Trebel. Menoch. conſ. 77. n. 19. & 20.

Legitima reſpectu patris habetur quaſi æs alienum, & pro ea ſunt bona hypothecata vide Valdeſ. in addit. ad Roderic. Soar. pag. 24. Anton. Gabr. lib. 6. de legitima, concl. 5. Valaſc. de partit. cap. 18. n. 24. & 29. cum ſequentibus, Cardin. Mantic, de tacit. & ambiguis convent. tom. 1. lib. 11. tit. 13. Vincent. de Franch. dec. 364. n. 4. & 6. ubi n. 17. aſſerit quod contrarium eſt verius. Et pro alimentis à patre filio debitis ſunt bona patris obligata, Surd. de alim. tit. 1. q. 31. n. 4. Et tres actiones competunt ad legitimam petendam; nempe condictio ex lege, petitio hæreditatis, & actio ex teſtamento, Surd. de alim. tit. 3. q. 1. 31. cum ſequentibus; Valaſc. dicto cap. 18. n. 42. Menoch, conſult. 77. n. 15.

Legitima quam filius habet à matre defuncta, bona patris ſunt hypothecata, Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 2. n. 33 Gom. ad l. 48. Tauri, n. 16. Valaſc. de partition. cap. 18 n. 35.

Legitima eſt quota bonorum, quia non fit legitima ut detur filio, niſi priùs deducto ære alieno, Valaſc. de partit. cap. 17. n. 4. cum ſequentibus, Bernard. Græv in pract. Cam. Imper. lib. 2. con. 117. conſiderat. 5. Et probat text. in l. Papinianus. §. quarta autem, ff de inoffic. teſtam.

Legitimam non poteſt filius petere in bonis alii legatis, quando ſunt pretioſiora, Jaſ. in l. filiusfam. §. Divi, 2. lectura, n. 30. ff. de legat. 1. & in l. Marcellus. §. res quæ, n 17. & 18. ff. ad Trebel. Anton Gab. lib. 6. de legitima, concl. 6. pag. 1549. Menoch. de arbitr. caſu 163. n. 20. Gam dec. 234. n. 6 Valaſc. conſult. 53. n. 8. & 9. & conſult. 69. n. 24. Valdeſ. ad Soar. p. 1. pag. 59. Joſeph. Ludoviſ dec. ſ. Lucen. 28. n. 33. cum ſequentibus, Andr. Gail. lib. 2. pract. obſervant. cap. 119. num. ult. Matienz. l. 3. tit. 6. lib. 5. recopilat. gloſſ. 2 n. 2. Valaſc. de partit. cap. 18. n. 13. cum ſequentibus, & n. 27. & cap. 19. n. 23. cum ſequentibus; Surd. dec. 316. Et legitimam deberi in omnibus corporibus hæreditatis, tradit Bart. in l. in quartam, n. 13 ff. ad legem Falcid. Stephan, Gratian. diſcept. forenſ. cap. 688. n. 25. & c. 700. n. 23. cum ſeq.

Legitima debet conſiderari ſecundùm tempus mortis teſtatoris, l. cùm quæreretur; Cod. de inoffic. teſtam. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 134. num. 24. & cap. 158. num. 10. & cap. 729. num. 23. cum ſequentibus, Cald. in §. ſed hæc; Inſtitut. de inoffic. teſtam. num. 8. cum ſequentibus, vide Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2 concl. 119. conſiderat. 2. num. 6.

Legitimæ ſupplementum jus petendi 30. annorum tempore præſcribitur, Bern. Græv. in pract. Cam. Imper. l. 2. concl. 120. conſiderat. 1. Stephan. Gratian. diſcep. forens. c. 565. n. 32. cum ſequentib, ubi etiam de legato, & de petitione hæreditatis, & vide Cald. conſ. 39. n. 29 Gratian. c. 649 n. 17.

Legitima in vita patris non eſt debita filiis, ſed poſt mortem patris, l. 1. §. ſi impuberi, ff. de collat. honor gloſſ. in l. 3. Cod. de juris, & facti ignorantia, Vincent de Franch. dec. 133. Guter. lib. 3. pract. q. 41. num. 22. & q. 55. n. 27. cum ſequentibus, Joſeph. Ludoviſ. deciſ. Peruſ. 11. n. 24. Menchac. illuſtr. cap. 37 n. 2. Sanch de matrim. lib. 4. diſp. 26. n. 1 Valaſc. de partit. cap. 18. n. 34. & cap. 21. alter Valaſc. tom. 1. allegat. 63. n. 3. Cota in memorabilib. verbo legitima. Poteſt tamen. pater vivens legitimam aſſignare filio, ſi velit, l. cùm quo, § fin. ff. ad legem Falcid. Cabed. deciſ. 127. p. 1. n. 6. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 2. cap. 27. col. 212. Surd. de alim. tit. 9. q. 2. n. 13. ubi n. 16. quod pater non poteſt irrevocabiliter filio aſſignare legitimam, de quo puncto vide Barboſ. ad cap. tranſmiſſa 3. n. 6. qui filii ſint legitimi.

Legitima debetur filio in vita patris, ſi ſit diſſipator bonorum, & privabitur adminiſtratione filii, Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. item reſcriptum, n. 15. cum ſequentibus, ff. de lib. & poſthum. Cald. de renovat.

queſt. 16

Digitized by Google

quæſt.16.num.37.Menchaca illuſtr.cap.37.num.1.Perez tit.2.lib.5. Ordinam.pag.76. Surd. de alim. tit. 1. quæſt.50.num.4.& tit.8.privileg.26.num.5.Azor. moral.p.2.lib.2.cap.19. col. 185.Bernard.Græv.in pract. Cam.Imper.lib.2. concl.83.num.34. Stephan.Gratian. diſceptat.forenſ. cap.44. num.18. cum ſequentibus, & cap.519. num. 31. cum ſequentibus, Gam.deciſ.332.Et ſi pater ſit luſor, præſumitur dilapidare bona, Maſcard de probat. concl. 995. num.4.Gregor l.19.verbo ſi fueſſe. tit.11. p.4. & l.8. verbo legitima,tit.4. p 5. Surd. dicta quæſt.50. num.5. & tit.8.privil.77.n.7. Et ſi pater ludendo vel aliàs diſſipavit bona propria, poſſunt filii implorare officium judicis,ut eis concedat aliquas res paternas pro legitima & alimentis, Menoch.de interdict. remed.15.recuper poſſeſſ.n.284. Azeved. ad l.2. n.66. tit.7.lib.8.nova recopilat.Farin. in praxi delict.p.3. quæſt.109. num.187.Et pater privatur uſufructu bonorum filii qui diſſipabat, Surd. de alim tit. 9. quæſt.15. num.58. Debent tamen tunc patri diſſipatori præſtari alimenta: idem tit.1.q.58. num.6.

Legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ, Valaſc. de partit. cap 18. in fine.

Legitima non debetur ſpurio & naturali, Surd. de alim. tit 8. privil.81. num.2.ubi num.3.quod non rumpunt teſtamentum illi, quibus nulla debetur legitima.

Legitimæ non præjudicat confeſſio patris, Seſſe Aragoniæ deciſ.26.n. 96.

Legitimæ non præjudicatur approbatione teſtamenti paterni, Bernard.Græv. in pract.Cam. Imper. lib. 2. concl.119.conſiderat 7 Stephan.Gratian.diſceptat forenſ.cap.149. n.2. cum ſequentibus. Et poteſt filius legitimæ renuntiare invitis creditoribus. Idem Græv. ubi proximè,conſiderat.8.

Legitima poteſt tolli pro parte, vel in totum lege ſeu conſuetudine, dum tamen alimenta remaneant, Cordub. in l.ſi quis à liberis, §.idem reſcripſit,n.146. 149. & 151. cum ſequentibus,& §.ſi mater,n.55.cum ſequentibus,ff. de liber. agnoſc. Joſeph.Ludoviſ. deciſ. Peruſ.21.n.51 Perez tit.2 l 5. Ordinam. pag. 128. cum ſeq. Valdeſ. ad Soar pag.76 Guter. lib.3 pract. q.82.n.7.& 11. Surd. conſ.30.n.26. Molin.de primog. lib. cap.1. n.14. & 28. Bernard. Græv. ad pract. Cam.Imper. lib.2. concl.122.

Legitima eſt relinquenda filio titulo inſtitutionis Perez tit.2.lib.3.Ordinam pag 110.Molin.de primog. lib.2. cap.15. n.15.& 16. Cald.de nominat.q.9.n.15. & 16. Valaſc. conſult.23.

Legitima non poteſt relinqui titulo legati, Socin. reg.196. Perez tit.2. lib.5. Ordinam. pag. 66. & 67. Tiraquel. de primog. quæſt.57. Clar. §.teſtamentum, q.8.n.56.

Verbo LEGITIMARE, LEGITIMATIO, LEGITIMATUS, LEGITIMUS.

LEGITIMATIO eſt quædam alienatio, Menoch. conſ.181.n.40.ubi n. 44. quod eſt actus quidam voluntarius.

Legitimatio probat quem non eſſe legitimum, Maſcard. de probat.concl. 971.Et qui ſe fundat in legitimatione,debet probare,Stephan.Gratian.diſceptat forenſ.cap.183 n.1. Et non præſumitur niſi probetur, Menoch. conſ.34. n.19.

Legitimatio ſubreptitia, vel obreptitia eſt nulla, l.1.Cod. de natalibus reſtit. cap.poſtulaſti de reſcriptis. Alexand. conſ.37. in fine,lib.2. Coſta in l. Gallus,§.& quid ſi tantum, p. ult. num.37. ff. de liber. & poſthum. Franciſc. Marc. deciſ. 527. n.8. ... Roj de ſucceſſ. cap.23. num.21. Socin. ſenior conſ.47.num.24. lib.1. Roland. conſ.96. num.13. vol.3. Menoch conſ. 112. num.72. & conſ.181. num.16. Perez lib.3. Ordinam. pag.69. Maſcard. de probat. concl.846. Secus ſi tacita, vel expreſſa non retardaſſent concedentem ad diſpenſandum: idem Roland. dicto conſ.96.n. 40. Et ſi ſpurietas contracta ſit ex duabus cauſis, vel habeat aliquas qualitates, non eſt de omnibus facienda mentio, Cabed. deciſ.69. num.17. p. 2. Ubi quod non expreſſa qualitate legitimati non corruit legitimatio, ſecus eſt in diſpenſatione, & num.18.quod valet legitimatio ſecunda, non facta mentione de prima, ſecus ſi fuit diſpenſatio. Et omnis conceſſio annullatur ex vitio obreptionis,& ſubreptionis,Menoch. conſ.1.n.399. Et in legitimatione narrare debet pater alios extare filios legitimos, alioquin erit ſubreptitia, Menoch. conſ.108.n.33.& vide Phœb. deciſ.271.p.2.

Legitimatio præſumitur ex curſu temporis, ſicut & unio, Anchar. conſ.162. in fine. Oldrad.conſ.196. Flor. var. quæſt 23.num.52.Et legitimus quis præſumitur, non verò ſpurius & baſtardus, Phœb deciſ. 82. num.29. & 30. tom.1. Cald. Pereira conſ. 39. num.... Et diſpenſatio præſumitur ex curſu temporis Anchar. conſ.117. in fine, Gom. in reg.de triennali quæſt.10. Aym. de antiquit. temporum, num. 11. Flor. ubi proximè: conducunt multa quæ ſcribit Anton. Gabr. lib.7. commun. opin. ſub tit.de probat.concl.1.à n.12. cum ſequentibus.

Legitimatio non poteſt præſcribi, Gregor. l. 1. verbo que ſon caſados,tit.13.p.4 Valaſc.conſult.19. Maſcard. de probat. concl.1213. n.27. Menchac. illuſtr. cap.81. n 18. cum ſequentibus, Perez tit. 2. lib.5. Ordinam.pag.75. lib.8. Ordinam.p.304.Gabr.Pereira deciſ.41. n..

Legitimatus filius excludit ſubſtitutum, Mantic. de conjectur. ultim. volunt.lib.11. tit.10. num.9.Pariſ. conſ.8.n.9. lib.2. Cota in memorab. verbo & mater. & verbo filius 3. Menoch. conſ.18. n.10. & conſ.20. n.32. & 33. conſ.164.& conſ.181. n.42.& conſ. 318. n.12. & de præſumpt. lib.4. præſumpt.78. Molin. de primog.lib.3. cap.3. n.2. Goſta in cap ſi pater, p. 1. verbo, ſi abſque liberis, n.50. Gam. deciſ.278. n.8. & 9. Cald. conſ.26. n.1. & de nominat.q.21. n. 28. & 43.& in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, n.13 Flor. ad Gam. dec. 2. num. 7. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.496. c. 13. cum ſequentibus, & vide Phœb. p.1. dec.97. De filio naturali peditis, vide Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, n.95. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de nominat. quæſt. 20. n. 15. Valaſc. conſult.94 num.2. Ubi reſolvunt, quod excludit ſubſtitutum? & vide Surd. de alim. tit.2.q.15. b.34. quod legitimatus conſentiente teſtatore excludit ſubſtitutum.

Legitimatus non excludit filias legitimas, ſtante ſtatuto quod extantibus maſculis filiæ non ſuccedant.Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo,n.9.

Legitimatus non poteſt ſuccedere in majoratu, Gregor. l.2. tit.15 part. 2.verbo ſino col.3. Menchac. de ſucceſſ. progreſſu, §.2. n.52. Molin. de primog.lib. 1. cap.4.n.44. & lib.2. cap 11. n.32. Azeved l.10. n.4. tit 8.l.5.nova recopilat.Avend.ad l.40 Tauri gloſſ. 11. n.33. & 34. Garc. de nobilit. gloſſ.21. n. 36. & vide. Phœb. dec.97.p.2. Cald. conſ.4.

Legitimatio eſt invalida ſi non fiat mentio filiorum, & nepotum, & ventris prægnantis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ.cap.633.n.1. M 2.ubi n.3. quod non requiritur citatio.

Legitimatio ſpuriorum eſt favorabilis, Menoch. conſ.28 n.16.Bernard.Græv. in pract.Cam.Imper.lib. 2. concl.122.n.15. cum ſequentibus, & de legitimatione ſpuriorum per archiviſtas Curiæ Rom. & alia vide apud Farin.dec.861.in noviſſ.

Legitima

Digitized by Google

Legitimationum quæ fiunt per Regem, plura vide apud Cabed. *dec.69 p.2.*

Legitimationes hujus Regni Caſtellæ, & Galliciæ ſunt potiùs diſpenſationes, vide Menoch. *conſ.*181. *n* 17. *& conſ* 306. *n.*24. *cum ſeq. & conſ.*390. *n.*53. Gam *dec* 11 *n.*3. & 4. & ibi Flor. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n.*51. verbo *adverti tamen*, *& n.*52. *Cod. de in integrum reſtitut. min & de nominat. q.* 21. *n.*64. *& in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *n.*46. & 47. Garc. *de nobilit gloſſ* 21. *n.*77. Valaſc. *conſult.*165 *n.*7. *& de partit.cap.*12. *n.*42. Cabed *dec.*69. *n.*3. *p* 2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*132. *n.*41. *cum ſequentibus.* Phœb. *dec.*93 *n.*23. *&* 28. *& dec.*172. *n.*5. *p.*2. *& dec.*97. *n.*28. *p.*1. ubi reſolvit, quòd legitimati in hoc Regno non ſunt verè legitimati, ſed ſolummodò dicuntur diſpenſati, quia ſolum poſſunt ſuccedere parentibus ab inteſtato, aut ex teſtamento in eo quod voluerint relinquere. Et in quo differat legitimatio à diſpenſatione? Vide Cald. *forenſ. q.*38. *n.*23. *& conſ.*4. *n.*16. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*142 *conſiderat.*2.

Legitimationes à ſummis Pont. conceſſæ non proſunt legitimatis, ad res temporales in locis non ſubditis Eccleſiæ in temporalibus, niſi cùm Papa legitimat proprium matrimonium, ex quo tales filii nati ſunt, quia tunc etiam manent legitimati in conſequentiam matrimonii ad res temporales, ut probatur *in allegat. juris pro D. Catharina, illat.*2 *n.*13.

Legitimare an poſſit infantes Comes Palatinus; Vide Put. *p.*3. *dec.*204. Et Imperator non poteſt Palatino Comiti concedere facultatem legitimandi proprios ſpurios, Surd. *de alim. tit.* 1. *q.*10. *n.*4.

Legitimare non poteſt Imperator Scholaſticos commorantes in terris ſubjectis Rom. Pontifici, vel è contra, Rebuf. *de privil. ſcholar. privil.*98.

Legitimari debet priùs perſona cum qua litigatur in omni judicio, quantumcunque ſit ſummarium & executivum, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*15 *à n.*1. Menoch. *conſ.*301. *num.*3. *cum ſequentibus*, *& de interdict. remed.*4. *adipiſc. poſſeſſ. num.*443 Vant. *de nullit. ex defectu mandati*, *n* 3. Maſcard. *de probat. concluſ.*972. *& concluſ.*1247. *num.* 27. Hyppolit. *in l.*1. *§. ſi quis ne quaeſtio*, *num.*87. *cum ſequentib. ff. de quaeſt.* Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *perſona* 3. Azeved *l.*10. *tit.*17. *num.*4. *lib.*4. *nova recopilat.* Phœb *dec.*62. *num.*3. *arreſto* 9. *p.*2. Et agens pro Eccleſia debet probare ſe eſſe rectorem, Maſcard. *concl.*580. Et agens contra aliquem tanquam hæredem, debet probare illum eſſe hæredem, Surd. *deciſ.*154. *n.*17. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*135. *num.* 40. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*1. *dec.*149. *num.* 3. Et legitimare debet perſonam ſuam ille qui petit aliquid tanquam filius vel hæres, Menoch. *remed.* 3. *adipiſc. poſſeſſ. num.* 164. *& remed.*4. *num* 441. Joſeph. Ludoviſ. *dicta dec.*15. *num* 3.

Legitimatus habetur pro verè legitimo, Flor. ad Gam. *dec.*2. *n.*7. Cabed. *dec.*69. *n* 2 *p.*2. Surd. *de alim. tit.*1. *q* 8. *& q.*111. *n.*12. *cum ſequentibus*, Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *n.*43.

Legitimatus non poteſt admitti ad Cardinalatum vel Epiſcopatum, Garc. *de nobilit. gloſſ.*21. *n.*40. Cota *in memorabilibus*, verbo *legitimatus.*

Legitimato tenetur pater alimenta præſtare, ex Surd. *de alim. tit.*1. *q.*8. *ad finem.*

Legitimatis non habet locum collatio, Gomez *l.*29. *Tauri*, *n.*6. *col.*2. Gam. *dec.* 134. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n.*55. *Cod. de in integrum reſtitutione minorum.* Valaſc. *de partit. c.*12. *n.*39. *cum ſequentibus.*

Legitimatus conſequitur paternam nobilitatem, Gregor. *l.*4. verbo *las honoras*, *tit.*15. *p.*4. Perez *l.*2. *tit.*3. *lib.*1. *Ordinam pag.*103. Molin. *de primog. lib* 1. *cap.*4. *n.*44. Cald. *conſ.*4. *n.*5. *& conſ.*27. *n.* 7. Gratian. *forenſ. cap.*496. *n.*8. *&* 9.

Legitimatur fit agnatus patri, vide Cald. *conſ.*9. *n.*68. *&* 71. *& in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *n.*43. *&* 44.

Legitimati non inducunt tacitam donationis revocationem in terminis *l. ſi unquam*, *Cod. de revocandis donat.* Duen. *reg.* 350. *verſ. amplia* 13. Gregor. *l.*4. *tit.* 15. *p.*4. verbo *todas*, Cald. *de nobilit. gloſſ.* 21. *n.*55. Avend. *ad l.*40. *Tauri*, *gloſſ.*11. *n.* 37. Roland. *conſ.*96. *n.*14. *&* 42. *vol.*3.

Legitimatus patri ſuccedere poteſt, vel ſecundùm, vel contra ejuſdem voluntatem, Cov. *lib.* 4. *var. cap.*21. *num.*1 *cum ſequentibus*, Clar. §. *teſtamentum*, *q.*84. Gam. *dec.*11. *n.*2. Menoch. *conſ.*164. *n.*35. idem Cov. *de ſponſal. p* 2. *cap.*8. § 8. *n.*2.

Legitimatus poteſt petere quod iterum legitimetur ad illius legitimationis confirmationem, Menoch. *de interdict. remed.*4. *adipiſc. poſſeſſ. n* 351. *& conſ.* 19. *n.*6. *& n.*25. Cabed. *dec.*69. *n.* 23. *p.*2.

Legitimata eſt fœmina ſpuria nubens viro legitimo, Guillelm. *in cap. Raynutius*, *num.*39 *de teſtam.* Cald. *de poteſt. elig. cap.*13. *n* 18. ubi *n.*20. quod non efficitur legitima quoad ſucceſſionem.

Legitimus fit quoad ſucceſſionem per ingreſſum religionis filius ſpurius, & conſequenter infamis, Surd. *de alim. tit.*7. *q.*1. *n.* 42. quamvis contrarium ſequatur Salzed. *in pract. cap.* 14 [illegible], & vide Valdeſ. ad Soar. *p.*2. *allegat.* [illegible] Fr. Emman. Roderic. *quaeſt. Regular.* [illegible] 3. *&* 51

Legitimatus ex voluntate paren[illegible] [illegible]dit ſubſtitutum, quando pater in eodem [illegible] diſpoſuit, quod filius legitimaretur [illegible] ſufficit patrem ſimpliciter voluiſſe, ſed requiritur etiam quod diſpoſuerit, Phœb. *p.*2. *dec.*171. *num.*32. quem vide *num.*2. *cum ſequentibus*, & Cabed. *dec.* 69. *num.* 21. *p* 2. Ubi aſſerit quod legitimatio facta poſt mortem patris valida eſt, etiamſi bona ſint apprehenſa à venientibus ab inteſtato, quo caſu citatio agnatorum requiritur.

Legitimatio an poſſit fieri poſt mortem patris in præjudicium agnatorum? Vide Clar. § *teſtamentum*, *q.* 31. *n.*6. Cabed. *dec.*69. *n.* 21. *p.* 2. Menchac. *uſu frequent. cap.*1 *n.*23 Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt* 80. *& conſ.* 19. *n.*10. *& conſ.* 164. *num.* 12. *& conſ.*181. *n.*27. *& conſ.*186. *n.*13. Valaſc. *conſult.*158. Et an in legitimatione infantis requiratur acceptatio? Vide Menoch. *conſ.*19. *n.*16. *&* 19. Guter. *conſ.*10. *n* 8. Et an requiratur quod fiat ex probabili & juſta cauſa? Vide Menoch. *conſ.*108. *n* 43. Phœb. *dec.*171. *&* 172. *n.*5. *p.*2. Et non poteſt fieri ſine conſenſu patris, Menoch. *conſ.*108. *n.* 5. *cum ſequentibus.* Et pater non tenetur citari facere agnatos, nec de eis mentionem in precibus facere, Menoch. *conſ* 19 *n.*10 *& conſ.*20. *n.*46. *& conſ.*108. *n.*3. *& conſ.* 157. *num* 10. *&* 13. *& conſ.*181. *n.*9. *& conſ.* 186. *n.*13. *& conſ.*306. *n.*10 Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 1, *in princ. n* 9. *&* 10. Gam. *dec.*278. *n.* 7. *&* 8.

Legitimatio cùm impetratur, qualitas filii legitimandi narranda eſt, Menoch. *de arbitr. lib* 2. *caſu* 203 *n.*2. *cum ſequentibus*, *& conſ.*19. *num.* 5. *& n.* 24. Fr. Emman. Roderic. *tom.*1. *quaeſt. Regular. q.*13. *art.*17. Et an ſit neceſſarium facere mentionem de nobilitate materna vel paterna? Vide Tiraquel. *de nobilit. c.*23. *n.*20. Et ſubſtitutus non excluditur à legitimato, quando ſubſtitutio facta fuit à viro nobili & illuſtri, Menoch. *conſil.*127. *num.*60 Tiraquel. *l.*5. *connub. gloſſ* 1. *p.*5. *num.*26. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.* 136. *num.* 22. vide Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo*, *num.*10. *&* 12. *& conſil.*9. *num.*48.

Legitimatione

Digitized by Google

Legitimatione clauſula ſolita apponi, ſine præjudicio legitimorum hæredum, quæ operetur? Vide Tiraq *in l. ſi unquam*, verbo *donat. largitus*, n 319. & verbo *ſuſceperit liberos*, n. 65. *Cod. de revocandis donat.* Gapic. *dec.* 22. Cald, *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore*, *n.* 56. *verſ. addo etiam*, *Cod. de in integrum reſtitut. min.* & *de poteſt. eligendi*, *cap.* 10 *n.* 10. & *conſ.* 9 *num* 72. & *q. forenſ.* q. 38. n. 16. Menoch. *conſ.* 306. n. 1. *cum ſequentibus*, Cabed. *dec.* 69. *n.* 4. & 10. *p.* 2. Valaſc. *de partit. cap.* 12. *n.* 43. Farin. *dec* 484. *in fine*, *in deciſ. noviſſimis Rota*, Phœb. *dec.* 97. *n.* 26. *p.* 1. & *dec* 171. *à principio*, & *n.* 34. *p.* 2. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1782. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.* c. 496. *n.* 2. & *n.* 20. *cum ſequentibus*, & c. 567. & *in cap* 724. *num.* 23. Ubi aſſerunt quod intelligitur de aſcendentibus, vel deſcendentibus, non verò tranſverſalibus; & quod omnes legitimos hæredes comprehendit, etiam poſtea naſcituros, vel operatur illa clauſula, quod ab inteſtato ſuccedere non poſſit legitimatus tali modo, ſed ſolùm videatur habilitatus in eo quod ſibi pater voluerit relinquere ex teſtamento.

Legitimatio facta à principe præjudicat filiis legitimis, & naturalibus, ſi in legitimatione ponatur clauſula, de plenitudine poteſtatis, Gam. *dec.* 278 *n.* 2. ubi *n.* 3 & 4. *juncto n.* 17. quod clauſula, ſine præjudicio venientium ab inteſtato, appoſita in legitimatione non favet tranſverſalibus, ſed ſolùm deſcendentibus, & *n.* 9. quod frater ſubſtitutus per fideicommiſſum, ſi ſine liberis deceſſerit, non excluditur per filium legitimatum, & *num.* 13. quod Princeps de poteſtate ordinaria non poteſt legitimare filium naturalem, extantibus filiis legitimis, & naturalibus: & *n.* 16. quod legitimatus per reſcriptum Regis, vivente patre non excludit proximiorem conſanguineum à bonis de quibus teſtator ad libitum diſponere non poteſt: & *n.* 19. quod legitimationem filio petens, debet Principi declarare tam ea quæ illum moverent ad petitum denegandum, quàm illa quæ difficiliùs eum adducerent ad concedendum.

Legitimatus principis reſcripto dicere poteſt teſtamentum nullum, in quo præteritur, & agere querela inofficioſi teſtamenti, perinde atque alii legitimi, Molin. *de juſtitia*, *tom.* 1. *tract.* 2 *diſp.* 173 *verſ. legitimatus*, Valaſc. *conſult.* 165. *n.* 6, & 7. & vide alios citatos per Flor. ad Gam *dec.* 11. Et naturalis filius impugnans teſtamentum patris, non habet alimenta & ſumptus litis, tanquam calumnioſam cauſam agens, Gratian. *diſceptat. forenſ.* c. 567. *num.* 14. & *n.* 15. quod debent ei decerni alimenta, ſi non conſtet de calumnia, putà quia cōtra teſtamentum patris opponerentur aliqua quæ apparenter deſtruerent teſtamentum paternum.

Legitimatus à papa non ſuccedit in emphyteuſi profana, Menoch. *conſ.* 16. *n.* 23.

Legitimatus à Rege emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur, ſed tantùm legitimatus à papa, Cald. *de nominat. q.* 21. *n.* 49.

Legitimari non poteſt filius clerici à Principe laico, Menoch. *conſil.* 181. *num.* 21. Gregor. *l.* 4. verbo *de clerigos*, *tit.* 15. *p.* 4 qui verbo *en las coſas*, diſputat an poſſit legitimari ad juſpatronatus Eccleſiaſticum, de quo vide Cald. *dicta quaſt.* 21. *num.* 52. ubi quod legitimatus à Principe ad obtinendam parentum hæreditatem, juſpatronatus hæreditarium conſequitur, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 21 *num.* 43. Ubi aſſerit quod juſpatronatus obtinent legitimati ſine pontificis ſummi diſpenſatione.

Legitimatus conſequitur emphyteuſim, ubi illius in legitimatione eſt facta mentio, Cald. *dicta q.* 21. *num.* 47.

Legitimatus filius non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica, Garc. *dicta gloſſ.* 21. *num.* 49. Valaſc. *conſult.* 134. *num.* 8 Cald. *de poteſt. eligendi*, *cap.* 13. *num.* 1. Ubi etiam ſi ſit legitimatus à principe, niſi adſit Apoſtolica legitimatio & auctoritas.

Legitimati per ſubſequens matrimonium, verè dicuntur legitimi, & excludunt ſubſtitutum, Menoch. *conſ.* 174 *n.* 16. & *conſ.* 350. *n.* 32. & *de præſumpt*, *lib.* 4. *præſ.* 79. & 81. Menchac. *uſufrequent. c.* 41. *n.* 5. Flamin. *de reſignat. lib* 12. *q.* 1. *n.* 12. Surd. *dec.* 319 Azor. *moral. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 13. *col.* 166. & 167. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 105. *n.* 5. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. q* 38. *n.* 34. Cened. *ad Decretal. collect.* 68. *num.* 1. Et matrimonium contractum in articulo mortis, validum eſt, filiique antea nati ex eo legitimi efficiuntur, Molin, *de primog. lib.* 2 *cap.* 5. *n.* 25. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib* 2. *concl.* 136. *n* 26. Et an ſubſtitutus debeat citari quando legitimatur filius gravati. Vide Surd. *conſ.* 1. *n.* 18.

Legitimatus per ſubſequens matrimonium non excludit ſubſtitutione illum qui priori loco natus eſt ex legitimo matrimonio, Tiraquel. cum aliis quos citat *l ſi unquam* verbo *ſuſceperit liberos*, *num.* 64. *Cod. de revocandis donat.* Ciſuentes, qui dicit communem, *ad l.* 40. *Tauri*, *in princip.* Caſtil. *ad l.* 12. *Tauri*, *num.* 20. & ibi Palat. *num.* 28. & hanc opinionem dicit tenendam Duen. *reg.* 350. *in ult.* eamque veram eſſe & communem, Molin. *de primog. lib* 2. *c.* 11. *n.* 23. Matienz. *l.* 10. *tit.* 8 *gloſſ.* 3. *n.* 12. Roj. *de ſucceſſ. c.* 11. *n.* 16. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 15. *n.* 126.

Legitimationis per ſubſequens matrimonium fictio non operatur in præjudicium tertii, Gom. *l.* 9 *Tauri*, *num.* 64 Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus*, *n.* 72. *Cod. de revocandis donat.*

Legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſecus in legitimatis per reſcriptum, qui non admittuntur in præjudicium vocatorum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 653. *n.* 25. 26. & 27.

Verbo LÆSIO.

LÆSIO quæ contingit in partitione & diviſione rerum hæreditariarum, debet conſiderari reſpectu totius portionis & non rerum ſingularium, Bald. *conſil.* 91. *incip. facti narratio*, *col.* 2. *ad finem*, *lib.* 2. ſequitur Gig. *de penſion. q.* 62. *num.* 16. eſt item æquitas, *l. ſi dubium*, *in fine*, *ff. de action. empti*. Et hoc non procedit quando liquidatio fit de aliis rebus extra hæreditatem, quia tunc tot erunt liquidationes, quot ſunt res, argum. tex *in l. ſcire debemus*, *ff. de verbor. obligat* Et debet conſiderari læſio reſpectu uniuſcujuſque rei etiamſi in aliquibus læſio non detur, Bald. *in l. ſi* 1. § *præterea*, *n.* 6. *Cod. de jure dotium*, Padil. *in l.* 2. *num.* 63. *Cod. de reſcind. vendit.* Barboſ. *in l. divortio* 8. §. *ult. p.* 1. *n.* 43. *ff. ſoluto matrim.* Azeved. *ad l.* 10. *tit.* 11. *n.* 4. *lib* 5. *nova recopilat.*

Læſionem allegans probare debet, quia cùm ſit quid facti, non præſumitur, Menoch. *conſ.* 371. *n.* 24.

Læſioni locus eſt in venditione facta per addictionem, Pinel. *in l.* 2. *Cod. de reſcind. vend. p.* 2. *c.* 2. *n.* 23.

Læſio enormiſſima dicitur quando res valens tria millia & quingenta, vendita fuit mille & quingentis, vel valens duo millia & trecenta, venderetur pro mille tantùm, Cov. *lib.* 2. *var. cap* 4. *num.* 5. quem refert & ſequitur Gam. *deciſ.* 198. *num.* 3. & *deciſ.* 291. *n.* 6. Alii dicunt hoc judicis arbitrio relinquendum, ut videre eſt per Menoch. *conſil.* 1. *num.* 494. Menchac. *controverſ. illuſtr. cap.* 12. *num.* 17. & *de creat. forenſ.* §. 18. *ex n.* 29. Azeved. *ad l.* 4. *tit.* 21. *n.* 135. *lib.* 4. *nova recopilat.* Valaſc. *conſult.* 130. *n.* 26. & *de partit. cap.* 39. *n.* 57. Cabed. *dec.* 70. *p.* 1. Ubi etiam reſolvunt, quod ut detur læſio enormiſſima, debet excedere aliquam

magnam

magnam quantitatem ultra dimidium juſti pretii, & idem tradunt Guter. *in Auth. ſacramenta puberum, ex num. 92. Cod. ſi adverſus vendit.* Pinel. *in l. 2. Cod. de reſcind vendit. p. 1. cap 4. ex n. 26. & p. 3. cap. 1. ex n. 7.* & ibi Padilla *n. 43.* Molin. *de primog. lib. 2. cap. 3. ex n. 18.* Et juramentum non obſtat propter enormiſſimam læſionem, Bernard. Græv. *in pact. Cam. Imper. l. 2. conc. 147.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 108. n. 10.* Bened. Ægid. *in l. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure, c. 8. n. 111.* Molin. *ubi proximè.*

Læſione enormiſſima habetur reſpectus ad totum patrimonium, & non ad rem de qua agitur, Guter. *conſ. 16. n. 22. & 23.* Gratian. *forenſ. cap. 148. n. 2. cum ſequentibus*, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 21. num. 21. & 22.*

Læſio enormiſſima annullat contractum, Reynoſo *obſervat. 30. num. 3.* & efficit ut res alienata repeti valeat cum fructibus à tempore indebitæ occupationis, idem *obſervat. 56. num. 9.* Et dos ob læſionem enormem reſcinditur, Menoch. *conſ. 371. num. 23.* & de læſione enormiſſima perpetuò agi poſſe, tradit Cabed. *deciſ. 70. num. 3. p. 1.* Et veniunt fructus à tempore contractus, Ordinat. *lib. 4. t. 13. § ult. in fine*, Gam. *dec. 94. n. 3.*

Læſione enormiſſima data, manet dolus probatus re ipſa, Maſcard. *de probat. concl. 531. n. 27. & 28.* Menoch. *de præſumpt. lib. 5. q. 3. num. 59.* Valaſc. *conſult. 130. num. 22.* Farin. *de delict. p. 3. q. 80. num. 140.* Et bonæ fidei convenit, quod ſi dolus det cauſam contractui, maneat contractus ipſo jure nullus, *l. & eleganter, in princip. ff. de dolo*, notat Bart. *in l. ſocietatem, §. arbitrorum, n. 24. ff. pro ſocio*, Sanch. *de matrim. lib 1. diſp. 54. num. 3.* Intellige ſi petatur, Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 17. num. 10* Quid ſi detur ratificatio, an purgetur dolus? Vide Afflict. *dec. 210. num. 6.* quia in tali læſione nullus conſenſus videtur præſtitus, Dec. *conſ. 31.* Et talis dolus collectus reipſa, æquiparatur dolo ex propoſito, *leg. item ſi pretio, §. fin. cum gloſſa, ff. locati*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 18. num. 53.* Gam. *dec. 94. num. 3.* Burg. *conſ. 19. num. 1.* Valaſc. *de partit. cap. 39. n. 54* Et dolus eſt delictum, Flamin. *de reſignat. lib. 13. p. 3 n. 5.* ubi numeris ſeqq. quod dolo deceptus non dicitur conſentire. Et ſi apponatur juramentum data enormiſſima læſione, abſolutio juramenti non eſt neceſſaria, Farinac. *p. 4. deciſ. 59.* & ibi additio. Et dolus dans cauſam locationi, manet nullus ipſo jure: & ſi incidit in contractu reſcinditur, *l. ſi dolo, Cod. de reſcind. vendit.* ubi Doct. tradit latè magiſtralis gloſſa ordinaria *in §. actionum, cum communi, Inſtitut. de action.* gloſſa & Doct. *in cap. cum dilecti, de empt. & vendit.* & remedium *l. 2. Cod. de reſcind. vendit.* non ſolùm locum habet extantibus fructibus, imò etiam conductione finita, fructibuſque conſumptis, de qua re multa agit Pinel. *in dicta leg. 2. Cod. de reſcind. vendit. p. 1. cap 3. num. 17.* & idem concludit Gam. *dec. 19. & dec. 104. & 251.* De enormiſſima læſione agi non poteſt per remedium exceptionum poſt jam factam addictionem, *l. à Divo Pio, §. ſi poſt addictum, ff. de re jud.* Et de enormiſſima læſione in contractu à muliere celebrato, vide Menoch. *conſ. 359. num. 15.* Pinel. *in l. 2. Cod. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 9. num. 24.* Et enormis læſio arguit dolum, Menoch. *de præſumpt. lib. 5. quæſt. 3. n. 69.* & præſumitur dolus ex enormi læſione, Maſcard. *de probat. concl. 531. num. 27. cum ſequentibus*, & juramentum enormem læſionem tollit, Menoch. *conſ. 1. n. 361.* & de enormi læſione vide Vincent. de Franch. *dec. 247.* Gam. *dec. 291. num. 6.* Et renuntiatio jurata poteſt reſcindi, ſtante enormiſſima læſione, Maſcard. *concl. 1264. num. 29. cum ſeq.* ſecus in læſione enormi, Menoch. *conſil. 371. num. 25.* Barboſ. *in leg. 1. ff. ſoluto matrim. p. 5. n. 51 & 53.*

Læſio enormiſſima poteſt allegari uſque ad triginta annos. Azeved. *l. 4. tit. 21. n. 135. lib. 4. novæ recopilationis*, Molin. *de primog. lib. 4. cap. 9. n. 37.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. p. 5 § 16. n. 14.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *infra, n. 10. Cod. de in integrum reſtitut. min.* & poteſt allegari ultra triginta annos, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 147. n. 10.* Cabed *dec. 70. n. 3 p. 1.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 148. n. 20.* Cald *in praxi judicium & advocat.* verbo *emptio, n. 59.*

Læſione enormiſſima ſtante, etiam poſt quadriennium, peti poteſt reſtitutio, gloſſ. ult. *in cap. 1. de in integrum reſtit. lib. ſexto, l. 10. tit. 19. p. 6.* & ibi Gregor. verbo *mas de la mitad*, Gam. *dec. 233. n. 2.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis à principio*, & verbo *infrà, n. 95 Cod. de in integrum, reſtitut. min.* Menchac. *uſufrequent. q. 71. n. 7.* Flamin. *de reſignat. lib. 4. q. 7. n. 84* Gam. *dec. 233. n. 2.* Gratian. *dicto cap. 148 n. 19.* Et ſi læſio ita eſſet enormiſſima, quod excederet nimis ultra dimidiam juſti pretii, tunc etiam lapſo quadriennio poſſet agi intra triginta annos, Gonzal. *de menſibus. gloſſ. 21. n. 28.*

Verbo Lex.

LEX non ligat extra terminos juriſdictionis legiſlatoris, *l. ult ff. de juriſdict. omn. jud. l. 1. Cod. de ſuſpect. tutor. cap. ut animarum, de conſtitut. lib. ſexto*, & tenent hanc partem poſt antiquos, Bart. *num. 24. 41. & 50* & Bald *n. 19. in l. 1. Cod. de ſumma Trinitate, & in l. 2. n. 7. Cod. quæ ſit longa conſuetudo*: quæ opinio procedit ſive verba dirigantur ad bona, ſive ad perſona, Cald. *in reſponſo pro Ferdinando Pereira, numero 4.* & eſt communis opinio, de qua per Anchar. *in cap. canonum ſtatuta, col. 52. verſ. juxta prædicta, de conſtitution.* Alexand. *conſ. 116. lib. 1.* latè Anton. Gabr. *de ſtatutis, concl. 9.* Valaſc. *conſult. 182. num. 4.* Andr. Gail. *lib. 2. pract. obſervat. cap. 124. num. 4.* Joſeph Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 66.* Villalobo *commun.* verbo *ſtatutum, numero 105.* Aym. *conſ. 844. num. 9. lib. 5.* Burſat. *conſ. 8. n. 35. lib. 1.* Et ſtatutum comprehendit ſubditum alibi morantem, Cald. *in dicto reſponſo, n. 1.*

Lex exorbitans & correctoria non extendit ſuos effectus ad bona exiſtentia in alio Regno, Anchar *conſ. 91. n. 1.* Socin. *conſ. 31. n. 2. lib. 1.* Alexand. *conſil. 16. lib. 3* Gozadin. *conſ. 49 n. 9.* Roland. *conſil. 80. n. 17. lib. 3.* Andr. Gail. *dicto cap. 124. n. 2.* & ab hac opinione non eſſe recedendum, tam in judicando, quàm in conſulendo, admonent Dec. *conſ. 714. circa finem* Aym. *conſ. 799. n. 1. lib. 5.*

Leges per quas receditur à jure communi ſunt odioſæ, *l. quod verò, ff. de legibus, l. adverſus, Cod. de nuptiis*, ſicut ſunt favorabiles illæ per quas ſi regreſſus ad jus commune, *l. ſi unus, §. pactus ne peteret. ff. de pactis*, Valaſc. *conſult. 103. n. 6.*

Lex poſitiva, etiamſi procedat fingendo, non poteſt fingere ſuper his quæ ſunt impoſſibilia de natura in genere, *l. qui ad certum, ff. locati*, cum aliis juribus citatis per Gom. *ad l. 45. Tauri, n. 112.*

Lex ubi hominis facit mentionem, intelligitur de adulto. Afflict. *in cap. primo, quæ ſit prima cauſa benef. amitt. n. 13. lib. 3. fol. 7.* Quid de exiſtente in utero? Vide Tiraquel. *in leg. ſi unquam*, verbo *ſuſcep. n. 148. Cod. de revocandis donat.*

Lex non obligat ignorantes, *cap. 2. de conſtitut.* ubi Barboſ. *n. 4.*

Legis extravagantis non notæ ignorantia non poteſt allegari. Felin. *in cap. paſtoralis, num. 19. de except.* Et de extravagantibus vide Maſcard. *de probat. concl. 1268.*

Legis

Digitized by Google

Legis de eſſentia non requiritur ſcriptura, Menoch. *de arbitr. caſu* 420. *num.* 25. *cum ſeq.* Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 1. *n.* 5. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 3. *colum.* 363.

Lex non tollitur per non uſum, ſed per contrarium uſum, Farin. *p.* 1. *conſ.* 30. *n.* 108. Et leges abrogantur per non uſum, ſi ſit implicitus contrarius uſus, ut probat Gloſſ. verbo *deſuetudine, in proœm. inſtit.* §. *igitur*, & ibi Angel. *n.* 4. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 60. *in coronide* 2. *num.* 4. ubi reſolvit quod allegans abrogationem, debet probare, & conſuetudo tollit legem, *l. de quibus, ff. de legibus.*

Lex ſuperveniens non tollit jus jam quæſitum ex contractu, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 465. *num.* 17.

Lex correctoria tantum corrigit, quantum loquitur, & ideo ſtrictè interpretanda. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 11. *n.* 33. *cum ſequentibus*, & legum correctio eſt vitanda, Surd. *dec.* 21. *n.* 19.

Lex correctoria extenditur, quando fit regreſſus ad jus commune, Cald. *de empt. c.* 33. *n.* 53.

Lex una quando loquitur diſtinctè, & eſt altera poſterior indiſtinctè loquens, tunc hæc ultima non tollit diſtinctionem legis anterioris, Barboſ. *in proœm. Decretalium. n.* 45.

Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus, *l.* 2. *in fine, Cod. Communia de legat.* Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 21. *n.* 20. Gratian. *forenſ. c.* 156. *n.* 17.

Lex generaliter loquens recipit interpretationem à ratione, Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *q.* 4. *n.* 19.

Legis ratio eſt anima ejus, & magis eſt ratio attendenda, quàm verba, Surd. *deciſ.* 43. *num.* 9. Et legem intelligere non poteſt, qui non intelligit rationem dubitandi, & decidendi Marta *de juriſdictione, p.* 1. *cap.* 10. *n.* 6.

Legum appellatione non continentur privilegia, Sot. *lib.* 1. *de juſtit. q.* 16. *art.* 1. *col. ult.* nam privilegium eſt privata lex, *cap. privilegia,* 3. *diſt. l. legis virtus, ff. de legibus.*

Lex ubi requirit aliquid expreſſim fieri, non ſufficit conjecturatim, juxta citatos à Valaſc. *de partit. cap.* 14. *n.* 18. quem vide *num. ſequentibus.*

Lex quando jubet aliquid expreſsè fieri, non ſufficit quod tacitè fiat, & quod comprehenditur intellectualiter, non dicitur comprehenſum expreſsè, & ubi de jure in reſcriptis beneficialibus requiritur expreſſa mentio, non ſufficit quod colligitur ex conſequentia verborum, Cabed. *p.* 2. *dec.* 12. *n.* 7.

Lex nova recipit interpretationem à lege antiqua, Jaſ. *in l. ſciendum, n.* 4. *ff. qui ſatiſd. cog.* Perez *l.* 8. *tit.* 4. *lib.* 2. *legum Ordinam p.* 236. Cota *in memorab.* verbo *ſtatutum*, *p.* 789. Rebuf. *in tract. nominat. q.* 5. *num.* 21. Cabed. *dec.* 11. *num.* 6. *p.* 1. Et una lex aliam declarat, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 125. Et quoties lex aliquid ſtatuit de novo, videtur omne quod ſtatuit eſſe de forma ſubſtantiali, Azeved. *ad l.* 18. *tit.* 21. *num.* 4. *lib.* 4. *nova recopilat.* Et in ſtatutis ſemper debet fieri interpretatio, ut præcedentia corrigantur Maſcard. *de probat. concl.* 1416. *num.* 11. *cum ſequent.* Et leges antiquæ debent expreſsè abrogari, & ubi lex Regia non exprimit, non eſt de ejus intentione jus commune corrigere, Guter. *libro* 3. *pract. q.* 15. *n.* 37. *cum ſequent.* Et leges novæ ſunt interpretandæ, ne jus commune lædant, in quantum fieri poteſt, etiamſi verba improprientur, idem *num.* 34. *cum ſequent.* Et epiſtola miſſa per Principem ad unum locum, facit jus quoad alios in ſimili cauſa, Azeved. *titul.* 4. *numero* 2. *libro* 3. *pag.* 203. Et lex municipalis dubia recipit interpretationem à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, Menoch. *conſil.* 126. *num.* 22. Et conſtitutio promulgata, & in quaterno regiſtrata, ac in bullario impreſſa, præſumitur uſu recepta, Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *q.* 2. *num. ult.*

Leges hujus Regni Luſitaniæ, & Ordinationes illius ſunt jus commune, Auctor Barboſa *ad cap. Paſtoralis* 8. *de fide inſtrum. numero ſecundo*, ubi plures citat.

Lege Regni Luſitanorum deficiente, ſi ſit aliqua lex Caſtellæ, ſecundùm eam poteſt judicari, qua non extante eſt recurrendum ad diſpoſitionem juris communis quæ ſua lex dicitur in defectum ſtatutorum, Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 17. *n.* 215. Rebuf. *ad leg.* 114. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 455. *& in tract. nominat. q.* 6. *num.* 5 Cabed. *dec.* 211. *in fine, pag.* 1. Cald. *in reſponſo pro Duce Paſtrana, n.* 7. Valaſc. *de partit. cap.* 19. *num.* 11. *& n.* 27. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 33. *num.* 18. *cum ſequentibus.* Obſtat tamen quod leges Regni Caſtellæ non habent auctoritatem obligandi extra illud Regnum, juxta reg. *leg. ultim. ff. de juriſdict. omn. judic. cap.* 1. *juncta gloſſ.* verbo *ab omnibus, de conſtitut.* & plures citatos per Afflict. *in proœmio conſtitut. quæſt.* 20. *à num.* 4. Burg. *in l.* 1. *Tauri, num.* 451. Et Regnum Portugalliæ non eſt unitum acceſſoriè, ſed æquè principaliter, ita ut quodlibet ſuis legibus regeretur, atque ideo conſiderari debent, ac ſi eſſent omninò ſeparata, Barboſ. *in l. hæres abſens,* §. *proinde, ff. de judic. in artic. de foro delicti, n.* 143. Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 40. *num.* 3 Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 9. *n.* 24. *cum ſequentibus.*

Leges Regni comprehendunt clericos, quia ſunt Vaſſalli ratione originis, & domicilii, ideſt, ſunt Vaſſalli illius Regis, in cujus Regno degunt, & cives illius oppidi, ſeu civitatis in qua nati fuerunt, Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ, cap.* 36. *numero primo*, ubi *numero quarto*, quod poſſunt privari per Regem & judices ſeculares amiſſione rerum temporalium & jure originis, ut exeant à Regno, & vide Cur. Philip. *p.* 1. §. 5. *num.* 4. Cov. *pract. cap.* 35. *num.* 4. *cum ſequentibus.* Et ſine privilegio Sedis Apoſtol. non poſſunt in hoc Regno examinari in Regiis tribunalibus literæ Apoſtolicæ, ut ſentire videtur Doctor Guerrero *de Conciliis, cap.* 12. *verſ. mas eſto tambien podria ceſſar*, citatus à Cenedo *ad Decretum, collect.* 5. *num.* 4. & de hoc privilegio non conſtat. Si clericus impediat juriſdictionem Principis ſecularis, poteſt judex ſecularis punire eum, non in perſona, ſed in bonis, Azeved. *l.* 3. *numero* 3. *tit.* 1. *libro quarto nova recopilat.* Item ſi clericus juriſdictionem Regiam perturbet, & Rempubl. ac ejus pacem, poteſt Rex eum punire in bonis ſuis patrimonialibus, & à Regno ejicere, ut tradit Cened. cum ab eo citatis *ad decretum, collect.* 37. *num.* 9. Poſſunt clerici qui nolunt deſiſtere à violentiis quas inferunt Regis Vaſſallo, à Regno jure originis expelli & privari, ut tradunt Avend. *de exequendis mandat. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 12. Azeved. *leg.* 4. *n.* 12. *tit.* 1. *lib.* 4. *novæ recopilat.* Ubi etiam aſſerit quod cùm bona eorum ſint ſub Regis territorio, ſecundùm Regis ipſius conſtitutiones judicantur, & quod clerici ſunt coërcendi per Principes ſeculares, non juriſdictione contentioſa, ſed coërcitione & ditione canonica, ac politica, de quo etiam Avend. *ibidem*: & quamvis perſonæ Eccleſiaſticæ ſint exemptæ à juriſdictione ſeculari, non tamen ſunt eorum bona, in quibus poteſt fieri executio per miniſtros Regios, Avil. *prætor. cap.* 20. *numero* 9. & Avend. cum Azeved. *dictis locis.*

Leges humanæ mutari poſſunt, *cap. non debet,* 8. *de conſanguinit. & affinit.* ubi Barboſa *num.* 2. Mant. *lib.* 1. *dub.* 14. Tiraquel. *de retract. tit.* 1. §. 9. *gloſſ.* 2. *num.* 53. Cov. *in cap. alma mater, p.* 2. *in princip. num.* 2. Chaſſan.

Digitized by Google

in conſuetud. Burgund. rub. 3. §. 2. *in fine*, n. 1. *pag.* 97. Perez *ad tit.* 3. *lib.* 2. *Ordinam. pag.* 199. Lancelot. Conrad. *in templo omnium judicum. lib.* 2. *cap.* 1. §. 4. *verſ.* 3. Gregor *l.* 11. verbo *mudar, tit.* 3. *part.* 3. Sayr. *in clavi Regia, lib.* 3 *cap.* 3. *num.* 7. *& cap.* 10. *num.* 12. Bobadil. *in Polit. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 9. Eduard. Nonius do Leaon *in proœm. legum Extravagant.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p* 1. *dec.* 157. Suar. *de legibus, lib.* 6 *cap.* 26, *n.* 14. *cum ſeq.*

Legem licet extendere ex identitate rationis, *c.* 2. *de tranſlat. Epiſcopi*, Guter. *pract. lib.* 3. *q.* 17 *à num.* 75. Surd. *conſ.* 302 *num.* 14. *&* 22. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo*, *n.* 33. *ad finem. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de empt cap.* 1. *num.* 1. Rebel. *de obligat. iuſtitia*, *p.* 1. *lib.* 1. *q.* 6. *ſect.* 3. *num.* 12. *& ſeqq.* Barboſa *ad cap cùm dilecta* 4 *de confirmat. utili, num.* 2.

Lex non extenditur ad præterita, ſed trahitur ad futura, *cap.* 2. *& ult. de conſtitut.* Suar. *de legibus, lib.* 3. *cap.* 4. *à n.* 8 Et lex præceptiva, ſi non declaret expreſsè, quod comprehendit caſus præteritos, non videtur loqui de illis, ut refert illuſtriſſ. Dom. Rodericus à Cunha *ad cap. ex parte* 9. *diſt.* 54. *n.* 9.

Leges omnes quantumcunque humanæ, juſtæ habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mortalem, vel venialem, juxta materiæ gravitatem, D. Thom. *quæſt.* 96. *art.* 4. Sot. *lib.* 1. *de juſtit. q.* 6. *art.* 4. Caſtro *lib.* 1. *de lege pœnali, cap.* 4. Tiraquel. *in præfat. retract tit.* 1. *num.* 74. Menchac. *lib.* 1 *controv. cap.* 19. *num.* 1. Navar. *in man cap.* 23. *n.* 48. Cov. *in reg. peccatum, p.* 2. §. 5. *n.* 3. *& de ſponſal. p.* 2. *cap.* 7. §. 7. *n.* 8. Gom *l.* 1. *Tauri, n* 3. *&* 4. *l.* 40. *n.* 56. Guter. *canon. cap.* 7. *num* 20. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *Regular. q.* 6. *art.* 13. Sayr. *in clavi Regia*, *lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 1. Cened. *ad Decretal. collect.* 2. *num.* 3. Et lex humana, tam civilis, quàm Eccleſiaſtica, obligare poteſt in conſcientia, itaut ipſius tranſgreſſio ad gravem culpam imputetur in materia gravi, ex Bonacina *de legibus, diſp.* 1. *quæſt.* 1. *puncto* 7. §. 1. *num.* 2. Item lex humana neminem obligat prius quàm promulgetur, etiam data ſcientia, Barboſa *in c.* 2. *de conſtit. num.* 5. *&* 10. *& in cap.* 1. *de poſtulat. Prælator. n.* 9. Et lex, ſeu, diſpoſitio Principis non acceptata, nec moribus utentium comprobata, non ligat ſubditos, Gloſſ. *in cap.* 1. *de treuga & pace*, ubi idem Barboſa *n.* 9.

Lex pœnalis obligat in foro conſcientiæ ad culpam mortalem, Victor. *de poteſtate civili, n.* 19. Menchac. *uſufrequent. c.* 7. *n* 2. Perez *l.* 6. *tit.* 6. *lib.* 2. *pag.* 272 Mexia *in tract. taxa panis, concl.* 1. *num.* 105. *cum ſequentibus*, Azor. *moral. p.* 1 *lib.* 5. *cap.* 6. *col.* 377. *cum ſequentibus*, Sayr. *in clavi Regia, lib.* 3. *cap.* 9. *à n.* 3. Si contineat ſententiam ferendam, non obligat etiam in conſcientia Reum ad eam ſubeundam ante ſententiam judicis condemnatoriam, Monet. *de diſtribut. quotid p.* 3. *q.* 7. *num.* 36. ubi *num.* 59. reſolvit quod regulariter loquendo, quamvis lex pœnalis contineat latam ſententiam, ſeu pœnam infligat ipſo jure tamen ea ſubeunda non eſt ante ſententiam declarationis, ſeu declaratoriam commiſſi criminis, vel pœnæ incurſæ: & *num* 6. limitat, ut non procedat in pœna ſpirituali, hoc eſt irregularitatis, & in cenſuris.

Verbo LIBELLUS.

LIBELLUS poteſt offerri contra plures, quando cauſa eſt eadem: & non poſſunt Rei requirere, quod fiant libelli ſeparati, ex traditis per Paul. *in l. cum hi*, §. *vult igitur oratio*, *de tranſact. & in l. ſi cum quis procuratorio*, §. *unius*, & ibi Bald. *ff. de procurator.* Tiraq. *de retract. tit.* 2. §. 2. *gloſſ. unica, n.* 67.

Libellus ante litem conteſtatam poteſt corrigi, & confeſſio in eo facta poteſt revocari, gloſſ. *in l. qui familiæ, ff. familiæ erciſc.* Socin. *reg.* 89. *verſ. octavò fallit*, Maſc. *de probat. concl.* 347. *n.* 18.

Libellus ſuſtinetur pro parte apta, licèt pro alia ineptus ſit, Pinel. *in* §. 2. *Cod. de reſcind. ven. it. p.* 3. *c.* 3. *n.* 8. Et de libello inepto vide Jaſ. *in l. eleganter*, §. 1. *n.* 7. *ff. de condict. indebiti.* Et poteſt à judice rejici ſi vitium libelli ſit patens ac manifeſtum, Gom. *dec.* 206. *n.* 7. plura vide per Rebuf. *in tract. exceptionum, num.* 329. *cum ſeqq.* Et quid ſi unum deductum ſit in libello, & aliud probatum? Vide Tiraq. *de retract. tit.* 2. *ad finem, n.* 97. *&* 98. Gom. *ad l.* 45. *Tauri, n.* 159. *col.* 3. Hyppolit. *in l. unius*, § *cognitiurum, n.* 16. *ff. de q.*

Libellus interpretari debet in eam partem, quæ magis eſt utilis libellanti, Dec. *in cap. conſuluit* 2. *n.* 5. *de appellat.* Cota *in memorab.* verbo *libellus*, *p.* 537. Quo pacto ſit formandus libellus, ubi res periit culpa moroſi? Vide Jaſ. *in l. ſi ſervum*, §. *fin. n.* 5. *de verbor. obligat.* Et quo pacto formandus, ubi petitur caveri de evictione? Vide Jaſ. *in l. Julianus*, §. *qui fundum, ff. de verbor. obligat.* ubi *num.* 3. quid ſi res ſit tradita cum ſervitute.

Libellus generalis an ſuſtineatur? Vide Dec. *in dicto cap conſuluit*, *num.* 5. *de appellat.* Et quid in libello incerto? Vide Perez *ad l.* 1. *tit.* 4. *lib. tertio Ordinam. pag.* 535.

Libellus formatus contra ſtylum, & conſuetudinem, an poſſit à judice rejici? Vide Felin. *num.* 17. & ibi Dec. *num.* 6. *in cap.* 2. *de reſcript.* Jaſ. *in l. inter ſtipulantem*, § *ſi Stichum, n.* 6. *ff. de verbor. obligat. & in l.* 1. *num.* 4. *ff. de offic. aſſeſſoris*, Rebuf. *in tract. except. num.* 335. Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 10. *num.* 1. *& lib.* 2. *q.* 22. *n.* 8. Ubi quod articuli impertinentes non ſunt admittendi.

Libellum poteſt corrigere procurator ſine ſpeciali mandato, & interpretari, Felin. *n.* 1. & ibi Dec. *n.* 4. *in cap. cùm veniſſent, de judic.* Jaſ. *in l. inter ſtipulantem*, §. *Stichum, n.* 9 *ff. de verbor. obligat.* Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis*, *n.* 13. *Cod. de revocand. donat.* & quid in hærede? Vide Jaſ. *in l. cùm teſtamentum, n.* 6. *Cod. de juris, & facti ignorantia.* Et error in libello poteſt corrigi poſt litem conteſtatam, Afflict. *dec.* 344. *n.* 3.

Libellus an concludat in rei vendicatione, ſi petatur rem reſtitui? Vide Felin. *in cap. inter dilectos, num.* 1. *de fide inſtrum.* Quid ſi in libello petantur centum, & non probentur niſi quinquaginta? Vide addit. Abb. *in cap. cum inter, n.* 23. *lit. A, de re jud.* Jaſ. *in l. quidam æſtimaverunt, n.* 1. *ff. ſi certum petatur*, ubi etiam quid ſi petat centum, & probet 200. & vide eundem Jaſ. *in l. ait Prætor* 2. §. 2 *ff. de jure jur. & in l.* 1. §. *ſtipulanti, num.* 8. *ff. de verbor. obligat. & in l. ſcire debemus, num.* 3. *ff. eodem tit.* Tiraquel. *de jure primog. q.* 17. *opin.* 1. *n.* 4. *&* 8. Et an ſolemnitas extrinſeca præſumatur in libello? Vide per Jaſ. *in l. ſciendum, n.* 20. *ff. de verbor. obligat.*

Libelli clauſulâ quâ petitur ſibi jus & juſtitiam miniſtrari, &c. operatur, ut videatur intentatum remedium utilius petenti, Gam. *deciſ.* 300. *num.* 3. Pinel. *in l.* 2. *Cod. de reſcindenda vendit. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 29. Menoch. *conſ.* 314. *num.* 5. Perez *ad l.* 11. *tit.* 1. *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 484. Valaſc. *de jure emphyt. q* 6. *n.* 15. Et iſta clauſula non defendit à contrarietate, Joſeph Ludoviſ. *dec.* 117. *n.* 23. Tiraquel. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 41. *n.* 4.

Libello debet ſententia conformari. Ordinat. *l.* 3. *tit.* 66. §. 1. & ibi Barboſa *num.* 1. *&* 2. & adde Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 3. *q.* 25. *n.* 65. Et judicandum eſt juxta concluſionem libelli, quæ debet attendi, Bart. *in l. Aurelius*, §. *Stichus, ff. de liberat. legata*, Rebuf. *in l. licèt*, §. *partus, ff. de verb. ſignificat. pag.* 304. Rota Genue

Digitized by Google

nuæ *dec.7.n.12.*Dec. *conſ.136.n.1.* Roland.*conſ.79. n.34. cum ſeq. vol.1.* Seſſe *Aragon. dec.27. tom.1.* & plura alia de libello vide apud Perez *ad leg.primam, tit.4. lib.3. Ordinam.pag.535. cum ſeq.*

Verbo LIBER.

LIBER mercatoris probat. Surd. *deciſ.199. n.11.* Et libris mercatorum de conſuetudine creditur, Cur. Philip. *tom.2.lib.1.cap. 8. n.6. cum ſequentibus.* Intellige in iis, quæ pertinent ad mercantiam, Menchac. *illuſtr.cap. 35.n. 6.* Et non probant contra tertium, Farin.*deciſ.442.in noviſſ.*Cur Philip. *p.1. §. 17. n.37.*Stephan, Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.717.*

Liber rationum probat inter ſocios; Menoch.*de arbitr.caſu 92.* & contra ſcribentem, idem *num,8.& conſ.23.n.5.& conſ.110.n.31.* Cald. *de empt. cap. 19. n. 43.* Et quando faciat pro ſcribente, vide Cot. *in memorab.*verbo *liber,pag.544.* Et non habet executionem paratam extra judicium, & ſine auctoritate judicis, Cur.Philip.*p. 2. §. 4. n.1.* Ubi ſecus aſſerit ſi ſit recognitus in judicio, aut per inſtrumentum publicum. Et de libro campſorum & mercatorum, vide Bart.*in l.quadam,§.numularios, num.2.& 3. ff.de edendo*, addit.ad Marant.*de ord.judic.p.6.actu 6.n.23. pag. 351.* Azeved.*ad tit. 3. lib. 3. n.9. pag.372.*& de literis cambii vide Marant. *ubi proximè, pag.355. n. 46. cum ſequentibus*, Stephan Gratian. *dicto cap.717.* Et tenetur adminiſtrator illum exhibere, idem Gratian.*cap.71.*ubi *num.3.*quod adminiſtrator præſumitur malitioſè illum occultare: probat etiam Farin. *de delict.p.4.conſ.96.n.45.& n.52.cum ſequentibus.* An valeat pactum, ut circa damna & intereſſe credatur juramento damnum paſſi? Vide Farin.*dicta p.4.dec. 91.n.3.*& ibi additio.

Liber in quo deſcripti ſunt qui ſolvere debent, probat Grat. *forenſ. c.559. n.28.*

Liber Pontificalis eſt authenticus, Vincent. de Franch.*dec.253.num.7.* Menoch. *conſ. 52. num. 145.* Gratian *forenſ.cap.111.n.7.& c.198. num.28.* Mart. *de juriſdict.p.1. c.20. n.14.* Cened. *ad Decretal.collect.135. n.4.*

Liber Parochi in quo deſcripti ſunt baptizati, mortui, & matrimonia, facit fidem. Barboſ.*de offic. & poteſt. Epiſcopi,p.2.allegat.32.n.174.cum ſequentibus.*

Libris capituli circa Canonicorum intereſſentiam ſtandum, Barboſa *de Canonicis,c.34.n 21.*

Libri cenſuales Capituli probant ſolutiones, *cap. ad audientiam,§.nos igitur,de præſcript.*Burſat.*conſ.23. num.27.*

Liber cenſualis, vulgò *tombo*, qui ex archivo publico profertur, facit integram fidem, *l. cenſus & monumenta,ff.de probat.cap.ad audientiam 13. de præſcript.*Gloſſ. *in c.cùm olim*, verbo *inſtrumenta, de cenſibus*,Maſcard.*de probat.concl.540.n.13.& concl.111. num.9.& 10* Valaſc. *de jure emphyt. q. 9. num.26. verſ.rurſus, & num. ſequentibus*, Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ,cap.34.n.1.*Barboſ. *in dicto cap.ad audientiam, num. 3.* Et ſi ſit antiquus, præſumuntur ſolemnitates, & citatio *dos confrontadores*, Roland. *lib.2.conſ.99.n.24.*Maſcard.*concl. 108.num.1 2.& 4.& concl.1317.n.15 19.& 36.*Dec. *conſ.36. num.1. verſ. non obſtat*,quem & alios refert idem Maſcard. *concl. 290.num.9.& 13.* & quod ex diuturnitate temporis præſumatur omnis ſolemnitas extrinſeca, prout eſt citatio partium, tenent relati à Molin.*de primogen. lib.2.cap.6. à n.73.* Menoch. *de præſumpt. lib.3. præſumpt.132.*Maſcard. *ubi proximè.* De archivo publico, & probatione ſcripturæ reperta in eo, vide Joſeph.Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.115.num.19. cum ſequentibus.*Quaranta *in ſum.Bullar.*verbo *Archivum,pag.87* Cald.*de empt.cap.21.num.19. & num.22. & n. 28. & cap.35.num.24.*Farinac.*de delict. p.7. in fragment. lit. C,num.463.*Seſſe *Aragon. dec.21.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 526. num. 46. & cap. 582.* cum quo intellige Valaſc. *conſult. 167. n. 9.* Ubi agit de hoc libro cenſuali, & ſcripturis prolatis ex archivo publico, vulgò *torre do tombo.* Et inventus in manu partis non probat, ex Afflict. *dec.354. num.7. & 8.*

Liber cenſualis Eccleſiæ probat cenſus & redditus Eccleſiæ, canonis præſtationem, poſſeſſionem, & conſequenter dominium rerum ad Eccleſiam pertinentium, Menoch.*de arbitr.lib.2.caſu 3.n.4.*Valaſc.*de jure emphyt.q.9.n.29.*Gur.Philip.*tom.2. lib.1. cap.8.num.12.*Gabr.Pereira *de manu Regia,in concordiis, n. 63.fol. 228.* Barboſa *in dicto cap. ad audientiam, num. 2.* Ubi hoc notabile declarat, & addit quod libri Eccleſiæ antiqui propter eorum antiquitatem probant pro ipſa Eccleſia. Et Prælati in eorum diœceſibus tenentur facere archivum bonorum Eccleſiaſticorum, Conſtit.Bracharen.*tit.18. conſtit.3.* Cald. *forenſ. q.21.n.40.* Quaranta *ubi proximè.*

Verbo LIBERTAS.

LIBERTAS eſt res inæſtimabilis, *l.libertas,ff. de regul. juris*, Tiraquel. *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, num.331.Cod.de revocandis donat.* Surd.*de alim tit.8.privil.38.* ubi multa adducit; qui *deciſ.6.* aſſerit, quod poteſt præſcribi;& de libertate & cauſa juriſdictionis, quod nullam recipit æſtimationem, tradunt Cabed *arreſto 75.p.1.& arreſto 87 p.2.*Thom Valaſc. *tom.1. allegat.99. n.6. cum ſequentibus.* Ubi refert res, quæ non recipiunt æſtimationem.

Libertas probari non poteſt evidentibus probationibus & documentis, *l. Divi fratres, verſ.quod ſi ſervitute,ff.de liberali cauſa*,quod verò probetur per conjecturas & indicia,eſt text.*in l. in teſtamento 1. ff. de fideicommiſſ. libert.* Et libertas requirit probationem quinque teſtium,*l unic.§.ſancimus, Cod.de Lat. libert.tollenda*,ſed non recipitur in praxi.

Verbo LIS, LITIGANS, LITIGIOSUM, LITIGIUM.

LITES ſunt flagella hominum duriſſima, Rebuf.*in reg.de ſubrogandis collitigant.gloſſ.1* Et qui minuit lites, minuit peccata, *l.26.*& ibi Gregor *tit.4. part.3.*& ſatis lucratur qui ſe à litibus eximit, Tiraquel.*de retract.lig.§.8.gloſſ.7.n.21.*Perez *ad leg. Ordinam.tit.1.lib.3.pag.448.in fine,& tit.3.pag. 515.*& tutior pax incerta victoria.*l.ult.Cod. comminationes, epiſtolas,&c.*Et plura mala quæ ex litibus oriuntur, vide apud Cened. *ad Decretal. collect. 60.* Rebuf. *in proœm.concordatorum pag.511.*Gonzal.*ad reg.8. Cancel.§ 7.proœm.à num.8.& n.12.cum ſequentibus*,Montan.*de tutel.cap.33.n.255.cum ſequentibus*, & eſt utilitas publica, ut lites finiantur. Flamin. *de reſignat. tom.1.lib.3.q.5.num.12.*Cota *in memorabilibus*,verbo *lites,pag.551.*Rebuf.*in l.litis,num.36 ff.de verb.ſignificat.pag.202.* & litium introductio criminum occaſionem, & alia detrimenta præbet,*Clem.dudum, de ſepultur.*Jaſ.*in l quidam æſtimaverunt,num.3.ff. ſi cert. pet.*Flamin.*dicto tract.lib.11.q.1. num.29.* Et lites finiri ſpectat ad conſervationem congregationis humanæ, *Clem.dudum, de ſepultur.* Flamin. *dicta q.5. num.13.*

Lite pendente diſpenſatio facta in præjudicium al-

Digitized by Google

tertius non valet, Flamin. *dicto libro tertio, quæſt.* 16. *num.* 52.

Liti renuntians an videatur fateri jus eſse adverſario? Vide text. *in l. ſi te, Cod. de ingenuis & manumiſſ.* Tiraquel *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus, n.* 204. *Co l. de revocandis donat.*

Litis pendentia non inducitur ex citatione, niſi ſit certa citatio, & in ea ſint expreſsa ea, per quæ Reus poſſit inſtrui, *cap. relatum, de offic. delegati*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 2. *n.* 33.

Litis pendentiæ eſt facienda mentio, Azeved. *l.* 1. *tit.* 5. *n.* 5. *lib.* 4. *nova recopilat.* Valaſc. *tom.* 1. *allegat* 60. *n.* 8. Secus eſt quando deſerta eſt lis. Cened. *ad Decretal. collect.* 53. *n.* 5. ubi *n.* 4. quod impetrans non tenetur facere mentionem de lite nulla, & eſt facienda mentio de ſententia lata in cauſa, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 202. *n.* 42.

Lis dicitur mota ante conteſtationem, Rebuf. *in dicta l. litis nomen, verſ. ſextò quamvis, p.* 202. Quod lis dicitur mota, quando fuerit conteſtata, probat Cardoſo *in praxi, judicum & advocat*, verbo *lis*, *numero* 5.

Litis vera conteſtatio fit, quando Reus reſpondet libello contrariando, ita judicatum fuiſse in Senatu tradit Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap* 6. Phœb. *deciſ.* 74. *& arreſto* 84. *p.* 1. & vide Benedict. Ægid. *in l ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure, cap.* 8. *n.* 114. *cum ſequentibus*, Cam. *deciſ.* 147. *n.* 3. De litis conteſtatione, & quomodo inducatur? Vide Reynoſo *obſervat.* 63. De effectibus litis conteſtationis, vide Cardoſo dicto verbo *litis, n.* 8. ubi *n. ſequentibus*, agit de caſibus in quibus lis conteſtatur, vel non conteſtatur.

Litigium & litigioſa res tantùm arctat citatos, *l.* 1. §. 1. & ibi Bart. *ff. de litigioſis*, Cepola *cautela* 34. Moëdan. *dec.* 42. Et attentatum non dicitur committi à tertio, Gregor. *l.* 26. verbo *de nuevo, tit.* 23. *part.* 3. Moëdan. *deciſ.* 205. Robert. Lancelot. *de attentat. p.* 1. *cap.* 3. Curt. *tract. cap.* 24. *n.* 4. Menoch. *de interdict. remed* 17 *recuper. poſſeſſ. n.* 44 *verſic. quæro* 14 Pur. *p.* 2. *dec.* 74. Cabed. *dec.* 120. *n.* 14. *p.* 2.

Litigans facilè, & continuò, calumnioſus præſumitur, Rebuff. *de reprobat. teſtium, n.* 330.

Litigans cum uno tanquam minore, vel cum uno tanquam hærede, videtur fateri illum eſse minorem, vel hæredem, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 78. *num* 47.

Lite pendente non poteſt dominus ædificium demoliri, & cæmenta aliò transferre, Maſcard. *de probat. concl.* 148. *n.* 8.

Lite pendente nihil poteſt innovari, nec aliquis à ſua poſseſſione amoveri, Cota *in memorab.* verbo *lites, p.* 552. Cald. *forenſ. q.* 22. *n.* 40 Cabed. *deciſ.* 15. *n.* 1. *p.* 2. Barboſa *in l. ſi de vi, num.* 202. *de judic.* Et nemo privari debet poſſeſſionis commodo, *cap.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ.* Reynoſo *obſervat.* 37. *n.* 4.

Lite pendente non dicitur aliquid fieri, quando habuit ortum ex cauſa veteri, ut ſubjaceat vitio litigioſi, *l. alienationes* 13 *ff. famil. erciſc. l.* 1. *ff. de fundo dotali*, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 1 *gloſſ.* 14. *n.* 16. optimè Lancelot. *de attentat. lite pend. p.* 2. *cap.* 4. *limit.* 8. Et juvatur ex eo, quia ſicut jus ſuperveniens Actori, lite pendente, ex cauſa de præterito ſufficit ei ad condemnandum Reum, *l. ſi rem*, § *fin. ff. de pignorat. act. l. ſi mandavero* 17. *ff. mandati*, Gom. *l.* 40. *Tauri, n.* 79. Cabed. *deciſ.* 120. *num.* 11. *p.* 1. Sic jus ſuperveniens Reo ex cauſa de præterito ſufficit ad eum abſolvendum, quia à pari procedunt Actor & Reus, *l. fin. Cod. de fructibus & litium expenſis, reg. non debet de reg. juris, lib. ſexto.*

Litis expenſas tenetur dives pauperi colliganti miniſtrare, Valaſc. *conſult.* 1. *num.* 6. Menoch. *conſil.* 386. *num.* 4. *& de præſumpt. lib.* 1. *q.* 35. *& de arbitr. lib.* 2. *caſu* 169. *n.* 12. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 55. *n.* 47. *cum ſequentibus*, Cordub. *in l. ſi quis a liberis*, §. *ſic vel parens, n.* 47. *ff. de liberis agnoſcendis*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 46. *n.* 6. Et dives quis non præſumitur, niſi probetur per allegantem, idem Gratian. *forenſ. cap.* 626. *n.* 12.

Litigioſa res non poſſunt alienari, *l.* 5 *ff. de petit. hæredit. l.* 13. *ff. famil. erciſc.* Et poteſt per ſententiam fieri executio in tertio, in quem res fuit alienata, Bart. per text. *ibi, in l. cenſemus, Cod. de litigioſis, & in l.* 3. *n* 23. *Cod. de pignor.* Soar. *in l. poſt rem judicatam, ampliat.* 8. *col.* 5. Andr. Gail. *lib.* 1. *pract. obſervat. cap.* 118. *num.* 2. & in alienatione neceſſaria non eſt locus vitio litigioſi, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 32. *num.* 68.

Lis non dicitur finita, niſi elapſis triginta annis, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 535. *n.* 8.

Verbo LITERA.

LITERAS alienas aperire & legere, quibus caſibus ſit peccatum mortale, & quæ pœna incurratur? Vide Sà *in aphoriſm.* verbo *litera, pag.* 394. Salzed. *in pract. crim. Canon. cap.* 103. Barboſa *ad cap. cum olim magiſter.* 33. *de offic. delegati*, *num.* 2. & 3. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *caſus reſervati*, *n.* 11. & 12. Ubi refert quibus rationibus prohibeantur legi & aperiri, quando ſunt clauſæ.

Literæ miſſivæ inter mercatores habent executionem paratam, & non requirunt ſcripturam, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 500. *à n.* 2. *& cap.* 569. *n.* 25. Gabr. Pereira *dec.* 97.

Verbo LOCANS, LOCATIO, LOCATOR.

LOCATORI vel beneficiario an fiat præjudicium, ſi conductor diminutam penſionem pluribus annis recepit? Vide Surd. *conſ.* 454. *n.* 45. & 46.

Locatio redditumm non includit munera quæ offeruntur ob jucundum adventum beneficiati, Surd. *de alim. tit.* 7. *q.* 32. *n.* 18.

Locatio bonum pro certis menſuris frumenti ratione ſuſcepti periculi, deteriorationis & mortis, eſt licita, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 3. *q.* 12. Palat. *in repetit. cit. cap. notab.* 6. § 11. *n.* 4. *cum ſequentibus*, *p.* 256. Navar. *in man. cap.* 17. *n.* 260 Gemin. *de uſur. commento* 3 §. 1. *n.* 27. Bonacoſ. *p.* 2. *commun. opin. fol.* 86 verbo *uſurarius*, quem vide *d. p.* 2. *fol.* 18. *verſ.* verbo *contractus.*

Locans domum an poſſit prohibere conductori ne conductam alii non æquè idoneo locet? Vide Afflict. *dec.* 401. *n.* 2. Gom. *tom.* 1. *var. c.* 3. *n.* 11.

Locator conductori debet remittere partem mercedis, ſi propter ſequeſtrationem fructus ſint diminuti, Bart. *in l. ſi merces*, §. *culpæ*, *ff. locati*, Menoch. *conſ.* 55. *n.* 13. & 14. & *conſ.* 119. *num.* 1. & *conſ.* 120. *num.* 18 *cum ſeq*, ubi *num.* 28. quod conductor injuſtè impeditus perſeverando in conductione ſibi præjudicat: & *num.* 29. quod conductione prima finita fidejuſſor non tenetur pro ſecunda renovata. Et conductor impeditus uti re conducta facto locatoris, non tenetur ad mercedem, idem *conſilio* 128. *numero* 7.

Locator tenetur tradere rem liberam, *l. Julianus*, §. *offerri, ff. de action. empti*, Surd. *conſ.* 300. *n.* 6. *cum ſequentibus.*

Locatione fructuum facta ad vitam alicujus pro certa ſumma, ſi vivat per multos annos, non poteſt ... inteſtare

Digitized by Google

intentare actionem deceptionis ultra dimidium, quia poterat uno anno tantùm vivere, juxta *reg. l. ſancimus, §. fin. Cod. de donation* Menchac. *quæſt. frequent cap.* 68. *n.* 11 Pinel. *in l.* 2. *Cod. de reſcind. vendit. p.* 3. *cap.* 4. *n.* 31.

Locatio ad duas vitas dicitur perpetua, & ad longum tempus, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 460. *n.* 40.

Locationi factæ à prædeceſſore non tenetur ſtare ſucceſſor in beneficio, vel majoratu. Cened. *ad Decretal. collect.* 76. *n.* 5. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio, p.* 19. Cald. *de empt. cap.* 26. *n.* 6. Barboſ. *in l. ſi filiofamilias*, §. *fin. n.* 19. *ff. ſoluto matrim.* & reſignatarius non tenetur ſtare locationi, vel conductioni factis per reſignantem, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 16. *n.* 47.

Locatio beneficiati anteceſſoris non poteſt revocari à ſucceſſore, ſi fiat nomine Eccleſiæ, quæ nunquam moritur, ſecus ſi nomine proprio, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 15. *n.* 6. *verſ. ego verò*, Barboſ. *in dicta l. ſi filiofamil* §. *fin. n.* 23. Cald. *de empt. cap.* 26 *n.* 14. Ceval. *dec* 612. Ubi aſſerit quod ſucceſſor ſingularis regulariter non ſtat locationi.

Locatio in dubio tantùm videtur extendenda uſque ad decem annos, Barboſ. *ad l.* 2 *n.* 125. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* ubi *num.* 39. quod longum tempus intelligitur pro ſpatio decem annorum. Et per locationem ad longum tempus dominium utile transfertur in conductorem, *Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ non alien.* ubi Barboſa *num.* 11. & ita tenet communis ſententia per Cov. *dicto lib.* 2. *var. cap.* 16. *num.* 1. Gam. *l.* 4. *Tauri*, *num.* 84. Menoch. *de arbitr. caſu* 5. Cald. *de extinct. emphyt. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 9. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 27. *n.* 7. Molina *de juſtitia, diſp.* 445. *verſ. & locatione*, Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 94. *n.* 28.

Locatio facta de novennio in novennium valet, per Alexand *conſult.* 104. *vol.* 3. Licèt enim locatio in novennium non ſit alienatio, tamen ſi fiat ad novem annos cum expreſſa renovatione ad novem annos, non valet, quia fraus eſt, *ex Auth. de non alienand.* §. *quod autem dictum eſt*, *verſ. nec illud*, *collat.* 2. & firmat Cyn. *in l.* 1. *Cod. de jure emphyt.* Anchar. *conſ.* 57 Jaſ. *in l. manumiſſiones*, *n.* 37. *ff. de juſtit. & jure*, Cov. *lib.* 2. *var. cap.* 16. *n.* 4. ex quibus ita reſolvit Reynoſo *obſervat.* 70 *n.* 16.

Locatio quando fuit facta cum juramento, tenetur ſucceſſor ſtare colono, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 37. *n.* 22.

Locationis contractus eſt ultrò citroque obligatorius, & non eſt æquum quod ex eodem inſtrumento unus poſſit conveniri, altér verò non, *l. ſi id certò*, §. *nunc videndum*, *ff. commodati*, Roland. *conſul.* 69. *n* 9. *lib.* 4. poſt quem ita reſolvit Stephan. Gratian. *forenſ. cap.* 376. *n.* 25.

In Locatione bonorum Eccleſiæ penſiones ante diem ſolutæ in præjudicium ſucceſſorum non valent, Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 11. ubi Barboſa *n.* 3. aliquos citat, & *n.* 4. tradit an Prælatus, vel beneficiarius ſuccedens in officio, vel beneficio, teneatur ſtare locationi per ſuum prædeceſſorem factæ? de quo etiam vide eundem Auctorem *in collect. ad Concil Trident. dicto loco, & de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 94. *per totam.*

Locatio in dubio videtur facta pro uno anno, argum. *l. item quæritur*, §. *qui impleto*, *ff. locati*, Surd. *d. dec.* 265 *num.* 12. ubi *num.* 54. contrarium tenet. Et locatio facta ſimpliciter, intelligitur pro uno anno tantùm, idem *dec.* 365. *num.* 12. Et inſtrumentum locationis primi anni non habet executionem paratam pro anno tacitæ reconductionis, Cur. Philip. *p.* 2. §. 7. *n.* 5. *tom.* 1.

Locationis inſtrumentum probat poſſeſſionem locatoris, Barboſa *in l. ſi alienam, num.* 79. *ff. ſoluto matrim.* Farin. *dec.* 405. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 502. *à n.* 8. Et locatio probat poſſeſſionem contra conductorem, & ſolventem penſionem, non verò contra tertium, Tiraquel. *de jure conſtit. p.* 3. *limit.* 1. *num.* 21. & 22. Plura alia de locatione & conductione, vide per Molin. *de contractibus, tract.* 2. *diſput.* 488. *cum ſequentibus*, & Bonacin. *tom.* 2. *diſput.* 3. *de contractibus*, *quæſt.* 7. *de locatione & conductione.*

Verbo LUDUS.

LUDO quæſita tenetur quis reſtituere, Fr. Emman. Roderic. *in explicat. Bullæ, fol.* 178. *cum ſequentibus*, Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 3. *q.* 8. Gabr. Pereira *dec.* 88 *num.* 1. & 2. Ubi quod in ludo prohibito non datur actio, & competit ſoluti repetitio, niſi præſcriptio quinquagenaria obſtet. & quod ludo uti poteſt ad recreationem. Et perdens in ludo tenetur ſolvere, Sanchez *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 31. *num.* 2. Comitol. *dicto lib.* 3. *quæſt.* 11, *num.* 3. Et trahens invitum aliquem ad ludendum tenetur reſtituere lucrum, Sanch. *dicto tract. lib.* 4. *diſp.* 10. *num.* 1. & 2. Comitol. *dicto lib.* 3. *quæſt.* 9. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 11. *cap* 13. ubi latè. Quid ſi lucratus fuit à minore? Vide Comitol. *dicta quæſt.* 9. Bejam. *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 61. Farin. *in praxi delict. p.* 3. *quæſt.* 109. *num.* 81 *cum ſequentibus*, & *num.* 177. *cum ſequentibus*, Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp* 38. *num* 30. & *n.* 33. & 34. Ubi reſolvit quod ſi minor ſit pubes & curatore careat, non tenetur lucrans reſtituere, donec cogatur à judice, ſecus ſi minor ſit impubes pubertati proximus, vel curatorem habeat. Et ille cui fuit factum mutuum, tenetur ad reſtitutionem, Avil. *ad cap.* 29. *Prætor.* verbo *ni tableros*, *num.* 9. Ubi refert caſus, in quibus mutuum non poteſt repeti, quem vide verbo *leyes*, *num.* 2. & 4. & de aleatoribus vide Anchar. *conſil.* 415. *num.* 3. Salzed. *in pract. crimin. canon. cap.* 70. Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *q.* 6. *num.* 427. *cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *allegat.* 43. *n.* 11 & 12. & *in collect. ad cap. inter dilectos*, *de exceſſibus Prælator. n.* 3. *in cap.* 1. *de teſtibus*, *n.* 16. & *in cap. Clerici, de vita, & honeſt. clericor. n.* 5. *cum ſequentibus*, Dom Roderic. à Cunha *in cap. Epiſcopus*, 35. *diſt.* & Ariſt. 4. *Ethic. cap.* 1. *in fine*, aſſerit aleatores ſimiles eſſe furibus ac latronibus. Et luſores ſunt infames, Perez *ad lib.* 8. *Ordinam. pag.* 385. Grammat. *dec.* 11. Gregor. *l.* 12. verbo *de mala vida*, *tit.* 7. *part.* 6. *num.* 6. & 7. Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſi quis ex his*, *n.* 185. *ff. de liber. agnoſcend.* Maſcard. *de probat. concl.* 995. Bonacoſ. *p.* 1. verbo *ludus*, *fol.* 108. *verſo*, Straccha *de mercatura*, *titul. de penſion. p.* 4. 5. *quæritur*, *n.* 1. & 2. Menoch. *de arbitr. caſu* 399. *in principio.* Et pecunia in ludo lucrata ſub fide præſtita de lucro ſolvendo, non debetur, Gabr. Pereira *dec.* 88. *n.* 3. Et ludus convivii vel ſchoti non prohibetur, Seſſe *Aragon. dec.* 144. *num.* 33. Plura alia de ludo vide apud Sayr. *Clavis Regiæ lib.* 11. *cap.* 12. Comitol. *dicto lib.* 3. *q.* 7. *n.* 3. & *q.* 8. 9. & 10. Avil. *ad cap.* 9. *Prætor.* verbo *juegos*, Cov. *in reg. peccatum*, *p.* 2. *relect.* §. 40. Sot. *lib.* 4. *de juſtit. q* 5. *art.* 2. Cardoſo *in praxi judicum*, & *advocat.* verbo *Ludus*, Azeved. *ad l.* 2. *n.* 79. *tit.* 7. *lib.* 8. *novæ recopilat.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 26. *dubit.* 5. De ludo Schaccorum vide Barboſam *ad cap. venerabilem* 34. *num.* 17. & 18 *de elect.*

Digitized by Google

LITERAM M.

Verbo MAJORATUS.

MAJORATUS inſtituuntur ad conſervationem familiarum, Molin de primog. lib. 1. c. 11. n. 3. Cald. conſ. 33. n. 10. Cabed. dec. 135. n. 1. p. 1. Stephan. Gratian diſcept forenſ. cap. 621. num. 10. Et valet conditio ut ſucceſſor deferat nomen, & arma inſtitutoris, Molin. d. tract. lib. 2. cap. 14. Avend. junior ad l. 41. Tauri, gloſſ. 3. num. ult. Cald. in l ſi curatorem verbo de in integrum reſtit. min. Et valet quæcunque poſita ab inſtitutore, idem Cald. conſ. 15. n. 13. quem vide n. 14. & Gratian. forenſ. cap. 798. n. 12. cum ſequentibus. Et in nativitate maſculorum ridet ac lætatur tota domus, idem Gratian. dicto cap. 621. n. 15.

Majoratus novos erigere, vel antiquos augere & conſervare licitum eſt, Sot. lib. 4. de juſtit. quæſt. 5. art. 1. col. 5. Tiraquel. lib. 1. de primog. q. 4. num. 14. cum ſequentibus, Cov. lib. 3. var. cap. 5. n. 5. verſ. 3. Gom. l. 40. Tauri, num. 56. Menoch. conſ. 158. num. 21. & num. 37. cum ſequentibus, & num. 52. Menchac. illuſtr. cap. 8. num. 7. Perez lib 5. tit. 2. Ordinam. p. 77. Valdeſ. ad Soar. p. 79. Burg. conſult. 3. num. 45. Molin. de primog. lib. 2. cap. 1. Cald. quæſt. forenſ. quæſt. 23. num. 45.

Majoratum an Plebeius poſſit inſtituere? Vide Avend. ad l. 27. Tauri, gloſſ. 1. n. 2.

Major naturalis præfertur, cùm res ad unum pervenire debet, Gregor. l. 2. tit. 15 p. 2. verbo majoria, Cald. de nominat. q. 13. n. 35. Valaſc. conſ. 82. n 5.

Major natu dicitur qui primò natus eſt. & majorem habet ætatem, l. ſi pater, in fine, ff. de adopt. Surd. dec. 355. n. 1.

Majoratus aſſimilatur in multis naturæ feudi, Perez ad lib. 5. Ordinam. pag. 124. in fine, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap 621. num 10. Molin. de primogen. lib 1 cap. 7. num. 1. Et quamvis feuda ac majoratus ſint ſimilia, non ſunt idem, Bald. in l. cùm antiquioribus, Cod. de jure deliber. colum 9. Archid. & Præpoſit. in c. quàm periculoſum 7. q. 1. Socin. conſil. 47. lib 3 num. 4. Paul. conſ. 164. Argumentum tamen de feudis ad majoratum confici poteſt, Gam. deciſ. 51. num. 5. Gom. l. 40. Tauri, num. 77. Tiraquel. de jure primogen. q. 23. num 10. Cov. lib. 3. var. cap. 5. num. 5. verſ. quintò facit, Reynoſo obſervat. 22. n. 7. Et non eſt validum, niſi in feudis ſit expreſſum aliquod jus commune, Molin. de primogen. lib. 1. cap. 7. à principio, & num. 5. vel niſi detur eadem ratio, & iuris regulæ non repugnent, Cov. lib. 2. var. cap. 18. n. 1. Reynoſo ubi proximè.

Majoratus poſſeſſor eſt dominus, Molin. Theolog. de juſtit. tom. 1 tract. 2. diſp. 3. verſ. quod item, Valaſc. conſ. 194. n. 22. Cald. de empt cap. 9. n. 16 Guter. lib. 2. pract. quæſt. 17. num. 2. Molin. Hiſpan. de primog lib. 3. cap. 10. Barboſ. in l. divortio, in princip. p. 2 n. 9. ff. ſoluto matrim. Et non poteſt pater majoratus poſſeſſor extante primogenito, ſecundo genitum, vel extante maſculo, fœminam eligere, Reynoſo obſervat. 14. n. 4. cum ſequentibus.

Majoratus primogenito defertur, Cald. in reſponſo pro Duce Paſtrana, num. 9. ubi agit de bonis Regiæ coronæ, ad quæ dumtaxat primogenitus admittitur, ex Ordinat. lib. 2. tit. 35. §. 1. quæ lex vocatur mentalis, de qua agit Ordinat. eod. tit. in princip.

Majoratus ex quibus verbis probetur? Vide Molin. de primogen lib 1. cap. 5. per totum, Phœb. dec. 120. num. 2. cum ſequentibus, p. 2. conſtituitur ex illis verbis, de majore in majorem; Valaſc. conſult 2. Et majoratus vinculum probatur, ſi tertia generatio præterierit, quæ in eo ſucceſſit cum qualitate majoratus, aut lapſum ſit tempus 40. annorum, Gam. deciſ. 218. num. 2. Item quando declarat defunctus velle bona ſua remanere in familia, Maſcard. de probat. concl. 775. num. 7. & vide Cald. qq. forenſ. quæſt. 23. num. 95. Vel quando teſtator voluit, ut ad maſculos deveniant, excluſis ſemper fœminis, Menoch. conſ. 327. num. 21 Item quando dicitur, ut ſucceſſio fiat de hærede in hæredem, Menoch. de præſumpt. lib. 4. q. 68. n. 7. & conſ. 327. num. 19. Maſcard. ubi proximè, num. 9. Gam. deciſ. 347. Molin. de primogen. lib. 1. cap 5. n. 39. item per verba, ſemper conſtituitur majoratus, Menoch. dicto conſil. 327. num. 87. Molin. dicto cap. 5. n. 33. Phœb. deciſ 120. num. 12. p. 2. Et vide Avend. ad l. 41 Tauri, gloſſ. 3. n. 11. cum ſequentibus, ubi de verbis, perpetuò & ſemper, ac aliis. Item prohibitio de non alienando in perpetuum, & quod res maneant in familia, conſtituit majoratum, Molin. dicto cap 5. num. 16 Gam. dec. 30. num. 2. & deciſ. 224. num. 10. Avend. ad l. 40. Tauri, gloſſ. 2. num. 62 & ad l. 41. gloſſ 3. num. 12. Valaſc. conſult. 82. num. 10. Cabed. dec. 96. num. 1. p. 1. ubi deciſ. 143. quod ordo ſucceſſionis poſitus primo nominato, ſervandus eſt quoad alios in futurum; idem ſi jubeat, ut nomen & arma deferat ſucceſſor, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 8. num. 15. cum ſequentibus, & cap. 14. n. 6. Cald. in l. curatorem, verbo læſis, num. 72. & verbo vel adverſarii dolo, n. 70. Cod. de in integrum reſtitut. minorum, Avend. dicta l. 41. Tauri, gloſſ. 3. De vocatione maſculorum & excluſione fœminarum agit etiam idem Menoch. conſ. 328. num. 73. quem vide conſ. 33. num. 47. cum ſequentibus, & conſ. 339 n. 12. cum ſequentibus, & lib. 4 præſumpt. 69. Et maſculorum appellatione non comprehenduntur maſculi ex fœminis, quando conſideratur agnationis conſervatio, Barboſa in votis deciſivis Canon. lib. 1. voto 7. num. 11. & num. 21. cum ſequentibus, ubi num. 13. quod repetitio maſculinitatis in eadem oratione excludit maſculos ex fœminis: & num. 25. quod ex ſola maſculorum vocatione cenſetur habita ratio conſervandæ agnationis, & vide Phœb. dec. 44. p. 1. ubi diſputat, an appellatione maſculorum veniant deſcendentes ex fœminis? Et majoratus inſtitutio probatur ex confeſſione poſſidentis bona, Burg. conſil. 9. num. 1. Et ex conjecturis, Flor. var. qq. quæſt. 18. num. 19. ubi à num. 32. adducit multas conjecturas, & quæſt. 19. §. 21 num. 9. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1702. Ex majoratibus quando non adeſt expreſſa voluntas, ipſam ex argumentis colligimus, Gabr. Pereira deciſ. 5. num. 3.

Majoratus probantur eſſe bona, ſi per tempus 40. annorum ſunt expreſſa, ut bona majoratus, licèt ſua natura non ſunt talia, per reg. cap. cùm de beneficio, de præbend. libro ſexto, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 6. ex n. 26. Pelaez de majoratu, p. 4. q. 20. n. 63. & 64. Gam. dec. 215. n. 1. & deciſ. 344. num. 1. & dec. 345. num. 1. allegat. juris pro majoratu de Bela, p. 2. art. 6. n. 150. cum ſequentibus, juncto n. 173. Valaſc. conſult. 111. n. 8. & conſ. 132. n. 18. quem etiam vide conſ. 82. Avend. l. 41. Tauri, gloſſ. 3. n. 12. Flor. var. lib. 1. q. 17.

à

Digitized by Google

à principio, Cabed. arreſto 97. p. 1. Idem in modo ſuccedendi, Gabr. Pereira deciſ. 21. n. 8. & deciſ. 25. n. 16.

Majoratus aut capella in quo cognoſcantur? Vide Ordinat. l. 1. tit. 62. §. 53. ubi Barboſa. Et majoratum, vel capellam per ſe non efficit, neque rem ita inalienabilem onus Miſſarum impoſitum rei legatæ, ut perpetuò ex illius redditibus celebrentur Miſſæ, etiamſi cum onere Miſſarum adjiciatur expreſſa prohibitio alienationis Reynoſo obſervat. 68.

Majoratus bona ſunt individua, & non poſſunt fratres in iſtis bonis prætendere legitimam. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 11. n. 2. Barboſa in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 4. n. 130. Burg. conſ. 9. n. 3. Azeved. l. 3. num. 14. tit. 8. lib. 5. nova recopilat. Cordub. in l. ſi quis a liberis, §. idem reſcripſit, n. 129. in fine ff. de liber. agnoſc. Avend. junior ad l. 40. Tauri, gloſ. 1. num 30. Valaſc. alleg. 59. num. 7.

Majoratibus non poteſt imponi gravamen, ex ratione textus in l. unum ex familia, §. 1. ff. de legat. 2. Probant Cald. conſ. 32. num. 1. & 3. & de empt. cap. 26. num. 49. Valaſc. conſ. 27. num. 8. Phœb. deciſ. 137. p. 2. Cordub. & Barboſa ubi proximè.

Majoratibus non datur fictio mortui in libello. Vide in reſpon. juris pro Roderico Tellez de Meneſes cum D. Maria de Noronha, p. 2. art. 2. à num. 117.

Majoratus adminiſtrator habet dominium & jus, ex Cald. de empt. cap 9. num. 16. & cap. 29. num. 50. & conſ. 32. num. 33. verſ. certum, & quæſt. forenſ. quæſt. 39. num. 1. Garc. de benefic. p. 5. cap. 9. num. 167. & poteſt revindicare bona, Cald. d. conſ. 56. num 1. Et non poteſt adminiſtrator vendere cenſum in bonis majoratus, Phœb. deciſ. 120. p. 2.

Majoratu jus primogenituræ an poſſit præſcribi? Vide Perez ad leg. Ordinam l. 3 p. 72. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 77 Burg. conſ. 41. Cald. conſ. 33. n. 38. & quæſt. forenſ. quæſt. 23. n. 102. Valaſc. conſult. 132. in fine, & conſult. 162. n. 17. Ubi quod præſcriptio decurſa contra poſſeſſorem majoratus non nocet ſucceſſori.

Majoratus bona quamvis non poſſint præſcribi tempore ordinario, ſeu longi temporis, currit tamen præſcriptio longiſſima 40 annorum cum titulo & bona fide, Tiraquel. de jure primog. quæſt. 30. & eſſe opinionem magis receptam, aſſerit Menchac. de ſucceſſ. § 26. Matienz. l. 5. lib. 8. tit. 7. gloſſ. 5. Molin. de primog. lib. 4. cap. 12. n. 2. Gam. deciſ. 244. aliàs 346. Gabr. Pereira deciſ. 52. n. 1. juncto n. 18.

Majoratu non poteſt intervenire tranſactio, Flor. ad Gam. deciſ. 151.

Majoratu non poteſt conſtitui locatio ad longum tempus, Gom. l. 40. Tauri, num. 84. Valaſc. de jure emphyt. q. 25. n. 35. & q. 29. n. 11. Molin. de primog. lib. 1. cap. 20. num. 22.

Majoratus bona an poſſint concedi in emphyteuſim, & an contractus emphyteuticus obliget ſucceſſorem in majoratu? Vide Ordinat. lib. 1. titul. 62. §. 48. Pinel. in l. 1. Cod de bonis maternis, p. 3. num. 65. Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 25. num. 35. & quæſt. 29. num. 11 & conſult. 95. num 2. & 9. Gam. deciſ. 16. n. 3. ubi Flor. & deciſ. 192. & deciſ. 222. n. 3. cum ſequentib. juncto numero 7. Guter. lib. 3. pract. quæſt. 62. Barboſa in leg. quia tale, num. 86. & 88. ff. ſoluto matrim. Molin. de primog. lib. 1. cap. 21. à num. 31. Borrel. in ſum. deciſ. tit. 33. à num. 255. Gabr. Pereira deciſ. 37. Reynoſo obſervat. 70. ubi reſolvunt, quod poſſunt ad tres vitas, quando non adeſt prohibitio inſtituentis majoratum, ſi verò inſtituens prohibuerit alienationem bonorum, non tenetur ſucceſſor ſtare contractui emphyteutico: & quod majoratus bona non poſſunt dari in emphyteuſim, aſſerit Phœb. deciſ. 6. p. 1. qui deciſ. 5. etiam reſolvit quod majoratus vinculum non poteſt conſtitui in bonis emphyteuticis perpetuis. Si tamen hujuſmodi bona data ſint in emphyteuſim per multiplicatas ſucceſſiones, antecedente longiſſimi temporis curſu, ſucceſſor tenetur revocare, Cald. d. quæſt. 161. num. 7. ad fin. Quarant. in ſumma Bullarii, verbo alienatio rerum Eccleſiæ, pag. 29. num. 39. cum ſeqq. Farinac. deciſ. 722. num. 3. in noviſſ. Borrel. d. tit. 33. num. 258. Limita in rebus majoratus ſolitis concedi in emphyteuſim, Reynoſo d. obſervat. 70. num. 39. ubi num. 44. quod dicitur res ſolita emphyteuticari, ſi una vice per ſpatium 40. annorum emphyteuticetur. Et emphyteuticari non poſſunt bona majoratus, quia non ſunt conſueta concedi in emphyteuſim, ut ex textu in cap. nulli, de rebus Eccleſiæ alien. probat cum aliis Cardoſ in praxi judic. & advocat. verbo emphyteuſis, num. 25. Et majoratus non poteſt concedi in emphyteuſim ultra vitam concedentis, Petr. Barboſ ad l. ſicut 3. Cod. de praeſcript. 30. vel 40. annor. num. 408. & num. 417. cum ſeq. Et filius hæres patris poteſt revocare locationem & conceſſionem emphyteuticam majoratus, Cald. de empt. cap. 26. num. 20. Et non valet locatio ad longum tempus, quia per eam transfertur utile dominium, Reynoſo ubi proximè, num. 41. idem reſolvit Gam. d. deciſ. 16. num. 3 quem vide deciſ. 192. & deciſ. 222. num. 3. cum ſeqq. Cald. d. quæſt. 16. num. 7. & 9. & de reſolut. emphyt. cap. 1. numero 13. & cap. 4. numero 45. & conſult. 32. num. 4. & 5. cum. ſeqq. Et conductio non obligat ſucceſſorem, Gregor. l 2. verbo el heredero, tit. 8. part. 5. d. num. 7. Non tenebitur tamen ſucceſſor majoratus ſtare locationi prædeceſſoris, Cald. d. cap. 26. num. 40. niſi velit, ibidem num. 20. Si non detur prohibitio, poſſunt vinculari majoratus juxta penſionem quæ ſolita eſt in illa regione in ſimilibus prædiis, quæ penſio juſta erit, argumento text. in l. licet, & l. exceptio, juncta gloſſa, verbo conſuetudine, Cod. locati, tradit Flor. ad Gam. deciſ. 258. faciunt quæ Menoch. conſ. 358. num. 15. Maſcard. de probat. concluſ. 1396. num. 34: Quaranta dicto verbo alienatio, pag. 13 num. 12. Ubi quod in attendendo valore debet fieri æſtimatio aliorum prædiorum, quæ cicumvicina ſunt. Et majoratus poſſeſſor, ſeu capellæ, an poſſit in bonis majoratus conſtituere uſufructum in vita ſua? vide Reynoſ. obſervat. 73. ubi alia adducit.

Majoratus inſtitutoris diſpoſitio in cauſarum deciſionibus pertinentibus ad majoratum attendi debet, l. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat. 2. l. ult. Cod. de verbor. ſignificat. l. 40. Tauri, verſ. ſalvoſe otra coſa, l. 12. & 13 tit. 1. p. 6. Extravag. Ordin. lib. 4. tit. 100 §. 3. Paul. Caſtr. conſil 164. num. 2. verſ. ſecundo dico, lib. 2. Jacob. Simanc. de primog. lib. 1. cap. 2. Molin. eod. tract. lib. 1. cap. 2. n. 27. Burg. de Paz in proœm. leg. Tauri, num. 126. & junior. quæſt. 2. civili, num. 11. 31. & 32. Voluntas enim eſt regula, & pro domina ſervanda eſt, l. in conditionibus primum locum, ff. de condit. & demonſtrat. Auth. de nuptiis, §. diſponat, collat. 4. Pariſ. conſil. 19. num. 43 l. 2. Et ſi teſtator interrogatus veroſimiliter aliquid diſpoſuiſſet, pro diſpoſito habetur, l. Titius, §. Lucius ff. de liber. & poſthum. Cald. Pereira conſ. 9. num. 7. cum ſequentibus.

Majoratus conſtitutiones ſunt favorabiles, Menoch. conſ. 173. n. 30. & conſ. 194. n. 35. & 36.

Majoratus inſtitutus in pecunia: vulgò de juro, ſi redimatur, manet pecunia redempta cum eadem qualitate majoratus, Molin. de primogen. lib. 4. cap. 4. num. 31. & 32.

Majoratus extra deſcendentes admittit repræſentationem in ſucceſſione, etiam inter tranſverſales, exceptis patruis & ipſorum filiis, Ordinat. lib. 4. tit. 100. in principio, ubi Barboſa, Gam. & ibi Flor. deciſ. 215. num. 2. Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 20. lib. 1. Flor. var. quæſt. 19. §. 3. num. 32.

Digitized by Google

Proximiore vocato non admittitur repræſentatio, & ſuccedit conſanguineus proximior ultimo poſſeſſori. tempore ſucceſſionis, Valaſc. de jure emphyt. p. 1 quæſt. 50. num. 36. Gam. deciſ. 385. aliàs 37. Cald. de nominat. quæſt. 17. num. 24. qui docet quod ubi vocatur proximior, ibi patruus excludit nepotem, & vide eundem conſ. 20. num. 1. Phœb deciſ. 22. p. 1. & deciſ. 104 & 192. p. 2. Gabr. Pereira deciſ. 3. Reynoſo obſerv. 11. 23. & 24. 25. & 26.

Majoratus conſtitutio de bonis mariti & uxoris valet accendente conſenſu uxoris, Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. pag. 119. Valdeſ. ad Soar. pag. 84. Azeved ad l. 1. tit 6. num. 23. lib. 5. nova recopilat. Gabr. Pereira deciſ. 1. num 3.

Majoratus inſtitutus à marito & uxore reputatur pro duobus majoratibus, l. patris & filii, ff. de vulgari l. eo quod à multis, Cod. ſi cert. pet. & ſi fiat in teſtamento per modum & viam voluntatis, poteſt à ſuperſtite revocari quoad ſuam partem ex text. in leg. licèt privatos, Cod. de pactis, Oldrad. conſi. 174. Soar. ad l. quoniam in prioribus, limit. 5. num. 12. in declarat. ad leg. Regni, Burg. de Paz ad l. 3. Tauri, num. 1215. & num. 1218. & ejus filius Didacus de Paz quæſt. 1. civili, num. 13. Valaſc. conſult. 7. n. 5. Molin. de primog. Hiſpan. lib. 4. cap. 2. num. 8. Azeved ad l. 4. n. 8. tit. 7. lib. nova recopilat. Maritus ex bonis conſtante matrimonio acquiſitis primogenium inſtituere poteſt in perſona filii ipſius, atque uxoris; Molin. de primog lib. 2. cap. 60 num. 66. & 67.

Majoratus inſtitutus per donationem inter vivos, vel per viam contractus cum tranſlatione poſſeſſionis per clauſulam conſtituti, operatur effectum tranſlationis poſſeſſionis, & dominii, l. quod meo ff. de acquir. poſſeſſ. Gom. ad l. 45. Tauri, n. 78. Rebuff. in rub. de cauſa poſſeſſ. & propriet. verſ. octavus, Molin. de primog. lib. 4. cap. 2. num. 4. & vide plura num. ſequentibus, & tale conſtitutum operatur ſuas vires nomine ſucceſſorum majoratus, ex l. quoties, Cod. de donat. quæ ſub modo, & poſt multos Dec. conſ. 239. n. 6. verſ. memini, & dato quod alii teneant, quod conſtitutum operatur ſolùm in favorem primi nominati, ut per Tiraquel. de jure conſtituti, p. 3. ampliat. 28 Roderic. Alvarad. lib. 3. de conjecturata mente teſtatoris, cap. 2. n. 57. tem illud certum eſt, manere irrevocabilem majoratum inſtitutum prædictò modo, ex Gom. num. 15 ad l. 17. Tauri, in terminis Azeved. l. 1. n. 23. tit. 6. lib 5. nova recopil. & confirmatur ex adductis per Tiraquel. de primog. quæſt. 8. Et pactum de non alienando interveniente conſtituto facit rem irrevocabilem, Tiraquel. de jure conſtituti, p. 1. n. 31.

Majoratus inſtitutus in contractu non poteſt revocari, Gabr. Pereira deciſ. 48. n. 8. Cald. conſ 49. n. 10. Et in ultima voluntate mortuo inſtituente rectâ viâ tranſit dominium in inſtitutum, Phœb. deciſ. 17. p 1.

Majoratus poſſeſſor an teneatur alimentare fratres, conſobrinos, aut parentes tranſverſales ex fructibus majoratus? Vide Themudo deciſ. 317 p. 3.

Majoratui, ſeu vinculo bonorum poteſt conſentire filius in præjudicium legitimæ, Gom. deciſ. 218. num. 4. quo caſu valida eſt inſtitutio majoratus, & legitimatio unà in incremento alligata manet vinculo bonorum, Molin. de juſtit. tom. 3. tract. diſp. 578. num. 8. Phœb. p. 2. deciſ. 212. n. 7. & 8. Molin. Hiſpan. de primog. lib 2. cap 3 num 7.

Majoratus poſſeſſor poteſt agere remedio leg. diffamari, Cov. lib. var. c. 18. n 8. Valaſc. conſult. 184 n. 13.

Majoratus conſtitutione non requiritur Regis licentia, quando fit ſine præjudicio legitimæ, vel ab eo qui legitimam non debet, Surd. de alim. tit. 8. privil. 83 num. 1. Molin. de primog. lib. 1. cap. 1. num. 25. Et quid poſſit inſtitui ſine conſenſu Principis, aſſerit Menoch. conſult. 161. num. 28.

Majoratus, ſeu Capellæ adminiſtratio à Rege concedi ſolet, deficientibus conſanguineis inſtituentis, Gam deciſ. 193. & deciſ. 188. num. 1. quia deficiente legitima prole, vel non invento domino, bona pertinent ad Regem, Ordinatio lib. 2 tit. 26. §. 17. & lib. 4 tit. 94. l. 1. Cod. de bonis vac. lib. 10 cap. 1. quæ ſint Regalia, & ibi Afflict. verbo bona vacantia, num. 21. & 22 Peregrin. de jure fiſci, lib. 4. tit. 13. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 150. conſiderat. 1. Thom. Valaſc. allegat. 37. Farinac. in praxi delib. p. 7 in fragment. lit. F, num. 111. cum ſequentibus. Et quid ſi majoratus inſtitutus ſit in perſona Titii & deſcendentium, an locus ſit his deciſionibus, deficientibus prædictis deſcendentibus, ſi ſuperſunt alii conſanguinei inſtituentis? Vide Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. num. 31. cum ſequentibus, & cap. 5. num. 37. & cap. 8 num. 24. Cabed. deciſ. 51. num. 3. cum ſequentibus, p. 2. Garc. de benefic. p. 5. cap. 6. num. 66. Ubi quod ſi fundator relinquat juſpatronatus filio ſuo & deſcendentibus, & ille decedat ſine deſcendentibus relicto hærede collaterali vel extraneo, tunc juſpatronatus tranſibit in talem hæredem, ex quo filius deceſſit ſine deſcendentibus.

Majoratu ſucceſſio fieri poteſt per electionem liberam, Gabr. Pereira deciſ. 25. num. 5. cum aliis citatis per Phœb. 109. num. 2. p. 2.

Majoratibus poſiti in conditione cenſentur in diſpoſitione vocati, Gabr. Pereira deciſ 48. num. 6.

Majoratus tenor diligenter inſpiciendus & ſervandus eſt, argum. text, in l. cum ita, § in fideicommiſſo ff. de legat. 2. tenent Molin. de primog lib. 1. cap. 2. n. 27. Et alii, de quibus Caſtil. lib. 2. rer. quotid. cap. 20. num. 4. cum ſeqq.

Majoratus lite pendente, ſi unus poſſideat, quid debeat requiri? Vide Rebuff. tract. de nominat. q. 14. num. 76. & 77.

Majoratibus ſæcularibus pater habet uſumfructum, Molin. de primog. lib. 1. cap. 19. n. 18. Cald. in l. ſi curatorem, verbo læſis, num. 100. Cod. de in integrum reſtitut. minorum, niſi bona majoratus à rege donata ſint, in quibus pater non habet uſumfructum, Molin. d. cap. 19. num. 24.

Majoratus poſſeſſor ſi diſſipat bona, illius privandus eſt adminiſtratione, & majoratus transferri debet in ſubſequentem. qui juxta inſtitutionem ſuccedere debet, l. Imperator, ff. Trebell. Et in ſpecie notat Padil in l. 1. col. fin. Cod. de fideicommiſſ. Peregrin. de jure fiſci, lib. 5. tit. 1. num. 102. Molin. de primog. lib. 4 cap. 1. num. 12. cum ſequentibus. Quid ſi diſſipat fructus? Vide Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num. 71.

Majoratus ſucceſſor in vita poſſeſſoris habet actionem in bonis majoratus, ſuperveniente cauſa, Gabr. Pereira deciſ. ult. num. 2.

Majoratu ſucceditur uſque ad milleſimum gradum, Perez tit 2. lib. 5. Ordin. pag. 101 Menoch. conſil. 117. & ſeq. num. 17. & conſ. 318. num. 76. Cov. lib. 3 var. cap. 5. num 4. verſ. quintò, & idem eſt in Regno, Cot. in memorab. verbo agnati, Avend. ad l. 40. Tauri, gloſ. 2. num. 11. com. ad l. 8. Tauri, num. 6.

Majoratus commoditas poteſt vendi ad vitam poſſeſſoris, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 5. n. 17. & 18. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 20. n. 12.

Majoratus materia, ut ſequeſtrationes fiant, non requiritur citatio partium, Phœb. p. 2. arreſto 86. Et ſi pars impedimenta proponat adverſus reſcriptum Regium, hujuſmodi impedimenta non impediunt ut ſequeſtrum fiat, Mendez in praxi, lib. 4. cap. 10. n. 27.

Majoratu poſita clauſula quod ob delictum poſſeſſoris non tranſeat in fiſcum, ſed ſtatim tranſeat in ſequentem vocatum, valet. Gregor. l. 6. tit. 18. part. 6. verbo que la no pudieſſe, Menoch. conſil. 91. num. 6.

Digitized by Google

num.6.& de præſumpt.lib.1.præſ. 224 num. 50. Peregrin. de jure fiſci, lib. 5. titul. 1. num. 103 Barboſa in l. ſi de hoſtibus, § fin.num.21.ff. ſoluto matrim. Guter. lib.2 pract.quæſt. 66. Cabed. deciſ.96.n.3.p.2. Molin. de primog.lib.2.cap. 12. num. 46. Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 18. num. 25. Et ſi condemnatus poſtea reſtituatur à Principe, recuperabit majoratum, Gom. tom.3.var.cap.13. num. 39. Cald in l. ſi curatorem, verbo implorare, num. 17. cum ſequentibus, Cod. de in integrum reſtit. minorum. Et condemnata parte ſuccedit filius in majoratu ab aliis procedente, Sanch. d.lib. 2.cap. 30. num. 4. & d.cap. 18. num.25.

Majoratu poſtquam bona deveniunt ad unam lineam, non debent redire ad aliam, Perez tit. 2.lib.5. Ordin.pag.114 Menoch.conſ 109.n.369. & conſ.349. num.24.Burg. de Paz. conſ 29. à num. 50. Alvarad. de conjectur.ultim.volunt.lib.2 cap.3.§ 3.num.44.Guter. conſ.13 num.11. & lib.3 pract quæſt.66. num. 17. cum ſequentibus, Valaſc. conſult.139.num.9. Gam. deciſ.7. num.4.& deciſ.93.n.1.& deciſ. 356. Cald. de renovat. quæſt. 1. num. 31. cum ſequentibus, Cabed deciſ. 208. n.8.p.1. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 456. n.12. Et de linea vide Seſſe Aragon. deciſ. 49.tom. 1. Et linea à patre initium ſumit. Menoch. conſ. 327. num 32. Et an cippus ſit idem quod linea ? Vide Gratian. forenſ. cap.157.num. 13. & cap.487.num. 1. & cap.491.num.2.cum ſequentibus, Gabr. Pereira deciſ. 59. num. 5. cum ſequentibus, Cald pater conſ. 9. num.51.& conſ. 15.n.14. & 15. & omnes lineæ æqualiter ſunt vocatæ, idem conſ.27.num. 1. Et non poteſt fieri tranſitus ab una linea ad aliam remotiorem, niſi finita prima linea, Gratian.d.tract.c.621.num.3. Phœb.deciſ.171.num.23.p.2.Et quid ſi dicat, de ſtirpe vel cippo, id eſt, de ſua generaçaon, veniunt tranſverſales, Gabr. Pereira deciſ. 8. Et qui vocat maſculos, videtur eos vocare cauſa agnationis conſervandæ, Garc. de nobilit.in initio, num. 13, quia familia conſervatur per maſculos, l.1.§.pen.ff.de ventre inſpic. Surd. conſ.443.n.21. Gratian cap.491. Et ille qui ſemel fuit excluſus,perpetuò manet excluſus.Menoch. conſ.315.num.25. cum ſequentibus, & conſ. 400.n 37. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, num.194.Cod. de revocandis donat. Molin. de primog. lib.3.cap.10.n.11.Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 24. num.95. Cald. d.conſ.9.num.51.& conſ.26.num.27 cum ſeq. & conſ.39.num.12. & de nominat.quæſt.16. num.3. & 9. & de renovat. quæſt. 9 num. 32. Gabr Pereira d.deciſ 8.num.9. & deciſ 121.n.3. Et excluſa fœmina videtur excluſus ejus filius, Menoch. conſ. 187.n. 9. cum ſequentibus, & conſilio 318. num. 21. Cald. dicto conſ. 6.num.24 & num 29. Sanch. in præcepta Decalogi.lib.2.cap.30.num.3. Phœb. deciſ.45.num.15. Gratian.d.tract.cap 568.num.16. Gabr. Pereira deciſ. 59. num.1. cum ſequentibus Et ſemel excluſa ſemper manet excluſa, etiam maſculis deficientibus, Gratian. cap. 564. n. 2. & 23. & fœmina ob maſculos ſemel excluſa, perpetuò videtur excluſa, Tiraquel.d.n.194. Et ille qui eſt natu grandior, dicitur proximior, Gregor. ad l.2,verbo linea,tit.6 part.4.Cald.d.conſ.9. num.58.& de renovat.quæſt.17 num. 5.& 6. Molin. de primog. lib.1.cap.11.num.9. Alvarad de conject. mente teſtatoris,lib.2.cap.3 § 3.n.11. Avend.junior. ad l.40. Tauri,gloſſ.3.num.1.Phœb. deciſ.151.num.19. p.2. Et ſi inſtitutio dicat quod ſuccedat deſcendens per lineam maſculinam, filia filii admittitur. Menoch. conſ.318.num. 6. & conſ. 331.num. 14. & conſ. 379. num.26.& de præſumpt.lib.4 quæſt.90.num. 6. Molin. d.lib. 1.cap.6.num.39. & 40 Gonzal ad reg. 8.gloſſ.5. num.117.Ubi quod filius maſculus ex fœmina admittitur ad majoratum, licet fœminæ ſint excluſæ, quando non agitur principaliter de conſervanda agnatione. de quo etiam Garc. de benefic. p. 7. cap. 1. num. 74. & deſcendentium appellatione veniunt fœminæ, Burg. conſult. 25.num.4.

Majoratus ſucceſſione aſſerenti ſe eſſe proximiorem incumbit probatio, Tiraquel. de retract. lig. §. 11. gloſſ. 1. num. 5. Cov. lib. 2. var. cap. 6.num. 6. Maſcard. de probat.concl. 73. num. 4. & concl. 1245. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.419. num. 31. cum ſequentibus, Guter. conſ.4.num.1.Surd. deciſ.106. num.8.& conſ.5.num 34. Cur.Philip. p.2.§.27.num.2. Cald. conſ. 24. num. 1. ubi conſ. 30. num. 52. quod ille dicitur proximior, quem nemo antecedit. Et qui dicit alios extare,debet probare, Surd.conſ.508. num. 2. Et aſſerenti ſe agnatum eſſe & legitimum, incumbit onus probandi, Gratian. forenſ. cap. 461. num. 14 cum ſequentibus, & num. 22. cum ſequentibus, & cap. 534. num 48. cum ſequentibus. Et quis dicatur proximior ? Vide Tiraquel. d.gloſſ.1. num.1. cum ſequentibus. Et debet eſſe proximior de familia inſtitutoris majoratus, Afflict. in cap. 1.de grad. ſucceſſ.num. 16.lib.2.fol. 40. Menoch. conſ. 30. num. 13. & conſilio 106 num. 309. & conſ. 124. num. 34. & conſ.197.num.63.Gam. deciſ.224 & deciſ.258.num.4. Flor. ad eumdem, deciſ. 7 Molin. de primog. lib. 1. cap. 6. num. 46. cum ſequentibus. Et ſi proximior ultimi poſſeſſoris habeat alium, remotiorem tamen, qui etiam per lineam maternam conjunctus ſit, venit præferendus, l. ſi ſpiritus, ff.unde cognati, Gom. l.9 Tauri, num. 47. col. 2. Gam. deciſ. 3. in princip. & ibi Flor. Guter. pract. lib. 2. quæſt. 103. & nati ex eodem patre & diverſis concubinis,inter ſe non ſuccedunt, gloſ. in l. hac parte, ff. unde cognati. Et de repræſentatione, atque alia vide per Valaſc. de jure emphyt.quæſt.50.num.34.& conſult. 123.num 7.Menchac. de ſucceſſionum progreſſu, §. 26. num. 11. Gam. deciſ.7.num.4.& deciſ. 206. num. 23. cum ſequentibus, & deciſ. 215. num. 1. cum ſequentibus, & deciſ. 356. num.9. & deciſ.387 Flor. ad Gam. deciſ. 9. Menoch. conſ. 106. num. 181. & num. 192. Cald de nominat. quæſt.24.num. 90. & conſ. 15. num. 3. Navar. conſ. 6. num. 6. de teſtam. Guter. lib.3. pract.quæſt. 60.num.7. cum ſequntibus. Et proximior intelligitur, dummodo ſit capax, Tiraquel, in tract. le mort. p. 2. declarat. 5. num. 26.

Majoratus ſucceſſione qui dicit ſe præferri debere, probare debet non eſſe proximiorem, l. hoc jure, & ibi Bart. ff. de verbor. obligat. cum aliis, de quibus per Jaſ. in l. hoc jure, num. 83. ff. de acquir. hæredit. Tiraquel.de retract.lig. §.11.gloſſ.1.num.5.Cov lib.2. var. cap.6. num. 6. Maſcard. de probat.concluſ 73.n.4. & concluſ.1246.Joſeph,Ludoviſ. tom.3.commun.opin. concluſ.unica de probat.illat.57.pag.471.

Majoratu ſuccedit conſanguineus proximior ultimo poſſeſſori tempore ſucceſſionis,ſi fuerit ex ſanguine inſtitutoris, Phœb. deciſ. 142. num. 4. p. 2. & hæc proximitas conſideranda eſt reſpectu ultimi poſſeſſoris, & non inſtitutoris, ex pluribus citatis per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 100.§. 2. num. 2. quibus adde Gam. deciſ. 7. & ibi Flor. verſ. quintus caſus, Gabr. Pereira deciſ. 5 à num. 3. Phœb. deciſ. 171.num.21. p. 2. non requiritur tamen quod ſit conſanguineus ex utroque latere, ſi proximior ſit ex uno latere, Phœb. d. p. 2. deciſ. 126. num. 45. cum ſeq.

Majoratus quis ſuccedit ex perſona propria, & non patris, Sanch. in præcepta Decalogi, lib.2 cap.30. num.4.An ſubintret locum patris ? Vide Cald.conſ.9. num. 53. & conſ. 15. num. 35. Et de filio ſuccedente in bonis majoratus agit Cov. lib. 1. cap. 5.n.5. Gam. deciſ. 59. num. 7. & præfertur ſorori natu grandiori, Gam. deciſ. 129. Gom. ad l.40. Tauri, n. 62. & idem in exiſtentibus in eodem gradu, juxta Ordin. lib. 4. tit. 110.

Digitized by Google

tit. 110. §. 1. Secus ſi in diſpari. Gregor. l. 3. tit 13. part. 6. col. 7. Cov. ubi proximè, verſ. rurſus, gam. dicta deciſ. 59. Perez lib. 5. legum Ordinam p. 114. Avend. junior. ad l. 40. Tauri, gloſſ. 9. n. 34 Cald. de nominat. quæſt. 17. num. 37. & de poteſt. elig. cap. 16. num. 39. & de renovat. quæſt. 80. Et quis dicat quod ſuccedat filius ſenior tempore mortis? Vide Cald. d. conſ. 15. n. 20. cum ſequentibus. Quid ſi duo collaterales filii ex duabus ſororibus, unus maſculus, & alter fœmina concurrant in ſucceſſione, ſi maſculus junior ſit, an præferri debeat? Vide Gomez d. l. 40. Tauri, num. 53 Molin. de primog. lib. 3. cap. 5. num. 48. Ubi quod appellatio maſculorum maſculos ex fœminis deſcendentes comprehendit, quando non agitur de agnationis conſervatione, Gregor. de part. 6. verbo mugeres, col. 6. verſ. ſed quid ſi ex diſpoſitione, videtur tenere quod maſculus præferri debet, per text. in cap. 1. de eo qui ſibi, vel hæredibus ſuis, & facit Ordinatio ubi ſuprà, d. §. 1. Et maſculus adoptivus præfertur fœminæ, Tiraq. in l. ſi unquam, verbo ſuſceperit liberos, de donat. Et filia filii præfærendan non eſt filio filiæ, idem de primog. q. 13. n. 5. Et filia filii primogeniti præcedit avum, idem quæſt 14. Et non præfertur remotior exiſtenti in utero proximiori, idem de retr. lign § 1. gloſ 9. num. 5. Gom. var. tom. 1. cap. 1. num. 11. verſ. limita ſextò, ubi quid ſi poſt mortem fuit conceptus. Et poteſt renunciare antequam acquirat, Gam. deciſ. 264. num. 1. Et proximior conſanguineus teſtatori non dicitur qui poſt mortem ejus natus eſt Maſcard. de probat. concl. 1245. num. 10. Et fœmina nunquam conſequitur majoratum, niſi deficiente maſculo, quia ſi ſit maſculus qui ſuccedere poſſit, ipſe ſuccedit, quamvis ſit junior fœmina, Cardoſo in praxi judic. & advocat. verbo majoratus, n. 10.

Majoratibus poſſunt Clerici ſuccedere, vide in allegat. juris pro parte Dom. D. Catharinæ, quæſt. 2. num. 27. Molin. de juſtit. tom. 3. diſput. 623. in fine, Cardoſ. in praxi judic. & advocat. verbo majoratus, num. 16. idem probat Valaſc. in libro da juſta acclamação del Rey Don. Joan. IV. p. 21 ponto §. 3. num. 32. ibi: Onde acrecenta que podem ſoceder nos Reynos, e nos fuedos nao, nem nos morgados, e bens da coroa, pela ley merital neſt Reyno, ſem licença del Rey.

Majoratus prohibens monachos & presbyteros ſuccedere, valet Fr. Emman. Roderic. tom. 2. qq. Regular. quæſt. 77. art. 3. Cened. pract. q. 35. num. 7. Molin. de primog. lib. 3. cap. 12. num. 54. Cald. de empt. cap. 6. num. 35.

Majoratibus an locus ſit tranſmiſſioni, decedente proximè vocato in vita poſſeſſoris? Vide circa majoratus inſtitutos in ultima voluntate, poſt Bart. in l. is poteſt, à num. 8. ff. de acquir. hæredit Gabr. lib. commun. tit. de hæred. inſtit. collat. 2. num. 35. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 20. à num. 15. Menoch. conſ. 105. à num. 31. lib. 1. & conſ. 200. num. 49. lib. 2. Valaſc. tom. 2 conſult. 122. num. 19. & conſult. 171. num. 9. Ubi aſſerit quod tranſmiſſio majoratus in nepotem non habet locum ſi ſit inſtituta per actum ultimæ voluntatis. Circa majoratus verò inſtituto in contractibus, vide Valaſc. d. conſult. 122 num. 11. & de jure emphyt quæſt 50. num. 44. Molin. de primog. lib. 3. cap. 7. num. 16. Peregrin. de jure fiſci, lib. 1. tit. 2. num. 52. in fine: Coſta de ſucceſſione Regni, part. 1. p. 27. gam. deciſ. 174. num. 19. latè Surd. conſ. 403. num. 3. & 41. lib. 4. cum quibus proſequere ad praxim.

Majoratu ſucceſſorem petens declarari per obitum poſſeſſoris, quia eſt in gradu proximior, non eſt audiendus, & majoratus ſucceſſionem prætendens, non poteſt petere, ut vivo adminiſtratore declaretur ſucceſſor, Gregor ad l. 1. tit. 2. p. 3. verbo en el tiempo, perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordinam pag. 591. Pinel. in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 3. num. 78. Garc. de nobilitate gloſſ. 47. num 13. cum ſeq. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. allegat. 4. num. 1. Cened ad Decretal. collect. 10 num. 2. Guter. conſult. 13 num. 1. Valaſc. conſult. 184. num. 19. cum ſequntibus, tom. 2. gam. deciſ. 6 n. 6. & deciſ. 202. num. 3 & deciſ. 245. num. 6. Flor. ad Gam. d. deciſ. 6. n. 6. Barboſa in l. non poteſt videri, num. 16. cum ſeqq. ff. de judi. Cald. forenſ. quæſt. 30. n. 14. & quæſt. 23. num. 103. & quæſt. 39. num. 16. Gabr. Pereira deciſ. 129. Molin. de juſtit. diſput. 639. Phœb. deciſ. 21. tom 1. Auctor. ad cap. cum ſuper 8. num 2. de conceſſ. præbendæ. & vide Gratian qq. forenſ. cap. 457. à num. 8. Et ſucceſſor vocatus ad primogenium, poteſt judicis officium implorare, vivente ipſo poſſeſſore, cui ſucceſſorus eſt, ut pronuntietur primogenium ad eum, mortuo poſſeſſore, pertinere. Cov. lib. 1. var. cap. 18. n. 8. & vide Valaſc. d. conſult. 184. num. 13.

Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis majoratum, ſi ea contraxit poſt eundem majoratum conditum in contractu, Phœb. deciſ. 04. p. 1. Barboſa in cap. 1. d. reſolut. n. 9.

Majoratus ſucceſſor non tenetur ſolvere debitum contractum pro impenſa funeris prædeceſſoris, Spin. de teſtam. gloſ 1. in princ. num. 55. idem in aliis debitis, Surd. de alim. tit. 8. privil. 54. num. 5. Et ſucceſſor majoratus non tenetur funerare defunctum, idem deciſ. 255. num. 15.

Majoratu non ſuccedit filius naturalis, Garc. de nobilit. gloſ. 21. num. 35. Phœb. deciſ. 171. num. 28. p. 2. Molin. de primog. lib 3 cap. 3. n. 43. Garc. de benefic. p. 7. cap. 15 num. 50. Et tunc poterit ſuccedere deficientibus omnibus conſanguineis legitimis inſtitutoris, ne maneat vacans, Flor. var. lib. 1. quæſt. 16 art. 2. num. 8. & 9. & à num. 13. Et debent eſſe nominati expreſſè per verba expreſſa, ut ſuccedant, Molin. dicto tract. lib. 1. cap. 4. num. 48. Et per legitimationem naturalis non cenſetur Rex præjudicare juri, quod aliquis conſanguineus acquiſiverit, aut acquiſitum habuerit in bonis vinculatis, Menoch. conſilio 157 num. 12. & 13 & conſilio 181. num. 10. & n. 27. & conſilio 126. num. 13. & conſilio 396. à num. 1. Cald. in l. ſi curatorem, verbo ſine curatore, num. 56. verſ. adde etiam eam clauſulam, & num. 58. verſ. adverte ultimò. Et princeps non poteſt in hac legitimatione etiam cum clauſula, ex certa ſcientia, derogare juri tertii, præſertim in ejus grave ac enorme præjudicium, Molin. de primogen. lib. 2. cap. 7 num. 20. cum ſequentibus, Utrum inſtitutio majoratus vocans baſtardos & naturales in defectum legitimorum, comprehendat etiam ſpurios? Vide Reynoſo obſervat. 53. & Phœb. deciſ. 171. p. 2.

Majoratus ſucceſſione qualitas requiſita verificari debet tempore ſucceſſionis, nec ſufficit ſi poſtea ſuperveniat, l. non oportet, ff. de legat. 2. l. interveniat. ff. de legat. præſtand. l. ſi quis cùm haberet, ff. de ſuis & legitimis hæredibus, l. ſi cognatis, ubi Socin. num. 29. ff. de rebus dubiis, Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. n. 32. Avend. ad l 40. Tauri gloſſ. 8. à num. 27. Peregrin. de fideicommiſſ. art. 29. num. 7. Guter. conſ. 1. à num. 15. & conſ. 2. num. 19. in terminis pariſ. conſ 62. num. 37. cum ſequentibus, vol. 4. perez l. 1. tit. 6. lib. 1. Ordinam. fol. 138. faciunt quæ Gregor. ad l. 3. t. 13. part. 6. verbo mugeres, col. 8. Menoch. conſ. 106. num. 25. Molin. de primog. lib. 3. cap. 10. num. 3. cum ſequentibus, & n. 38. Et ſucceſſio non poteſt eſſe in pendenti, & uni ſemel delata, illi auferri non debet, Molin. ubi proximè, num. 106. cum ſequentibus, Cald. de renovat. quæſt. 9. num. 31. cum ſeqq. Gam. deciſ. 355. incipit, In cauſa, num. 6.

Digitized by Google

Verbo MANDANS, MANDATUM.

MANDANS punitur eadem pœna, qua puniri debet mandatarius, *l. non ideo minus, Cod. de accuſat.* & ibi gloſ. verbo *ignotum non eſt*, Farin. *in praxi crimin. p. 4. tit. 15. de conſultoribus, quæſt. 135. à num. 1.* Clar. *§. fin. quæſt.* 89. *num.* 1. Cov. *var. lib. 2. cap. 20. num. 10.* Menoch. *de arbit. lib. 2. caſu 352. n. 2. & caſu 353. num 2.* Ceval. *commun. contra commun. quæſt. 166.* Decian *tract. crimin. lib. 9. quæſt. 39. num. 1.* Gom. *var. tom. 3. cap. 3. num. 39.*

Mandati forma eſt obſervanda, Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ. deciſ. 37. num. 5. & deciſ. 117. num. 12.*

Mandati fines ſunt diligenter obſervandi, *l. diligenter, ff. mandati, cap. prudentiam, de offic. delegati, cap. cùm dilecta 22. de reſcriptis*, ubi Barboſ. *num.* 4. cum aliis, de quibus per Joſeph. Ludoviſ. *dicta deciſ. 117. num. 6.*

Mandatum ſtrictè interpretari debet, & nunquam nova perſona ſubintelligitur, *l. ſi ita ſtipulat, §. Chryſogonus, ff. de verbor. de obligat.* cum aliis, de quibus per Flamin. *de reſignat. lib. 9 quæſt. 17. à num. 7. cum ſequentibus, & num. 39.*

Mandatum non poteſt extendi ad alios caſus ultra expreſſos in eo, *l. maritus, in fine Cod. de procurat. cap. cùm olim. 1. verſ. cùm procurator, de offic. delegati*, Perez *ad l. 1. tit. 4. lib. 3. Ordinam. p. 556.* Guter. *de juram. confir. p. 1. cap. 50. num. 2.* Azeved. *ad l. 1. num. 7. tit. 6. lib. 3. & l. 5. num. 1. tit. 4. lib. 5. nova recopilat.*

Mandata executorialia habent vim monitorii, Gail. *lib. 1. obſervat.* 113.

Mandatum ad acceptandum beneficium ſufficit generale, ſecùs eſt in mandato ad renunciandum, Flamin. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 7. à num. 21.* ubi *q. 17. num. 133. cum ſequentibus*, aſſerit quod mandatum factum ad renunciandum, ſi non obſervetur, renuntiatio eſt nulla.

Mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt præbendæ, canonicatus, dignitates, & alia majora beneficia, *cap. ult. de præbendis, cap. quamvis 4. verſ. quanquam, eo tit. in ſexto*, refert Cæſar. *p. 3. relect. de Eccleſiaſtica Hierarchia, diſp. 12. § 6. num. 39.*

Mandatum non cenſetur revocatum per longitudinem temporis, niſi conſtet de mutatione voluntatis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 22. n. 6. cum ſequentibus*, ex tolerantia tamen domini præſumitur, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 63. num. 15.* & vide aliquos caſus per eumdem Gratian. *cap. 90.*

Mandatum expirat morte mandantis, re integra, ex citatis per Barboſ. *in cap. Relatum 19. num. 4. de offic. delegati.*

Mandatum de manutenendo requirit productionem actorum, & conceditur facta ſemiplena probatione, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 84. num. 21. cum ſequentibus, & cap. 114. n. 11. & cap. 112. num. 34.* De hoc mandato vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect.* 1108.

Mandatum intelligitur conceſſum ad ſpecialia, quando habet clauſulam, quod rata habebit omnia, quæ per procuratorem geſta fuerint, & quod poſſit facere omnia illa, quæ poſſit conſtituens, ſi præſens eſſet, Jaſ. *in l. 1. num 6. & num. 21. & 22. Cod. de offic. procurator. num. 20. ff. ſi quis jus dicenti, & in l. 6. procurator, num. 3. ff. de condict. indebitis*, Gregor. *l. 19. tit. 5. part. 3.* verbo *quando tales*, Menoch, *de arbitr. lib. 1. quæſt. 7. num.* 62. Et in dubio an ſufficiat mandatum generale? Vide Rebuff. *in tract. nominat. quæſt. 14. num. 94.*

Mandatum ſpeciale requiritur in his, quæ ſunt magni detrimenti, Menoch. *conſ. 331. num. 90. & conſ. 400. num. 4.* Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit p. 2. deciſ. 179.*

Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, ut quis poſſit ſubſtituere, Rebuff. *d. quæſt. 14. n um.* 104. Quid ſi mandatum dicat, quod ejus procuratorem, ſeu ejus ſubſtitutum relevat, an videatur data poteſtas ſubſtituendi? Vide Surd. *deciſ. 195. n. 9.* Menoch. *conſ. 175. num. 12.* ubi negativè reſolvunt. Et non valet ſubſtitutio, non data poteſtate, Marant. & addit. *p. 4. pag. 198. num. 21. & 28.* Vant. *de nullit. ſentent. tit. ex defectu mandati, n. 109.* & vide Paz. *in praxi, in initio annotat. 4. num. 5.* Et non poteſt quis bis ſubſtituere, ſi mandatum non habeat clauſulam conſuetam, *e deſta ſempre vezar.* Tiraquel. *in l. boves, §. hoc ſermone limit. 6. n. 5.* Et procurator inhabilis non poteſt ſubſtituere, Rebuff. *d. quæſt 14. n. 105.*

Mandatum habens clauſulam, cum plena & libera adminiſtratione, quid operetur? Vide Barboſam *in tract. variis, tit. de clauſul. uſufrequent. clauſula 35. num. 1. cum ſequentibus.*

Mandatum quantumcunque generale non extenditur ad ea, per quæ dominus cadat in commiſſum & delictum, text. *in l. creditor, §. Lucius, ff. mandat.* Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 26. num. 112.* Cald. *de empt. cap. 13. num. 12.* Ricc. *d. deciſ. 179. n. 8.* Garc. *de benefic. p. 11. cap. 3. num. 169. col. 3.*

Mandatum procuratorium debet eſſe in actis, aliàs non ſufficit eſſe factum, ſi de eo non conſtat in actis, Guido *dec. 540.* nec validatur judicium anteà factum, ſi fuit oppoſitum de defectu mandati, Bart. *in l. ſi populi, §. item ſi procurat ff. de negot. geſtis*, & eſt recepta opinio ſecundùm Rot. Genuen. *deciſ. 54. n. 6.*

Mandatum procuratorium non præſumitur ex longitudine temporis, etiamſi lapſi ſint mille anni, Bald. *in l. 2. num. 2. C. ſi ex falſis inſtrum.* Avend *ad leg. 42. Tauri, gloſſ. 2. num. 6.* Tiraquel. *de praſcr p. pag 105. verſ. 31.* Menchac. *uſufrequent. quæſt. cap. 16. num. 11. & illuſtr. cap. 62. num. 7.* Bernard. *reg. 451.* Grammat. *deciſ. 103. num: 83.* Maſcard. *de probat. concl. 1004. num. 41.* Menoch *conſ. 1. num. 78. cum ſeq. & conſ. 148. num 34. cum ſequentibus, & de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 33. num. 14.* Cota *in memorabilibus*, verbo *mandatum, p 561.* Cald. *conſ. 33. num. 43.* Flamin. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 22. n. 19. cum ſequentibus*, Flor. *var. quæſt. 23. num 96.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 149. num. 1.*

Mandatum procuratorium ſi offeratur de longinquo, non debet juſtificari, & præſumitur quod ſit procurator ille, qui offert mandatum, Hypolit. *in l. ſi quis ne quæſtio. num. 138. cum ſequentibus, ff. de quæſt.* Menoch. *d. lib. 2. præſumpt. 78. num. 10.* Maſcard. *concl. 1005. n. 19. & concl. 1092. num. 12.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 63. n. 13. & gloſſ. 64. n. 10. cum ſequentib.* Cald. *de emphyt c. 35. n. 17.* Et datur illi plena fides, & ſufficit recognitio aliorum tabellionum, Azeved. *l. 1. num. 138. tit. 21. lib. 4. nova recopil.* Parlad. *lib. 2. rer. quotid. c. fin. § 11. n. 17.*

Mandatum procuratorium probatur per præſentationem inſtrumenti debiti in judicio, gloſſ. verbo *ratihabitiones, in fine, in l. fin. Cod. de pact. convent.* Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 110.* Maſcard. *concl. 1007.* Menoch. *d. lib. 2. præſumpt. 33. num. 13. & præſumpt. 34.* Menchac. *uſufrequent. c. 16. num. 3.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 90. num. 13. cum ſeq.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo MARITUS.

MARITUS & uxor cenſentur eſſe una & eadem perſona. *l. adverſus, Cod. de crimine expilata hæredit.* Ordinat. *lib.* 1. *tit.* 31. §. 1. Hyppolit. *conſ.* 22. *num. fin.* Gam. *dec.* 327. *n.* 7. Et ſunt una, atque eadem caro, *cap. Martinus* Beltram. *de cognat. ſpiritnali*, Perez *tit.* 4. *lib.* 5. *Ordinam. p.* 157. & *l.* 1. *tit.* 16. *lib.* 8. *Ordinam. p.* 323. Menoch *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 18. *n.* 42. & *præſumpt.* 88 *n.* 17. & *præſumpt.* 89. *num.* 62. *cum ſeq.* Cald. *de poteſt. elig. cap.* 13. *num.* 18. Non tamen uxor dicitur conſanguinea mariti, Tiraquel. *de retract. lig.* §. 14. *gloſſ.* 2. *n.* 16.

Maritus & uxor reputantur ſocii omnium bonorum, attenta conſuetudine, & legis Regiæ diſpoſitione, de qua *lib.* 4. *tit.* 46. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1 *num.* 34. & 38. Valaſc. *de partit. cap.* 5. *num.* 3. *cum ſequentibus.*

Maritus poteſt præjudicare uxori in quærendis, Gregor *l.* 5. verbo *otra manera*, *tit.* 11. *part.* 4. Menchac. *uſufrequent. cap.* 13. *num.* 5. Valaſc. *conſult.* 77. *à num.* 3. & *conſult.* 83 *num.* 3. Gabr. Pereira *deciſ.* 55. *n.* 4. Cald. *quæſt. forenſ. lib.* 2. *quæſt.* 38. *num.* 15. cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 4. *tit.* 48. *in principio, num.* 11.

Mariti in exigendis dotibus ſunt diligentiſſimi. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 581. *n.* 4.

Maritus non tenetur ſolvere debita uxori, quæ contraxerat ſine ejus conſenſu, Cabed. *deciſ.* 106. *num. fin.*

Maritum non habere, vel habere inutilem, idem eſt, Barboſa *in collect. ad cap. inter corporalia, juncta gloſſ.* verbo *inutilem, de tranſlat. Epiſcopi.*

Maritus & uxor, ſi ſimul fidejubeant, maritus in ſolidum remanet obligatus, & mulier propter Vellejanum conveniri non poteſt, *l. ſi Titius & Seja* 49. *ff. de fidejuſſor.* Gom. *l.* 61. *Tauri, n.* 3 Gam. *deciſ.* 131. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.* 1. *num.* 60. Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis, p.* 3. *num.* 19. & cùm nulla fuerit hypotheca mulieris, nullum producit effectum, *l.* 2. *ff. de auctorit. tutor. l.* 4. §. *condemnatum, ff. de re judicata*, & ex actu nullo nihil utile & validum produci poteſt, Barboſ. *in l. ſi cum dotem, in princip. num.* 22. *ff. ſoluto matrim.* quem vide *ibidem*, §. *tranſgrediamur, n.* 38. Valaſc. *conſult.* 127. & *Auth. ſi qua mulier. Cod. ad Vellejanum.*

Maritus poteſt impunè occidere uxorem adulteram Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 420 *num.* 22. & *caſu* 482. *n.* 3. & 4. Menchac. *uſufreq. cap.* 8. & *illuſtr. cap.* 49. *num.* 4. Perez *tit.* 3. *lib.* 5. *Ordinam. p.* 149. & *lib.* 8. *p.* 292. *cum ſequentibus*, Guter. *l.* 2. *pract. quæſt.* 1. *num.* 22. Barboſ. *in l. ſi ab hoſtibus, §. fin. num.* 43. & 55. *ff. ſoluto matrim.* Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 5 *cap* 20. *col* 456. Cov. *de ſponſal. p.* 2. *cap.* 7. §. 7. *num.* 8. Azeved. *ad l.* 1. *num.* 21. *tit.* 10. *lib.* 4. & *l.* 1. *in fine, tit.* 20. *lib.* 8. *nova recopilat.* Sayr. *clavis regia lib.* 7. *cap.* 10. *num.* 6. Farin. *in praxi, quæſt.* 121. *num.* 55. Sanch *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 8 *num.* 37. Barboſa *ad cap. inter hæc.* 33. *quæſt.* 2. ubi pro utraque parte refert Doctores.

Maritus recipiens uxorem adulteram, non poteſt pro illo adulterio eam accuſare, Cened. *ad decretal. collect.* 137. *num.* 1. Palat. *in repetit. cap.* §. 9. *num.* 18. Surd. *de alim. tit.* 7. *quæſt.* 16. *num.* 103. & 104. Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 142. *num.* 71. *cum ſequetibus*, Clar. §. *adulterium, num.* 18. Barboſ. *in l.* 2. *ff. ſoluto matrim. in princ p.* 1. *n* 104. Azor. *inſtit. moral p.* 1. *lib.* 12. *c.* 10. *col.* 1204. Phœb. *deciſ.* 13. *n.* 19. & *deciſ.* 63. *n.* 6.

Maritus tenetur alere uxorem adulteram, Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. ſi quis ex his, num.* 75. *ff. de liberis agnoſcendis.*

Verbo MATRIMONIUM.

MATRIMONIUM non præſumitur, niſi probetur, Menoch, *conſ.* 197. *num.* 59. & probabitur ex libro parochi, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat.* 17. *n.* 175. *cum ſeq.*

Matrimonium non præſumitur inter valde impares, Tiraquel. *l.* 5 *connub. num.* 31. Menoch. *conſ.* 199. *num.* 42. Maſcard. *de probat. concluſ.* 342. & *concluſ.* 1023. *num.* 7.

Matrimonio ſufficit præſentia parochi, etiamſi ad alium finem vocatus, & caſu præſens ſit, Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident ſeſſ.* 24. *de reformat. matrim. cap.* 1. *num.* 84. *cum ſeq.* ubi *num* 97. *cum ſeq.* quod parochus non Sacerdos validè matrimonio aſſiſtit, de quo etiam vide eundem *de parochis, cap.* 21. *num.* 46. *cum ſequentibus, & per totum*, ubi adducit plures caſus de aſſiſtentia parochi in matrimonio. Et matrimonium conſummare ante Eccleſiæ benedictionem, ſublato ſcandalo, non eſt peccatum mortale, Barboſ. *d. cap.* 1. *à num.* 176.

Matrimonium ſatius eſt cùm virgine contrahere, quàm cum vidua, quia maritus adoleſcentulam facilius poteſt conformem facere ſuæ voluntati, quàm viduam, ut tradit Salicet. *in l. præcipiunt, ff. de Ædilitio edicto*, quem refert Fr. Emman. Roderic. *t.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 12. *art.* 1. & vide Pilelphum *lib.* 11. *epiſtolarum, fol.* 145. ubi latè de hoc, & ait in uxore quatuor debere concurrere, probitatem ſcilicet, venuſtatem, nobilitatem & opes; quod ſi eadem in virgine & vidua concurrant, virginem viduæ, puellamque grandiuſculæ præferendam cenſet, ut laceræ, vetuſtateque obtritæ integram veſtem, ac novam. Et de ſecundis nuptiis, & utrum expediat ſeni ducere uxorem, vide Doctor. Luis Lobera de Avila *nas cartas que eſtao no fim de ſuas obras, fol* 31.

Matrimonia non ſunt contrahenda cum infamibus & vitioſis, & plura circa hoc refert Pineda *in Monarchia, lib.* 3. *c.* 28. §. 1. nec cum indignis, & pater ſal va conſcientia poteſt impedire hujuſmodi matrimonium, Menoch. *conſ.* 69. *num.* 36. *cum ſequentibus*, & matrimonia contracta inter impares non habent bonum exitum, idem *conſ.* 385. *num.* 6. Sanchez *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 6. *num.* 2. & Papa poteſt diſpenſare, ut diſſolvatur, & alia vide per Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 10. *n.* 39. *cum ſeq.*

Matrimonia cum hæreticis ſunt illicita, & reprobata per ſacros canones, *cap. non oportet, cap. cave*, 28 *q.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp* 72. Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 13. *n.* 37. Reynoſo *obſervat* 38. & hæretici pejores ſunt infidelibus, ut ex D. Aug. & aliis refert Henriq. *p.* 1. *ſum. lib.* 4. *cap.* 1. *p.* 207. Et poteſt ſummus Pontifex prohibere hæc matrimonia, ut mala in futurum evitentur, Sanch *d. lib* 7. *diſp.* 1. *num.* 7. *cum ſeq* & ad propoſitum eſt videndus Fr. Bernard. de Brito *p.* 2. *Monarch. Luſit. lib.* 6. *cap.* 6. Et matrimonium inter Chriſtianum & hæreticum, an & quando ſit validum? Vide per citatos à Barboſa *ad cap. decrevit* 14. *de hæreticis, lib. ſexto.*

Matrimonium contractum cum infideli & fideli eſt nullum, probatur auctoritate D. Pauli 2. *ad Corinth cap.* 6. Noli, inquit, conjungi cum infidelibus: conſtat ex *d. cap. oportet, & cap. cave*, & Doctor. *in cap.* 1. *de ſponſal.* Cov. 2 *p. c.* 7. §. 11, Nav. *in man. cap.* 22. *n.* 48. contrarium videtur tenere idem Apoſtol. 1. *ad Corinth. c.* 7. ibi, ſi qua mulier habet virum infidelem, & hic conſentit habitare cum illa, non dimittat virum ſanctificatus enim eſt vir infidelis per mulierem fidelem, & ſanctificata eſt mulier infidelis per virum fidelem. Vide text. *in cap. idololatria, & c. idem nunc* 28 *quæſt.* 1.

Digitized by Google

quaſt.1.cap.gaudemus,de divortiis. Unde cùm matrimonium apud infideles legitimè contrahatur, & validum ſit, efficitur ſacramentum, gratiamque confert, dum infideles baptizantur, ita Sanch. *de matrim.lib.2. diſput.9*.

Matrimonio putativo mulier lucratur dimidiam partem bonorum, ubi agitur de favore dotis, Tiraquel.*de jure mariti,gloſſ.8.n.137*.Xuar.*tit.de las arras fol.7.cum ſequentibus*,Cov.*p.2.de ſponſal.cap.7.§.1*. Perez *tit.4 lib.5.Ordinam. pag.164. cum ſequentibus*. Valdeſ.ad Soar.*p.2.pag.11.& 12*. Barboſa *in l.ſi cùm dotem.§. fin.num.2.ff. ſoluto matrim*.

Matrimonium quis poteſt contrahere in articulo mortis,Flamin. *de reſignat lib.3.q.10.n.5*. Molin. *de primog.lib.2 cap.5.n.25*. Ubi etiam quod filii naturales antea nati ex eo legitimi efficiuntur.

Matrimonii appellatione ubi aliquid relinquitur pro virgine maritanda, venit matrimonium ſpirituale, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.533. num.19.cum ſequentibus*

Matrimonium inter conſanguineos contractum, adveniente diſpenſatione nequaquam roboratur,niſi novo interveniente conſenſu,*conſ.17.n.21*.

Matrimonium metu contractum quando ſit nullum? Vide Barboſ. *in votis deciſivis Canonicis,voto 1. lib 1*. & quando ſit validum? Vide Themudo *deciſ. 296. p. 3*.

Matrimonii impedimenta vide apud Bonacin. *de natura & proprietatibus matrimonii,quaſt.3 puncto 1. propoſit.2.& puncto 2.cum ſequentibus*,Sanch.*de matrim. lib.7. diſput.6. cum multis ſequentibus*, Sà *in Aphoriſm. p.421. cum ſequentibus*, Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *matrimonii impedimenta*, Ægid. de Coninck. *de ſacram.diſput.30.de impedimentis matrimonii,& diſput.31.& 32*. & de diſpenſatione impedimentorum agit *diſput.33*. Et impedimentum publicæ honeſtatis attento jure antiquo durabat uſque ad quartum gradum, hodie attento Concil. Trident.*ſeſſ.24 de matrim. cap.3*. reſtrictum eſt ad primum ſolum conſanguinitatis gradum, Sanchez *dicto lib 7.diſput.68.num.8.9. & 10*. Ægid. de Coninck *dicta diſput.32.num.63*.Et impedimentum publicæ honeſtatis non ſolùm conſurgit ex ſponſalibus validis, ſed etiam ex matrimonio rato, Bonacina *dicta quaſt.3.puncto 11.n.9. ubi num.10*. quod extenditur uſque ad quartum gradum, & *num.11*. quod ex matrimonio rato invalido conſurgit impedimentum publicæ honeſtatis: & *num.18*. quod impedimentum publicæ honeſtatis oritur ex matrimonio contracto ſine parocho,& teſtibus;& *num.22*. quod ad ſummum Pontificem pertinet diſpenſare in hoc impedimento. Et impedimentum publicæ honeſtatis conſurgens ex ſponſalibus validis hodie non excedit ſecundum gradum, Barboſa *in collect. ad dictum cap.3.Concilii Trident.num.15*.ubi *num.16*. quod juſtitia orta in matrimonio rato dirimit matrimonium uſque ad quartum gradum. Et diſpenſatio ſuper impedimento conſanguinitatis & affinitatis, non facta mentione de copula habita inter impetrantes,eſt ſubreptitia; idem *in collect. ad dictam. ſeſſ.24.cap.5.num.17*.Et Nuntio Hiſpaniæ ſolet dari facultas diſpenſandi ſuper quocunque impedimento publicæ honeſtatis juſtitiæ, Garc. *de benefic.p.11. cap.5.num.367*.

Verbo MEDICUS.

MEDICI qui præcepta non obſervat,ſeipſum interimit,Farin. *de delict.p.5.quaſt.127 num.92*

Medicus qui invitum infirmum curavit, poteſt petere ſalarium.Surd. *deciſ.255.num.25*.Tiraquel. *de nobilitat.cap.6.num.38*. Rebuff. *de privileg. Scholar. privil.58*.Stephan. Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.107. num.24*. De Privilegiis medicorum vide Menoch.*de arbitr.lib.2.cent.4.caſu 579*. Et medicorum plura vide apud Rio. *de peſte,pag.129. verſu cum ſequentibus*, Barboſ. *de offic.& poteſt. Epiſcopi, allegat.92. per totam*, ubi etiam *num.8. & 9*. agit de duobus Protomedicis inſignibus hujus Regni, & quod medicus Regis magnam conſequitur dignitatem. Et plura alia in laudem medicorum, vide per Garc.*de nobilit.gloſſ.48.§.4.num.12*.Tiraquel. *d.tract.cap.31*. Barboſ. *dicta allegat.91.num.10.cum ſequentibus*, Pineda *na vida de Saon Joan Baptiſta, lib.2. art.3. cap.3.p.284* cum aliis citatis per Cened. *ad Decretal.collect.163.num.8*. Præſides provinciæ, vulgò *Corregidores*,poſſunt viſitare apothecas pharmacopolarum, & inventis aliquibus medicinis veteribus & corruptis,eas perdere & concremari facere, ita ſancitum eſt *in nova recopilat.legum Caſtella,l.1.§.4. tit.16. lib.3*. ubi Azeved. & vide Mex. *in tract. taxa panis,concl.5.num.32*.

Verbo MELIORAMENTA, MELIORATIONES.

MELIORAMENTA debent probari,& ſunt difficilis probationis,Maſcard. *de probat. concl.1037.num.5*. Menoch. *de interdict. remed.15. recuper.poſſeſſ.num.567*. Guter.*lib.3. pract. quaſt.68. num.18*. & melioramentorum materiam vide apud. Maſcard.*d. concl.1037*. Valaſc. *de partit.cap.10.ad finem,& de jure emphyt. quaſt.25. per totam*, Paul Caſtr. *conſil.270*.

Melioramenta non debentur probata ſola poſſeſſione rei melioratæ, ſed requiritur probatio, quod fuerunt facta à poſſidente,Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.cap.193.n.1*.Surd.*de alim.tit.6.q.23.n.7.& 8*. Cald.*de empt.cap.27.num.1.ad finem*.Et debent probare quod ſunt hæredes illius,qui fecit melioramenta,Menoch.*remed.15 recuper.poſſeſſ.n.567*. Barboſ. *in l.divortio.§.fin.p.1 n.96.ff.ſoluto matrim*. Et an ſpoliator poſſit opponere de priùs ſolvendis melioramentis,vide Menoch.*d.remed.15.n.499.& num.514*. Cald.*d.cap.27.num.5*.ubi quod ſpoliator non habet jus retentionis pro expenſis.

Meliorationum æſtimatio facienda eſt ſecundùm præſentem ſtatum,in quo reſtitutio fieri debet non ſecundum expenſas factas à principio,*l.in fundo,ff.de rei vendicat*.cum citatis per Barboſ,*in l.remiſſ. ad Ordinat.lib.4.tit.95.§.1.n.9*. quibus adde Vincent. de Franch.*deciſ.109*.Maſcard.*de probat.concl.1037.n.19*. Guter.*lib.3.pract.quaſt.68.n.18*. Valaſc. *conſult.119. in fine,& de jure emphyt.q.25.n.28*. quamvis Gam. *deciſ.137*. concludat, quod præteritum tempus ſit conſiderandum,& vide Ordinat.*l.3.tit.86.§.5*. ubi *que onde ouver bemfeitorias ſe faça compenſaçaon*, ubi Barboſa,& ab eo citatis adde Gabr. Pereira *deciſ.47 num.7*. Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p.2.deciſ.176.n.21. cum ſequentibus*, Phæb. *arreſto 56 p.2*.Reynoſo.*obſervat.56.n.15*. Et ſi melioramenta ſint deteriorata,& nunc ſint minoris valoris,ſecundùm eum ſunt ſolvenda,Valaſc.*conſult.161 num.10. & de partit.cap.6.n.14*. Ricc.*in collect deciſ.p.5.collect.2072*. Et ſolum ſit reſtitutio meliorationum attento tempore reſtitutionis,& in eo quo res reperitur meliorata,Surd.*de alim.tit.6.quaſt.8.n.18.& q.11 n.41*.Cald. *de empt.cap.27.n.10*. Quid in arboribus plantatis & exſiccatis? Vide Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.58.num.11.& deciſ.161.n.4*.

Melioramenta debent compenſari cum fructibus & deteriorationibus, *l.ſi negotia, ff. de negotiis geſtis*

Digitized by Google

gloſ verbo *ſuperfluum*, *in l.emptor.65 ff.de rei vendicat.& l.ſumptus* 48.*ff.eod.tit.l.ſi quis negotia*.2.*l.ſcribit Celſus* 33.*ff.ad Trebel*. Gam. *deciſ*.312. *n*.4.Valaſc.*de jure emphyt.quaeſt*.25.*n*.29.quia qui compenſat,ſolvit & debitum extinguit,*l*. 1.*ff.de compenſat.l.ampliùs non peti.ff.rem ratam haberi*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap*.728, *num*.6.*cum ſequentibus*.

Meliorationum pretium juratum à parte,& depoſitum, non debet tradi parti, ſi illud petat oblata cautione ante factam liquidationem meliorationum Cabed. *p*.1.*deciſ*.201.& ad propoſitum vide Valaſc. *de jure emphyt.q*.25.*num*.23. Phœb. *d.arreſto* 56.*p*.2. Gam. *deciſ*.4.*n*.3. Barboſa *in l.divortio*,§.*fin.p*.2 *n*.34. *ff.ſoluto matr*.

Meliorationes ſunt pars fundi, *l.quamvis, ff. de action empti*, Rebuff.*in l.fratrum* 31.*ff.de verbor ſignific.pag*.192. & quid quid in fundo continetur, venit appellatione fundi Cald. *de empt.cap*.9.*à principio*.

Meliorationibus articulandum eſt de communi valore, Maſcard. *de probat. concluſ*.1656. *num*. 47. Gam. *deciſ*.207.*& deciſ*.291.*num*.4.Valaſc.*conſult*.43.*n*.21. *& conſult*.70.*num*. 13.

Melioramenta quæ refici debent,ejus erunt generis, ut conſtet circa domus refectionem, arborum plantationem, & vineæ, quia inter utilia connumerantur à Boër. *deciſ*.44. *num*.6. *&* 7.Et teſtes debent teſtificari eodem pretio prædium fuiſſe melioratum, Neguzant.*de pignor.p*.5.4.*princip.quaeſt.memb*.4 *n*.18.

Melioramentorum exceptio impedit executionem ſententiæ, & retentio datur pro illis,Barb. *in d.l.divortio*, §.*fin.p*.3.*num*.41.*ff.ſoluto matrim*. Valaſc. *conſult*.111.*num*.15. Surd: *deciſ*.311.*n*.6.*&* 7.*& de alim. tit*.8.*privil*.62.*n*.8.*&* 9. Mend. *in praxi,lib*.3.*cap*. 21. *n*.49. Cald. *de empt.cap*.27. *num*.6. Et datur retentio etiamſi melioramenta non ſint liquida,Barboſ.*d*.§.*fin num*.29.ubi ait quod non ſufficit offerre cautionem: & quod retentio competit pro melioramentis,donec liquidentur, & excludatur ſpolium, tradit Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap*.494.*num*.12. *&* 13. & refert deciſum ſi melioramenta fuerint liquida, Phœb. *d.arreſto* 56.*p*.2.

Melioramenta facta in re emphyteutica, finita emphyteuſi, pertinent ad emphyteutam quoad æſtimationem, Barboſa *d*.§.*fin p* 1. *num*. 68. Gam. *deciſ*.22. & ibi additio, Cald.*de reſolut.emphyt.cap*.10. *num* 46.*&* 49. *& cap*.19. Sanch.*ad praecepta Decalegi*, *lib*.2.*cap*.19.*num*.34.

Meliorationes,emphyteuſi finita,repetunt à domino directo hæredes emphyteutæ,ex text.*in cap*.1 §.*ſi vaſſallus*, hic finitur lex, & eſt receptiſſimum,ut per Pinel. *in l*.1.*Cod. de bonis maternis*,2.*p.n*.71.*& in l*.2. *Cod.de reſcind. vendit*.2.*p.cap*.3.*n*.6.*&* 7.*& cap*.4.*n*. 2. Valaſc. *de jure emphyt. quaeſt*.25.*n*.6.Clar.*in* §.*emphyteuſis, q*.45.*&* §.*feudum,quaeſt*.88 Menoch.*de interdictis,remed*.15.*recuper.poſſeſſ.n*.502.*& de praeſumpt.l*.3. *praeſumpt*.32.*n*.9. Cald. *de nominat quaeſt*.18.*num*. 30. Joſeph Ludoviſ. *deciſ.Peruſ*.117.*n*.33.*cum ſeq*.Bellacomb. *tom*.1.*commun. opin.pag*.695 *n*.382.ubi ſecus ſi finita ſit emphyteuſis propter commiſſum,& vide Vincent.de Franch. *deciſ*.191.

Verbo MENDACIUM.

MENDACIUM eſt delictum, turpitudo & dolus, & mendax præſumitur eſſe in dolo Menoch. *de praeſumpt.lib*.5.*quaeſt*.3. *n*.53. Maſcard.*de probat.concl*.531.*n*.19.Surd.*deciſ*.165.*num*.14.Barboſa *in cap.ſuper eo* 4.*num*.5.6.*&* 7. *de uſur*.Farin.*conſ*.60. *num*.130.ubi *num*.136.*cum ſeq*.quod mendacium non damnoſum non eſt punibile. Et ex mendacio præſumitur doli,vel fradis conjectura, idem *de delict.p*.3 *quaeſt*.89.*num*.104.*& p*.4.*conſ*.40. *num*.18 & de mendacio vide multa per Valaſc. *conſult*. 183. *num*. 29 *&* 30. Cened. *ad Decretum*, *collect*.43.*num*.10. *cum ſequentibus*.

Mendacium pernicioſum infamando proximum eſt peccatum mortale,Sayr.*Clavis Regia lib*.11.*cap*.5. *num*.5.*& lib*.12.*cap*.2. Beja *caſuum conſcientiae p*.2.*caſu* 13.& non omne mendacium eſt peccatum mortale, ex Sayr. *d.cap*.2.*à n*.14.Et reſtitutio eſt facienda de fama, ubi quis verum crimen objicit, Covar. *var.lib*.1.*cap*.11.*num*.6.*ad finem*.

Mendacium in judicio eſt peccatum mortale,Cov. *d.lib*.1.*cap*.1.*num*.2. Sayr. *d. lib*.12.*cap*.2.*n*.16.*&* 19 Roderic. *in Sum*. verbo *Abogados*, *cap*.2.*num*.5.Mex. *in tract.taxa panis*, *concl*.3. *num*.13.Quid pro tuenda vita? Vide Cened. *ad Decretum,collect*.43.*num*. 11. Quid extra judicium? Vide Strach. *de mercatura*, *p*.2.*num*.9.*cum ſeqq*.

Mendacium in confeſſione Sacramentali eſt peccatum mortale, Azor.*inſtitut moral.p*.1.*lib*.5.*cap*.28. *col*.486. Sayr. *d.cap*.2.*num*.19.

Verbo MERCATOR.

MERCATORES utrum ſint nobiles? Vide Tiraquel.*de nobilit.cap*.33.*à num*.2.Guid.Papæ *deciſ*.166. Minſing. *cent*.6.*obſervat*. 55.*à n*.5. Strach. *de mercat.p*.2.*num*.17. Gam.*deciſ*.322.*aliàs* 324. ubi quod mercatores minutatim vendentes,non ſunt nobiles Et mercaturam exercentes ſunt nobiles,quando mercatura eſt magna,& magnam partem ſuarum facultatum quis tenet in mercibus, *l.nobiliores, Cod.de commerc. & mercat*. Addit ad Marant. *in pract*. *p*. 4. *n*.36.*pag*. 144. Et tunc mercatura derogat nobilitati, ſi quis eam per ſe exerceat, ſecus ſi per alios,nempe ſervos, & inſtitores, Guter. *lib*. 1.*pract*. *q*.137. *n*.20. Thom. Valaſc. *tom*.1.*alleg*.13 *n*.225.

Mercatorum cauſæ tractandæ ſunt ſimpliciter, & de plano,& ſine ſtrepitu, & figura judicii,& de bono & æquo,omiſſis juris ſolemnitatibus,Bart,*in l.ſi fidejuſſor*,§.*quaedam*, *n*.2 *ff.mandati*, Gregor. *tit*. 7.*part*.5. *in princ*. verbo *mercadores*, Strach, *de mercat.tit.quomodo in cauſis mercatorum procedendum ſit*, Valaſc. *de jure emphyt.q* 5.*num*.14. Rota Genuæ *deciſ* 96.*n*.5. Cur.Philip. *tom* 2.*lib*.2.*cap*.15.*num*.36.*&* 37. Barboſa *in l*.1.*ff.de judic.art*. 1.*num*. 127.Et mercatorum obſervantia facit jus.Rota Genuæ *deciſ*.2.*num*.41.*& deciſ*.206.*num*.3.Et in hoc caſu admittitur probatio per teſtes, ubi requiritur ſcriptura, Maſcard.*de probat. concl*.1236.*num*. 3.

Mercator an appelletur ille, qui locat equos vel mulas? Vide Bart. *in l.legatis ſervis*,*per illum text. ff.de legat*. 3.Panorm. *in cap*.1.*n*.38.*ff.de judic*. Chaſſan. *in conſuetud. Burgund.rub*.4.§.2.*fol*. 131.*n*. 7. Et mercator non dicitur,ſed artifex ille, qui rem emit, ut ſuo labore & induſtria in aliam formam redigat, *cap.ejiciens*,88.*diſt*.Surd.*deciſ*.313.

Mercator poteſt plures mercaturas, & in diverſis rebus exercere, imo eſt laudandus, argum. text. *in l.legatis ſervis*. §.*ſi unus,ff. de legat*.3.*l*.*procuratoris*, §.*ſi plures*, *ff. de tribut. in rem act*. Mex. *in tract. taxa panis*, *concluſ*. 5.*num*. 137. Matienz. *ad l*. 12. *tit*. 12. *gloſſ*. 2. *num*. 3. *lib*. 5. *novae recopilat*. Secus ſi artifex unus intromittit ſe in officio alterius, Cabed. *deciſ*. 158. *dos ſirgueiros è ſombreireiros*, *p*. 1. ubi pronuntiatum fuit, mota controverſia in oppido de *Santaren*, in favorem *dos ſirgueiros*. quod alii artifices, *ſombreireiros*. prohiberentur à miniſterio conficiendi, *os caureit è forros dos chapeos*, quod ad officium prædictorum *ſirgueiros* ſpectabat.

Mercator dicitur piſtor,Surd. *deciſ*.313.

Mercator

Digitized by Google

Mercator ſemper præſumitur lucrari, *l. comperimus, Cod. de navicular. lib.* 11. Et mercatorum lucra variantur ex tempore, Gam. *deciſ.* 110. *n.* 19.

Mercatores exteri forenſes, an poſſint prohiberi ab ingreſſu, & expelli à civitate? Vide Rebuff. *in leg. quod ſi minor, §. non ſemper, numero* 1. *ff. de minor.*

Mercatores an poſſint eſſe decuriones? Vide Mex. *tract. taxæ panis, concl.* 5. *num.* 137.

Mercator poteſt licitè, & abſque labe uſuræ emere vilius juſto pretio, quando veroſimiliter dubitatur rem illam tempore traditionis valituram plus, vel minus, & quando ſe exponit periculis, quæ veroſimiliter poſſunt contingere, Phœb. *deciſ.* 201. *num.* 9. *p.* 2.

Mercator cogitur edere librum rationum, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 106. *conſiderat.* 1.

Mercatorum libris quando credatur? Vide Surd. *deciſ.* 312. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. ſecundo, concl.* 20. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 22. *num.* 7. Gabr. Pereira *deciſ.* 97. Et non probant contra tertium, Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 13. *n.* 55. *& cap.* 171. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 110. Reynoſo *obſerv.* 47. Et pro ſcribente faciunt aliqualem præſumptionem, Bart. *in leg. adminiſtrandi, num.* 27. *ff. de neg. geſt.* Surd *deciſ.* 199. *num.* 1. Menoch. *conſ.* 39. *num.* 13. Maſcard. *de probat. concl.* 973. *num.* 3. *& concl.* 1233. *num.* 25. De mercatoribus vide aliqua per Mex. *tract. taxæ panis, concl.* 5. *num.* 137. Et de laudibus mercatorum, vide eundem *num.* 140. Sfort *de integrum reſtitut. quæſt.* 7. *art.* 16. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 6.

Verbo METUS.

METUS non præſumitur, *l.* 2. *Cod. de eo quod metus cauſa*, cum aliis, de quibus per Maſcard. *de probat. concl.* 1051. Menoch *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 126. Surd. *deciſ.* 194. *n.* 22. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 71. Et quo pacto probetur? Vide Farin. *p.* 5. *deciſ.* 40. *&* 42.

Metus minor magis excuſat mulierem, quàm maſculum, Surd. *deciſ.* 149. *n.* 24. Flamin. *d. quæſt.* 1. *num.* 61. ubi *num.* 62. quod minor metus magis cadit in puerum, quàm in virum.

Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur, relinquitur arbitrio judicis, Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *quæſt.* 25. *num.* 38 *& d. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 59. Et arbitrio judicis relinquitur, quæ ſit cauſa juſti metus, Gloſſ. verbo *metum*, ubi Barboſa plures refert, *n.* 6. *in cap. dilectus, de his quæ vi.* Et metus juſtus, ac cadens in conſtantem virum, quibus modis probetur. Vide eundem *ad cap. ult. de appellat num.* 3. *cum ſequentibus, in cap. unic. num.* 6. *de his quæ vi, lib.* 6. ait quod ut metus excuſet, vel reſcindat actum, debet eſſe juſtus, cadens ſcilicet in conſtantem virum, & non vanus.

Metus cadens in conſtantem virum excuſat, Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 1. *n.* 52. *cum ſeq.*

Metus juſtus inducitur ubi agitur de perdendo magnum lucrum, vel de incurrendo grave damnum in rebus propriis, Barboſa *ad cap. ult. de appellat. num.* 9. ubi *num.* 11. quod ex minis, quando ſunt illatæ à perſona potente, & ſolita minas exequi, aliàs ſecus: & *num.* 13. ex comminatione excommunicationis, intelligendo per eundem, *in cap. ad audientiam* 4. *de his quæ vi.* Et excommunicationis timor cadit in conſtantem virum, ſi excommunicatio ſit injuſta, & de facili appellando ſuperior adiri non poſſit, Maſcard. *de probat. concl.* 1051. *num.* 50 Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 129. *& num.* 134. *cum ſequentibus*, Barboſa *in dicto cap. ad audientiam, num.* 3.

Metus cadens in conſtantem virum inducitur ex carceratione, *l. qui in carcerem, ff. quod metus cauſa, l. nec timorem* 8. *ff. eod. tit.* cum traditis per Sanchez *de matrim. lib.* 4. *diſput.* 5. *num.* 9. De procuratione metu facta, vide Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 230. Et de aliis caſibus pertinentibus ad metum gravem & cadentem in conſtantem virum vide Bonacin. *de natura, & proprietatibus matrimonii quæſt.* 3. *puncto* 8. *num.* 6. Ubi etiam docet quod relinquendum eſt arbitrio prudentis viri judicare, quinam ſit metus cadens in conſtantem virum, & qui non cadens, & vide Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 15. *num.* 55. Ubi ait, quod dicitur metus cadens in conſtantem virum, amittendo partem bonorum.

Metus cenſetur excluſus per geminationem actus *l.* 2. *Cod. de eo quod metus cauſa*, Menoch. *conſ.* 1. *num.* 297. *& de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 126. *ad finem.*

Metus cenſetur durare durante cauſa ejuſdem, quamvis in exterioribus oſtendatur plena & omnimoda libertas, ex Bart. *in l.* 2. *numero* 7. ubi Bald. *numero* 8. *Cod. de his quæ vi*, Dec. *conſ.* 219. *numero* 7. *lib.* 2. Roland *conſ.* 95. *numero* 32. *vol.* 1. Menoch. *dicto lib.* 3. *præſumpt.* 4. *numero* 21. Maſcard. *de probat. concl.* 1055. *numero* 36. Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 14. *num.* 27. Garcia *de nobilit. gloſſ.* 17. *num.* 47. Gam. *deciſ.* 346. *num.* 4. quod procedit, quamvis magnum temporis intervallum intercedat, ex Baldo Dec. Gom. & Gam. *dictis locis*, Guter. *conſ.* 16. *num.* 15.

Metus reverentialis an excuſet? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 127. *num.* 14. *& de arbitr. lib.* 2. *caſu* 136. *num.* 9. *& conſ.* 1. *num.* 493. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *numero* 40. *Cod. de in integrum reſtitut. min. & de renovat. quæſt.* 16. *num* 59. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 1. *num.* 166. *cum ſequentibus*, Guter. *conſ.* 16. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Burg. *conſ.* 3. *num.* 11. Valaſc. *conſult.* 136. *num.* 21. Surd. *dec.* 194. *num.* 29. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 6. *num.* 7. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 14. *num.* 48. *& p.* 4. *deciſ.* 42. *in addit.* verbo *Reverentia*, & de precibus importunis, vide eundem *dicta p* 4. *deciſ.* 40. *Addit. ult.* & niſi minæ, aut verbera illi adjungantur, non cadit in virum conſtantem. Barboſa *ad cap. ex litteris* 11. *de deſponſat. impuberum, num.* 2. Et in majoratibus non excuſat metus reverentialis, niſi nimia crudelitas, minæ, aut verba injurioſa concurrant, Molin. *de primog. lib* 3. *cap.* 3. *num.* 9. ubi *n.* 10. quod metus minor requiritur in muliere, quàm in viro: & *num.* 11. quod metus reverentialis ſimul cum enormiſſima læſione ſufficiens eſt ad primogenii reciſionem.

Verbo MILITARE, MILITARIS, MILITES, MILITIA.

MILITUM antiquorum privilegia competunt militibus noſtri temporis, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 118. Et de militibus noſtri temporis, vide Bobadil. *lib.* 4. *Polit. cap.* 1. *n.* 14. Privilegio *de homenagem*, non potiuntur centuriones, vulgò *Capitaens*? ſigniferi, vulgò *Alferez*, & Sargenti conſtituti in Ordinationibus militaribus à Rege per loca diſpoſiti, qui licèt equitum privilegio fruantur, non tamen equitum confirmatorum, ita Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 13. *à num.* 264. quod notatur ad intellectum Ordinat. *lib.* 5. *tit.* 120. *in princip.*

Digitized by Google

quæ non comprehendit Equites *de cota darmas*, ex- Valaſc. d. *allegat.*13. *num.*239. Qui dicantur Equites confirmati, & quæ obſervare debeant, vide apud Ordinat. *lib.*2.*tit.*60.

Milites qua ætate excuſentur ire ad bellum? Vide Greg. *l.*3.*tit.*19. *part.*2. verbo *ſententia*, Roman. *ſing.*123. Rebuff. *tom.*1. *ad leges Galliæ*, *tit. de Regiſtris*, *p.*514.*num.*14. Cabed *deciſ.*29.*num.*5.*p.*1., ubi quod minor 18. annorum, & ætas 70. annorum excuſat. Et quid ſi de proximo quis uxorem duxit, an excuſetur illo anno Vide *Deut. cap.* 24.& in hoc Regno ſemper fuit conſuetudo, quod in primo anno matrimonii non cogeretur ſponſus ire ad bellum, & ita dixit Gondiçalvus Mendez de Vaſconcellos Regi Dom. Joanni I. bonæ memoriæ, ut refertur *in ejus Chronico*, *cap.*100. *ad finem.*

Militare in qua ætate quis poſſit compelli? Vide Numer. *cap.*40. & 42. Gloſſ. *in l.*1. *Cod. de his qui non impletis ſtipendiis*, *lib.*10. Liv. *decade* 3. *lib.*1. & 3. Joan de Pineda *ſuper Job cap.*7.*verſ.*2. *pag.*201. Tiraq. *ad l.*6. *connub. num.*8. Thom Valaſc. *tom.*1, *allegat.*7.*n.*27. *cum ſeqq.* Juſt. Lypſ. *de militia Romana*, *lib.*1. *dial.* 2. *pag.*16. *cum ſeqq.* Balthaſ. Ayala *de jure & officio belli*, *lib.*3. *cap.*4. *num.*14. Gregor. Lopez, Roman. Rebuff. & Cabed. *dictis locis.*

Militia nobilitat, Tiraquel. *de nobilit. cap.*8. *num.*2 *cum ſeqq.* Guter. *pract. lib.* 3 *quæſt.*17. *num.*147. quamvis, quod militia non ſit dignitas, eſt text. *in l. fin. Cod. de paganis*, ibi: *Dignitatis*, *vel militiæ*, Tiraq. *dicto cap.*8 *num.*8.

Milites verè ſunt Duces & Comites, Menoch. *conſ.*1.*num.*152.

Militiæ Ordinum militarium ſunt licitæ, Menchac. *illuſtr. cap.*105.*num.*47.

Militarium Ordinum hujus Regni Magiſtri, & Adminiſtratores perpetui habent juriſdictionem ordinariam in omnibus cauſis, & perſonis ipſorum Ordinum Reynoſo *in ſuis obſervat. pract. obſerv.* 54.

Milites Ordinum militarium, Chriſti Domini, Divi Benedicti, S Stephani, & S. Lazari, D. Jacobi, Calatravæ, & Alcantaræ, atque alii, an ſint verè Religioſi? Vide pro utraque parte Doctores citatos per Barb. *de officio & poteſt. Epiſcopi*, *allegat.*12.*n.*46. quibus adde Flamin. *de reſignat. tom* 1. *lib.*6. *q.*1.*n.*158 *cum ſeq.* Flor *var. q.*2 *a num.*205. Sayr. *Clavis Regiæ lib.*6. *cap.*9.*n.*10. Thom. Valaſc. *tom.* 1, *alleg.*29.*n.*110. alter Valaſc. *conſult.*148.*num.*5. Phœb. *deciſ* 85 *n.*1. *p.* 1. Cardoſ. *in praxi judic. & advocat.* verbo *Regulares*, *num.*3 Reynoſo *obſervat.*1. Cæſar. *p.*3. *ſelect. de Eccleſ. Hierarchia*, *diſp.*14.§ 6 *à num.*3 Et Equites Sancti Joannis Hieroſolymitani ſunt verè Religioſi, Flamin. *d. quæſt.*2. *num.*120. Gonzal. *ad reg.*8. *Cancellar. gloſ.*8. *num.*37. *cum duobus ſeqq.* Phœb. *p.* 2. *deciſ.*171. *num.*18. ubi *num.*19. quod filii eorum ſunt inceſtuoſi.

Milites Ordinum militarium habent beneficium regulare, & præceptoriæ, vulgò *Commendæ Ordinum Militarium*, ſunt verè beneficia Eccleſiaſtica, Azor. *inſtitut. moral. p.*2.*lib.*3.*cap.*26.*quæſt.*9 *col* 298 Garc. *de benefic. p.*1.*cap.*1.*num.*1. *cum ſeq.* Cabed. *deciſ.*64. *num.*11.*p.*2. cum aliis citatis per Cæſar. *dicto* §. 6. *num.*1. ubi *num.* 2. alios citat pro contraria parte negativa, nempe quod præceptoriæ non ſint beneficia Eccleſiaſtica.

Milites Ordinum militarium gaudent fori privilegio, etiamſi profeſſi non ſint, Barboſa *dicta allegat.*12 *num.*45. ubi etiam addit, quod in hoc Regno Milites Ordinis Domini noſtri Jeſu Chriſti, potiuntur privilegio exemptionis, ſi habuerint præceptoriam militarem, vulgò *Commenda*, aut aliquam tenentiam, ſeu panem civilem, cum habitu illius Ordinis, vulgò *tenſa*. Idem diſponit Ordinat. *lib.*2.*tit.*12. §.2.& tradit Gabr. Pereira *p.*2. *de manu Regia*, *cap.*58. *in principio menos de quinze milre.* Valaſc. *conſult.*131. *num.*5.*tom.*2.

Milites commendatarii excuſantur à gabellis, portagiis, ſiela, & aliis tributis, Phœb. *p.*1.*deciſ.*85.*n.* 3. *juncto num.*10.& 21. Reynoſo *obſervat.* 1. ubi *obſervat.*3. ait, quod marito mortuo privilegia, quæ eis competunt ratione nobilitatis, extenduntur ad illorum uxores viduas, ſecus eſt in privilegiis, quæ competunt ratione officii, & dignitatis illi annexæ: & *obſervat.* 4. quod filii eorum ante matrimonium ſuſcepti ſunt ſpurii, non naturales.

Milites Chriſti poſſunt facere teſtamentum, Molin. *de primog. lib.*2. *cap.*9. *num.*69. alter Molin. *de juſtit. diſput.*141. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.*13. *cap.* 5. *col.*1185. *quæſt.*1. Valaſc *conſult.*108. *num.*7. Fr. Emman. Roderic. *tom.*3. *quæſt. regular. quæſt.*29.*art.*7. & *quæſt.*69.*art.*7. contra Navat. *de redditibus*, *quæſt.*3. *monito* 13. Et quomodo poſſint diſponere in teſtamento circa filios? Vide Phœb. *p.*1. *deciſ.*88.*num.*13. ubi aſſerit judicatum patre teſtante, quod teſtamentum minus ſolemne non eſt inter illegitimos adimplendum: ubi addit, quod nobilis habens aſcendentes ſolam tertiam poteſt relinquere naturalibus, ex Ordinat. *lib.*4.*tit.*92.§.*fin.*

Verbo MINOR.

MINOR ætas probatur ex datione tutoris, & curatoris, Hyppolit. *conſ.*19.*n.*15.& 16. Alciat. *reg.*2.*præſumpt.*14.*num.*8. Menoch. *de præſumpt. l.* 2. *præſ.*50.*num.*40.& *lib.*6.*præſ.*45.*num.*24 Maſc. *de probat. concl.*666.*num.*54.*cum ſeqq.*& *concl.*674.& *concl.* 826.*num.*7.& *concl.*1045.*num.*19.& *concl.* 1059.*n.*33. Cota *in memorab.* verbo *decretum* 1. Surd. *deciſ.* 133. *num.*14. Gam. *deciſ.*350.*n* 1. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *cum non abſimilis*, *num.*4.*verſ. ad hæc*, & verbo *minoribus*, *n.*34. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.*1.*n.*16.

Minori conceditur reſtitutio probando ſe læſum facilitate ſua, vel dolo adverſarii, *l. minor autem magiſtratus*, §. *ſin autem*, *ff. de minor.* Menoch. *conſ.*100. *n.*289.& *lib.*1.*præſumpt.*182.*num.*14 Maſcard. *concl.* 1058.*num* 25. Cald. *in d. l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*, *Cod. de in integrum reſtitut. minor.* Alciat. *de præſumpt. reg.*2.*præſumpt.*42.*n.*6.

Minor an reſtituatur adverſus recognitionem? Vide Avend. *de exequend. mandat. p.*2. *cap.*30.*n.*7.

Minor 25. annis mercator non reſtituitur adversùs contractus quos fecit, Stracch. *de mercat. p.*3.*num.*26. & 27. Menoch. *conſil.* 1. *num.*350. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *num.*55. *Cod. de in integrum reſtit. min.*

Minor non eſt reſtituendus cum damno tertii, Flamin. *de reſignat. lib.*11.*quæſt.*4.*n.*74.

Minori conceditur reſtitutio adverſus tertium poſſeſſorem, in quem res fuit alienata, *l. minor* 39. *in princip. ff. de evict. alt. ad finem*, *Cod. de repudiat. hæredit. l. in cauſæ* 14 § *ult. ff. de minor.* Flamin. *de reſignat. lib.*3.*quæſt.*7.*num.*51.

Minor 25. annis reſtituitur in renovatione emphyteuſis non poſtulata intra annum, Cabed. *deciſ.* 203. *num.*8.*p.*1

Minor reſtituitur ad appellationem omiſſam, Menoch. *de præſumpt. lib.*3.*præſumpt.*82.*num.*8.*cum ſeqq.* Maſcard. *de probat. concl.*960. *num.*17. *cum ſequentibus* & *concl.*1058.*à num.*17.& *concl.*1273 *num.*6. Cald. *in d. l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo*, *num.*18. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Guter. *lib.*3. *pract. q.*37 *num.*17. Flamin. *de reſignat. tom.*2 *lib.*11 *quæſt.*4.*n.*56. Flor *var. quæſt.*5.*num.*6. Et tempus 30 dierum datum ad reſpondendum, an emphyteuſim retinere malit,

currit

Digitized by Google

currit minori domino directo, Cald. *de reſolut.emphyt.cap.* 14.*num.*21.*cum ſeq.*

Minor in reſtitutione debet probare, ſe eſſe intra quadriennium conceſſum ad reſtitutionem *cap. conſtitutus, de integrum reſtitut.* Menoch. *conſ.* 100. *num.*289. Maſcard, *de probat. concl.* 1058. *num.* 132. Cald. *in d.l.ſi curatorem*, verbo *infra, num.*19.*Cod. de in integrum reſtitut.min.*

Minor quando puniatur in delictis? Vide Barb. *in collect. ad cap.* 1. *delict. puerorum*, *n.*4. & 5. ubi quod minores mitiùs puniuntur, & ratione minoris ætatis pœna eſt minuenda, & adverſus confeſſionem delicti factam in judicio minor reſtituitur.

Minor læſus in renunciatione beneficii non poteſt remedio reſtitutionis uti, quandocunque in renuntiatione læſus non eſt, gloſſ magna *in c. ex parte. de reſtit.ſpoliat.*Menoch. *de interdict remed.*10.*recup.poſſeſ.n.*104 Cald *in d.l.ſi curatorem*, verbo *læſis,n.*38. & 39.Put.*p.*1. *deciſ.* 437.& *p.*3. *deciſ.*9 Peregrin. *de privileg.fiſc.*1,*lib.*5.*tit.*1.*n.*46. Flamin. *de reſign.tom.*1. *l.*3.*q.*7.*n.n.*10.*cum ſeq.*Azor.*inſtit.moral.p.*2.*l.*7.*c.*20. *col.*881.Garc.*de benefic.p.*11.*c.*3.*n.*60. Et an in beneficialibus detur reſtitutio? Vide Farin. *deciſ.* 598. *in noviſſ.*Et quod minor 14.annorum poteſt renuntiare beneficio,aſſerit Flamin. *d.q.*7.*n.*58 Item minor 25. annorum in beneficialibus, quamvis reputetur pro majore,juxta text.*in cap.fin.de judic.l.ſexto*, Flamin. *d.q.*7.*n.*3. conceditur illi reſtitutio, Cov. *var. lib.* 1. *cap.*5.*num.*8.pluribus citatis Cald.*in d.l.ſi curatorem*, verbo *implorare*, *n* 38.qui *n.*41. concludit,quod minor in beneficialibus reſtituitur ad appellandum, quamvis contrarium ſequatur Cardoſo *in praxi judicum*, & *advocat.* verbo *minor*, *num.* 48.

Minores de Obſervantia,& Capucini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, Barboſa *in collect.ad Concil. Trident.ſeſſ.*25.*de Regular.cap.*3.*n.*2.

Verbo MISSA.

MISSA licèt dici non poſſit, niſi in Altari conſecrato,*cap. Altaria,de conſecrat. dist.*3.Fr. Emman.Roderic.*quæſt.Regular.tom.*1.*quæſt.*18.*art.*1. nec in altari portatili,attenta diſpoſitione Sacri Concilii Trident.*ſeſſ.*22 *ſub decreto de obſervandis & evitandis in ſacrificio Miſſæ*, tamen tempore peſtis propter periculum infectionis, quæ evenire poteſt, ſi una conveniant ſani & ægroti,poteſt Miſſa celebrari extra Eccleſiam in cœmeterio, argum.eorum quæ notant Guter. *Canon.quæſt.cap.*30. *n.*24. Navar. *conſ.*1. *ſub tit.de conſtitut. num.*76 Roderic.*d.tom.*1.*quæſt.*45. *art.*4.5.& 6.& *tom.*3.*q.*32.*art.*12.*in fine*, Azor. *inſtit. moral.p.*1.*lib.*10. *cap.* 26. *col.* 1025 Henriq. *in ſum. lib.*9.*cap.*27.*pag.*833 præſertim ubi non ita facilis ad Prælatum datur acceſſus pro licentia petenda: facit doctrina Innocentii *in cap. venerabilem, ad finem*, *de elect.*quam refert & ſequitur Cota *in memorab.*verbo *par.p.*657 & quæ Avil.*ad cap.* 1. *Prætor. fol.* 46.*n.*22 & ita obſervatum vidi in territorio Vimaran, graſſante peſte anno Domini 1599.quæ incepit menſe Maii ejuſdem anni,& duravit menſe Septembri.

Miſſæ ſacrificium ut celebratur Dominicis,& feſtivis diebus,tenetur Parochus dare candelas & cereos, & non parochani, quia cum parochiani his diebus teneantur audire miſſam, *cap.ut dominicis, de parochiis*, exornant plures relati per Cened. *ad Decretal. collect.* 104 & concordat conſtitutio Archiepiſcopat. Brachar. *tit.* 9. *conſtit.* 2. etiam parochus tenentur audire ſacrum, ex Soto relato per Guter. *Canon. quæſt. cap.*30,*num.* 3. & cùm Miſſa non poſſit dici ſine lumine, imo ſine duabus candelis, vel cereis, ut reſolvunt P. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 49. *num.* 1. & citati per Cened. *ad Decretal. collect.* 44. *num.* 2. manifeſtè convincitur, quod parochus tenetur dare candelas. Et ſi parochiani aliquando devotionis cauſa aliquos cereos, vel candelas ponunt, quando Miſſa celebratur, non poteſt parochus eos cogere, ut ponant in futurum, argum.Bart. doctrinæ *in l.cùm de in rem verſo*, *num.* 9. *ff. de uſuris*, de qua Gam. *l.* 45. *Tauri*, *num.* 172. Menoch. *de arbitr. caſu* 160. *num.* 17. Maſcard. *de probat. concl.* 991. *num.* 2. Nec poteſt competere parocho interdictum, *unde vi* cùm ſit præſtatio perſonalis, ex gloſſ. *in l. Regulariter,ff. de petit. hæreditat.* Gom. *ubi proximè*, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 87. Obſtat tamen ſupradictis, quod dicta doctrina Bart. non procedit quando datur favor cauſæ piæ; Abb. *in cap. ſuam*, *num.* 8. *de ſimonia*, Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 3. Hyppolit. *ſing.*191.Surd. *de alim.tit.*1.*quæſt.*60.*num.*9. Et ſufficiunt decem anni, ſecundùm Abb. *ut ſuprà*, *num.* 9. Cov. *d.num.* 3. Gregor. Lopez *ad l.* 15. verbo *de ſu officio*, *ad fin.tit.* 17.*part.*1. Dec. *conſ.* 214.*num.* 2. *ad finem.* In Conimbricenſi Epiſcopatu eſt conſtitutio, quæ præcipit habere lumen accenſum diu noctuque ante Sanctiſſimum Sacramentum, probatur *tit.* 5.*de Sacramento de Euchariſtia*, *conſtit.* 6. & quod ad populum ac parochum pertinet facere hos ſumptus; refert Barboſa *de parochis*, *cap.* 20. *num.* 29. *cum ſequentibus*, & *ad cap.ſanè* 10. *num.*6.*de celebrat. Miſſarum*

Miſſa quando celebratur in diebus de præcepto, an teneatur parochus eam applicare pro præcepto? Reſpondetur quod ſi ſit conſiderandum jus poſitivum, & inſtitutio beneficii, non tenetur parochus applicare ſacrificium pro populo ſingulis diebus; nam diverſa ſunt obligatio ad celebandum & obligatio ad applicandum, cùm aliquis obligari poſſit ad celebrationem, quamvis non obligetur ad applicationem, cum inſtituatur beneficium curatum ad animas doctrina, & ſacramentorum adminiſtratione paſcendas, & non debentur proventus paſtorales præciſè, ut celebrent ad intentionem populi, ſed ratione potiùs officii paſtoralis, niſi aliud conſuetudo præſcribat, cui ſtandum eſt: ita Nav. *in man. cap.* 25. *num.* 92. Vaſquez *p.*3. *diſp.* 234.*art.*6. *cap.*6 Poſſevin. *de officio Curati*, *cap.* 2.*n.*4. Fraxinel. *de obligat. Sacerdot. ſect.*3.*prænot.*2.§.2. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*4. *deciſ.* 201 P. Suar. *tom.*3. *diſput.* 86. *ſect.* 1. *verſ. de beneficiis igitur*, Valer.Reginald. *in praxi fori pœnitent.lib* 23. *num.*238. & citati per Bonacin. *de Sacrament. Euchariſtia, diſput.* 4. *quæſt. ult. puncto* 7. *in* 2. *propoſit. num.* 5. Attamen juxta decreta & diſpoſita per Sacrum Concil Trident. *ſeſſ.* 23.*cap.* 1.*de reformat. in principio*, videtur quod parochus tenetur Miſſæ ſacrum ſuis ovibus applicare juxta boni, & prudentis viri arbitrium, ex Bonacina *ubi proximè*, de quo vide *Conſtitut. Bracharenſ. conſtit.*4.*tit.*14 hanc partem fovet Sacra Concilii Trident. Congregatio *in decreto de celebrat. Miſſarum, de mandato felicis recordat. S. D. Vrbani Papæ octavi emanato* ita Gavant. *in comment. ad rubricas Miſſalis. tom.* 1. *p.* 3. *tit.* 12. *num.* 5. Verba hujus decreti ita ſonant, videlicet: *Ad quartum reſpondetur, Sacerdotes quibus diebus tenentur Miſſas celebrare ratione beneficii, ſeu Capellæ, legati, aut ſalarii, ſi eleemoſyna pro aliis etiam Miſſis celebrandis ſuſceperint, non poſſe eadem Miſſa utrique obligationi ſatisfacere.*

Miſſam celebrans ante matutini officii celebrationem, non peccat mortaliter, Bonacina *de Miſſæ ſacrificio*, *diſput.*4. *quæſt. ult. puncto* 9. *num.* 7. & *de horis Canon. diſp.* 1.*quæſt.*3. *puncto* 4.*in ſecunda propo-*

Digitized by Google

ſit, num. 11. Vincent. Filliuc. tom. 1. moral. quæſt. tract. 5. de Euchariſtia quatenus eſt ſacrificium, cap. 5. à n. 139. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi. alleg. 24. n. 15.

Miſſa quando poſſit celebrari per ſubſtitutum ab illo, qui tenetur celebrare? Vide Steph. grat. diſcept. forenſ. cap. 800. num. 4. cum ſeqq.

Miſſæ præcepto ſatisfacit qui Græcam Miſſam audit, Sa in Aphoriſmis confeſſariorum, verbo Miſſa auditio, pag. 461.

Miſſæ ſacrificium remittit peccata venialia, Barboſa in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ, cap. primo, num. 30.

Miſſæ ſacrificium exhibet levamen, & ſubſidium aliquod certum pœnarum iis qui ſunt in purgatorio, Barboſa d. ſeſſ. 22. c. 2. num. 7. ubi num. 8. quod Miſſas, vel officium defunctorum poteſt quis humanis ſibi celebrari facere: & num. 9. quod fideles majora beneficia ſibi comparant, ſi Miſſas curent ſibi celebrari dum vivunt, de quo etiam Cened. pract. quæſt. 28. in fine, ubi addit quod non dicantur orationes, quæ monſtrant aliquem jam mortuum, ut v. g. Inclina Domine.

Miſſam de Requiem melius eſt, quàm de feſto celebrare in diebus duplicibus, qui non ſunt de præcepto, ut obſerventur ſanctificati juxta inſtitutionem capellæ, aut voluntatem defuncti, ut reſolvunt Par. Fr. Authon à Nativitate tract. de purgatorio, lib. ſexto, cap. 4. & Anton. Ferdinandus de Moure p. 1. do compendio da dotrina moral, cap. 5. de divino ſacrificio da Miſſa, §. 19. pag. 77.

Miſſarum ſuffragia non poſſunt impleri extra locum deſignatum à teſtatore, Phœb. deciſ. 47. & deciſ. 100. p. 1. & deciſione 154. n. 13. p. 2.

Miſſæ pitancia utrum taxari poſſit, & Sacerdos qui aliquam pecuniæ quantitatem accepit pro dicendis Miſſis, ſi eas celebrari facit minori pitancia, poſſit licitè ſibi retinere reſiduum ejus, quod ipſi datum fuit? Vide Cened. pract. quæſt. 27. Barboſa in collect. ad Conc. Trid. ſeſſ. 22. de Sacrific. Miſſæ, in princ. n. 8.

Miſſarum onus impoſitum rei legatæ, ut perpetuò ex illius redditibus celebrentur Miſſæ, an efficiat majoratum, vel rem inalienabilem, & quid ſi cum illo onere Miſſarum adjiciat expreſſa prohibitio alienationis, vide Reynoſo obſerv. 68. & 69.

Miſſarum reductio ad minorem numerum facienda eſt in Synodo. Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 4. Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 29. & in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ. 25. de reformat. cap. 4. Bonacina de Miſſæ ſacrificio, diſp. 4. quæſt. ult. puncto 7. §. 2. num. 9. ubi refert Doctores etiam ad illud, quod poteſt Epiſcopus abſque Synodi conſenſu commutare, & moderari numerum Miſſarum, quibus adde Themudo deciſ. 323. part. 3.

Verbo Molendinum, Molendinarius.

MOLENDINA æquiparantur navibus, & tanquam mobilia non veniunt appellatione poſſeſſionum, & terrarum, ex Stephan. gratian. diſceptat. forenſ. cap. 564. num. 1.

Molendina poſſunt alienari per tutorem, ſeu Prælatum ſine ſolennitatibus, Menoch. remed. 1. recuper. poſſeſſ. n. 44. Cald. in l. ſi curatorem, verbo contractum, num. 14. Cod. de in integrum reſtitut. min. Guter. lib. 3. pract. quæſt. 91. num. 4. Surd de alim. tit. 8. privil. 45. n. 4. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 564. à num. 18 Item Guter. de tutel. p. 2. cap. 5. n. 61.

Molendina duo, quibus ſervit una cluſa, ambo tenentur contribuere in refectione, Gregor. Lopez l. 15. verbo cada uno, 32. part. 3.

Molendinum qui promiſit reficere, intelligitur de prima vice, Tiraquel. in l. boves, §. hoc ſermone, n. 100. de verbor. ſignificat.

Molendinum ex quo ſolvebatur penſio, ſi ſit per incendium aut terræ motum, aut publici fluminis alluvionem deſtructum, ut arta ſolum permaneat, tunc emphyteuta non tenebitur reædificare, ſicut nec antiquam penſionem ſolvere, ex citatis per Barboſ. in remiſſ. ad ordinat. lib. 4. tit. 39. in princ. num. 18. Secus eſt ſi pro parte res pereat, quia non excuſabitur à ſolutione totius penſionis, Mendez in praxi, lib. 3. cap. 21. num. 56. in fine, Stephan. Gratian diſcept. forenſ. cap. 557. num. 16. cum ſeqq. & vide Valaſc. de jure emphyt. quæſt. 26. num. 8.

Molendinarius, qui tenetur alicui molere granum ſuum non tenetur gratis, ſi poſtea aucta ſit familia. Bobadilla in Polit. lib. 3. cap. 4. n. 28. Joan Maria Nov. inter deciſiones Aloyſii Riccii, poſt deciſ. 150. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. num. 3. p. 2.

Molendinum quis poteſt facere in parte ſuperiori, quando ex hoc nullum ſequitur præjudicium molendini, quod in inferiori antea erat conſtructum, l. hoc jure, §. ex flumine, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Afflict. deciſ. 388. n. 11. & 12. Gom. l. 46. Tauri, n. 13. Menoc conſ. 43. n. 10. & de præſumpt. lib. 6. quæſt. 29. num 15. quæ procedunt etiamſi ille, qui habet molendinum in parte inferiori, illud prætendat præjudicium, quod propter molendinum novum non ibunt tot ad ejus molendinum, hoc enim intereſſe, quod pendet ex voluntate euntium, non conſideratur à jure, Alexand. conſilio 184. n. 1. lib. 2 Dec. conſ. 244. num. 4. Gom. l. 46. Tauri, n. 12. col. 3. Stephan. Grat. diſcept. forenſ. cap. 489. num. 1. cum ſeq. Seſſe Aragon. deciſ. 187. num. 108.

Verbo Monachus.

MONACHORUM appellatione veniunt moniales, Dec. in l. fœmina, num. 13. ff. de regul. juris, Menoch. de arbitr. caſu 421. num. ult. Rebuff. in praxi, tit. de Regia ad Prælat. nomin. facienda, §. monaſteriis, pag. 568. Flamin. de reſignat. l. 2. quæſt. 1. n. 71. cum ſequentibus, & lib. 3. quæſt. 12. num. 11. Flor. var. quæſt. lib. 1. quæſt. 10. num. 25. Et Abbatiſſa in adminiſtratione æquiparatur Abbati, Flamin. de reſignat. lib. 12. quæſt. 4 num. 30.

Monachus non poteſt eligi in Abbatem, ſeu Priorem monaſterii ſui, ſi non fuerit profeſſus, & attigerit vigeſimumquintum annum, cap. nullus religioſus de elect. lib. ſexto, cum aliis per Cardoſum in praxi judicum & advocat. verbo Regulares, n. 30. ubi n. 41. quod non poteſt eſſe executor teſtamenti, niſi habeat licentiam ſui Prælati, ex text. in cap. religioſus, ubi gloſſ. 2. de teſtamentis, lib. ſexto, cum aliis.

Monachus tranſlatus de uno ordine ad alium, bona quæ habet, debent pertinere durante ejus vita ad ſecundum monaſterium, Abb. in cap. fin. n. 3. de Regul. Navar. in cap. non dicatis, 12. quæſt. 2. n. 35. & in c. ſtatuimus, 19. quæſt. 3. n. 22. & 24. & comment. 4. de Reg. n. 24. verſ. 31. & Surd. de alim. tit. 9. q. 27. n. 7. Cov. in cap. 1. de teſtam. n. 21. Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. q. 79. art. 2. & tom. 3. quæſt. 5. art. 5. & quæſt. 52 art. 27. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 5. col. 1225. & vide Cald. de nominat. quæſt. 12. n. 62. Tiraquel. de retract. lig. §. 1. gloſ. 9. n. 105. Greg. l. 2. tit. 15. part. 2. Fr. Emman. Roderic. tom. 1. quæſt. Regular. q. 30. art 10. Phœb. deciſ. 63. p. 1. Reynoſo obſervat. 12. Idem in acquiſitis à Monacho poſtea ejecto, Azor. dicto lib. 6. tit. 12. cap. 16. col. 1229. Cabed. deciſ. 163. n. 1. Rebuff. in concord. tit. de Regia ad Prælat. nominat. §. ult. p. 580. Et quid in tranſlato è monaſterio ad beneficium; Vide

Digitized by Google

Vide Navar. commento 2. de Regular. num. 6. Et monaſterium ſecundum tenetur Monacho ſic tranſlato alimenta miniſtrare, Surd. d. q. 17. à n. 1.

Monachus Fratrum Minorum in ſucceſſione non facit partem, nec numeratur, nec eſt impediméto ſequentibus ad ſuccedendum, Bald. in l. unica, in princip. n. 11. Cod. de caducis tol. alii relati per Surd. de alim. tit. 3. quæſt. 1. num. 44. tradunt etiam Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 122. conſiderat. 2 Mart. de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 99. n. 7. Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 676. n. 4. cum ſequentibus. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1997. Et qui decedit cum filio de ordine Mendicantium, videtur decedere ſine liberis, Prob. ad Monachum in cap. ult. de pact. lib. 6. num. 5. Bart. in l. ult. num. 2. Cod. quando & quibus quarta pars lib. 10. Seſſe Aragon. dec. 44. n. 16. Stephan. Gratian diſceptat. forenſ. cap. 523. num. 26. Et incapax habetur pro non ſcripto, Sanch. ad præcepta Decalogi, lib. 2. cap. 15. num. 32 Stephan. Gratian. forenſ. cap. 102. num. 8. cum ſeq. Cald. de nominat. q. 12. num. 49. Et defertur hæreditas venientibus ab inteſtato, Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 3. quæſt. 25. num. 139. Phœb. dec. 63. p. 1. Seſſe Aragon. dec. 44. n. 6. cum ſequentibus, tom. 1.

Monachus an poſſit exire è monaſterio, ut patri vel ſororibus indigentibus ſuccurrat? Vide Surd. de alim. tit. 8. privil. 68. n. 2. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 1. col. 1164. & p. 1. lib. 2. cap. 3. col. 132. & cap. 40. col. 250. Sayr. in clavi Regia lib. 7. cap. 6. n. 13. cum ſequentibus, Henriq. p. 2. ſum. lib. 11. cap. 19. num. 2. Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. q. 57. art. 3. & 4. & tom. 3. quæſt. 13. art. 5. & quæſt. 53. art. 5. Et non tenetur quis ingredi religionem, ut parentibus ſuccurrat, Azor. dicta col. 131. Et ſi pater extrema laboret neceſſitate, impedit ne filius ingrediatur religionem, Surd. dicto privileg. 68. num. 4. & peccat ingrediendo religionem, cum habeat patrem pauperem, cui poſſit ſubvenire, Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 19. num. 12. Sayr. dicto cap. 6. n. Comitol. reſponſ. moral. lib. 2. quæſt. 16. Et non licet deſerere parentes ingrediendo religionem Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 4. cap. 20. num. 3. ubi à num. 14. quod tenetur egredi, quantumvis repugnante Superiore, ſi neceſſitas ſit extrema.

Monachi qui tenentur dicere Miſſas, ut poſſint conſequi legatum, quid debeant probare? Vide Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 350. num. ult. Ubi probatio, quod miſſæ fuerint celebratæ, an ſpectet ad Monachos, ut poſſint conſequi legatum, & quanto tempore illud præſcribatur.

Monachus poteſt habere emphyteuſim, donec vivit in monaſterio, Clar. §. emphyteuſis, q. 33. & in l. ſi curatorem, verbo implorare, n. 52. Cod. de in integrum reſtitut. min. & de re vocat. q. 19. n. 14. cum ſeq. Valaſc. conſult. 101. num. 6. cum ſequentibus, Cened. ad Decretal. collect. 144. num. 87. Avend. ad l. 40. Tauri, gloſ. 4. num. 15. Fr. Emman. Roderic. tom. 1. quæſt. Regular. q. 58. art. 2. & 3. & tom. 2. quæſt. 78. art. 9. Navar. comment. 2. de Regular. n. 51. Flor. ad Gam. deciſ. 6. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 8. col. 1196.

Monachus dum vivit naturaliter, uſusfructus bonorum, quæ antea poſſidebat, deferuntur monaſterio, Phœb. p. 1. dec. 14. num. 8. ubi num. 9. quod monaſterium dicitur perſona potentior, & de prohibitis à jure circa ſucceſſionem emphyteuſis, & n. 20. quod Monachi per gloriam vivere cenſentur.

Monachi pro ſuo monaſterio reputantur teſtes idonei. Farin. in praxi crimin. p. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 60. n. 463. ubi n. 465. ampliat in omnibus fratribus conventualibus, & Regularibus & n. 466. 467. & 468. in fratribus Minoribus & prædicatoribus & quod poſſint eſſe teſtes in teſtamento, in quo eorum monaſterio aliquid relinquit.

Monachus magis æquiparatur filio, quàm ſervo, Navar. tract. de Regular. commento 2. num. 4. & 5. & num. 30. & num. 42. verſo, & num. 44. Clar. §. teſtamentum q. 30. Cald. de nominat. q. 6. n. 1. Et quidquid acquirit, monaſterio acquirit, Frat. Emman. Roderic. tom. 3. quæſt. Regular. q. 29. art. 5. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 552. n. 23. Ubi quod ſi denegentur ei alimenta per Abbatem, privatur tunc monaſterium bonis per Monachum acquiſitis.

Monacho poſſunt pater vel mater, aut aſcendentes ſuccedere, Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. q. 128. art. 2. Valaſc. conſult. 24. ad fin. Ceval. commun. contra commun. q. 806. n. 36. cum ſequentibus, nam filiatio monaſterii dicitur ficta, & à legibus introducta, & filiatio patris dicitur naturalis, & cauſa naturalis præfertur accidentali, Bart. in l. qui habet, n. 2. ff. de tutel. Menoch. conſ. 1. n. 16.

Monachus ſi ante ingreſſum monaſterii fecit teſtamentum, bona non pertinent ad monaſterium, ſed ad hæredem inſtitutum, Menchac. illuſtr. cap. 101. Navar. conſult. 12. de teſtam. & comment. 2. de Regular. num. 49. cum ſequentibus, Avend. ad l. 17. Tauri, num. 4. gloſſ. 6. Spin. in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. p. 6. num. 5. Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 16. art. 1. Azor. inſtitut. moral. p. 1. lib. 2. cap. 6. col. 1188. quamvis, contrarium, quod bona pertineant ad monaſterium, aſſerat Clar. §. teſtamentum, quæſt. 28. num. 4. Azor. dicta p. 1. lib. 12. cap. 2. col. 1169. & Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 562. num. 18. Marta de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 23. num. 17. cum ſeq. Et poſt ingreſſum poteſt revocare teſtamentum, Valaſc. de partit. cap. 16. num. 14. Secus autem poſt profeſſionem, idem Valaſc. dicto num. 14. 17. & 18. Navar. dicto commento 2. num. 53. Roderic. dicta q. 16. art. 3. & q. 69. art. 3. Et non eſt expectanda mors naturalis Monachi, Azor. dicto lib. 11. cap. 8. col. 1197. Xuar. allegat. 20. num. 16. Sed hæ opiniones poterunt concordari, nempe quod ſi quis habens jam propoſitum ingrediendi religionem, teſtamentum faciat, tunc bona pertinent ad hæredem, ſed ſi tempore, quo facit teſtamentum, nihil cogitavit de ingreſſu, poſtea ingrediendo videtur voluiſſe recedere à teſtamento, & conſequenter bona ad monaſterium pertinent, Cald. de nominat. quæſt. 6. num. 16. Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. p. 67. Molin. de primogen. lib. 2. c. 9. num. 44. cum ſequentibus, Roderic. dicta q. 16. art. 2. & q. 69. art. 11.

Monachus profeſſus teſtamentum facere non poteſt, ex Gam. dec. 308. alias 309. num. 2. Poteſt tamen ante profeſſionem intra duos menſes diſponere de bonis ſuis, juxta Concilium Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 16. & Reynoſo obſervat. 49.

Monachus factus Epiſcopus, quidquid acquirit, Eccleſiæ acquirit. Gabr. Pereira deciſ. 75. num. 2. Et non habet bonorum, ſeu fructuum dominium & proprietatem, Garc. de benefic. p. 7. c. 19. n. 89. Fr. Emman. Roderic. tom. 1. quæſt. Regular. quæſt. 58. art. 3. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. n. 28. de quo vide Barboſam in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 2. n. 4. & ideo teſtari non poteſt, idem de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 114. n. 18.

Monachis Epiſcopis concedi poteſt privilegio Apoſtolico, ut teſtentur, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 1. n. 97. Gabr. Pereira dec. 95. n. 7. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 9. col. 1203. Navar. de redditibus Eccleſiaſt. quæſt. 3. monito 11. n. 2. Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quæſt. Regular. quæſt. 69. art. 2. & 6. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 9. n. 67. quem vide cap. 10. num. 30. Si ſemel teſtamentum fecerit, poteſt iterum teſtari, Guter. pract. lib. 3. q. 48. n. 7. Navar. dicta q. 3. monito 9. Sanch. de matrim. lib. 8. diſp. 1. num. 17. & 18. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.

Digitized by Google

p.1.dec.95.n.3. Et licentia conceſſa ad teſtandum non exſpirat etiam re integra morte concedentis, Sanch. *dicto lib.8. diſp.28. n.82.* Barboſa *in l. divortio, quod in anno, n.20.ff.ſoluto matrim.* Roderic. *dicta q.69.art.6.* Gonzal. *gloſſ.1. in princip. n.35.* Et debet præcedere teſtamentum, idem *gloſſ. 47. n.48.* ubi limitat niſi aliud in illa exprimatur. Et aliqua de Monachis vide per eundem Ricc. *in collect.deciſ. p.5.collect.1624.*

Verbo MONASTERIUM.

MONASTERIA nova non poſſunt conſtrui abſque Ordinarii loci expreſſa licentia, *cap. unic. de religioſ. dom.lib.6. cap. fin. cod. tit.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.2.dec.75. numero 1.* ubi *num.2.* refert Bullam Clementis VIII. in qua ſtatuitur, quod Ordinarii non poſſunt licentiam impartiri, ut erigantur conventus cujuſcunque Ordinis Mendicantium, niſi vocatis Prioribus aliorum Conventuum in eiſdem civitatibus exiſtentium & cauſa cognita conſtiterit dictos novos Conventus erigendos commodè ſuſtentari poſſe ſine aliorum detrimento, de quo etiam *in collect.dec.p.5.collect.1896 verſ. & primò*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.517. num.17.* & idem Riccius *deciſ.140. dicta p.2.* aſſerit quod hæc Bulla non comprehendit hoſpitia.

Monaſteria Sancti Auguſtini, Sancti Dominici, S. Franciſci, Carmelitarum, & Canonicorum Regularium Congregationis Sanctæ Crucis Conimbricen. habent privilegium trahendi ſuos adverſarios ad Curiam, & eodem privilegio gaudet Sanctus Ordo Societatis Jeſu, qui etiam eſt de Mendicantibus, ita docet Valaſc. *tom.1.allegat.66.* Ubi in principio aſſerit quod idem privilegium conceditur Monaſteriis Monialium, & *num.5.* limitat in Monialibus Ordinis Ciſtercienſis, ſiti in oppido de Arouqua, quia illius juriſdictionem habent.

Monaſterio donata ob ingreſſum, poſſunt repeti, profeſſione non ſequuta, Menoch. *conſult.396. & de præſumpt.lib.9.præſumpt.84.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.2. deciſ. 77.* Azor. *inſtitut. moral.p.1. lib.12.cap.3.col.1170.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.96. n. 24.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent.1.caſu 95.num.8.cum ſequentibus*: & vide caſum per Fr. Emman. Roderic. *tom.2.quæſt. Regular.q. 47. art.12. & quæſt.77. art.8. & quæſt.80. art. 2.* Surd. *deciſ.303.num.8.* Pater amittit uſumfructum quem habet in bonis adventitiis filii profitentis, Azor. *moral.p.2.lib.2.cap.22.col.194. & 195.* Et quando filius ingreditur religionem, non privatur pater uſufructu bonorum, Roderic. *dicta quæſt.80. art.2.* Azor. *moral.p.1. lib.12. cap.8. col. 1196. cum ſeq.* Valaſc. *tom.1.allegat.29.n.108.* ubi plures citat, & *n. 110.* quod verificatur in militibus Sancti Joannis Hieroſolymitani, qui veri ſunt Religioſi, & *num.111.* quod non verificabitur in filiis profitentibus alium Ordinem militiæ Chriſti, S. Jacobi, & ſancti Benedicti de Avis.

Monaſterium capax ſucceſſionis non excludit ſubſtitutum vocatum ſub ea conditione, ſi inſtitutus ſine liberis deceſſerit, Guter. *Canon. cap.32.per totum.*

Monaſterium excluſum aut incapax in communi non impedit filium naturalem à ſucceſſione majoratus, ſecus eſt, ſi monaſterium eſſet capax, quia tunc excluderet filium naturalem, ut reſolvit Flor. de Mena *lib.1.var.q.16.art.2.n.9.*

Monaſterium an poſſit acquirere bona majoratus in vita Monachi proximioris? Videtur quod non, quia bona iſta poſſideri non poſſunt intra annum, cùm ſuâ naturâ non poſſint alienari. Poteſt tamen ſuccedere durante vita Monachi conſanguinei proximioris, vel Monialis ubi majoratus nullam habet juriſdictionem, aut dignitatem annexam; & poſtea venire ad ſequentem vocatum. Vide Avend. *l.40.Tauri gloſſ.4 n.6. cum ſequentibus*, ubi *n.12. de Canonico Regulari*, Flor. ad Gam. *deciſ.6. verſ.quinta concluſio, & verſ. ſexta concluſio.* Molin. *de juſtit.tom.3. diſputat.623.* Azor. *moral. p 1. lib. 12. cap. 8. quæſt. 5. ad finem*, Matienz. *l 1.tit.7.gloſ.1. num. 16. 17. & 18. lib.5. nova recopilat.* Cabed *deciſ.73.p.1.* Fr. Emman. Roderic. *tom.2. quæſt. Regular.q.78. art. 12. & 13.* Molin. *de primogen. lib.1. cap. 1. à numero 65.* Flor. de Mena *lib.1. var.quæſt. 16. art. 2. numero 3. & 4.* Ubi aſſerit quod in majoratu, in quo agitur de conſervatione agnationis, & ut portet nomen & arma, non ſuccedet monaſterium: de quo etiam Roderic. *dicto tom.2.quæſt.71.art. 13.* & de militibus D. Joannis Hieroſolymitani, vide eundem *dicta q.1.art.72.*

Verbo MONETA.

MONETÆ valor juxta quod tempus conſiderandus ſit, contractuſne, an ſolutionis? Vide citatos per Barboſ. *ad cap. quinto 18. n.6. de jure jur.* quibus adde Pinel. *in rub Cod. de reſcind. vendit p.1. cap.3. num.21. & 22.* Surd. *conſult.454.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.2. concl.73. in coronide.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.94. n. 65. cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. dec.p.5. collect. 1722.* Et moneta debet ſolvi in loco contractus, Gratian. *forenſ. cap.11. num.9.* Et ſi dicat contractus quod ſolvatur moneta in tali ſpecie, nempe ducatorum in auro, conventio partium ſervanda eſt, ut in terminis Ordinationum bonorum coronæ, quæ appellantur *Regimento dà fazenda*, *cap.232.* tradunt Menoch. *conſult.49. num.12. cum ſequentibus*, Cov. *in tract. de veter. numiſm. collat. cap.7. §.unico, n. 2.* Guter. *pract. lib.2. quæſt.179 num.2.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 13. num.17.* P. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 3. q. 44. n. 7.* Grat. *dicto loco.*

Moneta debet ſolvi uſualis, & in loco frequentata, Barboſ. *ad cap. fin. de maledicis, num.10.* ubi *num. 11.* quod debitor tenetur recipere ſuum debitum, vel condemnationem in ſuum favorem factam in moneta quantumcunque minutiſſima: & *num. 12.* quod aureos auri qui tenetur ſolvere, non poteſt ſolvere niſi aurum: & *num.13.* quod monetam ſciens eſſe mutandam, ſi ſolvat, mutuet, vel det illam ante legem an teneatur ad reſtitutionem, remiſſivè.

Monetas formare, illáſque cudere, approbare, & reprobare, eſt de Regalibus, Barboſa *in addit. ad collect. lib.2. Decretalium, p.58. col.1.*

Monetæ valorem an Rex poſſit augere? Vide Boër. *dec.237.n.7.* Et quando poſſit augeri? Vide Cabed. *deciſ. 45. p.1.* Farin. *p.5. de crimine læſæ majeſtatis, quæſt.115. inſpect.1.n.63.* Et quando Rex ſine populo poſſit mutare monetam? Vide Cov. *dicto cap.7. n.6.* Et damna quæ Reipublicæ & populis cauſantur ex alteratione monetæ, refert Eduard. Nonius do Leaon *in Chronica Regum Portugaliæ, in vita Regis Don Ferdinandi, folio 198. verſo.* Et an Princeps teneatur facere monetam juſti ponderis? Vide Farin. *dicta inſpect.1.n.56. cum ſequentibus.*

Digitized by Google

Verbo MORIBUNDUS, MORIENS, MORS, MORTUUS.

MORS probatur per famam, Gregor *lib.* 12. *tit.* 14. *p.* 3. verbo *e dizimos*, Flamin. *de reſignat. tom.* 2. *lib.* 12. *q.* 6. *n.* 19. Surd *conſult.* 530. *n.* 34. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 47. *num.* 97. *cum ſequentibus*, *& p.* 4. *deciſ.* 38. Quis debeat probare, & quomodo probetur? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1685. Et probatur ſi veſte lugubri induti ſunt, & juſta perſolverunt, Stephan. Gratian. *Diſceptat. forenſ. cap.* 757. *n.* 1. Et per librum Curatorum parochiæ, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat.* 32. *n.* 175. *cum ſeq. & in c. quoniam frequenter, ut lite non conteſt. n.* 12. Et ſi quis aſcendit navem, quæ naufragium fecit Farin. *dicta deciſ.* 38. *n.* 1. & ibi additio. Et ad propoſitum notabis, quod liceat aliquid exigere pro exequiis mortuorum, ubi viget conſuetudo, Barboſa *in collect. ad cap. ſuam* 29. *& cap.* ... *Apoſtolicam* 24. *de ſimonia*.

Mortis articulus quando dicatur? Vide per citatos à Barboſa *in cap. quod de his* 26. *de ſentent. excom. num.* 3.

Mortuus præſumitur qui non reperitur, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 780. *n.* 6.

Moribundum qui vexaverit pro debito amittit jus ſuum, Gratian. *forenſ. cap.* 18. *n.* 56.

Moriens peregrinus dum eſt in via, ſepelitur in Cathedrali, Barboſ. *de parochis cap.* 26. *n.* 35.

Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ, ex citatis per Barboſ. *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris*, quibus adde Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 44. *num* 7. *&* 8. Alciat *præſumpt.* 4. *num.* 1. ubi *num.* 2. *&* 3. quod quilibet præſumitur innocens à peccato, & alienus à dolo & culpa, & ſine vitio. Limita procedere in præjudicium tertii, Menoch. *conſult.* 39. *num* 68. *cum ſequentibus*. Et morientis dictum habet vim juramenti, Menoch. *conſult.* 13. *num.* 9. Et moriens creditur juſtus, idem *de arbitr. caſu* 89. *num.* 30. Flamin. *de reſignat. lib.* 14. *q.* 1. *n.* 7. Surd. *deciſ.* 55. *n.* 11. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *q.* 2. *n.* 28.

Mortis appellatione an veniat mors civilis, ſicut naturalis? Et an mors civilis æquiparetur naturali? Vide lattiſſimè per citatos à Barboſa *in dicto libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. A. n.* 191.

Mortui pluſquam civiliter videntur damnati ad remos in perpetuum, cùm ſuccedant in locum damnatorum in metallum, Cald. *de nominat. quæſt.* 25. *n.* 23. Vincent. de Franch. *deciſ.* 140. *num.* 8. Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 5. *tit.* 1. *num.* 69. Farin. *de delict. p.* 1. *l.* 1. *tit.* 3. *quæſt.* 19. *num.* 14. Idem etiam judicium eſt faciendum de damnatis ad perpetuos carceres propter crimen hæreſis, *cap. pen.* §. *ult. de hæretic.* Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 80. *n.* 44. Cald. *dicta q.* 5. *n.* 22. Farin. *in praxi crimin. p.* 3. *quæſt.* 99. *num.* 46. & damnatus ad mortem naturalem ſervus pœnæ efficitur, ſi in vinculis detineatur, Cald. *dicta quæſt.* 5. *n.* 21. *cum ſeq. & num.* 46. Surd. *conſ.* 394. *num.* 12. Clar. §. *teſtamentum, q.* 19. *verſ. aliquando verò*, Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 3. *tit.* 2. *n.* 9. Cabed. *dec.* 57. *num.* 10 *p.* 2. Gam. *dec.* 362. *n.* 4.

Verbo MULIER.

MULIERIBUS an & quando liceat unguentis & coloribus ſe fucare, & an eis ſine peccato vendi poſſint, & de fuco fœminarum vide per citatos à Barboſa *ad cap. fucare, de conſecrat. diſt.* 5. *numero* 1. quibus adde Cened. *ad decretum collect.* 31. & Bobad *in Polit. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 148. Orozco *no theſauro da lingua Eſpanhola, lit. A*, verbo *Afeite*. Et de ornatu mulierum ac veſtimentis, vide relatos per Barboſ. *ubi proxime, n.* 2. Quid in Monialibus? Vide Pinel. *in monarchia, lib.* 5. *c.* 19.

Mulier meretrix an permitti debat? Vide Cened. *ad Decretal. collect.* 140. *num.* 2. Mex. *in tract. taxa panis, concl.* 1. *n.* 127. Navar. *de redditibus Eccleſiaſt. q.* 1. *monito* 54. *n.* 2. Et meretrici datum non poteſt repeti, Gam. *deciſ.* 211.

Mulier an poſſit concipere ex animali, agunt Petr. Sanch. *no triangulo dos virtudes, no tit. da charidade, art.* 18. Pat. Martin. del Rio *diſquiſit magicar. lib.* 2. *q.* 14. *col.* 82. Pined. *lib.* 4. *monarchiæ, c.* 31. §. 1. Joaon. Barros *na* 3. *decade, lib.* 3. *cap.* 4.

Mulier an phlebotomari poſſit cum periculo embrionis? Vide Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 16. *col.* 209 Et quomodo proles, Græcè *Embryon*, intus in utero alatur? Vide Orozco *no theſauro da lingua Eſpanhola, lit. E, fol.* 343. Et quomodo dignoſci poſſit an aliqua fœmina ſit virgo? Vide Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 13. *n.* 10.

Mulieres quando excuſentur à cuſtodia? Vide Gregor. *lib.* 3. *tit.* 19. *part.* 2. verbo *las mugeres*.

Mulier an poſſit donare cauſa mortis, & teſtari? Vide Spin. *in ſpeculo teſtam. ad gloſſ. rub. p.* 5. *num.* 6. *cum ſequentibus*. Et an obligentur naturaliter ex contractu? Vide Menchac. *uſufrequent. cap.* 10. Et an poſſit diſtrahere? Vide eundem *c.* 11. *n.* 8.

Mulier quoad conſilii fragilitatem æquiparatur minori, Surd. *deciſ.* 62. *n.* 38. ubi *n.* 39. quod eſt fragile conſilium.

Mulierum genus avariſſimum, *l.* 3. *tit.* 11. *part.* 4. Surd. *deciſ.* 194. *num.* 17. *&* *deciſ.* 210. *n.* 31 Maſcard. *de probat. concl.* 554. *num.* 4. Tiraquel. *ad l.* 9. *connub. num.* 43.

L I T E R A N.

Verbo NEGATIVA.

NEGATIVAM qui allegat, illam probare debet Surd. *deciſ.* 516. *num.* 14. Menoch. *præſumpt.* 1. *n.* 5.

Negativa ubi eſt fundamentum ſive agendi, ſive excipiendi, probanda eſt. Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 48. *num.* 56. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *quæſt.* 5 *num.* 16.

Negativa probatur per productionem ſcripturæ, Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *quæſt.* 14. *num.* 55. Surd. *deciſ.* 300. *num.* 11. Menoch. *conſ.* 21. *n.* 23. Maſcard. *de probat. concluſ.* 968. *& concl.* 1190. *& concluſ.* 1238. *numero* 18. Cald. *de empt. cap.* 34. *num.* 42. Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 3. *tit.* 7 *quæſt.* 65. *numero* 218. *cum ſequentibus*. Et probatur per actus incompatibiles, & per actus, quibus poſitis probatur negativa, vel tacitè reſultat, Flamin. *dicta quæſt.* 14. *num* 58 *&* 59 Et probatur per confeſſionem partis, Flamin. *dicta quæſt.* 14

Digitized by Google

*Quæſt.*14 *num.*70. Et probatur eo ipſo quod contrarium non probetur, idem *lib.*10. *quæſt.*5. *numero* 13. Et probari non poteſt directè, probatur tamen ſi reſolvatur in affirmativam, vel ſi habet affirmativam implicitam, Barboſa *in cap. accedens, de purgat. canon. num.*3. Et quando negativa per affirmativam implicitam poteſt probari, utpote ſi velit probare quod reſignatio fuit facta per metum, Flamin. *dicto tract. lib.*8. *quæſt.*2. *numero* 27 Et teſtes teſtificantes ſuper negativa debent reddere rationem ſuorum dictorum, Rebuf. *de reprobat. teſtium, numero* 452 Farin. *de delict. p.*2. *lib.*3. *tit.*7. *quæſt.*65. *num.* 230. Et negativa propriâ naturâ eſt difficillimè, & ſane impoſſibilis probationis, idem Barboſa *in cap. ſuper hoc, de renuntiat. n.*7. *&* 8.

Negativa quando non ſit probanda? Vide per Rebuf. *de except. n.*160. *cum ſeqq.*

Negativa magis negat, quàm affirmativa affirmet, ex Surd. *deciſ.*243. *num.*6. ubi *n.*7. *&* 8. alia de negativa.

Negativæ duæ affirmant, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap* 542. *n.*21.

Negativa præpoſita verbo, *poteſt*, excludit omnem potentiam, Surd. *conſ.*364. *n.*14.

Negativæ coarctatæ aliqua vide per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*525. *n.*30. *cum ſequentibus, & cap.*562. *n.*61. *cum ſequentibus.*

Verbo NEOPHYTUS.

NEOPHYTUS dicitur, qui in ætate adulta baptizatus eſt, & novus eſt in baptiſmate, & non dicuntur neophyti in fide, niſi vel catechumeni, vel qui poſt catechiſmum recenter ſunt baptizati quod ſolùm habet locum in adultis, refert Soar. *de cenſur. diſp.*44. *ſect.*3. *n.*5.

Neophytus non dicitur qui ab ipſa nativitate Chriſti nomen accepit, licèt deducat genus à Judæorum gente, & filii converſorum qui in infantia fuere baptizati, poſſunt ordinari, cum non reputentur neophyti, vel qui à tempore decem annorum ad fidem ſunt converſi, ut docet Dom. Roderic. à Cunha *in comment. ad p.* 1. *Decreti, diſt.* 48. *in princip.* idem etiam reſolvit Sanch. *ad præcepta Decalogi, lib.*2. *cap.*28. *numero* 16. de quo etiam Barboſa *ad cap. conſtitutus* 29. *de purgat. canon.* Sayr. *de cenſur. lib.*6. *n.*11 *&* 12, *cap.* 13. Salzed. *in pract. crimin. canon. cap.*22. *numero* 1. *juncto numero* 8. Ubi aſſerit quod neophyti nec à ſacris Ordinibus, nec ab Eccleſiaſticis beneficiis, ſæcularibuſque officiis excluduntur, ſi à nativitatis tempore fidem Chriſti coluerunt, etiamſi à Judæis, & Saracenis originem habeant, & vide Nav. *in man. cap.* 27. *numero* 106. Ubi addit quod qui ſunt Chriſtiani à 10. 20. 30. & 40. annis, non ligantur conſtitutione ſeu prohibitione *cap. eam te, de reſcriptis*, nec reputandi ſunt Neophyti, de quo etiam eſt videndus Bonacin. *de irregularit. diſp.*7. *q.*2. *propoſit.* 3. *num.*5.

Neophytorum plura, & de trahentibus originem ab eis, & circa ſtatuta prohibentia ne illi admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia, vide Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.*1. *tit.*2. *de Epiſcopali munere, gloſſ.*27. *per totam*, Ricciul. *de Neophytis, cap* 4. *cum ſeq.* Ignat. de Villar. *in Sylva reſponſ. lib.*1. *reſponſo* 12. *num.*31. *cum ſequentibus.* Et neophyti an prohibeantur aſſumi in Canonicos? Vide eundem Barboſ. *de Canonicis, cap.*13. *à num.*27. Flamin. *de reſignat. lib.* 4. *q.*4. *à n.*20.

Verbo NOBILIS, NOBILITARE, NOBILITAS.

NOBILITAS eſt dignitas à parentibus derivata Bald. *in l. fin. n.*4. *Cod. de ſervis fugit.* Palat. *in repetit. rub.* §.32. *num.*2. et de nobilitate vide Chaſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.*8. *conſiderat.* 1. *cum ſequentibus.*

Nobilium appellatione veniunt Doctores, Barboſa *tract. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificatione*, verbo *nobilis* 164. *n.*6. & per literas acquiritur nobilitas, licèt deſit propria, Gardiola *da nobreza de Eſpanha, cap.*9. & literatæ perſonæ æquiparantur nobilibus & ſublimibus, Barboſa *ad cap. de multa* 28. *n.* 21. *de præbend.* & ab eo citatis adde Tiraquel. *de nobilit. cap.*5. *n.*5.

Nobilitas quando inceperit, & an à Regibus dari poſſit? vide late Varg. *no trat. da nobreza, per totum.*

Nobilitare pertinet ad ſolum Regem, Cabed *p.*1. *deciſ.*73. *num.* 1. & Princeps poteſt nobilitare quem vult, Gutier. *lib.*3. *pract. q.*14. *num.*58. Varg. *diſcurſo* 7. *da nobreza, num.* 6. *&* 7. & quem Princeps honorat, etiamſi ſit indignus, debet ab aliis honorari, *l. domeſtic.* 1. *Cod. de domeſticis, lib.*11. refert Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccleſiaſt. q.* 617. Et generoſi viri, vulgò *fidalgo*, plura privilegia vide per Varg. *diſcurſo* 13. *do dito trat. da nobreza, num.*10. *cum ſequentibus*, & nobilitas aviæ ſufficit ut nepos vel neptis poſſit impunè recipere titulum de Dom, Phœb. *deciſ.* 6. *a n.*6. ...

Nobiles debent ſedere ſecundùm antiquitatem, *l.*23. *tit.*1. *lib.*2. *novæ recopilat.* & ibi Azeved. *p.*201. Garc. *de nobilit. gloſſ.*35. *n.*59. & nobiles debent in ſedendo diſtingui à plebeis, Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p.*7. *conſiderat.*41.

Nobiles graviùs puniendi, quàm plebeii, *l. omne delictum*, §. *miles*, *ff. de re milit. homo*, & ibi glo. 40. *diſt.* & vide Mex. *in tract. taxæ panis, concl.* 6. *num.*22. Cota *in memorabilib.* verbo *Papa*, *pag.* 654. Spin. *de teſtam. gloſſ.*16. *princip. n.*72. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit p.*1. *dec.*196 *n.* 10. Cened. *ad Decretal. collect.*64. Tiraquel. *de nobilit. cap.*20. *n.*145. *cum ſequentibus, & num.* 160. & nobili non eſt minuenda pœna, Farin. *de delict. p.*4. *conſ.*132. *n.*67. excuſantur tamen à præconio in audientia, ſi ſunt condemnati in exilio, Phœb *p.*1. *deciſ.*18. & quod mitiùs puniantur, tradit Chaſſan. *in dicto catal. gloriæ mundi, p.*8. *conſiderat.*33.

Nobiles immunes ſunt à muneribus publicis, *l. honorem ff. de muner. & honor. l. præcipimus*, *l. ſeniorem*, *l. quoniam, Cod. de dignit. lib.*12. *l.*3. §. 1. *ff. eod. tit. de mun. & honor.* Tiraquel. *de nobilit. cap.* 20. *numero* 168.

Nobilis pro debito non eſt detinendus in carceribus, Molin. *de juſtit. tract.*2. *diſp.* 571. *numero* 10. Men. hac. *illuſtr. cap.*797. *num.*7. Phœb. *deciſ.*5. *p.* 1. Azeved. *ad l. ult. n.* 56. *cum ſequentibus, tit.*21. *lib.*4. *nova recopilat.* Parlador. *lib.*2. *rer. quotid. cap. ult. p.*5 §.6. *n.*9. Secus eſt ſi renuntiet huic privilegio, idem Parlad. *dicto* §.6. *num.*11. Garc. *de nobilit. gloſſ.*6. *n.*18 Ceval. *commun. contra com. q.*688. Barboſa *in l. alia*, § *eleganter, num.*13 *ff. ſoluto matrim.* Molin. *ubi proxime, num.*16.

Nobilibus pœna triremium infligi non poteſt, Aloyſ. Ricc. *in prax. rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.*528. *n.*5. *& deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.*94. *n.*5. *& deciſ.* 232. *n.*1. idem procedit in filiis Doctorum ut ibidem, *dec.*279. *n.*2. *dicta p.*2.

Nobiles habent pro ſe præſumptionem integritatis

Digitized by Google

tatis & bonitatis, ne videantur delinquere *l. 2. in fine. Cod. de debitor. civit. lib. 11.* Menoch. *conſ.* 15. *num.* 6. & *conſ.* 22. *n.* 7. & *conſ.* 39. *num.* 13. *cum ſequentibus*, & *conſ.* 101. *num.* 40. & *de præſumpt. lib.* 5. *præſumt.* 41. *numero* 6. Cot. *in memorab.* verbo *nobilitas*, *p.* 603. Maſcard. *de probat. concl.* 1248. *n.* 97. *cum ſequentibus*, Farin. *conſ.* 99. *num.* 73. Bobadil. *in Polit. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 5. Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 73. *num.* 5. ubi etiam quod cauſatur ex communi opinione. Et apud Romanos nobiles appellabantur boni, referente Bernardo Moreno de Varga *no dicto lib. intitulado da nobreza, no prologo*, *lit. A.* Et nobilibus major caſtitas præſumitur, Cald. *de nominat. q.* 19. *n.* 34.

Nobilitas antiqua præfertur modernæ, Varg. *no dito trat. da nobreza, no prologo, lit. B.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 13. *n.* 6. & 7.

Nobilis eligi non poteſt ad officium procuratoris Conciliaris, quando conſuetudine introductum fuit ne hujuſmodi perſonæ ad hoc munus eligantur, Cabed. *arreſt.* 89. *p.* 1. Et qui electi ſunt à Rege, non poſſunt ſe excuſare, niſi coram Senatoribus Sacri Palatii, idem Cabed. *doc.* 38. *n.* 3 *p.* 1.

Nobilitas quo pacto probetur? Vide Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 73. *à num.* 11. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *quæſt.* 47. *num.* 101. Et quis dicatur nobilis, vel de genere nobili? Vide Sanch. *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 19. *num.* 6. Bobadil. *in Polit. lib.* 1. *cap.* 4. *n.* 3. & 4. Et nobilior eſt qui conſanguineus Regis eſt, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 48. §. 3. *num.* 1. Et qui eſt proximior Regi in conſanguinitate, præfertur alii, qui non habet æqualem conſanguinitatem, Staphil. *de literis gratiæ, tit. de prærogat. expectat. n.* 38. *fol* 100 Gam. *deciſ.* 1. *n.* 8. Cabed. *dicta p.* 2. *arreſto* 73. Garc. *ubi proximè*, & vide Azev. *ad Curiam Piſanam, lib.* 2. *cap.* 2. *n.* 1. & 7.

Nobilibus debetur reverentia, de quo vide plura per Varg. *diſcurſo* 10. *n.* 3. *lit. B.*

Nobili dicenti ſe habere mandatum creditur abſque alia probatione, *cap. nobilibus*, 17. *diſt.* Tiraquel *de nobilit. cap.* 20. *n.* 39.

Nobilis non poteſt aliquid petere pro labore, quem impendit in colligendis fructibus Tiraquel. *de nobilit. cap.* 37, *n.* 49. & *de primoge. tit. q.* 89. Maſcard. *de probat. concl.* 979. *num.* 7. faciunt quæ Gam. *deciſ.* 216. *n.* 1.

Nobilium habitus eſt equitandi, refert Pat. Joan. de Pineda *tom.* 2. *in Job. c.* 30. *verſ.* 22. *p.* 485.

Nobilitas pecuniâ acquiri poteſt, juxta illud quod Tribunus dixit *Act. Apoſt. cap* 22. Ego multa ſumma civitatem hanc conſequutus ſum, ubi civitatem, honorem, ſeu nobilitatem civium Romanorum legere debemus, non immunitatem, ſeu civilitatem, referente Bernardo Moreno de Vargas *no l. intitulado da nobreza, diſcurſo* 7. *n.* 7. *in gloſſ. lit. C.*

Nobilitas familiarum, & honeſtas ob inopiam perire ſolet, & divitiis conſervatur, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 540. *n.* 69. Rota *dec.* 682. *num.* 5. apud Farin. *p.* 2. *recent.* Et nobilitas ſine divitiis ſordeſcit, Menoch. *conſ.* 116. *num.* 3. & *conſ.* 126. *n.* 28. Burg. *conſ.* 3. *num.* 44. & *conſ.* 9. *num.* 6. Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *duas habens filias*, *n.* 131. *cum ſequentibus*, *de teſtam.* Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 1. *num* 150. *cum ſequentibus*, Tiraquel. *de nobilit. c.* 25. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 216. *num.* 9. Varg. *no dito trat. da nobreza, diſcurſo* 9. *num.* 5. nam divitiæ nobilitant, Tiraquel. *de nobilit. cap.* 3. *n.* 3. ubi *n.* 22. quod divitiæ & nobilitas æquiparantur.

Nobilis utens officio vili amittit nobilitatem, ejuſque privilegium, ſecus eſt in Hiſpania, Varg. *no dito tratado da nobreza*, *diſcurſo* 11. *num.* 3. *in gloſſ. lit. M.*

Nobilis nemo præſumitur, ſed plebejus, *l. fin. Cod. ut nemo privatus*, Tiraquel. *de nobilit. cap.* 10. *num.* 13. Perez *ad lib.* 4. *legum Ordinam. p* 790. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 11. *n.* 51. & *gloſſ.* 12. *n.* 5. Menoch. *conſ.* 321. *numero* 11. & *de præſumpt. lib.* 6. *præſ.* 60. Maſcard. *de probat. concl.* 1090. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 13. *num.* 4. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 6. *n.* 31. Varg. *no trat. da nobreza, diſcurſo* 7. *num.* 8. Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 73. *num.* 10. ubi *n.* 11. quod nobilitas poteſt probari per conſanguineos: & quo pacto debeant deponere teſtes, qui teſtificantur de nobilitate? Vide Rebuf. *in tract. nominat. q.* 12. *num.* 28. Et probatur per famam, ut per Maſcard. *de probat. concl.* 1090. *num.* 11. Caputaq. *deciſ.* 6. *p.* 2. Farin. *de delict. p.* 1. *tit.* 6. *q.* 47. *num.* 101. Seſſe *Aragon. dec.* 2. *n.* 7. *cum ſequentibus*, Varg. *dicto tract. diſcurſo* 6. *num.* 2. Cabed. *dicta deciſ.* 73. *num.* 15. ubi *num.* 19. quod probatur per teſtes de auditu.

Nobilitas & puritas ſanguinis probatur, quando oſtenditur deſcendentes ab eodem genere & origine habuiſſe officia, ad quæ non niſi nobiles, & puri ſanguinis admittuntur, Barboſa *de canonic. & dignit. c.* 73. *n.* 39. ubi *n.* 36. quod puritas ſanguinis probatur per teſtes deponentes de publica voce & fama & communi hominum exiſtimatione.

Nobilem qui ſe facit, cum non ſit, qua pœna teneatur? Vide Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 73. *n.* 8 Bart. *in l.* 1. *Cod. de dignitat. lib.* 12. *n.* 64. Ubi quod incidit in pœnam falſi, vel læſæ Majeſtatis, per text. *in l.* 3. §. *ult. ff. ad l. Jul. majeſt.* quo cavetur eum teneri crimine læſæ majeſtatis, qui privatus poteſtate magiſtratus, quid ſciens dolo malo geſſerit, & *l.* 1. & 2. *in fine, ff. ad l. Cornel. de falſis*, & eſt text. notabilis *in l. eos.* §. *qui ſe pro milite geſſit, ff. eod. tit.* ubi Modeſtinus inquit, qui ſe pro milite geſſit, & illicitis inſignibus uſus eſt, vel falſo diplomate vias commeavit, pro admiſſi qualitate graviſſimè puniendus eſt: quem text. notat Bart. *ibi*, contra eum, qui ſe appellat Doctorem, cùm non ſit. Farin. *dicto conſ.* 73. *n* 5. Perez *ad l.* 3. *tit.* 6. *lib.* 8. *Ordinam. p.* 191. Flor. *variar. quæſt.* 23 *n.* 79. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapol. p.* 1. *dec.* 107. *n.* 2.

Nobilitas filii poteſt patri ignobili prodeſſe, ut judicatum tradit Phœb. *arreſto* 76. & *dec.* 155. *p.* 2. & refert Varg. *no tratado da nobreza*, *diſcurſo* 10. *n.* 7. Et parentum merita tranſeunt ad filios, Cald. *conſ.* 49 *num.* 19. Unde habens filium Epiſcopum gaudet ob filii dignitatem prærogativa nobilitatis, ut non reputetur plebejus, Gam *deciſ.* 112. ubi Flor. Farin. *in praxi crimin. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *q.* 41. *n.* 60. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſiaſt. deciſ.* 545. *ubi proximè*. Stephan. Gratian: *diſcept. forenſ. cap.* 590. *n.* 15. *cum ſeqq.* Barb. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 1. *n.* 21. & 22. Item agricultura non derogat nobilitati, quam quis habet à majoribus ſuis, Varg. *no dito trat. diſcurſo* 15 *n.* 2. *ad finem.* An ſi pater ignobilis ſit potiatur filius nobilitate avi qui nobilis fuit? negativè reſolvit Ricc. *deciſ. Curiæ Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 216. *n.* 3. *cum ſequentibus.*

Nobilitatem nõ amittunt filii nati ex patre nobili, licèt mater ſit ignobilis, *l.* 1. *tit.* 11. *part.* 7. Otalor. *de nobilit. p.* 2. *tertiæ partis princip. cap.* 7. *num.* 28. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 7. *num.* 19. *verſ. ſed adde.* Et ſi pater ſit ignobilis, & mater nobilis, filius ſequitur qualitatem patris, Tiraquel. *de nobilit. cap.* 18. *num* 20. & 21. Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 14. *num.* 99. Et nobilitas conſideratur ex parte matris, Cabed. *p.* 2. *deciſ.* 73. *n.* 2. Gardiol. *da nobreza de Eſpanha, cap.* 8. ubi quod prodeſt nobilitas matris, quamvis deficiat patris: idẽ etiam tradit Pichard. *de nobilitate communicativa, diſp.* 2. *n.* 14.

Nobilitas uxoris amittitur, ſi nubat viro ignobili,

Palat.

Palat. *in repetit.rub.§. 32.num.2.& 4.* Et quando vir Plebeius ducit in uxorem nobilem ſanguine, non gaudet illius immunitate, nec privilegio, Phœb. *p.1.dec.27.n.ult.* Non tamen ſi fœmina ſit Regina, vel alterius dignitatis,& nubat plebejo, Varg.*no trat. da nobreza, diſcurſo 3. num.13.* Et nobilitati mariti participat uxor,ut refert Guardiola *nó trat.da nobreza de Eſpanha,cap.4.*

Nobilis poteſt renunciare privilegiis nobilitatis. Ceval. *commun. contra commun. concl.* 688. Bernard. Græv, *in pract. Cam.Imper. lib.1. concl.26. num. 10.* Barboſa *in l.alia, §.eleganter, num. 13. ff. ſoluto matrim.* Molin. *de juſtitia, tract.2.diſp. 571. numero. 16.* Aloyſ.Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.2. dec.211.p.4.* Cur.Philipp *p.2.§.17.n.14.* Varg.*no trat. da nobreza,diſcurſo 12.num.11.& 12.*Garc.*de nobilit. gloſſ.6.n.18.* Parlador.*lib.1.rer.quotid.cap.fin.p.5.§.6. n.11.* Cald. *forenſ.lib.1.q.15.n.18.* Azeved. *l.4. tit.2. n.14.l.6 nova recopilat.* contrarium refert judicatum Phœb. *p.1.dec.48.*

Verbo NOMEN.

NOMINA honeſta ab omnibus magni æſtimantur,& habere pulchrum nomen, eſt maxima res, Stephan. Gratian *diſceptat.forenſ.cap.798. num.14. cum ſequentibus,* ubi *n.19.uſque ad n.25.*tradit rationem quare non ſumus vocati Jeſuarii, ſicut Chriſtiani.

Nomen, vel cognomen gentilitium alienæ familiæ prohibetur quis accipere in Ordinat.*lib.5.tit.92. l. ult.* de quo vide Bart. *in tract. de inſigniis & armis, num.5.* Guillelm. *in cap. Raynuntius, in princip. num.57.cum ſeq.* & verbo *& uxorem,dec.5.num. 435. de teſtam.* Chaſſan. *in catal.gloria mundi,p.1.conſiderat.46.*Azeved. *ad l.8.tit.1. lib.4.nova recopilat.*Menoch. *conſult.30. n.1.* & ait Sueton.*in Claudio,c.25.* peregrinæ conditionis homines vetuit uſurpare Romana nomina duntaxat gentilitia. Et qui dicit ſe ab aliqua tribu gentilitia originem ducere,probare debet,Ceval. *commun. contra commun. q.900.num.115. cum ſequentibus,* cum aliis citatis per Barboſ. *in remiſſ.ad Ordinat.dicto lib.5.tit.92. §. ult. num.3.* ubi etiam addit quomodò probetur: & talis quis præſumitur qualis nominatur, Menoch.*de præſumpt. lib.9. præſumpt 30.n.10.*

Nominis error quando vitiet? Vide Rot. Rom. per Farin. *dec.156. n.4.cum ſequentibus.* Et à nomine determinantur, Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloſſ.10. num.18.*

Nominis proprii expreſſio an recipiat extenſionem? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.c.637. num.24.*

Nominis turpis effectus aliquos, vide per Menoch. *de præſumpt.præſ.89.n.131.* Salzed. *in pract. crim.canon.cap.7.*

Nomen arguit quem eſſe talem,vel talem rem eſſe quæ ſic nominatur, Aym. Crav. *conſil.73. num.14.* Cald. *de empt. cap.7.n.25.* Menoch. *de præſumpt.lib. ſexto, q.30.n. 10.& conſult.147.n.2.*

Verbo NOMINARE, NOMINATIO, NOMINATUS.

NOMINATIO emphyteutica inducitur, ſi quis donet, vel leget rem emphyteuticatam, Cald. *de nominat.q.1.n.8.*

Nominans poteſt in integrum reſtitui contra nominationem,Cald. *in l.ſi curatorem,*verbo *læſis,n.75. Cod. de in integrum reſtitut.min.*

Nominatus primò cenſetur magis dilectus *l. Lucius, ff.de hæred. inſtit.*cum aliis ,de quibus per Menoch. *de præſumpt. lib.4. præſumpt.16.* Maſcard. *de probationib. concluſione 67.* Mantic. *de conject.ult.voluntat.lib.7.tit.7.n.3.* Peregrin. *de fideicommiſſ.art. 7. num.67.*

Nominatio ad emphyteuſim non poteſt imponi gravamen, Cald. *de nominat.q.18. num.13. & de renovat. q.16.num.23. & conſ.8. num. 38. & conſult.32.numero 2. & 3.* Valaſc. *conſult.27. num.8.* Phœb. *dec.157. p.2.* Quod notabile adjuvatur ex celebri doctrina Bart. *in l. mortis cauſa, ff. de donat cauſa mortis.* Ubi inquit quod nominatus non videtur acceptare emphyteuſim à nominante,ſed à primo concedente: & nominans ad emphyteuſim nihil donat, ex Valaſc, *conſult.132. num.37.*Cald. *de poteſt. elig. cap.16. num.3. & 19.* Phœb. *dec.144.n.9. p. 2.* unde ſuccedit ratio, & reg. text. *in l.unum ex familia, §. 1 ff.de legat.2.*Si tamen pars non conſentiat, valet gravamen, *l.ſicut,§. venditionis,ff.quibus modis pignus,* facit text. *in l.non videtur ff. ſi quid in fraudem patroni,* & *in cap.3. §.præterea,quibus modis feud. amit.* & *l.ſi voluntate, Cod. ad Vellejan.* expreſsè tradit Jaſ. *conſ.13.n.2. ad finem,& n.4. vol.1. & in l.ſi fundum per fideicommiſſum, num.79.ff.de legat. 1.* Cald. *conſult.31. numero 6. & de nominat.quæſt.2. num. 9. & de poteſt. elig.cap.16.num.25.* Quid ſi nominans dicat,quod ſi nominatus recuſaverit adimplere gravamen,ex tunc nominat alium, dicit Cald. *de poteſt elig. cap.17.n.15.* valere, ſed hæc opinio mihi non placet, quia per eam fieret fraus contra intentionem domini directi, à quo nominatus cenſetur habere, & nominatio, ac electio eſt actus legitimus,qui non recipit conditionem. Et poteſt quis eligi ad emphyteuſim cum onere præſtandi alii fructus invita ipſius electi de bonis eligentis: idem Cald. *de reſolut.emphyt.cap.10. num.21. & dicto cap.16. à num. 15. & num.28. & cap.17.numero 9.* Gam. *deciſ.70. num.2.* Poteſt etiam emphyteuta jubere, ut ex fructibus emphyteuſis aliquid erogetur ſingulis annis in opus pium, & hæres adeundo hæreditatem tenebitur hoc adimplere, Stephan. Gratian.*diſcept.forenſ. cap. 43. num.17.*

Nominare poteſt maritus aliquem in emphyteuſim, reſervato ſibi fructu abſque conſenſu uxoris, Cald. *de nominat.quæſt. 18 n. 10.* Valaſc. *de partit. cap.26. n.18.* Et poteſt maritus acquirere emphyteuſim ſine conſenſu uxoris, Gam.*dec. 178. n.7. & dec 257.à n.2.*

Nominare poteſt pater filium in emphyteuſim,reſervato ſibi uſufructu & legitima, & tenebitur pater filii nominati ſolvere uxori medietatem pretii, ſeu melioramenta ipſius emphyteuſis,ſi ipſa nominationi non conſenſit, ſecus ſi conſenſerit, Valaſc. *de partit.cap.26.n.18.*

Nominatio emphyteutica in teſtamento facta ſortitur naturam teſtamenti, & ab eo dependet, adeo quod infirmato teſtamento, nominatio quoque infirmetur,Cald. *de nominat. cap.16.n.44.* Et conceſſio pro filiis comprehendit filias: idem Cald. *dicto tract.cap.15.n.17.*

Nominans ad emphyteuſim in vita non poteſt variare, Cald. *de renovat.q.18. numero 35. & de poteſt. elig. cap.4. numero 39. cum ſequentibus,* Valaſc. *conſult.102. num.13. & numero 18. & 29.* Et nominandi poteſtas, quando ſimpliciter, non per relationem ad tempus mortis fuit conceſſa, nominatio revocari non poteſt,idem Cald. *dicto n.39.* ubi etiam quod nominandi facultate alternativè conceſſa, ſemel facta electio revocari non poteſt: & *n.42.* quod qui habet nominandi poteſtatem cùm morietur, poteſt vivus nominare.

Digitized by Google

Nominatio in vita facta revocabilis morte confirmatur, Cald. *de poteſt. elig. cap.* 13. *numero* 16. ubi *numero* 17. quod morte civili confirmatur nominatio revocabilis, & Monachus poteſt nominare ad emphyteuſim, & deportatus poteſt nominare, ideo deportatione non confirmatur nominatio: fallit in ſervo pœnæ, quia confirmatur nominatio: & *numero* 18. & 19. quod variare pluries poteſt emphyteuta.

Nominatio cauſa dotis facit donationem irrevocabilem, *l. ſi ego*, §. *ſi res*, *ff. de jure dotium*, Guido *deciſ.* 145. Dec. *conſult.* 414. Avend. *ad l.* 44. *Tauri, gloſſ.* 16. Flor. *var. q.* 22. *n.* 18. *cum ſequentibus*, Cald. *de poteſt. elig. c.* 4. *n.* 35.

Nominatio emphyteutica valet, etiamſi hæreditas non adeatur, Phœb. *dec.* 124 *p.* 2. Et deficiente ſubſtituto adhuc viget nominatio, Cald. *de poteſt. eligendi, c.* 17. *num.* 15.

Nominatione emphyteutica domini conſenſus neceſſarius non eſt, quando in conceſſione libera nominandi, ſeu eligendi facultas emphyteutæ tributa eſt, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 21. *n.* 9.

Verbo NOTARIUS.

NOTARIUS omittens ſolemnitates à jure requiſitas in teſtamento, tenetur ad intereſſe, Cald. *conſult.* 19. *num.* 49. & *de empt. cap.* 19. *num.* 18. Et idem in Notario omittente ſcribere aliquid, vel referre in acta, Cald. *dicto conſ.* 19. *num.* 47. & 48. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 36. *gloſſ.* 2. *num.* 45. Et inſtrumentum ſi non ſit confectum cum legitimis ſolemnitatibus, fidem non facit, idem Tiraquel. *ubi proxime, n.* 46.

Notarius videtur poſuiſſe de voluntate teſtatoris quidquid legitur in teſtamento, Surd. *de alim. tit.* 2. *q.* 15. *n.* 106.

Notarius rogatus intelligitur cum clauſulis conſuetis, Cald. *de empt. cap.* 35. *num.* 24. Flamin. *conſult.* 59. *num.* 14. & ibi additio Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 548. *n.* 38. *cum ſequentibus*, Molin. *de primogen. lib.* 4. *cap.* 2. *n.* 51. Flor. *var. lib.* 1. *q.* 11. *n.* 6. Et ſi non apponat, intelligitur rogatus apponere clauſulas conſuetas, idem Cald. *n.* 7. Valaſc. *de partit. c.* 6. *n.* 45. Surd. *dec.* 265. *n.* 63. ubi de hypotheca & clauſula conſtituti.

Notario aſſerenti aliquem fuiſſe ſanæ mentis tempore teſtamenti creditur, Maſcard. *de probat. concluſ.* 78. *num.* 45. & *concl.* 501. *num.* 13. & *concl.* 1096. *num.* 27. Menoch. *conſ.* 374. *num.* 45. Burg. *conſult.* 11. *numero* 17. Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *in extremis, numero* 7. *de teſtam.* Farin. *p.* 4. *deciſ.* 45. *in addit.* & §. 7. *in fragm. lit. F, num.* 275. *cum ſequentibus*. Quid ſi dicat aliquem juraſſe ſponte, ſine metu, an ei ſit credendum? Vide Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 5. *n.* 54. ubi quod purgatur metus, Centolin. *in addit. ad Farin. de delict. p.* 4. *deciſ.* 45. *lit. B*, Cald. *conſult.* 19. *n.* 59.

Notario uno abſente poteſt actus fieri cum alio, ex Angel. *in addit. ad Bart. in l. ſi vacante, numero ſecundo, Cod. de bonis vacant. libro decimo*, Cald. *de empt. cap.* 35. *numero* 7. & facit text. *in l. ubi abſunt* 19 *ff. de tutor. & curator. datis ab his.* Unde ſi Tabellio, vel Notarius qui jam incepit ſcribere in uno proceſſu, abſit, vel ſit impeditus, poterit alius Notarius deputari per judicem, ex Bald. *in l.* 1. *ante finem, Cod. de ſportul.* & ibi ejus additio, Cald. *dicto cap.* 35. *num.* 6. facit text. *in l.* 1. §. *ſanè, ff. de offic. Proconſulis.*

Notarium qui ſe dicit, probare debet, Cald. *de empt. cap.* 35. *n.* 13. *cum ſequentibus.*

Notarii authoritas habet vim duorum teſtium, Bart. *in l.* 1. §. *ſi quis neget, numero* 12. *ff. quemadmodum teſtam. aper.* ſequitur Carol. Ruin. *conſ.* 36. *n.* 1. *lib.* 4. Maſcard. *de probat. concl.* 1095. *num.* 3. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 115. Barboſa *ad cap. quoniam contra* 11. *de prob. n.* 10. Et pro notario præſumitur Cald. *de empt. cap.* 34. *num.* 24. & *conſ.* 24. *n.* 2. Et notificatum, non dicitur alicui, niſi à tabellione, vel officiali ſit notificatum, Bald. *in l.* 1. *n.* 6. *Cod. de tempor. app llat.* Bart. *in l. quod te, num.* 15. *ff. ſi cert. pet.* Hyppolit. *in l. ſi quis ne quæſtio. n.* 62. *ff. de quæſt.* Et ut aliquis dicatur ſufficienter requiſitus, requiritur quod per officialem exprimantur ſpecificè omnia, ad quæ, & pro quibus citatur, Marant. *p.* 9. *tit. de citat. n.* 70. ubi etiam quod aliàs nihil operatur.

Notarii ignorantes ponunt multorum animas in magno diſcrimine, & in eis non præſumitur ignorantia, ſed peritia ſuæ artis, Menoch. *conſ.* 37. *num.* 110. *cum ſequentibus*, & *num.* 139 & *conſ.* 62. *num.* 1. Surd. *conſ.* 57 2. *n.* 1. Salzed. *in pract. c.* 2. Bobadil. *in Polit. lib.* 5 *cap.* 2. *n.* 45. Azeved. *ad l* 2. *n.* 4. *tit.* 25. *lib.* 4. *novæ recopilat.* Ubi plura de iſtis notariis ſcitu digna: & magna eſt ut plurimùm notariorum imperitia, Menoch. *conſ.* 328. *n.* 26.

Notarius an poſſit corrigere errorem ſuum: Vide Valaſc. *conſult.* 181. *n.* 13. ubi remiſſivè. Et an in eis potiùs præſumatur error, quàm falſitas? Vide Cald. *de empt. cap.* 19. *n.* 18 Ubi quod præſumitur dolus in teſtamentorum ſolemnitate, & in aliis inſtrumentis in dubio non præſumitur dolus.

Notarii officium non eſt nobile, Tiraquel. *de nobilit. c.* 30. *à n.* 8. Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, n.* 11. *conſiderat.* 19. Guter. *pract. q.* 137. *n.* 5. 15. & 16. Menoch. *conſ.* 18. *n.* 17. & 18. Farin. *conſ.* 94. *n.* 5. Cened. *ad decretal. collect.* 147. *n.* 2. Contrarium reſolvit idem Menoch. *conſ.* 152. *vol.* 6.

Notario creditur in iis, quæ pertinent ad ejus officium, utpote quod fuerit rogatus, Surd. *conſ.* 7. *numero* 47.

Notarii ponunt clauſulas generales, & quid operentur? Vide Anton Gom. *tom.* 2. *var. cap.* 4. *num.* 22. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper poſſeſſ. numero* 291. & *de arbitr. caſu* 144. *numero* 4. *cum ſequentibus*, & *conſ.* 87. *n.* 6 Quid ſi ponantur in executivis Vide Menoch. *conſ.* 61. *num.* 32. & *conſ.* 84. *num.* 45. & *conſ.* 160 *n.* 38. Et potiùs videntur appoſitæ ex ſtylo ac tabellionum conſuetudine, quàm ex pura voluntate, Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *q.* 5. *n* 56. Et clauſulæ appoſitæ, *ſine partium conſenſu*, non debent eis nocere, Cald. *conſ.* 19. *n.* 16 & vide Valaſc. *conſult.* 174 *num.* 9. Tiraquel *in l. ſi unquam, in princ. p. n.* 126. *Cod. de revocandis donat.*

Notarii de ſtylo multas clauſulas ponunt, quas partes neſciunt, Cota *in memorab.* verbo *notarius, p.* 614. Non tamen poterunt ponere juramentum, Surd. *deciſ.* 159. *n.* 2. Et clauſula conſueta poni à notariis, cenſetur appoſita, Tiraq. *de retract. tit.* 2. §. 3. *gloſſ.* 1 *n.* 7. Et videntur rogati ponere omnes clauſulas conſuetas, Surd. *dec.* 223. *n.* 6. & *n.* 9. Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 97. *n.* 20.

Notarius privatus officio conficiens inſtrumenta, non punitur pœnâ mortis, ſicut puniendus eſſet ille qui nunquam fuiſſet notarius quia juvatur primordio veritatis, Cota *in memorab.* verbo *notarius, pag.* 610.

Notarii ſuſpenſi geſta ſunt valida quando duo inſimul concurrunt, ſcilicet auctoritas ſuperioris, qui eum creavit, & communis error, vel opinio exiſtimantium eum officialem eſſe, ex text. *in l. Barbarius ff. de offic. præſidis*, nec ſufficit unum ſine alio, ex Panorm. & aliis *in cap. nihil, de elect.* Gom. *in reg. de publicand. reſignat. quæſt.* 3. *fol.* 961. & vide Bart. *in l. actuarios,*

Digitized by Google

actuarios, numero 2. Cod. de numer. & actuar. lib. 12. Maſcard. de probat. concl. 648. n. 49. Et valent acta à tolerato pro notario, cùm non ſit notarius, Guter. de tutel. p. 3. cap. 8. n. 5.

Verbo Notorium.

NOTORIUM inducitur, & probatur per acta judicii & notorium eſt quod nullâ poteſt tergiverſatione celari, Barboſa in cap. cum olim, 24. n. 2. & 4. de verbor. ſignificat. Et in notoriis non requiritur citatio, gloſſ. pen. in fine, in cap. cum olim 22. de re jud. Rebuf. in tract. nominat. q. 17. num. 3. Barboſa in cap. quoniam de filiis presbyter. n. 4. Mattienz. ad l. 3 gloſſ. 10. tit. 10. lib 5. nova recopilat. poſt alios quos adducit, idem probat Valaſc. no lib. da juſta acclamaçaon del Rey Don Joaon IV. n. 3. p. §. 1. num. 24. 25. & 26.

Notorium non indiget probatione, Gloſſ. in Clem. appellanti, de appellat. Surd. dec 259. num. 14. Mendez in praxi Luſit. lib. 3. cap. 3. num. 33. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 527. num 11. & cap. 596. n. 1. cum ſequentibus, Barboſa in cap. ad noſtram 3. ord. 20. de jurejur. n. 4. ubi n. 3. quod in notoriis ordo judiciarius non eſt ſervandus.

Notoriis non admittitur appellatio, cap. pervenit, de appellat. & vide Gratian. forenſ. cap. 572. num. 44. cum ſeq. Licet tamen appellare à ſententia declarante factum eſſe notorium, idem Gratian. cap. 444. n. 29 cum ſeq. & debet priùs conſtare eſſe notorium, idem cap. 572. num. 44. cum ſeq. Et multa quæ judex poteſt facere in notoriis, vide per Barboſ. in l. ſi de vi, ff. de judic. n. 140. cum ſequentibus. Alia de notorio vide ad cap. evidentia, de accuſat. ubi Barboſ.

Verbo Nullitas, Nullum.

NULLITAS non poteſt è tertio allegari, Surd dec. 108. numero 2. ubi numero 15. & 20. declarat. De nullitate agi poteſt, vel apud eundem judicem inferiorem, qui nulliter actum geſſit, vel apud ipſius ſuperiorem, l. 4. ubi gloſſ. verbo eundem, & l. abſentem 6. Cod. de accuſat l. 1. Cod. de ſentent. & interlocut l. ſi præſes 6. Cod. quomodo & quando judex, Bart. in l. 1. num. 3. ff. de appellat, communis, ut per Vant. de nullit. tit. coram quo proponi, à princip. & n. 10. latiſſimè Menoch. de arbitr. q. 67. à princip à quibus vid e limitationes.

Nullitas incompetentiæ ſemper poteſt allegari gloſſ. fin. in clem. 1. de ſequeſtrat. Vant. de nullit. tit. ex defectu juriſdictionis, n. 1.

Nullitas contractus cenſetur repetita in ſententia Roderic. Xuar. in tit. de las deudas, ad fin. Padil. in l. 1. num. 50. Cod. de juris & facti ignorant. Guter. de juram confirm. p. 1. c. 1. n. 35. Azeved. ad l. 2. tit. 3. n. 31. lib. 5. novæ recopilat. facit doctrina Baldi in cap. cum cauſa, de re jud. quod poteſt argui ſententia de nullitate quando fundatur ſuper aliquo ſtatu nullo, per text. leg. qui teſtamento, ff. de excuſat. tutor. Felin in cap. 2. n. 12. de reſcriptis.

Nullum quod eſt nullum producit effectum, & paria ſunt non eſſe, vel eſſe nullum, Barb. in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. N, n. 27. & 38.

LITERA O.

Verbo Obedientia.

OBEDIENTIÆ aliqua vide per Rebuf. de privileg. ſcholarium, privileg. 75. Barboſa ad cap. illud 5. de majorit. & obedient num. 2. & 3. Et qui jure contendit, non dicitur inobediens, idem Barboſa in cap. ſi quando, de reſcriptis, n. 3. cum ſequentibus, & ad propoſitum vide tradita per Fr. Emman. Roderic. tom. 3. qq. Regul. q. 37. art. 2. Rebuff. in concord. p. 512. Varg. no tract. da nobreza. diſcurſo 10. n. 3. Et melior eſt obedientia, quàm victima, 1. Reg. cap. 15. alios refert Dom. Roderic. à Cunha ad cap. 1. n. 3. diſt. 93.

Verbo Obligare.

OBLIGATIO omnis cenſetur realis, & adhæredes tranſmiſſibilis, l. juriſgentium, §. pactorum, ff. de pactis, Cald. de poteſtate eligendi, c. 9. n. 17. verſ. ver.

Obligatio dubia interpretatur contra proferentem, l. veteribus, ff. de pact. l. Labeo ſcribit obſcuritatem, ff. de contrah. empt. & adducit plura ad propoſitum Menoch. conſ. 179. n. 19.

Obligationis origo ſemper attenditur, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 544. n. 17.

Obligationis interpretatio ſemper fit ad favorem obligati contra ſtipulatorem, l. veteribus, ff. de pact. cap. licèt cauſam, de probat Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 675. n. 26. cum ſeq.

Obligatio rei facta cum pacto de capiendo & conſtitutum precarii facit, ut executio poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem, etiam no citatum, Cald. forenſ. q. 36. num ult.

Obligatio tranſit ad hæredes, l. hæredem, ff. de reg. juris, l. ex contractu, ff. de re milit. l. veteris, Cod. de contrah. & commit. ſtipulat.

Obligationibus facti ſuccedit obligatio ad intereſſe, l. ſtipulationes non dividuntur, verſ. Celſus, ff. de verbor. obligat. Surd. dec. 306. n. 6. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ cap. 115. n. 22. cum ſeq. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1839.

Obligare ſe nemo poteſt reſpondere apud judicem exterum, & Eccleſiaſticum, Gabr. Pereira de manu Regia, p. 2. cap. 35. à numero 1. juncto num. 15. & 16.

Obligatio in forma Cameræ, quam appellant obligationem banchariam, quos effectus producat? vide apud Flamin. de reſignat. tom. 1. lib. 6. quæſt. 2. num. 150. cum ſeq. Surd. dec. 44. n. 18. cum ſeq. Farin. dec. 368. num. 1. & dec. 807. num. 5. in noviſſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 452. & collect. 1490 Gratian. forenſ. c. 38. n. 7. Et retardatur per exceptionem non implementi, idem c. 45. n. 4. quem vide c. 7. n. 28 Quid in Doctore obligato? vide Farin. de delict. p. 1. lib. 1. tit. 4. quæſt. 27. num. 85. An procedatur ad executionem, quacunque obligatione non obſtante? Vide Farin. dec. 56. Rota Rom. & dec. 57. num 2. & deciſ. 122. Et obligatus in forma Cameræ renuntiat alimentis, ex cap. Odoardus, de ſolut. Henriq. in ſum lib. 13. cap. 19. num. 4. lit. A. Et clericus obligatus in forma Cameræ poteſt carcerari, Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. juris, allegat. 25. num. 10. Bernard. Græv. pract.

Digitized by Google

*pract.Cam. Imper. lib.*1. *concl.*26. *numero* 21. & de extenſione obligationis fidejuſſoriæ, vide Gratian. *forenſ.c.*68.*num.*41.Et extenditur ad pupillum,idem *cap.* 182.*num.*6.*&* 7.Et de obligatione in forma Cameræ facta à clerico, vide Farin *dicta q.*27.*num.*70 Et obligatio Cameralis non attenditur ſtante damno intolerabili,nec impedit remiſſionem, quando ante executionem petitam conſtat de ſterilitate,Gratian. *forenſium cap.*534.*num.*40. *&* 41. ubi *num.*43. quod executio obligationis Cameralis impeditur ob defectum cauſæ, & conditionis non purificatæ Et poſt reſignationem beneficii ceſſat obligatio fidejuſſoria, Flamin. *de reſignat. lib* 1. *quaſt.*6.*numero* 10.*cum ſequentibus*. Et Auditor Cameræ Apoſt. procedit contra obligationis in forma Cameræ, & poteſt cauſas pendentes coram Ordinariis ad ſe avocare, Flor. *lib.*1.*var.quaſt.*12.*num.*48. Et contra obligationem Cameralem non admittitur exceptio requirens altiorem indaginem, Gratian. *dicto tract.cap.*129.*n.*37. An poſſit appellari ab hac obligatione? Vide Gratian. *cap.*531. *numero* 50. *& cap.*665.*numero* 6. ubi quod non datur appellatio Et ceſſantibus fructibus debet ceſſare obligatio Cameralis idem *cap.*534.*numero* 42. quem vide *cap.*411.*num.*11.*& c.*423.*n.*46. *cum ſequentibus*. Et coloni Eccleſiæ obligati in forma Cameræ debent converiri coram judice Eccleſiaſtico, Marta *de juriſdict.p.*4. *cent.*2.*caſu* 112.*numero* 12. ubi *n.*13. quod debitor principaliter obligat animam per obligationem in forma Cameræ. Et penſio non eſt ſolvenda ex benignitate Rotæ,quamvis adſit obligatio Cameralis jurata cum clauſula, *habita,vel non habita poſſeſſione*,ſi proviſus non potuit habere poſſeſſionem beneficii,& ſolvit per duos aut tres annos, Gratian. *dicto tract.cap.*454.*n.*4.5.6.*&* 7. Ubi intelligit dummodo non adſit cedula, in qua contineatur obligatio ad tempus,quia pro illo tempore debet ſolvi.

Verbo OCCIDERE; OCCISOR.

OCCIDERE non poteſt aliquis ſeipſum directè, quia non eſt dominus vitæ,& membrorum ſuorum, *l. liber homo, ff. ad leg. Aquil* & confirmatur ex Conc.Brachar. in quo decernitur,ut pro illis,qui ſeipſos occidũt,nulla fiat obligatio vel oratio,& ut eorum cadavera non deferantur ad Eccleſiaſticam ſepulturam, Bonacina *de reſtitut. in particulari, diſp.*2 *q. ult. ſect.*1 *puncto* 5. *propoſit.*1. *num.*1. De præcepto de non occidendo, vide Menoch. *de arbitr. caſu* 284. *num.*36. *& de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.*13 *num.*6. *cum ſeq.* Navar. *conſ.* 6. *de ſepultur.* Cened. *ad decretum,collect.*29.*num.*4.Spin. *de teſtam. gloſſ.*2.*princip.n.*20.Fr Emman. Roderic. *tom.*3.*quaſt. Regular. q* 61.*art.*1.*verſ.quod confirmatur, & verſ.*11. Farin. *de delict. p.* 5. *q.*128.*n.*43.ubi etiam agunt de eo qui ſeipſum occidit,an ſit tradendus Eccleſiaſticæ ſepulturæ? de quo Cov. *lib.*2. *var.c.*1. *n.*11. ubi quid de eo qui reperitur mortuus in puteo; & de Clerico percutiente ſeipſum; an ſit excommunicatus, vide Cened. *n.*5. *ubi proximè.*

Occidere licitum eſt omnibus, tam laicis, quàm clericis invaſorem ſuarum facultatum, quoties aliter ſalvari, vel recuperari non poſſunt, modò ſint magni valoris,quidquid ſit de foro externo, Bonacina *dicta quaſt.ult.puncto* 10.*propoſit.*2.*n.*1.

Occidens ob ſuam defenſionem punitur, Gom. *tom.*3.*var.cap.*3.*num.*26.Menoch. *de arbitr.caſu* 279. *n.*6. Maſcard. *de probat. concl.* 867. *n.* 7. Clar. *pract. lib.*5.*q.*55. *n.*16. Et defenſio naturalis poteſt tolli ex cauſa.Hyppolit. *conſ.*8.*n.*28.*cum ſequẽtibus*, Pat.Martin.del Rio *diſquiſit. Magicar. lib.*5. *q.* 9. *p.*449. *&* Auguſt. Barboſa Repertor. *q.*37. *p.*464. Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *defenſio* 1.

Occidens fratrem non poteſt ei ſuccedere,Cabed. *dec.*81.*num.*13.*p.*2 Cald. Pereira *in §. ſoror, num.*13. *cum ſeq. inſtit. de inoffic. teſtam.* Et ſicut homicida privatur hæreditate interfecti,ita & ejus filii privantur, Aloyſ.Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*2. *deciſ.*291. *n.*15. *cum ſequentibus.*

Occidens uxorem vel alium,non poteſt illis ſuccedere, vel filio in bonis ab uxore habitis, *l. Lucius, ff. de jure fiſci.* Clar. *dicto lib.*5.*§ homicidium, num.*22. Hyppolit. *conſ.*93.*n.*8.*cum ſeq.*Greg. *l.*13.*tit.*7.*part.*6. verbo, *del heredero.* Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *ſua facilitate,n.*16.*Cod.de in integrum reſtitut.min.* Cabed. *dec.*81.*n.*14.*cum ſequentibus*, *p.*2. & quod maritus occidens uxorem injuſtè non poteſt ſuccedere filiis, tradit Phœb. *dec.*143.*n.*19. *p.*2.

Occiſor præſumitur aſtans coram cadavere, quod in ejus conſpectu ſanguinem effudit, ſi adſint alia indicia, Franc. de Pueyo *inter deciſ.*Seſſe *dec.* 111. *à numero* 1.ubi *num.* 15. mirandum refert accidiſſe *anno* 1607. in platea vallis de Broto, ubi cadaver exhumatum omnibus patebat, & poſitus ante illud Joannes Franciſcus de Vergua unus ex delinquentibus, illico exivit ſanguis ex vulneribus dicti cadaveris,quouſque dictus reus fuit à dicti occiſi conſpectu eductus & ſtatim adductus fuit ad conſpectum dicti occiſi Conſerratus de Vergua alter accuſatus, qui cùm ſe culpatum videret tanto ſcelere, cœpit obſecrare Deum & cœlum, ut in teſtimonium ſuæ veritatis permitteret miraculum ibi fieri: quo dicto illico cadaver elevavit brachium dexterum,& digito ſignavit vulnera ex quibus ſanguis illicò exivit; & continuò elevando idem brachium eodem digito ſignavit in dictum accuſatum, quo facto brachium cadaveris reverſum fuit ad eundem locum, ubi ante miraculum jacebat. De cruore occiſorum injuſtè, quod ſæpiſſimè in occiſorem impetuoſam ejaculationem irruat,aliove ſimili modo eum prodat, referunt innumeræ penè hiſtoriæ ex Boër *quaſt.*166.*n.*1. & narrat ita Venetiis contigiſſe Fr. Hieronym. de Yepes *in hiſt. infantis à Judæis occiſi,p.*3.*c.*4. *§.otroſi fol.*558.*verſo*,Emman.de Valle *de incantat. & enſalm. opuſc.*1.*ſect.*1.*c.*1.*n.*31.

Verbo OFFICIALIS; ET OFFICIUM.

OFFICIALI creditur in ſpectantibus ad ejus officium, Ruin. *conſ.*56. *lib.*7. Et peritis in arte, quos vulgò appellamus magiſtros operarum, eſt credendum,Surd. *dec.*146.*num.*21.*& conſ.*126.*n.*17. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*572.*n.*49.*cum ſeq.& cap.*600. *num.*27. ubi *num.*23.*cum ſequentibus*, quod illis potius ſtandum,quàm teſtibus, & teſtificantur de credulitate. Farin. *de delict.p.*5.*quaſt.*127. *num.*113.

Officiales architecturæ in rebus ad ſuam artem ſpectantibus non poſſunt uti remedio læſionis Ordinat. *lib.*4.*tit.*13.*§.*8. *& l.* 3.*tit.*11. *lib.*5. *nova recopilat.* Pinel. *in l.*2. *Cod. de reſcind. vendit.p.*3. *cap. ultr num.*18. *in fine*, Perez *l.*2. *tit.*23. *lib.*2. *Ordinam.p.* 43. Guter. *lib.*2.*pract.q.*144. Avend. *de exequend. mandat.p.*2. *c.*13.*n.*3. Bobadil. *in Polit.lib.*3.*cap.*5.*n.*43. *cum ſeq.*

Officiali injurioſam executionem facienti licet reſiſtere, Sylvan. *conſ.*43.*ad fin.* & convocare ad hoc amicos,Menoch. *conſ.*28.*n.*12.

Officialis qui petit ſe reſtitui ad poſſeſſionem officii,debet oſtendere titulum,Menoch. *de interdict. remed* 1. *recuper.poſſeſſ num.*193. *& remed.*15. *n.* 469 Maſcard. *de probat. concl.* 1522. *num.*1.*ad fin.*Berous.

Digitized by Google

quaſt.4.num.4. Et ille qui petit ſe reſtitui ad juriſdictionem, non oſtenſo titulo à Rege habito, non admittitur, Cabed. *dec.9. num.3. cum ſequentibus,& dec 15. num.4 p.2.* Et valet argumentum de beneficiis ad officia, ex Barboſa *de principiis & locis com. utriuſque juris, lit. A, num.108.*& ſicut in beneficiis ad reſtitutionem conſequendam neceſſe eſt colorare titulum, gloſſ. recepta in Clem.1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* ita & in officiis.

Officialis non condemnatur, niſi præſumptionibus multum evidentibus, Menoch. *de præſumpt. lib.1. q 83. num.2.*

Officialis deputatus ad unum banchum non poteſt ſcribere in alio, juxta doctrinam Bart. *in l. duos, n.2. Cod. de ſuſceptor. præpoſ. & arcar. lib.10.* Felin. *in cap. P.& G. 40. de officio delegati, n.52* & non poteſt ſe intromittere in officio alterius, *l. in provinciis*, ubi Bart. *Cod. de numerar. & actuar. lib.12.*

Officialis qui deponit pecunias penes depoſitarium, qui non eſt ſolvendo, tenetur tanquam illius fidejuſſor, argum. text. & ibi not. *in l.1. & 2. C. de periculo nominat. lib.11.* notat Cujac. *lib.9. obſervat. c.35.* Palat. *in repetit. cap. notab.3. n.26* Et priùs debet executio fieri in principali, *§. fin. Inſtit. de ſatiſdat. tut. l. fin. ff. de magiſtr. conven.*

Officialis non tenetur ſolvere debitum prædeceſſoris, Bart. *in l. providendum, num.1. Cod. de decurion. lib.10.*

Officium divinum dicuntur horæ canonicæ, Bonacina *de horis Canonic. diſp.1. in prima propoſit. n.4.* Barboſa *ad cap. dolentes 9. de celebrat. Miſſarum, n.13* Et officium in choro non eſt inchoandum ſtatim ſigno dato, ſed elapſa tertia parte horæ poſt ſignum datum: idem Barboſa *de Canonic. & dignit. cap.34. num.8.* ubi *n.4.& 5.* quod qui non recitant in choro officia defunctorum & beatæ Mariæ, ac pſalmos pœnitentiales, & graduales diebus aſſignatis in rubricis Breviarii, non peccant.

Officium judicis datur quando ſuggerit æquitas, *l. planè, & l. fin. ff. de petit. hæredit.* Et habet matrem æquitatem; *l. Quintus, §. Pomponius, ff. de alim. & cibar. legat.* Surd. *de alim. tit.5. quæſt.1. numero 53. & 54.*

Officiis majoribus qui inſervierunt, non poſſunt cogi inſervire minoribus, *l.2. Cod. quemadmodum civilia munera judi. lib.10. l. humilioribus, Cod. de ſuſcept. præpoſit. & arcar. eod. lib.* Avend. *de exequend. mandat. p.1. c.19. n.18.*

Officiis publicis non debent eligi ebrioſi, & ebrius delirat, Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.1. §.6.* verbo *Maſſiers & ſergens, fol.66. verſo.*

Officia duo qui tenuit, utriuſque debet habere ſalarium, Bald. *in l. qui binos, Cod. de advocat. diverſ. judic.* Felin. *in cap. cum olim, num. 1. de re jud.* Avil. *ad c.1. Prætor. fol.30.* Azeved. *ad Curiam Piſan. lib. 2. cap.22. n.9.* Azor, *inſtitut. moral, p.2. lib.7. c.7. col.833.* Næv. *ad l.3. ff. de adopt. num.2. & in l.3. num.4. Cod. de dignit. lib.12.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.5. collect.2007.*

Officium emptum filio ex pecuniis paternis, utrum ſit ei in legitimam imputandum? Vide Barboſa *in votis deciſivis canon. lib.1. voto 6. dub 3. num.22. cum ſequentibus*, ubi ſequitur partem negativam, ex Gom. *l.29. Tauri, n.21. in principio*, & addit quod pretium illius, ſeu æſtimatio conferri debet, & imputari in legitimam, Gom. *ubi proximè*, Gam. *dec.29. num.3.* Guter. *pract. lib.2. q.64. num. 5.* quod ſecus eſt in officiis Rom. Curiæ, quæ poſſunt mediante reſignatione in manibus Papæ aliis vendi, quod in legitimam imputentur, ex Gam. *ubi proximè.*

Officium emptum à marito communicari non poteſt inter eum & uxorem, Phœb. *dec.115. p.2.*

Officia & bona Regiæ Coronæ poteſt Rex promittere antequam vacent, Phœb. *deciſione ſecunda, tom.1.*

Officia conceſſa à Rege an exſpirent morte concedentis? Vide Reynoſo *obſervat.8.* Phœb. *dec. 111. p.2*

Officium coqui, vel obſtetricis Reginæ habet dignitatem, *l.15. & 20. tit.14. part.6.* Cot. *in memorab.* verbo *coquus*, Cabed. *dec.73. n.4. p.2.*

Officialium Sancti officii privilegium vide apud Phœb. *arreſto 99. p.2.*

Verbo Onus.

ONVS reale tranſit in poſſeſſorem fundi, Cened. *ad Decretal. collect.86. num.3.* Gam. *deciſ. 145.* Morl. *in empor. juris, tit. de locato & conducto, p.1. n.37* Cald. *conſ.40. n.2. & forenſ. lib.1. q.21. n.18.* & de emphyteuta, vide Cald. *de extinct. emphyt. c.3. n.18. & n. 23.* & de laudemio debito, vide Vincent. de Franch. *dec 430.*

Oneris ſola impoſitio non afficit rem indiviſibilem Reynoſo *obſervat.69.*

Onus adjectum rei facit ut res tranſeat cum illo, *l. is cui opus*, ubi latè Jaſ. *n.6. ff. de novi operis nuntiat. l. alienatio, ff. de contrah. empt. l. via conſtituti, §. ſi fundus, ff. de ſervit. ruſtic. præd. cap. ſi quis laicus*, & ibi gloſſ 16. q.5. Menoch. *conſ.2. n.31. & conſ.63. n.15. & conſ.80. n.79.* Tiraquel. *de retract. lig. §.1. gloſſ.9. n.112.* Cabed. *dec.52 n.1 p.2.* Barboſa *in l. poſt dotem, n. 51. ff. ſoluto matrim.* Cald. *de extinct. emphyt. c.3. num.33. & forenſ. lib.2. q.36. n.23.* Barboſa *in cap. quantò, 18. n.6. de uſu.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.611. n. 12 & c.113. à num.16.* Surd. *deciſ.266. num. 10. & de alim. tit.1 q.26. num.1.* Gabr. Pereira *dec.63. num. 2. & dec.66. & 92.* Phœb. *dec.58. num. 11.* Mendez *in praxi lib.3. c.21. n.56.* cum aliis citatis per Barb. *de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. R, numero 17.* Intellige etiam in hypotheca expreſſa, Seraph. *de privileg. juram. privil.95. numero 3.* Intellige deinde quando onus eſt reale, non verò quando eſt perſonale, Barboſa *dict. n.17.* Quid in onere perſonalis quando ille, qui alienavit, non eſt ſolvendo? Vide Menoch. *conſ.63. n.21. cum ſequentibus*, ubi quod datur actio in ſubſidium, & vide Valaſc. *de partit. c.18. numero 43.* ubi quod legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis. Et quid ſi actio perſonalis contracta ſit habito reſpectu ad rem, quæ tranſivit in tertium? Vide Surd. *de alim. tit.8. privil. 48. numero 3. & privil.51. num.2.* Cald. *de empt. cap.27. num. ult.* ubi quod actio perſonalis non competit contra tertium poſſeſſorem, etiamſi contracta ſit obligatio contemplatione rei. Et diviſio fundi non poteſt præjudicare creditori in ſuo jure reali, *l. ſi conſenſi 7. §. fin. ff. quibus mod pign. l. is qui fundum, ff. de uſufructu legato*, Surd. *dec.32. num.7.* Cald. *de extinct. emphyt. c.1. num.35.* Cur. Philip. *p.2. §.10 n.4. ad finem.*

Onus reſtitutionis in teſtamentis non dicitur repetitum ab uno ſubſtituto in alterum, *l. ſub conditione ff. de hæred. inſtituend. l. ſi quis hæres, ff. de acquirenda hæredit.* Menoch. *conſ.315. n.4. & 5.*

Verbo Ordinarius.

ORDINARII nomine intelligitur Vicarius Generalis Archiepiſcopatus, ex Concil. Trident. *ſeſſ.24. cap.20. de reformat.* ubi Barboſa *num.6. & de appellat. verbor. utriuſque juris ſignificat.* verbo *Ordinarii, num.5. & de poteſt. Epiſcopi, p.3. allegat. 81. num.1*

Digitized by Google

n.1.cum ſequentibus. Coram Ordinario intra ſex menſes præſentari debet perſonaliter præſentatus à patrono in beneficio, alias præſentatio eveneſcit, gloſſ. verbo *præſentari*, *in Clem.ult. de ſepultur.* Cened *ad decretum, collect.15.n.4.*

Ordinarius per delegationem ſibi factam à ſuperiore efficitur delegatus, Menoch. *de præſumpt.lib.2. q.17.num.24.* Azeved. *ad l.19.n.3.tit.6.lib.3.nova.recopilat.p.242.* Stephan. Cratian. *diſceptat.forenſ. c.55. n.11.cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcopat. Neapolit. p.1.dec.205.* Cur. Philip. *p.1.§.4. n.4.*

Ordinarius abſolvere non poteſt exommunicatum à delegato Summi Pontificis, *cap.Paſtoralis 11. §.præterea, de offic. Ordinarii*, Molin. *de juſtit. tom. 6. tract.5. diſput. 26. num. 1.* Quia delegatus major eſt Ordinario quoad illam cauſam, in qua eſt delegatus, *cap.ſanè 11.de offic.delegati*, ubi plures citat Barboſa, *cap. 2. eod. tit. cùm contingat, de reſcriptis*, Gratian. *forenſ. .111. num.67.* Gabr. Pereyra *dec.91.num.35.* Item Ordinarius tenetur intra duos menſes confirmare præſentatum, Spin. *de teſtam.gloſſ.4.principali. num 95.*

Ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum, Flamin. *de reſignat.lib.11.quæſt.7. n.39.* Et pœnæ graviſſimæ Collatoribus Ordinariis, qui beneficia reſervata contulerint, infliguntur per conſtitutionem Pii IV. quam adducit Gonzal. §. 7. *procem.num.ult.*

Ordinarius non ſolùm poterit non obedire, ſed amplius contra delegatum inordinatè procedentem procedere, ut docet Themudo *dec.53.n.5.* & Barboſa. *de offic.& de poteſt.Epiſcopi, alleg. 106.n.27.p.3.*

Verbo ORDO, ORDINARI.

ORDO ſeſſionis dignitatis excellentiam indicat, ex Maſcardo *de probat. in procem. quæſt.6 num.8.*

Ordo verborum deſignat ordinem intellectus, ex Surd *de alim.tit.5.q.4.n.17.*

Ordo ſcripturæ attendi debet quando aliter ſpecialiter diſpoſitum non invenitur, ex text. *in c. ſi quis juſto, §1.de elect.lib.6* cum aliis per Cardoſ. *in praxi judicum, & ad vocat.* verbo *Ordo*, *num. 5.* quibus adde Steph. Gratian. *diſceptat forenſ. c.586. num. 30. cum ſequentibus*, & deſignat ordinem charitatis ac dilectionis, Cald Pereira *conſ.9.num.45.* & ordinem, voluntatis, Phœb. *dec.38.p.1.*

Ordo juris non ſervatus in judiciis reddit proceſſum, & ſententiam nullam, *cap.ad petitionem, de accuſat.cap.exhibita, de judic.* Cardoſo dicto verbo *Ordo num.3.* Bald. *conſ. 275.lib. 5.* Menoch. *conſ 301. n.39. & conſ. 355 num. 6.* Alia de ordine vide per Guter. *pract.lib.1.q. 131.n.4.* Cota *in memorab.* verbo *Ordo p.630.*

Ordinis Sacramentum non confirmato dari prohibet Concilium, procedit tamen de neceſſitat e præcepti, non de neceſſitate Sacramenti, Barb. *de offic.& poteſt.Epiſcopi alleg.2.n.14.* ubi *n.15.* quod Ordinis Sacramentum recipiens, non præmiſſa Confirmatione, extra negligentiam, & citra contemptum, non peccat mortaliter, nec aliquam incurrit irregularitatem.

Ordines quatuor minores ſunt verè Sacramentum, Cæſar *in relect.hierarchia Eccleſiaſt.q.4. procem.§.1.à num. 5.* Prima tonſura non eſt Ordo Eccleſiaſticus, ſed clericalis, idem *q 2.procem.n.7.& dicto §.1.in fine*, aſſerit quod non eſt Sacramentum,

Ordinis characterem minimè recipit non baptizatus, Barboſa *ad cap.ult.de preſbyt.non baptizato.*

Ordinatus interſtitiis temporum non ſervatis nullam contrahit cenſuram, vel irregularitatem? & licet Ordines ſuſcipere inteſtitiis non ſervatis, de licentia Epiſcopi, refert Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 3. col. lect.576.* De conſuetudine conferendi Ordines minores cum ſubdiaconatu ſine irregularitate, vide Sayr. *de cenſur.lib.7.cap.10.n.26.juncto n.22.cum ſeq.*

Ordinibus ſacris inſignitus tenetur in confeſſione circunſtantiam Ordinibus ſacri detegere, non ſolùm cùm actuale peccatum carnis patravit, ſed etiam cùm conſenſum præſtitit, Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi allegat.15.n 6.*

Ordinis ſacri actum exercens in peccato mortali peccat mortaliter, Emmanuel.Sà *in Aphoriſm.Confeſſariorum*, verbo *Ordo*, *n.31.* ubi etiam idem tradit de Subdiacono, vel Diacono ſolemniter miniſtrantibus, & quod prædicans in mortali, mortiferè peccat, de quo etiam Victorel. *in addit.ad Navar.c.25.p.117.*

Ordines ſuſcipiens ligatus cenſurâ, non propriè irregularitatem, ſed ſuſpenſionem incurrit, Suar. *de cenſur. tom.5.diſp.41.ſect. 3.n.2.* & *n. 5.* quod ſi quis furtivè Ordines ſuſcipiat, ideſt ficto titulo, vel ſine veris dimiſſoriis literis, incurrit ſuſpenſionem, non propriam irregularitatem, & *in c. cùm illorum 32. de ſentent.excomm.* probatur quo excommunicatus majori excommunicatione recipiens Ordines, à ſuſceptis Ordinibus in perpetuum deponitur. Quod excommunicatus in majori aliquem Ordinem etiam minorem ſuſcipiens efficiatur irregularis, & ſolus Papa diſpenſet in publica irregularitate, tradunt Tolet. *in ſum. p.57.* Moure *p. 2 da compendio da dottrina mortal. c.10.§.15.* & vide Leſdem. *p.1.ſum.c.6.del Sacramento de la Ordin, p.391.col.1.*

Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel monachus factus gaudet fori privilegio, Barboſa *lib. 1. de jure Eccleſ.c.39.de privilegiis clericorum, §.2.de privilegio fori*, *n. 87.& 88.* ubi *n.89.* quod non liberatur à foro ſæculari, ubi poſt delictum commiſſum fraudulenter, & doloſè fuit Ordinatus, & quod in hoc caſu poteſt ſolum in bonis puniri à judice ſæculari: & *num.90* quod clericus qui inferendo teſtimonio coram ſæculari judice deliquit, non poteſt ab eo judicari, nec puniri: & *num.97.* quod clericus delictum, falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens prævia degradatione, Curiæ ſæculari puniendus traditur, juxta conſtitutionem Urbani VIII. & *num. 99* quod laicus condemnatus in exilium à judice ſæculari, ſi fiat clericus, & rumpat exilium, non poteſt puniri à judice laico, ſed ab Eccleſiaſtico.

Ordinari non poſſunt, nec ad Eccleſiaſticos Ordines promoveri illiterati, Salzed. *in pract.crimin. Canonica, cap.27.* Flamin. *de reſignat. lib.4.q.4.à num.4.* Idoneus quis judicetur, vide Barboſa *de officio parochi, c.2.à n.109.cum ſeqq.& in col.ad Concil. Trident. ſeſſ.24. de reformat. cap. 18. à num. 140. cum ſeqq.* & idoneus quis præſumitur ad beneficia, idem Barboſa *ad cap.fin.de præſumpt. num. 2*, ubi intelligit de idoneitate intrinſeca, ſcilicet nobilitatis, puritatis, & ſimilium, non verò ſcientiæ, & literaturæ, quæ cùm ſit quid extrinſecum & accidentale homini, ineſſe alicui non præſumitur. Idoneitas quomodo ſit probanda? Vide Flamin. *de reſignat. lib. 10.q. 3. à n.54.* ubi quod debet fieri probatio de moribus, ſcientia, & ætate.

Ordinandorum patria eſt inveſtiganda, ut exinde ſciatur quibus ipſi ſint imbuti moribus, Barboſa. *in cap.conſtitutus 9.de purgat. Canon. num.2.* Ubi etiam aſſerit, quod in Concil. Trid. *ſeſſ.23.de reformat.c.7.* præcipitur Epiſcopis, ut genus promovendorum ad Ordines inquirant, an ſcilicet ſit filius ancillæ, vel ſervus, qui promoveri deſiderat, vel filius, aut nepos hæreticorum, fautorum, defenſorum, receptorum, quos jus à ſuſcipiendis Ordinibus excludit uſque ad

Digitized by Google

ſecundum gradum via maſculina, vel uſque ad primum via fœminina: & *num.*3. quod verba Concilii Trident. *dicto loco*, ibi, *Ordinandorum genus*, propriè ſignificant idem, quod legitimus, vel liber, non autem referuntur ad deſcendentes ex genere Hebræorum, & quod nullibi reperitur prohibitum, quòd converſi ex Judæis, ad Ordines non promoveantur, vel quod Epiſcopi de genere illorum inquirant, & *num.*4. quod *c. conſtituit*, 17. *q.*4. deſumptum ex Concil. Tol. 4. *can.* 65. dum decernit Judæos, aut eos, qui ex Judæis originē ducunt, ineptos eſſe ad officia publica, intelligitur qui ex Judæis ſunt, de illis nuper ad Fidem ex Judaïſmo converſis, non autem de illis qui ex infantiæ tempore baptizati ex Judæis originem trahunt ut per Soar. *tom.*5. *diſp.*43. *ſect.*3. *n.*9. quem refert & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi*, *lib.*2. *cap.*28. *n.*15. ubi *num.*16. advertit, quod poſſunt teſtes jurare, eſſe illum Chriſtianum veterem, nec ab hæreticis Mauris, aut Judæis deſcendere, quando non eſt neophytus ex Judæis, vel Mauris, ſed ab infantia baptizatus, & quando non eſt filius, aut nepos, per viam maſculinam, aut filius per viam maternam hæretici defenſoris, receptoris, vel fautoris hæreticorum, & quando non eſt ſpeciale ſtatutum legitimum petens aliam qualitatem ultra petitas jure communi, ideo Extravagantes, & Conſtitutiones Summorum Pontificum prohibentes ne deſcendentes ex Mauris, Judæis, aut hæreticis uſque ad quartam generationem admittantur ad aliquam dignitatem, certumve genus beneficiorum, eſſe intelligendas, ex juris æquitate non habere locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, cum Nav. & Avil. ubi addit ſe recepiſſe à quibuſdam viris doctis, & in praxi peritis prædictas conſtitutiones ſuper hac re editas non eſſe uſu receptas, & cum eodem Sanch. & Roderic. ait Extravag. Pauli IV. confirmatam à Gregorio XIII. poſteà reſtrictam fuiſſe à Sixto V. uſque ad ſecundam generationem paternam, & primam maternam: & idem Sanch. *dicto lib.*2. *cap.*27. *n.*3. ait quod dictæ Extravagantes ex juris æquitate non habent locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, & ad propoſitum vide Bejam *reſponſ. caſuum conſcientiæ p.* 4. *caſu* 34. *verſ.*4. *ad Prælatum*, *& verſ. addo etiam.*

Ordinis ſuſcepti probatio dicitur fieri ex literis ſigillatis, Salzed. *in pract. cap.*62. *n.*15. Valaſc. *tom.*1 *allegat.*22. Garc. *de benefic. q.*7. *c.*1. *n.*138. *cum ſeq.* & vide Put. *dec.*407. *p.*2. Flamin. *de reſignat. lib* 4. *q* 2. *n.*69. *& lib.*10. *q* 3. *n.*30. *& lib.*13. *q.*5. *n.*112. Flor. *var. q.*23. *num.*7. *cum ſeqq.* Et clericatus probatur per Bullas, ſeu oſtenſionem ſuperiorum Ordinum, ex Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit p.* 2. *dec.* 114.

Verbo ORIGINALE.

ORIGINALE quis tenetur exhibere in redarguendo exemplum de falſo. Azeved. *ad l.* 3. *tit.*5. *lib.*4. *novæ recopilat. n.*19. ubi *n.*20. quod ſi copia inſtrumenti præſentari in proceſſu dimiſſa redarguitur de falſo, tunc ſufficit tranſumptum per partem recuperatum edi, nam & illud originale dicitur, & ſi originale hoc penes partem exiſtens, & in proceſſu præſentatum, redarguatur de falſo, tunc originale in protocollo notarii remanens edendum eſt.

Originali ſtabitur, ſi inter exemplum & originale ſit aliqua repugnantia. Maſcard. *de probat. concl.*40. *num.*13. *& concl.*644. *num.*15. *& concl.*740. *n.* 32. *& concl.*1243. Cald. *de empt. c.*4. *n.*4. *cum ſequentibus*, *& c.*35. *num.*1. *cum ſequentibus.* Et vitiato originali non datur fides exemplo non vitiato, Menoch. *de interdict. remed.*4. *adipiſc. poſſeſſ. num.*701. Et quid ſi originale non ſit integrum? Vide eundem *conſ.*548. *n.*4 Quid ſi tabellio non vult oſtendere originale? Vide Perez *l.*2. *tit.*5. *lib.*2. *Ordinam. p.*258. Valdeſ. ad Soar. *p.*89.

Verbo ORIGO.

ORIGO & initium eſt inſpiciendum, *l. filiusfam.* ibi, *origo enim*, *C. ad Macedon. l. ſi procurator*, *ibi*, *uniuſcujuſque contractus initium*, *ff. mandati*, *l. nam orig ff. quod vi aut clam*, *l. qui id quod*, *in princip. verſ. cauſam enim & originem*, 4. *de donat. cap.*1. *§. ex eadem*, *de lege Conradi*, Barboſa *in l. poſt dotem*, *num.*75. *ff. ſoluto matrim.* Avend. junior. *ad l.*44. *gloſſ* 15. *num.* 5. ubi alia plura jura citat, & ferè in ſpecie probatur *in l. unic. §. ſi verò vel ſocer*, *Cod. de imponenda lucrat. deſcript. lib.*10. ibi, licèt caſus eventum: ubi ſi donatio à principio exiſtit oneroſa, non mutat naturam, nec variatur, etiamſi poſt factum lucrum revertatur, & not. Palat. *in repetit cap. §.*22. *n.*7.

Originis propriæ ratione forum quis ſortitur, *l.*2. *Cod. de municip. lib.*10. *l.*1. *& l. aſſump io*, *ff. ad municip* Salzed. *in pract. crimin. Cano* . verbo *hujus diœceſis originarii*, *& in cap. cum nullus*, *de tempor. Ordin lib.*6. ubi Barboſa, probatur quod Epiſcopus loci originis dicitur proprius, ut quis poſſit ab illo Ordines recipere Quis dicatur oriundus? Vide Garc. *de benefic. p.*7. *c.*9 *num.*25. *cum ſequentibus.* An forenſis poſſit collectari propter bona quæ habet in aliquo territorio? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.*5. *collect.*1876. Alia de foro vide per Cardoſo *in praxi judicum & advocat.* verbo *forus*, & quilibet præſumitur civis illius loci in quo reperitur, vel in quo fuit educatus, Menoch. *de præſumpt. lib.*6. *præſumpt.*30.

LITERA P.

Verbo PACTUM.

PACTO quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione, *l. alienationis verbum*, *ff. de verbor. ſignif* & ibi Alciat. & Rebuf. Surd. *deciſ.*3 *numero* 23. *& deciſ.* 236. *numero* 9. Valaſc. *conſult.* 132. *numero* 32. Gam. *Luſit. deciſ.*379. *incip. Inter fratrem*, *numero* 5. Nam præſcriptio habet vim pacti, Surd. *deciſ.* 24. *à num.*1. Gam. *deciſ.*276. *num.*2.

Pactum de non petendo quid operetur? Vide Menoch. *conſ.*371. *num.*28. ubi quod remedium reſciſſionis impedit.

Pacta conventa in contractu emphyteutico ſunt obſervanda ad unguem, *l.*2. ubi Doct. *Cod. de jure emphyt.* cum aliis, ut per Cardoſ. *in praxi judicum*, *& advocat.* verbo *pactum*, *numero* 19. quibus adde Cald. *de nominat. q.*7. *n.*7. *&* 8. Gam. *dec.*268. *num.*3.

Digitized by Google

Pactum inducitur ſolum præſentiam cum taciturnitate, Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 42. à num. 4. & num. 13.* Sanch. *de matrim. p. 1. diſp. 6. n. 11.* Cald. *de renovat. quæſt. 16. n. 54.*

Pactum quod ob retardatam principalis ſortis ſolutionem fructum à creditore percipiantur ex re pignorata, validum eſt, & fructus cedunt locro poſſeſſoris, ubi uſuræ ſunt licitæ Cald. *de empt. cap. 28. num. 45. cum ſequentibus.*

Pactum de ſtando juramento partis, tam ſuper damno emergenti, quàm ſuper lucro ceſſante & expenſis, an valeat? Vide Jaſ. *in jusjurandum quod ex conventione*, ubi Alberic. & Bald. *ff. de jurejur.* Bart. *in l. fin. num. 3. ff. de prætor. ſtipulat.* Maſcard. *de probat. concl. 934. num. 35.* ubi aſſerit, quod valet conventio: & *num. 36.* ſublimitat ſi juramemtum ſit æquum, quia ſi fuerit iniquum, non ſtatur ei, ſed reducitur ad arbitrium boni viri: & *num 37.* declarat niſi factus ſit perjurus, faciunt quæ Stracha *de mercat. tit. de contract. mercat. num. 6*

Pactum cum aliquo factum, quando ad ejus hæredem tranſeat? Vide Surd *deciſ. 315. num. 3* Ubi quod carcerari poteſt hæres pro debito, pro quo poterat carcerari defunctus, vide Gam. *deciſ. 371.* Ubi vide an effectus clauſulæ, per quam debitor ſibi ipſi audientiam denegat ad excipiendum ante realem numerationem debiti, tranſeat ad heredem.

Pactum de retrovendendo ex quibus arguatur & probetur? Vide Maſcard. *de probat. concl. 1142. per totam, vol. 3.*

Pactum de retro, quo tempore præſcribatur? Vide Gregor. *l. 42* verbo *quando, tit. 5.* Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 10. num. 39.* Barboſ. *in collect. ad cap. ad noſtram, de empt.* Ubi aliqua adducit de pacto de retro.

Pactum de retro minuit valorem rei, Barboſa *in collect. ad cap. cùm Joannes 10. n. 5. de fide inſtrum.*

Pactum ſeu promiſſio de donando, non continet donationem, Menoch. *conſ. 1. num. 229. & 234. & conſ. 92. & conſ. 147. num. 10. & conſ. 178. num. 1. & 18.* Cald. *de renovat. quæſt. 18. num. 44. & de reſol. emphyt. cap. 16. num. 48. & de empt. cap. 8. n. 6.* Avend. *ad l. 44. Tauri, gloſſ. 5. num. 7.* Valaſc. *conſult. 153. num. 6. & 7.*

Pacto remitti non poteſt ingratitudo futura, Surd. *de alim. tit. 8. privil. 66. num. 8.* & ingratitudo non poteſt juramento præſtito de non revocando donationem, remitti Gregor. *ad l 67. tit. 18. part. 3.* verbo *deſconociente*; Menoch. *conſ. 155. num. 25.* Guter. *de juram. confirmat. p. 1. cap. 10. num. 16.* Brunor. à Sole *in locis commun.* verbo *pactum 4.* De ingratitudine vide Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 5. num. 49. cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 1. collect. 197.* Fr. Hector. Pinto *p. 2. dos Dialogos, cap. 11. da verdadeira amizade* Alciat. *emblem. 64.* Orozco *lib. 2. emblem. 14.* Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. l 4. tit. 63. in princip. num. 3. 4 & 5.* & filium *in collect. ad cap. fin. de donat. num. 3. cum ſequentibus, uſque ad num. 17.*

Verbo PALLIUM.

PALLII plura vide per Dom. Roderic. à Cunha *in comment. ad p. 1. Decreti, diſt. 100. per totam.* Et quomodo fiat? Vide Fr. Hier. Roman. *p. 1. lib. 3. de Repub. Chriſtian. cap. 7. in fine*, & Orozco *no teſouro da lingoa Eſpanhola*, verbo *Palio, fol. 574. verſo* Et ſub pallio quod *baldachinum* appellant, debent recipi Reges, Legati, Proreges, & Archiepiſcopi in ingreſſu alicujus civitatis ſibi ſubditæ, & uti debent throno cooperto, quod appellant *docel*, ut per Mart. *de juriſdict. p. 2. cap. 35. num. 13. cum ſequentibus*, & vide Vincent. de Franch. *dec. 253.* & tradita *in rub. de auctorit. & uſu pallii.*

Pallio ſemper & ubique utitur Papa in Miſſarum ſolemnitatibus, quoniam aſſumptus eſt in plenitudinem Eccleſiaſticæ poteſtatis, *cap. ad honorem*, ubi Doct. *de auctorit. & uſu palli.*

Verbo PAPA, PAPATUS.

PAPA potuit à Conſtantino recipere temporalem adminiſtrationem Imperii Occidentalis, *cap. videntes, 12. q. 1. cap. Conſtantinus, diſt. 47.* quæ donatio non poteſt per ſucceſſores revocari, quia ſemel Deo dicatum revocari non poteſt, *cap. de rebus 12. quæſt. 2. cap. ligna, de conſecrat. diſt. 1.* Læl. Zech. *de Repub. Eccleſiaſt. tit. de ſtatu Romani Pont. n. 20.* De auctoritate Summi Pontificis ſuper Principes Chriſtianos, vide Fr. Hier Roman *p. 1. lib. 1. de Republica Chriſtian. cap. 11.* & Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. Regular. quæſt. 62. art. 7.*

Papa habet utrumque gladium, & poteſtatem regalem ac ſacerdotalem, quod fuit figuratum per dominum Melchiſedech, qui fuit ſimul Rex & Sacerdos, *Geneſ. 21. cap. denique, 21. diſt.* Zech. *de Repub. Eccleſiaſt. tit de ſervitiis, verſ. unde cimum privilegium eſt.*

Papa nullum in terris habet ſuperiorem, præter Deum, Flamin. *de reſignat. lib 7. quæſt 5. num. 1. & 2.* Et ſummus Pontifex Romanus eſt Vicarius Domini noſtri JESU CHRISTI, & caput totius Eccleſiæ, & ſucceſſor Petri, & Romana ac Apoſtolica Eccleſia eſt caput & cardo aliarum, à qua omnes aliæ Eccleſiæ orbis, diſponente Deo reguntur, Marta *de juriſdict. p. 1. cap. 19. n. 9.* Et nomen Papæ eſt nomen ſanctitatis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 55. num. 34.* ubi *n. 35* quod Papa appellatur Sanctiſſimus, quia talis præſumitur, & *num. 36. cum ſequentibus*, quod Papa debet eſſe Apoſtolicæ ſanctitatis, quia gerit vices Dei: & *n. 8.* quod oſculum & adoratio datur Papæ in pede, & de hac materia vide Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 4. cap. 4. col 424. &c. 19. col 77.* De variis titulis, quibus nominatur ſummus Pontifex, vide Barb. *de jure Eccleſiaſt. de poteſt. & auctorit. Romani Pont. lib. 1. cap. 1. num. 6. cum ſequentibus, uſque ad num. 20.* qui *in collect. Doct. ad p. 1. Decreti, diſt. 98. ad cap. Conſtantinus, num. 8* adducit elegans elogium ad feliciſſimam electionem S. D. N. Urbani VIII Papa eſt Dominus & Ordinarius cunctorum, Epiſcopus univerſalis Eccleſiæ, ſucceſſor Petri Principis Apoſtolorum, & in beneficialibus liberam ac pleniſſimam habet poteſtatem, Flamin. *de reſignat. tom. 2. l 8. quæſt. 7. n. 4. cum ſequentibus*, ubi *n. 41. cum ſequentibus*, quod appellatur beatiſſimus, Pater ſanctiſſimus, & *n. 100.* quod eſt Epiſcopus Epiſcoporum, & *num. 101.* quod eſt ſervus ſervorum. Et eſt Epiſcopus univerſalis Eccleſiæ, idem Flamin. *lib. 11. quæſt. 13. num. 132.* Rebuff. *in concord. p. 512.* Cæſar. Baron. *tom. 8. annal. Eccleſiaſt anno Chriſti 595. p. 64. & 68.* Et eſt Epiſcopus totius orbis, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 2. proœm. n. 46.* Et eſt Ordinis Ordinariorum, *cap. Cuncta per mundum, 9. quæſt. 3.* Garc. *de benefic. p. 5. cap. 1. n. 8.* idem Gonzal. *d. §. 2. proœm. à num. 44.* ubi *§. 1. n. 8.* quod habet pro propria Diœceſi totum orbem.

Papa promovendo inhabilem cenſetur cum eo diſpenſare, Flamin. *de reſignat. lib. 4. quæſt. 3. n 64.*

Papa poteſt expedire omnia, etiam gravia, ſine Cardinalibus. Flamin. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 18. n. 124. & l. 7. quæſt. 5 num. 14. & l. 8. quæſt. 11. n. 14. &* Rebuff. *in concordat. p. 519. ad finem, & ſeq.* Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 4. cap. 1. col. 403. & cap. 3. col. 420.* Et eſt ſupra Concilium univerſale, Mart. *de juriſdict. p. 3. cap. 17.*

Digitized by Google

Papa non poteſt errare in iis quæ ſunt fidei, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 4. col.* 539. Illeſc. *in Chron Pontific. in vita Liberii Papæ, p. fol.* 63. idem in Concilio generali, ut per Martam *de juriſdict. p.* 1. *cap.* 38. *num.* 10.

Papa non poteſt declarare præcepta divina, Menchac. *illuſt. cap.* 5. *num* 19. Et non poteſt diſpenſare in præceptis jure divino, Sayr. *in clavi Regia, lib.* 3. *cap.* 10 *n.* 8. Mart. *d. p.* 2. *c.* 37. *n.* 14. Nec in legibus fundatis ratione naturali, Tiraq. *tract. ceſſante cauſa, limit* 1. *num.* 77 Poteſt tam diſpenſare in jure poſitivo, Garc. *de benefic. p.* 4. *cap.* 1. *n.* 5. *cum ſequentibus.* Ubi quod eſt ſuper omne jus poſitivum, & idem reſolvit Mart. *d. cap.* 37. *num.* 3.

Papa non eſt abſolutè dominus rerum Eccleſiæ, ſed diſpenſator. Menoch. *conſ.* 112. *num* 6.

Papa & Imperator poſſunt ad libitum diſponere de his, quæ ſunt juris Pontificii. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 195. *num* 5.

Papa ſolus poteſt Sanctos canonizare, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *allegat.* 50. *num.* 43. *p.* 14. *& allegat.* 97. *num.* 5. *pag.* 638 Et non poteſt errare in Canonizatione Sanctorum, Cened. *ad Decretal. collect.* 52 *num.* 6. Cæſar. Baron. *tom.* 1. *annal. Eccleſiaſt. anno Chriſti* 55. *cap.* 15 *p.* 488. & Director. Inquiſitorum *p.* 2. *cap.* 17. *ad finem, p.* 303. Eſt decretum Urbani octavi factum *die* 3. *Martii* 1625. & confirmatum *die* 5. *Julii* 1634. quo prohibentur ſcribi miracula, revelationes, aut beneficia à Deo conſecuta propter merita perſonarum, quæ moriuntur cum opinione vitæ ſanctæ.

Papa non poteſt ſibi eligere ſucceſſorem in vita, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *col.* 425. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1 *q.* 98. Fr. Alphonſ. Mendoz. *in quæſt. quodlibet. quæſt.* 4 *p.* 301. cum aliis citatis per Barboſ. *de jure Eccleſiaſt. univerſ. lib.* 1. *cap.* 1. *de Summo Pontifice, à num.* 30.

Papa ſolus poteſt irritare profeſſionem, & matrimonium. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 37. *num.* 31. Et poteſt diſpenſare in matrimonio rato, non verò conſummato, Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 10. *à num.* 83.

Papa ſolus poteſt diſpenſare in quinque votis, nempe de intranda religione, de perpetua caſtitate ſervanda, de peregrinatione ad terram Sanctam, de viſitando limina Apoſtolorum Petri & Pauli, & de peregrinatione ad D. Jacobum Compoſtellæ, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p* 2. *allegat* 30. *num.* 144. Et ad Extravag. *Etſi Dominici,* 5. *de pœnit. & remiſſ. num.* 2. Moure. *in compendio doctrinæ moral. p.* 1. *cap.* 8. *in fine.*

Papa poteſt diſpenſare in voto ſolemni per profeſſionem emiſſo, ex juſta, & gravi cauſa, ut per exempla diſcurrit Sayr. *in clavi Regia, l.* 6. *c.* 11. *à* 17.

Papa diſpenſare poteſt, ut promoti ad Sacros Ordines matrimonia contrahant, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſc. allegat.* 25. *à num.* 22. ubi etiam quod poteſt diſpenſare cum Religioſo, vel moniali ſuper voto caſtititatis, ut matrimonia contrahant.

Papa ſolus poteſt defunctorum voluntates commutare, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *allegat.* 83. *num.* 1. *& ad Clem. ult. de religioſ. domibus, num.* 13. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu.* 74. *à num.* 1.

Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe advocare, & inferiorum manus ligare, ut per Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. gloſſ.* 52. *num.* 31. Camill. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tit.* 4. *num.* 11. refert etiam Barboſa *in collect. ad c. ut noſtrum* 56 *de appellat. num.* 6. Manus appoſitio quando adeſt, non eſt neceſſaria alia inhibitio, nec decretum, Gonzal. *d. gloſſ.* 52. *num.* 6. *&* 7. *juncto num.* 9. limitationes, ac declarationes circa avocationem reſultantem ex appoſitione manus Pontificalis in commiſſionibus cauſarum, vide apud Rotam *deciſ.* 83. *per totam, parte ſecunda diverſ.* Lancelot. *de attentat. part.* 2. *cap.* 10. *à num.* 22. *uſque ad finem,* & Hieron. Gabr. *conſ.* 182. *num.* 11. *cum pluribus ſequentibus, lib. ſecundo,* ubi plenè agit quando inferior poſſit ſe intromittere ad cognoſcendum de validitate confirmationum, & aliorum reſcriptorum ac literarum Apoſtolicarum: & optimè diſtinguit.

Papa ſolus reſervata conferre poteſt, *cap.* 2. *de præbend. in l.* 6. Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 2. *cap.* 62. *num.* 11. Ubi etiam quod per reſervationem ligantur manus Ordinarii, & proviſus ab Ordinario eo caſu fit intruſus.

Papæ ſententia habet vim legis, *cap. in cauſis* 19. *de re jud.* ibi, quæ Summi Pontificis judicio deciduntur: juncto ibi, cùm in ſimilibus caſibus cæteri teneantur ſimiliter judicare: tradit Tiraquel *de jure primogen. quæſt.* 40. *num.* 167.

Papæ aliquid aſſerenti credendum eſt, gloſſ. *in c.* 1. verbo *ſtatuit, de renunciat. lib.* 6. *& in cap. ad Apoſtolicā,* verbo *promiſerunt, de re jud eod. lib.* text. & ibi Doctor communiter *in Clem. unica, de probat. & in cap. cùm à nobis* 28. *de teſtibus, & in cap. ſi Papa, de privileg. lib.* 6 ubi Barboſa Aym. *antiquit. temporum p.* 1. *verſ.* 1. *circa primam, ex num.* 6. Gabr. *lib. commun. opin. tit. de proba. concl.* 2. Maſcard. *eod. tit. concl.* 1143. Farin. *in praxi crimin. p.* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *de oppoſit. contra perſo as teſtium, quæſt.* 63. *num.* 79. *cum ſequentibus.* Et narrativæ Papæ de facto alieno eſt ſtandum, donec probetur contra[illegible] *p.* 36 *deciſ.* 110. Maſcard *concl.* 139. [illegible] Et narrativa Papæ de facto alieno probat, ſi ſcribit motu proprio, Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 362. Et ubi agitur de tertii præjudicio, Papæ non creditur, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 16. *num.* 56. Et Papæ verbis narrativis eſt credendum, quando ſuper illis fundatur gratia, Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ,* verbo *Papa.* Et Papæ verba factum ſecum geſtum narrantis plenam fidem faciunt, *d. Clem. unic. de probat.* Maſcard. *concl.* 139. *& concl.* 621. *num.* 2. Farin. *d. quæſt.* 63. *num* 92. *cum ſequentibus,* Cardin. Tuſch. *tom.* 6. *Lit. P, concl.* 62 *ex num.* 2. cum aliis per Barboſam *in praxi eligendi penſiones, quæſt.* 1. *num.* 8. *& in collect. ad dictum cap cùm à nobis, de teſtibus, num.* 4. Et ſacrilegium eſt de poteſtate Papæ dubitare, ex Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 2. *num.* 70. ubi *num.* 71. quod licitum eſt diſputare de defectu intentionis & voluntatis Summi Pontificis, & vide eundem *ibidem, num.* 72. *&* 73.

Papa appellationes ad ſe interpoſitas omiſſo medio ſolet admittere, ex reſolutis cum ab eo citatis per Barboſam *in collect. ad cap. Antiqua* 23. *de privileg. num.* 25. *&* 26.

Papa habet pleniſſimam poteſtatem & diſpoſitionem in beneficialibus, *cap. propoſuit, de conceſ. præbendæ,* ibi, Secundùm plenitudinem poteſtatis de jure poſſumus ſupra jus diſpenſare, *cap.* 2. *in princip. de præbend. lib.* 6 ubi Barboſa *à n.* 2. *Clem.* 1. *in fine, ut lite pend.* Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 1. *procem. à num.* 32. Et beneficia omnia ſunt obedientialia, & manualia reſpectu poteſtatis Papalis, Cota *in memorab.* verbo *benefic. p.* 73. Gonzal. §. 2. *procem. num.* 47. *&* 48. *& gloſſ.* 5. § 6. *n.* 24. Et in conferendis beneficiis habet jus præventionis cùm Ordinariis, ut in collatione beneficii devoluti, Cald. *in reſponſo* 3. *in cauſa beneficiali pro Alphonſo de Penaranda, n.* 2. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *à n.* 8. Flamin. *de reſignat. lib* 8. *cap.* 11. *n.* 7. *cum ſeqq.* Barboſa *ad cap. dudum* 14. *de præbend. lib.* 6. *n.* 7. Et in beneficialibus jus ad rem tollere poteſt, *cap. fin. de*

Digitized by Google

*de conceſſ.prabenda,lib.*6.Rebuff.*in reg. de non tollendo jure quaſito, gloſſ.*6.*n.*37. Jus autem in re parti quæſitum tollere non ſolet, *cap.quamvis, de reſcriptis in ſexto*, Rebuff.*d.gloſſ.lib.*1.*num.*13.Flamin.*de reſignat. quaſt.*15.*num.*12.

Papa non poteſt ſine cauſa beneficiatum ſuo beneficio privare, ut per citatos à Barboſa *tract.de clauſulis uſufrequent. clauſula de plenitudine poteſtatis* 41. *num.*31.*cap.olim.*12.*num.*4.*de ſentent.& re jud.*quibus adde Navar. *in cap. ſi quando, de reſcript. except.* 10. *num.*14.Pinel. *in rub.de reſcind. vendit.p.* 1. *num.* 29. *&* 30.Anton.Grabr.*lib.*3.*commun.opin. tom.*1.*concl.*1. *de jure quaſito,num.* 9.*cum ſequentibus, p.* 183. Menchac.*controverſ. uſufrequent. quaſt.*2. *num.* 18. Gabr. Pereira *p.*2.*de manu Regia,cap.* 61.*num.*28. *&* 29. Et Papa poteſt cogere Epiſcopum invitum ad renunciandum Epiſcopatui ex cauſa, Flamin. *de reſignat. lib.*5.*quaſt.*3.*num.* 3. Et poteſt ex cauſa privare Epiſcopum ſuo Epiſcopatu, Menchac. *quaſt.frequent. cap.*2.Et pro contraria parte, quod Papa etiam ſine cauſa poſſit Clericum ſuo, beneficio privare,refert alios Doctores Barboſa *d.clauſula de plenitudine poteſtatis*, *num.* 32. & eſt opinio communiter recepta inter illos,quod tenetur Papa providere beneficiatum ita privatum alio beneficio æquivalenti,quando ſino cauſa ei beneficium fuit ablatum, ut per Coſm. *in pragmat.tit.de elect.§.licet, fol.*145.*verſo*, Cotam *in memor.*verbo *beneficia,p.*73. Menoch. *conſ.*103. *n.*29. Gabr.*dicta concluſ.*1.*de jure quaſito*; *num.*13 Flamin. *d.quaſt.*3.*num.*176.Cald. *conſ.*8.*n.*68.Cabed.*deciſ.*18. *num.*13. *& deciſ.*36.*num.*2.*p.*2.

Papa in beneficialibus non poteſt procedere parte non citata Pinel. *in rub. de reſcind.vend. p.*1.*n.*29 *ad fin.*Peregrin. *de jure fiſci,lib.* 1. *num.* 25. Quid ſi procedat motu proprio; vel de plenitudine poteſtatis; Vide Barboſa *tract.de clauſul.uſufrequent.clauſula* 41. *de plenitudine poteſtatis*, *& clauſula* 79.*motu proprio*, Anton. Gabr. *tom.*3.*commun.opin.tit.de citat. concl.*1. *n.*31.*cum ſequentibus*, *p.*87. Navar.*conſ.*3. *de ſponſal. n.*15.Tiraquel.*tract.res inter alios acta,n.*7.Staphil. *de litteris gratia,tit.de vi & effectu clauſ.fol.*67.*num.* 10. Etquid ſi procedat ex certa ſcientia in beneficialibus? Vide Garc.*ubi proximè,n.*25.*p.*88.

Papæ collatio vim habet reſervationis, & decreti annullativi; Flamin. *de reſignat. lib* 8.*quaſt.*11.*num.* 10.*&* 11.

Papatus dicitur beneficium, Barboſa *in collect. ad cap.*1.*de maledicis,num.*3.

Verbo PAROCHUS, PAROCHIALIS.

PAROCHUS poteſt audire confeſſiones ſuorum ſubditorum in aliena parochia & diœceſi, & ubique locorum; Barboſa *in col. ad Concil. Trident. ſeſſ.*23.*de reformat,cap.*15. *num.*20.*& de offic.& poteſt. Epiſcopi*, *allegat.*25.*num.*38. ubi *à num.* 34. quod licentia delegata audiendi confeſſiones non exſpirat mortuo & amoto delegante.

Parochus poſt dimiſſum beneficium non remanet approbatus ad audiendas confeſſiones etiam tempore Jubilæi,Barboſa *d.c.*15.*num.* 21. *cum ſeq. & de parochis,cap.*19.*num.*6.

Parochus qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circunſtantiam in confeſſione explicare,Barboſa *de parochis,cap.*19.*n.*59.

Parochus dum audit confeſſiones, ſi ſæcularis ſit, ſuperpelliceum & ſtolam deferre tenetur, niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu,Barbor *d.c.*19.*n.*60.

Parochi non præcedunt Canonicos etiam Collegiatæ Eccleſiæ, Barboſa *d.tract.de parochis, cap.*9. *per totum.*

Parochialis collatio facta ſine examine per concurſum eſt nulla, idem Barboſa *in collect. ad Concilium Tridentinum. ſeſſ.*24.*de reformat.cap* 18.*à n.*172. *& de parochis, cap.*2.*num.*135. De prædicatione verbi Dei parochis injuncta, vide eundem *d. tract. de parochis,cap.*14.

Verbo PASCUA PASCENDUM.

PASCUA quomodo probentur, & quo tempore præſcribantur? Vide Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ. p.*4. *col.* 1072. De paſcuis juxta neceſſitatem cujuſque, vide Cald.*de empt.cap.*20.*num.*10. Azeved. *l.*6. *n.*2.*tit.*7.*lib.*7.*nova recopil.*Anton Gabr. *de praſumpt. lib.*5.*concl.*5.*n.*12.Seſſe *Aragon.deciſ.* 74.*num.*18. *cum ſequentibus*, *& deciſ.*156. *tom.* 1. Et de viſione paſcuorum inter agricolas, vide Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.*160.*n.*29.*&* 30. Ubi quod fiet diviſio pro menſura qualitatis fundi, exemplo paſcuum communium,quæ recipiunt ſimilem diviſionem & quod judex conſiderabit paupertatem agricolarum,quibus magis adjudicabit paſcua.

Paſcendi jus in alieno agro quo tempore præſcribitur? Vide Menchac.*illuſt.cap.*83.*num.*41. Barboſa *vraſc.*2 *p.*4. *princip. quaſt.* 3. Valdeſ. ad Soar.*p.*2. *pag.* 91.Beitachin.verbo *ſervitus paſcendi,fol.*64.*verſo*, Surd. *deciſ.*236. ubi *num.*6. quod ſine prædio non datur ſervitus paſcendi pecoris, Cov. *lib.* 1.*var.c.*17. *num.* 10. ubi quod ſi ſervitus eſt realis, tempus immemoriale relliquitur; & ſi perſonalis, ſufficit ordinaria, longique temporis quaſi poſſeſſio, & quod ſufficiat tempus decem annorum; tradit Maſcard.*de prob.concl.*424.*num.*50.*cum ſequentibus* Et conceditur hoc interdictum illi,qui eſt in quaſi poſſeſſione juris depaſcendi, Menoch.*de interdict.remed.* 3 *retin.poſſeſſ. num.*137.Et in juribus incorporalibus & ſervitutibus interruptio præſcriptioni eodem modo perficitur,ſicut in corporalibus,Stephan Gratian.*diſceptat.forenſ. c.*80.*n.*25.*cum ſequentibus*.

Paſcuorum uſum impedientibus poteſt unus ſolus reſiſtere, licèt alii conſentiant, quod terræ aſſignatæ ad paſcua occupentur, *l. fin. ff. communia prædiorum*, Afflict. *in c.* 1.§. *via publica, n.* 17. *qua ſint Regalia, lib.*3.*p.*194.faciunt quæ Tiraq.*de jud.in rebus exiguis, p.*90.*verſ.*46.Cepol. *de ſervit.ruſtic.prædiorum. cap.*9. *tit.de ſervit.juris paſcendi,num.* 26. *&* 28. Cov. *lib.*1. *var.c.*17.*n.*11.*ad fin.& pract.cap.*37.*n.*7.*verſ.*4. Et ſuper paſcuis publicis competit actio cuilibet de populo, *l.agraria,ff.de termino moto.*

Paſcua poſſunt prohiberi ab una univerſitate,ubi pecora ducuntur,quando non ſufficiunt pro ſuis animalibus, & privare aliam univerſitatem uſu & conſuetudine paſcendi.Surd.*de alim.tit.*7.*quaſt.* 7 *num.*5. *&* 6.*& deciſ.*236.*num.*13.*& num.*20.*cum ſeq.* Anton. Gabr. *lib.*5.*de praſcript.concl.*1..*num.*11.*p.*1419. Cov. *lib.*1.*var.c.*17. *num.*11.*verſ. his verò*, & vide Rot. Bononien.*deciſ.*79.

Paſcua poteſt quis prohibere terræ vacuæ prope domum ſuam,Hyppolit.*conſ.*80.*num.* 52. Surd. *deciſ.* 236.*num.*13

Verbo PATER, PATERNUS.

PATERNA pietas optimum conſilium capit pro filio, *l.nec in ea, ff.de adulter.*& nullus amor vincit paternum, *l.iſti quidem,* §.*fin.ff.de eo quod metus cauſa. l.fin.C.de curatore furioſi,l.de creationibus,Cod.de Epiſcopali audientia,l.*2 §.*denuò.ff.de ritu nupt.*cum citatis per Maſcard.*de probat.concluſ.*70.*n.*2.

Patris ſævitia facit ut filius extra domum alimenta

petere

Digitized by Google

petere poſſit; ita cum Bart. & aliis reſolvit Pinel. *in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 1. num. 54.* aliàs tenebitur alere in domo Surd. *de alim. tit. 4. quaeſt. 14. num. 8. cum ſequentibus.* Et ex litis ſævitia oriri ſolet, ut ex Roland. & aliis tradit Pinel. *ubi proximè,* Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 15. num. 74.* Idem ſi litigat cum patre Surd. *d. quaeſt. 14. num. 27. & queſt. 15. num. 28.* ubi *num. 29.* agit de ſævitia.

Patris & filii quæſtiones congruentiùs domi inter eos decidi debent, *l. congruentius, Cod. de patria poteſt.* Angel. *in princip. Inſtit. de except.* Vincent. de Franch. *deciſ. 162. num. 10.*

Pater quando poſſit alienare bona adventitia filii? Vide Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *contractum, num. 5. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Flor. qui multos citat in addit. ad Gam *deciſ. 36 num. 3.* Ubi quod debet alienare ex cauſa æris alieni, & non requiritur judicis decretum, licèt cautè contrahentes ſemper requirant. Quid in alienatione facta à patre? ut emat aliud prædium filio utilius; Vide Pinel. *in l. 1. C. de bonis maternis, p. 3. n. 30.* Barboſa *in l. 1. ff. ſoluto matrim. d. 5. num 6.* Ubi aſſerit quod fundus dotalis alienari poteſt, ſi per hoc conditio uxoris melior fiat. Et de tranſactione vide Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imperial. l. 2. concluſ. 72. num. 4. cum ſequentibus.* Et an poſſit donare? Vide in coronide.

Pater non eſt adminiſtrator legitimus filiorum, niſi quando litigatur ſuper bonis in quibus pater habet uſumfructum, juxta Bart. doctrinam *de ord. judic. §. pupillus, ad fin. ff. de verbor. obligat.* Maranta *de ord. judic. p. 4. diſt. 16. num. 79.* Gom. *tom. 3. var. cap. 1. num. 64. ad finem,* Azeved. *ad l. 10. num. 6. tit. 17. lib. 4. nova recopilat.*

Pater ſine decreto judicis non poteſt facere diviſionem, ex Tiraq. *in l. ſi unquam, in princ. num. 31. Cod. de revocandis donat.*

Pater in bonis maternis filiorum, quos in poteſtate habet, & in his, in quibus habet uſumfructum, eſt legitimus adminiſtrator & procurator in re propria, Cardoſ. *in praxi jud. & advoc.* verbo *pater, n. 22. & 23.*

Pater non poteſt filium compellere ut ei ſerviat, Gute. *de juram. confirm p. 1. cap. 5. à n. 4.*

Pater pro injuria facta filio agere poteſt nomine proprio, gloſſ. verbo *paſſus, in cap. cùm illorum 32. de ſentent. excom.* Farin. *de delict. quaeſt. 105. à n. 255.*

Pater tenetur filium maritare, & illi dotem præſtare ſecundum qualitatem, & facultates ipſius, quod officio judicis diſcerni debet, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *pater, num. 16.* ubi *num. 17.* quod mater non tenetur filiam maritare, nec illam dotare, niſi fuerit dives, ſi mortuus, aut inops fuerit maritus.

Pater tranſiens ad ſecundas nuptias privatur legato ſibi ab uxore relicto, & applicatur filiis, niſi tacitè, vel expreſſè conſenſerint iſti matrimonio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 519. n. 46. cum ſeq.*

Pater pauper ſi contraxit debita pro filiorum alimonia, non datur creditoribus actio contra filios, Sanch. *de matrim. lib. 9. diſp. 4. à n. 29.* Si filius minor vendat cum patris conſenſu abſque decreto judicis, valet. Cald. *in l. curatorem,* verbo *contractum, n. 5. Cod. de in integrum reſtitut. min.* Flor. *in addit. ad Gam. dec. 36. num. 3.* Quid in patre tutore filii emancipati alienante? Vide Menoch. *de arbitr. l. 2. caſu 171. num. 54.* ubi quod non poteſt alienare bona filii ſui minoris ſine decre[illegible] judicis.

Pater non poteſt diſponere pluſquam de tertia parte ſuorum bonorum, remanentibus duabus partibus liberis filiis ſuis, ut ex Ordinat. *lib. 4. tit. 82.* probat Themudo *deciſ. 298. à num. 11. p. 3.*

Pater diſponens tantùm de tertia, videtur filium inſtituiſſe in reliquis duabus, Valaſc. *de partit. cap. 17. num. 30.* faciunt *l. 5,* & ibi Gregor. *tit. 8. partit.* [illegible]

Pater non tenetur pro filio, & ideò ſi filius fuerit condemnatus pro aliquo delicto, non tenebitur pater ſolvere hujuſmodi condemnationem; neque etiam legitima debita ipſi filio poſt mortem patris: quinimò pro delicto filii non poteſt fieri executio in peculio adventitio ipſiuſmet filii neque etiam in ejus proprietate, licèt ſit tota filii, ita Clar. *in pract. crim. lib. 5 §. fin. quaeſt. 86. num. 3.* ubi *num. 4.* ait, quod quidquid facit filius occaſione patris, & eo ſciente, præſumitur factum de ejus voluntate, & pater tenetur pœna extraordinaria de homicidio commiſſo per filium eo præſente, & non prohibente, & *n. 5.* quod valet ſtatutum diſponens, ut unus pro alio, & pater pro filio teneatur ſolvere pœnam pecuniariam, non corporalem. Et pater quando teneatur pro filio, & filius pro patre? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4 collect. 1071.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocator.* verbo *pater. num. 29. cum ſequentibus.*

Verbo PATRIMONIUM.

PATRIMONIUM Clerici gaudet privilegio Eccleſiæ, ut per Navar. *conſ. 12. de cenſibus,* Surd. *deciſ. 10. num. 5.* Guter. *lib. 1. pract. queſt. 3. n. 17.* Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 159. n. 27. cum ſeq.* Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 229.* Marta *de juriſdict. p. 4. cent. 1. caſu 49. num. 5. & cent. 2. caſu 237. n. 18.* Barb. *in remiſſ. ad Concil. Trid. ſeſſ. 21. de reformat. c. 2. n. 24. & lib. 1. de jure Eccleſiaſt. c. 39. de privileg. clericorum, §. 5. n. 29.*

Patrimonii bona ad quorum titulum quis fuit ordinatus, alienari non poſſunt ſine licentia Ordinarii ad ſolutionem debiti, Concil. Trident. *d. ſeſſ. 21. de reformat. cap. 2.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, alleg. 19. n. 75. cum ſequentibus;* & vide ad propoſitum in terminis Quarant. *in ſum. Bul.* verbo *Ordo, p. 388.* & Dom. Roderic. à Cunha *ad cap. 1. diſt. 70. num. 26.* Nec in illis executio fieri poteſt, juxta reſoluta per Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. p. 5 §. 3. num. 32.* Et hujus caſus non meminit Mendez à Caſtro *in praxi ſeculari, lib. 3. c. 21. § 5.*

Verbo PATRONUS.

PATRONUS debet præſentare Clericum in Sacerdotali ordine conſtitutum, quando ab inſtituente fuit appoſita obligatio Miſſarum, Spin. *de teſtam. gloſſ. 4. num. 68.* Gutierez *conſ. 1. num 11.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſ. 45. num. 15*

Patronus ſecularis poteſt bis præſentare, Cald. *de poteſt. elig. cap. 3. num. 19.* Secus eſt in Eccleſiaſtico, de quo vide Barb. *in cap. eam te 22. & cap. cùm autem 24. de jurepatronat.* Ubi idem Barboſa *n. 2.* ait, quod patronus Eccleſiaſticus non poteſt variare, & præfertur primò præſentatus. Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *juſpatronatus, num. 21.* & *n. 22.* docet quod patronus laicus poteſt variare ante confirmationem Ordinarii, & ſi plures præſentaverit, valet inſtitutio & collatio illius quem Epiſcopus priùs inſtituerit & confirmaverit.

Patronus Eccleſiaſticus præſentans indignum, privatur ipſo jure pro illa vice poteſtate præſentandi, cùm variare non poſſit, & Epiſcopus debet repellere indignum præſentatum à patrono, & providere Eccleſiam de Clerico digno & benemerito patronus verò laicus non ſit privatus ipſo jure præſentans indignum, ſed infra quatuor menſes poteſt alium dignum præſentare, Cardoſ. *ubi proximè, num 26.* Phœb. *p. 2. deciſ. 109. num. 26.* quem vide à *num. 10. & n. 24.* cum

Digitized by Google

cum ſequentibus, de quo ad propoſitum vide etiam Barboſam *ad cap. cùm in conſtit.7.§.clerici,n.35. cum ſequentib.de elect.* Et jus ad rem acquiritur per præſentationem, per inſtitutionem verò jus in re, Barb. *ad cap.dilectus 6.num.4.de offic. legati, & de clauſulis uſufrequent.clauſula 44.n.4.* Flamin. *de reſignat.lib.2. quæſt.3.num.12.* Farin. *deciſ. 546.num. 2.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſſ.15. §.2 num.1.* Deinde patronus qui eſt in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſi ejus præſentatus non admittatur, poteſt recurrere ad Regium tribunal, & præſentationes ſunt fructus juris patronatus, quibus ſi ſpoliatur, datur violentia. Gabr. Pereira *de manu Regia,p.1.cap.7.n.25.*

Præſentatio præcedente appellatione dicitur attentata. Garc. *de benefic.p.9.cap.4.à n.16.*

Præſentatio patroni excommunicati non admittitur, Garc. *de benefic p.5.cap.4.num.319. cum ſequentibus*,& vide Navar. *conſ.7.de jurepatronat.* Et excommunicatus non poteſt præſentari, Henriq. *p. 2. ſum. pag.133.* Perez *lib.8.Ordinam.p.374.*

Præſentatus, vel electus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario, *cap. querelam, de elect. cap. olim, & cap.cum Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ.cap. conſultationibus,cap.ex literis,de jurepatron.* Garc. *d.p. 5.cap.5.num* 4 & vide Reynoſo *obſervat* 66. Alia de materia vide per Barboſam *in d. cap. cùm autem num. 5. & in cap. cùm vos, num. 5. de offic o judicis ordin.& de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.3.allegat.72.n.* 195. Garc. *p.5.cap.9.num.* 249.

Verbo PAUPER, PAUPERTAS.

PAUPER quis dicatur? Vide Gonzal. *ad reg. 8. Cancel.gloſſ.2. num.* 43. Et pauperes dicuntur non ſolùm mendicantes, ſed etiam habentes congruam ſuſtentationem, qui tamen attento ſtatu perſonæ, & dignitate, videntur indigere, Bart. *in l.1.num.35.Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §.ſed ſi filius, num.44.ff.de liber agnoſcend.* Tiraquel. *de pia cauſa, in præfat.p.* 10. Barboſa *in l. maritum, num. 6. ff. ſoluto matrim.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1154.num.14.* Spin. *de teſtam.gloſſ.6.num.* 18. Mex. *in tract.taxæ panis,concluſ.* 1. *num.*46. Bernard. Græv. *in pract.Cam Imper. lib.1.concl. 42.conſiderat. 1. num.2.* Surd *de alim.tit.7.quæſt.9.num.27.cum ſequentibus, & tit.9.quæſt.37.num.2 & deciſ. 61. num.* 3. Barboſa *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p 2.allegat.41.num.24.* Et eleemoſyna priùs nobili pauperi, quàm ignobili tribuenda eſt, Surd. *de alim.tit.1.quæſt.93.num.30.* Barb. *ubi proximè.* Et qui habet multas filias pauperes, dicitur pauper, Surd. *d. quæſt. 93. n. 33.* Et qui habet fratrem divitem, non dicitur pauper, quia frater tenetur eum alere, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap. 552.à num. 17.*

Pauper dicitur qui renunciavit bonis, ut admittatur ad collegium pauperum, Sanch. *de matrim. l.8. diſp.19.num.26.*

Paupertas in dubio præſumitur, Cov. *var. lib. 2. cap. 6. num.3.* tanquam qualitas naturæ conveniens, ſecundùm quam quilibet naſcitur nudus & pauper *cap. ſicut,47.diſt.*

Paupertas quomodo probetur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. c.660.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſſ.2.num.44.* Flor. *var.quæſt.21.num.130.* Azeved. *l.2.tit.18.num.45.cum ſeq.lib.4.nova recopilat.* Et pauperem qui ſe dicit, probare debet, Mex. *in tract.taxæ panis,concluſ.1.num.44.* Farin. *deciſ.Rot.Rom.num.1. & deciſ.250.*

Paupertas quibus caſibus excuſet? Vide Surd. *de alim.tit.1.quæſt.48.num.34.cum ſequentibus,* Perez *l.1. tit.1.lib.3.Ordinam.p.46.*

Pauperibus conſanguineis potiùs ſuccurrendum eſt, quàm extraneis, *cap.non ſatis,86.diſt.* Tiraquel. *de pia cauſa, in præfat.p.8.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcopat.Neapolit. p.2. deciſ.* 215. ubi *n.* 8. agit de eo qui inſtituit extraneos, cùm habeat conſanguineos pauperes, quod peccet mortaliter. Et quæ dicantur miſerabiles perſonæ, relinquitur arbitrio judicis, Cov. *pract.cap.6.n.3.verſ.relinquendum,* Menoch. *de arbitr. caſu* 66. Maſcard. *de probat. concl.* 1061. Valaſc. *allegat.64.n.35.* Tiraq. *de privileg. pia cauſa,in præfat.p.5. cum ſeq.* Flamin. *de reſignat.lib.5.quæſt.6.n.139.*

Paupertatis privilegia vide per Rebuff. *de privileg. Scholar.privileg.90.* Gonzal *d.gloſſ.2.n.35* Steph. Grat. *diſceptat.forenſ.cap.7. num.9.* Et multa de paupertate vide per Hyppolyt. *in l.1.§.præterea, n.12.ff. de quæſt.* Sigiſ. Scacc. *de appellat.quæſt.17.limit.40.num.11.* Cened. *ad decretum, collect.27.* Et plura in laudem paupertatis ac ejus favorem, vide apud Paul. Montan. *de tutelis,cap.36.gloſſ.2.num.4.cum ſequentibus,* Gonzal. *d.gloſſ. 2. à num.1.* Paupertatis etiam plura mala vide apud Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap. 18.n.3 & cap.137.*verbo *capitalis,p.559.* Varg. *no trat. da nobreza, diſcurſo 9.à n 5.*

Verbo PECUNIA.

PECUNIA connumeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, etiam deſtinata ad emptionem prædii, ut per Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat.Neapolit.p.2.deciſ.261.* Barboſ. *de offic.& poteſt Epiſcopi,p.3.allegat.84.num.41.* quem vide *num. 42. 45.& 46.*

Pecunia cenſetur de his, quæ uſu conſumuntur, & in ea uſusfructus non poteſt ſeparari à dominio & proprietate, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.2.concl.10.conſiderat.3.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 543. num. 8. cum ſequentibus,* Barboſa *ad cap.ult.de pignor.num.10.* Et eſt de rebus quæ ſervando ſervari non poſſunt, idem Barboſa *d. allegat.95. à num.40.*

Pecunia affectionem non recipit, *l.ſi fundus,in fine, ff.ad leg. Falcid.* Tiraq. *de retract.lig.§.1.gloſſ.7.n.110.* Et in ſumma ac quantitate non cadit affectio, niſi ratione perſonæ, cui debet ſolvi, vel loci, in quo eſt facienda ſolutio. Steph. Grat. *diſceptat forenſ.c.70. n.13.* Et pecunia additâ induſtriâ eſt fructifera, idem *c.387. n.15.& cap.588.n.23.*

Pecunia non eſt apta ad germinandum, & non eſt merx, ſed menſura rerum, *l.1.ff.de contrah.empt.* Surd. *de alim.tit 1.quæſt.42.num. 131.& tit.9.quæſt. 11.n.6. & deciſ.35.num.17.*

Pecuniam retinere ſatius eſt, quam ſolutum repetere, *l.3.ff de compenſat. l.ſi ſtipulatus 15. in princ.ff.de fidejuſſor.* Tiraquel. *de retract.lig.§.29.gloſſ.2.n.3.* Seraphin. *de privil.juram.privileg.74 n.81.*

Pecunia judices facilè corrumpit, quia munera frequenter excæcant oculos ſapientium, & mutant verba juſtornm, *Exod.23.& Eccleſ.20.* Unde rationi convenit, ut Judex mundas habeat manus Deo, Legi & Regi, & nullum aliud quærat lucrum, ut *in Auth. de mandat.Principum,§.oportet,collat.3.* refert Aloyſ. Ricc. *deciſion.Cur.Archiepiſ. Neapolit.p.2.deciſ.260. n.3.& 4.* Et munera excæcant prudentes, & corrumpunt corda juſtorum, Maſcard. *de prob.concluſ. 1409. n.28.*& ad propoſitum *ad l.unic.Cod.ex delict.defunct. p.5.n.16.* Chaſſan. *in catal.gloria mundi,p.12.conſidera.154.* Paul. Fuſc. *de viſit.lib.1.cap.32.n.2.* Et dives omnem rem habere dicitur, Tiraquel. *de nobilit.cap.3. num.5.& cap. 13.n. 164.* divitiæ donum Dei dicitur, idem *in l.ſi unquam,*verbo *bona,n.1.in fine,Cod. de revocandis donat.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo POENA, POENALIS.

POENA præſupponit culpam, Barboſa, *de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. P. n.* 10, quem vide *num. ſequentibus.*

Pœna non irrogatur, niſi expreſſe jure caveatur, idem Barboſa *dicta lit. P. num.* 13. Et non incurritur extra caſus à lege, vel ab homine præfinitos, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 276. *num.* 1. Valaſc. *allegat* 32. *num.* 5.

pœnis alternativè appoſitis non datur optio Reo, nec debitori, ſed judici. Gloſſ. *in cap. à crapula*, verbo *vel beneficio, de vita & honeſt. clericor.* Gom. *tom.* 3. *variar. cap.* 1. *num.* 39. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 94. alios refert Cened. *ad Decretal. collect.* 59 *n* 4.

Pœna impoſita contrahendi matrimonium non habet locum in contrahente ſponſalia, gloſſ. verbo *contrahere, in Clem.* 1. *de conſanguinit. & affinit.* quam exornant plures relati per Cov. *de ſponſal. p.* 2, *cap.* 1. *num.* 2. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *læſis*, *num.* 128. *Cod. de integrum reſtitut. min.* Menoch. *de præſumt. lib.* 6. *præſ.* 96. *n.* 6 & faciunt tradita per eundem *de arbitr. caſu* 151. *num.* 7. ubi quod mater ob ſola ſponſalia tutelâ filii non privatur.

Pœna poteſt duplicari, ubi dantur plures actus, *l. nunquam plura, ff. de privatis delict.* Bobadil. *in Polit. l.* 1. *cap.* 13. *num.* 94.

Pœna in uno caſu appoſita non extenditur ad alium, etiam omnino ſimilem, argum, text. *in l. at ſi quis, ff. de religioſ. & ſumpt. funer.* Valaſc. *de partit. c.* 6. *num.* 61.

Pœna commiſſi non incurritur, nec quis cadit à jure ſuo, quando dubium vertitur, an contractus ſit cenſuarius, vel emehyteuticus, Alberic. *in l.* 2. *Cod. de jure emphyt. num.* 8. *col.* 2. *verſ. quid de jure ſequitur*, Jaſ. *ibi, num.* 42. Gam. *deciſ.* 91. *num.* 2. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 32. *num.* 35. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 118. *num.* 26. Nec habet locum hæc pœna, quando neſcitur quis ſit hæres, etiamſi per triennium ceſſatum ſit à ſolutione, per text. *in l. ſi quando, ff. de action* Jaſ. qui plures refert *d. l.* 2. *num.* 61. Valaſc, *conſultat.* 71. *num.* 14.

Pœna conventionalis exigi poteſt, etiamſi nihil interſit, Surd. *deciſ.* 260. *num.* 22.

Pœna commutata non cenſetur repetita, Dec. *conſ.* 9. *col.* 2.

Pœna impoſita maſculis an comprehendat fœminas? Vide Perez *tit.* 1. *lib.* 5. *Ordinam. pag.* 46.

Pœna comminatoria ſubſiſtit de jure, & parti applicatam poteſt judex remittere, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 114.

Pœna impoſita præſcribitur anno, ſi ſit comminatoria, *l. unic. ff. ſi quis jus dicenti non obtemperaverit*, Rebuff. *ad aliud* 131. *ff. de verbor. ſignificat. p.* 501. *col.* 1.

Pœnalis conſtitutio regulariter reſtringitur, *c. ſtatutum, de elect. lib.* 6. Farin. *conſult.* 65. *n.* 132.

Pœna morte extinguitur, *l. non ſolum, morte, ff. de novi operis nuntiat.* Gom. *l.* 46. *Tauri, num. fin.* Molin. *de juſtit. tract.* 3. *diſp.* 706. *n.* 40: Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 1070. Et non tranſit ad hæredes, *l.* 1. *Cod. ex delict. defunct.* Gom. *tom.* 3. *var. cap.* 1. *num* 84. *verſ. ex quibus.*

Pœnam data cauſa poteſt judex minuere, Bobad. *in Polit. lib.* 4. *cap.* 5. *n.* 62. *cum ſequentibus.* vel quando delinquens fuerit conjunctus, Director. Inquiſitor. *p.* 2. *quæſt.* 56. *pag.* 382.

Pœna per legem, vel jus commune impoſita delinquenti, locum habet ſimiliter in mandante, probatur eo præcipuo fundamento, quoniam cui per alium facit, per ſeipſum facere videtur, *l. non ſolum, §. ſi mandato, ff. de jurejur. l. non ideo minus, Cod. de accuſat. l. ſi quis id quod. ff. de juriſd. omn. jud.* Duenh. *reg.* 378. *ampliat.* 3. Plaz. *de delict. cap.* 15. *num.* 17. Decian. *tract. crim. lib.* 4. *cap.* 17. *n.* 2. Clar. *pract.* §. *ult. q.* 38. *n.* 6. Gom. *tom.* 3. *de delict. cap.* 3. *n.* 39. & *l.* 45. *Tauri, n.* 91. Corraſ. *lib.* 2. *c.* 22. Menoch. *de interdict. remed.* 2. *recup. poſſeſſ. miſcel. n.* 407. ex quibus atque aliis hanc ſententiam tenet Salicet. *in d. l. non ideo minus, quæſt.* 6. Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 89. *n.* 1. Cov. *var. l.* 2. *cap.* 20. *n.* 10. Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 352 *num.* 2. & *caſu* 353. *num.* 2. Peregrin. *lib.* 2. *conſult.* 103. *num.* 10. Ceval. *commun. quæſt.* 39. *num.* 1. Farin. *in praxi*, *quæſt.* 135. *n.* 1. Gom. *q. cap.* 3. *num.* 39. & ultra ſuprà citatos conſule Boſſium *in pract. crimin. tit. de mandato ad homicidium*, Barboſa *in l hæres abſens, §. apud Labeonem, à n.* 20. *ff. de judic.* Gabr. *lib.* 7. *commun. tit. de criminalibus, concluſ.* 1. Surd. *conſult.* 40. *num.* 14. Et quod non præſumatur mandatum, vide Peregrin. *conſult.* 107. *num.* 1. *cum ſequentibus*, quomodo probetur, vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 886. & *concluſ.* 1015. Menoch. *conſult.* 788. *num.* 2.

Pœna talionis an ſit in uſu? Vide Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 12. *n.* 15. *cum ſequentibus, & quæſt.* 81. *n.* 3. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *vel adverſarii dolo, n.* 46 *Cod. de integrum reſtitut. min.* Menchac. *illuſtr. cap.* 24. *num.* 16. Cor. *in memorab.* verbo *talionis pœna, p.* 839. Fr. Emman Roderic. *tom.* 2 *Regular quæſt.* 14. *art.* 2. Director. Inquiſitor. *p.* 3. *commento* 14.

Verbo POENITENS, POENITENTIA, POENITENTIARIUS.

POENITENTIA dicitur ſecunda tabula poſt naufragium, Barboſa *ad cap. ſecunda, de pœnit, diſt.* 1.

Pœnitentia in delictis conſummatis non prodeſt, gloſſ. *in l. qui ea mente, ff. de furtis*, Farin. *de delict. p.* 5. *q.* 124. *n.* 150. *cum. ſeq.*

Pœnitens tenebitur pœnitentiam tolerabilem & humanæ fragilitati accommodatam acceptare, acceptatàmque adimplere, niſi ad ſit rationalibis cauſa non acceptandi, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident ſeſſ.* 5. *de Sacramento pœnitentiæ, cap.* 8. *num.* 3. & 4. ubi *num.* 5. an ſatifactio poſſit fieri per opera alias debita, quæ quis tenetur facere ex alio præcepto: & retionem etiam aſſignat, quare tempore Miſſæ audiendæ de præcepto adimpleri poſſit pœnitentia injuncta à Confeſſario, & non poſſit adimpleri jejunium injunctum pro pœnitentia tempore Vigiliæ, vel Quadrageſimæ: & *num.* 6. quod pœnitentiam in peccato mortali adimplens peccat mortaliter, ſed obligationi pœnitentiæ ſibi à confeſſaro injunctæ ſatisfacit, de quo etiam vide eundem Auctorem *ad cap. ſignificavit* 3. *de pœnit. n.* 3. Et ad propoſitum notabis quod peccata venialia omitti poſſunt à pœnitente, nec obligatur ea confiteri per ſe ex præcepto Eccleſiæ, idem Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de Sacram. Euchariſtiæ, cap.* 5, *num.* 4 Deinde peccatum carnale committens debet per aliquod temporis ſpatium abſtinere ſub veniali à communione, niſi adſit juſta cauſa communicandi, ex eodem Barboſa *d. ſeſſ.* 13. *cap.* 7. *num.* 3. Et peccati ratione ſubjicitur laicus Eccleſiaſtico judicio, idem *ad cap. novit* 13 *de judic. num.* 5.

Pœnitentiarii ſummi poteſtatem vide per Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 15. *num.* 54. *cum. ſeq.*

Digitized by Google

Verbo Penſio, Penſionarius.

PEnſio eſt beneficium Eccleſiaſticum, & beneficii nomine intelligitur, ſi detur in titulum beneficii, ſecus ſi in ſtipendium, ut per relatos à Barboſa *in cap. cùm adeo* 17. *de reſcriptis*, *num.* 4. *&* 5. *& in commandatum* 38. *eod. tit. num.* 3. *& lib.* 3. *de jure Eccleſiaſt. cap.* 1. *de penſion. num.* 7. *cum ſequentibus*, quibus adde Pat. Soar. *lib.* 4. *de ſimonia*, *cap.* 26 Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 192. *n.* 3. Et penſiones noſtri temporis loco beneficii aſſignantur, & dantur titulo Eccleſiaſtico, Gabr. Pereira *de manu Regia*, *p.* 2. *cap.* 84. *n.* 42. Et penſio Clerico aſſignata eſt Eccleſiaſticum beneficium, Cæſar. *p.* 3. *relect. de Eccleſ. hierar h. diſp.* 14. §. 10. Et penſiones quæ aſſignantur in Curia Romana, pro majori parte dantur in titulum beneficii, & veniunt appellatione beneficii, Flor. *var. quæſt.* 23. *n.* 35. Et penſio ex uſu & ſtylo Curiæ ſolita reſervari non eſt quid temporale, ſed ſpirituale & annexum ſpirituali ad inſtar beneficii, Garc. *de benefic p.* 1. *cap.* 5. *à num.* 8. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *l.* 8. *cap* 5 *verſ. ſextò quæritur col.* 971. Et ideo fit mentio penſionis in mandatis Apoſtolicis quia ſuccedit loco beneficii, Rebuff. *de nominat. q.* 9. *num.* 36. Et quod penſio ſit quid temporale, & poſſit aſſignari laico, tradit Ricc. *ubi proximè n.* 6. Et quod penſio propriè non ſit beneficium Eccleſiaſticum, probant Gonzal. *de menſibus*, *gloſſ.* 5. §. 52. *num.* 2. 3. *&* 36. Garc. *d. cap* 5. *num.* 3. 49. *&* 72 Barboſa *tract. de appellat. verbor. utriuſque juris ſignific. lit A.* verbo *beneficium* 32. *n.* 2. De præſtimoniis: quod ſint beneficia Eccleſiaſtica, quando dantur in titulum perpetuum clericis, & habent annexum aliquod obſequium ſpirituale, ſecus autem ſi in ſola temporalitate conſiſtant, & de his plura alia vide apud Cæſar. *d. diſp.* 14 §. 5. *per totum*, *& quæſt.* 2. *proœm. num.* 17. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 1. *n.* 124. Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n.* 90. *&* 91. Azor. *moral. inſt. p.* 1. *lib.* 10. *cap.* 3. *col.* 944. *& p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 7. *col.* 269. Salzed. *in pract. cap.* 62. *num.* 11. Soar. *d. lib.* 4. *de ſimonia*, *cap.* 25. *num.* 2. Gonzal. *d. gloſſ.* 5. §. 2 Garc. *dicta p.* 1. *cap.* 2. *num.* 117. Barboſa *lib.* 2. *de jure Eccleſiaſt. cap.* 4. *de beneficiis Eccleſiaſt. in genere*, *num.* 94. *& lib.* 3. *cap.* 8. *de præſtimoniis.*

Penſio eſt ſervitus, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 8. *num.* 8. *& lib.* 6. *q.* 2. *n.* 6.

Penſio non poteſt reſervari in beneficio, niſi accedente Papæ authoritate, Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 617. *num.* 5. *cum ſequentibus*, Cald. *de poteſt. eligendi*, *cap.* 7. *n.* 15. Et penſiones Eccleſiaſticæ ſuper beneficio impoſitæ non poſſunt obtineri abſque licentia Summi Pontificis, Flor. *var. q.* 23. *num.* 34. Et obligatio ſolvendi penſionem contrahitur ſuper beneficio neque conſtituitur ex contractu & conventione partium, ſed ex ſola pontificis authoritate & conceſſione, à quo totum negotium hujuſmodi pendet, Gig. *de penſion. q.* 79. *numero* 2. *& q.* 83. *n.* 9. Gonzal. *ad reg.* 7. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 5. *num.* 43. Flamin. *de reſignat. lib* 1. *q.* 8. *num.* 34. ubi *num.* 35. quod etiam invito reſignatario poteſt penſio reſignanti aſſignari, & concordant reſoluta per eundem *lib.* 6. *q.* 2. *num.* 153. ubi *num.* 20. 29. *& per totam q.* agit de reſervatione penſionis in reſignatione, & de clauſulis in literis apponi ſolitis.

Penſio conſtituta ſuper fructibus per ſummum Pontificem non cenſetur impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, cùm iſtæ habeant diverſam naturam à fructibus, & illorum appellatione non veniant, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 166. *num.* 27.

Penſio quandoque ponitur ſuper diſtributionibus quotidianis, licèt ſecus regulariter, Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *q.* 2. *n.* 29. Et reſignatio eſt nulla, non reſervata penſione ſuper omnibus fructibus, idem *lib.* 9 *q.* 17. *n.* 57. Et ſuccedens in beneficio renunciato ſimpliciter tenetur ad penſionem, idem *lib.* 1. *q.* 8. *num.* 22. ubi *num.* 27. quod vacante beneficio Oeconomus vel Camera in Regno Neapolitano ſolvit penſionem. Et ille qui non percipit fructus ob incurſionem hoſtilem, & ex caſu fortuito, non tenetur ad penſionem, idem *d. q.* 7 *num.* 48. *&* *d. q.* 2. *num.* 101. Et de penſione vide plura apud Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4 *collect.* 1179.

Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, debet ſolvi per Capitulum, ubicunque portio Canonici ſuſpenſi ſpectat ad Capitulum per jus non accreſcendi: ita Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 3 *alleg.* 53. *n.* 117. ubi teſtatur deciſiſſe Rotam *in una Conimbric penſionis* 1605. *coram Illuſtriſſimo Dom. Cardinale Millino*, & ibidem etiam refert quod penſionarius, quando penſio eſt impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, & Canonicus fuit ſuſpenſus, duplicem viam habet, vel dirigendo actiones contra Canonicum ſuſpenſum, vel contra Capitulum, quod diſtributiones percipit: & idem etiam probat *in collect. ad cap Paſtoralis* 53. §. *verùm*, *num.* 16. *de appellat.*

Penſio debetur per Capitulum penſionario, licèt Canonicus ſit abſens, ita quod fructus, vel diſtributiones accreſcant Capitulo per jus accreſcendi, vel non decreſcendi, Ceval. *commun. contra commun. quæſt.* 897. *n.* 505. *cum ſequentibus*. ubi *n.* 909. *cum duobus ſequentibus*, aſſerit quod quando actor eſt in poſſeſſione percipiendi penſionem, executor eſt judex ſolutionis penſionis, & Ordinarius nullitatis & reformationis. An Capitulum ſi percipiat fructus & diſtributiones præbendæ vacantis per obitum, vel abſentiam beneficiati, ſuper qua authoritate Apoſtolica cum conſenſu beneficiati reſervata eſt penſio, teneatur ſolvere talem penſionem pro tempore vacationis ejuſdem præbendæ, vel etiam ſinguli Capitulares, an verò ſucceſſor poſtquam de tali præbenda fuerit proviſus; In qua partem negativam, quod ſcilicet neque Capitulum, neque ſinguli Capitulares teneantur ad ſolutionem harum penſionum, tenent Navar. *conſ.* 49. *n.* 2. *ſub. tit. de præbendis*, aliàs in impreſſione Lugduni *conſ.* 1. *n.* 2. *ſub. tit. de ſolut.* Guter. *canon lib.* 1. *cap.* 1. *n.* 109. *cum ſequentibus*, *unde n.* 119. *cum ſequentibus*, & poſt eos Joan. Petr. Monet. *in tract. de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 8. *n.* 17. *cum ſequentibus*, ubi quod penſio impoſita ſuper diſtributionibus quotidianis, non eſt ſolvenda per Capitulum, cui illæ tunc accreſcunt, ſecus ſi nullus ſit poſſeſſor: idem repetit *de option. cap.* 7. *quæſt.* 3. *n.* 48. & acriter defendit Brito *ad cap. propter ſterilitatem*, *de locato*, *à n.* 35. *uſque ad num.* 53. Et quod hæc opinio communiter teneatur in Hiſpania, teſtatur Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 208. Contrariam opinionem, nempe Capitulum teneri ad ſolutionem harum penſionum, ſequuntur Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. tit. de penſion. deciſ.* 434. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5. §. 5. *num.* 44. *cum ſequentibus*, Garc. *dicto cap.* 5. *n.* 206. *cum ſequentibus*, Gig. *de penſion. quæſt.* 51. Quarant. *in ſum Bullar.* verbo *diſtributiones quotidianæ*, *pag.* 226. Mareſcot. *var. reſol. lib.* 2. *cap.* 18. *à num.* 51. Bonacina *de horis canon. diſp.* 2. *q.* 6. *puncto* 3. *n.* 11. Ceval. *d. loco*, Barboſa *de jure Eccleſiaſt. univerſo*, *lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 93. *circa fin. & in praxi exigendi penſiones*, *q.* 7. *n.* 20. *cum ſeqq.* Rota *deciſ.* 133. *apud Farinac. p.* 2. *recent. & deciſ.* 406. *n.* 1. *p.* 1. *in poſthum. Farinac.* Navar. *conſ.* 3. *n.* 5. *in fine*, *de ſolut.* mutans ſententiam quam *conſult.* 1. amplexus fuerat.

Digitized by Google

penſio ut exequatur, debent præſentari literæ originales executori, & incipere per monitorium cum clauſula juſtificativa, Garc. *de beneſic. p. 1. cap. 5. num.* 532. *cum ſequentibus*, & vide Barboſam *ad cap. cùm in jure peritus* 31. *à n.* 3. *de offic. delegati.* Adverſus illum cui literæ penſionis intimatæ fuerunt procedi poteſt via executiva, aliàs via ordinaria, Gutier *canon. qq. l. 1. cap. 1. n.* 113. Si exequutor penſionis procedat nulliter contra debitorem penſionis, tunc poteſt recurrere ad Ordinarium, Gig. *de penſionibus quæſt.* 70. Auditor Cameræ, nec ejus Subexecutor non poſſunt declarare debitorem excommunicatum, niſi ei intimentur literæ originales penſionis, Flor. *var. quæſt.* 12. *n.* 27. Et executor Apoſtolicus non poteſt exercere juriſdictionem literis non præſentatis, Barboſ *in d. cap. cùm in jure peritus*, *n.* 3. *&* 4. ubi *num.* 5. quod excommunicatio lata à delegato, qui copiam ſuæ delegationis petenti non dedit, eſt nulla cui adde Mart. *de juriſdict. p. 2 cap.* 35. *n.* 3. *&* 5. De executorialibus adverſus poſſeſſorem beneficii, vide Gutier. *canon. cap.* 4. *n.* 28. *&* 29. In executore gratiarum penſionis rejiciuntur exceptiones allegatæ, & litis pendentia, & ab eo appellari non poteſt, Flor. *d. quæſt.* 12. *n.* 43 ubi etiam quod à mandatis Auditoris Cameræ non admittitur appellatio, & recurſus ad Regem, & judices ſupremi debent declarare vim non inferri, & cauſam ſubexecutori remittere.

Penſionis ſolutionem, & circa eam procedendi modum, vide per Flor. *d. quæſt.* 12. *n.* 14. *cum ſequentibus*, ubi de executoribus literarum Apoſt. & quid poſſint, vide Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. n.* 92. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 116. quod non poteſt diminui diminutis fructibus. Et in executione penſionis procedendum eſt non retardata ſolutione, Garc. *de beneſic. p. 1. cap. 5. n.* 117. *juncto n.* 553. *cum ſeq.* Ricc. *in collect. deciſ. p 4. collect.* 1163. *in limit.* Marta *de clauſul. p. 1. clauſula* 195. *num* 12. cum aliis per Barb. *de clauſul. uſufrequent. clauſula* 162. *num.* 2. Et obligatus in forma Cameræ ſolvere Romæ penſionem, ad Curiam Rom. citari non poteſt, Ordinat. *lib.* 2. *tit.* 13 §. 1. Gabr. Pereira *de manu Regia, p 1. cap. 9. num.* 13. Et in materia penſionis quando debitor vult agere, ne fraudetur penſionarius perceptione penſionis lite pendente, ſignatura non conſuevit dare commiſſionem juſtitiæ, niſi cum clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, Gig. *de penſion. quæſt.* 62. *num.* 12. Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. num* 153. & de hac clauſula vide Barboſam *d. clauſula* 162. & alia de penſione refert Gig. *d. quæſt.* 62 *num.* 10. *&* 11. Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 8.

Penſionis in literis eſt facienda mentio de prima, Flamin *de reſignat. lib. 6. quæſt. 2. à num.* 40. Flor. *var. lib. 1. quæſt.* 12. *num.* 33. Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 123. Azor *inſtitut. moral. p. 2. lib. 7. cap.* 21. *quæſt. 9. colum.* 886. *& libro octavo, cap. 9. quæſt.* 31 *colum.* 984. & Garc. *de beneſic. part. 1. capite quinto, num.* 561.

Penſio appoſita cum clauſula, *dummodo remaneant centum Rectori*, an ſit nulla, ſi non remaneant? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſion. p 5. collect.* 1168. Garc. *d. cap. 5. à num. 66. cum ſequentibus*, ubi *num.* 422. *&* 423. diſtinguuntur duo caſus ſuper hoc dubio.

Penſionarius tenetur contribuere in collectis & ſubſidio charitativo, Tiraquel. *de primog. quæſt.* 74. *num.* 10. Gig. *de penſion. quæſt.* 59. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 17. num.* 1. Rebuff. *de pacificis poſſeſſor. num.* 120. Azor. *inſtitut. moral. p. 2. l. 8. cap. 9. col.* 983. Garc. *d. cap. 5. num.* 171.

Penſio ſolvi debet literis nondum expeditis, ubi quis ſe obligavit, Ricc. *dicta p. 5. collect.* 1665. & etiamſi literæ non fuerint præſentatæ per duos vel tres annos, debetur ſtatim atque fuit conſtituta. Rebuff. *ubi proximè, num.* 116. *juncto num.* 117. Et quod penſio poteſt peti & exigi ſalva conſcientia, literis non expeditis & confectis, tradunt. Gig. *de penſio quæſt.* 34. Sanch. *de matrim. lib. 8. diſput. 29. num.* 4. Cald. *lib. 1. qq. forenſ. quæſt.* 22. *num.* 47. ubi etiam aſſerit quod ſi in gratia eſſet clauſula quod ſola ſignatura ſufficiat, tunc nulla eſt dubitatio. Et ſtante clauſula in ſupplicatione penſionum, vigore literarum deſuper expeditarum, nec aliàs perſolvenda, non poteſt eligi, nec ſolvi ante literarum expeditionem, Garc. *de beneſic. p. 4. cap. 2. à num.* 39.

Penſionarius habet regreſſum contra non ſolventem, ut dimittat beneficium, Azor *inſtit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 14. quæſt. 8. col.* 860. *cum ſeq. & lib. 8. cap. 9. quæſt. 4. col.* 985. penſionario volente Cald. *lib. 1. forenſ. quæſt. 20. num.* 66. ubi quod beneficiarius non ſolvens penſionem penſionario intra tempus incurrit pœnas appoſitas in literis, *penſionario volente*, & vide Gig. *de penſion. quæſt.* 79. *num.* 3. ubi quod habens regreſſum ad beneficium, habet jus ſaltem in ſpe ad illud. Unde pœna regreſſus reſervatur ex cauſa reſignationis, & in favorem penſionarii, caſu quo reſignatarius recuſet, vel differat ſolvere penſionem annuam impoſitam ſuper beneficio reſervato vel illam petat annullari, aut ad minorem ſummam reduci, Flamin, *de reſignat. lib. 6. quæſt. 3. num.* 5. *&* 7. ubi *num.* 10 quod poteſt repetere beneficium, & agere ſpolio, cùm proviſio ſit nulla: & *num.* 13. quod in impoſitione hujuſmodi regreſſus, non requiritur conſenſus beneficiati: & *num.* 14. 15. *&* 16. quod intra regreſſus, ſi debitor penſionis illam non ſolvit infra triginta dies, & lapſis ſex menſibus poſt dies triginta ſteterit in cenſuris pertinaciter. juxta formam literarum, &c. & *num.* 36. quod ad hoc ut intret effectualiter, requiritur judicis canonizatio, & *num.* 37. quod judex non debet canonizare hunc ingreſſum, niſi principali fuerit facta intimatio literarum, eſto quod habuerit notitiam, vel quod procurator fuerit intimatus. Et regreſſu obtento ad beneficium jam obtentum perveniri ſolet, ut ex Rota tradit Barboſa *de Canonic. cap.* 18. *num.* 20. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 921. *part.* 5.

Penſio recipi non poteſt poſt ingreſſum, quia per aſſecutionem tituli extinguitur penſio, Gig. *de penſion. quæſt.* 49. *num.* 6. *&* 7. ideò quod poteſt per ſimplicem concordiam inter reſignantem & reſignatarium abſque novo Sedis Apoſtolicæ beneplacito reviviſcere, Gambar. *de offic. delegati, lib. 6. num.* 483. *cum ſequentibus*. Et penſiones decurſas amittit, qui vigore regreſſus petit immitti in beneficium, Gig. *de penſion. quæſt.* 76. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 617. *num.* 34. Et penſionarius non poterit uti pœna regreſſus, ſi recipiat penſiones præteritas, Gig. *quæſt.* 73. *& d. q.* 76. Et penſionarius recipiens penſiones cum proteſtatione ſibi præjudicat in regreſſu, idem *d. quæſt* 73. *num* 5. 6 *&* 7. Et non licet appellare ab hac pœna, idem *quæſt.* 78. *num.* 6. Et de acceſſu & regreſſu vide text. *in cap. 2. in princip. de præbend. l. 6. cap. propoſuit, eod. tit. Clem.* 1. *in fine*, *ut lite pend.* Flamin. *de reſignat. lib. 6. quæſt.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 1. *procem. num.* 32 Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt.* 9. ubi *num* 17. *&* 18. quod poſſeſſor eſt intruſus ac merus detentator, & non legitima contradictor poſt canonizationem regreſſus: & *quæſt.* 10. *à num.* 2. aſſerit quod non amittit penſiones decurſas qui vigore regreſſus ob illas non ſolutas obtinuit immitti in poſſeſſionem beneficii. Et de modo procedendi quando reſervatur regreſſus, vide Flamin. *d. lib. 6. quæſt. 2. num.* 138. *cum tribus ſequentibus*.

penſi

Digitized by Google

Penſionarius incedens in habitu & tonſura gaudet fori privilegio, quando penſio datur in titulum, Barboſa lib. 3. de jure Eccleſiaſt. cap. 11. de penſionibus, n. 17. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 192. Azeved. l. 1. n. 5. verſ. Sed an penſio, tit. 4. lib. 1. nova recopilat. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 5. n. 6. Garc. de benefic. p. 1. cap. 5. n. 70. cum ſequentibus, & ſacram Congregat. Cardinalium ita decreviſſe refert idem Barboſa de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 12. n. 8. & p. 3. allegat. 57. n. 151. quamvis contrarium reſolvat Cençdo pract. lib. 1. q. 4. à n 32. quem cum aliis citat Barboſa d. n. 17. quem vide in collect. ad Conc. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6. n. 12. & Themud. deciſ. 321. n. 4. cum ſequentibus.

Penſio non poteſt remitti, ſeu vendi ſine ſuperioris autheritate, Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 8. cap. 10. col. 987. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. §. 5. num. 38. cum ſequentibus, juncto num. 19. Cald. de poteſt. elig. cap. 7. num. 15. gratis verò ſic, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1653. Et non poteſt pecuniâ redimi, nec tranferri ſine auctoritate Papæ, Garc. de benef. p. 2. cap 5. n. 20. ubi num. 38. quod quamvis ante obtentum beneplacitum Papæ non poſſit penſionario ſolvi pecunia in executionem conventionis, itaut ſtatim penſio maneat extincta, ſeu partes nequeant reſilire, & revocare mandatum, poteſt tamen illi dari pecinia in rationem redemptionis pro tempore beneplaciti obtenti, ideſt, ut beneplacito obtento eam ſibi habeat pro redemptione, ſeu tanquam in depoſitum, & ſecuritatem, ut ſit certus & ſecurus de ſolutione, ac ſine neceſſitate exigendi à redimente, ſicut poſſet accipere fidejuſſorem pecuniæ ſolvendæ beneplacito obtento: & num. 39. quod poteſt penſio gratis remitti per penſionarium abſque authoritate Superioris. Et penſio ſuper beneficio Eccleſiaſtico conſtituta non poteſt redimi abſque ſimoniæ labe. Cardin. Tolet. in ſum. cap. 92. in fine, Leſſ. de juſtit. lib. 2. cap. 35. dub. 22. num. 224. Barb. reſp. caſuum conſcient. p. 1. caſu 37. Ricc. d. collect. 1653. Pat. Soar. lib. 4. de Simonia, cap. 27. num. 10. Et fructus penſionis Eccleſiaſticæ non poſſunt vendi, aut locari ultra tres annos, Garc. de benefic. p. 2. cap. 1. num. 37. Secus eſt in commoditate, quæ poteſt vendi, idem Garc. ubi proximè, num. 38. & d. cap. n. 29. Ricc. d. collect. 1653.

Penſionarius æquipararur fructuario, Menoch. conc. 66. n. 12. Cald. forenſ. lib 1. q. 13. n. 20. ubi etiam probant quod penſio ſimilis eſt uſufructui.

Penſio æquiparatur contractibus profanis, Garc. de benef. p. 1. cap. 5. num. 41.

Penſio Eccleſiaſtica poteſt aſſignari puero & minori ſeptennio, Flamin. de reſignat. lib. 4. quæſt. 9. n. 11. Azor. inſtitut. moral. p. 2. lib. 8. cap. 7. col. 74. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 508. num. 16. cum ſequentibus, ubi etiam quod eſt neceſſaria expreſſio ætatis infantilis.

Penſionis perceptio probat poſſeſſionem, & acquiritur ex unico actu, Flor. lib. 1. var. quæſt. 2. n. 25. Garc. de benef p. 1. cap. 5. n. 450. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1604. Melchior. Loter. de benef. lib. 1. quæſt. 48. num. 106.

Penſio ſuper beneficio poteſt aſſignari laico, Flamin de reſignat. lib. 2. q. 15 n 20. & lib. 4. q. 2. n. 7. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p. 2. deciſ. 192 n. 6.

Penſio Eccleſiaſtica non poteſt conferri illegitimo, Barboſa in addit. ad collect. p. 8. col. 2.

Penſionem qui petit debet probare vitam penſionarii, Cur. Philip. p. 1. §. 17. n. 22.

Penſionarii tenentur dicere qualibet die officium parvum Beatæ Mariæ Virginis, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. num. 13. Marta de juriſdict. p. 2. cap. 32. num. 46. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 3. collect. 140. cum aliis citatis per Barboſ. ad cap. dolentes 9. de celebrat. Miſſarum, num. 7.

August. Barboſa Repertor.

Penſionem qui ſolvit prælato videtur habere mandatum, Menoch. de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 33. Gig. de penſion. quæſt. 48. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 113. n. 57 cum ſeq. ubi quod habet locum quando præcedit obligatio Cameralis de ſolvendo penſionem.

Penſio ut inponatur requiritur ſpeciale mandatum Pariſ. conſ. 143. n. 55. lib. 4. & quoties confertur beneficium abſenti reſervatione penſionis, tunc in dicta reſervatione derogatur regulæ de præſtandis conſenſibus, Flamin. de reſignat. lib. 8. quæſt. 8. num. 118. ubi num. 119. & l. 6. quæſt. 2. in fine, & n. 131. cum ſeq. ejuſdem quæſt. 2. quod Papa poteſt reſervare penſionem abſque conſenſu beneficiati, ut eſt communiter receptum, & pluries reſolutum in Rota: & num. 122. d. quæſt. 8. quod negatio debet eſſe nominatim expreſſa, cùm regulæ Cancellariæ habeant decretum irritans. Et reſignatarius debet conſentire penſioni: idem Flamin. lib. 6. quæſt. 2. n. 155.

Penſionem tenetur reſolvere poſſidens beneficium, etiamſi litiget ſuper eo, Rebuff. de pacific. poſſeſſ. n. 130. Flamin. d. lib. 6. quæſt. 2. n. 153. ubi n. 148. de poſſeſſione habita, vel non habita, quæ clauſula non extenditur ultra duos vel tres annos.

Penſionario non poteſt præjudicare titularis in conductionibus anticipatis, Gabr. Pereira de manu Regia, p. 1. cap. 31. n. 8. in fine, quem vide num. 9. & per totum cap. ubi etiam quod conductores debent reſpondere coram Eccleſiaſtico judice, & non poſſunt recurrere ad judicem Regium.

Penſionarius agit hypothecaria contra fructuum perceptorem, Gig. de penſion. quæſt. 51. n. 3. ubi n. 51. quod perſona beneficiati eſt obligata ad ſolutionem penſionis: & num. 6. quod dignitas ſuper cujus fructibus reſervatur penſio, obligata eſt. Et pro penſione competit actio perſonalis, & hypothecaria contra ſucceſſorem, quia ſucceſſor acceptando beneficium penſione gravatum, videtur quaſi contrahere & obligare ſe ad onera impoſita, Aloyſ. Ricc. in collect, deciſ. p. 4. collect. 1179.

Penſionis Eccleſiaſticæ debitor non gaudet beneficio cap. Odoardus, de ſolut. ut per citatos à Barboſa ibidem, n. 6. quibus adde Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 237. Soar. de cenſur. diſp. 20. ſect. 2. n. 12.

Penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficii ille tenetùr ſolvere, qui hujuſmodi fructus percipit ratione ipſius beneficii & ſi alicui locentur redditus illius beneficii, procul dubio is non tenebitur ad penſionis ſolutionem, ſed ille qui beneficium penſione gravatum obtinet, Moneta de diſtribut. quotid. p. 3. quæſt. 8. num. 20.

Penſiones non poſſunt habere exteri, Gabr. Pereira de manu Regia, p. 1. in princ. fol. 8. verſo, & fol. 278 n. 250. & p. 2. c. 63. n. 14. & cap. 64. n. 40 cum duobus ſequent & cap. 66. n. 12. & vide Salzed. in pract. crim. canon cap. 54. num. 12. & Dom. Roder. à Cunha ad diſt. 70. c. 1. n. 9. & vide eundem Gabr. Pereira d. p. 2. cap. 64. n. 41. ubi d. cap. 63. n. 13. & n. 17. cum ſequentibus, adducit Breve Juli III. conceſſum Regi Joanni III. quo cavetur, ne extra Regni limites aliquis judices à Sede Apoſt. obtineat, & ibidem interpretatur dictum breve, quod vide n. 44. cum ſeq. Itali in Portugalia penſiones obtinent, & bullas Apoſtolicas ſuo proprio nomine de illis expedire faciunt, cùm id in aliis Hiſpaniæ regnis minimè eis liceat ut teſtatur idem Gabr. Pereira d. cap. 64. n. 42 & ex ſtylo totius Hiſpaniæ eſt, quod exteri in ea penſiones non habeant, & ipſi in capite cujuſdam Hiſpani eas conſtituunt, à cujus manu penſiones percipiunt, in quo quidem & fraus verſatùr: refert Barboſa in praxi exigendi penſiones, quæſt. 5. n. 39.

Digitized by Google

Penſionario ſpoliato datur remedium poſſeſſionis reintegrandæ, quando penſionem petiit ab eo, qui illam ei ſolvere conſueverat, Cald. *forenſ. lib.* 1. *q.* 22. *n.* 48. Azor. *inſtitut. moral. p* 2. *lib.* 8. *cap.* 2. *q.* 3. *col.* 998. Interdictum recuperandæ poſſeſſionis conceditur cùm quis dejectus eſt à quaſi poſſeſſione percipiendi penſionem, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recup. poſſ. n.* 87. *& de arbitr. q.* 15. *n.* 200. penſionarius poteſt agere remedio ſpolii pro penſione ſibi ſubtracta, Barboſa *ad cap. querelam* 24. *de elect. n.* 4.

Penſionarius ſpoliatus poſſeſſione percipiendi penſionem tenetur de titulo docere, & ſuæ penſionis reſervationis literas oſtendere, Cald. *forenſium lib.* 1. *q.* 22 *n.* 48. Gig. *de penſion. q.* 47 *n.* 3. Maſcard. *de probat. concl.* 1323. Flor. *var. q.* 23. *n.* 35.

Penſionis nullitas non obſtat, ut penſionarius non ſit manutenendus, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 113. *à n.* 28. ubi *n.* 22. quod conceditur manutentio, etiamſi per triginta annos penſio non petatur. Caſu quo agatur de nullitate penſionis, ſeu reductione, ſolet ſummus Pontifex committere cauſam cum clauſula, *ſine retardatione ſolutionis penſionis*, ut refert deciſum in Senatu Rebuff. *de pacific. poſſeſſ. n.* 137. & in Rota Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *col.* 1604 qui etiam aſſerit, quod judex non poteſt procedere, niſi priùs ſoluta penſione, & idem cum aliis reſolvit latè Barboſa *de clauſ. uſufreq. clauſula* 162. cui adde Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 8. *n* 45. *&* 46. Et pendente cauſa nullitatis ſeu reformationis penſionis coram Ordinario abſque commiſſione, certum videtur non impediri executionem literarum penſionis, etiamſi oppoſitum eſſet de litis pendentia & inhibitum, quia Ordinarius non poteſt inhibere executori, qui eſt ſuperior, Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 525.

Penſio ſubit vicem alimentorum, Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *ſi quis ex his*, *n.* 44. *ff. de liber. agnoſcend.* Gig. *de penſion. quæſt.* 51. *num.* 1. *cum ſequentibus*, *& quæſt.* 83. *num.* 12. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 51. *num.* 7. Melchior. Loter. *de re beneficiaria, lib.* 1. *quæſt.* 35. *n.* 47. Penſionis cauſa aſſignatæ loco alimentorum non admittitur appellatio, Surd. *d. tit.* 6. *privil.* 60. *num.* 10. Gig. *de penſion quæſt.* 95. *num.* 3. ubi *num.* 5. idem aſſerit quando in penſione proceditur executivè, & vide Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 19. *num.* 9. ubi reſolvit quod ſententia non ſuſpenditur per appellationem in cauſa alimentorum, quæ cauſa non eſt ſuſpendenda, cùm venter non patiatur dilationem, ex Surd. *d. privil.* 60. *num.* 5. 8. *&* 10. *cum ſeq.* Loter. *d. lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 3.

Penſionarius poteſt agere contra tertium pro penſione ſolvenda, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1604. *in princip.* Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 423. *num.* 37. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *deciſ.* 65. *num.* 2. *& deciſ.* 66. *n.* 1.

Penſio niſi ſolvatur, non poteſt titularis facere conductionem, nec fructus ſuos, quemadmodum colonus & emphyteuta, *l. ſi ſervus communis*, §. *locavi, juncta gloſſ.* verbo *habere*, *ff. de furtis*, Cald. *de empt. cap.* 23. *n.* 13. Mendez. *in praxi, lib.* 4. *c.* 4. *n.* 9. quamvis dubitet Valaſc, *de jure emphyt. q.* 20. *n.* 15.

Penſioni qui per procuratorem conſenſit, illam non ſolvendo, non incurrit aliquam pœnam privationis, aut excommunicationis, niſi poſt intimationem literarum ſibi factam, cum juſta ſit ejus ignorantia, Gig. *de penſion. quæſt.* 84. *num.* 2. & vide Cald. *forenſ. quæſt* 20. *num.* 66.

Penſio eſt privilegiata, & præfertur aliis obligationibus, Garc. *de benef. p.* 1. *cap.* 5. *n.* 2 Et penſionarius cõmunitur privilegio prælationis erga cæteros credires anteriores in fructibus beneficii gravati, Marcheſán. *de commiſſ. p.* 2. *cap.* 4. *de commiſſione appellat. n.* 68. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 236. Roderic. *de concurſu creditorum, p.* 1. *art.* 5. *à num.* 27. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 94. *n.* 51. *cum ſequentibus.*

Penſioni videtur conſentire qui acceptat beneficium reſignatum, juxta opinionem communiter receptam à Rota, quam refert, & ſequitur Cardinalis Put. *deciſ.* 100. *lib.* 2. & Cavaler. *Rota deciſ.* 26. Et beneficium ex quo penſio ſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum, argum. text. *in l.* 2 *ad finem, ff. de alim. & cibar. legat.* Neguzant. *de pignorib.* 4. *memb.* 2 *partis, num,* 164. *verſ. ſed advertendum*, Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 2. *num* 96 Azor. *inſtitut. moral.* 2. *tit.* 8. *cap.* 13. *col.* 996. Gratian *forenſ. cap.* 24. *n.* 6. & *cap.* 94. *num.* 51. *cum ſequentibus*. Surd. *de alim tit.* 8. *privil.* 51. *num.* 7. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 102. *num.* 18.

Penſio Eccleſiaſtica an poſſit transferri, data pecunia ab eo qui habet clauſulam transferendi, & an incurratur ſimonia, & interveniat confidentia? Vide. Nav. *conſ.* 16. *ſub tit. de ſimonia*, Flamin. *de reſignat. tom.* 1. *lib.* 6 *quæſt.* 4. *n.* 52. *cum ſequentibus*, Rebuff. *de pacific. poſſeſſor. num.* 134. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib* 8. *cap.* 11. *col.* 993. Soar. *lib* 4. *de ſimonia*, *cap.* 5. *num.* 9. F. Raphaël de la Torre *tom.* 2. *quæſt.* 100. *art.* 4. *diſp.* 5. *in* 2. 2. *D. Thomæ*, Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 20. *cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod penſio non poteſt pecuniâ redimi ſeu emi, nec pretio transferri ſine authoritate Papæ, aliàs redemptio, emptio, ſeu tranſlatio erit ſimoniaca & nulla, licèt non incurratur excommunicatio.

Penſio antiqua extinguitur per tranſlationem, ex Garc. *d. cap.* 5. *num.* 235. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 113 *num.* 77. quem vide.

Penſionis tranſlatio non valet, niſi literis exhibitis coram executore, vel proceſſu fulminato, Garc. *de benefic. p.* 6. *cap.* 2. *à num.* Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt.* 2. *num.* 58 59 *&* 60. & exhibitio facultatis transferendi penſionem requiritur pro formanda juriſdictione, *cap. ſuper, col.* 12. ubi Barboſa *num.* 3. *de appellat.*

Penſionis tranſlatio, debet intimari infra tres menſes, Flamin. *de reſignat. lib.* 6 *quæſt.* 4. *num.* 47. De penſionis tranſlatione, & quo pacto fieri debet? Vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1649. Garc *de beneſic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 239. *cum ſequentibus*, Barboſa *in praxi exigendi penſiones*, *quæſt.* 2. *n.* 61. *cum ſeqq. uſque ad n.* 69. *& in addit. p.* 43. *n.* 69. *in fine*, & poteſt imponi à Papa ſine cauſa, Ricc. *collect.* 1650. Garc *ubi proximè, num.* 275. *cum ſequentibus.*

Penſionis tranſlatio non eſt res ſpiritualis, ſed ſpiritualibus annexa, Flamin. *d. quæſt.* 4. *n.* 54 latè Garc. *d. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 8. *cum ſequentibus.* Per traſlationem penſionis, ubi quis habet facultatem transferendi, acquiritur verus titulus illi, in quem fuit facta tranſlatio, Gig. *de penſion. quæſt.* 74. *num.* 1. *& quæſt.* 88. *n.* 8. Mandoſ. *in reg.* 19. *quæſt.* 11. *in princip.* Flamin. *dicta quæſt.* 4. *num.* 6. Put. *deciſ.* 524 *num.* 3. *li.* 2. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 355.

Penſionarius qui habuit facultatem transferendi penſionem, non poteſt tacitè, vel expreſsè apponere pactum de percipienda penſione in vita, aliàs committit ſimoniam, & tenetur ad reſtitutionem, Navar. *conſ.* 65. *num.* 1. *con.* 66. *num.* 11. *de ſimonia*, Flamin. *de confident. quæ.* 23. *&* 24 Fr. Emman. *in ſum. tom.* 2. *c.* 21. *num.* 7. Vega *in ſum p.* 2 *cap.* 65. *caſu* 7. Ledeſma *in ſum. p.* 2. *tract.* 7. *cap.* 1. *circa* 14. *concluſ. pag.* 381, Garc. *d. cap.* 5. *num* 54.

Penſione tranſlata fructus pertinent ad tranſlatarium, Put. *deciſ.* 3. *&* 7. *tit. de penſion.* Peregrin. *deciſ.* 48

Penſio an poſſit transferri per milites Lauretanos & an aliis militibus ſit hæc facultas revocata? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 531. *n.* 39. Garc. *de ben. p.* 1. *c.* 5. *n.* 253. ubi *n.* 254. ait quod quod Sixtus

V. mili

Digitized by Google

V. militibus Lauretanis conceſſit privilegium transferendi penſiones, non tamen ſummam 20 . ducatorum auri de Camera, nec medietatem fructuum excedentes.

Penſio non poteſt imponi in beneficio juriſpatronatus ſine conſenſu patroni. Cabed. *de patronatu Regiæ Coronæ, cap.* 13. Phœb. *deciſ.* 193. *p.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q* 4. *num.* 14. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5 *collect.* 1481. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 357. *cum ſeqq.*

Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, niſi fuerit conceſſa retentio, Flamin. *de reſignat. lib.* 3. *quæſt.* 1. *num.* 8. *& n.* 78. *& lib.* 6. *quæſt.* 2. *n.* 121. *&* 122. Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 110. *&* 111. cum aliis quos citat Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* ... *num.* 73.

Penſionarius non indiget juſtificatione contra conſentientem penſioni, Barboſa *in praxi exigendi penſiones, q* 2. *n* 17 ubi *n.* 18. ſecus ſi agatur contra illum, qui non conſenſit penſioni, quia tunc tenebitur penſionarius literas reſervationis producere, & juſtificare, antequam agat tam in petitorio, quàm in poſſeſſorio, & citat Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *quæſt.* 2. *n.* 65. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *à n.* 442. Melchior Loter. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 37. *n.* 37. Salgado *de poteſt. Regia, p.* 3. *cap.* 3. *n.* 35. Et penſionarius exiſtens in quaſi poſſeſſione exigendi, non tenetur in poſſeſſorio oſtendere literas reſervationis. Barb. *d. quæſt.* 2. *n.* 19 *cum ſequentibus*, ubi ultra alios citat. Garc. *d. cap.* 5. *n.* 446. qui *n.* 456. aſſerit quod in petitorio quando agitur de nullitate penſionis, debet penſionarius juſtificare gratiam etiamſi ſit in poſſeſſione exigendi.

Penſioni ſuper beneficio reſervatæ poteſt quis per alium conſentire, & illud acceptare, interveniente tamen ſuo ſpeciali mandato, Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *num.* 4. *&* 5. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 6. *n.* 13. *& q.* 8 *n.* 34. Barboſa *d. tract. quæſt.* 1. *n.* 5. ubi etiam quod quæ ſunt magni præjudicii non poteſt facere procurator etiam cum libera & generali adminiſtratione, niſi ſpeciale interveniat mandatum, Menoch. *conſ.* 331. *n.* 90. *& conſ.* 400. *n.* 4. quæ ſpecialis non debet eſſe de aliquo beneficio in ſpecie, ſed ſufficiens eſt generale mandatum ad acceptanda quæcunque beneficia, quæ in conſtituentem fuerint reſignata, Covar. *d. cap.* 16. *num* 4. Flamin. *d. tract. lib.* 9. *q.* 7. *à n.* 21. *cum duobus ſequentibus*, ubi contrarium reſolvit in mandato ad reſignandum, quod debet eſſe ſpeciale, & in eo exprimendum eſt beneficium. Et requiritur ſpeciale mandatum ad imponendam penſionem, Pariſ. *conſ.* 143. *num.* 33. *lib.* 4.

Penſio eſt onus reale, & ſequitur poſſeſſorem beneficii ſuper quo fuit reſervata, Stephan Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 535 *n.* 4. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 8 *num.* 30. Et ſequitur fructus à quocunque percipiantur, *cap. querelam*, ubi Abb. *notab.* 3. *de elect.* Roman. *conſ.* 388. Gig. *de penſion. quæſt.* 39. *num.* 1. *& quæſt.* 47. *n.* 2. Put. *deciſ.* 189. *n.* 2. *l.* 2. Decian. *reſponſ.* 37. *n.* 14. *vol.* 2. Rota *deciſ.* 128. *n.* . . *p.* 1. *diverſ. & deciſ.* 467. *n.* 2. *p.* 1. *in poſthumis Farin.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 120. *n.* 1. Et penſio eſt onus fructuum, & ipſis fructibus inhærens, & debitum ab eo, qui fructus percepit, Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *num.* 201. *& à n* 226. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 8. *num.* 52. Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt.* 2. *num* 50. *& quæſt.* 10. *num.* 13. *&* 14. Et non tam eſt onus reale fructuum beneficii quàm ipſius beneficii, ita ut obligatio illius ſolvendæ tranſeat ad illum, ad quem tranſit ipſum beneficium, Gig. *de penſion. quæſt.* 44. *n.* 2. Flamin. *d. lib.* 1. *quæſt.* 58. *n.* 22. 27 *&* 30. *cum ſequentibus.* Et tranſit in quemlibet ſucceſſorem, Gig. *d. quæſt.* 44. Gutier. *canon. cap.* 1. *à num.* 111. Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *n.* 2. Flamin. *d. quæſt.* 8. *n.* 32. *& lib.* 6. *q.* 2. *n.* 94. Farin. *p.* 4. *deciſ.* 102. *num* 1. Navar *conſ.* 49. *de prebend. n.* 5. Azor. *inſtitut. moral. p.* 2. *lib.* 8. *cap.* 8. *quæſt.* 10. *col.* 981. Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 4. *n.* 23. Gabr. Pereira *deciſ.* 63. *n.* 2. Cabed. *deciſ.* 149. *p.* 1. Et ſucceſſor in præbenda tenetur ad ſolvendam hanc penſionem, Navar. *conſ.* 1. *de ſolut. verſ. ad poſteriorem quæſtionem*, Monet. *de diſtribut. quotid. p.* 3. *quæſt.* 8. *num.* 17. *cum ſequentibus.* Et ſucceſſor beneficii tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, Flamin. *d. quæſt.* 8. *num.* 40. Grat. *forenſ. cap* 94. *n.* 56. *cum ſeq. & d. c.* 535. *num.* 4. Gig. *q.* 43. *&* 44. *& quæſt.* 77. *n.* 22. Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 4. *num.* 4. *& conſ.* 40. *num.* 4. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 17. *n.* 18 *cum ſeq.* Barboſa *ad cap ult. de offic. Ordin. lib.* 6. *n.* 6. *& in addit. ad collect. pag.* 9. *col.* 1. Cabed. *deciſ.* 149. *p* 1. Garc. *d. cap.* 5. *num.* 191. *cum ſequentibus.* Et ſucceſſori debent intimari Bullæ reſervationis penſionis, & ſi de eis non appareat, negatur manutentio, quamvis fuerit ſæpius ſoluta penſio, Gratian. *cap.* 417. *num.* 27. & conceditur manutentio etiamſi per triginta annos penſio non petatur, idem Grat. *cap.* 113. *num.* 22.

Penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſſorem in beneficio, niſi factis diligentiis contra prædeceſſorem, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect* 1652. Barb. *in collect. ad c.* 1. *de ſolut. n* 6. *& in addit. p.* 9. *col.* 1. Loter. *de re benefic. lib.* 1. *q* 39. *num.* 88. ubi *n.* 117. quod penſionario imputatur negligentia in exigendo à deceſſore, cùm ille paulatim decoqueret, & mora ac negligentia ſua ſibi imputari debet, *reg. mora, de reg. juris, lib.* 6. probat etiam notabile Garc. *de benefic. p.* 1. *cap.* 5. *à n.* 191. ubi etiam quod debet probare eſſe in poſſeſſione recipiendi penſionem, quæ quaſi poſſeſſio exigendi penſionem acquiritur per unicum actum. Ricc. *d. p.* 5. *collect.* 1604. Garc *d. cap.* 5. *n* 236. *& n.* 450. Flor. *var. lib.* 1 *q.* 2. *n.* 25.

Penſio debet ſolvi juxta valorem monetæ tempore ſolutionis, Gig. *de penſion. q.* 98. Et ſolutio debet fieri in moneta currente tempore ſolutionis, *l. ſemper in ſtipulationibus* 34. *ff. de reg. juris*, Tiraq. *de retract. lig. cap.* 1. *gloſſ.* 18 *num.* 73. De valore auri de Camera, vide Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 3. *à n.* 147.

Penſio cùm ſit ſolvenda ex fructibus beneficii, & ſuper illis ſit aſſignata, debet ſolvi in loco ipſius beneficii, niſi aliud in reſervatione expreſſum ſit, Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 233. Steph Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 94. *n.* 60. Et titularis tenetur ſolvere penſionem in loco ubi ſe obligavit ſecundùm valorem, quem ibi habet, & non juxta valorem alterius loci, quia pecunia recipit affectionem ratione loci, in quo ſolutio facienda eſt Gratian. *cap.* 70. *n.* 13.

Penſio eſt dividenda pro rata temporis penſionario mortuo, Cov. *lib.* 1. *c.* 15. *n.* 3. *&* 13. cujus opinionem receptam in judicando teſtatur Molin. *de primog. l.* 3. *cap.* 11. *num* 4. & ab ea nunquam recedendum aſſerit Gutier. *Can. cap.* 33. *n.* 9. Sarm. *de redditibus Eccleſ p.* 4. *cap.* 6. *n.* 13. Navar. *conſ.* 61. *de preb. & in tract. de redditibus, q.* 2. *monito* 13. Farin. *deciſ.* 678. *&* 980. *in noviſſ.* & vide Barb. *in collect. ad finem, l.* 2. *Decr. pag.* 674. *& ſeq.* & fructus capellaniæ dividuntur pro rata temporis, ex Avend. *reſponſo* 5. *n.* 1. Et penſio dividenda eſt inter anteceſsorem & ſucceſsorem in beneficio pro rata temporis, quo quis poſſidet beneficium, & gaudet fructibus, non habita conſideratione tẽporis, quo erat ſolvenda, quod fuit, vel non maturatũ. Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 5. *n.* 190. Circa fructus verò, ſeu redditus penſionis mortuo penſionario, quomodo, & quatenus debeantur illius hæredibus, ſeu dividantur pro illo anno? Vide eundem Garc. *p.* 2. *c.* 1. *n.* 105. *& ſequentibus*, & ad propoſitum Barb. *in fine tr. de offic. & poteſt. Epiſcopi, fol* 463. Et ſi in duabus ſolutionibus penſio ſolvenda ſit, prima ſolutio incipiet in Natali Chriſti

Digitized by Google

Domini, & ſecunda in feſto S. J. Baptiſtæ Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1828. Flamin. *de reſignat. lib* 6. *q.* 2. *n.* 136. Et in Commendis ita fuit judicatum per ſententiam Auditoris collectoris hujus Regni inter Commendatorem de Unhaon, & Rectorem Et adverte quod primus terminus penſionis ſolvendæ incipit à termino priùs maturando licèt in literis ſecundus terminus, ſeu tempus fuerit priùs in ordine nominatus, cùm non ſit attendendus ordo ſcripturæ, ſed intellectus, qui colligitur ex tempore reſervatæ penſionis, ut in his terminis eſſe deciſionem Seraph. 29. per totam, teſtatur Barb. *in addit. ad prax. exigendi penſiones*, *p.* 44. *n.* 71.

Penſionum ſolutiones ad evitandas fraudes & colluſiones probari non poſſunt, niſi per inſtrumentum publicum à notario confectum cum teſtibus, in quo aſſeratur ſe vidiſſe in eorum præſentia debitorem numerare penſionum pecunias, aut ſaltem requiritur notarii fides, cum teſtibus aſſerentibus in eorum præſentia fuiſſe ſolutum, & pecunias à penſionario receptas, quamvis non utatur verbo, *numeravit*, ut teſtatur ſæpe ſæpius reſolutum in Sacro Rotæ Romanæ tribunali, Barboſa *in praxi exigendi penſiones, quæſt.* 2. *prope finem*, *& in votis deciſivis Canon. lib.* 1. *voto* 5 *num.* 30. *&* 31.

Penſionis ſolutio probat poſſeſſionem, ex doctrina gloſſ. ſingularis *in leg. qui univerſas*, §. *quod per colonum*, verbo *colonum*, *ff. de acquir. poſſeſſ.* Maſcard. *de probat. concl.* 1180. Cald. *de renovat. quæſt.* 15. *num.* 25. Seſſe *Aragon. deciſ.* 190. *num.* 27. *& deciſ.* 191. *num.* 10. *cum ſequentibus*, Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 9. *num.* 13.

Penſionis per ſolutionem à triennio tribus ſolutionibus differentibus præſumitur quis ſolviſſe cæteris præteritis annis, *l. quicunque*, *C. de apochis publicis*, *lib.* 10. Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 24. *num.* 5. *& lib.* 3. *quæſt.* 139. *juncto num.* 23. Maſcard. *de probat. concl.* 603. *num.* 9. *cum ſequentibus*, *& concl.* 1320. Gig *de penſion. quæſt.* 81. Cardoſ. *in praxi judicum*, *& advocat.* verbo *Solutio*, *num.* 22. Barboſa *ad cap. accedentibus* 15. *num.* 4. *de privileg.* & in addit. Cotta *in memorabilib.* verbo *Solutio*, *pag.* 765. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 716. *à num.* 12. Quid ſi agatur de ſolutione ſemeſtrium, & trimeſtrium? Vide Gratian. *ubi proximè.*

Penſio debet eſſe uniformis in titulo præſumpto; nam difformes penſiones dicuntur extraordinariæ. Maſcard. *de probat. concl.* 991. *n.* 8.

Penſionis pro ſolutione eſt obligata quælibet pars fundi, juxta reg. *l.* 2. *Cod ſi unus ex pluribus*, cum traditis per Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 3. *num.* 35. Surd. *deciſ.* 32. *num.* 7. Cur Philip. *p.* 3. *cap.* 5. §. 10. *n.* 4. *ad finem*, quia cùm totus fundus, & quælibet ejus pars ſubjecta ſit oneri reali, diviſio non poteſt præjudicare Creditori in ſuo jure reali, juxta text. *in l. ſi conſenſi* 7. §. *fin. ff. quibus modis pign. & in l. is qui fundum, ff. de uſufructu*, *leg. cùm poſſeſſor*, *in princip. ff. de cenſibus.*

Penſiones domorum ante exactionem à debitoribus dicuntur eſſe fructus, non ſic poſt: Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 649. *num. ult.* ubi à *n.* 1. quod reputantur pro fructibus ex interpretatione juris, non ex propria natura. De penſionibus domorum, vide Reynoſo *obſervat.* 35.

Verbo Permutatio, Permutatus.

PErmutata res aſſumit naturam ejus, cum qua fuit permutata, Tiraq. *in l. boves*, §. *hoc ſermone*, *limit.* 14. *ff. de verbor. ſignificat.*

Permutatione non oritur actio ante traditionem, vel implementum, *l. ex placito*, *Cod. de rerum permutat. l.* 1. *verſ. permutatio*, *ff. eod. tit.*

Permutatio poteſt fieri coram Ordinario in omnibus menſibus, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 14. *à num.* 32. nam ad permutationes beneficiorum requiritur Superioris auctoritas, *cap. ſtatuimus*, *de tranſact.*

Permutatione non ſortita effectum, non licet propria auctoritate ad ſuum redire beneficium, Cald. *de empt. cap.* 31. *num.* 5. *&* 6.

Verbo Pestis.

PEſtis eſt bellum Dei, Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 47. *num.* 18 Ripa *de peſte*, *verſ.* 4. *fol.* 2. ubi etiam quod valet argumentum de bello ad peſtem. Et de peſte vide aliqua per Maſcard. *de probat. concl.* 20. Ramirez *ad lib.* 3. *Martialis, epigram.* 62. *p.* 287. Rebuff. *tom.* 1. *ad leges Galliæ*, *tract. de ſentent. proviſ. pag.* 146. *num.* 100. Et clerici conjugati non tenentur ad cuſtodiam portarum tempore peſtis, Valaſc. *d. allег.* 47. *num.* 10. ubi *n.* 13 quod tenentur ad cuſtodiam civitatis in faciendis vigiliis, & ad idem tenentur Clerici in Sacris tempore neceſſitatis. *Et num.* 14. *&* 15. quod poſſunt cogi per Epiſcopum, & Clerici in minoribus per judices ſæculares: & *num.* 20. quod ſi tenentur ad eam cuſtodiam, non tamen tenentur ire ad bellum. Et poteſt imponi collecta, Phœb. *deciſ.* 34. *n.* 12. *cum ſequentibus*, Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1876.

Peſtis tempore poſſunt bona infecta peſte comburi, nec dominus poteſt petere pretium, Peguer. *deciſ.* 8. Dec. *conſ.* 651. *n.* 4. *cum ſequentibus.* Et peſte infecti poſſunt ejici à civitate, Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *cap.* 6. *n.* 8 Franciſc. Marc. *deciſ.* 125. Cabed. *deciſ.* 93. *n.* 5. *p.* 1. & vide Mart. *de juriſdict. p.* 4 *cent.* 1. *caſu* 73. ubi quod Principes ſæculares non poſſunt impedire Sacerdotes miniſtrare Sacramenta tempore peſtis; & quod poſſunt impedire curatos & alios miniſtrantes infectis à ſanorum commercio, & ibidem alia notabilia adducit.

Verbo Petitio.

PEtitio loco libelli aſſumi poteſt, Gloſſ. verbo *Neceſſario*, *in Clem. Sæpe*, *de verbor. ſignificat.*

Petitio in ſupplicatione attendi debet, Bald. *per text.* ibi, *in cap. inter dilectos, de fide inſtrum.* Garc. *de nobilit. gloſſ.* 1. §. 1. *num.* 71. Grammat. *deciſ.* 103. *n.* 201. Menoch. *conſ.* 160. *num.* 32. & regulatur ab interrogatione. Gregor. *l.* 26. verbo *la repneſia*, *tit.* 11. *part.* 5. Perez *tit.* 12. *lib.* 3 *Ordinam. pag.* 702. Menoch. *conſ.* 310. *num.* 21. Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt* 10. *art.* 8. *& quæſt.* 11. *art.* 6. *verſ. ſecunda regula.*

Petitioni excuſatæ non defertur, Phœb. *p.* 2. *arreſto octavo.*

Petitio hæreditatis præſcribitur cum titulo ſpatio decem annorum, text. *in l. hæreditatem, Cod. in quibus cauſis ceſſat longi temporis præſcriptio*, & probat, *l.* 7. *tit.* 4. *part.* 6.

Verbo Pluralitas.

PLuralitas actuum in dubio non eſt præſumenda, ut per citatos à Barboſa *in collect. ad cap. in præſentia* 8. *de probat. n.* 16. quibus adde Stephan Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 540. *num.* 26. & *cap.* 554. *num.* 57. *& cap.* 557. *num.* 41. *& cap.* 790. *num.* 4. *cum ſequentibus*,

Digitized by Google

bus, Menoch. *de arbitr. caſu* 213. *n.* 9. *& caſu* 175. *num.*16. *& de præſumpt. lib.*6.*q.* 15. Aym. *conſ.* 202. *num.*42.*Deciſ.Genua* 196. qui etiam aſſerunt, quod pluralitas nominum, perſonarum, cauſarum, corporum, teſtamentorum, aut ſummarum non præſumitur.

Pluralitas quando reſolvatur in ſingularitatem? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.c.*921.*n.* 30. Et non reſolvitur in ſingularitatem ex proprietate verborum, *l.fin.ff. ad Trebel.* Guter. *conſ.* 4 *n.*7.*cum ſequentibus.*

Pluralitas reſolvitur in ſuas ſingularitates, & una tantùm dignitas intelligitur reſervata in Cathedralibus, & Collegiatis Eccleſiis, Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.gloſſ.*21.*a n.*1.unde notatur ad propoſitum, quod populum faciunt decem homines, gloſſ. 1.*in cap.*1. *de elect.*Avil *ad c. Prætor.fol.*74.|Perez *l.*3. ubi gloſſ. verbo *juntamiento.tit.*18.*Ordinam.*

Verbo POSSESSIO, POSSESSOR, POSSESSORIUS.

POſſeſſio immemorialis, ut probari debeat, requiritur quod teſtes teſtificentur de 40.annis, quod ita audierunt dicere à majoribus, ejuſque eſſe publicam vocem, & famam in loco, gloſſ.fin.ubi Doct. *in cap.* 1.*de præſcript. lib.*6. Gregor. *l.* 15. verbo *pueden acordar, tit.* 31.*part.*3. Chaſſan. *in conſuet. Burgund. rub.* 1. §.2. verbo *è la prueve, num.* 8 *cum ſequentibus*, Menoch. *de interdict. remed.* 6. *retin poſſeſſ.num.* 129.*& de arbitr. cent.* 1. *caſu* 3. *numero* 7. Avend.*ad l.*41.*Tauri, gloſſ.*1.*num.*15. *& gloſſ.* 11.*& gloſſ.* 13. *cum ſequentibus, & de exequendis mandat. p.*1.*cap.* 6.*n.*6. Farin. *in praxi delict. deciſ.* 557. *ad finem, & deciſ.* 583. *in noviſſ.* Peregrin. *de jure fiſci, lib.* 6.*tit.* 6.*num.* 23. Maſcard. *de probat. concl.* 1038. Cov. *in reg. poſſeſſor p.* 2.§.3.*n.*7. Valaſc. *conſult.*95. *n.*9. Barboſa *de offic.& poteſt. Epiſcopi, p.*3. *alleg.* 72. *n.* 56.*cum tribus ſequentibus, & ad dictum cap.* 1. *de præſcript.n.*17.*&* 18.*& in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 25.*de reformat. c.*9.*n.* 13. *cum tribus ſequentibus.* Molin. *de primogen. lib.* 2. *tit.* 6.*n.*31. ubi *num.* 40.*de ætate teſtium, & n.*43. *de centenaria*, Garſ. *de expenſis, c.* 9.*n.*9. ubi *n.* 17. dicit eſſe titulum legitimum & *num.ſequentibus* plura tradit de immemoriali poſſeſſione. Quid ſi titulus appareat à quo præſcriptio inchoavit? Vide Cald. Pereira *forenſ. q.* 23 *n.* 110. Et poſſeſſioni immemoriali æquipollet titulus cum poſſeſſione 40 annorum ut traditur in allegat. pro majoratu de Belas, *p.ſecunda, artic.* 6.*num.* 201.*cum ſequentibus.*

Poſſeſſionis unicus actus inducit quaſi poſſeſſionem jurium incorporalium, ex doctrina Bart. *in l.* 1. §.*hoc interdicto, n.*1.*ff. de itinere, actuque privato*, & reſolvunt Menoch *de interdict.remed.*3.*retin. poſſeſſ. num.*12.*& conſ.* 126 *n.* 6. Maſcard. *de probat. concl.* 1180. *n.* 10. *cum ſequentibus*, Garc. *de nobilit. gloſſ.*1. §.1.*num.* 79. Farin. *dec* 439. *n.* 2. *in noviſſ.* Gabr. Pereira. *deciſ.* 25. *num.* 12. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſium cap.* 113. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 450: *& p.*5.*c.*5. *n.*59. Ricc. *in collect.* 1604.Flor. *var.lib* 1. *quæſt.*2. *num.* 25. Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 45. §. 2. *num.* 29. Et unico actu præſentandi, vide Put. *p.* 1. *dec.*192. Federic. *conſ.*234.*dub.* 2. Oldrad. *conſ.* 312. Dec. *conſ.*149.*n.*3. Roland. *conſ.* 47. *n* 26. Gratian. *dicto cap.* 113. Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 1.*c.*7. *n.* 26. & idem probat Barboſa *in cap. querelam.* 24. *de elect. n.* 9.*cum ſequentibus, & in cap. conſultationibus* 19. *n.* 9. *de jur. patronat.* & *in collect. ad Concil. Trident.ſeſſ.*25.*de reformat. c.*9.*n.* 77.

Poſſeſſio in corporalibus requirit ſcientiam & patientiam adverſarii, argum. text. *in leg.* 2. *Cod. de ſervit.* Rebuff. *ad leges Galliæ, tom.* 3.*à n.* 126.*pag.* 238. Molin. *de juſtit. diſput.* 14. Caſtil. *de uſufructu, cap.* 12. Et ut poſſeſſio contra plures acquiratur, requiritur omnium patientia, aliàs contradictio unius faceret, ut quaſi poſſeſſio non acquireretur, Gonzal. *dicta gloſſ* 45.§.2.*n.*33.

Poſſeſſoria remedia ſunt periculoſa in conſcientia, Gonzal. *gloſſ.*15.§.1.*n.*89.

Poſſeſſorium remedium interdicti, *uti poſſidetis*, competit adversùs colonos, qui nolunt ſolvere penſionem, Gom. *l.* 45. *Tauri, num.* 171. Maſcard. *de probat. concl.* 1194. *num.* 33.*&* 34. *& concl.* 1390. *num.*77.Valaſc. *de jure emphyt.q.*9.*num.*14. Et remedium *l. ſi quis conductionis, Cod. de locato*, habet locum in emphyteuta denegante rei emphyteuticæ reſtitutionem in caſibus in quibus tenebatur eam facere, Barboſa *in l. ſi alienam, num.* 32. *ff. ſoluto matrim.*

Poſſeſſio libera & expedita quæ dicatur? Vide Felin. *in cap. cum Joannes, num.* 32. *de fide inſtrum.* Tiraquel.*de retract. lig.* §.1 *gloſſ.* 9. *num.* 56. Barboſa *de diction.uſufrequent.dict.*190. verbo *libere.* & vulgò dicitur. *libre è deſembargada*, Cald. Pereira *de empt. c.*20.*n.*8.

Poſſeſſione clandeſtina poteſt quis expelli propria auctoritate, & incontinenti gloſſ. verbo *ultra, ad medium, in l.* 1. §. *pen. ff. uti poſſidetis*, communis ſecundùm Alexand. *quemadmodum, num.* 3. *ff. de acquir. poſſeſſ.* Jaſ. *in l. clam. poſſidere, qui ad nundinas, num.* 23. *&* 53. *ff. eod. tit.* Menoch *de interdict. remed.*3.*retin.poſſeſſ.n.* 29 Barboſa *in l. ſi de vi, ff. de judic. numero* 209. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *de manu Regia, cap.* 21. *num.* 12. *ad finem.* Et clam ſpolatus ſua poſſeſſione ante omnia interdicta, *unde vi*, reſtituitur incontinenti propria auctoritatem Valaſc.*de jure emphyt.q.* 18.*num.*9.Menoch. *remed.*1 *recuper.poſſeſſ.num* 138. quem vide *remed.* 9 *num.* 194 Et ille qui autoritate ſua ingredi poſſeſſionem poteſt, quippe quod ex pacto convento id ſibi liceat, ſi judicem adivit, habet judex poſſeſſorem citare: quod ſi negligit, perinde eſt ac ſi ſponte ingreſſus ſit, ex eodem Menoch. *remed.* 4. *adipiſcendæ poſſeſſ. num.*428.

Poſſeſſio quibus modis acquiratur? Vide Menoch. *de interdict. remed.*3.*retin.poſſeſſ. num.* 464. *cum ſequentibus*, Maſcard.*de probat.concl* 1190. Flamin. *de reſignat.lib.*10.*q.*6.*num.* 46. *cum ſequentibus*; ubi quod per traditionem clavium, vel annuli, aut birreti probatur poſſeſſio, *l. clavibus, ff.de contrahenda empt.* & *num.*53.quod capta poſſeſſione corporalis beneficii, cenſetur apprehenſa omnium rerum ad beneficium pertinentium.

Poſſeſſio quo pacto probetur? Vide Farin. *deciſ.* 254 Et poteſt probari per inſtrumentum, Afflict. *in cap.* 1.§.*qua ſiquidem, n.*121.*qua ſit inveſt.lib.*2.idem Farin. *deciſ.*412.*num.* 1. Item probari poteſt teſtibus, *l.*2. *in fine, C. de acquir. poſſeſſ.* Maſcard. *de paobat. concl.*1062.

Poſſeſſio probatur eo ipſo quod quis facit ſeminare terram, Gloſſ fin. *in l.* 3. *C.finium regund.* Soar. *in poſt rem judicatam, ſeper declarat. legum. Regni, limit.* 2. *num.*3 Afflict. *in cap.ſimiliter*, §. *ſi emenſo, num.* 70. *de controverſ. inveſtit.lib.*1. Rota Roman. *deciſ.* 70. *numero* 11. Tiraquel. *de præſcript. gloſſ.* 5. *à princip.* Joſeph.Ludoviſ. *deciſ.Peruſ.*29. *num.* 14. Flamin. *de reſignat.lib.*10.*quæſt.*6.*num* 49.*cum. ſequentibus*, Cald. *de empt. cap.*25.*numero* 9. Seſſe *Aragon.deciſ.* 491. *num.*42. Maſcard. *de probat. concl.* 1190. Menoch. *de interdict. remed.*3.*retin.poſſeſſ.numero* 563. ubi *numeris ſequentibus*, varios modos acquirendi poſſeſſionem.

Digitized by Google

Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum, *leg. Titia, ff. de ſolut. l. 2. ff de acquir. poſſeſſ.* Gratian. *forenſ. c.* 605. *n.* 31. Contrarium ſequitur Maſcard. *de probat. concl.* 1183. *n.* 11.

Poſſeſſori eſt facienda ſolutio fructuum, Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ.* 45. §. 1. *num.* 16. & 17. *juncto num.* 23. qui *num.* 44. ait quod intruſus in beneficio reſervato non poteſt conferre, nec præſentare: & *num.* 45. *cum duobus ſequent.* quod non tenent contractus geſti cum illo. Et ad propoſitum vide Garc. *de benefic.* 5. *num.* 4. ubi plures refert, *juncto n.* 2. & 3. qui reſolvit, quod in collationibus & præſentationibus proviſus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario.

Poſſeſſio relevat poſſidentem ab onere probandi, *l. circa, ff. de probat. l. fin. Cod. de rei vendicat.* Rot. Rom. *p.* 1. *dec.* 521. *n.* 3.

Poſſidere quis præſumitur uti Dominus, *l. Titia, ff. de ſolut.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ.* 11. *n.* 32. Gratian. *forenſ. c.* 69. *n.* 11 ubi *cap.* 419. *num.* 29. *cum ſequentib.* aſſerit quod poſſeſſio defuncti facit præſumi rem fuiſſe in ſuis bonis, nec dominium erit probandum. Et ex poſſeſſione beneficii præſumitur dominium ac titulus, idem Gonzal. *in proœm.* §. 3. *n.* 53. *cum ſeqq.*

Poſſeſſor olim & hodie poſſeſſor præſumitur, ut per citatos à Barboſ. *de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. P, num.* 30. quibus ad Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1785. Gratian. *forenſ c.* 431. *n.* 2. & *c.* 477. *n.* 28. Farin. *dec.* 401. *n.* 2. & *dec.* 405. *n.* 3. *in noviſſ. Rota.*

Poſſeſſione probata, præſumitur quod poſſeſſor perceperit fructus, Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 115. *n.* 69.

Poſſeſſio malæ fidei probatur per conjecturas, & præſumptiones: ac per unicum teſtem, Phœb. *deciſ.* 133. *n.* 4. *p.* 2.

Poſſeſſio amittitur per oblivionem, & per tempus decennii, etiam in beneficialibus Menoch. *de inter. dict. remed.* 7. *recuper. poſſeſſ. n.* 25. Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *q.* 5. *n.* 22.

Poſſeſſio pacifica dicitur illa, qua non movetur controverſia judicialis, vel extrajudicialis ſuper beneficio, Gom. *in reg. de triennali, q.* 53.

Poſſeſſor juſtus præferri debet injuſto, Gab. Pereira *de manu Regia, p.* 1. *c.* 21. *n.* 13. *ad finem.*

Poſſeſſio antiqua facit præſumere juniorem injuſtam, Maſcard. *de probat. concl.* 1096. *n.* 1. & 2. Gam. *dec.* 54. *n.* 2. & 3.

Poſſeſſionis turbatæ plures modos vide apud Maſcard. *de probat. concl.* 1350.

Poſſeſſio inſtrumentalis dicitur vera poſſeſſio, alio non exiſtente in poſſeſſione, Caputaq *deciſ.* 333. *p.* 2. & *deciſ.* 173. *p.* 3. Mohed. *dec.* 12. *alias* 146. *de reſtitut. ſpoliator.* Farin. *deciſ.* 316. *num.* 1. *in ult. collect.* ubi *num.* 3. dicit quod poſſeſſionis traditio per ocularem inſpectionem, non intrando in poſſeſſionem rei, transfert quando aderat impedimentum accipiendi illam alio modo. Nam poſſeſſio vera acquiritur oculis & aſpectu. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ.* 43. *num.* 49. Intellige quando poſſeſſio transfertur per poſſidentem, ſecus ſi per nuntium, vel alium non poſſidentem, Ripa *de peſte, verſ.* 19.

Poſſeſſio transfertur per reſervationem uſusfructus, *l. quiſquis, Cod. de donat.* ubi Gloſſ. & Doct. communiter, *l. ſi quis argentum*, §. *Sed ſi quidem, Cod. eod. tit.* Gonzal. *l.* 45. *Tauri, n.* 63. Ægid. *in l. ex hoc jure, p.* 1. *cap.* 13. *clauſula* 11. *num.* 1. *ff. de juſtit. & jure* ubi latè de materia.

Poſſeſſio per clauſulam conſtituti an ſit vera, & quæ requirantur, ut per eam transferatur? Vide Maſcard. *de probat. concl* 422. & *concl.* 1189. *num.* 3. & *concl.* 1211. à *num.* 2. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 6. *num.* 25. & 29. ubi quod eſt impropria, & non vera poſſeſſio, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 68. *num.* 1. & 2. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 502 *num.* 3. & à *num* 4. Valaſc. *tom.* 2. *conſult.* 106. *num.* 2. & 11. ubi quod hæc clauſula operatur tranſlationem poſſeſſionis, & poſſeſſio civilis poteſt per conſtitutum transferri & quod conſtituens tempore conſtituti debet actualiter poſſidere, ut transferat poſſeſſionem.

Poſſeſſionem qui petit alicujus rei, quam habet, non videtur fateri ſe poſſeſſionem non habere, Tiraquel. *in tract. le mort, p.* 6. *declarat.* 2. *num.* 8. Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſc. poſſeſſ. num.* 338. Et ubi adivit judicem, non poteſt propria auctoritate accipere poſſeſſionem, Gregor. *leg.* 7. *verbo poſſeſſion. titul.* 4. *part.* 5. Surd. *deciſ.* 92. *n. ult.* Menoch. *dicto remed.* 4. *num.* 428. Maſcard. *de probat. concluſ.* 148. *num.* 6. Dec. *conſ.* 460. *num.* 1. Hyppolit. *in rub. l. fidejuſſor, num.* 77. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17. *num.* 44. & *de empt. cap.* 25. *num.* 57. & *quæſt. forenſ. q.* 21. *num.* 65. Barboſa *in l. ſi ab hoſtibus*, §. *fin. num.* 53. *ff. ſoluto matrim.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit, part.* 2. *deciſ.* 280. *numero.* 5.

Poſſeſſor an poſſit opponere de utili dominio? Vide Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 35. *n.* 6. Cald. *de renovat. q.* 4. *num.* 16. *cum ſeq.* Barboſa *in l. ſi alienam, n.* 57. *cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *de jure emphyt. q.* 20. *n.* 11. ubi quid in colono & fructuario, qui affirmant.

Poſſeſſio probatur contra conductorem per inſtrumentum locationis, *l. quamvis, in princ. l. interdum, §. fin. ff. de acquir. poſſeſſ.* Tiraq. *de jure conſtit. part.* 3. *limit.* 1. *num.* 21. & 22. Cald. *de empt. cap.* 25. *num.* 9. Barboſ. *in l. ſi alienam, num.* 79. *ff. ſoluto matrim.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 502. à *num.* 8. Et probatur per locationem effectuatam cum perceptione fructuum, dicta *l. quamvis, §. ſi conductor*, Roman. *conſ.* 70. *num.* 11. Alexand. *conſ* 10. *num.* 3. *lib.* 4 etiamſi agatur contra tertium poſſeſſorem, Socin *conſ.* 10. *num.* 2. *lib.* 3. Gabr. *de locat. concl.* 4. Et poſſeſſio per ſimplicem locationem non probatur, niſi ultra locationem interveniat penſionis ſolutio, ex citatis per Barboſam *ad cap. inter dilectos* 6. *de fide inſtrument. n.* 25.

Poſſeſſio penes duos inſolidum eſſe non poteſt, & duo poſſidere non poſſunt eandem rem, *l.* 3. §. *ex contrario, in fine, ff. de acquir. poſſ. l. ſi ut certo, §. ſi duobus vehiculum, ff. commodati, l. duo* 19. *ff. de precario, cap. licet cauſam, verſ. ex præmiſſis, de prob.* Gom. *l.* 45. *Tauri, num.* 99 Barboſa *in l.* 2. *num.* 8. *C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 700. *num.* 40.

Poſſeſſionis ſuæ uſu regulariter nemo privandus eſt ſine citatione, *l. cum fundum, ff. de vi & vi armata, cap. cum perſona, de privileg. cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet. cap. licet Epiſcopus, de præbend. lib. ſexto, cap. in literis, de reſtitut. ſpoliat.* Menoch. *de interdict. remed* 6. *adipiſc. poſſeſſ. n.* 21.

Poſſeſſor licèt injuſtus citandus eſt, Flamin. *de reſignat. lib.* 11. *q.* 1. à *num.* 15. & quilibet legitimus contradictor, Gom. *l.* 45. *Tauri, n.* 147. Menoch. *de interdict. remed.* 4. *adipiſc. poſſeſſ. n.* 563. Et in executore Apoſt docet Ricc. *var. reſol.* 3. *ex n.* 3. §. *quarta concluſio*, Flor. *var. lib.* 1. *q.* 4 *num.* 24. *juncto num.* 42. Gabr. Pereira *p.* 2. *de manu Regia, c.* 63. *n.* 55. Et intruſus dicitur ille, qui abſque diœceſani, alteriuſve Superioris conſenſu vel authoritate poſſeſſionem beneficii apprehendit, *c. eum qui* 18. *de præbend. lib. ſexto*, & probant relati à Barboſa *ad hunc text. n.* 1. &

ad

Digitized by Google

ad cap. ad aures 3. n. 1. de ex eſſibus Præ'ator. ubi *in c. ult. n. 4.* aſſerit quod ille dicitur intruſus, qui habet titulum, & poſſeſſionem à non habente poteſtatem conferendi, & *num.* 5. quod poſſidens beneficium alteri de facto & injuſtè ablatum, dicitur intruſus Et ſi quis propria auctoritate, atque vi capiat poſſeſſionem beneficii, eo ipſo amittit jus, quod ad illud habebat, & vacat ipſo facto, ut per citatos ab eodem Barboſa *in dicto c. eum qui, n.* 3. Et intruſus non dicitur ille, qui habens in beneficio jus in re ſe ingerit poſſeſſioni beneficii, Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 10. *n.* 223. *pag.* 390 *col.* 2.

Poſſeſſio anteceſſoris in beneficialibus non continuatur in ſucceſſorem, Menoch, *de interdict. remed. 3. retin. poſſ. n* 726.

Poſſeſſor beneficii non poteſt ab eo expelli, donec ſint tres ſententiæ conformes, vel una quæ fecerit tranſitum in rem judicatam, Gonz. *de menſibus, gloſſ.* 15. §. 1. n. 70.

Poſſeſſor beneficii etiam pro præteritis penſionibus convenitur, Gig. *de penſion. q.* 43 Cald. *de extinct emphyt c.* 4. *n.* 4. *& conſ.* 40. *num.* 4. Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *num.* 191. *cum ſequentibus*, & vide Gutier. *Canon. c.* 1 *num.* 111. *cum ſequentibus*, Cabed. *dec.* 149. *p* 1. Gig. *ubi proximè, q.* 39. *n.* 10. 12. *&* 13. *& q.* 51. *n.* 15. *&* 29.

Poſſeſſione ſtante etiam ſine titulo præſcriptio procedit, *l. ſi quis emptionis.* §. 1. *Omnes C. de præſcript* 30. *vel* 40. *an.* Covar. *in reg. poſſeſſor, p* 2. §. 5. *num.* 2. *verſ. ſecunda concluſio, & lib.* 1. *var. cap.* 13. *n.* 7. Bald. 2. *p.* 3. *principalis, q.* 6 *num.* 2. *&* 2. *p. princip. q.* 2. *num.* 1. *in fin.* Pinel. *in Auth. Niſi, n.* 15. *Cod de bonis maternis*, Parlador. *lib.* 1. *quotid. cap.* 1. §. 10. *num* 5. Et bona fides, ex longiſſimo tempore præſumitur, Alexand. *lib.* 1 *conſ.* 71. *num.* 1. quæ aliàs debet allegari, Menoch *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 38. *num.* 9. Et quando eſt præſumptio mala ſpatio 30. an. purgatur, Gabr. *tom.* 2. *commun. opin. tit. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an. num.* 74. Valaſc. *conſult.* 95 *n. fin.* ubi quod mala fides purgatur ſpatio 30. an. quod procedit tantùm in mala fide præſumpta, videlicet in illo, qui à principio ingreditur poſſeſſionem vacantem

Poſſeſſio unius rei an extendatur ad aliam rem? Vide Put. *deciſ.* 310. Maſcard. *de probat. concl.* 271. *n.* 7. *cum ſequentibus, & concl.* 1199. *n.* 40. Avend. *de exequendis mandat. p* 1. *cap.* 1. *n.* 6. ubi etiam de juriſdictione villæ, *& c.* 26. *num.* 2. Et poſſeſſio Eccleſiæ matricis extenditur ad Eccleſiam annexam, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 6. *& n.* 35. Et poſſidens Eccleſiam ac beneficium videtur eſſe in poſſeſſione omnium bonorum, Garc. *de benefic. p.* 5. *c.* 1. *num.* 418. Gonzal *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 34. *num.* 109. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 6. *num.* 53. & de præbenda idem tradit Maſcard. *de probat. concl* 1184. *n.* 6. qui *concl.* 1223. *n.* 22. *cum ſeqq.* idem reſolvit in juribus beneficii. Idem procedit in incorporalibus, Gratian. *forenſ. cap.* 113. *num.* 27. Ubi quod ſufficit adipiſci poſſeſſionem unius rei pro tota Quid in majoratu vide Avend. *ad l.* 44. *gloſſ.* 11. Et apprehenſa poſſeſſione Caſtri, videntur apprehenſæ pertinentiæ, Bernard Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 62. *in coron.* Et de Rege ingrediente unam civitatem principalem ſui Regni, cauſa apprehendendi poſſeſſionem totius Regni, an acquirat poſſeſſionem totius Regni, vide Cabed *deciſ.* 8. *n. ult. p.* 2. ubi remiſſivè.

Poſſeſſio non quæritur ex actibus merè voluntariis, *l. qui jure familiaritatis, ff. de acquirend. poſſeſſ.* Aym. *de antiquit. temporum, q.* 4. *num.* 98. Covarr. *lib.* 1. *var. c.* 9. *num.* 1. *&* 2. Menoch. *de arbitr. cent.* 1. *caſu* 44. *n.* 6 *cum ſequentibus, & conſ.* 143. *num.* 3. *&* 29. Cordub. *in l. ſi quis à liberis, §. utrum, n.* 59. *ff. de liber. agnoſcendis*, Cald. *de renovat, q.* 15. *n.* 42. Menchac. *controverſ. uſufrequent. cap.* 4. *num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 5 §. 6. *num.* 37. Barboſa *ad c. Ad Apoſtolicam* 42. *de ſimonia, num* 13.

Poſſeſſores fundorum patrimonialium habent utile & directum dominium, Valaſc. *de jure emphyt. q.* 13 *num.* 1. *verſ. hos autem*, Cald. *de extinct. emphyt. part.* 4. *cap* 4 *num.* 10. qui aſſerunt poſſe ea liberè alienare ſine metu commiſſi, ſalva tamen penſione debita, quam emptor ſemper ſolvere compelletur, Gam. *deciſ.* 242. *num.* 2.

Poſſeſſor prædii poteſt conveniri pro præteritis penſionibus, Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *num.* 3. Gom. *deciſ* 145. Morla *in emporio juris, tit. de locato & conducto, p.* 1. *num.* 37.

Poſſeſſor fundi eſt conveniendus pro onere reali, *l. cum poſſeſſor*, *§. fin. ff de cenſibus*, Cald. *de extinct. emphyt. cap.* 3. *num.* 35. Phœb. *deciſ.* 58. *num.* 12. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 21. *num* 56. Ceval. *commun. contra commun. p.* 4. *quæſt.* 899. *num.* 86. Et onus reale tranſit in quemlibet poſſeſſorem, Surd. *de alim. tit.* 1. *quæſt.* 26. *num.* 2. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 113. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *forenſ. lib.* 2. *quæſt.* 36. *num.* 23. Et pro onere reali quilibet poſſeſſor fundi in ſolidum conveniri poteſt, Cur. Philip. *part.* 2. §. 10. *num.* 4. *ad finem*, Cald. *d. cap.* 3. *num.* 35. Surd. *deciſ.* 32. *num.* 7. Gratian. *cap.* 36. *à num.* 31. *& cap.* 141. *à num* 3. *& cap.* 150. *num.* 15. Et quando ſuper re imponitur annua præſtatio, dicitur res pro ea hypothecata, Cald. *de reſol. emphyt. cap.* 3. *num.* 21. Et onus reale tranſit in poſſeſſorem fundi, Cened. *ad Decretal. collect.* 86. *num.* 3. Gam. *deciſ.* 145 Morla *in emporio juris, tit. de locato & conducto, pars prima, num.* 37 Cald. *conſ.* 40. *num.* 2. *& forenſ. lib.* 1. *quæſt* 11. *num* 18. Et de emphyteuta, vide eundem *de extinct. emphyt. cap.* 3. *num.* 18. *& num.* 23. ubi quod præſtatio cenſus ſequitur fundum quòcunque vadat. Et de laudemio debito, vide Vincent. de Franch. *deciſ.* 430. Et ratione cenſus clericus poteſt conveniri coram Judice ſæculari, Gratian. *d. cap.* 141. *num.* 6. Ceval. *d. quæſt.* 899. *num.* 80. *cum ſeq.* Et pro ſolutione cenſus poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi pro toto cenſu conveniri, Gratian. *forenſ. cap.* 16. *num.* 16. *& dicto cap.* 141. *num* 3 Cald. *dicto cap.* 3. *num.* 35.

Verbo PRÆBENDA.

PRæbendarum nomine non comprehenduntur dimidiæ præbendæ, Barboſa *ad cap. cùm de Sacerdotali* 27. *num* 3. *de præbendis.*

Præbendarum unio & ſuppreſſio poteſt fieri per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 15. Barboſa *ad cap ex parte* 21. *num.* 4. *de conſtitut. & ad cap. ult. de verbor. ſignificat. num.* 2.

Præbendarum proviſio ad Epiſcopum & Capitulum ſimul pertinet, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 13. *&* 20. & ſi diſcordent, proviſio eſt Sedis Apoſt. idem *cap.* 1. *num.* 35. Et præbendarum proviſio in Cathedralibus non debet fieri per Epiſcopum, & Capitulum collegialiter, ut ex Gonzal. & Put. reſolvit Barboſa *de Canonic. cap.* 14. *num.* 4.

Præbendæ lecturæ providentur ſemper per Epiſcopos, & Capitula ex Garc. *d. cap.* 4 *num.* 165.

Digitized by Google

Verbo Prædicatio.

PRædicatio non eſt actus Ordini ſacro deputatus, nec officium divinum, cujus communicatione excommunicatio privet, quia non ad Deum immediatè, ſed ad populum inſtruendum vel excitandum ordinatur, ex gloſſ. verbo *prædicat, in cap. Clericos, 22. diſt. cap. adjicimus, 16. quæſt. 1.* Nav. *in man. cap. 27. num. 95.* Sà verbo *prædicare, num. 1.* Suar. *de cenſur. diſp. 34. ſect. 3. num. 5.* & ita text. *in cap. reſponſo, de ſentent. excom.* cum aliis tradit Cardoſo *in praxi judicum, & advocat.* verbo *prædicare n. 11.* quamvis in contrarium teneat Sot. *in 4. diſtinct. 1. art. 6. quæſt. 5.* Officium prædicandi eſt officium Doctoris, *cap. ſicut cùm ex injuncto verſ. cum igitur, de hæretic.* Et Epiſcopus non poteſt diſpenſare ad prædicandum cum hominibus inferioris Ordinis, Navar. *conſil. 2. ſub tit. de tempor. Ord. num. 2.* Fr. Emman. Roderic. *in ſumma*, verbo *prædicatores, num. 1.* quamvis gloſſ. *in d. cap. adjicimus*, & communis *in cap. 2. de judic.* dicant laico id poſſe committi ab Epiſcopo.

Verbo Prædium.

PRædia ſi quis habet duo, unum allodiale, & aliud emphyteuticum, & aquam emphyteutici ducit ad allodiale redibit aqua ad prædium emphyteuticum finita emphyteuſi. Surd. *deciſ. 256. numero. 13.*

Prædium habens onus Miſſarum non poteſt dividi, Valaſc. *conſult. 82. num. 8.* Gam. *deciſ. 30. num. 3.* Cabed *arreſto 67. p. 1.* poteſt tamen dividi inter hæredes per æſtimationem prædiorum, Gam. *deciſ. 286. num. 2.*

Prædium urbanum ſunt naves, & qui conducit navem cenſetur conduxiſſe prædium urbanum, Maſcard. *de probation. concl. 210. num. 4.* Tiraquel. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 7. num. 88.* Et quod naves ſunt bona mobilia, tradit Cur. Philip. *tom. 2. lib. 3. cap. 2. num. 30.*

Verbo Prælatus.

PRælatus reputatur tanquam ſponſus Eccleſiæ, Stephanus. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 601. num. 1.*

Prælati & adminiſtratores bonorum Eccleſiæ ſunt loco tutoris, idem Gratian. *ad. cap. 601. num. 6. 17. & 24.*

Prælatus propriè non dicitur eſſe de Capitulo, vel Conventu, Emman. *in Aphoriſ. Confeſſar.* verbo *Prælatus, num. 1.* cum aliis citatis per Barboſam *de appellat. verborum utriuſque juris ſignificat.* verbo *Capitulum.*

Prælatus viſitans tanquam ſuſpectus recuſari poteſt ſi modum exceſſerit in viſitando, prout deciſum referunt citati à Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. allegat. 73. num. 38.*

Prælatus per reſignationem admiſſam perdit omne jus, Cald. *de emp. cap. 15. n. 34.*

Prælati Regulares poſſunt benedicere Eccleſiaſtica ornamenta, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 27. num. 44.*

Prælatus ſive quicunque ſuperior, poteſt dicere teſtimonium in cauſa ſuæ communitatis, idem Barboſa *in addit. ad collect. p. 44. col. 2.*

Prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his quæ ſibi aliquod commodum concernunt, Maſcard. *de probat. concluſ. 1358. numero 34.*

Prælatus in acquirendis poteſt præjudicare Eccleſiæ, ſeu monaſterio, ſecus eſt in acquiſitis, Menoch. *de arbitr. caſu 171. num. 53.* Spin. *de teſtam. gloſſ. 8. num. 60.* Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. quæſt. 84.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 45. num. 24. & cap. 568. num. 51 cum ſequentibus.*

Prælati an de bonis de quibus teſtari non poſſunt, donare poſſint inter vivos, & quid de majoratibus ab eis inſtitutis? Vide Molin. *de juſt. tract. diſp. 148.* ubi latè de materia agit.

Prælatus excuſabitur à ſimonia ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitum, dummodo ſoluta ſit merces pecuniaria, Sot. *de Ju. & Ju. lib. 9. quæſt. 7. art. 3. ad primum,* Rebuff. *in praxi benefic. tit. quot modis benefic. acquir. n. 5.* Fr. Emman. Roderic *in ſum. caſuum conſcient. tom. 2. cap. 59. num. 9.* Card. Tol. *in ſum. lib. 5. cap. 90. num. 4.* Nav. *in cap inter verba, 11. q. 3. concl. 5. corol. 2. n. 24.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. §. 4. proœm. num. 51 & 52.* Sayr. *Clavis Regia lib. 10. tract. 5. cap. 7. num. 9.* Soar. *de relig. lib. 4. de ſimonia, cap. 39.*

Prælati omnes & beneficiati Eccleſiaſtici tenentur expendere eleemoſynis, & operibus piis redditus ſuorum beneficiorum, aut præbendarum, exceptis neceſſariis ad congruam ſuſtentationem, & non ſunt veri domini redituum Eccleſiaſticorum, teſtarique non poſſunt, & diſponere de ipſis ad libitum: at verò excepta ſua ſuæque familiæ decenti ſuſtentatione, reſiduum erogare tenentur in pauperes, & in pios uſus, ut quia uſuarii, non verò uſufructuarii eorum bonorum ſint, vide per citatos à Cened. *in collect. ad Decretal. collect. 12. num. 5.* quibus adde Molin. *de primogen. lib. 2. cap. 1. num. 43.* Barboſam *in l. divortio, in princ. p. 2. num. 53. cum ſeq. ff. ſoluto matrimon.* Valaſc. *de partit. cap. 36. num. 4.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 15. num. 43. & de empt. cap. 16. num. 1. & conſ. 8. num 26.* Clar. *in §. teſtamentum, quæſt. 27. num. 8.* Menoch. *conſ. 66. num. 31. & de arbitr. caſu 433 num. 35.* Fr. Emman. Rederic. *tom. 3. qq. regular. quæſt. 74. art. 4. verſ. quinta ratio*, Azor. *inſtitut. moral. p. 2. lib. 7. cap. 8. col. 834. cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 606. num. 6.* Fr. Antonius Molin. *na inſtruçaon de Sacerdotes, capite 15. & 16.* Vanales *nos diſcurſus predicaneis. cap. 6. §. 4.*

Prælatus ſeu beneficarius ex fructibus Eccleſiæ poteſt juvare ſuos propinquos inopes, & egeſtate laborantes, quod etiam in filiis ſpuriis procedit; & non ſolùm alimenta, imò & dotem præſtare poſſunt, & pater pro alimentis emphyteuſim filio ſpurio ſtipulari poteſt, & ex redditibus Eccleſiæ eſt filia ſpuria dotanda, & ſic Prælati liberè poſſunt bona ſuarum Eccleſiarum propinquis, & conſanguineis in emphyteuſim concedere ad tempus, vel in tertiam generationem, dummodo prælatus ſit diligens Eccleſiæ paſtor, & rerum Eccleſiæ adminiſtrator, & propinqui quibus ſit conceſſio, benemeriti & Eccleſiæ utiles, non oneroſi? ita probat Cald. *de poteſtate eligendi, cap. 13. num. 11.* ubi *num. 12.* aſſerit quod idem obſervandum eſt, ſi propinqui ſint pauperes, bonæque vitæ & converſationis.

Prælati an poſſint bona Eccleſiæ ſuis cognatis in emphyteuſim concedere? Vide Concil. Brachar. IV. *ſect. 5. cap. 28.* cum citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ. 25. de reform. cap. 1. num. 5. & de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 1. tit. 2. gloſ. 9. num. 34.* quibus adde Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 415 num. 17. & cap. 472. num. 21. & num. 32. & deciſ. 105. num. 45. p. 2.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo Præſcribere, Præſcriptio, Præſcriptum.

PRæſcriptio in dubio non præſumitur, niſi probetur, Bart. *in l. Celſus, ff. de uſu cap.* Aim. *conſ.* 13. *num.* 12. Maſcard. *de probat. concl.* 1213. Menoch: *de præſumpt. lib. 6. præſumpt.* 33. *num.* 2.

Præſcriptionis exceptio in jure repetatur rigoroſa, & impii præſidii plena, Hyppolit. *ſing.* 370. *incip. uſucapio, in fine*, Pariſ. *conſ.* 101. *num.* 18. *lib.* 1. Alciat. *in rub. de præſcript. lib.* 6. Aym. *conſ.* 201. *num.* 37. Roland. *conſ.* 68. *num.* 11. *lib.* 3. Et edictum de præſcriptionibus eſt prohibitorium, Surd. *deciſ.* 3. *n num.* 3.

Præſcriptio habet vim pacti & contractus, & non fit niſi occurrente voluntate præſcribentis, & ignorans ſe habere titulum non præſcribit, Surd. *deciſ.* 24. *num.* 1. *cum ſequentibus*. Et præſciptio eſt ſtricti juris. Garc. *de expenſis, cap.* 9. *n.* 38.

Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum, *l.* 1. §. *ſi quis hoc interdicto* & ibi notat Bart. *ff. de itinere, actuque privato*, *cap. auditis de præſcript.* Pariſ. *conſ.* 414 *num.* 25. *vol.* 1. Seraphin. *de privileg. juram. provil.* 33. *num.* 156. cum aliis citatis per Barboſam *de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. P, num.* 35.

Præſcriptionem non poteſt inchoare hæres, ubi defunctus mala fide poſſidebat, *l. cùm hæres* 11 *ff. de diverſ. & tempor. præſcript.* Gloſſ. *in l. is qui in jus, de regul. juris, lib.* 6. Bald. *de præſcript.* 2. *p. quæſt.* 12. *num.* 12. *& à num.* 18. Menchac. *illuſtrium cap.* 73. Molin *de juſt. diſp* 65. Tiraquel *de præſcript. in princ. gloſſ.* 2. Cov. *in reg. poſſeſſor,* 2. *p.* §. 8. *num.* 1. *&* 4. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate, num.* 7. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Valaſc. *conſult.* 95. *num.* 7. refert & ſequitur, quamvis contrariam opinionem defendat Barboſa, cum aliis quos citat *in rub. Cod. de præſcript.* 30. *an.* 3 *n* 140.

Præſcriptio in annuis præſtationibus, vel quibus fit ſolutio ſingulis diebus, quo tempore introducatur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 399. *num.* 29. *cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod tot ſunt præſcriptiones quot ſolutiones.

Præſcriptio debet eſſe continuata, & non interrupta; *cap. illud, cap. auditis, in fine de præſcript.* Gloſſ. verbo *interrupta, in cap. placuit* 2. 16. *quæſt.* 4. cum citatis per Covar. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. §. 12. *à principio*.

Præſcriptio non interrumpitur per ſolam petitionem extrajudicialem, Guter. *de juram. confirm. part.* . *cap.* 1. *numero* 24. & in foro conſcientiæ præſcriptio ſolius actionis non tribuit jus conſtante veritate, Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 37. *num.* 17.

Præſcriptio etiam longiſſimi temporis interſumpitur per citationem poſſidenti factam, juxta text. *in leg. cùm notiſſimi, in princip. & in* §. *imò, & in l. ſi ut* 3. *verſ. nec ſufficit, Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* gloſſ. verbo *interrupta, in cap. placuit* 2. 16. *quæſt.* 4. Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 79. §. 1. reſolvunt omnes ſcribentes *in leg. naturaliter, & in leg. ut. ff. de eo per quem factum erit*, Cov. *in reg. poſſeſſor. p.* 2. §. 11. *num.* 4. *verſ. quarta*, Surd. *deciſ.* 5. *num.* 2. Gabr. Pereira *deciſ.* 53. *num.* 7. & per moleſtiam factam interrumpi poſſeſſionem, probat text. *in l. nemo, Cod. de acquir. poſſeſſ.*

Præſcriptio contra privatum ſufficit temporis ordinarii, quod aliàs contra Eccleſiam non ſufficeret, Bart. *in leg. ſi publicanus*, §. *in vectigalibus, poſt principium, ff. de publican.* Bald. *conſilio* 257. *& conſilio* 275. *lib.* 2. & dicit communem Socin. *conſil.* 266. *num.* 43. *vol.* 2. Præſcribuntur bona mobilia, utpote fructus triennio, Phœb. *deciſ.* 133. *num.* 45. *tom.* 2.

præſcriptionis materia abſens vel præſens quando quis dicatur? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 230. *num.* 20. Phœb. *arreſto* 42. *p.* 1. *Onde refere que na materia de praſcripçaon dos bens de raiz, que ſe preſcreve per espaço de dez annos co titulo, & bona fide inter præſente, ſe julgou*, quod præſentes non dicuntur niſi quando duo ſunt in eadem civitate. Et qui in loco habet domicilium, præſumitur præſens. Menoch. *conſ.* 331. *num.* 28. *& conſ.* 561. *num.* 19. *& de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 19. *num.* 4. Maſcard. *de proba. concl.* 1213. *num.* 69. Rot. Rom. ex Farin *deciſ.* 185. *num.* 3.

præſcriptio 30. vel 40. annorum communis eſt clericis, & laicis, Phœb. *deciſ.* 19. *à num.* 3. ubi *n.* 9. *cum ſeqq.* quod in bonis quorum titulo clerici ad Ordines promoventur, non gaudent privilegiis Eccleſiis conceſſis: & *num.* 14. quod res immobiles Eccleſiæ præſcribuntur annis quadraginta, mobiles autem triennio, niſi fuerint Eccleſiæ Romanæ, in quâ requiritur præſcriptio centum annorum.

præſcriptio centenaria, quæ requiritur contra Eccleſiam Romanam, Authent. *ut Eccleſia Romana centum annorum gaudeat privilegio, collat.* 2. *c. ad audientiam, cum ſeq. de præſcr.* & quæ item per textum *in l. ult. Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* requiritur contra civitates & Reſpublicas, eſt neceſſaria contra Regna, & Imperatores, ut ex gloſſ. verbo *nec multam, in Authent. de non alienandis*, §. *ut autem*, & pluribus Doctor. refert Valaſc. *in lib. da juſta acclamaçaon del Rey don Joaon, IV, p.* 3. §. 2. *num.* 11. & Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*, verbo *præſcriptio*, *num.* 20. 21. *&* 22.

præſcriptio non currit impedito agere, Menoch. *de interdict. remed.* 5. *retin. poſſeſſ. num.* 79 *& conſ.* 38. *num* 35. Gam. *deciſ.* 26. *num.* 5. *& deciſ.* 84. *num.* 2. *& deciſ.* 93. *n.* 3. Surd. *dec.* 151. *num.* 4. *cum ſeq.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 475. *num.* 4. *cum ſequentibus*, Gabr. Pereira *deciſ.* 41. *num.* 2. *& deciſ.* 52. *num.* 4. Cald. pater *conſ.* 30. *num.* 35. *& forenſ. quæſt.* 20. *num.* 21.

Præſcriptio non currit contra pupillum, *l. ſicut, C. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* Ozaſc. *deciſ.* 69. Surd. *deciſ.* 4. *n.* 2. Gratian. *forenſ. cap.* 403. *n.* 22. *& cap.* 475. *num.* 23. Cald. *conſ.* 12. *num.* 16.

Præſcribi poteſt jus piſcandi, Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag* 91. Surd. *conſ.* 390. *num.* 24.

Præſcribi non poteſt jus percipiendi Gabellas, Azeved. *l.* 2. *num.* 3. *tit.* 15. *lib.* 4. *nova recopilat.* Et de juribus Regalibus, & patronatibus Regiis, vide Cabed. *deciſ.* 65. *p.* 2. *num.* 2. *&* 3. ubi quod præſcribi non poſſunt, licèt interveniat immemorialis præſcriptio.

Præſcribi non poſſunt bona Regiæ coronæ, quæ ſunt in patrimonio Regni Surd. *deciſ.* 1. Guter. *lib. pract. quæſt.* 84. Valaſc. *conſil.* 167. *num.* 14. *cum ſequentibus*.

Præſcribi non poſſunt ea quæ conſiſtunt in mera voluntate, *l. Proculus, ff. de damno infecto*, *l.* 1. §. *denique*, *l. ſi in meo, ff. de aqua pluvia arc. l.* 2. *ff. de via publica*, Covar. *lib.* 1. *var. cap.* 9. *num.* 1. *&* 2. Tiraquel. *de retract. tit.* 2. §. 1. *gloſſ.* 2. *num.* 21. Menoch. *de arbitr. caſu* 44. *à num.* 6. *& caſu* 160. *& conſ.* 143. *num.* 3. *&* 29. Cordub. *in l. ſi quis à liberis*, §. *utrum, num.* 59. Cald. *de renovat. quæſt.* 15. *num.* 42. Menchac. *controverſ. frequent. cap.* 4. *num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 6. *num.* 37. Gratian. *forenſ. cap.* 88. *num.* 25.

Digitized by Google

num.15.& cap. 89. num. 13. cum ſequentibus; *& capite 564 num.44.cum ſequentibus*, Surd. *conſilio 127. num. 21. & conſilio 260 num. 17.* Cabed.*deciſ.109. num.2.part.2.*Reynoſo *obſervat.65.num.32.33.& 34.* Barboſa *in cap.accedentes 11 de praſcr.num.3.& in c. ut privilegia 24.de priviteg.num.8.& in addit.ad collect.pag.159.*

Præſcriptio immemorialis obtinet vim privilegii, Barboſa *ad cap.1.de praſcr. lib.6.num.16.* Lex tamen poteſt tollere præſcriptionem immemorialem,Garc. *de benefic.p.3.cap.2.n.193.*

Præſcriptio quadraginta annorum cum titulo æquiparatur immemoriali,Gabr.Pereira *deciſ.52.n.3.* Phœb.*tom.1.deciſ.89. num. 9. & 10.* Reynoſo *obſervatione 65.num.35.juncto num.37.*Et quod etiam iſta præſcriptio immemorialis noceat omnibus ſucceſſoribus tradunt Gregor. Lopez *in l.1.tit.26.partita 4.* verbo *ni lo impeſe,in fine*,Gomez *l.40.Tauri,num.90 ad finem.*Reynoſo *obſervat.70.num.46.*Gabr. Pereira *dicta deciſione 52.num.13.verſ.at vero*, ubi alios refert,& eſt communis ex multis, quos adducit & ſequitur Ludov Molina *de primog.lib.4.c.14.n.3.& 10.*

Præſcriptio immemorialis non admittitur cum mala fide, *cap. ult. de praſcript.* ubi Abb. *in princip. cap.vigilanti*, *eod.tit.reg poſſeſſor*, *de reg.juris lib 6.* probat gloſſ.*per text.ibi,*verbo *niſi*, *in cap.1.de praſcript.eod.lib.* Communis ex Cov. *in dicta reg. poſſeſſor*, *p.2. §. 8. num. 1.* refert plures Menchac. *lib. 2. controverſ. illuſtr.cap. 81. num. 10. verſ. contrariam.* tradunt Menoch.*de interdict.remed. 15. recuper. poſſeſſ. num. 417.* Maſcard *de probat. concluſ. 1213. à num.45.* Gabr. Pereira *deciſ. 52.* Reynoſo *obſerv. 65. num.21.*Barboſa *ad d. cap. 1. de praſcript. in ſexto*, *num. 15.*

Præſcriptio immemorialis quomodo probetur? Vide Menoch. *de arbitr.caſu 3.num.7.*Gregor.Lopez *l.15.* verbo *pueden acordar*, *tit. 31. part. 3.* Avend. *l.41.Tauri*, *gloſſ.1.n.15.& gloſſ.11.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.*verbo *praſcriptio*, *n 79.* latiſſimè Reynoſo *obſerv 65.n.10.11 13.& 14.juncto num.27 30 31.& 35.& per totam obſerv. 65.* vide alia plura de præſcriptione immemoriali.Quid ſi titulus appareat, à quo præſcriptio inchoavit, vide Cald.*forenſ. quaſt.23.num.110.* ubi quod inficit præſcriptionem, & idem reſolvit Phœb.*deciſ.163.à n.12. & deciſ.213. num.9. 10. 15. & 16.p.2.*

Verbo Præsumptio.

Præſumptio cedit veritati, ex citatis per Barboſam *de principiis & locis commun.utriuſque juris, lit. P, num.36.*quibus adde Gratian. *cap.657. num.7.* junctis traditis per eundem Barboſam *d.tract. lit. C, num 45.*

Præſumptio una tollit aliam, *l.Divus*, *ff. de in integrum reſtit. l. non ſolum*, *ff. de ritu nupt.* Menoch. *conſ.343.num.38.*cum aliis, de quibus per Barboſam *d.lit. P*, *num. 37.* Et multò magis plures conjecturæ ac præſumptiones, Menoch *ubi proximè*, Gratian. *dicto cap. 657. num. 34.* Quæ præſumptiones prævaleant? Vide Menoch.*de arbitr. caſu 472. & de praſumpt.lib.1.quaſt.30.num.1.& 5* ubi quod præſumptio tollit ſuſpicionem, & *num. 6.* quod præſumptio hominis validior tollit præſumptionem legis debiliorem.

Præſumptio eſt liquidiſſima probatio, Gonzal *ad reg.8. Cancel. gloſſ.43.n.90.*

Præſumptio juris dicitur patens probatio, *l. licèt*, *ff.de legibus,l.1.ibi,liquidò,Cod.de teſtam.milit.*Tiraq *in l. ſi unquam*, verbo *donatione largitus*, *num. 58. Cod. de revocandis donat.* Menoch. *de interdict. remed.15.recuper.poſſeſſ.num.400.& de praſumpt. lib. 1. praſumpt.33.*Cov.*lib. 1. var. cap.6. num. 1.* Gonzal. *ad regul.8.Cancell.gloſſ.43.*Rodulphin. *variar. quaſt. lib. 2. quaſt. 27. num. 12. cum ſequentibus*, Barboſa *in cap.ad noſtram*, *numero 6. de empt. & vendit.* & transfert onus probandi in adverſarium, *l.generaliter*, *§. ſi petitum*, *in fine*, *ff.de fideicommiſſ. libert. leg.in illa*, *ff. de verbor. obligat.*, Menoch. *remed. 8. recuper.poſſeſſ.num.6. & conſil. 21. num. 3. & conſilio 118. num.14.& conſ.191.num.23.& de praſumpt. 33.* Maſcard. *de probat. concl 1221. num. 4.* Seraphin. *de privileg.juram. privil. 4.num.4.* Valaſc. *de partit. cap.8.num.43.*Garc.*de benef. part. 5. §. 1. num. 530.* Et contra præſumptionem juris, & de jure non admittitur probatio in contrarium,*cap. is qui fidem 30. de ſponſal.* ubi Barboſa *num. 4.* Maſcard. *de probat. concluſ.1222.*Valaſc. *conſult. 52. num. 13* Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum*, verbo *confeſſio*,*n.45* & verbo *praſumptio*, *num. 4.*Menoch. *dicto lib.1. de praſumpt. praſ. 3. num. 19. & 20. & conſilio 159. num.19.* ubi quod præſumptio juris revelat ab onere probandi.

Præſumptio eſt contra illum, qui habet malam fidem, Bobad. *in Polit. lib.1 cap.8. num.8.* nam ſpecies corporis ſimulacrum eſt mentis,figuraque probitatis, ut refert Ceval. *commun contra commun. quaſt.148. num.13.* ubi *à num. 16.* adducit multa de pulchritudine.

Præſumptio eſt contra illum, & cauſam malam fovere dicitur qui per multum tempus diſtulit movere judicium,argum.text.*in cap.1. de frigid. & malefic.* ibi, Si provocare voluit, cur tandiu tacuit?notant Hyppol.*conſ.84.n.7.*Flor.*ad Gam.deciſ.243.*Barboſa *ad cap.cauſam 7.qui filii ſint legitimi*, *num.7.* Et dolum præſumi reſolvunt Menoch.*de praſumpt.l.2. praſ.91.num.4.*Farin *in praxi*, *p. 1. tit. 5. quaſt. 46. num.105.* ubi etiam agit de illis, qui litem movent poſt mortem debitoris, quia hæredes non ſunt inſtructi, & idem aſſerit Menoch.*lib.3.praſumpt. 135. num.16.*Maſcard.*de probat.concl.1318.num.27.* Cald. *de empt. cap.31. num.64.*

Verbo Pretium.

Pretium ſuccedit loco rei,text.*in l.quia 46. ff. de uſufructu* Stephan.Gratian.*diſcep. tat. forenſ.c.304. num.6.*Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ. part.4. collect.740.* Et verba verificari poſſunt etiam in æſtimatione, & tacitè videtur cautum, ut ſi non extent res mobiles, reſtituatur æſtimatio,*l.ſi aſtimatis 50 verſ.reſpondi*, *ff.ſoluto matrim.*Et æſtimatio rerum dotalium dos appellari poteſt, Barboſa *in d.l.ſi aſtimatis,n.31. juncto num.7.*

Pretium juſtum rei conſideratur ſecundùm conſuetudinem regionis, uti etiam in cenſu ſolvendo, vide Gratian.*forenſ.cap.141.num.37.cum ſeqq.*Et ſecundùm tempus non momentaneum, ſed ſtabile ac fixum, Maſcard.*de probat.concl.650.num.4.& concl. 636 n.65.& concl.658. num.2.*

Pretium juſtum eſt, quod in foro invenitur, Maſcard.*concl. 1396. num.35.* Et pretium juſtum rei cenſetur illud, pro quo vendi poteſt in foro, Barboſa *cap.1. de empt.num.7.* vel quod à Principe taxatum fuit, Maſcard. *ubi proximè,num.39.*Grat.*forenſ. cap 126. num.15.*

Pretium juſtum fit ex reddituu viginti annorum, gloſſ.ult. *in Authent.perpetua,Cod.de ſacroſ.Eccleſiis* communiter recepta, ut per Cov. *lib.3. var. cap.9 num.5.*Surd. *de alim.tit.9.q.41.n.2.*Cald.*forenſ.q.10. num.10*

Digitized by Google

n. 10. Gratian. *forenſ. cap.* 545. *à n.* 3. Barboſa *in votis deciſ. Canon. lib.* 1. *voto* 10. *n.* 12. 13. *&* 14.

Verbò PRINCEPS.

PRINCIPIS & Regis mores imitantur ſubditi, Maſcard. *de probat. concl.* 1068. *num.* 13. Molin. *de primog. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 22. 23. Flamin. *de reſignat. lib.* 5. *quæſt.* 3. *num.* 156.

Principum propria eſt liberalitas, Tiraq. *de nobilit. cap.* 37. *num.* 40. *cum ſequentibus*, Card. Manric. *de tacit. & ambig. convent. tom.* 2. *lib.* 13. *tit.* 17. *num.* 8.

Principi non poteſt dici, Cur ita facis, gloſſ. *in extravag. ad Apoſtolatus, de conceſſ. præbendæ, inter com. cap. juſtum, d. ſt.* 9 Chaſſan. *in catal. gloriæ mundi, p.* 5. *conſider.* 35. *verſ. & ut ſemel*, Menchac. *uſufrequent. cap.* 1. *num.* 4. Menoch. *conſ.* 103. *num.* 38. *& conſ.* 81. *num.* 24. Perez *de jure fiſci, tract.* 3. *num.* 4. *pag.* 35. *& num.* 64. *p.* 50. Afflict. *deciſ.* 265. *num.* 62. Barboſa *in d. Extravag. num.* 4. *&* 5. *& ad cap.* 2. *de majorit. & obedient. num.* 12. & vulgò dicitur, *Rou, Rou face o que el Rey mandou*, Farin. *de delict. p.* 3. *quæſt.* 97. *num.* 25. *&* 26. Varg. *nostrat. da nobreza, diſcurſo* 7. *num.* 15. magna eſt enim ejus poteſtas, & intelligendum eſt de poteſtate quæ non continet peccatum, Perez *lib.* 8. *Ordinam. pag* 379. *cum ſeq. l.* 26. *tit.* 19. Et datur in principe plenitudo poteſtatis Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſput.* 15. *num.* 2. ubi *num.* 3. diſputat, quid ſit poteſtas ordinaria, & abſoluta Principis.

Princeps non poteſt uti abſoluta poteſtate, quæ jure divino aut humano non regulatur, nec juſtis legibus ſubjicitur, Menoch. *conſilio* 1. *num.* 424. *&* 426. Matienz. *l.* 3. *gloſſ.* 11. *tit.* 10. *n.* 4. Pinel. *p.* 2. *rub. Cod. de reſcind. vendit. num.* 24. Menchac. *controv. illuſtr. cap.* 5. *num.* 16. *& quæſt. frequent. cap.* 1. *n.* 4. Cov. *lib.* 3. *var. cap.* 5. *num.* 8. Duenh. *reg.* 43. *verſ.* 5. *fallit.* Peregrin. *de jure fiſci, pag.* 50. *num.* 65. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap* 7. *à n.* 31. Azeved. *ad l.* 2. *tit.* 1. *lib.* 4. *novæ recopil. num.* 25. Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 15. *num.* 3. Cabed. *deciſ.* 12. *n.* 9. *p.* 1. *& deciſ.* 79. *p.* 2. Phœb. *arreſto* 184. *p.* 2. Et in dubio non videtur uti plenitudine poteſtatis Surd. *deciſ.* 2. *num.* 20. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 56. *conſider.* 3. nec tertio præjudicare, Phœb. *deciſ.* 151. *num* 18. *cum ſeqq. p.* 2. Et princeps in cauſa de plenitudine poteſtatis procedens non tenetur citare partes, Barboſa *tract. de clauſul. uſufrequent. clauſula* 41. *num.* 18. Et Princeps quando ex contractu obligatur etiam de plenitudine poteſtatis, contravenire non poteſt, Cald. *conſ.* 28. *num.* 8.

Principes, Duces & Marchiones non recognoſcentes ſuperiorem, poſſunt in ſuis civitatibus quæ Rex in ſuo Regno. Farin. & ibi addit. *conſult.* 94. *num.* 6.

Principis intereſt ne eligatur prælatus ſibi ſuſpectus, qui ſecreta Regni revelet, Azeved. *l.* 14. *tit.* 3. *num.* 19. *lib.* 1. *novæ recopilat.* Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ, cap.* 37. *num.* 5. Marta *de juriſdict. p.* 2. *cap.* 40. *n.* 26. *& ſeq.* Et poteſt Epiſcopum ſeditioſum, ac vaſſallos perturbantem de regno expellere, Mart. *d. p.* 2. *cap* 34. *num.* 24.

Principis coquus an ſit nobilis? Vide Tiraquel *de nobilit. cap.* 30. *num.* 10 Cot. *in memorab.* verbus *coquus*, Cabed. *deciſ.* 73. *num.* 4. *p.* 2.

Principis ſuprema poteſtas non poteſt præſcribi, Menchac. *illuſtr. cap.* 2. *num.* 14. Peregrin. *de jure fiſci, pag* 55 *num.* 75. Guter. *pract. lib.* 1. *quæſt.* 88. Avil. *ad cap.* 1. *Prætor. in princip. n.* 11. Et multa quæ princeps habet in ſignum ſupremæ poteſtatis, & quod iſta non poſſunt præſcribi, vide per ordinat. *lib.* 2. *tit.* 45. §. 8. ubi Barboſa, Cabed. *deciſ.* 66. *p.* 2. Surd. *de alim. t.* 1. 9. *q.* 22. *num.* 16 *&* 17. Gonzal. *cap regul.* 8. *Cancel.* §. 2. *proœm. num.* 12. *cum ſeqq.* Cald. Pereira *conſ.* 8. *num.* 33. *verſ. quamobrem*, Seſſe *Aragon. deciſ.* 74. *num.* 6. *tom.* 1. & de fidelitate vide Mart. *de juriſdiſt. part.* 4. *centuria* 1. *caſu* 43. *num.* 25. *cum ſeqq.* ubi quod nunquam præſcribatur, & de hoc notabili adde eumdem Cald. *conſult.* 28. *num.* 17. *cum ſeqq. &* Mart. *dicta part.* 4. *centuria* 2. *caſu* 195. *à num.* 49. *cum ſeqq.*

Princeps res Regiæ coronæ alienare non poteſt, Barboſa *ad cap. intellecto* 33. *de jurejurando, numero ſecundo*

Principis & pontificis aſſertioni creditur, gloſſ. *in cap.* 1. verbo *ſtatuit, de renunciat. lib.* 6. *& in cap. ad Apoſtolica*, verbo *promiſerint, de re judic. eodem lib. Clem.* 1. *de probat.* Maſcard. *concluſ.* 1227. *à num.* 1. Farin. *de delict. part.* 2. *lib.* 2. *tit* 6. *de oppoſit. contra perſonas teſtium, q.* 63. *num.* 79. *cum ſeqq.* Gabr. Pereira. *deciſ.* 118. *num.* 8. Phœb. *dec.* 108. *num.* 21. *p.* 2. Non creditur principi de facto alieno, Anton. Gabr. *tom.* 2. *lib.* 1. *commun. opin. tit. de probat. concluſ.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 11. *num.* 24. Et quoties enuntiat mandatum, illud præſumitur interveniſſe, Menoch. *d. præſum.* 33. *num.* 10. Flamin. *lib* 9. *quæſt.* 22. *num.* 2. *&* 3.

Princeps ſupremus quoties jubet exequi rem, quæ in ſe continet injuſtitiam, tale mandatum exequendum non eſt, imò potius ſuperſederi debet in illo, quouſque prius reſcribatur eidem principi cauſa, cur talis executio non fiat, & ille reſpondeat: ita probatur per text. *in cap. ſi quando, de reſcr.* ubi Barboſa *num.* 2. plures citat.

Principis reſcripta & decreta in tribunali ſupremo, præcedente cauſæ cognitione ſunt leges ſtabilitæ authoritate Regia, & irrevocabiles, ut probatur *in l. ult. Cod. de legib.* reſolvit Afflict. *deciſ.* 190. *in fine.* latiſſimè Menoch. *conſil.* 501. *à n.* 27. *uſque ad n.* 33. *lib.* 6. Gam. *deciſ.* 174. *num.* 10. Cabed. *deciſ.* 223. *num.* 3. *tom.* 1. Azeved. *ad leges novæ recopilat. lib.* 2. *tit* 4 *in rub. num.* 2. optimè Pat. Suar. *de legib. lib.* 3. *cap.* 3. *num.* 11. Et quidquid princeps ſtatuit aut decernit, pro lege ſervatur, *l.* 1. *ff. de conſtit. Principum,* §. *ſed quod Principi placuit, Inſtit. de jure natur. gent. & civili.*

Principe & Papa juſta cauſa præſumitur, Menchac. *illuſtr. cap.* 25. *num.* 17. Victor. *de poteſtate Papæ, num.* 14. *&* 15.

Princeps non poteſt diſpenſare contrà leges ſuas, nec eas abſque ratione, & juſta cauſa derogare, ſeu relaxare, ex Cabed. *deciſ.* 79. *n.* 2 *cum ſeqq. part.* 2.

Principis declaratio abſque partis citatione non valet, Burg. *conſil.* 25. *num.* 4. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 17. *num* 230.

Principis ſcientia quoad ea quæ reſpiciunt adminiſtrationem procuratorum illi nocet, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 560. *num.* 21. ubi *num.* 22. ſecus in adminiſtratione procuratorum alicujus privati.

Princeps, nec lex civilis non poſſunt tollere, nec ſupplere defectum naturalem, ex text. *in l. fin Cod. de teſtam. militis*, citat alia jura Gom. *ad l.* 15. *Tauri num.* 112. & de jure ordinario non poteſt auferre jus quæſitum de jure gentium, Phœb. *deciſ.* 171. *num.* 12 *p.* 2.

Princeps poteſt ſine cauſa ſubditis auferre officia ſæcularia, Barboſa *ad cap. cum olim,* 12. *num.* 4. *de re judic.*

Princeps ſæcularis poteſt præjudicare Eccleſiæ in acquirendis, Cald. *de empt. cap.* 8. *num.* 34. *cum ſeqq. & forenſ. quæſt.* 23. *num.* 92.

Digitized by Google

Princeps ſolus poteſt remittere pœnas delictorum, & veniam concedere, *l. relegati ff. de pœnis*, Roland. *conſil. 4. num. 52. vol. 3.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1773. Joſeph. de Seſſe *Aragon. deciſ.* 178. *tom. 2.* Cald. *in l. unic. Cod. ex d lict. defunct. p. 1. num. 61* Perez *l. 5. tit. 15. lib. 2. Ordinam. pag.* 169. Azeved. *ad l. 1. num. 7. cum ſequentibus, tit 25. lib. 8. nova recopi at.* Phœb. *arreſto* 184. *p. 2* & de hujuſmodi remiſſionis vide Chaſſan *in catal gloria mundi, p. 5 conſiderat. 3. ad finem*, Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 10. num. 13.* Et Rex ingrediens aliquam civitatem denuò ſolet concedere veniam carceratis, Franciſc. Mart. *deciſ.* 18. Marta *de juriſdict. p. 1 cap. 44* Phœb. *ubi proximè.*

Princeps tenetur ob ſervitia ſibi impenſa & collata à ſubditis, & non remunerata ſatisfacere ſucceſſoribus, Gabr. Pereira *deciſ.* 4. Mendez *in praxi Luſit. lib. 1. cap. 2. num. 9. & ſeq.*

Princeps poteſt bonis ſubditorum uti in bonum Reipublicæ, Gabr. Pereira *de manu Regia, cap. 6. n. 7.*

Princeps poteſt cogere ſubditos, ut ſibi mutuent pecunias pro defenſione patriæ, Menoch. *conſil.* 307. *num* 49. Vincent. de Franch. *deciſ* 21. *num.* 10. *cum ſeq.* Menchac. *illuſt. cap. 6. num. 71* Cabed, *deciſ.* 44 *n.* 12. *p. 2.* Et tenetur ſolvere cambia & intereſſe, Maſcard. *de probat. concl.* 933. *num.* 41. Menchac. *d. cap* 6. *num.* 8. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2 concl. 56. conſider. 2.* Cur. Philip. *tom. 1. lib. 2. cap. 2. num.* 20. Azeved. *lib. 1. num. 26. cum ſequentibus, tit. 1. lib. 4 nova recopilat.* Et qui præſtare tenetur commeatum, ſocietati militum tranſeunti, intelligitur dummodo ei pretium ſolvatur, Menoch. *conſil.* 312 *num.* 11. Et poreſt Rex imponere ſubditis ſubſidium charitativum, Surd *de alim. tit. 1 quæſt. 57. num. 3. & quæſt 76. in fine.* Et bona Principis debent priùs pro neceſſitatibus publicis expendi, quam à ſubditis aliquid exigatur, Menoch. *conſil. 75. num.* 86. Surd. *d. tract. de alim. tit. 7. quæſt. 22. n. 9. & quæſt. 30. num. 11. cum ſeqq.* Cabed. *d. p. 2. deciſ. 49 n. 3.*

Principis imperium ampliatur perpetuò magis adjectione hominum, quàm pecuniarum copia, *l. cum ratio, §. ſi plures, ff. de bonis damnat* & ad propoſitum eſt videndus Joan. Boter. *lib. 7. da rez. on de ſtadon, cap. de la multitud. de gente, fol.* 126. Matienz. *ad lib. 5 nova recopilat. tit. 1. gloſſ. 1. rub. num.* 114. & civium numerum oppidorum firmiſſimum ornamentum, tradit Plin *epiſt. 7. ad Fabatum*, relatus à Paulo Montan. *de tutel. cap. 35. num.* 53. Et Regibus ac Principibus numeroſam gentem gloriæ eſſe probat text. *in cap. Eccleſia, §. hic, 1. quæſt. 4.* & Saluſtius *in proœm. de conjurat. Catilinæ*, ſcribit, maximam gloriam in maximo imperio putavere: Sàlom. *Proverb. cap. 24. in fine*, in multitudine populi ſita eſt gloria, refert Menoch. *conſil* 126. *n. m.* 6. Et Princeps debet abundare vaſſallis locupletibus, & hoc ordine plurima rerum erit ubertas, Auth *ut judices ſine quoquo ſuffragio, collat. 2. l. 1. ff. de bonis damnat.* & divitiæ ac opulentia non niſi magna concordia compatari ſolent, Menoch. *conſil. 28. num.* 23. Coſm. *in pragmat. ſanct. in proœm. §. quæ omnia*, verbo *debilius*, Tiraquel. *de jure primog. quæſt. 23. num.* 12. & vide Alciat. atque ibi Sanch. *emblem. 146. pag.* 422. & Xenophontem *lib. 8. diſciplina Cyri majoris, pag.* 145. *ibi*: At ego dum amicos divites reddo, hos mihi theſauros eſſe puto, & cuſtodes ſimul tam bonorum meorum longè fideliores, quàm ſi præſidiarios ſtipendiarios præfeciſſem: & ibidem plura alia videnda refert, & aſſerebat Ptolemæus Rex Ægypti relatus *in theſauro lingua Latina*, verbo *Ptolemaus*, quod alios locupletes facere, regale magis erat, quàm locupletari, facit text. *in l. 1. §. denuntiare, verſ. publicè, ff. de ventre inſpic.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſput. 19. num. 30, & 31.* Pat. Rader. Societatis Jeſu, *in comment. ad Martial. lib. 5. epigram.* 43. ubi aſſerunt quod bono publico non parum convenit familias locupletes & integras conſervare, & in tali conſervatione abundat Reſpublica viris nobilibus ac locupletibus, qui commodiùs ipſi inſerviant, atque ideo ob hanc cauſam juſtæ redduntur majoratuum inſtitutiones; & quod ad pietatem ac publicum bonum pertinet conſervare illuſtres familias.

Princeps ſupremus cauſam motam coram inferiore ad ſe advocare poteſt, *cap. ut noſtrum 56. de appellat* ubi Barboſa *num. 2. junct. num. 3. & 4.* Et dum cauſam ad ſe advocat, ita illi affecta remanet, ut nequeant inferiores de ea cognoſcere, Valaſc. *conſult. 105. num. 61. tom. 2.* Cabed. *deciſ. 85. num. 4. p. 2.* Phœb. *deciſ.* 80. *à principio, & arreſto 163. & 184. part. 1.* latè Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 52. num. 27. & 28.* Azeved. *lib. 3. num. 2. tit. 5. lib 4. nova Recopilat.*

Princeps tenetur adimplere quod promiſit, *cap. 1.* & ibi Doct. *de probat, l. digna vox*, & ibi Cyn. *Cod. de legibus*, Burg. de Paz cum aliis quos citat *conſil. 25. num. 51.* Seſſe *Aragonenſi deciſione 74. num. 17. & deciſ. 179. num. 11 cum ſequentibus, tom. 1.* quia in Principe veniente contra contractum à ſe vel à ſuis prædeceſſoribus factum, cauſa non præſumitur, & licèt ſit ſolutus legibus, non tamen à dictamine rectæ rationis, utpotè qui ſit animal politicum & mortale, ut Bald ait *in l. 2. num. 45. Cod. de ſervit & aqua*, Roland. *conſil. 2. num. 150. cum ſeq. lib. 1.* & eſt aſtrictus obedire rationi, *Authent. de monachis, in principio collat 4.* Gabr. Pereira *deciſ.* 120. Nam Princeps debet unam ſolùm vocem, unumque calamum habere, & illud profiteri, *Semel loquutus eſt Deus*, ut meminit Dec. *conſil. 103. in fine, & conſil. 287. num. 8. & 169. num. 19.* Bald, *conſil. 279. lib. 3.* Molin. *de primogen lib. 4. cap. 3. num. 19.*

Princeps ex ſuo pacto manet obligatus, & non poteſt ſinè cauſa revocare contractum initum cum ſubdito, vel privilegium conceſſum in modum contractus, Padil. *in l. interpoſitas, num. 37. Cod. de tranſact.* Perez *ad l. 3 tit. 8. lib. 3. Ordinam. col. pen.* Roland. *conſil. 13. à numero 3. lib 3.* Góm. *l. 40. Tauri, num. 89. in verſ. confirmatur*, & *de contractibus tom. 2. cap. 1. num. 1* Menchac. *illuſtr. cap. 3. à principio*, Molin. *de juſtit. tom. 2. diſput. 261. verſ. fin.* Cabed. *deciſ. 75. num. 1. p. 2.* Soar. *de legibus, lib. 3. cap. 35. num.* 23. Cald. *conſil. 28. num 8. & 9.* Gabr. Pereira *deciſ. 120. num.* 7. Nam Princeps in contractibus regulatur ut privatus, Surd. *deciſ. 1. num. 5.* & contractus habet vim legis, idem *deciſ. 2. num.* 4. Et contractus celebratus cum Rege obligat ſucceſſorem, Tiraquel. *de jure primogen. quæſt. 35. num. 20. cum ſeqq.* & ſui anteceſſoris factum ac conceſſionem obſervare debet, Menoch. *conſil. 1. num. 404. & conſil. 331 num. 65.* Phœb. *deciſ. 113. num 29. cum ſeqq. part. 2.* Et promiſſiones factas à Rege in infantili, vel puerili ætate, an teneatur poſtea ætate perfecta adimplere? Vide exempla duorum Regum Portugalenſium, primum in Chronica Luſit. per Eduardum Nunez de Lião *in vita Regis Dom. Dionyſii, fol. 109. verſo*, & in Chronica Regis Domini Ioannis II. Portugaliæ, per Garciam de Reſende *cap. 23. fol.* 133.

Princeps agnato non poteſt nocere, cui jus eſt quæſitum, ſive illud de jure geetium, ſive de jure civili quæſitum ſit, Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *implorare, num. 31. Cod de in integrum reſtit. minor* Molin. *de primogen. lib. 1. cap 8. num. 34. & lib. 2. cap. 7. num. 28.* Perez *ad lib. 5. Ordinam. tit. 2. pag.* 127. Cabed. *deciſ. 12. n. 24.* Menoch. *conſil. 1. num.* 594. Pinel. *in rub.*

Cod.

C. de reſcind. vendit. p. 1. cap. 2. num. 18. Molin. de juſtit. tom. 1. tract. 2. diſp. 174. verſ. contrarium, num. 30. Secus eſt in jure in quærendo, Molin. d. cap. 8. num. 28. Aym conſ. 35. num. 7. Cald. de extinct. emphyt. cap. 20. num. 40. Menoch. conſ. 181. num. 60. Flamin. de reſign. tom. 2. lib. 10. quæſt. 1. num. 39. & 40.

Princeps non poteſt ſine cauſæ cognitione aliquem jure ſuo privare, Menoch. conſ. 1. num. 396. Poteſt tamen auferre jus tertio quæſitum, quando ipſe fuit cauſa acquiſitionis mediante ſua nova lege Mart. de juriſdict. 1. cap. 51. num. 15. Et an poſſit privilegium ob benemerita conceſſum revocare? Vide Barboſam in addit. ad collect. p. 40. ubi quod hæc privilegia ſunt irrevocabilia, etiam de plenitudine poteſtatis, & Princeps poteſt etiam poſt jus quæſitum privilegia per ſe, vel prædeceſſorem ſuum ſubditis conceſſa pro libito ſuæ voluntatis revocare, ex eodem Barboſa in reg. decet 16. num. 4. de regulis juris, lib. 6.

Princeps in dubio non cenſetur juri quæſito præjudicare, l. 2. §. ſi quis à Principe, ff. ne quid in loco publico, gloſſ. verbo aliquatenus, in extravag. ad Apoſtolatus, de conceſſ. prabenda inter commun. ibi: quia Princeps per factum ſuum juri alterius derogare non intendit, ubi Barboſa num. 3. & in cap. cum ordinem 6. de reſcr. num. 3. & 4. Cabed. p. 1. deciſ. 65. num. 5 Phœb. deciſ. 151. num. 18. cum ſequentibus, p. 2. Imò etiamſi velit id, non poteſt efficere ſine juſta cauſa, Molin. de primogen. lib. 4. cap. 3. num. 18. & in officiis tradit Pinel. p. 1. rub. Cod de reſcind. vendit. cap. 2. num. 31. juncto num. 1. 2. & 3. verſ. altera inſpectio eſt.

Verbo Prior.

PRIOR Eccleſiæ collegiatæ habet juriſdictionem contentioſam & curam animarum, & tenetur reſidere, etiamſi cura juriſdictionalis ſit, & fori exterioris, gloſſ. in cap. dubium 2. de elect. Extravag. execrabilis, ad finem, de prabend. Maſcard. de probat. concl. 468 num. 2. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 133. num. 29 cum ſequentibus, Garc. de benef. p. 3. cap. 2. num. 166. & num. 181. & n. 480. & p. 5. cap. 3. num. 98. & p. 7. cap. 4. num. 65. & p. 11. cap. 7. num. 4. Barboſa de officio & poteſt. Epiſcopi, alleg. 57. num. 164. & in cap. dudum 54. de elect. num. 12. & in remiſſ. ad Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 12. num. 5. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 5. collect. 1591 Ravar. conſil. 5. de tempor. Ordin. Gonzal. ad regulam 8. Cancellariæ, gloſ. 6. num. 59. cum ſeqq. Et habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, & in effectu eſt eadem dignitas cum Abbatia, Flamin. de reſignat. lib. 2. quæſt. 1. num. 77. juncto num. 81. & lib. 3. quæſt. 1. n. 202. unde Prælati qui habent juriſdictionem quaſi epiſcopalem, poſſunt eam exercere & defendere in omnibus, ſicut ordinarii Epiſcoporum, Barb. ad Clem. 1. de rebus Eccleſiæ, num. 9. & in addit. ad collect. tit. de offic. judicis ordinarii, num. 2. pag. 21. Et prælati omnes Epiſcopo inferiores, qui juriſdictionem habent fori contentioſi, poteſtatem habent ferendi cenſuras in ſibi ſubditos, Cov. in cap. alma mater, p. 1. §. 11. num. 1. Navar. in Man. cap. 27. num. 5 Fr. Emman. Roderic. qq. regular. tom. 1. quæſt. 36. art. 3. col. 5. ad finem, Soar. de paz in pract. tom. 2. prælud. 1. num. 5. Barboſa d. p. 21. & in addit. ad collect. in cap. quærenti 20. de verborum ſignificat. pag. 173. Suar. tom. 5. ad 3. part. diſp. 2. ſect. 2. num. 10.

Prior ac Capitulum habeat collationem præbendarum & dignitatum, Priorque habet unam vocem, & Capitulum, vel major ejus pars aliam, & ſi diſcordent, neutra valet collatio, Gonzal. gloſſ. 45. num. 47. cum ſequentibus, juncto num. 58. 59. & 60. Put. part. 1. deciſ. 35. & part. 3. deciſ. 117. Selva de beneſic. part. 2. quæſt. 17. num. 3. Garc. de beneſic. parte 5. cap. 4. num. 28. & 29. Barboſa de Canonicis, cap. 14. num. 15. ubi quod Collegiatæ Eccleſiæ ſæcularis Canonicatus, ſeu præbendæ vacantes ſpectant ad electionem & præſentationem Prælati inferioris & Capituli ejuſdem Eccleſiæ Collegiatæ, & ad inſtitutionem Epiſcopi de jure communi: concordant reſoluta per Gonzal. dicto num. 47. & Abbas ſolus non poteſt præſentare ad beneficium, niſi hoc habeat ex præſcripta conſuetudine, vel privilegio, ſed id eſt totius Collegii, cujus major pars conſentire debet, ut præſentatio legitima ſit, ita Barboſa ad cap. ea noſcitur 6. num. 2. de his quæ fiunt à Prælatis ſine conſenſu Capituli. Si Prior inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis ſe intromittat in caſibus privationis beneficii, poterit contradicere Archiepiſcopus Bracharenſis, cum agatur de ejus præjudicio, Gabr. Pereira deciſione 2. num. 10. verſic. unde.

Verbo Privilegium, Privilegiatus.

PRIVILEGIUM perſonale eſt quod nominat perſonam ſuo nomine, ut obſervat text. cum gloſ. in l. 1. § permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva, & l. 3. ad finem, & l. 4. verſ. quanquam, ff. de cenſibus, eg. privilegium, de regul. juris, lib. 6. gloſ. in ſum. 25. quæſt. 2. gloſ. rub. ad cap. poſſeſſiones, 16. quæſt. 1. & in cap. cum veniſſent, in gloſ. magna, de inſtitut. Alexand. conſil. 86. & 101. num. ult. lib. 1. Tiraquel. tract. de jure primog. quæſt. 59. num. 1. & expirat cum perſona, d. reg. privilegium, uſque adeò; ut privilegia conceſſa perſonaliter patri, vel marito in filios, vel uxorem, etiam viduam, marito mortuo non tranſmittantur l. in honoribus, §. vacationum, ff. de excuſat. muner. l. in filiis, ad fin. Cod. de decurion. lib. 10. Gloſſa verbo nec, in l. ſed; & milites, ff. de excuſat. tutor. Roland. conſil. 52. num. 40. & 41. lib. 2. Bart. in l. 2 Cod. de Epiſc. & cleric. & ad cognoſcendum ſi ſunt realia, vel perſonalia, inſpicitur utrum incipiant à perſona, vel à re, juxta reg. l. ſi communis ſervus, ff. de ſtipulat. ſervorum, l. 1. §. ult. ff. de jure immunit. Alciat. reſponſo 203. Et privilegium perſonale ac reale quid ſit: vide Cald. in l. ſi curatorem, verbo minoribus, num. 42. verſ. tertiò, Cod. de in integrum reſtitut. minor. & qq. forenſ. lib. 1. quæſt. 15. num. 11. Menoch. conſil. 70. n. 1. & conſil. 136. num. 2. & lib. 3. præſumpt. 47. num. 7. & præſumpt. 103. Mendez in praxi, lib. 1. cap. 1. num. 18. Et dicitur perpetuum quando eſt conceſſum Eccleſiæ, vel populo, Fr. Emman. Roderic. tom. 1. ad regular. quæſt. 61. art. 14. & in addit. ad Bullam Cruciatæ, part. 2. fol. 189. Et privilegium veniens ex contractu in dubio præſumitur reale; Phœb. part 1. deciſ. 33. num. 8. Et privilegia conceſſa locis, vel civitati, tanquam realia tranſeunt ad poſteros, l. proponebatur, ff. de judic. Cald. d. quæſt. 15. num. 16.

Privilegium conceſſum bonis alicujus, an extendatur ad bona poſteà acquiſita? Vide Cuter. conſil. 5.

Privilegium conceſſum uxori extenditur ad maritum, Menoch. conſil. 136. num. 12. Cald. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, num. 33. Cod. de in integrum reſtitut. minor. Barboſa in l. quia tale, num. 22. ff. ſolut. matrim.

Privilegium ubi quis amittit, intelligitur in iis, quæ ſunt ſibi utilia, Surd. de alim. tit. 6. quæſt. 18. num. 21. cum ſeqq.

Digitized by Google

Privilegium acquiſitum per fraudem nihil prodeſt acquirenti, *l.hoc accuſare, in princip.ff.de accuſat.* Barboſa *ad l.ſi quis poſteaquam,ff.de judi .n.* 120. ubi *num.*127. tradit quando præſumatur acquiſitum in fraudem.

Privilegium collegii, vel matriculæ perditur per quinquennium, Plat. Luc de Pena, & Rebuff.*in l.* 2. *Cod.de primiceriis lib.*12. In matricula non ſcriptus gaudet privilegio immunitatis, Plat. & Næv. *in l.nec intra, Cod.de profeſſor.& medicis,lib.* 10.

Privilegio abutens illius favore & commodo indignus eſt, Næv. *ad l.quæ ſup. prætextu* 9.*Cod.de Sacroſanct. Eccleſ.num.*3.

Privilegium immunitatis conceſſum à Principe poteſt ſuperveniente cauſa modificari, vel revocari, Barb. *in addit.ad collect.p.*110.*col.*2.

Privilegia clauſa in corpore juris reputantur jus commune, & non cenſentur revocata, Chaſſan.*in conſuetud. Burg.rub.*7. §. 10. verbo *repræſentatione, pag.*261. Menoch.*de præſumpt. lib.*6. *præſum.pt.* 40. *num.*13, Barboſa *in l.*1. *ff.ſoluto matrim.p.*1. *num.*11. & 12.

Privilegium amittitur per actum contrarium eidem, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3. *quæſt. Regular. quæſt.*51. *art.*5. Gabr. pereira *deciſ.*91. *num.*30.Garc. *de nobilit.gloſſ.*6.*num.* 36. Barboſa *in addit. ad collect. pag.*168.

Privilegium mutatur mutatione perſonæ,Roland. *conſ.*61.*num.*5.*cum ſequentibus,vol.*4.

Privilegium conceſſum perſonæ ſine temporis præfinitione, non durat, niſi in vita illius cui fuit conceſſum, *cap.poſſeſſores* 26.*quæſt.*4. Roland.*d.conſil.*61.*num.*11.

Privilegia conceſſa minoribus, cenſentur etiam conceſſa illis, qui per curatores reguntur, *l.*13. & ibi Gregor. *tit.*16.*p.*6. Cald *in l.ſi curatorem,* verbo *cùm non abſimilis,C.de in integrum reſtit.min.*

Privilegium amittitur per delictum,Surd. *de alim. tit.*36.*num.*4.

Privilegium conceſſum intelligitur in his, quæ aderant tempore privilegii conceſſi,Fr. Emman.Roderic. *tom.*3.*quæſt. Regular.quæſt.*51.*art.*2.ubi intelligit de privilegiis quæ erant in uſu.

Privilegium conceſſum à Principe intelligitur ſine præjudicio tertii, *l.*2. §.*ſi quis à Principe, ff.ne quid in loco publico, & in l.quoties, Cod. de precib. Imper. offer.& in cap.ſuper eo* 2. *de offic. delegati,* ubi Dec. *num.*2. ampliat & limitat multis modis, tradunt Maſcard. *de probat.concluſ.*1003,*num.*22. Cabed. *deciſ.*93. *num.*2.*p.*2. Cald. *de nominat.quæſt.*21.*num.*36. *cum ſequentibus,* Azeved. *ad l.* 14.*num.*39.*tit.*3.*lib.*1. *nova recopilat.* Gonzal. *ad reg.*8.*Cancellar. gloſſ.* 28. Idem procedit ſi adeſt clauſula, *motu proprio*, *ex certa ſcientia*, *vel de plenitudine poteſtatis*, Anton. Gabr. *tom.*3. *commun. opin. tit. de clauſul.concluſ.*1. *num.*8. *cum ſequentibus,*Barboſa *de clauſ. uſufrequent. clauſula* 41. *num.*40. *& clauſula* 59. *num.*29.*& clauſula* 79 *num.*19.Et privilegium poteſt Princeps concedere in præjudicium alterius, quando res reſolvitur ad antiquum ſuum ſtatum, Menoch *conſ.*350. *num.*13.

Privilegium interpretatur à conſuetudine longi temporis, Phœb *deciſ.*14.*n* 3.*p.*1. Et privilegiorum eſt interpres conſuetudo, Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.*6. & alter Molin. Theologus *de juſtit.tom.*3.*diſput.*590.*conſect* 9. Guter.*pract.lib.*3.*quæſt.*62.*num.*26. Nam à pari procedunt privilegium & conſuetudo, *l.*3. §.*ductus aquæ,ff.de aqua quotidiana & æſtiva,cap. ſuper quibuſdam,* §. *præterea, de verbor.ſignificat.*ubi etiam quod quæ privilegio acquiri poſſunt, acquiruntur etiam præſcriptione.

Privilegia immunitatis odioſa quando vergunt in detrimentum Reipublicæ, ſunt reſtringenda, Bernard. Græv. *in pract.Cam. Imper.lib.* 2. *conſiderat.* 1. *concluſ.* 2.

Privilegio fori an gaudeat clericus in minoribus? Vide Themudo *p.*3.*deciſ.*31.*à num.*212.*juncto n.* 17. *cum ſeqq.*

Privilegio fori ſibi à lege vel principe conceſſo, poteſt quilibet renuntiare, adeo ut non requiratur conſenſus, vel licentia judicis, ſed partium text. *in cap.de cauſis* 4.*de offic. delegati,*Barboſa *in l.*1. *ff.de judic.art* 2.*à num.*12.*juncto num.*26.

Privilegia non confirmata per Reges ſucceſſores vim non habent, *l.mandatum, C.mandati,*& in donationibus idem aſſerit Valaſc. *conſult.*167. Barboſa *in cap. Apoſtolica de donat.num.* 3. & ſuper hoc lata eſt lex Regia Ulyſſipone, publicata *die* 25. *menſis Aprilis, anno ſalutis* 1591. Non tamen ſi ſint conceſſa per contractum, Valaſc. *conſult.*72. *num.* 5. & *conſult.*120. *num.*13. Ricc.Neapolit.*deciſ.*206.*per totam,* Menoch. *conſil.*113.*num.*9.*& conſil.*307.*num.*5 *cum ſeqq.& de præſumpt. lib.*2. *præſumpt.*10. *num.*16. Barboſa *in collect.ad c.*1.*de probat. n.*19. Ideò privilegia conceſſa inſigni & Regali Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Oliveira oppidi Vimaranenſis, non indigent confirmatione, quia fuerunt conceſſa per contractum in vim eleemoſynæ, & tutius eſſe impetrare confirmationem à Rege ſucceſſore,reſolvit Bernard. Græv. *in pract.Cam.Imper. lib.*2. *concl.* 1. *num.*3. *cum ſeqq.* Quid ad evidentem neceſſitatem,bellique calamitatem, an quis excuſetur, ſi habeat privilegium conceſſum Eccleſiæ? Vide eundem *concl.*2. *conſiderat.*1. *num.* 2. Et quod non ſit neceſſaria confirmatio, eſt concordia Regis Dom. Alphonſi V. de qua Gabr. Pereira *de manu Regia,p.*1.*fol.*283. *verſo.* Attamen Afflict.*deciſ* 128. & Cabed.*p.*2.*deciſ.*5.*num.*4. reſolvunt quod privilegium principis & donationes Regiæ in morte ejus indigeant confirmatione per Regem ſucceſſorem & abſque ea ſunt invalidæ.

Privilegium an amittatur per non uſum, vel per contrarium uſum? Vide Barboſ. *in cap.cùm acceſſiſſent.*8. *de conſtitut.num.*6. *cum ſequentibus*, Flor. *var. qq.lib.*1.*quæſt.*21. *num.* 268. Rebuff. *in tract. nomin. quæſt.*14.*num.*21.Et amittitur per abuſum,idem Rebuff. *quæſt.*10. *num.*51. Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *privilegium, num.* 56. Et ſi patiatur quis ſe deſcribi inter non privilegiatos, Surd. *conſil.*313. *num.*67. Et privilegium ex non uſu per decennium amittitur,& Eccleſia ac monaſterium non amittunt privilegium,niſi ceſſaret illo uti ſpatio 40. annorum, Fr. Emman. Roderic. *tom.*3. *quæſt. Regular. quæſt* 51. *art* 5. ubi *art.*4. quod præſumitur eſſe in uſu, ubi ſemel fuit in uſu. Et per non uſum amittitur privilegium decennio, quando eſt conceſſum ad aliquid faciendum,Bernard. Græv. *ad pract.Cam. Imper. l.*2. *concluſ.*60 Et non amittitur ſi non occurrat caſus in quo verificetur, Menchac. *uſufrequent. cap.*2.*à num* 5. *cum ſequentibus*, Valdeſ. ad Soar. *in proœm.fin.fol.* 6. Cald. *de reſolut.emphyt. cap.* 15.*n* 8. Græv. *ubi proximè, conſiderat.* 2. & vide Molin *de primog.lib* 2.*cap.*7. *ad fin.*Azor. *inſtit,moral.p.*1.*lib.* 5. *cap.*4.*col* 373.*& cap.*22.*col.*461.Fallit quando acquiritur per contractum, vel per pecuniam, quia nunquam amittuntur per non uſum,Phœb.*p.*5.*deciſ.* 33. *num.*6. ubi *num.ſeqq.* de aliis limitationibus, & de privilegio in non faciendo, vide Græv. *conſiderat.*5. & de faciendo in actu ſucceſſivo, vide *conſid.* 6. Et quando privilegium fuerit conceſſum pro anima, ſi non impleatur quod fieri jubetur, non amittitur in perpetuum, Cabed.*arreſto* 3.*p.*2. Farin.*de delict.p.*4. *conſ.*94.*num.*13.*& num.*20.*cum ſeqq.*

Privilegii amiſſionem non inducit contrarius uſus privatorum quoad futurum tempus, Barr. & gloſſ.

Digitized by Google

gloſſ. *in l. 2. in princ. ff. de privil. veter.* Maſcard. *de prob. concl.* 1269. *num.* 10. Fr. Emman. Roderic. *qq. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 4. *verſ.* 5. *& tom.* 3. *quæſt.* 51. *art.* 5. *verſ. pen.* Pat. Suar. *de legibus, lib.* 8. *cap.* 35. *num.* 12 *cum ſeqq.* Gabr. Pereira *deciſ.* 91. *à num.* 30. Barb. *in cap. cum acceſſiſſent* 8. *à n.* 6. *de conſtit. & in addit. ad cap. accedentibus* 15. *num.* 8. *de privileg.* Farin. *conſ.* 94. *n.* 14. *& conſ.* 95. *à n.* 20. latiſſimè Moneta *de conſervat. cap.* 30. *à num.* 425. De aliis caſibus quibus amittitur privilegium, vide Cardoſ. dicto verbo *privilegium.*

Privilegium conceſſum à Principe venditori, cenſetur datum etiam emptori, Barboſa *in leg. quia tale, num.* 22. *ff. ſoluto matrim.*

Privilegium ſubdito conceſſum poteſt ſine cauſa Princeps revocare, habet enim tacitam conditionem, ut valeat quandiu princeps voluerit, Menoch. *conſ.* 331. *num.* 104 *cum ſequentibus, & de præſumpt. lib.* 2. *quæſt.* 10. *num.* 16. *&* 29. Peregrin. *de jure fiſci, num.* 27. *pag.* 41. *& num.* 35. *pag.* 44. Nav. *de ſpol. clericor.* §. 18. *num.* 2. Barboſa *in l. quia tale, num.* 45. *ff. ſoluto matrim.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 60 *coronide* 1. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 55. *num.* 32. Mart. *de jurisdict. p.* 4. *cent* 1. *caſu* 52. *num.* 3. Burg. *conſ.* 25. *num.* 48. Cald. *de empt. cap.* 28. *num.* 3. *cum ſequentibus,* Garc *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num.* 678. Et princeps poteſt etiam poſt jus quæſitum privilegia per ſe, vel prædeceſſorem ſuum ſubditis conceſſa pro libito ſuæ voluntatis revocare, Barboſa *in reg. decet* 16 *num.* 4. *de reg. juris, lib. ſexto.* Niſi ſit mediante pecunia, vel in recompenſationem alicujus obſequii, tunc enim tranſit in vim contractus, & non poteſt revocari, Menoch. *conſilio* 23. *num.* 9. *& conſilio* 307. *num.* 5. *cum ſeqq. & conſ.* 331. *num.* 69 *& conſilio* 307. *num.* 24. Valaſc. *conſult.* 72 *num.* 5. Sanch. *de matrim. lib.* 8. *diſput.* 33. *num.* 3. Gonzal. *gloſſ.* 28. *num.* 23. *& gloſſ.* 36. *num.* 36. Phœb. *deciſ.* 33. *num.* 3. *&* 4. *p.* 1. Et ſucceſſor tenetur obſervare privilegium, Menoch. *conſ.* 331. *num* 65. *& conſ.* 350. *num.* 23.

Privilegia conceſſa ob remunerationem laicis patronis, ſcilicet ob fundationem, donationem, aut conſtructionem Eccleſiarum, tranſeunt in contractum, & irrevocabilia ſunt, Phæb. *deciſ.* 214. *n.* 10. *p.* 2. Et principis donationibus ac privilegiis ſunt probanda merita, & ſufficit expreſſio principis, etiam in præjudicium tertii, Menoch. *d. conſil.* 331. *num.* 76. Phœb. *ubi proximè,* & conceſſio ob benemerita habet multa privilegia, Valaſc. *conſult.* 72. *num.* 4. & vide Barboſ *in d. l. quia tale, num.* 44. Et creditur principi atteſtanti de benemeritis, Menoch *d. conſ.* 331 *num.* 76. *& conſilio* 350. *num.* 25. Valaſc. *d. conſult.* 72. *num.* 5. ubi etiam quod princeps ſine cauſa non poteſt quem privare officio, quod per pecuniam alicui conceſſit. Et Princeps per ſecundum privilegium alteri ſpecialiter conceſſum, non cenſetur revocare primum, Vincent. de Franch. *deciſ* 125. *num.* 6. Phœb. *deciſ.* 108. *num.* 21. *& deciſ.* 111. *&* 214. *num.* 10. *p.* 2. Et juriſdictionem datam poteſt Princeps revocare, Barboſa *in d. leg. quia tale, num.* 87. Seſſe *Aragon. deciſ.* 79. *n.* 41. *cum ſequentibus, tom.* 1. Quid ſi data fuit in vim contractus, vide *de jure fiſci, pag.* 19. *num.* 58. Barboſa *in d. l. quia tale, n.* 49. Marta *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 190. *num.* 10. *cum ſequentibus,* ubi quod non poteſt revocari. *& n* 12. refert remiſſivè quando privilegium dicatur tranſire in contractum: Et privilegium conceſſum interveniente pecunia non poteſt revocari, Rebuff. *de privileg. ſcholar. privil.* 149. *pag.* 548. Sanch. *de matrim. lib.* 8. *diſp.* 33. *num.* 6. Gonzal. *gloſſ.* 28. *num.* 21. Phœb. *deciſ.* 33. *num.* 4. ubi *num.* 5. quod privilegia empta à Rege ſemper tranſeunt in hæredes, & de præmio conceſſo in remunerationem ſervitiorum, quod tranſeat ad hæredes, agit Gabr. Pereira *deciſ.* 4. *num.* 6. Et quando Princeps alicui benemerito conceſſit privilegium, non poteſt illud ſine cauſa auferre, Gonzal. *gloſſ.* 9. §. 2. *num.* 20.

Privilegiati ſub lege generali non comprehenduntur, *l. unic.* §. *ſi qua verò, Cod. de Juſtin. Cod. confirm. l.* 3. *Cod. de ſilentiar. lib.* 12. & ibi notat gloſſ. 1. *l. ult. Cod. de jure dot.* latè Felin. *in cap.* 1. *num.* 10. *de reſcript.* Tiraquel. *de præſcript. gloſſ.* 11. *pag.* 124. Menchac. *controverſ. illuſtr. cap.* 45. *n.* 2. *& cap.* 84. *n.* 24. *& cap.* 103. *num.* 5. Cot. *in memorab.* verbo *dos* 1. Surd. *deciſ.* 160. *num.* 4. *& deciſ* 323. *n.* 6. Cened. *ad ſextum, collect.* 14. *num.* 5. Menoch. *conſ.* 182. *num.* 1. *& conſ.* 190. *num.* 12. Vincent. de Franch. *deciſ.* 262. *num.* 14. *& deciſ.* 286. *num.* 2. Put. *deciſ.* 195. *num.* 2. *cum ſequentibus, p.* 1. Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 6. *num.* 17. Et privilegio ſpeciali nunquam videtur derogatum per legem generalem, Farin. *de delict. p.* 4. *q.* 68. *n.* 20.

Privilegiatis duobus concurrentibus, Actor ſequitur forum Rei, Phœb. *arreſto* 16. *p.* 1.

Privilegia multa conceſſa in favorem redemptionis captivorum, vide apud Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 108. Et de juribus text. *in l. quamvis, cum ſeq. ff. ſoluto matrim.* Auth. *ſancimus, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ. l. ſi quis pro redemptione, Cod. de donat. cap. ſacrorum,* 12. *quæſt* 1.

Verbo PROBARE, PROBATIO.

PROBATIONES ſunt arbitrariæ, & judex poteſt non adhibere fidem teſtibus concludentibus, Surd. *deciſ.* 105. *in fin.*

Probari poſſunt quæ in animo conſiſtunt per juramentum, Barb. *in addit. ad collect. p.* 150.

Probatio in cauſis criminalibus debet eſſe apertiſſima, & luce meridiana clarior, *cap. at ſi clerici, de judic.* cum aliis citatis per Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *probatio, n.* 13.

Probationum termini & delationes non debent reſtringi, ſed ampliari quantum fieri poteſt, ne veritas lateat, ſed negata pateſiant, *cap. quanquam* 14. *q.* 2. *Extravag.* 1. *de offic. Ordin. inter commun. leg. ſervi reſponſio, ff de teſtibus, l. ne quid,* ubi Doct. *ff. de incend. ruin.* Et dilatione finita, probatio facta eſt nulla, Boër. *deciſ.* 352. Maſc. *de probat. concl.* 149. *num.* 25. *& concluſ.* 1129 Amat. Roderic. *in pract. cap.* 7 *n.* 32. nam cùm quid faciendum eſt in termino, factum poſt terminum non relevat, Borrel. *in ſum. deciſ. tit.* 47. *de dilat. num.* 116. & probatur ex Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 54. §. 16. *in principio.* Et illi non eſt concedenda dilatio, qui in prima non fecit probationem, Maſcard *concl.* 516. Et qui liti aſſiſtit ad coadjuvandum alium, non reſtituitur, etiamſi ſit minor, adverſus lapſum dilationis latæ principali litiganti, & quæ contra ipſum cœperat currere, & finita eſt, poſtquam tertius ad cauſam venit, Flor. *var. quæſt.* 5. *n.* 17.

Procuratio mixta requiritur in caſibus probationum per ſcripturas publicas, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 59. *in princip. n.* 5. quibus adde Mendez *in praxi Luſit. lib.* 5. *cap.* 12. *n.* 8.

Probatio per viſum oculorum certior eſt quàm quælibet alia, gloſſ. *in l. ſi irruptione, ff. finium regundor:* quæ poteſt fieri quolibet tempore ante ſententiam, etiam poſt concluſionem in cauſa, Jaſ. *in l. in popularibus, num.* 6. *&* 7 *ff. de jurejur.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 7. *num.* 27. *col.* 2. Maſcard. *de probat. in procem. quæſtione* 8. *num.* 7. Cald. *in l. ſi curatorem,* verbo *minoribus, num.* 14 *&* 18. *Cod. de in integrum reſtitut. min.* Et nunquam videtur excluſa, ut per citatos à Barboſa *in remiſſ. ad Ordin. lib.* 3. *tit.* 62. *in princ. num.* 2. quibus adde Mendez *in praxi ſeculari,*

Digitized by Google

lib. 3. capite 12. numero 17. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ.* 86. Etiam poſt ſententiam, Maſcard. *de probat. in proœm. quæſt.* 8. *num.* 16.

Probatio poteſt fieri per indicia & conjecturas ac præſumptiones, quando factum eſt contra prohibitionem legis, Menoch. *de interdict. remed. 9. recuper. poſſeſſ. num.* 388. *& de arbitr. caſu* 247. Valaſci *p.* 1. *conſult.* 56. *num.* 2. *& p.* 2 *conſult.* 154 *num.* 16. Maſcard. *de probat. concl.* 447. *num.* 3. *& num.* 5. ubi magis communem dicit.

Probatio generis & parentelæ quo pacto facienda ſit? Vide Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat Neapolit. p.* 2 *deciſ* 143. *num.* 2. *& in collect. deciſ. p.* 5 *collect.* 2028. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 15. *num.* 28. et de probatione puritatis in proviſione beneficiorum Eccleſiæ, in qua eſt Breve Apoſtolicum de puritate ſanguinis, vide Barboſam *de Canonic. & dignit. cap.* 13. *num.* 45. *&* 46.

Verbo PROCURATIO, PROCURATOR, PROCURATORIUS.

PRocuratio ſi deficiat, nemo auditur alieno nomine in judicio, *l. nemo alieno, ff. de reg. juris.* Et procuratio debet eſſe ſufficiens, Ordinat. Regia Luſitan. *lib.* 3. *tit.* 20. §. 10. & ibi Barboſ. *num.* 4. Mendez *in praxi ſeculari, lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 36. Et qui ſine procuratione patrocinatur, vocatur falſus procurator, & quod requirit, validum non eſt, Ordinat. *d. lib.* 3. *tit.* 63. §. 5. ubi Barboſa cum ab eo citatis allegat eſſe condemnandum pœna falſi, & in expenſis, quibus adde Guter. *de tutel. p.* 2. *cap.* 13 *num* 15. Gabr. Pereira *deciſ.* 76. *n.* 5. & Cald. patrem *conſ.* 11. *num.* 15. *&* 17. & Authorem *in collect. ad cap. ex parte, de reſcriptis, num.* 3 *& ad cap. in noſtra, de procurator. num.* 5. Poteſtas ſubſtituendi in procuratione appoſita debet habere clauſulam *ea cadachum inſolidum*, qua deficiente non valent acta ab uno procuratore ſine alio, *cap. ſi duo, de procurator. lib.* 6. Tabellio actorum judicialium, qui non eſt *das notas*, non habet poteſtatem faciendi ſubſtitutionem, vulgò *ſobſta belecimento*, & ſolùm mandato judicis apud acta poteſt ſumere in cauſa dictam ſubſtitutionem, juxta Ordinat. *l.* 1. *tit.* 48. §. 15 *& in d. l.* 3. *tit.* 29. quas refert Mendez *in Repertor. Ordinat.* verbo *procuraçaon apud acta.* Et procuratio debet eſſe ſignata à parte, Ordinat. *d. lib.* 3. *tit.* 59. §. 15. & ſine procuratione non poteſt pars audiri, Ordinat. *eod. lib* 3. *tit.* 20. §. 10

Procuratio non extenditur ad alios caſus ultra expreſſos, cùm ſit ſtricti juris, *l. maritus, in fine, Cod. de procurator, l. hoc jure,* & ibi Doct. *ff. de ſolut. cap. cùm olim.* 1. *verſ. cùm procurator, de offic. delegati,* Perez *tit.* 4, *lib.* 3. *Ordin pag.* 556. Guter. *de juram. confirm. p.* 1. *cap.* 50. *num.* 2. Flamin. *de reſign. l.* 9. *quæſt.* 17. *à num.* 7. *& num.* 39. Azeved *ad l.* 1. *num.* 7 *tit.* 9. *lib.* 3. *& ad l* 5. *num.* 1. *tit.* 4 *lib.* 5. *novæ recopilat.* Nec extenditur de una perſona ad aliam, Flamin. *d. quæſt.* 17. *num.* 85 *& num.* 90.

Procuratio intelligitur cum ſpeciali mandato, ſi habeat clauſulam, quod rata habebit omnia per procuratorem geſta, & quod poſſet facere omnia illa quæ poſſet conſtituens, ſi præſens eſſet, Menoch. *de arbitr. lib.* 1 *quæſt.* 7. *n.* 62. Gregor. *l.* 19 *tit.* 5. *part.* 3. verbo *quando tales*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 738 *num.* 24. *& ſeq.*

Procuratoris conſtitutione in actis præſumitur conſtituens citatus, gloſſ. verbo *ſententia. verſ. vel dici in l.* 1. *ff. de feriis,* Vant. *de nullit. ex defectu proceſſus, num.* 122. *cum ſeq.* Maſcard. *de probat. concl.* 292. *num.* 2. Gratian. *forenſ. cap.* 156. *num.* 4. Mendez *in praxi, lib.* 2. *cap.* 5 *num.* 2.

Procurator non ſolvit ex propria crumena, *leg. Plautius* 61. *ff. de procurat. leg.* 4 *ff. de re jud.* Boër. *deciſ.* 273. *num.* 5. Dec. *conſ.* 510.

Procuratores per noſtros id facere poſſumus, quod per noſmetipſos; *l. Labeo, ff. de uſucap. l. certè, §. ſi procurator, ff. de precario,* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 7. *cap.* 22. *col.* 887. Cald. *de reſ. emphyt. cap.* 11. *num.* 26. ubi etiam agunt in quibus caſibus fallit hæc regula, ad hoc enim eſt inventus uſus procuratorum, ut quibus in rebus adeſſe nolumus, vel non poſſumus, per procuratores expediamus, *l.* 1. §. *uſus autem, ff. de procurator.*

Procurator, ſeu adminiſtrator adminiſtrans bona aliena, tenetur reddere rationem, *leg.* 2. *ff. de negot. geſtis, l. qui propriam,* § *procurator, ff. de procurator.* per quæ jura ita tenet Roman. *conſil.* 414. Dec. *conſ.* 533.

Procurator non obligatur, ſed ſolus dominus, *l fin. ff. de inſt. act.* Cald. *de empt. cap.* 15. *n.* 55. Et nulla judicati actio dari poteſt adverſus procuratorem ſed adverſus dominum, *l. Plautius, ff. de procur. l.* 4. *ff. de re jud.* Boër. *deciſ.* 273. *n.* 5 Socin *conſult.* 154. *n* 4. *lib.* 1 Dec. *conſult.* 510. *n.* 4.

Procurator in rem ſuam non eſt propriè procurator, quia adminiſtrat propria negotia, *l. ſtipendia,* ubi Bald. & omnes, *Cod. de procur.* reſolvunt Jaſ. *in l. juſiurandum quod ex convent. §. procurator, num.* 1. *ff. de jurejur. & in l.* 4. *in princ. n.* 6 *ff. de re jud.* Marant. *in l.* 1. *§. actor, num.* 18 *ff. de procur.* Et quamvis procurator ſimpliciter conſtitutus nulla data ſubſtituendi poteſtate, non poſſit ſubſtituere ante litem conteſtatam, *l. nulla, l. quod quis, Cod. de procurator. cap* 1. §. 1. *eod. tit. in* 6. Ordinat. *lib.* 1. *tit.* 48. §. *penult.* Marant. *de ord. judic p.* 4 *diſt.* 16. *num.* 21. *pag.* 198. quia ante litem conteſtatam procurator poteſt revocari, *l. ante litem, ff. de procurator.* hoc in procuratore in rem ſuam locum non habet, quia nec ante litem conteſtatam revocari poteſt, *l. illam, C. de donat.* & quod poſſit ſubſtituere ante litis conteſtationem, probat text. expreſſus *in d. cap.* 1. §. 1. *de procurator. lib.* 6. Et per verba, quod poſſit de tali re diſponere ut de propria, videtur quis conſtitui procurator in rem ſuam, Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 689. *num.* 9. Et per verba, ponens in locum ſuum, ut in rem ſuam propriam transferatur dominium, Menoch. *conſ.* 361. *num.* 28. Item procurator in rem ſuam non expirat morte mandantis, *l.* 2. §. *in propria cauſa, ff quando appel. ſit.* Et procurator in rem propriam poteſt re integra revocari, Cald. *de empt. cap.* 24. *num.* 22.

Procuratorium mandatum debet oſtendi, nec ſufficit quod notarius dicat ſe vidiſſe & legiſſe, Guido Papæ *quæſt.* 540. Avil. *ad cap.* 15. *Pretor. num.* 24. *verſ. in tantum,* Flamin. *de reſign. tom.* 2. *lib.* 9. *quæſt.* 8. & allegans mandatum debet probare, Menoch. *de præſ. lib* 2. *præſumpt.* 33. ubi etiam dicit quod qui ſolvit penſionem pro alio, videtur habere mandatum, & oppoſitio de defectu mandati, non validatur judiciũ antea factum, Bart. *in l. ſi populi, §. item ſi procurator, ff. de negot. geſtis.* & eſt recepta opinio ſecundùm Rotam Genuæ *deciſ* 54. *n.* 6. Quid ſi in veritate erat conceſſum, & poſtea oſtendatur? Vide Gonzal. *ad reg. Cancel.* 51 *proœm. n.* 113. ubi quod ſententia tenet, quamvis procuratoris mandatum non ſit productum, ſi revera erat conceſſum, & poſtea producitur. Attento jure communi ſufficit mandatum procuratorium per teſtes probari? de jure tamen Reg. Luſitaniæ ex Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 29. in praxi receptum eſt mandatum probari per inſtrumentum, & non per teſtes; quinimò non ſufficeret ſi tabellio fidem in

pro

Digitized by Google

proceſſu faceret procuratorem mandatum habere, imò requiritur quod inſtrumentum ipſius mandati in judicio producatur, ut probat Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. d. lib. 3. tit. 2. in princip. num. 6.* Et geſta per procuratorem ultra fines mandati tenent, ſi dominus ſciens taceat, Cald. *de empt. cap. 15. num. 51.*

Procuratorium mandatum non præſumitur ſi non oſtendatur, ut ex Flamin. & Mantic. tradit Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 20. num 2.* ubi etiam quod nec ex temporis antiquitate præſumitur; cum à ſe citatis, quibus adde Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit p. 2. deciſ. 149. num. 1.* Etiamſi notarius dicat ſe vidiſſe, vel ſcripſiſſe, ut ibidem, & ultra à ſe relatos adde Cur. Philip. *p. 1. § 10. num. 10.* Barboſa *in cap. 1. de procurat. num. 2.* Et debet oſtendi mandatum ubi conſtituens poteſt cadere in pœnam, Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. juris, alleg. 21. num. 24* Et requiritur mandatum ſpeciale in iis quæ ſunt magni præjudicii, ut per Menoch. *conſ. 331. num. 90. & conſ. 400. num. 4.* Mendez *in praxi ſaeculari, lib. 1. cap. 3. num. 39. cum ſequentibus.* Idem in donatione, vel remiſſione debiti; Tiraquel. *in l. ſi unquam, verbo donatione largitus, num. 174. C. de revocandis donat.* & in juramento, Surd. *deciſ. 159. num. 1.* In accuſatione, *deciſ. 89. num. 19.* In declaratione animi, ibidem *num. 20.* & declaranda caducitate, *deciſ. 181. num. 14.* ubi *num. 15.* etiam in remittenda caducitate.

Procurator videtur revocatus ſi factus ſit ribaldus, Bernard. Diaz *reg. 452.* Menchac. *controv. uſufrequent. cap. 22. num. 16.* Menoch. *de præſumpt. lib. 2. præſumpt. 36. ad finem*, Cur. Philip. *tom. 2. lib. 2. cap. 11. num. 43.*

Procurator revocatur ceſſione, Flam. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 10. num. 37. & lib. 9. quæſt. 25. num. 12* & de judice revocato cum aliis vide eundem *lib. 8. q. 24. num. 33. cum ſequentibus, & d. q. 25. num. 24. & 25.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 191. num. ult.*

Procuratoris revocatione debet fieri intimatio parti, vel judici, Barboſa *ad cap. ex parte 33. num 7. de reſcriptis* Et revocatio procuratoris conſtituti ad reſignandum debet intimari, idem *ad Clem. unic. de renuntiat. à num. 4.* Procuratoris revocatio non intimata non relevat, Seſſe *Aragon. deciſ. 81.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 63. num 51.* Gratian. *forenſ. cap. 18. num. 37. cum ſequentibus*; ubi multa adducit circa procuratorem revocatum ignorantem revocationem, vel eſſe mortuum conſtituentem. Et in procuratore ad negotia non requiritur intimatio, *gloſſ. 2. poſt medium*, ibi, in negotiis, *in cap. mandato, de procurator.*

Procurator non poteſt ſubſtituere, niſi habeat ſpeciale mandatum, Chaſſan *in conſuetud. Burgund. pag. 143.* Et an mortuo ſubſtituente re integra expiret ſubſtitutio? Vide *addit. ad Capellam Toloſ. 369.* Et ſubſtitutio nulla eſt, ſi non eſt data poteſtas, niſi fuerit lis conteſtata, Marant. *in addit. p. 4. pag. 198. n. 12. & n. 28.* Paz *in praxi, in initio annotat. 4. n. 5.* Et non poteſt bis ſubſtituere, ſi mandatum non habeat clauſulam, *E deſta ſemper uza*, Tiraquel *in l. boves, §. hoc ſermone, limit. 6 num. 5. ff. de verbor. ſignificat.* Additio *ad Capel. Toloſ. 372.*

Procurator conſtitutus cum plena, & libera adminiſtratione quid facere poſſit? Vide Barboſa *de clauſ. uſufrequent. clauſula 35.* ubi latiſſimè agit de materia.

Procuratorium mandatum habens clauſulam, *prout benè viſum fuerit*, quid importet? Vide Flamin. *de reſignat. lib. 9. quæſt. 17. num. 42. cum ſequentibus*, ubi aſſerit quod facultatem donandi ultra mentem diſponentis non concedit, & impertat arbitrium boni viri, & modum expeditionis reſpicit, & ad illum eſt referenda.

Procurator debet eſſe certus & nominatus, & qui acceptet mandatum, *l. 1. §. fin. ff. de procurator. juncta l. ſeq.* nam *in dicta l. 1. ad finem*, dicit Ulpian. dari autem procurator etiam abſens poteſt: *& in l. 2.* ait Paul. Caſtr. dummodo certus ſit, qui datus eligitur, & is ratum habuerit: & ibi Accurſ. *in gloſſ. 1.* refert duo eſſe neceſſaria, ut abſens conſtituatur procurator. & quod ſit certus, & quod ratum habeat: & ibi ſequitur Alberic tam *in d. §. fin.* quàm *in l. 2* & hinc Valaſc. *conſult. 344. num. 7.* docet procuratores in contractibus conſtitutos debere conſentire.

Procurator qui acceptavit mandatum, & non fecit diligenter imperata, tenetur ad intereſſe, Surd. *conſ. 365. num. 1. & deciſ. 304. num. 4* Stephan. Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 160. num. 3.* Cur. Philip. *tom. 2. cap 4. num. 9. cum ſeq. lib. 1.*

Procurator ad exigendum non poteſt remittere debitum, *l. mandato generali, ff. de procurator.* Farin. *de deliſt. p. 6. quæſt. 172. num. 39.* & non poteſt confiteri ſe recepiſſe debitum, Cur. Philip *tom. 2. lib. 1. cap. 4. num. 8.*

Procurator ad vendendum rem aliquam, non taxato pretio poteſt ſubſtitutus vendere, ſi in mandato fuit poteſtas ſubſtituendi, Cald. *de empt. cap. 15. num. 50.*

Procurator ratione contractus quem fecit poteſt conveniri, *l. ſervum Titii, ff. mandati, l. vendicantem, ff. de evict.* Gabr. Pereira *deciſ. 40. num. 4.*

Procurator ad emendum, emens videtur ſi non expreſſit emere nomine conſtituentis, & non creditur in hoc juramento procuratoris, qui aſſeruit ſe emiſſe nomine proprio, Menoch. *conſ. 354. num. 111.* Surd. *deciſ. 325. num. 8.* Si verò procurator conſtitutus ad emendum, contra formam mandati emat nomine proprio, dominium & poſſeſſio rei emptæ non transfertur in dominum, ſed in procuratorem ementem: idem Surd. *deciſ. 304. num. 2.* & vide Cald. *de empt. cap. 7.*

Procurator qui eſt dominus litis tenetur deponere. Cabed. *p. 2. deciſ. 137. num. 2.* Phœb. *p. 1. arreſto 46. in fine, & p. 2. arreſto 30.*

Procurator generalis non agit exigentia ſpeciale mandatum, niſi cum aliqua illorum ſpecificatione vel libera poteſtate, *cap. qui ad agendum 4. de procurator. lib. 6* ubi Barboſa *num. 5.* limitat in juramento, & *num 6.* in tranſactione, & *num. 7.* quod procurator cum libera adminiſtratione expedire poteſt omnia, quæ ſpeciale mandatum exigunt, quia mandatum *cum libera* æquiparatur mandato ſpeciali: & *num. 9.* quod non poteſt petere reſtitutionem in integrum, & *num. 12.* idem in cauſa matrimoniali, & *num. 15* idem in abſolutione excommunicationis. Et procurator *cum libera* poteſt tranſigere, Maſcard. *de probat. concl. 1308. num. 10. cum ſeq.* Cur. Philip. *tom. 2. lib. 2. cap. 14. num. 2.*

Procurator debet habere mandatum ſpeciale ad acceptandum collationem, & poſſeſſionem beneficii, gloſſ. & Doct. *in cap. accedens, de præbendis, cap. ſi tibi abſenti 17. eod. tit. lib. 6.* Flamin. *de reſignat. lib. 10 quæſt. 6. à num. 11. & lib. 9. quæſt. 7. à n. 21.* ubi ſecus aſſerit in mandato ad reſignandum. Et ſat dicitur mandatum ſpeciale ad acceptandum beneficia, licèt ſpecialiter aliquod beneficium minimè fuerit nominatum, Flamin. *d. lib. 10. q. 8. n. 33. & 34.* ubi *à num. 36.* quod ſi detur mandatum generale, principalis ratum habere poteſt, *ex cap. ult. de jurejur. in 6.* Secus ſi opponatur de defectu mandati, quia non validatur judicium antea factum, Barboſa

Digitized by Google

in remiſſ.ad Ordinat.lib.3.tit.2.num.6.in fine.

Procurator non admittitur in cauſis criminalibus. Barboſa *in remiſſ.ad Ordinat.lib.5.tit.124 §.14.*

Procuratorem per falſum geſta domino præſente, eidem domino præjudicant, Menchac. *uſufreq. cap.23.num.3.*Cota *in memorab.*verbo *procurator fulſus,pag.711.*

Procuratorem per falſum geſta poſſunt per dominum rata haberi, ſi antea pars non opponat falſitate mandati, aliàs nullo modo, Menoch.*conſ.*100. *num.*38.Azeved.*l.ult.num.7.tit.21.lib.4. novæ recopil.* Barboſa *in l.alia 15.§.eleganter,num.5.ff.ſolut.matrim.* Rota apud Farin.*deciſ.1.num.1.in nov ff.*Si vero pars adverſa non opponat contra mandatum procuratorium, geſta valebunt, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.3.tit.20.§.10. num.5.*

Procurator tenetur ſolvere, quando principalis eſt abſens, & poteſt conveniri,& non poteſt dicere quod conveniant dominum, ex doctrina Pauli per text. ibi *in l.1.§ exercitorem,verſ.item.ff. exercit:act.* idem ſequitur Socin *conſ.* 154. *incip. conſultationem, col.fin.& col.2.* facit text.*in l.procurator qui per evictionem, ff.de procurator.*

Procuratores ſi diverſis temporibus ſint conſtituti, tunc priores videntur revocari per donationem ſecundi, dummodo non exprimat, ſe nolle primum revocare,& quamvis ſecundus procurator nolit ſuſcipere mandatum,Stephan.Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*201. *num.*15.*cum duobus ſequentibus.*

Procuratores plures conſtituti abſque eo quod non appareat poteſtas conceſſa cuilibet inſolidum, non poſſunt procedere,niſi omnes collecti,*cap.ſi duo, in princ.de procurator.in* 6 Gloſſ. *in pleribus* 32.*ff.de procurator.* Grat. *forenſ. cap.* 201. Caſtil. *controverſ. lib.5.cap.*120.*num.*9.quod limitatur in terminis ejuſdem *cap.ſi duo, §.ſanè,* in executoribus teſtamentorum,ne differatur ſatisfactio voluntatis defunctorum in ſpecie, *cap.ult.§.1.de teſtam.lib.6.*Tiraq.*de pia cauſa,privileg.*166.Capella Toloſ.*deciſ.*282.

Procurator conſtitutus in qualibet materia cum juramento de non revocando; poteſt, non obſtante juramento,revocari, ut per plures citatos à Barboſa *ad .cap.fin.de procurat.lib.6.num.9.* in gloſſ.verbo *revocatus* Revocatio mandati probatur ex eo quod dominus alium in locum procuratoris ſuffecerit habilem & acceptantem,*c.is qui 3. de procurat. in 6.*Maſcard.*de probat.concl.*1013.*num.*15.

Procurator ad recipiendum non poteſt agere in judicio,Cot.*in memorab.*verbo *procurator, pag.*710. Cald.*de empt.cap.*15.

Procurator poteſt ſe obligare ad ea, quæ de conſuetudine poni ſolent in contractibus, Mendez *in praxi ſæculari, lib.3 cap.22.num.30.*

Procurator qui acceptavit pecuniam ad emendum nomine mandantis, & emit nomine proprio, committit furtum Surd *deciſ.*304 *n.*13.

Procurator ſpecialis licèt ignores mandatum,valent tamen geſta ab eo,Stephan.Grat. *diſcept.forenſ. cap.*170.*num.*21.*cum ſequentibus.*

Verbo Proditor.

PRODITOR quis dicatur? Vide Burg. *conſ* 22. *num.*16. Menoch. *de arbitr.lib.*2.*caſu.*361.*n.* 24. com.*tom.3.var.cap.3.num.5. verſ. advertendum.* Et dicitur proditor ille qui veneno occidit, Cov. *lib.2. var.cap.*20.*num.* 7.*verſ. tandem,* Gom. *d.cap.num.* 7. Duen.*reg.*68.*verſ.octavò limit.* Hyppolit.*in rub.ff.ad leg.Cornel. de ſicariis, num.5.*Et propinans venenum dicitur proditoriè facere, Bobadil. *in polit. tom.* 1. *lib.2.cap.14.num.*74.Valaſc.*tom.* 1.*alleg.*13.*num.* 134. ubi *num.*135.quod in hoc crimine proditionis litera ſecuritatis concedit delinquentibus ſolus Præſes cauſarum criminalium, non alii Præſides provinciales, ex Ordinat. *lib* 1.*tit.*58. § 40. *in novis*, & ipſe ſolus de ejus accuſatione cognoſcit.Et in propinante venenum judex debet eſſe facilior & promptior ad torturam, & hoc expediri poteſt.die feriata, Cota *in memorab.*verbo *homicidium, pag.*309. Et homicida proditor, ab Eccleſia invitus eſt repellendus, *cap.* 1. *de homicidio*, Cov.*ubi proximè.*

Verbo Promissio, Promittens.

PROMISSIO facta per verba generalia, & curialia, vulgò *comprimento*, non inducit obligationem, Barboſa cum ab eo citatis, *ad cap.cum veniſſent 5.ne inſtit.num.* 5.

Promiſſio de facto alieno regulariter non valet, *l.ſicut reus, ff.de fidejuſſor.* cum aliis, ut per Cardoſ. *in praxi jud.& advocat.*verbo *promiſſio,n.*26.

Promittens pro alio videtur promittere tanquam fidejuſſor, Surd.*deciſ.*297.*n.*9.*&* 10.

Promittens ſe facturum & curaturum, conſtituitur in mora abſque interpellatione, Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 67 *num.* 3 Pollicitatio, ideſt promiſſio, quid operetur, vide Perez *l.3. tit.8. lib.3. Ordinam. pag.* 611. *cum ſeq.* Gabr. Pereira *deciſ.*54. *num.*2.*cum tribus ſequentibus.* Et pollicitatio mentalis ad pia obligat, ex Beja *reſponſor. caſuum conſcient. p.2.caſu* 17.

Verbo Proprietas.

PROPRIETATIS,ſeu prædii pars dicitur, quod perpetuo in eo ſervit, & non poteſt auferri, *l. fundi nihil, §. Labeo l. cætera* 43. *§. hoc ſenatuſconſultum, p.*2.*ff.de legat* 1. per quæ jura reſolvunt, cum aliis citatis,Tiraq.*de retract.lig. §.1.gloſſ.2.num. num.*115.*& de jure mariti, gloſſ.2.num.* 46.*& de jure primog.quæſt.*48.*num.*6. Barboſa *in l.divortio, §. ult. p* 1.*num.* 125.*ff.ſoluto matrim.* qui plures alios citat, facit text. *in l.aulia 76. ff. de contrah. empt. l. granaria* 19.*ff.de actione empti*; & gloſſ. *in d.l.fundi*, verbo *cohæreant. ibi*, Si ſunt immobilia, vel quaſi, & vide eundem text. ibi: Multa etiam defoſſa eſſe, &c. & Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 86. *§.* 15. *num.*1 & ibi per eum citatis adde Cur. Philip. *p.* 2. *Zuizio civil* §.15. *à n.*5. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.cap.*564. *num.*39. *cum ſequentibus.*Et pertinentiæ quæ dicantur? Vide Menoch. *conſ.*140.*num.* 24. *& de præſumpt.lib.3. præſumpt.*99. Anton. Gabr.*lib.*6. *de verbor. ſignificat. concl.* 10. Gregor. *l.* 68. *tit.* 18. *p.3.*verbò *pertenencias*,Valdeſ. ad Soar. *p.*83. Tiraq. *de retract.lig.§.36.gloſſ.3.n.*4 Brunor. à Sole *in locis commun.*verbo *pertinentia.* Et de pertinentiis Caſtri vide Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.*62 Menoch.*conſ.*395 *num.*23. *cum ſequentibus, & dicta præſumpt.*99.Cald.*de empt.cap.* 22. *num.* 11. *cum ſequentibus*, *& num.* 14. Grat. *forenſ. cap.*657. *num.* 21. *&* 22. Et appellatione fundi veniunt omnia quæ ſunt in fundo, *l. fundus eſt, & l.quæſtio eſt*, & ibi Rebuff. *ff. de verbor.ſignific.* Ceval. *deciſ.*51. Menoch.*conſ.*478.*num.*76.Item plantare non licet prope ſolum vicini, niſi certo ſpatio dimiſſo, *l.ult.ff.finium regund.* Et qui plantavit ſciente ac patiente vicino, non eſt eradicandum. Gloſſ. *in l. Maviana, ff.de ædificiis privatis* Gratian.*forenſ.cap.*314. *num.*7. *&* 8.

Verbo

Digitized by Google

Verbo PROROGATIO.

PRorogatio intelligitur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus, *l. lecta, ff. ſi cert. pet. l. Labeo*, §. 1. *ff. de arbitris*, Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 22. *num.* 69. Cald. *de empt. cap.* 23. *num* 65.

Prorogatio actuum non conſiſtit, Menoch. *de arbitr. quaſt.* 67. *num.* 7.

Prorogatio non datur in his quæ ſunt Principi reſervata, Cald. *de nominat. quaſt.* 21. *num.* 83. Quid in cauſis criminalibus, Vide Clar. *lib.* 5. §. *fin. quaſt.* 42. Gregor. *l.* 15. verbo *reſpondi ſe, tit.* 1. *part.* 7. Perez *l.* 1. *tit.* 4. *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 528. & alia prorogatione, vide apud Menchac. *uſufrequent. cap.* 14. Barboſa *ad l.* 1 *ff. de judic.*

Verbo PROTESTATIO.

PRoteſtatio conſervat jus proteſtantis ne pereat, *l.* 4. §. 1. ubi Bart. *ff. quibus modis pignus*, Surd. *de alim. tit.* 6. *quaſt.* 3. *num.* 43. *& quaſt* 4 *num.* 6. *& tit.* 9. *quaſt.* 26. *num.* 136. *& deciſ.* 246. *num.* 11. Stephan. grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 151. *num.* 11. Et non operatur, ſi nihil ſit reſervabile, Surd. *dicta quaſt.* 4. *num.* 7. Et non poteſt in iis, quæ pendent ab animo proteſtantis, *l. alimenta, Cod. de negot. geſt.* Surd. *d. quaſt* 3. *n.* 47. *& quaſt.* 9. *num.* 23. *& deciſ.* 62. *num.* 34. *cum ſequentibus* Gabr. Pereira *deciſ.* 126. *num.* 6. Phœb. *deciſ.* 148. *num.* 13. *cum ſequentibus*, *p.* 2. Et non juvat in dependentibus à jure, Surd. *d. deciſ.* 62. *num.* 35. *& d. tit.* 6. *quaſt.* 8. *num.* 25. ubi *num.* 66. quod proteſtatio animi declaratoria poteſt fieri abſente parte. Deinde ſi pars adverſa ſit præſens proteſtationi, & non opponat, videtur conſentire, Surd. *deciſ.* 32. *num.* 11. *&* 12. Cald. *de reſolut. emphyt. cap.* 17. *num.* 10. *illat.* 27. & in his quæ pendent à voluntante proteſtantis ſtatur ejus proteſtationi, Phœb. *d. p.* 2. *deciſ.* 150. *num.* 19. ubi *num.* 20. ait non requiri quod hæc proteſtatio fiat in ſcriptis, aut cum cauſa: & *num.* 21. quod ſi quis ſortem recipiat ſalvo jure uſurarum, vel pœnam petendi, proderit talis proteſtatio, ſicut etiam proderit ſi quis tributum ſolvat, cùm ab eo ſit immunis, proteſtatus abſque immunitatis ſuæ præjudicio ſe id facere, vel cùm quis major effectus proteſtatur ſe nolle habere ratum contractum in minore ætate geſtum, & quod proteſtatio facienda eſt præſente eo cui fiat ne proteſtatus ejus facto obligetur: & quod proteſtatio poſt jus quæſitum fruſtra fit, & proteſtatio contraria nihil in jure operatur.

Proteſtatio contra jus non relevat proteſtantem, Cald. *de empt. cap.* 19. *num.* 48.

Proteſtatio poſt factum non prodeſt, & contrario facto non ſuffragatur, & nihil operatur nec, relevat proteſtantem, ex citatis per Barboſ. *in locis commun. lit. P, num.* 70. quibus adde Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 681. *num.* 8. *cum ſeq.* Farin. *de delict. p.* 4. *conſ.* 30. *num* 111.

Proteſtatio & reclamatio non valet, niſi fiat notificatio, & intimatio parti, Auth. *ſi omnes, Cod. ſi minor ab hæreditate ſe abſtinuerit*, Gam. *deciſ.* 275. *n.* 3. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quaſt.* 1. *n.* 195. *cum ſequentibus*. Sanch. *de matrim. lib.* 2. *diſp.* 43. *num.* 19. Phœb. *deciſ.* 147. *num.* 11. *p.* 2.

Proteſtatio clandeſtina, & abſque citatione partis non juvat, maximè ſi fiat ex cauſa aliqua, Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 524. *num.* 33. *&* 34. Et quando quis juſtè timet coram parte proteſtari, valet proteſtatio clam facta, & habetur perinde ac ſi præſente parte, vel conſentiente facta fuiſſet, Mendez *in praxi, lib.* 4. *cap.* 9 *à num.* 5.

Proteſtatio ſimplex & contradictio ſufficit, ut non videatur quis conſentire actibus præcedentibus, licèt ordinariè non impugnet, & proteſtatio præcedens tollit omnem conſenſum, Abb. *in cap.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* Salicet. *in l. ſi quis ad ſe fundum*, *num.* 8. *C. ad legem Juliam de vi*, Surd. *deciſ.* 154. *num.* 19. Paul. *in l. ſi de vi, n.* 4. *ff. de judic.* Et impedito non eſt neceſſaria proteſtatio, Menoch. *conſ.* 100. *num.* 118. Cald. *de renovat. quaſt.* 5. *num.* 23. Alia de proteſtatione vide per Flamin. *de reſign. lib.* 13. *q.* 1. *num.* 90. *cum ſequentibus*, Phœb. *p.* 2. *deciſ.* 148. *cum ſequentibus*.

Verbo PROTONOTARII.

PRotonotarii extraordinarii abſque numero potiuntur iiſdem privilegiis, quibus ſeptem Ordinarii Protonotarii, & pileo nigro utuntur, & rocheto, aut mantelleto, in ſignum quod ſunt Prælati qui etiam exempti ſunt à juriſdictione Ordinariorum, dum deferunt habitum cum rocheto, aliàs non, vel actu officia ſua exercent cum habitu ſupraſcripto, ex Bulla Leonis X. 8 incip. *Sacro approbante*, ubi etiam quod ſubjacent juriſdictioni Ordinariorum in cauſis non excedentibus ſummam triginta ducatorum auri de Camera, ut probat Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. cap.* 12. *de Protonotar. Apoſt.* Beneficia Protonotariorum Apoſtolicorum, etiam non participantium ſunt reſervata, *per extravag. Ad regimen, Benedicti XI. ſub tit. de præbend. inter commun.* Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 1. *num* 204. Barboſa *de offic. & poteſt Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 73. *à num.* 32. *juncto num.* 34. Loter. *de re benefic. lib.* 2. *quaſt.* 28. *num.* 44. ubi *quaſt.* 29. *num.* 12. quod ſunt reſervata beneficia Protonotariorum creatorum à Legatis: De origine notariorum, & protonotariorum agit Cæſar *de Eccl. ſiaſt. Hierarchia, quaſt.* 2. *proœm.* §. 3. *num.* 6. Et de protonotariis, vide remiſſivè Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel gloſſ.* 51. *num.* 9.

LITERA Q.

Verbo QUALITAS.

QUALITAS odioſa poſita in una parte, non cenſetur repetita in alia, Menoch. *conſ.* 315. *num.* 15.

Qualitas perſonæ inducit fraudis præſumptionem, *l. ſi quis, ff. de uſufructu*, Surd. *deciſ.* 326. *num.* 89. & multùm attenditur. Aym. *conſ.* 73. *num.* 22.

Qualitas certo tempore requiſita non ſufficit quod ſuperveniat, *l. quid ergo, ff. de iis qui not. infam.* Surd. *conſ.* 548. *num.* 3.

Qualitas in una ratione videtur in alia repetita addit. ad Farin. *p.* 4 *conſ.* 65. *lit. F.*

Qualitas ab ſtatuto requiſita priùs debet probari ex Dec. *conſ.* 540. *in princip.* Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 13. *n.* 241. Idem etiam eſt quando requiritur ex pacto, Surd. *deciſ.* 320. *n.* 6. Nec ſufficit de eo conſtare per præſumptionem juris, Stephan. Grat. *diſceptat.*

Digitized by Google

ptat.forenſ.cap.90. num.25. Et ubi deficit, vide Cald. conſ.30.num.49.

Qualitas verbum reſpiciens determinat uniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur, Surd. *deciſ.* 88.*num.*223 & *deciſ.*322.*n.*10.

Qualitas mutatur per mutationem perſonæ, *l. locato, §.fiſcus, ff.de publican.& vectigal.l.per procuratorem* 89.*ff. de acq.hæred* Cald. *conſil* 30.*n.*49.

Qualitas adjuncta per modum adjectionis non qualificat diſpoſitionem, Cald. *in reſponſo pro Societate JESU, num.*12.

Qualitas non poteſt ſperari ab ipſa diſpoſitione, ex Stephan.Gratian, *diſceptat.forenſ cap.* 416. *n.* 12. & *cap.* 546.*num.*16.

Qualitas reſpiciens plura determinalia, debet omnia æqualiter determinare, *l. nam hoc jure.ff. de vulgari,* Grat. *forenſ.cap.*752.*n.*27.

Qualitas naturalis potius attenditur, quàm accidentalis, *l.qui habet,ff.de tutel.*

Qualitas quando in lege requiritur pro forma, ſemper illa priùs adeſſe debet, ut legis diſpoſitio locum habere poſſit, *l. cum hi, §.ſi prætor,ff.de tranſact.* Gam. *deciſ.*45. *num.*2. Et non ſufficit adimpleri formam per æquipollens, *l.qui per ſalutem,ff. de jurejur.*

Qualitas à lege repetita ubi ceſſat etiam in caſu particulari, ceſſat quoque legis diſpoſitio, *l.4. §. toties,ff.de damno infecto,l.1. §.loquitur, ff.de aqua quotid. & æſt.l.hos accuſare,§.omnibus, ff.de accuſat.cap. indemnitatibus, §. pen. de elect.lib.6.* Cald. *conſ.* 30. *num.49.verſ. quamobrem illa qualitas.*

Qualitas verborum eſt mentis teſtimonium, ex Flamin. *de reſignat.lib.1.quæſt.13.n.29.*

Qualitatem rei ſuæ quilibet præſumitur ſcire, & valorem bonorum ſuorum, *l. quiſquis, C.de reſcind. vendit.* Surd. *deciſ.*179.*n.*7.& 8.

Qualitates plures quando inſimul concurrere debent, non ſufficit ſi una adſit, niſi omnes concurrant *l.ſi hæredi plures,ff.de condit.inſtit.§ pen.inſtit.de hæred. inſtit. cap.ſin. de verbor. ſignificat. lib. 6.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſſ.1 . num.*100.

Qualitas quæ in libello exprimitur, & juriſdictionem tribuit, ſufficit ad fundandam juriſdictionem judicis citantis, & habetur pro vera & probata, donec contrarium in proceſſu conſtet, Gabr. Pereira *deciſ.*43. *num.*8. De qualitatibus quando eſt facienda mentio? Vide Garc. *de benef.p.7.cap.1. num.48. cum ſeq.* & Phœb.*p.2.dec.ſ.*151.*num.*50.ubi ait quod non ſolùm probanda eſt qualitas legis, ſed etiam requiſita ad talem qualitatem.

Verbo QUERELA.

QUERELA eſt remedium peculiare competens iis qui conqueruntur apud ſuperiorem, in quibus ex juris diſpoſitione appellatio non procedit, Socin.*reg.* 40. & in illius defectum locum habet, *l.ult.§.illud, in fine,* ubi Bald.*C.de tempor.appellat.* Obſervant gloſſ. 1. *in cap.2.de Procuratorib.*Felin. *in cap.querelam, n.10. de jurejur.* Marant.*de Ord.judic. p.6.Cod. de appellat.num.*102. Cov. *pract.cap.9.n.* 2 poſt alios Duen. *reg.43. lib.*2. Franciſc. Herculan.*de attent.cap.11.num.2*

Querelæ debet fieri declaratio, quæ requiritur in *l.libellorum,ff.de accuſat.* & tradit Mendez *in praxi, lib.5.cap.1.num.52.* & ita debet obſervari in querela ſicut in accuſationibus, juxta uſum communiter receptum in tribunalibus hujus Regni, ut refert Doctor Antonius Correa *in fragment.ad Ordinat.lib.5.in princ p.num.33.*

Querela ut contra jurantem detur, à Rege impetrari poteſt, ne detur occaſio perjurii, Phœb. *deciſ.69.num.7.p 11.*

LITERA R.

Verbo RATIFICARE, RATIFICATIO.

RATIFICATIONIS varios modos vide per Maſcard. *de probat.concl.* 1255. *n.36.cum ſequentib.*Montan.*de tutel. c. 33.num.537.cum ſequentibus,& n.567. cum ſequentibus.*

Ratificatio ſolo temporis curſu præſumitur, Menoch. *conſ.371.num.22.*

Ratificatio fieri poteſt abſente parte. Bart.*in l.quo enim,in fine, ff.rem.ratam haberi,* Menoch.*conſ.371. num.18.*Surd.*deciſ.70.num.* 18. & debet fieri re integra, Bart.*in l.ſi uxor, §. ſi quis uxorem,ff.de adulter,* cum aliis de quibus per Surd. *deciſ.111.num.1.* Et ex quibus actibus inducatur ratificatio? Vide Montan. *dict. cap. 3.num.537.cum ſeqq.*Surd.*deciſ.221,num.3.* Et quid in recipiente pretium venditionis, vel cenſum promiſſum, ſeu in alio qui agit ex contractu celebrato? Vide eundem *deciſ.tit.num.4.*ubi quod ratificatio contractus inducitur ex receptione pretii, ſeu cenſus, & *num.5.*Et petens terminum ad ſolvendum videtur ratificare contractum, Aym.*conſil.237.num. ult.*Montan.*d.cap.33.num.539.*

Ratificare non videtur ignorans, Menoch.*conſ.* 120. *num.37.*Stephan.Grat.*diſcept.forenſ.cap.565.num.46.* Et ratificatio debet fieri tempore habili. Phœb. *deciſ 170.num.16.cum ſeqq.p.2.*

Ratificatio retrotrahitur per fictionem, non tamen verè cenſetur factus contractus per ratificationem, Bart. *in l. ſi qui pro emptore, ff.de uſucapion.*relatus à Tiraquel. *de retract. lign.§. 2. num. 72.* quæ fictio non poteſt habere locum, niſi ubi datur æquitas, juxta eundem Bart. relatum per Tiraquel. *ubi proximè.*

Ratificatio non trahitur retro quando agitur de præjudicio tertii, gloſſ. in reg. ratihabitionem, de *regul. jur.lib.6.* Surd qui alios citat, *deciſ.145 num.8.* maximè ſtante legis prohibitione, quæ contractum annullat, aliàs juris diſpoſitio redderetur eluſoria, idem Surd. *deciſ.53.num. 11.* ubi quod actus omninò nullus confirmari non poteſt. Poteſt poni exemplum in lege Regia, *lib.1.tit.78.* §.14. quatenus prohibet contractum fieri emptionis & venditionis ante ſolutam gabellam, ut ſi fiat, non poſſit poſtea ratificari maximè quia datur præjudicium tertii, nempe Regis, cui gabella debetur ex priori contractu; ideo ratificatio facta in ſecundo non valet.

Ratificato actu meo nomine geſto, fingitur geſtus eo loco, quo fuit celebrata ratificatio. Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.124. num.31.* Alia de ratificatione vide per eundem *d.cap.565. num.47.cum ſeqq.* Surd. *deciſ.33.& 459. num.12. cum ſeqq. & deciſ.231.num.11.cum ſeqq.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo RATIHABITIO.

RATIHABITIO non trahit ad incogitata, Menoch. conſ.2.num.294.& ſeq.

Ratihabitio mandato æquiparatur, reg. ratihabitio, de reg. juris lib.6. cap pen. de ſentent. excom. eod. lib.& ex dictis tradunt Bald. in l. non ideo minus, num. 20. cum ſeq.. Cod. de accuſat. Clar. lib.5. §. fin quaſt. 87. num.5. Farin. de delict. p.4. conſ.104. num.18. Barboſ. ad cap quoties 2. de pact. num.1.

Ratihabitionis effectus non procedit dato tertii præjudicio, cui medio tempore, vel aliter aliqnod jus quæſitum eſt, argum text. in l. ſi partem, §. ult. ff quemadmodum ſervitus amit. docet Bart. in l. aliena, in princ. ff. de pignorat. act. & in l. cùm indebitum, §. ſi procurator, ff. rem ratam haberi, communis per Tiraq. de conſtit. p.2. ampliat.16. .5. Plaza de delict. cap. 18. num.3. & eſt de mente gloſſ. in d reg. ratihabitionem, lib.6. & eſt text. in cap. ſi pro te, & in cap. quamvis de reſcriptis, eod. lib. Barboſa in cap.2. de pactis, num.2 Gratian. diſcept. forenſ. cap.573. num. 27. quem vide num.23. cum ſequentibus, & Tiraquel. de retract. lig. §.1. gloſſ.10. num.71. ubi num. 72 quod trahitur retro ſecundùm fictionem, non veritatem, de quo etiam Barboſa ubi proximè.

Ratihabitio abſentis facit ut illi jus acquiratur per ſtipulationem notarii, Vincent. de Franch. deciſ.339 Peregrin. de privileg. fiſci, lib.6. tit.1. num 23. Valdeſ. ad Soar. pag. 79. Maſcard. de probat. concluſ. 1157. num.112. Avend. ad l.22. Tauri, gloſſ.1. n.15. Cald. de poteſt. elig. cap.6. num 9. & in reſponſo pro ſocietate JESU, num.18. & de empt. cap.34. per totum, Surd. deciſ.111. Sanch. de matrim. lib.1. diſp.7. n.11. Farin. p.4. deciſ.48. n.3. & ibi additio, Gratian. diſcept. forenſ. cap.531. n.43. & cap.575. n.14. & 15. & de revocatione vide Phœb. p.2. deciſ.105. & 170.

Verbo RATIO.

RATIO ubi eſt eadem, debet eſſe eadem juris diſpoſitio, ex citatis per Barboſ. in locis commun. li. R. num.6. quibus adde Rebuff. tract. de pacific. poſſeſſor. num.159 Cald. de empt. cap.1. num. 7. Flamin. de reſignat. lib.11. quæſt.10. n.17. cum ſeq. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcop Neap. lit. p.2. deciſ.154. num.4. Gabr. Pereira deciſ.59. num.9. Et ubi eſt eadem ratio dicitur adeſſe eadem lex, non extenſivè ſed comprehenſivè, ut per Barboſ. ubi proximè, cui adde Flamin. de reſignat. lib.5. quæſt.4. num.10. Molin. de primog. lib.1. cap.4. num.20. & Authorem ad cap. cùm dilecta 4 num.2. de confirmat. utili, & in cap. tranſlatio 3. de conſtitut. num.6.

Rationem ſufficit allegare etiam ſine lege, l. ſcire oportet, §. ſufficit, ff. de excuſat. tutor. Gom. ad l. 9. Tauri, num.65.

Ratio legis magis attenditur, quàm diſpoſitio, & præfertur verbis, Surd. deciſ.19. n.1. Gonzal. ad reg.8. Cancel. gloſſ.48. num.55. Et ratio diſpoſitionis eſt ipſa diſpoſitio, Cald. in l. ſi curatorem, verbo vel adverſarii dolo, n.38. ad finem, C. de revocandis donat. Molin. de primog. lib.1. cap.5. num.8.

Ratio bona debet omnes caſus reſpicere & concludere de neceſſitate, Surd. de alim. tit.9. quæſt.16. num. 8. & 9.

Rationes vulgò, contas, dum non ſunt approbatæ à partibus, nec judicatæ per ſententiam, ſemper poteſt tractari de errore illarum, text. in l. in ſtar, C. de jure fiſci. lib.10. l. unic. Cod. de errore calculi, Avil. ad cap.30. Prætor. verbo façan pagar, num.5. Et non poteſt quis compelli ad certæ ſummæ reſtitutionem, niſi factis computis, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.494. num.5.

Rationibus ſemel redditis & calculatis, non poteſt quis denuò urgere ad iterum calculandum, l. ſemel, Cod. de apochis public. lib.10. affirmant ſcribentes in cap. unico, de clerico agrot. lib.6. ſequitur Socin. Senior. conſ.92. num.1. lib.4 Dec conſ.94. num.4. Bart. in l.2. C. de jure fiſci, lib.10. Farinac. de delict. p. 4. conſ.96. Cur. Philip. p.1. § 17. num.27. Guter. de tutel. p.3. cap.1. num.11.

Rationem reddere eſt vulgò, facer conta per receita è deſpeza, l. cùm ſervus, l. qui ſub conditione, ff. de condit. & demonſtr. Et exactè ſunt reddendæ cum circunſtantiis dierum, locorum, & ſummæ, Neviz. ad l.2. Cod. de navicular. lib.11. num.6. Et qui tenetur reddere, debet conficere librum, Farin. de delict. p.7. in fragm. num.49. cum ſeqq.

Rationem qui jubetur reddere poteſt petere ut dentur calculatores, l. ſi cui libertas, ff. de condit. & demonſtr.

Rationem tenetur reddere qui de negotiis alterius agit, l.1. §. officio, & ibi Doct. ff. de tutel. & rat. diſtrah. cap qualiter & quando 2. de accuſat. Boër. deciſ 59. Aym. conſil. 218. Menoch. de arbitr. caſu 209. Cur. philip. tom.2. lib.2. cap. 9. Guter. de tutel. p 3. cap.1. à num.9. & cap 45. num. 4. cum ſeqq. Rebuff. in l. boves, inter edere, pag. 393. ff. de verbor. ſignific. Et talis tenetur reddere rationem rei quam reliquit recuperare per negligentiam, l. ſi ſine, §. Modeſtinus, ff. de adminiſtrat. tutor. latè Menoch. de arbitr. caſu 209. num 32. Roland. conſ.49. vol.1. Surd. deciſ.304. num.4. Et tenetur reddere rationem arbitrio boni viri, Pariſ. conſ.83. num.7. vol. 1. Et non poteſt reddere rationem per procuratorem, Avil ad cap.27. Prætor. verbo entreguen, num.22. Et omnis negotiorum geſtor tenetur habere librum, vulgò de receita è deſpeza, ut videatur ordo, & conſequatur veritas, Roman. conſ 412. Dec. conſ.116. poſt num.7. Socin. junior conſ.148. num.9. lib. 2. Guter. de tutel. p.3. cap.1. num. 31. & num. 63. Farin. de delict. p.4. conſ.96. num.44. cum ſeqq. & num.52. & part.7. in fragm. num. 47. cum ſeqq. & deciſ. 767. in noviſſ. Et tenetur exhibere libros rationum ſuæ adminiſtrationis, Cur. Philip. d. cap.9. num.30. & 31. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 563. num. 30. ubi alia adducit, numeris ſequentibus. Et ſi in tali libro fuerit confuſio, arguitur dolus, Alexand. conſ.74. num.2. lib.7. Cur. Philip. de l.2. cap.8. num. 21. & cap.10. num.10.

Verbo RECONDUCTIO.

RECONDUCTIO tacita in prædiis ruſticis ſolùm cenſetur facta uſque ad annum, Aym. de antiquit. temporum, p.4. num.106. Et attenta conſuetudine hujus Regni in domibus datur tacita reconductio, ſicut in prædiis, Gabr. Pereira deciſione 87. num.2. Et reconductio tacita non admittitur quando fuit celebrata conductio per ſcripturam publicam, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p.5. collect. 1543.

Verbo RECONVENIRE, RECONVENTIO.

RECONVENTIO fit coram judice conventionis, Barboſa ad cap.1. de mutuis petitionibus, à num. 2.

Reconventio & compenſatio æquiparantur, leg. neque; Cod. de compenſat. facit text, in l. 1. ff. de

verum

Digitized by Google

rerum amotar. & *in l.ampliùs non peti, ff. rem ratam haberi.*

Reconventio coram arbitro non datur, Barboſa *ad cap.cùm dilectus 6.de arbitr.num.2.*

Reconventio in Regno Luſitaniæ poteſt fieri in quacunque parte proceſſus, cum hac tamen limitatione, quia ſi facta fuerit poſt litis conteſtationem, non poteſt ſimul finiri cum conventione, ſed debet fieri in actu particulari. Mendez à Caſtro *in pract. Luſit.2.p.lib.3 cap.8. num.5.*

Reconvenire non poteſt laïcus clericum ſuper re ſpirituali, & ſuper actione, quæ infamat, ut furti, & injuriarum, Speculat.*in tit.de reconvent.§.nunc dicamus,num.*8.Marant.,*de ord judic.p.4.diſt.6.num.53.*
Reivendicatio præſuponit dominium ex parte actoris, & poſſeſſionem ex parte rei conventi, *l.is qui, l.officium, l.in rem, ff.de rei vendicat.§.omnium, Inſtit.de action.*Marant.*de ord.judic.p.4.diſt.3.num.48.* Afflict. *lib.1 conſtit fol.239. num.4.* Maſcard.*de probat.concl.*546. Gondiſal. Soar. de Paz *tom. 3. cap. 1. §.5.num.4.*

Verbo Recusare, Recusatio, Recusatus.

RECUSATIO in ſcriptis proponenda eſt. Barb. *ad cap.quoniam contra 11.de probat.n.26.* De variis cauſis recuſationum, vide Rebuff. *ad leges Gallia tom.3.titul.de recuſat.art 9.gloſſ.unica, à n. 9*

Recuſationis exceptio eſt dilatoria, & debet opponi ante alias exceptiones dilatorias, & ante litis conteſtationem, Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *recuſatio,num.1.*ubi *n.12.cum ſequentibus,* agit de cauſis recuſationis.

Recuſatus ſi ſit vir integerrimus, & valde religioſus, vel in quo ceſſet ſupicio, non dicitur ſuſpectus nec poteſt recuſari, Tiraquel. *de pœnis, quæſt. 51. num.60. cum ſequentibus,* Rebuff. *de probat. teſtium, num.189.* Cot.*in memorab.*verbo *Legalitas,* Valaſc.*de partit. cap. 9. num. 20.* Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ.cap.100.num.15.*

Recuſari poteſt judex, qui aperuit animi ſui opinionem, Phœb. *arreſto 41.p. 2.*

Recuſari non poteſt judex electus de ejuſdem partis conſenſu, Auth. *offeratur, Cod.de litis conteſtat.cap.cùm olim, de cauſa poſſeſſ.* Maſcard. *de probat.concl.951. num 42. cum ſeq.* Perez. *l. 1. titul. 5. lib.3. Ordinam,pag.569.* Azeved *l.7.tit.18.num.62. lib.4. nova recopila.* Marant.*de ord. judic.p.6. actu 2. num.76.pag.274.* Valaſc. *de partit.cap.9.num. 23* ubi *num.24.* quod poteſt recuſari ex cauſa nata & ſuperveniente de novo.

Recuſare poteſt minor judicem etiam poſt ſententiam latam, & reſtituitur contra talem recuſationem quam tempore debito non obtulit, Palat.*in repetit. cap.1.§. 25.n.9.verſ.ampliabis quinto,*Cov.*pract.c.26. num.4.* Menoch. *de interdict. remed.ult. retin. poſſeſſ. num.55.* Guter. *pract.lib.1 quæſt. 52. ad finem,* facit totus tit. *Cod.ſi minor adverſus rem judicatam, l.minor autem,& l.minor 25. an.*& ibi Doct. *ff.de minor.*

Recuſari non poteſt merus executor, gloſſ. *in cap. novit, de appellat.* & ibi Doct. *& in cap.ſuper eo 2. eod.titul.* Lex Regia Luſit. *lib.3.tit. 21. §. pen.* Perez. *ad leg.Ordinam. titulo 5. lib.3.leg.1.pag. 567.* Phœb. *arreſto 44.p.2.* Navar. *in repetit. cap. cùm contingat, de reſcriptis, 10. cauſa nullitatis, num. 9.* reſolvit ſecus eſſe ſi non eſt merus, ſed mixtus, & aſſumit partes judicis.

Recuſari non poteſt judex poſt latam ſententiam quia jam functus eſt officio ſuo, & poſt latam ſententiam cenſetur perſona privata, & ſic quoad illam cauſaam judex eſſe deſiit, *l.judex poſtquam, ff. de re jud.* quod adeo verum eſt, ut delegatus, ſi ferat ſententiam nullam, non poteſt amplius de ejus nullitate cognoſcere, ex text *in l.ſi ut propoſis, Cod.quomodo & quando judex,*quia delegatus juriſdictionem habet jure alieno, nempe ex perſona delegantis, qui uſum tantùm ei conceſſit, *l.1. §. qui mandatam, ff.de offic.ejus cui mandata eſt juriſdictio.*Alia de recuſatione: vide per text. *in l.apertiſſimi 14.* ubi Barboſa,*Cod.de judic.*

Verbo Reditus.

REDITUS qui ſint; Vide Navar. *in Apologia de reditibus, quæſt.1.monito 1.pag* 308.Theſaur. linguæ Latinæ verbo *Reditus*? ſunt enim reditus, id eſt proventus, quod ſingulis annis redeant, & in quo differant à fructibus, & obventionibus, vide Jaſ. *in leg.ſi Urbana prædia, num.6 ff.de condict. indebiti,* Menoch.*conſ.66.num.10.*Rebuff.*in l.frugem 77. ff.de verbor. ſignific. p.358. cum ſeq & in concordat. tit.de collect. §.volumus, pag.659.& de pacif.poſſeſſor num.99.* Chaſſan. *in conſuet. Burgundiæ,rub.4.§.17.* verbo *, & faire, fol.* 184. Tiraq.*de retract.lig.§. 15. gloſſ.1.num.24.* Gonzal.*ad reg.8 Cancel.§.7 procœmiali num.186 cum ſequentibus,* ubi *à num.189.*tradit quid ſignificent reditus, proventus, & emolumenta in literis Apoſtolicis appori ſolita.

Reditus annui, vulgò cenſus, ſunt liciti, Cov.*lib.1. var. cap.9.n.8.& lib.3.cap.9.cum ſequentibus,uſque ad cap.11.* Valaſc.*de jure emphyt.quæſt. 32.n.8.*Et veniunt appellatione immobilium, ut per Stephan.Gratian. *diſceptat.forenſ.cap.29.num.1. & per totum.* Barboſ. *ad Clem.1.de verbor.ſignif.n.15.* Aloyſ.Ricc.*in collect. dec.p.5.collect.668.& in praxi fori Eccleſiaſt.deciſ.44. & deciſ.Cur.Archiepiſc.Neapol.p.1.deciſ.134.*Valaſc. *de jure emphyt.quæſt.12.n.5.& 6* ubi quod in his non poteſt conſtitui emphyteuſis, quia jura ſunt incorporalia, & non res ſoli Et de cenſu vide Gregor. Lopez *l.28.* verbo *el cenſo, tit.8.part.5.* Perez *tit.7.l.5. Ordinam.p.185.& lib.8.p.29.*

Reditus annui poſſunt vendi ad vitam alicujus, ex Bernardo Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.2.concl.8.*

Verbo Regnum.

REGNÒ ſuccceditur uſque ad milleſimum gradum, Molin. *de primog.lib.1.cap.3.n.14.* Cabed. *deciſ.51.n.9.p.2.* Bernard.Græv. *in pract.Cam. Imper. lib.2. concluſ.150.num.4* Et Regni ſucceſſio defertur jure hæreditario, ut probatur *in alleg.juris pro Dom. Catharina. allegat.1. num 34. cum ſequentibus:* idem probat Valaſc. *in lib. cui titulus, Juſta Acclamaçaon del Rey Don Joaon IV. de Portugal.p 2.ponto 1.§.4. n.12. cum ſequentibus.*Et de effectibus repræſentationis in hac materia, vide *in d.allegat.juris,quæſt.3.n.21 & 22.& q.4.per totam,& quæſt.5.per totam,*item eundem Valaſc. *ubi proximè, n.59. cum ſequentibus,*ubi *§.5.n.7. cum ſequentibus, Reſolve que o beneficio da repreſentaçaon ha lugar, quando os ſobrinos trataon de ſoceder na heranza de ſeu tio irmaon de ſeu pay, ſen concorrer com ellos algum ourto tio irmaon do defunto.*

Regnum Portugaliæ præcedere debet Regnum Neapolitanum, quia Regnum Portugaliæ eſt liberum, & Neapolitanum feudo Eccleſiæ ſubjectum, Cabed. *deciſ.7.num.ult.p 2.* & quia Regnum Portugaliæ eſt antiquius Regno Neapolitano, à tempore Garciæ Regis Portugaliæ & Galiciæ, de quo vide Fr.Bernard. de Brito *in Chron.Ordinis,lib.3.cap.6.& p.2. Monarchia,lib.7.cap.19.*

Regno

Digitized by Google

Regno inſigniis Regalibus utuntur Proreges Marta *de juriſdict. p. 2. c.53. n.13.* de quo etiam vide eundem, *p.4. cent.1. caſu 46. n.8.*

Verbo REGULARES.

REGULARIS Sacerdos non poteſt tempore paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus, ut adimpleant præceptum Eccleſiaſticum annuæ communionis, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.13 de Sacram. Euchariſtiæ, cap.8. à num.15.*

Regulares confeſſarii ab Ordinariis ſemel approbati, non poſſunt ab ipſis ſuſpendi officio audiendi confeſſiones pœnitentium, niſi ex nova cauſa, eaque ad confeſſiones ipſorum pertinente, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.25. n.50.*

Regulares faciunt officium defunctorum ſuper cadaveribus in Eccleſiis regularibus ſepeliendis, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.25. de reform. cap.32.33 & 34.*

Regulares an quando poſſint eſſe teſtamentorum executores, vide per citatos à Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.5. alleg. 82. n.36.* & notatum idem invenietur *lit. E,* verbo *Executor.*

Verbo RELIGIO, & RELIGIOSUS.

RELIGIO eſt quædam pietas, qua homo ſe Deo religavit, ut probat Lactant. Firm. *divinarum inſtitutionum adverſus gentes lib 4. de vera ſapientia, capite 28. de ſpe, & vera religione; & ſuperſtitione.*

Religionis perfectio non requirit chorum, Leſſ. *de juſtit. lib.2. cap.41. dub. 2 num.23.*

Religionem ingredientes non poſſunt ſtatuto privari ſucceſſione, Menoch. *conſ. 196. num. 32. & de præſumpt. lib.4. præſumpt.83. num.24.* Inquiſitio de parentibus, patria, anteacta vita, & moribus habitum Religionis ſuſcipientis præcedere debet profeſſionis emiſſionem; poſt lapſum quinquennii à die profeſſionis poteſt audiri prætexens ex capite non factæ inquiſitionis ſuam profeſſionem fuiſſe irritam, & an Provincialis per informationem judicis ſæcularis poſſit novitium recipere? Latiſſimè agit Barboſa *in votis deciſivis canon. lib. 1. voto 15. per tot.* Et ad propoſitum, an Hebræi poſſint recipi in Religionibus Luſitaniæ & Hiſpaniæ? Vide Bejam *reſponſ. caſuum conſ. p.4 caſu 34.*

Religioſus præſumitur verax, Menoch. *conſil.114. num. 7.*

Religioſi fratres Minores ſunt incapaces bonorum in proprio, & in communi, Barboſa *ad cap. exiit 3. de verbor. ſignific. num.3.*

Religioſi etiam per ſua privilegia non poſſunt abſolvere pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſervatis, idem Barboſa *de officio & poteſt. Epiſ. p. 3. alleg. 52. num.8. & ad Clement. ult. de ſepult. n.25. & ad Clem. 1. de verbor. ſignificat. num.6.*

Religionis favore non poteſt quis aperire feneſtras, quibus monaſteria monachorum & monialium inſpiciat, & eorum domos, ac hortos conſpectui pervios habeat, Hyppolit. *ſingul.154.* Cov. *lib.3. variar. cap. 14. num.8.* Alex. *conſ.318. vol.2,* Padil. *in l. altius, Cod. de ſervitut. num. 19.* Gail. *lib.2. obſervat. cap.69. num. 23.* Cabed. *deciſ. 152. n.1. p.1.* Nec poterit altius tollere ædes ſuas, ſi hoc officiat monaſterio, Barboſa *in l.1. ff. ſoluto matr. p. 7. num.51.*

Religioſi poſſunt adire ſuperiorem ob juſtum gravamen, & id habetur loco appellationis, Navar. *commento 2. de Regular. num.61. & commento 3. n.50.* Fr. Emman. Roderic. *tom.3 qq. Regular. quæſt.29. art.9.* Thom. Valaſc. *tom.1. allegat. juris, allegat.13. num. 231. cum ſequentibus,* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.2. deciſ.219. n.2.* ut ſine cauſa non removeantur à beneficio, Gonzal. *ad regul.8. Cancel. gl.5. § 6. num 40.*

Religioſus profeſſus, & Epiſcopus Monachus poſſunt teſtari de licentia Summi Pontificis, Barboſa *de officio & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.114. num. 23. cum ſeqq. ad cap.2. de teſtam. num.9. & 10.* ubi *n.11.* quod licentia conceſſa à Summo Pont. Religioſis teſtandi intelligitur ad uſus pios: & *n.12.* quod talis licentia debet eſſe expreſſa, & *num.13.* quod non exſpirat etiam re integra morte concedentis, & *num.14* quod non extinguitur primo actu, & *num.15.* ſufficit ſi poſt teſtamentum conditum ſuperveniat. Et de hac materia vide eundem *in collect. ad cap. per tuas 5. de donat pag.104. col.2.* Sebaſtian. Cæſar. *p. 3. relect. Eccleſiaſtica hierarchia, diſput. 14. §. 11. num.17.* Et quod Religioſus factus Epiſcopus teſtari non poteſt, nec donationes in conſanguineos exercere inter vivos, vel cauſa mortis majoratum conſtituere, docent Barboſa *d. alleg.114. num.32. cum ſequentibus,* Gabr. Pereira *deciſ.75.*

Verbo REMEDIUM.

REMEDIUM *cap. reintegrandæ, 3. q. 1.* eſt magis amplum, & poteſt intentari in foro ſæculari, juxta reſoluta per Gregor. Lopez *ad l.30. tit. 2. part.3.* Ant. Gabr. *tom.3. commun. opin. lib. 5. tit. de reſtitut. poliat. concluſ. 5. num.1.* Menoch. *de interdict. remed.15. recup. poſſeſſ. num.13.* Barboſa *in l. ſi alienam num.44. cum ſequentibus, juncto num.58. ff. ſol. matrim.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.2. de 126* Et poteſt intentari intra triginta annos, Anton. Gabriel *ubi proximè, num.53* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.173 num.1. & cap.494. num. 15.* Phœb. *deciſ. 213 num.14. & arreſto 211 p.2.* Barboſa *ad rubr. Cod. de præſcript. triginta vel quadraginta annorum, à num.389.* Et conceditur illis, quibus concedi ſolet interdictum, *Unde vi,* Menoch. *conſultat.2. num.254* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.18. num.16. p 1.* Et quod habet locum in profanis, tradunt Menoch. *d. loco,* Mant. *dial.114.* Valaſc. *ubi proximè,* Guter. *canon. lib.1. cap 34. à num.4.* An competat hæredi? Vide Rodolphin. *var. quæſt. lib.2. quæſt.47.* Et remedium hoc conceditur hæredi ex perſona ſui authoris ſpoliati, Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.173. num.4. cum ſeq.* & eſſe magis generale ac utilius, reſolvit idem *cap.311. & cap.477 à n.22* & conceditur contra ſingularem ſucceſſorem. idem Grat. *cap 779. n. ult.* Menoch. *conſult.314. num.5. cum ſequentibus.* Et quod ſit impræſcriptibile, & omni tempore poſſit intentari, tradunt Farin. *deciſ.763. n.2.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.2. concl.75. in coron. num. 4.* Gratian. *forenſ. cap.2. à num.7. cum ſequentibus,* Gabr. Pereira *deciſ.6. num.9.* Et competit pro penſionibus denegatis Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.4. collect.950.* Alia de hoc remedio vide per Guter. *d. cap.34.* Grat. *d. cap. 311.* Ricc. *in collect. deciſ. p.2. collect.357.*

Verbo REMISSIO.

REMISSIO cenſetur donatio, *l. ſi quis delegaverit 12. ff. de novat l. ſi quis obligatione 115.* & ibi gloſſ. *in principio, ff. de reg. juris,* Flamin. *de reſign. lib.14. quæſt.10. n.37.* præcipuè ubi jus quæſitum remittitur, quia tunc ibi donatio eſſe intelligitur,

Digitized by Google

Caſtr. *in l.actione, num.2. Cod.de pact.* Dec.*conſ.* 86. *n.5. verſ.quantum vero*, Aym. *conſ.*242. *n.* 7. nam vera & propria, donatio in juris quæſiti remiſſione verſatur. Aym. *conſult.*959.*n.* .*& conſ.*618.*n.*3. Gabr. *conſ.6.in princ.lib.2.& conſ.*127.*n* 28.*lib.*1.

Remiſſio delinquentis cujus expenſis eſt facienda? vide Barboſam *in remiſſ.ad Ordinat. lib.*2.*tit.* 1. §.24.*num.*3. cum ab eo citatis, quibus adde Farin. *in praxi delict.p* 1.*q*.7.*n*.29. Ubi quod in hoc regno ſemper fit remiſſio expenſis publicis loci, à quo fit remiſſio, & alio modo in regno Caſtellæ. Et quando aliquid petitur à judice, debet qui petit facere expenſas, Vincent. de Franch. *Neapolit.deciſ.*332.*n.*3. Originalia tamen debent manere penes Tabellionem, Azeved. *l.*16.*num.*4.*titul.* 25. *lib.* 4. *nova recopilat.*

Verbo RENOVARE, RENOVATIO.

RENOVATIO emphyteutica in titulo præſumpto regulatur ſicut in titulo vero Tiraq. *de retract.lig.* §. 32.*gloſſ*.1. *num.*74. *&* 75. Menoch. *conſ.*1. *n* 311. Molin. *de primog.lib.*1.*c.*3.*n.*21. Cald. *de nominat.q.*13. *n* 5. *& de poteſt.elig.cap.*6.*n.* 27. & facit doctrina Baldi *num.*6. & Jaſ. *n.*160.*in l.* 2. *Cod. de jure emphyt.* Cald. *de renovat.emphyt.q.*15. *num.*6. Ubi quod diuturna præſtatio cenſus, ſeu penſionis inducit probationem ſufficientem conceſſionis in emphyteuſim, & *n.*7. intelligit cum aliquibus Doctoribus de triginta vel quadraginta annis, cum aliis de longo tempore ſine certi temporis præfinitione, & cum multis de decem annorum ſolutione, cum titulus allegatur.

Renovationem petendi jus tribuit in re, Valaſc. *conſult.*157.*n.*32 Gabr.Pereira *dec.*31.*n.*4.

Renovatio ceſſat quando emphyteuta, qui adhuc habebat poteſtatem nominandi ſecundam, vel tertiam perſonam, quempiam non nominavit; tunc enim emphyteuſis liberè ad dominum revertitur, licèt emphyteuta habeat tranſverſales hæredes, ad quos emphyteuſis non tranſit, ſed magis ad dominum directum regreditur propter defectum conditionis, quia non nominavit, ut tradit Cald. *de renovat. q.*9.*n.*8.

Renovationis emphyteuticæ jus eſt hæreditarium, gloſſ. Bart. & Angel. *in l.*1. §.*permittitur.ff.de aqua quotid. & æſtiva*, Alexand. *conſ.*10 *n.*11. *lib.*3. Anchar. *conſil.*134. *in fine*, Pariſ. alios referens *conſil.*28. *à n.*4.*lib.*1.Vincent.de Franch. *dec.* 123. Gam. *dec.*326. *alias* 328.*n.*1. Gald. *de renovat.q.*7.*n* 29. *& q.*9.*n.*24. *& q.*17. *num.*23. Et in renovatione petitâ agit emphyteuta de conſervando ſuo patrimonio Cald. *conſ.*30.*num.*28. *& conſ.*42. *n.* 3. *& num.*6. Et hæres extraneus inſtitutus præfertur conſanguineis defuncti in petenda renovatione, Alexand. *ubi ſuprà, & conſ.*161. *n.*2.*lib.*6. *& in addit.ad Bart.in dicto* §. *permittitur, & in l.ſi mihi, & Titio, n.*11. *ff. de verbor. obligat.* Gozadin. *conſ.*186. Hyppolit. *ſing.*419.*in fine.* Bertachin. verbo *emphyteuſi finita*, Gregor. *l.* 69. *tit.*18.*part.*3.*ſchol* 7. *in fine*, Gam *dec.* 328. *in cap. uxor que u tit. a perſona, n.*2. *cum ſequentibus*, Valaſc. *de jure emphyt.q* 38.*n.*17. *& conſ.*157. *n.*6. Cald. *de renovat q.*9.*n.*24.*& conſ.*15.*n.*40.

Renovandi jus quod quis habet, ad hæredem verum, vel fictum tranſire non poteſt, nec ad ceſſionarium, ſed cum ipſa perſona extinguitur, Cald. *de renovat. emphyt. q.* 19. *n.*10 & faciunt quæ idem *in l. ſi curator m*, verbo *minoribus*, *n.*47. *Cod de in integrum reſtitut.min. & conſ.*30.*à n.*16. Gabr. Pereira *dec.*31 *n.*4 *ad medium, & dec.*128.*n.*3.*&* 4.*ad fin.*

Renovatio emphyteuſis poteſt legari in teſtamento, Gam. *dec.*41.*à n.*3. Valaſc. *conſult.*157.*n.*11. *Gare de expenſis,c.*4 *n.*32. *ad finem*: Gabr. Pereira *dec.* 31 *n.*2, *&* 4.*& dec.*128. *num.*3. Barboſa *in l. uſufructus n.*29.*ff.ſoluto matrim.*

Renovare non tenetur dominus directus emphyteuſim hæredibus emphyteutæ, quando eam ſibi vult acquirere ob paupertatem, juxta Bart. doctrinam *in l.*1.§.*permittitur, ff.de aqua quotid. & æſtiva*, communiter receptam, ut per Clar. *receptar.ſentent.lib.*4. §. *emphyteuſis, q.*43. *ad finem*, Gabr.*lib.*2.*commun. opin. tit. de jure emphyt. concl* 1.*n.*14. Cabed.*dec.*203.*n.* 1. *&* 2.*part.*1. ſequitur Gam. *deciſ.*11. *ad finem*, *junctis n.*6. ubi *n.*3. aſſerit deferendum tunc eſſe juramentum, an velit ſibi retinere, vel alii concedere, & rurſus *dec.*308.*num.*2. Valaſc *conſult.*156. *n.*17. *cum ſequentibus*, contrarium ſequitur Cald. *de renovat.q.*8. *n.*9. *cum ſequentibus, & n.*19. *&* 20. *q.* 11. *num.* 22. quem vide *q.*17. *cum ſeq.* Gabr.Pereira *dec* 31. *n.* 4. Ubi etiam aſſerit quod pro renovatione obtinenda jus in re competat. Facit quod clauſula, nempe quod finitis generationibus fundus emphyteuticus liberè revertatur ad dominum directum cum omnibus melioramentis, eſt poſita in verbis executivis, & non alterat principalem diſpoſitionem, *Clem.*1.*de prebend.* Surd. *de alim. tit.*2 *q.*1.*num.*18.Valaſc. *de jure emphyt.q.*25. *num.*19. Menoch. *conſ.*61. *n.*32. *& conſ.*8.*num.*45. *& conſ.* 190. *n.* 38. Gam. *deciſ.* 71. *num.*3. Matienſ. *l.*7.*gloſſ.*1.*num.*11. *tit.*10.*lib.*5.*nova recopilat.*

Renovationem an teneatur dominus facere filio, vel agnato ultimi emphyteutæ in rebus ſui patrimonii, quamvis dicat quod neceſſarium eſt ſibi prædium? Videtur quod ſic, ſecundùm Bart. opinionem *in l.*1. §.*permittitur, ff. de aqua quotid. & æſtiva*, de qua Gregor *l.*69. *tit.*18.*part.*3. & Ruin. *conſult.* 11. *num.*22.*lib.*1.

Renovatio re integra poteſt peti intra triginta annos contra dominum directum, gloſſ. *in cap.Tirius, ſi de feudo fuerit contentio inter dominum & agnatos*, Alexand. *in l.ſi mihi & Titio, n.*22.*ff.de verbor. obligat.* Tiraq. *de retract.*§.1.*gloſſ.*10.*n.*9. Gam. *deciſ.*117. Cald. *de renovat.q.*5. *n.*14. Valaſc. *conſ.*124 *num.*5.*& conſ.*172.*n.*17. addit. ad Roman. *conſ.*22. *limit.*1. Ubi ait quod eſt magis communis opinio, quod etiam re non integra proximiores admittantur ad petendam renovationem, allegans Ruin. *conſ.*161. *num.*36.*lib.*1. Pariſ. *conſ.*28 *lib.*1.*n* 4.*cum ſeq.* Sequitur Anton. Gabr. *de jure emphyt. concl.* 1. *n.* 20. *præſertim ſi fiat extraneo renovatio*, Alexand. *conſ* 15 *lib.*5. Jaſ. *conſ.*7.*in fine, lib.*3. Dec. *conſil.*395. *in fine* quos refert Anton Gabr. *ubi proximè n.*12. Et renovatio re integra concedenda eſt filio majori ultimæ vitæ, Tiraquel. *de retractu lig.* §.1.*gloſſ.*4. *num.*3.*& gloſſ.*6. *n.*1. Gam.*dec.*41.*n.*4. hoc idem ſequitur Ordinat. *lib.*4. *titul.*36. §.2. ibi: *E bem aſſi à filha nam havendo filho varaon, poſtoque ſeia mais moco que à filha*, latè Pinel. *in l.*1. *Cod. de bonis maternis*, 3.*p. à num.*98.

Renovationem petere non poteſt filius ultimi poſſeſſoris in emphyteuſi, etiam ex pacto & providentia, quando dominus directus rem emphyteuticam, cujus poſſeſſionem adeptus fuit, alii etiam, quantumvis extraneo, in emphyteuſim conceſſit, etiamſi re jam non integra, quia tunc etſi proximior renovationem domino directo petat, is non poteſt novum emphyteutam jure ſuo privare, juxta reg. *l. id quod noſtrum ff. de regul. juris*, & probat Gam. *deciſ.*117. *n.*1. Unde quando re non integra hæres ultimi emphyteutæ petit revocationem, tantùm habebit actionem perſonalem contra dominum directum ad intereſſe, Valaſc. *conſult.*129.*n.*3. *cum ſeq. & conſ.*172. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.c.*88.

*num.*35.

Digitized by Google

num.35. & cap.115. num.23. Phœb. deciſ.29. num.1. & num.14. tom.1.

Renovandi jus competit proximiori quando ultimus emphyteuta neminem elegit, Dec. conſ.78. n.3. Roman. conſ.22. in fine, Ripa in l.1. ff. de privileg. creditor. num.8. Ruin. conſ.47. num.6. vol.3. quando verò ultimus emphyteuta aliquem nominavit, ille eſt præferendus in renovatione, Jaſ. in l. quod in rerum, §.1. num.6 ff. de legat.1. clariùs Afflict. lib.2. conſtitut. fol.119. rub.24. §.2 num.41. Alexand. conſ.10 num.11. vol.3. Bald. de præſcript. 4.p.4 principalis, quæſt.30. in fine, & vide Gabr. Pereira deciſ.31. num.1. & deciſ.128. num.3. Quid ſi conceſſa ſit emphyteuſis pro filio, vel filia, & poſt filius decedat ſine filiis, an dominus teneatur renovare cognatis? Vide Cald. de renovat. quæſt 9. num.13. ubi negativè reſolvit. Quid ſi finita ſit emphyteuſis per renuntiationem, vide eundem conſ.30. num.19. Et an jus renovandi cedi poſſit? Vide Cald. dicto conſ.30. num.48. cum ſeq. & num.53 & de probat. quæſt. 9. num 10. Ubi negativam partem ſequitur. Et electio perſonarum in nominatione pertinet ad dominum directum, Cald. de renovat. quæſt.17. num.8. prope finem. Et emphyteuſis debet renovari proximioribus, dummodo primus diſponens non mandaverit alium renovari. Stephan. Grat. diſceptat. forenſ. cap.88. num.42. & 43.

Renovatio an debeat fieri matri ultimi emphyteutæ, vel amitæ: quod matri ſit facienda, tenet Paul. in l. cum ita, §. in fideicommiſſo, ff. de legat.2. quem refert & ſequitur Gam. deciſ. 206. n.27. col 2. idem tenent Ant. Gabr. cùm aliis quos citat tom 3. commun opin. concl.1. de jure emphyt. num.17. fol. 149. & Valaſc. conſ.101. n.1. licèt Cald. teneat contrarium in renovatione emphyteuſis Eccleſiaſticæ ea ratione quâ reſpicit linea deſcendentium & non aſcendentium, ut videre eſt apud eundem de renovat. quæſt.9. n.10. & attenta diſpoſitione Ordinationis idem poſtea videtur reſolvere in tract. de nominat. q.12. n.27. cum ſequentibus, apud quem vide n.16. Ubi quod renovatio debetur conſanguineis ultimi poſſeſſoris infra quartum gradum, & communis eſt ſententia.

Renovationem qui petit debet probare melioramenta, Cald. de renovat. quæſt 8. num.19 & conſ.33. num.32. Gabr. Pereira deciſ.128. num.2. Valaſc. conſult.101. num.4. ubi num.5. quod ſi dentur deteriorationes amittit jus renovandi.

Renovatio emphyteutica fieri debet illi in quem emphyteuta tranſtulit jus ſuum, & donatarius ceſſit juri ſuo in manibus domini ad prædictam renovationem Menoch. conſ. 400 num. 32. Vincent. de Franch. deciſ.123. num.3. Barboſ. in l. uſufructu, n.29. ff. ſoluto matrim. Cald. de renovat. quæſt. 9. num. 1. & num.14. & num.33. & de reſolut. emphyt. cap.11. n.44. & conſ.30. num.4. & num.47. Gabr. Pereira deciſ. 31. & deciſ.128.

Renovatio emphyteuſis petenda eſt à domino rei, & non ab uſufructuario, Menoch. conſ.66 num.19. Flor. ad gam. deciſ.55.

Renovatio emphyteuſis Eccleſiaſticæ coram judice Eccleſiaſtico peti debet, Themudo deciſione 261. num.9. 10 16. & 17 p.3.

Renovationem petens emphyteuſis finitæ debet habere fructus à tempore litis conteſtatæ, Cald. de renovat. q.10. n.16. Et per litis conteſtationem efficitur quis malæ fidei poſſeſſor, ac proinde tenetur ad fructuum reſtitutionem, Cabed. deciſ.155. num.1. p. 1. Et fructus qui poſt finitam generationem & emphyteuſim percipiuntur ac colliguntur, ad dominum directum, qui poſſeſſionem ingreſſus eſt, pertinent, non verò ad hæredem, vel ſucceſſorem ultimi emphyteutæ, licèt prætendat renovationem, & lata ſit pro eo renovationis ſententia, Cald. dicta quæſt. 10. num.2. ubi num.17. quod denegando dominus directus renovationem, quam facere tenetur, poſt litis conteſtationem malæ fidei poſſeſſor eſſe incipit, & in verſ. cum agitur, aſſerit quod non facit fructus ſuos.

Renovatio emphyteuſis ceſſat, ubi emphyteuta neminem nominavit ad emphyteuſim, cùm eſſet prima perſona, & habebat facultatem nominandi ſecundam, & emphyteuſis fuit devoluta ad dominum directum, juxta reſoluta per Cald. de nominat. emphyt. q.12. n.24. & de renovat. q.9. num 81. Thom. Valaſc. tom.1. allegat.61. n.3. Ubi idem aſſerit ſi fuerit nulla, vel revocata, de quo etiam Cald. de nominat. q. 10. num.37. & vide eundem de poteſt. elig. cap.12. n. 5. & Phœb. deciſ.29. p.1. Ubi ſuppoſitis verbis in emphyteuſi nominationis, ibi, Seja à terceira peſſoa, à qual a ſegunda nomear, ou à peſſoa, que derectamente lhe haria de herdar: ſecunda vice non nominando, ea mortua ab inteſtato devenit emphyteuſis ad ejus ſororem, & non devolvitur ad dominum directum, in terminis Ordinat. lib.2. tit.36. §.4. Et in meliorationibus ſuccedit hæres extraneus, etiam fœmina, Marta de juriſdict. p.1. cap.33 n.130.

Renovare qui tenetur emphyteuſim uni de familia emphyteutæ, intelligitur quod debet eſſe de deſcendentibus, & non tranſverſalibus, Menoch. conſil. 190 num.11. Et filio ſpurio, vel illegitimo non debetur renovatio emphyteuſis, Cald. de renovat. quæſt.9. num.12.

Renovationis petitio non habet locum in vita ultimi emphyteutæ, Valaſc. conſult.157. n.10. & faciunt quæ Rebuff. in compend. alienat. n.18.

Renovatio emphyteuſis an ſit facienda fratri utrinque conjuncto, an uterino, ſi emphyteuſis extincta eſt per obitum patris, vel matris utriuſque? Vide Cald. de renovat. quæſt.13. num.8. ubi ait quod proximiore renovationem petere negligente, ſequenti locus aperitur, & ubi ad renovationem emphyteuſis concurrerent filii prioris matrimonii & ſecundi per mortem ultimi poſſeſſoris, filii prioris matrimonii ſunt præferendi, ſi emphyteuſis eſt acquiſita durante primo, vel proveniat à prima uxore: & quod perſona ejus, per cujus mortem finita eſt emphyteuſis eſt conſideranda, & vide eundem Cald. de poteſt elig. cap.14. num.2. Ubi aſſerit quod emphyteuſis renovatio eſt concedenda filio primi matrimonii, non ſecundi: & num.3. quod conceſſio pro filiis primi matrimonii non excludit filios ſecundi, aut tertii: & num.4. quod nepotes excludit conceſſio pro filio, vel filia ex utroque.

Renovare tenetur monaſterium emphyteuſim filio ultimi emphyteutæ, finitis generationibus, Cabed. deciſ.103. p.1. Et jura ac Doctores, quæ proximioribus, aut conſanguineis, ſeu agnatis actionem petendæ revocationis emphyteuſi tribuunt, intelligenda ſunt quando emphyteuſis finita eſt per generationem finitam, & per mortem, ſeu obitum ultimi poſſeſſoris rei emphyteuticæ, non verò quando finita ſit per renuntiationem, Cald. conſ.30. n.19.

Renovatio facta in tertiam generationem, data incapacitate in uno ex nominatis in contractu emphyteutico, in reliquis capacibus ſuſtinetur, Cald. conſil.33. num.31. cum ſequentibus, quem vide de empt. cap.32. n.47. faciunt quæ Tiraq. in tract. le mort. p.2. declarat.5. num.16. cum ſeq.

Renovatio debet dari ſub ea forma & pacto quibus prima data fuit, Menoch. conſ.53. n.47. conſ.160. num.10. Cald. de renovat quæſt.3. n 2. cum ſequentibus & quæſt.9. n.43. & q.12. à principio.

Renovatio emphyteuſis aſſumit naturam antiquæ ex Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.719. num 27. Et quando eſt receſſum ab antiqua forma

Digitized by Google

conceſſionis, dicetur novum, & non antiquum feudum. Avend. *ad l. 4. Tauri, gloſ. 1. n. 2.*

Renovandi jus ſolum concedit actionem perſonalem contra dominum directum, Cald. *de renovat. quæſt. 7. num. 26.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 14. n. 6. & 7.* Ubi quod ex ſolo emphyteutico contractu non quæritur dominium utile, nec in rem actio, niſi demum traditione ſequuta & ſi dominus directus eandem rem emphyteuticavit, preferendus erit is, cui prius res tradita fuit, licet ſit in titulo poſterior, & ita text. *in l. quoties, Cod. de reivendicat.* & Ordinat *lib. 4. titul. 7. in princip.* ibi, *à entrega*, habent locum etiam in emphyteuſi. Et renovationem petens ex pacto de renovando, non tantum contra dominum agere poteſt, ſed etiam contra eum cui emphyteuſis fuit conceſſa; Cald. *dicta quæſt. 7. n. 33.* ubi *quæſt. 12. num. 13.* quod actio ex pacto de renovando durat 30. annis, ad ſimilitudinem actionis perſonalis.

Renovata emphyteuſis cenſetur eadem, & non nova emphyteuſis. Valaſc. qui alios citat. *de partit. cap. 13. num 107.*

Renovatione petenda hæres extraneus inſtitutus præfertur conſanguineo, Alexand. *conſ. 10. num. 11. lib. 3. conſ. 161. num. 2. lib. 7.* Gregor. *ad l. 69. tit. 18. part. 3. ſchol. 7. in fine*, Gam. *deciſ. 328. incip. Uxor qua ultima perſona, num. 2. cum ſequentibus*, Cald. *de renovat. quæſt. 9. n. 24.* Valaſc. *de jure emphyt. quæſt. 38. num. 17. & conſult. 157. num. 7.*

Renovatione requiritur minor ſolemnitas, quàm in prima ejus conceſſione, Gam. *deciſ. 221. num. 7.* Cald. *de renovat. quæſt. 3. à principio, & quæſt. 11. num. 31.*

Renovatio quando fit, non eſt augenda antiqua penſio, Petr. Barboſ. *ad l. 2. n. 309. C. de præſcript. 30. vel 40. annorum.*

Renovationem tenetur dominus directus præcisè facere, ſi res ſterilis fertilis ſit reddita, nec poteſt dominus rem ſibi retinere, Barboſa *in dicta l. 2. num. 397.* ubi *num. 431.* ait quod renovatio peti non poteſt in bonis majoratus, quæ fuerunt emphyteutica. Et tenetur Eccleſia renovationem emphyteuſis concedere, ſi probetur meliorationes factas fuiſſe ab anteceſſoribus petentis renovationem, Cabed. *deciſ. 103. à num. 4. p. 1.*

Renovatio peti poteſt non obſtante pacto expreſſo, quod finitis generationibus res cum omnibus meliorationibus ad Eccleſiam revertatur, Barboſa *ad dictam l. 2. n. 401.* Ubi item quod eſt concedenda etiam meliorationibus non factis.

Renovatio emphyteuſis non videtur facta, ſi dominus paſſus eſt ſucceſſorum emphyteutæ poſſidere rem emphyteuticam, & ab eo recipiat penſionem, quia cum emphyteuſis requirat ſcripturam, non poteſt eſſe locus tacitæ renovationi, Cald. *de extinct. emphyt. capit. 1. num. 38. & 39. & conſ. 30. num. 38. & num. 45.*

Renovatio debet peti intra annum, Gabr. Pereira *deciſ. 128. num. 5* Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 88. num. 32.* Themudo *deciſ. 350. n 17.* Farin. *deciſ. 756. & 785. in noviſſ.* Valaſc. *conſult. 157. num. 17. cum ſequentibus*, Cabed. *deciſ. 103. n 3.* & vide Cald *in l. ſi curatorem, verbo ſua facilitate, num. 43. C. de in integrum reſtit. min. & de renovat. quæſt. 5. num. 11.* Ubi quod minori 40. annis conceditur reſtitutio non petita infra annum, quem etiam vide *n. 22. & quæſt. 7. num. 25.* Et non currit annus ad petendam renovationem, ſi dominus recipit penſionem, Gabr. Pereira *dicta deciſ. 128. n. 5.* Et annus currit à tempore ſcientiæ, Grat. *forenſ. cap. 758. num. 8.*

Verbo RENUNTIARE, RENUNTIATIO

RENUNTIATIO eſt donatio, *l. ſi quis delegaverit, ff. de donat.* Menoch. *conſ. 371. n. 17.* Tiraq. *ad l 5. de jure mariti ſ. num. 43.* Flamin. *de reſignat. lib. 3. quæſt. 1. num. 79.* Ubi quod ea quæ ipſo jure amiſſa ſunt, non poſſunt alienari, vel donari, de quo vide eundem *num. 52. & 53.*

Renuntiatio eſt odioſa, & ſtrictiſſimè interpretanda, Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſtionum Regul. quæſt. 78. art. 14.* Flamin. *de reſign. lib. 1. quæſt. 18. n. 15. cum ſequentibus, & lib. 1. quæſt. 5. n. 7.*

Renuntiatio non trahitur ad ea, quæ de novo ſupervenerunt, Surd. *deciſ. 163. num. 13. & deciſ. 203 in fine.*

Renuntiatio beneficii eſt ſtricti juris, Cald. *conſil. 48. num. 22.*

Renuntiatio beneficii quotuplex, & quos effectus operetur? Vide Aloyſ Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect. 1603.*

Renuntiatio beneficii non præſumitur, Barboſa *ad cap. ſi per hoc ſ. de renuntiat. num. 2.* Et renuntiatio non præſumitur, quando alia ſumi poteſt conjectura Surd. *de alim. tit. 9. quæſt. 16. num. 23.*

Renuntiare non poteſt quis reſcripto, vel privilegio impetrato poſt præſentationem in judicio, Guter. *lib. 1. pract. quæſt. 22. n. 6.*

Renuntiatio non trahitur ad ignorata, ſive ignota, *l. mater decedens, in princip. ff. de inoffic. teſtam. l. cum Aquiliana, ff. de tranſact. l. ex maleficiis, §. longè minus, ff. de action. & obligat.* latè Tiraquel. *in l. ſi unquam, in princip. num. 99. Cod. de revocandis donat. & de retract. lig. §. 1. gloſ. 10. num. 21. cum ſeq.* Menoch. *conſ. 2. num. 218. & conſ. 80. num. 70. conſ. 158. n. 83. & conſ. 195. num. 16.* Guter. *de juram. confirm. p. 1. cap. 7.*

Renuntiatio ubi fit in favorem alicujus, non dicitur beneficium vacare, niſi admittatur in favorem illius, & ei acquiratur, Flamin. *de reſignat. lib. 2. quæſt. 19. num. 4.*

Renuntiatio facit amittere poſſeſſionem beneficii, etiam acceptata, *de reſtit. ſpoliat.* Garc. *de benefic. p. 11. cap. 3. num. 2. & 5.* Et vacatio per renuntiationem parificatur per mortem, Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 7 num. 5.*

Renuntiatio limitata non extenditur de uno caſu ad alium, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 627. num. 19.*

Renuntiare non poſſunt incolæ unius Regni, ut reſpondeant in alio, Larr. *in l. 1. § & poſt operis, n. 8. ff. de novi operis renuntiat.* Marant. *de ordin. judic. p. 4. diſt. 12. num. 26.* Gregor. *ad l 15 tit. 1. gloſ 2. part. 7.* Menoch. *conſ. 22. n. 20. cum ſequentibus.*

Renuntianti juri ſuo non eſt ad illud dandus regreſſus, Roland *conſult. 100. vol. 4. num. 24. cum ſequentibus.*

Renuntians nulliter poteſt contravenire, ex Surd. *deciſ. 319 num. 9.*

Renuntians liti non videtur fateri jus eſſe adverſario, Surd. *deciſ. 282. n. 20. cum ſequentibus.*

Renuntians juri quod habet, videtur tantùm renuntiare juri de præſenti, & non juri de futuro. Maſcard. *de probat. concl. 12 num. 35.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 18. num. 24.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 745. num. 52.* Et beneficium nondum collatum non poteſt reſignari, idem Flamin. *lib. 2. q. 22. & 23.* Et ſi renuntiat juri de futuro, debet habere cauſam de præſenti, Menoch. *conſ. 535. num. 39. & conſ. 371. num. 6.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo Replicatio.

REPLICATIO eſt pars libelli, ut tradunt Doct. *in l. quæſitum, §. in dolo, ff. de peculio*, Pinel. *in leg. 2. Cod. de reſcindenda vendit. p. 3. cap. 3. n. 25.* Gam. *dec* 332. *n.* 1. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 28. *n.* 57. *&* 58 Mendez *in praxi Luſit. lib.* 3. *c.* 10. *n.* 1. faciunt quæ Valaſc. *de jure emphyteutico, quaſt.* 6. *num.* 16.

Verbo Res.

REI appellatione contractus, & actiones, ac obligationes veniunt, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *res, n* 1. cum aliis citatis à Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 5. tit. 6. 9. n. 5.*

Re perempta, perimuntur etiam ipſius jura, Barboſa *in c. 2. de novi operis nuntiat. n. 4.*

Res quælibet præſumitur libera ab onere & tributo, gloſſ. *in l. circa, Cod. de probat. & in l. ſi uti, §. ſed ſi quæratur, ff. ſi ſervit. vend* Bart. *in l. ſi prius, ff. de novi operis nunciat. num.* 17 & ibi Jaſ. *num.* 35. dicens communem, Padil. *in l. ſi in ædibus, num. 2. C. de ſervit.* Gail. *lib. 2. tract. obſervat. c. 69. num.* 2. Penſio enim vulgò *foro*, non habet cauſam naturalem, ſed aut impoſitam, aut præſcriptam; Jaſ. *in d. l. quod ſi prius, n.* 40. Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt.* 89. *n.* 2. quod procedit quamvis extet poſſeſſio, vel quaſi poſſeſſio talis ſervitutis, Bart. *in d. l. ſi prius, n.* 17. *verſ. tertiò contra*, & ibidem Jaſ. *num* 38. Menoch. *ubi proximè, num.* 6. *& conſ.* 75. *num.* 4. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1300. *num.* 2. Et libera quælibet res præſumitur à ſervitute ex pluribus citatis per Barboſam *de princip. & locis commun. utriuſque juris, lit. L. num.* 33. Hæc præſumptio transfert onus probandi contrarium in adverſarium, *l. generaliter, §. ſi pretium, in fine, ff. de fideicommiſſ. libert.* Maſcard. *concluſ.* 1221. *n.* 4. *& lib. 1. præſumpt.* 33. Garc. *de benefic. p. 5. c. 1. n.* 350.

Res potius præſumitur libera, quàm emphyteutica, Farin. *dec* 880. *in noviſſ. n.* 1. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 657. *n* 39.

Res ſolita concedi in emphyteuſim poteſt iterum concedi ſine ſolemnitate. Quarant. *in ſum. Bullar.* verbo *alienatio rerum Eccleſiæ, pag. 29. n. 39. cum ſeq.* Et quo tempore præſumantur ſolemnitates interveniſſe, vide eundem *pag.* 33. *&* 34. & Cald. *de empt. c.* 34. *n.* 41.

Res propria poteſt ab alio recognoſci ut feudalis, cùm antea fuerit allodialis, Menoch. *conſil.* 1. *num.* 63.

Res præſumitur eſſe illius intra cujus fines eſt conſtituta, *l. ſi fines, Cod. de evict. l. ædè ſacra, § intra maceriem, ff. de contrahenda empt.* Afflict. *deciſ.* 167. Menoch. *conſ.* 2. *n.* 83. *cum ſequentibus, & conſ.* 21. *n.* 1. *cum ſequentibus, & conſ.* 181. *n.* 97. *cum ſeq. & conſil.* 378. *n.* 79. Gam. *dec.* 230. *n.* 1. Cald. *de empt. c.* 21. *n.* 3. Grat. *forenſ. c.* 293. *n.* 9. *&* 10. *& cap.* 566. *n.* 5. *& c.* 657. *n.* 26. *cum ſequentibus*, Valaſc. *de jure emphyt. quaſt.* 8. *n.* 38. *col* 3. *& quaſt.* 51. *num.* 3. Mart. *de juriſdict. p. 1. c. 33. n* 80. Et quandò aliquis ſolvit ut emphyteuta nec apparet de qua re, omnia bona præſumuntur emphyteutica, Menoch. *conſ.* 395. *num.* 17 *&* 18. Maſcard. *de probat. concl.* 79. *num.* 13. *& concluſ.* 217. *& concl* 552. *& concl* 603. *n.* 39. Valaſc. *dicta q.* 51. *n.* 5. *& n.* 9. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p. 2. dec.* 133. *n.* 12. *& in collect. dec. p. 5. collect.* 1489. Fallit ſi alius poſſideat, Maſcard. *concl.* 1194. *n.* 17. *cum ſeq.* & vide Cot. *in memorab.* verbo *emphyteuta* 1. Et vicinitas facit præſumi rem eſſe illius, cui magis eſt propinqua, Maſcard. *concluſ.* 1407. Et dominus prædii dicitur dominus omnium rerum, quæ ſunt intra fines ipſius prædii. Maſcard. *concl.* 552. *num.* 1. Et eo invito non poteſt alius herbam depaſcere, Cabed. *dec.* 151. *num.* 2 *p.* 1. Et quidquid ab inveſtito reperitur poſſeſſum, præſumitur ab inveſtiente proveniſſe, Surd. *conſ.* 311. *num.* 2. Grat. *forenſ. c.* 188. *n.* 37. *&* 41. Rot. Rom. per Farin. *dec.* 147. *& dec.* 194. *n.* 1. Et res quæ ſunt in beneficio ſunt illius cujus eſt beneficium, argum. text. *in l. ſi cùm totum, §. à Cæcilia, ff. de except. rei jud.* Rebuf. *de pacif. poſſeſſor. n.* 293.

August. Barboſa Repertor.

Res tantum valet, quantum in foro vendi poteſt: ubi res quæ venditur nota eſt, *l.* 1. *§. ſi hæres, ff. ad Trebel. l. mortis cauſa* 24. *in fi. ff. de donat. cauſa mortis l. ſi ſervus* 14. *in fine princip. ff. de condict. furt. c.* 1. *de empt. & vendit.* Pinel. poſt alios *in l. 2. p. 3. c. ult. n.* 17. *C. de reſcind. vendit.* Steph. Grat. *diſcep. forenſ. cap.* 545. *n.* 28. Cov. *lib. 2. var. cap.* 3. *n.* 4. Maſcard *de probat. concl.* 656 *n.* 70. Ubi aſſerit quod pretium juſtum cenſetur in loco, in quo res communiter venditur ſcienti conditionem ſuam, de quo etiam idem *concl.* 1396. *n.* 35. Et res præſumitur vendita juſto pretio, Menoch. *conſ.* 358. *n.* 23.

Verbo Reſcriptum.

RESCRIPTUM antequam præſentetur judici, nec aufert, nec tribuit juriſdictionem, Bart. *in l. 1. C. ut lite pendente,* Avil. *ad c.* 1. *Prætor. fol.* 26. *verſo, n.* 11. Imò per præſentationem reſcripti non videtur perpetuata juriſdictio, Maſcard. *de probat. concluſ* 1226. *n.* 1.

Reſcripta licèt de jure Canonico ſint annalia, *c. plerumque* 23. *de reſcriptis*, Menoch *de arbitr. caſu* 24. *& conſult.* 100. *n.* 33. *cum ſequentibus*, Themudo *dec.* 241. *num.* 3. Rebuf *ad leg. Galliæ*, 12 *proœm. gloſſ.* 5. *n.* 44. ubi aſſerit quod reſcripta juſtitiæ pereunt anno: Secus eſt in reſcriptis gratiæ, quæ ſunt perpetua, ex eodem Rebuf. *in praxi, tit. differentia inter reſcripta, n.* 43. Perez *l. n. verſ. quæro* 36. *tit.* 12. *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 701. Selv. *de benef. p* 3. *quæſt.* 12. *n* 37. refert Barboſa *ad dictum cap. plerumque, n.* 3. quem vide *ad c. quærenti* 26. *de offic. d. legati, n.* 4.

Reſcriptum ſubreptitium, & quidquid ab eo pendet, eſt ipſo jure nullum, *ca. ſuper literis* 20. *de reſcriptis*, Ordinat. *lib. 2. tit.* 43. ubi Barboſa Menoch. *conſ.* 1. *n.* 399. *& de arbitr. caſu* 202. *&* 2. 6. *num.* 1. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl.* 14. Gam. *dec.* 331. *in princ. contra invaliditatem*. Opponens contra reſcriptum quod ſit ſubreptitium, tenetur probare, Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. dec.* 108. *part.* 1.

Reſcripta ſubreptitia ad lites non ſunt nulla, niſi ope exceptionis, Bald. *ad l. c. ad audientiam* 31. *n.* 8. *de reſcriptis.*

Reſcriptum debet judicari nullum, ſi taceatur veritas, vel exprimatur falſitas, *dicto cap. ſuper literis*, & Ordinat. *ubi proximè*, Sanch. *lib. 8. de diſpenſ. diſputat.* 21. *n.* 11. *& à n.* 53. *cum ſequentibus*: quod procedit etiamſi inhibitoria ſit Sacræ Rotæ Rom. ut judicatum in Curia Metropolit. Uliſſiponen. & confirmatum in Legatia teſtatur Themudo *p.* 1. *dec.* 79. *per totam*, & iterum *dec.* 242. *per totam*. Et in reſcriptis intelligitur clauſula *ſi preces veritate nitantur*, *c. ex parte* 12. *de reſcriptis*, Phœb. *dec.* 41. *n.* 2. *tom.* 1. poſt alios Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 2. tit.* 43. *n.* 2. & quod dicta clauſula ſubintelligatur in unoquoque reſcripto, docet Barb. *in clauſul. uſufrequent. clauſula* 166. *n.* 2. 3. *&* 4.

Digitized by Google

Reſcriptum nulli licet impetrare, quo aliquem ultra duas dietas trahat ad judicium de jure antiquo, *in cap. nonnul i 28. de reſcriptis, & cap. dilectus 39. eod. tit.* & ultra unam dietam in fine diœceſis de jure novo, *in cap. ſtatutum 11. §. cùm verò, & §. cùm autem, illo tit. lib. ſexto*, & ibi Barboſa, ubi aſſerit quod dieta ad ſummum continet ſeptem leucas, & eſt computanda à fine diœceſis, in quâ reus habitat, licet res alibi exiſtat, & dieta debet computari in actionibus realibus ab ultimis finibus, ubi res ſita eſt, juxta gloſſ. *in dicto §. cum autem*, verbo *ultra unam dietam.*

Reſcriptis injuſtis debet ſuperſederi, quouſque ad Principem prius recurratur, *c. ſi quando 5. de reſcriptis*, Cov. *pract. c. 35. num. 9.* Azeved. *l. 14. tit. 3. lib. 1. nova recopilat. à n. 33.* Bobadil *in Polit. lib. 1. cap. 13. num 47.* cum aliis citatis per Barboſam *in dicto c. ſi quando, n. 1.*

Reſcriptum contra ſententiam ipſo jure non valet, *l. cauſas, Cod. de tranſact. leg. ult. Cod. ſententiam reſcindi non poſſe, cap. expoſita, de arbitr.* Alexand. *conſil. 95. col. 2. verſ. nam animadvertendum, lib. 2.* Dec. *conſ. 198. num. 3. ad fin.* Secùs ſi ſententia ſit lata in judicio incompetenti, quia non eſt neceſſe de illa facere mentionem, Menoch. *de arbitr. caſu 202. num. 52.*

Reſcriptum Papæ, vel Regis intelligitur ſecundùm ſupplicationem, Perez *l. 6. tit. 12. lib. 3. Ordinam. pag. 702. verſ. quaro 38.* Surd. *de alim. tit. 9. q. 31. num. 83. & deciſ. 268. num. 15. & dec. 291. num. 15. & conſ. 281. num. 28.* Menoch. *conſ. 180. num. 1. & de præſumpt. lib. 2. quæſt. 29. num. 2.* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 16. num. 49. cum ſequentibus*, Cabed. *p. 1. deciſ. 72. n. 1. & de patronat. Regiæ coronæ, c. 40. num 7.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 548. num. 28.* Gregor. *ad l. 26.* verbo *la repueſta, titul. 11. part. 5.* Et confeſſio facta in ſupplicatione reſcripti præjudicat, & non poteſt revocari etiam per hæredem, Gratian. *forenſ. cap. 586. num. 41. cum ſequentibus.* Et in reſcriptis non quod ſupplicatum eſt, ſed quod eſt conceſſum attendimus, ut ex Abb. *in cap. de trenga & pace*, Felin. *in cap. ſuper literis, num. 21. de reſcriptis*, & Pariſ. *conſ. 29. num. 119. vol. 1.* tradit Ozaſc. *deciſ. 23. n. 4.* & reſcripta ad mentem concedentis ſunt interpretanda, *dicto cap. ſuper literis, de reſcriptis.*

Reſcripti forma eſt omninò obſervanda, *cap. Rodulphus 35. de reſcriptis.* Et à verbis reſcripti non eſt recedendum, Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n. 11. C. de revocandis donat.* Surd. *deciſ. 175. n. 2. cum ſeqq.*

Reſcripti verba ſemper debent intelligi, ut aliquid operentur, *l. ſi quando, ff. de legat. 1. cap. ſi Papa, de privileg. lib. ſexto*; Surd. *deciſ 64 num. 19 & deciſ. 288 num. 17.* Sanch. *de matrim lib. 1. diſput. 17. num. 6.* Benedict. Ægid. *in l. ex hac jure, ff. de juſtit. & jure, part. 1 cap. 18. num. 2.* Cald. *de renovat. q. 11 num. 14.*

Reſcripta Principis debent ſtrictè interpretari, ex Gironda *de privilegiorum explicat. n. 277.*

Reſcripta & privilegia intelliguntur ſecundùm qualitatem perſonarum, & locorum conſuetudinem, ad quæ diriguntur, Tiraquel. *de nobilit. cap. 10. num. 9.*

Reſcripto ad lites debet exprimi conditio perſonæ privilegiatæ contra quam reſcriptum impetratur, Menoch. *de arbitr. caſu 102. num. 39.* Tiraquel. *de retr. lig. §. 1. gloſſ. 3. num. 4.* Valaſc. *conſult. 79. num. 20.*

Reſcriptis eſt attendendum ad tempus datæ, & ad illud retrotrahitur gratia, *cap. ſi eo tempore, cap. tibi qui, de reſcriptis in ſexto, cap. eum qui, de præbendis, eod. lib.* Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *reſcriptum, num. 53.* Et ad conceſſionem reſcripti in illis quæ pertinent veluti ad ſubſtantiam, validitatem, & intentionem concedentis, attenditur tempus datæ ipſius, non verò præſentationis litterarum, *cap. eam te, de reſcriptis*, Mandoſ. *reg. 18. Cancel. q. 18 à n. 15.* Perez *l. 1. q. 14. lib. 3. tit. 12. Ordinam.* Secus eſt in his quæ ſpectant ad executionem, veluti circa exercitium juriſdictionis, & ſimilia; in his namque attenditur tempus præſentationis, ſeu receptionis literarum, juxta textum *in cap. ſuper eo 12. & cap. ut debitus honor 59. de appellat. cap. auditam 4. de reſtit. cap. dilecti 2. de præbend.* Neque obſtat text. *in cap. duobus 14. verſ. ſi verò*, ibi, *is qui primò præſentaverit erit potior in præbenda, de reſcriptis libro ſexto*; quia textus procedit quando non appareat de prioritate temporis datæ, ut patet *ibi in princip.* ſi non apparet, &c ubi verò conſtat de prioritate datæ, nihil operatur prior literarum præſentatio.

Verbo Reservare, Reservatio.

Reservatio in ſententia nihil novi juris tribuit, *cap. cum venerabilis*, ubi Doct. *de except.* Jaſ. *in l. ſi legaverit, numero 2. ff. de legat. 1.* Pariſ. *conſ. 5. num. 29. lib. 1* Dec. *conſ. 516. num. 19.* Aym. Grav. *conſ. 29. num. 8. & conſ. 127. numero 7.* Menoch. *conſ. 2. num. 57.* & *conſ. 312. num. 22. & conſ. 319. num. 22. & conſ. 341. num. 18. cum ſeqq.* Garc. *de nobilit. gloſſ. 42.* Et ſi nihil operetur reſervatio, tamen conſervat jus reſervatum competens reſervanti, tale quale ſit, Barr. *conſ. 47. lib. 1.* Alex. *conſ. 28. num. 8. lib. 1. & conſ. 195. num. 8. lib. 6.* Burg. *conſ. 25. num. 68.* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 19. num. 7.* Surd. *de alim. tit. 7. q. 16. n. 87. & dec. 163. num. 17.* Cald. *de empt. cap 26. num. 27.* & Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 470. n. 8.*

Reſervationes ſunt odioſæ & reſtringendæ, Flamin. *de reſignat. lib. 8. quæſt. 11. num. 33. & lib. 12. q. 10. num 13.*

Reſervanti aliquem fundum ex prædio dato filio non diſponendo in vita de dicto fundo, ſuccedent venientes ab inteſtato, Seſſe *Aragon. deciſ. 48. n. 1. cum ſequentibus, tom. 1.*

Reſervantur ad finem litis ea quæ merita cauſæ reſpiciunt, Menoch. *conſ. 367. num. 2.* ubi *num. 5.* quod quæſtio facti non reſervatur, quæ non requirit altiorem indaginem.

Verbo Resignans, Resignatarius. Resignatio.

Resignatio non poteſt probari, niſi per literas, Flamin. *de reſignat. lib. 8. quæſt. 2. num. 6.* Et qualibet gratia Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem, Molin. *de primogen. lib. 2. c. 8. n. 8.*

Reſignatio beneficii perficitur tempore præſtiti conſenſus, Flamin. *de reſignat. lib. 9. c. 25. n. 5.*

Reſignatio debet intelligi rebus ſic ſtantibus, Stephan. Gratin. *diſcept. forenſ. c. 745. n. 18.*

Reſignans poſt admiſſam reſignationem amittit titulum, omne jus ac poſſeſſionem quam habet in beneficio, & non facit fructus ſuos, tenetur que receptos reſtituere, Cald. *de empt. c. 15. n. 34.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. quæſt. 4. 5. & 6. & lib. 11. quæſt. 11. n. 6. cum ſequentibus*, Garc. *de benefic. p. 11. cap. 3. num. 1. & à num. 3.*

Reſi

Digitized by Google

Reſignatio beneficii ab excommunicato vitando facta non eſt valida, Cov. *in c. alma mater, 1. p. §. 7. num. 9. verſ. quid autem*, Suar. *de cenſur. diſput. 14. ſect. 2. num. 55.* quod ſit valida, tradit cum ab eo citatis Bonacin. *de excommunicat. diſp. 2. q. 28. puncto 5. num. 7.*

Reſignato beneficio fructus pendentes pertinent ad reſignatarium. Gregor. *l. 26. verb. quantos titul. 11. p. 4.* Barboſa *in l. divortio 5. ff. ſoluto matrim. p. 2. num. 44 cum ſeq.* Flor. *in addit. ad Gam. dec. 128.* Flamin. *dicto lib. 1. q. 6. n. 79.* Et poteſt fructus percipere uſque ad habitam notitiam præſtiti conſenſus per procuratorem, diſtributiones verò quotidianas percipere poterit reſignans conditionaliter, donec reſignatarius plenè acquirat Canonicatum, ejuſque poſſeſſionem capiat, & conditiones in reſignatione appoſitæ impleantur, Monet. *de diſtribut. quotid. p. 3. q. 6. n. 55.* & de hoc puncto vide Garc. *de benef. p. 2. c. 1. n. 12. cum ſeq.*

Reſignans beneficium in favorem alterius in forma dignum, qui non fuit repertus idoneus, non poteſt redire ad beneficium, ſed remanebit vacans liberè per reſignationem, quia ſcire debuit illum eſſe idoneum, niſi probaret diligentiam adhibitam, & juſtam ignorantiam, &c. & ſi reſignavit reſervatâ ſibi penſione, non valebit etiam reſervatio, Garc. *dicta p. 11. c. 3. n. 38.* & clauſula, non aliter, nec alio modo non juvat, quando adeſt culpa reſignantis, Ric. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 1. deciſ. 207. num. 4.*

Reſignatione ob favorem ſufficit quod revocatio ſit intimata in partibus principalis, ita fuit reſolutum in una Salmantina Abbatiæ Sancti Saturnini, coram Domino Mohedano, 12. *Novembris* 1543. & probant Barboſa *in Clem. ubic. de renunciat. num. 4. & 5* Stephan. gratian. *diſcept. forenſ. cap. 191. num. ult.*

Reſignatario obtinente gratiam in forma dignum requiritur examen Ordinarii, Flam. *de reſign. lib. 11. quæſt. 5. num. 47.* & ſine auctoritate executoris non poteſt apprehendere poſſeſſionem: idem *lib. 1. q. 5. num. 30.*

Reſignantes debent habere jus, alioquin ceſſio eſt nulla, Flamin. *de reſignat. lib. 3. q. 5. n. 20.*

Reſignatio facta metu eſt nulla, Flamin. *de reſignat. lib. 13. q. 1. & 2.* Guter. *canon. c. 4. n. 28. cum ſeq.* Rebuff. *de pacif. poſſeſſor. n. 230.*

Reſignatio non expreſſa lite eſt nulla, Flamin. *de reſignat. lib. 8 q. 6. n. 163.*

Reſignatio beneficii non poteſt fieri à procuratore ſine ſpeciali mandato, Barboſa *ad cap. ſi tibi abſenti 17. de præbendis, lib. ſexto, num. 11. cum ſequentibus, & ad Clem. unic. de conceſſione præbendæ, numero 15.*

Reſignatio facta in favorem, reſervata penſione eſt correſpectiva, & conditionalis, & conditione non impleta, non dicitur vacare beneficium, neque requiritur nova collatio, Rot. *deciſ. 4. in antiq. de rerum permutat.* Put. *deciſ. 523. in fine, lib. 2.* latè Ceval. *commun. contra commun. q. 561. à num. 11.* Mandoſ. *reg. 32. q. 31. num. 13. cum ſequentibus*, Caputaq. *dec. 85. p. 2.* Mohed. *dec. 25. & 36 de renunciat.* Flamin. *de reſignat. lib. 1. q. 3. per totam*, Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinalium, §. ſi verò illa, num. 76.* nam in reſignatione in favorem tenetur reſignatarius ſolvere penſionem, Flamin. *dicto lib. 1. q. 8. à n. 25. uſque ad num. 39.* & reſignatarius in reſignatione in favorem tenetur ſolvere penſionem à die præſtiti conſenſus, idem *dicta q. 8. n. 50.* ubi *n. 51.* quod ſi reſignatio fuit ſimplex, ſucceſſor tenetur ad penſionem tempore collationis ſibi factæ: unde cùm reſignatio ſit conditionalis, non impleta conditione poteſt reſignans agere ſpolio, Mohed. *deciſ. 83. & 91.* Put. *deciſ. 145. lib. 1.* & contra ſpolium non datur præſcriptio, Caſſad. *deciſ. 6. de reſtit. ſpoliat.* & ut agat ſpolio circa penſionem aſſignatam, & loco tituli beneficii, tenetur docere de titulo, Gig. *de penſion. q. 47. n. 3. juncto n. 7.* Maſcard. *de probat. concl. 1323.* Flor. *var. q. 23. num. 23. cum ſeqq.*

Reſignans in favorem, reſervata penſione, ſi penſio non ſubſiſtat, non abdicatur ab eo jus, & poteſt redire ad beneficium reſignatum, neque locus eſt penſionis reductioni, Creſcent. *deciſ. 17. de reſcriptis, num. 3.* Vetall. *deciſ. 86. num. 2. part. 3.* Mohed. *de renuntiat. deciſ. 25.*

Reſignatio in favorem abſentis cum reſervatione penſionis non requirit conſenſum, Flamin. *de reſignat. lib. 8. q. 8. n. 117.*

Reſignans liberatur ab onere ſolvendi penſionem impoſitam ſuper beneficio reſignato, Flamin. *de reſignat. lib. 10. q. 8. n. 15.*

Reſignationes habent ſemper tacitam conditionem, ſi pacta ſerventur, Flamin. *de reſignat. lib. 1. q. 3. num. 45.* quia ut plurimùm admittuntur & conceduntur ad vota reſignantium, idem *dicta q. 3. n. 55.* ubi *à n. 82. & q. 14. n. 10.* quod jus non abdicatur à reſignante non ſervatis conditionibus, & *dicta q. 3. n. 27.* quod deficiente conditione, contractus celebratus cenſetur reſolutus ab initio.

Reſignatio eſt ſimoniaca, quæ fit cum pactione & modo, Flamin. *de reſignat. lib. 14 q. 3. n. 1. cum ſequentibus*, cùm debeat eſſe libera & pura, idem *lib. 1. q. 1. n. 5. & lib. 6. q. 2. n. 68. & 74.* Guter. *conſ. 42. n. 7.* Nam beneficium eſt conferendum purè, & ſine extrinſeca conditione, *cap. unic. ut Eccleſiaſt. beneficia ſine diminut. confer.* Gloſſ. verbo *omnino*, *cap. ex parte 12. de offic. delegati*, Garc. *de benefic part. 8. cap. 1. num. 1.* Gonzal. *de menſibus, gloſſ. 5. num. 15.* Et in beneficiis prohibita eſt omnis pactio, *cap. ult. de pact.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 7. principali, num 33.* Azeved. *per text. ibi, in l. 6. num. 8. titul. 2. lib. 7. novæ Recopilat.*

Reſignatione edictum de publicandis eſt favorabile, cum emanaverit ad obviandum fraudibus. Flamin. *de reſignat. lib. 11 q. 1. ad finem.*

Reſignationibus factis in Curia eſt facienda publicatio intra novem menſes, Flamin. *dicto lib. 11. q. 2. num. 5.* quod tempus computatur à die datæ ſupplicationis, & non à die præſtiti conſenſus, idem *lib. 11. q. 6. n. 40. & dicta q. 2 num. 14. cum tribus ſequentibus*, quamvis Garc. *de benef. part. 11. c. 3 num. 274.* aſſerat quod à die præſtiti conſenſus, qui retrotrahitur ad tempus datæ, ex eodem Flamin. *dicto lib. 11. q. 6. n. 33. & lib. 2. q. 3. num. 42.* & ob non publicationem amittitur jus, idem *dicto lib. 11. q. 4. num. 62.* Et beneficia vacantia ob non publicationem ſunt reſervata, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi, allegat. 57. num. 46. & n. 244.*

Verbo RESPUBLICA.

RESPUBLICA illa cenſetur beata, quam docti adminiſtrant, Platea *in l. 2. num. 1. Cod. qui ætate ſe excuſent, lib. 10.* Barboſa *in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 7. num. 54.* Et reſpublica potius committenda eſt gubernanda juris peritis, quàm aliis, ut tradit Angel. relatus ab Avil. *ad c. 1. Prætor. fol. 43. n. 5.* Et de laudibus juriſperitorum vide Fr. Hieron. Roman. *lib. 4. de Republica Gentilica, c. 30.* & de litteratis Fr. Emman. Roderic. *tom. 3. quæſt. Regular. q. 24. art. 3.* Et inopes non ſunt eligendi ad munera publica, Cabed. *deciſ. 1. num. 2.* Et Plato relatus à Franciſco Philelpho *lib. 13. epiſtolarum, fol. 176.* affirmabat

Digitized by Google

beatas fore illas reſpublicas, quæ ab iis regerentur, qui aut ipſi ſaperent, aut ſapientiæ ſtuderent. Et in electionibus ac ſuffragiis ſeniores præferuntur junioribus, & divites pauperibus Menoch: *conſ. 126. num. 22. & 26.* Et de ſenibus vide Pined. *in vita S. Joannis Baptiſtæ, lib. 2. cap. 6 §. 139. à pag. 97.* Bart. *in l. cum quid 7. ff. ſi cert. pet.* Guillelm. *in cap. Raynuntius*, verbo *in extremis, num. 6. de teſtam.* Fr. Emman. Roderic. *dicta q. 25. art. 2.* Et multa de prudentia ſenum, & quod in dicendis ſententiis præferri debent: vide apud Flamin. *de reſignat. lib. 5. quæſt. 3. num. 60. cum ſequentibus.* Et de ſenibus aſſerit Bald. *in l. ſenium, in princ. Cod. qui teſtam. fa. poſſ.* quod plùs valet umbra ſenis, quàm enſis, invenis deductum ex Seneca, de quo vide Avil. *ubi proximè fol. 17.* Et gubernantes debent intendere utilitati publicæ, Fr. Emman. Roderic. *dicto tom. 3. quæſt 34. art. 5.* Et Reipublicæ intereſt pacem ſervare inter conjunctas perſonas, Azeved. *l. 7. titul. 1. lib. 2. nova recopilat. p. 158.* & de pace vide Rebuff. *in concordat. pag. 519.* Peregrin *de jure fiſci, lib. 5. tit. 2. numero 5.*

Reſpublica magis in aſſecutione honorum plus defert habentibus filios, quàm non habentibus, Alciat. *de præſumption. reg. 1. præſumpt. 36.* Menoch. *eodem tract lib. 5. q. 12. num. 9.* Et plus defert originariis quàm exteris, Avend. *pe exequend s mandat. p 1. cap. 19. num. 17.* Azeved. *ad l. 14 num. 10. tit. 3. lib. 1. nova recopilat.* Præſumuntur enim magis diligere patriam, Rebuf *in Auth. habita, Cod. ne filius pro patre, pag. 594.* Menchac. *controverſ. illuſt. cap. 5. num. 16. & cap. 11. num. 31.* Tiraquel. *ad leg. connub. num 65. cum ſeq.* Avil. *ad cap. 1. Prætor, fol. 45. num. 7. 13. cum ſequentibus*, Flamin. *de reſignat. lib. 5. quæſt. 3. num. 142. cum ſequentibus*, Horoſco *nos emblemos morales, lib. 2. emblem. 20.* Cened. *in collect. p. 1. collect. 20 num. 4.*

Reſpublica poteſt cogere cives, cujuſcunque conditionis ſint, ad mutuandum pecunias tempore famis, vel belli, & non poſſunt ſe privilegio excuſare, Ludovic. Mexia *in tract. taxa panis, in l. 1 n. 58. cum ſeq.* Menchac. *il uſtr c. 6. num 7.* Ripa *in l. ſi ex toto n 17 ff. de legat. 1.* Roland. à Valle *conſult 5. n. 26. vol. 1. & conſ. 52. num. 0. cum ſeq. vol 2.* ubi reſolvunt quod immunitas conceſſa ab oneribus non trahitur ad ea quæ imponuntur tempore belli. Et poſſunt petere intereſſe, Gemin. *de uſur. commento 3 § 3 num. 84.*

Reipublicæ favore lex pænalis & odioſa eſt amplianda, Bart. *in l quemadmodum, n. 4. C. de agricol. & cenſit. lib. 11.* Perez *tit. 3 lib 5 Ordinam. pag. 148.* Et idem favore animarum, Mexia *ubi proximè, concluſ. 3 num. 48.*

Verbo RESTITUERE, RESTITUTIO.

RESTITVERE an quis teneatur, ſi aliena rapiat in neceſſitate extrema conſtitutus, dum pervenerit ad pinguiorem fortunam? Vide Gloſſ. 2. *ad finem, in reg. peccatum, de regul. juris. lib. 6.* Clar. *lib. 5. §. furtum, n 25.* Put. *part. 2. deciſ. 82.* Cened. *ad Decretum, collect. 48. num. 5.* Surd. *de alim. titul. 8. privil. 28. & privil. 39. num. 21.* Navar. *in tract. de redditibus, quæſt. 1. monito 4. num. 2.* Azor. *moral. part. 2 lib. 12. cap. 8 fol. 166.* Sayr. *in clavi Regia, lib. 10. tract. 5. cap. 6. num. 11. cum ſequentibus*, ubi diſtinguit per caſus, P. Comitol. *reſponſ. moral. lib 4. quæſt. 31.* Fr. Anton. de Souſa *in explicat. Bullæ, c. diſput. 33. num. 8.* ubi quod tenetur indiſtinctè reſtituere.

Reſtitutio debiti differri poteſt, ubi debitor habita ratione ſtatus & dignitatis graviſſimam pateretur ex reſtitutione jacturam, Guter. *Canon. cap. 40.* ubi etiam quomodo hoc intelligatur.

Reſtitutio denegatur Prælato quando Eccleſia non læditur, ſed ipſemet Prælatus damnum ſentit, Gloſſ. 2. *in Clem. unic. de in integrum reſtitut.* Gregor. *l. 30.* verbo *Igleſias, tit. 19. p. 6.* Cov. *lib. 1. var. c. 4. num. 3.*

Reſtitutio una ſolum conceditur minori, *in l. fin. C. ſi ſæpius in integrum reſtitutio poſtuletur.* Et reſtitutio conceditur minori etiam non petenti, Cabed. *areſto 86. p. 1.* licèt videatur contrarium reſolvere *deciſ 50.*

Reſtitutio in integrum non conceditur minoribus, niſi læſio appareat, *l. minoribus, Cod. de in integrum reſtitut. min.* Farinac. qui plura refert *in praxi delict. p. 1. tit. 2. q 15. num. 28.* & minori non datur reſtitutio, niſi ſummariè probata læſione, Maſcard. *de probat. concl. 1274. num. 12* Et debent probare ſe læſos facilitate ſua, vel dolo adverſarii, *l. minor autem magiſtratus, §. ſin autem, ff. de mino.* Menoch. *conſult. 100. num. 289. & de præſum. lib. 3. quæſt. 8 21 num. 14* Maſcard. *de probat. concluſ. 1058. num. 25.* Alciat. *de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 43. num. 6.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate, Cod. de in integrum reſtit. min.*

Reſtitutione quadriennium incipit currere à die notitiæ præſcriptionis, *cap. 1. de præſcript. lib. ſexto*, & vide Ordinat. *lib. 3. tit. 41. §. 6.*

Reſtitutio in integrum competit illi qui Reipublicæ cauſa abeſt, contra omne damnum quod occaſione abſentiæ illi accidere poteſt, *l. neque, Cod. de reſtitut. milit. l. fin. ff. ex quibus cauſis majores*, quæ reſtitutio competit hæredi, Mendez *in praxi, lib. 3. cap. 21. n. 35.*

Reſtitutio conceditur adverſus probationem omiſſam, Guter. *lib. 1. tract. quæ. 68. & lib. 3. q 32. num. 16.* Cabed. *deciſ. 20. p. 1.* ubi quod in una cauſa ſemel tantùm concedi poteſt.

Reſtitutio in integrum poſtulata impedit executionem ſententiæ quouſque lis ſuper ea mota finiatur, Valaſc. *de partit. cap. 38. num. 4.* ubi *num. 45.* idem aſſerit, etiamſi apponatur contra tres ſententias conformes, modò probationes ſuper læſione in continenti offerantur, *num 46.* quod executio trium ſententiarum conformium non impeditur regulariter per nullitatis exceptionem, etiamſi evidens ſit, vel incontinenti probetur, niſi probatio ex eiſdem actis fiat.

Reſtitutio rei inventæ debet fieri pauperibus, ſi non inveniatur dominus. Barboſa *de cap. cum tu 5. de uſur. num. 2.*

Reſtitutio non datur in traſactione, niſi conſtet de læſione enormi, Montan. *de tutel. cap. 33. numero 301.*

Reſtituere gravatus quiquid habuit hæreditario titulo, non reſtituit illud, quod habuit tanquam hæres, ſi illud non eſt hæreditarium, *l. qui heredi, §. cum hereditas, ff. de cond. & demonſt.* Surd. *deciſ. 197. num. 13.*

Reſtitutio in integrum etiam minorum tranſmittitur ad hæredes, Barboſa *in l. quia tale, ff. ſoluto matrim. num. 98. cum ſeq.* Peregrin. *de jure fiſci, lib. 5. tit. 2. num. 15.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 131. num. 10.* Cald. *forenſ. lib. 1. quæſt. 15. num. 13. & in l. ſi curatorem* verbo *minoribus, num. 42. cum ſequentibus, C. de in integrum reſt. min.* Menoch: *de præſumpt. lib. 3. q. 103 num. 17.* Guter. *de juram. conf. part. 3. cap. 12. num. 7.* ubi quod juramentum non tranſit ad hæredes jurantis reſpectu perjurii, & ideo ipſi non poſſunt conveniri coram judice Eccleſiaſtico ex juramento defuncti.

Reſtitu

Digitized by Google

Reſtitutio non datur contra præſcriptionem 40. annorum, niſi allegetur juſta ignorantia, ſecus in præſcriptione ordinaria decem, vel viginti annorum, Surd *conſ.* 454. *num.* 47. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 403. *num.* 35. *& cap.* 475. *num.* 16. *cum ſequentibus*, Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 37. *num.* 22. Menoch. *conſ.* 147. *numero* 46. Aymon. *conſ.* 201. *numero* 34. Menchac. *illuſtr. cap.* 75. Neque adversùs immemorialem præſcriptionem conceditur reſtitutio ex capite ignorantiæ, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1214. *numero* 52. Surd. *deciſ.* 42. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 4. *conſiderat.* 1.

Reſtitutionis privilegium nunquam cenſetur derogatum, niſi de eo fiat mentio ſpecialis, Guter. *lib.* 2. *pract. q.* 88. *ad finem*, Valaſc. *conſult.* 112. *n.* 7.

Reſtitui non debet ſpoliatus poſſeſſione, quæ illi fuit acquiſita per clauſulam, *conſtituti*, cùm eſſet abſens per notarii ſtipulationem, ſi antequam ratificaret fuit ſpoliatus, Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. c.* 365 *n.* 18.

Reſtitutionem per interdictum, *unde vi*, petens debet oſtendere titulum, ubi agitur de reſtitutione officii ſæcularis, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. numero* 192. *& remed* 15. *numero* 469. Maſcard. *de probat. concluſione* 1322. *numero* 1. *ad finem.* Et idem in reſtitutione penſionis Eccleſiaſticæ, quæ non poteſt ſine titulo canonico obtineri, & largo modo dicitur beneficium, Flamin. *de reſignat. lib.* 6. *quæſt.* 4. *numero* 19. & circa reſtitutionem penſionis, vide in terminis Gig. *de penſion. quæſtione* 47. *num* 3. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1323. Flor. *variar. quæſt.* 23. *numero* 33. *cum ſequentibus*, Cald. *forenſ. libro* 1. *quæſt.* 22. *numero* 484. Et in beneficialibus non conceditur reſtitutio, niſi dejectus ultra poſſeſſionem probet titulum, ſaltem coloratum, Gloſſ. *in fin. Clem. unica de cauſa poſſeſſ.* Barboſa *in l. ſi de vi* 37. *ff. de judic. num.* 278. *juncto num* 137. Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 2. *cap.* 62. *n.* 58. *cum ſeqq.*

Reſtitutio non impeditur ſi notoriè conſtat de dominio ſpoliatoris, Maſcard. *de probat. concl.* 1326. Menoch. *remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 233. Avend. *ad leg.* 45. *Tauri, gloſſ.* 6. *numero* 7. Flamin. *de reſignat. lib.* 13. *quæſt.* 5. *num.* 148. *cum ſequentibus.* Et ſi incontinenti probetur dominium, non impeditur reſtitutio, Azeved. *leg.* 1. *titul.* 13. *num.* 40. *cum ſequentibus*, *lib.* 4. *nova recopilat.* Barboſa *in leg. ſi alienam, num.* 10. & 34 *ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *conſultat.* 106. *numero* 5. Et de notorio defectu proprietatis, vide Guter. *conſil.* 6. *numero* 3. Barboſam *in dict. leg. ſi de vi, num.* 59. *cum ſequentibus &, numero* 122. *cum ſequentibus*, Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ. deciſ.* 17. *num.* 12. Brunor à ſole *in locis commun.* verbo *ſpolium, num.* 4. *&* 6 Cardoſ. *in praxi jud. & advocat.* verbo *interdictum, num* 38. qui reſolvunt quod reſtitutio non competit ſpoliato, ubi conſtat de notorio defectu proprietatis; nam ſententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 731. *numero* 2. Quid ſi notoriè obſtat defectus proprietatis, quia agitur de juriſdictione, & non oſtenditur donatio Regia? Vide Cabed. *deciſ.* 15. *numero* 4. *&* 5. *part.* 2. Ubi quod donatarii ſpoliati dici non debent, nec reſtitutio eis competit, ſi Rex capiat poſſeſſionem non oſtenſo titulo; & qui habet poſſeſſionem infectam, & donatam à lege cum decreto irritante, non reſtituitur ut ſpoliatus.

Reſtitutio denegatur illi, qui ſua culpa & facto poſſeſſionem amiſit, Menoch. *conſil.* 314. *num.* 12. *&* 25. *& de interdictis, remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. numero* 198. *& remed.* 15. *num.* 95. Valaſc. *conſult.* 173. *numero* 7. Cald. *conſ.* 2. *num.* 44. Gratian. *forenſ. cap.* 503. *numero* 27. *& cap.* 581. *numero* 19. Fallit quando contractus non fuit adimpletus juxta conventionem factam, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 27. *num.* 9. Menoch. *conſ.* 314. *numero* 25. Ubi intelligit, quando cauſa eſt juſta, ſecus ſi injuſta. Et ceſſat ſpolium ſi ſpoliati culpa & facto provenit impedimentum, Gonzalez. *ubi proximè, numero* 30.

Reſtitutionem petens ſpoliatus non eſt audiendus de proprietate, niſi actore conſentiente, *c.* 1. *de reſtit. ſpoliat.* Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n* 161. *cum ſeqq.* Maſcard. *de prob. t. concluſ.* 1242. *n.* 5. *& concl* 1325. Barboſa *in l. divortio* §. *ubi donatione, n.* 15. *cum ſequentibus, ff. ſoluto matrim.* Valaſc. *conſult.* 119.

Reſtitutio ſpoliati debet fieri cum fructibus, ea enim eſt natura verbi reſtitutio, juxta Ord. *lib.* 4. *tit.* 58. *& leg. videamus* 38. §. *in Fabiana, ff. de uſur. leg. cum prætor, ff. de verbor. ſignificat. leg. in condemnatione*, §. 1 *ff de regul. juris*, reſolvunt Boër. *deciſ* 18. Tiraquell. ubi alia jura allegat *in leg. ſi unquam*, verbo *revertatur*, *numero* 276. *Cod. de revocand. donat.* Menoch *dicto remed.* 1. *num.* 418. Barboſa *in r. . ff. ſoluto matrim. part.* 3. *numero* 73. Cabed, *deciſ.* 68. *num.* 3. *part.* 1. Covar. *lib.* 1. *variar. cap.* 3. *numero* . Et reſtitutio eſt facienda uſque ad minimum quadrantem, tam quoad reſtitutionem rei, quàm quoad fructus, damna & intereſſe, Roland. *conſil.* 53. *num.* 23. *vol.* 1. Rot. *deciſ.* 334. *part.* 2. *diverſ.* Gabr. *commun. tit. de reſtitut. ſpoliat. concl.* 1. *num.* 11. *&* 19 Menoch. *conſ.* 758. *in fine*, Surd. *conſil.* 166. *num.* 1. *lib.* 2. Card. Tuſch. *lit. S. concluſ.* 381. *num.* 7. Et ſententia condemnans ad reſtitutionem rei, includit etiam fructus, quod etiam procedit in fructibus perceptis poſt ſententiam, Surd. *deciſ.* 212. *num.* 11. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1999. Et veniunt etiam damna ac intereſſe, juxta Ord. *dicto tit.* 58. *in princ.* Et de verbo *logo*, id eſt, *incontinenti*, vide Barboſ. *in l. divortio*, §. *ob donationes, num.* 18. *ff. ſoluto matrim.* Et pœna poſita in dicta Ord. venit applicanda fiſco, *l. agraria, ff. de termino moto.* In actione novæ violentiæ, vulgò *força nova*, requiritur poſſeſſio ex parte Rei, Gloſſ. recepta communiter *in cap. conſultationibus, de offic. delegati*, verbo *poſſeſſionem*, Gom. *l.* 45. *Tauri, num.* 111. Cabed. *dec.* 172. *p.* 1. Valaſc. *conſ.* 173. *n.* 1. *p.* 1.

Verbo RETENTIO.

RETENTIO faciliùs conceditur quàm reſtitutio, Menoch. *de interdict. remed. ult. retin. poſſeſſ. num.* 19. Et in quo differat retentio à compenſatione vide Barboſ. *in l. divortio*, §. *ob donationes, num.* 4. *ff. ſoluto matrim.* Ubi quod jura loquentia in retentione non habent locum in compenſatione, vel è contra: & *num.* 5. quod licèt res dotales retineri non poſſint, tamen in illis admittitur compenſatio, & *num.* 7. quod mulier poteſt uti retentione adverſus maritum.

Retentio datur pro expenſis factis in re conducta, ex Themudo *p.* 3. *dec.* 348. Plura alia de retentione vide apud Næv. *in l. quæ omnia* 25. *n.* 7. *ff. de procurator.* Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 62. *& conſ.* 4. *n.* 5. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 12. *conſider.* 2. Cald. *de empt. c.* 27. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapol. p.* 2. *dec.* 176. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.* 408. *num.* 7. *&* 8. *& c.* 728. *n.* 29. *cum ſeqq.*

Verbo

Digitized by Google

Verbo Rex.

REGEM poteſt eligere populus, legitima ſtirpe deficiente, Menochac *illuſtr. cap. 21. n. 12.* Peregrin. *de iure fiſci, pag. 22. 1. 68.* Gom. *ad l. 40. Tauri, num. 4.* Avend. *ad dict. l. 40. Tauri, gloſ. 2. num. 22. & de exequendis mandat. p. 1. cap. 28.* Molin. *de primog lib. 1. cap. 2. num 11. cum ſeqq.*

Regi in qua ætate ſit Regnum tradendum? Vide Azeved. *l. 1. n. 8. tit. 33. nova recopil. pag. 164.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *hunc contractum*, *num. 4.* *C. de in integrum reſtit. min.* Anton. Gom. *tom. 3. var. cap. 1. num. 56.* Bobadil. *in Polit. lib. 1. cap. n. 4. num ſeq.* Paul. Montan. *de tutel. cap. 28. num. 87. & cap. 37. num. 68. cum ſequentibus*, Gutér. *eodem tract. cap. 18.* ubi reſolvit, quod ſi ſit minor 25. annis tenetur recipere curatorem.

Reges Chriſtiani die ſuæ nativitatis veſtes tribuunt tot pauperibus, quot ſunt anni elapſi à die ſuæ primæ nativitatis. Vide Fr. Gabr. de Toro *in lib.* cui titulus vulgaris, *Theſoro da miſericordia divina, è humana, cap. 49. pag. 163.*

Regem oportet eſſe largum, munificum, & liberalem Molin. *de primog. lib. 1. cap. 3. n. 20.*

Regi competit titulus majeſtatis; & altitudinis, Perez *ad leg. Ordinam. lib. 3. pag. 459.* Et regis titulus *de Alteza* denotat ſummam dignitatem, & ſummum honorem, Archidiaconus *in cap. Ordinatos, 59. diſt. & in cap. fin. de re jud. lib. ſexto, &* qui tituli competant aliis dominis inferioribus. vide per Menoch. *conſ. 302.* Et Reges utuntur clauſula *Dei gratia*, Azeved. *l. 3. tit. 2. num. 13. pag. 159* Menoch. *conſ. 2. num. 104.* Et quo pacto ſit Rex ſalutandus, vide Avil. *in proœm. ad cap. Prætor.* verbo *ſalud, fol. 141.* Et de titulis Regibus competentibus, vide Fr. Hieron Roman. *p. 2. lib. 4. de Republica gentilicia, cap. 28* Farin. *in praxi delict. p. 5. quæſt. 112. inſpect. 1. num. 22.* ubi *num. 19.* quod Papæ ac Imperatori competit titulus Majeſtatis: Et quibus titulis præfulgeat Imperatori Vide Mart. *de juriſdict. p. 1. cap. 21 num. 24. cum ſequentibus.*

Regi Hiſpaniarum competit titulus Catholici, & quid importet, & an ſit major titulo Chriſtianiſſimi quo utuntur Reges Franciæ? Vide Andream Philopatrum *in reſponſione ad edictum Elizabethæ Angliæ Reginæ, ſect. 4. num. 295. pag. 201.* Et de Regibus Hiſpaniæ, cur Catholici nominentur? Vide Cæſar. Baron. *Annalium Eccleſ. tom.* & *anno Chriſti 638. pag. 347.* Petr. Sanchez *Recoeino da ſe de Toledo no triangulo das virtudes no da Fe, art. 22.* Luis de Corres de Lima *lib. dos ſucceſſos de Portugal, è aviſos do Ceo, cap. 41.* Et quo tempore regi Hiſpaniæ fuerit datus titulus Catholici à Papa, & Chriſtianiſſimi Regi Franciæ? Vide Zurit. *p. 5. Annalium Aragoniæ, lib. 2. cap. 40.* Garibai. *in compend. hiſt. lib. 9. cap. 6. pag. 405.* Valdeſ. *de dignitate Regum Hiſpaniæ, cap. 13. num. 19. cum ſeqq.* Et cùm Catholici nomen fidei Chriſtianæ, ac Eccleſiæ proprium ſit, & nomen debeat eſſe conſonans rei, *§. eſt & aliud, Inſtit. de donat.* meritò Hiſpaniæ Reges, qui Fidei Chriſtianæ pugiles, & Eccleſiæ Romanæ protectores ſunt, Catholici nominantur, quod originem ſumpſit à Ferdinando, & Iſabella fortunatis Aragoniæ & Caſtellæ regibus, qui primò Catholici ſunt appellati, ut conſtat ex Catholicis, quemadmodum etiam Reges Franciæ Chriſtianiſſimi nuncupantur, latiſſimè prædicat Chaſſ. *in catal. gloriæ mundi, p. 5. conſiderat. 30. cum ſequentibus, & pag. 12. conſiderat. 17.* de quo etiam eſt videndus Croſe *in theſauro linguæ Hiſpan. lit. C*, verbo *Catholico, fol. 212.* Et de titulo Regis Franciæ, quare illum fuit conſecutus? Vide Fr. Hier. Roman. ubi *ſuprà, cap. 27.* Et de titulo Catholici, conceſſo à ſummis Pont. Regibus Alphonſo I. & Ferdinando V. atque Philippo II. & III. agit Petr, Aſnat *no trat. expulſion dos Moriſcos, cap. 25 26. & 27.*

Reges Hiſpaniæ habent jus præſentandi, & nominandi ad Epiſcopatus ac Prioratus in Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis ejuſdem Regni, ex fundatione, exſtructione, vel dotatione Eccleſiarum, vel ex privilegio & beneficio Rom. Pontificis, vel ex conſuetudine ſeu præſcriptione, Azor *inſtit. moral. 1. lib. 5. cap. 14. col. 425. & p. 2. lib. 10. cap. 7. q. 4. fol. 1077.* Guter. *lib. 3. pract. quæſt. 13. num. 72.* Gabr. Pereira *p. 1. de manu Regia, in concord 28. num. 76. fol. 235. verſo.* Et de Regno Luſitaniæ idem refert Cabed. *de patronat. Regiæ Coronæ, cap. 37. num. 1.* ubi *num.* aſſerit quod reges ſunt patroni Eccleſiarum Cathedralium, atque ita ex conceſſione Apoſt. data fuit poteſtas Regibus Hiſpaniæ eligendi Prælatum Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis, ut comprobat Guter. *ubi proximè* Fr. Emman. Roderic. *Regul. quæſt. 122. art. 4.* Azor. *dict. col. 425.* Idem in Rege Franciæ, ut per Rebuff. *in tract. nominat q. 1. n. 28.* in quo Regno per legem Salicam excluduntur è corona omnes mulieres, refert Ant. de Herrera *lib. 8. de la razon de Eſtado, fol. 141.*

Reges ſunt curatores Regni & tutores, Ceval. *de violentiis, gloſ. 1. n. 15 & 11* ubi *num. 4.* quod eſt vicarius Dei, & *num. 9* quod eſt pater Reipublicæ, & *num. 10.* quod eſt anima Reipublicæ.

Regem poſſunt adire Vaſſali dominorum habentium terras cum juriſdictione pro querelis delictorum in prima inſtantia, Azeved. *ad l. 1. tit. 1. num. 36. & 37. lib. 4 nova recopilat* Ubi notat quod ſi domini prohiberent Vaſſallis ſuis ne adirent Regem pro querelis delictorum, crimen læſæ majeſtatis committerent, niſi domini ipſi merum & mixtum imperium, & primam cauſarum cognitionem haberent, quoniam tunc poſſent prohibere Vaſſallis, ne in præjudicium ſuæ juriſdictionis in prima inſtantia Curiam adirent.

Regi ſolùm licet reviſiones concedere, non Archiepiſcopo Bracharenſi, Cabed. *p. 2. deciſ. 67. p. 5.* ubi *deciſ 68. n. 1.* quod ad Regem ſolum pertinet ſindicare officiales dominorum terrarum, & donatariorum: & *num. 2.* quod ſic decretum fuit per Regem in auditore & cæteris officialibus civitatis Brachar. & ibi refert dictum decretum.

Regi competit evocatio cauſarum de uno judicio ad aliud, vide *in regimine Senatorum Palatii, ad calcem lib. 1. Ordinat §. 4. pag. 290.* Rebuff. *tom. 1. ad leges Galliæ, tract. de evocat. pag. 262.* Avend. *de exequendis mandatis, p. 1. cap. 19. num 2.* & plurimùm eſſe evitandam reſolvit Azeved *ad novam Recopil. l. 32. tit. 4. lib. 2. pag. 168. & ad l. 45. tit 4. lib. 3. n 2. pag. 206.* Et acta eſſe remittenda expenſis petentis tradit Rebuf. *ubi proximè pag. 268. n. 71.* & eſſe odioſam, reſolvit idem *pag. 269. n. 89.*

Regis aſſertioni de delicto non eſt credendum, niſi legitimè de eo conſtiterit, Menoch. *conſil. 378. numero 4*

Regis donatio eſt amplianda, & non reſtringenda, *l. fin ff. de conſtit. Principum*, cum aliis de quibus per Burg. *conſ. 27. num 7.*

Regis conſenſus in alienatione bonorum præſumitur diuturnitate temporis, Afflict. *dec. 107. num. 7.* Molin. *de primogen. libro 4. capite 10. numero 10.* Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 131. numero 68. & 71.* Maſcard. *de probat. concl. 1316. num. 19. cum ſequentibus.*

Regis aſſenſus non requiritur in conſtitutione majo

Digitized by Google

Majoratus Molin. de primog. lib. 1. c. 1. n. 25. & lib. 2. cap. 2. num. 10.

Regis licentia debet probari in ſcriptis, l. unic. Cod. de mandat. Principum, Bald. in l. humanum, in fine, Cod de legibus, Afflict. deciſ. 243. num. 3. Molin. dict. lib. 2. cap. 8. num. 7. Matienz. l. 1. tit. 7. gloſſ. 3. num. 1. & ibi Azeved. n. 10. lib. 5.

Regis præceptum inducit juſtum metum, Bart. in l. pen. Cod quod metus cauſa, latè Flamin. de reſignat. tom. 2. lib. 13. q. 1. n. 184. cum ſequentib. Surd. deciſ. 326. n. 68. Ubi etiam de precibus.

Reges & Imperatores jus dicebant ſuis populis, de quo Virgil. lib. 4 Georgic. Cæſar dum magnus ad altum fulminat Euphratem bello victorque volentes per populos dat jura, viamque affectat Olympo: & rurſus de Priamo, lib. 7 Æneid. Hoc Priami geſtamẽ erat cùm jure vocatis more daret populis, &c. refert alia Pat. Joan. de Pineda in Job. tom. 2. cap. 29. verſ. 14. pag. 449. Horozco nas emblemas morales, lib. ſecundo, Emblemate 10.

Reges & judices qui malè judicaverint, habent Deum judicem ſuum: refert multa Joan. Pined. ubi proxime, cap. 31. verſ. 14. Item probatur Eccleſ. 5. 7. & Sapient. 7. 2. Iſai. 10. Apoſtol. ad Epheſ. 6. 9. & ad Coloſſenſ. 4. 1.

Regi expedit habere divites ſubditos, l. 1. ff. de bonis damnat. Auth. ut judices ſine quoquo ſuffragio, collat. 2 Tiraq. de jure primog. q. 23. n. 12.

Rex eſt lex viva & animata, Auth. de conſulibus, in fine, Garc. de nobilit. gloſſ. 6. n. 37. Gam. deciſ. 331. alias 333. n. 2.

Rex eſt publica poteſtas, & imago divinæ poteſtatis in terris, & tanquam ſol habendus eſt, & alia vide per Roland. conſ. 71. num. 18. cum ſequentibus, vol. 3. Surd. deciſ. 2. n. 5. & 23. & dicitur loqui per os Dei, à quo delegatus eſt judex in terris, ut per Flamin. de reſignat. lib. 5. q. 1. n. 12. Et turpiſſimum eſt Principi ab honeſto recedere, Cabed. deciſ. 36. num. 11. part. 2.

Rex eſt fons juriſdictionis, Næviz. in l. 4. C. de ſumma Trinitate, §. nos reddentes, num. 19. & ab eo tanquam à fonte fluunt omnes dignitates & nobilitates, Roland. conſ. 100. n. 4. vol. 4.

Rex non poteſt à ſe abdicare juriſdictionem, ut dimittat Eccleſiæ, niſi factis comitiis, Panormit. in cap. intellecto, de jurejur. notab. 1. & 3. Barboſa in addit. ad collect. p. 59 col. 1. cum aliis citatis à Gabr. Pereira de manu Regia, in concordiis, num. 358. folio 277.

Rex fungitur jure minoris, l. Rempublicam, Cod. de jure Reipublicæ, lib. 11. per quam requiritur tempus 40. annorum ad præſcriptionem contra fiſcum, quæ quamvis loquatur de republica Romana, idem diſponitur in Regibus, l. ult. §. ult. part. 6, & ibi Gregor. verbo Reys, Cald. in l. curatorom, verbo minoribus, num. 2. Cod. de in integrum reſtitut. minor. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. allegat. 75. n. 41. Et reſtitutio quadriennii ei non currit, niſi à tempore notitiæ, cap. 1. de præſcript. lib. ſexto, Ordinat lib. 3. tit. 41. § 6.

Rex habet fundatam intentionem ſuam quoad juriſdictionem in ſuo Regno. Perez l. 4. tit. 1. lib. 2. Ordinam. p. 195. & lib. 3. Ordinam. p. 455 cum ſeq. Menoch. de præſumpt. lib. 2. q. 14. n. 5. cum ſequentibus, Burg. conſ. 15. n. 23. Avil. ad cap. 1. Prætor. in principio. n. 2. Peregrin. de jure fiſci, §. 16. num. 40. Valdeſ. ad Soar. p. 2. pag. 81. Azeved. ad l. 3. tit. 5. lib. 3. nova recopilat. n. 3. p. 211. Cabed. deciſ. 9. n. 1. & deciſ. 15. num. 2. p. 2. Valaſc. de jure emphyt. q. 8. n. 30. & q. 83. num. 32. Et domini terrarum tenentur oſtendere titulos, Azeved. l. 2. à n. 1. tit. 1. lib. 4. nova recopilat. Cabed. dicta dec. 9. in fine, faciunt quæ Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 62. in coronide, n. 10.

Rex poteſt inhibere Epiſcopis & eorum vicariis ne quenquam excommunicent, donec cauſa excommunicationis oſtendatur, Auth. de Sanctiſſimis Epiſcopis, §. omnibus, Ceval. commun. contra commun. q. 897. à num. 206.

Rex ſubditis oppreſſis occurrere ſolet cùm proceditur omiſſa partis citatione, & denegata defenſione juris naturalis, Ordinat. lib. 1. tit. 9. §. 12. Gabr. Pereira de manu Regia, part. 1. cap. 9. ubi cap. 10. num. 5. quod recurrens ad Principem in cauſa violentiæ, ſi excommunicatur, uſurpatur Regia juriſdictio, & eſt caſus violentiæ, etiamſi cauſa pendeat inter perſonas Eccleſiaſticas.

Rex poteſt promittere officia antequam vacent, Phœb. dec. 2. p. 1.

Rex officia publica practicè non poteſt vendere, de quo vide Cab. deciſ. 24. part. 2. Menchac. controverſ. illuſtr. cap. 42. & 43. Valaſc. de partit. cap. 13. num. 66. cum ſeqq. Azor. moral. part. 2. lib. 11. cap. 5. col. 1236. Bobadil. in Polit. lib. 1. cap. 11. num. 11. cum ſequentibus, & lib. 2. cap. 16. num. 109. Avend. reſp. 9. Azeved. ad Curiam Piſanam, lib. 4. cap. 7. n. 2. cum ſequentibus. Pin. in monarchia Eccleſiaſt. lib. 19. cap. 26. § 3.

Rex tenetur obſervare ſuos contractus, l. digna vox, Cod. de legibus, cap. 1 ubi Doct. de probat. Gam. deciſ. 135. n. 5. Cald. de reſolut. emphyt. cap. 2. n. 18. cum ſeq. Et tenetur ſervare foralia, quæ ſunt contractus onerosi, juxta notata in dicto cap. 1. de probat. cap. quanto, de cenſibus, l. 1. Cod. de indict. lib. 10. latè Dec. conſ. 464. num. 28 & conſ. 498. n. 19. Cor. in memorab. verbo Princeps. Et exemptiones in foralibus factæ debent latiſſimè interpretari. Valaſc. conſult. 58. n. 9. Et ſucceſſor tenetur obſervare contractus anteceſſorum, Peregr. de jure fiſci, lib. 1. tit. an habentes jura fiſcalia, num. 45. Cab part. 2. deciſ. 75. n. 1 Menchac. illuſtr. cap. 26. num. 16. Et non poteſt eos revocare. Valaſc. conſ. 72. num. 5. Menoch. conſ. 113. num. 9. & conſ. 307. num. 5. cum ſequentibus & de præſumpt. lib. 2. præſum. 10. num. 16. ac per conſequens neque revocare poteſt privilegia, quæ in naturam, & vim contractus tranſeunt, quando ob ſervitia & merita collata ſunt, ut de jure cum Bart. Pin. & Valaſc. reſolvit Gabr. Pereira deciſ. 120. num. 7. nec contravenire poterit etiam de plenitudine poteſtatis, ita ex Paul. de Caſtro, Bald. & Dec. probat Cald. conſ. 28. n. 8. quia contractus ſunt de jure gentium, & non ſubjecti Regi, Surd. deciſ. 43. num. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 28. num. 13. cum ſequentibus.

Rex in donationibus quas facit, debet immotus perſiſtere, tanquam poſitus in cœlo, Dec. in l. nemo poteſt mutare, n. 3. ff. de regul. juris, Cot. in memorab. verbo Princeps, pag. 703. Menoch. conſ. 331. num. 65. & conſ. 378. n. 20. Molin. qui multos refert, de primog. lib. 4. cap. 3. num. 18. Phœb. deciſ. 92. num. 4. & deciſ. 113. n. 18. cum ſequentibus, p. 2. Flamin. de reſignat. lib. 3. q. 18. n. 92. & lib. 9. q. 25. num. 19. cum ſequentibus, Cabed. deciſ. 19. num. ult. p. 2. Cald. de extinct. emphyt. cap. 2. n. 18. Surd. deciſ. 234. num. 10. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 9. §. 2. num. 31. & 32. Farinac. de delict. p. 1. tit. 4. q. 28. n. 5.

Regis contractus habet vim legis, l. pen. Cod. de donat. inter virum & uxorem, Cæſar, ff. de publicanis, Surd deciſ. 2. n. 4. Cald conſ. 28. n. 8. Gabr. Pereira deciſ. 120, num. 1. Poteſt tamen Rex ex cauſa contractum ſuum infirmare, Burg. conſ. 25. n. 48. cum ſequentibus.

Rex

Digitized by Google

Rex non poteſt alienationes à prædeceſſoribus factas revocare, *cap. intellecto*, *de jurejur.* Menoch. *conſ.*307.*n.*17. *cum ſequentibus*. Et hujuſmodi donationes ſunt confirmandæ à ſucceſſore, Valaſc. *conſult.*167. Barboſ. *in cap. Apoſtolica*, *de donat. numero* 3.

Rex poteſt legitimare naturalem in præjudicium agnatorum ante aditionem hæreditatis, vel apprehenſionem bonorum: poſtea non poteſt, cùm factus ſit jam dominus, Molin. *de primog. libro* 1. *cap.*7. *numero* 30.

Rex non poteſt jus tertio quæſitum auferre, *l.* 2. *§. meritò*, *& §. ſi quis à Principe*, *ff. ne quid in loco publico*, *l. fin. ff. de conſtit. Principum*, *cap. ex tuarum*, *de auctorit. & uſu pallii*, *cap. ſuper eo*, *de offic. delegati*, *cap. Paſtoralis in fine*, *de privileg.* Maſcard. *de probat. concluſ.*1003. *n.*22. Menoch. *de arbitr. lib.*1. *q.*9.*n.*11. Borrel. *in ſum decis. tit.*12. *num.*32. Cabed. *deciſ.*93.*n.*2.*p.*2. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *part.* 1. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.*421. *num.* 38. *cum ſequentibus*. Et ſi dicatur, non obſtante jure tertii, intelligitur de invalido, Grammatic. *deciſ.*103. *num.*236. *cum ſequentibus*. Et quotieſcumque aliquid conceditur, videtur in dubio conceſſum ſalvo jure cujuſcunque, Cald. *de nominat. q.*21. *num.*56. *cum ſequentibus*, Azeved. *l.*14.*n.*39. *tit.* 3. *libr.* 1. *nova recopilat.* Ricc. *in collect. deciſ. part.*3. *collect.*1752. Marta *de juriſdict. p.*4. *caſu* 94.*n.*29.

Rex ex cauſa dominium privato auferre poteſt propter utilitatem publicam, *l. Lucius*, *ff. de evict.* *l. item ſi verberatum*, *§* 1. *ff. de rei vendicat.* Azeved. *l.* 1. *tit.*1. *lib.*4. *nova recopilat. n.*23. Rol. à Valle *conſ.*79. *n.*5. *cum ſequentibus*, *vol.*2. Menoch. *conſ* 307. *n.*39. Cabed. *deciſ.*18. *num.*12. *p.*2. Bobadil. *in Polit. lib.* 2. *cap.*16. *n.*162. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.*2. *concl.*56. Et tunc debet ſolvi pretium parti, Roland. *ubi proximè*, *n.*18. *cum ſequentibus*, Cabed. *dicta deciſ.*18.*n.*13. Phœb. *deciſ.*94. *p.* 1. Et dominium ex ſolo jure civili acquiſitum, non poteſt tollere ſine cauſa, Molin. *de primog. libro* 2. *cap.*7. *n.* 28. Bernard. Græv. *dicta concluſ.*56 *conſiderat.* 1. Cabed. *ubi proximè*, Ceval. *commun. contra com. p.*4. *q.* 906. *n.*355. *cum ſequentibus*.

Rex poteſt teſtamenta privatorum, & clauſulas eorum mutare, ſi id fiat cauſa publicæ, non privatæ utilitatis, Cov. *lib* 3. *var. cap.* 6. *num.* 7. Menchac. *illuſtr. cap.*5. *n.*21. Guter. *lib.*3. *pract. q.*76. *num.*5. Et valet diſpenſare, ut poſſint bona majoratus prohibita à teſtatoribus vendi, Gom. *l.*40. *Tauri*, *num.* 89. Molin. *de primog. lib.*1. *cap.*8. *num.*28. *& n.*31. *& lib.*4. *cap.*5.

Rex poteſt remittere damna facta ſingularibus perſonis pro bono pacis, Perez *lib.* 8. *p.* 347. Azeved. *l.* 1. *tit.*1. *num.*29. *lib.*4. *nova recopilat.* Roland. *conſ* 69 *n.*8. *vol.*2. Menchac. *illuſtr. cap.* 4. *num.* 111 Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 56. *n.*7. *& concl.*57. Phœb. *dec.*132.*p.*2.

Rex poteſt jubere, ut ſimul de poſſeſſorio & petitorio agatur, Menoch. *conſ.* 302. *num.* 51. Valaſc. *conſ.*51.*n.*48. alter Valaſc. *tom.*1. *alleg.*58. *n.* 16. Stephan. Grat. *diſceptat. forenſ. c.*681. *n.*23. Cabed. *deciſ.*16. *n.* 6. *p.* 1. Ubi quod non poteſt partibus renitentibus ſtatuere quod judicetur de poſſeſſione, & proprietate ſimul.

Rex poteſt cogere partem, ut ſimul poſſeſſorio, & petitorio agatur, licèt pars velit ſolùm uti poſſeſſorio, Afflict. *conſtitut Neapolit.*75. *lib.*1. *rub.* 24. *de violentiis circa poſſeſſionem*, *n.*56. Barboſa *in l. ſi de vi*, *ff. de judic. n.*167. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 35. *conſiderat.* 1. Ricc. *in collect. deciſ. part.*5. *collect.*2022. *verſ. ſecundò.*

Rex poteſt removere ſuſpicionem, & committere cauſam ea remota, & valet proceſſus per judicem, cui jam commiſſionem fecit, non obſtante quod recuſetur, Thom. Valaſc. *tom.*1. *alleg.*96. *n. ult.*

Rex poteſt pervertere ordinem judicialem, & cum ſit lex animata, derogare ſcripturæ, & mutare quadrata rotundis & non poteſt ei dici: Cur ita facis? Varg. *in lib.* cui titulus vulgaris, *da nobreza*, *diſcurſo* 7.*n.*25.

Rex quando poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis expenſis? Vide Cabed. *part.* 2. *deciſ.* 44. *numero* 2. Ubi ait, quod vaſſalli ratione juriſdictionis non tenentur propriis ſumptibus dominum comitari ad bellum, niſi ſubſit timor ſubitus invaſæ patriæ, vel Rex non habuerit facultates ex quibus poſſit ſatisfacere: & *num.*5. quod ſi nulla bona habent à Rege, inviti non ſunt cogendi ad bellum ire, & *num.*9. quod pro defenſione patriæ omnes tenentur ire ad bellum, dummodo eis ſtipendium de publico ſolvatur; ſecus ſi opes publicæ ad hoc non ſufficiant.

Rex tempore belli poteſt caſtrum, vel fortalitium Vaſſallo auferre, ut ibi præſidia militum ponat, & an poſſit domos ſubditorum capere, & alia in materia? Vide per Roland. à Valle *conſ.*69. *vol.*2. Cabed. *deciſ.*26. *num.*3. *p.*2. Et idem ſi tantùm adſit belli ſuſpicio, ex Surd. *de alim. tit.*8. *privil.* 1. *num.*4. *&* 5. Et damna tenetur reſarcire, Menoch. *conſ.*312. *num.*12. & vide Cov. *in memorab.* verbo *caſtrum*, Bernard. Græv. *in pract. Camera Imper. lib.*2. *concluſ.*56. *conſider.* 2. Et quando Eccleſiaſtici poſſint compelli ad contribuendum pro ſumptibus belli? Vide Mart. *de juriſdict. p.*4. *cent.* 1. *caſu* 10. Ubi per articulos tres quæſtionem reſolvit.

Rex in præceptoriis Ordinum Militarium non habet liberam diſpoſitionem, imò manet ſubditus Romano Pontifici, quia hujuſmodi præceptoriæ ſunt inſtitutæ auctoritate Apoſtolica ex redditibus beneficiorum, & tanquam beneficia Eccleſiaſtica ſunt regulandæ, de quibus vide Barboſam *in l. quia tale*, *ff. ſoluto matrim. num.* 95. *&* 96. Cabed. *deciſ.*61. *num.*6. *part.*1. *& deciſ.*112. *num. ult. part.* 2. Fr. Emman. Roderic. *tom.*2. *Regular. quæſt.*122. *art.* 3. Gabr. Pereira *deciſ.*2. *num.*2. *& deciſ.*58. *num.*7. Rebuff. *tract. de nominat. q.*15. *num.*16. Mandoſ. *de infirmis reſignantibus*, *q.*20. *num.*8. Mart *de juriſdict. p.*2. *cap.* 32. *num.* 22. Quamvis quod præceptoriæ non ſunt beneficia Eccleſiaſtica, tradat Cæſar *in relect. de Eccleſiaſtica Hierarchia*, *quæſt.*2. *proœm.* §.4. *à num.*32. *& p.*3. *diſp.*14. §.6.

LITE

Digitized by Google

LITERA S.

Verbo Sacerdos, Sacer Ordo.

SAcerdos cum ordinatur, imprimitur character: & datur poteſtas ad conficiendum corpus Chriſti verum per traditionem calicis, & cum propria forma, & per manuum impoſitionem datur poteſtas abſolvendi, & ſic conceditur duplex poteſtas, ſcilicet conſecrandi Corpus Chriſti verum, & poteſtas clavium, Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 42. ſect. 4. num.* 13

Sacerdos omnis ſimplex quoſlibet pœnitentes à quibuſvis peccatis & cenſuris in articulo mortis abſolvere poteſt, Barboſa *ad cap. Paſtoralis* 11. *de offic. judicis ordin. num.* 16. Etiam quando adeſt proprius parochus, ut per eundem *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 13. *de Sacramento Pœnit. cap. 7. num.* 13. *&* 14. ubi *num.* 15. quod poteſt abſolvere in articulo mortis Sacerdos etiam irregularis, ſuſpenſus, excommunicatus, &c.

Sacerdotibus propter dignitatem Sacerdotalem, ſemper & ubique ſumma reverentia debetur, Farin *conſ. 60. num.* 34.

Sacer Ordo non liberat filium à patria poteſtate, Barboſa *ad c. conſtitutus 8. de in integrum reſtitut. n.6.* Intellige quoad temporalia, ſecus verò quoad ſpiritualia, ex eodem Barboſa *ad cap. indecorum 3. num. 4. de ætate & qualit.*

Sacerdos recipiens à pluribus plura ſtipendia pro Miſſarum celebratione, non poteſt unica Miſſa omnibus ſatisfacere, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 22. de Sacrificio Miſſæ, numero 4.* ubi *numero 6.* quod Rector beneficii poteſt Miſſam per alium celebrare, retentâ ſibi parte, ſi tribuat Sacerdoti eleemoſynam congruam: & *num. 7. & 8.* quod Sacerdotes debent abſolutè integram eleemoſynam tribuere celebranti: & *numero 9.* quod non licet Sacerdoti celebrare Miſſas anticipatè: & *numero 10.* quod præcepto de audienda Miſſa ſatisfacit, qui horas canonicas ex obligatione recitat: & *ibidem numero* 3. agit quod ſit juſtum ſtipendium.

Sacerdos non poteſt, nec debet revelare ſibi expoſita per confitentem in Sacramentali confeſſione, *c. dilectus, de exceſſibus Prælatorum, c. Sacerdos, de pœnis diſt. 6. cap. omnis, de pœnit. & remiſſ.* Farin. *in praxi criminal. tom. 1. titul. 5. quæſt. 51. num. 93.* quem ad propoſitum vide *num 94. cum ſequentibus, uſque ad num. 102, juncto num. 111, 112. & 113.* Et confeſſio facta Deo in perſona Sacerdotis, non probat in foro exteriori, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. dec.* 171. *num.* 8. ubi *num.* 9. quod revelatio cōfeſſionis condemnati ad mortem facta à confeſſore de licentia ipſius condemnati, non valet: & *n.* 12. quod Sacerdos inductus ad deponendum ſuper eo, quod habuit in confeſſione, non probat.

Verbo Sacramenta.

SACRAMENTA adminiſtrans in peccato mortali peccat lethaliter, Barboſa *de parochis, cap. 17. num. 4. cum ſequentibus*: non licet aliquid exigere pro Sacramentis conferendis, idem *in collect. ad cap. cum in Eccleſia 9. num. 2. de ſimonia*, ubi *n.* 3. ſecus aſſerit in extrema neceſſitate, de quo vide etiam Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 2. deciſ. 55. à num. 3.*

Sacramentum Euchariſtiæ benè poterit miniſtrari infirmo non jejuno, inſtante neceſſitate, Cened. *ad Decretal. collect. 149. num. 6. & collect. 51. num. 3.* ubi *num.* 4. quod hoſtia conſecrata non debet cuſtodiri à parocho ultra unam ſeptimanam, ne putreſcat; ſed eam debet ſumere, & conſecrare aliam recentem.

Sacramento extremæ unctionis ungi poteſt organum ſenſus magis obvium, ſi periculum fuerit in mora, ut per Barboſ. *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ. 13 de Sacrament. extremæ unctionis, cap. 1. n. 17. & de parochis, cap. 22. num. 33. cum ſeqq.*

Verbo Salarium.

SALARIA petuntur extra ordinem, id eſt officio judicis, *l. ſalarium 7. juncta gloſſ. ff. mandati*, & proceditur in iſtis cauſis ſummariè, Marant. *de ord. judic. p. 4. diſt. 9. num. 297.* Baeza *de decima tutoris, cap. 2. num. 29.*

Salarium conſuetum regulatur ab actu ultimo, ex Avil. *ad cap. prætor.* verbo *ſalario, fol.* 54. Et creſcit duplicato labore, Auth. *ut judices ſine quoquo ſuffragio, §. illud Seio, ff. de annuis legat. cap. relatum 2. de teſtament.* Menoch. *de arbitr. caſu* 213. Pro ſalario quis præfertur creditoribus, Ricc. *in collect. deciſ. p. 5. collect.* 1540. De ſalariis in genere, vide Reynoſo *obſervat.* 27.

Verbo Scholaris.

SCHOLARIS Actor cogere poteſt Reum ut reſpondeat coram judice ſuo conſervatore, Auth. *Habita, Cod. ne filius pro patre*, Barb. *p. 7. l. 1. n. 48. ff. ſoluto matrim.* Cald. *de poteſt eligendi, cap. 1. n. 11.* Thæb. *deciſ. 27. num. 8.*

Scholaribus debita habent tacitam hypothecam cum privilegio prælationis, ad exemplum hypothecæ dotis; Hoſtat. Luc. *de privileg. Scholar. privil.* 34. Barboſa *ubi proximè, n.* 25. & in ſalariis Doctorum atque advocatorum, idem procedere tenet Flor. de Mena *var. lib. 1. quæſt. 8. §. n.* 70. & ſecundùm hanc opinionem judicatum fuiſſe teſtatur Rebuff. *de privileg. Scholar. privil.* 118. ſequitur Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. p. 2 cap. 257. ex num. 17.* Rodriq. *de concurſu creditorum, p. 1. à num.* 18. quia cauſa dotis, & ſtudii æquiparantur, Gloſſ. ult. *in l. unica, Cod. de ſtudiis liberalibus urbis Romæ, lib.* 11. communiter recepta ex citatis à Barboſa ubi ſuprà, *numero* 23. & in ſtudio ac ſcholaribus publica utilitas verſatur,

l.1.Cod.qui ætate, vel profeſſ. ſe excuſant, lib. 10. exornat idem Barboſa *numero 49. in fine, & 50. d. cto loco.*

Verbo SCRIPTURA.

SCRIPTURA non eſt de ſubſtantia legis *cap.1 de poſtulat. Prælator*, ubi Barboſa plures citat, qui reſolvunt quod ſolum ad probationem legis, vel contractus requiritur.

Scriptura vel epiſtola obligationis, ſi dies deficiat, non idcirco vitiatur obligatio, juxta tradita per Bart. in *l. 1. §. hujus, ff. de juſtit. & jure, & in l.cum tabulinam, §. id quæſiit, ff de pignorib. l. Publia, in fine, ff. depoſiti.* Et ſic quoad ſubſtantiam obligationis, vel contractus non requiritur dies, aut locus, nec quoad probationem debiti, ſed quoad probandam prioritatem, ſeu poſterioritatem temporis requiritur dies, quia aliter apparere non poteſt? ita diſtinguit prædicta jura Cyn. *in l.optimam, Cod.de contrah. & commit ſtipulat.* Angel. *in Auth ſi quis, de fide inſtrum.*

Scripturæ privatæ fides quibus caſibus adhibeatur? Vide Maſcard. *de probat. concl. 1294. num. 1. cum ſequentibus.*

Scriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem, Mendez *in praxi, lib.3.cap.21. num.64.* ex quibus ſcripturis actio ſummaria competat decem dierum? Vide eundem *dicto lib.3 cap 22. §.1.*

Scriptura privata facta in lapidibus, aut columnis, in loco publico & manifeſto, in antiquis plenè probat. Aym. *de antiquit. temp fol.72. verſo, n. 12.* ubi *num.14.& 15.* quod probat in non antiquis, & factis recentibus.

Scriptura quæ ex archivo publico Eccleſiæ profertur, teſtimonium publicum habet, *cap.ad audientiam 13. de præſcript.* ubi Barboſa *n.3.*

Scripturæ quæ ex archivo publico Regis proferuntur, plena fides adhibetur, Auth. *ad hæc*, ubi gloſſ pen. & Bart. *Cod de fide inſtrum.cap.cùm cauſam*, ubi gloſſ. verbo *per libros. de probat. dicto cap. ad audientiam, de præſumpt.* Valaſc. *de jure emphyt. lib.1. quæſt 9. num.26.cum ſequentibus*, Roland. *conſ.75.à princ.lib.4.* Boer. *deciſ.105.num.11.* Aym. *de antiquit. temp.p.1.num.249.* & latè Gabr. *lib.1.comm. opin. tit. de probat concl.5.à principio.* Et Chronicis debet dari integra fides, *l.1.* ubi Bald. *ff.de offic. quæſtor. gloſſ. in cap. inter dilectos.*, verbo *magis, de fide inſtrum. & in cap. venerabilem*, verbo *tranſtulit. 1. de elect.* Soar. *allegat.8.num.11.* Roland. *conſ.2.num.6. lib.1.* Valaſc. *dicto num.26.* Gam. *deciſ.335. num.7.* Phœb. *deciſ.85.num.5.p.1.* cum aliis citatis *ad dictum cap. inter dilectos 6. num.30.* Et Chronicarum, ac hiſtoriarum exemplum probat, & earum ſcriptoribus etſi enunciativè loquantur, fides adhiberi ſolet in antiquis, ut per citatos à Barboſa *in Clem.unica de reliquiis & venerat.Sanctorum, num.9.* Et Chronicis hujus Regni, quæ ſunt in archivo publico, fides adhibetur, Cabed. *de patronat. Regiæ coronæ cap.12. num.3.* Et Chronicæ allegari poſſunt ad deciſionem cauſarum, ex citatis per Barboſ. *in remiſſ.ad Ordin. lib.4.tit.10. §. 1. num.3.*

Scriptura debet legi ratificanti eam, Menoch. *conſ.1.num.329.& de præſumption.lib.5. præſumpt.66. num.22.* Burg. *conſ.2.num.62.* Ubi quod ratificans debet videre ſcripturam quam ratificat, Flamin. *de reſignat.lib.9.quæſt.17.num.29.* Ubi quod mentionem faciens de ſcriptura illam legiſſe, contentorum notitiam habuiſſe præſumitur.

Scriptura propria extracta ex originali, vel ſaltem authenticum tranſumptum parte citata debent edi, aliàs non probant *l.ſancimus, Cod. de diverſis reſcriptis*, & ibi Bald. & Salicet Ordinat. *lib.1. tit. 80. §. 15.* Doctor. *in Auth.ſi quis in aliquo documento, C. de edendo*, Cov. *pract. cap.21.n.4.* Menoch. *conſ.175 num.18.* Maſcard. *de probat. concl. 711. & 712.& concl.1388.* Pinel. *in rub.C. de reſcind. vendit. p.1.cap.1.num.13* Avil. *ad cap. Prætor.cap.16.num.1. gloſſ.Tranſladen*, Cur. Philip. *p.1.§.17.n.31.* Fr. Emman. Roderic. *quæſt regular.tom.1.qu.8.art. 16.* Ubi idem in privilegiis. Anton. Gabr. *tom.3. commun. opin. tit. de citat.concl.1.num.127.pag.92.* Flamin. *de reſignat. lib.11.quæſt.6. num. 34. cum ſeqq.* Quod ſi pars non opponat, probat. Cald. *de reſol.emphyt.cap 17.n.10. & de empt.cap.45.num.26.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 268. num.15. cum ſeqq.* Et de citatione partis, vide Maſcard. *concl.273.num.7.& concl. 545. num. ult.* Aloyſ. Ricc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.2.deciſ.87. num.18.* Gratian. *foren. cap.455. n.1.* Ubi quod partis citatio eſt neceſſaria in exemplatione & executione inſtrumenti, de quo etiam Afflict. *deciſ.324. num.14.* Et tranſumptum minimè probat, parte non citata, Maſc. *d.concl. 1388.* Grat. *cap.577.num.25.cum ſeqq.& cap.582 num.13.* Gabr. Pereira *deciſ.26.num.8.* Farin. *deciſ.543.cum ſeqq.* ubi agunt de tranſumptis quando probent: & tranſumptum authenticum quod dicatur, vide Flamin. *de reſignat. lib.11. quæſt.6. à num.34.*

Scripturæ exemplum probat ſi extractum ſit è regiſtro, Maſcard. *de probat. concluſ.1210. num.17.* Et exemplum ſcripturæ deductum ab originali inſtrumento habet eandem vim, *cap.ultim.de fide inſtrum.* Menoch. *conſ.7.num 1.* Maſcard. *concluſ.317.n.7.& & concl.711.ex num. 17.* Cov. *pract.c.21.num. 7.& 8.* Cened. *ad Decretal. collect. 132.n.1.* Et præſumitur ſolemniter factum à notario, Menoch. *de præſ. lib. 2. præſ. 80.* Cald. *de empt. cap. 35.num. 8.& 10. & dicto num. 26. cum ſeqq.* Et exemplum debet collationari cum ſcriba, aliàs ei fides non adhibetur, ut per Ord. *lib.1.tit.79.§.6.& tit.80.§.15.* Et non eſt danda fides exemplo exempli, *l. ſancimus, Cod. de diverſis reſcriptis.* Thom. Valaſc. *tom.1.allegat.76 num.8.& 9.* Cald. *dicto cap. 35.num.48. cum ſequentibus*, Rebuff. *ad leg. Galliæ, tom.1.art. 2. gloſſa unica, num. 82.& de literis obligat.pag.63.* Farinac. *deciſ.549.in noviſſ.* Phœb. *arreſto 4.& arreſto 61.part. 2.* Mendez *in praxi Luſitan. lib. 3.cap. 22. num. 4.* cum aliis citatis à Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 20. §. 22. num. 3.* Et copia copiæ non facit fidem, niſi quando pars fuit citata, & nihil contra eam fuit oppoſitum, Aloyſ. Ricc *dec.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.1. deciſione 198. num. 1.* Et exemplum exempli præſumitur falſum, *leg. 2.ff.de fide inſtrum.* Maſcard. *concluſ.711.num 1.*

Scripturæ falſitas arguitur ex atramenti diverſitate in apoſtilla, Rocc. *deciſ.Cur. Archiepiſcopat. Neapolit.p.2.deciſ.10.num.1.*

Scripturæ mortui tabellionis major fides datur, quàm ſi viveret, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.429.num.14.*

Scripturæ declaratione admittitur probatio per teſtes, Barboſa *in cap. auditis, num. 2. de in integrum reſtit.*

Scripturarum editio denegari non debet pro veritate reperienda, *l.ſi quis ex argentariis, §.ex hoc edicto* ubi omnes, *ff. de edendo.* Ricc. *d.p.2.deciſ.36.n.3.*

Scriptura quando eſt penes tertium, poſſunt contenta in ea probari per teſtes. Angel. *in l. ſi unus, §.ante omnia*, ubi Jaſ. *num. 4.ff. de pactis, & in l. certi condictio, §.quoniam, num. 10.ff. ſi certum pet.* & vide Valaſc.

Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 7. *num.* 35. & alterum Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 72. *num. ult.* Et ex eo quod ſit mentio inſtrumenti in libello poteſt peti, ut ante omnia edatur, ut poſſit deliberare an velit cedere, vel contendere, *cap. licèt cauſam*, ubi omnes, *de probat.* Dec. *conſ.* 301 *numero* 2. & 3. Et ubicumque fecerit quis mentionem in ſuis articulis de aliqua ſcriptura, illam offerre tenetur, aliàs articuli deleri debent, niſi talis ſcriptura de qua fit mentio, fuerit inter alias perſonas, quia poteſt articulari de illa etiamſi non offeratur, vel niſi petatur licentia ad articulandum de tenore illius, & de ejus amiſſione, quia in eis caſibus limitari Ordinat. deciſum refert Mendez *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 9. *num.* 2. Et hoc non habet locum in hærede, vel in illo qui cauſam habet à contrahente, quia iſte non dicitur tertius, *l. ſi ſuperatus, ff. de pignor.* Surd. *deciſ.* 173. *numero* 27.

Scripturam offerens non poteſt impugnare contenta in ea, & cenſetur ea fateri, Bart. *in leg. poſt legatum, num.* 2. *ff. de his quibus ut indignis*, Roman. *conſ.* 284. *col.* 1. Alexand. *conſ.* 108. *col.* 3. *lib.* 5 Afflict. *deciſ.* 25. Vivius *tom.* 1. *commun. opin. pag.* 577. *n.* 175. Mendez *ubi proximè*.

Scripturam qui penes ſe habet, præſumitur illius habere notitiam, *l. non eſt ferendus, ff. de tranſact.* Burg. *conſ.* 14. *n.* 39. Surd. *conſ.* 4. *n.* 8. & *deciſ.* 153. *n.* 3. & *deciſ.* 288 *n.* 54. Vald. *in reſpo ſ. pro monaſterio de Oſſera, num.* 3. Gabr Pereira *deciſ.* 14. *num.* 10. Idem ſi inſtrumentum præſentaverit in judicio, vel de eo mentionem fecerit, Aym. *conſ.* 201. *n.* 31. Surd. *d. conſ.* 4. *n.* 46. quem vide *conſ.* 5. *n.* 37. & *conſ.* 351. *n.* 19. Et unuſquiſque præſumitur ſcire, & confiteri contenta in inſtrumento, quod pro ſe profert, Reynoſo *obſervat.* 71. *n.* 13. Et ſcripturam qui producit, cenſetur fateri, & approbare ea quæ in illa ſcriptura ſunt, Menoch. *conſ.* 332. *num.* 23. Et ſcripturam penes ſe habens non poterit contra eam præſcribere, Petr. Barboſa *ad rub. Cod. de præſcrip.* 30. *vel* 40. *ann. n.* 344. *cum ſeqq.* Et præſumptio iſta non facit omnimodam probationem malæ fidei, & purgatur per triginta annos, Bart. *in l. fin. Cod. unde vi, num.* 17. Covar. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. §. 8. *num* 4. Dec. *conſ.* 328. *col. fin.* Afflict. *deciſ.* 13. *n.* 11. faciunt quæ Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *quæſt.* 13. *num.* 64. & *num.* 74.

Verbo Senator.

SENATOR eſt illuſtris, Tiraquel. *de nobilit. cap.* 6. *num.* 21. Menoch. *de arbitr. caſu* 68. *num.* 20. Barboſa *in leg. quia tale, num* 28. *ff. ſoluto matrim.* Et excuſantur à contribuendo in ſubſidiis, & à receptione militum in domibus, Roland. *conſ.* 66. *num.* 42. *vol* 1. De famulis Senatorum, qui in tribunalibus Regi inſerviunt, vide Phœb. *deciſ.* 32. *part.* 1. Vbi quod ſunt exempti, & immunes à collectis Defuncto Senatore, cui famulus per quadriennium inſervivit, propter quod privilegium immunitatis conſecutus eſt, poteſt poſt obitum Senatoris uti eo privilegio in vita ſua, vide Barboſam *in dicta leg. quia tale, num.* 10. Farinac. *in praxi delictorum, part.* 4. *conſil.* 94. *num.* 12. Secus eſt in agricolis illorum, qui amittunt privilegium per mortem Senatorum.

Verbo Senectus, Senes.

SENECTUTIS prærogativas vide apud Maſcard. *de probat. concluſ.* 1295. ubi *num.* 6. quod Senes torqueri non poſſunt ullo genere tormenti, imò nec etiam ferula cædi. Quis dicatur ſenex remittitur judicis arbitrio, idem Maſcard. *ubi proximè, n.* 8. Aloyſ. Ricc. *dec. Curi. Archiepiſc. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 234. *a num.* 3. In Sene requiritur ætas 60. ann. Ricc. *ibid. num.* 5. In Sene diminuitur omnis concupiſcentia & libido Barboſa *ad cap. pen. de præſumpt. num.* 3. ubi *num.* 4. quod ſenes præſumuntur à vitiis abſtinere.

Senes præſumuntur prudentiores, ſapientiores, probatiores ipſis juvenibus, & virtutibus excellere, utpote qui uſu rerum docti prudentiam ſibi comparare potuerunt, Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 47. Ricc. *dicta deciſ.* 234 *n.* 5. Et ſeniores præferuntur junioribus, Maſc. *dict.* 1 *concluſ.* 1295. *n.* 4. & *Levit.* 29. præcipitur: *Coram cano capite conſurge, & honora perſonam Senis* Plures Senectutis laudes, vitia, incommoda & privilegia referunt citati à Cenedo *ad decretal. collect.* 9. *n.* 5. Guev. *part.* 2. *epiſtolar. fol.* 278. *cum ſequent.* & plura alia ad propoſitum de ſenibus, tradunt Barboſ. *ad c. dudum* 22. *de elect. n.* 3. *cum duobus ſeqq.* & *ad c. quantò, de tranſlat. Epiſcopi. n.* 2. & 3. & *ad cap. ſi qui* 8. *de teſtibus. numero* 3. Mallara *cent.* 10. *Refr.* 42.

Verbo Sententia.

SENTENTIA habet vim legis, *l. fin. Cod. de legibus, l. nemo, Cod. de ſentent. & inter locut. omn. jud.* Gam. *dec.* 174 *n.* 10.

Sententia comminatoria non obligat, nec habet vim rei judicatæ, neque poteſt exequi, *l.* 1 & *l. interlocutio. Cod. comminat. epiſtolas, &c.*

Sententiæ latæ per Reges pro lege ſervandæ ſunt, *l. fin. Cod. de legibus, l. nemo, ubi proximè, cap. in cauſis* 19. *de re jud.* ubi Barboſa *n.* 3. Tiraquel. *de jure primog. q.* 40. *n.* 167. Gam. *ubi ſuprà.*

Sententia etiam Principis ob omiſſam citationem non valet, Bernard Græv. *in pract. Cam. Imper. in proœmium n.* 1. Et citatio ad ſententiam eſt neceſſaria, & omiſſio illius inducit nullitatem ſententiæ ipſo jure, *l. de unoquoq̀ue ff. de re jud. cap. conſuluit, de offi. dele. Clem ſæpe, §. ſententia verò*, ubi Barboſa *num.* 12. 24. & 25. *de verbor. ſignificat.* Gonzal. *de menſibus, gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. num.* 117. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 151. quod hæc nullitas ſit inſanabilis quando omninò deficit citatio ad ſententiam. Et ſententia non tranſit in rem judicatam contra non citantem, Barb. *in remiſſ. ad Ord. lib.* 3. *tit.* 75. *in princ. num.* 3.

Sententia dicitur res judicata, quando ab ea non fuit appellatum intra decem dies, Covar. *tract. c.* 13. *num.* 2. *verſ. illud.*

Sententia non eſt neceſſe ut publicetur, nec eſt hodie neceſſarium ſententiam legi per judicem eam pronunciantem, prout antea requirebatur *in cap. fin. de re jud. lib. ſexto*, neque requiritur, quod pronuncietur ſedendo pro tribunali, ſed ſufficit in actis proponi, & quòd ibidem ſcripta appareat & pronunciata, Azeved. *lege* 10. *numero* 74. *cum ſequentibus, titulo* 17. *libro* 4. *nova recopilat.* Et ſententia tradita tabellioni, poſtquam à præſide pronunciata eſt, ut pro recitata habeatur non venit annullanda, & ita

S 2 quæ

Digitized by Google

eu die fieri in Senatu teſtatur Gam. *deciſ.*57. *n.*1. & aſſerit Menoch *de arbitr. lib.* 1. *quaſt.*66. quod ſufficit venire ſententiam ad notitiam partis per quamlibet viam; facit Ordinat. *lib.* 3. *tit.*66. §.6. ibi, *è a publicar, ou deruo eſcrivaon ou tabaliaon pera hue poro termeda publicaçaon, naon terro mais poder, de à revogar*: quamvis Ricc. *p.*2. *dec.* 273. *num.*10. aſſerat reſolutum fuiſſe in Curia Archiepiſcopali Neapol. quod ſententia diffinitiva adhuc non publicata poteſt revocari.

Sententia lata non publicatis atteſtationibus eſt valida, Gloſſ. *in l. prolatam, Cod. de ſent. & interlocut. omn. jud.* Capic. *deciſ.* 1 *n.* 31. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.*33. *num.*1. *cum ſequent.* Bonacoſ. *commun. opin. crim. p.*2. verbo *publicatio, p.*64.

Sententia prolata ex falſis probationibus, & ex fundamentis non veris, & contra inſtrumenta publica, eſt nulla, Ordinat. *libro* 3. *titul.* 87. §. 1. & ita praxis obſervat, teſte Phœb. *deciſione* 183. *n.*6. *cum ſequentibus, p.*2.

Sententia eſt ipſo jure nulla, ſi lata fuerit præcipitanter, & in tam brevi tempore, & cum tanta feſtinatione quod acta veriſimiliter non potuerint videri, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.*3. *tit.* 75. *in prin. & num.*13.

Sententia eſt ſtricti juris, & ſtrictè eſt interpretanda, *l.* 2. *Cod. de judic. l.* 1. *Cod. ſi plures una ſententia*, Menoch. *conſ.* 80. *num* 39. Surd. *deciſ.* 212. *n.*13. *& deciſ.* 261. *n.* 7. Aloyſ. Ricc *in collect. deciſ. p.*5. *collect.* 2006. Farin. *de delict. part.* 12. *lib* 1. *tit.*3. *q.*25. *n.* 65. Aym. *conſ.* 10 *num.* 3. *& conſ.* 188. *n.*6. Barboſa *ad rub ff. ſoluto matrim. p.*3. *num.*50. Gratian: *forenſ. cap.* 705. *num.* 13. Et ſententia ita eſt ſtricti juris, ut nunquam ex illa poſſit inferri, niſi illud quod ex verbis legitur, *l.* 1. *Cod. ſi plures una ſententia*, & cum multis deciſio genuenſis 204. *n.*6. Et ſemper reſtringi debet ſalva ratione recti ſermonis, Crav. *conſ.*1.

Sententia debet intelligi ſecundùm intellectū juris, Farin. *deciſ.* 837. *num.*4

Sententia recipit interpretationem à petitione & cauſa Menoch. *conſ.*80. *n.*44. ubi *num.* 40. quod ſententia debet interpretari, ne iniqua & injuſta decernat.

Sententiam nemo poteſt mutare ad præjudicium juris alteri quæſiti, *l nemo poteſt ff. de regul. juris*, Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.*1. *deciſ.* 280 *num.*8.

Sententia quæ non tranſivit per Cancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum, non probat, Maſcard. *de probat. concl.* 1303. *n.* 3. Valaſc. *conſult.* 72. *n.*19. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 25. *& lib.* 8. *q.*2. *à num.*18. *& lib.*10. *q.*1. *n.*18. 19. *&* 34. Mendez. *in praxi. lib.*3. *c.*21. *n.*1. Cabed. *dec.*3. *n.*7. Farin. *de delict. part.* 4. *conſ.* 60. *num.* 25. Thom. Valaſc. *allegat.* 80. *n.* 1. *ad fin.* De ſigillo, & quid ſi ſit fractum? Vide Rebuf. *ad leges Galliæ, tom.* 1. *tit. de literis obligat. art.* 2. *gloſſ. unica, n.* 83.

Sententia potiùs præſumitur diffinitiva, Menoch. *de interdict. remed* 8. *recuper. poſſeſſ. n.*84.

Sententia definitiva adverſus hæreditatem jacentem, non dato curatore, eſt nulla, Thom. Valaſc. *allegat.*68 *n.*11. *cum ſeq. tom.*1.

Sententia ſuper receptione impedimentorum, vulgo *embargo*, habet vim definitivæ Marant. *de ord. judic. p.*6. *act.*1. *à n.*42.

Sententia lata ſine probatione eſt nulla, Bartol. *in l. prolatam, in fine, Cod. de ſent. & interlocut. omn. jud.* quem dicit receptum Barboſa *in rub ff. ſoluto matrim. p.*3. *n.*52.

Sententia interlocutoria eſt, quæ ſuper incidentibus, & emergentibus cauſæ principalis profertur Menoch. *conſ.* 360. *num* 1. Azeved. *ad leg.* 3. *numer.* 7. *cum ſequentibus. tit.* 18. *lib.* 4. *nova recopilat.* Barboſa *in l. ſi debitori, num,* 97. *cum ſequentibus, ff. de judic.*

Sententia qua præcipitur, appellatione pendente nihil eſſe innovandum, eſt interlocutoria, Aloyſ. Ricc. *de Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.*1. *dec.*212.

Sententia interlocutoria eſt mandatum de citando, Gloſſ. *in l. cum clericis*, verbo *ſententiam, Cod. de Epiſcop. & cleric.* Barboſa *in l. ſi quis poſteaquam, num.* 40. *ff. de judic.* Et creditur nuntio aſſerenti de diligentia ad citationem, Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 60. Et mandatum interpoſitum poſt ſententiam reſpiciens ipſius executionem, cenſetur ſententia merè interlocutoria *lege à divo Pio, §. in venditione*, ibi *interloqui ſolet, ff. de re jud.* & notavit ibi Jaſ. *num.* 5. Octavian. *de ſtylo Curiæ, lib.* 7. *cap.* 3. *num.* 11. Anchar. *conſ.* 342. optimè Rot. Genuen. *deciſ.*164. *num.*11.

Sententia lata ſuper attentatis an ſit interlocutoria? Valaſc. *conſult.* 156. *num.* 30. *cum ſequentibus*, ubi diſtinguit, an videlicet attentatum objiciatur tantùm ad impediendum curſum proceſſus, quouſque reſtituatur, & tunc ſit interlocutoria, an verò apponatur petendo dumtaxat reſtitutionem ſpolii facti, & tunc habeat vim diffinitivæ, & poſſit appellari tanquam à ſententia lata ſuper actione ſpolii.

Sententia interlocutoria quibus caſibus habet vim definitivæ? Vide Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 130 *conſiderat.* 1.

Sententia interlocutoria habens vim definitivæ dicitur quæ ponit finem controverſiæ principali, gloſſ. *ult. in l. reſtituere* 58. *ff. de rei vendicat* quam commendat Bald. *in leg. eandem ſecura* 11 *ad finem*, Angel. *num.* 6. Alexand, *in rub. num.* 7. *ff. de re jud. & conſil.* 50. *num.* 11 *vol.* 2. Valaſc. *conſ.* 47. *à principio.*

Sententia deſertæ appellationis interlocutoria habet vim definitivæ, & ab ea datur appellatio. Barboſa cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordinationes, lib.* 3 *tit.* 70. §. 3 *n.* 7.

Sententia lata non poſſunt partes dicere contra æſtimationem, Cabed *dec.* 21. *n.* 1 *&* 16. *n.*2.

Sententia non poteſt executioni mandari contra tertiam, Farin. *dec. Rom.* 19 *n.* 1.

Sententia reſcinditur per viam reſtitutionis ex clauſula generali, Gregor. *l.* 33. *tit.* 14. *p.*5. Menoch. *de arbitr. caſu* 15. Gat. *de juram. confirm. p.* 3. *c.*6. *n.*3. Molin. *de juſtit. tract.* 2. *diſput.* 368. *num.*6.6. Et in cauſis publicis propter inſtrumenta de novo reperta reſcinditur ſententia, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c* 118. *num.*2. *& cap.* 1 8. *num.*25. Et ſententia reſcinditur propter juſtam cauſam, idem *c.*408. *num.* 9. Et præſumptio eſt contra ſententiam, ſi poſtea inſtrumenta appareant, Maſcard *de probat. concluſ.* 1224. *num.*36. Cald. *forenſ. quaſt.*30. *à num.*12. Ubi quid in Eccleſia, & minore.

Sententia quæ tranſivit in rem judicatam pro veritate habetur, & facit rem notoriam, & de albo nigrum, & præſumitur juſtè lata, Barboſa *in locis comm. lit. R, num.* 21 ubi multipliciter limitat. Et habet vim conſuetudinis ac legis, ex Gam. *deciſ.*174. *num.*10.

Sententia debet mandari executioni, quæ tranſivit in rem judicatam, aliàs nihil diceretur actum, gloſſ. *in rub. C. de execut. rei jud cap. quoad conſultationem, de ſentent. & re jud.* Marant. *in pract. part.* 6. *actu ult. in princip.* Et executio pœnarum non eſt differenda, *l. ſi quis fortè de pœn.* Perez *tit.* 5. *lib.* 5.

Ordi-

Digitized by Google

*Ordinand. pag.*183:Et parum eſt jura concedere, niſi ſint miniſtri, qui ea exequantur, *leg.* 2. §. *poſt originem*, *ff. de origine juris*, Gregor. *l.*15.*tit.*1.*p.*1.*lit.C.* Et ſententia parum prodeſt, niſi executioni mandetur, Gloſſ. *in rub. ff. de except. rei jud.* Bobadil. *in Polit. lib.*1. *cap.*13. *num.*31.

Sententia ultima mandatur executioni, non prima, Bart. *in l. furti*, *num.*8 *ff. de his qui notantur infamia*. Barboſa *in l. divortio*, §. *ſi vir*, *num.*52. *ff. ſoluto matrim.* Gabr. Pereira *de manu Regia*, *cap.*13. *in fine* *p.*1.

Sententiæ executione debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator, Phœb. *deciſ.*4.*p.*1.

Sententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium, Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.*731. *num.*2.

Sententiæ dicuntur conformes, quando una confirmat aliam, ex citatis per Barboſam *in Clem.* 1. *de re jud. num.* 11. & 12. quem vide *à num.* 3. *cum ſequentibus*. Et reſcripta in Rom. Curia ſuper nullitatibus poſt tres conformes ſententias non conceduntur, niſi cum clauſula, *ſine præjudicio trium conformium ſententiarum*, Cald. *forenſ.lib.*2.*quæſt.*36. .13. Et à tertia ſententia non admittitur appellatio, *cap. ſua nobis* 65.*de appellat. l. unic. Cod. ne liceat in una*, Rebuff. *tract.de appell.art.*7.*gloſſ* 2. *num.*29. *verſ.*15. Scac. *eodem tract.quæſt.*17.*limit.*1. *num.*1. quod adeo verum eſt, ut nec Papa, ſeu Princeps per viam reſcripti ex ordinaria poteſtate poſſit concedere tertiam appellationem, Scac. *ubi proximè*, *n.*2.

Sententia per viam gravaminis, vel ſupplicationis non poteſt reſcindi per viam appellationis, ſed per gravamen, ut à primordio tituli poſterior formetur eventus, *l.*1. *Cod. de imponenda lucrat. deſcrip. lib.*10.

Sententia non afficit Eccleſiam Collegiatam, & univerſalem, niſi fuerit legitimè convocata, Steph. Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*601.*num.*49.De ſententiis patrum judicare periculoſum eſt, Tiraquel. *de præſcript. verſ. in qua re*, *fol.* 96.

Sententiam latam à laico in cauſa reconventionis contra Clericum non debet judex laicus executioni mandare, ſed Eccleſiaſticus, Mart. *de jariſdict.p.*4. *cent.*2.*caſu* 124. *in fine*, & *caſu* 151. *num.* 5. *cum ſequentibus*.

Sententia favore piæ cauſæ, alimentorum, animæ & dotis pro pupillis miſerabilibus non recipit dilationem,& eſt exequenda non obſtante appellatione, Gratian.*forenſ. cap.* 665. *num.*1. & 24.

Sententia una an poſſit quis condemnari,quando pro decem fuit conventus, & lite pendente debet alia decem, quia tunc advenit tempus ſolutionis? Vide Capel. Toloſ. *quæſt.* 30. Anton. Gabr. *lib.*2. *de judic. concluſ.* 2. *num.*5.

Sententia nulla non parit exceptionem rei judicatæ, *l. unic. Cod.de Lat. liber.tol.l.non putavit*, §. *non quævis*, *ff. de bonor. poſſeſſ. contra tab.* cum aliis de quibus per Barboſam *in locis commu.* *lit. R*, *num.*21. Ubi etiam quod ſententia nulla non eſt ſententia, & ibi citatis adde Ricc. *deciſ.Cur.Archiepiſcop.Neapolit. p.*1.*deciſ.*135 *num.*4.& 5.

Sententia lata ſuper eo de quo lis non eſt conteſtata, eſt nulla. Surd. *deciſ.* 291. *ad finem*.

Sententia nullum jus tribuit de novo, ſed declaratur illud jam adeſſe de præterito, & dominium. Gratian. *forenſ. cap.*464. *n.*19. *cum ſeq.*

Sententia lata per ſubornationem pecuniæ, vulgò *por peita*, eſt nulla, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 87 §. 1. Gloſſ. *in l. jubemus*, verbo *ſententiam*, *Cod.ad l. Jul. repetund.*Farin. *in praxi delict.p.*3.*quæſt.* 111.*n.* 97.

Sententia ſine executione & traditione non transfert dominium,*l. ſciendum*,§. *qui fundum*,*ff. qui ſatiſdare cogant*. Alexand. *conſult.*90.*num.*9. *lib.*2. Gabr. Pereira *forenſ.q.*29.*n.*26.*cum ſeq.*

Sententiæ nomen non meretur quæ fertur ab eo, qui non habet juriſdictionem, *l.*1.§. *fin.ff.ad Tertyllian. l.* 2. *in fine*, *ff. de pœnis*; eſt enim judex baſis, fundamentum & pars judicii potiſſima, Bald. *in rub. num.*2. *Cod. ſi à non compet. judice*, Vant. *de nullit. ex defectu juriſdict ordin. num.* 1. Et talis nullitas ſemper opponi poteſt, Gloſſ.*fin.in Clem.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* latè Andr. Gail. *lib.* 1. *obſervat.* 42. *à num.* 8. Et ſententia eſt nulla ob defectum juriſdictionis, Ordinat. *lib.*3.*titul.*87. §. 1. ibi, *por Juiz competente em parte*, *ou em todo*; & hic defectus impedit executionem etiam trium ſententiarum, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad dictum* §. 1.*num.* 3. Et ſententia nulla nunquam ullo tempore tranſit in rem judicatam, Ordinat. *dicto l.* 3. *tit.* 75. *in princip.* & juriſdictionis defectus dicitur inſanabilis, ut ibidem notatur *in remiſſ. num.* 9. Idque tradit Gabr. Pereira *deciſ.* 1.*num.* 9 Et quamvis data ſit ſententia per judicem incompetentem, ſi ab ea fuerit appellatum, & fuerit confirmata per ſuperiores, remanet purgatus defectus primæ inſtantiæ, & ita fuiſſe judicatum aſſerit Cabed. *p.* 1. *deciſ.* 48. *à princip.* & refert alios Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. dicto titul.* 75. *in princip. num.* 12. & quando confirmetur ſententia nulla defectu poteſtatis & juriſdictionis? Vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 56. *num.* 35. ubi quod ſententia nulla eſt confirmanda, ſi de juſtitia illius conſtat, parte non opponente.

Sententia juſtè lata etiam ab incompetenti judice poteſt ex eiſdem actis approbari, Bartol. & Paul. *in l. ſi ut proponis*, *Cod.quomodo & quando judex*, Alex. *conſ.*111. *lib.*5. & *conſ.*181. Gam. *deciſ.*219. Robert. Lancelot. *de attentat. p.*2. *cap.* 6. *num.* 53. Valaſc. *de partit.cap.*39.*num.*4.*juncto num.* 70. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 65. *ad finem*, Cabed. *deciſ.* 36. *num. ult.* & *deciſ.* 159. *p.*1. Mendez *in praxi*, *lib.*3.*cap.* 3.*num.* 8. Non tamen procedit parte opponente, Farin. *Rota Rom.deciſ.*52.& 53 *num.*4.

Sententia juſta non retractatur prætextu nullitatis, & non defertur nullitatibus, niſi ſimul allegetur error, ſeu læſio, vel juſta cauſa gravaminis, Bart. *in l. ſi expreſſim*, *ff. de appellat.* Roman. *conſ.* 499. *col* 5. Vant. *de nullit.p. ult. num.* 188. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 6.*num.* 14 & *de partit. cap.*39.*num.*72. *cum ſequentibus*, Gam. *deciſ.* 219. & *deciſ.* 237. & *deciſ.* 324. Parlad. *lib.* 2.*rer. quotid. cap. fin.p.* 5.§.2. *num.* 17. Valaſc. junior. *tom.* 1.*allegat.* 24.*num.* 3.& *allegat.*96.*num.* 71. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. num.* 70. *cum ſequentibus*, Ambroſ. Cardoſ. *in allegat.juris ſuper tributo impoſito in vino*, *num.* 39. *cum ſequentibus*; & hæc eſt ſalutifera praxis, quâ utimur in graviſſimo & æquiſſimo Senatu de qua per Afflict. *deciſ.* 262.*num.* 3. Valaſc. *dicta quæſt.* .. *numer* 14. & eam refert ac laudat Bernard. Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.*1.*concl.*37.*conſider.* 10. *ad finem*, & orta fuit ex textu *in l. ult.* §. *ult. de eo quod certus cauſa*.

Sententia poteſt allegari nulla uſque ad triginta annos, Gloſſ. *in cap unde quæritur.* 35. *quæſt.* 9. Bald. *in l. ſcire oportet*, §.*fin.ff.de excuſat. tutor.* & *in l. data opera*, *Cod.qui accuſare non poſſunt*, Pinel. *in l.*1. *Cod. de bonis maternis*, *part.* 3. *num.* 50. *pag* 383. & *in Auth.niſi tricennale. num.*21.*Cod. eodem tit.* Perez. *tit.*15.*lib.* 3.*Ordinam.pag.* 778. Cardoſ. *in praxi jud & advocat.* verbo *ſententia*, *num.*57. Tiraquel. *de retract. lig.*§. 36. *gloſſ.*2.*n.*38.ubi idem aſſerit etiam in

Digitized by Google

teſtamento, contractu, arbitrio & aliis, & ſententia poteſt nullitatis remedio retractari intra triginta annos, ex Barboſa *in addit. ad collect. pag.* 60. Quando nullitas eſt evidens ex actis poteſt perpetuò proponi Seſſe *Aragon. deciſ.* 230. *num.* 41. ubi *numero* 44. *cum ſequentibus, & numero* 79. idem ſi per viam exceptionis.

Sententia uſque ad triginta annos poteſt mandari executioni: Rebuff, *ad leges Gal l. tom.* 1 *tract. de ſentent. executor. art.* 7. *gloſſ.* 11. *num.* 9. Gom. *l.* 63. *Tauri, & var. tom.* 3. *cap.* 14. *num.* 5. Soar. *in l. poſt rem judicatam, notab.* 1. *num.* 3. Tiraquel. *de retract. lig. ad finem tit. numero* 32. Mendez *in prax. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 50. Et non poteſt exequi poſt 30. annos, Gom. *d. l.* 63. *Tauri*, Soar. *ubi proximè*, Valdeſ. *ad eundem, pag.* 99. Marant. *in pract. p.* 6. *ad finem, num.* 54. *pag.* 480. Et ſententia præſcribitur triginta annis, Petr. Barboſa *ad l. ſicut.* 3 *num.* 82. *Cod. de præſcript.* 30. *vel.* 40. *ann.* & lites præſcribuntur per ſpatium triginta annorum, Rota Bononien. *deciſ.* 76. *num.* 7. & lis non dicitur finita, niſi elapſis triginta annis, Gratian *forenſ. cap.* 535. *num.* 8. ubi *cap.* 403. *num.* 8. quod non procedit ſi fuit cœpta executio.

Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus, vel capellæ nocet ſucceſſoribus Roland. *conſ.* 92. *n.* 14. *&* 16. *lib.* 4. Cov. *pract. cap.* 13. *num.* 6. Pinel *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis, p.* 3. *num.* 48. *verſ. contrariam* Molin. *de primogen. lib.* 4. *num.* 3. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 10. *num.* 3. Peregrin. *de fideicommiſſ. art.* 53. *num.* 46. *& num* 51. Burg. *conſ.* 11. *num.* 69. Menchac. *uſufrequent. cap.* 61. *num* 6. *& de ſucceſſ.* §. 16. *num* 17. Gom. *l.* 40. *Tauri, num.* 73. Perez *l.* 2. *tit.* 2. *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 495. *& tit.* 2. *lib.* 5. *pag.* 93. Gregor. *l.* 20. *tit.* 22. *p.* 3. verbo *pero, & l.* 10. *tit.* 25. *p.* 4. gloſſ. *ni le empecea*, Cald. *de empt. cap.* 31. *num.* 29. *& forenſ. quæſt.* 23. *num.* 77. ubi *num.* 78. quod in cauſa nobilitatis ſententia præjudicat aliis, de quo Tiraquel. *de nobilit. cap.* 37. *num.* 2. & ſi detur colluſio, non nocet ſequentibus, Garc. *de nobilit. gloſſ.* 40. *num.* 9. *cum ſeq* Pralador. *lib.* 2. *reg. quotid. cap. fin. p.* 5. §. 9. *num.* 22. vel quando poſſeſſor ob dolum, culpam, imò & ob negligentiam fuerit condemnatus, ex Valaſco *dicto loco*.

Sententiam unam non ſufficit allegare, ſed plures in tribunalibus latas, *l.* 1. §. *ait. Sextus, ff. ad Syllan.* ibi, ſic eſſe ſæpiùs judicatum, *l an in totum*, ibi, quæ frequenter in eodem genere controverſiarum ſervata ſunt, *Cod de ædificiis privatis*, Phœb. *part.* 2. *arreſto* 108. *in verſ. & ſcias.*

Sententiæ cùm pars facit mentionem, & non eam præſentat, præſumitur non eſſe, ſi non eſt, quod ob eam præſentat, quia facit contra eum, Avend. *ad l.* 41. *Tauri, gloſſ.* 4. *num.* 2. Farin. *p.* 4 *conſ.* 60. *n.* 18. *& ibi additio lit. l.*

Sententia debet eſſe conformis libello, ſecus in criminalibus, Barboſa *in collect. ad cap. licèt Heli* 31. *num.* 5. *&* 6. *de ſimonia.*

Sententia, vel inſtrumetnum inducit notoriam probationem, *cap. ult de cohabitat. Clericor. cap. cùm olim.* 24. *de verbor. ſignificat.* Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 232.

Sententiæ verba quæ referunt ſe ad acta, ſi poſtea non appareant acta, probant illorum tenorem, Panormit. *in cap. cùm inter, num.* 11. *de ſentent. & re jud. & in cap. quoniam contra, de probat. num.* 26. & ibi lata additio, Paul. Caſtrenſ. *conſ.* 76. *in facto, lib* 2. Aym. *de antiq. temp. p.* 2. *num.* 6.

Sententia lata contra Regem præjudicat ſucceſſori, Peregrin. *de jure fiſci, pag.* 35. Tiraquel. *de jure primog. quæſt.* 35. *num.* 17. ubi de aliis. Et lata contra unum præjudicat ſucceſſori Gabr. Pereira *deciſ.* 51 *num.* 15. *& deciſ.* 122. *num* 3.

Sententia lata contra principalem, non nocet fidejuſſori, ſi non fuit citatus. Cot. *in memorab.* verbo *ſententia, pag.* 758. Surd. *deciſ.* 218. *num.* 11. quem vide *deciſ.* 255. ubi *num.* 4 quod ſententia lata contra unum non nocet tertio non citato: & *num ſeqq.* de aliis agit.

Sententia lata contra producentem falſos teſtes non præjudicat teſtibus, Guillem. *in cap. Raynutius in extremis, num.* 25. *de teſtam.*

Sententia lata in favorem directi dominii an proſit emphyteutæ? Vide Aym. *conſult.* 206. *numero* 5. Quid in ſententia lata contra emphyteutam, an noceat proprietario, & poſſit ſe opponere? Vide Afflict. *deciſ.* 380. Et quid in ſententia lata contra proprietarium, an noceat uſufructuario? Vide Put. *part.* 2. *deciſ.* 136.

Sententia lata contra reſignantem reſpectu beneficii reſignati, non nocet reſignatario, Flamin. *de reſignat. lib.* 1. *quæſt.* 16. *num.* 25.

Sententia inter alios lata nocet & prodeſt in cauſa ſtatus perſonæ, Gonzal. *ad reg* 8. *Cancel. gloſſ* 9. §. 1. *num.* 85. *cum ſequentibus*, de quo etiam vide Phœb. *deciſ.* 20. *num.* 14. *cum ſeq.*

Sententia non nocet ei, cui non nocent acta, Garc. *de nobil. gloſſ.* 25. *num.* 8. Barboſa *in l ſi conſtante, §. fin. num.* 21. *ff. ſoluto matrim.* Et cui non nocet ſententia, non nocent etiam acta, Surd. *deciſ.* 256. *n.* 5. Cald. *forenſ. quæſt.* 23. *num.* 80.

Sententia lata contra uſufructuarium an noceat proprietario, & cujus expenſis facienda ſit lis: Vide Pinel, *in leg.* 1. *Cod. de bonis maternis*, 1. *part num.* 68.

Sententia contra Prælatum lata an liget ſucceſſorem? Vide Pinel. *in d. l.* 1. *p.* 3. *num.* 48. *pag.* 383. ubi *num.* 49. *pag.* 379. quid in ſententia lata contra emphyteutam, an noceat ſucceſſori, de quo vide Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 38. *num.* 33. Ubi quod non præjudicat dominis ſcientibus.

Sententia lata contra debitorem non præjudicat creditori in re pignorata in favorem tertii, Negusant. *de pignor. part.* 6. *membr.* 3. *num.* 38. *cum ſequentibus.*

Sententia in cauſa nobilitatis ita demùm nocet aliis, ſi agatur cum eo, ad quem principaliter pertinet, & à quo jus aliorum dependet, qualis eſt pater reſpectu filiorum. Surd. *deciſ.* 289. *num.* 17. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 456. *num.* 78. *cum ſequentibus*, Calder. *forenſ. quæſt.* 23. *num.* 78. Quid in ſententia lata contra dominum terrarum, an præjudicet Regi? Vide Capic. *deciſ.* 20. *num.* 17.

Sententia lata in favorem prædeceſſoris in beneficio an proſit ſucceſſori? Vide Gregor. *leg.* 19. verbo *el Senhorio, tit.* 22. *part.* 3. Quid in ſententia lata pro domino, an proſit arrendatori? & alia vide apud Put. *part.* 1 *deciſ.* 12. Et an ſententia lata contra hæredem noceat legatariis? Vide Ranchin. *p.* 3 *concluſ.* 218. Et non nocet ſubſtituto, Menoch. *conſilt.* 311. *num.* 23.

Verbo SEPULCHRUM, SEPULTURA.

SEPULTURA Eccleſiaſtica qui careant? Vide Themudo *p.* 3. *deciſ.* 314. *num.* 10. *cum ſequentibus.*

Sepulturæ uſus poteſt eſſe penes aliquem. ita ut illo invito non poſſit extraneus ſepeliri, & vendi poteſt abſque vitio ſimoniæ, non ſolùm Eccleſiaſticis perſonis, prout importat locum illum honorificum,

Digitized by Google

cum, ſed etiam à laico in laicum transferri poteſt per contractum venditionis, vel alium quæ conſuetudo repetitur in hoc Regno, Phœb. *p.* 1. *deciſ.* 8. *num.* 8. 9. *&* 10. ubi etiam refert deciſum in Senatu, quod in uſu Capellæ & Sepulturæ fieri poteſt executio per ſententiam alicujus debiti.

Sepulcrum commune eſſe familiæ probatur ex inſpectione literarum, Barboſa *de Parochi*, *cap.* 26. *num.* 15. Pro ſepultura non eſt aliquid exigendum, *cap. non ſatis* 8. *& cap. ad Apoſtolicam* 42. *de ſimonia*, Mart. *de juriſdict. p.* 4. *cap.* 41. *num.* 23. *cum ſeqq.* ſecus ubi ſit conſuetudo, juxta *dictum cap. ad Apoſtolicam, l.* 15. *tit.* 17. *part.* 1. ubi Gregor. Concil. Brachar. *act.* 4. *cap.* 29. *ad finem.* Conſtitut. Brachar. *tit.* 14. *conſtitut.* 5. 9. 1 juxta requiſita per Paul. de Caſtr. *conſil.* 363. *incip. In Chriſti nomine*, *volum.* 1. Alia de ſepulturis vide latè per Spin. in *ſpeculo teſtam gloſ.* 2. *princip. tit. de elect. ſepulturæ.*

Verbo SEQUESTER, SEQUESTRARE, SEQUESTRATIO, SEQUESTRUM.

SEQVESTRARE poteſt judex rem penes juſtitiam, ne partes deveniant ad arma, ex doctrina Baldi *in l. fin. num.* 3. *Cod. de edicto D. Adriani toll. & in l. nulli*, *num.* 2. *Cod. de ſumma Trinit.* Afflict. *in cap.* 1. *ex quibus cauſis feudum amitt. l.* 3. *num.* 106. Rot. Bononien. *deciſ.* 73. Valaſc. qui loquitur in majoratu, *conſult.* 191. *num.* 34. *cum ſeqq. tom.* 2. *& de partit. cap.* 3. *num.* 12. *& cap.* 4. *num. ult* & vide Hyppolit. *conſil.* 126. *num.* 11. Joseph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 20. *num.* 2. Intellige ubi neuter poſſidet, Avil. *ad cap.* 2. *Prætor.* verbo *parcialidad*, *num.* 25. *fol.* 80. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imperial. lib.* 1. *concluſ.* 5. Phœb. *arreſto* 82. *cum ſeqq. p.* 2. Et ſequeſtrum decernitur ne contendentes ad arma proſiliant, item ut obviam fraudibus & malitiis litigantium eatur, & ut res in tuto ſint, & ut conſerventur illæſæ ſine diſſipatione, & ut lite & appellatione pendente & indeciſa fructus interim ab interitu, & difficili recuperatione vindicentur, Ordinat. *lib.* 4. *tit* 95. §. 1 ubi Barboſa *num.* 2. *in fine*, Reynoſo *obſerv.* 37. *num.* 17. *&* 10. ubi *num.* 31. *&* 34 intelligit in materia beneficiali, quando ſcilicet in Curia Romana contra poſſeſſorem beneficii ſententia lata fuit.

Sequeſtrum fieri poteſt ſi timetur, ne incommodè fiat poſtea executio, & cum poſſeſſor beneficii recurrit ad judices ſæculares pro manutentione poſſeſſionis, Monet *de diſtribut. quotid. p.* 1. *quæſt.* 9. *num.* 7. ubi *num.* 8. *& num.* 55 *cum ſeqq.* quod fit ſi debitor bona non poſſidens ſuſpectus ſit de fuga, de quo etiam Phœb. *arreſto* 83. *&* 84. *p.* 2. vel ſi ſit diſſipator bonorum, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 73. §. 1. ubi Barboſa *n.* 1. quem vide *num.* 2. 3. *&* 5. Mendez *in praxi*, *lib.* 2. *cap.* 11, *num.* 17. Et tenetur judex ſi depoſitarium fecit non idoneum, Cald. *forenſ. queſt.* 21. *num.* 49. Azeved. *ad l.* 13. *num.* 6. *tit.* 9. *lib.* 3. *novæ recopilat. pag.* 355. Ad ſequeſtrationem requiritur, quod in perſona illius contra quem petitur, immineat ſuſpicio dilapidationis, ſeu diſſipationis, & antequam ad ſequeſtrum perveniatur, præcedere debet ſummaria quædam inquiſitio ſuſpicionis; & ſequeſtrum petens debet notum facere judici periculum aliquod ſubeſſe, ne vel res conſumatur, vel debitor efficiatur non ſolvendo, Reynoſo *dicta obſerv.* 37. *num.* 44 ubi *num.* 45 quod nunquam permittitur ſequeſtratio cùm aliquis eſt in poſſeſſione illius rei quæ ſequeſtrari petitur. Et fit ſequeſtratio quoties agitur ſuper re mobili, & debitor de fuga eſt ſuſpectus, *cap.* 2. ubi gloſſ. *de ſequeſtrat.* Cald. *d. quæſt.* 12. *num.* 40.

Sequeſtrum regium decerni ſolet procedente informatione, ſine citatione partis, ut refert deciſum in Senatu ſuperiori Phœb. *arreſto* 86. *part.* 2 contrarium probat text. *in l. ſi cui, ff. de ſervis vend. l. ult. Cod. ſi per vim*, Gam. *deciſ.* 331. *alias* 333. *incip. Circa invaliditatem.* ubi Flor. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib* 1. *concluſ.* 6. Reynoſ. *obſervat.* 37 *num.* 42. ubi *num.* 45 quod ſequeſtrum non imponitur contra eos qui ſunt in poſſeſſione: & *num.* 33. quod ad conſtituendum ſequeſtrum requiritur ſententia Curiæ Rom Et quod in decernendo ſequeſtro ſufficiat levior probatio, tradit Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 1114. *num.* 10.

Sequeſtratio quibus caſibus admittatur? Vide Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancell.* §. 7. *proœm. num.* 19. *cum ſequentibus*, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. parte* 5. *collect.* 1827.

Sequeſtrum ut fiat interim dum lis pendet, impetrari poteſt diploma Regium, ut teſtatur deciſum Mendez *in praxi*, *lib.* 4. *cap.* 10. *numero* 27. *&* 28.

Sequeſtratio non eſt decernenda, niſi de debito prius conſtet, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 21. §. 3. *num.* 4. ubi *num.* 5. quod prius quàm deveniatur ad hanc ſequeſtrationem, debet adeſſe juſtificatio, quod ſcilicet pars quæ illam à judice poſtulavit, habet juſtitiam in cauſa principali, per text. *in l. cùm proponat*, *Cod. de bonis auctorit. judic. poſſidend.* refert judicatum Phœb. *deciſ.* 54. *num. ult. tom.* 1.

Sequeſtratio durabit quouſque controverſia in totum ſit extincta, vel cauſa propter quam decernitur, *l. ult. Cod. de Ordin. cognit. l. ſi fidejuſſor*, § *ult.* ubi communis, *ff. qui ſatiſd. cogant. l.* 2. *tit.* 9. *part.* 3. & ibi Gregorius, Menochius *de arbitrar. caſu* 457.

Sequeſtratio non revocatur ſi fiat in executionem ſententiæ, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 531. *num* 85. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 4. *quæſt.* 34. *num.* 27.

Sequeſtrantur fructus, ubi quis habet primam ſententiam, *Clem.* 1. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. & fruct.* Alciat. *reg.* 3. *præſumt.* 9. *n.* 11. Marant. *de ord. jud p.* 6. *tit. de appellat. num* 188. Robert. Lancelot. *de attent. p.* 2. *cap.* 12. *ampliat.* 12. *num.* 17 Et quando æquitas movet judicem, toties procedendum eſt ad ſequeſtrum, Abb. *in cap.* 1 *& fin. de ſequeſtra. poſſeſſ. & fruct.* Rebuff. *tom.* 3. *ad leges Gallia, gloſſ.* 2. *num.* 16. *tit. de ſequeſtris.* Et ſtante dubio poteſt judex ponere rem in ſequeſtro, ut eſt text. ſingularis *in l. fin. Cod. ad l. Jul. majeſt.* qui licèt ſit ſub illo titulo, ejus deciſio extenditur ad alias materias propter rationem. Et de ſtylo Rotæ fit ſequeſtratio fructuum interim dum lis pendet, Gabr. Pereira *de manu Regia*, *c.* 21. *n.* 14. *col.* 1. Per ſequeſtrum perficitur quædam executionis ſpecies, & læſio poſſidenti infertur, ut per Bart. & Jaſ. *in l. fidejuſſor*, §. *ſi ſatiſdatum*, *n.* 10. *ff. qui ſatiſd. cog.* Gam. *deciſ.* 131. *num* 3.

Sequeſtrum eſt à jure odioſum, & regulariter eſt prohibitum, & non datur niſi in caſibus à jure expreſſis, text. ibi & Doct. *in l. unic. Cod. de prohibita ſequeſtr. pecunia*, Alex. *conſ.* 163. *n.* 12. *vol* 6. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 147. *n.* 1. Barboſa *in cap.* 2. *de ſequeſtrat. poſſeſſ. num.* 2. ubi alios citat. Cæterùm quando duo petunt rem à poſſeſſore, & unus infringit petitionem alterius, debent litiga-
& unus infringit petitionem alterius, debent litiga-
re uſque ad finem, & nulli res traditur, quamvis præſtent fidejuſſionem: in terminis allegatur deciſio, Innocentii *in cap. veniens* 2 *in gloſſ.* verbo *ſententiam num.* 3. *de teſtibus*, quem refert, & ſequitur Felin.

Digitized by Google

in cap. cum ſuper, num. 10. verſ. limita tertiò, de re jud. & ita practicatur, aliàs unuſquiſque idem petet, & impedient ſe per concurſum. Facit quod duobus contendentibus ſuper aliqua re immobili, poteſt colonus neutri ſolvere penſionem, quouſque cauſa terminetur, gloſſ. verbo reſtituantur, in l. litibus, Cod. de agricol. & cenſit. lib. 11. Boër. deciſ. 106. à principio, Cald. de renovat. quæſt. 7. n. 11. Flor. ad Gam. deciſ. 16. num 1. junctis traditis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4 tit. 9. in principio, n. 16.

Sequeſtrum neceſſarium poſſeſſionem non aufert, ſecus in voluntario, text. in l. lic. t, ff. depoſiti, ubi Bart. cap. examinata 15. de judic. ubi Barboſa num. 10. & in cap. 1. de ſequeſtrat poſſeſſ. num. 5. Menoch. conſ. 2. num. 163. cum ſeq Burg. de Pace conſ. 40. n. 7. Mendez. in praxi, lib. 4. cap. 10. num. 27. & 28. Gam. deciſ. 277. num. 3. & deciſ. 333. num 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7 procœm. num. 57. cum duobus ſequentibus, Cardin. Tuſch. tom. 7. lit. S, concl. 206. num. 3. cum ſequentibus, Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper. lib. 1. concl. 5. conſiderat. 1. Garc. de benef p. 5. cap. 6. num. 18. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 114 num. 12. & 13. Reynoſo obſerv. 37. num. 13.

Sequeſtri medicina eſt cautio, Farin. deciſ. 840. in noviſſ. num. 2. Et ſufficienti cautione tollitur, cap. 1. de ſequeſtrat. poſſeſſ. Gratian. forenſ. c. 531. n. 92. Gonzal. ad reg. 8 Cancel. §. 7. procœm. num. 96. cum aliis citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 73. §. 2. num. 4. Et ſufficiens cautio dicitur, ſi pignora, vel fidejuſſores dentur, Menoch. de arbitr. caſu 142. Surd. deciſ. 320. num 7.

Sequeſter tradens de mandato judicis alii, quàm vero domino, liberatur, Menoch. de arbitr. caſu 137. num. 13. & conſ. 68. num. 13. cum ſeq. Cur. Philip. tom. 1. lib. 2 cap. 7. num. 9. Secus eſt in mandato judicis juſtò, ſi non appellat. Gut. pract. lib. 1. quæſt. 81. num. 14. & quæſt. 113. num. 9.

Sequeſter poſt ſuſceptum officium non poteſt removeri, vel ſe abdicare ſine juſſu judicis, vel juſta cauſa, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 167. num. 28. & 29.

Sequeſtratis bonis ſemper dominus rerum poſitarum ſub ſequeſtro ali debet de illis bonis, Barboſa in cap. ex parte 11. de accuſat. num 9. Et ſunt præſtanda alimenta ac ſumptus ex iſtis bonis, Cald. forenſ. quæſt. 21. num. 38.

Sequeſtratio diſtributionum, & adjudicatio ita fieri debet creditori, ne clericus egeat M net. de diſtribut. quotid. p. 1. quæſt. 9. num. 62. cum ſequentibus, & num. 63. quod clericus non debet cogi mendicare vel ſordidum quæſtum exercere cum dedecore ſtatus Clericalis, & num. 64. quod Clericus conveniri nequit ultra id quod facere poteſt, hoc eſt non niſi deducto ne egeat.

Sequeſtrarius repetit omnem impenſam à ſequeſtrante, quam fecit pro conſervatione rei ſequeſtratæ, ex Surd. de alim. tit. 1. quæſt. 70 num. 6. ubi num. 8. quod poteſt retinere animal donec ſibi ſatisfiat pro alimonia.

Sequeſter an debeat habere ſalarium? Vide Perez l. 1. titul. 10. lib. 3. Ordin. pag. 662. Azeved. l. 13. num. 3. tit. 9. lib. 3. nova recopilat. pag. 354 Flor. var. lib. 1. quæſt. 7. §. 3. num. 2. Cur. Philip. tom. 2. lib. 2. cap. 21 num. 48 Cald. forenſ. quæſt. 21. n. 24. Phœb. arreſto 26. p. 1. Alia de ſuqueſtratione per Pat Molin. de juſtit. diſt. 522. verſ. in ſequentibus, Reynoſ. d. obſervat. 37. ubi latiſſimè

Verbo Servitus, Servus.

SERVITUS alterari non debet, l. non modus, Cod. de ſervit. gloſſ. in l. ſervitutes 14. ff. de ſervit. recepta communiter ex Cov. lib. 1. var. cap 19. n. 10. & 11. Maſcard. de probat. concl. 1214. num. 65. Gabr. Pereira deciſ. 52. num. 14. Cald. forenſ. quæſt. 9. Steph. Gratian. diſcept. forenſ. cap 681. à num. 39.

Servitus non cadit in re propria l. quicquid, ff. communia prædiorum, l. uti frui, ff. ſi uſusfructus petatur, l. 1. ff. quemadmodum ſervit. amit. l. 13. titul. 31. part. 3. Surd. conſ. 17. num. 4. Menoch. de interdict. remed. 6. retin. poſſeſſ. num. 132. Cepol de ſervit. urban. prædiorum, cap. 24. in princip. Gom. tom. 2. var. cap. 10. num. 15. col. pen. ubi hoc declarat. Et ſervire non poteſt mihi res mea, l. ſi rem alienam 2. ff. de pign. act. l. in re communi, ff. de ſervit. urban. prædior. Surd. de alim. titul. 8. privil. 49. num. 7. & deciſ. 76. num. 2. & dicto conſ. 17. num. 4. Nec poteſt res mea mihi obligari, Neviz. ad l. ex ſextante 30. §. Lucius Largus, ff. de excep rei jud. Et ſicut ſervitus conſtitui non poteſt in re propria, ita nec etiam in re communi, Cepol. cap. 16. num. 5. d. loco.

Servitus diſcontinua acquiritur, ſi quis uſus eſt illa per decem annos, & allegat illud tempus pro conceſſione domini, Cov. lib. 1. cap. 17. num. 10. Maſcard. de probat. concluſ. 1214. num. 67. cum ſequentibus, & concluſ. 1371. num. 87. Garc. de nobilit. gloſſ. 6. num. 63. Et in juribus incorporalibus ſcientia ac patientia domini habetur loco tituli, Menchac. illuſtr. cap. 78.

Servitus diſcontinua ducendi aquam non præſcribitur minori tempore centum annorum, quod eſt immemoriale, juxta gloſſ. communiter receptam in l. ſervitutes 14. ff. de ſervit. l. 2. Cod. eod. tit. l. hoc jure §. ductus aquæ, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Bald. de præſcription. 2. p. 3. partis princip. quæſt. 1. Cov. d. cap. 17. num. 11. & 12. Maſcard. d. concluſ. 1214. num. 6. Gabr. Pereira deciſ. 52. num. 14. Cald. forenſ. quæſt. 9. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 681. à num. 39. Secus ſi poſſeſſio fuerit interrupta, text. in l. naturaliter 5. ff. de uſucap. cap. illud. cap. auditis, in fine, de præſcript. Cardoſ in praxi judicum & advocat. verbo ſervitus, n. 20. & 21. Cum titulo tamen præſcribitur tempore ordinario, l. ult. Cod. de præſcript. longi temporis Reynoſo obſervat. 65. num. 36. ubi num. ſequenti, ita aſſerit judicatum anno 1619.

Servitutem habens eundi ad ſuum agrum, vel ducendi aquam per agrum alienum, ſi poſtea emat alium agrum, ad quem velit ire, vel ducere etiam aquam per ſuum agrum, poteſt hoc facere, l. 1. §. illud. Labeo, ff. de aqua quotid. & æſtiva, Boër. deciſ. 322. num. 11. in fine, Cepol. de ſervit. ruſticor. prædior. cap. 4. num. 51. Menoch. de interdict. remed. 6. retin. poſſeſſ. num. 86.

Servitutem ſi quis impediat, utpotè ne aqua in molendinum derivetur, intercipiendo eam in parte ſuperiori, poteſt agere ut opus deſtruatur, & non poteſt propria authoritate evertere quod factum eſt, l. ſi eo loco 9. ff. ſi ſervit. vend. l. quemadmodum, §. ſi protectum, ff ad leg. aquil Innocent. in cap. 1. ad fin de immunit. Eccleſiaſt. receptus, ut per Alciat. in l. 1. §. nunciatio, num. 13. & ibi Ruinus num. 28 ff. de novi operis nuntiat. Gom. ad l. 45. Tauri, num. 196. Menoch. de interdict. remed. 1. retin. poſſeſſ. num. 139 & num. 489. An dominus molendini ſuperiori poſſit parietem deſtruere, qui ab inferiori domino in flumine conſtruitur, quando aqua reſtagnante ſui molendini ſuperioris uſus impeditur? Vide Gabr. Pereira deciſ. 33. Ubi ait judicatum fuiſſe, deſtructionem

operis

Digitized by Google

operis & demolitionem poſſe fieri, quia ex contractu inter partes inito licet ſuperiori domino propriis manibus lapides vertere, quouſque appoſitum ſignum appareret, & ſecus eſſet ſemoto contractu, cum tunc quando aqua teſtagnat, vel retrocedit, & uſus nautarum impeditur, competat interdictum *uti poſſidetis*.

Servitutem nemo poteſt concedere in re aliena, *l. in concedendo. ff. de aqua pluvia arcenda, l. Lucio, ff. de aqua q. otid. & aſtiva, l. ex meo 24. ff. de ſervit. ruſtic. prædior. l. 12. tit. 31. part. 3.* Pariſ. *conſu. t. 116. in pri c vol. 1.* Et ſervitutem nemo acquirit ad prædium alienum, Seſſ. *Aragon dec. 139. n. 12.*

Servitutibus ruſticis non competit nuntiatio novi operis, *l. qui viam,* & communis ibi, *ff. de novi operis nuntiat.* Gom. *l. 46 Tauri, num. 24* Secus in urbanis, per text. *in l. 1 §. ſive autem, ff. eod. tit. de novi operis nuntiat.* Si autem vicino ſciente & patiente opus factum eſt, non poteſt agere ut opus deſtruatur, *l. Labeo, ff. de aqua pluvia arcenda,* Franciſc. Marc. *q. 497. num. 17. & n. 29* Barboſ. *in l. quæ dotis, n. 171 ff. ſoluto matrim.*

Servitutem qui tenetur dare in uno loco, poteſt alio concedere, ſi hoc non nocet ſervienti, *l. 2 §. fin. ff. de religioſ. & ſumptibus fun.* Menoch. *conſult. 51. n. 45.* Barboſ. *in l. 12. ff. ſoluto matrim. in princip. p. 2. n. 35 & 36.*

Servitus extinguitur, & liberæ manent ædes à ſervitute, quando ambæ fuerunt in dominio unius, & poſtea dividuntur inter duos, *l. ſi quis ædes 29. ff. de ſervit. urban. prædior.* in tantum quod vendens dominus unam illarum debet nominatim eis imponere ſervitutem, aliàs liberè venditæ ſunt, ex verbis *dicta l. ſi quis ædes,* facit text. *in l. quidquid, ff. communia prædior. l. ſi binarum, l. binas ædes, ff. de ſervit. urban. prædior.* & vide circa iſtam materiam Surd. *conſ. 17.*

Servus partis intereſſentis eſt ſuſpectus, *l. etiam, C. de teſtib. l. pen. ff. eod. tit. c. ult. §. item idonei 4. q. 3.*

Servus uxoratus cum libera non eſt legitimus filiorum adminiſtrator, quia ſervus non habet filios in poteſtate, juxta reg. *l. quod attinet. ff. de reg. juris,* & tutor datur eis qui non ſunt in poteſtate alterius, *l. fin in princ. C. de curatore furioſi ſ princ. Inſtit. de tutel.* faciunt text. *in §. 1. inſtit. de patria poteſt.* & quæ Cabed. *dec. 150. p. 1.*

Servus qui dicit ſe liberum, non debet pendente lite reponi in libertate, Azeved. *ad l. 8. n. 4. cum ſequentibus, tit 9. lib. 3. nova. recopilat. pag. 346.*

Servi dicto ſtatur circa morbum, *l. quæro, §. fin. ff. de Ædilit. edicto,* Paul. *in l. quicunque, in fin. C. de ſervis fugitivis,* Bart Alex. & Jaſ *in l. 2. § ult. ff. ſi ex noxali cauſa agatur.*

Servus poteſt præjudicare domino in acquirendis, Tiraq. *de jure primog. q. 6. n. 15.* Intellige ſolùm procedere cùm per alium nobis acquiritur, ſecus ubi à nobiſmetipſis jus illud acquirendum pendet, Cald. *de reſolut. empnyt. c. 12. n. 4.*

Verbo SIMILE.

SIMILIA ſunt illa, quorum qualitas eſt una, Cota *in memorab.* verbo *ſimilia, pag. 762.* vel ſimilia illa dicuntur, quæ regulantur per unius & ejuſdem rationis identitatem, vel in quibus eſt eadem aut major ratio & ſimilitudo, vel paritas rationis, vel ſimilis qualitas, vel in quibus ratio diverſitatis reddi non poteſt, Phœb. *p. 2. dec. 126. n. 34.* ubi *n. 36.* quod ut caſus omiſſus ſit ſimilis expreſſo, & ſuper eo comprehendatur, debet eſſe ſimilis quoad tria, ſcilicet quoad mentem, quoad rationem, quoad effectum, aliàs caſus omiſſus remanet in diſpoſitione juris communis.

Simile non eſt idem, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. S, n. 9.* quibus adde Reynoſo *obſervat. 21. n. 11.* Ignat. del. Vilar *in Sylva reſponſ. lib. 1. reſponſo 11. c. 11. p. 3.* Phœb *dicta dec. 126 num. 34. cum ſequentibus,* Auctor. *ad c. 2. tranſlat. Epiſcopi, n. 10.* Et de argumento à ſimili vide eundem Barboſam *lit. A. n. 221.* cui adde Auctor. *ubi proximè, & ad c. inter cæteras, de reſcriptis, n. 55.*

Verbo SIMONIA, SIMONIACUM.

SIMONIA eſt peccatum contra Spiritum ſanctum, ut probatur quodam miraculo, de quo Illeſc. *p. 1. Chron. Pontiſic. lib. 5. cap. 13. prope finem.* De ſimoniæ origine & antiquitate vide Fr. Hieron. Roman. *p. 1. lib. 3. de Republica Chriſtiana, cap. 14. in fine.*

Simoniæ crimen non committitur, niſi præcedente pactione, Farin. *de delict. p. 4. conſ. 75. n. 24. & num. 48. & 53. & n. 80. & n. 109.* & ad privandum quem beneficio debet probari ſimonia realis, *ibidem num. 33.*

Simonia non inducitur quando fit renuntiatio cum clauſula, non aliter, nec alio modo. Farin. *dicto conſ 75. n. 17.* & quando fit in manibus Papæ, *ibidem num. 33.*

Simonia realis contrahitur dando pecunias, pro adipiſcendo beneficio, vel ejus poſſeſſione. Limitatur tamen quando proviſus habet titulum legitimum & juridicum, taliter quod ab adverſario nihil prætendat acquirere, nec reſpectu tituli, nec reſpectu poſſeſſionis, cùm realiter & verè adverſarius non dicatur beneficiatus, ſed tantummodò perturbans & inquietans, atque indebitè moleſtator; nam in hoc caſu non eſt dubium quod talis beneficiatus poteſt licitè & abſque vitio ſimoniæ dare pecunias ſuo adverſario, ut deſiſtat à tali perturbatione & moleſtia, ita eſt doctrina expreſſa Abb. *in c. dilectus 1. n. 4. verſ. pro jure autem quæſito, & verſ puto tamen quod ſi potentiam, & in c. Matthæus, n. 4. & in c. cùm Eccleſia, n. 6. de ſimonia,* gloſſ. *in c. cùm pridem, de pactis,* verbo *illicitè,* ubi Abb. *n. 9.* Bald. *in c. ad audientiam 2. de reſcriptis, c. dilectus 3. de ſimonia,* Navar. *in man. c. 23. n. 101.* Flamin. *de reſignat. l. 14. q. 3 n. 6. & 7.*

Simonia committitur dando aliquid pro redimenda vexatione in ſpiritualibus, ſi non habetur certum & plenum jus in re: dicitur certum, quia non ſufficit habere jus dubium dicitur etiam plenum, quia non ſatis eſſet habere certum, niſi eſſet plenum jus in re. Exemplũ: Conſecutus eſt quis Bullas à ſummo Pontifice, ſed non poteſt habere poſſeſſionem beneficii, niſi pro illa det aliquid temporale; tunc ſi daret aliquod temporale committeret ſimoniam, Galet. *in margarita caſ. conſc.* verbo *ſimonia, pag. mihi 241* ubi citat Nav. *conſ. 29. & 49. de ſimonia* Pro vexatione redimenda licet dare temporale pro ſpirituali, quando is qui vult redimere vexationem jus bonum in cauſa obtinet, ſecus quando non habet, vide Barboſ. *ad c. niſi eſſent 21. de præb. n 7.* Menoch. *conſ 67. n. 17. cum duobus ſeq.* ubi *num 20.* quod clauſula proteſtationis, ſi ita placuerit Summo Pontifici, excuſat paciſcentes à crimine ſimoniæ poſt jus quæſitum in beneficio illicitum eſt redimere vexationem, vide Barboſam *in collect. ad c. Matthæus 23. de ſimonia, n. 4.* & varios caſus de redimenda vexatione, vide per eundem *in ad c. ſuper eo 4. de uſur. n. 11. cum ſequentibus, &* ad propoſitum Quarant. *in ſumma Bullarii,* verbo *beneficiorum poſſeſſio, pag. 69.* & Paul. Comitol. *reſp. moral.*

Digitized by Google

moral. lib. 1. *quaſt.* 80. *verſ. quaritur igitur.* Ubi quod pro injuſta tantùm vexatione, & pro jure ſuo retinendo licitum eſt pecuniam dare. Et poſſeſſione carenti, ſeu ſpoliato non licet redimere vexationem, quantumcunque jus habeat in beneficio, quia poſſeſſio beneficii eſt quid ſpirituale, ſeu connexa ſpirituali propter adminiſtrationem Ordinis, vel clavium, quæ inde ſequitur. Imol. & alii *in cap. aures, de ſimonia,* Abb. *in c. dilectus* 1. *eod. tit.* Navar. *in man. c.* 23. *num.* 101. Sot. *de juſtit. lib.* 9. *q.* 6. *art.* 10 Sylv. *in ſum.* verbo *ſimonia, n.* 5. Ludovic. Lopez. *in inſtruct. conſcient. tom.* 2. *capit.* 302. Quidquid dicant Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.* 2. Roder. *in ſum. tom.* 2. *c.* 59. *n.* 5. *& c.* 62. Veiga *in ſum. p.* 2. *c.* 101. *caſu* 19. 33. *&* 44 *ad finem, &* 67. Petr. Ledeſm. 2. *p. ſum. tract.* 12. *concluſ.* 26. *&* 27. quos citat Garc. *de benef. p.* 1 *c.* 2. *n.* 53. & vide Barboſam *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 60. *num.* 54. *& in collect. ad c. cum pridem, de pactis, n.* 6. Alia de hac materia vide per Soar. *lib.* 4. *de ſimonia, c.* 19. *n.* 7. & plures Doctores vide apud Cened. *ad Decretal. collect.* 174. *n.* 1.

Simonia non committitur in datione rei temporalis facta ex intervallo, gloſſ. 1. *in cap. officii* 38. *de elect.* Maſcard. *de probat. concl.* 1305 *n.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *præſumpt.* 8. *n.* 7. Ant. Gabr. *lib.* 1. *de præſumpt. concl.* 13. *num.* 6. *cum ſequentibus,* ubi *n.* 15. reſolvit quod ceſſante conventione poteſt quis poſtea licitè capere temporale à ſponte dante, & vide Farin. *dec.* 102. *n.* 2. *cum ſequentibus, & p.* 3. *quæſt.* 111. *num.* 348.

Simonia contrahitur conſentiendo penſioni cum obligatione eam redimendi, Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 22. *num.* 124. idem etiam aſſerunt Beja *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 37. *fol.* 59. Garc. *de benef. p.* 11. *c.* 3. *num.* 172. Nam in beneficiis prohibita eſt omnis pactio, *c. ult. de pactis.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 7. *princip. n.* 33. Azeved. per text. ibi, *in l.* 8. *tit.* 2. *lib.* 7. *novæ recopilat.* Et reſignatio quæ fit cum pactione & modo eſt ſimoniaca, Flamin. *de reſignat. lib* 14. *q.* 3. *n.* 1. *cum ſequentibus.* cùm debeat eſſe libera & pura, idem *lib.* 1. *quæſt.* 2. *num.* 5. *& lib.* 2. *q.* 2. *num.* 68. *&* 74. Guter. *conſult.* 42. *num.* 7 Barboſa *ad dictum c. cùm pridem, n.* 5. *de pactis.* Quemadmodum beneficium eſt conferendum purè & ſine extrinſeca conditione, *c. unic. ut. Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur.* gloſſ. verbo *omninò, in cap.* 1. *parte* 12. *de offic. delegati,* Garc. *de benefic. p.* 8. *cap. ex num.* 1. *&* 2. Gonzal. *ad reg.* 8. *gloſſ.* 5. *num.* 15. Ideo renuntiantes beneficio ea intentione, ut ſibi reſervetur penſio demùm extinguenda pro certis anticipatis penſionibus, & ita paciſcentes procul dubio ſimoniam committunt, cùm dent temporale pro ſpirituali, ut *in toto tit. de ſimonia,* & proptereà graviter puniendi ſunt, & ab omnibus accuſari poſſunt, *c. ſi dominus* 3. *de ſimonia,* & quicunque ad accuſandum admittitur, *c. tanta* 7. *eod. tit.* ſimoniaca enim peſtis magnitudine ſua alios omnes morbos, omniaque crimina vincit, *c. ſi ut* 6. *eod. tit.* Probatur etiam, quia quotieſcunque collatio beneficii fundatur in aliquo pacto non gratuito, eſt ſimoniaca, ut docet D. Thom. 2. 2. *q* 38. *art.* 2. Er ratio eſt, quoniam ſpirituale, cum non ſit natura ſua vendibile, gratis donari debet, ſecundum illud Chriſti Matth. 10. *Gratis accepiſtis gratis date.* Deinde, quodcunque ſpirituale eſt mera Dei gratia, gratia autem nullo modo gratia eſt ſi non gratis datur, ſeu ſi non gratis recipitur, ut declarat Leo Papa *in cap. gratia* 1. *quæſt.* 1. & Urbanus *cap. Salvator* 1 *quæſt.* 3. Ulteriùs id quod in temporalibus efficit uſuram, in ſpiritualibus cauſat ſimoniam, ut eſt commune Doctorum axioma, ſed mutuum dare cum pacto redimendi talem, vel talem tem, eſſet realis uſura, quia aliquid extra ſortem exigeretur, contra illud Chriſti: *Mutuum date nihil inde ſperantes;* ergo reſignare beneficium cum pacto redimendæ penſionis erit ſimonia realis, Caet. *in ſum.* verbo *ſimonia, &* 2. 2. *q.* 100. *art.* 6. Sylv. verbo *ſimonia, q.* 22. Sot. *lib.* 9. *de juſt. & jure, q.* 6. probata igitur ſimonia reali, aut conventionali, non ſolùm proviſio beneficii erit nulla, ſed etiam proviſus inhabilis ad illud obtinendum, ut patet ex text. *in cap. nobis* 27. *de ſimonia, c. pen. de elect.* ubi Doct. Ugolin. *de ſimonia, tab.* 4. *c.* 6. *n.* 2. Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 35 *n.* 139. Suar. *de relig. tom.* 1 *tract.* 3. *lib.* 4. *de ſimonia cap.* 58. *n.* 9.

Simoniaca ſunt pacta adjecta in contractibus beneficialibus, niſi confirmentur per Papam, *cap. quàm pio* 1. *quæſt.* 2. *cap. pactiones, ult de pactis,* gloſſ. *in cap unico, verſ. ſub modo, ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur,* gloſſ. per text. ibi, *in cap. ſignificaſti,* verbo *itaque, de præbend.* gloſſ. *in c. ex parte* 1. *de offic. delegati,* Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. c.* 9. Gig. *de penſion. quæſt.* 5. *num.* 3. Creſcent. *dec.* 5. *de ſimonia,* Emman. Roderic. *in ſum. tom.* 2. *c.* 56. *per totum, & c.* 60. *n.* 2. Barboſa *ad c. cum pridem* 4. *de pactis num.* 7.

Simoniæ crimen quando eſt notorium reddit ſimoniacum irregularem, ſi verò ſit occultum, non eſt irregularis poſt pœnitentiam, & abſolutionem ab excommunicatione, & celebrans ante dictam abſolutionem erit irregularis, quia celebrat in excommunicatione, & ideo irregularis violando cenſuram Eccleſiaſticam, à ſolo Papa diſpenſatur; Sayr. *de cenſur. lib.* 7. *c.* 12. *n.* 10.

Verbo SOCIETAS, SOCIUS.

SOCIETAS prava paulatim depravat, & corrumpit innocentem, Barboſa *ad c. poſtquam* 3. *de elect. n.* 2.

Socii non obligantur ad ea quæ ſunt diverſa, nec comprehenſa in ſocietate, ſed ſeparata, *l. nemo ex ſociis, ff. pro ſocio, l. ſi ſocius, ff. ſi certum petatur,* Genuenſ. *dec.* 14. *n.* 1. 2.

Socio adminiſtranti an ſit danda major pars lucri, attenta qualitate & induſtria perſonæ? Vide Mex. *in tract. taxæ panis, concluſ.* 2. *num.* 85. Et quid ſi plus laboravit cum filiis? Vide Ranchin. *p.* 4. *concl.* 469. Et non tenetur ſumptus ex ſuo facere, Barboſa *in l. fructus, num.* 17. *ff. ſoluto matrim.* Mendez *in prax. lib.* 4. *c.* 3. *n.* 11.

Socius propter debitum ſocietatis, quod debet alii conſocio poteſt carcerari, ex Bald. *in l. liber. captus, ad finem, C. de cap. & poſtlim. reverſ.* ſequuntur Avend. *reſponſ.* 8. *num.* 7. Barboſa *in l. maritum* 2. *ad medium, ff. ſoluto matrim.* Et habet privilegium ne conveniatur ultra quam facere poſſit, *l. verum, ff. pro ſocio,* Surd. *de alim. tit.* 1. *q.* 78. *n.* 9. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1. *c* 3. *n.* 50.

Socius in materia individua gaudet privilegio ſocii, Surd. *dec.* 361. *n.* 9.

Societas non præſumitur, ſed debet probari, Surd. *conſ.* 441. *n.* 9.

Socii quando contrahunt ſocietatem, licèt tempus non ſit limitatum, poſſunt de anno in annum revidere rationes ſuas, Bart. *in l.* 4. *C. de ſuſceptor. & arcar. lib.* 10. Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1. *c.* 3. *num.* 45. Et præſumitur ſi ſit mercator, quod lucratus eſt, *l. comperimus, Cod. de navicular. lib.* 11. Cur. Philip. *dicto cap.* 3. *num.* 16. Gregor. *l.* 13. *tit.* 10. *part.* 5. verbo *ganancias,* Thom. Valaſc. *tom* 1. *allegat.* 76. *num.* 32. quod procedit, ſi alii ejuſdem artis lucrati ſunt, Alexand. *conſ.* 47. *vol.* 1. Rota Genuæ *deciſ.* 139. *& deciſ.* 206. Et poteſt fieri executio in capitali, non

liquidato

Digitized by Google

liquidato priùs debito, aliàs lucro, Gregor. *l.* 10. *tit.* 10. *part.* 5. *gloſſ. fin. ad finem*, qui refert Bald. *conſil.* 493. *num.* 3. *vol.* 4. ubi alia de materia, Thom. Valaſc. *d. alleg.* 76. *n.* 30. *cum ſeqq.* Cur Philippic. *ubi proxime n.* 17. Valaſc. *conſult.* 164. *num.* 9. *p.* 2. Et de lucro vel damno conſtare non poteſt, niſi deducta ſorte principali, Menoch. *conſult.* 122. *n.* 41.

Socius mercator tenetur oſtendere libros accepti & ſoluti, ut ſic poſſit conſtare quid fuerit lucratus, Bart. *in l.* 1. §. *officio*, *ff. de tutel. & ration. diſtrabend. & in l.* 1. §. *quod de frumentaria*, *ff. de adminiſtrat. rer. ad civitatem pertinent.* reſolvunt Alex. *conſ.* 47. *vol.* 1. Rota Genuæ *deciſ.* 187 Soar. *receptar. ſentent. theſauro*, *verbo rationes*, *pag.* 550, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 209. Rebuff. *in l. boves inter edere ff. de verbor. ſignific. pag.* 393. Aloyſ. Ricc. qui plures citat *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 36. *num.* 4. Pariſ. *conſ.* 84. *num.* 18. *vol.* 1. ubi quod tenetur reddere rationem ſocietatis adminiſtratæ, & *conſ.* 83. *num.* 6. *vol.* 2. & *conſ.* 87. *num.* 15. *vol.* 1. Et quid ſi dicat *que ſera credo por ſu a verdade ſobre o ganho è perda*: Vide eundem *conſil.* 84. *num* 24. & *num.* 3, *d. vol.* 1. & Flor. *in addit. ad Gam. deciſ.* 110 *num.* 17. Camil. Borrel. *in ſum. deciſ. tit.* 60. *num.* 395. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 4. *deciſ.* 91. *num.* 3. & ibi additio, & de libro vide aliqua per eundem *p.* 7. *in fr gnr. lit. A*, *num.* 47. *cum ſeqq.* facit text. & ibi Bart. *in l. cum ſervus*, *ff. de condit. & demonſtrat.* Aliàs contra ſubducentem librum juratur in litem, *dicta l.* 1. §. *officio*, *ff. de tutel. & ration. diſtrabend.* Cald. *in l. ſi curatorem.* verbo *læſis*, *n.* 134. *Cod. de in integrum reſtit. minorum.* Et ſocio dicenti non habere librum non eſt credendum, Ricc. *dicta deciſ.* 36. *n.* 5. Et præſumptio eſt contra illum qui non conficit librum, Pariſ. *dicto conſ.* 87. *n.* 18. Et tenetur de culpa & negligentia, Menoch. *conſ.* 122. *num.* 46. Et præſumptio eſt contra illum, qui non vult reddere rationes, idem Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 55. *num.* 9. Et dolus præſumitur contra eum, qui non facit quod facere tenetur, *l. ſi procuratorem*, §. *dolo ff. mandati*, Menoch. *d. præſumpt.* 55. *num.* 10. & *lib.* 5. *præſump.* 3. *num* 66. Et interim quod non reddit rationes, cenſetur ſocietas continuata. Flor. *ad Gam. deciſ.* 254. Et non poteſt reddere rationem per aliam perſonam, quia eſt electa induſtria ſui ipſius, *l. inter artifices*, *ff. de ſolut.* Rota Genuæ *deciſ.* 209. Et debet ſigillatim, & non generaliter reddere rationem, Rebuff. *ubi ſupra*, *pag.* 392. Et hæres tenetur exhibere librum rationum defuncti in eo caſu, in quo defunctus teneretur, cujus juramento non ſtatur, quod liber ille ad ſe non pervenerit, Menoch. *lib.* 6. *præſumpt.* 61. *num.* 10 ubi *num.* 11. quod juris præſumptione cenſentur omnia perveniſſe ad hæredem, quæ fuerunt apud defunctum.

Societatis contractu proceditur ſummariè, ut ſervari in Senatu docet Thom. Valaſc. *alleg.* 76. *num.* 32. alter Valaſc. *p.* 2. *conſult.* 164 *n.* 9.

Societas ad tempus contrahi poteſt, *l.* 1. *pro ſocio*, & eo finito finitur ſocietas, *l. actione*, §. *item qui ſocietatem*, *ff. illo tit.* Si tamen in ſocietate permanſerint ſocii, tacitè videbitur renovata, ut tradit Bart. per text. ibi, *in l. ſi id quod*, §. *ſi ſervus*, *ff. pro ſocio* facit in argumentum *l. item quæritur*, §. *qui impleto*, *ff. locati*, & reſolvunt Valaſc. *in conſult.* Cur Philip. *tom.* 2. *lib.* 1 *cap.* 3. *num.* 43 *cum ſeq.* addit. ad Gam. *deciſ.* 154, & in terminis ita conſulere Socin ſenior *conſ.* 82. *num.* 13. *lib.* 1. Dec. *conſ.* 548. *num.* 4. Pariſ. *conſ.* 82. *n.* 35. & 37. & *conſ.* 84. *n.* 51. *vol.* 1. quos refert & ſequitur Menoch. *conſ.* 122. *num.* 50. & 51. Et iſta prorogatio in nihilo nocebit fidejuſſori, *l. ſi cum Hermes*, ibi Bald. adnotavit, *Cod. locati*, latè Tiraq. *de retract. tit.* 2. §. 1. *gloſſ.* 7. *n.* 32. Menoch. *conſ.* 110. *n.* 29. & *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 85 *n.* 50. Et eſt expectandus anni curſus, quando ſine tempore fuit contracta ſocietas, Cur. Philip. *d. cap.* 3. *num.* 37. Et quando videatur ſocietas prorogata, etiamſi unus ex ſociis intereat, Vide Palat. *in repetit. rub.* § 62. *n.* 28.

Societas omnium bonorum eam habet conditionem, ut omnia æqualiter inter ſocios dividantur, Surd. *de alim. tit.* 5. & *quæſt.* 11. *num.* 6. & *quæſt.* 13. *n.* 5. *cum ſequentibus*, & poteſt obligare conſocium, quamvis non fuerit contractum nomine ſocietatis, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 725 *num.* 41 *cum ſeqq.*

Socius tenetur de levi, *l. ſocius ſocio* 73. *ff. pro ſocio*, § *ult. Inſt. de ſociet.* Menoch. *conſ.* 122. *n.* 46. Barboſa *in prælud. ad ſi mora*, *n.* 38. *ff. ſoluto matrim.*

Societas poteſt contrahi cum pupillo, Pariſ. *conſil.* 84. *num.* 4. *cum ſequentibus*, *vol.* 1. Surd. *conſult.* 9. & *de alim. tit.* 6. *quæſt.* 13. *num.* 24.

Socius poteſt proſequi cauſam cœptam, licèt alius ſocius ſit vita functus, argument. text. *in l. actione*, §. *mortuo*, *ff. pro ſocio*, junctis traditis per Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 71. *num. ult.*

Socius utrum adverſus ſocium poſſit agere remediis teſtitutoriis ad rem quam pro indiviſo poſſident? Vide Reynoſo *obſerva.* 29. De contractu ſocietatis vide Bonacin. *tom. diſp.* 3. *quæſt.* 6. de contractu ſocietatis, & quando calculatio poſſit reiterari? Vide Seſſe *Aragon. deciſ.* 38.

Verbo SODOMIA, SODOMITA.

SODOMIÆ crimen eſt caſus reſervatus, Bonacin. *de iis quæ pertineat ad uſum matrimonii*, *quæſt.* 4. *puncto* 11. *propoſit.* 2. *num.* 5. Et divortium poteſt fieri inter maritum & uxorem propter crimen ſodomiæ, Clar. *pract. lib.* 5. §. *ſodomia*, *num.* 7. Bonacoſ. *p.* 2. *fol.* 71. verbo *ſodomia*, Barboſa *p.* 2. *rub. n.* 30. *ff. ſoluto matrim* Sanch. *de matrim. lib.* 10. *diſp.* 4. *n.* 2. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict. p.* 5. *quæſt.* 133. *n.* 85. Cened. *ad Decretal. collect.* 130. *n.* 2.

Sodomitæ omnes interierunt ſubitò in initio Nativitatis Domini noſtri Jeſu Chriſti, Marta *de juriſd. p.* 2. *cap.* 15. *num.* 11 Azeved. *ad l.* 1. *num.* 12. & 13. *tit.* 21 *lib.* 8. *nova recopilat*, *tom.* 5. ubi etiam ait quod eſt majus crimen, quàm agnoſcere matrem De hoc crimine vide gloſſam poëtæ Joannis de Mena *in tertio ordine veneris*, *copula* 101. *p.* 83. *juncta p.* 82.

Sodomita non poteſt facere teſtamentum, Guter. *pract. lib.* 2. *quæſt.* 39. Cened. *ad Decretal collect.* 130. *num.* 11.

Sodomitæ an ſint privati beneficiis ipſo jure, vel ſint privandi? Vide Garc. *de benefic. part.* 11. *cap.* 10. *num* 191. *cum ſequentibus*, ubi *num.* 196. quod hodie ex conſtitut. 70. Pii V. Clerici tam dirum nefas exercentes omni privilegio clericali, omnique officio, dignitate & beneficio Eccleſiaſtico præſentis canonis authoritate privantur, ità quod per judicem Eccleſiaſticum degradati poteſtati ſtatim ſæculari tradantur, &c. ſic ipſo jure privantur beneficiis, officiique executione, & ſunt ipſo jure depoſiti & in effectu irregulares, & plura de hoc crimine, vide per Salzed. *in pract. crimin. Canon. cap.* 86. Et pœnæ contra Clericos ſodomiticos intelliguntur ſolum de exercentibus crimen illud, hoc eſt, qui quaſi ex uſu continuato id exercent, Sayr. *de cenſur. lib.* 7. *cap.* 11 *num.* 23. quæ limitantur in occultis, Quarant *in ſum. Bullar.* verbo *Sodomia*.

Verbo

Digitized by Google

Verbo Solemnia, Solemnitas, Solemniter.

SOLEMNITAS à jure requiſita, ſi non obſervetur, corruit actus, Cald. *de poteſt. elig. cap.* 7 *num.* 13. Quid in levi ſolemnitate? Vide eundem *de empt. cap.* 34. *num.* 20. quod ſolemnitas levis omiſſa non vitiat, *num.* 21. quod ſolemnitas levis omiſſa per contemptum legis vitiat, per errorem non vitiat: & *num.* 22. quod omiſſio levis ſolemnitatis regulariter non vitiat, & in teſtamentis ſuppletur per Notarii declarationem.

Solemniter omnia interveniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu, Mich. Graſſ. *tom.* 1 *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 9 *n.* 348. *pag.* 511. Surd. *deciſ.* 231. *num.* 19. Flor. *var. lib.* 3. *quæſt.* 23. *n.* 40. & 89. Avend. *ad l.* 42. *Tauri*, *gloſſ.* 1. *num.* 7. etiamſi expreſſus requiratur conſenſus de ſolemnitate, ut per Maſcard. *de probat. concl.* 2. *num.* 9. & *concl.* 154. Valdeſ. ad Xuar. *part.* 2. *pag.* 43. Barboſa *in l.* 2. *ff. ſoluto matrim.* §. *fin. num.* 30. & 31. Tamen ubi conſenſus requiritur in ſcriptis, vel ubi actus pro ſui ſolemnitate ſcripturam requirit, curſu temporis conſenſus, vel ſolemnitas non præſumitur, Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *quæſt.* 108. *num.* 1. & *quæſt.* 232. *num.* 87. Næv: *conſ.* 3. *de cenſibus*, *num.* 7. Burg. *conſ.* 44 *num.* 2. Menchac. *illuſtr. cap.* 61. *num.* 14.

Solemnia requiſita non præſumuntur interveniſſe ex temporis diuturnitate, quando ex inſpectione inſtrumentorum apparet ea non interveniſſe, aliàs ſecus, ut per Bellacomb. *tom.* 2. *com. opin. lib.* 7. *tit.* 14. *num.* 229. *p.* 274. Quarant. verbo *alienatio rerum Eccleſiæ*, *p.* 34. Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 21. *num.* 188. Phæb. *deciſ.* 82. *num.* 22. & 36. Flamin. *de reſignat. lib.* 10 *quæſt.* 4. *num.* 27. & 28. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 3. *allegat.* 95. *num.* 73. Menoch. *dict. q.* 132. *num.* 79. Ant. Gabr. *lib.* 1. *de præſumpt. concl.* 1. *num* 57. Maſcard. *concluſ.* 1140. *à num.* 25. & *concluſ.* 1316. *à num.* 33. Avend. *ad l.* 41. *Tauri*, *gloſſ.* 3. *n.* 5. Peregrin. *de jure fiſci*, *lib.* 6. *tit* 8. *num.* 25. Valaſc. *conſult.* 162. *num.* 20. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ cap.* 268. *num.* 4. & *cap.* 415. *n.* 21. & *cap.* 474. *n.* 14. Cald. Pereira *de empt cap.* 34. *num.* 41.

Solemnitas extrinſeca præſumitur in actu interveniſſe ex diuturnitate temporis, Maſcard. *de probat. concl.* 2. *num.* 5. Surd. *deciſ.* 231. *num.* 7. 19. & 26. Gam. *deciſ.* 49. *n.* 3. & *deciſ.* 83. *n.* 20. & *deciſ.* 323. *aliàs* 325. *num.* 3. Tiraq. *de jure mariti*, *gloſſ.* 7. *n.* 39. & 42. *cum ſequentibus*, Marta *de juriſd. p.* 4. *cent.* 1. *caſu* 94. *n.* 2. *cum ſequentibus*, vide etiam Avend. *ad l.* 42. *Tauri*, *gloſſ.* 2. *n.* 7. & de tempore immemoriali, vide Aym. *conſ.* 204. *num.* 10. Barboſ. *in l.* 2. §. *fin. num.* 30. & 31. *ff. ſoluto matrim.* Et ſolemnitas extrinſeca non præſumitur quando eſt talis, cui partes renuntiare non poſſunt, Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 56. *num.* 112. Et non præſumitur minori ſpatio 30. annorum in præjudicialibus, Gratian. *forenſ cap.* 268. *à n.* 9.

Solemnitas intrinſeca & extrinſeca, quando, & quomodo, vel quo temporis curſu, vel alia ex cauſa præſumatur in contractibus, aliiſque actibus inter vivos? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 132. Gabr. Pereira *de manu Regia*, *cap.* 7. *num.* 28. Cald. *de empt. cap.* 34. *num.* 26. & 27. ubi quod ſolemnitas intrinſeca ſemper præſumitur, licèt non allegetur, nec ſit neceſſaria ad validitatem actus: & *num.* 28. quod ſolemnitas intrinſeca materialis non præſumitur. Alia de ſolemnitate extrinſeca, quando præſumatur, vide Reynoſo *obſervat.* 71.

Solemnitas & titulus non præſumitur in alienatione rerum minoris, Eccleſiæ, & ſimilium, ex curſu decennali, vel niſi poſſeſſio triennalis, & quadragenalis ſit, niſi poſſeſſio ſit admodum antiqua, vel immemorialis, vel centenaria, Flor. *var. lib.* 3. *q.* 2 *n.* 94. *cum ſeq.* & vide Molin. *de primogen. lib.* 2. *cap.* *num.* 74. Aſſenſus Apoſtolicus ex curſu 30. vel 40 annorum cum poſſeſſione præſumitur, Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 3. *alleg.* 95. *n.* 72. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.* 2. *deciſ.* 116. utrum ex curſu longi temporis præſumatur titulus aut ſolemnitas in titulo, vel in actu requiſito? Vide Flor. *dict.* *q.* 23. Confirmatio Apoſtolica præſumitur, quatenus ſit neceſſaria ex obſervantia 30. annorum, Gonzal. *ad reg.* 8 *Cancel. gloſſ.* 12. *num.* 78 Item ex diuturnitate temporis præſumitur conſenſus Capituli in unione non enuntiatus, ſeu ſolemnitas alias in actu requiſita, ſi lapſum ſit tempus 30. annorum, cum poſſeſſione & obſervantia unionis, ſeu actus per illud tempus aliàs non Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 178. *cum ſeq.* Deinde autoritas ſuperioris requiſita præſumitur interveniſſe ex temporis diuturnitate, Maſcard. *de probat. concl.* 154. Et conſenſus requiſitus ad validitatem actus, ex ſpatio longi temporis præſumitur interveniſſe, Flamin. *de reſignat. lib.* 8. *quæſt.* 8. *num.* 69. ubi *num.* 62. quod tempus decem annorum dicitur longum, præſumatur conſenſus, & *dicto num.* 62. *cum ſeqq.* refert plures caſus de conſenſu in ſupplicatione beneficii præſtito.

Verbo Solvere, Solutio.

SOLVTIO tributorum non poteſt probari, niſi per Scripturam publicam, Maſcard. *de probat. concluſ.* 602. *numero* 5. Cald. *de poteſt. elig. cap.* 7. *num.* 16.

Solviſſe ſe aſſerenti incumbit probatio, *l. quinquaginta*, *ff. de ſolut.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 135. *num.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 1318. Barboſa *in cap. potuit*, *de locato num.* 130.

Solvere qui tenetur Romæ non ſatisfacit ſolvendo in hoc Regno. juxtà text. *in l. is qui certo loco* 11. *ff. de eo quod certo loco*, & ſolutio debet fieri in Curia Rom. in moneta currente tempore ſolutionis, *l. ſemper in ſtipulationibus* 34. *ff. de reg. juris*, cum traditis per Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 18. *num.* 731. & vide Gam. *deciſ.* 174. *num.* 13. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 549. *num.* 24. *cum ſequentibus*, Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 3 *à num.* 147. Et pecunia affectionem recipit ratione loci, in quo ſolutio facienda eſt, ex eodem Grat. *cap.* 70. *num.* 13

Solvere qui tenetur, non ſatisfacit conſignando vel deponendo, Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 36. §. 4. *num.* 10. Nec ſatis eſt pignorum, vel fidejuſſorum præſtatio, Cald. *de empt. cap.* 23 *num.* 4. & 5. & vide Barboſ. *in l. ſi cum dotem*, §. *fin. num.* 37. *cum ſeq. ff. ſoluto matrim.* Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *conclus.* 15. *conſiderat.* 1. *num.* 2. Et non ſolvit qui deponit, Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1615. Ubi quod depoſitum judiciale obtinet vicem veræ ſolutionis. Et ſolvere qui tenetur per ſententiam, non ſatisfacit dans pignora, vel fidejuſſores, ex Barboſa *in addit. ad cap. cum aliquibus* 4. *de re judic. pag.* 81. Ubi intelligit quando quis condemnatus eſt, vel tenetur ſolvere quantitatem liquidam.

Solvens in dubio videtur ſolvere de pecunia propria: & non de pecunia illius, cujus nomine ſolvit, *l. ſi defunctus*, *Cod. arbitrium tutelæ*, tradit Bart. *in l. ſi patruus*, *num.* 4 *Cod. communia utriuſque judicii*, & *in l.* 2. *num.* 2. *Cod. pro ſocio*, reſolvunt Chaſſan. *in conſuetud. Burgund. rub.* 4. §. 14. verbo *meubles*, *numero* 5. Menoch. *conſ.* 12. *num.* 20. & 22. & *de*

præſumpt.

Digitized by Google

præſumpt.lib.3.præſumpt.46. Valdeſ. ad Soar. part 2. pag.113.Burg.conſil.3.n.73. Rot. Genuæ deciſ. 127. num.7.Aym conſ.129.n.2.ubi limitat.Gam. deciſ.247. num.2.Maſcard.de probat.concl.611.& concluſ.1159. & concl.1319.num.12.Surd.de alim.tit 6. qu. 8. n.51. Cald.de empt.cap.20.n.13. Farin. deciſ. 339.ad finem, in noviſſ.Et in dubio præſumitur res empta ex pecunia propria, Tiraquel. de retr.lign.§.1. gl.9. num.63. & §.10.gl.1.num.3.Menoch.conſ.115. num.60. Cald. d.tract.de empt cap.7.num.4.cum ſeqq.

Solutio videtur facta de reliqua ſumma, quando aliquid petitur de reſto,ſecundùm Paulum in l.pater tuus,n.3.C.de teſtam.Bart.in l.ſi cum dos,n.2. ff rerum amot. & alios quos refert Parlador. lib.2. rerum quotid.cap.fin.p.5.§.1.n.20.Maſcard. de probat.concl.980 num.20.& concl.1111.n.20.Thom.Valaſc.allegat. juris tom.1.allegat.76.num.19 Cur Philip. tom.2. lib.2. cap 7.n.33.Stephan. Grat diſcept.forenſ.cap.48. n.34. & 35.& cap.570. num.33. cum ſeqq

Solutio facta judici aut apparitori exequenti liberat debitorem,l.quæſitum,ff.de diſtract.pign.Parlador. lib.2 rerum quotid. cap.fin.p 5.§ 17. num.10.

Solutio debiti facta à tutore nomine pupilli ſine judicis mandato,vel juxta text.in l.Lucius, § tutela, & § fin.ff. de adminiſtr. tutor. reſolvit Tiraq de retr. lign.§.1.glo.18 num.93.Cald.in l.ſi curatorem, verbo læſis, num.58. cum ſeqq. Cod. de in integrum reſtitut. minorum.

Solvens theſaurario Regis an deobligetur, ſi non eſt ſolvendo? Vide Chaſſan in catal.glor.mundi, p 5. conſiderat.24.fol.118. verſ 200.& p.6. conſiderat.12. Rebuff. de privileg.ſcholar.privil.114.

Solutio debiti quocunque tempore poteſt allegari, etiam in executione ſententiæ, Dec. in l. bona fides, num.3.ff.de regul.juris,ex eo quia bona fides non patitur ut bis idem exigatur, in tantum quod etiamſi ſtatutum dicat, quod nulla exceptio admittatur,exceptio aut impedimenta ſolutionis nunquam videntur excluſa, ut per Angel.in l.non tantùm,§.pro emptore,ff.de petit. hæredit. Alex. conſ. 103. num.8. lib.5. Deciſ. Genuenſ.104. num.1.

Solutio debet fieri congruo loco & tempore, l. ſi ſoluturus, & ibi Bart.ac omnes, ff. de ſolut. Bald. in l.acceptam,q.2 & ibi Salicet. oppoſit 3. Cod. de uſur. habetur in l. qui Romæ, ubi bona gloſſa, ibi verbo obtulerit, ff.de verbor. obligat. Tiraq. de retr. lign. ad finem tit.num.84 Neguſant.de pignor.p.5.memb.3.q.2. num.9.Næv. in l.creditor oblatam 102.ff. de ſolut. n.2. Et an alio loco? Vide eundem in l u uras,q.8. Cod. de ſolut. & debet fieri in loco ubi fuit contractum, Stephan Gratian.diſcept forenſ.cap.11. num.19. cum ſeq. ubi num. 22. quod in menſura attenditur locus contractus.Et poteſt fieri creditore invito ante tempus, Valaſc. de partit.cap.21.n.7.Gratian. d. tract.8. num.3. cum ſeqq.

Solutionem ſi quis tenetur facere certa die & certo loco deſtinato, putà in civitate Florentiæ die Paſchatis, ille cui debet fieri ſolutio probare debet, quod fuit in illo loco paratus ad recipiendum, & ſi hoc non probaverit, non eſt probata mora per lapſum diei,Bart.in l.item illa,col.3.num.11. verſ. quæro pone ff. de conſtit. pecunia, & hanc doctrinam Bart. meritò multi Doctores ſequuntur, ut Guillelm. Alberic.& Paul. in d. l. item illa, Alex. conſ. 41. lib. 4. & conſ.177.col.2.lib.2.& conſ 92.col.5.lib.1. & conſ. 33.col.2.verſ.quia reſpondeo,lib.6.Dec.conſil.556. col. fin.Gozad.conſ.57 n.13.& conſ.31.col.fin. in princ. & conſ.66.col.1.Afflict.deciſ. 306. col.1. Soc. conſ.180. col.pen. Pariſ. conſ.5.num.47. lib.4. Roland. conſ.57. num.38.lib.1.Maſcard.de probat.concl. 1066. num.23. Surd de alim.tit.1.quæſt.41.num. 128.cum ſequentibus, & cùm non fuerit præſens, requiritur ut per novam interpellationem conſtituatur in mora, juxta reg. l.ſi ex legati cauſa,ff.de verbor. obligat. Et loci adjectione, ac temporis certi conſtitutione ſolvere promittens,illius lapſu in mora eſt,l.magnam,Cod.de contrah.& commit. ſtipulat. Rot. Genuæ deciſ. 150 n.1. Dies enim interpellat pro homine, & conſtituit debitorem in mora, d.l.magnam, cap.potuit, in fine, de locato, Surd.d.quæſt.42. à num. 125. & deciſ. 57. num 7.Maſcard.d.concluſ.1066. num.19. Grat. forenſ. cap.579. num.12.

Solutionem diminutam creditor non tenetur recipere,l.tutor,§. Lucius, ff.de uſuris, Cov.var. lib.1. cap.2.n.5.verſ.ad textum, Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.cap.637.num.11.Cur.Philip. tom.2.lib.2. cap.7. num.22.Gabr.Pereira deciſ.42. n.4. Particularis enim ſolutio multa affert incommoda,l.planè,ff.famil. herciſc.gloſſ.Bart. Alex. & Jaſ in l.quidam æſtimaverint, ff ſi cert.pet.Surd cum aliis deciſ 186. num.2. Idem in compenſatione, Grat.forenſ.cap.515. num.46. & 47. Et tenetur ſolutionem ante tempus acceptare,ſi tempus eſt petitum in favorem debitoris, Valaſc.de partit.cap.21.num.7.& 8.Næv.in l.quod in diem 70. ff. de ſolut. Et ſi in favorem creditoris fuerit poſitum tempus, non tenetur acceptare, Cur. Philip. d. cap.7. num.11.Et ſi pars liquida ſit, & pars liquidanda,tenetur liquidam recipere, Aloyſ.Ricc.deciſ.Cur. Archiepiſcop. Neapolit.p 2.deciſ.130. num.12.

Solvens in publica ſubhaſtatione de mandato judicis, non debet decipi, nec aliquod damnum ſentire,& liberatur, Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap.36.num.37.

Solutionem qui tenetur facere alicujus pecuniæ cum intereſſe, tenebitur ſolvere uſque ad executionem completam,ut probant text.in l.in fideicommiſſi, in princip ff. de uſur. Roderic. Xuar. in l.poſt rem judicatam, ſuper declarat leg. regni, quæſt. 8. pag.362. Cald de empt. cap. 29. num. 50. & de mora circa ſolutionem, vide Barboſam in l.ex diviſione, num.28. cum ſeqq ff ſoluto matrim Quid ſi ſuppoſuit bona ſua ſubhaſtationi? Vide Surd.deciſ.262.num.6. ubi quod intereſſe currit, quatenus durat mora: qui de alim. tit.1.quæſt 48.num 38.agit de illo qui conſuevit dare pecuniam ad honeſtum lucrum, qui petere poteſt intereſſe, ſive ſit ratione damni emergentis, ſeu lucri ceſſantis, & num.44. quod peti etiam poteſt quando probatur quod mercatores talis artis ſolent communiter lucrari. Et de intereſſe damni ob retardatam ſolutionem, vide Cald.de empt.cap.28. n.45. cum ſeq.

Solutio quo pacto probetur, quando poſſunt intervenire conjecturæ? Vide Surd.deciſione 105.Maſcard. de probationib. concluſione 1318. num. 26. cum multis ſeqq

Solvens præſumitur debitor, Cald.de empt. cap.7. num.13.

Solvere recuſans, vel debitum negans,vim infert turbativam, Seſſe de inhibit. cap.9.§.3.num.31.

Solvere promittens cùm tenetur ex aliquo contractu invalido, ex promiſſione poteſt obligari,quia dicitur novus contractus,l.adoptio,ff. de adopt. Surd. de alim.tit 8.privil.22. num 24

Solvens alicui qui fuit præpoſitus ad contrahendum liberatur, Bart.in l.quod Servius, ff.de ſolut. vel ſolvens filiofamilias qui patris pecunias mutuò dedit, vel monacho mutuanti, vel prælato putativo, qui contraxerat, liberatur, ex Surd. deciſ.229. n. 8. cum ſeqq.& faciunt quæ Grat.forenſ cap. 360. n.36. ubi quod valent geſta cum tutore, ne contrahentes decipiantur.

Solutio fieri poteſt ſocio, Stephan. Gratian. diſcept.forenſ.cap.401.num.45. Cur Philip. tom.2. lib.2. cap.7.n.9.De depoſitario qui ſolvit, vide Gratian.d. tract.

Digitized by Google

*tract.cap.*704. *num.*36. & 37. Et rei quando ſunt duo ad ſolvendum, & unus ſolidum ſolvit, nihil poteſt repetere à correo, Bart. *in l.reos, num.*9. *Cod.de duobus reis*, Surd. *deciſ.*308.*num.*20 Valaſc.*conſult.*127. *num.*7

Solvens alii quàm vero domino, quando liberetur? Vide Rot. Rom. per Farin. *deciſ.* 151. & *deciſ.*849. *num.*2.

Solvens alii quàm vero creditori, non liberatur, *l.*1. § *ante omnia, ff. de pactis*, cum aliis relatis per Surd. *deciſ.*60. *num.*1. & *deciſ.*229. *n.*1. Steph Grat. *diſceptat.forenſ. cap.*20. *num.*30. *cum ſeqq.* ubi etiam quod ſi contraxit, poteſt recipere ſolutionem, Barboſ. *ad cap.ea* 22. *num.*3. *de jurejur.* qui ibidem addit, niſi ſolutio fiat prælato putativo, non verò intruſo? & ſecus eſſe ſi ſolvat de mandato judicis, quia tunc liberatur. Quid in foro conſcientiæ? Vide Sayr. *in Clavi Regia lib.*10.*tract* 5. *cap.*7. *num.*6.7. & 8. ubi quod remota fraude & præjudicio primi creditoris, non peccat, nec tenetur de damno. Poteſt tamen creditor inhibere debitori ſuo, ne ſolvat, Cabed. *parte* 1 *deciſ.*86. ubi etiam quod hæc inhibitio non poſſit fieri laico de mandato judicis Eccleſiaſtici. Et debitores hæreditarii ſolventes falsò hæredi, non liberantur, Gratian. *cap.*194.*num* 17. Et ſolutio facta patri tanquam legitimo adminiſtratori de eo quod debebatur filio, liberat debitorem, idem *cap.* 40. *num.*3. *cum ſeqq.* Et ſi ſolutio fiat Prælato putativo poſſeſſori intruſo, liberat ſolventem, Maſcard. *de probationib. concluſ.* 1323. *num.*1. Surd. *d. deciſ* 229. *num* 10. Cald. *de empt. cap.*15. *num.*34. *in fine*, Gam. *deciſ.*1.. *num.*1. & ibi Flor. Gonzal. *ad regul.*8 *Cancel. gl.*45 §. 2. *num.*16.17. & 18. ubi *num.*23. quod quaſi poſſeſſor arrendare poteſt, & non qui caret poſſeſſione, & *num.*44. quod intruſus in beneficio reſervato non poteſt conferre, nec præſentare, & *num.*45. *cum duobus ſeqq.* quod non tenent contractus geſti cum illo, & vide Garc. *de benefic p.*5. *cap.*5. *num.*4. ubi ait quod in collationibus, & præſentationibus proviſus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario Et ſolutio facta per metum judicis alii, quàm creditori, excuſat debitorem, Bart. *l.creditor. ff. de ſolutionib.* Menoch. *de arbitr. caſu* 137. & *conſ.*68. Guter. *lib.* 1. *pract q.*113. Grat. *d. tract. cap.*636 *num.*1. *cum ſeqq.* & dicitur facta coactio, quando fit de mandato ſuperioris, Bonacoſ. *parte* 2.*fol.*7. verbo *ſolvere*, & ſi fiat de mandato judicis injuſto, non liberatur, Guter. *d.lib.*1.*quæſt.*81. *num.*10.*cum ſeqq* Farin. *de delict. parte* 3. *quæſt.*97. *num.*117.

Solvere an quis compelli poſſit oblationes? Vide text. *in cap. ad Apoſtolicam, de ſimonia*, ubi Barboſa Gabr. Pereira *de manu regia, parte* 1. *cap.*8. *num.*8. & *cap* 15 *fol.*139.*verſo*, & *num.*12. ubi quod inducitur obligatio ex præſumpta offerentium voluntate per tempus decennii.

Solutio debiti præſumitur facta, ſi chirographum reperitur cancellatum per debitorem, Gregor. *l.* 11. *tit.*19 *partita* 3. verbo *otroſi dezimos*, & *l.*9.*tit.*14. *partita* 5. Menoch. *de præſumpt.lib.*3. *præſumpt.*141. Maſcard. *de probat.concluſ.*256. *n.*10. & *concluſ.*426. Surd. *conſ.*16.*num.*4. Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.*593. *num.*15. *cum ſeqq.* Cur. Philip. *tom.*2. *lib.*2. *cap.*7. *num* 31.

Verbo Spoliare, Spoliatio, Spoliator, Spoliatus.

SPOLIATO denegatur reſtitutio, quando lubens ſpoliatur beneficio, vel ſuper decimis, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſc. Neapol. p.*1. *dec.*79. *num.*3. Et dejectus tempore ſpolii non tenetur probare, ſe juſtum & verum poſſeſſorem eſſe, ſed ſufficere, ut probet ſe dejectum poſſeſſione quantumcunque injuſta, etiam in beneficialibus, Gabr. Pereira *de manu regia, p.*2. *cap.*24. *num.*9.

Spoliare non dicitur qui continuat ſuam poſſeſſionem, Patiſ. *conſil.*24. *volum.* 1. Paul. de Caſtro *conſil.*346. *incip Forma ampliori, col.*1. *lib.*1. qui dicit communem. Et inhibitioni contravenire non dicitur, qui ſuam continuat poſſeſſionem, ex Barboſa *in addit. ad collect. cap.*1. *ut lite pend. pag.*39 ubi etiam docet unumquemque lite pendente ſuam poſſeſſionem continuare poſſe.

Spoliare dicitur qui non ſinit poſſidentem uti re ſua, *l. vim facit, ff. de vi & vi armata*, Menoch. *de interd. remed.* 3. *retin. poſſeſſ. num* 468. Maſcard. *de probat. concl.*1329. *n.*11. Surd. *de alim.tit.*9.*quæſt.*27. *num.*72. *cum ſeqq.* & *deciſ.*194. Gam. *deciſ.*54. *num.*3. imò committitur furtum, ex Farin. *de delict. p.* 6. *quæſt.*178. *n.*8. Et qui impedit continuationem poſſeſſionis, committit vim, Robert. Lancelot. *de attentat p.*2.*cap.*4.*limit.*1.*num.*7. Vel qui non admittit venientem ad poſſeſſionem, *l.fin.* ubi Bart. *ff. de precario*, Surd. qui alios refert, *de alim.tit.*1.*q.*32.*num.*27. Et qui legem depoſiti non ſervat, Rebuff *in tract.de except.num.*795. Et vim licitum eſt inferre occupanti in conſervatione rerum, etiam cum periculo perſonæ *l. ut vim, ff. de juſtit. & jure*, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat.lib.*5.*tit.*35.*in princip.num.*15. Auctor. *de officio & poteſt. Epiſc. allegat.*51.*num.*6.

Spoliationis exceptio eſt dilativa, & poteſt poni in principio cauſæ, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat.lib.*3 *tit.*49. §.2.*num.*3 cui adde Cald. *forenſ.q.*22.*num.*2. & *num.*67. & poteſt intentari in vim peremptoriæ, Gabr. Pereira *deciſ.*83.*num.*5.

Spoliator acquirens dominium poſt ſpoliationem poteſt ſe illo juvare, Stephan. Grat. *diſceptat.forenſ. cap.*142.*num.*13 *cum ſeqq.*

Spoliator poteſt opponere de melioramentis priùs ſolvendis, quibus res eſt melior facta. Cald. *de empt. cap.*27.*num.*5.

Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus, *cap.*1. *de reſtitut.ſpoliat.* ubi Barboſa *num.*4. *cap.frequens, eod. tit. lib.*6. quanvis prædo, Cardoſ. *in praxi judicum*, verbo *interdictum, num.*36. Et antequam reſtituatur, non tenetur reſpondere ſpoliatori, *cap.*2. *de ord.cognit.* Menoch. *de interd remed.*2.*recuper.poſſeſſ.num.*326. *cum ſeqq.* Et ſpoliatus debet reſtitui uſque ad minimum quadrantem, tam quoad poſſeſſionem rei, quàm quoad fructus, damna & intereſſe, Barboſa *ad cap.ſi Epiſcopus*, 3. *quæſt.*2.*num.*1. & *ad c.gravis* 11. *de reſtit.ſpoliat.num.*2. Et ſpolium eſt purgandum antequam ad ulteriora procedatur, Grat. *forenſ.cap.*724 *num.*5. & *num* 34 44. & 46. Et ad propoſitum notabis quod in violentia illata requiritur poſſeſſio ex parte actoris, & ſpoliatio ex parte rei, gloſ. communiter recepta, verbo *poſſeſſionem, in cap.conſultationibus, de officio delegati, l.meminerint, Cod.unde vi*, Cardoſ. dicto verbo *interdictum, num.* 22. Mendez *in praxi, lib.*4. *cap.*10. *num.*1. & 2. com. *l.* 45. *Tauri. num.* 111. Cabed. *deciſ.*172. *num.*1. *p.*1. Valaſc. *conſult* 1.3.*n.*1.*p.*2. Menoch. *de interd.recup.poſſeſſ.in præfat. num* 1. Azeved. *l.*1. *n.*74.*tit.*13.*lib.*4.*nova recop.* Et ubi non eſt poſſeſſio, non poteſt eſſe violentia, *l.*1.§.*dejicitur, ff. de vi, & vi armata*, Menoch. *in prælud. recuper. poſſeſſ.num.*1. Et in cauſis violentiæ unica tantùm, & peremptoria dilatio conceditur, Ordinat. *l.*3. *tit.*48. §.2. Mendez *in praxi, lib.*3 *cap.*12. *num.*1.

Spoliatus non reſtituitur quando conſtat de dominio ſpoliantis, & ad commodum ejus, Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.*581.*num.*18 Et non reſtituitur, ſi tertius objiciat rem eſſe ſuam. Menoch. *remed.*

Digitized by Google

remed. 2. recuper. poſſeſſ. à num. 172. Cald. forenſ. lib. 2. cap. 36. num. 18. Valaſc. conſ. 162. num 4. alter Valaſc. allegat. 75. num. 13. Et ſpoliatus à judice juris ordine prætermiſſo, ante omnia reſtituitur, cap. conquerente de reſtit. ſpoliat. ubi Barboſ. Et quando timetur violentia in rebus, poteſt implorari judicis officium Hyppolit. in l. 1. §. præterea, num. 88. cum ſequentibus, ff. de quæſt. Menoch. de interdict. remed. 5. adipiſc. poſſeſſ. num. 32.

Spoliatus de facto debet de facto reſtitui, etiam abſque aliqua juris ſolemnitate, Bald. Alex. & Jaſ. in l. pacto quo pœnam, Cod. de pactis, ubi aſſerunt, quod ſpoliatus debet in citatione reſtitui: ſequitur Roman. ſing. 766. & conſ. 222. incip. Circa. Alexand. conſ. 5. lib. 2. Felin. in cap qualiter, num. 15. de accuſat. Innocent. in cap. querelam, de elect. ubi allegat. gloſſ. in l. minoris annis, ff. de evictionibus, & l. pen. §. hoc edictum, ff. ſi mulier ventris nomine, Menoch. de arbitr. lib. 1. quæſt. 7. num. 74. Mendez in praxi, lib. 4. cap. 10. n um. 25.

Spoliatus poteſt reſtitui ad poſſeſſionem ſine citatione ſpoliatoris, l. 3. §. cum agitur, ff. de vi, & vi arm. l. 1. C. unde vi, cap. Olim, §. 1. de reſtit ſpoliat. Ordinat. lib. 4. tit. 58. §. 2. gloſſ. 2. & omnes in l. ut vim, ff. de juſt. & jure, & in cap. 3. de ſentent. excom. Cov. in clem. ſi furioſus, homicid. 2. p. §. 1. n. 6. Menoch remed. 1. recup. poſſeſſ. n. 204. Et quamvis hæc reſtitutio debeat fieri incontinenti, dicto §. 2. ibi lego, intelligitur dictio in continuenti, quando ſpoliatus id poteſt facere, ut argum. l. 2. verſ. confeſtim, ff. ad Tertyllian. docent. Menoch de arbitr. caſu 11. & dicto remed. 1. num. 385. Tiraq. de conſtitut. 3. p. limit. 21. num. 11 & probat Ordinat. d. §. 2. verſ. E quanto tempo.

Verbo Spurius.

SPVRIVS quis non præſumitur, ſed naturalis, Surd conſ. 530. num. 2.

Spurius dicitur infamis infamiâ facti, Menoch. conſ. 345. num. 21. & de arbitr. lib. 2. caſu 464. num. 17. & 18. Gregor. in princip. tit. 13. p. 4. verbo caëm, & verbo los honran, Perez tit. 2. lib. 5. Ordinam. p. 92 Valaſc. conſult. 17. Farin. de delict. p. 1. lib. 1. quæſt. 13. num. 52. & p 2. lib. 2. tit. 6. quæſt. 56. num. 399. cum ſequentibus. Et eſt turpis perſona, Roland. conſ. 87. num. 2. vol. 3.

Spurius nec agnatus, neque cognatus dici poteſt, Menoch. conſ. 345. num. 17. & 18. Henriq. tom. 1. ſum. lib. 14. cap. 8 lit. S, p. 1289. Surd. deciſ. 249. n. 8 Cald. conſ. 9. n. 52. & 75. & in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 14. & 49. cum ſeq. & conſ. 26. num. 7. cum ſequentibus, Tiraq. de retract. lig. § 1 gloſſ. 8. num. 6. Molin. de primog. lib. 1. cap. 4. num. 45. & 46. Nec dicitur de familia, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 5. num. 110. ubi num. ſequentibus, juncto num. 121. quod filius legitimus iſtius ſpurii non dicitur de familia. Et ſpurius filius dicitur quoad familiam & agnationem extraneus, Menoch. conſil. 181. num. 14. Et non poteſt ferre arma, idem de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 88. n. 13. & ad hoc ac alia vide enriq. ubi proximè, Cotam in memorab. verbo baſtardi, Guter. pract. lib. 2. quæſt. 155. num. 3. Ubi ſecus aſſerunt ſi aliud admittat uſus communis. Et ſpurius legitimatus fit agnatus, vel cognatus, Cald. in dicto reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 34. & num. 71. & 56. & dicto conſ. 9. num. 68. cum ſeq. & num. 71. & conſ. 26. num. 15. cum ſeq. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 4. num. 44.

Spurii & filii naturales à teſtimonio repelluntur, ex Maſcard. de probat. conc. 1356. num. 31. Rebuff. de reprobat. teſtium, num. 500. cum ſequentibus, Farin. de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. quæſt. 56 n. 399.

Spurius poteſt ſuccedere fratri ſuo etiam ex teſtamento, Greg. l. 4. tit. 3. p. 6. gloſſ. verbo nacida Molin. de primog. lib. 1. cap. 13. n. 16.

Spurius à patre hæres inſtitutus non poteſt in foro conſcientiæ hæreditatem retinere, ſed tenetur eam reſtituere legitimis hæredibus, Cov. part. 2. de ſponſ. l. cap. 8. §. 5. num. 8 Rot. Epitomes ſucceſſ. cap. 20. à n. 147. & poſt Gam Pat. Molin. diſp. 167. concl. 3. verſ. quod ſi, & diſp. 169. concl. 1. cum ſeqq. Leſſ. de juſtit. lib. 2. cap. 19. dubit. 6. à n. 58. Fr. Ludovic. Lopez de inſtruct. conſcient. p. 2. cap. 18. q. 2. & 3.

Spurius non poteſt aliquid capere à patre per interpoſitam perſonam, Gom. l. 9. Tauri, num. 21. Cov. dicto §. 5. num. 3. verſ. nec confert, Molin. diſp. 169. per totam, Petr. Greg. Syntagm. lib. 42. cap. 29. num. 5. Leſſ. d. dubitat. 6. num. 59. Azor. moral. p. 2. lib. 2. cap. 10. à principio, apud quos etiam vide an conſcientiæ foro poſſit hæres qui tacitam fidem accommodavit, hæreditatem retinere, an verò teneatur ſtatim fiſco reſtituere? Et reſolvunt quod non tenetur reſtituere fiſco ante ſententiam.

Spurius an ſit incapax fideicommiſſariæ reſtitutionis, ut ſcilicet alteri reſtituat? Vide Doct. communiter poſt gloſſ. ult. in l. eam quam, ubi Jaſ. n 23. Cod. de fideicommiſſ. Xuar. alleg. 37. n. 2. Rojam dicto cap 20. num. 52.

Spurii poſſunt bona ſibi à patre relicta præſcribere longi temporis præſcriptione ordinaria decem, vel viginti annorum, Bald. in l. nullo, n. 4. & ibi Doct. communiter, C. de rei vendic. & poſt Paleot. de nothis, cap. 51. Duen. reg. 366. ampliat. 5. Roy. d. cap. 20. à n. 123. Peregr. de iure fiſci, lib. 3. tit. 18. n. ult. Valaſc. conſ. 19. n. 3. Cald. pereira conſ 39. n. 23. & 29.

Spuriis quomodo pater poſſit præſtare alimenta? Vide Surd. de alim. titul. 4. quæſt. 18. num. 49. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 15. num. 55. Bernard. Græv. ad pract. Cam. Imper lib. 2. concl. 88. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 112. & cap. 580. num. 29. & cap. 613. num. 6 cum ſeq. Cald. forenſ. lib. 1. quæſt. 18. num. 12. Cordub. in l. ſi quis à liberis, §. idem reſcripſit, num. 48. cum ſeq. ff. de liber. agnoſcendis, Barboſa in l. 1. p. 4. num. 61 & 65. ff. ſoluto matrim. Quid ſi habeat filios legitimos, an poſſit relinquere ſpurio ultra tertiam ad alimenta, quando tertia non ſufficit? Vide Guter. l. 2. pract. quæſt. 109. Ubi reſolvit cum diſtinctione. Et an filium ſpurium poſſit pater clericus dotare, vel alimentare concedendo aliquam rem ſoli in emphyteuſim? Vide Cald. de poteſt. eligendi, cap. 13. num. 11. & 12. ubi affirmat. Et quando bona fiſco applicantur, qui auferuntur ab hærede tacitè fidem accommodante de reſtituendo ſpurio à fiſco, eſt alendus ſpurius, Surd de alim. tit. 1. quæſt. 31. num. 36. Et pater poteſt ſtipulari emphyteuſim filio ſpurio pauperi ad alimenta, Surd de alim. tit. 2. quæſt. 13. n. 20. Et legatum fundi factum ſpurio pro alimentis eſt validum, quatenus capit verum debitum alimentorum, Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiep. Neapolit. p. 2. deciſ. 46. num. 8. Cordub. in d. § idem reſcripſit, n. 70. cum ſequentibus, Barboſa in d. l 1. p. 4. num. 72. Et valet legatum ei relictum pro alimentis, Surd. d. tit. 1. quæſt. 10. num. 10. & 11. & d. quæſt. 13 Cald. d. quæſt. 18. num. 14. Barboſa ubi proximè num. 76. Ricc. d. deciſ. 46. num. 7. Et pater etiam clericus tenetur dotare filiam ſpurium, etiam ex redditibus ſui beneficii, Gam. deciſ. 140. n. 7. quemadmodum dominus directus pro modo alimentorum poteſt bona filio ſpurio concedere, ita etiam nominari ad emphyteuſim poterit, ut inde ſe alere poſſit, Cald. de poteſt. eligendi, cap. 1. n. 49

Spurius licet à patre nihil capere poſſit, tam ex teſtamento, quàm ab inteſtato, Auth. ex complexu, C. de inceſtis nuptiis, Duen. reg. 366. niſi ad alimenta, cap. cùm haberet, de eo qui duxit in matrimonium: poteſt

Digitized by Google

tamen ſpurius hæres inſtitui ab aliis, gloſ. in Auth. quibus modis naturales efficiantur ſui, §. ultima ſi quidem, verbo participium, recepta per Jul. Clar. §. teſtamentum, quæſt. 31. num 4. Roland. conſi. 87. num. 17. vol. 3. Poterit etiam à parte capere ex titulo oneroſo emptionis, & ſimili, Gom. ad l. 9. Tauri. n. 35. cum ſequentibus, Tiraq. in l. ſi unquam, verbo donatione, n. 22. Cod. de revocandis donat. Et poteſt capere à patruo magno, Cald. in reſponſo pro Sebaſtiano Limpo, num. 47. & conſ. 9. num. 73. Et poteſt inſtitui ab avo, Cald conſ. 39. num. 16. Et filius legimus poteſt approbare relictum factum filio naturali, vel ſpurio, Surd. deciſ. 53. num. 7. & deciſ. 149. ad finem. Alia de ſpuriis & nothis vide apud Alciat. emblem. 138 Cot. in memorab. verbo baſtardi, Guter. lib. ſecundo practicarum, quæſt. 155. num. ſecundo, & libro tertio, q 81. num. 7. Gald. Pereira conſult. 9. num. 75.

Verbo STATUTUM.

STATUTUM excludens fœminas propter maſculos eſt injuſtum, & irrationalibile, Molin. de primog. lib. 2. c. 12. n. 51.

Statuti extenſio non fit de perſona ad perſonam, Farin. p. 4. conſ. 64. n. 5.

Statuta puritatem ſanguinis requirentia in obtinentibus canonicatus ſunt odioſa, & exorbitantia à jure, & pœnalia, ac proinde ſtrictiſſimè interpretanda, Barboſ. de canonicis, cap. 13. num. 10. ubi num. 59. quod ſtatuta excludentia à beneficiis deſcendentes ab Hebræis, nihil favoris continent, ſed odioſa ſunt & à jure exorbitant, de qua materia vide etiam eundem de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 1. tit. 2. gloſſ. 17. num. 29. Et non comprehendunt habentes ingreſſum ad beneficia anteà acquiſita, Flam. de reſignat. lib. 6. quæſt. 5. à n. 39. Ex juris æquitate non habent locum in deſcendentibus ex illis, qui ſponte propria, nulloque metu coacti ſunt converſi, Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 2 c. 27. n. 3.

Statutum excludens deſcendentes à ſtirpe Chriſtianorum novorum, non excludit deſcendentes à novis Chriſtianis ex parte fœminæ, c. ubique 4 de pœnis, lib. ſexto, & ibi ſcribentes, ac Doct. quos citat, Barboſ. in collect. ad eundem text. num. 1. & 2. Verbum enim deſcendentes, non comprehendit deſcendentes à fœminis, quando ſumus in materia odioſa, Roman. conſ. 18. num. 6. in fine. lib. 3. poſt Bart. Imol. & Alex. quos allegat: tale autem ſtatutum odioſum eſt, tum quia eſt contra diſpoſitionem juris communis, à quo omnis receſſus eſt odioſus, Aym. conſ. 170. ſub n. 3. tum quia deſcendentes gravat odio ſuorum majorum abſque aliqua ipſorum culpa, quod iniquitatem ſapere videtur, leg. ſi quis in ſuo, §. legis, Codic. de in offic. teſtam. l. lege 12. Tabularum, Cod. de legitim. hæredibus.

Statuta jurata facta à Capitulo an poſſint ab eo tolli, ſi ſint confirmata à ſuperiore? Vide Menchac. illuſtrium c. 35. n. 12. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p. 1. dec. 157. Barboſ. in c. non. debet, de conſanguinit. n. 2. Soar. de legibus, lib. 6 c. 26. n. 14. & 15. Et quid ſi ſint contra bonos mores? Vide Cald. de renovat. q. 11. n. 28. & 29. Et juramentum præſtitutum in ſtatutis non impedit eſſe revocabilia, argum, text. in l. ult. Cod. de non num pecun. c. quemadmodum, de jurejur. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 67 num. 2.

Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiaſticam? Vide Barboſ. in c ult. de rebus Eccleſiæ non alien. n. 3. Ubi aſſerit quod ſtatuta contra libertatem Eccleſiaſticam dicuntur, quando directè ſunt, contra privilegia, aut prærogativas conceſſas Eccleſiis, & Eccleſiaſticis perſonis, ſeu piæ cauſæ à Papa, vel à Principe ſæculari.

Statutum laïcorum in re modici præjudicii ligat Eccleſiam Tiraquel. de jud. in rebus exiguis, pag. 65. verſ. 43. Et circa ordinatoria judicii, vidde Put. p. 3. dec. 99. Mex. tract. taxa panis, concl. 5. n. 15. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 32. in Coron.

Statuta ligant forenſes domicilium habentes, Mexia tract taxa panis, concl. 5. n. 81 cum ſequentibus, Maſcard. de probat. concl. 807. n. 4. Menoch. conſ. 74. Clar lib. 5. §. fin. q. 85. num. 2. Sayr. clavis Regiæ lib. 5. cap. 4. n. 15. Farin. de delict. p. 7. fragm. lit. B, n. 9. cum ſequentibus

Statuto loci ligatur forenſis, ubi contrahit quo ad ordinem & ſolemnitatem contractus, Bart. in leg. de quibus, in repetit. num. 29. ff. de legibus. Surd. deciſ. 13. n. 6. Sanch. de matrim. lib 3. diſp. 18. n. 12. & 13. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 123. conſiderat. 1. in coron.

Statuti forma ſi non ſervatur, actus eſt nullus, Dec. conſ. 110. col. 2. poſt. principium.

Statutum præcedens, in quo certa forma requiritur, cum annullatione actus in contrarium, non tollitur per aliud ſtatutum, Dec. conſil. 229. numero 3.

Statutum ſi imponit pœnam 100. aliud verò 50. non corrigit prius, Dec. dicto conſ. 110. n. 4

Statutum factum per Regem, & ab eo confirmatum ex certa ſcientia, manet firmum, & validum, ita ut non poſſit revocari per aliud, juxtà text. in c porrecta, & c. examinata, de confirmat. utili, & ibi Doct. Et tale ſtatutum non poteſt eſſe confirmatum ex certa ſcientia, niſi adhibita cauſæ cognitione, per quam confirmatio facit validum hujuſmodi decretum à populo factum; quod non poterat durare, niſi per annum, juxta reſoluta per Barboſ. in remiſſ. ad Ordinat. lib. 1. tit 66. §. 28. num. 4. & per confirmationem manet validum in poſterum, ex traditis per Roderic. Xuar. alleg. 12. 34. & alleg. 14 in prin. Molin. de primogen. lib 2. c. 7. n. 9. & n. 20. Cabed. dec. 177. n. 9. p. 2 Phœb. dec. 28. n. 3. p. 1.

Statuta populi confirmata à Principe dicuntur leges Principis, Bald. in l. g. ex placito Cod. de rerum permut. & ita conſuluere Roland. à Valle, & Ruin. relati à Menoch. conſ. 351 n. 16

Statutum inter cives & incolas dicitur jus civile. Stephan Grat. diſcept. forenſ. c. 572. n. 10.

Statutum recipit interpretationem à lege clara illius civitatis, cui ſubeſt, gloſ. in l. ex eo, ff. de poſtul. Menoch conſ. 116. n. 22

Statutum debet interpretari, utminus quàm fieri, poſſit, lædat jus commune, Surd. deciſ. 36. num. 18. cum ſeq. & deciſ. 49. num. 7. & deciſ. 56. num. 4. Guter. lib. 3. pract. quæſt. 15. num. 34. cum ſequent. & n. 37 cum. ſeq. Et ita debet intelligi ne deroget alteri ſtatuto, Surd. dicta deci. 49. num. 6. Maſcard. de probat. concluſ. 1416 n. 11. Et in ſtatutis ſemper debet fieri interpretatio, ne præcedentia corrigantur, Maſcard ubi proximè, n 11. cum ſeq. Et ſtatutum debet interpretari ſecundùm jus commune, Cot in memorab. verbo ſtatutum, p. 789. Cabed. dec. 11. num. 6. quem vide n. 11. Et ſtatutorum verba ſecundùm juris diſpoſitionem intelligi debent, Barb. ad c. 1. de conſtit. lib. 6. num. 18. & 19.

Statutum veniens ad jus commune corrigendum recipit modificationem ab ipſo jure communi, ut per Xuar. ſuper declarat. legum Regni, p. 147. Cor. dicto verbo ſtatutum, p. 477. Et non extenditur etiam ex identitate, vel majoritate rationis, Farin de delict. p. 4. conſ. 65. n. 123. Aloyſ. Ricc. dec. Dur. Archiepiſc. Neapolit. p. 1. dec. 123. n. 5. & 6.

Statutum

Digitized by Google

Statutum Epiſcopi ſub cenſura non comprehendit eos, qui extra ejus territorium delinquunt, & ſubditus Epiſcopo violans ſtatutum ejus, cui eſt annexa cenſura in alieno Epiſcopatu, illam non incurrit, ut v. g. Epiſcopus Conimbricenſis excommunicat ipſo facto omnes raptores, aliquis ejus ſubditus committit illud delictum extra diœceſim, dicendum eſt non incurrere illam cenſuram, ut docet Pat. Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 5. *ſect.* 4. *n.* 4. Ubi ad hoc citat text. *in c.* 2. §. *ſtatuta Epiſcopi, de conſtit. lib. ſexto*, & Cov. *in cap. Alma mater, p.* 1. §. 10. *num.* 3. Jacob. de Graff. *lib.* 4. *deciſ. cap.* 8. *n* 37. & Ugolin. *tab.* 1. *cap.* 9. §. 3.

Statutum ligat extra territorium, quando aliquid fit in fraudem in loco vicino. Vide Ricc. *dicta p.* 1. *dec.* 224. *n.* 2. *cum ſequentibus*.

Verbo Stylus.

STYLUS pro lege habetur, §. *ex non ſcripto, inſt. de jure naturali*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 62. *n.* 7. Roland. à Valle *conſ.* 58. *n.* 19. *lib.* 4. Rodolphin. *de brachio ſæculari, n.* 31. *&* 32. Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *tit.* 64. *in principio, à num.* 1. & ejus filius *in collect. ad cap. ex literis, de conſtitut. num.* 3. *cum ſequentibus*, ubi alios caſus adducunt, in ſtylo notorio non eſt neceſſaria probatio, nec allegatio, vide Barb. *in dicto tit.* 64. *num.* 3. ubi *num.* 4. quod judex judicando contra ſtylum facit litem ſuam, ſicut ſi judicaret contra legem, & ſententia lata contra eum eſt nulla.

Stylus non poteſt prævalere contra legem ſcriptam in contrarium, niſi ſententia aut Senatuſconſulto approbata fuerit, *l.* 2. *Cod. quæ ſit longa conſuetudo*, ibi, ut aut ratione vincat, aut lege, & eſt communis traditio *in l. de quibus, ff. de legibus*, *c. ult. de conſuetud.* faciunt quæ Cabed. *dec.* 212. *n.* 6. *p.* 1. Ubi aſſerit quando de intellectu alicujus Ordinat. dubitatur eo caſu Senatus cum præfecto prætorio poterit prædictam legem interpretari, & interpretatio Senatus pro lege obſervanda eſt.

Stylus judiciorum circa proceſſus Ordinationem & judiciorum uſum verſans, pro lege in eodem judicio obſervandus eſt. Crav. *conſ.* 200. *n.* 21. Cacher. *Pedem, dec.* 22. *n.* 6. *&* 7. Menoch. *conſ.* 110. *num.* 4. *& conſ.* 380. *n.* 21. *& de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 8. *n.* 14. Viv. *Neapolit. dec.* 267. *n.* 1. Marc. Anton. de Amat. *Marchiæ dec.* 31. *n.* 17.

Stylus Rotæ non attenditur in lite vertente in partibus. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 604. *n.* 13. ubi *n.* 14. quod deciſiones Rotæ non faciant jus in litibus extra Curiam.

Verbo Stuprum.

STUPRUM committens clericus poteſt condemnari in pœna criminis impoſita à jure canonico cum ſatisfactione dotis ut cum communi reſolvunt Bernard. Diaz & Salzed *in prædicta canon.* verbo *ſtuprum*, & hæc pœna non tranſit ad hæredes, exceptis duobus caſibus relatis *in l. unica, C. ex delict. defunctorum*, qui ſunt, ſi defunctus citatus fuerit dum viveret, & ſi ad hæredes perveniat aliquod commodum, tamen cum ſit materia peccati, in qua Ordinat. *lib.* 4. *tit.* 64. *in princ.* jubet quod obſerventur Sacri Canones, debet ſatisfieri damnum puellæ corruptæ, juxta text. *in c. in literis, de rapt. c. fin. de ſepultur.* quæ opinio eſt communiter recepta, ut per Cald. *in dicta l. unica, p.* 4. *n.* 9. & juxta prædictam Ordinat. poteſt cogi per judices ſæculares, ut ſatisfiat damnum. Et debet haberi reſpectus ad bona puellæ, & ad qualitatem perſonæ ejuſdem, ex Ordinat. *lib.* 5. *tit.* 23. *in princ.* Alia de ſtupro vide per Cardoſ. *in praxi judicum, & advocat.* verbo *ſtuprum*.

Verbo Subhastatio.

SUBHASTATIO fieri debet, & præconia danda ſunt in loco, ubi res quæ venditur ſita eſt. Rebuf. *ad leges Galliæ, ſub tit. de præconiis, & licitat. art.* 1. *gloſſ.* 2. *n.* 6. Gregor. *l.* 32. *tit.* 26. *part.* 2. *gloſſ.* 1. Azeved. *ad l.* 4. *n.* 14. *tit.* 5. *lib.* 7. *Recopilat.* Cur. Philip. *tom.* 2. *lib.* 1. *cap.* 14. *n.* 74. Et idem in venditione bonorum minoris ſervandum teſtantur Guido Papæ *quæſt.* 31. Capic. *dec.* 36. *num.* 4. Et ſi bona ſita ſint in diverſis territoriis, ſub quolibet territorio debent præconizari. Azeved. *ubi proximè*. Et debet fieri ſubhaſtatio ſecundùm conſuetudinem loci, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 7. *n.* 2. ubi *n.* 19. *cum ſequentibus*, quod æſtimatio debet præcedere antequam bona ſubhaſtentur, & vide Cur. Philip. *p.* 2. § 18. *&* § 21. *n.* 4.

Verbo Subreptio.

SUBREPTIO in quo differat ab obreptione? Vide Menoch. *de arbitr. caſu* 101. *n.* 9. Viv. *tom.* 1. *commun. opin. lib.* 4. *tit.* 1. *num.* 191. Perez *l.* 4. *tit.* 12. *lib.* 3. *Ordinam. pag.* 689. Sanch. *de matrim. diſp.* 21. *num.* 2. Bernard. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 14.

Subreptio in quibus conſiſtat? Vide Menoch. *caſu* 101. *n.* 24. *& conſ.* 1. *n.* 401. *& conſ.* 191. *n.* 45. *& conſ.* 316. *n.* 2. *&* 4. *& conſ.* 385. *n.* 1. *cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult.* 130. *n.* 9. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiep. Neapolit. p.* 1. *dec.* 165.

Verbo Subrogatus.

SUBROGATUS debet juſtificare jus ſubrogantis, Bellam *dec.* 112. Rebuf. *in praxi, tit. de mandat. Apoſtol.* § *declarante, verſ. inſuper, pag.* 96. Et accipit cauſam in eo ſtatu in quo erat, Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 3. *n.* 76. Et non poteſt admitti, nec plus juris prætendere, quàm competebat defuncto unde debet verificare literas ſui prædeceſſoris, ac ſi ipſe viveret, Gabr. Pereira *de manu Regia, p.* 2. *c.* 61. *n.* 41. Et ſuccedens illi cui eſt renuntiatum, vel cui eſt adhibitus conſenſus, non dicitur tertius, ſed habetur tertius pro eodem, Surd. *dec.* 163. *num.* 9. Steph Grat. *diſcept. forenſ. c.* 557. *n.* 60. *& c.* 700. *num.* 26. *& c.* 724. *n.* 2. *cum ſeqq.*

Verbo Substitutio.

SUBSTITUTIO non admittitur de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam, Menoch. *conſil.* 379. *n.* 12. *cum ſeq.* Guter. *pract. lib.* 3. *q.* 67. *n.* 13. *cum ſequentibus*, Surd. *dec.* 319. *n.* 2. *&* 11. Et in ſubſtitutionibus fideicommiſſariis non fit extenſio de perſona ad perſonam, Menoch. *conſ.* 315. *num.* 16. In ſubſtitutione fideicommiſſaria filii poſiti ſub conditione cenſentur vocati, Menoch. *conſ.* 135. Et ſubſtitutio fideicommiſſaria reciproca, ut facta cenſeatur, quæ concurrere debeant? Vide eundem *conſ.* 327. *n.* 17. De ſubſtitutione conditionali, *ſi ſine liberis hæres deceſſerit*, in quo differat à ſubſtitutione, ſi liberos non habuerit? Vide Reynoſo *obſervat.* 64.

Digitized by Google

Verbo SUCCEDERE, SUCCESSIO, SUCCESSOR.

SUCCESSSIONIS prima cauſa eſt liberorum, Auth. *de hæredit. quæ ab inteſt. deferunt. collat.* 8. *l. ſi quis filio, in princip. ff. de injuſto rupto*, Boër. *dec.* 96 *n.* 4.

Succeſſione a inteſtato attenditur tempus mortis. Tiraquel. *de jure primog. q.* 34. *n.* 27. Cald. *de nomin. q.* 12. *ad finem.*

Succeſſione habilitas ad ſuccedendum requiritur tempore mortis teſtatoris, *l. ſi Titius, ff. de militari teſtam.* Surd. *conſ.* 548. *n.* 2.

Succeſſio ab inteſtato & ex teſtamento æquiparantur, *l. cum ratio, §. fin. ff. de bonis damnat.* Et ſuccedit ab inteſtato inimicus conſanguineus teſtatoris, ſi in teſtamento, vel in vita cum non renovaverit, *leg. fin. Cod. de revocandis donat. cap. fin. de donat.* Barboſ. *in l. ſi ab hoſtibus, §. fin. num.* 8. *ff. ſoluto matrim.*

Succedendi jus eſt reciprocum, Menoch. *conſ.* 60. *num.* 31. Cordub. *in l. ſi quis a liberis, §. parens, n.* 29. *ff. de liber agnoſcend.* Valaſc. *conſult.* 29 *n.* 5. Peregr. *de jure fiſci pag.* 168. *n.* 29. Guter. *pract. lib.* 2. *q.* 102. *ad finem.*

Succeſſores non debent eſſe melioris conditionis quàm ipſorum auctor, *l. fin. §.* 1. *ff. ad Velleian.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 653. *n.* 73.

Succeſſor ſingularis regulariter non ſtat locationi prædeceſſoris. Cavaler. *deciſ.* 612.

Succeſſor æſtimatur pro perſona prædeceſſoris, cujus mutatione non variatur jus actoris, *c. quoniam Abbas, §.* 1. *de offic. delegati, l.* 2. *§. ex his, ff. de verbor. oblig.* Rot. *dec.* 1. *de reſtit. ſpoliat. in nov.* Guido Papæ *quæſt.* 629. Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ, rub.* 11. *§.* 2. *n.* 28. Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 89. Steph Grat. *diſcept. forenſ. c.* 113. *n.* 16. *cum ſequentibus*, Bern. Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 75. *n.* 5.

Verbo SUPPLICARE, SUPPLICATIO.

SUPPLICATIONES Conſtitutionibus Synodalibus Segovienſ. prohibetur nullas fieri (quas proceſſiones voce Eccleſiaſtica vocamus) ad Eccleſias ſeu Eremitoria, quæ ab opppido, unde egrediuntur, diſtent ultra leucæ dimidium, ut teſtatur Cen. *in collect. ad Sextum, collect.* 11. *num.* 5. Proceſſionum aliqua, vide per Barb. *de offic & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 78. *& in collect. ad Concil. Trid. ſeſſ.* 25. *de Regular. & Monialibus, c.* 13. *à n.* 2. *cum ſequentibus.*

Supplicatio interpoſita à lege, & conſtitutione generali non ſuſpendit interim ejus executionem donec ſecunda juſſio ſuperveniat, Garc. *de benefic. p.* 11. *c.* 3. *n.* 272.

Supplicationi ſemel excuſatæ non defertur, Phœb. *arreſto* 8. *p.* 2.

Supplicare non licet ad Regium tribunal, quoties aliquod Concilii Trid. decretum ab epiſcopo non obſervatur, quaſi Reges ſint Concilii protectores; nam hoc repugnat ipſi Concilio, *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 3. Uno tamen caſu admitti poteſt, quando Legatus vel Collector cauſas in prima inſtantia avocat à judicio Epiſcoporum ad ſuum tribunal contra formam Concilii, *ſeſſ.* 24. *de reformat. c.* 20. & tunc judex Regius ſe introſmittit ex notoria oppreſſione, quæ ſubditis infertur cum perturbatione, & uſurpatione juriſdictionis Ordinariorum Regni, Bobad. *in Polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 194. & inſuper quia Collector eo caſu non habet ſuperiorem ad quem recurri poſſit, quæ omnia ſic conſiderata oppreſſionem non modicam inducunt. Vide Gabr. Pereira *p.* 1. *de manu Regia, c* 8. *in fine.*

Verbo SUSPECTUS, SUSPICIO.

SUSPICIO ſuſpendit juriſdictionem judicis recuſati, gloſſ. *in cap. cum ſpeciali, de appellat.* Roman. *in l. quia poterat ff. ad Trebel. cap. allegat.* 1. Alexand. *conſ.* 89. *col.* 2. *verſ. præmiſſis, lib* 1. Et judex recuſatus perinde eſt ac ſi non ſit, Alciat. *conſ.* 131 *n.* 19. *lib.* 5.

Suſpectus eſt judex qui facit acta, per quæ intelligitur quod favet, aut deſiderat favere parti contrariæ, ex text. *in c. accedens* 1. ibi, *nimis favens eidem*, & ibi gloſſ. ult. *ut lite non conteſt.* notant omnes *in c. poſtremo, de appellat.*

Suſpicionis juſta cauſa eſt magna amicitia, *cap. inſinuante* 25. *de offic. delegati*, Marant. *de ord. jud. p.* 6. *tit. & quandoque appellatur*, *n.* 27. Eſcob. *de ratiocin. c.* 9. *n.* 15. & ex lite per Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 21. *§.* 7. Ubi remiſſivè *n.* 11. hoc fundamentum comprobat cum aliis ab eo adductis: facit Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 21. *§* 10. de quo etiam vide Barb. *ad cap. ſi contra unum* 4. *de offic. delegati, lib. ſexto. n.* 5. ubi *n.* 4. adducit caſum de recuſato uno ex judicibus delegatis cum certis clauſulis, & facit ad propoſitum text. *in c. cum plures* 8. *eodem tit. & lib.* Et inimicus conſanguinei dicitur inimicus partis, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſc. Neapolit. p.* 2. *dec.* 156. *num.* 8. *&* 9. Et ſuſpectus habetur judex ſi ſit conſanguineus inimici partis, ex Farin. *fragment. crimin. p.* 1. verbo *judex n.* 873.

Suſpicionis cauſa ſi ſit manifeſtè frivola, judex poteſt eam non admittere, ſed procedit in cauſa recuſatione minimè obſtante, Barboſ. *in remiſſ. ad Ord. lib.* 3. *tit.* 21. *§.* 4. *n.* 2. cui adde Gabr. Pereira *de manu Regia, p* 1. *c.* 9 *n.* 32. *&* 35. *& c.* 22. *n.* 9. *&* 10. Judex recuſari non poteſt ex qualibet cauſa recuſanti benevisa, ſed ex juſta, legitima & rationabili tantum cauſa. Pacian. *de probat. lib.* 2. *c.* 45. *n.* 42 Farin. dicto verbo *judex, n.* 805. ubi *n.* 806. dicit quod quando judex recuſatur ex cauſa ſuſpicionis notoriè frivola & fruſtratoria, tunc poteſt rejici à judice recuſato, & ea non obſtante ad ulteriora procedi, abſque eo quod arbitros eligat, *& num.* 807. quod debet tunc in rejectione cauſam ſuæ repulſionis exprimere. De variis cauſis recuſationũ, vide Rebuf. *ad leges Galliæ tom.* 3. *tit. de recuſ.* 2. *a.* 1. 9. *gloſſ. unica, à n.* 9. Impedimenta, quæ poſſunt objici acceptioni ſuſpicionis, quia ſcilicet illarum materia antiqua eſt, vel quia recuſans approbavit perſonam recuſari, Barboſ. *in remiſſ. d. dictum tit.* 21. *§* 24. Et vide aliqua circa illa impedimenta per Mendez *in praxi ſeculari, lib.* 3. *c.* 3. *n.* 4. ubi quod impedimenta concurrere debent intra terminum Ordinationis.

Verbo SUSPENSIO, SUSPENSUS.

SUSPENSIO eſt cenſura quædam Eccleſiaſtica, qua miniſter eccleſiæ impeditur ne functiones Eccleſiaſticas exerceat, aliquave Eccleſiaſtica poteſtate utatur, Suar. *de cenſur. diſp.* 25. *ſect.* 1 *n.* 2 Aliam definitionem vide apud Sayr. *de cenſur. lib.* 4. *c.* 1 *n.* 13. Differt à cenſuris, quia ſuſpenſio ſolum convenit clericis; cenſura etiam laicis, & cenſura ac interdictum magis privat uſu paſſivo, ſuſpenſio verò ſolùm activo. Suſpenſio duplex eſt, ab officio, & beneficio:

Suſpenſus ab officio incurrit irregularitatem exercendo

Digitized by Google

exercendo actum ordinis, *c.1. de ſentent.excom: lib. ſexto*, Suar. *dicto tract. de cenſur.diſp.26.ſect.2.n.3.* Ub *n.7.* quod ſuſpenſio non privat aliorum communicatione.

Suſpenſus ab officio non privatur beneficio, nec ejus fructibus, ſecus in diſtributionibus quotidianis, ex Garc. *de benefic.p.7.c. 14. n.58.* Suar. *dicta diſp. 26.ſect.3. & diſp.27.ſect.1.n.19.* aſſerit quod ſuſpenſus à beneficio privatur fructibus & diſtributionibus. Alia notabilia de ſuſpenſione vide apud Sayr. *dicto cap.1.cum ſequentibus* Anton.Fernand.de Moure *part.2. compendii moral. c. 7. § 1. cum ſequentibus*, Filliuc, *tom.1. moral. quaſt. tract 17. de cenſuris in particulari,per totum.*

LITERA T.

Verbo TABELLIO.

TABELLIO in conficiendis teſtamentis ſenum, vel infirmorum debet eſſe cautus, & de illis lex multùm confidit, Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. c.550.n.18.*

Tabellio privatus ſi facit ſcripturam an puniatur? Vide Pinel. *in l.fin. Cod. de bonis maternis, num.* 14. Et privatus officio, licèt conficiat inſtrumentum, non punitur pœna mortis, Cot. *in memorab.* verbo *notarius,pag.*610.

Tabellio tenetur protocollum cuſtodire, Perez *l.2. tit.5. lib.1. Ordinam. pag.*257. Ubi quid ſi non reddat rationem originalis, Azeved. *l.16.n.4.tit.25. lib.4.novæ recopilat.*

Tabellio quidquid reperitur ſcriptum, videtur ſcripſiſſe de voluntate partium,Gratian.*forenſ.c.*136 *n.*24. Cald. *de empt. c.34.n.24.*

Tabellio an poſſit aliquid ſcribere abſente judice ad petitionem partis? Vide Tiraq. *de retract lig.*36: *gl. .1. .54.*

Tabellio an poſſit conficere inſtrumentum die feriata. Vide Marant.*de Ordine judic.p.4.diſt.16.n.*86 *pag.*207. Cened. *ad decretal.collect.142.n.7. in fine,* ubi remiſſive.

Tabellio non poteſt dare finem, niſi de his de quibus eſt rogatus, Flor. *var.qq.q.1.n.3.* Et teſtanti aliquem eſſe ſanæ mentis non creditur,Cald.*conſ.*24 *n.*16.

Tabelliones ſolent ponere clauſulas generales ex ſtylo potius ac conſuetudine, quam ex partium voluntate, & quid operentur? Vide Anton.Gom.*tom.2. var.c.4.n.21.* Menoch. *de interdict. remed.1. recuper. poſſeſſ.n.191. & de arbitr.lib.2.caſu.144.n.4. cum ſequentibus.& conſ.87.n.6.* Et ſi ponantur in executivis, nihil operantur, idem Menoch. *conſ.61. n. 32. & conſ.160.n 38.*

Tabellio poteſt inſtrumentum, per alium ſcribere. Abb. *in cap. contingit, de fide inſtrum.7. alias in cap. inter dilect. 5.*, & ibi addit. *lit. B.* Cald.*de empt. cap.6.n.15.* Et ſubſcribens approbat omnia, deciſio Genuen. 78. *n.1.* Maſcard. *de probat. concl.* 1341. *vol.3.*

Tabellio tanquam publica perſona poteſt alteri ſtipulari ratione ſui officii, Cardoſ.*in praxi judicum & advocat.* verbo *tabellio*, *n.8.*

Verbo TEMPUS.

TEMPUS legis qui non obſervat,dicitur formam legis non obſervare, Bald. *conſilio* 169. *verſ.3. lib.1. l.obſervare,§. poſt hac,ff.de offic proconſulis.* Et recedere à tempore eſt recedere à forma, *l.qui Roma, §. Augerius ff.de verbor-obligat.* Et tempora qui non obſervat, non dicitur obſervare formam, & ideo actus eſt nullus, Rebuf. *in tract. nominat. q.14. num.6,* Seſſe *Aragon. deciſ.* 161. *num.* 13. Et tempus legis non poteſt augeri, nec coarctari, *l.4.ſi quis condemnatus,ff. de re judicata*, Cald. *de renovat. q.5. n.13.* Gam. *deciſ. 336. incip. Solet, n.* 4. Et qui non obſervat tempora perdet jus, ſicut agricola qui non obſervat anni tempora ad ſerendum, verba ſunt Baldi relata à Reb. *in tract.nominat.q.14. num.125.* Et diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis, Avend. *ad l.40.Tauri, gloſſ.2.num.28.*

Tempus conditi teſtamenti conſideratur,Maſcard *de probat.concl.1416.* Surd. *de alim.tit.9 q.13.n.* 2. Cabed. *deciſ.110.num.2.part.1.* Ubi idem in contractibus.

Tempus certum ubi requiritur,non ſufficit dicere, vel circa. Cald. *de nomin.q.12.n.14.*

Tempore qui ſe fundat, illud probare debet, Rebuff. *tractat. nominat. quaſt.* 14. *numero* 10. *cum ſequentibus*, Gratian.*forenſ. cap.60.n.17.& c.* 562. *num.35.*

Temporis curſu decem annorum oblivio præſumitur, Surd. *deciſ.222. num.17. cum ſeqq.* Farin *de elect p.2.lib.3. tit.7.q.66.n.30.*

Temporis deſignatio denotat conſummationem & complementum temporis, Cabed.*deciſ.41.n.10.p.2.* Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.c.41.n.1.*

Tempus datæ circa habilitatem perſonæ attenditur, licet tempore executionis gratiæ qualitas mutetur, Rebuf. *de nominat.q.9.n 41.*

Tempus omne aſſignatum à lege in dubio debet eſſe continuum, Azeved.*ad Curiam Piſanam,libro* 4. *cap 6. n.58.* Ubi *n.75.* quod intelligitur peremptorium, & lapſus ejus habet vim expreſſæ prohibitionis.

Tempus non currit in gravamine, quod habet tractum ſucceſſivum, Ordinat. *lib.3. tit.20.§. 46.& tit.74.§ 5. & titul.84. in principio*, refert Gabr. Pereira *de manu regia, p.1. cap.11.n.* 2. at cum ſtat per judicem, non currit, Marant. *p.5.n.31.* Et quando gravamen habet tractum ſucceſſivum, omni tempore auferri poteſt, Gabr. Pereira *dicta p. 1. cap.7. num.21. & cap.22. num.19.* Ubi ait quod extra decennium poteſt appellari, ſi ſententia habet gravamen ſucceſſivum, per text. *in cap. ex parte 47.de appellat.*

Tempus præfinitum ad appellandum non currit impedimento aliquo facto, Cabed. *p.1.deciſ.30.n.6.* Perez, *l.5. tit.8.lib.3. Ordinam.* Flamin.*de reſignat. lib.12.q.13.n.110.*

Digitized by Google

Verbo TERMINUS.

T*ERMINUS* probat fines, *l. in finalibus, ff. de finium regund.* ubi gloſſ. verbo *monumenta, l. 1. Cod finium regund.* ubi Bald. quem refert & ſequitur, & in materia adducit Gregor *ad l. 10.* verbo *mejones, tit. 15. part. 6.* Menoch. cum aliis quos citat *conſ. 147. num. 36.* & vide Cald. *de empt. c. 21. num. 14.* Ubi quod confinia non præſumuntur mutata. Et termini quomodo probentur? Vide Alciat. *reg. 2. præſumpt. 13. num. 2.* Et terminorum mutatio non præſumitur, & per eos probantur fines, Maſcard. *de probat. concl. 393. n. 8. & concl. 403. num. 7. & concl. 1078. num. 6.* Menoch. *de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 43.* Et oſtenſo termino non poteſt duci recta linea cum cordula, ſi de alio termino non conſtat, Menoch. *conſ. 21 num. 31.* Et fines quo pacto probentur? Vide Cald. *dicto cap. 21, num. 13.* Ubi quod confinia probantur per aſpectum? Vide eundem *in l. ſi curatorem*, verbo *minoribus, num. 19. Cod. de in integrum reſtit. min.* Et an præſcribantur? Vide Barboſam *in addit. ad collect. pag. 109.* Ubi quod quatenus fines juris publici authoritate & utilitate conſtituti, præſcribi prohibentur? Et confines quo pacto probentur? Vide eundem *in cap. cum cauſam 13. de probat. num. 10. cum ſequentibus*, Stephan. gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 595. n. 7.* Ubi quod conjecturæ admittuntur ad probandum confines: & *num. 8. 9. & 10.* quod in dubio arguitur à limitibus territorii ad limites parochiales: *& n. 11.* quod confines probantur per actus juriſdictionales, & meum eſſe præſumitur quod eſt intra fines meos, ex text. *in l. ædė ſacra . §. intra maceriem. ff. de contrahenda empt.* Menoch *d. conſ. 21. n. 2.* Surd. *conſ. 13.*

Terminus aſſignatus tot dierum vel menſium debet eſſe continuus, gloſſ. *in rub. ff. de diverſ. & tempor. præſcript.* Tiraquel. *de retract. lig. § 1 gloſſ. 11. num. 21.* Anton. Gom. *tom. 3. cap. 2. & c. 8. num. 2.* Cald. *de reſolut. empt. c. 14. num. 3.*

Verbo TESTAMENTUM, TESTAMENTARIUS, TESTARI, TESTATOR.

T*ESTAMENTUM* antea factum rumpitur per ingreſſum religionis, gloſſ. 2. *in Auth. ſi qua mulier, Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* gloſſ. in Auth. *de monachis*, verbo *voluerit, in princip. collat. 5.* Valaſc. *de partit. cap. 16. num 17.* Ubi quod non rumpitur ſi ille qui fecit, habuit eo tempore animum ingrediendi monaſterium, & profitendi; & ſic fecit cogitatione ingreſſus, nec rumpitur per profeſſionē ſi ante ingreſſum dicat ſe animum habere profitendi religionem.

Teſtamentum debet eſſe conditum cum inſtitutione hæredis, aliàs eſt nullum, Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *teſtamentum, num. 2. cum ſequent.* ubi agit de perſonis, quæ prohibentur facere teſtamentum. De concordia facta inter judicem Eccleſiaſticum & ſæcularem ſuper teſtamentis, vide Themudo *p. 3. dec. 350. per totam.*

Teſtamentum ſuſtinetur ſine inſtitutione hæredis, quando quod in eo diſponitur eſt pro exoneratione animæ, & ad pias cauſas, Valaſc. *conſult. 145 num. 3.* Tiraquel. *de privileg. piæ cauſæ, privil. 16.* Maſcard. *de probat. concl. 1170. num. 20.* Guter. *pract. lib. 3. q. 46. num. 11.* Gam. *deciſ. 381. in fine*, Mendez *in praxi, lib. 1. cap. 3. num. 21.* Et teſtamentum valet quo quis animam ſuam hæredem facit, cùm eum ſenſum habeat ut ejus bona in operibus piis conſumantur: ita Valaſc. *tom 1. allegat. 68. num. 4.* Et teſtamentum ad pia valet ſine ſolemnitatibus, Maſc. *de probat. concl. 1352. n. 34.* Tiraquel. *de privileg. 80. verſ. ſed & diverſo*, Gam. *deciſ. 46. n. 2.* Matthæus Soar. *na Pratica ao viſitadores, cap. 10. n. 14.* Et quod in teſtamento ad pias cauſas non requiritur ſolemnitas juris, tradunt idem Tiraquel *privileg. 5.* & Phœb. *p. 1. dec. 56. n. 1.* Ubi quod diſpoſitio dicitur pia, quando relinquitur pro anima, vel monaſterio. Et legata pia ſuſtinentur etiam annullato teſtamento Idem *dec. 75. n. 10. p. 1.* Ubi reddit rationem, quia non ex defectu voluntatis, ſed ex defectu ſolemnitatis corruit, *c. relatum 1. de teſtam.*

Teſtamentum amiſſum probari poteſt per duos teſtes, Barboſa cum ab eo citatis *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 4. tit. 80. § 1. n. 2.* quibus adde Maſcard. *de probat. concl. 908. n. 4. & concl. 1352. n. 52.* Cot. in verbo *teſtamentum, pag. 855.* Farin. *p. 7. in fragment. crimin. lit. A, n. 215.*

Teſtamentum factum inter liberos poteſt probari per duos teſtes, Farin. *deciſ. 388. numero 3. novi*.

Teſtamentum ſi ignorante teſtatore fuit factum, & lectum teſtatori qui eum approbavit in articulo mortis, non valet. Vide Paul. *in l. hac conſultiſſima §. at cum humana, Cod. qui teſtam. facere poſſunt. n. 1.* Mantic. *de conjecturata mente teſtatoris, lib. 2. tit. 6. num. 10.* Cov. *in cap. cum tibi, num 4. de teſtam.* Flor. *var. qq. n. 1. & 52.* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 550. n. 11. cum ſequentibus*, Cald. *conſ. 24. n. 8. cum ſequentibus.*

Teſtamenti publicationem impedit exceptio illius nullitatis, Flor. *var. q. 1. n. 57.*

Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis, non valet etiam in favorem liberorum Surd. *dec. 292 n. 15.*

Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, cenſetur revocatum per ſecundum factum poſt decem annos, Bald. *in l. ſancimus, n. 6 Cod. de teſtam.* Bart. *in l. ſi jure, n. 3 ff. de legat. 3.* & eſt opinio recepta, ut per Cov. *in rub. de teſtam. p. 2 n. 20. verſ. nono*, Tiraquel. *de præſcript. gloſſ. 4. in fine*, Clar. *§. teſtamentum, q. 91. n. 3. & q. 99. n. 9.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1122. n. 4. & concluſ. 1126. num 10.* Menoch. *de præſump. lib. 4. præſumpt. 166. n. 44* & vide Barboſ. *in vois deciſivis canonic. lib. 1. voto 11.* Ubi etiam qualiter teſtator dicatur furioſus & demens, ut exinde nullitas teſtamenti proveniat. De teſtamento nuncupativo vide Reynoſo *obſervat. 39.* Et teſtator aliquando furioſus, an præſumatur in eodem furore perſeverare tempore quo condidit teſtamentum? Vide Reynoſo *obſervat. 32.*

Teſtamenti quæſtio dirimi non poteſt, niſi viſo teſtamento, *l. de his, ff. de tranſact.* Alexand. *conſult. 114. n. 5. lib. 7.* Burg. *conſ. 14. n. 40.* Valaſc. *conſult. 39. n. 13.* quod non ſolum procedit in tranſactione, ſed etiam in compromiſſo, Avend. *tit de las exceptiones, num. 37.* Menoch. *conſult. 323. num. 57.* Azeved. *ad l. 4. tit 21. num. 156 lib. 4. recopilat.* quamvis contrarium tradat Burg *ubi proxime.*

Teſtamentum præſumitur validum, *l. ſive pars judicantium, in princ. ff. de inoffic. teſtam.* cum aliis de quibus Burg. *conſ. 7. num. 17.*

Teſtamenti conditi tempus poteſt duobus teſtibus probari, Phœb. *arreſto 56 num. 12. tom. 2.* Cald. *conſult. 10. num. 46.*

Teſtamentum ſuſtinetur quoad legata & officium executoris, argum. *in cap. ſi ſuper gratia, de offic. delegati, lib. ſexto*, Guter *pract. lib. 2. q. 30. n. 1.* Executor teſtamenti ſi in alios uſus erogaverit, vel expenderit pecuniam, quæ in aliquod opus publi-

Digitized by Google

...blicum fuerit deſtinata, tenebitur pœna legis Juræ peculatus, quæ eſt deportationis, ex text. *in l. 4. ſed & qui, ff. ad leg. Jul. peculatus*, Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. lib. 1. cap. 2. n. 12.* Et ſalarium habere debet arbitrio judicis, ac decimam fructuum inſtar tutorum & curatorum, de quibus Ordinat. *lib. 1. tit.* 87. §. 53. Themudo *dec.* 259. *numero* 4. *p.* 3.

Teſtamenti ex una parte declaratio, & voluntas ejuſdem teſtatoris quoad aliam deducitur, *l. qui filiabus, in princ.* & ibi Bart. & Doct. *ff. de legat.* 1. Menoch. *conſ.* 339. *num.* 2. *& conſ.* 399. *num.* 6. Valaſc. *conſ.* 82. *num.* 11. Et ex dictis extra teſtamentum declaratur voluntas teſtatoris, Menoch. *conſ.* 198. *n.* 18. Et ſtatur dicto notarii, cùm agitur de declaranda mente conjecturata teſtatoris, idem *conſ.* 37. *n.* 154 *& conſ* 195. *num.* 17. Alciat. *de præſumpt. reg.* 3. *præſumpt.* 13. *num.* 5. Guter. *conſ.* 4. *num.* 4. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 446. *num.* 7. *& cap.* 539. *num.* 16. Ubi quod una pars ſcripturæ debet declarari per aliam, & per ſuperiora reſtringuntur ſequentia.

Teſtamentum ubi non oſtenditur, præſumitur quis ab inteſtato deceſſiſſe, Maſcard. *de probat. concl.* 937. Cov. *lib.* 2. *var. c.* 6. *n.* 5.

Teſtamenti productio arguit teſtatorem eſſe mortuum, Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ, rub.* 7. §. 1. verbo *le mort, num.* 1. Menoch. *conſ.* 345. *n.* 61. *& de interdict. remed.* 4. *adipiſc. poſſeſſ. q.* 61. *cum ſeqq.* Azeved. *ad l.* 3. *num.* 7. *tit.* 13. *lib.* 4. *novæ recopilat.*

Teſtamentum & Codicilli dicuntur una & eadem diſpoſitio, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 571. *num.* 26. ubi *num.* 29. quod in non reformatis in codicillis durat eadem voluntas, & *n.* 45 quod codicilli dicuntur pars teſtamenti, & de codicillo vide Reynoſo *obſervat.* 48.

Teſtamentum an ſit totum edendum, an ſufficiat pars? Vide Avil. *ad cap. Prætor. in proœm. gloſſ. en los caſos, fol.* 20. *verſo, n.* 12.

Teſtamentum in quo teſtator adhibuit ſolemnitatem ſufficientem teſtamento nuncupativo, an ſuſtineatur quando concedere voluit teſtamentum in ſcriptis, & defecit ſolemnitas? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 4. *præſumpt.* 2. *num.* 14. *cum ſequentibus, juncto num.* 23. *& conſ.* 313. *num.* 35. 36. *&* 37. Guter. *lib.* 3. *pract. q.* 45. ubi diſtinguit per caſus & concluſiones.

Teſtamento in eodem poſſunt duo inſtitui, maritus & uxor, Menoch. *conſ.* 92. *n.* 48. Gam. *dec.* 231 *num.* 1. *& dec.* 246. *num.* 2.

Teſtamentum diu occultatum præſumitur falſum, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 91. *numero* 5.

Teſtamento nullo valent legata, & nominationes ad emphyteuſim, Gam. *de Sacram præſtandis, quæſt.* 6. *num.* 21. *& deciſ.* 173. Valaſc. *conſult.* 161 *num* 4. *&* 6. Cald. *de nominat. quæſt.* 10. *num.* 29. *& de poteſtate eligendi, cap* 8. *à num.* 1. *& c.* 16. *num.* 44. alter Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 61. *num* 8. *cum ſequentibus, & num.* 13. *cum ſequentibus* Molin. *de juſtit.* ubi quod debet fieri probatio de moribus, ſcientia, & *lib.* 3. *q.* 22. *num.* 6

Teſtamentum habet ſuum effectum à tempore mortis teſtatoris, *l.* 4. *ff. de adimend. legat. cap. cùm Martha, de celebrat. Miſſarum,* Menoch. *conſil.* 329 *num.* 5. Surd. *conſ.* 398. *n.* 19.

Teſtamentum factum de nocte valet non accenſis luminaribus, Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 116. quod autem valeat accenſis luminaribus, tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 199. *n.* 16 *cum ſequentibus.*

Teſtamenti bonorum Eccleſiaſticorum Clericorum plura vide *in Conſtit. Brachar.* 1. *tit.* 21. Et quid in beneficiis Curatis? Vide Barboſam *in collect. ad finem lib.* 2. *Decretalium, pag.* 694. *cum ſeq.*

Teſtandi actus eſt individuus, Gom. *l.* 3. *Tauri, num.* 19.

Teſtator cenſetur ſe conformare cum legis diſpoſitione, *l. ſi ſervi veſtri, Cod. de noxalibus action.* Bart. *in l. hæredes mei, §. cum ita, ff. ad Trebel. & in l. ſi duo, ff. de acquir. hæredit.* Socin. *conſ* 104. *n.* 1. *vol.* 3. Dec *conſ.* 316. *num.* 20. Maſcard. *de probat. concl.* 1415. *à num.* 2. Guter. *pract. lib.* 3. *q.* 101. *o.* 3. Gam. *dec.* 193 *num.* 6. Reynoſ. *obſervat.* 30. *n.* 73.

Teſtator videtur minus quàm poſſit gravare hæredem, Menoch. *conſ.* 56. *num.* 20. *cum cum ſeqq. & conſ.* 140. *num.* 3. *& conſ.* 141. *num.* 9. *& conſ.* 329. *num.* 9. *cum ſeqq. & conſ.* 349. *num.* 2. 6. *&* 7. *& conſ.* 374. *num.* 46. Molin. *de primogen. lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 8. Guter. *conſ.* 18. *num.* 32. *& de tutel. p.* 3. *c.* 5. *num.* 17. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 70. *num.* 1. Phœb. *p.* 1. *deciſ.* 100. *n.* 16. *&* 17. Ubi *n.* 13. *ex conſtitut. Archiepiſcopat. Vlyſſiponenſis.* 4. *titul.* 14. aſſerit quod quando teſtator extra ſuam Parochiam ſepultus eſt, dimidia pars Miſſarum dicatur in Eccleſia, aut Monaſterio ubi eſt ſepultura, alia verò dicatur in ejus Parochia, & *à num.* 14. quod ſi Sacerdos fuerit deſignatus à teſtore ad celebrandas Miſſas cum certo ſtipendio, non debet ei dari candela, vinum, & alia neceſſaria ad celebrationem, ſed ſuis expenſis celebrare debet; quod declarat *num.* 18. niſi legatario nihil aut parum reſtaret de legato, factis his & ſimilibus expenſis, quia licet regulariter tranſeat onus in legatarium, hoc tamen eſt, niſi illud onus ſit ingens, quod legatum in totum, vel quaſi totum extenuet? ex text. *in l. qui concubinam, §. qui hortos*, & ibi gloſſ. magiſtra, *ff. de legat.* 3. cum Doctor. quos ibidem adducit.

Teſtator ſi de tertia, quæ ſicut legitima, non eſt quota hæreditas, ſed quota bonorum, diſponat per verbum, *relinquo*, non poteſt hujuſmodi verbum inſtitutionem inducere, neque is cui tertia relicta fuerit, reputabitur hæres, Reynoſo *obſervat.* 20.

Teſtator poteſt imponere rebus ſuis quam legem velit, *l.* 1. *&* 2. *Cod. de donat. quæ ſub modo, & verum de condit. appoſitis.*

Teſtator magis videtur dilexiſſe filios maſculos, quàm fœminas, Menoch. *conſ.* 318. *n.* 2.

Teſtatoris caſus omiſſus habetur pro omiſſo, *l. commodiſſimè, ff. de liber. & poſthum.* Menoch. *conſ.* 526. *n.* 7. Tiraq. *de jure primog. quæſt.* 40. *numero* 194.

Teſtator jure poteſt liberare ſuum hæredem à confectione inventarii in præjudicium fideicommiſſarii, Menoch *conſult.* 177. *n.* 31.

Teſtator dictavit teſtamentum, & Sacerdos vocatus ut notarius ſcripſit cùmque teſtator ſignare vellet non potuit, quia porrecto ad ſignandum brachio, priuſquam teſtamentum totum coram ſex teſtibus, qui tantùm aderant, Sacerdos perlegiſſet, mortuus fuit teſtator; hujuſmodi teſtamentum nec ut nuncupativum debet valere, nec ut codicillus, cùm imperfecta fuerit voluntas teſtatoris, Cabed. *deciſ.* 69. *p.* 1.

Teſtamentarii teſtes debent teſtificari de uno & eodem contextu, *l. hæredes palam, §. fin. de teſtam. l. ſi unus, §. hac conſultiſſima, Cod. eod. tit.* reſolvunt Anton. Gom. *l.* 3. *Tauri, n.* 49. Farin. *de delict. part.* 1 *lib.* 3. *tit.* 7. *q.* 6. *n.* 13. Gam. *deciſ.* 46. *num.* 1. Spin. *de teſtam. gloſſ.* 31. *princ. num.* 23. Alia de teſtamentis vide per Molin. *de juſtitia, tract.* 2. *diſputat.* 124 *cum ſeqq.*

Digitized by Google

Verbo TESTIS, TESTIMONIUM.

TESTIS qui refert ſe ad alium, qui hoc non dicit, eſt ſuſpectus, *leg. qui teſtamento 2. ff de condit. & demonſtrat.* Maſcard *de probat. concluſ. 368. num. 1.* Aym. *conſ. 13. num. 3.* Azeved. *l. 2 num. 46. tit. 8. lib. 4. nova recopilat.* Farin. *de delict. p. 2. lib. 3. tit 7. q. 65 n. 274 cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. c. 721. num. 34.* Phœb. *arreſto 105. p. 2.* Ubi refert fuiſſe quendam condemnatum pœna fuſtigationis & exilii pro teſtimonio lato conferendo ſe ad alios, qui interrogati contrarium dixerunt, & vide Mendez *in pract. ſæculari, lib. 3. c. 15. num. 8.*

Teſtis qui deponit de venditione; ſed non de certo pretio; non probat. Maſcard. *de probat. concl. 1401.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concl. 13. conſiderat. 1.* Et locatio non probatur per teſtes deponentes de incerta quantitate penſionis, ex Maſcard. *concl. 902.*

Teſtis per verbum *credo*, vel *judicio meo*, non probat, niſi reddat rationem dicti ſui, Maſcard. *de probat. concluſ. 1369. num. 45.* & quod faciat fidem, ſi teſtificetur per verbum, *credo*; tradit Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 151. num 30* Ubi idem aſſerit de peritis in arte, & ad defenſam, de quibus etiam idem probat Farin. *de delict. p. 5. q. 127. n. 109.* Et teſtis dictum dicens, *ſcio*, poteſt intelligi de fama, vel auditu. Anton. Gabr. *lib. 7. dec. criminal. concluſ. 8. n. 57. pag. 1614.*

Teſtes aſſignantes rationem præferuntur aliis non aſſignantibus, Rebuf. *de reprobat. teſtium, numero 120.*

Teſtibus de metu deponentibus magis creditur, quàm teſtibus de metu deponentibus magis creditur quàm teſtibus deponentibus de mera voluntate, Boër *dec. 100 n. 3.* Burg. *conſ. 7. n. 12.*

Teſtibus deponentibus conformia naturæ, vel juri communi, magis creditur, Stephan. Gratian. *diſceptat foren. cap. 678 n 5.*

Teſtibus de bonitate teſtificantibus major fides adhibetur, Maſcard. *de probat. concl. 234. n. 2. & 3. & concl. 1219. n. 9.*

Teſtes teſtificantes de fama, etiam in cauſa hæreſis debent eſſe omni exceptione majores, Farin. *de delict. p. 4. conſ. 40. n. 36.*

Teſtes teſtificantes de bona fama alicujus, præferuntur teſtibus de mala, Grammatic. *dec. ſ. 60. n. 12.* Hyppolit. *conſ. 15. num 10. & conſ. 18. num. 40. & conſ 44. num. 19. & 20. & conſil. 72. num. 20 & in ll. de minore, §. plurimùm, n. 91. ff. de quæſt.* Maſcard. *de probat. concluſ. 234. num. 4. & concl. 235. & concluſ. 1219. n. 10.* Clar. *lib. 5. §. fin. q. 60. n. 23.* Stephan. Gratian. *diſceptat forenſ. cap. 562 n 64* Sayr. *clavis Regia lib. 1. cap. 3. num. 1*, nam fama bona eſt præferenda malæ, Hyppolit. *dicto n. 91.* Farin. *p. 1. lib. 1. tit. 5. q. 47.*

Teſtes de auditu alieno non probant, Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit 5. lib. 2. concl. 1. num. 1.* ubi plures citat, quibus adde Sayr. *clavis Regiæ lib. 12. cap. 21. n. 21.* Farin. *de delict. p. 4. conſ. 55. n. 71. & conſil. 33. num. 27.* Ubi aſſerit quod facit præſumptionem, & transfert onus probandi in adverſarium: & vide Barboſam *ad cap. tam literis 33. de teſtibus, num. 12* Ubi ait quod teſtes de auditu probant in cauſa denuntiationis, in qua modica ſcientia fidem facit.

Teſtes de auditu alieno & famæ probant in antiquis, *cap. cùm cauſa, de probat.* Afflict. *deciſ. 83. num. 7. & deciſ. 277.* Valaſc. *de jure emphyt. lib. 1. q. 9. n. 25.* Barboſa *in dicta 2. concl. num. 5.* & ſilius *in dicto cap. tam literis, num. 6.* Ubi etiam quod debent dicere ſe audiviſſe ab antiquioribus & majoribus; ſuis, & quod antiquum dicitur quod eſt centum annorum: & *num. 10.* quod probant conſanguinitatem, & debent eſſe plures, & debent ſpecificare ſingulos conſanguinitatis gradus, excepto ſtirpite: & idem Barboſa *dicto tit. 35. in 4. concluſ. num. 4.* aſſerit quod teſtes deponentes de conſanguinitate, non interrogati tenentur efficacem cauſam, & probabilem rationem dicti ſui reddere.

Teſtes deponentes de publica voce & fama & communi hominum exiſtimatione probant in jure puritatem ſanguinis. Barboſa *de Canonic. cap. 13. num. 36.* ubi *num. 41. & 42.* quod fama debet eſſe temporis antiqui, ſcilicet centum annorum, cùm fama recens ſit nullius momenti; & potius vana vox vulgi, vel falſus rumor populi; nam vanis vocibus populi credendum non eſt; *l. Decurionum, Cod. de pœnis*: & *num. 43* quod teſtes ad probandam famam impuritatis debent atteſtari ſe audiviſſe à majori parte populi: & *num. 44* quod non interrogati rationem ſui dicti concludentem reddere debent; *num. 45.* quod facta probatione impuritatis ex parte Capituli, poteſt proviſus contraria probatione probare ſuam puritatem: & *numero 46.* quod quando concurrunt probatio puritatis & impuritatis, ſemper prævalet illa quæ eſt pro puritate, ſicut prævalet bona fama.

Teſtis teſtificatus de veritate & fama cum alio de fama, plenam facit probationem, Grammat. *dec ſ. 28 num. 3 & 4* Maſcard. *de probat. concluſ. 379. num. 9.* Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ. 9. num. 15.* Menchac. *uſufrequent. cap. 30. num 14.* Surd. *deciſ. 12. num 7. cum ſequentibus.* Farin. *de delict. p. 1 lib. 1. tit. 5. q. 47. num 76.* Et teſtes conjunguntur quando ex dictis illorum fit plena probatio, Molin. *de primogen. libro 2. cap. 6. n. 34. & 35.*

Teſtibus deponentibus de affirmativa magis creditur, quàm deponentibus de negativa, gloſſ. verbo *conſeſſerunt, in l. diem proferre, §. ſi plures, ff. de receptis arbitr.* Socin. *reg. 508.* Pinel. *in l. 1. Cod. de reſcind. vendit. p. 3. cap. 4. numero 14.* Farin. *de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. quæſt. 65. numero 200. cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 562. numero 62.* Rebuff *de reprobat. teſtium, num. 121.* Ubi quando ſtandum ſit teſtibus teſtificantibus de negativa; Et teſtes deponentes de affirmativa præferuntur deponentibus de negativa, cum ens magis imprimatur in hominum memoria, quàm non ens, Farin. *p. 4. conſ. 55. numero 76.* niſi deponentes ſuper negativa deponant veroſimilia, Tiraquel. *in l. ſi unquam, in præfat. num. 46. C. de revocand. donat.* Et debet reddere rationem dicti ſui, Maſcard. *de prob. concl. 1369. n. 2.*

Teſti deponenti de negativa non creditur, Barboſa *in cap. tertio loco 5. num. 4. de probat. & in addit. ad collect. p. 8. in fine*, ubi alia addit. Et teſtes deponentes ſuper negativa, quo pacto probent? Vide Maſcard. *de probat. concl 1201. num. 12. cum ſequentibus*, Clar. *lib. 5. §. falſum, n. 8 & §. fin q. 52. n. 4.* Et non interrogati debent reddere rationem dicti ſui, Maſcard. *de probat. concl. 1369. numm. 22.* Rebuf. *de reprobat. teſtium, num. 452.* Farin *de delict p. 2. lib. 3. tit. 7. q. 65. num. 230.* Et teſtes deponentes ſuper negativa non coarctat a loco ac tempore, ſunt ſuſpecti de falſo, Clar. *ubi proximè*, Cot. *in memorab verbo teſtis pag. 87.* Maſcard. *in proœm q. 3. num. 127. & concluſ. 1087. num. 6. & concluſ 1201. num 11. & concl. 1364. n. 10.* Farin. *dict. q 65. n 205.*

Teſtium dicta ſunt adjuvanda, non calumnianda Menoch. *de præſumpt. lib. 5. præſumpt. 23. n. 12.* Pariſ.

conſ.

Digitized by Google

conſ. 87. *num.* 41. *vol.* 3. Rebuff. *tract. de reprobat. teſtium, num.* 9. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 9. §. 1. *in annotat. num.* 96. Farin. *de delictis, p.* 2. *lib.* 3. *tit.* 7. *quaſt.* 65. *num.* 74. & *quaſt.* 68. *num.* 3. Et teſtis dictum debet referri ad articulum, Surd. *deciſ.* 291. *num.* 14. Et teſtis dictum interpretatur contra producentem, Farin. *deciſ.* 854 *num.* 1.

Teſtis qui tractat de ſe exonerando, nullam fidem facit, ut per citatos à Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib* 3 *tit* 55. *in* 7. *concl. num.* 84. quibus adde Rebuff. *de privilegiis Scholar. privileg.* 114 *in fine*, Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 60. *tit.* 6. *num* 23. Barboſa *in cap. de teſtibus* 29. *num.* 2. *de teſtib.*

Teſtis omni exceptione major ille reputatur in jure, qui nulla legitima exceptione repelli poteſt, Barboſa cum ab eo citatis *d.* 7 *concluſ. num.* 1. & filius *in cap. querelam, de elect. num.* 20 Dicuntur etiam teſtes omni exceptione majores, quando nulla eis macula, nulla exceptio impingi poteſt, Menoch. *conſ.* 380. *num.* 11.

Teſtis inſtrumentarius dicitur omni exceptione major, licet ſit conjunctus & domeſticus, Hyppolit. *in l.* 1. §. *c. quaſtionem, num.* 13. *ff. de quaſtionibus.* Aym. *conſil.* 56. *num.* 30. *cum ſeqq.* Rebuff. *de reprobat. teſtium, num* 381 Menoch. *de arbitr. caſu* 105. *n.* 6 Maſcard. *de probat. concl.* 408. *num.* 17. & *concl.* 533. *num.* 29 & *con.* 1036. *num.* 21. & *concluſ.* 1148. *num.* 25. & *concluſ.* 1360. *num.* 3.

Teſti dicenti ſe falſum dixiſſe, non eſt adhibenda fides., Surd. *deciſ.* 326. *num.* 90.

Teſtes præmeditato ſermone, & per eadem verba formalia deponentes reprobantur. *l.* 3. §. *ideoque Divus, verſ. tu magis, ff. de teſtibus*, Maſcard. *de probat. concl.* 1368. *n* 6.

Teſtes inhabiles ad teſtificandum non admittuntur, Farin. *in praxi crimin. tom.* 2. *tit.* 6. *de oppoſit. contra perſonas teſtium, q.* 62. *num.* 19. *cum multis ſeqq* ubi multipliciter ampliat & limitat. Admittuntur tamen quando veritas per alios probari non poteſt, Barboſa *in cap. ſiv. de teſtib. cogendis, num.* 2. Admittuntur etiam ad exculpationem delicti, Farin. *conſ.* 39. *num.* 16.

Teſtes parte non citata examinati minimè probant in civilibus & criminalibus, *cap.* 2. *de teſtib.* Farin. *in praxi crimin. tom.* 2. *lib.* 3. *tit.* 8. *de oppoſit. contra examen teſtium, quaſt.* 71. *cap.* 1. *num.* 1. *cum multis ſeqq.* Et teſtes poſſunt examinari ſine citatione partis, quando pars eſt abſens & in longinquo, Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 55. §. 9. Farin. *ubi proximè, quaſt.* 76. *num.* 164. Bortel. *in ſumma deciſ. tit.* 44. *de citatione, num.* 168. Gabr. Pereira *de manu regia p.* 1. *cap.* 4. *num.* 4. Et teſtes poſſunt recipi parte non citata, quando alicui committitur examinatio teſtium ſuper idoneitate perſonæ, cui beneficium provideri mandatur. Barboſa *in cap.* 1. *de cauſa poſſeſſ. & propriet. num.* 6. Et informationes de genere ſunt ſummariæ & imperfectæ, & ſolent fieri ſine citatione & cauſæ cognitione, Perez de Lara *de anniverſ. & capellan. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 90. Ricciul. *de neophytis, lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 90.

Teſtes examinati ſine juramento non probant, Farin. *dicto titulo* 8. *quaſt.* 74. *num.* 1. *cum multis ſequentibus.*

Teſtes poſt concluſionem in cauſa examinari minimè poſſunt, Farin *d. tit.* 8. *quaſt.* 75. *à num.* 257. ubi *à num.* 302. quod facta teſtium publicatione in prima inſtantia, non poſſunt alii teſtes examinari in cauſa appellationis.

Teſtes non publicati non faciunt fidem, Gloſſ. *in l. fin. Cod. de re judic.* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 105. nec probant Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 59. *num.* 5. Et poteſt publicari non debent in cauſa hæreſis, Cened. *in collect. ad Sextum, collect.* 6.

Teſtes in cauſa matrimoniali poſſunt poſt publicationem examinari. Farin. *d. quaſt.* 75. *à num.* 383. ubi *à num.* 82. idem ampliat in criminalibus, & *num.* 431. quod majori conceditur reſtitutio ex generali clauſula, *Si qua mihi juſta cauſa, &c.* ad examinandum teſtes poſt publicationem: & *quaſt.* 76. *à num.* 1. quod teſtes ante litem conteſtatam examinari non poſſunt: & *num.* 63 quod poſſunt examinari teſtes ante litem conteſtatam, ad perpetuam rei memoriam: & *à n.* 82. quod quando timetur de morte teſtium, vel illorum diuturna abſentia, & ſint ſenes, valetudinarii, & diu abfuturi, poſſunt ante litem conteſtatam examinari.

Teſtes non poſſunt examinari in cauſa criminali ante litem conteſtatam, Farin. *d. quaſt.* 76. *num.* 113. *cum ſeqq.*

Teſtium examinationem poteſt judex committere, quando ad illum venire nequeunt. *Clem. unica de officio delegati*, Barboſa *in addit. ad cap. ſi quis teſtium* 8. *de teſtibus*, ubi limitat in cauſis criminalibus.

Teſtium examinatio, & juramentorum receptio poteſt committi Notario, & de aliis vide Farin. *d. tit.* 8. *quaſt.* 77. *num.* 115. *cum ſeqq.* ubi quod requiritur citatio partis in conceſſione remiſſoriæ, & *n.* 122. quod requiratur cauſæ cognitio, ut juſtè petatur, & *d. num.* 123. quod poſſit ſuſpectus allegari is, cui remittitur teſtium examen

Teſti ſeni magis creditur quàm juveni, Farin. *de delict. part.* 3. *lib.* 3. *titul,* 7. *quaſt* 65. *num.* 175. Et antiquior melius præſumitur ſcire veritatem, Alciat. *de præſumptionib. reg.* 1. *præſumpt.* 45. & ibi lata additio.

Teſtes ſi Clerici ſint, vel etiam laici, & coram judice Eccleſiaſtico agatur, poſſunt ad teſtificandum cogi per Eccleſiaſticas cenſuras, nempe per ſuſpenſionem, & creſcente contumacia per excommunicationem, & depoſitionem ac carcerationem, Farin. *dicto titulo* 8. *quaſt.* 78. *num.* 36. *cum ſequentibus*, ubi *à num.* 57. agit de teſtibus qui non poſſunt cogi ad teſtificandum.

Teſtis deponens de actu facto de nocte non probat, niſi reddat cauſam eorum ſcientiæ & viſus, aliàs dicitur ſuſpectus de falſo, gloſſ. *in l. ſi cum exceptione*, § *in hac, ff. quod metus cauſa*, Menoch. *de arbitr. caſu* 279. *num.* 3. Clar. *lib* 5. §. *fin. quaſt.* 21. *num.* 3. Maſcard. *de probat. concluſ.* 496. *num.* 14. & *concluſ.* 119 Cota *verbo Teſtis, pag.* 873. Azeved. *lib.* 2. *tit.* 8. *num.* 52. *lib.* 4. *nova recopilut.* Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *qq. Regular. quaſt.* 13. *art.* 6. Farin. *de delict. parte* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *quaſt.* 62. *num.* 37. *cum ſeqq.* & *part.* 4. *conſ.* 34. *num.* 4. & *deciſ.* 60. *num.* 7. & ibi additio *lit. B*, Aloyſ. Rica. *deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapoli* 1 *part.* 2. *deciſ.* 63.

Teſtis factus pubes poteſt teſtificari de his quæ vidit in infantia & ætate, gloſſ. *in l.* 3. *ff. de teſtibus* ubi Doct. Pariſ. *conſ.* 87. *num.* 21. *cum ſeqq. vol.* 3. Garc. *de expenſis, cap.* 9. *num.* 32. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1246. *num.* 11. Rebuff. *de reprobat. teſtium, num.* 231. Molin. *de primog. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 42. Aloyſ. Ricc. *Deciſ. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. p.* 1. *deciſ.* 151. Illuſtriſſ. Dom. Roderic. à Cunha *ad cap. relatum* 14. *diſtinct.* 37. *num* 5.

Teſtis ſingularis deponens de valore quomodo probet? Vide Maſcard. *de probat. concluſ.* 656. *n.* 47. Valaſc. *conſult.* 43. *num.* 21. 26. & 27. Gam. *deciſ.* 205. & *deciſ.* 191. *num.* 4. ubi quod in dubio deponere videtur ſecundùm communem æſtimationem, quando in capitulo, ſeu articulo ſuper quo interrogatur, de ea mentio fit. Quid, ſi unus dicat, valere centum, alter

Digitized by Google

alter centum & viginti, an concordent in centum, quia in majori ſumma ineſt minor? Vide Fariu. *de de.ict.p.2.lib.3.tit.7.quaſt.64.num.233.* ubi quod omnes teſtes concordant, & dicuntur convenire in minori ſumma. Et teſtes dicentes valere centum & plus per iſtam adjectionem nihil operantur. Pin. *in lib.2. Cod.de reſcind.vendi. parte 3. cap.4. num. 9.* Covar. *lib.2.variar.cap 3.num.3* Menoch. *de arbitr. caſu 46. & 47.* Gemin. *de uſur.commento 2.§ 5.num. 122. cum ſeqq.* Maſcard. *de probat.concluſ.1396.num.7.* Et teſtes deponentes per has dictiones, *plus*, & *minus*, non probant, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 277. num.10.cum ſeqq.* Aloyſ Ricc. *in collect.deciſ.p.5 collect.1520.* Cald. *de nominat.q.11 num.14* Item dictio, *& plus*, operatur in teſte, quando momentum temporis faceret prævalere probationem, Maſcard. *concluſ.1215.n.11* Et ſi unus teſtis dicat rem valere centum, alius 120. concordant in centum. Farin. *de delict.p.2.lib.3.tit.7. q.64. num. 233.* Et teſtes qui dicunt rem valere centum, ſi non dicunt non valere plus, non excludunt probationem, quæ dicit rem plus valere, Maſcard. *concluſ 656. num.9.* Matienz. *ad l.1.gl.2 num.49.* & ibi Azeved *num.23. tit.11. l.5. nova recopilat.*

Teſtes deponentes de majori ſumma non probant in minori, Rebuff. *de reprobat. teſtium, num. 117.* Maſcard. *de probat. concluſ. 1080. à num. 15.* Quid ſi dicat rem valere decem, & alius quinque, ſtatur minori ſummæ. Vide Salicet. *in l.2.Cod.de reſcind. vendit.* & ibi Pinel. *p.3.cap. ult. n. 10.* Alexand. *conſ. 64. num.9.vol.2.* Farin *de delict.p. 2.lib.3. tit.7. quaſt.64. num. 233* de quo etiam eſt videndus Maſcard. *concluſ. 1249. num. 13. cum ſeqq.* Et an teſtes ſint varii, quando unus dicit quod emit pro decem, alius pro viginti? Vide Pinel. *in rub. Cod. de reſcind. vendit. parte 2.cap.8* Rot. Bonon. *deciſ.70. num.10.* Gemin. *de uſur commento 2. §.13. num. 125.* Ubi quod ſi teſtes variant in valore, ſtatur mediæ ſummæ: & vide Farin. *d.q.64. num.244. cum ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ. cap. 187.* Ubi quod minor ſumma attendi debet

Teſtis qui teſtificatus fuit contra aliquem in cauſa criminali, non poteſt teſtificari in cauſa civili, Stephan. Gratian *diſcept.forenſ.cap. 144 num.13.* Farin. *de delict.p.1.lib.1 tit 5 quaſt.49 num.76. & p.2.lib.2. tit.9.quaſt.53.num.47.cum ſeqq.* Et teſtis qui fuit teſtificatus in cauſa civili, non facit fidem in cauſa criminali, idem *p.4.conſ 75.num.5.*

Teſtes falſi in una re, in reliquis falſi cenſentur, gloſſ. *in princ.cap. in noſtra 32 de teſtibus*, ubi Barboſa *num.12* recepta, ut per Padil. *in l. ſi ex falſis, num.14.Cod.de tranſact.* Tiraquel. *de pœnis, cap. 44. num. 42.* Maſcard. *de probat. concl. 743.* Menoch. *de præſumpt. lib.5. præſumpt. 22.* Farin *in praxi crimin. p.2.lib.3.tit.7.de oppoſit.contra dicta teſtium, quaſt.67. § 6.num.111.cum ſeqq.* Et teſtis in parte verus, & in parte falſus, in totum debet falſus reputari, Mendez *in praxi, lib.1.cap.2.num 43*

Teſtes domeſtici repelluntur à teſtimonio, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.2. deciſ.80 num.9.& deciſ.237.num. 5.* Rever. Epiſcopus Barboſa *in cap.ult.de offic. Archidiaconi, num.7. & in addit. ad collect. pag. 50 col. 1.* cum aliis citatis per ejus patrem in remiſſ.ad Ordinat *l 3.tit.55. in ſexta concluſ.num.1.cum ſeqq.& in ſeptima concluſ.num.34.* ubi *num.40. & 41* agit de familiaribus, & famulis, quod non admittuntur pro domino ad teſtificandum, junctis traditis per Maſcard. *de probat. concluſ.1357. num. 46. & 51.* Surd. *deciſ. 219. num. 4.* Ricc. *dicta deciſ. 237. num. 6. & 7.* Probant innocentiam alicujus, Maſcard. *concluſ.533. num.26. & concluſ.904. & concluſ. 1359. num. 16.* Et de amico, quod non poſſit eſſe teſtis, tradit Barboſa *in dicta ſeptima concl. num.6.*

Teſti non convenit judicare, & ſe judicem conſtituere, ſed judici. Bart. & ſcribentes *in l. 1. ff. ſi cert. pet.* Maſcard. *de probat.concluſ.656.num.50.* Marant. *de ord.judic. p.1. lib.2. cap.4.* Maſcard. *de probat. concluſ.1200.num.14* Rebuff. *de reprobat. teſtium, n.16. & num. 169.* Aym. *conſ.134. num.43.* Horat. Arigon. *inter conſilia* Farin. *conſult. 10. num.50.* idem Farin. *de delict.p.2.lib.3.tit.7 quaſt.68 num.32. & p. 4 conſ.4. num.32.& deciſ.70.num.1.* & ibi additio, Barboſa *in cap.de teſtibus 29.num.2.de teſtibus.*

Teſti non eſt credendum deponenti contrarium illius, quod antea in ſuo teſtimonio depoſuerat, ſed priori dicto ſtandum eſt, Barboſa *in addit. ad cap. ſicut nobis 9.de teſtibus, pag.45.& ad cap.literas 14. de præſ pag. 55.*

Teſtes qui ſunt contrarii dicto partis an reducantur ad concordiam? Vide Hyppolit. *conſ.34. num.8. & conſ. 69. num. 9.* Et teſtibus ſibi invicem contradicentibus non eſt credendum ad commodum producentis, Bonacoſ. *p.2. fol. 79. verſo*, verbo *teſtis unus, & fol. 81.* verbo *teſtibus* Marchae. *uſufrequent.cap.30. num. 16. & cap.33. num.25.* Et quid ſi teſtes ejuſdem partis ſint contrarii? Vide eundem *d.cap.30.num.18.*

Teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam conjunguntur, *l.ob carmen, ff.de teſtibus. cap.bona 1.de elect.* Dec. *conſ.310. num.7.* Hyppol. *conſ.1.num.25.& in pract. §.diligenter, num. 15. & 17.* Joſeph Ludoviſ. *deciſ.9.num.8.* Surd. *conſ.303. num.41.* Guter. *lib.3 pract.quaſt.12.* Gabr. Pereira *deciſ 54.num.7. cum ſeqq.* & cum aliis pluribus citatis per Barb *in remiſſ.ad Ordinat.lib.3 tit.55.in certa concluſ.num.1.* & filium *in cap. in omni negotio 4.de teſtibus, num. 31. cum ſeqq.* ubi multipliciter limitat, cui adde aliam limitationem in crimine læſæ majeſtatis Maſcard. *concl. 461. num. 16.* ad limitationem circa probationem electionis ſepulturæ, adde Maſcard. *concluſ. 1197.* Azeved. *ad l. 6. tit. 9. num. 12. lib.3.nova recopilat.* Spin. *de teſtam. gl.2. princ. n.33.* Phœb. *parte 2. deciſ 154. num. ult.* Barboſa *in cap. cum ſuper, de ſepultur. num. 2.* Et concurrentibus conjecturis teſtes ſingulares probant, Menoch. *conſil.175.num.12.& conſilia 168 num.42. cum ſeqq.* Et non ſufficiunt teſtes ſingulares in probanda cauſa, diſcordia & rixa, Surd. *de alim.tit.4. quaſt.15. n.57.* Et ſi ſint legaliſſimi, an probent? Vide Hyppolit. *in l.1.§.fin.num.56.ff. de quaſtionib. & in l. ſi quis ne quaſtio, num. 172. eod.tit. & conſil. 39. num. 22. & conſ.73. num. 30. & 31.*

Teſtes in dubio non præſumuntur ſingulares, ſed conteſtes, ex citatis per Barboſam *in dicta tertia concluſ. num.38.* quibus adde Menoch. *de præſumpt. lib.5.præſumpt.23.num.13.* Aloyſ. Ricc. *deciſ Cur. Archiepiſcop Neapolitat.part.2.deciſ.127.num.11.* Surd. *conſ.12.num. 43* Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 514. num. 22.* Mendez *in praxi ſeculari, lib. 3. cap.15.num.7.* Maſcard *de probat.concl.1174. num.14. & 15.* Limitatur quando teſtes de tempore ſunt atteſtati; nam eo caſu præſumuntur ſingulares, Ricc. *ubi proximè, num.12.*

Teſtes ſingulares quibus caſibus probent, quando agitur de probando rem in genere, vide per citatos à Barboſa *in dicta tertia concl. num. 39.* quibus adde Clar. *lib.5.§.fin quaſt.53.num.19.* Cald. *conſult.24.n.8.* Seſſe *Aragon.deciſ.166.n 4.cum ſeqq.* Steph. Gratian. *diſcept.forenſ. cap.425. num.54.* Barboſ. *in addit. ad collect.p.40.col.2.*

Teſtes in ſpecie teſtificantes præferuntur teſtibus teſtificantibus in genere, juxta doctrinam Innocentii *in cap.auditis, num. 4. de præſcript.* communiter receptam

Digitized by Google

receptum per Hyppolit. *in pract. crimin.* §. *diligenter*, *num.* 198. & *in l. minore*, §. *plurimum*, *num.* 10. *ff. de quæſt.* Farin. *de delict. part.* 3. *lib.* 3. *tit.* 7. *quæſt.* 65. *num.* 170. & *deciſ.* 195. *num.* 3. Menchac. *controverſ. uſufrequent. cap.* 30. *num.* 9. Aym. *conſ.* 258. *num.* 16. Burg. *conſ.* 11. *num.* 18. Et probatio ſpecifica prævalet probationi generali, Maſcard. *de probat. concl.* 1193. *n.* 80. *cum ſeq.*

Teſti non creditur, ubi ex ſuo teſtimonio poteſt ei quæri laus, vel opprobrium, Cov. *pract. cap.* 18. *num.* 4. Gramat. *dec* 48. *num.* 15. Gam. *deciſ.* 98. *num.* 1. Tiraq. *de retract. tit.* 1. §. 1. *gloſ.* 14. *num.* 51. Menchac. *uſufrequent. cap.* 34. *num.* 3. Maſcard. *de probat. concl.* 153. *num.* 3. Rota Genuæ *dec.* 3. *n.* 14. Guter. *conſ.* 24 *n.* 12. Surd. *dec.* 231. *numero* 4. Rebuf. *de reprobat. teſtium, num.* 402. *cum ſeqq.* Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *q.* 60. *n.* 21.

Teſtis deponens de facto ſuo in cauſa, in qua habet intereſſe, & quando ei quæritur utilitas, nihil probat, *l. nullus, ff. de teſtibus, l. in omnibus*, & utrobique Doct. *Cod. eodem titulo*, Bart. *in l. de iure*, *in princip. numero* 2. *ff de iure fiſci.* Rota Gen. *deciſ.* 3. *num.* 15. & *deciſ.* 94. & *deciſ.* 121. *num.* 5. & *dec.* 195. *num.* 6. Ozaſc. *dec.* 79. *num.* 40. Menoch. *de arbitr. caſu* 235. *n.* 23. & *conſ.* 23. *num.* 24. & *conſ.* 98. *num.* 14. Maſcard. *de probat. concl.* 1232. *num.* 30. & 31. Surd. *dec.* 236. *n.* 2. Ricc. *Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 237. *n.* 1. Rebuf. *de reprobat. teſtium, n.* 422. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 144. *num.* 4. *cum ſequentibus*, & *cap.* 727. *n.* 12. *cum ſequentibus*, Mendez *in praxi*, *lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 5. & *cap.* 15. *num.* 8. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 46. *num.* 48. & *d. quæſt.* 60 Barboſa *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *titulo* 55. *concluſ.* 7. *numero* 56. ubi limitat. Et ſi teſtis renuntiavit ſuo commodo, probat. Gemin. *de uſu. commento* 4. *in præfat. numero* 26. Maſcard. *concluſ.* 1357. *num.* 57. & *concluſ.* 147. *numero* 15. Azeved. *ad l.* 6. *num.* 19. *titul.* 9. *libro* 3. *nova recopilat. pag.* 340. Rebuff. *ubi proximè*, *n.* 417. & *numero* 527. *in fine*, Roland. *conſil.* 95. *numero* 14. *vol.* 4. Gratian. *dicto tract. cap.* 277. *n.* 2. & *capit.* 662. *n.* 13. Farin. *dicta quæſt.* 60. *n.* 52. Mendez *ubi proximè*, Ricc. *deciſ.* 14. *dicta part.* 2. Phœb. *deciſ.* 108. *à numero* 43. *p.* 2. Et ſi utilitas ſit modica, non repellitur teſtis. Tiraquel. *de judic. in rebus exiguis*, *pag.* 136. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 25. *numero* 5 & 7. Maſcard. *concluſ.* 454. *numero* 4. Farin. *dicta quæſt.* 60. *numero* 56. Et quid ſi non immediatè ſequatur præjudicium? Vide Ozaſc. *deciſione* 99. *num.* 13. Et ſi minùs principaliter ſequatur præjudicium teſtis, dictum validum erit, Maſcard. *dicta concluſ.* 1357. *num.* 59. *cum ſequentibus*, Farin. *deciſ.* 348 *num.* 2. *in noviſſ.* Et teſtis non integer an faciat ſemiplenam probationem, ubi de facto proprio teſtificatur? Vide Tiraq. *de retract. lig.* §. 1. *gloſſ.* 14. *n.* 48. & 51.

Teſtibus veriſimiliora teſtantibus ſtandum eſt Tiraquel. *in l. ſi unquam, in princip. num.* 42. *Cod. de revocandis donat.* Maſcard. *de probat. concl.* 1364. *numero* 8. Joſeph. Ludoviſ. *dec. Peruſ.* 14. *numero* 2. Menchac. *quæſt. frequent. cap.* 30. *num.* 10. Valdeſ. ad Soar. *p.* 2. *pag.* 75. Quid ſi deponant in favorem probationis inſtrumentalis? Vide Burg. *conſilio* 13. *numero* 88.

Teſti non idoneo creditur cum veriſimilia deponit, Menchac. *conſil.* 3. *numero* 11. & faciunt quæ *conſilio* 110. *numero* 236. *cum ſequentibus*: ubi quod creditur alicui cùm concurrit veriſimilitudo. Et ſuſpicio falſi oritur ex eo, quod veriſimile non eſt, idem Menoch. *conſultatione* 139. *numero* 2.

Teſti teſtificanti non veriſimilia ſtandum non eſt, *Auguſt. Barboſa Repertor.* Hyppolyt. *conſil.* 20. *numero* 61. & *conſilio* 31. *numero* 21. & 22. & *conſult.* 32. *num.* 38. *cum ſequentibus*, & *conſil.* 49. *num.* 32. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 52. *num.* 27. & *conſult.* 65. *n.* 21. & *conſult.* 74. *num.* 16. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 78. *num.* 51. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 83. *num.* 9. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 101. *n.* 23. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 109. *num.* 20. *cum ſequentibus*, & *conſult.* 113. *num.* 39. *cum ſequentibus*, Menoch *de arbitr. caſu* 474. *numero* 59. & *conſil.* 1. *num.* 417. *cum ſeq.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 350. *num.* 19. & *concluſ.* 745. *numero* 14. & *concl.* 1311. *num.* 46. & *concl.* 1358. & *concl.* 1364. & *concl.* 1402. *num.* 8. P. Mart. del Rio *diſq. magic. lib.* 5. *q.* 16. *pag.* 654. & Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 3. *q.* 65. *tit.* 7. *n.* 144. Et quid ſi ſint veriſimiliora, &, ſunt magis certi de eo ſuper quo deponunt, eis creditur. Surd. *conſ.* 530 *numero* 12. Farin. *dicta quæſt.* 65. *numero* 128. *cum ſequentibus*, ubi *numero* 148. agit quando deponit impoſſibilia.

Teſtis offerens ſe ultro examini, tanquam ſuſpectus non probat, ex citatis per Barboſam *in remiſſ. ad Ordinat lib.* 3. *tit.* 55. *in ſeptima concl num.* 70. & filium *in cap. de teſtibus* 29 *n.* 2. *de teſtibus*, Rebuff. *de reprobat teſtium, n.* 69. Et ſi producatur abſque citatione probat, & teſtis repertus in judicio, præſumitur citatus, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1358. *à numero* 67. *juncto numero* 69. Et non eſt admittendus ſine tortura teſtis, qui ſponte vadit ad ſe examinandum, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 245. *numero* 12. & 13.

Teſtis qui injuria ſe affectum dicit, tanquam inimicus non probat, Grammat. *deciſ.* 25. *numero* 2.

Teſti vario, & ſibi ipſi contrario non eſt fides adhibenda, ut per citatos à Barboſa *in d. ſeptima concl. n.* 91. *juncto num.* 26. quibus adde Hyppolit. *conſ.* 88. *num.* 3. *cum ſequentibus*, & *conſ* 130. *n* 45. Farin. *conſ.* 55. *n.* 39. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *dec.* 127. *num.* 1. *cum ſeqq.* Et teſtes varii quibus modis dicantur? Vide eundem Ricc. *par.* 1. *dec.* 148. Et teſtis in modicò varius admittitur, Maſcard. *de probat. concl.* 1361. *num.* 5. Et ſi in diverſis cauſis fuit teſtificatus priori dicto credendum eſt, Barboſ. *in cap. dilectus* 15. *num.* 4. *de tempor. Ordinat.* & *in addit. ad collect. pag* 45. *col.* 2. & *pag.* 55. *col.* 1. Et teſtes concordari debent quantum fieri poteſt, ex citatis per Barboſam *in dict. ſeptima concl. num.* 26. Et varietas ac repugnantia in teſte arguit dolum, & ideo punitur de falſo, Ricc. *dicta deciſ.* 127. *n.* 6. ubi *numero* 7. limitat, ſi proveniat ex cauſa oblivionis temporis. Et quid agendum ſit quando teſtes ad invicem diſcordes ſint? Vide Sayr. *in clavi Regia*, *libro* 12. *cap.* 21. *num.* 12. Et probant teſtes ſi concordent in ſubſtantialibus, in aliis autem non conveniant. Gratian. *forenſ. cap.* 551. *num.* 30. Quid ſi unus deponat plus altero? Vide Farin. *de delict. part.* 4. *conſ.* 55. *n.* 75. Et teſtis ruſticus contraria allegans non excuſatur à falſitate, idem Farinac. *p.* 3. *q.* 98. *num.* 29. *cum ſeqq.*

Teſtibus repugnantibus non adhibetur fides, ubi cum communi reſolvit Grammat. *conſ.* 38. *ad finem*, Roland. à Valle *conſ* 63. *n.* 11. *vol.* 4.

Teſtes non poſſunt teſtificari de his quæ ſunt extra articulos, & illorum dictum nullum eſt, ac ſuſpectum, ex text. *in l. iuris iurandi*, *Cod. de teſtibus*, Barb. *in remiſſ. ad Ordinat. lib.* 3. *titul.* 55. *concl.* 1368. *num.* 88. cui adde Maſcard. *de probat. concl.* 1368. *n.* 41. & *concl.* 1370. *num.* 1. Valaſc. *conſ.* 43. *num.* 201

Digitized by Google

Barboſ. in c. de teſtibus 29. num. 2. de teſtibus. Et teſtis dictum extra articulum pro non dicto habetur, gloſſ. fin. in l. ſi quis libertatem, ff. de petit. hæredit. cui ſimilis in l. ſi duo patroni, §. idem Julianus, verbo probare, ff. de jurejur. Gregor. Lopez ad l. 31. tit. 16. part. 3 verbo aquel pleito, Maſcard. concluſ. 1365. Et teſtes deponentes extra articulos nihil probant, Farin. de delict. part. 2. libro 3. titul. 7. de oppoſit. contra dicta teſtium, quæſt. 72. numero 1.

Teſti nobili plus creditur quàm ignobili, Menoch. de præſumpt. lib. 6 præſumpt. 59. numero 9. Tiraquell. de nobilit. cap. 20. numero 33. cum ſequentibus, Farin. part. 3. lib. 3. titul. 7. quæſt. 65. num. 115. Rebuf. de reprobat. teſtium, numero 123. Ubi etiam quod viri præferuntur fœminis, de quo etiam idem Farin. ubi proximè, numero 179. & probat Barboſa dicto titul. 55 in principio, numero 5. & 6. Et an fœmina admittatur ſemper? Vide Rebuf. ubi proximè, numero 347. cum ſequentibus. Et teſtes pauci nobiles præferuntur pluribus aliis, Varg. cum aliis lib. da nobreza, diſcurſo 10. n. 2.

Teſtis Clericus præfertur teſtimonio laici, vide Rom. Roderic. à Cunha ad cap. Monachus 9. diſt. 78. numero 5. & magis creditur teſti Clerico, quam laico, Farin. de delict. part. 2. lib. 3. titul. 7. quæſt. 65. n. 177. cum ſequentibus, Ricc. dec. Cur. Archiepiſcop. Neapolit. part. 2. dec. 228. numero 12. Et teſti Sacerdoti magis creditur, quàm aliis, Gratian. forenſ. c. 749. numero 2.

Teſtis eſſe non poteſt Clericus in cauſis criminalibus laicorum coram judice ſæculari, ne ſit irregularis, ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concl. num. 18. quibus adde Mart. de juriſdict. part. 4. cent. 2. caſu 117. à numero 1. Ricc. dicta part. 2. deciſione 61. Barboſa in cap. 1. de jurament. calumniæ, numero 5. & 6. Pat. Suar. de cenſur. diſputat. 47. ſect. 3. Ubi reſolvit quod quilibet ſit regularis teſtimonium dicens in cauſa criminali, ſequuto effectu, & ſect. 4. idem aſſerit de Advocato in cauſa ſanguinis, ſequuto effectu.

Teſtibus peritioribus magis fides adhibetur, Menoch. conſil. 380. num. 6. Maſcard. de probat. concluſ. 1168. numero 14. Farinac. de delict. part. 2. lib. 3. titul. 7. quæſt. 65. numero 118. & numero 144 Et peritis quam non peritis, idem numero 186. & magis creditur dignioribus, ibidem numreo. 114. & ditioribus, num. 117. & Doctori quàm non Doctori, num. 118. probat Barboſ. dicto tit. 55. in principio, num. 7. & 8. ubi num. 9. quod magis creditur ſenioribus.

Teſtis non poteſt eſſe aleator & luſor, & à teſtimonio repellitur, Barboſa cum ab eo citatis in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. titul. 55. in ſeptima concluſ. num 61. quibus adde Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 5. collect. 1536. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 277. num. 5. cum ſequentibus. Nec blaſphemus poteſt eſſe teſtis, idem Barboſa in dicta ſeptima concluſ. num. 12. ubi numero 36. idem aſſerit de ebrio, de quo Auctor in cap. 1. de teſtibus, numero 4. & num. 59. idem ait de lenone, & numero 83. idem de ſpuriis reſolvit. Et vagabundus teſtis idoneus non eſt. Maſcard. de probat. concluſ. 1395. Et teſtes de ebrietate teſtificantes debent reddere rationem ſuorum dictorum, Maſcard. concluſ. 369. num. 17. Et ebrietas probatur ex præſumptionibus atque indiciis, Fr. Emman. Roderic. tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 36. art. 2.

Teſtis debet teſtificari de identitate, & probatio debet eſſe concludens, cap. Auditis, ubi Barboſa num. 3. de præſcript. Hyppolit. in pract. crim. §. & quia, num. 13. & 14. Maſcard. de probat. concluſ. 829. num. 4. Menoch. conſ. 21. n. 32. & 35. Surd. conſ. 1. n. 101. & Steph. Gratian. diſcept. forenſ. c. 293. numero 1.

Teſti creditur ubi aliquid contra ſeipſum aſſerit Hyppolit. conſ. 67. num. 48. Menoch. conſ. 23. num. 7. Et ex ſua confeſſione poteſt in alio judicio condemnari, Surd. deciſ. 309 num. 10. cum ſequenti. Valaſc. conſult. 33. ad finem. Et poteſt opponi de nullitate contra teſtes ne recipiantur, quia inimici, Phœb. arreſto 79. p. 2 & vide Barboſam in c. 2. de dilat. num. 7. cum ſequentibus, & in cap. expoſuit 4. n. 4. cum ſequentibus, eod. titul. ubi limitat.

Teſti non creditur cùm nimis animosè deponit, & de illo quod ſciri non poteſt, ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. titul. 55. in ſeptima concluſ. num. 85. & auctorem in cap. de teſtibus 29. num. 2. de teſtibus.

Teſti legaliſſimo & Religioſo magna fides adhibetur, ex Menoch. conſil. 45. num. 26. & conſ. 92. num. 89. Valaſc. conſult. 74. num. 5. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 277. num. 3. Et Notarius cauſæ magis ut teſtis probat, quam alii. Menoch. conſultat. 29. num. 88.

Teſti teſtificanti de his quæ ſunt in animo non creditur, Menoch. conſ. 149. n. 23. Farin. de delict. p. 2. q. 65. n. 148. & p. 4 conſ. 30. in addit. verbo jurantem, & conſ. 39. n. 13.

Teſtis pluries condemnatus de maleficiis efficitur infamis, & non poteſt teſtificari. Menoch. conſil. 199. n. 18.

Teſtis qui dixit quod vellet quod pars pro qua teſtificatur obtineret, non eſt idoneus. Maſcard. de prob. concl. 1019. n. 25.

Teſtis qui non confitetur peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in Quadrageſima, non eſt idoneus, Menoch. conſ. 199 num. 50. Maſcard. de probat. concl. 1356. num. 27. Stephan. Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 144. num. 16.

Teſtis non admittitur qui eſt excommunicatus declaratus. Gratian. dicto cap. 144. n. 17. & 18. cum aliis citatis per Barboſam in remiſſ. ad ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concluſ. num. 38. Ubi ex Farin. aſſerit procedere in excommunicato majori excommunicatione, & limitat in inſtrumentis & teſtamentis, atque etiam in crimine hæreſis. Amplia, ut nec contra alium excommunicatum admittatur. Aloyſ. Ricc. deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2. deciſ. 151. numero 14. Bernard. Græv. in pract. Cam. Imper. lib. 1. concluſ. 8. conſiderat. 3. num. 14.

Teſtis indefinitè loquens non probat univerſaliter, & indefinita in teſtibus & probationibus non æquipollet univerſali, Innocent. in cap. auditis, n. 4. de præſcript. Cov. lib. 1. var. cap. 13. num. 9. verſ. 11. Tiraquell. de retract. lig. § 1. gloſſ. 13. num. 1. Hyppolyt. conſil. 3. numero 12. Menchac. uſufrequent. cap. 30. numero 26. cum ſeq. Rebuff. de reprobat. teſtium, num. 100. Maſcard. de probat. concluſ. 1199. num. 16. cum ſequentibus, Surd. dec. 263. num. 10. Brunor. à Sole in locis commun. verbo indefinita. Et teſtes univerſaliter deponentes præferuntur illis qui teſtificantur indefinitè, Farin. de delict. part. 2. lib. 3. tit. 7. q. 65. n. 171.

Teſtis qui habet ſimilem cauſam eſt ſuſpectus ex citatis per Barboſam in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in ſeptima concl. n. 87.

Teſti dans alapam, ut ejus teſtimonium evitet, non per hoc excuſatur, quin debeat teſtificari, Maſcard. de probat. concl. 1046. n. 16. Fr. Emman.

Rode

Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 13. artic. 3. ad finem*, Cald. *de renovat. quæſt. 7. num. 15. verſ. quam ob rem, & de poteſt. nomin. c. 1. num. 42. & n. 44. verſ. denique.*

Teſtis non poteſt eſſe uſurarius, ex citatis per Barboſam *in dicta ſeptima concluſ. n. 94.* quibus adde Farin. *q. 56. art. 9. à n. 352. dicto loco.*

Teſtibus teſtificantibus de ſana mente potius ſtandum, quàm de inſania, Innocent. *in cap. auditis, num. 4 de præſcript.* Valdeſ. ad Soar. *p. 2. pag. 74.* Maſcardus *de probat. concluſ. 827. numero 11. cum ſequentibus, & concluſ. 1045. num. 12. & 26.* Menoch. *conſ. 311. num. 14. & de præſumpt. lib. 6. præſumpt. 45. num. 21.* Burg. *conſ. 7. num. 7. cum ſeqq. & conſ. 11. num 18.* Gam *dec. 302. n. 2.* Cald. *conſ. 19. num. 16. & conſ. 24. n. 24. cum ſequentibus*, Valaſc. *conſult. 145. n. 14. tom. 2.*

Teſtes non admittuntur mulieres in cauſis criminalibus, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt, ut per citatos à Barboſa *in dicta ſeptima concluſ. num. 66.* & vide auctorem *in addit. ad collect. pag. 44. & in cap. forus, de verbor. ſignificat. num. 9.* Et an poſſit eſſe teſtis in teſtamentis? Vide eundem *in addit. ad collect. pag. 107. numero 7.* Ubi refert plures, qui ſequuntur partem negativam ut veriorem.

Teſtes non poſſunt eſſe meretrices in cauſa criminali, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. n. 65.* Quid ſi tempore examinis non erat meretrix? Vide Farin. *p. 4. dec. 53. num. 2.* Et poteſt teſtificari in crimine læſæ majeſtatis Maſcard. *de probat. concluſ. 462. num. 7.*

Teſtium dicta ſuper diverſis teſtificantium non poſſunt compungi ad faciendam fidem, Surd. *deciſ. 12. num. 8.*

Teſtis an poſſit eſſe aliquis in cauſa in qua fuit judex? Vide Tiraquel. *tr. cauſa ceſſante, in princip. numero 28.* Farinac. *de delict. p. 2. libro 2. quæſt. 60. num. 92. cum ſequentibus.* Et non poteſt eſſe judex in cauſa, in qua fuit teſtis, Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat. juris, allegat. 96. n. 37.* Ubi quod judex qui fuit productus in teſtem ab aliqua ex partibus, in cauſa, in qua cognoſcit poterit recuſari, ſi de eo teſtificetur quod ſic, ſecus ſi dicat ſe nihil ſcire de interrogatis & deductis in articulis. Et poteſt judex teſtificari quando deponit ſuper actu, ex quo non reportat laudem aut infamiam, Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 90. num. 37.* Et lata ſententia non poteſt eſſe teſtis Menoch. *de arbitr. q. 73.* Et poteſt eſſe teſtis in his quæ geſſit, & in cauſa apellationis, Maſcard. *de probat. concluſ. 950 numero 7. cum ſequentibus.* Et non poteſt eſſe teſtis in cauſa, in qua judicavit, idem *concluſ. 1357. num. 37.* Et judex non poteſt ferre teſtimonium in cauſa coram eo pendente ex citatis per Barboſam *in dicta ſeptima concluſione, n. 52.* quibus adde Maſcard. *ubi proximè*, Menoch. *de arbitr. caſu 107.* Auctor. *in addit. ad collect. pag. 41. colum. 2.* Et arbiter repellitur à teſtimonio in pertinentibus ad cauſam de qua cognovit, ut per citatos à Barboſa *in dicta ſeptima concluſ. n. 5.* quibus adde eundem Maſcard. *ubi proximè*, qui idem tradit in aſſeſſore.

Teſtes non cognoſcentes partes litigantes nihil probant, ex Farin. *de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. de oppoſit. contra dicta teſtium, q. 71. à num. 32.* facit Ordinat. *lib. 1. tit. 78. §. 6.*

Teſtis non poteſt eſſe conſanguineus in cauſa injuriarum ſui conſanguinei, Maſcard. *de probat. concluſ. 408. n. 10.*

Teſti creditur potius quàm Notario, Cov. *libro 2. var. cap. 1. num. 10.* Farinac. *de reſignat.* *Auguſt. Barboſa Repertor. libro 8. quæſt. ultim. num. 50. cum ſequentibus*, Sayr. *clavis Regia libro 12. cap. 21. num. 10. cum ſequentibus* Farinac. *de delict. p. 2. lib. 3. tit. 7. q. 65 n. 205. cum ſequentibus.* Et magis credendum eſt teſti Notario, quàm non Notario: idem Farin. *dicta quæſt. 65. num. 183.* Barboſa *in addit. ad collect. pag. 69. collect. 2.* Ubi etiam quis eorum puniri debet? & reſolvit tunc neutri fidem adhibendam eſſe. Et magis creditur Notario quàm nuntio, idem Flamin. *ubi proximè num. 53.*

Teſtis non poteſt eſſe uxor in cauſa mariti, vel è contra, ut per citatos à Barboſa *in dicta ſeptima concluſ. num. 65.* quibus adde Maſcard. *de probat. concluſ. 1420.* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part. 2. deciſ. 237. num. 4. & num. 14.* Cened. *ad Decretal. collect. 35. num. 3.* Vxor tamen poteſt eſſe teſtis ad probandam innocentiam mariti, Maſcard. *dicta concluſ. 1420. n. 14.* De ſponſa vide Farin. *de delict. part. 2. lib. 2. tit. 6. q. 54. n. 215.* Et amaſius pro amaſia deponere non poteſt, Barboſa *in dicta ſeptima concluſ. num 7.* Et concubina in cauſa amaſii teſtis eſſe non poteſt, idem Barboſ. *ubi proximè, num. 22.* ubi *num. 13.* quod concubinarius manifeſtus à teſtimonio repellitur: & ibi per eum citatis adde Maſcard. *concl. 340. num. 17. & 18. & concl. 1356. n. 23. & 24.*

Teſtis non poteſt eſſe ſocer in cauſa generi, vel è contra ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concl. num. 78.* quibus adde Farin. *de delict. part. 2. lib. 2 tit. 6. quæſt. 54. num. 11.* Auctor. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 96. num. 60.* & privigno ac filio adoptivo agit Phœb. citatus per Barboſ. *dicto num. 78.* Ubi quod vitricus in cauſa privigni poteſt eſſe teſtis, ſecus in patre adoptivo, pro filio adoptivo, Et affinis pro affine non admittitur ad teſtimonium, Maſcard. *concl. 357. n. 42.*

Teſtis ratio declarat & reſtringit dictum, Tiraquel. *tract. ceſſante cauſa, num. 64.* Et teſtis dictum declaratur à ratione, Roland. *conſ. 32. num. 40. cum ſequentibus, vol. 4.*

Teſtis mens potiùs eſt attendenda, quàm verba, Tiraq. *in l. ſi unquam*, verbo *libertis, n. 57. Cod. de revocand donat.*

Teſtis teſtificatus de parte, intelligitur de dimidia teſtificaſſe, Tiraquel. *in dicta l. g. ſi unquam*, verbo *omnia, num. 8.*

Teſtis dictum eſt in mitiorem partem interpretandum: idem Tiraquel, *in dicta lege ſi unquam*, verbo *& poſtea, num. 1.*

Teſtis eſt ſuſpectus, quia pater, vel filius ſpiritualis adverſarii, Tiraquel. *in d. cta lege ſi unquam*, verbo *ſuſceperit, 30. & 38. C. de revocand. donat.* Rebuff *de reprobat. teſtium, num. 384. cum ſeqq.* Farin. *de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. quæſt. 54. num. 138.* Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 100. num. 20. cum ſeqq.* ubi de parocho, quod non prohibetur eſſe teſtis pro eo quem baptizavit.

Teſtis non poteſt eſſe nutrix in cauſa alumni ſui, ex citatis per Barboſam *in dicta ſeptima concluſ. numero 69.* quibus adde Phœb. *deciſ. 164. n. 1. part. 2.*

Teſtium dictis annullatis ob defectum judicis quæſitoris, vel ſcribæ, debent noviter interrogari etiam poſt didiſcita teſtificata, & poſt aperturam, Bartol. per textum ibi, *in lege qui per ſalutem, ff. de jurejur.* ubi Jaſon. *numero 3.* Tiraquell. *in lege boves, §. hoc ſermone, limitat. 1. à numero 10. ff. de verbor. ſignificat.* Menoch. *de arbitr. q. 34. num. 13.* & faciunt quæ Put. *p. 1. dec. 4. num. ult.* Rebuff. *de reprobat. teſtium, n. 40.* & vide Farin. *p. 1. dec. 31.* & ibi ad ditio.

Digitized by Google

Teſtis eſſe non poteſt proxeneta in negotio, in quo fuit mediator, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concl. num.* 76. quibus adde Maſcard. *concluſ.* 139. *num.* 36. Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat. juris allegat.* 72. *num.* 93. & *num.* 111. Joſeph. Ludoviſ. *deciſ. Peruſ.* 95. *à num.* 1. Gabr. Pereira *deciſ.* 54. *n.* 7. & 16. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 753. *num* 4. *cum ſequentibus*, Gam. *deciſ.* 32. *num.* 1. Secus eſt partibus volentibus, Menoch. *de arbitr. q.* 73. *numero* 29. Et productis ab utraque parte eſt credendum, Menoch. *conſ.* 92. *numero* 85. Et ex unico teſtimonio proxenetæ ſuper venditione facta inter mercatores eſt procedendum ſummatim, ut refert deciſum Mendez *in praxi ſeculari, libro* 3. *cap.* 22. *n.* 9.

Teſtis eſſe non poteſt colonus pro domino ſuo, ut per citatos à Barboſ. *in dicta ſeptima concluſione, numero* 20. Nec emphyteuta, cùm agitur de re emphyteutica, ex citatis ab eodem Barboſa *ubi proximè, numero* 37. quibus adde Maſcard. *concluſ.* 604. *numero* 81. Et Vaſſallus non poteſt eſſe teſtis contra dominum, niſi cogatur per judicem: idem Maſcard. *concluſione* 1357. *num.* 55. Rebuff. *de reprobat. teſtium, numero* 563. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 595. *numero* 1. *cum ſequentibus*, Et poteſt eſſe teſtis Vaſſallus pro domino ſuo, Cald. *de empt. cap.* 21. *numero* 16.

Teſtis objiciens aliquod crimen, & non probans, poteſt ab eo conveniri actione injuriarum, Rebuff. *in tract. exceptionum, num.* 454. ubi *num* 456. *verſ. item*, de conſuetudine tradit in Regno Franciæ opponentem contra teſtem crimen, & non probantem, non poſſe conveniri actione injuriarum, & vide eundem Rebuff. *in declarat. arboris exceptionum, num.* 24. Clar. *libro* 5. *receptar. ſentent.* §. *ultim. q.* 53. *numero* 4. Muſcatel. *in praxi, p.* 6. *gloſſ. momentum, numero* 19. *pag.* 755. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. libro* 2. *concluſ.* 101. *conſiderat.* 1. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 81. *numero* 7. *juncto num.* 10. *cum ſequentibus.* Quid ſi proteſtatus fuit, quod non fecit animo injuriandi? Vide Farin. *p.* 4. *concluſ.* 30. *num.* 66. & ibi additio *lit. G, pag.* 197. Gratian. *dicto c.* 81. *n.* 10. Ubi aſſerit, quod proteſtatio facta per advocatum excuſat.

Teſtibus ſi pars non opponat ante eorum publicationem, viſa eſt conſentire, & omnia valida ſunt. Bart. *in l.* 1. *C. de relat. num.* 6. facit Ordinat *lib.* 3. *tit.* 58. §. 2. & *tit.* 62. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 68. *n.* 4.

Teſtis non poteſt ſe reportare, & tenetur extensè teſtimonium referre, quando in alia cauſa, & ſuper eadem materia teſtificatus fuit, Bart. *in l. eos, num.* 6. *ff. de falſis*, Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 3. *tit.* 7. *q.* 66. *n.* 39. *cum ſequentibus*, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concl.* 104.

Teſtes qui teſtificantur aliquem eſſe Chriſtianum veterem non deſcendentem à Mauris, vel Judæis, quomodo teſtificari debent, ſi à Mauris, & Judæis deſcendat? manet notatum *ſuprà*, verbo *Ordinandorum patria.*

Teſtis non poteſt eſſe contra me ille qui me accuſavit de barattaria, Farin. *in praxi delict. part.* 3. *q.* 111. *num.* 273.

Teſtes eſſe poſſunt Canonici, & Religioſi in cauſa communitatis; Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib* 3. *tit.* 55. *in ſeptima concl. n.* 14. & ab eo citatis adde Maſcard. *de probat. concl.* 1358. *n.* 35. Farin. *de delict. p.* 2. *lib.* 2. *tit.* 6. *q.* 61. *à num.* 125. idem de aliis in cauſa collegii probant Farin. *q.* 60. *à num,* 450. Roderic. *tom.* 2. *Regular. q.* 10. *art.* 1. Maſcard. *concluſ.* 319. Menchac. *frequent. c.* 33. *n.* 16.

Teſtis non admittitur per urus, neque in cauſa civili, neque in criminali. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 18. & *dec.* 151. *n.* 5. Cald. *conſ.* 24 *n.* 22. Camil. Borrell. *in ſum. deciſ. tit.* 62. *n.* 39. Farin. *conſ.* 39. *n.* 8. & inter ejus conſilia Auguſtin. Lazarin. *conſ.* 60. 14. & *in praxi crimin. tom.* 2. *tit.* 6. *de opposit. contra perſonas teſtium, q.* 56. *art.* 5. *num.* 186 *cum ſeqq.* ubi multipliciter ampliat & limitat.

Teſtis qui teſtificatur contrà, non poteſt poſtea conveniri & condemnari in alia cauſa ex teſtimonio Mendez *in praxi lib.* 3. *c.* 12. *n.* 14. Barboſ. *in cap. ex literis, de tranſact. n.* 3.

Teſtes ſi dicunt quod non ita depoſuerunt, prout notarius ſcripſit, cui potiùs fides eſt adhibenda? Vide Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapol. p.* 2. *dec.* 247. Ubi ait quod magis creditur magiſtro actorum, quàm teſtibus.

Teſtis teſtimonium præbens pro jure & honore patriæ eſt ſuſpectus, Cov. *pract. c.* 18. *n.* 4.

Teſtes publicatis atteſtationibus poſſunt iterum interrogari ad declarandum verba dubia, *cap per tuas* 48. *de teſtibus.* Jaſ. *in l. prætor ait*, §. *fin. n.* 8. *ff de edendo*, Pinel *in l.* 2. *C. de reſcind. vendit. p.* 3. *cap. ult. num.* 41. Tiraq. *in l. boves*, §. *hoc ſermone limit.* 1. *num.* 11. *ff. de verbor. ſignificat.* Guter. *lib.* 1. *pract. quæſt.* 57. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 34. *num.* 15. & 17. & *quæſt.* 73. *num* 24. & *caſu* 108. *num.* 4. Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 61. *num.* 5 Hyppolit *conſ.* 65. *num.* 40, Valaſc. *conſ.* 43. *num.* 14. Vincent de Franch. *deciſ.* 371. Fr. Emman Roderic. *tom.* 2. *Regular. quæſt.* 10. *artic.* 2. Barboſ. *in leg. ſi quis intentione ambigua, ff. de judic num.* 136. Et quando teſtes ſemel depoſuerunt in eadem cauſa, & judex vult iterum eos examinare, quia obſcurè depoſuerunt, tunc non erit neceſſaria partis citatio, Rebuf *de reprobat. teſtium, num.* 73. & *num.* 119. Bernard Græv. *ad pract. Cam. Imper. lib.* 1. *concluſ.* 101. *conſiderat.* 6. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1358. *numero* 68. Cald. *forenſ. quæſt.* 9. *numero* 1 Farin. *de delict. part.* 2. *lib.* 3. *tit.* 7. *quæſt.* 66. *numero* 227. *cum ſeqq.* & Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. partis.* 2. *deciſ.* 197. *num.* 2.

Teſtis corruptus promiſſione, pecunia, vel alia re, non probat, & de falſo accuſatur *c.* 1. *de teſtibus*, Farin. *ubi proximè, dicto tit.* 7. *de oppoſit. contra dicta teſtium, quæſt.* 67. §. 7. *n.* 236. *cum ſequentibus*, & *deciſ. Rot. Rom.* 234. *num.* 3. *cum ſequentibus*, Ricc. *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1499. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 561. *n.* 44.

Teſtium corruptio ſufficit ad ſententiæ reſciſſionem, gloſſ. 2. *in cap. licèt cauſam, de probat.* Ricc. *dicta collect.* 1499.

Teſtis deponens de facto proprio facit tantùm ſemiplenam probationem, *l. quæro* 58. §. *fin. ff. de Ædilit. edict.* Valaſc. *conſult.* 73. Menchac. *quæſt. frequent. cap.* 34.

Teſtibus vicinis fides eſt adhibenda; *l. ſi vicinis, Cod. de nuptiis*, ubi notatur. Et eis magis creditur quàm extraneis: Cald. *de empt. c.* 21. *n.* 8. Farin. *de delict. p.* 1. *lib.* 3. *tit.* 7. *de oppoſit. contra dicta teſtium, q.* 63. *n.* 166. Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 595 *n.* 4. Et teſtis probat ſi dicat, ſcio quia ſum vicinus, vel quia ſum conjunctus, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1406. *numero.* 2. & Tiraquel. *de pœnis, cauſa* 23. *numero* 2.

Teſtis contra partem & pro ea teſtificans facit plenam probationem, *l. ſi quis teſtibus, Cod. de teſtibus*, Maſcard *de probat. concl.* 1235. Menoch. *conſ.* 361 *num.* 20. & *conſ.* 380. *num.* 9 Gabr. *commun. tit. de teſtibus, concl.* 1. *num.* 13. & 24. cum aliis citatis per Barboſ. ad Ordinat. *lib.* 3. *tit.* 55. *concluſ.* 1. *num.* 5.

Teſti

Digitized by Google

Teſtis falſum committens, *nos coſtumes*, & aliis accidentalibus, non punitur pœna ordinaria, falſi, nec ejus dictum annullatur, Mendez *in praxi, lib. 1. cap 2. num. 43.* Cot. *in memorab.* verbo *teſtis, pagina* 878. Cabed. *deciſ. 23. numero ult.* Maſcard. *de probat. concl.* 1040. *num* 4. Bobadill. *in polit. lib. 5. cap. 2. num. 50.* Farin. *de delict. p. 2. lib. 3. t. 7. q. 67. n. 126. cum ſequentibus.* Nec poteſt ex juramento calumniæ falſo querelari, Cov. *in cap. quamvis pactum, p. 1. §. 7. num. 7. de pact. lib. ſexto,* Clar. *lib. 5. §. fin. quæſt.* 45. *num.* 10. Maſcard. *concl.* 952. *num.* 19. Phœb. *deciſ. 69. n. 8. p. 1.* Idem procedit in depoſitionibus, Surd. *deciſ. 58. ad finem,* Phœb. *dicta deciſ. 69. & arreſto* 140. *dicta p. 1.*

Teſtes ſucceſſivè videntes per foramen non ſunt ſingulares, ſed conteſtes, & plenè probantes, cùm inter breviſſimum temporis ſpatium idem delictum continuatum viderint, Fr. Emman. Roderic. *tom. 2. quæſt. Regular. quæſt. 9. art.* 2. De teſtimonio ſenum contra Suſannam tradit gloſ. ult. ibi, & ubique recepta ac laudata, *in cap. nihilominus 3. quæſt. 9.* Panormit. *in cap. cum tu, num 2. de teſtibus* Farin. *in cap. cum Joannes, num. 91 de fide instrum.* Dec. *conſil.* 215. *col. 6.*

Teſtis per ſcripta teſtificari non poteſt, Barboſ. *in collect. ad. cap. ſecundò, qui matrimonium accuſare poſſunt, num. 2.*

Teſtimonium cæci admittitur in probatione adulterii, & prohibitione matrimonii nondum contracti. Farin. *in praxi crimin. p. 2. tit. 6. de opposit. contra perſonas teſtium, q. 61 n.* 33. ubi *num.* 34 declarat quando cæcus deponit de re quæ cadit ſub ſenſu auditus, ſecus ſi vellet deponere de iis quæ cadunt ſub ſenſu viſus, & *n.* 35. etiam limitat, ſi ageretur de matrimonio contrahendo, vel de jam contracto diſſolvendo, quia tunc cæci teſtimonium jure improbatur, nam parochus, & teſtes non videntes, ſeu cæci, ad matrimonium non ſufficiunt, ut notat Stephan. Gratianus *diſceptat. forenſ. cap. 649. n. 21. tom. 5.*

Teſtis interrogatus in una cauſa non facit fidem in alia inter alias perſonas, quando agitur de alia re, ut dicit communem Alexand. *conſil.* 212. *n.* 15. & 19. *libro* 6. quem refert Gratian. *forenſ. cap.* 753. *num. 6.*

Teſtes reperti poſt ſententiam quid operentur? Vide Menchac. *qq. freq. c. 31. n* 16.

Teſtes de ætate interrogantur, ut habetur in Ordinat. *lib. 1. tit. 85. in princip.* & ſumma cum ratione, ut de ætate conſtet, quia antiquior præſumitur ſcire melius veritatem, Alciat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 45. & ibi latè additio, & in teſtimoniis ſeniores præferuntur junioribus, Maſcard. *de probat. concluſ.* 1295. *num. 4.* Menoch. *de præſumpt. libro 6. præſumpt. 47. num. 3.*

Teſtis ſocius itineris non poteſt eſſe ille, qui fuit Socius injuriati in itinere, gloſ. verbo *eorum, in leg. item apud Labeonem. §. quis, ff. de injur.* reſolvunt Grammat. *dec. 25. num.* 1. & 2. Maſcard. *de probat. concl.* 1312. Azeved. qui plures citat, *l. 2. num. 56. tit. 8. lib. 4. nova recopilat.*

Teſtis non probat qui interfuit tractatui, & non concluſioni actus, *leg. eleganter, in princip. ff. de condict. indebiti.*

Teſtis ſi ſolus ſciat, non tenetur revelare in cauſis criminalibus, niſi ſequatur grave aliquod præjudicium Reipublicæ, proximi, aut ſubditi, & mandatum injuſtum judicis; & ſi teſtificetur, poteſt dicere quod neſcit Fr Emman. Roder. *tom. 2. qq. Regular. q. 13, art. 7.* Cabed. *deciſ. 79. p. 1.*

Teſtimonium unius non probat, ut latiſſimè refert Barboſ. *in remiſſ. ad Ordinat. lib. 3. tit. 55. in 1. Auguſt. Barboſa Repertor.*

concluſ. num. 1. cum ſequentibus, ubi ampliat & limitat Et teſtes duo ſufficiunt ad perfectam probationem inducendam in qualibet cauſa, tam profana, quàm etiam Eccleſiaſtica, vel ſpirituali. Farin. *in praxi crimin. tom. 2. tit. 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q. 63. c. 5. n.* 232. *cum ſeqq.* cum pluribus aliis citatis per Auctorem *in eo lect, ad cap. in omni negotio 4. n. 2. de teſtibus.*

Teſtis non tenetur reddere rationem dicti ſui, ſi de eo non fuerit interrogatus Barboſ. *dicto titul. cap. 53. in 4. concl. cum. 1. cum ſeq.* ubi multipliciter limitat.

Teſtes de credulitate non probant. Barboſ. *dicto tit. 55. in 5. concluſ. numero* 1. *cum ſequentibus*, ubi multipliciter limitat, de qua materia etiam agit Auctor *in cap. quoties 5. de teſtibus, & in addit. ad collect. pag.* 12.

Teſtis poteſt eſſe legatarius in teſtamento in quo legatum eſt ſibi relictum. Farin. *de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. q. 60. num.* 287. *cum ſequentibus.* Et executor teſtamenti non poteſt eſſe teſtis in negotiis per ipſum exequendis, Barboſ. *dicto tit. 55. in ſeptima concluſ. n.* 39. Et fideicommiſſarius univerſalis non poteſt eſſe teſtis pro teſtamento, in quo jubentur bona eidem reſtitui, ex citatis per eundem *dicta ſeptima concl. n. 42.*

Teſtis non poteſt eſſe tutor pro pupillo, Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. n. 89.* & citatis per eundem adde Rebuf. *de reprobat. teſtium. n.* 560. *cum ſequentib.* Farin. *de delict. p. 2. lib. 2. tit. 6. q. 60 n.* 272. *cum ſequentibus.*

Teſtis eſſe non poteſt fidejuſſor pro debitore ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concl. num.* 43. quibus adde Maſcard. *concl.* 1358. *num.* 23. Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c. 141. n. 34.*

Teſtis poteſt eſſe creditor in cauſa debitoris ſui, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concl. numero* 27. Et debitor in cauſa creditoris non poteſt eſſe teſtis, ut per citatos ab eodem *ubi proximè num* 31.

Teſtis non poteſt eſſe venditor in cauſa emptoris, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concl. n.* 92 quibus adde Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſſ.* 14 *n.* 59 & *in præfat. n* 26.

Teſtis non poteſt eſſe donans pro donatario, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſione, numero* 35.

Teſtis eſſe nequit advocatus in cauſa in qua eſt advocatus, propter præſumptam affectionem, & teſtimonium ferre non poteſt, ut per citatos à Barboſ. *in dicta ſeptima concl num.* 3. & per Auctorem *in cap. ex litteris, numero 2. de tranſact.* Et procurator in cauſa in qua eſt procurator, teſtis eſſe non poteſt, idem Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. num.* 74. & ibi citatis adde Pariſium *conſilio 169. cum.* 52. *vol.* 2. Auctor *in addit. ad collect. pag.* 45. *col.* 1. Et de procuratore revocato, vide Menoch. *de arbitr. q.* 73. *n.* 3. ubi *n.* 29. & *conſ.* 92. *n.* 86. quid patribus acquieſcentibus.

Teſtium dicta intelliguntur ſecundùm communem uſum loquendi, Rebuf. *de reprobat. teſtium. num.* 101. Et an interpretanda ſint contra producentem? Vide eundem *ubi proximè, n.* 9.

Teſtis infamiâ facti laborans non repellitur à teſtimonio in civilibus, Hyppolit. *conſ.* 74. *n.* 22. Azeved. *ad l. 2. tit 8. lib. 4. nova recopilat. num.* 18. *cum ſeqq.* Maſcard. *de probat. concl.* 1316. *num.* 59. Greg *l. 8. tit. 16. part.* 3. verbo *de mala*, Rebuf. *de reprobat. teſtium, n.* 233. *cum ſequentibus*, & *p.* 4. *conſ.* 39. *n.* 2. & *p.* 5. *q.* 141. *num.* 25. Cald. Pereira *in l. 1. unica, Cod. ex delict. defunct. p. 2. n.* 44. Et infamis infamia facti in criminalibus à teſtimonio

repellitur, ex Farin. *dicta q.56.n. 115. cum ſequentibus*, & de fallito, quod repellitur à teſtificando in cauſis criminalibus, tradit Maſc. *concluſ.738.* Item infamis infamia juris à teſtimonio repellitur, tam in civilibus, quàm criminalibus Farin. *in praxi crimin. tom.2. tit 6. de oppoſit. contra perſonas teſtium, q.56. art. 1. num.26. cum ſequentibus.*

Teſtis eſſe non poteſt ſocius omnium bonorum in cauſa ſocii, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. n* 80. Ubi idem reſolvit in ſocio alicujus rei particularis, & in ſocio familiari.

Teſtis non admittitur ſocius criminis, niſi veritas per alios probari non poſſit, idem Barboſ. *ubi proximè, d. num.*80. & ibi per eundem citatis adde Menoch. *de arbitr. caſu* 474. *à numero* 13. Maſcard. *de probat. concluſ.* 1311. *numero* 9. *& concluſ.* 1359. *numero* 19. Rebuff. *de probat. teſtium, numero* 483. *cum ſequentibus*, Flamin *de reſignat lib.*14. *quaeſt.* 10. *à num.*1. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.*2. *dec.*80. *numero* 8. *& dec.* 291. Auctor *in addit. ad collect. pag.*46. *col.*2. *in fine.*

Teſtis eſſe non poteſt cedens pro ceſſionario, ex citatis per Barboſ. *in dicta ſeptima concluſ. numero* 17.

Teſtimonium ferre non poteſt judex in cauſa coram eo pendente, ex citatis per Barboſ. *in dict.* 7. *concluſ. n.*52.

Teſtimonio non admittitur inimicus. Farin. *in praxi crimin. tom.*2. *tit.*6. *q.*53 *num.*3. *cum multis ſequentibus*, ubi ampliat, & limitat. Et inimicus reconciliatus repellitur à teſtimonio, *cap. accuſatores* 3. *q.* 5. Menoch. *de arbitr. lib.*1. *q.*28. *n.*8. *& conſ.*1. *n.* 247. Clar. *lib.*5. *§. fin. q.*24. *num.*6. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 2. *quaeſtio. Regular. quaeſtio.*15. *art.* 3. *verſ.* 10. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 1. *deciſ.* 168. Cened. *ad Decretal. collect.* 129. *numero* 2. Si verò cauſa inimicitiae jam dudum ſit extincta, & amicitia longo tempore confirmata, & pax ſequuta, repelli non poterit tanquam inimicus, gloſſ. verbo *inimicitias, in cap. per tuas* 32. *de ſimonia*, Maſcard. *de probat. concluſ.*899. *num.* 10. *& concl.* 1046. *n.*21. Farin. *de delict. p.* 1. *libro* 1. *titulo.* 5. *quaeſt.*49. *n.*109. *cum ſeq. & tom.*1. *tit.*6 *q.*53. *n.*58. *cum ſeqq.* & ad propoſitum vide Ordinat. *lib.*3. *tit* 58. *§.* 7. *&* 8.

Teſtes qui dicunt contractum eſſe geſtum praeſentibus talibus, & interrogati quibus, dicunt nullis, an ſuſtineantur eorum dicta? Vide Maſcard. *de prob. concl.*1200. *n.*10. Ubi quod probant intelligentes, exceptis talibus.

Teſtis idoneus non eſt pauper, vel omni exceptione major, Barboſ. *in d* 7. *concluſ. num.*72. Ubi plures citat.

Teſtes indignos an poſſit judex ex judicio repellere? Vide Rebuff. *de reprobat teſtium, n.*11.

Teſtibus parentibus fides non adhibetur, Ordinat. *lib.*3. *tit.*58. *§. fin.* Rot. Genuenſ. *deciſ.*182. Cald. *conſil.*2. *n. num.*21.

Teſtes ſuſpecti admittuntur ad probandam innocentiam, Maſcard. *de probat. concluſ.* 26. *numero* 6. *& concluſ.*491. *num.*4. *& concluſ.*1359. *n.*16. Menoch. *de praeſumpt. lib.*5. *praeſumpt.*3. *numero* 51 *& praeſumpt* 48. *numero.* 7. Mendez *in praxi Luſitan. libro* 5. *c.* 1. *num.*80.

Teſtis eſſe non poteſt ſollicitator in eadem cauſa in qua ſollicitavit, ex citatis per Barboſ. *in dict.* 7. *concluſ. num.* 81. quibus adde Rebuff. *de reprobat. teſtium, numero* 499. *cum ſequentibus*, Cald. *conſil.*24. *num.* 23.

Teſtis eſſe non poteſt affinis pro affine, Maſcard. *de probat. concluſ.*68. *& concl.* 1357 *num.* 42. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.*80. *n.* 9. & de affine vide Reb. *de reprobat. teſtium, num.*8. Farin. *de delictis, p.*2. *lib.*2. *tit.* 6. *q.* 56. Et licet affinis in civilibus non repellatur, tamen eſt ſuſpectus, Cald. *in memorab.* verbo *teſtis, pag.*879 Et affinitas non repellit teſtes in cauſa civili, quando eſt tranſverſalis, multum tamen diminuitur de fide, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 177. *n.*8. *&* 9. Et ſi cum affinitate concurrit paupertas, rejicitur teſtis, Menoch. *de arbitr. caſu* 96. *n.* 8. Et quid in criminalibus? Vide Clar. *lib* 5. *§. fin. q.*24. *n.*11. *Hyppolit. conſ.*68. *n.*20. *& conſ.* 113. *n.* 27. Et conſanguineus non poteſt eſſe teſtis pro conſanguineo, Maſcard. *d. conſ.* 1357. *n* 43. *& concl.*412. Menoch. *conſ.* 31. *n.*29. Et conſanguinei tranſverſales non impediuntur ferre teſtimonium pro tranſverſali, idem Menoch. *conſ.*199. *num.* 37. Et conſanguinei teſtes non recipiuntur in cauſa criminali, Maſcard. *d. concl.* 412. *n.*6. Et conjunctus pro conjuncto non admittitur in cauſa criminali, idem *conſ.*408. *n.* 12. Et teſtis quo pacto teſtificari debeat de conſanguinitate? Vide Tiraquel. *de retract. lig. gloſſ.* 26. De fratre? vide Rebuff. *de reprobat. teſtium, n.* 218. & Farin. *de delict. tom.*2. *tit.*6. *de oppoſit. contra perſonas teſtium, q.* 55. *reg.*1. *n.*84. *cum ſeqq.* ubi aſſerit quod frater pro fratre non eſt idoneus teſtis, nec legitimam facit probationem, ibique hanc regulam multipliciter ampliat & limitat.

Teſtis ſine manibus idoneus non eſt, quia jurare non poteſt, Maſcard. *de probat. concluſione,* 1358. *numero* 42.

Teſtis inhabilis & minùs idoneus, cum aliis idoneis conjunctus fidem facit, & probat. Hyppolit. *in l. de minore, § Tormenta, num.* 11. *ff. de quaeſt. & conſil* 68. *n.*25. *& conſ.*84. *n.*28. *& conſ.*11. *n.* 30. *& conſil.*127. *num.*21. Gom. *tom.*3. *variar. cap.* 12. *num.* 21. Menchac. *controverſ. frequent. cap.*33. *numero* 15. Menoch. *de praeſumpt. lib.*2. *praeſumpt.* 61. *numero* 19. Maſcardus *de probat. concluſ.* 897. *numero* 25. *& concluſ.*1356. *numero* 74. *& concl.* 1359. *num.* 13. Cot. *in memorab.* verbo *legalitas unius*, & verbo *teſtis, pag.*880. Surd, *deciſ.* 53. *num.* 26. Tiraquell. *de poenis, cauſa* 51. *numer.* 121. Farin. *de delict. part.* 2. *lib.*2. *tit.*6. *q.*62. *num.*328. Cur. Philip. *p.* 1. *§.* 17. *num.*15.

Teſtimonium poſt datum optima practica eſt, ut legatur teſti, de qua praxi Bald. *in l. ult. Cod. plus valere quod agitur*, relatus à Rota Rom. per Farin. *deciſ.* 1390. Vide Gregor. Lopez *ad l.* 38. *titul.* 16. *part.*3. *lit. G.*

Verbo Titulus.

Titulum ſeu inſtrumentum poteſt judex ex officio cogere, ut pars exhibeat in judicio, aliàs quod poſtea eo non poſſit juvari, juxta text. *in l. non alienum eſt, ff. de interrogator. action.* & doctrinam Innocentii *in c. G. Perpetuus, de fide inſtr.* de qua Dec. *in cap.*1. *de probat num.* 66. Jaſ. *in l. Si apud quem, num.*9. *Cod. de edendo*, Covarruv. *lib.*1. *variar. caput.*8. *numero* 4. Valaſc. *de jure emphyt. quaeſtio.*8. *numero* 19. *juncto num.*6. Avend. junior. *ad libro.* 41. *Tauri, gloſ.*4. *n.*91. Azeved. *l.* 2. *tit.* 1. *numero.* 2. *cum ſequent. lib.*4. *nova recopilat.* Cened. *ad Decretal, collect.*144. *n.*70. & 71. quamvis Reus non teneatur edere propria inſtrumenta contra ſe Actori, per text. *in l. ogi* 11. *Cod. de petit. haeredit.* & ex citatis per Barboſa. *in collect. ad cap.*1. *in fine de probat.* Et poſſeſſor pacificus tenetur probare, & oſtendere titulum, cum ſuperior ex officio requirit, Maſcard.

Digitized by Google

de probat. concluſione 1372. *num.* 18. Cov. *in reg. poſſeſſor, p.* 2. §. 10. *num.* 9. *col.* 2. Flamin. *de reſignat. lib.* 12. *quæſt.* 14. *n.* 35. *cum ſequentibus*, Ricc. *in collect.* 889. Barboſ. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 57. *num.* 223. Et de emphyteuta idem reſolvit Cened. *dicto collect.* 144. *num.* 70. Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 188. *n.* 31. *cum ſequentibus*, Rebuf. *in l.* 1. *ff. de edendo, n.* 4. Et de Vaſſallo vide Bernard. græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 69. *in conſiderat.* Et tenetur emphyteuta indicare domino directo confinia, Ricc. *p.* 5. *collect.* 1489. vulgò *monſtrar todas as terras do caſal, è con quien parten ſe as quiſer ò ſenhonro ver è atombar ou demarcar*; Et quid de titulo ſui prædeceſſoris? Vide eundem *collect.* 1784. *dicta p.* 5. & titulum rei quam poſſidet nemo cogitur oſtendere, ſecus eſt in emphyteuta. Barboſ. *ad c. conſtitutus* 47. *n.* 3. & 4 *de elect.* de quo etiam vide eundem *d. c. Ordinarii* 3. *de offic. Ordin. libro ſexto.*

Titulum beneficii vel Ordinis non tenetur quis iterum oſtendere, nec cogendus eſt elapſis decem annis, poſtquam Ordinarius vidit & probavit, Menoch. *illuſtr. c.* 61. *num.* 5. & *de ſucceſſ. reſolut.* §. 5. *n.* 25. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *q.* 132. *n.* 46. & *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. n.* 272. & *n.* 301. & *remed.* 15. *n.* 461. Hyppol. *conſ.* 10. *num.* 28 Cald. *de renovat. q.* 15. *n.* 27. *cum ſequentibus*, Tiraq. *de præſcript. pag.* 95. *verſ. ſextò*, Azeved. *l.* 2. *n.* 5. *cum ſequentibus, titul.* 1. *lib.* 4. *novæ recopilat.* & Maſcard. *de probat. concluſ.* 1372. Quid ſi probetur de intruſione, vel vitioſo ingreſſu? Vide eundem *concluſ.* 1371. *n.* 125. *cum ſequentibus*, ubi quod poterit poſſidens removeri.

Titulus coloratus in materia beneficiali dicitur, quando fuerit habitus ab eo qui de jure communi, vel ſpeciali habet poteſtatem conferendi beneficium, quamvis fuerit nullus ex defectu accipientis Panorm, *in c. cùm noſtris, de conceſſ. prebenda, n.* 23. poſt Calder. ab eo relatum: ſequitur Coſm. *in pragmat. titul. de pacific. poſſeſſor in princip. in gloſſ.* verbo *coloratum, colum.* 3. & inde Rebuf. *in tract. de pacific. poſſeſſor. n.* 42. *cum ſequentibus*, Gom. *in reg. de triennali, q.* 27. qui reſolvunt quod poſſeſſio beneficii incolorata eſt quando non juvatur titulo colorato, ſed ſolùm titulo incolorato, qui talis erit quando habitus fuerit ab eo qui nullam habuerit poteſtatem conferendi beneficium ſic poſſeſſum: & Valaſc. *conſult.* 79. *num.* 5. ait quod ubicunque non eſt defectus in conferente beneficium, nec inducitur privatio à jure, vel ab homine, talis poſſeſſio eſt colorata, atque omnis ille qui habet collationem ab eo qui prohibetur ipſo facto conferre à jure, vel ab homine, dicitur non habere titulum coloratum, quia talis eſt intruſus, ideo *in dicto c. cùm noſtris*, poſſeſſio beneficii judicatur colorata, & tanquam talis exprimenda eſt in literis Apoſtolicis ad idem beneficium, quia titulus ejuſdem poſſeſſionis coloratus erat, utpote concurrentibus prædictis qualitatibus neceſſariis ad titulum coloratum: è contra verò beneficii poſſeſſio, de qua *in c. literas, eo tit. de conceſſ. prebendæ* ideo judicatur incolorata, & tanquam talis non eſt neceſſariò exprimenda in literis ad idem beneficium, quia titulus ejuſdem poſſeſſionis non erat coloratus. Et titulus coloratus ſufficit quod oſtendatur, & non exigitur exacta tituli probatio, Menoch. *de interdict. remed.* 15. *recuper poſſeſſ. n.* 463. Flor. *var. lib.* 1. *q.* 4 *n.* 41. & vide Valaſc *conſult.* 79. *num.* 6. Ubi quando quis dicatur intruſus, & *n.* 7. quod reſervatio Papæ diſcolorat titulum, habita ab alio, & *num.* 8. quod decretum irritans diſcolorat titulum.

Titulum qui dicit habere in articulis: & poſtea eum non invenit, malam cauſam fovet, *l. fin, Cod. de fide inſtrument.* Bald. *conſ.* 406. *in fine, lib.* 4. cum aliis citatis per Aym. *conſil.* 171. *num.* 6. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *cap.* 91. *n.* 4 & *lib* 5. *cap.* 3. *n.* 90. & *numero* 105.

Titulum nullum in poteſtate ſua habens præſumitur habere ſcientiam rei alienæ, juxta reſoluta per Surd. *conſ.* 4. *numero* 8. & *deciſ.* 288. *num.* 54. Gabr. Pereira *deciſ.* 24. *num.* 10. Cald. *reſp.* 5. *pro monaſterio de Oſſera, num.* 3.

Tituli initium ubi apparet, omnia ſequentia videntur continuata ratione ejuſdem tituli. Petr. Barboſa *ad l.* 2. *numero* 310. *Cod. de præſcript.* 30. *vel* 40. *an.* ubi *numero* 311. quod titulus verus ubi apparet, nunquam ex tempore præſumitur variatus: & *numero* 31. quod titulo locationis temporalis ubi conſtat rem perveniſſe ad colonum, non poteſt colonus prætendere ſe præſcripſiſſe jus coloniæ perpetuæ.

Titulus non inducitur ex ſolo curſu temporis, *l. non quemadmodum, ff. de judic. l. obligationum*, §. *placet, ff. de action. & obligat. l. nulli, C. de rei vendic.* Dec. *conſ.* 144. *n.* 3. Balb. *de præſcript.* 1. *p.* 3. *principal. q.* 10. *n.* 21. Surd. *de alim. tit.* 8. *privil.* 22. Et titulus præſumitur ex poſſeſſione decennali, Garc *de benef. p.* . *c.* 4. *n.* 29.

Titulus præſumptus induci non poteſt ubi conſtat de initio tituli quod fuit ex locatione & ſimplici colonia, Clar. §. *emphyteuſis, q.* 1 *verſ. ſed pone*, Ruin. *conſ.* 63. *n.* 21. *lib.* 1. Pariſ. *conſ.* 23. *n.* 11. *lib.* 4. Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 108. *num.* 10. Gam. *dec.* 245. *numero* 10. & *deciſ.* 297. *numero* 4. Et vide Gab. Pereira *deciſ.* 37. Et præſumptio cedit veritati, *l. ille aut ille* §. *cùm in verbi, ff. de legat.* 2. *l. continuus*, §. *cum ita ff. de verbor. obligat.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *præſumpt.* 31. *numero* 4. Guter. *in l. nemo poteſt, à numero* 187. *ff. de leg.* 1 Gam. *dec.* 244 *numero* 10. Et quando tempus concurrit cum titulo, non attendimus niſi ad vires tituli, Paul. *conſ.* 424 *numero* 2. *lib.* 2. Aym. *de antiquit. temporum*, §. *materia iſta, numer* 3. Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 6. *num.* 65. Mex. *in tract. taxæ panis, q.* 1. *numero* 137. Et ad præſumendum titulum emphyteuſis ſæcularis requiritur tempus triginta annorum, in emphyteuſi verò Eccleſiaſtica quadraginta annorum, ut per Gam. *dec.* 127. & 244. *aliàs* 245. & *deciſ.* 276. & 297. Camil. Borel. *in ſumma deciſ. tit.* 33. *numero* 371.

Verbo TORTURA.

TORTURÆ indicia quæ ſint? Vide Menoch. *de præſumpt. lib.* 1. *quæſt.* 89. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 3 *collect.* 730. & *p.* 4. *collect.* 1178. Fr. Eman. Roderic. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 19 *art.* 3. Et de minore vide Clar. *lib.* 5. §. *fin. quæſt.* 64. *numero* 21. Et de prægnante vide *quæſt.* 97. *numero* 5. Valaſc. *alleg.* 85. *numero* 4. & 5. Ubi quod permittitur impunè maritis uxores etiam prægnantes propter crimen adulterii occidere. Et pro quo delicto debet quis ſubjici torturæ? Vide Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *deciſ.* 22. Et quando teſtes poſſint ſupponi torturæ? Vide eundem *deciſ.* 245. *dicta p.* 2. Et an tortura poſſit dari in pœnam? Videndus eſt idem Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.* 363. Et tortus ſine legitimis indiciis non debet condemnari, licèt perſeveret in confeſſione delicti. Mart. *de juriſdict. part.* 4. *cent.* 2. *caſu* 139. *numero* 20. Et vacillatio, titubatio, trepidatio, tremor, timor, pallor, & ſimilia ſigna faciunt contra reum indicium ad torturam. Farin. *de delict. tom.* 1. *tit.* 5. *quæſt.* 52. *n.* 40. ubi *n.* 41. conſiderat declinationem oculorum Rei verſus terram, & *num.* 42. agit de eo qui erubuit, & mutavit

Digitized by Google

colorem, & n.43. reddit rationem hujus concluſionis, quia erubeſcere, pallere, & inconſtanter loqui ſunt ſigna malæ conſcientiæ, & ſecundum Ovidium: *O quàm difficile eſt crimen non prodere vultu.* Et ex vultu cognoſcitur dolor & alacritas cordis, & ſic culpa, vel innocentia Rei, quorum primum mœſtitiam, alterum verò cordis lætitiam in oculis hominis præ ſe fert, & ut ait Cic. in Piſonem 1. *Vultus eſt ſermo quidam tacitus mentis*, & idem inquit in 2. de Orat. *Senſus animi judicat, imagoque eſt animi vultus, & indices oculi.* Deinde Demoſthenes in Orat. de falſa legat. dixit: *Conſcientia ſcelerum eripit audaciam linguam reprimit, obturat os, angit, ſilentium imponit.* Et ut dicit Senec epiſt. 98 *Proprium quidem eſt nocentium trepidare.* Accedit huc quod Eccleſiaſticus inquit: *Cor hominis immutat faciem illius, ſive in bono, ſive in malo*: tum illud Sapientis in Proverb. *Pavor iis qui operantur malum* & in lib. Sapient. *Cum ſit timida nequitia, teſtimonium dat condemnationis*; ſemper enim præſumit ſæva perturbata conſcientia, & animus impudicus præſumitur ex oculo impudico, *c. nec ſolo.23. q.2.* Maſcard. *de probat.concluſ.99.n.4.*

Verbo TRANSACTIO.

TRANSACTIO nulla eſt, ſi lis non extet, & partes fingendo litem non faciunt quod ſuſtineatur tranſactio, *l.ſi cum lis, & l. cum enim ff. de tranſact.l.2. Cod. eod.tit.* Surd. *deciſ.131. n.20. & deciſ.185.n.9.cum ſeqq.* Cardoſ. *in praxi jud. & advoc.* verbo *tranſactio, num.3.* & tranſactio facta ſuper lite affectata non nocet, Surd. *de alim. titul.7. quæſt.16.num.101.*

Tranſactione non habetur reſpectus ad valorem rei, ſed ad jus quod pars habere poteſt, quod requirit teſtimonium juris peritorum, Tiraquel. *in l. ſi unquam,* verbo *donatione largitus, num.* 199 *Cod. de revocandis donat.* Menchac. *uſufrequent lib.3. c.61. n* 10. Et habetur reſpectus ad dubium litis eventum, Barboſ. *in remiſſ.ad Ordinat. lib.4. tit.13.§.6. num.6.* Et veniens contra tranſactionem juratam patitur pœnas, *l.ſi quis major, Cod. de tranſact.* Et vide Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part. 2. collect.* 347.

Tranſactio facta ſuper bonis majoratus in præjudicium ſucceſſorum non valet, Gregor. *lib.10. titul. 18. part.4.* gloſ.magna *col.5.* Gom. *l.40. Tauri, num.* 80. Pinel. *in l.1.Cod.de bonis maternis, p.3.n.46. ante finem, & num.50.verſ.octava, limitatio*, quorum opinionem veram eſſe, & in forenſibus controverſiis receptam aſſerit Molin. *de primogen.lib.4. cap.9.n.10.* Et quando inſtitutio habet prohibitionem de non alienando, filius poteſt venire contra tranſactionem, etiamſi de hæres patris, idem Molin. *dicto lib.4.c.1.n.17* & Vide Cald. *de renovat.q.16.n.30. cum ſeq.* Ubi quod alienatio bonorum majoratus eſt nulla, adeo ut neque pretium teneatur venditor reſtituere.

Tranſactione inducitur novatio, Gabr. Pereira *dec.20. num.1.* ubi etiam *dec.17.n.5.* quod novatio non inducitur quando accepti ſunt fidejuſſores pro re judicata, quia poteſt agi ex ſententia, & an ex novatione ceſſet effectus executivus ſententiæ? vide Cald. *qq.forenſ.lib.1.c.35.* ubi agit ex novatione, de qua etiam Seſſ. *Aragon.dec.133. & 202. num. 9. cum ſequentibus.*

Tranſactio non poteſt fieri ſuper alimentis futuris ſine ſuperioris auctoritate, *l.cum 11.ff. de tranſact. l.de alim. C.eod.tit.* Surd. *de alim.tit. 8. privil. 56. num.1.* Et probat. Monet *de diſtribut.quotid.p.3. q.5 n.19* ubi *n.20.* quod ſuper penſione Eccleſiaſtica in futurum ſolvenda, vel non, quæ datur pro alimentis, tranſigi non poteſt ſine ſuperioris auctoritate: & *n.23.* quod ſuper præteritis alimentis tranſigi poteſt, ex text. *in dict. l. de alimentis*, Surd. *dicto privil.56.n.94.*

Tranſactio & compromiſſum æquiparantur Auth. *ut differentes judices, §.1.collat.9.* Auth. *ſi verò contigerit. C.de judic.* Alex *conſ.22. n.3. lib.1.* Cepol. *conſ.25.n.11.lib.2.* Alciat. *in l. cum te, num. 4. Cod. de tranſact.* Tiraq. *ad leg. connubial.gloſ.5.n.205.quæſt.* 20. Molin. *de primog lib.4. c.9. n.1.* Tranſactio ac res judicata æquiparantur, *l.2 ff.de jurejur.*

Tranſactio, conventio, & remiſſio de futuro circa quotidianas diſtributiones malè perceptas retinendas, licèt omnino prohibita ſit, neque tutum reddat earum retentorem tamen probabile eſt, non eſſe prohibitam remiſſionem de præterito, modo nulla præceſſerit conventio, nullaque fraus ſubſit, Monet. *de diſtribut.quotid.p.3.quæſt.5.n.8. cum ſequentibus.* Et ubi dubium aliquod vel controverſia oriatur ſuper diſtributionibus præteritis, hoc eſt quarum percipiendarum dies jam ceſſit, ſive perceptæ fuerint, ſive non, tranſigi poteſt etiam ſine ſuperioris auctoritate: ſuper futuris autem, ſeu ſuper jure illas in futurum percipiendi ſine hac auctoritate non poteſt, idemque procedit quamvis juramentum intercedat, ibidem *num.14. & 15. juncto num. 21. & 22. & n.26.* limitat in amicabili compoſitione, quæ gratis fiat: & *num.17.* niſi detur pro ſpirituali aliud ſpirituale, quia tunc licita erit tranſactio, & *num.10.* intelligit quoad evitandam ſimoniam, nam quoad validitatem requiritur ſuperioris auctoritas.

Verbo TRIBUTA.

TRIBUTA & onera realia quæ præſtantur à re vel occaſione rei, ſolvere tenetur emphyteuta, non dominus. Declara cum Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.17.* & Barboſ. *in cap. tua 26. de decimis, n.13.* ubi refert quod tributum ex certo fundo debitum, cùm ſit onus reale, tranſit in quemlibet poſſeſſorem: & idem in fundo emphyteutico, & quod cenſus poſſeſſor pro præteritis redditibus tenetur non excuſſo principali venditore, & beneficii poſſeſſor pro præteritis penſionibus conveniri poteſt. De antiquitate tributorum vide Fr. Hieronym. Roman. *p.1. de Republica gentilica, lib.4.c.32.*

Verbo TUITIVA.

TUITIVÆ judicium eſt ſolum quoddam præparatorium judicium Ordinarii, & ſine præjudicio ipſius in cauſa poſſeſſionis, & proprietatis, ut ita plurie s obtinuiſſe in facto dixit Ceval. *commun. contra commun. p.4. quæſt.897.n.946.* Cov. *pract. cap.17. à princip.* Menoch. *in prælud. recuper. num.28.* refert Gabr. Pereira *de manu Regia, p.1. c.21. num.15.* Juſtificatio ſummaria debet præcedere tam circa poſſeſſionem impetrantis, quàm circa perturbationem adverſarii, citata parte, Valaſc. *tom. 1. conſult.79.num.14.* ubi *num 12.* quod debet juſtificare ſe poſſediſſe tempore impetrationis tuitivæ, & *n.13* quod valet contra quemcunque, & vide Gabr. Pereira *dicto c.21.n.16.* Ubi quod licèt clauſula, citatis partibus, ſolita poni in tuitivis, non exprimatur, tamen tacitè intelligitur, & videtur expreſſa ex reg-

Digitized by Google

reg. text, *in l. quod ſi nolit, §. quia aſſidua, de ædilitio edicto*.

Tuitivæ chartæ conceduntur ratione voluntariæ juriſdictionis, & ex mera gratia Principis, abſque reſponſione judicis & citatione partis, cùm agitur de manutentione, & reſponſione poſſeſſionis, Ordinat. *lib. 3. tit. 85. §. 1. & 2.* Et quod pendet à gratia Principis, non coarctatur meta aliqua temporis, *reg. decet gratiam Principis eſſe permanſuram. ff. de reg. juris, & reg. l. ſufficit, ff. de condict. indebiti*. Et adde hic quod ſubreptitia charta non expreſſa cauſa, quæ ſi expreſſa fuiſſet, difficiliorem redderet Superiorem ad concedendum, non valet, *cap. poſtulaſti 27. de reſcriptis, c. 2. eod. tit. l. fin. in princip. C. de diverſis reſcriptis*, Barboſ. *d. clauſula 166. n. 4.* inter tractatus legales, ſi preces veritate nitantur. Et ſubreptionis vitium in proviſione ſi arguatur tempus, in quo illata fuit ſupplicatio, attenditur, Cabed. *p. 1. dec. 132. n. 4.* & vide Gabr. Pereira *dicta p. 1. cap. 8. n. 11.* Ubi Bobadil. *in Polit. lib. 2 c 18. n. 194.*

Tuitivas chartas dare ad Regem ſolum pertinet, vel ad officiales ab illo ad id deputatos, Ordinat. *dicto tit. 35. §. 1. e no Regimento dos Dezembargadores do Paco, §. 116.* Cened. *dec. 71. p. 2.*

Tuitiva veris poſſeſſoribus conceditur, Valaſc. *dicta conſ. 79.* quem vide *n. 15. & 18* Ubi de modo procedendi in tuitiva.

Tuitivam impetrans in cauſa beneficiali manuteneri non debet, niſi de colore tituli doceat, Cov. *pract. c. 23. poſt n. 4.* de quo vide Cald. *forenſ. lib. 1. q. 25. à n. 29.* In tuitiva Princeps occurrit ſoli violentiæ ſe opponens, quæſtionem juſtæ, vel injuſtæ poſſeſſionis ſuo judicio competenti remittens, apud quas partes agere poſſunt, ſicque tuitivæ verba inſinuant, ibi: *contra elle pretender algun dereito, &c.* Valaſc. *dicta conſult. 79. n. 15. & 16.* Alia de Tuitivis vide per Gabr. Pereira *dicto c. 21. per totum*.

Verbo TUTELA, TUTOR.

TUTOR de ſuo non tenetur ſolvere pro pupillo, *l 1.* & ibi Bald *C. ne fiſc. vel privatus*, Duenh. *reg. 175. verſ. limita octavò*, Jaſ. *in l. 4. in princ. n. 10. ff. de re jud.* Parlador. *lib. 2. rer. quotid. cap. fin. 4. p. § 3. n. 1. & 5. p. §. 6. n. 14.* Rebuf. *ad leges Galliæ. tom. 1. art. 2. gloſ. unica, n. 96. cum ſequentibus*. Limita ſi nomine pupillorum, vel adultorum calumnioſas intentet actiones, per text. *in l. non eſt ignotum, Cod. de adminiſtrat. tutor.* Bart. *in l. 4. in princip. ff. de re judic.* Duenh. *ubi proximè*, Surd *de alim. tit. 1. q. 48. n. 33.* Menchac. *controverſ. uſufrequent. c 9. n. 10.* Menoch. *conſ. 145. n. 15.* Barboſ. *in l. eum qui temerè ff. de jud. n. 17.* Cavalc. *tract. de tutore, n. 50. cum ſequentibus*, Rebuf. *ad leges Galliæ, tom. 3. tract. de Expenſis, art. unico, gloſ. unica, n. 56. p. 881.*

Tutor in rebus ſpectantibus ad pupillum videtur contrahere nomine pupilli, Seſſ. *Aragon. dec. 86. n. 4. tom. 1.*

Tutor tunc ſolvet de bonis ſuis quando conſtiterit de debito & impotentia ſolvendi, juxta text. *in l. tutor conſtitutus 16. ff. de adminiſtr. tutor.* cum citatis à Jaſ. *in l. periculum, ff. ſi certum petatur*, Menoch. *de arbit. caſu 204. n. 31.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore, n. 7 C. de in integrum reſtit. min.*

Tutor ſi extra territorium debitores convenerit, litigabit expenſis pupillorum, ut probat text. *in l. 1. § ſi pupillos, ff. de tutel. & ration. diſtrahend.* reſolvit Surd. *de alim. tit. 1. q. 47. n. 5.*

Tutor omnes res deſcribere tenetur in inventario alias ſi eas non appoſuit, dolo feciſſe videtur, Barboſ. *l. tutores 24. n. 7. C. de adminiſtrat. tutorum.*

Tutor poteſt non deſcribere in inventario debita, quorum non extant ſcripturæ, ut reſolvit Bart. *in l. tutor qui repertorium, in fine verſ. ſecunda concluſio, ff. de adminiſtrat. tutor.* Et eſt receptum, ut per Surd. *dec. 222. n. 8.* Valaſc. *de partit. c 8. n. 12.* & de tutore qui non deſcripſit res pupulli in inventario, vide Menoch. *de præſumpt. lib. 5. q. 3 n. 67.* Ubi refert quod tutor qui non deſcripſit bona pupilli in invẽtario, dicitur non ſervaſſe promiſſa, & præſumitur, in dolo, & *n. 93.* quod tutor, vel adminiſtrator, qui reliquatum non reſtituit, in mala fide eſſe cenſetur.

Tutori debent computari expenſæ neceſſariæ factæ cum pupillis, aliàs locupletaretur cum jactura aliena, *l. nam hoc natura, ff. de condict. indebiti*, & officium ſuum nemini debet eſſe damnoſum, *l. ſed & ſi quis, ff. quemadmodum teſtam. aper.* & pro alieno commodo non debet quis jacturam ſentire, *l. ſi quando, C. de teſtibus* Surd. *de alim. tit. 7. q. 37. n. 55.* *Tutelam* qui allegat interveniſſe, debet probare. Bart. *in l. legitima, ff. de legitimis tutor.* Rot Rom. ex Farin. *deciſ. 201. n. 2 & n. 8.* facit & Ordinat. *lib. 4. tit. 102. in principio*. Et tutela debet probari per ſcripturam. Maſcard. *de probat. concl. 1393.* Surd. *deciſ. 23. num. 5.*

Tutor non poteſt emere res pupilli, Maſcard. *de probat. concl. 1391. n. 12.* Menoch. *de arbitr. caſu 459. n. 9.* Paul. Montan. *de tutel. c. 30. n. 91.* Secus eſt finita tutela. Flor. ad Gam. *deciſ. 217.* Molin. *de juſtit. tract. 2 diſput. 224. verſ. res minoris*.

Tutor habet 50. dies ad ſe excuſandum, *l quinquaginta, ff. de excuſat. tutor. § qui excuſare, Inſtit. eod. tit.* Guter. *de tutel. p. 2. c. 21. n. 33. & 34.* & plures excuſationis cauſas vide *in l. 2. & 3. tit. 17. part. 6.* ubi Gregor. & Barboſ. *ad legem matres 2. n. 8. C. quando mulier tutelæ officio fungi poteſt*, & in Auth. *matri & aviæ, C. eod. tit. n. 11.*

Tutorem debet dare judex domicilii defuncti, *l. 12.* & ibi Gregor *tit. 16. part. 6.*

Tutor excuſatur habens quinque filios naturales, & legitimos, & amiſſos in bello, Guter. *de tutel. p. 1. c. 21. fol. 289*

Tutela debet probari ab inventario, gloſ *in l. cùm de lege, ff. de probat.* Bart. *in l. Titia textores, ff. de legat. 1. & in l. 1. C. de exactor. tributorum, lib. 10.* cum aliis, de quibus Maſcard. *de probat. concluſ. 834. n. 35* Menoch. *conſil. 98. n. 50. & conſ. 122. n. 10. & conſ. 199. num. 3.*

Tutor dandus eſt clerico minori per judicem Eccleſiaſticum, Cabed. *p. 1. dec. 80. n. 1* ubi *n. 2.* quod Clerico mente capto, & prodigo curator dandus eſt per judicem Eccleſiaſticum, & *n. 3.* quod curator ad litem clerico minori, qui in judicio ſæculari litigat, dari debet per judicem laïcum, & *n. 4* quod emancipatio, quæ fit de filio clerico, per patrem, coram judice laïco fieri debet. Et tutor clerico à temporali præſide datus bona Eccleſiaſtica adminiſtrare non valet Cald. *de nominat. q. 21. n. 50.*

Tutor tenetur reddere rationem, Ordinat. *lib. 1. tit. 61. §. 29 & tit. 87. § 49. l. 1. §. officio, ff. de tutel. & ration. diſtrah. l. rationes, l. adverſus, C. de admin. tutor.* Menoc. *de arbitr. caſu 209.* & tenetur ſolvere de ſuis bonis quod amiſſum eſt culpa ſua, *l. ſi tutor conſtitutus 36. ff. de adminiſtr. tutor. l. 2. C. arbitrium tutelæ, l. 2. C. ſi tutor vel curator non geſſerit.* Menoc. *ubi proximè n. 32.* Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſine curatore n. 7. C. de in integrum reſtitut. min.* & tenetur tradere quod accepit reddita ratione, *l. cùm ſervus 81. ff. de condit. & demonſtr.* Menoch *ubi proximè, n. 21* optimè Joan. Garc. *de tutel. p. 3. c. 1. n. 120 cum ſequentibus, p. 391.* Paul Mont. *de tutelis, c. 36. p. 185.*

LITE

Digitized by Google

LITERA V.

Verbo VALOR.

VALOR rei quomodo probetur? Vide Menoch. *conſil.* 343. *numero* 24. *cum ſequentibus*, & *conſil.* 358. *numero* 14. *cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptationum forenſium. capite* 510. & *capite* 600. *numero* 20. *cum ſequentibus*, ubi de peritis, & illorum æſtimatione.

Valor annuæ præſtationis debet calculari habito reſpectu ad fructus 20. annorum, Joſeph, Ludiſ. *deciſ. Peruſ.* 65. *num.* 14. Menoch. *conſ.* 343. *n.* 24. & *conſ.* 358. *num.* 20. Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 41. *n* 2. Cald. *forenſ. q.* 10. *n* 10. Grat. *forenſ. c.* 545. *n.* 13. *cum ſequentibus.*

Verbo VASSALLUS.

VASSALLI nomen unde dicatur? Vide Mart. *de juriſdict. p* 4 *cent.* 2. *caſu* 288.

Vaſſalli tenentur aſſociare dominum ad bellum proficiſcentem ſuis expenſis, & non expenſis domini, ut expreſſe tradit Albert Brun. *inter conſilia feudalia, vol.* 2. *conſ.* 182. *col.* 4. *verſ.* & *ſuper iſta q.* per text. *in c.* 2. *§. ſimiliter, de capitulis Corradi*, & ibi gloſ. verbo *partem*, & tradit Afflict. *in cap. domino guerram, numero* 6. hic finitur lex, & *in capit. præterea, §. ſi Vaſſallus, numero* 41. *quæ ſit prima cauſa benefic. amit.* ubi aſſerit quod vaſſallus tenetur aſſociare dominum ſuum ad bellum tendentem. Et poteſt eum privare bonis quæ habet ab eo, ita Curt. junior *in tract. feudorum, p.* 5. *partis principalis, numero* 3. per gloſ. *in capite* 1. *§. ult. de pace juramento firmanda*, & docet idem Albert. Brun. *inter conſilia feudalia,* 2. *part. conſilio* 190. *colum.* 1. *colum.* 5. *verſ.* 4. pro ipſo domino adhuc tamen teneri aſſerit per tex. *in cap. licet, ſi de feudo fuerit controverſia inter dominum & agn. titul.* 26. ibi, *ſi tamen ſciat*: & habetur *in cap.* 1. *hic finitur lex*, & *in cap. forma* 21. *q.* 5. & *in cap. ego enim, de jurejur.* & *in cap. cùm clerici, de verbor. ſignificat.* quod adeo verum eſt, ut procedat etiam contra proprium patrem, filium, vel fratrem, juxta text. expreſſum *in cap. fin. hic finitur lex*, & eſt communis ſententia, teſte Zazio *de feudis, p.* 7. *cap.* 4. *numero* 10. & cum aliis Jul. Clar. *receptar. ſentent. §. feudum, quæſt.* 21. *numero* 3. Et tenetur vaſſallus ad vocationem domini terrarum venire, ut probat Bald. *in l. plures apochis*, *Codic. de fide inſtrument.* ſequitur Albert. Brun. *ubi ſuprà, conſil.* 127. *conſiderat.* 9. Et ut eleganter tradit Card. Zabarel. *in Clem.* 1. *verſ. denique, numero* 7. *de re judic.* dominus villarum, & locorum quantumcunque vilis & ruſticus, habet dominium & ordinariam juriſdictionem in ſuos vaſſallos, ex eo ſolùm quod ejus terras poſſideant, & eum recognoſcant, per text. *in cap. imperialem, §. ult. de prohibita feudi alienat. per Federicum.* Et nobilitas procedit ex qualitate inhærenti, ut in habente Marchionatum, Ducatum, Comitatum, & alia ſimilia. Maſcard. *de probation. concluſ.* 1090. *numero* 5. item procedit ex Dominio & Baronia, Luc. de Penna *in l. mulieres, verſ. quartò ex comitatu, Cod. de Dignitatibus, lib.* 12. Garc. *de nobilit. gloſſ.* 18. *numero* 14. Et feuda nobilitant. Menoch. *conſil.* 126. *numero* 8. Ducatus, Marchionatus, atque Comitatus faciunt præſumi illos qui ea tenent eſſe nobiles. Guter. *pract. lib.* 3. *quæſt.* 14. *numero* 113. Et quid ſi ignobilis emat iſtam Baroniam, ſeu feudum, non ex hoc fit nobilis, idem Garc. *ubi proximè, numero* 28. *cum ſeq.* Avend. *de exequend. mandat. p.* 2. *capit.* 14. *n.* 31. Guter. *dicto lib.* 3 *quæſt.* 16. *num.* 13. *cum ſeq.* & *quæſt.* 17. *num.* 264. *cum ſeq.* Et vaſſallus plus debet domino quàm proprio parenti, ex Menoch. *de præſumpt. lib.* 5. *q.* 19. *n.* 1.

Verbo VECTIGALIA.

VECTIGALIA juſta defraudans tenetur ad reſtitutionem, Menoch. *uſufrequent. cap.* 10. *num.* 43. Parlador. *lib.* 1. *rer. quotid. cap.* 3. *numero* 28. Menoch. *conſil.* 9. *num.* 13. Sayr. *clavis Regiæ lib.* 3. *cap.* 7. *n.* 3. *lib.* 9. *cap.* 16. *n.* 29. *cum ſequentibus*, Pat. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *quæſt.* 35. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. p.* 1. *caſu* 13. Farin. *de delict, p.* 6. *quæſt.* 172. *num.* 5. Quid ſi injuſta ſint? Vide Sayr. *dicto cap.* 7. *numero* 1. *ad finem*, & *numero* 6. Ubi quod non obligant in conſcientia, non ſecuto ſcandalo. Et quid ſi ceſſet cauſa propter quam impoſita fuerunt? Vide ibidem, *numero* 12. Ubi declarat quod licitum erit ea fraudare, quamvis ab initio juſtè impoſita fuerint, quod intelligitur dummodo alia nova cauſa priori ſimilis in genere, vel in ſpecie in ordine ad bonum commune non ſupervenerit.

Vectigalia ſunt nervi Reipublicæ, Rebuf *in leg. eum qui, pag.* 107. *ff de verbor. ſignificat.* & de gabellis vide Mox. *tract. taxæ panis, concl.* 5. *num.* 41. & vide tradita per Barboſ. *in leg.* 1. *ſoluto matrim. p.* 7. *numero* 6. Ubi ait, quod utilitas fiſci non cenſetur publica principalis, ſed potiùs privata ipſius Principis.

Verbo VENARI, VENATIO.

VENARI qui poſſint, & qui venationem prohibere? Vide Avend. *in tract. de venat. in calce tractat. de exequendis mandat.* Sayr. *clavis Regiæ lib.* 11. *cap.* 9. Et jus venandi an ſit ſervitus realis, vel perſonalis? Vide Bernard, Græv. *in pract. Cam. Imper. lib.* 2. *concluſ.* 66. Et eſt juſtum propriis in locis prohiberi venationem, & piſcationem ob propriam utilitatem, Sayr. *ubi proximè, numero* 28. & *num.* 23. *cum ſequentibus*, ubi an poſſit prohiberi

ne

Digitized by Google

ne quis in loco, vel fundo ſuo venetur aut piſcetur. Et an jus venandi ſit præſcriptibile ? Vide Græv. *ubi proximè, in coronide*, & venationis laudes vide per eundem *concl*.67.

Venatio non eſt omnibus permiſſa, Græv. *dicto tractatu*, *lib*.1. *concluſ*. 68. & poteſt prohiberi à Principe ex cauſa, vide eundem *conſiderat*. 1. Martam *de juriſdict.p*. 4. *cent*. 1. *caſu* 57. *à num*. 10. Et per dominos temporales: præda tamen facta eſt capientis per venationem, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ. cap*.139. *num*.12. *cum ſequentibus*, Farin. *de delict.p*.6. *quæſt*.174.*num*. 94. Et de venatoribus vide aliqua per Næv. *ad c. venatoribus* 7. *C. de excuſat. munerum*, *lib*.10. Et ſtatutum Principis prohibens venationes atque piſcatione, non comprehendit Eccleſiaſticos, Mart. *dicto caſu* 67. *à n*. 17. *cum ſequentibus*, ubi *num*. 24. & 25. limitat in prohibitione venationis, & piſcationis à privatis dominis locorum.

Verbo VENDERE, VENDITIO, VENDITOR, VENDITUM.

VENDITIO dicitur quando partes ſic appellant, & unicum eſt pretium, Surd. *deciſ*. 326.*num*.2.

Venditio quando dicatur ad corpus, non ad menſuram, vide Steph.grat.*diſceptat.forenſ.c*.566.*n*. 4. & *num*.8

Venditor tenetur emptori ad conſignationem rei, & ad intereſſe quanti plurimi ob illam debito tempore non factam Bart. & omnes alii *in l. vinum*, *Digeſtis ſi certum petat.l. datio*, §. *ſi per venditorem*, ubi Bart. & alii, *Digeſtis de action.empti*, & qui rem ſibi non conſignatam dicit, fundatam habet intentionem, *l.fin. Cod. de ſolut deciſ.Genuen*. 211. Et an liberetur præſtando intereſſe, ſi nolit rem tradere; Vide deciſ.Genuen. 214. & Perez *tit*.7. *lib*. 5. *Ordinam.p*.189.

Venditionem fuiſſe factam juſto pretio, præſumptio juris eſt, gloſ. *in l. ſi fundus*, *ff. de rebus eorum*, & ibi notant Bald. & Cuman. Jacob. *in l.unic. numero* 59. *Cod. ne liceat potent*. Menoch. *conſil*. 358. *n*.23. Maſcard. *de probat.concluſ*.1225. & *concluſ*.1400. Burg. *conſil*.4. *num*.24. Surd. *deciſ*.248. *num*. 7. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap*. 461. *num*. 19. & *cap*.703. *num*.11. & ex quantitate pretii colligitur, an ſit vendita tota res ? Idem *num*. 11. Ex quo conſequitur, teſtes pro venditione deponentes eſſe præferendos, cùm pro illis ſit juris præſumptio, Maſcard. *concluſ*. 1396. *num*. 12. & eſt doctrina Innocentii recepta *in cap. auditis*, *numero* 4. *de præſcript*. Ubi dicit illos teſtes eſſe præferendos, qui juri communi conſonant, quaſi veriſimiliora deponentes: & ideò licèt pauciores ſint, præferuntur, *l. ob carmen*, §. *fin*. *Digeſtis de teſtibus*. Panorm. *in cap. cùm oporteat*, *in fin. de accuſat*. & vide Menoch. *conſil*. 1. *numero* 417. *cum ſeq*. Rebuf. *de reprobat. teſtium*, *numero* 120. Cald. *conſil*. 24. *numero* 24. Valaſc. *conſult*. 145. *numero* 16 Item ſi propter repugnantiam teſtium reddatur res dubia, pro reo eſt ferenda ſententia, tum propter liberationem, *l. Arianus*, *ff. de action. & obligat*. tum quia vincere debet in dubio, qui pro ſe habet juris præſumptionem, juxta gloſ. *l. pen. Codice de peric. tutor*. & in ſpecie Cremenſ. *in l*.2. *Codice de reſcind. vendit*. *n*. 212. Boër. *conſil. numero* 8. quidquid repugnet Pinel. *in dicta l*. 2. *pag. ult. numero* 43. Et probatio magis plena excludit minus potentem. Grat. *dicto cap*. 461. *numero* 17. & ex quantitate colligitur quæ res fuerint venditæ, gloſ. *in l*.1.§. *qui ſuperficiem*, *ff. de ſuperficiebus*. Surd. *deciſ*.257.*num*.6.

Vendita vacca an videatur venditus vitulus lactans; Vide text. *in l. ſed addes*, §. *ſi quis mulierem*, *Digeſtis locati*, Hyppolit. *in leg*. 1. §. *Divus Adrianus*, *numero* 8. *Digeſtis de quæſt*. & *in rub. de fidejuſſor. num*. 189. Bart. *in l. ſi ut certo*, §. *uſque adeo*, *ff commodati*, Rebuf. *ad l*.26.*ff. de verbor, ſignificat.p*.155.

Vendere cogitur quis domum ob publicam utilitatem, quam ob paupertatem non poteſt reficere Tiraquel. *de nobilit. cap*. 37. *num*. 132. & facit Ordinat. *lib*.4. *titul*.43. §. 8. & cogitur quis domum reædificare, ſi ejus ruinâ deformetur publicus aſpectus civitatis, *l. ædificia*, *Codice de operibus publicis*, Barboſa *in l.divortio*, §.*ult. p*. 1. *num*. 119. *Digeſtis ſoluto matrim*. Et ſi ruina domus noceat tranſeuntibus poteſt compelli Clericus per Judicem ſæcularem ad reficiendam domum, Valaſc. *tom*. 1. *allegat*.50. Et vendere nemo invitus cogitur, Mart. *de juriſdict.p*.4. *cent*.2. *caſu* 171. ubi per articulos declarat

Vendens modios frumenti, videtur vendere de modiis, ubi contractum eſt, & non de modiis ubi res ſita eſt, Tiraquel *de retract. lign*. §. 1. *gloſ*. 18. *num*.75. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.c*.11.*num*. 19 *cum ſequentibus*.

Venditor regulariter tenetur rem liberam tradere, text *in l. ſi in emptione*, §. *vacua*, *Digeſtis de action.empt*. Surd. *deciſ*.165. *num*. 2. & *deciſ*. 253. *numero* 7. & *deciſ*. 64. *numero* 9. Tiraquel. *de retract. lig*. §. 1. *gloſ*. 9. *numero* 57. & §. 52. *gloſ unica*, *numero* 6. Et res ſemper videtur vendita libera, Cald. *de empt. cap*. 12. *numero* 7. Et tenetur exprimere omnes rei qualitates & conditiones, *l. ſi vina*, *verſ. planè*, *Digeſtis de periculo & commodo rei venditæ*, Surd. *deciſ*.253. *numero* 12. & *deciſ*. 265. *numer*. 7 Et tenetur venditor ad intereſſe, ſi non expreſſit qualitates rei, utpote ſi ſit emphyteutica, Stephan. Gratian. *diſceptat.forenſ.cap*. 534. *numero* 21. Et vendens tanquam dominus tenetur ad intereſſe, ſi ſit uſufructuarius, Surd. *deciſ*. 326. *numero* 48. Gratian. *cap*. 175. *numero* 2. & *numero* 34. *cum ſeqq*. & vide Gam. *deciſ*. 248. *numero* 3. Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib*. 2. *concl*.14.

Venditio nulla non eſt venditio, Surd. *dec*. 122. *n*.5. & *dec*.289.*n*.5 *cum ſeqq*.

Venditionem reddit conditionalem pactum reſervativum dominii, & interim dicetur locatio, Surd. *dec*.305. *n*.39. & 40. & faciunt quæ idem *dec*. 326. *n*.11. & quæ Bernard Græv. *d. lib*. 2. *concl*. 3. *conſiderat*.1.

Venditor non tenetur tradere inſtrumenta originalia emptori pertinentia ad rem venditam, Bernard Græv *dicto lib*.2. *concl*.17.*conſiderat*.1. Cald. Pereira *de empt.c*.15.*n*.60. Ubi idem aſſerit de hærede, quod non teneatur tradere inſtrumenta legatario. Et inſtrumenta debent eſſe penes illum ad quem pertinent, *l. ſi quis ex argentariis*, § *pertinere*, *ff. de edendo*, Surd. *dec*.54. *num*.16. Et de quitatione generali vide Maſcard. *de probat. concl*.1252. Cald. *de empt. c*.23.*n*.4. Ubi quod ſolutionis nomen ad aliud non refertur, quando materia ſolùm pecuniæ numerationem ſignat.

Venditio cum pacto ut venditori res locetur, vel emphyteuticetur cum pacto de retro, non eſt uſuraria, Gam. *deciſ*.39. & 82. *in fine*, & *deciſ*. 113. Cald. *in l. ſi curatorem*, verbo *ſua facilitate*. *n*. 82. & 83. *Cod. de in integrum reſt. min*. Maſcard. *de probat. concl*.442. *n*.1. Steph. Grat. *diſceptat. forenſ. cap*.175. *num*.10.

Vendita

Digitized by Google

Vendita re, plus valet quando venditur tota, quàm ſi vendatur per partes, quia prædia unita ſunt majoris valoris, ut reſolvunt Menoch. *conſ.* 358. *n.* 29. Tiraquel. *de retract. lig.* §. 23. *gloſ.* 1. *n.* 17. & ideò debet æſtimari tota res, non ſingulæ ejus partes, *l. Mævius*, §. *ult.* & ibi gloſ. verbo *partes*, *ff. famil. herciſc.* gloſ. *in l.* 1. *C. communi divid.* Bald. *in l. ult.* §. *præterea*, *n.* 6. *in fine*, *Codice de jure dotium*, Roland. *conſil.* 71. *num.* 16. *volum.* 3. Pinel. *in l.* 2. *Codice de reſcind. vendit*, *p.* 3. *cap.* 4. *num.* 36. Surd. *deciſ.* 155. *num.* 3. Garc. *de expenſis*, *cap.* 24. *num.* 6. Et venditio partis multa adducit incommoda, teſte Baldo *in l.* 1. §. *in primo*, *colum.* 3. *verſ. extra quæro*, *Cod. de caduc. tol.* per text. *in l. ſi non ſortem*, §. *ſi centum*, *ff. de condict. indebiti*, *l.* 2. *Cod. quando & quibus quarta pars*, *lib.* 10. Valaſc. *conſult.* 53. *num.* 2 Surd. *deciſ.* 188. ubi multa ad propoſitum adducit.

Venditio non reſolvitur, ſi intra terminum pretium non reſolvatur, Barboſa *in l. ſi cum dotem*, §. *ſi m. num.* 36 *ff. ſoluto matrim.*

Vendita re an debeantur emptori penſiones illius anni, & præteritorum? Vide Stephan. Grat. *diſceptation. forenſ, capite* 20. *numero* 44. *cum ſeq.* Ubi aſſerit quod in fructibus civilibus, ut ſunt penſiones domorum, navium, & ſimilium, debeatur penſio pro rata temporis ante venditionem venditori, poſt venditionem emptori: & *à num.* 40. quod integra penſio pertineat ad venditorem, ſi tempore locationis fructus erant collecti, alias ſi non eſſent collecti, ad emptorem: ſi verò pars fructuum eſſet collecta, tunc penſio non ſpectat pro rata fructuum perceptorum ad venditorem, & pro rata fructuum pendentium ad emptorem, prout in ſimilli dicitur de penſione Eccleſiaſtica.

Vendere promittens liberatur ſolvendo intereſſe, Cald. *de emption. capite octavo*, *numero* 6. *ad finem.*

Vendens agrum videtur vendere arbores quæ ſunt intra agrum, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſium capite* 146. *numero primo cum ſequentibus.*

Vendens vel donans rem abſenti, ſtipulante Notario, & tranſlata poſſeſſione per clauſulam, *conſtitui ante ratificationem abſentis*, poteſt alii vendere, & in dominio præfertur preſens, Tiraquel. *de jure conſtituti*, *limitat.* 30. *num.* 51. *cum ſequentibus* Valaſc. *conſultat.* 55. *num.* 2. & 3. Gam. *deciſ.* 383. *num.* 2. Emman Soarez *in addit. ad Anton. Gom.* 2. *c.* 2. *lit. F.*

Verbo VERISIMILE.

VERISIMILE quod non eſt, præſumitur falſum, ex citatiſper Barboſam *de principiis & locis commun. utriuſque juris*, *lit. V*, *num.* 43. quibus adde Farin. *conſil.* 60. *numero* 31. Et veriſimilia dicuntur quæ legibus ac juri conveniunt, & ei non contradicunt, & quod veriſimile non eſt, attendi non debet: idem Barboſa *ubi proximè*. Et inſolita apponi arguunt dolum, Chaſſan. *in conſuetud. Burgundiæ*, *in proœm. numero* 13. Et non præſumitur renuntiatio quæ non eſt veriſimilis, Menoch. *conſil.* 1. *numero* 224. Et diſpoſitio dubia recipit interpretationem illam, quam veriſimilitudo ipſa ſuadet, Menoch. *conſil.* 332. *num.* 3. Et inſtrumentum non continens veriſimiliora, præſumitur falſum, Maſcard. *de probat. concluſ.* 740. *numero* 35. & *concluſ.* 913. Et veriſimilitudo probat in iis quæ aliàs nullam faciunt fidem, Surd. *deciſione* 325. *numero* 5. *cum ſequentibus*, ubi de confeſſione. Et teſtibus non veriſimilia atteſtantibus nulla eis fides adhibetur, Menoch. *de arbitr. caſu* 474. *numero* 59. & *conſil.* 1. *numero* 417. Maſcard. *concluſ.* 350. *numero* 19 & *concluſ.* 745. *numero* 14. & *concluſ.* 1311. *numero* 46. & *concluſ.* 1364. & *concluſ.* 1402. *num.* 8. Hyppolit. *conſil.* 20. *num.* 61. & *conſil.* 31. *num.* 21. & 22. Sylvan. *conſil.* 58. *n.* 1. Alia de veriſimilitudine vide per Fr. Emman. Roderic. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 11. *verſ. quinta regula.*

Verbo VERBUM.

VERBA non ſunt attendenda, ſed effectus, Surd. *de alim. titulo* 9. *quæſtione* 16. *numero* 21.

Verba privilegii intelliguntur de his quæ erant tempore privilegii. Valaſc. *conſult.* 58. *to* .. 1. Et à conſuetudine atque uſu recipiunt interpretationem, *cap. quod dilectio*, *de conſanguinit. & affinit.* Burg. *conſil.* 23. *numero* 5. Molin. 5. *de primogen. lib.* 1. *capit.* 5. *numero* 39. & *lib.* 2. *cap.* 6. *numero* 57. Gabr. *lib.* 1. *commun. titul. de conſuetud. concl.* 1. *numero* 30. & *numero* 60. Guter *lib.* 3. *pract. quæſtio* 62. *numero* 25. Molin. Theolog. *de juſtit. tom.* 3. *diſp.* 396. *conjectura* 9.

Verba teſtatoris intelliguntur de his quæ erant tempore teſtamenti, Surd. *de aliment titulo* 9. *quæſt.* 13. *numero ſecundo*, Valaſc. *dicta conſult.* 58. *numero* 3. & 12 Barboſ. *in cap. quanto*, *de cenſibus*, *numero* 7.

Verba referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti, *leg. Rutilia Polla*, *de contrahenda empt.* *leg. fin. Digeſtis de legat.* 2. Maſcard. *de probat. concluſione* 1416. Valaſc. *conſult.* 58. *numero tertio*, Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolitat. part.* 2. *deciſ.* 150. *in allegat.* Stephan. Gratian *diſceptationum forenſium capit.* 425. *numero ſecundo.*

Verba generalia debent operari ſecundùm naturam contractus, Maſcard. *de probation. concluſ.* 1151. *numero* 2. Et reſtringuntur ad ſuas cauſas, Flamin. *de reſignat. lib.* 9. *quæſt.* 17. *numero* 9. Et habent vim ſpecialis expreſſionis, Guter. *conſult.* 9. *numero* 4. & vide alia *numero* 9. *cum ſequentibus.*

Verba intelliguntur ſecundùm naturam actus, & rei deductæ in eo, Maſcard. *de probation. concluſ.* 1131. *numero* 20. Et ſecundùm ſubjectam materiam, Surd. *de alim. titul.* 5. *quæſt.* 1. *numero* 26. Et ſunt intelligenda naturaliter, Cald. *forenſ. q.* 34. *num.* 32.

Verba geminata declarant plenam deliberationem; Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 7. *proœm. num.* 125. & de clauſula derogatoria vide gloſſ. 36. *numero* 11. Maſcard. *de probat. concluſ.* 36. *numero.* 37. Et verba geminata præciſam in jure ſignificant diſpoſitionem & intentionem, ne ſcilicet aliter fiat, quàm in diſpoſitione continetur. Ignat. de Villar. *in Sylva reſponſo juris*, *reſponſo* 35. *quæſt.* 3. *numero*, 8. Et de verbis futuri temporis geminatis, an ſint latæ ſententiæ? Vide Tiraquel. *in legis ſi unquam*, verbo *revertatur*, *numero* 46. *Codice de revocandis donation.* Et clauſula motus proprii, cui æquiparatur conceſſio geminata, vide Maſcard. *concluſ.* 1075. *numero quinto.* Et de nominatione emphyteuſis geminata, vide Cald. *de poteſt. nominat. capit.* 2. *numero* 37. & *capite* 3.

numero

Digitized by Google

num 6. Et de confeſſione ſine cauſa geminata, vide Maſcard. concluſ. 345. num. 52. Et de confeſſione extrajudiciali geminata vide eundem concluſ. 347. num. 22. & num. 37. cum ſequentibus. Et de actibus geminatis vide Hyppolit. in leg. 1. num 38. Codice de ſicar. Cald. de renovat. quaſt. 8. num. 13. Aym. conſil. 201. num. 42. Et de ratificatione actus meticuloſi geminata, vide Menoch. conſ. 1. num. 197. Et de pacto geminato cum aliis caſibus vide per Menoch. conſil. 1. num. 136. & num. 356. & num. 390. & conſil. 23. num. 4. & conſil. 27. num. 3. & conſil. 63. num. 13. & conſil. 95. num. 124. & conſ. 152. num. 6. & 7. & conſil. 178. num. 11. & 12. & conſ. 191. num. 57. cum ſeq. & num. 60. & de pacto de donando geminato an inducat donationem? Vide Menoch. conſ. 92. n. 28. & conſ. 183. num. 18. Et de pacto nudo geminato, cum aliis vide per text. in l. 1. verſ. ſed ſciendum, ibi bis idem dixiſſe, ff. de ædilit. edicto, Valaſc. conſultat. 5. n. 10. Gratian. diſc. forenſ. cap. 115. n. 32. Et de geminata nominatione filiationis vide Menoch. de arbitr. lib. 2. caſu 89. n. 81. Maſcard. de probat. concluſ. 790. num. 49. Et de nominatione filii geminata vide Menoch. de præſumpt. lib. 6. quaſt. 53. num. 40. Et de reſcripto geminato vide eundem lib. 2. q. 13. n. 3. Et de effectibus verborum geminatorum, vide Gig. de penſion. quaſt. 97. & ult. Plura alia geminationis vide per Maſcard. de probat. concluſ. 1264. n. 45. cum ſequentibus, Cot. in memorab. verbo geminatio 1. cum ſequentibus. Menoch. conſ. 321. n. 11. & conſ 343. n. 16. & conſ. 393. num. 14. & conſ. 394. n. 10. Garc. de nobilit. in initio, d. 6. Avend. ad l. 42 Tauri, gloſ. 3. n. 7. Phœb. dec. 139. n. 7. p. 2.

Verbum, *videtur*, importat fictionem, Tiraq. de jure conſtit. p. 2. ampliat. 1. n. 7.

Verba novi juris inductiva quæ ſint? Vide Rebuf. in l. unic. C. de ſent. quæ pro eo quod videtur. notab. 4. n. 1 cum ſequentibus, p. 140.

Verbum, *Statuimus*, jus novum inducit, c. Paſtoralis, de jud. cap. ſtatuimus. de offic. Delegati, lib. ſexto Rebuf. in l. unic. C. de ſentent. quæ pro eo quod intereſt, num. 2. pag. 140.

Verbum, *relinquere*, ſemper denotat per mortem, & refertur ad ultimas voluntares, l. 1. §. pen. ff. ad exhibendum. Gloſ. verbo impleverit, in §. ult. Inſt. quibus manumittere licet, Bart. in l. unum ex familia, in princip. n. 2. & 4 ff. de legat. 2. Cald. conſ. 19. n. 22. Barboſ. de diction. verbo Relinquo, dict. 346. n. 1 ubi n. 2. quod aliquando trahitur ad actus inter vivos, & n. 3. quod congruit donationi cauſa mortis, & n. 4. quod adaptatur ad hæredis inſtitutionem, & ad legata, & n. 5. quod ut pro hæredis inſtitutione debeatur, debet adjici univerſitati bonorum.

Verbum, *relinquo*, adjectum certæ parti bonorum, vel hæreditatis, non inducit hæredis inſtitutionem ſed fideicommiſſum, Gregor. l. 6. verbo, o dexo. tit. 3. p. 6. Valdeſ. ad Soar. pag. 95. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 124. n. 4. cum ſequentibus, cum aliis citatis per Barboſam dicta dec. 346. n. 6. ubi n. 7. quod poteſt inducere legatũ relictũ venientibus ab inteſtato.

Verbum *lego*, etiam adjectum univerſitati bonorum, non importat hæredis inſtitutionem, Menoch. conſ. 86. n. 77. & 78.

Verba non omnia, quæ Latino ſermone conſtant vulgari ſermone proferri non poſſunt & explicari, Cald. de nominat. q. 13. n. 12.

Verba non mutant ſubſtantiam rei, l. cum falſa, Cod. de juris & facti ignorantia, Menoch. conſ. 372. num. 18. cum ſeq.

Verba demonſtrant voluntatem animi, Tiraq. in l. ſi unquam, verbo libertis, n. 17. & 18. C. de revocan-

dis donat. Menoch. de arbit. q. 7. num. 75. & conſ. 1. n. 262. & de præſ. lib. 3. præſ. 1. n. 39 Boet. dec. 1. n. 34 Menchac. illuſtr. c. 58. n. 7. Perez lib. 8. Ord. pag. 216 Maſcard. de probat. concl. 1415. n. 24. cum ſeq. Surd. de alim. tit. 2. q. 2. n. 1. Brunor. à Sole in locis comm. verbo homo 2. Farin. de delict. p. 5. q. 126. n. 158. & p. 7. in fragm. crim. lit. A. n. 229. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 531. n. 93. cum aliis citatis per Barb. in libello de princ. & locis commun. utriuſque juris, l. V. n. 3. quia ex abundantia cordis os loquitur, l. 4. tit. 12. p. 7. & ibi Greg. verbo en la voluntad. Et qualitas verborum eſt mentis teſtimonium, Flam. de reſig. lib. 1. q. 13. n. 29. Et verba pendent à mente, non autem mens à verbis, Menoch. conſ. 97. n. 44. Barboſa in c. Porrò. de privil. n. 9.

Verba debent aliquid operari, & non debent eſſe otioſa, ex citatis per Barb. in libello de principiis & locis com. utriuſque juris, lit. V. n. 11. quibus adde Seraph. de privil. juram. privil. 4. n. 16. & priv. 18. n. 22. & privil. 84. n. 9. & priv. 74. n. 52. Hyppolit. conſ. 2. n. 33. Gabr. Pereira dec. 91. n. 15. Seſſe Aragon. dec. 102. n. 6. Flamin. tom. 2. lib. 8. q. 7. n. 128. cum ſeq. procedit in reſcriptis, Surd. dec. 288. n. 17. Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 17. n. 6. Bened. Ægid. in l. 1. §. ex hoc jure, ff. de juſtit. & jure, p. 1. c. 18. num. 2. Procedit etiam in ſtatutis, Burg. conſ. 25. n. 21. Guter. lib. 3. pract. q. 15. n. 39. Idem in teſtamentis, Menoch. conſil. 318. n. 79. Et magis debet attendi effectus, quàm ſonus verborum, ex Flamin. dicto lib. 8. q. 8. n. 134.

Verbum teſtamenti obſcurum intelligitur per alia verba ejuſdem, Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 521. n. 11. vel ex his quæ teſtator dixit extra teſtamentum; idem c. 550. n. 33. & procedit in omni diſpoſitione, idem cap. 577.

Verbum quod neque actionem, neque paſſionem importat, cujuſmodi præcipuè eſt verbum ſubſtantivum, *ſum*, ut ſi dicatur, ſit infamis, anathema ſit, inducit canonem latæ ſententiæ. Monet. de diſtribut. quotid. p. 3. quaſt. 7. à n. 31. quem vide num. 35. cum ſequentibus.

Verba contractus habentia intellectum, qui non conſonat auribus vulgi, tanquam extranea eſſe rejicienda tradit Jaſ. in l. ſi ita quis, §. Seia, n. 11. ff. de verb. oblig. Molin. de primog. lib. 1. c. 4. n. 36. Et debet ſumi illa interpretatio qua rectus ſenſus ſervatur, Menoch. conſ. 179. n. 13. juncto n. 14. Fr. Emman. Roder. tom. 2. qq. Regul. q. 77. art. 4. Tiraq. in l. ſi unquam, verbo libertis, n. 13. C. de revocandis donat.

Verba ſunt interpretanda ſecundùm propriam ſignificationem, ubi ſunt clara, c. ad audientiam, & ibi Panorm. notab. 1. & 2. de decim. Guter. conſ. 5. n. 12 Sanch. de matrim. lib. 1. diſp. 17. n. 6.

Verba debent intelligi ſecundùm communem uſum loquendi, ex citatis per Barboſam in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n. 7. quibus adde Cald. forenſ. lib. 2. quaſt. 38. & conſ. 19. n. 47. & conſ. 20. n. 1. Garc. de benef. p. 7. c. 15. n. 27. Et verba debent intelligi ſecundùm conſuetudinem regionis, Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 78. n. 29 Cald. dicta q. 38. n. 9. Phœb. dec. 108. n. 36. p. 2.

Verba debent intelligi ſecundùm ſubjectam materiam & naturam contractus, ex citatis per Barboſam in libel. de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n. 9. Præſertim quando agitur de præjudicio tertii, Cald. de extinct. emphyt. c. 1. n. 35. Surd. de alim. tit. 1. q. 42. n. 24. ubi n. 25. quod contractus judicandus eſt ab effectu, non à nomine.

Verba ſecundùm naturam actus de quo agitur ſunt interpretanda, l. cùm pater, §. donatum, ff. de legat. 2. Farin. dec. Rota Rom. 62.

Verba debent intelligi cum effectu, ex citatis per

Digitized by Google

Barboſam *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n.* 10. quibus adde Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 746. *num* 6. Seraphin. *de privileg. juram. privil.* 60. *num.* 7. *& privil.* 73. *num.* 34. Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p.* 2. *dec.* 41. *num.* 3. Navarr. *in tract. de alienat. rerum Eccleſiæ, n.* 20. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 21. *n.* 30. *cum ſeqq.*

Verba debent accipi in eo ſignificatu, quo utilius fuerit Actori, *l. in ambiguis, ff. de reg. juris, l. ſi quis intentione* 66. *ff. de judic.* cum ſimilibus, de quibus Mant. *lib.* 2. *locorum, capite* 32. *& ſing* 206. Alciat. *reg.* 3. *præſumpt.* 44. *num.* 8. Alphan. *collect.* 3.

Verba generalia & adulatoria, vulgò *de comprimiento*, non inducunt obligationem, Auctor *ad cap. cùm veniſſent* 6. *de inſtitut. n.* 5.

Verba generalia reſtringuntur ad habilia, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n.* 33 quem vide *num. ſequentibus.*

Verba indefinita teſtatoris referuntur ad tempus teſtamenti, *l. uxorem, §. teſtamento, ff. de legat.* 3. *l. Aurelius*, *§.* 1. *ad finem, ff. de leg.* 3. cum aliis, de quibus Valaſc. *tom.* 1. *conſultat.* 58. *n.* 3.

Verba negativa univerſalia debent operari univerſaliter, utpote, *nullo modo, nullo pacto.* Roland. *conſ.* 99. *vol.* 4. *n.* 22. *cum ſequentibus.*

Verba non ſufficiunt ubi opus eſt facto, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris. lit. V. num.* 33. quibus adde gloſ. *in capite Paſtoralis, de offic. Ordin.* Maſcard. *de probat. concluſ.* 1147. *num.* 14. Stephan. Gratian. *diſceptationum forenſium capite* 725. *num.* 32.

Verba ubi ſunt clara, non eſt opus alia interpretatione, ex citatis per Barboſam *dicta lit. V. num.* 37. Nec ullus dubitationi aut conjecturis locus eſſe poteſt, *l. ille, aut ille, §. cùm in verbis, Digeſtis de legat.* 3. & ſcribit Bald. *conſil.* 174. *incip. caſus talis eſt, lib.* 2. quod ubi verba ſunt clara Advocatorum cavillationes ceſſare debent, refert & ſequitur Menoch. *conſ.* 399. *n.* 4.

Verba enuntiativa quando ſunt neceſſaria ad actum de quo agitur, tunc probant quoad illum, Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 17. *num.* 64. Et probant quando agitur de modico præjudicio, Maſcard. *de probat. concluſ.* 621. *n.* 48. Tiraquel. *de judic. in rebus exiguis, verſ.* 89. *pag.* 78. Favore dotis plenè probant, Maſcard. *ubi proximè, num.* 35. *& concluſ.* 1267. *num.* 12. Mant. *de conject. ultim. volunt. lib.* 2. *tit.* 6. *num.* 15. Menoch. *conſ.* 81 *n.* 22. Tiraquel. *de privileg. piæ cauſæ, privileg.* 86. probant favore piæ cauſæ, Maſcard. *dicta concluſ.* 621. *n.* 13. Joſeph. Ludoviſ. *Peruſ. deciſ.* 33. *num.* 12. Tiraquel. *ubi proximè, num.* 41. Et in probandis benemeritis, Maſcard. *concluſ.* 184. Poſita in inſtrumentis antiquis probant unionem, idem *concluſ.* 1411. *num.* 12 Et verba enuntiativa inſtrumentorum antiquorum quomodo probent? Vide Garc. *de benefic. p.* 12. *cap.* 2. *num.* 248. *cum ſequentibus.* Probant contra producentem, Joſeph Ludoviſ. *dicta deciſ.* 3. *n.* 9. *cum ſeq.* Probant in antiquis. Maſcard. *concluſ.* 106 *& dicta concluſ.* 621. *num.* 15. Gutier. *dicta quæſt.* 17 *num.* 69. Tiraquel. *de præſcript. verſ.* 28. *pag.* 104. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 854. *num.* 19. Barboſa *in cap. cùm olim, de cenſibus, num* 8. *& in clem. unic. de probat. num.* 9. Probant confinia. Maſcard. *concluſ.* 394. *à num.* 5. idem Barboſa *in dicto cap. cùm olim. num.* 8. Ubi etiam aſſerit quod probant dominium & poſſeſſionem rerum particularium, de quo etiam Barboſ. *in l. ſi aliena, num.* 86. *ff. ſolut. matrim.* Probant quando ſunt geminata, Maſcard. *concluſ.* 337. *num.* 44. *& dicta concluſ.* 621. *num.* 37. Gutier. *dicta quæſt.* 17. *num.* 128. Ludoviſ. *dicta deciſ.* 33. *num.* 13. Valaſc. *de jure emphyt. quæſt.* 37. *num.* 3. Probant ſi actus non poteſt ſubſiſtere ſine enuntiato, Valaſc. *eod. tract. quæſt.* 9. *num.* 2. Probant ſi proferantur inter eaſdem partes, Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *caſu* 89. *num* 83. Maſcard. *dicta concluſ.* 621. *num.* 28. Valaſc. *dicta quæſt.* 9. *num.* 1. *&* 2. Cald. *conſil.* 33. *num.* 11. *verſ. quibus*, Guter. *dicto loco.* Quid ſi verba enuntiativa proferantur per modum cauſæ? Vide Cald. *conſ.* 33. *num.* 39. ubi alia *numeris ſequentibus.* Prolatis verbis enuntiativis in inſtrumento, præſumitur ſolemnitas extrinſeca, quando cauſæ & ſolemnitates requiſitæ nominatim & in ſpecie exprimuntur, ſecus in genere, Garc. *dicto capite* 2. *à num.* 123. *& ſequentibus.* Et verba enuntiativa, licèt non ſufficerent ad inducendam diſpoſitionem, de novo tamen ſufficiunt omninò ad inducendam declarationem diſpoſitionis præcedentis; cùm ex verbis enuntiativis faciliùs declaretur factum fideicommiſſum, quàm de novo inducatur, Phœb. *p.* 2. *deciſ.* 320. *num.* 44 ubi *num.* 46. quod licèt verba enuntiativa non eſſent apta ad inducendam diſpoſitionem de novo, ſunt tamen aptiſſima ad inducendam declarationem ſubſtitutionis præcedentis; cùm facilius declaretur factum fideicommiſſum, quàm de novo inducatur, & *n.* 48 quod quando tractatur de aliqua inſtitutione antiqua, ſufficiunt verba enuntiativa incidenter prolata.

Verba narrativa intelliguntur de facto proprio, *Clem, unic. de probat.* Caputaq. *deciſ.* 33. *p.* 1. Nulli enim perſonæ in quacunque dignitate conſtitutæ in præjudicium alterius creditur, Farin. *deciſ.* 142. *num.* 6. *& deciſ.* 145 *n.* 6 *&* 7. Narrativa Papæ de facto alieno probat, ſi ſcribat motu proprio, Garc. *de benefic. p.* 9. *cap.* 2. *num.* 362. Barboſa *in dicta Clem unica, num.* 8. Et aſſertioni Summi Pontificis plenè creditur, ex citatis per Barboſam *ad cap. cùm à nobis* 28. *num.* 4. *de teſtibus*, & probatio in contrarium non admittitur, Maſcard. *concluſ.* 139. *n.* 1. Cardin Thuſcus *pract. concluſ. tom.* 6. *lit. P. concluſ.* 62. *n.* 10 Et verba narrativa in literis Apoſtolicis, ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum narrantis, plenam fidem faciunt, Barboſa *in dicta Clem. unica, num.* 1. *cum ſequentibus, de probat.* Alia de verbis enuntiativis vide per Menoch. *de præſumpt. lib.* 3. *præſumpt.* 133. Maſcard. *concl.* 621. Cald. *conſult.* 33. *num.* 39. *cum ſequentibus*, Aym. *de antiquit. tempor. p.* 1. *pag.* 15. *cum ſequentibus*, Phœb. *p.* 2. *deciſ.* 120. *num.* 44. *cum ſequentibus.* Vincent. de Franc. *deciſ.* 357. Guter. *lib.* 3. *pract. quæſt.* 17. *num.* 60. *cum ſequentibus*, Menchac. *illuſtr. capite* 30 *num.* 8.

Verba contractus ſunt attendenda, *l. qui fundum §. fundi, ff. de contrahenda empt.* Roland. *conſult.* 96 *num.* 11. *vol.* 1. Et verba contractus ſunt forma ipſius. Tiraquel. *in l. ſi unquam, verbo libertis, num.* 7. *Cod. de revocandis donat.* Et verba contractus ſunt propriè intelligenda, & non impropriè, Surd. *deciſ.* 118. *n.* 27. Mendez *in praxi, lib.* 3. *c.* 15. *num.* 10. Et in omni diſpoſitione omne verbum, & omnis ſyllaba videtur ſtare cum myſterio. Gloſ. *in l.* 1. *ff. quod metus cauſa*, & alii relati per Menoch. *conſultat.* 179. *num.* 12. Cardoſ. *in alleg. juris ſuper tributo vineis impoſito.*

Verbum, *ſum, es, fuit*, ſubſtantiam rei perfectiſſimè includit, Guter. *lib.* 1. *practic. quæſt.* 118. *n.* 10. *& lib.* 3. *quæſt.* 17. *num.* 116. Tiraquel. *in l. ſi*

unquam

Digitized by Google

unquam, verbo revertatur, n. 222. Cod. de revocandis donat. Azeved. ad l. 1. tit. 16. lib. 8. nova recopilat, num. 10. Et importat dominium, Rebuf. ad l. 25. ff. de verbor. ſignificat. pag. 148. in fine; Seſſe Aragon. dec. 2. num. 5.

Verba præſentis vel præteriti temporis ad futura non porriguntur; l. ſi ita ſcripſit. ff. de legat. 2. Tiraquel. in l. ſi unquam, verbo donatione largitus, n. 113. Cod. de revocandis donat. Surd. de alim. tit. 4. quæſt. 15. num. 39. Menoch. conſil. 97. num. 60. & num. 70. Et verbum præſentis eſt canon latæ ſententiæ, Monet. de diſtribut. quotid. p. 3. q. 7. num. 19. Et verba præteriti temporas denotant conſummationem actus; Gratian. diſceptat. forenſ. cap. 78. n. 30. Et regulariter ſunt ſententiæ, Monet. dicta quæſt. 7. à n. 27; Et verbum ac participium futuri temporis regulariter important canonem ferendæ, non autem latæ ſententiæ, Monet. dicta quæſt. 7. num. 41. ubi numeris ſequentibus adducit aliquas fallentias; & vide ad propoſitum Barboſam. de dictionib. uſufrequent. dict. 178.

Verba reſcripti recipiunt interpretationem à ſupplicatione, Perez ad lib. 3. legum Ordinum. pag. 702. Guter. lib. 3. pract. quæſt. 17. n. 41. cum ſequentibus. Cabed. de patronat. Regiæ coronæ, cap. 40. n. 7. & deciſ. 72. n. 1. p. 1.

Verba ambigua teſtium recipiunt interpretationem à libello, & verba obſcura libelli à verbis claris teſtium, ex Barboſ. in l. ſi quis intentione, ff. de judic. n. 40. cum ſeqq.

Verbum, concedo, ſignificat donationem; Menoch. de præſumpt. l. 3. præſumpt. 33. n. 31. & conſ. 191. n. 8.

Verbum do, ſignificat dominii tranſlationem; §. ſic itaque, Inſt. de action, Menoch. dicta præſumpt. 34 n. 32. Cald. de empt. cap. 10. n. 1. & cap. 24. num. 2. Surd. deciſ. 166. num. 16. & de alim. titul. 2. quæſt. 1. num. 2. ubi etiam idem etiam aſſerit de verbo, conſigno.

Verbum, transfero, quid ſignificet? Vide Cald. de poteſt. eligendi, cap. 4. n. 29. qui omnia mutuatus eſt à Rebuf. in l. vinaria vaſa 106. ff. de verbor. ſignificat. p. 658. eo non citato.

Verba præcedentia declarant ſequentia, & è converſo, Surd. deciſ. 288. num. 50. cum ſequentibus, Farin. de delict. p. 4. conſult. 30. n. 115. & conſult. 65. num. 110.

Verba debent intelligi ne maneant ſine effectu; l. ſi ſtipulatus fuero, ff. de verbor. obligat. Menoch. conſ. 121. num. 38. & conſ. 373. n. 8. Surd. de alim. tit. 9. quæſt. 16. n. 60, cum ſeqq.

Verba debent intelligi ut conſequantur effectum, l. ſi ſtipulatus fuero, ff. de verbor. obligat. Menoch. conſil. 122. n. 48. & conſ. 273 n. 8. Surd. de alim. tit. tit. 9. q. 16. n. 60. cum ſequentibus.

Verba quæ profert tabellio in perſona contrahentium, ipſi contrahentes videntur proferre, ut in clauſula codicillari, quæ videtur appoſita de voluntate teſtatoris. Roland. conſ. 34. vol. 4. num. 94. cum ſequentibus.

Verba ſunt intelligenda non ſecundum quod ſonant, ſed ſecundum mentem proferentis, Barb. de principiis & locis commun. utriuſque juris, lit. V. n. 5. & Auctor ejus frater in c. intelligentia 6. n. 2. de verbor. ſignificat.

Verba debent inſervire intentioni, non intentio verbis, ex citatis per Barboſ. ubi proximè, n. 4. quibus adde Stephan. Grat. diſcept. forenſ. c. 567. n. 21 & Auctorem in c. conſideravimus, de elect. n. 3.

Verba hominis etiam geminata & univerſalia nullam recipiunt reſtrictionem, Surd. de alim. tit. 9. q. 26. à num. 32.

Verba quæ ſolent apponi in reſcriptis ad emphyteuſes quando à Sum. Pont. cōmittitur emphyteuticatio, quod ſi in evidentem Eccleſiæ utilitatem, &c. quod ſatis ſit quod ejus conditio non ſit facta deterior; ut ex Felin. & Panorm. tenet Menoch. conſ. 114. n. 15. quamvis contrarium videatur reſolvere Maſcard. de probat. concl. 75. n. 19 cum ſequentibus. & vide Surd. deciſ. 198. n. 22. Rot. Rom. ex Farin. deciſ. 189. n. 1. & conſult. 191. ad finem, Cov. lib. 3. var. cap. 17. Rebuf. in compendio alienat. rerum Eccleſiæ, n. 72. Quarant. in ſum. Bullar. verbo alienatio, p. 11. Et ad læſionem Eccleſiæ debet attendi tempus contractus, idem Quarant. ubi proximè p. 13. Stephan. Grat. diſcept. forenſ c. 521. n. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 95. n. 27. Et quando dicatur quid evidens? vide Cald. conſ. 23 n. 12. Et an Eccleſia poſſit reſtitui? Vide Sfor. de in integrum reſtitut. p. 1. q. 17. art. 10. n. 50. Et de informatione facienda à delegato, vide Garc. de benefic. p. 12. c. 2. n. 136. ubi quod ſatis eſt ſi adhibeat cognitionem extrajudicialem abſque citatione, & pro eo & ejus ſententia præſumitur abſque proceſſu, maximè ſi aſſeratur adhibuiſſe cognitionem, ſeu ſe informaſſe.

Verba contractus ut aliquid operentur, debent in propriam ſignificationem trahi, Cald. de reſolut. emphyt. cap. 7. n 33. Et propriè non verò impropriè intelligi debent, Surd. deciſ. 288. n. 27. Et verba teſtamenti ità debent intelligi & interpretari, ut aliquid operentur. Menoch. conſ. 328. n. 79.

Verba nullius roboris ac momenti inducunt canonem latæ ſententiæ Cald. de reſolut. emphyt. c. 17 n. 1. Et inducunt nullitatem ipſo jure, Grat. diſcept. forenſ. c. 691. n. 5.

Verbum, ſatisfactio, prolatum ab homine, intelligitur de ſatisfactione pecuniæ, Surd. deciſ. 247. n. n. 21. latiùs patet quàm verbum, ſolvere, Gratian. forenſ. c. 92. n. 45. cum ſequentibus, & c. 130. n. 14.

Verba dicta in tractatu videntur repetita in concluſione contractus, Surd. dec. 291. n. 9.

Verba intelligi debent eo reſpectu quo prolata ſunt, & reſtringi debent ad rem ſuper qua exprimuntur, & intelligi debēt, ut minùs obligent, quàm fieri poſſit, ex Surd. deciſ. 119. n. 24. cum ſequentibus. Et an extendantur de una perſona ad aliam? Vide Gabr. Pereira de manu Regia, c. 221. n. 18. p. 1. ubi ait: Quod ſi in tuitiva certa perſona exprimitur; ad alias perſonas diverſas non exenditur proviſio, & æquius eſt ut contra omnes, etiam non nominatos tuitiva locum habeat, ut virtute illius impetrans defendatur.

Verbum, intendere, quid ſignificet? Vide Rebuf in tract. de except. n. 190. cum ſequentibus.

Verba, in virtute ſanctæ obedientiæ, & cum interminatione divini judicii, vel ſub indignatione beatorum Apoſtolorū Petri & Pauli, inducunt peccatum mortale; c. quiſquis. 14. q. 1. cap. 2. de majorit. & obedient. c. unico de ſtatu Regular. in ſexto. Navar. comment. 4. de Regular. n. 46. verſ. ex quibus, Sayr. in clavi Regia, lib. 3. c. 7. n. 24. Et certum eſt quod veniens contra præceptum ſuperioris peccat; dict. c. 2 quia talis inobediens poteſt excommunicari, juxta terminos c. 1. de judic quæ excommunicatio non fertur, niſi propter mortalia peccata, c. nullus, & cap. nemo, 11. q. 3. Aloyſ Ricc. in collect. dec. p. 5. collect. 1611. Important hæc verba canonem ferendæ ſententiæ, Monet. de diſtribut. quotid. p. 3. quæſt. 7. n. 53. ubi n. 54 limitat.

Verbum, deſcendentes, tam comprehendit maſculos, quàm fœminas. Menoch. conſ. 318. n. 5.

Verba generalia ſimplicia habent vim ſpecialis expreſſionis etiam in caſibus in quibus nominatio ſpecifica requiritur, Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſ. 9. num. 23.

Digitized by Google

Verbum, *intelligitur*, & verbum, *videtur*, arguunt præſumptionem. Menoch. *conſ.* 370. *n.* 10.

Verbum, *debet*, relatum ad judicem importat neceſſitatem, Bobadil. *in Polit. lib.* 1. *c.* 12. *n.* 40.

Verba relativa non videntur diſponere, niſi quatenus in relato continetur Menoch. *conſ.* 315. *n.* 30. Et multa tractantur quæ non fiunt, Stephan. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 115. *n.* 33.

Verba *pro libito ſuæ voluntatis*, quæ Luſitanè idem ſunt ac *como lhe aprouver*, quid importent? Vide Roland. *conſ.* 62. *n.* 8. *vol.* 1.

Verba in dubio ſemper intelliguntur per prius, non per poſterius, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.* 536. *num.* 29.

Verbum, *ſendo*, reſolvitur in relativum. gloſ. notabilis *in Clem.* 1. verbo *dignitatibus*, *de præbend.* Bart. *in l. centurio*, *num.* 25. *ad finem*, *de vulgari*, quod adjunctum verbo futuri temporis conditionem inducit, quæ priùs debet verificari, & interim conditionem ſuſpendit.

Verba, *ipſo jure*, important canonem latæ ſententiæ, ex Rolando *conſ.* 99. *vol.* 4. *num.* 16. ibi idem de verbis, *ipſo facto*.

Verba ambigua non relevant, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap.* 677. *num.* 42. Et debent accipi in eo ſignificatu, quod utilius fuerit actori, *l. ſi quis intentione* 66. *ff. de judic. leg. in ambiguis*, *ff. de regulis juris*, cum ſimilibus, de quibus Mant. *lib.* 2. *locorum*, *c.* 32. *& ſing.* 206. Alciat. *reg.* 3. *præſumpt.* 44. *num.* 8. & Alphan. *collect.* 3. Et verbum *unum ambiguum* declaratur ex vicinis ſcripturis, & alia vide per Surd. *conſil.* 445. *n.* 8. *cum ſeqq.*

Verba *donabo* vel *promitto donare*, non inducunt donationem. Menoch. *conſ.* 1. *n.* 229. *&* 234. *& conſil.* 92. *& conſult.* 147. *num.* 19. *& conſ.* 178. *num.* 1. *& num.* 18. Avend. *ad l.* 44. *Tauri. gloſ.* 5. *n.* 7. Valaſc. *conſult.* 143. *n.* 6. *&* 7. Cald. *de renovat. q.* 18. *n.* 45. *& de extinct. emphyt. c.* 1. *n.* 36. *c.* 16. *n.* 84. *& de empt. c.* 8. *num.* 4.

Verbum, *oportet*, inducit neceſſitatem, Farin. *deciſ.* 50. *Rota. Rom. n.* 2. *in noviſſ.* Phœb. *deciſ.* 9. *n.* 5. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 655. *n.* 76.

Verba *volo relinquere*, non probant quod teſtator fecerit teſtamentum, & quod perfectè diſpoſuerit, niſi ex circunſtantiis appareat teſtatorem ex tunc habuiſſe animum diſponendi, Gratian *forenſ. diſcept. c.* 550. *num.* 14.

Verbum, *diſpono*, trahitur ad ultimas voluntates contractus inter vivos, & refertur ad quemlibet actum, & convenit omni materiæ, idem Grat. *c.* 580. *num.* 21. *&* 23.

Verbum, *probare*, *vel vitare*, important utilitatem, Cald. *conſ.* 10. *n.* 46 *& n.* 52.

Verba non debent includere futura, ſed præſentia, *l. ſi ita*, *ff. de auro & argento* Surd. *de alim. tit.* 4. *quæſt.* 15. *num.* 39.

Verba quando important tractum ſucceſſivum, non ſufficit ſemel adimplere, ſed requiritur adimplementum tantum quantum tractus ſucceſſivus durat, Cyn. *in l. ſi quis hæredem*, *n.* 2. *C. de inſtit. & ſubſtitut.* & ibi Dec. *n.* 3. Felin. *in c.* 2. *n.* 5. *de treuga & pace* Angel. *conſ.* 34. *n.* 9.

Verba, *ut accepimus*, *ut aſſeritur*, quid ſignificent vide Garc. *de benefic. p.* 1. *c.* 5. *n.* 495. *cum ſeq.* Ubi quod tanquam generale & imperſonale non cenſetur prolatum per imperantem, ideò quod per illud narratur, non eſt per partem verificandum.

Verbum, *teneantur*, quia eſt neceſſitatis & præcepti, inducit peccatum mortale, Garc. *de benef. p.* 1. *c.* 3. *n.* 65.

Verbum *poteſt*, negativè prolatum inducit neceſſitatem, ſecus ſi affirmativè proferatur. Barboſa *de diction. uſufrequent. diſ.* 268. *num.* 1. *cum. ſequentibus.*

Verba, *pleno jure*, quid ſignificent? Vide Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 657. *n.* 43. Menoch. *conſ.* 22. *n.* 5. ubi ait, quod vis & ſignificatio horum verborum eſt ut dicatur, *nihil penitus deficere*.

Verba, *modo & ordine ſuprà expreſſo*, repetunt omnes qualitates ſuperiùs narratas, ſingula ſingulis referendo, idem Gratian. *diſceptat. forenſ. c.* 748. *num.* 9.

Verba *modò & ordine ſuprà expreſſo*, repetunt omnes qualitates ſuperius narratas, ſingulis referendo, idem Gratian. *diſceptat. forenſium cap.* 621. *num.* 28.

Verbum, *vindicta*, intelligitur de jure, & non de facto. Menoch. *de præſumpt. l.* 1. *quæſt.* 89. *n.* 60. *& lib.* 4. *quæſt.* 98. & Maſcard. *de probat. concluſ.* 866. *num.* 14.

Verbo VIA.

VIÆ ut mundentur ſtercoribus & malis fœtoribus pertinet ad ædiles, text. *in l. Ædiles*, *ad finem*, *ff. de via publica*, cit text. *l.* 2. *§. idem Labeo*, *verſ. idem ait*, *ff. ne quid in loco publico*, reſolvit Cepol. quem citat Ripa *de peſte*, *c. de præſervativis remediis contra peſtem*, *n.* 74. *cum ſequentibus*, & dicit gloſ. *in dicta l. Ædiles*, quod poſſunt prohiberi officia ex quibus malus fœtor inducitur. obſervat. Cepol. *in tract. de ſervit. urban. ſub rub. de aëre*, Ripa *ubi proximè*, *n.* 86. Avend. ubi alia multa *de exequend. mandat. p.* 1. *cap.* 19. *num.* 38. *& p.* 2. *cap.* 6. *num.* 16.

Via quæ jubetur refici ante fores alicujus ſuis expenſis, eſt deducenda expenſa à prætio locationis ſi domus locata ſit, vide Afflict. *in cap.* 1. *§. via publica*, *n.* 26. quæ ſint Regalia. *lib.* 3. *fol.* 195. Quid in inquilino fiſci? Vide Afflict. *c.* 21. *de fratribus de novo benef. inveſtitis*, *l.* 2. *fol.* 41. Tenetur etiam emphyteuta ad impenſam, & ad talia onera, Pinel. *in l.* 1. *Cod. de bonis maternis*, *p.* 1. *n.* 72. Valaſc. *de jure emphyt. q.* 4. *n.* 5. *& q.* 26. *n.* 3. Clar. *in §. emphyteuſis*, *quæſt.* 46. Gam. *dec.* 301, Surd *dec.* 198. *n.* 19. Et quid in uſufructuario? Vide Menoch. *de arbitr. caſu.* 215. *n.* 5. Garc *de expenſis*, *c.* 11. *n.* 28. ubi quod impenſa magna pertinet ad dominum.

Viam non tenetur quis concedere per ſuum fundum quando in diviſione aſſignata non fuit. *l. via conſtitui*, *§. ult ff. de ſerv. ruſticor. prædior*, *leg. in dando*, *ff. de contrahenda empt.* Barboſa *in l.* 2. *in princ. n.* 34. *ff. ſoluto matrim.* Cald. *de empt. cap.* 32. *n.* 11. *cum ſequentibus.* Et viarum materiam vide per Surd. *in deciſ.* 42.

Verbo VICARIUS.

VICARIUS qui eſt Canonicus non poteſt cognoſcere de cauſis ſui Canonici, Marant. *de ord. judic. p.* 6. *actu.* 2. *princip. num.* 561. Aloyſius Riccius *deciſ. Cur. Archiepiſcopal. Neapolit. parte* 1. *deciſ.* 179.

Vicarius generalis Epiſcopi poteſt diſpenſare, ut denuntiationes omittantur, Barboſa *in collect. ad Concil. Trident. ſeſſ.* 24. *de reformat. matrim. cap.* 1. *num.* 56.

Vicarii Prælatorum inferiorum habent juriſdictionem ordinariam, Sanch. *de matrim. lib.* 3. *diſputat.* 29. *n.* 4. Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 2. *allegat.* 36. *num.* 11. *& in Clem.* 1. *de rebus Eccleſiæ*

non

Digitized by Google

non alienandis,n.9. Ubi aſſerit quod Abbas exemptus habet quaſi epiſcopalem juriſdictionem,& eſt Ordinarius, & poteſt omnia regulariter quæ Epiſcopus in ſua diœceſi circa ea, quæ ſunt juriſdictionis.

Vicarius Magni Prioris Inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis habet eandem poteſtatem, quam habent Vicarii Generales omnium Epiſcoporum in caſibus qui non ſunt excepti per concordatum, & quamvis Vicarii Prælatorum inferiorum ſint Ordinarii, ſicut alii, & ita docet gloſ. verbo *proprii, in dictâ Clem.1.de rebus Eccleſ. non alienandis,*communiter recepta per Cov. *ad c.Ioannes,n.1 de teſtam.& var. lib. 1.c.3. num.9.* Navar. *in Man. cap. 27. num. 39. verſ. quartò,*tradit Garc. *de benefic.p.5.cap.4.n.2.* & eſt doctrina Abbatis *ad cap.1. n.7.de voto,*cum citatis per Barboſam *dicta allega.36.num.11. & p.3 allegat.54. n.141. & ad dictam Clem. 1. de rebus Eccleſiæ,n.9.* Ubi ex aliis per eum adductis notat quod poſſunt Prælati, qui juriſdictionem habent quaſi Epiſcopalẽ,exercere eam in omnibus, & defendere ſicut cæteri omnes Ordinarii Epiſcoporum Idem tradit *in addit.ad collectanea,t.de offic. judicis Ordinarii,num.2.pag.21.* Et quod Prælati omnes Epiſcopo inferiores,qui juriſdictionem habẽt fori contentioſi, poteſtatem habeant ferendi cenſuras, idem reſolvit *in addit.ad collect. in c. quærenti 20. de verbor. ſignif.pag.173.* Pat. Suar. *tom.5. ad 3. p. diſp.2. ſect.2.n.10.*Ratio,eſt,quia habent ipſammet juriſdictionem à jure conceſſam, ut benè notavit Sanch *de matrim.lib.3. diſp.29.n.4.*ut ibi,eſt enim Ordinarius, cùm eandem habeat à canone juriſdictionem, quam Vicarius Epiſcopi.Etquamvis non habeat territorium,ſine illo poteſt habere juriſdinem ordinariam, quæ non dependet à territorio, Boer. *dec.127.*Barboſa *ad l.cum Prætor 12.n.46. in principio,ff.de judic.*Et Magnus Prior habet juriſdictionem quaſi Epiſcopalem ad fulminandas cenſuras contra Clericos ſibi ſubjectos,ut per Cov *in c. alma mater,p.1.§.11.n.1.*Nav. *dicto c.27.n.5.*Soar.de Paz *in pract. tom. 2. prælud. 1.num.5.* Fr.Emman. Roderic. *Regular. tom.1. quæſt.36.artic.5. col.5 ad finem.*Et conceſſa Epiſcopis eodem modo cenſetur conceſſa Magno Priori Prælato inferiori, ut reſolvunt Suar. *de cenſur. diſputat. 2.ſect.2.n.16.* & de Religione *tom.1. lib.4.de ſimonia,cap.32.à num.11.* Sanch. *d. diſput.29.à n.3.* Barboſ. *dicta allegat.36. num.11.*

Vicarii Prælatorum habentium juriſdictionem quaſi Epiſcopalem,non poſſunt eſſe Delegati Apoſtolici,& executores Bullarum & cæterarum gratiarum beneficialium, juxta gloſ. verbo *Epiſcopi*, ibi, vel inferiores ab Epiſcopo,*in Clem.& ſi principalis 2.de reſcriptis,*ubi Barboſa *n.17.& de offic.& poteſt. Epiſcopi,p.3.alleg.54.num.141.* Contrarium tenent Florez *l.11.var.q.4.n.13.*Sanch. *de matrim lib.8.diſp.27.n.34.* Vide tamen eundem Barboſam *in cap.ſtatutum 11. de reſcriptis,lib.ſexto*, ubi ſtatuitur quod cauſæ literarum Sedis Apoſtolicæ committi debent ſolùm dignitatem obtinentibus, vel Canonicatum Eccleſiæ Cathedralis: quod innovatur per Concil.Trident.*ſeſſ. 25.de reformat.c. in principio.*

Vicarius generalis Epiſcopi poteſt à Sede Apoſtolica dari delegatus, ac proinde mandatorum.& gratiarum Apoſtolicarũ deputari executor,Barboſa *in dicta Clem.2. de reſcriptis, n 2.& dicta alleg. 54. à n.132.* ubi *num.138. cum ſeq.* quod Vicarius Capituli Sede vacante poteſt eſſe delegatus Papæ, ac gratiarum beneficialiũ quæ expediuntur in Curia executor,& *n.142.*aſſerit quod Sede Epiſcopali vacante, commiſſa Epiſcopo,vel ejus Vicario non poſſunt expediri per Vicarium Capituli Sede vacante, cùm non ſit Vicarius Epiſcopi, ſed juriſdictionis Epiſcopalis.

Vicarius ad nutum removibilis habet titulum in forma juris, & de eo fieri debet mentio in impetratione,Caſſad. *deciſ.4.de præbend.*Menoch.*de arbitr. caſu 201.num.46.*Flamin. *de reſign.lib.10.quæſt 2. à n.67. & à num.100.* dicitur enim quid perpetuum,quando non fuit præfinitum tempus,*l.juriſperitos, in princip.* & ibi Bart. *ff. de excuſat. tutorum,* Farin. *deciſ.667. num. 2. & deciſ.676.n.1. in noviſſimis.*

Vicariis congrua portio non debet eſſe major centum,nec minor 25. nummis; vide motum Pii V.*lib.7. Decretalium,p.136. & in volum. motuum, p.558.*Guter. *conſ 8. n.1.* ubi *n. 3.* tradit computãda eſſe omnia emolumenta incerta. Et de cõgrua portione vide Concil.Trident.*ſeſſ.8.c.7.& ſeſſ. 24. cap.13. de reformat.* Menoch. *conſ. 321. num. 56.* Guter. *conſ.8. n.1.* Surd. *de alim. tit. 4. quæſt. 23. n.44* Rebuf. *tract.congrua portionis,n.83.& 85.cum ſequentibus,*Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.cap.366. n.17.cum ſequentibus, & c. 399.* de obventionibus incertis,Garc. *de benef.p.9.c.2.n 320. cum ſequentibus.*Secus in Vicariis commendatum,qui habent 60. aureos portionis, & ultra, quia tunc tenentur contribuere Commendatariis pro rata,vide Rebuf. *dicto loco,n.74.*

Verbo VICINUS.

VICINUS dicitur ille, qui proximè habitat,ita ut alta voce acclamãdo audiri poſſit Barb. *in c. quanto 8. n.2.de præſumptionibus.*

Vicinus,conjunctus & conſanguineus præſumitur ſcire facta vicini,conjuncti & conſanguinei,*l.ſi vicinis, Cod. de nuptiis,l.8 ff.unde cognati,cap.quoſdam, & cap. quanto, de præſumpt,* Mench. *illuſtr. cap.48. n.32.* Menoch. *de præſumpt. l. 6. præſumpt. 24.* Maſcard.*de probat. concluſ.413. & concl.1192 n.10 & concl.1293.n.9. & concl. 1046.* Barboſa *in dicto cap.quoſdam,n.2.* Et notoria unuſquiſque præſumitur ſcire. Maſcard. *dicta concl.1192.n. 11.* vicinus præſumitur ſcire facta vicini, niſi recens ſit vicinus. Maſcard. *conc.295. num. 6.* ubi *num. 7.* quod civis abſens præſumitur ſcire ea quæ facta ſunt in civitate.Et vicinus infirmus vel abſens non præſumitur ſcire facta vicini, vide Maſcard. *dicta concluſ 1406.n.14.& 15.* Avil. *ad c.1.Prætor fol. 59. num.14.*

Vicini boni ſicut ſingularis eſt commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima,ut multis latiſſimè exornat Menoch. *de præſumpt. lib. 3. præſump. 83.n. . & eleganti emblemate 165.* expreſſit Alciat. tradit etiam Pined. *in vita Divi Ioannis Baptiſtæ,lib.1.art.1.c.4.pag.56.* Et habitatio poteſt impediri in vicinia à Doctoribus & ſcholaribus aliquibus malleatoribus, fabris, qui magnum ſtrepitum faciunt, ex Barboſa *ad c.propter ſterilitatem de locato,num.43.*

Verbo VIDUA

VIDUA ſi non petit alimenta intra annum, nõ poteſt elapſo anno illa petere pro tempore præterito. Surd. *de alim.tit.5.q.1.n.45.* Steph.Grat. *diſcept.forenſ.c.33. num.47.* Et ſi dotem reſtituant viduæ intra annum, liberatur ab onere alendi,Surd *ubi proximè,quæſt.. num.1.*Et caſus in quibus vidua

Digitized by Google

ali nō debet ab hæredibus viri intra annum luctus, vide per eundem *tit.7.q.22.* Et hæredes mariti ſi ſolvant ante diem & annum uxori dotem, poſſunt deducere interuſurium temporis intermedii. Cald. *de empt. cap.23. n.42.* Surd. *tit.8. privil.77.n.16.* & v.de Gild. *tit.9.q.43.*

Viduæ jam nuptæ intra annum luctus non debentur ex tunc alimenta, nec dos eſt reſtituenda donec labatur annus à morte viri, Sanch. *de matrim lib.7. diſput.87. n.30.cum ſequentibus.* & ibi etiam an amittat veſtes lugubres, & relicta à marito?ubi diſtinguit.

Viduæ ſoluto matrimonio non debentur fructus donationis propter nuptias. Farin. *Rot. Rom. dec.259 num.8.*

Viduarum privilegio utitur mulier habens virum inutilem, Barboſa *in l.1.ff. ſoluto matrim.p.1.n.47.* Gratian. *diſc.forenſ.c.66.n.9.* Cald. *de nominat.q.11. num.19.* Ubi quod nihil & inutile æquiparantur in jure.

Vidua habet privilegium declinandi forum proprii domicilii, & petendi quod cauſa tractetur in Curia Regis, Cov. *pract. cap.7.ad finem.* Grammat. *deciſ.21.* Roman *ſing.630.* Boër. *deciſ.69.num.27.* Surd. *deciſ.147. num.6.* Cabed. *deciſ.97.n.13.p.2.* Ubi quod obſiſtens videtur quodammodo actor unius vocatus ad reum defendendum, & non poteſt declinare judicium in quo reus cœpit conveniri, niſi cauſa ad fiſcum pertineat, nec poteſt mutare aut innovare actionem invito actore principali. Et ſi concurrat vidua cum ſcholari, eſt illa præferenda, quia cauſa ſui privilegii magis eſt favorabilis, & ipſa magis miſerabilis Bald. *in Auth. Habita,n.61. Cod. ne filius pro parte*, quem ſequitur Bolognin. ibi, *n.228.* & vide ordinat. *lib.2.tit.59. §13.* & Thom. Grammat. *dec.20.in fine.*

Verbo VINUM.

VINO uti non decet mulierem, Maſcard. *de probat.concl 99.n.4.* Pined. *in vita Divi Joannis Baptiſtæ, lib.3. art.2. cap.2.pag 163.cum ſequentibus*, Vian. *in annotat. ad Ovidii Metamorphoſ. pag.127. Fr.* Hector Pinto *na p.2. dos ſus dialogos, cap.23.pag.528.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.284. num.64.* Doctor Franciſc. de Mincon. *lib. intitulado. eſpejo del Principe Chriſtiano c.49.* Barboſa *de offic. & poteſt. Epiſcopi.p.1.tit.2.gloſſ.11. pag.174. num.11.* & vide caſum apud Illeſc. *na p.2 Chron. Pontifica. na vida de Papa Alexandro VI. c.21. fol.149.* Guevar. *p.2.de monte Cavalerio,cap.2. fol.118.verſo.*

Vino vendito ad menſuram, antequam menſuretur periculum pertinet ad emptorem, Steph. Grat. *diſcept. forenſ. c.549.n.14. cum ſequentibus.* Vineæ appellatione an veniat arundinetum? Vide eundem Gratian. *c.752.n.32.& 33.*

Verbo VIRGO.

VIRGINIS defloratio probatur indiciis conjecturis & teſtibus domeſticis ac ſuſpectis *l. conſenſum, Cod. de repudiis*, Maſcard. *de probat. concluſ.57.n.3..concl.496. num.8. & concluſ.533. num.15. & concl.1359.num.7.* Menoch *de præſumpt. lib.1. præſumpt.51. num.11. & conſ.353. num.22.* & in his & aliis ſimilibus caſibus ſufficiunt per leges præſumptiones & conjecturæ, Valaſc. *de jure emphyt.quæſt.9.n.26.col.2.* Menoch. *dicto lib.1 præſumpt.58.num.11.& dicto conſ.353.num.23.* Teſtes ſingulares probant in hoc caſu quando concludunt quod perſona fecit diligentiam ad corrumpendum Farin. *de delict. tit.de oppoſit. contra teſtes, quæſt.64. n.159.* Et de probatione carnalis copulæ vide Cardoſ. *in praxi judicum & advocatorum* verbo *probatio, num.22.*

Virginis in defloratione actus præparatorii ad copulam neceſſe eſt quod fiant in locis ſecretis & aptis ad reliqua perficienda. Farin. *de delict. tom.1. q.69.n.7.* Ubi etiam quod non ſufficit dicere, ſolus cum ſola, niſi probatis aliis indiciis, Maſcard. *de probat. concluſ.57.n.5.* & vide Barboſam *in collect. ad c. literis,n.2.cum ſequentibus, de præſumpt.* Ubi quando dicatur copula carnalis probari ex violentia & certa præſumptione, & quod ſuſpicio violenta adulterii nō inducitur ex ſolis oſculis & amplexibus, quando alia adminicula non concurrunt & quod teſtes de credulitate admittuntur ad probandum adulterium & copulam carnalem, & quod adulteriū ac copula carnalis non poteſt directè & immediatè probari per teſtes de viſu; & teſtes ſingulares non ſufficiunt ad probandam copulam carnalem etiam in genere, Farin. *t.1.conſul.78.à n.11 & 14.* Et coitus præſumitur quando unà cubaverint vir & mulier, & in eodem thoro quis cum puella jacuerit, Barboſ. *in c. præterea 27. n.2. de teſtibus*, ubi *n.3.* quod in delictis quæ occultè committantur, probationes ex ſe imperfectæ conjunguntur ad plenam probationem, ſi adſint alia indicia & adminicula, & *n.4* quod carnalis copula probatur per auditum proprium, & *n.5.* quod arbitrio judicis circumſpecti ſtatur, quæ præſumptiones & conjecturæ ſufficiant ad probationem copulæ carnalis. Et fama quādo oritur ex malo principio non attenditur, nec nocet, nec in ea fit fundamentum Cald. *conſ.18.à n.32.* Grat. *conſ.310. à n 80. & 84.* Et de requiſitis neceſſariis ad hanc famam vide Menoch. *lib.2. conſ.149 à n.40. & conſ.701. à n 49.* Surd *conſ.311. n.76.* Phœb. *tom.1 dec.76. in fine*, Farin. *conſ.80. à n.3* Quando agitur criminaliter nō probatur carnalis copula ex præſumptionibus & conjecturis, nec illæ ſufficiunt ut reus criminaliter accuſatus condemnetur, Maſcard. *n.5. dicta concl.57* Farin. *dicto conſ 78.n.12. & dicto conſ.80. n.10. & deciſ.69. in add. it. lit. C.* Et patri puellæ corruptæ debet injuria ſatisfieri, ex citatis per Sanch. *de matrim. lib.7. diſp.14.n.11.* Farin. *de delict.p.5. q.147. n.117.cum ſequentibus.*

Virgo poteſt concipere non ruptis clauſtris pudoris, Pat. Martin. del Rio *diſquiſit. magicar.lib.2. quæſt.15. pag.86.* Et vide Sanch. *de matrim. lib.7. diſp.113.n.10.* ubi tradit quomodo dignoſci poſſit an aliqua fœmina ſit virgo.

Verbo VITA VIVERE.

VITA hominis incerta eſt, *l. Senatus,ff.de donat. cauſa mortis, l.dies incerta,ff. de condi & demonſtr.* Valaſc. *conſultat.66.n.23.* Bernard. Græv. *in pract.Cam.Imper.lib.2.concl.8.n.2.* & circa computationem, *l.hæreditatum,ff. ad leg.Falcid.* quod admittatur omni caſu, reſolvit Gratian. *diſc.forenſ. 756.num.29. & 30.*

Viventes homines conſervare non minus intereſt Reipublicæ, quàm mortuos ſepelire, Steph. Gratian *diſcept. forenſ. c.94.n.15.*

Vivere quis præſumitur uſque ad centum annos, *l. ultim. C. de ſacroſanct. Eccleſ.* ubi Barboſa *n.15* plures citat, & Pinel *in l.2.Cod.de reſcind. vend. c.4. n.33.* Cov. *lib.2. var.cap.7.n.6.* Menoch. *remed.4. adipiſc. poſſeſſ.num.668.* & *conſ.60.n.35.cum ſeq. & conſ.345*

Digitized by Google

conſ. 345. *n.* 58. *cum ſeq. & lib.* 6. *de præſumpt. q.* 49. Garc. *de nobilit. gloſ.* 12. *n.* 70. Flamin. *de reſignat. lib.* 10. *q.* 5. *n.* 4. *cum ſequentibus.* Et abſens præſumitur vivere uſque ad centum annos, quandiu non conſtat eſſe mortuum, ex Bart. *in l.* 2. §. *ſi dubitatur, ff. quemadmodum teſtam. aper.* adde quod abſenti vagabundo poſſunt auferri prædia ſua, ſi non certificetur de vita vel morte ejus, Jaſ. *in l.* 2. *n.* 88. *Cod de jure emphyt.* Gregor. Lopez *l.* 14. *titul.* 14. *part.* 3 verbo *abonda*, Joſeph. Ludoviſ. *deciſione* 17. *numero* 14.

Vita hominis eſt res inæſtimabilis, nihil enim illi exæquatur, *l.* 2. §. *cùm in eadem navi, ff. ad l. Rhod. de jactu*, *l. ſumma cum utilitate, ff. de his, qui dejecerunt*, *l. ex hac lege, ff. ſi quadrupes pauper.* Pat. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 4. *c.* 11. *n.* 2.

Verbo Unio, Unitas, Unitus.

UNIO non eſt ſignificanda illis, qui beneficia poſſident, Rebuf. *in tract. nominat. q.* 14. *num.* 3. Et res unita ſortitur naturam illius cui unitur, Cald. *conſ.* 15. *num. ult.*

Unitum beneficium alteri perdit nomen beneficii, ex Rebuff *in tract. nominat. q.* 15. *n.* 31. Flamin. *de reſignat. lib.* 2. *q.* 9. *num.* 3. *& lib.* 3 *q.* 1. *num.* 120. *& lib.* 12. *q.* 3. *n.* 47. Et unitum Hoſpitali efficitur laicale, Flor. ad Gam. *dec. ult.* Vide aliqua de unionibus per Aloyſium Riccium *in collect. deciſ. p.* 5. *collect.* 1819.

Unitas corporis præſumitur, niſi pluralitas probetur, *cap. cùm Joannes, de fide inſtrum.* Bald. *in l.* 2. *Cod de errore advocatorum*, Alexand. *conſ.* 88. *n.* 17. *vol.* 5. corporum autem diverſitas præſumitur ex hominum diverſitate, & confinium, *l. ex teſtamento ff. de condit. & demonſtrat.* Alexand. *conſ.* 96. *in* 5. *vol.*

Verbo Voluntas Voluntarius.

VOLUNTAS teſtatoris probatur ex teſtamento imperfecto, Surd. *de alim. tit.* 9. *q.* 25. *num.* 92.

Voluntas teſtatoris conjecturata totum facit, Vaſc. *conſult.* 139. *n.* 14. *cum ſeqq.* & non eſt locus interpretationi, ubi voluntas teſtatoris refragatur manifeſtè, vide Cald. *in reſponſo pro Sebaſtiano Lampo: num.* 52 Et ſervanda eſt, ſi legibus & bonis moribus non repugnat, Surd. *dec.* 21. *num.* 9. *cum ſequentibus*; & à mente regulatur voluntas, Mendez *in praxi Luſit. lib.* 3. *cap.* 15. *num.* 11.

Voluntas teſtatoris præſumpta non impedit extenſionem, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 662. *num.* 17.

Voluntatis mutatio non præſumitur, ex citatis per Barboſam *in libello de principiis, & locis commun. utriuſque juris, lit. V. num.* 70. quibus adde Maſcard. *de probat. conc.* 1416. Seraphin. *de privil. juram. privil.* 107. *n.* 39. Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. part.* 2. *deciſ.* 159. Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 442. *num.* 23. *cum ſequentibus.*

Voluntates hominum variæ ſunt, *l. quia poterat. verſ. non enim, ff. ad Trebell.* Maſcard. *de probat. concl.* 61. *n.* 5. *cum ſeqq.*

Voluntatem ſuam qui explet, ſatis lucratur, gloſſ. *in l. pen. ff. de condict. ob cauſam, l. pignori* 56. *ff. de furtis*, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.* §. 3. *proœm. n.* 357. Tiraquel. *de jure primog. q.* 53. *num.* 3. & damnum ſentit qui voluntatem ſuam non explet, Menoch. *de interdict. remed.* 1. *recuper. poſſeſſ. num.* 422. Surd. *de alim. tit.* 8. *privileg.* 56. *numero* 3. *& deciſ.* 260 *numero* 21.

Voluntas in maleficiis, non exitus ſpectari debet Menoch. *conſ.* 41. *n.* 30. *&* 31.

Voluntas tacita quæ colligitur ex actu, non ultrà extenditur quàm ex ipſo actu de neceſſitate infeтatur, Bart. *in l.* 1. §. *hoc interdicto, ff. de itinere actuque privato*, Surd. *de alim. tit.* 6. *q.* 3. *num.* 59. Et voluntas ex conjecturis declaratur, idem *deciſ.* 7. *n.* 12. Et declaratur magis facto quàm verbis idem *deciſ.* 194. *num.* 21. Mendez *in praxi, lib.* 3. *cap.* 11 *n.* 9. & ex uſu loquendi, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 446. *n.* 26. *&* 27.

Voluntarius actus non dicitur, cùm ab eo fit qui compelli poteſt. Surd. *de alim. tit.* 6. *q* 8. *n.* 60. *& tit.* 7. *q.* 12. *n.* 19. *& tit.* 9. *q.* 42. *n.* 23.

Voluntatis captatoriæ plura vide apud Gom. *l.* 31. *Tauri*; Sarm. *lib.* 2. *ſelect. c.* 4. Menchac. *de ſucceſſ. creat.* §. 17. *n.* 79. Cened. *part.* 2. *collect.* 67. *n.* 1 Clar. *in* §. *teſtamentum, q.* 6.

Verbo Votum.

VOTUM continentiæ poteſt Epiſcopus diſpenſare paupertate. vel alia cauſa, quādo magnum incontinentiæ periculum imminet, nec facilis aditus ad Pontificem patet, Sylv. *in ſum.* verbo *votum* 4 *q.* 4. Næv. *in man. cap.* 12. *num.* 67. Fr. Emman. Roderic. *tom.* 1. *Regular. q.* 63. *artic.* 6. plures refert Sanch. *de matrim, lib.* 8. *diſputat.* 9. *num.* 22. Pat. Suar, *tract. de voto, lib.* 6. *cap.* 26. *n.* 8. *cum ſeqq.* Leſſ. *de juſtit. lib.* 2. *cap.* 40. *dubit.* 13. *num.* 10. *verſ. quartus.*

Votum non ludendi an obliget quoad ludum, qui ratione honeſtæ recreationis exercetur; Affirmat cum D. Thoma, & Navar. Fr. Emman. Roderic. *in ſum. tom.* 1. *c.* 190. Negat. Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſputat.* 4. *num.* 5.

Votum non comedendi carnes in feria ſexta frangitur, ſi Natalis Domini in illis incidit, Fr. Emman. Roderic. *tom.* 3 *qq. Regular. q.* 45. *art.* 3. *verſ.* 2. Ubi idem aſſerit de illis, qui voverunt nunquàm comedere carnes, quod non poſſunt in die nativitatis, quocumque die advenerit, eas manducare, etiamſi in feria ſexta talis dies advenerit.

Voti Clericatus vel Religionis ratione laïcus delinquens cum juramento voti ante patratum delictum, remittitur ad judicem Eccleſiaſticum, Clar. *lib.* 5. §. *fin. q.* 98. *num.* 4. Fr. Emman Roderic, *tom.* 3. *quæſt. Regul. q.* 10. *art.* 8. Barboſa *in l. ſi quis poſtea quam, num* 259 *cum ſequentibus, ff. de judiciis.* Plura alia de voto vide per Cardoſo *in praxi judicum*, verbo *votum.*

De votis Divo Jacobo factis vide latè Ambroſ. Moral. *in hiſt. Hiſpaniæ, part.* 1. *lib.* 9. *c.* 7. *pag.* 230 *cum ſequentibus*, Dom. Roderic. à Cunha *part.* 1. *dos Biſpos de Porto*, *cap.* 12. *pag.* 122. Caldas *de empt. cap.* 21. *num.* 12. *& conſ.* 43. Gabr. Pereira *de manu Regia, part.* 1. *cap.* 14. Barboſa *in collect. ad cap. ex parte* 18. *de cenſibus, numero* 4. *cum ſequenti*, Fr. Luis de Souſa *na chronica de Arçobiſpo de Braga*, Dom Fray Bartholomæus dos Martyres *lib.* 4. *cap.* 2. Circa cognitionem cauſarum, quæ moventur inter Archiepiſcopum Bracarenſem & agricolas ſuper votis Divo Jacobo factis, an pertineat ad judices Eccleſiaſticos? Vide Cald. *conſil.* 41. *numero quinto, & numero* 16. *cum ſequent.*

Digitized by Google

Verbo USUSFRUCTUS, USUFRUCTUARIUS.

USUSFRUCTUS reputatur inter bona immobilia, *leg. corrupitionem, Cod. de uſufructu*, Ordinat. *lib. 4. titul. 48. in principio*, Bart. *in l. uſto. §. non mutat, ff. de uſufructu*, Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſ. 57.* Gabr. Pereira *dec. 55. num. 1.* & vide Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 756. numero 19.* ubi *numero 20.* agit de annuis redditibus.

Uſufructuarius poſſidet tantum naturaliter, proprietarius autem civiliter, .. *naturaliter, in princ. ff. de acquir. poſſeſſ.* Menoch. *de interdict. remed. 1. recuper. poſſeſ. num. 70.* Tiraquell. *de jure conſtitut. part. 3. limit. 9. num. 11.* Cald. *de reſolut. emphyt. c. 10. num. 44.* Gom. *ad l. 45. Taur. num. 4. ver. 3.* Barboſa *in l. ſi de vi ff. de judic. num. 315. cum ſequentibus*, Stephan Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 311. num. 5 & cap. 519. num. 61. cum ſequentibus, & num. 86. cum ſequentibus*, ubi *n. 88.* quod ei competit etiam remedium Canonis *reintegrande*. Et mortuo uſufructuario civilis poſſeſſio trahit ad ſe naturalem, Bart. *in repetit. l. ſi arrogator, num. 12. ff. de adoption.* Tiraquel. *in tract. le mort, part. 3. declarar. 1. num. 7.* Menoch. *conſult. 139. num. 21. & num. 16.* Gratian. *cap. 779. num. 6 cum ſequentibus*, Barboſa *in l. divortio, p. 2. in princip. num. 9. ff. ſoluto matrim.* & idem in emphyteuſi, Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 17. n. 17.* Et uſufructuario conceditur interdictum, *unde vi, l. fin. ff. uti poſſidetis*, Valaſc. *conſult. 79. num. 9.* Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 10. num. 44.* Gratian. *dicto cap. 311. num. 6. cum ſequentibus*. Et pro poſſeſſione civili tantùm conceditur interdictum *unde vi, l. 1. §. interdictum, verſ ſine autem, ff. de vi & vi armata.* Menoch. *de interdict. remed. 15. recuper. poſſeſſ. n. 391.* Valaſc. *conſult. 79. n. 9.* Et emphyteuta naturaliter poſſidet, Surd. *conſult. 307. n. 23.* Et ſi alius fuit ab uſufructuario miſſus in poſſeſſionem, & per longum tempus poſſideat, præjudicat proprietario in ſua civili poſſeſſione, & poteſt proprietarius, aut hæres ejus facere ſe manutenere in ea re vendita: Tiraquel. *in tract. le mort, p. 3. declarat. 1. num. 8.* Et poteſt proprietarius propter civilem poſſeſſionem quam habet, ingredi naturalem, *l. poſſidere, §. qui ad nundinas ff. de acquir. poſſeſſ.* ubi Jaſ. *n. 23.* Cald. *conſult. 2 num. 40. cum ſequenti*. Et ſi non fuerit admiſſus à poſſidẽte naturaliter, dicitur ſpoliari *dicto §. qui ad nundinas*, ubi Jaſ. *num. 53.* & poteſt civilis poſſeſſor ſuam defendere poſſeſſionem, & expellere naturaliter poſſidentem, Bart. *in l. 1. Cod unde vi*, quem plures ſequuntur, quos refert Cald. *de reſolut. emphyt. cap. 17. n numero 40. & 43.* ubi declarat.

Uſufructuarius poſt mortem facit fructus ſuos jam perceptos, & pertinent ad hæredes: non percepti verò, quamvis maturi, pertinẽt ad proprietarium. Molin. *de primog. lib. 3. cap. 11. num. 3.* Cov. *var. lib. 1. cap. 15. num. 14.* plures alios citat Gam. *dec. 308. num. 6.* qui ſic judicatum refert, & vide Cardoſ. *in praxi judicum & advocat.* verbo *fructus, à num. 1* ubi latè

Uſufructuarius deteriorans rem amittit jus ſuum *leg. amplius 9. § fin. ad finem ff. de damno infecto*, Jaſ. *in Auth. qui rem, num. 4 Cod. de ſacroſanct. Eccleſ.* Menoch. *de arbitrar. caſu. 78. num. 2* & eſt communis, teſte Pinel. *in l. 1. Cod. de bonis maternis, p. 1. num 79. ad finem, pag. 291.* Suar. *in theſauro receptar. ſentent.* verbo *uſufructuarius. pag. 479. colum. 2.* Roland. *conſult. 40. num. 4. vol. 4.* Et dicitur quis rem deteriorare, quando cædit arbores frugiferas, ut probat text. *in l. divortio, §. ſi fundum*, ubi Baldus notavit, *ff. ſoluto matrim.*

Uſufructuario non præjudicat proprietarius vendendo omne jus quod habet in re, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 36. num. 47. cum ſequentibus*, ubi alia adducit.

Uſusfructus non poteſt alienari & legari alteri, nec ſuper eo conſtitui cenſus, Menoch. *conſult. 62. num. 24* Aloyſ. Ricc. *deciſ. Cur. Archiepiſcopat. Neapolit. p 2. dec. 74.* Et uſusfructus conſtitui & relinqui non poteſt in pecunia, ſive proprietate, Grat. *diſc. forenſ. c. 543. num. 9. & 101*

Uſufructuarius non tenetur debita ſolvere, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c. 585. n. 15.*

Uſufructuario conveniunt omnes obventiones competentes ratione rei, *l. uſufructu legato 7. ff. de uſufructu*, Barboſa *in l. divortio, §. ſi vir, n. 38. cum ſeqq. ff. ſoluto matrim.*

Uſufructuarius videtur conſtitutus procurator in rem ſuam, Garc. *de benefic. q. 5. cap. 9 n. 2.* Seſſe *Aragon. deciſ. 127. num. 20. cum ſequentibus*, Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 55. num. 21.* & poteſt ſine hærede exercere omnes actiones, *ibidem num. 25.* & *26.* ubi intelligit, & quando diſtinguatur? Vide eundem Gratian. *cap. 606. num. 7.* Gabr. Pereira *dec. 124.* ubi diſtinguit quod ſi uſusfructus conſtituatur ad vitam uſufructuarii, cui conceditur, id eſt quoad vixeris, tunc uſusfructus non egreditur vitam illius, cui conceditur, & ſi uſusfructus conſtituatur ad vitam concedentis, id eſt quoad vixero, ſi donatarius in vita donantis decedat, ad ipſius hæredes porrigitur, & Seſſe *ubi proximè, n. 26.* quod non poteſt renuntiare uſufructui in præjudicium proprietarii.

Uſufructuarius rerum quæ uſu non conſumuntur, tenetur præſtare cautionem de utendo & fruendo arbitrio boni viri, id eſt, ſicut vir bonus rebus propriis uteretur, & de reſtituendo rem finito uſufructu, *l. 1. ff. de uſufruct. quemadmodum caveat l. 1. & 4. uſufructu, Cod. de uſufructu, cap. fin. de pignor.* Cald. *de poteſt. eligendi, cap 16 num. 35.* idem in rebus quæ uſu conſumuntur, Surd. *de alim. titul. 9. quaſt. 26. num. 17. & deciſ. 67. num. 1. cum ſequentibus* Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. lib. 2. concluſ. 46 conſiderat. 3. & conclu. 145. num. 6. cum ſeq.* Stephan Gratian *diſceptat. forenſ. cap. 185. num. 13. & num. 30.* Quæ cautio adeo eſt neceſſaria ut ſi uſufructuarius, quia pauper, nequeat illam præſtare ad uſumfructum, non admittatur cautio juratoria. Greg. *l. 19. tit. 31. p. 3.* verbo *que la coſa*, Surd. *deciſ. 141.* Græv. *dicto libro 2. concluſ. 47. & concluſ. 145. conſiderat. 1.* Seſſe Aragon. *deciſ. 63. n. 6. cum ſequentibus, tom. 1.*

Uſufructuario non poteſt teſtator remittere cautionem utendi & fruendi arbitrio boni viri, *l. 1. Cod de uſufructu*, Clar. *§. teſtamentum, q. 64.* Surd. *de alim. tit. 9. q. 26. num. 11. & 12. & deciſ. 194. n. 4. cum ſequentibus*, Molin. *de primog. lib. 1. cap. 28. num. 12.* Græv. *dict. concl. 145.* Cabed. *deciſ. 136. num. 2. p. 1.* Mathienz. *ad lib. 5. nova recopilat. tit. 8. gloſſ. 1. num. 6.* Et teſtator conſtituens uſumfructum inter vivos, poteſt remittere neceſſitatem ſatiſdandi. Surd *de alim. tit. 9. q. 26. num. 33.* Ubi *q. 4. n. 7.* quod non tenetur cavere, ſi donavit uſufructu retento, de quo etiam *titul. 4. q. 18. num. 46.* Azeved. *l. 1. num. 3. titul. 6. lib. 5. nova recopilat.* Et uſufructuarius interim dum non exhibetur cautio, non acquirit fructus, Græv. *dicto l. 2. concl. 46.* Secus eſt ſi ſit bonæ fidei poſſeſſor, Surd. *de aliment. tit. 7. q. 19. num, 17.* idem eſt poſt petitam cautionem, & non præſtitam, Surd. *deciſ. 57. num. 12. & deciſ. 18. num. 1.*

Digitized by Google

num. 1. & dec. 281. num. 1. Græv. dicta conſ. 49. numero 4.

Uſufructuarius tenetur conficere inventarium de rebus quarum fructus perceptus eſt, Farin. de delict. p. 7. in fragmen. lit. D. num. 179. Cald. in l. ſi curatorem, verbo læſis, num. 135 ad finem; Cod. de in integrum reſtitut. min. Idem uxore relicta uſufructuaria omnium bonorum; Græv. dicto lib. 2. conc. 144. conſiderat. 1. Et idem in mobilibus, Molin de primog. lib. 1. cap. 18. n. 11. cum ſeqq. De uſufructu vide multa per Menoch. conſ. 352.

Verbo Usura; Usurarius.

USURAS ſcienter ſolvens poteſt repetere, Farin. deciſ. noviſſima 292. num. 6. & dec. 309 num. 5.

Uſuræ de uſuris non dantur, Phœb. deciſ. 202. part. 2. Uſura non committitur, quando aliquid ab ſponte dante accipitur. Surd. de alim. tit. 9. q. 18. num. 12.

Uſura non committitur in venditionibus, ſeu addictionibus, etiamſi res minori pretio addicantur quàm poſtea valituræ ſint, Phœb. dec. 7. p. 1.

Uſura non committitur ex frumenti, venditione facta dilata ſolutione, propter incertitudinē prætii futuri; cap. in civitate, de uſuris, Gabr. Pereira p. 2. de manu Regia, cap. 72. num. 2. cum ſeqq. ubi num. 9. agit de intellectu Ordinat. lib. 4. tit. 20.

Uſurarius non eſt dominus rerum, quæ per uſurariam pravitatem acquiſivit, Perez tit. 5. lib. 1 ordinam. pag. 126. Cald. in l. unica, Cod. ex delict. defunct. p. 4. num. 6.

Uſurarius mentalis quare reſtituere teneatur non ſic mentalis ſimoniacus? Vide Franciſc. Rip. tract. de ſimonia, p. 3. art. 1. num. 48. uſque ad 52. cum aliis citatis per Barboſ. in cap. conſuluit 10. de uſuris, n. 4. quibus adde Emmanuel Sà in Aphoriſmis Confeſſariorum, Verbo ſimonia, n. 8. Plura alia de uſura vide per Antonium Cardoſo de Amaya in lib. cui titulus ſumma ſeu Praxis Judicum & Advocatorum, verbo uſura.

Verbo Vulnus; Vulnerans; Vulneratus.

VULNUS in facie, ex quo remanet cicatrix eſt res inæſtimabilis, Farin. de delict. p. 1. q. 18. num. 98. Valaſc. allegat. 99. n. 9.

Vulnerans tenetur vulnerato ad damna & intereſſe; & ad expenſas medicorum & medicinarum, Barboſ. ad c. 1. de injur. n. 2. Et minus punitur ille, qui provocatus facit, vel dolore commotus, idem

Vulnus ſi dubitetur an fuerit lethale, poterit vulneratus exhumari ad videndum vulnus, Bald. in l. ſi quis teſtibus, ad finem; Cod. de teſtibus; Cald. in l. ſi curatorem. verbo minoribus, num. 18. ad finem; Cod. de in integrum reſtitut. min. Farinac. de delict. part. 5. quæſt. 127. numero 109. Cabed. deciſ 174. num. 3. part. 1. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 2. allegat. 18. num. 32 cum ſeq. & dicit in ſupremo Senatu judicatum Phœb. arreſto 151. p. 1 Et anno 1615. facta fuit exhumatio Uliſſipone in cauſa cujuſdam Franciſci de Sylva, qui uxorem occiderat, prout refert Mendez in praxi lib. 5. cap. 1 num. 85. An Epiſcopus abſque irregularitatis metu poſſit concedere licentiam judici laico exhumandi corpus, ut inſpiciatur an vulnera illa fuerint lethalia, dubitat Ricc. in praxi, deciſ. 530. Sed fuiſſe permiſſum aſſerit, & ſecurè tenet Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Curiæ Archiepiſcopat. Neapolit. c. 34 n. 10. Et corpora mortuorum poſſunt dari medicis ad anatomiam faciendam, Fr. Emman. Roderic. tom. 3. quæſt. Regular. q. 62. art. 2. Cur. Philip. p. 3. §. 17. num. 16.

Vulneratus quis dicatur mortiferè? vide Farin. de delict. p. 5. q. 127. num. 27. cum ſequentibus, ubi latiſſimè hanc materiam proſequitur, & ibidem num. 104. & 165. quod creditur medico, qui curavit vulneratum, & mortuus eſt ex vulnere, & num. 118. quod chirurgi debeant jurare. Et vulnus dicitur mortale, ſi eſt in inteſtinis, aut moriatur intra triduum, idem Farin. p. 4. conſ. 100 num. 15. cum ſequentibus, ubi num. 32. quod ſtabitur judicio medicorū. Et percuſſio facta in capite præſumitur facta animo occidendi, ex Rebuffo in l. licet ff. de verbor. ſignificat. quem refert Montan. de tutelis, cap. 3. num. 7.

Vulneratus ex longo tempore an præſumatur deceſſiſſe ex vulnere? Vide Barboſ. in cap p æ terea 2. de clerico percuſſore, num. 3. Ubi aſſerit quod ex diuturnitate temporis, & ex longo intervallo vulneris non poteſt judex arbitrari vulneratum ex vulnere deceſſiſſe, etiam poſt octo menſes, quandò vulnus eſt mortale, de quo etiam vide plures caſus per eundem Barboſ. ad cap. presbyterum 7. num. 3. cum duobus ſeq. de homicidio, & ad cap. continebatur 8. eod. tit. num. 3. & ad cap. ſignificaſti 18 numero 3. cum ſequentibus, & numero 17. cum ſequenti, eodem tit.

Vulnerati aſſertio perſiſtentis in ea uſque ad mortem non facit indicium ad torturam ex citatis per Barboſ. ad cap. litteras. 14. num. 12. de præſumpt. Nec in articulo mortis facit indicium ad torturam contra inculpatum, Farin. in praxi crimin. tom. 1. tit. 5. de indiciis & tortura, quæſt. 46. num 7. cum ſequentibus, ubi n. 17 quod facit aliquam præſumptionem, & à numer. 18. quod facit indicium ad capturam: & num. 35. quod oritur indicium ad torturam concurrentibus adminiculis, & à n. 44. quod dicta aſſertio non facit indicium ad torturam, etiamſi ſit jurata, & num. ſequentibus ampliat & limitat multipliciter.

Verbo Uxor; Uxoratus.

UXOR non poteſt alienare ſine marito quando matrimonium contrahitur per chartam medietatis, ſi agamus de immobilibus, & agendo de mobilibus bonis, licet maritus tanquam caput domus poſſit quid dare ex bonis communibus vel alienare, non tamen id poterit uxor. Barboſ. in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 1. num. 39. ubi n. 40. quod maritus non poteſt donare acquiſita conſtante matrimonio ſine conſenſu uxoris.

Uxor ſine marito an poſſit dare ad cauſam piam? Videtur quod ſic, ex Baldo in l. generali, num 6. & 7. Cod. de ſacroſanctis Eccleſiis, cum aliis citatis per Palat. in repetit. rub. §. 48 num. 4. ad finem Marienz. l. 5. gloſſ. 6. num. 8 tit. 9. lib. 5. ad leg. Ordinam. Spin. de teſtam. gloſſ. 10. num. 23. Cordub. in l. ſi quis à liberis; §. ſi quis ex his; num. 156. cum ſeqq. ff. de liber. agnoſcendis. Et uxor non poteſt dotare filiam ſine conſenſu mariti, Barboſ. in l. 1. ff. ſoluto matrim. p. 1. n. 27. & p. 4. num. 93. & 94. quod in Regno Portugal. ac Caſtellæ poteſt maritus ex bonis uxoris ſine illius conſenſu dotem filiabus conſtituere, & num. 50. quod maritus filiam ſuſceptam ex alio matrimonio ex bonis communibus dotare non poteſt, & num. 97. quod uxor ſola non poteſt

Digitized by Google

poteſt dotare filias ex bonis communibus,& *n.*99. quod maritus ex bonis communibus,etiam ſoluto matrimonio poteſt filiabus dotem conſtituere.

Uxor ſequitur forum mariti, Bernard. Græv. *in pract. Cam. Imper. l.* 2. *concl.* 80. *conſiderat.* 1. ubi *concl.*91. quod veſtes,& jocalia, quæ miſit maritus uxori, videntur donata:& vide Surd. *de alim. tit.* 4. *q.*2. *ad finem,& dec.*166 *num.*9. qui aſſerit relinqui judicis arbitrio, quæ veſtes feſtivæ dicantur, & de veſtium ſuperfluitate vide Rebuf. *de privil. ſcholar. privil.* 94.

Uxor non poteſt eſſe in judicio ſine marito, alias nulliter agit. Paz *in praxi, fol.*30. *num.* 27. Phœb. *part.*1. *arreſto* 62. *n.* 4. ubi *n.* 7. quod poteſt cum cautione de rato: & ſi habeat maritum abſentem, an ſit capax ſtandi in judicio, vide Reynoſo *obſervat.* 28.

Uxor non poteſt contrahere ſine marito Palat. *in repetit. rub.* §. 68. *n.* 4. Peralta *in l. haredem, n.* 7. *ff. de legat.* 2. Valdeſ ad Soar. *p.*2. *pag.* 45. Gutier. *de juram. confirmat. p.*1. *c.*13. *n.*4. Barboſ. *in l.* 1. *ff. ſoluto matrim. p.*1. *n.* 31. Et proceſſus cum ſola uxore agitatus nullius roboris & momenti eſt, ubi bonorum immobilium quæſtio eſt, ut reſolvit Cald. *de extinct. emphyt. c.* 1. *num.* 26. & non poteſt contractum, vel diſtractum facere, nec donare ſine marito, Spin. *de teſtam. ad gloſſ. rub. p.*5. *numero* 3. *&* 4. ubi *à numero* 6. etiamſi talis contractus ſit utilis ipſi mulieri. Et non poteſt facere donationem causâ mortis abſque viri licentia, Molin. *de primog. lib.* 2. *c.* 9. *n.* 4. Et maritus nolens conſentire actui per uxorem expediendo, poteſt à judice compelli, Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 47. *num.*39. Matienz. *ad l.* 3. *gloſ.* 7. *n.* 11. *tit.* 6. *lib.* 5. *nova repilat.*

Uxor poteſt accuſare nomine ſuo occiſorem mariti, Clar. *lib.*5. §. *fin. queſt.* 14. *numer.* 8. Flor. *var. lib.* 1. *queſt.* 7. *in princip.* Et ſi tranſivit ad ad ſecundas nuptias, non poteſt accuſare mortem mariti occiſi. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 64. *num.* 8. *&* 9. Flor. *dicta q.* 7. *n. ult.* Steph. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.*5. *num.* 30.

Uxor in executione ſententiæ poteſt opponere de nullitate contractns ex defectu conſenſus, ſi antea non dixit in proceſſu ut per Roderic. Soar. *in l. fin. tit. de las deudas sin fine*, Padil. *in l.* 1. *n.* 50. *Cod. de juris & facti ignorantia*, Guter. *de juram. confirmat. p.*1. *cap.* 1. *num.* 35.

Uxor in criminalibus ſine marito poteſt ſe defedere: ita Azeved. *leg.* 2. *tit.* 3. *lib.* 5 *nova recopilat. num.* 108.

vxoris conſenſus debet intervenire in diviſione bonorum immobilium inter hæredes facta, Gam. *dec.* 390. *num.* 1.

Uxor contrahendo matrimonium, videtur omnia bona ſua in dotem dare, Bernard. Græv. *in pract Cam. Imper. lib.* 2. *concl.* 82.

Vxorem ex cauſa licitum eſt marito moderatè verberare, Aloyſ. Ricc. *dec. Cur. Archiepiſcopat. Napolit. p.* 2. *deciſ.* 8. *num.* 10.

Uxorati in Republica habentes filios præferuntur non habentibus, Alçiat. *de præſumpt. reg.* 1. *praſumpt.* 36. Menoch. *eod. tract. lib.*5. *q.* 12. *n.* 6. Et indigenæ præferuntur exteris, Avend. *de exequendis mandat. p.* 1. *cap.* 19. *n.* 17. Azeved. *ad leg.* 14. *tit.* 3. *nova recopilat. n.* 10. quia indigenæ magis diligunt patriam, quàm exteri. Rebuf. *in Auth. habita, Cad. ne filius pro patre, pag.* 594. Menchac. *controverſ. illuſtr. c.*5. *num.* 16. *&c.* 1. *num.* 11. Tiraq. *ad l.* 7. *connubial. num.*65. *cum ſequenti.* Avil. *ad c.* 1. *prætor. fol.*45. *n.* 713. *cum ſequentibus*, Flamin. *de reſignat. lib.*5. *q.* 3. *n.* 142. *cum ſequentib.* Horozco *en ſus emblemas morales, lib.* 2. *emblem.* 20. Cened. *ad decretum, collect.* 29. *num.*4.

INDEX

Digitized by Google

INDEX ABSOLUTISSIMUS

IN QVO

Sedes Materiarum hujus Repertorii per paginas & columuas monſtrantur, & obſcuriores aliquot Authoris ſententiæ lucem accipiunt.

A

Abbas.

ABBAS eſt nomen ſolicitudinis. pag. 1. col. 1.
Abbas poteſt eſſe teſtis pro ſuo Monaſterio. ibid.
Abbates Regulares ſunt conſtituti in dignitate Eccleſiaſtica. ibid.
Abbates juriſdictionem ordinariam exercent in ſuis Monaſteriis. ibid.
Abbates Ordinum perpetui, non temporales. ibid.
Abbas exemptus habens juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, remiſſivè. ibid.
Abbatem accuſanti Monacho debentur expenſæ litis. p. 7. c. 1.

Abbatia.

Abbatia & Epiſcopatus in pluribus æquiparantur. p. 1. c. 1.

Abbatiſſa.

Abbatiſſa eſſe non poteſt, quæ non ſit natalibus integris abſque diſpenſatione vel privilegio. p. 1. col. 1.
Abbatiſſa eſſe poteſt Monialis ex genere immaculato. ibid.
Abbatiſſa minor quadraginta annorum, vel ante octo profeſſionis annos non admittitur. ibid.
Abbatiſſa poteſt habere aliqualem juriſdictionem ibid.
Non poteſt tamen excommunicare, nec abſolvere, judicare, velare Moniales, ſacra vaſa tangere regulariter. ibid.
Poteſt inſtituere & ſuſpendere ſubditos. ibid. col. 2.

Abſolutio.

Abſolutio ab excommunicatione, illam præſupponit. p. 1. c. 2.
Abſolutio ab excommunicatione nulliter lata peti poteſt ad cautelam. ibid.
Quod explicatur & limitatur. ibid.
Abſolutio ab excommunicatione dari poteſt abſenti. ibid.
Et per procuratorem. ibid.
Unico teſte probari poteſt. ibid.
Abſolutio unica non ſufficit pro duabus excommunicationibus. p. 1. c. 2.
Abſolutio à peccatis fieri non poteſt per ſcripturam. ibid.
Abſolutio non valet niſi ſatisfiat parti læſæ. p. 2. col. 1.
Abſolvendi facultas per Jubileum non extenditur ad diſpenſationem in irregularitatibus ex delicto reſervatis. ibid.
Abſolutio à peccatis reſervatis virtute jubilei non admittit conditionem ſuſpenſivam, vel reſolutivam. ibid.
Idem in Abſolutione à cenſuris, & commutatione votorum, licet abſolutus opera jubilei non perficiat. ibid.
Abſolutio neceſſaria eſt ab excommunicatione lata ad tempus. ibid.
Quod ampliatur & declaratur. ibid.
Abſolvere non poteſt Ordinarius excommunicatum à delegato ſummi Pontificis. p. 2. col. 2.
Abſolutus ab excommunicatione in foro poli, non cenſetur abſolutus in foro fori. ibid.

Acta.

Acta coram Judice ſeculari facta non probant coram Eccleſiaſtico. p. 2. c. 2.
Niſi inter eaſdem perſonas. ibid.
Acta non probantur. ibid.
Acta in judicio civili facta fidem faciunt in criminali. ibid.
Acta in judicio poſſeſſorio probant in petitorio. ibid.
Acta in judicio ſummario non faciunt fidem in plenario. p. 2. c. 2.
Quod limitatur. ibid.
Acta facta in judicio non nocent Tertio non citato. ibid.

Actio.

Actiones quando competunt ex diverſis cauſis, electione unius remedii non tollitur alterum. p. 2. col. 2.
Actio quando variatur, requiritur nova citatio ibid.
ab Actione & reconventione diverſæ quantitatis an detur appellatio & gravamen. ibid.

Actio.

Actiones regulariter tranſeunt ad hæredes. ibid.
Actio perſonalis non datur contra tertium poſſeſſorem. p. 3. c. 1.
Quod declaratur. ibid.
Actiones mixtæ partim in rem, partim in perſonam, dantur contra tertios poſſeſſores. ibid.
Actio perſonalis perpetua præſcribi non poteſt. ibid.
Actio realis intentatur in loco ubi res litigioſa ſita eſt. ibid.
Actio judicati non datur contra procuratorem. ibid.
Actio civilis & criminalis an cumulari poſſint. ib.
Actiones pœnales an tranſeant ad hæredes. ibid.
Actiones regulariter ſpatio 30. annorum finiuntur. ibid.
Actiones prætoriæ regulariter ſunt annales. ibid.

Actor.

Actor debet probare ſuam intentionem. pagina 3. col. 1.
Actor non poteſt trahere reum ultra unam dietam à fine Diœceſis per reſcriptum Papæ aut Principis. ibid.
Quod declaratur. ibid.

Actus.

Actuum pluralitas in dubio non eſt præſumenda. p. 3. c. 1.
Actus duo eodem die & loco, & coram eiſdem teſtibus geſti, ſunt correſpectivi. ibid.
Actus qui debet præcedere, præſumitur præceſſiſſe ſi cum alio ſimul factus reperiatur. ibid.
Quod declaratur. ibid. col. 2.
Actus qui duplici capite nititur, ſuſtinetur ex altero. p. 3. col. 2.
Actus ſine ſolennitate geſtus, an valeat in favorem ejus pro quo ſolemnitas requiritur. ibid.
Actus in tempus mortis collatus, ſemper revocari poteſt. ibid.
Actus qui ſequitur, videtur factus in executionem præcedentis. ibid.
Actus diſpoſitio interpretari debet ut videatur proviſum cauſæ magis neceſſariæ & utili. ibid.
Actus qui certo tempore non excluditur, cenſetur perpetuus. p. 3. c. 1
Actus in dubio videtur factus nomine proprio, non alieno. ibid.
Actus omnis juſtificatur propter ſententiam & patientiam ſuperiorum. ibid.
Actus præſumitur geſtus ut valeat potiùs quàm pereat. ibid.
Actus à lege prohibitus non videtur per talem legem annullatus. ibid.
Actus qui præcedere debuit, cenſetur præceſſiſſe, licèt præpoſterus ſit ordo ſcripturæ. ibid.
Actus in dubio debet trahi ad bonum. ibid.
Actus irritatio an ſit pœna. ibid.
Actus annullatio intelligitur ſi ille in cujus favorem facta eſt, ea uti velit. p. 4. c. 1.
Actus celebratus noctis tempore, præſumitur ſuſpectus. ibid.
Idem ſi quis contrahat in domo aliena. ibid.

Accuſatio, Accuſator.

Accuſatio non conceditur filio contra patrem. p. 4. col. 1.
Accuſatio criminalis contra filiumfamilias non requirit partis citationem. ibid.
de Accuſatione minoris. ibid.
Accuſationes criminales poteſt filius fam. major. 14 annorum proſequi ſine parte. ibid.
Accuſationes criminales extinguuntur ſpatio 20. annorum. ibid.
Accuſatio an & quando tranſeat ad hæredes. ibid.

Additio.

Addictio eſt facienda ab eo in cujus commodum tendit. p. 4. c. 1
Addictio facta in haſta publica præſumitur juſto pretio facta. ibid.
Addictione dominium acquiritur, & traditione perficitur. ibid.

Adulterium.

Adulterii accuſatio ludibrio plerumque habetur in foro. p. 4. c. 2
An liceat maritis adulterii pœnam propria authoritate repoſcere. ibid.
Adulterii pœna apud Ægyptios. ibid.
de Adulterio, remiſſivè. ibid.

Advocatus.

Advocatus cogi poteſt patrocinari. p. 4. c. 2
Advocatis & Procuratoribus minas intentare non licet. ibid.
Advocatus conſultus in cauſa poterit contra conſulentem patrocinari. ibid.
Advocatus qui habet ſalarium à duobus clientulis, ſi litigent invicem, cui patrocinium ferre debeat. ibid.
Advocatus poteſt ſequi aliorum opinionem probabilem contra ſuam. ibid.
Advocatus poteſt conſulere die feſto. ibid.
Advocatus tenetur parti læſæ ex ignorantia ſua. ibid.
Advocatus fovens injuſtam cauſam peccat mortaliter, teneturque ad reſtitutionem. ibid.
Advocatus non tenetur pro clientulo patrocinari extra locum ubi hoc officium exercet. ibid.
Advocatus clientulos ad ſe retrahens in præjudicium aliorum Advocatorum, damnum reſarcire debet. p. 5. c. 1
de Advocato verboſo & dicace. ibid.
Advocatus invitus cogitur patrocinium ſuſcipere. ibid.
de Advocatis extorquentibus immoderata ſalaria. ibid.
De cavillatoribus. ibid.
Advocatus eſſe non debet qui laborat infamiâ. ibid.
Advocatus cui patrocinari prohibitum eſt, poteſt conſulere privatim. ibid.
Advocatus inimicus recuſari non poteſt. ibid.
Advocatus interdictus poteſt patrocinari in cauſa. ibid.
Advocati militibus æquiparantur. ibid.
Advocati ſunt nobiliores Medicis. ibid.
Advocati excuſantur ab onere hoſpitandi milites. ibid.
Et gaudent immunitate Profeſſoribus conceſſa. ibid.
Advocati impedimentum ratione officii ſufficit ad petendam reſtitutionem ex clauſula generali edicti. ibid.
Advocatus non punitur ſi proteſtatus ſit nihil agere animo injuriandi. ibid.
Advocati non poſſunt patrocinari in propria cauſa. p. 5. c. 1.
Advocati juvenes & mendici patrocinantur gratis ut ſibi clientes adquirant. ibid.
Advocatus qui iter egit extra provinciam pro cliente, ultra conventum honorarium conſequitur expenſas. ibid.
Advocatus accuſatoris non dicitur inimicus accuſati. ibid.
Advocatus poteſt ſua manu conſtituere procuratorem ibid.
Advocati officio an fungi poſſit Clericus vel Monachus. ibid.

Ædi

Ædificare, Ædificium.

Ædificans ſcienter in re aliena, præſumitur donare & amittit meliorationes. p.5. c.2
Ædificium dicitur pars rei cui adhæret, & ſolo cedit cum acceſſionibus. ibid.
Ædificia non deſtrui intereſt Reipublicæ. ibid
Ædificio non poteſt quis adumbrare aream vicini, ita ut ſolem & ventum impediat. ibid.
Ædificium corruit fundamento deſtructo. ibid.

Æſtimatio.

Æſtimatio & intereſſe reputatur idem cum ipſa re, & facit emptionem. p.5.c.2
Æſtimatio ſuccedit loco rei. ibid.
Æſtimatio inducit emptionem. ibid.
Æſtimatio rei minuitur propter onus illi annexum. ibid.
Et propter pactum de retrovendendo. p.6. c.1
Æſtimatio debet fieri de toto, & non de ſingulis in rebus in particulari ibid.
Æſtimationem non poſſunt partes annullare poſt latam ſententiam. ibid.
Æſtimationem non recipit libertas, juriſdictio ratione honoris, vulnus ratione cicatricis. ibid

Æſtas.

Ætates hominum ſunt ſeptem. p.6.c.1
Ætas quomodo probetur. ibid.
Ætas 25. annorum ad Dignitatem Eccleſiaſticam, aut beneficium curatum. ibid.
Ætas quatuordecim annorum ſufficit ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ. ibid. col. 1

Ager.

Agri limitati limitatum habent dominium. p.6.c.2
Agrorum limitatio excludit jus accreſcendi. ibid.
in Agro alieno non licet frangere lapides contra domini voluntatem. ibid. col. 2
Agrum vel fundum ſuum poteſt quiſque muro vel vallo cingere ibid.
Agri proprii cultura non derogat nobilitati. ibid.

Alapa.

Alapa reputatur gravis injuria regulariter. p.6.c.2
Alapa dicitur gravis vel levis injuria ex facti & perſonarum qualitate, & communi opinione. ib.
Alapam dans judici, tenetur pœnâ mortis. ibid.
Quid in ſyndicatu? remiſſivè. ibid.

Alienare, Alienatio.

Alienationis appellatione quæ contineantur? p. 6. ibid. col. 2
Alienationis appellatione venit emphyteuſis. ibid.
Alienare prohibitus quid poſſit facere, necne? p.7. col. 1
Alienatione prohibita prohibetur omnis actus quo pervenitur ad illam. ibid.
Alienare prohibitus extra familiam, poteſt uni de cognatione dare gradu remotiori, vel etiam fœminæ. ibid.
Alienare videtur qui non acquirit cùm poteſt. ibid col. 1
Alienare qui non poteſt, nec poterit compromiſſum facere, nec tranſigere, nec dividere. ibid.
Quid de compromiſſo neceſſario. ibid.
Alienare poteſt Epiſcopus rem immobilem parvi valoris abſque ſolennitatibus. ibid.
Alienatio neceſſaria poteſt fieri lite pendente. ibid.
in Alienatione rerum Eccleſiæ præſumuntur ſolemnitates interveniſſe ex antiquitate temporis. ibid.

Alimenta.

Alimenta & litis ſumptus an dives pendente lite teneatur inopi litiganti ſubminiſtrare. pag. 7 col. 1.
Alimenta præſtantur poſſeſſori præbendæ ſuper fructibus, lite pendente. ibid.
Alimenta & expenſæ litis debentur Monacho accuſanti Abbatem, de bonis Monaſterii. ibidem.
Alimenta debentur filio & uxori reſpectivè litigantibus contra patrem & maritum. ibid.
Hæc repetuntur à ſuccumbente in lite. ibid.
Alimenta poteſt filius à patre exigere pendente cauſa filiationis. p. 7. c.2
Quæ etiam non repetuntur à filio ſuccumbente. ibid.
Declaratur. ibid. col.1.
Alimenta debentur à patre filiis poſt triennium, pro ſtatu & dignitate perſonæ. ibid.
Alimentorum materia, remiſſivè. ibid.
Alimenta debentur filiis naturalibus. ibid.
Alimenta præſtanda ſunt juxta parentum facultates & dignitatem perſonarum. ibid.
Alimenta ex quibus bonis, & ubi præſtari debeant. ibid.
Alimenta præſtanda ſunt in domo patris. ibid.
Alimenta non debentur filio habenti aliunde bona ex quibus ſe alere poſſit. ibid. col. 1
Quid de ſocero erga nurum. ibid.
Quid de filio ſpirituali reſpectu ſuſceptoris. ibid.
Alere mater tenetur filios per triennium. pag. 7 col. 2
Alimenta debentur ſpuriis inopibus. ibid.
Intellige ad neceſſitatem. p.8.c.1
Alimenta ſpurio debita petuntur coram Judice Eccleſiaſtico. ibid.
Alimenta debentur illi qui fuit bonis privatus. ibid.
Alimenta creditor præſtat debitori inopi incarcerato, dum lis pendet. ibid.
Alimentorum appellatione quæ contineantur. p.8. col. 1
Alimentorum ſpuriis præſtandorum obligatio tranſit ad hæredes. ibid.
Alimentorum cauſa eſt ſummaria & executiva. ibid.
Alimentorum cauſa dicitur pia & favorabilis. ibid.
In cauſa alimentorum an admittatur appellatio quoad effectum ſuſpenſivum. ibid. & p.11.c.1
Alimenta quibus debentur, & in caſu neceſſitatis qui circa illa præferantur. ibid. & col. 2
Alimenta pendente accuſatione debentur accuſato p. 8. col. 2
Alimenta debentur liberis lite pendente ſuper hæreditate paterna. ibid.
Alimentorum lite pendente, debentur alimenta. ibid.
Alimenta debentur ei cujus bona ſub ſequeſtro poſita ſunt. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Alimenta debentur in principio, non in fine anni. ibid.
Alimenta quo pacto taxanda. ibid.
Alimenta recipiens an teneatur dare fidejuſſorem. p.9. col. 1
Alimenta præterita filius non repetit à patre. ibid.
Alimenta poſſunt denegari filio qui poteſt exhæredari, ibid.

Digitized by Google

Alimenta non imputantur in legitimam. ibid.
Quid de veſtimentis Monialis. ibid.
Alimenta quæ mater tutrix præbuit, repetere poteſt. p.9.c. 1
Niſi cum ſervitiis matri præſtitis veniant compenpenſanda. ibid.
Alimenta frater dives debet fratri, vel ſorori inopi. ibid.
Alimenta priùs reſervantur aviæ quàm neptibus. ibid.
Alimenta avus non debet nepotibus, niſi in ſubſidium. p 9 c 2
Alimenta pendente cauſa divortii debentur uxori. ibid.
Alimenta Judex ſæcularis decernere poteſt mulieri poſt latam ſententiam contra eam à Judice Eccleſiaſtico. ibid.
Alimenta morte finiuntur. ibid.

Alternativa.

Alternativa Epiſcopis reſidentibus conceſſa, an & quando proſit Capitulo. p.9 c.2
Alternativa præſcriptione acquiritur. ibid.
Ea gaudent Epiſcopi abſentes Reipublicæ cauſa. ibid.
Ceſſat Sede vacante. ibid.
Alternativæ natura quæ ſit in contractibus. ibid.
Sufficit alteram partem eſſe veram. ibid.
in Alternativa remediorum civilium ad quem pertineat electio. ibid.
In pœnis alternativis an Judici, vel reo electio competat. ibid.

Amicitia, Amor.

Amicitia conſanguinitati confertur & aſſimilatur p. 10.c.1
Amor conjugalis vincit omnem amorem. ibid.
Idem de amore paterno. ibid.
Amore languidus æquiparatur ebrio. ibid.

Annata.

Annatæ à Bonifacio IX. introductæ. p.10.col. 1
Annata non ſolvitur de Canonicatibus. ibid.
Nec de Vicariis perpetuis. ibid.
de Annatis & quindenniis. ibid.

Animal.

Animal captum alieno laqueo fit capientis.p.10.c.1
Animalia mea poſſum immittere in terram vacuam vicini. ibid.
Animalis in ſegetibus reperti retentio licita eſt donec damnum ſarciatur, ibid.
Quod declaratur & ampliatur. ibid.

Antiqua.

Antiqua quando probent, remiſſivè. p.10. col.2
Antiquum quid dicatur. ibid.
Antiquiores præſumuntur meliùs ſcire veritatem. ibid.

Apellare, Apellatio.

Appellationis remedium utiliſſimum, & ſummè neceſſarium. p. 10. c 2
Appellans à ſententia juſta peccat mortaliter, & tenetur ad reſtitutionem damni & expenſarum. ibid.
Appellatio ad Principem an ſtatuto vel conſuetudine tolli poſſit. ibid.
Appellatio infra decennium interponenda. ibid.
Niſi ſententia habeat gravamen ſucceſſivum. ibid.
Appellationis proſequendæ tempus non currit agenti de nullitate. ibid.
Appellari poteſt coram probis viris, abſente Judice à quo. ibid.
Appellationi renuntiare non poteſt Procurator cum libera in præjudium domini. ibid.
Appellationne deſerta, ſententia tranſit in vim rei judicatæ. ibid.
Quod declaratur. ibid. & ſeq.
Appellatio à ſententia deſertæ appellationis non habet effectum ſuſpenſivum executionis.p. 11. col. 1.
Appellatione pendente nihil eſt innovandum.ibid.
Niſi res ſit tempore peritura. ibid.
Vel agatur de alimentis futuris. ibid.
Appellatione pendente fieri poſſunt omnes actus qui tendunt ad faciliorem cauſæ exitum. ibid.
Appellatione pendente poteſt Judex declarare ſuam ſententiam. ibid.col.1
Appellatione pendente innovatio facta revocatur. ibid.
Appellatione pendente fructus ſequeſtrari poſſunt ſi timeatur diſſipatio. p.11. col. 2
Appellatione pendente cenſuræ fulminari non poſſunt. ibid.
Appellari poteſt judicialiter & extrajudicialiter à præcepto facto ſub pœna excommunicationis, ibid.
Appellatio non admittitur ſuper alimentis *futuris*, ut declaratur. ibid.
Appellatio recipitur quoad effectum devolutivum ſuper dote, vel alimentis. ibid. col. 2
Appellatio in cauſis poſſeſſoriis non habet effectum ſuſpenſivum de jure communi. ibid.
Quid de jure Regni. ibid.
Appellari non poteſt ab arbitro, vel officio judicis. p.11 col.2
Appellatione prohibita à ſententia principali an poſſit appellari ab executione vel acceſſoriis, ib.
Appellari non poteſt omiſſo medio, niſi ad ſummum Pontificem. ibid.
Appellare non licet à lege, nec ab executivis, ſeu decreto de exequendo, nec à pœna legis. ibidem.
Appellationis remedio ſublato non tollitur remedium nullitatis. ibid. c. 1
Appellatio ſuſpendit pronunciatum. ibid & ſeq.
Appellatio datur à non admiſſione articulorum, probationum & exceptionum. p. 12. c.1
Appellationi deferens omnem à ſe juriſdictionem abdicare cenſetur: & ex quibus cenſeatur appellationi deferre. ibid.
Appellari poteſt à non condemnatione in expenſis. ibid.
Appellatio non datur ab interlocutoria non inferente damnum irreparabile. ibid.
in Appellationis inſtantia quæ allegari poſſint, nec ne. ibid. c.1
Vide verbo *Articuli*.
Appellatio non datur à mero executore literarum Apoſtolicarum. ibid.
Niſi modum commiſſionis excedat. ibid.
Appellatio denegatur à præcepto de exequendo, p.12.col.1
Appellationes ſunt interponendæ gradatim ab inferioribus ad ſuperiores Judices. ibid.
Appellatio nunquam prohibetur, ob incompetentiam judicis. ibid.
Appellatio datur ab interlocutotia in qua judex ſuper juriſdictione ſua pronunciat. ibid.
Appellationis judex confirmat, vel infirmat. ibid.
Appellatio debet continere veram cauſam gravaminis. ibid. c. 2
Appellationis remedium amittit qui poſt appellationem ſpoliat adverſarium. ibid.

Digitized by Google

Appellatio non admittitur in cauſa penſionis aſſignatæ loco alimentorum. ibid.
Appellatio extrajudicialis non ſuſpendit executionem. ibid.
Appellatio frivola & calumnioſa non eſt admittenda. ibid.
Appellatione prohibita an ceſſet recurſus ad Regem. ibid.
Appellari non poteſt à futuro gravamine. ibid.
Sed limitatur. ibid.
Appellatio non datur à reprobatione Examinatorum in beneficiis curatis; ſecus à mala electione Ordinarii. ibid.
Appellatio non datur à viſitatione Epiſcopi, & à correctione morum. ibid.
Quod declaratur & limitatur. ibid.
Appellans negligens apoſtolos infrà 30. dies præſumitur renunciaſſe appellationi. ibid.

Aqua.

Aqua poteſt diverti ne fluat in fundum alienum. p. 13. col. 1.
Aquam fontium & fluviorum ſpurcare nefas. ibid.
Aquæ proprietas ex quibus probetur. ibid.
Aqua currens naturaliter, & quæ guttatim fluit, nullam tribuit poſſeſſionem. ibid.
Aquarum poſſeſſio acquiri poteſt, ſi nec vi, nec clam, nec precariò habeantur. ibid.
Aqua pertinet ad dominum fundi ex quo oritur, & poteſt illam ducere quò voluerit. ibid.
Aquæ ducendæ cauſa an liceat facere arcum, ſpecum vel pontem. ibid.

Arbiter.

Arbitri non poſſunt deſtruere partitiones factas ab aliis arbitris. p. 13. c. 1
Arbitro negligente, vel non arbitrante, recurritur ad judicem. ibid.
Arbitrium judicis debet regulari ſecundùm legem, rationem, & æquitatem. ibid. c. 2
Nec extenditur ultra expreſſa in compromiſſo. ibid.

Arbor.

Arbor eſt pars fundi. p. 13. col. 2.
Arbores quæ & à quibus cædi poſſunt. ibid.
Arbores & vineas excidens quando dicatur rem deteriorem facere. ibid.
Arbores ſolo cedunt. ibid.
Arboribus legatis, quod juris habeat legatarius. ibid.

Archiepiſcopus.

Archiepiſcopus vocatur Metropolitanus, & cur? p. 13. col. 1
Archiepiſcopus & Metropolitanus an idem ſint. ibid.
Archiepiſcopus eſt caput Concilii provincialis quoad convocationem. ibid.
Et quæ in tali Concilio decerni poſſunt. ibid.
Archiepiſcopus Bracarenſis ratione Primatiæ citatur per literas Senatus. ibid.

Arma.

Armorum appellatione non veniunt cultelli, & alia innoxia. p. 13. col. 1
Armorum ſtrepitus non ſinit leges audiri. ibid.
Arma deferens præſumitur aggreſſor. p. 14. c. 1
Arma deferens noctu accenſo lumine, ea non amittit. ibid.
Armorum jus & militum congregatio ad ſolum Principem ſpectat ibid.
Armorum affixio arguit dominium vel jus in loco vel Capella. ibid.

Articuli.

Articuli novi admittuntur in cauſa appellationis, etiam deducti in prima inſtantia, ratione cujuſdam qualitatis nondum deductæ. p. 14. c. 1
Articuli impertinentes non debent admitti. ibid.

Aſſecuratio.

Aſſecurationis contractus eſt licitus quando quis ſuſcipit in ſe periculum mercium, nec promittitur in ſocietate quod capitale ſit ſalvũ. p. 14. c. 1
Declaratur ampliùs. ibid.
Aſſecurationis cauſâ poſſunt aſſecuratores licitè lucrum capere. ibid. c. 2.
Aſſecurationis contractus eſt innominatus, & alia remiſſivè. ibid.
Aſſecurationum alia vide per eam. ibid.

Attentare, Attentatum.

Attentatum non punitur, niſi ſequatur effectus. p. 14. c. 2
Limitatur in quibuſdam delictis. ibid.
Attentati revocatio ceſſat ubi notoriè conſtat ſpoliatum nullum jus habere. ibid.
Attentare non dicitur qui capit poſſeſſionem beneficii reſignati, pendente appellatione à reſignante cui fuit reſervata penſio. ibid.
Attentatorum remedium excludit concluſio in cauſa. ibid.
Attentare non dicitur qui continuat ſuam poſſeſſionem. ibid.
Attentatum licitum non revocatur. ibid.
Attentatum non dicitur niſi lite vel appellatione pendente ibid.
Attentatum ceſſat ubi appellatio non ſuſpendit executionem. ibid.
Attentatum non dicitur niſi præceſſerit inhibitio judicis ad quem. p. 15. c. 1
Attentare non dicitur qui acquirit novum titulum ibid. c. 1
Attentatum dicitur ſi quid fuerit innovatum in præjudicium juris vel poſſeſſionis alterius partis. ibid.
Attentatum non datur ante litem. ibid.
Et quando de eo opponendum ſit. ibid.
Attentatum, pendente reſtitutionis in integrum auxilio, revocatur. ibid.
Attentati cauſa magis privilegiata eſt quàm cauſa ſpolii. ibid. col 2.
Attentatis quando quis renunciare cenſeatur. ibid.
Attentatorum judicium ſummarium eſt. ibid.
Attentatorum judicium quando cenſeatur definitivum, ut ab eo appellari poſſit. ibid.
Attentata poſt appellationem à ſententia deſertionis revocantur. p. 15. c. 2
Attentata non revocantur in his quæ procedunt ſummariè ibid.
Attentatorum remedio quando agitur, non eſt neceſſe juſtificare poſſeſſionem ex titulo colorato. ibid.

Auditor Cameræ Apoſtolicæ, & Rotæ.

Auditor Cameræ Apoſtolicæ exercet ſuam juriſdictionem per duos Vicarios. p. 15 c. 2
Eſt generalis executor omnium gratiarum beneficialium quæ expediuntur in Curia. ibid.
Concurrit cum Ordinariis quos prævenire poteſt. ibid.
Cauſa ſuper obligatione Camerali formatas in partibus evocare poteſt. ibid.
Auditor Cameræ quando procedat in ſolutione penſionis. ibid.
Ab ejus mandatis non datur appellatio, nec recurſus ad Regem. ibid.
Auditores Rotæ Rom. ſunt Ordinarii, & habent poteſtatem ordinariam ibid.

B

Bannitus.

BAnniti quæ jura amittant, quibus comparentur, & quando occidi poſſunt. p. 15. c. 2
Clericus bannitus occidi non debet. p. 16. c. 1

Baptiſmus.

Baptiſmi materia & forma cum aliis ad eum pertinentibus, remiſsivè. p. 16. c. 1
Baptiſmus non impedit accuſationem criminis in foro externo. ibid.
ad Baptiſmum non ſunt compellendi Judæi. ibid.
Baptiſmo ablui non debent parvuli Judæorum invitis parentibus. ibid.
Sed contradictio parentum non attenditur, ſi filii habentes uſum rationis decennes, imò ſeptennes petant baptizari. ibid.

Baſtardus.

Baſtardi propriè non ſunt de familia Nobiliũ, nec de jure licet eis Arma familiæ deferre. p. 16. c. 1
Baſtardis nobilitas parentum non prodeſt. ibid.
Neque ſuccedunt in Majoratu & aliis ad familiæ dignitatem ſpectantibus. ibid.

Bellum.

Bellum inter caſus fortuitos recenſetur. p. 19. c. 1
Belli tempore an cives urbem ſuis ſumptibus munire debeant. ibid.
Belli tempore immunitates à collectis ceſſare ſolent, urgente publica neceſsitate. 16. c. 2
in Bello juſto capta efficiuntur capientium. Quod declaratur. ibid.
Bello capti Chriſtiani à Chriſtianis non fiunt ſervi capientium. ibid. c. 2
Bello capta redimens poteſt à repetentibus pretium exigere. ibid.
Bellum quando dicatur juſtum. ibid.

Beneficium, Beneficiatus.

Beneficii definitio, remiſsivè, p. 16. c. 2
Beneficii appellatione ſtricta quæ contineantur. ibid.
Beneficii appellatione latiore omnia tam majora, quàm minora comprehenduntur. ibid.
Beneficii appellatione non veniunt diſtributiones quotidianæ. p. 17. c. 1
Beneficii appellatione an & quando contineantur dignitates, ut diſpenſati ad eas poſsint admitti, necne. ibid.
Beneficii appellatione in materia odioſa an canonica vel præbenda canonialis contineatur. ibid.
Beneficii appellatione veniunt Præceptoriæ. ibid.
Non tamen Penſio. ibid.
Beneficiarius Officium devotè recitare tenetur, prout explicatur. p. 17. c. 1
Beneficiatus ad divinum officium obligatur ſolùm poſt pacificam beneficii poſſeſſionem. ibid.
Beneficiatus eſt quaſi dominus beneficii ſui, & de fructibus, ſeu bonis ex beneficio quæſitis teſtari poteſt. ibid.
Beneficia omnia de jure præſumuntur libera. ibid.
in Beneficiis conferendis, non ſanguinis, ſed meritorum ratio habenda eſt. p. 17. c. 2
Beneficium curatum quod dicatur. ibid.
Beneficia duo ſimplicia abſque diſpenſatione obtineri poſſunt. ibid.
Quod limitatur. ibid.
Beneficium ſufficiens ad congruam ſuſtentationem habenti an liceat aliud impetrare? & quale Beneficium dicatur ſufficiens. ibid.
Beneficium unitum excludit incompatibilitatem. ibid.
Beneficio proviſus in forma *Dignum*, non acquirit jus in re, ſed ad rem, p. 18. c. 1
Idem ex erectione, vel præſentatione, ibid.
Beneficii longa detentio non juſtificat titulum invalidum. ibid.
Licèt præſumatur titulus ex poſſeſsione decennali. ibid.
Beneficii jus acquiritur per titulum canonicum, non per nudam poſſeſsionem. p. 17. c. 2
Beneficiatus an peccet mortaliter, ſi fructus beneficii in uſus non pios inſumit. ibid.
Beneficiatus quando cogi poſsit oſtendere titulum ſui Beneficii. p. 18. c. 1
Beneficiatis concurrentibus ſuper uno beneficio attenditur tempus datæ, non ſignatæ ſupplicationis. ibid.
Beneficiatus fructus perceptos tranſmittit ad hæredes, & pendentes ad Eccleſiam vel ſucceſſores in beneficio. p. 18. c. 2
Beneficium vacat ipſo jure, ſi poſſeſſor monitus oſtendere recuſet. ibid. c. 1.
Beneficii poſſeſsio capienda eſt canonicè. ibid.
Beneficii ſtatus ultimus attenditur. ibid.
Beneficialia ultimis voluntatibus comparantur. ib.
in Beneficiis attenditur capacitas impetrantis tempore datæ, ſeu præſentationis. ibid.
Quæ ſit parva data, & ejus effectus. ibid.
Beneficiales cauſæ ſunt ſummariæ. p. 18. c. 2.
in cauſa beneficiali poſſeſſor vincit ex non jure actoris. ibid.
Beneficii poſſeſſor pacificus triennalis an ſit tutus in utroque foro. ibid.
Beneficia incolis potiùs quam exteris conferenda. ibid.
Beneficium Eccleſiaſticum non poteſt conferri laïco. p. 19. col. 1
Beneficii collatio facta illiterato non valet. ibid.
Beneficii ſucceſſor tenetur pro ſubſidio præterito ibid.
Beneficiorum collatio reputatur inter fructus beneficii ibid.
Beneficium impetrans ſuppoſito examine, excommunicatur, & illo privatur. ibid.
Ex Beneficio reſidentiam requirente domicilium adquiritur. ibid.
Beneficii ſucceſſor non tenetur ſtare locationi prædeceſſoris proprio nomine factæ. ibid.
In beneficii impetratione exprimi debet nomen Sancti in cujus honorẽ Eccleſia eſt fundata. ib.
Et penſio ex cauſa oneroſa impoſita. ibid.
Beneficium pingue ſi permutetur cum tenui, præſumitur fraus. ibid.
Beneficii ſucceſſor ſubjacet oneribus ex quaſi contractu. p. 19. c. 2
Beneficii poſſeſsionem propria authoritate & vi occupans dicitur intruſus, & vacat ipſo facto. ibid.
Secus eſt ſi prædii ipſius beneficii Poſſeſsionem tantùm occupet. ibid.
Beneficium dicitur ſpectare ad collationem Epiſcopi qui eſt in poſſeſsione conferendi illud. ib.
in Beneficiis conferendis in menſibus Ordinariorum eſt præventioni locus. ibid.
Beneficium Papæ reſervatum an poſsit validè conferri ab Epiſcopo. ibid.
Beneficii ſucceſſor tenetur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris. ibid
Quod declaratur. ibid.
Et interdicto, *unde vi*, agi poteſt contra negantem ſolvere penſionem. ibid.
Beneficium ex quo penſio perſolvitur, cenſetur tacitè hypothecatum pro ſolutione penſionis. p. 20. col. 1

Digitized by Google

Beneficio privatus ob non ſolutam penſionem, non tenetur ſolvere decurſas. ibid.

Beneficii qui non eſt capax, non eſt etiam penſionis ibid.

Beneficii ad cujus titulum quis ordinatus eſt, reſignatio non valet, niſi id exprimatur. ibid.

Beneficium poteſt renuntiari à delinquente ante ſententiam, vel etiam poſt appellationem. ibid.

Beneficium litigioſum non poteſt renuntiari, vel permutari. ibid.

Beneficia vacant variis modis, remiſſive. p. 20. c. 2.

Beneficium vacat per reſignationem, quâ admiſſâ, reſignans amittit jus, titulum & poſſeſſionem. ibid.

Beneficium primum an & quando vacet per aſſecutionem ſecundi. ibid.

Beneficium vacat per matrimonium. ibid.

Et per profeſſionem in Religione. ibid.

Beneficium vacans in Curia eſt reſervatum Papæ. ibid.

Beneficia Sede Epiſcopali vacante vacantia ſunt reſervata Summo Pontifici. ibid.

Beneficia reſignata in Curia, in illa vacant. ibid.

Beneficia reſignata ſub conditione regreſſus, vacant in Curia. ibid.

Beneficia ob non publicatam reſignationem quomodo vacent. ibid.

Beneficia promoti in Epiſcopum an vacent ipſo jure. ibid.

Beneficia vacantia debent conferri intra ſex menſes, alias eſt locus devolutioni. ibid.

Beneficiorum incapaces dicuntur bigami. p. 21. c. 1

Vide *Bigamia*.

Beneficii fructus non cenſentur diſtributiones. p. 58 col 2.

Vide *Diſtributio*. p. 58. col. 2.

Plura de beneficii valore & fructu. ibid.

Bigamia.

Bigamiæ definitio & diviſio. p. 20. c. 2

Bigamia triplex eſt. ibid.

Bigamiam non contraxit qui uxorem propriam ante matrimonium corruperat. p. 21. c. 1

Bigamia an inducatur ex matrimonio nullo? alii affirmant, alii negant. Conſule authores citatos. ibid. col. 1.

In Bigamia vera vel interpretativa ſolus Papa diſpenſat. ibid.

Bigamus non admittitur ad Ordines & beneficia, nec potitur privilegiis Clericorum. ibid.

An poſſit diſpenſari ut fiat Cardinalis. ibid.

Bona.

Bona marito vel uxori quæſita ex legato vel hæreditate, non ſunt de ſocietate conjugali, nec inter ipſos communicantur. p. 21. c. 2

Bona ad quorum titulum quis ordinatus eſt, an ſint Eccleſiaſtica. ibid.

Bonis privilegium conceſſum an extendatur ad bona poſt a quæſita. ibid.

Bonorum appellatione quæ contineantur. ibid.

Bonorum immobilium pretium juſtum quale ſit, & quomodo taxandum. ibid. c. 2

Bonorum appellatione veniunt emphyteutica. ibi.

Bona Eccl. ſiæ bona pauperum ſunt & patrimonium Chriſti. ibid.

Bona non ligantur ſtatuto municipali, quæ extra territorium ſunt. ibid.

Bona minorum vendi debent in publica ſubhaſtatione, præcedente judicis decreto. ibid.

Bona Regiæ coronæ non poſſunt relinqui Eccleſiæ p. 22. c. 1

Bona hæreditaria per aditionem confunduntur cum bonis hæredis. ibid. c. 1

Bona non dicuntur niſi deducto ære alieno. ibid.

Bona regulariter præſumuntur libera. ibid. col. 1

Bona quæ filiusfamilias acquirit ex pecunia patris, dicuntur profectitia. ibid.

In Bonis Eccleſiæ quinque tempora ſunt conſideranda. ibid.

Bonus.

Bonus præſumitur qui ex bonis parentibus procreatus eſt. p. 22. c. 2

Bonus præſumitur qui benè educatus eſt. ibid.

Bonus quilibet præſumitur donec contrarium probetur. ibid.

Bulla.

Bulla Cœnæ Domini punit impedientes executionem mandati Apoſtolici, id eſt Papæ, vel Rotæ Rom. non verò ſententiam inferiorum Judicum in partibus. p. 22. c. 2

Bullæ Apoſtolicæ nunquam expediuntur ſine conſenſu. ibid.

Bullæ Apoſtolicæ publicatæ tenor quomodo probetur, ſi fuerit amiſſa. ibid. col. 2

Bullæ Apoſtolicæ habent executionem paratam, & reverenter eſt illis parendum. ibid.

Bulla Cruciatæ an ſit neceſſaria volentibus conſequi indulgentias. ibid.

C

Cambium.

Cambii literas ſcribens ut procurator interdum tenetur proprio nomine. p. 23. c. 1

Cambii literas ſcribens remanet obligatus, ſi effectum non habeat. ibid.

Cambii literas ſcribens non poteſt illas revocare poſt acceptationem. ibid.

Et è converſo acceptans, obligatur præſenti irrevocabiliter. ibid.

Cambii literas acceptans, ſi decoxit, damnum erit præſentatis. ibid.

Cambii literis amiſſis, poteſt recipiens adverſus ſcribentem agere, ceſſante fraude. ibid.

Cambii litteris probatur plenè receptio ſummæ in illis contentæ. ibid. c. 1

Et an poſſit agi ex epiſtola credentiali. ibid.

Cambii literas remittens ad illum qui ſtatim decoxit, an præſumatur in dolo feciſſe. ibid.

Cambii litteris acceptatis non datur actio contra ſcribentem, ſed tantùm contra acceptantem, licèt poſtea decoxerit. ibid.

Cambii litteras acceptans cenſetur fateri quæ in illis continentur. p. 23. c. 2

Cambii literas acceptans tenetur, licèt qui miſit eas, decoxerit poſt acceptationem. ibid.

Canonicatus, Canonicus.

Canonicatus venit appellatione Dignitatis latiùs ſumptæ. p. 23. c. 2

Canonicus Eccleſiæ Cathedralis poteſt eligi in judicem & conſervatorem. ibid.

Non tamen in conſervatorem Apoſtolicum. ibid.

Canonici Eccleſiæ Cathedralis dicuntur Clerici primi gradus. ibid.

Canonicus Regularis Eccleſiæ Cathedralis non poteſt eſſe Delegatus Papæ. ibid.

Neque Canonicus Eccleſiæ Collegiatæ, nec judex ſynodalis. ibid.

Canonici Eccleſiæ Collegiatæ non tenentur emittere profeſſionem fidei à Concilio Tridentino requiſitam. p. 24. c. 1

Canonici non comprehenduntur Clericorum appellatione in odioſis. ibid.

Ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ ſufficit ætas 14. annorum, & prima Tonſura. ibid.

Canonici Collegiatæ Eccleſiæ præcedunt poſt cathedralem. ibid.
Canonicatus poſſeſſio eget capitulari traditione. ibid.
Canonici qualiter ſedere debeant in Eccleſia. ibid.
Canonicorum documenta à S. Carolo Borromæo tradita, remiſſive. ibid.
Canonicorum officium & prærogativæ. ibid.
Canonici tenentur canere in Choro ſub mortali. ibid.
Canonicatus Magiſtrales & Doctorales quomodo provideantur? p.24. c.2.
Canonicis vel Capitulo Eccleſiæ relictum quomodo ſit diſtribuendum. ibid. c. 2.
Canonici qui vocem in capitulo habeant, & qui ea priventur. ibid.
Canonici an debeant vota ſua ſecretò ferre. ibid.
Canonico non licet frequenter abeſſe à Capitulis. ibid.
Canonici excommunicati aut interdicti non habent vocem in capitulo. ibid.
Canonici abſentes in quibus caſibus diſtributiones lucrentur. ibid.
Canonici docentes aut ſtudentes in publica Univerſitate quibus gaudeant privilegiis. ibid.
Canonici durante ceſſatione à divinis diſtributiones non percipiunt. ibid.
Canonicus Sede vacante vicarius diſtributiones percipiat abſens à Choro. ibid.
Canonici an & quando optare poſſint. p.25.c.1
Canonici infirmi qui, & quomodo diſtributiones percipiant. ibid.
Quid de excommunicato injuſtè. ibid.
Canonicorum intereſſentia probatur ex libris Capituli. ibid.
Canonicorum citatio debet fieri in Capitulo. ibid.
Canonici in conſtitutione procuratoris debent ſua nomina exprimere. ibid. c.1
Canonicus judex cenſetur ſuſpectus in cauſa ſui Concanonici. ibid.
Canonici an poſſint eſſe teſtes in cauſa Capituli, vel Concanonici. ibid.
Canonici non poſſunt prorogare juriſdictionem ſine conſenſu Superioris. ibid.
Canonico defuncto an diſtributiones primi anni ejus hæredibus ex conſuetudine dari poſſint. ib.
Canonicus Regularis qui non reſignavit proprium in mortis articulo, non debet ſepeliri in Eccleſia. p.25.c. 2.
Canonicus junior debet publicare feſta mobilia, ut declaratur. ibid.
Canonicatus fructus de ſtylo Curiæ exprimuntur 24. Ducatorum, & quare. p.58. c. 2.

Capella & Capellania.

Capellarum jus tranſit ad ſucceſſores univerſales p.25.c.2.
Capellæ adminiſtratorem Rex eligere poteſt ad vitam electi, extinctis conſanguineis inſtituentis. ibid.
ad Capellaniam an requiratur Ordo ſacer. ibid
Capellania fundata ad alendum Clericum, ut ex redditibus tot Miſſæ celebrentur, non eſt ſacerdotalis. ibid.
Capellania inſtituta cum onere Miſſarum, dicitur ſpiritualizata & beneficium, ſi acceſſerit Epiſcopi authoritas. p.26 c.1.
Capellania amovibilis, non eſt proprium beneficium. ibid.
Capellania fundata in favorem Familiæ, non admittuntur illegitimi, neque deſcendentes legitimi ex illis. ibid.
Capella tranſactis triginta annis præſumitur interveniſſe conſenſum adminiſtratoris. ibid.
Capellam pro debito vendere non poteſt qui eam fecit ad ſepulturam. ibid.
Capellæ Regiæ Uliſſiponenſis Capellani ſunt Exempti. ibid.

Capitulum.

Capituli canonici authoritas quæ ſit. p.26.c.1
Capituli appellatione ſoli Canonici continentur. ibid.
Capitulo præſidens in ſacris non conſtitutus, proponere ac reſolutiones accipere poteſt. ibid.
Capituli Prælatus non dicitur propriè. ibid.
in Capitulo vocem non habet Epiſcopus. ibid.
Capituli negotia capitulariter decerni debent. ibid.
Capitulum, & Capitulares differunt, ut ſinguli ab univerſis. ibid.
Capitularis litigans cum Capitulo debet contribuere in expenſis p.26. c.2
Capitulum convocari non debet dum celebrantur divina officia ibid.
Capitula Collegiatarum ſunt vocanda ad Synodum provincialem. ibid. col. 2
Capituli libri cenſuales probant ſolutiones. ibid.
Capitulum habens menſam ſeparatam quid poſſit. ibid.
Capitulum non poteſt ſtatuere ſuper his quæ tangunt ſtatum Eccleſiæ generalem, vel jura Epiſcopi. ibid.
Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante poteſt condere ſtatuta quæ ad ſtatum ſuæ Eccleſiæ ſpectent. ibid.
Capitulum ſine Epiſcopo non poteſt facere nova ſtatuta, nec antiqua immutare. ibid. c.1
Capitulum tenetur reddére rationem Epiſcopo ſucceſſori de omnibus quæ geſſit ad Eccleſiam pertinentibus. ibid.
Capitulum nõ poteſt revocare ſtatuta jurata, confirmata à Superiore. ibid
Capituli conſenſus requiritur in diſtractu. ibid.
Capitulum non poteſt remittere aut donare diſtributiones amiſſas ob non reſidentiam. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Capitulum Sede vacante fungitur vice Epiſcopi in his quæ ſunt juriſdictionis ordinariæ, exceptis caſibus in jure expreſſis. p.27.c.1
Capitulum Sede vacante poteſt facere uniones. ibid.
Capitulum Sede vacante poteſt conſtituere Oeconomum pro rebus Eccleſiæ adminiſtrandis. ib.

Captura.

Captura eſt meri imperii. p.27.c.1
Captura perſonæ inducit citationem realem. ibid.
Captura affert damnum irreparabile. ibid.
Et injuriam quæ aboleri non poteſt. ibid.

Carcer, Carceratus.

Carcer eſt mala manſio, & torturæ ſpecies. p.27.c.1
Morti æquiparatur, ſi eſt perpetuus. ibid.
Carcer facit pœnam diminui. ibid.
Carceratio dicitur afferre damnum & gravamen irreparabile. ibid.
Carceri qui ſponte ſe mancipat, innocentiæ præſumptionem habet. ibid.
Carceris cuſtos æquiparatur depoſitario. ibid.
Carceratus dicitur cui palatium, vel civitas pro carcere aſſignatur. ibid.
Carceratus exiens à carcere de licentia cuſtodis excuſatur nec videtur fugere. ibid.
Carceratus dicitur qui in libera cuſtodia continetur. ibid.
Carceratum exiens per vim, majeſtatis reus eſt. ibid.

Car

Digitized by Google

Carcerari non poteſt fœmina pro debito civili: quod tamen limitatur. ibid.
Neque pro tributis, gabellis, & debito fiſcali. ibid.
Carcerari non poteſt minor 25. annor. pro debito. p. 28. col. 1.
Quid de Clerico in minoribus conſtituto. ibid.
Quid de Judice. ibid.
Carcerari non poſſunt pro debito civili Nobiles, Doctor, & Clericus regulariter. ibid.
Carcerati juſtè non percipiunt chori diſtributiones. ibid.
Secus ſi injuſtè. ibid.

Cardinalis.

Cardinales ſucceſſerunt loco Apoſtolorum. pag. 28 col. 1
Dicuntur fratres & coadjutores Papæ. ibid.
Eorum inſignia quid ſignificent. ibid.
Ipſorum dignitas & prærogativæ. ibid.
Cardinalium primordialis inſtitutio eſt de jure divino. p. 28. col. 2
Cardinales repræſentant Eccleſiam. ibid.
Cardinalium Collegium quid poſſit Sede vacante. ibid.
Cardinalis poteſt liberare occurrentem reum qui ducitur ad ſupplicium mortis. ibid.
Niſi reus ſit falſi damnatus. ibid.
Cardinales poſſunt habere carcerem privatum. ibid.
Cardinalis Religioſus, & alii non Religioſi, an & quomodo teſtari poſſint. ibid.

Caſus.

Caſus fortuitus quid? p. 29. col. 1
Caſus fortuitus dicitur factum Principis. ibid.
Caſus fortuitus dicitur incendium, peſtis, incurſus latronum, & quandoque injuria judicis. ibid.
An & quando furtum ad caſum referatur. ibid.

Cauſa.

Cauſa quælibet excuſat à dolo. p. 29. c. 1
Et à pœna. ibid.
Et à perjurio. p. 29. c. 2
Et à mora, aut contumacia. ibid. c. 2
Cauſa civilis ardua æquiparatur criminali. ibid.
Cauſa civilis & criminalis quando cumulari poſſint, necne. ibid.
Cauſæ capitales ſunt periculoſæ, & difficiles conſultu. ibid.
Cauſa in dubio præſumitur impulſiva. ibid.
ad Cauſæ identitatem quæ requirantur, ut rei judicatæ exceptio allegari poſſit, necne. pag. 28 col. 2
Cauſæ cognitio quando dicatur adhiberi. ibid.
in Cauſis ſummariis debent partes citari. ibid.
Cauſarum avocatio eſt odioſa. ibid.
Cauſa quæ ſemel fuit ordinaria, ſemper remanet ordinaria & appellabilis. ibid.
Cauſa commiſſa in Curia Romana, ibi terminari debet nec revertitur ad Ordinarium. ibid.
Cauſa non debet committi ultra duas dietas. ibid.
Cauſam malam fovere præſumitur qui diſtulit movere judicium ultrò. p. 30. c. 1
Cauſæ piæ privilegia, remiſſivè. ibid.
Cauſa pia dicitur relictum pro anima. ibid.
Et pro pauperibus. ibid.
Cauſa dotis dicitur pia. ibid.
Cauſa dotis & ſtudii æquiparantur. ibid.

Cautio.

Cautio idonea requirit fidejuſſores, vel pignora. p. 30. col. 1
Cautione præſtita, non habet locum inhibitio. ibid.

Cenſura.

Cenſuræ non ligant non ſubditos. p. 30. c. 1
Cenſuris rarò utendum, ne contemnantur. ibid.
Cenſuras an incurrat frangens januam Eccleſiæ. ib.
Cenſuras lacerantes poſſunt ab Inquiſitoribus puniri. ibid.
Cenſura ut incurratur, requiritur admonitio & citatio. ibid.
Cenſura lata poſt interpoſitam legitimam appellationem, eſt ipſo jure nulla. p. 30. c. 2
Cenſura dicitur gravamen irreparabile. ibid.
Cenſura Bullæ Cœnæ Domini fertur ad defenſionem Eccleſiaſticæ immunitatis. ibid.
Cenſura Canonis incurritur abſque ſpeciali monitione. ibid.
de Cenſuris Papæ reſervatis, remiſſivè. ibid.

Cenſus.

Cenſus perpetuus ad rationem 20. Cenſus ad vitam ad rationem 7. aut 8. conſtitui poteſt. p. 30. c. 2
Pro ſolutione Cenſus poteſt quilibet poſſeſſor partis fundi conveniri inſolidum. ibid.
Cenſus extinguitur fundo extincto. ibid.
Cenſus impoſitus ſuper molendino, eo deſtructo extinguitur, quamvis ex eiſdem tignis reædificetur. ibid.
Niſi culpâ & facto poſſeſſoris deſtrueretur. ibid.
Cenſum conſtituens ſuper re inſufficienti, tenetur dare aliam. ibid.
Cenſus qui ſolvitur ex fundo ad Miſſas celebrandas, fit in diviſibilis inter hæredes. ibid.
Cenſui res ſubjecta alienatur ſine ſolutione laudemii. ibid.
Cenſualis res in dubio præſumitur potius quàm emphyteutica. ibid.
Cenſualis res poteſt dimitti. p. 31. c. 1
Cenſualis proprietas debet deſcribi in libro cenſuali. ibid.
Cenſus contrahendi forma traditur in motu proprio Pii V. ibid.
Sed hic motus non eſt ubique uſu receptus, ut declaratur. ibid.
Cenſualis reditus ſuper re fructuoſa conſtitui debet. p. 31. col. 2
Cenſus conſtitutio, vera eſt emptio venditio. ibid.
Cenſus annuus conſtitui non poteſt ſuper re cujus fructus non æquivaleant penſioni. ibid.
Cenſus creatus ex pretio debito ob merces venditas, quibus conditionibus ſit licitus? ibid.
Cenſus eſt invalidus quando illius reſolutio ponitur in voluntate emptoris. ibid.
Cenſus ſemper poteſt redimi, neque dominus amittit dominium & poſſeſſionem prædii cenſualis. ibid.
Cenſûs redimibilis contractus quomodo celebrandus. ibid.
Cenſus annuus cenſu pro mille in vita accipientis valet. p. 32. col. 1
Cenſus in bonis emphyteuticis non valet ſine domini directi licentia, etiam in vita emphyteutæ. ibid.
in Cenſu perpetuo Motus Pii V. locum non habet; ex conſuetudine & rebus judicatis. ibid.

Ceſſatio à Divinis.

Ceſſatio à divinis non fertur directè in perſonas, ſed in loca tantum. p. 32. c. 1
Et quomodo differat ab interdicto. ibid.
Ceſſatione à divinis durante, Canonici non recipiunt diſtributiones. ibid

Citatio.

Citatio eſt baſis & fundamentum Ordinis judiciarii. p. 32. c. 1

Digitized by Google

Citatio decerni debet ab eo qui juriſdictionem habet. ibid. c. 2.
Citatio emiſſa à Judice incompetente non eſt valida. ibid.
Citatio ad domum quibus caſibus non ſufficiat. ibid.
Citari debent iis quos negotium tangit principaliter. ibid.
Citatio Monialium fieri debet collegialiter. ibid.
Citatio neceſſaria eſt ad ſententiam ferendam. ibid.
Citatio in propria perſona exequenda eſt quando agitur de privatione beneficii, vel cenſuris. ibid.
De citatione non acceptata. ibid.
Citatio ſufficit ut res deſinat eſſe integra? ibid.
Citatus ad locum non tutum non tenetur comparere. p. 32. c. 2
Citatio non eſt neceſſaria ejus quo invito actus fieri poteſt. ibid.
Citatio illegitima ſuſtinetur ex comparitione partis. ibid.
Citatio omitti poteſt, ſi certum ſit quod citatus non debeat comparere. pag. 33. col. 1
Et qui comparere debeant. ibid.
Citatio non expreſſis die, hora & loco, an valeat: ibid.
Citatio ad certum terminum, ſi ultima dies feriata ſit, valet & tranſit in ſequentem. ibid.
Citatio nulla ſuppletur ex notitia citationis aliunde habita. ibid.
Citatus à nuntio non poteſt dicere quod non eſt citatus. ibid.
Citatio in quo Partis domicilio fieri debeat. ibid.
Citatio neceſſaria non eſt quando Judex procedit ex officio. ibid.
Citatio non poteſt tolli à Principe. ibid.
Citationem impediens habetur pro citato pag. 33. col. 2.
Citatio neceſſaria eſt in his in quibus requiritur cauſæ cognitio. ibid.
Citatio realis fortior eſt verbali. ibid.
Citatio debet continere cauſam. ibid.
Citatio uxoris an requiratur quando agitur de ſpolio contra virum. ibid.

Civis.

Civis præſumitur illius loci in quo quis reperitur, ſeu educatus fuit. p. 33 c. 2
Cives ex privilegio cæteris æquiparantur. ibid.
Civis qui deſerit civitatem tempore belli, amittit privilegium Civis. ibid.
Cives Ulyſſiponenſes & Portuenſes quibus gaudeant privilegiis. ibid.

Clericus.

Clericorum appellatione qui veniant. p. 33. c. 2
Clericorum appellatione veniunt Canonici in favorabilibus, ſecus in materia ſtricta. ibid.
Clerici non dicuntur forenſes. ibid.
Clericus in ſuſceptione ſacri Ordinis votum Caſtitatis emittit, ſaltem tacite. ibid.
Clericus an peccet mortaliter miniſterium ſui Ordinis exercens in mortali. p. 34. col. 1
Clerici perſonis illuſtribus æquiparantur. ibid.
Clerici litterati ſunt veluti ſtellæ & ſplendor Eccleſiæ. ibid.
Clericorum genus avariſſimum. ibid.
Clericus beneficiatus non recitans Officium, ad quid teneatur. ibid.
Clericus non beneficiatus poteſt locare operas ſuas canonicas pro divinis celebrandis. ibid.
Clericus coram proprio Epiſcopo ſui domicilii debet convenire. ibid.
Clericus excuſatur à reſidentia, ſi eſt in ſervitio ſui Epiſcopi, vel Papæ, & in aliis caſibus. ibid.
Clericus poteſt cogi ad oſtendendum titulum beneficii ibid.
Clericus per Clericatum non liberatur à patria poteſtate. ibid.
Clerici patrimonium gaudet privilegio bonorum Eccleſiæ. p. 34. c. 2
Clericorum ſpolia in Regno Portugalliæ non pertinent ad Sedem Apoſtolicam. ibid.
Clerico nobili inferioris gradus quale beneficium dicatur ſufficiens. ibid.
Clericus ſuſpenſus percipit ex ſuo beneficio fructus ad neceſſariam ſuſtentationem tantum. ibid.
Clericus homicida non eſt incapax retinendi penſionem Eccleſiaſticam. ibid.
Clerici ſæculares ſunt domini fructuum ſuorum beneficiorum, & de illis libere diſponere poſſunt ibid.
Clerici ſunt veri domini quotidianarum diſtributionum. ibid.
Clerici ex conſuetudine poſſunt teſtari de acquiſitis intuitu Eccleſiæ. ibid.
Clericus ſi alia bona non habet ad ſatisfaciendum creditoribus, patitur executionem in diſtributionibus ſui beneficii. p. 35. col. 1
Quod declaratur. ibid.
Clericus turpiter conſumens fructus beneficii graviter peccat, ſed non tenetur ad reſtitutionem. ibid
Clericis ab inteſtato decedentibus quis ſuccedat ib
Clericus tenetur ex redditibus beneficii ſororem in opem alere & dotare. ibid.
Clerici filius illegitimus eſt infamis. ibid.
Clericus non poteſt bona ſua donare concubinæ. ibid.
Clerici non poſſunt aliquid relinquere filiis ſuis ſpuriis etiam legitimatis, præter alimenta. ibid.
Clerico abſenti pro defenſione ſui beneficii debentur fructus & diſtributiones. ibid.
Clerici an ſint exempti à juriſdictione ſæculari jure divino. ibid.
Clericus recurrens ad poteſtatem ſæcularem pro juſtitia adminiſtranda, incidit in caſum Bullæ Cœnæ domini. ibid.
Clerici an poſſint à Papa ſubjici laicæ juriſdictioni. ibid.
Clericus turbans Regiam juriſdictionem & pacem publicam directe aut indirecte, poteſt à Judice laico & à Regno expelli. p. 35. col. 2
Clericos comprehendunt leges Regni ratione originis & domicilii. ibid.
Clerici tenentur ad collectas publicas propter famem & peſtem ingruentem. ibid.
Clerici tenentur ad reparationem pontium, fontium & ſimilium. ibid.
Clericos non attigit pragmatica ob penuria m annonæ vel victualium. ibid.
Clericus admiſſus ad officium Regium, ſi in eo deliquerit, ab ipſo Rege puniri debet. p. 36. c. 1
Et ratione officii coram ſæculari judice conveniatur. ibid.
Clericus miles factus amittit privilegium clericale. ibid.
Clerici variis negotiis ſæcularibus ſe implicantes ubi conveniri debeant. ibid.
Clericos ligant ſtatuta pœnalia ad publicam utilitatem. ibid.
Clericus poteſt cogi per Judicem laicum reddere depoſitum. ibid.
Clericus poteſt cogi à ſæculari Judice quoad onera realia. ibid.

Et

Digitized by Google

Et ratione cenſus. ibid.
Et pro adminiſtrione publicà. ibid.
Clericus in minoribus conjugatus poteſt eſſe tutor. ibid.
Clerici poſſunt citari ſuper confectione Inventarii coram Judice laico. p.36 c. 2
Clericus an & quando patrocinari poſsit in foro. ibid.
Clericus an poſſit armis ſpoliari per ſæcularem. ibid.
Clericus de fuga ſuſpectus an poſsit capi à Judice laico. ibid.
Clerici pro debito civili incarcerari non poſſunt. ibid. col. 1
Clericus in minoribus qui non fuit condignè punitus à Judice Eccleſiaſtico, poteſt iterum à ſeculari conveniri. ibid.
Clericus conjugatus quomodo gaudeat privilegio fori. ibid.
Clericus ordinatus poſt delictum ſine fraude, gaudet privilegio fori, aliàs non. ibid.
Clericus nemo præſumitur niſi probetur. ibid. & p.37. col. 1
Clericus qui dimiſſo habitu clericali, negotiis ſæcularibus ſe immiſcet, privilegio fori non gaudet. ibid.
Clericus poteſt conveniri coram Judice laico, qui ſi fuerit condemnatus, quomodo fiet executio. ibid.
Clericus in cauſis poſſeſſoriis rerum ſpiritualium non potitur privilegio fori. p.37. c. 2
Clericus hæres laici tenetur coram Judice ſæculari litem cœptam cum defuncto proſequi. ibid.
Clericus hæres laici coram quo Judice Inventarium conficere debeat. ibid.
Clericus & laicus ſimul delinquentes, coram quo Judice conveniri debeant. ibid.
Clericus delinquens an poſsit à loco ſacro extrahi per miniſtros Eccleſiæ. ibid.
Clerico ſimplici nudum miniſterium mandari poteſt. ibid.
Clerici in favorem ſuæ Eccleſiæ teſtimonium admittitur. ibid.
Clerici non poſſunt eſſe teſtes in judicio ſæculari ſine licentia Ordinarii. ibid.
Clericus cogi non poteſt ad ferêdum teſtimonium in cauſa criminali contra laicum. p.38. c. 2
Et caſu quo poſſit compelli, compulſio fieri debet per Judicem Eccleſiaſticum. ibid.
Clericus qua forma jurare debeat. ibid.
Clericus falſum teſtimonium dicens coram Judice ſæculari, ab eodem puniri non poteſt. p.38. c. 1
Clericum percutiens excommunicationem incurrit. Quod declaratur. ibid.
Clerici non graviter ſe percutientes invicem, à quo abſolvantur. ibid.
Quæ dicatur gravis, aut levis percuſſio & injuria. ibid.
Clericus percuſſor graviori pœna dignus, quàm laicus. p.38. c. 2
Clericus à laico percuſſus, aut injuriis laceſſitus, coram quo Judice agere poſſit. ibid.

Coadjutor, Coadjutoria.

Coadjutores cum futura ſucceſsione non ſunt beneficiati dum vivunt coadjuti. p. 38. c. 2
Coadjutoria cum futura ſucceſsione continet duplicem gratiam, quarum una deficiente altera ſubſiſtit. ibid.
in Coadjutoriis cum futura ſucceſsione Gregoriana conſtitutio mandans publicari reſignationes, locum non habet. ibid.
Coadjutores in qua ætate debent eſſe conſtituti. p.39. col. 1
Coadjutor an poſſit ordinari ad titulum coadjutoriæ. ibid.
Coadjutoria conceſſa ob ſenectutem coadjuti vel infirmitatem, quæ ætas verificari debeat. ib.
Coadjutor non tenetur ad reſidentiam præciſam. ibid.
Coadjutor cum futura ſucceſsione non tenetur ad profeſſionem fidei, niſi cùm fuerit ſucceſſioni locus. p. 39. c. 1
Coadjutor indiget nova poſſeſſione poſt mortem coadjuti. ibid.
Coadjutor cum futura ſucceſſione quam ſedem occupare debeat in Eccleſia. ibid.
De clauſulis quæ apponi ſolent in coadjutoriis. p.39. col. 2
de Coadjutore ægrotante vel canonicè impedito: quod gaudeat menſibus ad recreationem conceſſis. ibid.
De pactis & conventionibus licitis inter coadjutum & coadjutorem. ibid.
an Coadjutus poſſit optare novam & majorem præbendam, prout alii Canonici Coadjutoria carentes. ibid.

Collatio beneficii.

Collatio beneficiorum ab Ordinariis eſt favorabilis. p. 39. c. 2
Collatio beneficii pertinet ad Epiſcopum, qui illud conferre ſolitus eſt. ibid.
in Collationibus ſimultaneis Epiſcopi & Capituli, quomodo procedatur. ibid.
in Collationibus ad Capitulum ſpectantibus an & quomodo Epiſcopus votare poſſit. ibid.
Collatio beneficii acceptata ante adeptam poſſeſſionem, quale jus conferat. p.40. n. 1
Collatio beneficii an poſſit probari teſtibus. ibid.
in Collatione ſimultanea Epiſcopi & Capituli ſe invicem impediunt, ſi diverſis conferant. ibid.

Collatio bonorum.

Collatio locum habet in rebus donatis ad Religionis ingreſſum. p. 40. c. 1
an Conferantur libri & alia quæ filius in ſtudiis expendit. ibid.
Quid de Officiis & Beneficiis. ibid.
non Conferuntur donata filio ob ſtudia, quia tranſeunt in peculium quaſi caſtrenſe. ibid.

Collecta.

Collecta non ſolvitur de alimentis p.40. c. 2
Neque à pauperibus. ibid.
Collecta augetur vel minuitur auctis vel diminutis fructibus. ibid.
Pro collectis bona ſunt tacitè hypothecata. ibid.
Et qui paſſus eſt deſcribi in collectis, amittit privilegium. ibid.
Collectam ſolvere an teneatur qui mutat incolatum. ibid.
Quid de forenſi. ibid.
Collectam facilius ſolvunt plures quàm unus. ibid.
Et uno excuſato, an reliqui cives id oneris ſuſtinere debeant. ibid.

Colonia, Colonus.

Colonus rem deteriorare dicitur, ſi fundum non colat: & tenetur finita locatione tradere prædia in eo ſtatu in quo recepit tempore conductionis. p.40. col. 2
Colonus qui malè colit fundum, expelli poteſt. p.41. col. 1
Colonus arbores excidere non debet. ibid.
Colonus privans dominum ſua poſſeſſione, vim committit & furtum. ibid.

Quid

Quid in emphyteuta finitâ emphyteuſi. ibid.
Colonus in poſſeſſione præjudicium domino inferre non poteſt. p. 41. c. 1
Colonus vendens rem meam, non tollit jus meum, neque emptor præſcribere poteſt. ibid.
Colonus recuſans ſolvere penſionem domino, dicitur ſpoliare illum. ibid.
Colonus non eſt audiendus prætendens titulum, quando conſtat de initiò poſſeſſionis. ibid.
Coloni allegantes præſcriptionem & titulum contra dominum directum, regulantur pro tertia vita. p. 41. col. 2
Colonus longiſſimo tempore ſolvens uniformem penſionem præſcribit jus coloniæ. ibid.
Plura de Colonia perpetua & temporali, & quomodo differat ab emphyteuſi. ibid.
Coloniæ jus præſcribitur 40. annis, quod explicatur. ibid.
Coloniæ jus dari non poteſt in prædiis urbanis. p. 42. col. 1
de Colonis partiariis, remiſſivè. ibid.
Colonus non poteſt cogi ſolvere pro prædio domini. ibid.
Colonus neutri penſionem ſolvit, quando duo de dominio contendunt. ibid.
Colono anteceſſoris non tenetur ſtare ſucceſſor in majoratu. ibid.
Colonus Eccleſiæ tenetur ad gabellas, jugationes & collectas. ibid.

Commenda, Commendatarii.

Commendæ perpetuæ verum beneficii titulum ferunt. p 42. c. 1
Commendatarii Ordinum Militarium ſunt veri Religioſi. ibid.
Commendatarii quibus permittitur matrimonium teſtari poſſunt. ibid.
Commendatarii, ſive Milites cruce ſignati, an & quando fori privilegio gaudeant. ibid.

Compenſatio.

Compenſatio eſt ſolutio. p. 42. c. 2
In dubio præſumitur potiùs quàm donatio. ibid.
Compenſationem allegans videtur fateri debitum. ibid.

Concubinarius.

Concubinarii Clerici qui propriè dicantur, & quomodo ab Ordinariis puniantur. p. 42. c. 2
Concubinatus crimen eſt mixti fori, & qua ratione in utroque procedatur. p. 43. c. 1

Conditio.

Conditio formam inducit qua non ſervata, corruit diſpoſitio. p. 43. c. 1
Conditio ſuſpendit actum, donec ipſa purificetur. ibid.
in Conditione poſitum an ſit in diſpoſitione. ibid.
Conditio debet impleri in forma ſpecifice, & totaliter, & quando cenſeatur impleta. ibid.
Conditio eſt individua. p. 43. c. 2
Conditio impedita an habeatur pro impleta. ibid.
Conditio fruſtra expectatur, cujus eventus nihil debet opperari. ibid.
Conditione deficiente contractus reſolvitur. ibid.
Conditio ſemel extincta non reviviſcit. ibid.
Conditio non extenditur de una perſona ad aliam. ibid.
Conditione pendente diſpoſitio eſt in ſuſpenſo. ib
Conditionalis contractus, vel gratia nihil eſt, donec purificetur conditio. ibid.
In dubio contractus non præſumitur conditionalis, ſed modalis. p. 44 c 1
Conditio purificata retrotrahitur ad tempus celebrati contractus. ibid.
Conditio quæ tacitè ineſt à jure, licèt exprimatur, non facit actum conditionalem. ibid.
Conditio inſtitutioni adjecta an cenſeatur repetita in ſubſtitutione. ibid.

Conductor.

Conductor qui fundos ſteriles cultura ſua fertiles reddidit, removeri non debet, nec penſio augeri. p. 44. c. 1
Conductor non reſtituens rem domino, dicitur illum ſpoliare. ibid.
Conductor tenetur etiam de levi culpa. ibid.
Conductor non facit fructus ſuos, niſi ſoluta penſione. ibid.
Conductores fructuum Eccleſiaſticorum non poſſunt recurrere ad judicium ſeculare. p. 44. c. 2
Conductor quomodo probare debeat reconductionem. ibid.
Vide *Colonus*

Confeſſio Sacramentalis.

Confeſſio Sacramentalis non poteſt fieri in ſcriptis. p. 44. c. 2
Confeſſionem & ſacram communionem omittentes ſaltem ſemel in anno, ſunt ſuſpecti de hæreſi ibid.

Confeſſio Confeſſus.

Confeſſio qualificata non poteſt pro parte acceptari. p. 44. c. 2
Confeſſionem in criminalibus poteſt judex acceptare, & rejicere qualitatem. ibid.
Confeſſio non acceptata non probat. ibid.
Confeſſio facta coram Tabellione, abſente Judice & parte, non dicitur facta in judicio. ibid.
Confeſſio non acceptata non nocet. ibid.
Confeſſio partis eſt fortior probatio, quàm quæ fit per teſtes vel inſtrumenta. ibid.
Confeſſio partis habet vim publicæ ſcripturæ p. 45. col. 1
Confeſſio partis in judicio ut ſit valida quæ requirantur. ibid.
Confeſſio extrajudicialis non probat, niſi ſemiplenè. ibid.
Confeſſio quæ fit in charta ſecuritatis, an præjudicet. ibid.
Confeſſio delicti facta in ſupplicatione nocet. ibid.
Confeſſio plenè probat in his quæ pendent à voluntate confitentis. ibid.
Confeſſio non præjudicat tertio. ibid.
Quod declaratur & limitatur. ibid.
Confeſſio Procuratoris abſque ſpeciali mandato nocet domino. p. 45. c. 2
Confeſſio facta in articulis nocet confitenti: ſecus ſi in allegationibus juris. ibid.
Idem in libello vel poſitionibus. ibid.
Confeſſio facta in contractu inutili, vel in judicio invalido, non probat. ibid.
Confeſſio non veriſimilis non nocet. ibid.
Confeſſio facta in uno judicio non præjudicat in alio. ibid.
Confeſſio in una cauſa non nocet in alia inter alias perſonas, vel etiam eaſdem. ibid.
Confeſſio non nocet quando pro ſubſtantia actu ſolennitas requiritur. ibid.
Confeſſio ad unum finem facta, ad alium non debet operari. ibid
Confeſſio incerta non eſt confeſſio. ibid
Confeſſio turpis, executoris, aut alterius adminiſtratoris, an præjudicet illis quorum negotia gerunt. ibid.
Confeſſio facta in uno actu nullo ex defectu jurisdictionis, non valet. ibid.
Confeſſio partis etiam poſt concluſum in cauſa admittitur. ibid.
Confeſſus habetur pro judicato. ibid.

Con

Digitized by Google

Confeſſus metu tormentorum crimen quod non commiſit, tenetur ſub pœna peccati mortalis revocare confeſſionem. ibid.

Confinia.

Confinia prædiorum quomodo probentur. p. 46. col 1.
Confinia probantur per probationes minus perfectas. ibid.
Confinium diœceſum probatio poteſt fieri per libros antiquos, famam & adminicula. ibid.

Confirmationis Sacramentum.

in Confirmationis Sacramento ſuſceptores, ſive Patrini debent eſſe confirmati. p. 46. c. 2
non Confirmatus ſuſcipiens Ordines non peccat mortaliter. ibid.
Suſcipiens confirmandum an teneatur illum erudire. ibid.

Confirmatio Actus.

Confirmatio in forma communi non tollit obſtaculum, ſi quod in actu reperiatur. p. 46. c. 1
Confirmatio à Rege facta cum cauſæ cognitione, de actu invalido facit validum. ibid.
Sed per confirmationem Principes non cenſentur juri alterius tertii derogare. ibid.

Conjunctus.

Conjunctus admittitur pro conjuncto in judicio ſine mandato, data cautione de rato. p. 46. c. 1
Conjunctus, conſanguineus, vicinus præſumitur ſcire facta conjuncti, conſanguinei, vicini. ibid.

Conſervator.

Conſervatores ſunt Judices delegati, & qualem habeant iuriſdictionem. p. 46. c. 2
Conſervatores qui eſſe poſſint. ibid.
Conſervatores Equitum Melitenſium ſunt Judices Ordinarii. ibid.

Conſtitutio.

Conſtitutio laicorum etiam generaliter loquens non ligat Clericos. p. 46. c. 2
Conſtitutio pœnalis regulariter reſtringitur. ibid.
Conſtitutionum ſynodalium authoritas. ibid.

Conſuetudo.

Conſuetudo eſt optima legum interpres. p. 47 c. 1.
Et contractuum. ibid.
Vim legis habet. ibid.
Conſuetudo eſt omnium juriſdictionum origo & forma. ibid.
Conſuetudo præſens attendi debet, & ſecunda tollit primam. ibid.
Conſuetudo Regni & loci vicini attenditur. ibid.
Conſuetudo unius provinciæ non extenditur ad alias. ibid.
Conſuetudo debet probari in ſpecie. ibid.
Conſuetudo patriæ in judicando ſervanda eſt ibid.
Conſuetudo in ſolvendis Decimis attendi debet. ibid.
Conſuetudo regionis in locationibus ſervanda eſt. ibid.
Et in ſolvendis Gabellis. ibid.
Conſuetudo privilegium & legem ipſam interpretatur p. 41. c. 1
Conſuetudo eſt altera natura. ibid.
Conſuetudo mutari non debet. ibid.
Conſuetudo non excuſat à pœna & peccato. ibid.
Conſuetudo nautica tanquam lex ſervatur. ibid
Conſuetudo eſt quid facti, & debet probari. ibid.
Conſuetudo antiqua & diuturna quæ dicatur. ib.
Conſuetudo quæ dicatur immemorialis. ibid.
Et quomodo articuletur & probetur. ibid.
Habet vim privilegii. ibid.
Conſuetudo immemorialis nunquam cenſetur lata, niſi de ea fiat expreſſa mentio. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Conſuetudo & obſervantia quomodo probetur. p. 48. c. 1.
Et ex quibus actibus inducatur. ibid.
Et per quod tempus reſolvatur. ibid.
Conſuetudo non extenditur de uno caſu ad alium. ibid.
Quod ampliatur & declaratur. ibid.
Conſuetudo in quo differat à præſcriptione. ibid.
Conſuetudo an introducatur per errorem. ibid.
Conſuetudo contrahentis attenditur. ibid.
Conſuetudo poteſt introduci ab una familia. ibid.
Conſuetudo communis excuſat à culpa. p. 48. c. 2
Conſuetudo mercatorum eſt ſervanda. ibid.
Conſuetudo in præcedentiis eſt attendenda. ibid.
Conſuetudo an introducatur per errorem. ibid.
Conſuetudo juriſdictionem dare poteſt. ibid.
Conſuetudo & ſtatutum à pari procedunt. ibid.
Conſuetudo rationabilis valet etiam contra legem derogantem conſuetudini. ibid.
Conſuetudo legitimè præſcripta quando dicatur. ibid.

Contractus, Contrahere.

Contrahens cum aliquo ut tali, fatetur illum eſſe talem. p. 49. c. 1
Contrahentes cenſentur ſe conformare juri. ibid.
Contrahens in Regno extraneo ligatur ſtatutis illius Regni. ibid.
Contractus requirit acceptationem partis expreſſam vel tacitam. ibid.
Contractus qui debet fieri in ſcriptis, admittit pœnitentiam, donec ſcriptus ſit. ibid.
Contractus cenſetur talis qualem partes appellarunt. ibid.
Contractus verba & clauſulæ præſumuntur poni à partibus, non à Notario. p. 49. c. 2
in Contractibus mens potiùs quàm verba attendi debet. ibid.
Contractus eſt individuus, nec poteſt acceptari pro parte. ibid.
Contractus claudicare non debet. ibid.
Contractus cum uno celebratus non prodeſt aliis. ibid.
Contractus non præſumitur meticuloſus. ibid.
Contractus intelligitur rebus ſic ſtantibus. ibid.
Contractus ubi eſt nullus, pœna in eo poſita eſt etiam nulla. ibid.
Contractus in teſtamento factus, irrito teſtamento ſuſtinetur. ibid.
Contractus locationis eſt ultrò citroque obligatorius. ibid.
Contractus emptionis cum pacto de retrovendendo quando præſumatur uſurarius? ibid.
Contractus bonæ fidei & ſtricti juris an differant jure Canonico. p. 50. c. 1
Contractus juſtitia eſt metienda ab eventu. ibid.
Contractus omnis præſumitur licitus. ibid.
Contractus in quo promittitur intereſſe legitimum, non eſt uſurarius. ibid.
Contractus juris gentium non ſubjiciuntur Principi. ibid.
Contractus ex partium voluntate legem accipiunt. ibid.
Contractui nullo ſtari non poteſt. ibid.
Contractus verba recipiunt interpretationem à conſuetudine regionis. ibid.
Contrahere non poteſt ebrius. ibid.

Contumacia.

Contumacia eſt delictum. p. 50. c. 1

Digitized by Google

Ea creſcente creſcit pœna. ibid.
Non datur ſine prævia monitione aut citatione. ibid.
Contumax habetur pro confeſſo. ibid.

Creditor.

Creditores quomodo agere poſſunt contra donatarium debitoris. p.50.c.2
Creditores chirographarii præferuntur creditoribus mercium ante traditionem. ibid.
Creditor invitus an cogatur facere apocham generalem. ibid.
Creditor ſuccedens debitori actionem confundit, niſi fecerit inventarium. ibid.

Culpa.

Culpa lata æquiparatur dolo in civilibus. p.50.c.2
Secus in criminalibus. ibid.
Culpâ vacare dicitur qui bono viro credit. ibid.

Curia.

Curia Romana an dicatur ubi Papa reperitur. p.50 col.2
Curia ibi eſt ubi Rex, non tamen ubi eſt Senatus ſupplicationis. ibid. c. 2
Curia ſuprema poteſt judicare ultra allegata & probata. ibid.
Curia ſuprema admittere poteſt filium in judicio ſine patre. ibid.
Curia majorem honorem conſequitur ex abſolutione quàm ex condemnatione. ibid.

D

Damnum.

Damnum nocet ei qui ſe conjecit in neceſſitatem. p.51.c.1
Damnum qui dat mandato domini, an teneatur ad reſtitutionem. ibid.

Datio in ſolutum.

Datio in ſolutum habet vim venditionis. p.51.c.1
Alia remiſſivè. ibid.

Debitor, Debitum.

Debitor ex pluribus cauſis, ex qua in dubio præſumatur ſolviſſe. p. 51. c. 1
Debitor condemnatus an & quando incarcerari poſſit, necne. ibid. col.2
Debitor moroſus tenetur ad intereſſe etiam in foro conſcientiæ. p.51. c.1
Debitor in diem poteſt ſolvere ante tempus. ibid.
Debitor in diem, ſi de fuga ſuſpectus fiat, poteſt incarcerari. ibid.
Debitor fiſci quando exigitur ante diem, deducit interuſurium medii temporis. ibid.
Debitor inops incarceratus alendus eſt à creditore. ibid.
Debitor relaxatur à carceribus data cautione ibid
Debitor nullo tempore præſcribit adversùs actiones perſonales. ibid.
Debitor qui poteſt ſolvere, nec ſolvit, peccat. ibid.
Debitor qui non reſtituit dum poteſt, licet injungat obligationem reſtituendi per teſtamentum, decedit in peccato. ibid.
Vide verbo *Defunctus.*
Debiti remiſſio non arguitur ex petitione partis, vel diſſimulatione petitionis. p.52.c.1
Neque ex reſtitutione pignoris. ibid.
Debitor ſpeciei, perempta ſpecie liberatur. ibid.
Debiti apocha ſine cauſæ expreſſione eſt nulla. ib.
Debitum præſumitur ſolutum, vel extractum, vel indebitum, ſi per multum tempus actor diſtulit movere judicium. ibid.
Præſertim poſt mortem debitoris, cùm hæredes non ſint benè inſtructi. ibid.
Debitoris cadaver inſepultum relinqui non debet donec ſolvatur debitum. ibid.

Decima.

Decimarum fraudatores quibus pœnis à Deo puniantur. p. 52. c. 1
Poſſunt excommunicari. ibid.
An laicus poſſit conveniri coram Judice ſeculari pro Decimis, explicatur. ibid.
Decimas à laicis Religioſi exigere non poſſunt ſine conſenſu Epiſcopi. ibid. c. 2

Deciſio.

Deciſiones Rotæ Romanæ vim legis habent, & faciunt jus. p.52. c. 2
Limitatur. ibid.
Deciſiones Neapolitanæ habent vim legis in ſuo Regno. ibid.

Decretum.

Decretum Judicis præſumitur juſtum. p.52. c. 2
Decretum obreptitium nullum eſt. ibid.
Decretum in alienatione rerum minoris à quo Judice interponi debeat. ibid.

Decurio.

Decuriones poſſunt taxare ſalaria legatis ſuis. pag.52. col.2
Decuriones quando cum aliis judicibus judicant, an detur appellatio. p. 53. c. 1
Decuriones non poſſunt expendere bona civitatis ultrà modum taxatum. ibid.
Decuriones revelantes ſecreta Concilii puniuntur. ibid.

Defunctus.

Defuncti anima an patiatur ob dilatam reſtitutionem hæredibus injunctam. p. 53. c.1
Defunctorum Officium à Regularibus fit ſuper cadaveribus in eorum Eccleſiis ſepeliendis. ibid.

Delegatio debiti.

Delegatio debiti vim ſolutionis habet. p. 53. c. 1
ad Delegationem quæ requirantur. ibid.
Delegatio tollit exceptiones contra delegantem competentes. p.53. c.2

Delegatio juriſdictionis.

Delegati Judicis juriſdictio quomodo prorogetur. p.53 c.2
Delegatus inferioris à Principe, an & quando ſubdelegare poſſit. ibid.
Delegatus ad univerſitatem cauſarum quando dicatur. ibid.
Delegatus regulariter non poteſt ſubdelegare, quando eſſet electa induſtria perſonæ. ibid.
Delegatus accipit juriſdictionem à tempore datæ. ibid.
Delegatus non admittitur, nec habet exercitium ante expeditionem & præſentationem literarum. ibid.
Delegatus in cauſa ubi commiſſa major eſt Ordinatio. ibid.
Delegata juriſdictio eſt ſtricti juris, nec extenditur ultra commiſſum expreſsè. ibid.
Delegatus excommunicare non poteſt, niſi copiam ſuæ commiſſionis dederit petenti. ibid.
Delegatus Papæ debet eſſe in dignitate conſtitutus. ibid. & ſeq.
Delegatio ſub nomine Dignitatis tranſit in ſucceſſorem, etiam re integra. p.54. c.1
Delegatus poteſt implorare brachium ſeculare. ib.
Delegatus poteſt ſententiam exequi. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Delegatus Principis dicitur Ordinarius, & poteſt ſubdelegare. ibid. col.1
Delegatus Principis delinquens in territorio Judicis Ordinarii poteſt ab eo puniri. ibid.

Digitized by Google

Delegatus poteſt per ſe ſuam ſententiam mandare exequutioni uſque ad annum integrum. ibid.
Delictum non præſumitur. p. 54. c. 1

Delictum, Delinquens

Delictum continuatum gravius punitur. ibid. c. 2
Delictum probatur ex fuga. ibid.
Delictum extinguitur morte delinquentis. ibid.
Limitatur in pœna pecuniaria. ibid.
Delictum non præſumitur commiſſum mandato alicujus. ibid.
Quod limitatur. ibid.
Delictum præſumitur commiſſum ab eo cujus commodo cedit. ibid.
Delinquenti parcitur interdum, ſi ſit vir inſignis & excellens in aliqua arte. ibid.
Delictum in omittendo levius eſt quàm in committendo. ibid. & ſeq.
Delictũ non imputatur ubi dolus non eſt. p. 55. c. 1
in Delictis ratificatio æquiparatur mandato. ibid.
Delicta ſpe impunitatis commiſſa acerbiùs puniri debent. ibid.
In Delictis animus attendi debet, non eventus. ibid
Mandans, conſulens, auxilium præſtans, eadem pœnâ puniuntur, quâ ipſe delinquens. ibid.
Delicta tam publica quàm privata ſpatio 20. annorum præſcribuntur. ibid.
Delictum ex quibus probetur commiſſum deliberato animo, & ex propoſito. ibid.
Delicti præſumptio & indicium oritur ex mala converſatione cum malis hominibus. p. 55. c. 2
Delinquens in una provincia an poſſit accuſari in alia ejuſdem Principis. ibid.
Delinquens obligatur ex conſenſu ad pœnam. ib.
Delinquens excuſatur à communi æſtimatione quòd non deliquerit. p. 56. c. 1
Delinquentes ſimul Clerici & Laici, quilibet in ſuo foro accuſabitur. ibid.

Deportatio, Deportatus.

Deportatio eſt mors civilis. p. 56. c. 1
Eſt exilium perpetuum cum publicatione bonorum. ibid.
Deportatus non habet jus eligendi, nominandi, adeundi hæreditatem. ibid.
Deportatus in quo differat à relegato. ibid.

Denunciatio.

Denunciatio ſeu querela de crimine publico fieri poteſt per procuratorem. ibid. c. 1
Denunciatio extrajudicialis ne quis emat, conſtituit aliquem in mala fide. ibid.
Denunciationes non ſunt de ſubſtantia matrimonii. ibid.

Depoſitarius, Depoſitum.

Depoſitum judiciale, ſive obligatio, obſignatio & depoſitio pecuniæ debitæ in loco tuto, vim habet ſolutionis, & liberat debitorem. p. 56. c. 2
modò Depoſitum ſit integrum. ibid.
Depoſitum quod fit per juramentum partis ante liquidationem, ad quid & de quo fiat. ibid.
Depoſitarius non poteſt uti compenſatione. ibid.
Depoſitarius qui lucratus eſt cum pecunia depoſita tenetur reſtituere lucrum depoſitori. ibid.
Alii contrarium tenent. ibid.

Dignitas.

Dignitas quælibet habet ſua inſignia. p. 56. c. 2
Dignitas duplicata plus tribuit quàm una. ibid.
Dignitatis appellatione venit Canonicatus. ibid.
Dignitates Eccleſiæ Collegiatæ poſſunt conferri minoribus 22. annorum. p. 57. c. 1

Diſpenſatio.

Diſpenſationis definitio. p. 57. c. 1
Diſpenſatio ſine cauſa facta non valet, & ſine citione eorum quorum intereſt. ibid.
Diſpenſatio inferioris in lege ſuperioris abſque cauſa legitima, nulla eſt. ibid.
Diſpenſatio irregularitatis, vel ſuſpenſionis provenientis ex delicto ad forum contentioſum deducto, non poteſt concedi ab Epiſcopo. ibid.
Neque ſuper decretis in Concilio generali. ibid.
Et Papa diſpenſans ſuper Concilio, debet facere mentionem de illo, ne gratia ſit ſubreptitia. ib.
Diſpenſatus ad Ordines non cenſetur diſpenſatus ad beneficia. ibid.
Diſpenſatur cum viris eruditiſſimis circa pluralitatem beneficiorum. ibid.
Diſpenſatio vitiatur, tacitis circumſtantiis, veluti copula occulta. ibid.
Diſpenſatio faciliùs conceditur ubi unicum tantùm reperitur impedimentum. ibid.

Diſpoſitio.

Diſpoſitio omnis intelligitur regulariter, rebus ſic ſtantibus, ut declaratur. p. 57. c. 1
Diſpoſitio intelligitur ut conveniat naturæ actus qui celebratur ibid.
Diſpoſitio non habet locum ubi verba non conveniunt diſpoſitioni. ibid
Diſpoſitio regulatur ſecundùm jus vigens tempore diſpoſitionis. ibid.
Diſpoſitione principali nulla exiſtente, corruunt acceſſoria. ibid.
Diſpoſitio non debet eſſe eluſoria, ſed debet intelligi omni meliori modo quo ſuſtineri poteſt. ib.
Diſpoſitio aliquid ſupponens, non verificatur, niſi verificato ſuppoſito. ibid.
Diſpoſitio in caſu vero, an extendatur ad fictum. ibid.
Diſpoſitio una & eadem non debet diverſo jure cenſeri. ibid.
Diſpoſitio intelligitur ut verba ſonant. ibid.
Et de prima & unica vice. ibid.
Ampliatur & reſtringitur ſecundùm jus commune. ibid.
Diſpoſitio omnis ſemper intelligi debet de actu valido. ibid.
Diſpoſitio omnis an debeat intelligi de perſona habili. ibid.
Diſpoſitio generalis generaliter intelligenda eſt. p. 58. c. 1
Niſi reſtringatur ratione particulari. ibid.
Diſpoſitio generalis non comprehendit caſus in ſpecie privilegiatos, vel de quibus diſponi non poteſt. ibid.
Diſpoſitio limitata limitatum producit effectum. ibid.
Diſpoſitio ſpecialis derogat generali. ibid.
Diſpoſitio legis & hominis an æquiparentur. ibid.
Diſpoſitio extenditur ad id quod eſt conſequens. ibid.
Diſpoſitio non operatur ultra intentionem diſponentis. ibid.
Diſpoſitio reſtringitur ſecundùm ſuam cauſam. ib.
Et ad terminos rationis. ibid.
Diſpoſitio hominis intelligitur de præſentibus. ib.
in Diſpoſitione voluntas & poteſtas requiritur. p. 58. c. 2
in Diſpoſitione generali cenſetur excepta perſona loquentis. ibid.
Diſpoſitionem non mutant quæ ſecundariò veniunt. ibid.
Diſpoſitio facta per nomina propria non extenditur ad alias perſonas. ibid.

Digitized by Google

Diſpoſitum in principali, cenſetur etiam in dependentibus diſpoſitum. ibid.
Diſpoſitum in uno ex æquiparatis, etiam militat in alio. ibid.

Diſtributiones.

Diſtributiones quotidianæ non computantur in valore beneficii. p. 58. c. 2
Sunt quodammodo loco alimentorum. ibid.
Diſtributiones quibus debeantur. p. 59 c. 1
Diſtributiones lucratur Lector Theologus. ibid.
Et abſens ex privilegio Pontificis. ibid.
Et infirmus, vel incarceratus injuſtè. ibid.
Vide *Carcer.*
Diſtributiones quotidianæ non obligantur pro debito. ibid.
Diſtributiones amittunt excommunicati, ſuſpenſi, & interdicti. ibid.

Diviſio.

Diviſio habet vicem emptionis venditionis. p. 59. col. 2
Et permutationis. ibid.
Diviſio fundi non præjudicat hypothecæ creditoris. ibid.
Diviſione facta inter condominos, vel cohæredes, an evictio locum habeat. ibid.

Doctor, Doctoratus.

Doctorum laudes, remiſſivè. p. 59. c. 2
Doctor dicitur in dignitate conſtitutus. p. 60. c. 1
Doctores habent jus Annuli. ibid.
Doctor eſſe poteſt minor 25. annorum. ibid.
Doctores inter Nobiles cenſentur. ibid.
Doctores quaſi radii ſolis ſplendent. ibid.
Doctorari qui juravit nullibi, quàm Conimbricæ, intelligitur rebus ſic ſtantibus. p. 60. c. 1
Doctor creatus cum rigore examinis, præfertur aliis tantùm bullatis. ibid.
Et cæteris paribus, prior præfertur poſteriori. ibid.
Doctor utriuſque juris præfertur Doctori in uno tantùm. ibid.
Doctor præfertur militi. ibid.
Doctor in collatione beneficii, vel receptione Ordinis examinandus non eſt. ibid.
Doctor bullatus ſeu indoctus non gaudet privilegiis Doctorum. ibid.
Doctorum appellatione veniunt Magiſtri Artium. ibid.
Et Licentiati, in favorabilibus. ibid.
Doctorum privilegio gaudent Advocati Conſiſtorialis Curiæ & Domus ſupplicationis. ibid.
Doctor pro debito civili incarcerari non debet. p. 60. col. 2
Doctorum authoritas plurimùm poteſt. ibid.
Doctoris opinio excuſat litigantem à calumnia & condemnatione expenſarum ibid.
Doctori multùm prodeſt invenire deciſionem in terminis, nec reſpondere per regulas generales. ibid.
Doctori aliquid aſſerenti in conſiliis magis eſt credendum, quàm in lecturis. ibid.
Doctorum opiniones variæ faciunt rem ambiguam ibid.

Dolus.

Dolus eſt delictum. p. 60. c. 2
Dolus ubi abeſt, non dicitur delictum pœnâ dignum. ibid.
Dolus non præſumitur donec probetur. ibid.
Præſumitur ex brevitate temporis. ibid.
Et in eo qui facit quod facere non debuit, & viciſſim. p. 61. c. 1
Dolus præteritus, aut futurus quando videatur remiſſus. ibid.
Dolum dolo repellere licet. ibid. col. 1
Dolo facit qui petit quod reſtituere debet. ibid.
Dolus præponderat culpæ, quod declaratur. ibid.
Dolo facilius circumvenitur mulier propter ſexus fragilitatem, & faciliùs probatur. ibid.
Dolus præſumitur ex interpoſitione perſonæ ad aliquid faciendum. ibid.

Domicilium.

Domicilium quid? & quot ſint ejus ſpecies? an pro libito mutari poſſit. p. 61. c. 1
Domicilium ex ſola decennali habitatione an præſumatur contrahi. ibid.
Domicilium originis eſt immutabile. ibid.

Dominium, Dominus.

Dominium quo pacto probetur. p. 61. c. 2
Dominium & poſſeſſio in rebus corporalibus per traditionem acquiritur. ibid.
Dominium vel poſſeſſionem importat genitivus. ibid.
Dominium an poſſit quæri ex pluribus cauſis. ibi.
Dominos plures habere onerosum eſt. ibid.
Dominium probans ex emptione, debet etiam probare venditorem fuiſſe dominum. ibid.
Dominii quæſtionem non poteſt movere qui habet cauſam à me. ibid.
Domino ſi rem Princeps auferat, tenetur pretium reſarcire. ibid.
Dominii appellatione propriè venit directum, laxo modo etiam utile. ibid.
Dominum directum tempore immemoriali acquiritur. p. 62. c. 1
Domini directi intereſt habere plures vaſſallos. ibid.
Domini non poſſunt collectam imponere vaſſallis. ibid.
Neque confiſcationem. ibid.
Neque revocare ab exilio. ibid.
Neque habere Senatum, ſed tantùm Auditores. ibid.
Neque creare nova Officia. ibid.

Domus.

Domus appellatione quæ veniant. p. 62. c. 1
Domus quæ reficitur mea pecunia, ut mihi tacitè hypothecata ſit, quæ requirantur. ibid.
Domus mobilia relinquens quid cenſeatur legaſſe ibid. col. 1

Donatio, Donare.

Donatio filio legitimo facta à Clerico in vita, conferri non debet. p. 62 c. 2
Donatio dotis facta per avum nepti, non confertur, nec imputatur. ibid.
Donatio pro ingreſſu monaſterii an conferatur. ibid
Donatarius certæ rei non tenetur ad debita defuncti. ibid.
Donator poteſt apponere conditiones quas voluerit in donatione. ibid.
Donatio præſumitur in viro nobili & divite aliquid concedente. ibid.
Donatio præſumitur inter affines & conjunctos in certis caſibus. ibid.
Donatio tertiæ inter vivos non valet. ibid.
Donatio inofficioſa non revocatur in totum. p. 62. c. 2
Donatio venit appellatione contractus. ibid.
Donatio facta præſenti & tacenti valet. ibid.
Donare non præſumitur mulier. ibid.
Donatio an & quomodo fieri poſſit abſenti. ibid
Donare prohibitus non poteſt in teſtamento relinquere. p. 63. c. 1

Digitized by Google

Donatio tranſit ad quoſcunque ſucceſſores. ibid.
Donatio facta cum pacto, quod poſt mortem donatarii tranſeat ad Tertium an poſſit revocari. ib.
Donatio regulariter non præſumitur. ibid.
Donatio omnium bonorum eſt dilapidatio, nec valet regulariter. p. 63. c. 2
Quid ſi facta ſit Eccleſiæ? ibid.
Donatio Eccleſiæ facta à Conſtantino fuit valida & legitima. ibid.
Donatio facta Eccleſiæ non revocatur ob ingratitudinem Prælati, ſeu Rectoris. ibid.
Donatio ob ſervitia non revocatur. ibid.
Donatio ob benemerita præſumitur in dubio facta filio. ibid.
Donatio remuneratoria non videtur facta motu proprio, nec revocari poteſt. p. 64. c. 1
Donatio & nominatio in teſtamento facta valet, & an poſſit revocari. ibid.
Donatio ob cauſam dicitur quæ fit ſub conditione ferendi arma donatoris. ibid. col. 1
Donatio ob cauſam non revocatur ex capite ingratitudinis. ibid.
Donatio ſimplex facta à patre filio in poteſtate exiſtenti, non valet. p. 64. c. 1
Donatio facta ab ægroto, ſi mortis mentio non fiat, præſumitur inter vivos. ibid.
Donatio causâ mortis præſumitur, ſi mortis mentio fiat. ibid.
Quid ſi adjiciatur pactum de non revocando in verbis diſpoſitionis. ibid.
Donationes Regiæ in Luſitania exſpirant morte concedentis. ibid.

Dos.

Dos eſt proprium mulieris patrimonium. p. 64 c. 2
Dotis titulus eſt oneroſus. ibid.
Dotis promiſſioni non poteſt imponi onus. ibid.
Dotis privilegia, remiſſivè. ibid.
Dotis cauſam non comprehendit diſpoſitio generalis. ibid.
Dos dicitur cauſa pia. ibid. col. 2
Dotis in cauſa an ſufficiant leviores probationes. ibid.
Dos non debetur niſi ſequuto matrimonio. ibid.
Dotis appellatione venit promiſſa tantùm. ibid.
Dos & donatio propter nuptias pari paſſu ambulant. ibid.
Et pro ſolutione Dotis manet Tertia tacitè obligata. ibid.
Dotare tenetur pater filiam etiam emancipatam, etiam nuptam ſine ejus conſenſu. ibid.
Dotare an & quando teneatur pater iterum, priori dote amiſſa. p. 65. c. 1
Dos an poſſit revocari propter ingratitudinem. ibid.
Dos annullari poteſt ex capite doli. ibid.
Dos confeſſata à marito non habet jus probationis ibid.
Dos æſtimata efficitur mariti. ibid.
Doti fructus tenetur pater ſolvere à tempore dotis promiſſæ. ibid.
Dotata filia poteſt venire contra dotem, data enormiſsima læſione. ibid.
Dotis fructus augent dotem. ibid.
Dotare an poſsit maritus filiam alterius matrimonii ſine conſenſu uxoris de bonis communibus. ib
Dos à patre data præſumitur congrua. ibid.
Dos congrua quæ dicatur. ibid.
Dos major eſt conſtituenda propter nobilitatem. ib
Dotem poteſt uxor repetere, divortio facto. p. 65. col. 2.
Dotis commoda & incommoda. ibid
Pro Dote poteſt mulier ſoluto matrimonio retinere propria authoritate bona mariti. ibid.
Dotare quando teneatur avus paternus vel maternus neptem. ibid.
Dotans frater ſororem an poſsit ſibi ſtipulari dotis reverſionem. ibid.
Dotare & alere tenetur Clericus ſororem inopem ex redditibus beneficii. ibid. c. 2

E

Eccleſia.

Eccleſia eſt congregatio fidelium. p. 66 c. 1
Eccleſia indiget viris litteratis. ibid.
Eccleſia æquiparatur minori. ibid.
Eccleſia Romana eſt caput, mater, & magiſtra omnium Eccleſiarum. ibid.
Eccleſiæ Bracharenſis prærogativæ. ibid.
Eccleſia Collegiata quæ dicatur. p. 66. c. 2.
Eccleſiæ Collegiatæ præbendas quis conferat. ibid.
Eccleſiæ Vimaranenſis præbendæ quomodo, & à quibus conferantur. ibid.
Eccleſiæ Parochialis Rector dicitur in ea Prælatus p. 67. c. 1
Eccleſiæ Parochialis Rector oblationes omnes percipit. ibid.
Eccleſia Romana in his quæ ſunt fidei, errare non poteſt. ibid.
Eccleſia dicitur mater pauperum. ibid.
Eccleſia læſa ob negligentiam Prælati, an poſſit petere reſtitutionem. p. 67. c. 1
Eccleſiæ in utilitatem ſi mutuum verſum ſit, obligatur. ibid.
Eccleſiæ unio quanto tempore præſcribatur. ibid.
Eccleſiæ Sede vacante ceſſat præſcriptio contra illam. ibid.
Eccleſia ſemper poſſidere dicitur. ibid.
Eccleſiæ Operarius an poſſit eſſe laicus. ibid.
Eccleſia dives tenetur alere Patronum. pagina 67 col. 2
De ſedilibus quæ habentur in Eccleſiis, plura notatu digna traduntur. ibid.
Et quæ actio competat contra turbantes. ibid.
Eccleſiæ portam manu tenens, gaudet immunitate ibid.
Eccleſia in dubio præſumitur libera à jurepatronatus. ibid.
Eccleſia an & quando teneatur ad onera realia ibid.
Eccleſia quando cenſeatur polluta ſanguinis vel ſeminis effuſione. ibid.
Eccleſia polluta à quo reconciliari debeat. p. 68. c. 1
Eccleſia an debeat habere juriſdictionem. ibid.
Eccleſia habens temporalem juriſdictionem, venit appellatione Domini temporalis, & Judex ab ea conſtitutus dicitur ſecularis. ibid.

Eccleſiaſticus.

Eccleſiaſticus poteſt eſſe Conſiliarius Regis, & conſulere etiam in criminalibus, & facere ſtatuta quæ pœnam mortis irrogant, abſque irregularitate. p. 68. c. 1
Eccleſiaſticus Judex non poteſt laicos incarcerare extra caſum hæreſis vel ſortilegii. ibid.
Eccleſiaſtici non debent cogi ſolvere exactiones abſque urgenti neceſſitate, & conceſſione Apoſtolica. p. 68. c. 2

Digitized by Google

Eccleſiaſtici quando poſſint cogi ad contribuendum pro ſumptibus belli. ibid.

Electio, *Eligere*.

Electione alicui commiſſa, ſi is nolit arbitrari, evaneſcit compromiſſum. p 98. c.2

Quod declaratur. ibid.

Eligens dignum ad beneficium, omiſſo digniore, peccet mortaliter & teneatur ad reſtitutionem. ibid.

Electione canonicè facta, quæſitum eſt jus electo. ibid. & ſeq

Electores excommunicati privantur activè & paſſivè, jure eligendi. p. 69.c. 1

Limitatur ibid.

Electionem Officialis Civitatis non ritè factam poteſt quilibet de populo impugnare. ibid.

Eligere nemo poteſt ſeipſum. ibid.

Limitatur. ibid. c.1

ad Electionem canonicam requiritur major pars reſpectu totius Capituli. ibid.

Eleemoſyna.

de Eleemoſynæ obligatione, virtute, & effectu, remiſſivè. p. 69. c.2

Eleemoſyna in extrema neceſſitate eſt de præcepto. ibid.

Eleemoſyna potiùs eſt danda conſanguineis indigentibus, quàm extraneis. ibid.

Eleemoſynam an uxor facere poſſit ſine conſenſu mariti. ibid.

Emphyteuſis, *Emphyteuta*.

Emphyteuta & colonus in multis differunt. p.70. col. 1

Emphyteuſis requirit ſcripturam. ibid.

Emphyteuſis ex quibus præſumatur conceſſa, licèt inſtrumentum non oſtendatur. ibid.

Emphyteuta naturaliter poſſidet. ibid.

in Emphyteuſi bonorum Eccleſiæ nihil ſolvitur pro ingreſſu. ibid.

Emphyteuta nominatus ſtatim jus acquirit etiam ante poſſeſſionem. p.70. c. 2

Emphyteuticus contractus non transfert dominium ante traditionem. ibid.

Emphyteuticus contractus eſt ſtricti juris. ibid.

in Emphyteuſi quod ſolitum eſt attenditur. ibid.

Emphyteuſis eſt contractus. ibid.

Emphyteuta dici poteſt procurator in rem ſuam. ibid.

Emphyteuſis in dubio præſumitur antiqua. ibid.

Emphyteuſis ſimpliciter accepta intelligitur ſecundùm ejus naturam. ibid. & ſeq.

Emphyteuta non poteſt recedere à tenore contractus. p. 71. c.1

in Emphyteuſi tenor primæ inveſtituræ ſervandus eſt. ibid. col. 1

Emphyteuſis non poteſt transferri in eum qui non eſt vocatus ex forma inveſtituræ. ibid.

Emphyteuta non poteſt mutare rei formam, & deteriorem facere ſine domini conſenſu. ibid.

in Emphyteuſi non habet locum jus accreſcendi. ibid.

Emphyteuſis non eſt donatio, nec requirit inſinuationem. ibid.

Emphyteuta tenetur recognoſcere novum dominum, & illi oſtendere titulum. ibid.

Emphyteutica conceſſio revocatur per ſupervenientiam liberorum. p.71. c. 1

in Emphyteuſi locum habet remedium *legis 2. C. de reſcind. vend.* ibid.

Quod declaratur. ibid.

Emphyteuſis fit ad prædia melioranda. ibid.

Emphyteuſi conceſſa pro tribus perſonis, ſunt tres conceſſiones. ibid.

Et maritus, & uxor reputantur pro una vita & perſona. ibid.

Emphyteuſis jus durat in vita primi emphyteutæ, licèt transferat rem in alium. p.71. c. 2

Emphyteuſis quando tranſit ad comprehenſos in inveſtitura, non requiritur conſenſus domini directi. ibid.

Emphyteuta non nominante ſucceſſorem, dominus eligit. ibid.

Emphyteuta non exhibens inſtrumentum conceſſionis, expelli poteſt. ibid.

Emphyteuta Eccleſiæ in dubio præſumitur tertia perſona. ibid.

Emphyteuta non poteſt emphyteuſim pignori dare, niſi pro ſua vita. ibid.

Emphyteuta Eccleſiæ cum poteſtate nominandi ſucceſſorem, an poſſit fratrum, vel Collegium nominare. ibid.

Emphyteuſi conceſſa in dotem filiæ, an & quando requiratur conſenſus domini. p.72. c. 2

Emphyteuta qui habet poteſtatem nominandi in vita vel in morte, an poſſit variare. ibid.

Emphyteuſis non communicatur inter maritum & uxorem. ibid.

Emphyteuſi conceſſa alicui & filio, deficiente filio non poteſt nominari extraneus. ibid.

Emphyteuſis perpetua non poteſt dividi per æſtimationem. ibid.

Emphyteuſi accepta pro ſe & uxore, & uno ex liberis, decedente uxore, ad quem pertineant fructus. p. 72. c. 2

Emphyteuſis conceſſa filiis, non comprehendit filias. ibid.

Emphyteuſis poteſt concedi alicui in remunerationem ſervitii de aliqua terrula Eccleſiæ cum parva penſione. ibid.

Emphyteuſis non poteſt fieri de manſo, ſeu paſſalibus Eccleſiæ, ſine licentia Papæ. ibid.

in Emphyteuſim iterum concedi poteſt res emphyteuticari ſolita ſine ſolemnitate. ibid.

Emphyteuticari an poſſint bona beneficii patronati abſque conſenſu Patroni. ibid.

Emphyteuſis non poteſt vinculari in majoratu. ibid.

in Emphyteuſi poſſeſſio capta in prædio principali extenditur ad omnia. ibid.

in Emphyteuſi non admittuntur conditiones & gravamina. ibid. & ſeq.

Emphyteuſis vacans per mortem ſolùm conceditur proximioribus. ibid.

Emphyteuſis non poteſt alienari in potentiorem ibid.

in Emphyteuſi non poteſt nominari Eccleſia. ibid.

Emphyteuſim Eccleſiaſticam, quæ ad fiſcum pervenit, poteſt Eccleſia intra biennium revocare ibid.

Emphyteuta prædiorum fiſcalium poteſt liberè alienare, ſalvo canone fiſco debito. ibid.

Emphyteuta primus an poſſit alienare, vel renunciare in manibus domini. ibid.

Emphyteuſi finita, finitur etiam ſubemphyteuſis. ibid.

Emphyteuſis renovatio poteſt legari. pagina. 73. col. 2

Emphyteuſim poteſt revocare uſufructuarius. ibid.

Emphyteuſis renovata cenſetur eadem. ibid.

Emphyteuſi extincta, eſt locus gratificationi inter conſanguineos. ibid.

Emphyteuta renuncians in manibus domini, an præjudicet ſubemphyteutæ. ibid.

Emphyteuſim ſibi renovari poteſt petere agnatus timi

Digitized by Google

timi poſſeſſoris intra 30. annos, & ad hoc compellere dominum directum. ibid.
Emphyteuta ſubemphyteuticans non cenſetur à ſe abdicare dominium utile, nec poſſeſſionem naturalem. ibid.
Emphyteuta vagabundo exiſtente, dominus directus rem alteri concedere poteſt. p. 74. c. 1
de Emphyteuſi Eccleſiaſtica lite mota, ad quem judicem eatur. ibid.
Emphyteuſi finita an poſſit dominus directus poſſeſſionem capere propria authoritate. ibid.
Emphyteuſi finita dominium utile conſolidatur cum directo. ibid.
Emphyteutico titulo finito dominium utile conſolidatur. ibid.
Emphyteuta præſcribit utile dominium contra alium Emphyteutam ſpatio 10. annorum inter præſentes & 20. inter abſentes. ibid.
Plura de præſcriptione. ibid. & ſeq.
Emphyteutico titulo nondum finito, non poteſt res in Emphyteuſim concedi. p. 74. c. 2
Emphyteuta emente emphyteuſim à domino directo, fit conſolidatio. ibid.
Emphyteuſim an poſit dominus directus ſibi retinere, ut eam alteri det. ibid. col. 1
in Emphyteuſi non poſſint parentes filiis præjudicare. ibid.
Emphyteuticus titulus ex quibus præſumatur. ibid.
in Emphyteuſi ſeculari poſſunt ſuccedere Legitimati à Principe ſeculari ſt in Eccleſiaſtica verò legitimati a Papa. p. 75. col. 1
Emphyteuſi conceſſa primò ſpuriis, in ea admittuntur. ibid.
De ſucceſſione illegitimorum in Emphyteuſi ſeculari vel Eccleſiaſtica. ibid.
Emphyteuſis Eccleſiaſtica poteſt tranſire ad extraneos hæredes. p. 75. c. 2
Non venit in confiſcatione bonorum. ibid.
in Emphyteuſi pater nominans in teſtamento unum ex filiis, juſtè ſolus habebit Emphyteuſim, cæteri agent ad æſtimationem. ibid.
Emphyteuſim capere poteſt filius, & repudiare hæreditatem patris. ibid.
Emphyteuſis accepta pro ſe & uxore & filius utriuſque, an poſſit devenire ad filios ſecundi matrimonii. ibid. & ſeq.
Emphyteuſim de pacto & providentia ſi pater vendat, non cenſetur vendere jus filiorum. p. 76 c. 1
Emphyteuſi ex pacto & providentia cadente in commiſſum, præjudicatur ſucceſſoribus. ibid.
Emphyteuſim hæreditariam poteſt pater uni ex filiis prælegare, nec tunc locus erit incapitationi. ib.
Emphyteuſis acceptata pro ſe & filio, an poſſit alienari in præjudicium filii. ibid.
Emphyteuſis conceſſa pro deſcendentibus hæredibus utramque qualitatem requirit. ibid.
Emphyteuſis cum onere molendi pro domino directo, an obliget etiam pro illius hæredibus. p. 76. col. 2
Emphyteuſis unica ſufficit cum ſpatio 40. annorum, ut bona emphyteuticari ſolita dicantur. ibid.
Emphyteuſis dividi non debet ſine conſenſu Domini: quod declaratur. ibid.
Emphyteuta non poteſt tranſigere, vel compromittere ſuper emphyteuſi ſine conſenſu domini. ibid.
Emphyteuta alienans emphyteuſim, irrequiſito domino, an amittat jus ſuum. p. 77. c. 1
Quid ſi addita ſit clauſula, *Si Domino placuerit*, vel *Salvo jure Domini* ibid.

Quid ſi tertius ſolvat pro eo ibid.
Emphyteuta poteſt donare jus ſuum ſine conſenſu domini. ibid.
Et conſtituere uſufructuarium. ibid.
Emphyteuta non ſolvens penſionem, an & quomodo cadat in commiſſum. ibid.
Emphyteuſis juſta penſio quæ dicatur. p. 78. c. 1
Emphyteuta an teneatur ſolvere tributa jam decurſa. ibid.
Emphyteuta dejecto per vim, poteſt dominus directus agere interdicto *unde vi*. ibid.
Emphyteuta alienans per clauſulam conſtituti, non incidit in commiſſum. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Emphyteutæ aſſerenti ſe ſolviſſe, incumbit onus probandi. p. 78. c. 1
Et ſufficit probare ſolutionem pro tribus annis proximè præteritis ibid.
Emphyteuta cadit in commiſſum ob non ſervata pacta. ibid.
Emphyteuta alienans partem emphyteuſis, amittit tantùm illam partem. p. 78. c. 2
Emphyteutæ quomodo conveniri poſſunt pro ſolutione penſionis. ibid.
Emphyteuta non ſolvens penſionem, non incidit in commiſſum ante ſententiam declaratoriam. ib.
Emphyteuſi inter plures heredes diviſa, ſi unus non ſolvat penſionem, an cæteri cadant in commiſſum. p. 79. c. 1.
in Emphyteuſi hæreditaria teſtator poteſt præjudicare hæredibus. ibid.
Emphyteuſis fructus acceptæ pro ſe & uxore, & uno ex liberis. ibid.

Emptio, Emptor.

Emens ſcienter rem fideicommiſſo ſubjectam, non habet recurſum contra venditorem. p. 79. c. 1
Emptum ex pecunia mea, an ſit meum. ibid.
Emptio poteſt fieri in favorem alicujus perſonæ nominandæ intra annum. ibid.
Emptio in dubio præſumitur facta ex pecunia ſolventis. ibid.
Emptio per interpoſitam perſonam facit dolum præſumi. ibid.
Emptio cum pacto de retrovendendo quas conditiones requirat, nè dicatur uſuraria. ibid.
Emptionem non probat tractatus. ibid. c. 1
Emptor an poſſit agere de evictione contra venditorem antequam res evincatur. ibid.
Emptor primus an & quando præferatur ſecundo, cui res tradita eſt. ibid. & ſeq.

Epiſcopus.

Epiſcopus vocatur ſpeculator. p. 79. c. 2
de Epiſcopi dignitate, & officio. ibid.
Epiſcopus non poteſt eligi, niſi habeat ætatem 30. annorum. ibid.
Epiſcopi nominati per Reges non poſſunt adminiſtrare ante confirmationem ſummi Pontificis. ibid.
Epiſcopus ingrediens civitatem quomodo ſit recipiendus. ibid.
Epiſcopus qualiter & quando teneatur Synodum diœceſanam congregare. ibid.
Epiſcopus Canoniſta an & quando Theologo præferatur. p. 80. c. 1
Epiſcopus quaſi contrahit cum Eccleſia acceptando prælaturam. ibid.
Epiſcopus habet fundatam juriſdictionem ſuam in tota diœceſi. ibid.
Epiſcopus eſt ordinarius collator beneficiorum in ſua diœceſi. ibid.

Epiſcopi abutentes alternativa, eam amittunt. ibid.
Epiſcopus non poteſt diſpenſare contra Concilium generale. ibid.
Epiſcopus debet eſſe ſine genealogia. p. 80 c. 1
Epiſcopus prohibetur conferre beneficia conſanguineis uſque ad 4. gradum, & affinibus uſque ad 3. ibid.
Epiſcopus poteſt habere fiſcum. ibid.
Epiſcopus an & quando poſſit bona Eccleſiæ emphyteuticare. ibid.
Epiſcopo mortuo, exſpirant officia ab eo conceſſa. ibid.
Epiſcopus non habet vocem in Capitulo. p. 80. c. 2
Epiſcopus an poſſit ſuſpendere Interdictum a jure vel ab homine poſitum. ibid.
Et abſolvere ſubditum à cenſuris. ibid.
Epiſcopo qui caſus ſint reſervati. ibid.
Epiſcopi authoritas circa diſpenſationes matrimoniales, & irregularitates. ibid.
Epiſcopus an poſſit diſpenſare cum illegitimo ut beneficium obtineat. ibid.
Epiſcopus quid poſſit in Exemptos extra locum exemptum delinquentes, vel contrahentes. p. 80. col. 2
Epiſcopi illius loci, in quo fit Confeſſio Sacramentalis, approbatio neceſſaria eſt. ibid.
Epiſcopus recuſari non poteſt in caſibus viſitationis & correctionis. ibid.
Epiſcop. poteſt teſtari de patrimonialibus. p 81. c. 1
Et à judice ſeculari inventarium conficitur. ibid.
Epiſcopi ut poſſint teſtari de bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, quid requiratur. ibid.

Error.

Errans non amittit rem ſuam. p. 81. c. 1
Error in nomine, ſi de re conſtet, non vitiat diſpoſitionem. ibid.
Error excludit conſenſum. ibid.
Error in facto proprio non relevat. ibid.
Limitatur. ibid.
Error in facto alieno excuſat. ibid.

Exceptio.

Exceptio debet eſſe de Regula, cui ſtandum eſt ubi non datur exceptio. p 81. col. 2
Exceptio tertii poſſeſſoris impedit executionem. ibid.
Exceptiones calumnioſas poteſt Judex rejicere. ibid.
Exceptio poteſt opponi, ne quis poſſeſſionem capiat. ibid.
Exceptionem videtur judex rejicere procedendo ad ulteriora. ibid.
Exceptio impuritatis ſanguinis debet plenè probari. ibid. c. 2
Exceptio incompetentiæ an poſſit opponi poſt ſententiam. ibid.
de Exceptione oppoſita contra Regium reſcriptum. ibid.
Exceptio ſubreptionis ſuſpendit executionem reſcripti. ibid.
Exceptio non facit cauſam per ſe. ibid.
Exceptionem debet reus plenè probare. ibid. & ſ.
Exceptio ſolutionis oppoſita ante ſententiam non poteſt opponi executioni illius. p. 82. c. 1
Exceptio rei judicatæ ut impediat curſum cauſæ, quæ requirantur. ibid.
Exceptio excommunicationis poſt concluſum in cauſa opponi poteſt. ibid. col. 2
Exceptio nullitatis incontinenti probanda impedit executionem ſententiæ. ibid.
Exceptio ne quis conveniatur ultra quam facere poſſit, quando competat, necne. ibid.
Exceptiones competentes principali, competunt fidejuſſori. ibid. col. 2

Excommunicatio, Excommunicatus.

Excommunicatio probatur per famam. p. 82. c. 2
Excommunicare poſſunt qui habent juriſdictionem Eccleſiaſticam in foro exteriori. ibid.
Excommunicatus in dubio quis non præſumitur. ib
Excommunicatus non poteſt aſſiſtere in Capitulo. ibid.
Excommunicationis nullitatem allegans probare debet. ibid.
Excommunicatio major ſupponit peccatum mortale. ibid.
ad Excommunicationis validitatem citatio neceſſaria eſt. ibid.
Excommunicato præſente prohibetur quis audire & celebrare Officia divina. ibid. col. 2
Excommunicantur aſſaſſini. p. 83. c. 1
Excommunicatio lata à delegato nulla eſt, niſi det copiam ſuæ delegationis. ibid.
Excommunicatus poteſt quis declarari abſque monitione, data contumacia. ibid.
Excommunicationis mala, remiſſivè. ibid.
Excommunicatus poteſt iterum excommunicari per aggravationem. ibid.
Excommunicatus vitandus non poteſt reſignare beneficium. p. 83 c. 1
Excommunicatio non eximit à ſolutione penſionis. ibid.
Excommunicatus privatur fructibus beneficii, & diſtributionibus. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Excommunicatus juſtè quomodo lucretur diſtributiones quotidianas. ibid.
Excommunicans injuſtè tenetur ad damnum & intereſſe. ibid. col. 1
Excommunicatus injuſtè Clericus divinis ſe immiſcens, fit irregularis. p. 83. c. 2
Excommunicationis timor inducit metum gravem. ibid. c. 1
Excommunicatio, ſive juſta, ſive injuſta, ſemper timenda eſt. ibid.
Excommunicationem injuſtam contemnens peccat mortaliter. ibid.
Excommunicatio injuſta ligat. ibid.
Excommunicatus inſordeſcens per annum, de hæreſi ſuſpectus eſt. ibid.
Excommunicatus per annum & ultra pro cauſa merè civili, an privetur beneficiis. ibid.
Excommunicatus Judicis officio fungi non poteſt. ibid.
Excommunicatus ut actor non auditur in judicio, nec per procuratorem. p. 84. c. 1
Excommunicatus poteſt ad ſui defenſionem omnes exceptiones allegare in judicio. ibid.
Excommunicationis majoris abſolutio quo ritu fiat. ibid. col. 1
Excommunicationis minoris aliqua remiſſivè. ibid
Excommunicatum ſe non fatetur petens abſolutionem ad cautelam. ibid.
Excommunicatus nominatim quomodo poſſit abſolvi virtute Jubilæi. ibid.
Excommunicatio lata contra aliquem donec ſatisfecerit, ſequuta ſatisfactione etiam requirit abſolutionem. ibid. & ſeq.
Excommunicatus ab homine debet abſolvi ab excommunicatore. p. 84. c. 2
Excommunicatio ab homine per mortem judicis exſpirat. ibid.
de Excommunicatione lata cum reincidentia aliqua remiſſivè. ibid.

Excom

Digitized by Google

Excommunicatum faciens promoveri ad Ordines Sacros ſuſpenſionem incurrit indiſpenſabilem. ibid.
Excommunicatus denuntiatus in una diœceſi, debet vitari in omnibus. ibid. col. 2
Excommunicatus poteſt petere reſtitutionem in integrum. ibid.
Excommunicatus non poteſt agere remediis reſtitutoriis ibid.
Alia notabilia de his quæ excommunicatus facere poteſt, vel non. ibid. & ſeq.
Excommunicatus poteſt contrahere. p. 85. c. 1
Et nominare ad emphyteuſim. ibid.
Cum Excommunicato carcerato poteſt communicare cuſtos carceris. ibid.
Excommunicatus teſtificari non poteſt. ibid.
An poſſit eſſe executor teſtamenti. ibid.
Excommunicatus poteſt teſtari. ibid.
Excommunicatus ob levem Clerici percuſſionem poteſt abſolvi ab Epiſcopo. 85. c. 2
Excommunicatus poteſt appellare & proſequi ſuam appellationem. ibid. col. 2
Excommunicationis ſententia non ſuſpenditur per appellationem. ibid.
Excommunicatio poſt appellationem juſtam lata eſt ipſo jure nulla ibid.

Executio, Executor.

Executio poteſt fieri contra Clericos in redditibus beneficiorum. p. 86. c. 1
Executionem literarum Apoſtolicarum impedientes incurrunt cenſuras Bullæ Cœnæ Dominicæ, ut declaratur. ibid.
Executor literarum Apoſtolicarum debet eſſe conſtitutus in dignitate Eccleſiaſtica. ibid.
Limitatur, niſi datus ſit, tantùm ad compellendum. ibid.
Executor Apoſtolicus non poteſt exercere ſuam juriſdictionem, literis non præſentatis. ibid
Executoris Apoſtolici poteſtas quando exſpiret. ibid. & ſeq.
Executores gratiarum poſſunt delegare. p. 86. c. 2.
Executor gratiæ habens cauſæ cognitionem poteſt regulari. ibid.
Executor gratiæ Apoſtolicæ quando teneatur ſuperſedere, & remittere cauſam Ordinario in primà inſtantia. ibid.
Executor Apoſtolicus quo pacto procedere debeat ibid.
de executoribus Executorialium Rotæ, remiſſivè. ibid.
Executor redditur mixtus ubi adeſt intruſus, vel comparet contradictor. ibid.
Executor non poteſt cognoſcere de exceptionibus quæ reſpiciunt merita cauſæ principalis. ibid.
Executione facta in re adjudicata victori, an Reus poſſit petere ſummam melioramentorum depoſitam, data cautione. ibid. & ſeq.
Executor juris dicitur Executor juſtitiæ. pag. 87. col 1
Executores ſententiarum variare poſſunt, nec eis ponitur litiſpendentia. ibid.
Executoris poteſtas pendet ex forma mandati. ib.
Executoris mandato acta valida ſunt. ibid.
In Executivis an ſit ſuperſedendum mandato Principis. ibid.
Executio fieri non poteſt in emphyteuſi nominationis, niſi vivente domino. ibid.
Executio ubi facta eſt à jure, non admittitur moræ purgatio. ibid.
Executio non poteſt fieri per apocham non recognitam. ibid.
Executio fit pro cenſu, captis pignoribus. ibid
Executio non fit pro tacita reconductione, ſed procedendum eſt viâ ordinariâ. ibid.
Executio non poteſt fieri ſine ſententia & citatione partis. ibid.
Executione ſententiæ debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator. ibid.
Executio differtur ubi Tertius appellat. ibid.
Executionis quis debeat eſſe Judex à quo, vel ad quem. p. 87. c. 2.
Executio retardari non poteſt ex clauſula ſolita apponi, *ſine præjudicio executionis &c.* ibid.
Executor an debeat citare intruſum, ſeu poſſeſſorem injuſtum notoriè. ibid.
In Executione non datur inſtantia, nec lis, nec judicium. ibid.
Executio poteſt ſuſpendi ſuper principali quouſque ſententia ſuper deſertione tranſeat in rem judicatam. p. 87. c. 2
Executionem impedit exceptio nullitatis notoriæ. ibid.
Executionem ſententiæ poteſt impedire Tertius. ib
Executio facta non præcedente legitima liquidatione eſt nulla. p. 87. c. 2
Executio pro delicto mariti non poteſt fieri in bonis mulieris. ibid.
Executio an fieri poſſit in peculio profectitio pro delicto filii vel patris. ibid. & ſeq.
Executor merus nullam habet cauſæ cognitionem, ideo nec admittit exceptiones. p. 88. c. 2.
Executor merus eſt nudus miniſter. ibid.
Executores meri debent tenaciter ſervare fines datæ commiſſionis. ibid. col. 1.
Executor merus non poteſt cognoſcere de juſtitiâ & injuſtitia cauſæ. ibid.
Executor merus non poteſt recuſari. ibid.
Executores teſtamentorum an & quando poſſint eſſe Regulares. ibid.
Executores teſtamentorum agere poſſunt contra hæredes, ut ſolvant legata. ibid.
Executor teſtamenti, ſi pauper ſit poteſt ſibi retinere legatum pauperi relictum. ibid.
Executor teſtamenti negligens per annum adimplere voluntatem defuncti, an ſit privatus ipſo jure. ibid.
Et quando annus currere incipiat. ibid.
Executor teſtamenti, nullo dato hærede, hæredis loco eſt. ibid.
Executio debet fieri in bonis inventarii. ibid.
Executio trium ſententiarum conformium impeditur per injuſtitiam notoriam. p. 88. c. 2

Exemptus.

Exemptus ſi delinquat extra locum exemptum poteſt coram Ordinario loci conveniri. Quod magis declaratur. p. 88. c. 2
Exemptus citatus non comparens an incurrat pœnam contumaciæ. ibid.
Exemptus non comprehenditur in ſtatuto generali. ibid.
Exemptus æquiparatur non ſubdito. ibid.
Exempti à juriſdictione ordinaria quomodo conveniri debeant. ibid.
Exemptio Eccleſiaſticorum à juriſdictione ſeculari an impediat executionem in bonis ipſorum. ib.
Exemptus non poteſt renunciare ſuo privilegio. ibid.

Expenſæ.

Expenſis alicujus quando aliquid videatur factum nomine alterius. p. 89. c. 1
Expenſas litis tenetur actor dives præbere reo pauperi. ibid.
Expenſæ factæ in lite contra Capitulum ab uno de

Digitized by Google

Capitulo quomodo deducantur. ibid.
Expenſis ſuis debet facere qui tenetur ad aliquid faciendum. ibid.
Expenſas in prædic alicujus factas & quando teneatur dominus ſolvere. ibid.
Expenſas faciens ſcienter in re aliena, an poſſit eas repetere. ibid.

F

Factum.

FActum antiquum quomodo probetur. p. 89. col. 2.
Factum dicitur antiquum, ſi 100. annos excedat. ib.
Facto magis declaratur voluntas quàm verbis. ibid
Facta verbis ſunt fortiora. ibid.
in Facto proprio admittitur probatio erroris. ibid.

Falſitas, Falſum.

Falſitas eſt mutatio veritatis. p. 89. c. 1
Falſitas concludere debet per neceſſe. ibid.
Falſitas non committitur in inſtrumento nullo. p. 89. c. 2
Falſitas commiſſa in ſcriptura extra acta non facit amitti cauſam. ibid.
Falſi pœna tenetur is qui ſe facit procuratorem, cùm non ſit. ibid.

Fama

Fama ut plurimùm fallax eſt. p. 89. c. 2
Fama probatur per Scripturas. ibid.
Fama tam in civilibus, quàm in criminalibus non facit plenam probationem. ibid.
Famæ probatio requirit duos teſtes. p. 90. c. 1
Fama ſola plenè probat in probatione nobilitatis. ibid. col. 1
Fama circa puritatem ſanguinis quomodo probet. ibid.
Fama in antiquis probat. ibid.
Fama probatur, quamvis teſtes non deponant unde oriatur. ibid.
Fama ſola in probatione juriſpatronatus, juncta longiſſimâ præſentandi poſſeſſione ſufficit. ibid.
Famâ probatur, furor, vel dementia. ibid.
Fama quando probet plenè, vel ſemiplenè. ibid.
Fama bona theſaurus inæſtimabilis eſt. p. 90. c. 2
Famæ ſuæ detrimentum ab alio datum poteſt quis remittere. ibid.
Fama bona purgat ſuſpicionem. ibid.
Fama bona eſt præferenda malæ. ibid.
Famæ bonæ probatio prævalet malæ. ibid.
Fama cum uno teſte non probat in criminalibus. ibid.
Fama probat vacationem beneficii. ibid.
de Fama plura remiſsivè. ibid.

Familia, Familiares, Famulus.

Familiæ factum, utpote ſpolium, videtur factum de conſceſu Domini. p. 90. c. 2
Familiæ factum nocet Domino. p. 91. c. 1
Familiares qui dicantur. ibid.
Famuli Scholarium quibus datur tempus ad ſtudendum, non poſſunt de conſuetudine petere ſalarium. ibid.
Famulus infirmus infirmitate durante ſalarium non conſequitur. ibid.
Famuli non exigentes ſtipendium infra tres annos non habent actionem contra dominos. ibid.
Famulus alicujus quis dicatur ibid.
Famulus quando noceat domino. ibid.
Famuli res inductæ in domum domini ſunt tacitè obligatæ domino pro ſervitio. ibid.
Famulus aufugiens præſumitur res amiſſas ſubtraxiſſe. ibid.

Fideicommiſſarius, fideicommiſſum.

Fideicommiſſum non extare in dubio pronuntiandum: & non præſumitur niſi probetur. p. 91. col. 1.
Fideicommiſſum ex conjecturis probetur. ibidem col. 2
Fideicommiſsi materia non dicitur favorabilis, ſed odioſa. ibid.
Fideicommiſſum quibus verbis videatur conſtitui & probari. ibid. c. 1
Fideicommiſſario an competat rei vendicatio, & adverſùs quos. ibid.

Fidejubere, Fidejuſſio, Fidejuſſor.

Fidejuſſor non poteſt quis eſſe ſui ipſius. p. 91. col. 2
Fidejuſſor pro capitali cenſetur etiam pro intereſſe ibid.
Fidejuſsio ex enormi læſione judicatur nulla. ibid.
Fidejuſsio eſt ſtricti juris, & obligatio Fidejuſſoris ſtrictè interpretatur. ibid.
Fidejuſſor ſimpliciter acceptus tenetur ad uſuras intereſſe vel damna. ibid.
Fidejuſſor condemnatus an poſsit petere diſcuſsionem bonorum rei principalis. ibid.
Fidejuſſoris indemnitates & prærogativæ, remiſsivè ibid & ſeq.
Fidejuſſor videtur acceptus in omnem cauſam. p. 91. col. 1.
Fidejuſſor non poteſt accipere aliquid pro fidejuſsione. ibid.
Fidejubere denegans an peccet. ibid.
Fidejuſsionis grave onus. ibid.
Fidejuſſor qui dixit, *Si Titus non ſolverit ego, ſolvam*, ad quid teneatur. ibid.
Fidejuſſor quam habeat actionem contra confidejuſſorem, ſi ipſe fidejuſſorio nomine ſolverit. ibid.
Fidejuſſor acceptus in prima inſtantia non tenetur in ſecunda. ibid.
Fidejubere idem importat quod ſolvere. ibid.
Fidejuſſorem qui tenetur dare, an debeat dare in loco judicii. ibid.
Fidejuſſorem recipiens minùs idoneum, tenetur reficere parti damna. ibid.
Fidejuſſor qui ſe obligavit tanquam principalis, ad quid teneatur. ibid.
Fidejuſſoris obligatio non poteſt eſſe ſine principali. p. 92. col. 2
Fidejuſſor ad tempus, finito tempore manet liberatus. ibid c. 2

Filiatio, Filius.

Filiatio quomodo probetur. p. 92. c.
Filiatio eſt difficilis probationis ibid.
Filiatio probatur per conjecturas. ibid. col. 2
Filiatio requirit varias præſumptiones, quæ referuntur. p. 93. c. 1
Filius regulariter ſequitur conditionem Patris, non autem matris. ibid.
Filius dicitur pars viſcerum matris. ibid.
Filius concubinarius præſumitur natus ex concubina domi retenta. ibid.
Filius ſpiritualis non excludit, quando vocatur quis ſub conditione, *ſi deceſſerit filius.* p. 94. c. 1
Filius familias ex omnibus cauſis tanquam pater obligatur. ibid.
Filius poteſt petere legitimam in vita patris, ſi ſit diſsipator. ibid.
Filius ſuſceptus ex uxorato & concubina, non ſuccedit matri ibid.

Filius

Filius Clerici in minoribus etiam habentis beneficium Eccleſiaſticum, poterit matri ſuccedere. ib.
Filius Clerici in ſacris conſtituti non ſuccedit matri. ibid.
Filiofamilias minori vigintiquinque annorum datur curator. ibid.
Filius familias Clericus regulariter non poteſt ſtare in judicio nomine proprio ſine patris conſenſu. ibid.
Filius plus diligitur quàm nepos. ibid.
Filiorum educatio eſt præceptum naturale uſque ad annos diſcretionis. ibid.
Filius non præſumitur is qui patrem verberibus affecit. p. 94 c. 2
Filius ſuccedens avo non tenetur debita patris ſolvere. ibid.
Filiusfamilias dicitur civis illius loci cujus pater civis eſt. ibid.
Filiorum appellatione an & quando veniant ſoli legitimi, vel admittantur naturales ſpurii. ibid.
Filiorum appellatione an & quando veniant nepotes. ibid.
Filii naturales qui dicantur. p. 95. c. 1
Filii naturales ſuccedunt matri ab inteſtato. ibid.
Filii naturales non poſſunt ſuccedere in majoratu. ibid.
Filius in dubio præſumitur legitimus. ibid.
Filius natus ex ſtupro, dicitur natus ex coïtu puniſibili, attenta lege Regni. ibid.
Filii naturales & illegitimi ſequuntur originem ac domicilium matris. p 95. c. 2
Filius poteſt conſentire vinculo bonorum in præjudicium legitimæ. ibid.
Filii confeſſio de recepta pecunia pro legitima, an ipſi præjudicet. ibid.
Filius familias non poteſt teſtari, etiam de conſenſu patris. ibid.
Filius nubens ſine conſenſu patris, peccat mortaliter. ibid.
Filius licet ſeparetur à patre ob ejus nequitiam, adhuc ei acquirit. ibid.
Filius poteſt renuntiare in vita patris ſupplemento legitimæ, & præjudicare creditoribus. ibid.
Filii exhæredatio tollitur reconciliatione. ibid.
Filius familias poteſt eſſe fidejuſſor, ſi ſit legitimæ ætatis. ibid.
Filii bona caſtrenſia, & quaſi caſtrenſia propter ejus delictum non confiſcantur, ſed deferuntur patri. ibid.
Filius Sacerdotis eſt infamis de facto. ibid.
Filii Clericorum illegitimi an poſſint habere beneficia in Eccleſiis, in quibus eorum patres obtinuerunt ea. p. 96. c. 1
Filius illegitimus non poteſt eſſe Monachus in Religione in qua ejus pater eſt profeſſus; valebit tamen profeſſio. ibid.
Filius ſuſceptus ex moniali non ſuccedit. ibid.
Filius expoſitus poteſt admitti ad beneficia, etiamſi requiratur puritas ſanguinis. ibid.
Filio expoſito vel educato in aliquo Hoſpitali, ſuccedit Hoſpitale, ſi non inveniatur hæres. ibid.

Fiſcus.

Fiſcus poteſt appellare à ſententia contra ſe lata. p. 96. c. 1
Fiſcus alienata à die criminis indiſtinctè revocat à poſſeſſoribus, pretio non reſtituto. ibid.
Fiſcus habetur loco hæredis. p. 96. c. 2
Fiſcus an teneatur ſtare locationi factæ à delinquente. ibid. col. 2
Fiſcus de bonis confiſcatis tenetur dotem dare filiæ condemnati. ibid.
Fiſcus reſtituitur adverſus contractum ſolenniter factum. ibid.

Forma.

Forma an dicatur ſubſtantialis, & quando aliquid dicatur de forma. p 96. c. 2
Forma quando vitiet actum. ibid.
Forma non inducitur ex modo tacito. ibid.
Forma eſt ſervanda. ibid. c 2
Forma poteſt adimpleri per æquipollentiam. ibid.
Forma alienationis & contractus non poteſt mutari. ibid.

Fœmina.

Fœmina eſt finis unius familiæ, & principium alterius. p. 96. c. 2
Fœmina poteſt eſſe procuratrix extra judicium. p. 97. c. 1
Fœmina ſemel excluſa ſemper eſt excluſa. ibid.
Fœmina ſpuria nupta legitimo viro fit legitima. ib
Fœmina in cauſis criminalibus non poteſt eſſe teſtis. ibid.
Fœminæ poſſunt eſſe Canonicæ Regulares & ſæculares. ibid.

Frater.

Fratris appellatione fœmina continetur. p. 97. c. 1
Frater tenetur fratrem alere, vel ſororem. ibid.
Frater utrinque conjunctus in fratris defuncti ſucceſſione præfertur fratri uterino. ibid.
Fratres in ſucceſſione patris ſuccedunt æqualiter, licèt non ſint utrinque conjuncti. ibid
Fratrum filii in patrui hæreditate an ſuccedant in ſtirpes, vel in capita. ibid

Fraus.

Fraus & dolus probantur ex conjecturis p 97. c. 1
Fraus probatur ex temporis brevitate. ibid.
Fraudis præſumptionem coadjuvat conjunctio ſanguinis. ibid.

Fructus.

Fructus dividuntur in naturales, civiles & induſtriales. p 97. c. 2
Fructus appellatione continetur palea. ibid.
Fructus ſpectant ad eum qui habet dominium. ib.
Fructus ſunt illius qui eſt dominus fundi, etiamſi alius poſuerit ſemen. ibid.
Fructibus locatis non veniunt laudemia. ibid.
Fructus ſpectant ad poſſeſſorem bonæ fidei. ibid.
Fructus per triennium uſucapiuntur à bonæ fidei poſſeſſore. ibid.
Fructus tenetur reſtituere poſſeſſor malæ fidei. ib.
Fructificatio agri non eſt ſemper uniformis. ibid.
Fructus intelliguntur deductis expenſis. ibid.
Fructus pendentes tempore venditionis augent valorem rei. ibid.
Fructus à ſolo ſeparati, licèt nondum in horreo conditi, pertinent ad hæredes fructuarii. p 98. c. 1
Fructus percepti, & à ſolo ſeparati ſunt conductoris. ibid.
Fructibus à ſolo ſeparatis, & nondum exactis, ſuccedunt beneficiatorum hæredes. ibid.
Fructus collecti, percepti, & ſeparati à ſolo ante obitum Prælati, ad hæredes ejus pertinent; pendentes verò, ad Eccleſiam vel ſucceſſorem in beneficio. ibid.

Frumentum.

Frumentum prohibetur extrahi extra territorium. p. 98. c. 1. & 2
Frumentum vel vinum qui tenetur ſolvere, & fuit in mora ſolvendi, debet ſolvere majori pretio quo valuit tempore præterito. ibid c. 2
Frumenti deſtructi herba æſtimatur tanti, quanti potuiſſet vendi tempore damni dati dubiis eventus perceptionis. ibid.

Fur-

Digitized by Google

Fuga.

Fuga quo pacto debeat probari. p. 99. c. 1

Fuga an probet delictum. ibid.

Fundus.

Fundi appellatione veniunt omnia quæ ſunt in fundo. p. 99. c. 1.

Fundo vendito veniunt arbores quæ ſunt in fundo. ibid.

Fundus emptus nomine alieno ex pecunia mea, an ſit mihi obligatus, & poſſim fructus perceptos cum pecunia compenſare. ibid.

Funus.

Funeris expenſæ quæ ſint. p. 99. c. 1

Funeris expenſæ quæ fieri ſolent corporis ſepeliendi cauſa, ex quibus bonis deducantur. ibid.

Funeris impenſæ an poſſint taxari à lege & ſtatuto laicorum. p. 99. c. 2

Funeris impenſa fieri debet, inſpecta dignitate defuncti, & qualitate patrimonii. ibid.

Funeris impenſa prædit omne æs alienum, etiam in hypotheca expreſſa. ibid.

Furioſus, Furor.

Furor quo pacto probetur. p. 99. c. 2

Furor non præſumitur, niſi probetur. ibid.

Furor præſumitur durare, niſi conſtet de dilucidis intervallis. ibid.

Furoris tempore præſumitur factus contractus, vel actus. ibid.

Furore ſuperveniente revocatur mandatum, & furioſus habetur pro mortuo. ibid.

Furioſus & mente captus æquiparantur. p. 100. c. 1

Furioſus æquiparatur ebrio. ibid.

Furioſus habet privilegia collata minoribus. ibid.

Fur, Furtum.

Furtum eſt contrectatio rei alienæ invito domino. p. 100. c. 1

Furtum an præſumatur commiſſum ab alio penes quem res furtiva reperitur. ibid.

Furtum probatur conjecturis. p. 10 c. 2

Furtum committit qui labores alterius ſibi adſcribit. ibid.

Furari quando quis poſſit propria authoritate rem ſibi debitam. ibid.

Fur nocturnus poteſt occidi impunè. ibid.

Furem non licet interficere pro defenſione rerum tantùm. ibid.

G

Gabella.

Gabellæ nomen unde originem traxit p. 100. col. 1

Gabellæ jus eſt odioſum, & ſtrictam recipit interpretationem. ibid c. 2

Gabella ubi ſolvi debeat. ibid.

Gabella ſolvi debet in loco in quo geſtum eſt negotium, non in quem confertur ſolutio. ibid.

Gabella ſolvenda eſt in loco ubi res eſt ſita. ibid.

Gabellæ exactoris libro an ſit adhibenda fides. ibid.

Gabella quibus caſibus ſit ſolvenda. p. 101. c. 1

Gabella non debetur ex donatione. ibid.

Gabella de armis non eſt ſolvenda. ibid.

Gabella nõ debetur ubi dominiũ nõ transfertur. ib

Gabella non debetur ex contractu conditionali, conditione pendente. ibid.

Gabella non debetur ex contractu nullo. p. 101. c. 2

Gabella annullato contractu non debetur; & ſi fuerit ſoluta, reſtituitur ſolventi. ibid.

Gabella non debetur ex revenditione, quando venditio fuit facta cum pacto de retro. ibid.

Gabella non ſolvitur pro acceſſoriis. ibid.

Gabella non debetur pro contractu qui non habuit effectum, vel qui perfectus non fuit. ibid.

Gabella non debetur ex quaſi contractu. p. 101. c. 2

Gabella non eſt bis ſolvenda. ibid.

Gabella non ſolvitur ubi alienatio eſt neceſſaria. ibid.

Gabella non ſolvitur ex redditibus Eccleſiaſticis ſequeſtratis, quæ habent œconomum. ibid.

Gabella non debetur ex re nondum tradita. ibid.

Gabellas percipiendi jus præſcribi non poteſt. ibid.

Gabella non debetur quando penſio transfertur de uno prædio ad aliud. ibid.

Gabellæ onus pertinet ad conductorem. ibid.

Gabella non ſoluta contractus remanet nullus ib.

Gabella non debetur ex diviſione facta inter cohæredes. p. 102. c. 1

Contra non ſolventes Gabellam proceditur executivè. ibid.

Gabella non debetur ſi emphyteuta det pecuniam domino directo tempore conceſſionis pro ingreſſu. ibid.

Gabella imponitur pro publica utilitate. ibid.

à Gabellæ ſolutione ſocius privilegiatus excuſat ſocium. ibid.

Gabellam non fuiſſe ſolutam probatur per librum exactoris. ibid.

Gabella ſolvitur de eo pretio, quod venditor conſequitur, deductis expenſis. ibid.

Gabella non debetur de his quæ quis portat proprii uſus cauſa. ibid.

Gabella debetur ex venditione, vel alio contractu bonorum immobilium. ibid.

Gabella debetur ex permutatione. p. 102. c. 2

Gabella non debetur ex datione in ſolutum voluntaria. ibid.

Gabellam non ſolvunt Eccleſiaſticæ perſonæ. ibid.

Gabellam non ſolvunt Commendatarii, cùm jubent colligi fructus ex ſuis commendis. *ibid.*

Gabellam ſolvit Clericus negotiator. ibid.

Generare, & generatio.

Generare regulariter quis poteſt poſt annum. 60. p. 103. c. 1

Generatio propriè intelligitur de deſcendentibus ex linea maſculina, non fœminina. ibid.

Gerundium.

Gerundium importat conditionem. ibid.

Gratia.

Gratiæ partem non licet acceptare, & partem impugnare, dividendo in hac parte judicium concedentis. p. 103. c. 1

Gratia à Summo Pontifice vel Rege facta ad beneplacitum, exſpirat morte concedentis. ibid.

Gratia non exſpirat quando literæ non fuerunt expeditæ, ſed ſola ſupplicatio ſignata fuit. p. 103. c. 2

Gratia videtur abſoluta, ſignatâ ſupplicatione per verbum *Fiat.* ibid.

Gratia dicitur facta, ſignatâ ſupplicatione, etiam literis non expeditis. ibid.

Gratia litteris nondum expeditis, dicitur informis & imperfecta. ibid.

Gratia quælibet Principis requirit ſcripturam ad ſui probationem. ibid.

Gratia ſimul ac conceſſa eſt per verbum *Fiat*, an valida ſit, vel requiratur ſcriptura. ibid.

Gratia dicitur perfecta, præſtito conſenſu. ibid.

Gratia eſt verificanda. ibid

Gratia ſemper intelligitur facta ſine præjudicio tertii. ibid.

Gratiæ pars eſt narrativa: ibid.

Gratiæ narrativa debet probari, aliàs gratia erit nulla. ibid.

Gratia ſubreptitia eſt ipſo jure nulla. p. 104. c. 1

Gratia dum nulla eſt, ipſo quoque jure datio executoris, & ejus juriſdictio nulla eſt. ibid.

Gratiæ

Digitized by Google

Gratiæ impetratio ut ſalvetur à ſubreptione, ſeu obreptione, omnes qualitates ſunt exprimendæ, quibus moveri poſſet Princeps ad non concedendum . ibid.
Gratia *perinde valere*, quid operetur. ibid. c. 2

H

Hæres, Hæreditas.

HÆres videtur eodem modo poſſidere quo poſſedit defunctus. p. 104. c. 1
Hæreditatis confuſio cum debito habetur pro compenſatione, vel pro ſolutione. ibid.
Hæredes quando plures conveniuntur, tenentur unum procuratorem facere. ibid.
Hæres tenetur ex contractu defuncti, & inſtantia tranſit ad eum. ibid.
Hæreditas defertur inter patruum & conſobrinos in ſtirpes, non in capita. ibid.
Hæreditas dari non poteſt in donatione inter vivos. ibid.
Hæreditas augetur ex fructibus. ibid.
Hæres & defunctus cenſentur una & eadem perſona. p. 104. col. 2
Hæres non eſt filii pater qui occidit uxorem, ſed frater mortui excluſo patre ibid.
Hæres an habeatur pro adeunte vel repudiante. p. 105. c. 1.
Hæres ubi deliberat utrum adire velit, poteſt per proclamationem facere citari omnes creditores, ut compareant. ibid.
Hæreditas non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. ibid.
Hæres an poſſit hæreditatem repudiare, & legatum in teſtamento relictum acceptare. ibid.
Hærede proximiore repudiante; ſequens admittitur. ibid.
Hæreditatis aditio non præſumitur. ibid.
Hæreditatis aditio ex conjecturis & levibus indiciis probatur, & teſtes ſingulares ſufficiunt ibid.
Hæreditatem acceptare præſumitur hæres qui ſe ingerit in bonis defuncti. ibid. & ſeq.
Hæres cenſetur inſtitutus in cæteris bonis per verbum *Relinquo*. p. 105. c. 2
Hæreditas in ſuis non adita tranſmittitur. ibid.
Hæreditas non adita, non tranſmittitur quoad extraneos. ibid.
Hæredes quis poteſt inſtituere extraneos citra peccatum, relictis conſanguineis divitibus, ſecus ſi ſint pauperes. ibid. col. 2
Hæredes extranei dicuntur omnes filiis & nepotibus exceptis. ibid.
Hæres inſtitutus ſub conditione reſtituendi hæreditatem ſpurio teſtatoris, ad quid teneatur. ibid.
Hæreditati jacenti datur curator bonis ad inſtantiam creditorum. p. 106. c 1
Hæres non poteſt arguere defunctum de mendacio. ibid.
Hæres hæredis teſtatoris eſt hæres. ibid.
Hæredis inſtitutione perficitur teſtamentum. ibid.
Hæres an poſſit rem ſubhaſtare, vel in ſolutum dare creditori. ibid.
Hæreditas acquiritur Monacho, & ex ejus perſona tranſit ad monaſterium. ibid.
Hæreditas adita conſideratur ut hæredis patrimonium. ibid.
Hæres non conficiens inventarium; an teneatur ultra vires hæreditarias. ibid.
Hæres poteſt deducere quartam Trebellianicam, etiamſi inventarium non fecerit. ibid.
Hæreditatem adeundi jus non durat ultra 39. annos. ibid.
Hæres non poteſt præſcribere legatum, ſtante notitia teſtamenti, etiam lapſis 40. annis. ibid.
Hæres tenetur & cogitur exonerare conſcientiam defuncti, & ſolvere ejus debita, & damna ab eo illata reſarcire. p. 106. c. 1
Hæreditas non intelligitur, niſi ære alieno deducto. ibid.
Hæreditas in filio emancipato non acquiritur ſine aditione. ibid.
De hæreditate Clerici; quibus gaudeat privilegiis, & apud quem Judicem inventarium fieri debeat ibid. & ſeq.
Hæredum appellatione qui veniant, dum princeps aliquid alicui concedit pro ſe, & hæredibus. p 106 col. 2.
Hæredis nomine fideicommiſſarius non venit. ibid.
Hæres ſemel, non poteſt deſinere eſſe hæres. ibid.
Hæres non poteſt præſcribere quando in mala fide defunctus fuit. ibid.
Hæredes tenentur dare veſtes lugubres viduæ ſecundum perſonarum & mariti dignitatem. p. 107. col. 1.

Hæreticus.

Hæretici ſunt hoſtes pejores Ethnicis, & diſtruunt fidem, quæ fundamentum eſt Eccleſiæ. p. 107. c. 1
Hæretici bona fiſco applicantur à tempore commiſſi delicti poſt ſententiam declaratoriam. ibid.
Hæreticus eſt ipſo jure privatus beneficio. ibid.
Hæreticum patrem tenetur filius accuſare. ibid.
Hæretici aut proditoris filius qui ante patris hæreſim, vel crimen natus eſt; evadit pœnam jure præſcriptam. ibid.

Hypotheca.

Hypotheca non poteſt conſiſtere ſine obligatione principali. p. 107. c. 2
Hypotheca datur in rebus comparatis ex pecunia propria; vel in rebus à ſe venditis, & eſt præferendus aliis creditoribus. ibid. c. 2
Hypothecata tacitè cenſentur pro mercede domus invecta & illatata ad domum conductam. ibid.
Quid de prædiis ruſticis. ibid.
Hypotheca generali quæ comprehendatur. p. 107 col 2
Hypotheca tacita nunquam cenſetur inducta, niſi in caſibus expreſſis à jure. ibid.
Hypotheca eſt onus reale, & tranſit in quemcunque poſſeſſorem cum ipſa re. ibid.
Hypothecans bona ſua videtur hypothecare tam præſentia quàm futura. ibid.
Hypotheca ſuper bonis communibus immobilibus facta à marito ſine uxore nulla eſt. ibid.
Hypothecaria qui poteſt conveniri, dicitur debitor. ibid.
Hypothecata ſunt bona tacitè pro ſolutione collectarum. ibid.
Hypotheca prior, ſive expreſſa, ſive tacita; ſemper poſteriori tacitæ vel expreſſæ præfertur. ibid.

Homicidium.

Homicidium caſuale quando inducat irregularitatem. p. 107. c. 2
Homicidii pœnam incurrit percutiens data opera prægnantem, ſi mortuus ſit fœtus animatus, videlicet maſculus poſt 40. dies, fœmina poſt 60. p. 108. c 1

Honor.

Honoris cauſa vitæ æquiparatur. p. 108. c. 1
Honori ſuo detrahentes nemo tenetur pati. ibid
Honorem debent impendere minores majoribus. ibid. c. 2.

Hoſpitale.

Hoſpitale dicitur locus pius. p. 108. c. 2.
Hoſpitale gaudet privilegiis Eccleſiæ. ibid.
Hoſpitali Regio urbis Ulyſſiponenſis ex conceſſione

Apoſtolica

Digitized by Google

Apoſtolica applicantur emolumenta Miſſarum, & alia onera pia non impleta. ibid.

I.

Ignorans, Ignorantia.

Ignorantia præſumitur, niſi ſcientia probetur. p. 109. col. 1

Ignorantia juris neminem excuſat. ibid.

Ignorans non dicitur ratificare. ibid.

Ignorans dicitur qui neſcit modum & qualitatem facti. ibid.

Immunitas.

de Immunitate Eccleſiaſtica. pag. 109. col. 1

Immunitatis privilegium ut quis habeat, ſufficit manu prehendere portam Eccleſiæ, ſeu Eremitorii clauſuram. ibid. col. 2

Incendiarius, Incendium.

de Incendii caſibus quando quis teneatur, & de aliis. pag. 109. col. 2.

Incendio contingente in domo ubi plures habitant familiæ, vel ubi viatores recipiuntur, quis tunc tenebitur. ibid.

Incendiarius dolo incendium faciens qua pœna puniatur. ibid.

Incendio diruta domo an teneantur alii contribuere in damno. ibid.

Incendium in dubia præſumitur cauſatum culpâ inhabitantium. ibid.

Incendiarii ab Epiſcopo excommunicati non poſſunt ab ipſo abſolvi, ſed abſolutio Papæ reſervata eſt. pag. 110. col. 1

Indulgentia.

Indulgentiæ etymologia. p. 110. col. 1

Indulgentia quid ſit. ibid.

Indulgentia quotuplex ſit: ibid.

Indulgentia plenaria idem valet quod plenior & pleniſſima. ibid.

Indulgentia plenaria, plenior & pleniſſima in quo differant à Jubilæo. ibid.

Indulgentia poteſt applicari defuncto per modum ſuffragii. ibid.

Indulgentias Jubilæi quæ à ſummis Pontificibus pro tempore concedi conſueverunt, ut quis conſequi valeat in regnis Hiſpaniarum, non eſt neceſſarium Bullam cruciatæ ante vel poſt ſuſcipere. p. 110. col. 2

Indulgentia ex diplomate Jubilæi an proſit excommunicato & denuntiato nominatim. ibid.

Infamia, Infamis.

Infamis quis ſit, & quotuplex infamia. p. 110. col. 2

Infamans ſeipſum peccat, ſicut ſi infamaret alium. ibid

Infamia proveniens ex delicto læſæ majeſtatis divinæ vel humanæ, tranſit ad filios & nepotes natos poſt commiſſum delictum. ibid.

Infamis manet condemnatus ad triremes. ibid.

Inimicitia, Inimicus.

Inimicus ſemper videtur habere animum ſumendi vindictam de inimico. pag. 110. col. 2

Inimicus alicujus præſumitur converſans cum ejus inimico. ibid.

Inimicitia capitalis oritur ex injuria verbali. p. 111 col 1

Inimicus poteſt dici qui noſtra bona tollit. ibid.

Injuria

Injuria non tantum fit præſenti, ſed etiam abſenti; nec tantum illi qui eſt percuſſus, ſed etiam ſi manus ad illum ſit levata ad injiciendam alapam. pag 111. c. 1.

Injuria non fit perſonæ incertæ. ibid.

Injuria ſine dolo & animo injuriandi non committitur. ibid.

Injuriandi animus non præſumitur quando poteſt ſumi alia conjectura. ibid.

Injuria quandonam dicatur illata in judicio animo injuriandi. ibid.

Injurians an teneatur palinodiam recantare. ibid.

pro injuria debet ſatisfieri patri puellæ corruptæ. ibid.

Injuria facta alicui videtur facta aliis de illius ſanguine. ibid.

Injuriæ plures inferuntur ex pluribus verbis injurioſis. ibid.

Injuria pulſationis & verberationis eſt grandis. pag. 111. col. 1

Injuria gravior eſt ratione loci. ibid.

Injuria gravis eſt ſi ad alicujus oſtium fuerunt cornua ſuſpenſa. ibid.

Injuria quando dicatur gravis, vel levis in percuſſione clerici. ibid.

Injuria facta Clerico graviori pœna digna eſt. ib. col. 2

Injuria facta Officiali Regis videtur facta ipſi Regi. p. 111. col. 2

Injuriam inferens an poſſit ſe excuſare, quia verum dixit. ibid.

Injuriarum actione tenetur ille qui teſti objecit aliquid injurioſum, & non probavit. ibid.

Injuriarum actio datur contra amoventem ſcamnum de loco in quo quis jus ſedendi habebat. ibid.

Injuriarum actio exſpirat per lapſum anni. ibid.

Injuria remiſsâ non videtur remiſſum damnum. ib.

Injuria non videtur remiſſa, ſi duo inimici fuerint invitati ad convivium, & fuerunt poſiti ad unam menſam. ibid.

Injuria non videtur remiſſa per allocutionem & ſalutationem. ibid.

Inſtrumentum.

Inſtrumentum qui ſemel habuit, illud ſemper habere præſumitur, donec caſu perditum fuiſſe conſtet: & ideò ad exhibendum præciſè tenetur. p. 111. c. 1

Inſtrumentum aut totum acceptandum eſt, aut totum repudiandum. p. 112. c. 1

Inſtrumentum emancipationis probat patriam poteſtatem præceſſiſſe. ibid.

Inſtrumenti qui petit tranſumptum, tenetur ſolvere Tabellioni. ibid.

Inſtrumentum non poteſt pro parte acceptari, & pro parte repudiari. ibid.

Inſtrumenti verba obſcura poſſunt per Tabellionem & per teſtes in inſtrumento deſcriptos declarari. ibid.

Inſtrumentum celans, faciens de illo mentionem præſumitur fovere malam cauſam. ibid.

Inſtrumenta facta de nocte ſuſpecta ſunt. ibid.

Inſtrumentum habet pro ſe præſumptionem, licèt veniat de longinquo. p. 112. c. 1

Inſtrumentis publicis extra regnum confectis an credatur. ibid.

Inſtrumenta confecta tempore antiquo excedente 100. annos ſufficiunt ſine recognitione. ibid.

Inſtrumenti laudes. ibid.

Inſtrumentum probat tantùm inter eos, qui Notarium rogarunt. ibid.

in Inſtrumentis non poſſunt ſpecificari nimis omnia ad tollendas malignorum calumnias. ibid.

Inſtrumentum publicum, vel ſcriptura privata, licèt confeſſata ſit ab ſcribente, non præjudicat Tertio. ibid.

Inſtrumentum in parte verum, in toto præſumitur verum. ibid.

Inſtrumentum concernit probationem, non ſubſtantiam actus. p. 112. c. 1

Inſtrument

Digitized by Google

Inſtrumenta in antiquis præferuntur omni alii probationi. ibid.
Inſtrumentum & probatio per teſtes habent eandem vim. ibid.
Inſtrumento annullato, obligatio in eo contenta annullatur. ibid.
Inſtrumentum non recognitum non probat, parte tamen opponente. ibid.
Inſtrumenta non probant in eis contenta, niſi pro, vel contra rogantes. ibid.
Inſtrumento renuntiato non cenſetur contractui renunciatum. ibid.
Inſtrumenti pars una per alteram declaratur. p. 113 col. 1
Inſtrumentum in dubio præſumitur bonum. ibid.
Inſtrumenta exemplata per Notarium qui illa confecit, an probent ſine citatione partis. ibid.
Inſtrumenta producens poterit illa revocare, ſi altera pars contradixit. ibid. col 1
Inſtrumento quando quis uti non poſſit. ibid.
Inſtrumentum ſi quis à Judice edere præcipiatur, minari poteſt, ut in poſterum illi non poſſit ſe juvare. ibid.
Inſtrumenta poſt ſententiam reperta illam reſcindere non poſſunt. ibid.
Inſtrumentis repertis poſt tranſactionem, reſtitutio conditur ex clauſula generali. ibid.
Inſtrumenta facta à Notario damnato non valent. ibid.
Inſtrumenti fides diminuitur quando confectum fuit à Notario malæ famæ. p. 113. c. 1
Inſtrumentum in quo continetur jus donantis, tradens alicui, cenſetur rem donare. ibid.
Inſtrumentum debet eſſe liquidum & purum, ut in eo procedatur ſummariè. ibid.
Inſtrumentum non liquidum paratam non habet executionem. ibid.
Inſtrumentum an ſit totum edendum, aut pars ſufficiat. p. 113. c. 2
Inſtrumentum producens videtur approbare Tabellionem qui illud fecit. ibid
Inſtrumentum ſeu chirographum ſi reperitur cancellatum penes debitorem, ſolutio debiti præſumitur facta. ibid. col. 2.
Inſtrumentum productum ex archivo publico, habet plenum robur veritatis, etiamſi ſubſcriptionem non habeat. ibid.

Interdictum, Eccleſiaſticum.

de Interdictis Eccleſiaſt. plura remiſſivè p. 411 c. 1
Interdictum quid ſit. ibid.
Interdicti tempore miniſtrari poteſt Baptiſmus. ib.
Interdicti tempore & ceſſationis à divinis, Sacramentum pœnitentiæ conferri poteſt, tam ſanis quàm infirmis. ibid.
Interdictum Miſſam aut aliud divinum Officium celebrari prohibet ſub mortali. ibid.
Interdictum non prohibet adorationem Crucis feria ſexta in Paraſceve ſine publicis precibus. ib.
Interdicti tempore licitum eſt celebrare Officia divina ſolemniter in quatuor feſtivitatibus privilegiatis. ibid.
Interdicti tempore feſtivitates Nativitatis Paſchæ, & Pentecoſtes incipiunt à vigiliis. ibid.

Interdictum Civile.

de Interdicto *de ponte*, plura Juriſconſulti tractant. p. 114 c. 2
Interdictum *unde vi*, competit habenti poſſeſſionem per clauſulam conſtituti, & reſervationem uſusfructus, & per alios modos poſſeſſionis civiliſſimæ & fictæ. ibid.
Interdictum *unde vi*, an detur colono contra dominum. ibid. col. 2
Interdictum *unde vi*, datur hæredi, quando defunctus in vita ſpoliatus fuit. p. 115 c 1
In interdicto *retinendæ poſſeſſionis* plena requiritur probatio, ſed unica tantum dilatio. ibid.
Interdictum *recuperendæ poſſeſſionis* reſolvitur per cauſam ſummariam, cùm nullus adeſt contradictor. ibid.
Interdictum *recuperendæ poſſeſſionis* non poteſt intentari niſi ab eo, qui probat poſſeſſionem & dejectionem. ibid.
Interdictum reſtitutorium competit pro præſtationibus annuis, vel redditibus ſubtractis. ibid.

Intereſſe.

Intereſſe lucri ceſſantis quo pacto peti debeat. p. 115 col. 1
Intereſſe lucri ceſſantis quo pacto ſit probandum ibid. col. 1
Intereſſe lucri ceſſantis quomodo debeat articulari. ibid.
Intereſſe lucri ceſſantis cui debeatur. ibid.
Intereſſe lucri ceſſantis non debetur ſolùm uſque ad ſententiam, ſed etiam uſque ad executionem completam. p. 116. c. 1
In intereſſe liquidationibus debet procedi ſummariè. ibid.
Intereſſe juſtum pecuniæ ut poſſint habere mercatores, quid debeant probare. ibid.
Intereſſe ceſſante nõ auditur agẽs vel excipiens. ib.

Inventarium.

Inventarium habet tantam virtutem quantam herba Betonica. p. 116. c. 2
Inventarium conficiendum eſt in foro hæredis, cujus conditionem bona ſequuntur. ibid. & ſeq.
Inventarii confectio poteſt remitti in præjudicium legatariorum, ſed non creditorum. p. 116. c 2.
Inventarium debet fieri in præſentia Notarii. ibid.
de Inventario plura, & contra patrem non conficientem. ibid.
Inventarium non facere, vel non ritè facere, paria ſunt. ibid.
Inventarium non conficiens, eſt in dolo præſumpto. ibid.
ab Inventarii confectione ruſticus non excuſatur. ibid.
Adverſus non confectionem inventarii minor reſtituitur. ibid.
Inventarium eximit hæredem ne conveniatur ultra vires hæreditarias. ibid.
Inventarium valet etiam rebus omnibus non deſcriptis. ibid.

Irregularis, Irregularitas.

Irregularis quid ſit. p. 116. c. 2
Irregularitas & depoſitio non eſt cenſura Eccleſiaſtica. ibid.
Irregularitas non includitur ſub abſolutione à cenſuris delegata in bullis Indulgentiarum & Jubilei. p 117. c. 1
Irregularitas nulla eſt mentalis, quia non contrahitur abſque opere. ibid.
Irregularitas non incurritur, niſi in caſibus expreſſis in jure. ibid c. 1
Irregularitas ex delicto ut incurratur, requiritur culpa mortalis, quia eſt pœna gravis. ibid.
Irregularitatem an contrahat exercens Ordinem ſacrum ſine ſolemnitate. ibid.
Irregularitatem incurrit ligatus majori excommunicatione, recipiendo ſcienter, vel cum ignorantia craſſa affectata Ordines ſacros. ibid.
Irregularis non eſt qui cenſura quacumque innodatus ſacramentum aliquod, excepto Ordine, recipit, etiamſi ſpeciatim à ſuſceptione ſacramentorum ſuſpendatur. ibid. & ſeq.

Digitized by Google

Irregularitatem incurrunt excommunicati miniſtrantes in aliquo Ordine. p. 117. c. 2.
Irregularis eſt excommunicatus, ſuſpenſus, vel interdictus Sacerdos, qui Officium celebrat ſolemniter in Matutinis, Veſperis, vel aliis horis in Eccleſia. ibid.
Irregularis eſt Eccleſiaſticus violando interdictum. ibid.
Irregularis efficitur ſuſpenſus, ab ingreſſu Eccleſiæ, cui etiam divinorum celebratio eſt interdicta. ibid.
Irregularis an ſit, qui in Eccleſia polluta celebrat, quamvis mortaliter peccet. ibid.
Irregularis an habeat vocem in Capitulo. ibid.
Irregularis non privatur uſu juriſdictionis Eccleſiaſticæ, ſed ſola Ordinis ſuſceptione, vel uſu. ib.
Irregularis poteſt viſitare, judicare & excommunicare ſuos ſubditos. ibid.
Irregularitas an privet beneficiarium ſuo beneficio ipſo jure, vel requiratur ſententia. ibid. & ſeq.
Irregularis ante ſententiam privationis non amittit beneficium, nec fructus. p. 118. c. 1.
Irregularis præſumitur ille qui fuit moralis cauſa abortus cum peccato mortali, ſi fœtus erat animatus. ibid.
Irregularis eſt qui membrum abſcindit, non verò qui debilitat. ibid.
Irregularis manet interficiens pro defenſione proximi. ibid.
Irregularis quandonam amittat fructus & diſtributiones beneficiorum. ibid.
Irregularis non eſt qui ſcienter omiſſo ſacramento Confirmationis Ordinem ſuſcepit, licèt peccet mortaliter. ibid.
Irregularitas non incurritur ob iteratam Confirmationem. ibid.
Irregularis eſt ſuſcipiens furtivè, Epiſcopo non advertente, unum ſacrum Ordinem cum aliquo ex minoribus. p. 118. c. 1
Irregularitas contrahitur per indebitam Baptiſmi ſuſceptionem. ibid.
Irregularitas contrahitur ex homicidio voluntario. ibid.
Irregularis fit teſtimonium dicens in cauſa criminali, ſequuto effectu. ibid.
Irregularitas contrahitur quando duplex matrimonium præceſſit Baptiſmum. ibid.
Irregularitas cõtrahitur ex propria bigamia, vel interpretativa, vel etiam ſimilitudinariam. p. 118. c. 2
Irregulares ſunt illegitimi. ibid.
Irregularitas tollitur per Summum Pontificem quoad majores Ordines, & quoad minores per Epiſcopum. ibid.

Judex, Judicium

Judicem eſſe, eſt nomen honoris. p. 118 c. 2
Judex ignarus debet habere Aſſeſſorem. ibid.
Judices & advocati qui officium ſuum rectè adminiſtrant, multùm merentur apud Deum. ibid.
Judex tenetur judicare ſecundùm magis communem Doctorum opinionem. ibid.
Judex vocatur in jure bonus vir. ibid.
Judex poteſt reducere partes ad concordiam. p. 119 col. 1
Judex in pœna imponenda debet inclinare in mitiorem partem. ibid.
Judex ſi malitioſè & injuſtè inquirat contra aliquem, condemnabitur in expenſis. ibid.
Judiciorum practica eſt obſervanda. ibid.
Judex debet calumniis obviare. ibid.
Judices debent reſiſtere potentibus. ibid.
Judex tenetur pugnare pro ſua juriſdictione, & eam defendere. ibid
Judex utens majori juriſdictione quam habet, venit puniendus, & committit crimen læſæ majeſtatis. p. 119. c. 1
Judex poteſt jus dicere in toto territorio ſuo. ibid.
Judex non poteſt ſe intromittere in alterius juriſdictione, nec judicare extra diſtrictum ſuum. ib.
Judex poteſt pro defenſione juriſdictionis ſuæ procedere contra exemptos. ibid.
Judex non videtur facere violentiam, quando procedit ut judex. p. 119. c. 2
Judex etiam ſpoliat. ibid.
Judex nulliter procedens dicitur ſpoliare. ibid.
Judex inferior non poteſt ſe intromittere in cauſa pendente in Curia Romana & Camera. ibid.
Judex electus de partium conſenſu, non poteſt recuſari. ibid.
Judex ut recuſetur, requiritur ſpeciale mandatum. ibid.
Judices aliqui quando deputantur ad cognitionem cauſæ, mortuo uno non poſſunt alii cognoſcere. ibid.
Judex dans depoſitarium non idoneum, tenetur. ib.
Judex orphanorum poteſt cognoſcere de cauſa orphanorum, qui ſunt Auctores, licèt Rei ſint incolæ alterius juriſdictionis. ibid.
Judex debet litigãtibus præfinire diem quo peritus per eum electus rem ſit viſurus, & eos citare. ib.
Judex Commiſſarius non poteſt excedere fines mandati. ibid.
Judex poteſt declarare ſuam ſententiam obſcuram p. 119 c. 2
Judex poteſt reſervare in ſententia declarationem poſt liquidationem. ibid. col. 2.
Judex qui tulit ſententiam in prima inſtantia, eſt ſuſpectus in ſecunda, & non poteſt eſſe judex in cauſa appellationis. ibid.
Judices Conſulatus qui de Mercatorum cauſis cognoſcũt, poſſunt cognoſcere de cauſis mercantiæ quæ agitantur inter hæredes mercatorum. ibid.
Judices tenenturexe qui literas precatorias alterius judicis. p. 120 c. 1
Judicis requirentis quando non conſtat de poteſtate, impleri non debet avocatoria. ibid.
Judex delegatus fungitur vice delegantis, ſeu committentis. ibid.
Judex poteſt præcipere parti ut offerat, & præſentet titulum beneficii cum comminatione. ibid.
Judex Eccleſiaſticus non tenetur iudicare ſuper proceſſu facto per Judicem laïcum. ibid.
Judex Eccleſiaſticus an poſſit procedere contra laicum, quando fuit condemnatus à Judice ſeculari. p. 120. c. 1
Judex non debet canonizare regreſſum reſervatum ob non ſolutionem penſionis, niſi principali ſit facta literarum intimatio. ibid.
Judex poſtquam executioni mandavit ſententiam ſuam, non poteſt illam revocare amplius. ibid.
Judicium executivum eſt ſummarium. ibid.
Judicium criminale & civile an poſſint ſimul intentari. ibid.
Judex ſecularis nec reſpectu violentiæ poteſt ſe intromittere in juriſdictione Eccleſiaſtica. ibid.
Judicis præceptum executivum non eſt ſententia definitiva. p. 121. c. 2
Judex tenetur revocare ea quæ de facto, & juris ordine non ſervato fecit. ibid.
Judices hodie ſyndicantur de furtis, non verò de ſententiis iniquè latis. ibid.
Judex inhibitus nulliter facit, ſi ad ulteriora procedat. ibid.
Judex debet providere ne judicium reddatur fruſtratorium. ibid.

Digitized by Google

Judex debet judicare ſecundum allegata & probata,quamvis ſit contra ſuam conſcientiam. ibid.
Judex non poteſt proferre ſententiam ultra petita, nec procedere ex officio abſque petitione partis. p.120. col.2
Judex poteſt committere examinationem teſtium, qui ad illum venire nequeunt. ibid.
Judex Eccleſiaſticus poteſt compellere teſtes ad teſtificandum excommunicatione mediante, ſuſpenſione,& interdicto. ibid.
Judex qui procedit ex præſumptione hominis, tenetur pœnam temperare. ibid.
Judex poſt appellationem interpoſitam poteſt verba ſententiæ ſuæ declarare. ibid
Judex incompetens videtur procedere tanquam privatus. p.121.c.1
Judex delegatus bullæ beneficialis an ſit competens ad cognoſcendum de impedimentis nullitatis illius. ibid.
Judex delegatus ad cauſas criminales, non poteſt cognoſcere de civilibus. ibid.
Judex delegatus, vel ſubdelegatus poteſt punire perturbantes juriſdictionem ſuam,licèt non ſint partes in reſcripto contentæ. ibid.
Judex cauſarum Regis an procedere poſſit per diſtractionem bonorum temporalium contra judices Eccleſiaſticos juriſdictionem ſæcularem impedientes. ibid.
Judex Regius non poteſt abſolvere à cenſura. ib.
Judex Regius declarare poteſt nullitatem cenſuræ ibid. Et declaratur quæ ſunt neceſſaria ut judex talem ſententiam juſtè ferat. ibid.

Juramentum, Jurans.

in Juramento exigitur Evangeliorum tactus.p.121 col 1
Juramentum præſtitum cum intentione jurandi,& non ſe obligandi,ex natura ſua non obligat ib.
Juramentum præſtitum ſolis exterioribus verbis abſque intentione jurandi & promittendi, non obligat,quamvis jurans teneretur juramentum præſtare. p 121.c.2
Juramentum patris non obligat filium, ſi agatur de obligatione ſpirituali & religioſa,quæ ſolùm pendet ex proprio conſenſu. ibid.
Juramentum non obligat hæredem jurantis. ibid.
Jurans aſſiduè ſine cauſa an peccet mortaliter.ib.
Jurans non habere rem quam alter ab eo petit, non peccat ſi non tenetur eam dare. ibid
Juramentum ſeu votum iracundiæ calore præſtitum non obligat. ibid.
Juramentum deferens illi quem ſcit eſſe pejeraturum,peccat. ibid.
Juramentum eſt res individua. ibid.
Juramentum non venit in diſpoſitione generali,niſi de illo fiat ſpecialis mentio. p. 121. c.2
Juramentum non trahitur ad incogitata. ibid.
Jurans non aſſumere gradum licentiati niſi in uno ſtudio,poteſt in alio, ſi novum ſubeat examen Doctoris inſignia ſumere. ibid.
Juramentum habet vim clauſulæ, *rato manente pacto.* ibid
Juramentum non nocet Tertio. ibid.
Juramentum judiciale retractatur propter inſtrumenta de novo reperta. ibid.
Jurans ſervare ſtatuta, non dicitur jurare contra jus ſuum. ibid.
Juramentum per metum celebratum obligat in foro interiori, non in exteriori ibid.
Juramentum poteſt prohiberi à lege ſeculari in contractibus validis. p. 122. c.1
Juramento promittens vendere, præcisè non tenetur vendere,& ad intereſſe tantùm tenebitur, ſi aliis vendat. ibid.
cum Juramento datum ſpurio à patre poteſt vendicari. ibid.
Juramento partis non poteſt cauſa relinqui poſt tempus probationis elapſum. ibid. c.1
Juramentum in ſupplementum probationis non poteſt dari,niſi id pars petat & requirat. ibid.

Juriſdictio, Jus.

Juriſdictio una non debet perturbare aliam p.121. col. 2
Juriſdictionis turbatores poſſunt à judice Eccleſiaſtico excommunicari,& pœna pecuniaria mulctari. ibid.
Juriſdictio data ignoranti non prodeſt illi,nec poteſt exerceri ante præſentationem reſcripti. ib.
Juriſdictio conceſſa non videtur, caſtro conceſſo. ibid.
Juriſdictione ſuper aliquo caſtro conceſſa,cenſetur conceſſum merum imperium. p.122.c.2
Juriſdictionem qui concedit, merum & mixtum imperium videtur concedere. ibid.
Juriſdictione conceſſa,Regalia non videntur conceſſa. ibid.
Juriſdictione conceſſa, videtur conceſſum territorium. ibid.
Juriſdictio perpetuatur per ſolam citationem ibid.
Juriſdictio videtur præventa per capturam. ibid.
Juriſdictio dicitur præventa per validam citationem. ibid. & ſeq.
Juriſdictio non dicitur præventa per citationem nullam. ibid.
Juriſdictione Judicis an poſſit declinare ille cujus juramento decidenda cauſa committitur. ibid.
Juriſdictio judicis alterius prorogari non poteſt. ibid.
Juriſdictio Judicis data ad univerſitatem cauſarum etiam inter certas perſonas poteſt prorogari de partium conſenſu. ibid.
Juriſdictio Judicis qui de cauſis fiſci cognoſcit, poteſt prorogari de partium conſenſu. ibid.
Juriſdictio Prætoris, quæ eſt limitata ad certas cauſas,non poteſt prorogari. ibid.
Juriſdictionem alterius Regni non poteſt quis prorogare. ibid.
Juriſdictio cùm ſit honor,nullo pretio poteſt comparari. p. 123. c.2
in Juriſdictionis incompetentiæ materia nunquam prohibetur appellatio. ibid.
ob Juriſdictionis defectum ſententia eſt nulla. ib.
Juriſdictionis defectus dicitur inſanabilis. ibid.
Juriſdictio Ædilium eſt conceſſa cumulativè, non privativè ad juriſdictionem Judicis Ordinarii.ib.
Juriſdictio judicis orphanorum eſt privativa ad alios judices. ibid.
Juriſdictio limitatè conceſſa prorogari non poteſt, etiam de conſenſu partium. ibid.
Juriſdictio regulariter cenſetur data & conceſſa cumulativè,non autem privativè. p.124.c. 1
Juriſdictio de jure communi præſcribi poteſt contra Principem,ſecus de jure Regni. ibid.
ad Juriſdictionis præſcriptionem non ſufficit poſſeſſio,niſi doceatur de titulo, aut privilegio.ib.
Juriſdictionis non acquiritur poſſeſſio ſine ſcientia & patientia Prioris & Capituli. ibid.
Jura incorporalia non præſcribuntur, niſi data ſcientia & patientia illius contra quem præſcribitur. ibid.
Jurium Regalium occultatio poteſt probari per indicia. ibid.
Jura Regalia non videntur conceſſa,niſi exprimantur. ibid. & ſeq.

Digitized by Google

Juris contra diſpoſitionem & probationem admiſſio facta valere nullo modo poteſt p.124.c.2
Juris dubii quæſtio perinde eſt, ac ſi eſſet quæſtio facti. ibid. c. 2
Jura tranſgredi licet in atrociſſimis propter caſum contingentem. ibid.
Jus piſcandi poteſt præſcribi. ibid.

Juſpatronatus.

Juſpatronatus eſt quædam Eccleſiæ ſervitus, & quid Eccleſiæ oneroſum. p. 124. c.2
Juſpatronatus eſt rei ſpirituali annexum. ibid.
Juſpatronatus poteſt permutari. ibid.
Juſpatronatus Eccleſiaſticum donari non poteſt. ibid.
Juſpatronatus laïcum vel Regium ubi donatum fuit Eccleſiæ, an reputetur Eccleſiaſticum. ibid.
Juriſpatronatus laicalis derogatione non comprehenditur juſpatronatus quod ad Reges, vel Principes ſæculares pertinet. ibid.
Juripatronatus Regio non derogatur, licèt beneficia & dignitates vacent in Curia per obitum. ib
Juripatronatus Eccleſiaſtico non tantum poteſt Summus Pontifex derogare, ſed etiam juripatronatus laïcorum. ibid.
Juripatronatus laicorum derogatur per ſimplicem collationem factam à Papa. ibid.
Juſpatronatus mixtum aſſumit naturam Eccleſiaſtici. p. 125. c.2
Juriſpatronatus quæſtiones aliquot notabiles. ibid.
Juſpatronatus quomodo probetur. ibid.
Juriſpatronatus probatio inter patres non ita exactam probationem requirit, ſicut ſi cum Ordinario litigetur. p. 125. c.2
Juſpatronatus probant arma & inſignia. ibid.
Juſpatronatus acquiritur ex ſola donatione ſine reſervatione. ibid.
in Juriſpatronatus alienatione requiritur conſenſus Epiſcopi. ibid.
Juſpatronatus tranſit cum univerſitate & confiſcatione bonorum. ibid.
in Jurepatronatus quadrimeſtre ſive ſemeſtre currit tempore veræ notitiæ vacationis beneficii. ib.
in Jurepatronatus mixto laïcus propter Clericum potitur ſemeſtri, p. 126. c.1
Jus præſentandi etiam in uno ex Patronis, qui non habuit ſcientiam, conſervari poteſt, aliis propter ſcientiam & negligentiam excluſis. ibid. & ſeq.
in Jurepatronatus laicali poteſt Patronatus variare ibid.
Juſpatronatus præſcribitur à laïcis. ibid.

L

Laudemium.

de Laudemiis plura remiſſivè. p.126 c.1
Laudemium ſolvi debet ab emptore, modo tamen locorum conſuetudines attendatur. ibid.
Laudemium an debeatur alienatis bonis ex cauſa dotis. ibid.
Laudemii obligatio non ſequitur fundi poſſeſſorem. ibid.
Laudemium debetur ex alienatione reali terrarum, & non de menſuris. ibid.
Laudemium debetur ex re vendita in publica ſubhaſtatione. ibid.

Legatum, Legatarius.

Legata non debentur niſi deducto ære alieno p. 126. col. 1
Legatarius quotæ hæreditatis non tenetur ad debita creditorum. ibid.
Legatæ rei dominium ſtatim rectâ viâ & ipſo jure tranſit in Legatarium à morte teſtatoris. ibid.
Legatum poteſt præſcribi ab hærede contra legatarium tacentem. p. 126. c. 2
Legatarius impugnans teſtamentum amittit legatum. ibid. c. 2
Quod declaratur. ibid.
Legatum qui petit, videtur approbare teſtamentum. ibid.
Legatum acceptans videtur acceptare cum onere ſuo, etiamſi excedat vires legati. ibid.
Legatum inteſtamento relictum in legitimam imputatur. ibid.
Legatum cenſetur revocatum per donationem factam inter vivos. ibid. & ſeq.
Legata excedentia vires hæreditarias debent pro rata diminui. p. 127. c. 1
in Legato bonorum mobilium non veniunt jura & actiones, & nomina debitorum. ibid.
Legatis bonis, an veniant nomina debitorum. ibid.
Legatum debet ſtrictè interpretari. ibid.
Legatum magnæ quantitatis pro Miſſis celebrandis converti debet in annuos redditus, non autem dividi. ibid.
Legatum an valeat factum adultero per adulteram p.127.c.1
Legatum valet factū concubinæ in cauſam dotis. ib
Legatum rei alienæ factum cauſæ piæ præferri debet. ibid
Legatarius debet implere onus legati. ibid.
Legatarius amittit rem in teſtamento ſibi relictam, ſi propriâ autoritate poſſeſſionem apprehendat. p. 127. c. 2
Legatum rei alienæ factum conjunctæ perſonæ valet, dummodo æſtimatio ſolvatur. ibid.
Legatum factum conſanguineo pauperi, cenſetur potiùs factum intuitu ſanguinis, quàm paupertatis. ibid.
Legati ademptio propter inimicitiam poteſt probari duobus teſtibus. ibid.
Legatum non poteſt pro parte acceptari & pro parte repudiari. ibid.
Legatum ſi relinquatur pro virginibus maritandis, non poteſt dari intrantibus Religionem. ibid.
Legatum pro maritandis puellis intelligitur de majoribus 14. annorum. p.127. c.2
Legatarius eſt magis dilectus in re legata, quàm hæres, etiamſi hæres ſit conjunctus teſtatori. ib.
Legatum factum creditori, an & quando cenſeatur relictum animo compenſandi debitum. ibid.
Legatum relictum alicui in centum, ſi ingrediatur Religionem, & in mille ſi nupſerit, conſequitur mille ſi monaſterium ingrediatur. ibid.
Legata pia ſtatim debentur. ibid.
Legata pia non debentur niſi hæreditate adita. ib.
Legata pia debentur ante aditam hæreditatem, quando non patiuntur dilationem. ibid.

Legitima.

Legitimæ privilegia. p. 128. c.1
Legitimæ fructus debentur filio à die mortis patris. ibid.
Legitima debetur filio de omnibus rebus hæreditariis. ibid.
Legitima ut filio debeatur, requiritur mors naturalis patris, & non ſufficit civilis. ibid.
Legitima debetur patri in bonis filii ingredientis Religionem. ibid.
Legitima non recit gravamen. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Legitimam ubi filius aſſequitur, Patris hæres efficitur. ibid.
Legitima reſpectu patris habetur quaſi æs alienū, & pro ea bona hypothecata ſunt. ibid.
ad Legitimam petendam quæ & quot actiones competat. p. 128 c. 2

pro

Digitized by Google

pro legitima, quam filius habet à defuncta matre, bona patris hypothecata ſunt. ibid.
Legitima eſt quota bonorum. ibid.
Legitimam non poteſt filius petere, in bonis alii legatis, quando ſunt pretioſiora. ibid. c. 1
Legitima debetur in omnibus corporibus hæreditariis. ibid.
Legitima debet conſiderari ſecundùm tempus mortis teſtatoris. ibid.
Legitimæ ſupplementum 30. annorum tempore præſcribitur. ibid.
Legitima in vita patris non eſt debita filiis. ibid.
Legitimam filio aſſignare poteſt pater vivens. ibid.
Legitima debetur filio in vita patris, ſi ſit diſſipator bonorum. ibid & ſeq. col. 2
Legitima debet reſtitui cum fructibus à tempore mortis paternæ. p. 129. c. 1
Legitima non debetur ſpurio & naturali. ibid.
Legitimæ non præjudicat confeſſio patris. ibid.
Legitimæ non præjudicatur approbatione teſtamenti paterni. ibid.
Legitimæ renuntiare poteſt filius, invitis creditoribus. ibid.
Legitima poteſt tolli pro parte, vel in totum, lege, ſeu conſuetudine, dum tamen alimenta remaneant. ibid.
Legitima eſt relinquẽda filio titulo inſtitutionis. ib.
Legitima non poteſt relinqui titulo legati. ibid.

Legitimatio, Legitimatus, Legitimus.

Legitimatio eſt quædam alienatio. p. 129. c. 1
Legitimatio probat quem non eſſe legitimum. ib.
Legitimatio ſubreptitia, vel obreptia, eſt nulla. ibid.
Legitima qualitate non expreſsâ, non corruit legitimatio. ibid. & ſeq.
In Legitimatione narrare debet pater alios extere filios legitimos. ibid.
Legitimatio præſumitur ex curſu temporis. p. 129. col. 1.
Legitimus quis præſummitur, non verò ſpurius & baſtardus. ibid.
Legitimatio non poteſt præſcribi. ibid.
Legitimatus filius excludit ſubſtitutum. p. 129. c. 2
Legitimatus non excludit filias legitimas, ſtante ſtatuto quod extantibus maſculis filiæ non ſuccedant. ibid.
Legitimatus non poteſt ſuccedere in majoratu. ib.
Legitimatio eſt invalida, ſi non fiat mentio filiorum, & nepotum, & ventris prægnantis. ibid.
Legitimatio ſpuriorum an favorabilis. ibid.
de Legitimatione à Principe facta, plure remiſſivè. p. 130. c. 1
Legitimationes in Regnis Caſtellæ, Galliciæ, & Luſitaniæ, ſunt potiùs diſpenſationes. ibid.
Legitimatio in quo differat à diſpenſatione. ibid.
Legitimationes à ſummis Pontificibus conceſſæ an & quando proſint legitimatis ad res temporales in locis non ſubditis Eccleſiæ in temporalibus. ibid.
Legitimare an poſſit Comes Palatinus. ibid.
Legitimandi proprios ſpurios facultatem an concedere poſſit Comiti Palatino Imperator. ibid.
Legitimare non poteſt Imperator Scholaticos commorantes in terris ſubjectis Romano Pontifici, vel è contra. ibid.
Legitimatus habetur pro vero legitimo. ibid.
Legitimatus non poteſt admitti ad Cardinalatum, vel Epiſcopatum. p. 130. c. 1
Legitimato tenetur pater alimenta præſtare. ibid.
in Legitimatis habet locum collatio. ibid.
Legitimatus conſequitur paternam nobilitatem. ib
Legitimatus fit agnatus patri. p. 130. c. 2
Legitimati non inducunt tacitam donationis revocationem, ex l. *ſi unquam.* ibid.
Legitimatus patri ſuccedere poteſt vel ſecundùm, vel contra ejuſdem voluntatem. ibid.
Legitimatus poteſt petere quod iterum legitimetur ad illius legitimationis confirmationem. ib.
Legitimata eſt fœmina ſpuria nubens viro legitimo. ibid.
Legitimus fit quoad ſucceſſionem per ingreſſum Religionis filius ſpurius. ibid.
Legitimatus ex voluntate parentis an & quando excludat ſubſtitutum. ibid.
Legitimatio an poſſit fieri poſt mortem patris in præjudicium agnatorum. ibid.
in Legitimatione infantis an requiratur acceptatio ibid.
Legitimatio cùm impetratur, qualitas filii legitimandi narranda eſt. ibid. col. 2
à Legitimato non excluditur ſubſtitutus, quando ſubſtitutio facta fuit à viro nobili & illuſtri. ib.
in Legitimatione clauſula ſolita apponi, *Sine præjudicio legitimorum hæredum*, quid operetur. p. 131. col. 1.
Legitimatio facta à Principe præjudicat filiis legitimis & naturalibus, ſi in legitimatione ponatur clauſula, *de plenitudine poteſtatis.* ibid.
Legitimatio facta cum clauſula *ſine præjudicio venientium ab inteſtato*, quid operetur. ibid.
Legitimatus principis reſcripto dicere poteſt teſtamentum nullum in quo præteritur, & agere querela inofficioſi teſtamenti. ibid.
Legitimatus à Papa non ſuccedit in profana emphyteuſi. ibid.
Legitimatus à Rege Emphyteuſim Eccleſiaſticam non conſequitur. ibid.
Legitimari non poteſt filius Clerici à Laico Principe. p. 131. c. 1
Legitimatus à Principe ad obtinendam parentum hæreditatem, juſpatronatus hæreditarium, conſequitur. ibid.
Legitimatus conſequitur emphyteuſim, ubi illius in legitimatione eſt facta mentio. ibid.
Legitimatus filius non ſuccedit in emphyteuſi Eccleſiaſtica. ibid.
Legitimati per ſubſequens matrimonium verè dicuntur legitimi, & excludunt ſubſtitutum. p. 131 col. 2
Legitimatus per ſubſequens matrimonium non excludit à ſubſtitutione illum qui priori loco natus eſt ex legitimo matrimonio. ibid.
Legitimationis per ſubſequens matrimonium fictio non operatur in præjudicium Tertii. ibid.
Legitimati per ſubſequens matrimonium admittuntur ad Emphyteuſim Eccleſiaſticam, ſecus in legitimatis per reſcriptum, qui admittuntur in præjudicium vocatorum. ibid.

Legitimatio judicialis.

Legitimari debet imprimis perſona cum qua litigatur in omni judicio, etiam ſummario & executivo. p. 130. col. 1
Legitimare debet perſonam ſuam qui petit aliquid tanquam filius, vel hæres. ibid.

Læſio.

Læſio quæ contingit in partitione, & diviſione rerum hæreditariarum, conſiderari debet reſpectu portionis, & non rerum ſingularium. p. 131. c. 2
Læſionem allegans probare debet. ibid.
Læſioni locus eſt venditione facta per addictionem. ibid.
Læſio quandonam dicatur enormiſſima. ibid.
in Læſione enormiſſima habetur reſpectus ad totũ patrimoniũ, & non ad rẽ de qua agitur. p. 131. c.

Digitized by Google

Læſio enormiſſima annullat contractum. ibid.
ob Læſionem enormem dos reſcinditur. ibid.
Læſione enormiſſima data, manet dolus probatus re ipſa. ibid.
Læſione enormiſſima data, abſolutio juramenti non eſt neceſſaria. ibid.
de Læſione enormiſſima agi non poteſt per remedium exceptionum poſt jam factam addictionem. ibid.
Læſio enormiſſima poteſt allegari uſque ad 30. annos. p. 132. c. 2
Læſione enormiſſima ſtante, etiam poſt quadriennium peti poteſt reſtitutio. ibid.

Lex.

Lex non ligat extra terminos juriſdictionis legiſlatoris. p. 132. c. 2
Lex exorbitans & correctoria non extendit ſuos effectus ad bona exiſtentia in alio regno. ibid.
Leges per quas receditur à jure communi, ſunt odioſæ. ibid.
Leges illæ ſunt favorabiles, per quas fit regreſſus ad jus commune. ibid.
Lex poſitiva etiamſi procedat fingendo, non poteſt fingere ſuper his quæ ſunt impoſſibilia de natura in genere. ibid.
Lex ubi hominis facit mentionem, intelligitur de adulto. p. 132. c. 2
Lex non obligat ignorantes. ibid.
Legis extravagantis non notæ ignorantia non poteſt allegari. ibid.
Legis de eſſentia nō requiritur ſcriptura. p. 133. c. 1
Lex non tollitur per non uſum, ſed per contrarium uſum. ibid
Leges abrogantur per non uſum, ſi ſit uſus contrarius implicitus. ibid.
Lex ſuperveniens non tollit jus jam quæſitum ex contractu. ibid.
Lex correctoria tantum corrigit quantum loquitur, & ideo ſtrictè interpretanda. ibid.
Lex correctoria extenditur quando regreſſus fit ad jus commune. ibid.
Lex una quando loquitur diſtinctè, & eſt altera poſterior indiſtinctè loquens, tunc hæc ultima non tollit diſtinctionem legis anterioris. ibid.
Lex non eſt impoſita verbis, ſed rebus. ibid.
Lex generaliter loquens interpretationem recipit à ratione. ibid.
Legis ratio eſt anima ejus, & magis eſt ratio attendenda quàm verba. ibid.
Legem intelligere non poteſt qui non intelligit rationem dubitandi, & decidendi. ibid.
Legum appellatione non continentur privilegia. p. 133. c. 1
Lex ubi requirit aliquid expreſſim fieri, non ſufficit conjecturatim. ibid.
Lex quando jubet aliquid expreſsè fieri, non ſufficit quod tacitè fiat. ibid.
Lex nova recipit interpretationem à lege antiqua. ibid.
Lex quoties aliquid ſtatuit de novo, omne quod ſtatuit, videtur eſſe de forma ſubſtantiali. ibid.
Leges quomodo ſunt interpretandæ. ibid.
Lex municipalis dubia recipit interpretationem à lege clara illius civitatis cui ſubeſt. ibid.
Leges hujus regni Luſitaniæ, & ordinationes illius ſunt jus commune. p. 133. c. 2
Lege regni Luſitanorum definiente, ſecundùm quas leges poſſint judicari. ibid.
Leges regni an comprehendant Clericos. ibid.
Leges humanæ mutari poſſunt. ibid.
Legem licet extendere ex identitate rationis. p. 134. col. 1.
Lex non extenditur ad præterita, ſed trahitur ad futura. ibid.
Leges humanæ juſtæ habent vim obligandi in foro animæ ad culpam mortalem, vel venialem, juxta materiæ gravitatem. ibid.
Lex humana neminem obligat priuſquam promulgetur, etiam data ſcientia. ibid.
Lex ſeu diſpoſitio Principis non acceptata, nec moribus utentium comprobata, non ligat ſubditos. ibid.
Lex pœnalis obligat in foro conſcientiæ ad culpam mortalem. ibid.

Libellus.

Libellus poteſt offerri contra plures, quando cauſa eſt eadem, & non poſſunt rei requirere, quod fiant libelli ſeparati. p 134. c. 1
Libellus ante litem conteſtatam poteſt corrigi, & confeſſio in eo facta poteſt revocari. ibid. c. 2
Libellus ſuſtinetur pro parte apta, licèt pro alia ſit ineptus. p. 134. c. 2
Libellus interpretari debet in eam partem quæ magis eſt utilis libellanti ibid.
Libellus quo pacto ſit formandus, ubi res periit culpâ moroſi. ibid.
Libellus quo pacto formandus, ubi petitur caveri de evictione. ibid.
Libellus generalis an ſuſtineatur. ibid.
Libellus formatus contra ſtylum & conſuetudinem, an poſſit à Judice rejici. ibid.
Libellum poteſt corrigere Procurator ſine ſpeciali mandato, & interpretari. p. 134. c. 2
Libellus an concludat in rei vendicatione, ſi petatur rem reſtitui. ibid.
Libelli clauſula quâ petitur ſibi *jus & juſtitiam miniſtrari, &c.* operatur, ut videatur remedium intentatum utilius petenti. ibid.
Libello debet ſententia conformari. ibid.

Liber.

Liber mercatoris probat. p. 135. c. 1
Liber rationum probat inter ſocios. ibid.
An habeat executionem paratam. ibid.
Liber in quo deſcripti ſunt qui ſolvere debent, probat. ibid. col. 2
Liber Pontificalis eſt authenticus. ibid
Liber Parochi in quo deſcripti ſunt baptizati, mortui, & matrimonia, fidem facit. *ibid.*
Libris Capituli circa Canonicorum intereſſentiam ſtandum. ibid
Libri cenſuales Capituli probant ſolutiones. ibid.
Liber cenſualis qui ex archivo publico profertur, facit integram fidem. ibid. & ſeq.
Liber cenſualis Eccleſiæ an probet cenſus, & reditus Eccleſiæ, canonis præſtationem, poſſeſſionem & dominium rerum ad Eccleſiam pertinentium. p. 135. c. 2

Libertas.

Libertas eſt res inæſtimabilis. p. 135. c. 2
Libertas probari non poteſt, niſi evidentibus probationibus, & documentis. ibid.
Libertas qualem requirat probationem. ibid.

Lis, Litigioſum.

Lites ſunt flagella hominum diriſſima. p. 135. c. 2
Lites ut finiantur, publica eſt utilitas. ibid.
Lite pendente diſpenſatio in præjudicium alterius facta non valet. ibid. & ſeq.
Liti renuntians an videatur fateri jus eſſe adverſario. p. 136. c. 1
Litis pendentia non inducitur ex citatione, niſi ſit certa citatio, & in ea expreſſa ſint ea per quæ reus poſſit inſtrui. ibid.
Litis pendentiæ eſt facienda mentio in reſcriptis. ibid. col. 1

Digitized by Google

Lis dicitur mota ante conteſtationem. ibid.
Litis vera conteſtatio fit quando reus reſpondet libello contrariando. ibid.
Litis conteſtatio quomod inducatur. ibid.
Litigium & litigioſa res tantùm arctat citatos. ib.
Litigans facilè,calumnioſus præſumitur. ibid.
Litigans cum uno tamquam minore,vel cum uno tanquam hærede,videtur fateri illum minorem, vel hæredem. ibid.
Lite pendente non poteſt dominus ædificium demoliri,& cæmenta aliò transferre. ibid.
Lite pendente nihil poteſt innovari,nec aliquis à ſua poſſeſſione amoveri p. 136. c. 1
Lite pendente non dicitur aliquid fieri,quando habuit ortum ex cauſa veteri, ut ſubjaceat vitio litigioſi. ibid.
Litis expenſas tenetur dives pauperi collitiganti miniſtrare. ibid.
Litigioſæ res non poſſunt alienari. p. 136. c. 2
Lis non dicitur finita,niſi elapſis triginta annis. ib.

Litera.

Literas alienas aperire & legere,quibus caſibus ſit peccatum mortale, & quæ pœna incurratur. p. 136. col. 2
Literæ miſſivæ inter mercatores probant,& habent executionem paratam. ibid.

Locatio, Locator.

Locatori vel beneficiario an præjudicium fiat, ſi conductor diminutam penſionem pluribus annis recipit. p. 136. c. 2
Locatio redditûum non includit muneraquæ offeruntur ob jucundum adventum beneficiati. ib.
Locatio bonum pro certis menſuris frumenti, ratione ſuſcepti periculi mortis,& deteriorationis, eſt licita. ibid.
Locans domum an poſſit prohibere conductori ne conductam alii non æquè idoneo locet. ibid.
Locator conductori debet remittere partem mercedis, ſi propter ſequeſtrationem fructus ſint diminuti ibid.
Locator tenetur tradere rem liberã conductori. ib.
Locatione fructuum facta ad vitam alicujus pro certa ſumma,ſi vivat per multos annos,an poſſit prætendere læſionem,& actionem intentare. ib. & ſeq.
Locatio ad duas vitas dicitur perpetua,& ad longum tempus. p. 137. c. 1
Locationi facta à prædeceſſore non tenetur ſtare ſucceſſor in beneficio,vel majoratu. ibid.
Locatio beneficiati anteceſſoris non poteſt revocari à ſucceſſore,ſi fiat nomine Eccleſiæ, quæ nunquam moritur,ſecus ſi nomine proprio. ibid.
Locatio in dubio tantùm videtur extendenda ad decem annos. ibid.
Locatio facta de novennio in novennium valet. p. 137. c. 1
Locatio quando fuit facta cum juramento,tenetur ſucceſſor ſtare colono. ibid.
Locationis contractus eſt ultrò citroque obligatorius. ibid.
in Locatione bonorum Eccleſiæ penſiones ante diem ſolutæ in præjudicium ſucceſſorum non valent. ibid.
Locatio in dubio videtur facta pro uno anno. ib.
Locatio facta ſimpliciter,intelligitur pro uno anno tantùm. ibid.
Locationis inſtrumentum poſſeſſionem locatoris probat. p. 137. c. 2

Ludus.

Ludo quæſita tenetur quis reſtituere. Quod tamen declaratur latiùs. p. 137. c. 2
Ludus convivii non prohibetur. ibid.

M

Majoratus.

Majoratus inſtituuntur ad conſervationem familiarum. p. 138. c. 1
Majoratus novos erigere, vel antiquos augere & conſervare, licitum eſt. ibid.
Majoratum an plebeius poſſit inſtituere. ibid.
Major natu aliis præfertur, cùm ad unum pervenire res debet. ibid.
Major natu dicitur qui primò natus eſt, & majorem habet ætatem. p. 138 c. 1
Majoratus aſſimilatur in multis naturæ feudi. ib.
Majoratus poſſeſſor eſt dominus. ibid.
in Majoratu non poteſt pater extante primogenito,ſecundogenitum,vel extante maſculo fœminam eligere. ibid.
Majoratus primogenito defertur. ibid.
Majoratus ex quibus verbis probetur. p. 136. c. 2
Majoratus inſtitutio probatur ex confeſſione poſſidentis bona. ibid.
in Majoratibus quando non abeſt expreſſa voluntas,ipſam ex argumentis colligimus ibid.
Majoratus probantur eſſe bona, ſi per tempus 40. annorum,ſunt poſſeſſa ut bona majoratus, licèt ſuâ naturâ non ſint talia. ibid.
Majoratus & Capella in quo cognoſcuntur. p. 139. col. 1
Majoratus bona ſunt individua,& non poſſunt fratres in iſtis bonis prætendere legitimam. ibid.
Majoratibus non poteſt imponi gravamen. ibid.
Majoratus adminiſtrator habet jus, & dominium. ibid.
in Majoratu jus primogenituræ an præſcribi poſſit. ibid. col. 1
Majoratus bona quamvis non poſſint præſcribi tempore ordinario, currit tamen præſcriptio longiſſima 40. annorum,cum titulo & bona fide. p. 139 c. 1.
in Majoratu non poteſt intervenire tranſactio ib.
in Majoratu non poteſt conſtitui locatio ad longum tempus. ibid.
Majoratus bona an poſſint concedi in emphyteuſim,& an contractus emphyteuticus obliget ſucceſſorem in majoratu. ibid. & ſeq.
Maioratus poſſeſſor,ſeu Capellæ, an poſſit in bonis majoratus conſtituere uſumfructum in vitâ ſuâ. ibid.
Majoratus cõſtitutiones ſunt favorabiles. p. 139. c. 2
Maioratus inſtitutus in pecunia,ſi redimatur, manet pecunia redempta cum eadem qualitate majoratus. ibid.
Majoratus extra deſcendentes admittit in ſucceſſione præſentationem,etiam inter tranſverſales, exceptis patruis,& ipſorum filiis. ibid.
Majoratus conſtitutio de bonis mariti & uxoris valet,accedente conſenſu uxoris. p. 140. c. 2
Majoratus inſtitutus à marito & uxore reputatur pro duobus majoratibus. ibid.
Majoratus inſtitutus per donationem inter vivos, vel per viam contractus, cum tranſlatione poſſeſſionis per clauſulam conſtituti, operatur effectum tranſlationis poſſeſſionis, & dominii. ib.
Majoratus inſtitutus in contractu non poteſt revocari. ibid.
Majoratus poſſeſſor an teneatur alimenta re fratres,conſobrinos, aut parentes tranſverſales ex fructibus majoratus. ibid.
Majoratus ſui vinculo bonorum poteſt conſentire filius in præjudicium legitimæ. ibid.
Majoratus poſſeſſor poteſt agere remedio legis *Diffamari.* ibid

Digitized by Google

in Majoratus conſtitutione non requiritur Regis licentia, quando fit ſine præjudicio Legitimæ, vel ab eo qui Legitimam non debet. ibid.
Majoratus ſeu Capellæ adminiſtratio à Rege concedi ſolet, deficientibus conſanguineis inſtituentis. p. 140. c. 2
Majoratus ſucceſſio fieri poteſt per electionem liberam. ibid.
in Majoratus ſucceſſione poſiti in conditione cenſentur in diſpoſitione vocati. ibid.
Majoratus tenor diligenter inſpiciendus, & ſervandus eſt. ibid.
Majoratum lite pendente ſi unus poſſideat, quis debeat requiri. ibid.
in Majoratibus ſæcularibus pater uſumfructum habet. ibid.
Majoratus poſſeſſor ſi diſſipat bona, illius privandus eſt adminiſtratione, & majoratus transferri debet in ſequentem, qui juxta inſtitutionem ſuccedere debet. p. 156. c. 2
Majoratus ſucceſſor in vita poſſeſſoris habet actionem in bonis majoratus, ſuperveniente cauſa. ib.
in Majoratu ſuccedi tur uſque ad milleſimum gradum. ibid.
Majoratus commoditas poteſt vendi ad vitam poſſeſſoris. ibid.
in Majoratus materia ut ſequeſtrationes fiant, non requiritur citatio partium. ibid.
in Majoratu poſita clauſula, quod ob delictum poſſeſſoris non tranſeat in fiſcum, ſed ſtatim tranſeat in ſequentem vocatum, valet. ibid.
in Majoratu poſtquam bona devenerunt ad unam lineam, non debent redire ad aliam. p. 141. c. 1
in Majoratus ſucceſſione aſſerenti ſe eſſe proximiorem incumbit probatio. ibid. c. 2
in Maioratus ſucceſſione qui dicit ſe præferri debere, probare debet non eſſe alium proximiorem. ibid.
in Majoratu ſuccedit conſanguineus proximior ultimo poſſeſſori ſucceſſionis tempore, ſi fuerit ex ſanguine inſtitutoris ibid.
in Majoratu quis ſuccedit ex perſona propria, & non patris. ibid.
Majoratum nunquam conſequitur fœmina, niſi deficiente maſculo. p. 142 c. 1
in Majoratibus poſſunt Clerici ſuccedere. ibid.
Majoratus prohibens Monachos & Presbyteros ſuccedere, valet. ibid.
in Majoratibus an locus ſit tranſmiſſioni, decedente proximè vocato in vita poſſeſſoris. ibid.
Majoratus ſucceſſorem petens declarari per obitum poſſeſſoris, quia eſt in gradu proximior, an ſit audiendus. ibid.
Majoratus ſucceſſor non tenetur ad debita inſtituentis majoratum, ſi ea contraxit poſt majoratum conditum in contractu. p 142. c. 2
Majoratus ſucceſſor non tenetur ſolvere debitum contractum pro impenſa funeris prædeceſſoris. ibid.
in Majoratu non ſuccedit filius naturalis. ibid.
in Majoratus ſucceſſione qualitas requiſita verificari debet tempore ſucceſſionis, nec ſufficit ſi poſtea ſuperveniat. ibid.

Mandans, Mandatum.

Mandans punitur eadem pœna qua debet puniri mandatarius. p. 143. c. 1
Mandati forma eſt obſervanda. ibid.
Mandati fines ſunt diligenter obſervandi. ibid.
Mandatum ſtricte interpretari debet, & nunquam nova perſona ſubintelligitur. ibid.
Mandatum non poteſt extendi ad alios caſus ultra expreſſos in eo. p. 143. c. 1
Mandata executorialia habent vim monitorii. ibid.
Mandatum ad acceptandum beneficium, ſufficit eſſe generale, ſecus eſt in mandato ad renunciandum. ibid.
in Mandato ſimplici ad providendum de beneficio non veniunt præbendæ, Canonicatus, Dignitates, & alia majora beneficia. ibid.
Mandatum non cenſetur revocatum per longitudinem temporis, niſi conſtet de mutatione voluntatis. p. 143. c. 1
Mandatum exſpirat morte mādantis, re integra. ib.
Mandatum de manutenendo requirit productionem actorum, & conceditur facta ſemiplena probatione. ibid.
Mandatum quandonam intelligatur conceſſum ad ſpecialia. ibid.
Mandatum ſpeciale requiritur in his quæ ſunt magni detrimenti. p. 143. c. 2
Mandatum ſpeciale requiritur ad hoc, ut procurator poſſit aliud ſubſtituere. ibid.
Mandatum habens clauſulam, *cum plena & libera adminiſtratione*, quid operetur. ibid.
Mandatum quantumcunque generale non extenditur ad ea per quæ Dominus cadat in commiſſum & delictum. ibid.
Mandatum procuratorium debet eſſe in actis, aliàs non ſufficit eſſe factum, ſi de eo non conſtat in actis. ibid
Mandatum procuratorium non præſumitur ex longitudine temporis, etiamſi lapſi ſint mille anni ibid.
Mandatum procuratorium ſi offeratur de longinquo, non debet juſtificari, & præſumitur quod ſit procurator ille, qui offert mandatum. ibid.
Mandatum procuratorium probatur præſentatione inſtrumenti debiti in judicio. ibid.

Maritus.

Maritus & uxor cenſentur eſſe una & eadem perſona. d. 144. c. 1
Maritus & uxor reputantur ſocii omnium bonorum, attenta conſuetudine, & legis Regiæ diſpoſitione. ibid.
Maritus poteſt præjudicare uxori in quærendis. ib.
Mariti in exigendis dotibus diligentiſſimi ſunt. ib.
Maritus non tenetur ſolvere debita uxoris, quæ contraxerat ſine ejus conſenſu. ibid.
Maritum non habere, vel habere inutilem, idem eſt ibid.
Maritus & uxor ſi ſimul fidejubeant, maritus in ſolidum remanet obligatus, & mulier propter Vellejanum conveniri non poteſt. ibid.
Maritus poteſt impunè occidere uxorem adulterā ibid.
Maritus recipiens uxorem adulteram, non poteſt pro illo adulterio eam accuſare. ibid.
Maritus tenetur alere uxorem adulteram. ibid.

Matrimonium.

Matrimonium non præſumitur, niſi probetur. p. 144. col. 2
Matrimonium non præſumitur inter valde impares. ibid.
in Matrimonio ſufficit præſentia Parochi, etiamſi ad alium finem vocatus, & caſu præſens ſit. ib.
Matrimonium ſatius eſt cum virgine contrahere, quàm cum vidua. ibid.
Matrimonium conſummare ante Eccleſiæ benedictionem, ſublato ſcandalo, non eſt peccatum mortale. ibid.
Matrimonia non ſunt contrahenda cum infamibus & vitioſis. ibid.
Matrimonia cum hæreticis ſunt illicita & reprobata per Sacros Canones. ibid.

Matri

Digitized by Google

Matrimonium contractum cum infideli, eſt nullum. ibid.
In Matrimonio putativo mulier lucratur dimidiam partem bonorum, ubi agitur de favore dotis. p. 145. c. 1
Matrimonium quis poteſt contrahere in articulo mortis. ibid.
Matrimonii appellatione, ubi relinquitur aliquid pro virgine maritanda, venit matrimonium ſpirituale. ibid.
Matrimonium inter conſanguineos contractum, adveniente diſpenſatione non roboratur, niſi ex novo conſenſu. ibid.
Matrimonium metu contractum, quando ſit nullum. ibid.
Matrimonii impedimenta. ibid.

Medicus.

Medici qui præcepta non obſervat, ſeipſum interimit p. 145 c. 1
Medicus qui invitum infirmum curavit poteſt petere ſalarium. ibid. & ſeq.

Melioramenta.

Melioramenta debent probari, & ſunt difficilis probationis. p. 145. c. 2
Melioramenta non debentur, probata ſola poſſeſſio ne rei melioratæ, ſed requiritur probatio eorum quæ fuerunt facta à poſſidente. ibid.
Meliorationum æſtimatio facienda eſt ſecundùm præſentem ſtatum; in quo reſtitutio fieri debet; non ſecundùm expenſas factas à principio, ibid.
Melioramenta debent compenſari cum fructibus, & deteriorationibus. ibid. col. 2
Meliorationum pretium juratum à parte, & depoſitum, an debeat tradi parti ante liquidationem p. 146. c. 1
Meliorationes ſunt pars fundi. ibid.
In Meliorationibus articulandum eſt de communi valore. ibid.
Melioramenta quæ refici debeant. ibid.
Melioramentorum exceptio impedit executionem ſententiæ, & retentio datur pro illis. ibid.
Melioramenta facta in re emphyteutica, finitâ emphyteuſi pertinent ad emphyteutam quoad æſtimationem. ibid. c. 1
Meliorationes emphyteuſi finita, repetunt à Domino directo hæredes emphyteutæ. ibid.

Mendacium.

Mendacium eſt delictum, turpitudo, & dolus, & mendax præſumitur eſſe in dolo p. 146. c. 1
Mendacium pernicioſum infamando proximum, eſt peccatum mortale. ibid. & ſeq.
Mendacium in judicio eſt peccatum mortale. ibid.
Mendacium in Confeſſione ſacramentali eſt peccatum mortale. ibid.

Mercator.

Mercatores utrùm ſint nobiles. p. 146. c. 2
Mercatorum cauſæ tractandæ ſunt ſimpliciter, & de plano, & bono & quo. ibid.
Mercator an appelletur ille qui locat equos, & artifex. ibid.
Mercator poteſt plures mercaturas, & in diverſis rebus exercere. ibid.
Mercator dicitur piſtor. ibid.
Mercator ſemper præſumitur lucrari. p. 147. c. 1
Mercatores exteri an poſſint prohiberi ab ingreſſu & expelli à civitate. ibid.
Mercatores an poſſint eſſe Decuriones. ibid.
Mercator an poſſit licitè, & abſque labe uſuræ emere viliùs juſto pretio. ibid.
Mercator cogitur edere librum rationum. ibid.
Mercatorum libris quando credatur. ibid.

Metus.

Metus non præſumitur. p. 147. c. 1
Metus minor magis excuſat mulierem quàm maſculum. ibid.
Metus cadens in conſtantem virum quis dicatur relinquitur arbitrio Judicis. ibid.
Metus juſtus cadens in conſtantem virum, quibus modis probetur.
Metus cadens in conſtantem virum excuſat. p. 147. col. 2 ibid.
Metus juſtus ex quibus inducatur. ibid.
Metus cadens in conſtantem virum inducitur ex carceratione. ibid.
Metus cenſetur excluſus per geminationem actus. ibid.
Metus cenſetur durare durante cauſa ejuſdem, quamvis in exterioribus oſtendatur plena & omnimoda libertas ibid.
Meus reverentialis an excuſet. ibid.

Milites, Militia.

Militum antiquorum privilegia competunt militibus noſtri temporis. p. 147. c. 2
Milites quâ ætate excuſentur ire ad bellum. p. 148. col 1.
Militare in qua ætate quis poſſit compelli. ibid.
Militia nobilitat. ibid.
Milites verè ſunt Duces & Comites. ibid.
Militiæ Ordinum militarium ſunt licitæ. ibid.
Militarium Ordinum hujus regni Magiſtri & adminiſtratores perpetui habent juriſdictionem ordinariam in omnibus cauſis, & perſonis Ordinum. ibid.
Milites Ordinum militarium Chriſti Domini, D. Benedicti, Sancti Stephani, & Sancti Lazari, D. Jacobi Calatravæ, Alcantaræ atque alii, an ſint verè Religioſi. ibid.
Milites Ordinum militarium habent beneficium regulare. ibid.
Milites Ordinum militarium gaudent fori privilegio etiamſi profeſſi non ſint. ibid.
Milites commendatarii excuſantur à gabellis, portagiis, ſiza, & aliis tributis. p. 148. c. 2
Milites Chriſti poſſunt facere teſtamentum. ibid.

Minor.

Minor ætas probatur ex donatione Tutoris & Curatoris. p. 148 c. 2
Minori conceditur reſtitutio probando læſionem. ibid.
Minor an reſtituatur adverſus recognitionem. ib.
Minor 25. annis mercator non reſtituitur adverſus contractus quos fecit. ibid.
Minor non eſt reſtituendus cum damno Tertii. ibid
Minori conceditur reſtitutio adverſus Tertium poſſeſſorem, in quem res fuit alienata. ibid.
Minor 25. annis reſtituitur in revocatione emphyteuſis non poſtulata intra annum. ibid.
Minor reſtituitur ad appellationem omiſſam. ibid.
Minor in reſtitutione debet probare ſe eſſe intra quadriennium conceſſum ad reſtitutionem petendam. p. 149. col. 1
Minor quando puniatur in delictis. ibid.
Minor in renuntiatione beneficii an poſſit remedio reſtitutionis uti. ibid.
Minores de Obſervantia Capucini, ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis. ibid.

Miſſa.

Miſſam an & quando liceat extra Eccleſiam celebrare. p. 149. c. 1
Miſſæ ſacrificium ut celebretur Dominicis & feſtis diebus, tenetur Parochus dare candelas. ibid.
Miſſa quando celebratur in diebus de præcepto an teneatur Parochus eam applicare pro Parochianis. p 149. c. 2
Miſſam celebrans ante matutini Officii recitationem, non peccat mortaliter. ibid.

Miſſa

Digitized by Google

Miſſa quando poſſit celebrari per ſubſtitutum ab illo qui tenetur celebrare. p.150.c.1
Miſſæ præcepto ſatisfacit qui Græcam Miſſam audit. ibid.
Miſſæ ſacrificium remittit peccata venialia. ibid.
Miſſæ ſacrificium exhibet levamen & ſubſidium aliquod certum pœnarum iis qui ſunt in purgatorio. ibid.
Miſſarum ſuffragia non poſſunt impleri extra locũ deſignatum à Teſtatore. p.150.c 1
Miſſæ pitantia utrum taxari poſſit. ibid.
Miſſarum reductio ad minorem numerum facienda eſt in Sinodo ibid.
Miſſarum onus impoſitum rei legatæ, an inducat Majoratum & prohibitionem alienationis. ibid
Miſſam *de Requiem* melius eſt quam de feſto, quod non ſit de præcepto, celebrare ad obſervandam inſtitutionem Capellæ, aut voluntatem defuncti. ibid.

Molendinum, Molendinarius.

Molendina æquiparantur navibus, & tanquam mobilia non veniunt, appellatione poſſeſſionum, & terrarum. p.150.c.1
Molendina poſſunt alienari per Tutorem, & Prælatum ſine ſolemnitatibus. ibid.
Molendina duo quibus ſervit una cluſa, ambo tenentur contribuere in refectione. ibid.
Molendinum qui promiſit reficere, intelligitur de prima vice. p.150.c.2
Molendinum ex quo ſolvebatur penſio, ſi ſit deſtructum, emphyteuta non tenebitur reædificare, nec penſionem ſolvere. ibid.
Molendinarius qui tenetur alicui molere granum ſuum, non tenetur gratis, ſi poſtea aucta ſit familia. ibid.
Molendinum quis poteſt facere in parte ſuperiori, quando ex hoc nullum ſequitur præjudicium. ib.

Monachus.

Monachorum appellatione veniunt Moniales. p.150.col.2
Monachus non poteſt eligi in Abbatem, ſeu Priorem monaſterii ſui, ſi non fuerit profeſſus, vel non attigerit annum vigeſimum quintum ibid.
Monachus tranſlatus de Ordine uno ad alium, bona quæ habet debent pertinere durante ejus vita ad ſecundum monaſterium. ibid.
Monachus fratrum Minorum in ſucceſſione non facit partem, & habetur pro mortuo. p 151.c.1
Monachus an poſſit exire à monaſterio, ut Patri vel ſororibus indigentibus ſuccurrat. ibid.
Monachi ut poſſint conſequi legatum pro Miſſis relictum, quid debeant probare. ibid.
Monachus poteſt habere emphyteuſim donec vivet in monaſterio. ibid.
Monachus dum vivit naturaliter, uſusfructus bonorum, quæ antea poſſidebat, defertur monaſterio. ib.
Monachi pro ſuo monaſterio reputantur teſtes idonei. ibid.
Monachus magis æquiparatur filiofamilias quàm ſervo. p.151. c.2
Monacho poſſunt pater, vel mater, vel aſcendentes ſuccedere. ibid.
Monachus ſi ante ingreſſum monaſterii facit teſtamentum, bona non pertinent ad monaſterium, ſed ad hæredem inſtitutum. ibid.
Quod declaratur. ibid
Monachus profeſſus teſtamentum facere nõ poteſt. ibid
Monachus factus Epiſcopus quidquid acquirit, Eccleſiæ acquirit ibid.
Monachis Epiſcopis concedi poteſt privilegio Apoſtolico ut teſtari poſſint. ibid.

Monaſterium.

Monaſteria nova non poſſunt conſtrui abſque Ordinarii Loci expreſſa licentia. p.152.c.1
Monaſterio donata ob ingreſſum, poſſunt repeti, profeſſione non ſequuta. ibid.
Monaſterium capax ſucceſſionis non excludit ſubſtitutum vocatum ſub conditione, *ſi inſtitutus ſine liberis deceſſe it.* ibid.
Monaſterium excluſum, aut incapax bonorum in communi, non impedit filium naturalem à ſucceſſione majoratus. ibid.
Monaſterium an poſſit acquirere bona majoratus in vita monachi proximioris. ibid.
Monaſteria quædam habent privilegium trahendi ſuos adverſarios ad Curiam. ibid. & ſeq.

Moneta.

Monetæ valor juxta quod tempus ſit conſiderandus, contractus, ne, an ſolutionis p. 152. c.2
Moneta debet ſolvi uſualis, & in loco frequentata. ibid.
Monetas formare, illáſque cudere, approbare, & reprobare, eſt de Regalibus. ibid.
Monetæ valorem an Princeps poſſit augere. ibid.

Mors.

Mors probatur per famam. p.153.c.1
Mortis articulus quando dicatur. ibid.
Mortuus præſumitur qui non reperitur. ibid.
Moribundum qui vexaverit pro debito, jus ſuum amittit ibid.
Moriens peregrinus in via ſepelitur in Cathedrali ibid.
Moriens nunquam præſumitur immemor ſalutis æternæ. ibid.
Mortis appellatione an veniat mors civilis, ſicut naturalis. ibid.
Mortui pluſquam civiliter videntur damnati ad remos in perpetuum. ibid. & ſeq.

Mulier.

Mulieribus an & quando liceat unguentis, & coloribus faciem fucare, & an eis pigmenta ſine peccato vendi poſſint. p.153.c.1
Mulier meretrix an tolerari debeat. ibid.
Mulier an poſſit concipere ex animali. ibid.
Mulier an phlebo omari poſſit cum periculo embrionis. ibid.
Mulieres quando excuſentur à cuſtodia. ibid.
Mulier an poſſit donare cauſa mortis, & teſtari. ib.
Mulier quoad conſilii fragilitatem æquiparatur minori. ibid.
Mulierum genus avariſſimum. ibid.

N

Negativa.

NEgativam qui allegat, illam probare debet. p. 153. c.1
Negativa ubi eſt fundamentum ſive agendi, ſive excipiendi, probanda eſt. ibid.
Negativa probatur variis modis. ibid. & ſeq.
Negativa quando non ſit probanda. p.154. c.1
Negativa magis negat quàm affirmativa affirmet. i.
Negativæ duæ affirmant. ibid.
Negativa præpoſita verbo *poteſt*, excludit omnem potentiam. ibid.
de Negativa coarctata, aliqua remiſsivè. ibid.

Neophytus.

Neophytus quis dicatur, vel non dicatur p.154.c.1
de Neophytis, & de trahentibus ab eis originem, & circa ſtatuta prohibentia ne illi admittantur ad Eccleſiaſtica beneficia. ibid.

Nobilis, Nobilitas.

Nobilitas eſt dignitas à parentibus derivata. p. 154. col. 2

Nobi

Digitized by Google

Nobilium appellatione veniunt Doctores, ibid.
Nobilitas quando incipiat, & à quibus dari poſſit. ibid.
Nobilitare pertinet ad ſolum Regem. ibid.
Nobiles debent ſedere ſecundùm antiquitatem. p.154. c.2
Nobiles gravius puniendi quàm plebeii. ibid.
Nobiles immunes ſunt à muneribus publicis. ibid.
Nobilis pro debito non eſt detinendus in carceribus. ibid.
Nobilibus pœna triremium infligi non poteſt. ibid.
Nobiles habent pro ſe præſumptionem integritatis ne videantur delinquere. ibid. & ſeq.
Nobilitas antiqua præfertur modernæ. p.155. c.1
Nobilis eligi non poteſt ad officium Procuratoris conſularis, quando conſuetudine introductum fuit ne hujuſmodi perſonæ ad hoc munus eligantur. ibid.
Nobilitas quo pacto probetur. ibid.
Nobilior quis dicatur. ibid.
Nobilibus debetur reverentia. ibid.
Nobili dicenti ſe habere mandatum, abſque alia probatione creditur. ibid.
Nobilis non poteſt aliquid petere pro labore quem impendit in colligendis fructibus. ibid.
Nobilium habitus eſt equitandi. ibid.
Nobilitas pecuniâ acquiri poteſt. p.155. c.1
Nobilitas familiarum, & honeſtas ob inopiam perire ſolet. ibid.
Nobilis utens officio vili amittit nobilitatem, ejuſque privilegium, ſecus eſt in Hiſpania. ibid.
Nobilis nemo præſumitur ſed plebeius. p.155. c.2
Nobilitas, & puritas ſanguinis quomodo probetur. ibid.
Nobilem qui ſe facit, cùm non ſit, qua pœna teneatur. ibid.
Nobilitas filii poteſt patri ignobili prodeſſe. ibid.
Nobilitatem non amittunt filii nati ex patre nobili, licèt mater ſit ignobilis. ibid.
Nobilitas uxoris amittitur, ſi nubat viro ignobili. ibid. & ſeq.
Nobilis poteſt renuntiare privilegiis nobilitatis. p.156. c.1

Nomen.

Nomina honeſta ab omnibus magni æſtimantur, & habere pulchrũ nomen, eſt maxima res. p 156. c. 1
Nomen, vel cognomen gentilitium alienæ familiæ prohibetur quis accipere. ibid.
Nominis error quando vitiet. ibid.
Nominis proprii expreſſio an recipiat extenſionem ibid.
Nominis turpis effectus, remiſſivè. ibid.
Nomen arguit quem eſſe talem, vel talem rem eſſe quæ ſic nominatur. ibid.

Nominatio, Nominatus

Nominatio emphyteutica inducitur, ſi quis dotet vel leget rem emphyteuticatam p.156. c 1
Nominans poteſt in integrum reſtitui contra nominationem. ibid.
Nominatus primò, cẽſetur magis dilectus p.156. c.1
Nominato ad emphyteuſim non poteſt imponi gravamen. ibid.
Nominare poteſt maritus aliquem in emphyteuſim reſervato ſibi fructu ſine conſenſu uxoris. ibid.
Nominare poteſt pater filium in emphyteuſim, reſervato ſibi uſufructu, & legitima, & ad quid teneatur. ibid.
Nominatio emphyteutica in teſtamento facta, ſortitur naturam teſtamenti, & ab eo dependet, adeo quod infirmato teſtamento, nominatio quoque infirmetur. p 156. c.2
Nominans ad emphyteuſim in vita, non poteſt variare. ibid.
Nominatio in vita facta revocabilis, morte confirmatur. p.157. c.1
Nominatio cauſa dotis facit donationem irrevocabilem. ibid.
Nominatio emphyteutica valet, etiamſi hæreditas non adeatur. ibid.
in Nominatione emphyteutica domini conſenſus neceſſarius non eſt, quando in conceſſione nominandi, ſeu eligendi libera facultas emphyteutæ tributa eſt. ibid.

Notarius.

Notarius omittens ſolemnitates requiſitas à jure in teſtamento, tenetur ad intereſſe. p.157. c.1
Notarius videtur poſuiſſe de voluntate teſtatoris quidquid legitur in teſtamento. ibid.
Notarius rogatus intelligitur cum clauſulis conſuetis. ibid.
Notario aſſerenti aliquem eſſe ſanæ mentis tempore teſtamenti, creditur. ibid.
Notario uno abſente, poteſt actus fieri cum alio ibid.
Notarium qui ſe dicit, probare debet. ibid.
Notarii authoritas habet vim duorum teſtium. p.157. c.2.
Notarii ignorantes ponunt multorum animas in magno diſcrimine: & in eis non præſumitur ignorantia, ſed peritia ſuæ artis. ibid.
Notarius an poſſit corrigere errorem ſuum. ibid.
Notarii officium non eſt nobile. ibid.
Notario creditur in iis quæ pertinent ad ejus officium, ut pote quod fuerit rogatus. ibid.
Notarii ponunt clauſulas generales, & quid operentur. ibid.
Notarii de ſtylo multas clauſulas ponunt, quas Partes neſciunt. p.157. c.2
Notarius privatus officio, conficiens inſtrumenta, non punitur pœna mortis, ſicut puniendus eſſet ille qui nunquam fuiſſet notarius. ibid.
Natarii ſuſpenſi geſta quando ſunt valida. ibid.

Notorium.

Notorium inducitur & probatur per acta judicii & notorium eſt, quando nullâ poteſt tergiverſatione celari. p.158. c.1
Notorium non indiget probatione. ibid.
in Notoriis non admittitur appellatio. ibid.

Nullitas, Nullum.

Nullitas non poteſt à Tertio allegari p. 158 c.2
Nullitas incompetentiæ ſemper allegari poteſt. ibid.
Nullitas contractus cenſetur repetita in ſententia. ibid.
Nullum quod eſt, nullum producit effectum, & paria ſunt non eſſe, vel eſſe nullum. ibid.

O

Obedientia.

de Obedientia aliqua remiſſivè. p 158. c.1
Obedientia melior quàm victima. ibid

Obligatio.

Obligatio omnis cenſetur realis, & ad hæredes tranſmiſſibilis. p. 158. c.1.
Obligatio dubia interpretatur contra proferentem ibid.
Obligationis origo ſemper attenditur. ibid.
Obligationis interpretatio ſemper fit ad favorem obligati contra ſtipulatorem. ibid.
Obligatio rei facta cum pacto de capiendo, & conſtitutum precarii, facit ut executio poſſit fieri contra tertium poſſeſſorem, etiam non citatum. ibid. & ſeq.

Obli

Digitized by Google

Obligatio tranſit ad hæredes. p. 158 c. 2
Obligationibus facti ſuccedit obligatio ad intereſſe. ibid. c 1.
Obligare ſe nemo poteſt reſpondere apud Judicem exterum, & Eccleſiaſticum. ibid.
Obligatio in forma Cameræ, quam appellant obligationem banchariam, quos effectus producat. Ubi multa de obligatione camerali. ibid & ſeq.

Occidere, Occiſor.

Occidere non poteſt aliquis ſeipſum directè, quia non eſt dominus vitæ & membrorum ſuorum. p. 159. c. 1
Occidere invaſorem quando liceat. ibid.
Occidens ob ſuam defenſionem an puniatur. ibid.
Occidens fratrem non poteſt ei ſuccedere. p. 159. col. 2.
Occidens uxorem, vel alium, non poteſt illis ſuccedere, vel filio in bonis ab uxore habitis. ibid.
Occiſor præſumitur is, in cujus conſpectu cadaver occiſi ſanguinem effundit, ſi adſint alia indicia. ibid.

Officialis, Officium.

Officiali creditur in rebus ſpectantibus ad ejus officium. p. 159 c. 2
Officiales architecturæ in rebus ad ſuam artem ſpectantibus non poſſunt uti remedio læſionis. ibid.
Officiali injurioſam executionem facienti licet reſiſtere. ibid.
Officialis qui petit ſe reſtitui ad poſſeſſionem officii, debet oſtendere titulum. ibid.
Officialis non condemnatur niſi pro præſumptionibus multùm evidentibus p. 160. c. 1
Officialis deputatus ad unum banchum, non poteſt ſcribere in alio. ibid.
Officialis qui deponit pecunias penes Depoſitarium qui non eſt ſolvendo, tenetur tanquam illius fidejuſſor. ibid.
Officialis non tenetur ſolvere prædeceſſoris debitum. ibid.
Officium Judicis datur quando æquitas ſuggerit. ibid.
ad Officia publica non debent eligi ebrioſi. ib. c 1
Officiis duobus qui fungitur, utriuſque debet habere ſalarium. ibid.
Officium emptum filio ex pecuniis paternis, utrum ſit ei in legitimam imputandum. ibid.
Officium emptum à marito communicari non poteſt inter eum & uxorem. ibid.
Officia & bona Regiæ coronæ poteſt Rex promittere antequam vacent. p. 161. c 2
Officia conceſſa à Rege an exſpirent morte concedentis. ibid.
Officium coqui vel obſtetricis Reginæ habet dignitatem. ibid.
Officialium ſancti Officii privilegia remiſſivè. ibid.
Officiis ma oribus qui inſervierunt, non debent cogi inſervire minoribus. ibid.

Onus.

Onus reale tranſit in poſſeſſorem fundi. p. 160 c. 2
Oneris ſola impoſitio non efficit rem indiviſibilem. ibid. c. 1
Onus adjectum rei facit, ut res tranſeat cum illo. ibid. ubi multa de hac materia. ibid.
Onus reſtitutionis in teſtamentis non dicitur repetitum ab uno ſubſtituto in alterum. ibid.

Ordinarius.

Ordinarii nomine intelligitur Vicarius Generalis Archiepiſcopatus. p. 160. c. 2
Ordinarius per delegationem ſibi factam à ſuperiore efficitur delegatus. p. 161. c. 1
Ordinarius abſolvere non poteſt excommunicatum à delegato Summi Pontificis. ibid.
Ordinarius remanet ſuſpenſus conferendo beneficium reſervatum. ibid.
Ordinarius non ſolùm poterit non obedire, ſed amplius contra delegatum inordinatè procedentem procedere. ibid.

Ordo, Ordinare.

Ordo ſeſſionis dignitatis excellentiam indicat. p. 160. col. 1
Ordo verborum deſignat ordinem intellectus. ibid.
Ordo ſcripturæ attendi debet quando aliter ſpecialiter diſpoſitum non invenitur. ibid.
Ordo juris non ſervatus in judiciis reddit proceſſum & ſententiam nullam. ibid.
Ordinis ſacramentum non confirmato dari prohibet Concilium: procedit tamen de neceſſitate præcepti, non de neceſſitate Sacramenti. ibid.
Ordines quatuor minores ſunt Sacramentum verè. ibid.
Ordinis characterem minimè recipit non baptizatus. ibid.
Ordinatus interſtitiis temporum non ſervatis, an contrahat cenſuram. ibid. & ſeq.
Ordinibus ſacris inſignitus circunſtantiam Ordinis ſacri in delictis carnis aperire debet in confeſſione. p. 161. c. 2
Ordinis ſacri actum exercens in peccato mortali peccat mortaliter. ibid.
Ordines ſuſcipiens ligatus cenſurâ, non propriè irregularitatem, ſed ſuſpenſionem incurrit. ibid.
Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel Monachus factus gaudet fori privilegio. ibid.
Ordinari non poſſunt, nec ad Eccleſiaſtica beneficia promoveri illiterati. ibid.
Ordinandorum patria eſt inveſtiganda, & cur. ibid.
Ubi multa notatu digna. ibid. & ſeq.
Ordinis ſuſcepti probatio dicitur fieri ex literis ſigillatis. p. 162. c. 1

Originale.

Originale quis tenetur exhibere in redarguendo exemplum de falſo. p. 162. c. 2
Originali ſtabitur potius quàm exemplo. ibid.

Origo.

Origo ſeu initium eſt inſpiciendum. p. 162. c. 2
Originis propri e ratione forum quis ſortitur. ibid. ubi alia de domicilio originis. ibid.

P

Pactum.

Pacto quidquid poteſt acquiri, poteſt & præſcriptione p 162 c 2
Pactum de non petendo quid operetur. ibid.
Pacta conventa in contractu emphyteutica ſunt obſervanda ad unguem. ibid.
Pactum inducitur per ſolam præſentiam cum taciturnitate. p. 163. c. 1
Pactum quod ob retardatam ſortis ſolutionem fructus à creditore percipiantur ex re pignorata, eſt validum, & fructus cedunt lucro poſſeſſoris, ubi licitæ ſunt uſuræ. ibid.
Pactum de ſtando juramento partis, tam ſuper damno emergenti, quàm ſuper lucro ceſſante, & expenſis, an valeat? ibid.
Pactum cum aliquo factum, quando ad ejus hæredem tranſeat. ibid. col 1
Pactum de retrovendendo ex quibus arguatur, & probetur. ibid.
Pactum de retro, quo tempore præſcribatur. ibid.
Pactum de retro minuit valorem rei. ibid.
Pactum ſeu promiſſio de donando non continet donationem. ibid.
Pacto remitti non poteſt ingratitudo futura. ibid.

Pallium

Digitized by Google

Pallium

de Pallio plura remiſſivè. p.163.c. 1
Pallio ſemper & ubique utitur Papa in deſignationem plenitudinis poteſtatis Eccleſiaſticæ ib.c.2

Papa, Papatus.

Papa potuit à Conſtantino recipere temporalem adminiſtrationem Imperii Occidentalis p.163.c.2
Papa an habeat utrumque gladium, ſive poteſtatem, Regalem ac Sacerdotalem. ibid.
Papa nullum in terris ſuperiorem habet, præter Deum. ibid.
Papa promovendo inhabilem, cenſetur cum eo diſpenſare. ibid.col.2
Papa expedire poteſt omnia, etiam gravia, ſine Cardinalibus. ibid.
Papa non poteſt errare in eis quæ ſunt fidei. p. 164.col. 1
Papa non poteſt diſpenſare in Præceptis juris divini. ibid.
Papa non eſt abſolutè dominus rerum Eccleſiæ, ſed diſpenſator. ibid.
Papa & Imperator poſſunt ad libitum diſponere de his quæ ſunt Pontificii juris. ibid.
Papa ſolus poteſt Sanctos canonizare. ibid.
Papa non poteſt ſibi erigere ſucceſſorem in vita. ibid.
Papa ſolus poteſt irritare profeſſionem vitæ Regularis ibid.
Papa ſolus poteſt diſpenſare in quinque votis, quæ declarantur ibid.
Papa poteſt diſpenſare in voto ſolenni per profeſſionem emiſſo ex juſta & gravi cauſa p.164.c.1
Papa diſpenſare poteſt ut promoti ad ſacros Ordines matrimonia contrahant. ibid.
Papa ſolus poteſt defunctorum voluntates commutare. ibid.
Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, per talem ſignaturam voluit totum negotium ad ſe evocare, & inferiorum manus ligare. ibid.
Papa ſolus beneficia reſervata conferre poteſt. p.164 col. 2
Papæ ſententia habet vim legis. ibid.
Papæ aliquid aſſerenti credendum eſt, ut declaratur. ibid.
Papa appellationes ad ſe interpoſitas omiſſo medio ſolet admittere. ibid.
Papa habet pleniſſimam poteſtatem & diſpoſitionem in beneficialibus. ibid.
Papa non poteſt ſine cauſa beneficiatum ſuo beneficio privare p. 165.c.1
Papa in beneficialibus non poteſt procedere parte non citata. ibid.
Papæ collatio vim habet reſervationis & decreti annullativi. ibid.col.1.
Papatus dicitur beneficium. ibid.

Parochus, Parochialis.

Parochus poteſt audire confeſſiones ſuorum ſubditorum in aliena parochia & diœceſi.p.165.c.1
Parochus poſt dimiſſum beneficium non remanet approbatus ad audiendas confeſſiones, etiam Jubilæi tempore. ibid.
Parochus qui carnaliter cognovit pœnitentem, non tenetur hanc circunſtantiam in confeſſione explicare. ibid.
Parochus dum audit confeſſiones, ſi ſit ſæcularis, ſuperpelliceum & ſtolam deferre tenetur, niſi fuerit Religioſus Societatis Jeſu. ibid.
Parochi non præcedunt Canonicos etiam Collegiatæ Eccleſiæ. ibid.
Parochialis Eccleſiæ collatio facta ſine examine per concurſum eſt nulla. ibid. & ſeq.

Paſcua.

Paſcua quomodo probentur, & quo tempore præſcribantur. p. 165. c.2.
Paſcendi jus in alieno agro quo tempore præſcribatur. ibid.
Paſcuorum uſum impedientibus unus ſolus poteſt reſiſtere, licèt alii conſentiant, quod terræ aſſignatæ ad paſcua occupentur. ibid.
Paſcua quando poſſint prohiberi ab una univerſitate adversùs aliam. ibid. c.2
Paſcua quis poteſt prohibere terræ vacuæ propè domum ſuam. ibid.

Pater.

Paterna pietas optimum conſilium capit pro filio. p 195. c.2
Patris ſævitia facit ut filius extra domum alimenta petere poſſit. ibid. & ſeq.
Patris & filii quæſtiones congruentiùs domi inter eos decidi debent. p.168.c.1
Pater quando poſſit alienare bona adventitia filii. ibid.
Pater non eſt adminiſtrator legitimus filiorum in cauſis criminalibus. ibid.
Pater ſine decreto Judicis non poteſt facere diviſionem. ibid.
Pater in bonis filiorum, in quibus habet uſumfructum, eſt legitimus adminiſtrator, & procurator in re propria. ibid.
Pater non poteſt filium compellere, ut ei ſerviat ibid.
Pater pro injuria facta filio agere poteſt nomine proprio. ibid.
Pater tenetur filium maritare, & illi dotem præſtare, ſecundùm qualitatem, & facultates ipſius.ibid
Pater tranſiens ad ſecundas nuptias privatur legato ſibi ab uxore relicto, & applicatur filiis, niſi tacitè vel expreſsè conſenſerint iſti matrimonio. ibid.
Pater pauper ſi contraxit debita pro filiorum alimonia, non datur creditoribus actio contra filios. ibid.
Pater non poteſt diſponere pluſquam de tertia parte ſuorum bonorum. ibid.
Pater non tenetur pro filio, & ideò ſi filius fuerit condemnatus pro aliquo delicto, non tenebitur pater ſolvere hujuſmodi condemnationem. p.169 col 2
Pater diſponens tantùm de tertia, videtur filium inſtituiſſe in reliquis duabus. ibid.col.1

Patrimonium.

patrimonium Clerici gaudet privilegio Eccleſiæ. p.166. col. 2
patrimonii bona ad quorum titulum quis fuit Ordinatus, alienari non poſſunt ſine licentia Ordinarii pro ſolutione debiti. ibid.

Patronus.

patronus debet præſentare Clericum in ſacerdotali Ordine cõſtitutũ, dum ab inſtituente Capellaniam fuit appoſita obligatio Miſſarum. p.166.c.1
patronus ſæcularis poteſt variare, & præſentare pluries. ibid.
patronus Eccleſiaſticus præſentans indignum privatur ipſo jure pro alia vice, poteſtate præſentandi. ibid.
præſentatio pendente appellatione dicitur attenta. p.167. col.1
præſentatio patroni excommunicati non admittitur. ibid.
præſentatus vel electus à poſſeſſore præfertur proviſo à proprietario. ibid.

Pauper, Paupertas.

pauper quis dicatur. p. 167. c.1

Digitized by Google

Pauper dicitur qui renuntiavit bonis, ut admittatur ad Collegium pauperum. ibid.
Paupertas in dubio præſumitur. ibid.
Paupertas quomodo probetur. ibid.
Paupertas quibus caſibus excuſet. ibid.
Pauperibus conſanguineis potiùs eſt ſuccurendum quam extraneis. p. 167. c. 2
Paupertatis privilegia, remiſſivè. ibid.

Pecunia.

Pecunia numeratur inter immobilia, vel mobilia pretioſa, etiam deſtinata ad emptionem prædii. p. 167. c. 1
Pecunia cenſetur de his quæ uſu conſumuntur, & in ea uſusfructus non poteſt ſeparari à dominio & proprietate. ibid.
Pecunia affectionem non recipit. ibid.
Pecunia non eſt apta ad germinandum, & non eſt merx, ſed æſtimatio rerum. ibid.
Pecuniam retinere ſatius eſt, quam ſolutam repetere. ibid.
Pecunia Judices facilè corrumpit. ibid.

Pœna.

Pœna præſupponit culpam. p. 168. c. 1
Pœna non irrogatur, niſi expreſsè jure caveatur. ibid.
Pœnis altervativè appoſitis non datur optio reo, nec debitori, ſed Judici. ibid.
Pœna impoſita contrahenti matrimonium non habet locum in contrahente ſponſalia. ibid.
Pœna poteſt duplicari ubi dantur plures actus ibid.
Pœna uno caſu appoſita non extenditur ad alium, etiam omninò ſimilem. p. 168. c. 1
Pœna commiſſi non incurritur quando dubium vertitur, an contractus cenſuarius ſit, vel emphyteuticus. ibid.
Pœna conventionalis exigi poteſt, etiamſi nihil interſit. ibid.
Pœna commutata non cenſetur expetita. ibid.
Pœna impoſita maſculis an comprehendat fœminas. ibid.
Pœna comminatoria ſubſiſtit de jure, & parti applicatam Judex remittere poteſt. ibid.
Pœna impoſita præſcribitur anno, ſi ſit comminatoria. ibid.
Pœnalis conſtitutio regulariter reſtringitur. ibid.
Pœna morte extinguitur. ibid.
Pœna per legem, vel jus commune impoſita delinquenti, locum habet in mandante ſimitur. p. 168 col. 1. & 2
Pœna talionis an ſit in uſu. ibid.

Pœniten ia, Pœnitentiarius.

Pœnitentiæ ſacramentum dicitur ſecunda tabula poſt naufragium. p. 168. c. 2
Pœnitentia in delictis conſummatis non prodeſt. ibid.
Pœnitens tenebitur pœnitentiam tolerabilem, & humanæ fragilitati accommodatam acceptare & acceptatam adimplere, niſi adſit rationabilis cauſa non acceptandi. ibid.
Pœnitentiarii ſummi poteſtas, remiſſivè. ibid.

Penſio, penſionarius.

Penſio eſt beneficium Eccleſiaſticum, & beneficii nomine intelligitur, ſi detur in titulum beneficii, ſecus ſi in ſtipendium. p. 169. c. 1
Penſio eſt ſervitus. ibid.
Penſio non poteſt reſervari in beneficio, niſi accedente Papæ authoritate. ibid.
Penſio quandoque ponitur ſuper diſtributionibus quotidianis, licèt ſecus regulariter. p. 169. c. 2
Penſio impoſita ſuper Canonicatu, dum Canonicus fuit ſuſpenſus, an debeat ſolvi per Capitulū. ib.
Penſio ſolvi debet per Capitulum penſionario, abſente Canonico debitore penſionis. ibid.
Penſio ut exequatur debent præſentari literæ originales executori, & incipere per monitorium cum juſtificativa clauſula. p. 170. c. 1
de Penſionis ſolutione & modo circa eam procedendi, remiſſivè. ibid.
in Penſionis literis eſt facienda mentio de prima jam impoſita. ibid.
Penſio appoſita cum clauſula, *dummodo remaneant centum Rectori*, an ſit nulla, ſi non remaneant. ibid.
Penſionarius tenetur contribuere in collectis & ſubſidio charitativo. ibid.
Penſio ſolvi debet literis nondum expeditis, ubi quis ſe obligavit. ibid. & ſeq.
Penſionarius habet regreſſum contra non ſolventem, ut dimittat beneficium. p. 170. c. 2
Penſio reviviſcere non poteſt poſt regreſſum ad beneficium, quia per aſſecutionem tituli penſio extinguitur. ibid.
Penſionarius incedens in habitu & tonſura gaudet fori privilegio, quando penſio datur in titulum. p. 171. c. 1
Penſio non poteſt remitti, ſeu vendi ſine ſuperioris authoritate. ibid.
Penſionarius æquiparatur fructuario. ibid.
Penſio æquiparatur contractibus profanis. ibid.
Penſio Eccleſiaſtica poteſt aſſignari puero & minori ſeptennio. ibid.
Penſionis perceptio probat poſſeſſionem, & acquiritur ex unico actu. ibid.
Penſio ſuper beneficio poteſt aſſignari laïco. ibid.
Penſio Eccleſiaſtica non poteſt illegitimo conferri. p. 171. c. 1
Penſionem qui petit, debet probare vitam penſionarii. ibid.
Penſionarii tenentur dicere qualibet die parvum officium Beatæ Mariæ Virginis. ibid.
Penſionem qui ſolvit, videtur habere mandatum. p. 171. c. 2
Penſio ut imponatur, requiritur ſpeciale mandatum. ibid.
Penſionem tenetur ſolvere beneficium poſſidens, etiamſi litiget ſuper eo. ibid.
Penſionario non poteſt præjudicare Titularis in conductionibus anticipatis. ibid.
Penſionarius agit hypothecaria contra fructuum perceptorem. ibid.
Penſionis Eccleſiaſticæ debitor non gaudet beneficio *cap. Odoardus*. p. 171 c. 2
Penſionem impoſitam ſuper fructibus beneficii quis tenetur ſolvere. ibid.
Penſiones non poſſunt habere exteri. ibid.
Penſionario ſpoliato datur remedium poſſeſſionis reintegrandæ, quando petit ab eo penſionem qui illam ei ſolvere conſueverat. p. 172. c. 1
Penſionarius ſpoliatus poſſeſſione percipiendi penſionem, tenetur de titulo ſuo docere. ibid.
Penſionis nullitas non obſtat, ut penſionarius non ſit manutenendus. ibid.
Penſio ſubit vicem alimentorum. p. 172. c. 1
Penſionarius poteſt agere contra Tertium pro penſione ſolvenda. ibid.
Penſio niſi ſolvatur, non poteſt Titularis facere conductionem, nec fructus ſuos, quemadmodum colonus & emphyteuta. ibid.
Penſioni qui per procuratorem conſenſit, illam non ſolvendo, an incurrat aliquam pœnam privationis, vel excommunicationis? ibid.
Penſio eſt privilegiata, & præfertur aliis obligationibus. ibid.

Pen

Digitized by Google

Penſioni videtur conſentire qui acceptat beneficium reſignatum. p.172.c 2
Penſio Eccleſiaſtica an poſſit transferri, data pecunia ab eo qui habet clauſulam transferendi, & an incurratur ſimonia, & interveniat confidentia. ibid.
Penſio antiqua extinguitur per tranſlationem. ibid.
Penſionis tranſlatio non valet, niſi literis exhibitis coram executore, vel proceſſu fulminato. ibid.
Penſionis tranſlatio debet intimari intra tres menſes. ibid.
Penſionis tranſlatio non eſt res ſpiritualis, ſed ſpiritualibus annexa. ibid.
Et quomodo fieri debeat. ibid.
Penſione tranſlata fructus pertinent ad tranſlatarium. ibid.
Penſio an poſſit transferri per milites Lauretanos? Et quid de aliis militibus. ibid.
Penſio non poteſt imponi in beneficio juriſpatronatus ſine conſenſu Patroni p. 173. c 1
Penſio vacat per promotionem ad Epiſcopatum, niſi fuerit conceſſa retentio. ibid.
Penſionarius non indiget juſtificatione contra conſentientem penſioni. ibid.
Penſioni ſuper beneficio reſervatæ quis poteſt per alium conſentire, & acceptare, interveniente tamen ſpeciali mandato. ibid.
Penſio eſt onus reale, & ſequitur poſſeſſorem beneficii, ſuper quo fuit reſervata, ibid. & ſeq.
Penſionarius non admittitur ad agendum contra ſucceſſorem in beneficio, niſi factis diligentiis contra prædeceſſorem. p.173. c.2
Penſio debet ſolvi juxta valorem monetæ tempore ſolutionis. ibid.
Penſio cùm ſit ſolvenda ex fructibus beneficii, & ſuper illis ſit aſſignata, an debeat ſolvi in loco ipſius beneficii. ibid.
Penſio eſt dividenda pro rata temporis penſionario mortuo. ibid.
Penſionum ſolutiones ad evitandas fraudes & colluſiones, probari non poſſunt niſi per inſtrumentum publicum à notario confectum cum teſtibus. p. 174. c. 1
Penſionis ſolutio probat poſſeſſionem. ibid.
Penſionis ſolutione à triennio, tribus ſolutionibus differentibus, præſumitur quis ſolviſſe cæteris, præteritis annis. ibid.
Penſio debet eſſe uniformis in titulo præſumpto; nam difformes penſiones dicuntur extraordinariæ. ibid.
Penſionis pro ſolutione eſt obligata qualibet pars fundi. ibid.
Penſiones domorum ante exactionem à debitoribus dicuntur eſſe fructus, non ſic poſt. ibid.
Penſionum ſolutiones quomodo probentur. ibid.

Permutatio.

Permutata res aſſumit naturam ejus cum qua fuit permutata. p 174.c.1
ex Permutatione non oritur actio ante traditionem vel implementum. ibid.
Permutationes beneficiorum poſſunt fieri coram Ordinatio in omnibus menſibus. ibid.
Permutatione non ſortita effectum licet propria authoritate ad ſuum redire beneficium. ibid.

Peſtis.

Peſtis eſt bellum Dei. p. 174. c. 2
Peſtis tempore poſſunt bona infeſta peſte comburi, nec dominus poteſt petere pretium. ibid.

Petitio.

Petitio loco libelli aſſumi poteſt. p. 174.c 2
Petitio in ſupplicatione attendi debet. ibid.
Petitioni excuſatæ non defertur. ibid.
Petitio hæreditatis præſcribitur cum titulo ſpatio decem annorum. ibid.

Pluralitas.

Pluralitas actuum in dubio non eſt præſumenda. p.174.c.2
Pluralitas quando reſolvatur in ſingularitatem. p 175.c.1
Pluralitas reſolvitur in ſingularitates ſuas, & unà tantùm dignitas intelligitur reſervata in Cathedralibus & Collegiatis Eccleſiis. ibid.

Poſſeſſio, Poſſeſſor.

Poſſeſſio immemorialis quomodo probetur. p. 175. col. 1
Poſſeſſionis unicus actus inducit quaſi poſſeſſionem jurium incorporalium. ibid.
Poſſeſſio incorporalibus requirit ſcientiam & patientiam adverſarii. ibid. c. 2
Poſſeſſoria remedia ſunt periculoſa in conſcientia. p 175. col. 2
Poſſeſſorium remedium in interdictis *uti poſſidetis*, competit adverſus colonos qui nolunt ſolvere penſionem. ibid.
Poſſeſſio libera & expedita quæ dicatur. ibid.
in Poſſeſſione clandeſtina poteſt quis expelli propria authoritate & incontinenti. ibid.
Poſſeſſio quibus modis acquiratur. ibid. col. 2
Poſſeſſio quo pacto probetur. ibid.
Poſſeſſio probatur eo ipſo quod quis fecit ſeminari terram. ibid.
Poſſeſſio probatur ex perceptione fructuum. p. 176. col. 1
Poſſeſſori eſt facienda fructuum ſolutio. ibid.
Poſſeſſio relevat poſſidentem ab onere probandi. ibid.
Poſſidere quis præſumitur uti dominus. ibid.
Poſſeſſor olim, & hodie poſſeſſor præſumitur. p. 176 col 1
Poſſeſſione probata præſumitur poſſeſſor percepiſſe fructus. ibid.
Poſſeſſio malæ fidei probatur per conjecturas & præſumptiones, & per unicum teſtem. ibid.
Poſſeſſio amittitur per oblivionem, & per tempus decennii, etiam in beneficialibus. ibid.
Poſſeſſio pacifica dicitur illa in qua non movetur controverſia judicialis, vel extra judicialis ſuper beneficio. ibid.
Poſſeſſor juſtus præferri debet injuſto. ibid.
Poſſeſſio antiqua facit præſumi juniorem injuſtam. ibid.
Poſſeſſionis turbatæ plures modi, remiſſivè. ibid.
Poſſeſſio inſtrumentalis dicitur vera poſſeſſio, alio non exiſtente in poſſeſſione. ibid.
Poſſeſſio transfertur per reſervationem uſusfructus. ibid.
Poſſeſſio per clauſulam Conſtituti, an ſit vera, & quæ requiratur ut per eam transferatur. ib. & ſeq.
Poſſeſſionem qui petit alicujus rei quam habet, non videtur fateri ſe poſſeſſionem non habere. p. 176. col. 2
Poſſeſſor an poſſit opponere de utili dominio. ibid.
Poſſeſſio probatur contra conductorem per inſtrumentum locationis. ibid.
Poſſeſſio penes duos inſolidum eſſe non poteſt. ibid.
Poſſeſſionis ſuæ uſu regulariter nemo privandus eſt ſine citatione. ibid.
Poſſeſſor licèt injuſtus citandus eſt. ibid.
Poſſeſſio anteceſſoris in beneficialibus non continuatur in ſucceſſorem. p. 177. c. 1
Poſſeſſor beneficii non poteſt ab eo expelli, donec

ſint tres ſententiæ conformes, vel una quæ fecerit tranſitum in rem judicatam. ibid.
Poſſeſſor beneficii etiam pro præteritis penſionibus convenitur. ibid.
Poſſeſſione ſtante, etiam ſine titulo, præſcriptio procedit. ibid.
Poſſeſſio unius rei an extendatur ad aliam rem. ib.
Poſſeſſio non quæritur ex actibus merè voluntariis. ibid.
Poſſeſſores fundorum patrimonialium habent utile & directum dominium. p. 177. c. 2
Poſſeſſor prædii poteſt conveniri pro præteritis penſionibus. ibid.
Poſſeſſor fundi eſt conveniendus pro onere reali. ib.

Præbenda.

Præbendarum nomine non comprehenduntur dimidiæ præbendæ. p. 177. c. 1
Præbendarum unio & ſuppreſſio fieri poteſt per Epiſcopum conſenſu Capituli. ibid.
Præbendarum proviſio ad Epiſcopum & Capitulum ſimul pertinet. ibid.
Præbendæ Lecturæ providentur ſemper per Epiſcopos & Capitula. ibid.

Prædicatio.

Prædicatio non eſt actus Ordini ſacro deputatus, nec Officium divinum. p. 178. c. 1
Prædicatio eſt officium Doctoris. ibid.

Prædium.

Si ex prædio emphyteutico ducatur aqua ad allodiale à domino, utriuſque finita emphyteuſi, redit aqua ad emphyteuticum. p. 178. c. 1
Prædium habens onus Miſſarum non poteſt dividi. ibid.
Prædium urbanum ſunt naves. ibid.

Prælatus.

Prælatus reputatur tanquam ſponſus Eccleſiæ. p. 178. c. 1.
Prælati & adminiſtratores bonorum Eccleſiæ ſunt loco tutorum. ibid.
Prælatus propriè dicitur eſſe de Capitulo, vel Conventu. ibid.
Prælatus viſitans, tanquam ſuſpectus recuſari poteſt, ſi modum exceſſerit in viſitando. ibid.
Prælatus per reſignationem admiſſam jus omne perdit. ibid.
Prælati Regulares benè poſſunt benedicere Eccleſiaſtica ornamenta. ibid.
Prælatus, ſive quicunque ſuperior poteſt dicere teſtimonium in cauſa ſuæ Communitatis. ibid.
Prælatus teſtimonium ferre non poteſt pro Eccleſia ſua in his quæ ſuum commodum concernunt. ib.
Prælatus in acquirẽdis poteſt præjudicare Eccleſiæ, ſeu Monaſterio: ſecus eſt in acquiſitis. p. 178. c. 2
Prælati an de bonis, de quibus teſtari non poſſunt, donare poſſint inter vivos? Et quid de majoratibus ab eis inſtitutis. ibid.
Prælatus excuſabitur à ſimonia, ſi beneficium conferat famulo propter obſequium exhibitum, dummodò ſit ſoluta merces pecuniaria. ibid.
Prælati omnes & beneficiati Eccleſiaſtici ad quid teneantur. ibid.
Prælati an poſſint bona Eccleſiæ cognatis ſuis in emphyteuſim concedere. ibid.

Præſcribere, Præſcriptio.

Præſcriptio in dubio non præſumitur, niſi probetur. p. 179. c. 1
Præſcriptionis exceptio in jure reputatur rigoroſa, & impium præſidium. ibid.
Præſcriptio habet vim pacti & contractus. ibid.
Præſcriptum tantum cenſetur, quantum poſſeſſum. ibid.
Præſcriptionem non poteſt inchoare hæres, ubi defunctus mala fide poſſidebat. ibid.
Præſcriptio in annuis præſtationibus, vel quibus fit ſolutio ſingulis diebus, quo tempore fiat. ibid
Præſcriptio debet eſſe continuata, & non interrupta. p. 179. c. 1
Præſcriptio non interrumpitur per ſolam petitionem extrajudicialem. ibid.
Præſcriptio etiam longiſſimi temporis interrumpitur per citationem poſſidenti factam. ibid.
Præſcriptio contra privatum ſufficit temporis Ordinarii, quod aliàs contra Eccleſiam non ſufficeret. ibid. & ſeq.
Præſcriptionis in materia abſens vel præſens quando quis dicatur. p. 179. c. 2
Præſcriptio 10. vel 20. annorum communis eſt Clericis & laïcis. ibid.
Præſcriptio centenaria requiritur contra Eccleſiam Romanam, contra civitates, Reſpublicas, & Regna. ibid.
Præſcriptio non currit impedito agere. ibid.
Præſcriptio non currit contra pupillum. ibid.
Præſcribi poteſt jus piſcandi. ibid.
Præſcribi non poteſt jus percipiendi gabellas. ibid.
Præſcribi non poſſunt bona Regiæ Coronæ, quæ ſunt in patrimonio Regni. ibid.
Præſcribi non poſſunt ea, quæ conſiſtunt in mera voluntate. ibid. & ſeq.
Præſcriptio immemorialis obtinet vim privilegii. p. 180. c. 1
Præſcriptio 40 annorum cum titulo æquiparatur immemoriali. ibid.
Præſcriptio immemorialis non admittitur cum mala fide. ibid.
Præſcriptio immemorialis quomodo probetur. ibid

Præſumptio.

Præſumptio cedit veritati. p. 180. c. 1
Præſumptio una tollit aliam. ibid.
Præſumptio eſt liquidiſſima probatio. ibid.
Præſumptio juris eſt patens probatio. ibid. & ſeq.
Præſumptio eſt contra illum qui habet malam fidem. p. 180. c. 2
Præſumptio eſt contra illum qui per multum tempus diſtulit movere judicium. ibid.

Pretium.

Pretium ſuccedit loco rei. p. 180. c. 2
Pretium juſtum rei conſideratur ſecundùm conſuetudinem regionis. ibid.
Pretium juſtum eſt quod in foro invenitur. ibid.
Pretium juſtum fit ex reditu 20. annorum. ibid.

Princeps.

Principis mores imitantur ſubditi. p. 181. c. 1
Principum virtus propria eſt liberalitas. ibid.
Principi non poteſt dici, cur ita facis? ibid.
Princeps non poteſt uti abſoluta poteſtate, quæ jure divino aut humano non regulatur, nec juſtis legibus ſubjicitur. ibid.
Principes, Duces & Marchiones, qui non recognoſcunt ſuperiorem, poſſunt in ſuis provinciis & civitatibus, quæ Rex in ſuo Regno. ibid.
Principis intereſt ne eligatur Prælatus ſibi ſuſpectus, qui ſecreta Regni revelet. ibid.
Principis coquus an ſit Nobilis? vide Tiraquellus. ibid.
Principis ſuprema poteſtas non poteſt præſcribi. ibid. & ſeq.
Princeps Regiæ Coronæ res alienare non poteſt. p. 181. c. 2
Principis, & Pontificis aſſertioni creditur. ibid.
Principis ſupremi jubentis rem injuſtam, mandatum exequendum non eſt. ibid.
In Principe & Papa juſta cauſa præſumitur. ibid.
Princeps non poteſt diſpenſare contra leges ſuas,

nec

Digitized by Google

nec eas abſque ratione & juſtâ cauſâ derogare, ſeu relaxare. ibid.
Principis declaratio abſque partis citatione non valet. ibid.
Principis ſcientia quoad ea quæ reſpiciunt adminiſtrationem procuratorum illi nocet. ibid.
Princeps, aut lex civilis non poſſunt tollere, nec ſupplere defectum naturalem. ibid.
Princeps poteſt ſine cauſa ſubditis auferre Officia ſecularia. ibid.
Princeps ſecularis poteſt præjudicare Eccleſiæ in acquirendis. ibid.
Princeps ſolus poteſt remittere pœnam delictorum, & veniam concedere. p.182 c.1
Princeps tenetur ob ſervitia ſibi impenſa collata à ſubditis, & non remunerata, ſatisfacere ſucceſſoribus. ibid.
Princeps poteſt uti Bonis ſubditorum in bonum Reipublicæ. ibid.
Princeps poteſt cogere ſubditos ut ſibi mutuent pecunias pro defenſione patriæ. ibid.
Principis imperium ampliatur magis adjectione hominum quàm pecuniarum. ibid. & ſeq.
Princeps ſupremus cauſam motam cum inferiore ad ſe evocare poteſt. p. 182. c. 2
Princeps tenetur ſtare promiſſis. ibid.
princeps ex ſuo pacto manet obligatus. ibid.
Princeps agnato non poteſt nocere, cui jus eſt quæſitum. ibid
Princeps non poteſt ſine cauſæ cognitione aliquem jure ſuo privare. p. 183. c 1
Princeps in dubio non cenſetur quæſito juri præjudicare. ibid.
Principis reſcripta & decreta in ſupremo tribunali, præcedente cauſæ cognitione, ſunt leges. ibid.

Prior.

Prior Eccleſiæ Collegiatæ habet juriſdictionem contentioſam & curam animarum, & tenetur reſidere, etiamſi cura juriſdictionalis ſit, & fori exterioris. p.183. c.1
Prior ac Capitulum habent collationem præbendarum, & dignitatum: Priórque habet unam vocem & Capitulum vel major ejus pars aliam; & ſi diſcordent, neutra valet collatio. ibid. & ſeq.

Privilegium, & Privilegiatus.

Privilegium perſonale eſt quod nominat perſonam ſuo nomine. p. 183. c.2
Privilegium conceſſum bonis alicujus, an extendatur ad bona poſteà acquiſita. ibid.
Privilegium conceſſum uxori extenditur ad maritum. ibid. c. 2
Privilegium ubi quis admittit, intelligitur in his quæ ſunt ſibi utilia. ibid.
Privilegium acquiſitum per fraudem, nihil prodeſt acquirenti. p. 184 c.1
Privilegium Collegii, vel matriculæ per quinquennium perditur. ibid.
Privilegio abutens, illius favore & commodo indignus eſt. ibid.
Privilegium immunitatis conceſſum à Principe, poteſt ſuperveniente cauſa modificari, vel revocari. ibid.
Privilegia clauſa in corpore juris, jus commune reputantur, & non cenſentur revocata. ibid.
Privilegium amittitur per actum eidem contrarium. p. 184. c.1
Privilegium mutatur mutatione perſonæ. ibid.
Privilegium conceſſum perſonæ ſine temporis præfinitione, non durat, niſi in vita illius cui fuit conceſſum. ibid.
Privilegia conceſſa minoribus, cenſentur etiam conceſſa illis qui reguntur per curatores. ibid.
Privilegium amittitur per delictum. ibid.
Privilegium conceſſum intelligitur in his quæ aderant tempore privilegii conceſſi. ibid.
Privilegium conceſſum à Principe ſine præjudicio Tertii intelligitur. ibid.
Privilegium interpretatur à longi temporis conſuetudine. ibid.
Privilegia immunitatis odioſa quando vergunt in detrimentum Reipublicæ, ſunt reſtringenda. ibid. & ſeq.
Privilegio fori an gaudeat Clericus in minoribus. p. 184. c.2
Privilegio fori ſibi à lege vel Principe conceſſo poteſt quilibet renuntiare. ibid.
Privilegia non confirmata per Reges ſucceſſores, vim non habent. ibid.
Privilegii publici amiſſionem non inducit uſus contrarius privatorũ quoad tẽpus futurũ. ib. & ſ.
Privilegium conceſſum à Principe venditori, cenſetur etiam conceſſum emptori. p. 185. c.1
Privilegium ſubdito conceſſum poteſt ſine cauſa Princeps revocare. ibid.
Privilegia in remunerationem conceſſa laïcis patronis, ſcilicet ob fundationem, dotationem, aut constructionem Eccleſiarum, tranſeunt in contractum, & irrevocabilia ſunt. ibid.
Privilegiati ſub lege generali non comprehenduntur p. 185. c.2
Privilegiatis duobus concurrentibus, actor ſequitur forum rei. ibid.
Privilegia multa conceſſa in favorem redemptionis captivorum, remiſſivè. ibid.

Probare. Probatio.

Probationes ſunt arbitrariæ, & Judex poteſt non adhibere fidem teſtibus. p. 185. c.2
Probari poſſunt quæ conſiſtunt in animo per juramentum. ibid.
Probatio in cauſis criminalibus debet eſſe apertiſſima & luce meridiana clarior. ibid.
Probationum termini & dilationes non debent reſtringi, ſed ampliari quantum fieri poteſt, ne veritas lateat. ibid.
Probatio mixta requiritur in caſibus probationum per ſcripturas publicas. ibid.
Probatio per viſum oculorum certior eſt quàm quælibet alia. ibid.
Probatio poteſt fieri per indicia & conjecturas, quando factum eſt contra prohibitionem legis. p.186. c.1
Probatio generis & parentelæ quo pacto facienda ſit. ibid.

Procuratio; Procuratus

Procuratio ſi deficiat, nemo auditur in judicio alieno nomine. p. 186. c.1
Procuratio non extenditur ad alios caſus ultra expreſſos. ibid. c.1
procuratio intelligitur cum ſpeciali mandato, ſi habet clauſulam *de rato*. ibid.
Procuratoris conſtitutione id actis præſumitur conſtituens citatus. ibid.
Procurator nõ ſolvit ex propria crumena. p.186. c.2
per Procuratores noſtros id facere poſſumus, quod per noſmetipſos. ibid.
Procurator adminiſtrans bona aliena, tenetur reddere rationem. ibid.
Procurator non obligatur, ſed dominus. p.186. c. 2
Procurator in rem ſuam non eſt propriè procurator, quia adminiſtrat propria negotia. ibid.
Procuratorium mandatum debet oſtendi, nec ſufficit quod Notarius dicat ſe vidiſſe & legiſſe. ibid.
Procuratorium mandatum non præſumitur, ſi non oſtendatur. p.187. c.1

Digitized by Google

Procurator videtur revocatus,ſi factus ſit ribaldus. ibid.
Procurator revocatur ceſſione. ibid.
Procuratoris revocatio debet intimari parti, vel Judici. p.187.c.1
Procurator non poteſt ſubſtituere,niſi habeat ſpeciale mandatum. ibid.
Procurator conſtitutus cum plena & libera adminiſtratione, quid facere poſſit. ibid.
Procuratorium mandatum habens clauſulam *prout benè viſum fuerit*, quid importet. ibid.
Procurator debet eſſe certus & nominatus, & qui acceptet mandatum. p.187.c.2
Procurator qui acceptavit mandatum,& non fecit diligenter,ad intereſſe tenetur. ibid.
Procurator ad exigendum non poteſt remittere debitum. ibid.
procurator ad vendendum non taxato pretio, an poſſit per ſubſtitutum vendere. ibid.
Procurator ratione contractus quem fecit, poteſt conveniri. ibid.
Procurator ad emendum cenſetur emere conſtituentis nomine. p.187.c.2
procurator qui eſt dominus litis, tenetur deponere. ibid.
Procurator debet habere mandatũ ſpeciale ad acceptandũ collationẽ & poſſeſſionẽ beneficii. ib.
Procurator non admittitur in criminalibus cauſis. p. 188. c. 1
per Procuratorem falſum geſta domino præſente, eidem domino præjudicant. ibid.
Et poſſunt per dominum rata haberi,ſi anteà pars non oppoſuit de falſitate mandati. ibid.
Procurator quando teneatur ſolvere. ibid.
Procuratores plures cõſtituti ſimpliciter,non poſſunt procedere,niſi omnes collectim. p.188. c.2
Procurator conſtitutus in qualibet materia cum juramento de non revocando,poteſt nõ obſtante juramento revocari. ibid.
Procurator ad recipiendum non poteſt agere in judicio. ibid.
Procurator poteſt ſe obligare ad ea quæ de conſuetudine poni ſolent in contractibus. ibid
Procurator qui acceptavit pecuniam ad emendum mandantis nomine, & emit nomine proprio, committit furtum. ibid.
Procurator ſpecialis,licèt ignoret mandatum, valent tamen geſta ab eo. ibid.
Procuratoribus conſtitutis diverſis temporibus,an priores cenſeantur revocati per conſtitutionem Poſteriorum ibid.

Proditor.

Proditor quis dicatur. p. 188. c.1
De crimine proditionis ſolus Præſes cauſarum criminalium cognoſcit. ibid.

Promiſſio, Promittens.

Promiſſio facta per verba generalia & curialia non inducit obligationem. p. 188. c. 2
Promiſſio de facto alieno regulariter non valet. ibi
Promittens pro alio,videtur promittere tanquam fidejuſſor. ibid.
Promittens ſe facturum & curaturum,conſtituitur in mora abſque interpellatione. ibid.

Proprietas.

Proprietatis,ſeu prædii pars dicitur, quod perpetuo in eo ſervit,& non poteſt auferri. p.188.c.2

Prorogatio.

Prorogatio intelligitur fieri cum omnibus ſuis qualitatibus. p.189 c.1.
Prorogatio actuum non conſiſtit. ibid.
Prorogatio non datur in his quæ ſunt Principi reſervata. ibid.

Proteſtatio.

Proteſtatio conſervat jus proteſtanti, ne pereat. p.189.c.1
Proteſtatio contra jus non relevat proteſtantem. ibid.
Proteſtatio poſt factum non prodeſt, & contraria facto non ſuffragatur. ibid.
Proteſtatio & reclamatio non valet,niſi fiat notificatio & intimatio parti. p. 189.c.2
Proteſtatio clandeſtina & abſque partis citatione juvat,maximè ſi fiat ex cauſa juſta. ibid.
Proteſtatio præcedens tollit conſenſum. ibid.

Protonotarii Apoſtolici.

Protonotarii extraordinarii fruuntur eiſdem privilegiis, quibus ſeptem ordinarii. p. 189. 2
De origine Notariorum & Protonotariorum. ibid.
Protonotariorum beneficia, etiam non participantium,ſunt reſervata. ibid.

Q

Qualitas.

Qualitas odioſa poſita in una parte,con cenſetur repetita in alia. p. 189. c. 2
Qualitas perſonæ inducit præſumptionem fraudis ibid.
Qualitas certo tempore requiſita non ſufficit quod ſuperveniat. p.189. c.2
Qualitas in una ratione videtur in alia repetita. ibid.
Qualitas ab ſtatuto requiſita priùs debet probari. ibid.
Qualitas verbũ reſpiciens,determinat uniformiter omnia quæ ab eodem verbo reguntur. p.190.c. 1
Qualitas mutatur per mutationem perſonæ. ibid.
Qualitas adjuncta per modum adjectionis, non qualificat diſpoſitionem. ibid.
Qualitas non poteſt ſeparari ab ipſa diſpoſitione. ibid.
Qualitas reſpiciens plura determinabilia, debet omnia æqualiter determinare. ibid.
Qualitas naturalis potiùs attenditur quàm accidentalis. ibid.
Qualitas quando in lege requiritur pro forma,ſemper illa debet adeſſe priùs, ut legis diſpoſitio locum habere poſſit. ibid.
Qualitas à lege requiſita, ubi ceſſat etiam *in caſu* particulari,ceſſat quoque legis diſpoſitio. ibid.
Qualitas verborum eſt mentis teſtimonium. ibid.
Qualitatem rei ſuæ quilibet præſumitur ſcire & valorem bonorum ſuorum. ibid.
Qualitates plures quando ſimul debent concurrere,non ſufficit unam adeſſe. ibid. & ſeq.
Qualitas quæ in libello exprimitur & juriſdictionem tribuit; ſufficit ad fundandam juriſdictionem Judicis citantis. ibid. col. 2

Querela.

Querela quid ſit. p.190.c.2
in Querela debet fieri declaratio requiſita in accuſatione. ibid. c.2
Querela ut contra jurantem detur, à Rege impetrari poteſt, ne detur occaſio perjurii. ibid.

R

Ratificare, Ratificatio.

Ratificationis varii modi,remiſſivè.p 190. c.1
Ratificatio ſolo temporis curſu præſumitur. ib
Ratificatio fieri poteſt abſente parte. ibid.
Ratificare non videtur ignorans. ibid.
Ratificatio retrotrahitur per fictionem,non tamen verè

Digitized by Google

verè cenſetur factus contractus per ratificationem, p. 190. c. 2
Ratificatio non trahitur retrò, quando agitur de præjudicio Tertii. ibid.
Ratificatio actus meo nomine geſti, fingitur geſtus in loco ratificationis. ibid.

Ratihabitio.

Ratihabitio non trahitur ad incogitata. p. 191. c. 1
Ratihabitionis effectus non procedit in Tertii præjudicium. ibid.
Ratihabitio mandato æquiparatur. ibid.
Ratihabitio abſentis facit ut illi jus acquiratur per ſtipulationem Notarii. ibid. col. 1

Ratio.

Ratio ubi eſt eadem, debet eſſe eadem juris diſpoſitio. p. 191. c. 1
Rationem ſufficit allegare etiam ſine lege. ibid.
Ratio legis magis attenditur quàm diſpoſitio, & præfertur verbis. ibid.
Ratio bona debet omnes caſus reſpicere & includere de neceſſitate. ibid.
Rationes dum non ſunt approbatæ, nec judicatæ per ſententiam, ſemper poteſt tractari de errore illarum. ibid.
Rationibus ſemel redditis & calculatis, non poteſt quis denuò urgeri ad iterum calculandum. p. 91. col. 2.
Rationem reddere quid ſit. ibid.
Rationem qui jubetur reddere, poteſt petere, ut dentur calculatores. ibid.
Rationem tenetur reddere qui de negotiis alterius agit. ibid.

Reconductio.

Reconductio tacita in prædiis ruſticis ſolùm cenſetur facta uſque ad annum. p. 191. c. 2
Et quid in prædiis urbanis. ibid.

Reconventio.

Reconventio fit coram Judice conventionis. p. 191 col. 2.
Reconventio & compenſatio æquiparantur. ibid.
Reconventio coram arbitro non datur. p. 192 c. 1.
de Reconventione juxta ſtylum Regni Luſitaniæ. ibid.
Reconvenire non poteſt laïcus Clericum ſuper re ſpirituali, & ſuper actione quæ infamat. ibid.

Recuſare, Recuſatio.

Recuſatio in ſcriptis proponenda eſt. p. 192. c. 1
Recuſationis exceptio eſt dilatoria, & quando debeat opponi. ibid.
Recuſari non poteſt vir integerrimus, & in quo ſuſpicio ceſſat. ibid.
Recuſari poteſt Judex qui aperuit animi ſui motum. ibid.
Recuſari non poteſt Judex electus de recuſantis conſenſu. ibid.
Recuſare poteſt minor Judicem, etiam poſt ſententiam latam. ibid.
Recuſari non poteſt merus executor. ibid.
Recuſari non poteſt judex poſt latam ſententiam regulariter. ibid. col. 1.

Reditus.

Reditus quid ſint. p. 192. c. 2.
Reditus annui, vulgo *Cenſus*, liciti ſunt. ibid
Reditus annui poſſunt vendi ad vitam. ibid

Regnum.

Regno ſucceditur uſque ad gradum milleſimum. p. 192. c. 2.
Regni inſigniis utuntur Proreges. ibid.
de Regni Portugaliæ prærogativis & dignitate. ib.

Regulares.

Regularis ſacerdos non poteſt tempore paſchali miniſtrare Euchariſtiam ſæcularibus p. 193. c. 1
Regulares Confeſſarii ab Ordinariis approbati ſemel an poſſint ſuſpendi ab ipſis officio audiendi pœnitentium confeſſiones. ibid.
Regulares celebrant Officium defunctorum ſuper cadaveribus in eorum Eccleſiis ſepeliendis. ibid.
Regulares an & quando poſſint eſſe teſtamentorum executores. ibid.

Religio, Religioſus.

Religio eſt quoddam pietatis vinculum, quo homo ſe Deo relegavit. p. 193. c. 1
Religionis perfectio non conſiſtit in Choro. ibid.
Religionem ingredientes non poſſunt ſtatuto privari ſucceſſione. ibid.
Religioſus præſumitur verax. ibid.
Religioſi fratres minores ſunt incapaces bonorum in particulari, & in communi. ibid.
Religioſi etiam per ſua privilegia non poſſunt abſolvere pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſervatis. ibid.
Religionis favore non poteſt quis aperire feneſtras quibus Monaſteria Monachorum & Monialium inſpiciat. ibid. col. 1
Religioſi poſſunt adire ſuperiorem ob juſtum gravamen, & id habetur loco appellationis. ibid.
Religioſus profeſſus, & Epiſcopus Monachus poſſunt teſtari de licentia ſummi pontificis. ibid.

Remedium.

Remedium capitis *Redintegranda*, 3. q. 1. poteſt intentari in foro ſæculari. p. 193. c. 2
Quibus competat. ibid.
An ſit præſcriptibile. ibid.
Datur pro penſionibus denegatis. ibid.

Remiſſio.

Remiſſio cenſetur donatio. p. 193. c. 2
Remiſſio delinquentis cujus expenſis eſt facienda. ibid. & ſeq.

Renovare, Renovatio.

Renovatio emphyteutica in titulo præſumpto regulatur ſicut in titulo vero. p. 194. c. 1
Renovationem petendi jus tribuit jus in re. ibid.
Renovatio quando ceſſet. ibid.
Renovationis emphyteuticæ jus eſt hæreditarium. ibid.
Renovandi jus eſt perſonale, & cum ipſa perſona extinguitur. ibid.
Renovatio emphyteuſis poteſt legari in teſtamento. ibid. & ſeq.
Renovare non tenetur dominus directus emphyteuſim hæredibus emphyteutæ, quando eam ſibi vult acquirere ob paupertatem. p. 194. c. 2
Renovatio re integra poteſt peti intra 30. annos contra dominum directum. ibid.
Renovandi jus competit proximiori, quando ultimus emphyteuta neminem elegit. p. 195. c. 1
Renovatio an debeat fieri matri ultimi emphyteutæ, vel amitæ. ibid.
Renovationem qui petit, debet probare melioramenta. ibid.
Renovatio Emphyteutica fieri debet illi in quem emphyteuta jus ſuum tranſtulit, & donatarius ceſſit juri ſuo in manibus Domini ad prædictam renovationem. ibid.
Renovatio emphyteuſis petenda eſt à domino rei, non ab uſufructuario. ibid.
Renuntiatio emphyteuſis Eccleſiaſticæ peti debet coram Judice Eccleſiaſtico. ibid.
Renovationem petens emphyteuſis finitæ, debet habere fructus à tempore litis conteſtatæ. ibid.
Renovatio emphyteuſis quando ceſſet. p. 195. c. 2
Renovare qui tenetur emphyteuſim uni de familia emphyteutæ, intelligitur de deſcendentibus. ibid

Digitized by Google

Renovationis petitio non habet locum in vita ultimi emphyteutæ. ibid.
Renovatio emphyteuſis an ſit facienda fratri utrimque conjuncto, an uterino, ſi emphyteuſis extincta eſt per obitum patris, vel matris utriuſque. p.195.c.2.
Renovare tenetur Monaſterium emphyteuſim filio ultimi emphyteutæ, finitis generationibus ibid.
Renovatio facta in tertiam generationem, data incapacitate in uno ex nominatis in contractu emphyteutico, in reliquis capacibus ſuſtinetur. ibid.
Renovatio debet dari ſub ea forma & pacto, quibus prima conceſſio data fuit. ibid.
Renovatio emphyteuſis aſſumit naturam antiquæ. ibid.
Renovandi jus ſolum concedit actionem perſonalem contra dominum directum. p. 195.c.1
Renovatur emphyteuſis. ibid.
in Renovatione petenda hæres extraneus inſtitutus præfertur conſanguineo. ibid.
Renovatio quando fit, non eſt augenda antiqua penſio. ibid.
Renovatio peti poteſt, non obſtante pacto expreſſo quod finitis generationibus res cum omnibus meliorationibus ad Eccleſiam revertatur. ibid.
Renovatio peti debet intra annum. ibid.

Renunciare, Renuntiatio.

Renuntiatio eſt donatio. p. 196.c.1
Renuntiatio eſt odioſa, & ſtrictiſſimè interpretanda. ibid.
Renuntiatio non trahitur ad ea quæ de novo ſupervenerunt. ibid.
Renuntiatio beneficii eſt ſtricti juris. p.196 c.2
Renuntiatio beneficii quotuplex, & quos effectus operetur. ibid.
Renuntiare non poteſt quis reſcripto, vel privilegio impetrato poſt præſentationem in judicio. ibid.
Renuntiatio non trahitur ad ignota. ibid.
Renuntiatio limitata non extenditur de uno caſu ad alium. ibid.
Renuntiare foro non poſſunt incolæ unius Regni, ut reſpondeant in alio. ibid.
Renuntianti juri ſuo non eſt ad aliud dandus regreſſus. ibid.
Renuntians nulliter poteſt contravenire. ibid.
Renuntians juri quod habet, videtur renuntiare tantùm juri de præſenti, & non de futuro. ibid.
Renuntians liti non videtur fateri jus eſſe adverſario. ibid.

Replicatio.

Replicatio eſt pars libelli. p. 167. c. 1

Res.

Rei appellatione contractus, actiones, & obligationes veniunt. p.197.c.1
Re perempta perimuntur ipſius jura. ibid.
Res quælibet præſumitur libera. ibid.
Res ſolita concedi in emphyteuſim, poteſt iterum concedi ſine ſolemnitate. ibid. col.1
Res propria poteſt ab alio recognoſci feudalis, cùm anteà fuerit allodialis. ibid.
Res præſumitur eſſe illius intra cujus fines eſt conſtituta. ibid.
Res tantum valet quantum in foro vendi poteſt. ibid. col. 2.

Reſcriptum.

Reſcriptum antequam præſentetur Judici, nec aufert, nec tribuit juriſdictionem. p. 197. c.2
Reſcripta juſtitiæ ſunt annalia; gratiæ verò perpetua. ibid.
Reſcriptum ſubreptitium, & quidquid ab eo pendet, eſt ipſo jure nullum. ibid.
Reſcriptum quando debeat judicari nullum ibid.
Reſcriptum nulli licet impetrare de jure novo, quo aliquem trahat ultra unam dietam à gen[illegible] diœceſis. p.198.c.1
Reſcriptis injuſtis ſuperſedendum eſt quouſque ad Principem recurratur. ibid.
Reſcriptum contra ſententiam ipſo jure non valet. ibid.
Reſcriptum Papæ vel Regis intelligitur ſecundùm ſupplicationem. ibid.
Reſcripti forma eſt omninò ſervanda. ibid.
Reſcripti verba ſemper debent intelligi, ut aliquid operentur. ibid. col. 1
Reſcripta Principis ſtrictè interpretari debent. ibid.
Reſcripta & privilegia intelliguntur ſecundùm qualitatem perſonarum, & locorum conſuetudinem. ibid.
in Reſcripto debet attendi tempus datæ. ibid.
in Reſcripto ad lites debet exprimi conditio perſonæ privilegiatæ contra quam impetratur. ibid.

Reſervare, Reſervatio.

Reſervatio in ſententia nihil non juris tribuit. p.198 c 1
Reſervationes ſunt odioſæ & reſtringendæ. ibid.
Reſervantur ad finem litis ea quæ merita cauſæ reſpiciunt. ibid.

Reſignans, Reſignatarius, Reſignatio.

Reſignatio non poteſt probari, niſi per literas. p. 198. col. 1
Reſignatio beneficii perficitur tempore præſtiti conſenſus. ibid.
Reſignatio debet intelligi rebus ſic ſtantibus. ibid.
Reſignans poſt admiſſam reſignationem jus omne amittit. ibid.
Reſignatio beneficii ab excommunicato vitando facta non eſt valida. p.199 c.2
Reſignati beneficii fructus pendentes ad reſignatarium pertinent. ibid.
Reſignans beneficium in favorem alicujus non idonei, an poſſit ad beneficium redire. ibid.
in Reſignatione in favorem ſufficit quod revocatio intimetur in partibus principali. ibid.
Reſignatarius obtinens gratiam in forma *Dignum*, ſubire debet examen Ordinarii. ibid.
Reſignans debet habere jus, alioquin ceſſio nulla eſt. *ibid.*
Reſignatio facta metu nulla eſt. ibid.
Reſignatio non expreſſa lite eſt nulla. ibid.
Reſignatio beneficii non poteſt fieri à procuratore ſine ſpeciali mandato ibid.
Reſignatio facta in favorem, reſervata penſione eſt conditionalis: & ſi penſio non ſubſiſtat, an reſignans poſſit redire ad beneficium. ibid.
Reſignans in favorem abſentis cum reſervatione penſionis, non requirit conſenſum. p.199. c.2
Reſignans liberatur ab onere ſolvendi penſionem impoſitam ſuper beneficio reſignato. ibid.
Reſignationes habent ſemper tacitam conditionem ſi pacta ſerventur. ibid.
Reſignatio eſt ſimoniaca, quæ fit cum pactione & modo. ibid.
Reſignationibus factis in Curia, eſt facienda publicatio intra novem menſes. ibid.
Et edictum de publicandis eſt favorabile. ibid.

Reſpublica.

Reſpublica illa cenſetur beata quam docti adminiſtrant. ibid.
Reſpublica in aſſequutione honorum plus defert habentibus filios, quàm non habentibus. p.200. col.1

Reſpu

Reſpublica poteſt cogere cives omnes ad mutuandum pecunias tempore famis, vel belli, nec excuſatur ex privilegio. ibid.
Reipublicæ favore lex pœnalis & odioſa eſt amplianda. ibid.
Reipublicæ gubernatio quibus committenda. ibid.

Reſtituere, Reſtitutio.

Reſtituere an & quando quis non teneatur p. 200. c. 1.
Reſtitutio debiti an quando poſſit juſtè differri. ibid. & ſeq.
Reſtitutio in integrum denegatur Prælato quando Eccleſia non læditur, ſed ipſemet Prælatus damnum ſentit. p. 200 c. 2
Reſtitutio una ſolùm conceditur minori. ibid.
Reſtitutio in integrum non conceditur minoribus niſi læſio appareat. ibid.
In Reſtitutione quadriennium incipit currere à die notitiæ præſcriptionis. ibid.
Reſtitutio in integrum competit illi qui Reipublicæ cauſa abeſt, contra omne damnum quod per abſentiam illi poteſt accidere. ibid.
Reſtitutio conceditur adversùs probationem omiſſam. p. 200. c. 2.
Reſtitutio in integrum poſtulata impedit executionem ſententiæ, quouſque lis ſuper ea mota finiatur. ibid.
Reſtitutio rei inventæ debet pauperibus fieri, ſi dominus non invenitur. ibid.
Reſtitutio non datur in tranſactione, niſi conſtet de læſione enormi. ibid.
Reſtitutio in integrum, etiam minorum, tranſmittitur ad hæredes. ibid.
Reſtitutio non datur contra præſcriptionem 40. annorum, niſi juſta ignorantia allegetur. p 201. c. 1
Reſtitutionis privilegio numquam cenſetur derogatum, niſi de eo fiat ſpecialis mentio. ibid.
Reſtitutionem per interdictum *unde vi*, petens, debet oſtendere titulum, ubi agitur de reſtitutione officii ſæcularis. ibid.
Reſtitutio an concedatur, ſi notoriè conſtat de dominio ſpoliatoris, notorio defectu proprietatis ex parte ſpoliati. ibid.
Reſtitutio denegatur illi qui ſua culpâ & facto poſſeſſionem amiſit ibid. & ſeq.
Reſtitutionem petens, ſpoliatus non eſt audiendus de proprietate, niſi actore cõſentiete. p. 201. c. 2
Reſtitutio ſpoliati debet finiri cum fructibus. ibid.

Retentio.

Retentio faciliùs conceditur, quàm reſtitutio. p. 201 c. 2.
Retentio datur pro expenſis factis in re conducta. ibid.

Rex.

Regem poteſt eligere populus, legitima ſtirpe deficiente. p. 202. c. 1
Regi in qua ætate ſit regnum tradendum. ibid.
Reges Chriſtiani die natalitio veſtes tribuuntur tot pauperibus, quot ſunt anni elapſi à die ſuæ nativitatis. ibid.
Regem oportet eſſe liberalem. ibid.
Regi competit titulus majeſtatis. ibid.
Regi Hiſpaniarum competit titulus *Catholici*. & an ſit major titulo *Chriſtianiſſimi*. ibid.
Reges Hiſpaniarum habent jus præſentandi ad Epiſcopatus & prioratus in Eccleſiis Cathedralibus & Collegiatis ejuſdem Regni. p. 202 c. 2
Reges ſunt curatores regni, & tutores. ibid.
Regem adire poſſunt vaſſalli dominorum habentium ternas cum juriſdictione pro querelis delictorum, in prima inſtantia. ibid.
Regi competit evocatio cauſarum de uno judicio ad aliud. ibid.
Et facultas concedendi reviſiones. ibid.
Et jus nominandi ad Epiſcopatum. ibid.
Regis donatio eſt amplianda, non reſtringenda. ib.
Regis conſenſus in alienatione bonorum præſumitur ex diuturnitate temporis. ibid.
Regis aſſenſus non requiritur in conſtitutione majoratus. ibid. & ſeq.
Regis licentia probari debet in ſcriptis. p. 203. c. 1
Regis præceptum inducit juſtum metum. ibid.
Reges & Imperatores jus dicebant olim ſuis populis. ibid.
Reges & Judices qui malè judicaverint, habent Deum Judicem ſuum. ibid.
Regi expedit habere divites ſubditos. ibid.
Rex eſt lex viva & animata. ibid.
Rex eſt fons juriſdictionis. ibid.
Rex non poteſt abs ſe abdicare juriſdictionem, ut dimittat Eccleſiæ, niſi factis comitiis. ibid.
Rex fruitur jure minoris. ibid.
Rex habet fundatam intentionem ſuam quoad juriſdictionem in ſuo Regno. ibid.
Rex poteſt inhibere Epiſcopis & eorum Vicariis, ne quemquam excommunicent, donec cauſa excommunicationis oſtendatur. p. 203. c. 2
Rex poteſt promittere officia antequam vacent. ibid.
Rex officia publica practicè vendere non poteſt. ibid.
Rex tenetur obſervare ſuos contractus. ibid.
Rex in donationibus quas fecit, immotus debet perſiſtere. ibid.
Regis contractus vim legis habent. ibid.
Rex non poteſt alienationes à prædeceſſoribus factas revocare. p. 204. c. 1
Rex poteſt legitimare naturalem in præjudicium agnatorum ante aditionem hæreditatis. ibid.
Rex non poteſt jus Tertio quæſitum auferre. ibid.
Rex ex cauſa dominium privato auferre poteſt propter utilitatem publicam. ibid.
Rex poteſt teſtamenta privatorum, & clauſulas ejus mutare, ſi id fiat cauſâ publicæ, non privatæ utilitatis. ibid.
Rex poteſt remittere damna facta ſingularibus perſonis pro bono pacis. ibid.
Rex poteſt jubere, ut ſimul de poſſeſſorio & petitorio agatur. ibid.
Rex poteſt cogere partem, ut ſimul de poſſeſſorio petitorio agatur. p. 204. c. 2
Rex poteſt removere ſuſpicionem, & cauſas committere eâ remotâ, & valebit proceſſus, non obſtante recuſatione. ibid.
Rex quando poſſit cogere ſubditos ire ad bellum ſuis expenſis. ibid.
Rex tempore belli poteſt caſtrum, vel fortalitium vaſſallo auferre, ut ibi præſidia militum ponat. ibid.
Rex in præceptoriis Ordinum militarium an habeat liberam diſpoſitionem. ibid.

S

Sacerdos, Sacer Ordo.

Sacerdoti ordinato imprimitur character, & quæ poteſtas illis detur. p. 205. c. 1
Sacerdos omnis ſimplex quoſlibet pœnitentes à quibuſvis peccatis & cenſuris in articulo mortis abſolvere poteſt. ibid.
Sacerdotibus propter dignitatem ſacerdotalẽ ſemper & ubique ſumma debetur reverentia. ibid.
Sacer Ordo non liberat filium à patria poteſtate ib

Sacerdos

Digitized by Google

Sacerdos recipiens à pluribus ſtipendia plura pro Miſſarum celebratione, non poteſt unica Miſſa omnibus ſatisfacere. ibid.
Sacerdos non poteſt, nec debet revelare ſibi expoſita per cõfitẽtẽ in ſacramentali confeſſione. ib.

Sacramenta.

Sacramenta adminiſtrans in peccato mortali, peccat lethaliter. p. 205 c. 2
Sacramentum Euchariſtiæ benè poterit miniſtrari infirmo non jejuno, ſtante neceſſitate. ibid.
Sacramento Extremæ unctionis ungi poteſt organum ſenſus magis obvium, ſi periculum fuerit in mora. ibid. col. 2

Salarium.

Salaria petuntur extra ordinem, id eſt officio Judicis. p. 205. col. 2
Salarium conſuetum regulatur ab actu ultimo. ibid
Pro ſalario quis præfertur creditoribus. ibid.

Scholaris.

Scholaris actor cogere poteſt reum, ut reſpondeat coram Judice Conſervatore ſuo. p. 205. c. 2
Scholaribus debita habent hypothecam tacitam cum privilegio prælationis, ad exemplum hypothecæ dotis. ibid.
Quid de ſalariis Doctorum, & advocatorum. ibid.

Scriptura.

Scriptura non eſt de ſubſtantia legis. p. 206. c. 1
Scriptura vel epiſtola obligationis, ſi dies deficiat non idcirco vitiatur obligatio. ibid.
Scripturæ privatæ fides quibus adhibeatur caſibus. ibid.
Scriptura privata per confeſſionem partis non habet prælationem. ibid.
Scriptura privata facta in lapidibus aut columnis in loco publico & manifeſto, in antiquis plenè probat. ibid.
Scriptura quæ ex archivio publico Eccleſiæ profertur, teſtimonium publicum habet. ibid.
Scripturæ, quæ ex archivio Regis profertur, plena fides adhibetur. p 206. c. 1
Scriptura debet legi ratificanti eam. ibid.
Scriptura propria extracta ex originali, vel ſaltem authenticum tranſumptum parte citata, debent edi, aliàs non probant. p. 206. c. 2
Scripturæ exemplum probat ſi extractum ſit à regiſtro authentico in forma, ibid.
Scripturæ falſitas arguitur ex atramenti diverſitate in apoſtilla. ibid.
Scripturæ mortui Tabellionis major fides datur, quàm ſi viveret. ibid.
ad Scripturæ declarationem admittitur probatio per teſtes. ibid.
Scripturarum editio denegari non debet pro veritate reperienda. ibid.
Scriptura quando eſt penes Tertium, poſſunt contenta in ea probari per teſtes. ibid. & ſeq.
Scripturam offerens non poteſt impugnare contenta in ea, ſed cenſetur ea fateri. p. 207. c 1
Scripturam qui penes ſe habet, præſumitur illius habere notitiam. ibid.

Senator.

Senator eſt illuſtris. p. 207. c. 1
Senatoris immunitates & prærogativæ. ibid.
Senatoris famulus gaudet immunitate in vita ſua ibid.

Senectus, Senex.

Senectutis prærogativæ, remiſſivè. p. 207. c. 2
Senes præſumuntur prudentiores juvenibus. ibid.
Senectutis laudes, vitia, privilegia, & incommoda, remiſſivè. ibid.

Sententia.

Sententia habet vim legis. p. 207. c. 2
Sententia comminatoria non obligat, nec habet vim rei judicatæ, nec poteſt executioni mandari. ibid.
Sententiæ latæ per Reges pro lege ſervandæ ſunt. ibid.
Sententia etiam Principis ob citationem omiſſam non valet. ibid.
Sententia dicitur res judicata, quando ab ea non fuit appellatum. ibid.
Sententia an ſit neceſſe ut publicetur ibid.
Sententia lata non publicatis atteſtationibus, eſt valida. p. 208. c. 1
Sententia prolata ex probationibus falſis, vel præcipitanter, non viſis actis, eſt nulla. ibid.
Sententia eſt ſtricti juris, & ſtrictè interpretanda. ibid.
Sententia debet intelligi ſecundùm juris intellectum. ibid.
Sententia recipit interpretationem à petitione & cauſa. p. 208. c. 1
Sententiam nemo poteſt mutare ad præjudicium juris alteri quæſiti. ibid.
Sententia quæ non tranſit per Cancellariam, vel non habet ſigillum ſolitum, non probat. ibid.
Sententia præſumitur definitiva. p. 208. 1
Sententia definitiva adversùs hæreditatem jacentem, non dato curatore, eſt nulla. ibid.
Sententia ſuper receptione impedimentorum habet vim definitivæ. ibid.
Sententia lata ſine probatione eſt nulla. ibid.
Sententia interlocutoria eſt quæ ſuper incidentibus & emergentibus cauſæ principalis profertur. ibid. & ſeq.
Sentẽtia quâ præcipitur, appellatione pendente nihil eſſe innovandum, eſt interlocutoria. p. 208. c. 2
Sententia interlocutoria eſt mandatum de citando ibid.
Sententia lata ſuper attentatis, an ſit interlocutoria. ibid.
Sententia interlocutoria quibus caſibus habeat vim definitivæ. ibid.
Sententia interlocutoria habens vim definitivæ, dicitur quæ finem ponit controverſiæ principali. ibid.
Sententia desertæ appellationis interlocutoria habet vim definitivæ, & ab ea datur appellatio. ibid.
Sententia non poteſt executioni mandari contra Tertium. ibid.
Sententia reſcinditur per reſtitutionem ex clauſula generali. ibid.
Sententia quæ tranſivit in rem judicatam, pro veritate habetur, & facit rem notoriam. ibid.
Sententia debet mandari executioni, quæ tranſivit in rem judicatam, aliàs nihil diceretur actum. ibid.
Sententia ultima mandatur executioni, non prima. p. 209. c 1
in Sententiæ executione debet citari pars principalis, etiamſi ſit abſens, & non poteſt citari procurator. ibid.
Sententia lata in cauſa proprietatis abſorbet poſſeſſorium. ibid.
Sententiæ dicuntur conformes, quando una confirmat aliam. ibid.
Sententia per viam gravaminis, vel ſupplicationis, non poteſt reſcindi per viam appellationis, ſed per gravamen. ibid.

Sen

Digitized by Google

Sententia non afficit Eccleſiam Collegiatam, & univerſalem, niſi fuerit legitimè convocata. ibid.

Sententiam latam à Laico in cauſa reconventionis contra Clericum non debet Judex Laicus executioni mandare, ſed Eccleſiaſticus. p.209 c. 1.

Sententia favore piæ cauſæ dilationem non recipit. ibid.

Sententia nulla non parit exceptionem rei judicatæ. ibid.

Sententia lata ſuper eo, de quo lis non eſt conteſtata, eſt nulla. ibid.

Sententia nullum jus tribuit de novo; ſed declarat illud jam adeſſe de præterito. ibid.

Sententia lata per ſubornationem & ſordes eſt nulla. ibid.

Sententia ſine executione & traditione non transfert dominium. p.209. c. 2

Sententiæ nomen non meretur, quæ fertur ab eo, qui non habet juriſdictionem. ibid.

Sententia juſtè lata etiam ab incompetenti Judice poteſt ex eiſdem actis approbari. ibid.

Sententia juſta non retractatur prætextu nullitatis. ibid.

Sententia poteſt allegari nulla uſque ad 30. annos ibid.

Sententia uſque ad 30. annos poteſt mandari executioni. p 210 c. 1

Sententia lata contra poſſeſſorem majoratus, vel Capellæ, ſucceſſoribus nocet. ibid.

Sententiam unam non ſufficit allegare, ſed plures in tribunalibus latas. ibid.

Sententia debet eſſe conformis libello, ſecus in criminalibus. ibid. col. 1

Sententia inducit notoriam probationem. ibid.

Sententiæ verba quæ referunt ſe ad acta, ſi poſtea non appareant acta, probant illorum tenorem. ibid.

Sententia lata contra Regem præjudicat ſucceſſori. ibid.

Sententia lata contra principalem non nocet fidejuſſori, ſi non fuit citatus. p.210. c 2

Sententia lata contra producentem falſos teſtes, non præjudicat teſtibus. ibid.

Sententia lata in favorem directi domini, an proſit emphyteutæ. ibid.

Sententia lata contra reſignantem, reſpectu beneficii reſignati, non nocet reſignatario. ibid.

Sententia inter alios lata nocet & prodeſt in cauſa ſtatus perſonæ. ibid.

Sententia non nocet, cui acta non nocent. ibid.

Sententia lata contra uſufructuarium, an noceat proprietario? & cujus expenſis lis facienda ſit. p.210.c.2

Sententia contra Prælatum lata an liget ſucceſſorem. ibid.

Sententia lata contra debitorem creditori non præjudicat in re pignorata in favorem Tertii. ibid.

Sententia lata in favorem prædeceſſoris in beneficio, an proſit ſucceſſori. ibid.

Sententia in cauſa Nobilitatis an & quomodo aliis noceat. ibid.

Sepulchrum, Sepultura.

Sepultura Eccleſiaſtica qui careant. p.210.c.2

Sepulchrum commune eſſe familiæ probatur ex inſpectione literarum. p 211.c. 1

Sepulturæ uſus ſic concedi poteſt alicui, ut eo invito extraneus ibi ſepeliri non poſſit: & alia de jure ſepulturæ. ibid.

Sequeſtratio, Sequeſter.

Sequeſtrare poteſt Judex rem penes juſtitiam, ne partes deveniant ad arma. p.211.c. 1

Sequeſtrum quando fieri poſſit. ibid.

Sequeſtrum regium decerni ſolet præcedente informatione, ſine citatione partis. p.211. c.2

Sequeſtratio quibus caſibus admittatur. ibid.

Sequeſtrum ut fiat interim dum lis pendet, impetrari poteſt diploma regium. ibid.

Sequeſtratio non eſt decernenda, niſi de debito priùs conſtet. ibid.

Sequeſtratio durabit quouſque controverſia in totum extincta ſit. ibid.

Sequeſtratio non revocatur, ſi fiat in executionem ſententiæ. ibid.

Sequeſtrantur fructus ubi quis habet primam ſententiam. ibid.

Sequeſtrum neceſſarium poſſeſſionem non aufert, ſecùs in voluntario. p 212. c. 1

Sequeſtrum eſt in jure odioſum, & regulariter prohibitum, & non datur niſi in caſibus à jure expreſſis. p.211 c.2

Sequeſtri medicina eſt cautio. p.212.c. 1

Sequeſter tradens de mandato Judicis alii quam vero domino, liberatur. ibid.

Sequeſter poſt ſuſceptum officium non poteſt removeri, vel ſe abdicare ſine juſſu judicis, vel juſta cauſa. ibid.

Sequeſtratis bonis ſemper dominus rerum poſitarum ſub ſequeſtro ali debet de illis bonis. ibid.

Sequeſtratio diſtributionum & adjudicatio ita fieri debet creditori, ne Clericus egeat. ibid.

Sequeſtrarius repetit omnem impenſam à ſequeſtrante, quam fecit pro conſervatione rei ſequeſtratæ. ibid.

Sequeſter an debeat habere ſalarium ibid.

Servitus, Servus.

Servitus alterari non debet. p.212. c. 2

Servitus non cadit in re propria. ibid.

Servitus diſcontinua acquiritur ſi quis uſus eſt illa per 10. annos, & allegat illud tempus pro conceſſione dominii. ibid.

Servitus diſcontinua ducendi aquam non præſcribitur minori tempore centum annorum, quod eſt immemoriale. ibid.

Servitutem habens eundi ad ſuum agrum per agrum alienum, ſi poſtea emat alienum ad quem ire velit, an poſſit facere. ibid.

Servitutem aquæ ſi quis impediat intercipiendo eam in parte ſuperiori, poteſt conveniri ut opus deſtruatur. ibid.

Servitutem nemo poteſt concedere in re aliena. p.213.c.1.

Servitutibus ruſticis non competit nuntiatio novi operis. ibid col. 1

Servitutem qui tenetur dare in uno loco, an poſſit in alio concedere. ibid.

Servitus extinguitur acquiſitione prædii ſervientis. ibid.

Servus partis intereſſatæ eſt ſuſpectus. ibid.

Servus uxoratus cum libera, non eſt legitimus filiorum adminiſtrator. ibid.

Servus qui dicit ſe liberum non debet pendente lite reponi in libertate. ibid.

Servi dicto ſtatur circa morbum quo ſe laborare dicit. ibid.

Servus poteſt præjudicare domino in acquirendis. ibid.

Simile.

Similia ſunt illa quorũ qualitas eſt una p 213.c. 1

Simile non eſt idem. ibid. c. 2

Simonia.

Simonia quid ſit. p. 213. c.2

Simoniæ crimen non committitur, niſi præcedente pactione. ibid

Simonia

Digitized by Google

Simonia non inducitur quando fit renuntiatio in manibus Papæ cum clauſula, *non aliter*. ibid.
Simonia realis contrahitur pecunias dando pro adipiſcendo beneficio vel ejus poſſeſſione. ibid.
Simonia cómittitur dando aliquid pro redimenda vexatione in ſpiritualibus, ſi non habetur certum & plenum jus in re. ibid.
Simonia non committitur in donatione rei temporalis facta ex intervallo. p. 214. c. 1
Simonia contrahitur conſentiendo penſioni cum obligatione eam redimendi: ubi latè de hac materia. ibid. col. 2
Simoniaca ſunt pacta adjecta in contractibus beneficialibus, niſi confirmentur per Papam. p 214. col. 2
Simoniæ crimen quando eſt notorium, reddit ſimoniacum irregularem. ibid.

Societas, Socius.

Societas prava paulatim depravat, & corrumpit innocentem. p. 214 c. 2
Socii non obligantur ad ea quæ non ſunt comprehenſa in ſocietate, ſed ſeparata. ibid.
Socio adminiſtranti an ſit danda major pars lucri, attenta qualitate, & induſtria perſonæ. ibid.
Socius propter debitum ſocietatis, quo debet alii conſocio, carcerari non poteſt. ibid.
Socius in materia individua gaudet ſocii privilegio. ibid.
Societas non præſumitur ſed debet probari. ibid.
Socii quando contrahunt ſocietatem, licèt non ſit limitatum tempus, poſſunt de anno in annum videre ſuas rationes. ibid.
Socius mercator tenetur oſtendere libros accepti, & ſoluti, ut ſic poſſit conſtare quid fuerit lucratus. p. 215. col. 1
in Societatis contractu proceditur ſummarie. ibid.
Societas ad tempus contrahi poteſt. ibid.
Societas omnium bonorum eam habet conditionem, ut omnia æqualiter inter ſocios dividantur. p. 215. c. 2
Socius tenetur de levi culpa. ibid.
Societas poteſt contrahi cum pupillo. ibid.
Socius poteſt proſequi cauſam cœptam, poſt mortem ſocii. ibid.
Socius an adverſùs ſocium poſſit agere remediis reſtitutoriis ad rem quam pro indiviſo poſſident. ibid.

Sodomia.

Sodomiæ crimen eſt caſus reſervatus. p 215 c. 2
Sodomitæ omnes interierunt ſubitò in initio nativitatis Chriſti. ibid
Sodomita non poteſt facere teſtamentum. ibid.
Sodomitæ an ſint privati beneficiis ipſo jure, vel ſint privandi. ibid.

Solemnitas.

Solemnitas à jure requiſita, ſi non obſervetur, corruit actus. p. 216 c. 1
Solemniter omnia interveniſſe præſumuntur ex longiſſimo temporis curſu. ibid.
Solemnia requiſita quando interveniſſe non præſumantur ex diuturnitate temporis. ibid.
Solemnitas extrinſeca præſumitur in actu interveniſſe ex diuturnitate temporis. ibid.
Solemnitas intrinſeca & extrinſeca quando & quomodo interveniſſe præſumantur. p. 216. c. 1
Solennitas & titulus non præſumitur interveniſſe in alienatione rerum minoris, Eccleſiæ, & ſimilium. ibid.

Solvere, Solutio.

Solutio tributorum non poteſt probari, niſi per ſcripturam publicam. p. 216. c. 2.
Solviſſe ſe aſſerenti incumbit probatio. ibid.
Solvere qui tenetur Romæ, non ſatisfacit ſolvendo alibi. ibid.
Solvere qui tenetur, an ſatisfaciat conſignando, vel deponendo. ibid.
Solvens in dubio videtur ſolvere de pecunia propria. ibid. c. 2
Solutio videtur facta de reliqua ſumma, quando aliquid petitur p. 217 c. 1
Solutio facta Judici, aut apparitori exequenti liberat debitorem. ibid.
Solutio debiti facta à tutore nomine pupilli ſine Judicis mandato, valet. ibid.
Solvens Theſaurario Regis an liberetur, ſi non ſit ſolvendo. ibid.
Solutio debiti quocumque tempore poteſt allegari etiam in executione ſententiæ. ibid.
Solutio debet fieri congruo loco, & tempore. p. 217 col. 1
Solutionem ſi quis tenetur facere certa die, & certo loco, ut conſtituatur in mora, quid probari debeat à creditore. ibid.
Solutionem diminutam creditor non tenetur recipere. p. 217. c. 2
Solvens in publica ſubhaſtatione de judicis mandato, non debet decipi. ibid.
Solutionem qui tenetur facere alicujus pecuniæ cum intereſſe, tenebitur ſolvere illud uſque ad executionem completam. ibid.
Solutio quo pacto probetur quando poſſunt intervenire conjecturæ. p. 217. c. 2
Solvens præſumitur debitor. ibid.
Solvere recuſans, vel debitum negans, vim infert turbativam. ibid.
Solvere promittens cùm teneretur ex aliquo contractu invalido, ex promiſſione poteſt *obligari*. ibid.
Solvens alicui qui fuit præpoſitus ad contrahendum liberatur. ibid.
Solutio fieri poteſt ſocio. ibid.
Solvens alii quàm vero domino, vel creditori, an liberetur. p. 218. c. 1
Solvens alii quàm vero creditori non liberatur ibid.
Solvere an quis compelli poſſit oblationes, *ibid.*
Solutio debiti præſumitur facta, ſi chirographum reperitur cancellatum per debitorem. ibid.

Spoliatio, Spoliatus.

Spoliato denegatur reſtitutio, quando *lubens* ſpoliatur beneficio, vel decimis. p. 218. c. 1
Spoliare non dicitur qui poſſeſſionem ſuam continuat. ibid. col. 2
Spoliare non dicitur qui non ſinit poſſidentem uti re ſua. ibid.
Spoliationis exceptio eſt dilatoria, & poni poteſt in principio cauſæ. ibid.
Spoliator acquirens dominium poſt ſpoliationem poteſt illo ſe juvare. ibid.
Spoliator poteſt opponere de melioramentis priùs ſolvendis, quibus res eſt facta melior. ibid.
Spoliatus ante omnia eſt reſtituendus. ibid.
Spoliatus reſtituitur quando conſtat de dominio ſpoliantis ibid.
Spoliatus de facto debet de facto reſtitui, etiam ſine aliqua ſolemnitate juris. p. 219. c. 1
Spoliatus poteſt reſtitui ad poſſeſſionem ſine citatione. ibid.

Spurius.

Spurius quis non præſumitur. p. 219 c. 1
Spurius dicitur infamis infamiâ facti. *ibid.*
Spurius, nec agnatus, neque cognatus dici *poteſt*. ib.
Spurii & filii naturales à teſtimonio *repelluntur*. ibid.

Spurius

Digitized by Google

Spurius poteſt ſuccedere fratri etiam ex teſtamento. p. 219. c. 2.
Spurius à patre hæres inſtitutus non poteſt hæreditatem in foro conſcientiæ retinere. ibid.
Spurius non poteſt aliquid capere à patre per interpoſitam perſonam. ibid.
Spurius an ſit incapax fideicommiſſariæ inſtitutionis, ut ſcilicet alteri reſtituat. ibid.
Spurii poſſunt bona ſibi à patre relicta præſcribere longi temporis præſcriptione ordinaria 10. vel 20. annorum. p. 219. c. 2
Spuriis quomodo pater poſſit præſtare alimenta. ibid. c. 1.
Spurius licèt à patre nihil capere poſſit tam ex teſtamento quàm ab inteſtato, poteſt tamen hæres inſtitui ab aliis. ibid. & ſeq.

Statutum.

Statutum excludens fœminas propter maſculos, eſt injuſtum. p. 220. c. 1.
Statuti extenſio non fit de perſona ad perſonam. ibid.
Statuta puritatem ſanguinis requirentia in obtinentibus Canonicatus, odioſa ſunt. ibid.
Statutum excludens deſcendentes à ſtirpe novorũ Chriſtianorum, non excludit deſcendentes à Chriſtianis novis ex parte fœminæ. ibid.
Statuta jurata facta à Capitulo an poſſint ab eo tolli ſi confirmata ſint à Superiore. ibid.
Statuta quando dicantur contra libertatem Eccleſiaſticam. ibid.
Statutum Laïcorum in re præjudicii modici ligat Eccleſiam. p. 220 c. 1
Statuta ligant forenſes domicilium habentes. ibid.
Statuto loci ligatur forenſis ubi contrahit, quoad ordinem, & ſolemnitatem contractus. ibid.
Statuti formâ non ſervatâ, actus nullus eſt. ibid
Statutum præcedens in quo certa forma requiritur cum annullatione actus in contrarium, non tollitur per aliud ſtatutum. ibid.
Statutum ſi imponit pœnam 100. aliud verò 50. corrigit prius. ibid.
Statutum factum per Regem, & ab eo confirmatum ex certa ſcientia, manet firmum & validum. p. 220. c. 2.
Statuta populi confirmata à principe dicuntur leges Principis. ibid.
Statutum inter cives & incolas dicitur jus civile. ibid.
Statum recipit interpretationem à lege clara illius civitatis cui ſubeſt. ibid.
Statutum debet interpretari, ut minus quàm fieri poſſit, lædat jus commune. ibid.
Statutum veniens ad jus commune corrigendum: recipit modificationem ab ipſo jure communi. ibid.
Statutum Epiſcopi ſub cenſura, eos non comprehendit, qui extra territorium ejus delinquunt. p. 221. c. 1.
Statutum ligat extra territorium, quando aliquid fit in fraudem in loco vicino. ibid.

Stylus.

Stylus pro lege habetur. p 221. c. 1
Stylus non poteſt prævalere contra legem ſcriptam, niſi ſententia, aut Senatuſconſulto approbatus fuerit. ibid.
Stylus judiciorum circa proceſſus ordinationem, pro lege in eodem judicio obſervandus eſt. ibid
Stylus Rotæ Romanæ non attenditur in lite vertente in partibus. ibid.

Stuprum.

Stuprum committens Clericus ad quid condemnetur. p. 221. c. 1

Subhaſtatio.

Subhaſtatio fieri debet, & præconia danda ſunt in loco ubi res quæ venditur ſita eſt. p. 211. c. 2

Subreptio.

Subreptio in quo differat ab obreptione. ibid.
Subreptio in quibus conſiſtat. ibid.

Subrogatus.

Subrogatus debet juſtificare jus ſubrogantis. p. 221. col. 2.

Subſtitutio.

Subſtitutio non extenditur de caſu ad caſum, & de perſona ad perſonam. ibid.

Succeſſio, Succeſſor.

Succeſſionis prima cauſa eſt liberorum. p. 222. c 1
in Succeſſione ab inteſtato attenditur tempus mortis. ibid.
in Succeſſione habilitas ad ſuccedendum requiritur tempore mortis teſtatoris ibid.
Succeſſio ab inteſtato, & ex teſtamento æquiparantur. ibid.
Succedendi jus eſt reciprocum. ibid.
Succeſſores non debent eſſe melioris conditionis, quàm ipſorum auctor. ibid.
Succeſſor ſingularis regulariter non ſtat locationi prædeceſſoris. ibid.
Succeſſor æſtimatur pro prædeceſſoris perſona, cujus mutatione non variatur jus actoris. ibid.

Supplicare, Supplicatio.

Supplicationes ſeu proceſſiones fieri prohibentur ad Eccleſias quæ ab oppido unde egrediuntur diſtent ultra leucæ dimidium. p. 222. c. 1
Supplicatio interpoſita à lege, & conſtitutione generali, non ſuſpendit interim ejus executionem, donec ſecunda juſſio ſuperveniat. ibid.
Supplicationi ſemel excuſatæ non defertur. ibid.
Supplicare non licet ad Regium tribunal ex eo quod Concilii Tridentini decretum ab Epiſcopo non obſervatur. ibid.

Suſpectus, Suſpicio.

Suſpicio ſuſpendit juriſdictionem Judicis recuſati. p. 222. c. 2
Suſpectus eſt Judex qui facit facta per quæ intelligitur quod favet parti contrariæ. ibid.
Suſpicionis juſta cauſa eſt magna amicitia. ibid.
Suſpicionis cauſa ſi ſit manifeſtè frivola, poteſt Judex eam non admittere. ibid.

Suſpenſio, Suſpenſus.

Suſpenſio quid ſit. p. 222. c. 2
Suſpenſus ab officio incurrit irregularitatem exercendo actum Ordinis. ibid. & ſeq
Suſpenſus ab officio non privatur beneficio, nec ejus fructibus: ſecùs in quotidianis diſtributionibus. p. 223 c. 1. & 2

T

Tabellio

Tabellio in conficiendis teſtamentis ſenum, vel infirmorum cautus eſſe debet. p. 223. c. 1
Tabellio deſtitutus ſi facit ſcripturam, an puniatur. ibid.
Tabellio tenetur protocollum cuſtodire. ibid.
Tabellio quidquid reperitur ſcriptum, videtur ſcripſiſſe de voluntate partium. ibid.
Tabellio an poſſit aliquid ſcribere Judice abſente, ad petitionem partis. ibid.
Tabellio an poſſit conficere inſtrumentum die feriata. ibid.
Tabellio non poteſt dare fidem, niſi de his de quibus eſt rogatus. ibid.
Tabelliones ſolent ponere clauſulas generales ex ſtylo potiùs quàm ex partium voluntate. ibid.
Tabellio poteſt inſtrumentum per alium ſcribere. ibid.

Tabellio tanquam publica perſona poteſt alteri ſtipulari ratione ſui officii. ibid.

Tempus.

Tempus legis qui non obſervat, dicitur, legis formam non obſervare. p. 223. c. 1. & 2.
Tempus conditi teſtamenti cõſideratur. ibid. col. 2
Tempus certum ubi requiritur, non ſufficit dicere *vel circa.* ibid.
in Tẽpore qui ſe fundat, illud probare debet. ibid.
Temporis curſu, decem ſcilicet annorum, oblivio præſumitur. ibid
Temporis deſignatio denotat conſummationem & complementum temporis. p. 223. c. 2
Tempus datæ circa habilitatem perſonæ attenditur, licèt, tempore executionis gratiæ qualitas mutetur. ibid.
Tempus omne aſſignatum à lege in dubio debet eſſe continuum. ibid.
Tempus non currit in gravamine quod habet tractum ſucceſſivum. ibid.
Tempus præfinitum ad appellandum non currit impedito legitimè. ibid.

Terminus.

Terminus probat fines prædiorum. p. 224. c. 1
Terminus aſſignatus tot dierum, vel menſium, debet eſſe continuus. ibid.

Teſtamentum, Teſtator.

Teſtamentum antea factum rumpitur per ingreſſum Religionis. p 224. c. 1
Teſtamentum debet eſſe conditum cum inſtitutione hæredis, aliàs eſt nullum. ibid.
Teſtamentum quando ſuſtineatur ſine inſtitutione hæredis. ibid.
Teſtamentum amiſſum probari poteſt per duos teſtes. p. 224. c 2
Teſtamentum factum inter liberos poteſt probari per duos teſtes. ibid.
Teſtamentum ignorante teſtatore factum, etiam lectum ipſi in articulo mortis & approbatum, non valet. ibid.
Teſtamenti publicationem impedit exceptio illius nullitatis. ibid.
Teſtamentum imperfectum ratione voluntatis, non valet etiam in favorem liberorum. ibid.
Teſtamentum primum habens clauſulam derogatoriam, cenſetur revocatum per ſecundum factum poſt decem annos. p. 224 c. 2
Teſtamenti quæſtio dirimi non poteſt, niſi viſo teſtamento. ibid.
Teſtamentum præſumitur validum. ibid.
Teſtamenti conditi tempus poteſt probari per duos teſtes. ibid.
Teſtamentum ſuſtinetur quoad legata, & officium executoris. ibid.
Teſtamẽti ex una parte declaratio, & volũtas ejuſdem teſtatoris quoad aliam deducitur. p 225. c. 1
Teſtamentum ubi non oſtenditur, præſumitur quis ab inteſtato deceſſiſſe. ibid.
Teſtamenti productio arguit teſtatorem eſſe mortuum. ibid.
Teſtamentum & Codicilli dicuntur una & eadem diſpoſitio. ibid.
Teſtamentum an ſit totum edendum, an ſufficiat pars. ibid.
Teſtamento in eodem poſſunt inſtitui duo, maritus & uxor. ibid.
Teſtamentum diu occultatum, præſumitur falſum ibid.
Teſtamento nullo exiſtente, valent legata, & nominationes ad emphyteuſim. ibid.
Teſtamentum habet ſuum effectum à tempore mortis teſtatoris. ibid. col. 1
Teſtamentum factum de nocte non valet, non accenſis luminaribus. ibid.
de Teſtamentis Clericorum plura remiſſivè. p. 225 col. 2.
Teſtandi actus eſt individuus ibid.
Teſtator cenſetur ſe conformare cum legis diſpoſitione. ibid.
Teſtator videtur minùs quàm poſſit gravare hæredem ibid.
Teſtator ſi de tertia bonorum diſponat per verbum *Relinquo*, hoc verbum non inducit inſtitutionem. ibid.
Teſtator volens teſtari ſolemniter in ſcriptis, ſi ſolemnitas deficiat, an ſuſtineatur teſtamentum tanquam nuncupativum. p. 225. c. 2
Teſtator poteſt imponere rebus ſuis legem quam voluerit. ibid.
Teſtator magis videtur dilexiſſe filios maſculos quàm fœminas. ibid.
à Teſtatore caſus omiſſus habetur pro omiſſo. ibid
Teſtator jure poteſt ſuum hæredem liberare à confectione inventarii in præjudicium fideicommiſſarii. p. 225. c. 2.
Teſtamentum an valeat dictatum à Teſtatore, qui paratus ad ſignandum non potuit ſignare. ibid.
Teſtamentarii teſtes debent teſtificari de uno & eo dem contextu. ibid.

Teſtis, Teſtimonium.

Teſtis qui refert ſe ad alium qui hoc non dicit, ſuſpectus eſt. p. 226. c 1
Teſtis qui deponit de venditione, ſed non de certo pretio, non probat. ibid.
Teſtis per verbum, *Credo*, vel *judicio meo*, non probat, niſi reddat rationem dicti ſui. *ibid.*
Teſtes aſſignantes rationem, præferuntur aliis non aſſignantibus. ibid.
Teſtibus de metu deponentibus magis creditur quàm deponentibus de mera voluntate. ibid
Teſtibus deponentibus conformia naturæ, vel juri communi, magis creditur. *ibid.*
Teſtibus de bonitate teſtificantibus fides major adhibetur. ibid.
Teſtes teſtificantes de fama, etiam in cauſa hæreſis debent eſſe omni exceptione majores. ibid.
Teſtes teſtificantes de bona fama, præferuntur deponentibus de mala. ibid.
Teſtes de auditu alieno non probant, niſi *in antiquis.* ibid.
Teſtes deponentes de publica voce, & fama, & communi hominum exiſtimatione, probant puritatem ſanguinis. p. 226. c. 2
Teſtis teſtificatus de veritate & fama, cum alio de fama plenam probationem facit. ibid.
Teſtibus deponentibus de affirmativa magis creditur, quàm de negativa. ibid.
Teſtium dicta ſunt ad juvanda, non calumnianda. ibid.
Teſtis qui tractat de ſe exonerando, fidem nullam facit. p. 227. c. 1
Teſtis omni exceptione major reputatur in jure, qui nulla exceptione legitima repelli poteſt. ibid
Teſtis inſtrumentarius dicitur omni exceptione major, licèt conjunctus ſit, & domeſticus. ibid.
Teſti dicenti ſe falſum dixiſſe non eſt fides adhibenda. ibid
Teſtes præmeditato ſermone, & per eadem verba formalia deponentes reprobantur ibid.
Teſtes inhabiles ad teſtificandum non admittuntur. *ibid.*
Teſtes parte non citata examinati, non probant in civilibus & criminalibus. ibid
Teſtes examinati ſine juramento, non probant. ib.

Digitized by Google

Teſtes poſt concluſionem in cauſa non poſſunt examinari. ibid.
Teſtes non publicati non faciunt fidem. ibid.
Teſtes in cauſa matrimoniali poſſunt poſt publicationem examinari. p.227.c.2
Teſtes non poſſunt examinari in cauſa criminali ante litem conteſtatam. ibid.
Teſtium examinationem poteſt judex committere, quando ad illum venire nequeunt. ibid.
Teſtium examinatio, & juramentorum receptio poteſt committi Notario. ibid.
Teſti ſeni magis creditur quàm juveni. ibid.
Teſtes tam Laici quàm Clerici, ſi coram judice Eccleſiaſtico agatur, poſſunt ad teſtificandum cogi per cenſuras Eccleſiaſticas. p.227 c.2
Teſtis deponens de actu facto de nocte, non probat, niſi reddat cauſam ſcientiæ, & viſus. ibid.
Teſtis factus pubes poteſt teſtificari de his, quæ vidit in infantia. ibid.
Teſtis ſingularis deponens de valore, quomodo probet. ibid. & ſeq.
Teſtes deponentes de majori ſumma, non probant in minori. p.228.c.1
Teſtis qui teſtificatus fuit contra aliquem in cauſa criminali, non poteſt poſteà teſtificari in cauſa civili. ibid.col.1
Teſtes falſi in una re in reliquis falſi cenſentur. ib.
Teſtes domeſtici repelluntur à teſtimonio. ibid.
Teſti non convenit judicare. p. 228. c. 2
Teſti non eſt credendum deponenti contraria priori depoſitioni, cui ſtatur. ibid.
Teſtes qui ſunt contrarii dicto partis, an reducantur ad concordiam. ibid.
Teſtes ſingulares non probant, nec ad probationem faciendam conjunguntur. ibid.
Teſtes in dubio non præſumuntur ſingulares, ſed conteſtes. p.228.c 2
Teſtes ſingulares quibus caſibus probent, dum agitur de re probanda in genere ibid.
Teſtes in ſpecie teſtificantes præferuntur teſtificantibus in genere. ibid.
Teſti non creditur ubi ex teſtimonio ſuo poteſt ei quæri laus, vel opprobrium. 229.c.1
Teſtis deponens de facto ſuo in cauſa, in qua habet intereſſe, & quando ei quæritur utilitas, nihil probat. ibid.
Teſtibus veriſimiliora teſtantibus ſtandum eſt. ib.
Teſti non idoneo creditur cùm veriſimilia deponit. ibid.
Teſti teſtificanti non veriſimilia ſtandum non eſt. ibid.& ſeq.
Teſtis offerens ſe ultrò examini, tanquam ſuſpectus non probat. p.229. c. 2.
Teſtis qui injuriâ ſe affectum dicit, ut inimicus non probat. ibid.
Teſti vario, & ſibi ipſi contrario, non eſt fides adhibenda. ibid.
Teſtibus repugnantibus fides non adhibetur. ibid.
Teſtes non poſſunt teſtificari de his quæ ſunt extra articulos. ibid.
Teſti nobili plus creditur quàm ignobili. p.230.c.1
Teſtis Clericus præfertur teſtimonio Laici, ibid.
Teſtis eſſe non poteſt Clericus in cauſis criminalibus Laicorum coram judice ſæculari, ne ſit irregularis. ibid.
Teſtibus peritioribus major fides adhibetur. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe aleator, & luſor, ſed ejus teſtimonium repellitur. ibid.
Teſtis debet teſtificari de identitate, & probatio debet eſſe concludens. ibid.
Teſti creditur ubi aliquid contra ſeipſum aſſerit, p.230.c.2
Teſti nimis animosè deponenti non creditur, & de illo quod ſciri non poteſt. ibid.
Teſti legaliſſimo, & Religioſo magna fides adhibetur. ibid.
Teſti teſtificanti de his quæ ſunt in animo, non creditur. p.230.c.2
Teſtis pluries condemnatus de maleficiis, tanquam infamis non poteſt teſtificari. ibid.
Teſtis qui dixit quod vellet quod pars pro qua teſtificatur, obtineret, non eſt idoneus. ibid.
Teſtis qui non confitetur peccata ſua, nec recipit Corpus Domini in Quadrageſima, idoneus non eſt. p.230.c.2.
Teſtis non admittitur qui eſt declaratus excommunicatus. ibid.
Teſtis indefinitè loquẽs, univerſaliter nõ probat. ib.
Teſtis qui habet ſimilem cauſam, eſt ſuſpectus. ib.
Teſti dant alapam, ut ejus teſtimonium evitet, non per hoc excuſatur quin debeat teſtificari. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe uſurarius. p.231. c.1.
Teſtibus teſtificantibus de ſana mente priùs ſtandum quàm de inſania. ibid.
Teſtes non admittuntur mulieres in cauſis criminalibus, niſi quando veritas aliter haberi non poteſt. ibid.
Teſtes non poſſunt eſſe meretrices in cauſa criminali. ibid.
Teſtium dicta ſuper diverſis teſtificantium, non poſſunt conjungi ad fidem faciendam. ibid.
Teſtis an poſſit eſſe aliquis in cauſa in qua fuit Judex. ibid.
Teſtes non cognoſcentes partes litigantes nihil probant. p.231.c.1
Teſtis non poteſt eſſe conſanguineus in cauſa injuriarum ſui conſanguinei. ibid.
Teſti creditur potius quàm Notario. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe uxor in cauſa mariti, vel è contra. p. 231. c. 2.
Teſtis non poteſt eſſe ſocer in cauſa generi, vel è contra. ibid.
Teſtis ratio declarat, & reſtringit dictum. ibid.
Teſtis mens potius eſt attendenda quàm verba. ib.
Teſtis teſtificat⁹ de parte, intelligitur de dimidia. i.
Teſtis dictum eſt in mitiorem partem interpretandum. ibid.
Teſtis eſt ſuſpectus, quia pater vel filius ſpiritualis adverſarii. ibid.
Teſtis nõ poteſt eſſe nutrix in cauſa alumni ſui. ib
Teſtium dictis annullatis ob defectum Judicis, debent noviter interrogari. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt proxeneta in negotio, in quo fuit mediator. p. 232. c.1
Teſtis eſſe non poteſt colonus pro ſuo domino. ib.
Teſti objiciens aliquod crimen, & non probans, poteſt ab eo conveniri actione injuriarum. ibid.
Teſtibus ſi pars non opponat ante publicationem videtur conſentire, & valida ſunt omnia. ibid.
Teſtis non poteſt ſe reportare, & tenetur extensè teſtimonium referre, dum in alia cauſa, & ſuper eadem materia teſtificatus eſt. p.232.c.1
Teſtis non poteſt eſſe contra me ille qui me accuſavit de barattaria. ibid.
Teſtes eſſe poſſunt Canonici & Religioſi in cauſa Communitatis. ibid.
Teſtis non admittitur perjurus. p. 232 c 2
Teſtes ſi dicunt quod nõ ita depoſuerũt, prout Notarius ſcripſit, quibus fides eſt potiùs adhibẽda. ib.
Teſtis teſtimonium præbens pro jure & honore patriæ ſuſpectus eſt, ibid.
Teſtes publicatis atteſtationibus poſſunt iterum interrogari, ad verba dubia declaranda. p. 232. c. 2
Teſtis corruptus pecuniâ non probat, ibid

Digitized by Google

Teſtium corruptio ſufficit ad reſciſſionem ſententiæ. ibid.
Teſtis deponens de facto proprio, facit tantùm ſemiplenam probationem. ibid.
Teſtibus viciniſ fides eſt adhibenda. ibid.
Teſtis contra eum teſtificans, qui eodem teſte in alia cauſa uſus fuerat, facit plenam probationem. ibid.
Teſtis falſum committens quando non puniatur pœna ordinaria. p. 233. c. 1
Teſtes ſucceſſivè videntes per foramen, non ſunt ſingulares, ſed conteſtes, & plenè probantes. ibid.
Teſtis per ſcripta teſtificari non poteſt. ibid.
Teſtimonium cæci quando admittatur. ibid.
Teſtis interrogatus in una cauſa non facit fidem in alia inter alias perſonas, quando agitur de alia re. ibid.
Teſtes reperti poſt ſententiam quid operentur. ibi.
Teſtes de ætate interrogantur. ibid.
Teſtis ſocius itineris non poteſt eſſe ille qui fuit ſocius injuriati in itinere. ibid.
Teſtis non probat qui interfuit tractatui, & non concluſioni actus. ibid.
Teſtis ſi ſolus ſciat, non tenetur revelare in cauſis criminalibus. ibid.
Quod declaratur. ibid.
Teſtimonium unius non probat. ibid.
Teſtis non tenetur reddere rationem ſui dicti, ſi de ea non fuit interrogatus. p. 233. c. 2
Teſtes de credulitate non probant. ibid.
Teſtis poteſt eſſe legatarius in teſtamento, in quo legatum eſt ſibi relictum. ibid. c. 2.
Teſtis non poteſt eſſe tutor pro pupillo. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe fidejuſſor pro debitore. p. 233 col. 2
Teſtis poteſt eſſe creditor in cauſa ſui debitoris. ib.
Teſtis non poteſt eſſe venditor in cauſa emptoris. ibid.
Teſtis non poteſt eſſe donans pro donatorio ibid.
Teſtis non poteſt eſſe Advocatus in cauſa in qua eſt Advocatus, propter præſumptam affectionem. ibid.
Teſtium dicta intelliguntur ſecundùm communem uſum loquendi. ibid.
Teſtis infamiâ facti laborans non repellitur à teſtimonio in civilibus. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt ſocius omnium bonorum in cauſa ſocii. p. 234 c. 1
Teſtis non admittitur ſocius criminis, niſi per alios veritas probari non poſſit. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt cedens pro ceſſionario. ib.
Teſtimonium ferre non poteſt Judex in cauſa coram eo pendente. ibid.
in Teſtimonio non admittitur inimicus. ibid.
Teſtis idoneus non eſt pauper, nec omni exceptione major. ibid. col. 2
Teſtes indignos an poſſit Judex ex officio repellere. ibid.
Teſtibus cognatis fides non adhibetur. ibid.
Teſtes ſuſpecti admittuntur ad innocentiam probandam. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt ſollicitator in eadem cauſa in qua ſollicitavit. ibid.
Teſtis eſſe non poteſt affinis pro affine. ibidem & ſeq.
Teſtis ſine manibus idoneus non eſt, quia jurare non poteſt. p. 234. c. 2
Teſtis inhabilis & minùs idoneus, cum aliis idoneis conjunctus fidem facit. ibid.
poſt Teſtimonium datum, optima practica eſt ut legatur dictum teſtis. ibid.

Titulus.

Titulum ſeu inſtrumentum poteſt Judex ex officio cogere ut pars exhibeat in judicio, aliàs quod poſtea eo non poſſit juvari. p. 234. c. 2
Titulum beneficii, vel Ordinis non tenetur quis iterum oſtendere, nec cogendus eſt elapſis decem annis poſtquam vidit & approbavit Ordinarius. p. 235 c. 1
Titulus coloratus in materia beneficiali quãdo dicatur. ibid.
Titulum qui dicit habere in articulis, & poſtea quod non invenit, malam cauſam fovet. ibid.
Titulum non in poteſtate ſua habens, præſumitur habere ſcientiam rei alienæ. p 235. c. 2
Tituli initium ubi apparet, omnia ſequentia videntur continuata ratione ejuſdem tituli. ibid.
Titulus non inducitur ex ſolo temporis curſu. ib.
Titulus præſumptus induci non poteſt ubi conſtat de initio tituli, quod fuit ex locatione, & ſimplici colonia. ibid.

Tortura.

Torturæ indicia quæ ſint. p. 235. c. 2
Torturæ quãdo teſtes ſupponi poſſint. ibid. & ſeq.

Tranſactio.

Tranſactio nulla eſt, ſi lis non extet, & partes fingendo litem, non faciunt quòd ſuſtineatur tranſactio. p. 236. c 1.
in Tranſactione non habetur reſpectus ad valorem rei, ſed ad jus quod pars habere poteſt, quod requirit teſtimonium juriſperitorum. ibid.
Tranſactio facta ſuper bonis majoratus in præjudicium ſucceſſorum, non valet. ibid.
Tranſactione inducitur novatio. ibid.
Tranſactio non poteſt fieri ſuper alimentis futuris ſine ſuperioris authoritate. ibid.
Tranſactio & compromiſſum æquiparantur. p. 236 col. 2
Tranſactio ſuper diſtributionibus quotidianis prohibita eſt. ibid.

Tributa.

Tributa & onera realia quæ præſtantur à re, vel occaſione rei, ſolvere tenetur emphyteuta, non dominus. p. 236. c. 2

Tuitiva.

Tuitivæ judicium quid ſit. p. 236. c. 2
Tuitivæ chartæ conceduntur ratione voluntariæ juriſdictionis, & quomodo. p. 237. c. 1.
Tuitivas chartas dare ad ſolum Regem pertinet, vel ad Officiales ab illo ad id deputatos. ibid.
Tuitiva veris poſſeſſoribus conceditur. ibid.
Tuitivam impetrans in cauſa beneficiali, manuteneri non debet, niſi de colore tituli doceat. ibid

Tutela, Tutor.

Tutor de ſuo non tenetur ſolvere pro pupillo, p. 237. col. 1.
Tutor in rebus ſpectantibus ad pupillum videtur contrahere nomine pupilli. ibid.
Tutor tunc ſolvet de bonis ſuis quando conſtiterit de debito à ſe contracto, & de pecunia pupilli, & impotentia debitorum ad ſolvendũ. ib.
Tutor ſi extra territorium debitores convenerit, litigabit expenſis pupillorum. ibid.
Tutor res omnes deſcribere tenetur in inventario, aliàs ſi eas nõ appoſuit dolo feciſſe videtur. ib.
Tutor non poteſt non deſcribere in inventario debita quorum non extant ſcripturæ. p 237. c. 2
Tutori debent computari expenſæ neceſſariæ factæ pro pupillis. ibid.
Tutelã qui allegat interveniſſe, debet probare. ib.
Tutor non poteſt emere res pupilli. ibid.
Tutor habet quinquaginta dies ad ſe excuſandum tutela. ibid.

Digitized by Google

Tutorem debet dare Judex domicilii defuncti. ib.
Tutor excuſatur habens quinque filios naturales legitimos, viventes, vel amiſſos in bello juſto: ibid.
Tutela debet probari ab inventario. ibid.
Tutor dandus eſt Clerico minori per Judicem Eccleſiaſticum. ibid.
Tutor tenetur reddere rationem, tutelâ finitâ. ibid

V

Valor.
VAlor rei quomodo probetur. p. 238. c. 1
Valor annuæ præſtationis debet calculari habito reſpectu ad fructus viginti annorum. ibid.
Vaſſallus.
Vaſſalli nomen unde ducatur. p. 238. c. 1
Vaſſalli tenentur aſſociare dominum ad bellum proficiſcentem, ſuis expenſis, non expenſis Domini. ibid
Quod latiùs explicatur. ibid. & ſeq.
Vectigalia.
Vectigalia juſta defraudans tenetur ad reſtitutionem. p. 238. c. 2
Vectigalia ſunt nervi Reipublicæ. ibid.
Quid de vectigalibus injuſtis. ibid.
Venari, Venatio.
Venari qui poſſint, & venationem prohibere. p. 238. col 2
Venatio non eſt omnibus permiſſa. p. 239. c. 1
Venditio, Venditor.
Venditio dicitur quando partes ſic appellant, & unicum eſt pretium. p. 239. c. 1
Venditio quando dicatur ad corpus, non ad menſuram. ibid.
Venditor tenetur emptori ad conſignationem rei, & ad intereſſe quanti plurimi ob illam debito tempore non factam. ibid.
Venditionem fuiſſe factam juſto pretio, præſumptio juris eſt. ibid.
Venditâ vaccâ an videatur venditus vitulus lactens. p. 239. c. 2.
Vendere cogitur quis domum ob publicam utilitatem, quam ob paupertatem non poteſt reficere: ibid.
Vendens modios frumenti, videtur vendere de modiis ubi contractus factus eſt, & non de modiis ubi res ſita eſt. ibid
Venditor regulariter tenetur rem liberam tradere. ibid.
Venditio nulla non eſt venditio. ibid.
Venditionem reddit conditionalem pactum reſervativum dominii, & interim dicetur locatio. ib.
Venditor non tenetur tradere inſtrumenta originalia emptori, pertinentia ad rem venditã. ibid.
Venditio cum pacto ut venditori res locetur vel emphyteuticetur cum pacto de retro, non eſt voluntaria. ibid.
Vendita res plus valet quando tota venditur, quàm ſi vendatur per partes. p. 240. c. 1
Venditio non reſolvitur, ſi intra terminum pretium non ſolvatur. ibid.
Vendita re, an debeantur emptori penſiones illius anni & præteritorum. ibid.
Vendere promittens liberatur ſolvendo intereſſe. ibid.
Vendens agrum videtur vendere arbores quæ ſunt intra agrum. ibid.
Vendens vel donans rem abſenti, Notario ſtipulante, & tranſlata poſſeſſione per clauſulam. *Conſtituti*, ante ratificationem abſentis poteſt alii vendere. ibid.
Veriſimile.
Veriſimile quod non eſt, præſumitur falſum. p. 240. col. 1
Veriſimilia quæ dicantur. ibid. & ſeq.
Verbum.
Verba non ſunt attendenda, ſed effectus. p. 240. c. 2
Verba privilegii. ibid.
Verba teſtatoris intelliguntur de his quæ erant tempore teſtamenti. ibid.
Verba referuntur ad tempus contractus, vel teſtamenti. ibid.
Verba generalia debent operari ſecundùm naturam contractus. p. 240. c. 2
Verba intelliguntur ſecundùm naturam contractus & ſubjectam materiam ibid.
Verba geminata declarant plenam deliberationem. ibid. & ſeq.
Verbum *videtur*, importat fictionem. p. 241. c. 1.
Verba novi juris inductiva quæ ſint. ibid.
Verbum *Statuimus*, jus novum inducit. ibid.
Verbum *Relinquere*, ſemper denotat per mortem. ibid.
Verbum *Relinquo*, adjectum certæ parti bonorum, vel hæreditatis, non inducit hæredis inſtitutionem, ſed fideicommiſſum. p. 241. c. 1.
Verbum *Lego*, etiam adjectum univerſitati bonorum, non importat inſtitutionem hæredis. ibid.
Verba non mutant ſubſtantiam rei. ibid.
Verba demonſtrant voluntatem animi. ibid.
Verba debent aliquid operari, & non debent eſſe otioſa. p. 241. c. 2
Verbum teſtamenti obſcurum intelligitur per alia verba ejuſdem. ibid.
Verba contractus habentia intellectum qui non conſonat auribus vulgi, tanquam extranea ſunt rejicienda. ibid.
Verba ſunt interpretanda ſecundùm propriam ſignificationem. ibid.
Verba intelligi debent ſecundùm uſum loquendi communem. ibid.
Verba debent intelligi ſecundùm ſubjectam materiam & naturam contractus. ibid.
Verba debent intelligi cum effectu. ibid. & ſeq.
Verba debent accipi in eo ſignificatu qui utilior fuerit actori. p. 242. c. 1
Verba generalia & adulatoria non inducunt obligationem. ibid.
Verba generalia reſtringuntur ad habilia. ibid.
Verba indefinita teſtatoris referuntur ad tempus teſtamenti. ibid.
Verba negativa univerſalia debent operari univerſaliter. ibid.
Verba non ſufficiunt ubi opus eſt pacto. ibid.
Verba ubi ſunt clara, non eſt opus aliâ interpretatione. ibid.
Verba enuntiativâ quando ſunt neceſſaria ad actum de quo agitur, tunc probant quoad illum. ibid.
Quod declaratur. ibid. & ſeq.
Verba narrativa intelliguntur de facto proprio. p. 242. c. 1.
Verba contractus ſunt attendenda. ibid.
Verbum *ſum*, *es fui*, ſubſtantiam rei perfectiſſimè includit. ibid. & ſeq.
Verba præſentis vel præterit temporis ad futura non porriguntur. p. 245. c. 1
Verba reſcripti recipiunt interpretationem à ſupplicatione. ibid.
Verbum *do*, ſignificat tranſlationem dominii. ib.
Verba ambigua reſtium recipiunt interpretationẽ à libello, & verba obſcura libelli à verbis claris teſtium. ibid.

Digitized by Google

Verbum *concedo*, ſignificat donationem. ibid.
Verbum *transfero*, quid ſignificet. ibid.
Verba præcedentia declarant ſequentia, & è converſo. ibid.
Verba debent intelligi ne maneant ſine effectu. ibid.
Verba prolata à Tabellione in perſona contrahentium, videntur prolata ab ipſis contrahentibus. p.243.c.1
Verba ſunt intelligenda non ſecundùm quod ſonant, ſed ſecundùm proferentis mentem. ibid.
Verba debent inſervire intentioni, non intentio verbis. ibid.
Verba hominis, etiam geminata, & univerſalia, nullam recipiunt reſtrictionem. ibid.
Verba contractus, ut aliquid operentur, debent in propriam ſignificationem trahi. p. 243. c 2
Verba *nullius roboris ac momenti*, inducunt canonem latæ ſententiæ. ibid.
Verbum *ſatisfacio*, prolatum ab homine, intelligitur de ſatisfactione pecuniæ. ibid.
Verba dicta in tractatu, videntur repetita in concluſione contractus. ibid.
Verba intelligi debent eo reſpectu quo prolata ſunt. ibid.
Verbum *intendere*, quid ſignificet. ibid.
Verba *in virtute ſancta obedientia*, &c. inducunt peccatum mortale. ibid.
Verbum *deſcendentes*, tam comprehendit maſculos, quàm fœminas. ibid.
Verba generalia ſimplicia habent vim ſpecialis expreſſionis, etiam in caſibus in quibus nominatio ſpecifica requiritur. ibid.
Verbum *intelligitur*, & verbum *videtur*, arguunt præſumptionem. p. 244 c.1
Verbum *debet*, relatum ad Judicem, importat neceſſitatem. ibid.
Verba relativa non videntur diſponere, niſi quatenus in relato continentur. ibid.
Verba, *pro libito ſuæ voluntatis*, quid operentur. ibid.
Verba in dubio ſemper intelliguntur per prius, non per poſterius. ibid.
Verbum *ſendo*, reſolvitur in relativum. ibid.
Verba *ipſo jure*, important canonem latæ ſententiæ ibid.
Verba ambigua non relevant. ibid.
Verba *donabo*, vel *promitto donare*, donationem non inducunt. ibid.
Verbum *oportet*, inducit neceſſitatem. ibid.
Verba *volo relinquere*, non probant quod Teſtator fecerit teſtamentum. p 244. c.1
Verbum *Diſpono*, trahitur ad voluntates ultimas, & contractus inter vivos. ibid.
Verbum *prohibere*, vel *vetare*, nullitatem importat. ibid.
Verba non debent includere futura, ſed præſentia. ibid.
Verbis importantibus tractum ſucceſſivum, requiritur ad implementum quandiu durat tractus ſucceſſivus. ibid.
Verba *ut accepimus*, vel *ut aſſeritur*, quid ſignificent. ibid.
Verbum *teneatur*, inducit peccatum mortale. ibid.
Verbum *poteſt*, negativè prolatum, inducit neceſſitatem. ibid.
Verba *pleno jure*, quid ſignificent. p.244.c.2
Verba ablativi abſoluti important cōditionem. ib
Verba *modo ordine ſuprà expreſſis*, repetunt omnes qualitates ſuperiùs narratas. ibid.
Verbum *vindicta*, intelligitur de jure, & non de facto ibid.

Via.

Viæ ut mundentur, pertinet ad Ædiles. p. 244. c.2
Via quæ jubetur refici ante fores alicujus ſuis expenſis, eſt deducenda expenſa ex pretio locationis, ſi domus locata ſit. ibid.
Viam non tenetur quis concedere per ſuum fundum, quando in diviſione aſſignata non fuit. ib.

Vicarius.

Vicarius qui eſt Canonicus, non poteſt cognoſcere de cauſis ſui Concanonici. p. 244. c.2
Vicarius generalis Epiſcopi diſpenſare poteſt, ut denuntiationes omittantur in matrimonio. ib.
Vicarii Prælatorum inferiorum habent juriſdictionem ordinariam. ibid.
Vicarii Prælatorum habentium juriſdictionem quaſi Epiſcopalē, non poſſunt eſſe Delegati Apoſtolici, & executores Bullarum. p. 245. c.1
Vicarius generalis Epiſcopi poteſt à Sede Apoſtolica dari Delegatus. ibid.
Vicarius ad nutum removibilis habet titulum in forma juris, ut de eo in impetratione fieri debeat mentio. ibid.
Vicarii congrua portio non debet eſſe major centum, nec minor 25. nummis. ibid.
Vicarius magni Prioris Eccleſiæ Vimaranenſis quam habeat poteſtatem. ibid. c. 1

Vicinus.

Vicinus dicitur ille qui proximus habitat. p. 245. col.2
Vicinus, conjunctus & conſanguineus præſumitur ſcire facta vicini, conjuncti & conſanguinei. ib.
Vicini boni ſicut ſingularis eſt commoditas, ita & mali incommoditas omnium maxima. ibid.

Vidua.

Vidua ſi non petit alimenta intra annum, non poteſt elapſo anno illa petere pro tempore præterito. p.245.c.2
Viduæ jam nuptæ intra annum luctus non debentur ex tunc alimenta, nec dos eſt reſtituenda donec labatur annus à morte viri. p.246.c.1
Viduæ ſoluto matrimonio non debentur fructus donationis propter nuptias. ibid.
Viduarum privilegio utitur mulier habens virum inutilem. ibid.
Vidua habet privilegium declinandi forum proprii domicilii, & petendi quoad cauſa tractetur in Curia Regis. ibid.

Vinum.

Vino uti non decet mulierem. p. 246. c.1
Vino vendito ad menſuram, antequam menſuretur, an periculum pertineat ad emptorem. ibid.

Virgo.

Virginis defloratio probatur indiciis, conjecturis & teſtibus domeſticis, & aliàs ſuſpectis p 246. c.1
In Virginis defloratione qui dicantur actus præparatorii ad copulam. ibid. c.2
Virgo poteſt concipere non ruptis clauſtris pudoris. ibid.

Vita.

Vita hominis incerta eſt. p. 246. c.2
Viventes homines conſervare non minus intereſt Reipublicæ, quàm mortuos ſepelire. ibid.
Vivere quis præſumitur uſque ad centum annos. ibid.
Vita hominis eſt res inæſtimabilis. p.247. c.1

Unio.

Unio non eſt ſignificanda illis beneficia poſſident. p. 247. c.1
Unitum beneficium alteri perdit beneficii nomen ibid.
Unitas corporis præſumitur, niſi pluralitas probetur. ibid.

Digitized by Google

Voluntas.
Voluntas teſtatoris probatur ex imperfecto teſtamento. p 247. c 1
Voluntas teſtatoris totum facit in teſtamento. ibid
Voluntas teſtatoris præſumpta non impedit extenſionem. ibid.
Voluntatis mutatio non præſumitur. ibid.
Voluntates hominum variæ ſunt. ibid.
Voluntatem ſuam qui explet, ſatis lucratur. ibid.
Voluntas in maleficiis, non exitus, debet ſpectari. p. 247. c. 2.
Voluntas tacita quæ colligitur ex actu, non ultrà extenditur quàm ex ipſo actu de neceſſitate inferatur. ibid.
Voluntarius actus non dicitur cùm ab eo fit qui compelli poteſt. ibid.
Voluntatis captatoriæ plura remiſſivè. ibid.
Votum.
in Voto continentiæ poteſt Epiſcopus diſpenſare ob paupertatem, vel aliam juſtam cauſam, ut declaratur. p. 247. c. 2
Votum non ludendi, an obliget quoad ludum honeſtæ recreationis ibid.
Votum non comedendi carnes in feria ſexta, frangitur, ſi Natalis Domini in illam incidat, & comedantur. ibid.
Voti Clericatus vel Religionis ratione, an Laïcus delinquens remittatur ad judicem Eccleſiaſticum. ibid.
de Votis D. Jacobo factis, remiſſivè. ibid. c. 2
Uſusfructus, uſufructuarius.
Uſusfructus reputatur inter immobilia bona. p. 248. col. 1.
Uſufructuarius poſſidet tantùm naturaliter, proprietarius civiliter. ibid.
Uſufructuarius poſt mortem facit fructus ſuos jam perceptos, & tranſmittit ad hæredes; non percepti verò, etiam maturi pertinent ad proprietarium. ibid.
Uſufructuarius rem deteriorans amittit jus ſuum. ibid.
Uſufructuario non præjudicat proprietarius, dum vendit omne jus quod habet in re. p. 248. c. 2
Uſusfructus non poteſt alienari, & legari alteri, nec ſuper eo conſtitui cenſus. ibid.
Uſufructuarius an teneatur debita defuncti ſolvere. ibid.
ad Uſufructuarium pertinent omnes obventiones competentes ratione rei. ibid.
Uſufructuarius videtur conſtitutus procurator in rem ſuam. ibid.
Uſufructuarius rerum quæ uſu non conſumuntur, tenetur præſtare cautionem de utendo & fruendo arbitrio boni viri. ibid.
Uſufructuario non poteſt teſtator remittere cautionem in rebus quæ uſu conſumuntur. ibid.
Vſufructuarius tenetur conficere inventarium de rebus, quartum fructus percepturus eſt p. 249. col. 1.
Uſura, Uſurarius.
Uſuras ſcienter ſolvens poteſt repetere p. 249 c. 1
Uſuræ de uſuris non dantur. ibid. c. 1.
Uſura non committitur quando aliquid à ſponte dante accipitur. ibid.
Uſura non committitur in venditionibus, ſeu addictionibus, etiamſi res minori pretio addicantur, quàm poſteà valituræ ſint. ibid.
Uſura non committitur ex frumenti venditione facta dilata ſolutione, propter incertitudinem pretii futuri. ibid.
Uſurarius non eſt dominus eorum quæ per uſurariam pravitatem acquiſivit. ibid.
Uſurarius mentalis quare reſtituere teneatur, non ſic mentalis ſimoniacus. ibid.
Vulnus, Vulnerans, Vulneratus.
Vulnus in facie, ex quo remanet cicatrix, eſt res inæſtimabilis. p. 249 c. 1.
Vulnerans tenetur vulnerato ad damna, & expenſas Medicorum, & ad intereſſe. ibid.
Vulnus ſi dubitatur an fuerit lethale, poterit vulneratus exhumari, ad vulnus videndum. ibid
Vulneratus mortiferè quis dicatur. p. 249. c. 2
Vulneratus à longo tempore, an præſumatur deceſſiſſe ex vulnere. ibid.
Vulnerati aſſertio, etiam perſiſtentis in ea uſque ad mortem, non facit indicium ad torturam. ibid. Quod declaratur. ibid.
Uxor, Uxoratus.
Uxor an poſſit alienare ſine marito. p. 249. c. 2
Uxor ſine marito an poſſit donare ad piam cauſam. ibid.
Uxor ſequitur forum mariti. p. 250. c. 2
Uxor non poteſt eſſe in judicio ſine marito, aliàs nulliter agit. ibid.
Uxor non poteſt contrahere ſine marito. ibid.
Uxor poteſt accuſare nomine ſuo mariti occiſorem. ibid.
Uxor in executione ſententiæ opponere poteſt de nullitate contractus ex defectu conſenſus, ſi antea non dixit in proceſſu. p. 250. c. 2
Uxor in criminalibus ſine marito ſe poteſt defendere. ibid.
Uxoris conſenſus debet intervenire in diviſione bonorum immobilium inter hæredes facta. ibid.
Uxor contrahendo matrimonium videtur omnia ſua bona in dotem dare. ibid.
Uxorem ex cauſa licitum eſt marito moderatè verberare. ibid.
Uxorati habentes filios præferuntur non habentibus in republica adminiſtranda. ibid.

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google